

The One God, the Father, One Man Messiah

New Testament with Commentary

Sir Anthony F. Buzzard, MA (Oxon.), MATH, Hon. PhD

SECOND EDITION

© 2020 Anthony F. Buzzard

First edition published 2015. Second edition 2020

Jeden Bůh, Otec, jeden člověk Mesiáš

Nový zákon s komentářem

Přeložil: Adolf Točík, 2021, 2025

Předmluva	2	2. Tesalonickým	271
Matouš	23	1. Timoteovi	274
Marek	61	2. Timoteovi	278
Lukáš	84	Titovi	281
Jan	125	Filemonovi	282
Skutky apoštolů	164	Hebreům	283
Římanům	197	Jakub	296
1. Korinským ...	216	1. Petrův	299
2. Korinským	235	2. Petrův	304
Galatským	244	1. Janův	308
Efezským	251	2. Janův	314
Filipským	256	3. Janův	314
Kolosským	261	Juda	315
1. Tesalonickým	268	Zjevení	317

PŘEDMLUVA

"Ježíšovo božství je ze své podstaty nežidovské. Svědectvím židovských textů je neměnné přesvědčení, že druhá bytost v Bohu zahrnuje odklon od židovské komunity."¹

"Podle svědectví Nového zákona v učení Ježíše a apoštolů, ve vztahu k monoteismu Starého zákona a judaismu, neexistoval vůbec žádný prvek změny. Marek 12:29 zaznamenává, že Ježíš sám bez výhrady potvrdil nejvyšší monoteistické vyznání víry izraelského náboženství v jeho úplné podobě."²

Narodil jsem se a byl vychováván jako člen anglikánské církve. Účastnil jsem se církve s rodinou a na internátní škole svědomitě každou neděli. Chvalozpěvy byly krásné, budovy byly staré mnoho staletí, seznam duchovních jdoucích zpět půl tisíciletí. Desetiminutová kázání v neděli zdaleka nestačila na to, aby nám poskytla biblické vzdělání. Když mi bylo 20 let, šel jsem do Oxfordu, abych získal vhodnou kvalifikaci v moderních jazycích (němčině a francouzštině). Právě v té době jsem byl pozván na evangelikální "spásu přinášející" shromáždění. Byl jsem zvědavý, co znamená "přijmout Ježíše do svého srdce". Tato událost mě přivedla k mému prvnímu vážnému zkoumání Písma, kde jsem v Ježíšově evangeliu Království našel nezkrotnou naději a slib, že Ježíš kromě toho, že zemřel za hříchy světa, přivodí při svém velkolepém návratu celosvětový mír, který tak zjevně nebyl způsoben současným politickým úsilím.

Asi 60 let po mém prvním zapojení do Bible, po získání akademického titulu v teologii a kariéře učitele Bible a jejích jazyků na malé biblické fakultě jsem získal silný dojem (stejně jako mnoho dalších), že v těchto dnech anglikánské církve nám Ježíš historie, a jeho vášnivé ohlašování evangelia Království, nebyl znám. Biblický příběh a zápletky byly drasticky zkreslené. Možná není divu, že chození do církve je nyní omezeno na malou hrstku mých krajanů Angli-

čanů. Zdá se, že to, co jsme dostali z „Bible“, bylo silně filtrováno masou cizáckých tradic. Bylo k nám připuštěno pouze přísně cenzurované znění Písma.

Když jsem dospěl k závěru, že Ježíš byl Žid a uchazeč o mesiášství, a uvěřil, že jeho nároky byly a budou zcela obhájeny, pokusil jsem se číst NZ ve velmi židovském, mesiášském kontextu. Brzy jsem si všiml, při obšírném čtení, že učenci všeho druhu plně uznávají, že Ježíš skutečné historie a Ježíš "církve" jsou často jako nebe a dudy. V některých případech nejsou tito odborníci dostatečně přístupní nebo přímí, aby mohli podat jasnou stížnost, natož naléhavě volat po reformě a obnově. Jejich štěkot jako hlídacích psů je tragicky slabý. Důsledky toho, že se "vzepřete systému", mohou přijít draho.

Dr. J.A.T. Robinson z Cambridge byl směle přesný, když prohlásil, že "nebe se ve skutečnosti nikdy nepoužívá v Bibli jako cíl při smrti."³ Tento silný postřeh by měl poukazovat na naléhavou potřebu pečlivého prozkoumání toho, co jsme se nekriticky naučili v církvi. Budoucnost naší pokazené země a příslib stavu mezinárodního míru, kdy se národy "už nikdy nebudou učit válčení" (Iz. 2:2-4), kdy se vojenské akademie typu Sandhurst a West Point dnešního systému stanou muzeem kuriozity, v době, kdy Mesiáš provede svůj velkolepý návrat na tuto Zemi jako královský davidovský král, který sám dokáže vytvořit mír – to je očividně přesvědčivý cíl biblického příběhu od Genesis po Zjevení. Je to také jádro křesťanského evangelia Království, které bylo kázáno předem Abrahamovi (Gal. 3:8), který ještě nikdy nezdědil zemi, která byla osobně slíbena jemu, jakož i jeho "semenu". (Skutky 7:5; Heb. 11:13, 39). Ale zdědí ji spolu se všemi věřícími.

Slib země, příslib Božího království, je téma, které pohánělo Ježíše a všechny pisatele Bible. Jakmile jsem byl vystaven působení Písma, našel jsem poutavě zajímavou vizi národů v míru. Nároky monoteistic-

¹ Maurice Casey, *From Jewish Prophet to Gentile God*, Westminster John Knox Press. 1992. s. 176.

² Dr. Martin Werner, *Formation of Christian Dogma*. Harper and Brothers, 1957, s. 241.

³ J.A.T. Robinson. *In the End God*, Fontana Books, 1968. s. 104.

kého Žida Ježíše, že je Synem člověka, Božím Synem a dlouho slibovaným pánem Mesiášem (Lukáš 2:11), tím, kdo nakonec přinese řád do našeho chaotického světa, byly pro mne během uplynulých 60 let neodolatelné. Obávám se pouze toho, že otřesné komplikace, které vnucovali řeckou filozofií ovlivnění vůdci pohanských církví od druhého století do v podstatě jednoduchého učení Bible, téměř znemožňovaly inteligentní čtení Písma v jeho původním kontextu.

Tento překlad má tedy jako svou premisu přesvědčení, že církev vám dnes ve svém kázání, učení a tradici obecně předává verzi NZ silně ovlivněnou řeckou filozofií. Tento nešťastný odklon od původní víry Ježíše a apoštolů se datuje od druhého století n.l., tj. poté, co byl kánon NZ uzavřen knihou Zjevení. Při reformaci v 16. století pod Lutherem a Kalvínem nenastala plná reformace a návrat k víře církve NZ.

Tragické odchýlení od apoštolské pravdy vás odvádí od v podstatě jednoduchého popisu víry původní komunity NZ – "víry jednou provždy předané Božímu lidu" (Juda 3). Na podporu naší teze lze uvést hlasy protestu a zděšení:

Eberhard Griesebach napsal: "Při setkání s řeckou filozofií se z křesťanství stala teologie. To byl pád křesťanství."⁴ Anglikán Canon Goudge: "Když v církvi začalo dominovat řecké a římské myšlení místo hebrejského, v nauce a praxi došlo ke katastrofě, z níž jsme se nikdy nezotavili."⁵ Anglikánský děkan Farrar byl dost upřímný, aby připustil, že církev se stále zamotávala ve svém pokusu interpretovat Bibli. Všimá si, že "Písmo svaté obsahuje vše potřebné pro spásu" (6. článek anglikánské církve) a že "prostá Kristova učení jsou jediným neomylným průvodcem". Poté běduje nad zjevnou neschopností vykladačů dohodnout se na tom, co Bible říká. "Opravdu, pokud v celém rozsahu toho, čemu říkáme 'náboženství', mají lidé neomylného průvodce, považovali jej – a to nevyhnutelně

podle všeho zdání – za horšího než zbytečného díky omylným výkladům."⁶

Pak tento úžasný vhled od E. F. Scotta, D. D.: "Křesťanství se během mise mezi pohaný změnilo v jiné náboženství. Církev ... zapomněla nebo odmítla vědět, co Ježíš skutečně učil."⁷

William Winwood Reade, britský historik a filozof, náš názor posiluje:

Církev se v kázni a dogmatu stále více odkláněla od své starověké podoby, až ve druhém století byli křesťané z Judeje, kteří věrně dodržovali zvyky a zásady dvanácti apoštolů, informováni, že jsou kacíři. Během tohoto intervalu vzniklo nové náboženství. Křesťanství dobylo pohanství a pohanství poškodilo křesťanství. Legendy, které patřily Osirovi a Apollonovi, byly aplikovány na život Ježíšův. Jediné Božstvo Židů bylo vyměněno za Trojici, kterou vynalezli Egypťané a kterou Platón zidealizoval ve filosofický systém. Muž, který řekl: "Proč mě nazýváš dobrým? Neexistuje nikdo dobrý, ale jeden, to je Bůh", nyní sám byl učiněn bohem, nebo třetí částí boha.⁸

Pokud je Bible brána v nominální hodnotě v rámci svého skvělého, židovského apokalyptického prostředí, "dříve či později přijde čas, kdy bude jednoduché a přirozené rozpoznáno jako pravdivé".⁹

Dr. Martin Werner shrnul raný chaos, který zvítězil nad mesiášským Ježíšem a jeho učením; to si zasluhuje co nejširší slyšení:

Příčina trojičního kristologického problému, který tak zmátl post-apoštolské křesťanství, spočívala v přechodu od apokalyptického konceptu Mesiáše-Syna člověka původní křesťanské eschatologické víry, s jejím smyslem naléhavosti, k novému dogmatu božství Ježíše. Určitě nebyla potřeba ani ospravedlnění ... nahradit původní koncept Mesiáše, prostě helenistickou analogií, jako je například vykupující božská bytost ... Vskutku to bylo zcela neplatné. Byl to mýtus, za kterým historický Ježíš úplně zmizel.¹⁰

Christian Becker v *Paul's Apocalyptic Gospel* poukazuje na to, že posun od Ježíšova a Pavlova apokalyptického evangelia

⁴ *Lecture on Christianity and Humanism*, 1938.

⁵ "The Calling of the Jews," v sebraných esejích *Judaism and Christianity*, 1939.

⁶ *The Bible, Its Meaning and Supremacy*, Longmans, Green, and Co., 1897, s. 142.

⁷ *The Kingdom of God in the New Testament*, Macmillan Co. 1931, s. 156.

⁸ *The Martyrdom of Man*, 1892, s. 230.

⁹ Albert Schweitzer, *Geschichte der Leben-Jesu-Forschung*, citováno Wernerem, s. 17.

¹⁰ *The Formation of Christian Dogma*, s. 298.

Království "představuje něco jako pád křesťanstva". Právem to nazývá "pád z apokalyptického světa raného křesťanství do plátónských kategorií myšlení". To mělo "obrovský dopad na dějiny křesťanského myšlení", což způsobilo "odcizení křesťanství od jeho původní židovské živné půdy".¹¹

Překlady, zejména některé moderní, jako NIV (New International Version), "pomáhají" čtenáři vidět věci v Novém zákoně tak, že posilují jeho dojem, že pozdější "ortodoxie" je spolehlivě biblická. To však zahrnuje "tlačení" řeckého textu nad rámec toho, co ve skutečnosti říká. Tento neférový proces je pokusem ospravedlnit pozdější odklon od původní víry. To zlehčuje trapný rozdíl mezi původními spisy řeckého Písma původního společenství víry a tím, co se od 2. století vyvíjelo jako tragický odklon od biblické ortodoxie Ježíše a Pavla.

Nejmarkantnějším příkladem tohoto trapného rozdílu mezi Ježíšem a vírou těch, kteří tvrdí, že ho následují, je unitární vyznání potvrzené nanejvýš důrazně Ježíšem v diskusi s krajanem Židem (Marek 12:28 a násl.). K této kritické pasáži Písma si Církev osvojila alarmující postoj ticha! (Často právě toto neříkáme, což odhaluje vadu v našem myšlení.)

V této úžasné poučné pasáži Písma se židovský učenec ptal Ježíše, *co je nejdůležitějším příkazem ze všech*. Ježíš odpověděl tím, že schválil monumentálně významné vyznání izraelského dědictví, jádro veškerého pravého náboženství: "Pán, náš Bůh, je jeden Pán" (jak je čteno z řeckého NZ, citujícího LXX, řeckou verzi SZ). To je unitární monoteistické vyznání, rozhodně ne trojiční. "Jeden" je kvantifikátor, jednoduchý, matematicky číselný, a Bůh je zde definován, nesčetněkrát jak v hebrejské Bibli tak v NZ, jako jediný božský Pán, jedna Osoba, jedno božské Já, jeden Jahveh. Je tak popsán tisíci osobními zájmeny v jednotném čísle, která, jak všichni víme, označují jedinou osobu. Malachiáš 2:10 s nádhernou jednoduchostí zhušťuje celek biblického pohledu na Boha jako na jednu Osobu: "Nemáme všichni jednoho Otce? Ne-stvořil nás jeden Bůh?"

Důležitost tohoto bodu je třeba opakovat: Rozpor mezi původním Ježíšovým učním a tím, co se později vynořilo jako křesťanství, je nejzřetelněji prokázán tím, že čtenáři Bible nepřijali s nejvyšší vážností Ježíšovo vlastní unitářství, tj. unitární monoteistickou definici Boha v Markovi 12:29. V této klasické pasáži lze Ježíše vidět v naprostém souladu s přátelským židovským biblickým učencem. V Janovi 17:3 Ježíš předložil jako klíč k životu nastávajícího věku (v našich verzích je nedostatečně podán jako "věčný život"), že máme uznat a poznat Otce jako "jediného, který je pravým Bohem" (srov. Jan 5:44). V Janových spisech je Otec téměř 150krát ztotožňován s Bohem a v NZ je zřejmé, že "BŮH" (často *ten* BŮH" v původní řečtině) znamená Otec, nikoli Ježíš. "Bůh" znamená Otec v našem NZ asi 1300krát.

Krédo Izraele nebylo nikdy trojiční. Skutečnost, že Ježíš potvrzuje a schvaluje unitární krédo judaismu (Marek 12:28 a dál), by tedy měla opatřit provokativní a život měnící stud dnešní Církvi, která přestala citovat Ježíšovo vyznání a věřit mu. Odchýlila se od Ježíše na nejdůležitější úrovni všeho teologického a duchovního úsilí. Křesťanství se tedy vyznačuje pozoruhodnou charakteristikou, že je jediným světovým náboženstvím, které začíná zavržením vyznání svého zakladatele. Marek 12:29 a Ježíš jako náš rabínský učitel, nejen ten, kdo nám poskytl odpuštění tím, že za nás zemřel, musí být znovu dosazen, má-li být studium Bible a kázání poctivé vůči křesťanským dokumentům.

Některé moderní překlady se na některých místech zjevně odchylují od řečtiny, aby vzbudily dojem, že pozdější "ortodoxie" je založena biblicky. Klasický příklad je ve Filipským 2:5, kde je Syn Boží popsán v NIV jako "byl ve své pravé přirozenosti Bůh". Je to však hrozné vnucení do textu, který neříká ani slovo o tom, že Ježíš je Bůh. Slovo "přirozenost" má zde za cíl povzbudit představu "Boha Syna", který má stejnou "podstatu" jako Otec. Ale "podstata" a "hypostáze" patří do teologické slovní zásoby pobiblických časů, když byla ztra-

¹¹ Christian Becker, *Paul's Apocalyptic Gospel*:

The Coming Triumph of God, Fortress Press, 1982. s. 107-8.

cena jednoduchost původní víry v Boha Otce jako "jediného pravého Boha" (Jan 17:3).

Všímáme si také, že NIV velmi maza-
ným způsobem nechce, abyste viděli, že
evangelium (Království) bylo kázáno stejně
Ježíšem i Pavlem. Když uvádí Ježíšovu slu-
žbu, ohlašuje ho jak káže "dobrou zprávu",
zatímco o Pavlovi je řečeno, že kázal "evan-
gelium".

Toto rozlišení však v původní řečtině
chybí a podporuje nespojitost mezi Ježí-
šem a Pavlem. Ježíš i Pavel, který věrně
následoval Ježíše, kázali stejné spásné
evangelium Království. Je zavádějící přek-
ládat *evangelion* pro Ježíšovo kázání jako
"dobrou zprávu" a to samé slovo pro Pav-
lovo kázání jako "evangelium". To poukazu-
je na nebezpečnou systematickou chybu –
že Ježíšovo učení bylo vyřazeno ve pro-
spěch špatně pochopeného "Pavlova evan-
gelia". Selhali jsme v tom nazývat Ježíše
"rabín a pán" (Jan 13:13), když na nás
všude naléhal, abychom nikdy neselhali v
uchopení a poslušnosti jeho spásných
slov (Jan 3:36; 12:44 a dál; srv. Heb. 5:9).

Když se použijí standardní řecké ruko-
pisy jako základ (tj. text editovaný Bruce
Metzgerem), je mou nadějí, že jasně za-
měří na velmi nekomplikovanou NZ definici
Boha jako Ježíšova Otce, a rozhodně ne
jako tři v jednon. Chceme neustále zdůraz-
ňovat definici spásného evangelia jako
evangelia **o Božím království**, jehož byl
Ježíš původním a autoritativním kazatelem
(Heb. 2:3; Lukáš 4:43). Nesmírně jsem ov-
šem získal ze všech asi 60 moderních pře-
kladů v různých jazycích dostupných na
standardním softwaru používaném vědci.
Tyto překlady většinou vyjadřují smysl pro
řečtinu různými, ale zcela přijatelnými způ-
soby. V některých klíčových pasážích však
zkreslují řecký text ve snaze vykreslit Ježí-
še jako Boha Syna, druhého člena věčné
Trojice.

Tento druhý hlavní cíl, definovat spás-
né evangelium, jak ho definoval Ježíš, zna-
mená obnovení Ježíšova hlasu a mysli v
našem čtení Bible. V současné době veřej-
nost nikdy nedostává jasné pojetí toho, co
Ježíš kázal jako spásné evangelium. Naše

pozorování je, že "evangelium o království",
kterým Ježíš položil základy veškeré zdra-
vé víry (Marek 1:14–15), prakticky chybí v
současných traktátech, knihách a webech
a blogách nabízejících "spasení". Ježíšův
hlas na nejzákladnější úrovni vymezení
evangelia byl umlčen.

Namísto evangelia, jak je Ježíš kázal
veřejnosti, slyšíme nabízet velmi "vybled-
lou" verzi evangelia, zaměřenou převážně
na psychologické sebezdokonalování, ne-
bo jak to nazývá Dallas Willard, "evangelia
správy hříchu".¹² Populární evangelikalis-
mus byl vyprázdněn ze své živé apokalypti-
cké chuti, oznamující budoucnost lidské
společnosti a varování před budoucím ná-
vratem Ježíše v soudu, aby panoval nad
zemí a obnovil ji. Evangelium oznamuje
budoucí Boží revoluční vládu, která ukončí
veškeré válčení!

Bez pochopení správného výchozího
bodu, následovat samotného Ježíše, jsou
čtenáři Bible ponecháni v mlhavém pojetí,
pokud jde o definici a obsah spásného
evangelia. Pavel je pak často překroucen
výběrem několika veršů přijímaných bez
ohledu na kontext. Římanům 10:9-10 je
typické a Ježíšova verze evangelia je v tom-
to procesu obcházena. Pavel neodporoval
Ježíšovu naléhání na nutnost věřit evange-
liu Království (Marek 1:14-15). Pavel uzaví-
rá Římanům 10 (v. 17) tím, že říká, že víra
přichází nasloucháním "Kristovu slovu
[evangelium]" a vírou v něj, to znamená v toto
evangelium **kázané Kristem samotným**.
Pavel je nepochopen (v NIV, ne tak v přes-
nější NASU), když je mu vnuceno říci, že
člověk potřebuje pouze "slyšet o" Ježíši, tj.
o něm, když ve skutečnosti člověk musí
"slyšet Ježíše", tj. slyšet i jeho vlastní posel-
ství evangelia Království a inteligentně na
ně reagovat.

V 1. Korintským 15:1-3 by Pavel neměl
být postaven proti Ježíši! Pavel tam neřekl,
že nanejvýš důležitá Ježíšova smrt a vzkří-
šení zahrnují celé evangelium. Tato fakta
byla částmi "mezi věcmi prvořadého význa-
mu" (v. 3). Koneckonců Ježíš kázal evange-
lium roky, aniž by se v této fázi jakkoli zmínil
o své smrti a vzkříšení, což poprvé předsta-
vil v Matouši 16:21.

¹² *The Divine Conspiracy*, Harper One, 1998,

Moje přesvědčení o nepřítomnosti centra spásného evangelia v populárním kázání, jakým je Království, je britce potvrzeno profesorem misiologie. Dr. Mortimer Arias pozoroval:

Zdá se, že čelíme zatmění Božího království od apoštolského věku do současnosti, zejména v naší teologii evangelizace. Boží království je Božím vlastním snem, jeho projektem pro svět a pro lidstvo. Dělá z nás snílky a chce, abychom byli přitahováni jeho snem. Nejsme my, kdo sní, ale Bůh, který v nás sní... **Když jsem opustil seminář, neměl jsem jasnou představu o Božím království a neměl jsem ve své teologii místo pro parousii (druhý příchod). Neměl jsem zájem o budoucnost.**

Tisíce knih jsou tištěny a distribuovány každý rok o evangelizaci. Většina z nich spadá do kategorie příručky "jak na to" pro církve (vymýšlení plánů, strategií, metodik, cílů) ... Naše tradiční miniteologie - "plán spásy", "čtyři duchovní zákony" - nevystihují celé evangelium. Ne všechna tato činnost nebo aktivismus je známkou zdraví nebo tvořivosti. Dobrá zpráva o Království není obvyklým způsobem, jak popisujeme evangelium a evangelizaci. Boží Království prakticky zmizelo z evangelikálního kázání a bylo ignorováno tradiční evangelizací.

Evangelikální poselství bylo zaměřeno na osobní spásu, individuální obrácení a začlenění do církve. Boží království jako parametr, perspektiva nebo obsah evangelia prakticky neexistovalo. Zájemci o evangelizaci se dosud nezajímali o Boží království. Proč nezkusit Ježíšovu vlastní definici jeho misie – a naši? Evangelizace pro Ježíše nebyla ničím jiným než oznamováním Božího království.¹³

Můj překlad se pokouší vrátit evangeliu Království ústřední význam, který vždy požívá v celém NZ.

Je jasné, že Ježíš byl Žid jako Davidův potomek. Nejokázalejším z jeho učení – a všechna jeho učení budou naším soudcem (Jan 12:44 a dál; Skutky 17:31 atd.) – je je-

ho vášnivě potvrzení Šema Izraele, nalezené v Deuteronomiu 6:4. Tato víra v jediného a jen jediného Boha, Otce, je s nadšením potvrzena a odsouhlasena židovským učitelem Zákona v Markovi 12:28 a dál. V žádném případě by si žádný čtenář NZ ve vlastním kontextu neměl představovat, že Ježíš věřil v Trojici pobiblických koncílů! V tomto překladu se snažím připomenout čtenářům unitární monoteistickou víru NZ, definici Božího Syna jako pána Mesiáše, který se narodil (Lukáš 2:11), a ne druhou osobu trojjediného Božstva. Bůh se nemůže narodit a nesmrtelný Bůh nemůže zemřít.

Mnoho osvěžující jednoduchosti a klidu myslí vyplývá ze čtení spisů NZ komunity v jejich židovském kontextu prvního století. Dotýkáme se základny s původními kořeny víry a NZ ožívá skvělým způsobem. Neznalost Bible způsobuje katastrofální odcizení od Boha (Ef. 4:18). Je zřejmé, že mnoho mých krajanů opustilo Bibli úplně, protože ve Velké Británii chodí do církve pravidelně pouze asi 5%, a zbytek se pouze "vylíhnu, oženil či provdal a byl odeslán".

Zmatek způsobený pozdějším (od počátků druhého století) pádem od původní víry je ve svých důsledcích obrovský. Vyčistit ovzduší a zbavit mlhy naši mysl si vyžádá čas. Pili jsme toxickou teologii a církev musí být dekontaminována. Ale úsilí stojí za to, i když revoluce nikdy nejsou bez bolesti.

Náboženství od druhého století vyvinulo svou vlastní "vylepšenou verzi" biblického dramatu představeného v Písmu. Samotná Bible je poutavým dramatem, zobrazujícím velký Boží plán, který uděluje lidem nezničitelný život, nesmrtelnost. Na zemi nastane mír, kdy je od národů vyžadováno, aby vykovali z mečů pluhu a naučili se už nikdy nedovolit válčení. Nikomu nebude povoleno vzít zbraň a střít na svého souseda. To pro mne zní jako zdravý rozum a dobrá zpráva!

¹³ *Announcing the Reign of God*, Fortress Press, 1984. s. 55, xiii, xvii, 1, 9, 85, 87. Další citace předních autorit o téměř úplné nepřítomnosti Božího království v církevním učení evangelia viz moje *The Coming Kingdom of the Messiah*^a (zdarma na naší webové stránce, restorationfellowship.org) a moje "Kingdom

of God in the Twentieth-Century Discussion and the Light of Scripture"^b (*Evangelical Quarterly*, 64:2, 1992. s. 99-115). Vynikající zpracování NZ evangelia Království najdete v **The Gospel of the Kingdom** od Wiley Jonese. 1879, k dispozici zdarma na archive.org; k dispozici v češtině ^a*Mesiášovo nadcházející Království*. ^b*Boží království ve 20. století*

Od druhého století vytvořila vznikající katolická církev vlastní vyšperkovanou verzi původního biblického příběhu, a tak ztratila příběh pro sebe a pro miliardy svých následovníků. Současně "vylepšená verze" vytvořila mocnou a bohatou hierarchii navrženou tak, aby potlačila nevzdělané a zaručila obrovskou prestiž svým kněžským vůdcům. Nakonec toto úsilí završili tím, že prohlásili hlavního vůdce, papeže, za neomylného, když hovoří oficiálně.

Velkolepému dramatu o původu jediného Božího Syna, Ježíše Mesiáše (*genesis*, Matouš 1:18), poskytnutému ve vyprávěních o narození v Matouši a Lukáši, bylo dáno dodatečné bulvární překroucení, když bylo řečeno, že Marie, dospívající panna byla sama od sebe bez hříchu (doktrína "neposkrvněného početí") a trvale panna, bez sexuálního zážitku po celý svůj manželství život. Ježíšovými nevlastními bratry pak musel být tento status odepřen a přeměněn v bratrance (nebo Josefovy děti z předchozího manželství). Marie byla prý převzata do nebe tělesně, aniž by zemřela.

Římskokatolická církev převzala moc nad světským státem jako Boží Království přicházející ještě před Ježíšem při jeho budoucím druhém příchodu. V Písmu nejsou národy tohoto současného světového systému nikdy Božím královstvím. Svatí v současnosti nevládnou (ačkoli budou), a Ježíš je jediný skutečně legitimní král a světový vládce. Systém víry podporovaný "novou vylepšenou verzí" biblického dramatu povýšil kněze jako jediné vzdělané, aby sloužili tajemstvím nové víry. Laikové byli dáni pod strážce.¹⁴ Byla zajištěna kontrola miliónů myslí a teologické vzdělání bylo odepřeno všem kromě vedení. Tím byla zaručena stálost této masivně mocné tradice. Harnack, jako mistrovský historik křesťanské víry, zaznamenává udivující fakta o rané "historii potlačování"¹⁵ historického Krista pre-existentním Kristem, Krista reality imaginárním Kristem v dogmatice, nakonec vítězný po-

kus nahradit tajemství Krista na samotnou osobu."

Protestantská reformace v 16. století byla vyprovokována zjevným zneužíváním zděděného systému, aby si vyžádala změnu, ale její reforma byla jen částečná. Stejný tajemný trojjediný Bůh dále nahrazoval jediného Boha Bible, Ježíšova Otce. Ježíšovo unitární dědictví a vymezení Boha, dlouho potlačované tradicí, se obecně nesmělo znovu vynořit zespod sutin tradice, která udržovala mysl mas pod svou vládou.

Nebe (nebo věčné peklo) při smrti pro "nesmrtelné duše" nadále nahrazovalo biblickou vizi vzkříšení do Božího království na obnovené zemi, která byla srdcem hebrejského snu o míru na Zemi, stejně jako srdcem spásného evangelia Království oznámeného Ježíšem a NZ komunitou.

Menší radikálnější křídlo reformace bylo krutě potlačeno, když kriticky rozebralo teologii hlavní reformace vedené Lutherem a Kalvínem. Angličan John Biddle, ředitel školy, který odhalil omyl Trojice, měl "čest" obdržet zákon britského parlamentu proti sobě a zemřel ve vězení. Jeho zločinem bylo pouze, že poukazoval na nepřikrášlenou jednoduchost Ježíšovy vlastní definice Boha v Šema, "Slyš, Izraeli" v Deuteronomiu 6:4 a v Markovi 12:29. Brilantní španělský učenec Michael Servetus byl na podnět protestanského reformátora Jeana Kalvína upálen na hranici aktem nesmyslné a nelítostné brutality. Servetův "zločin" byl, že ukázal, že Trojice není biblická doktrína. Ví veřejnost o této krutosti ve jménu náboženství?

Nově vzniklá Církev (*emerging Church*) dosáhla obrovského úspěchu přidáním několika populárně přitažlivých rysů do své verze biblického dramatu. Oběti v tomto nešťastném vývoji však bylo původní božské drama Písma ve dvou dějstvích, které nabízí trpícímu lidstvu naději na nesmrtelnost a odpovědné místo v budoucím Božím Království na zemi, když se Ježíš vrátí, aby zaujal své postavení na obnoveném Davidově

¹⁴ Viz Harnack, *History of Dogma*, sv. 3, s. 10, přeložil Neil Buchanan, Dover Publications, 1961. V původní německé *Lehrbuch der Dogmengeschichte* se nalézají ve 4. vydání z roku 1883, Wissenschaftliche Buchgesellschaft, s. 704.

¹⁵ Všimněte si, že standardní anglický překlad "zjemňuje" německý "Verdrängung" (potlačení) na "nahrazení" a německý "gedacht" (imaginární nebo předpokládaný) na vágní "zamýšlený".

trůnu. Původní děj a zápleтка božského dramatu na stránkách Písma byly nahrazeny oslnivým, ale zvráceným příběhem, směsí pohanství a Písma. Jakmile ztratíme zápletku úžasného dramatu, Písmo se stává matoucím, převládá církevní tradice a je zabráněno inteligentnímu čtení Bible.

Profesor J. Harold Ellens potvrzuje, že máme pravdu na základě jasného svědectví o tom, co Církev udělala se svou ústřední postavou:

Je proto na čase, aby křesťanská Církev uznala, že má velmi zvláštní druh materiálu, který tvoří její tradici kréda. **Není náboženskou tradicí kréda biblické teologie.** Není jedinečné inspirovaným a autoritativním slovem od Boha. Jedná se spíše o zvláštní druh řecké nábožensko-filozofické mytologie ... Církev by tedy měla upřímně připustit, že její **kořeny nejsou v Ježíši Nazaretském** ... nejsou v ústřední tradici biblické teologie... Její kořeny jsou ve filónském helénistickém judaismu a v pokřesťanštěném **neoplatonismu** druhého až pátého století. Protože je tomu tak, Církev by měla uznat světu lidí, kteří hledají pravdu, a světu alternativních náboženství, že křesťanská Církev mluví pouze ze své vlastní historické a filozofické autority a působivosti a nikoli z božského či jedinečného zjevení od Ježíše Krista či od Boha.¹⁶

"Zkomplikování" Boha přidáním dalších dvou osob k Bohu známému Ježíši vedlo nevyhnutelně ke zkomplikování osobnosti Mesiáše Ježíše. Jakmile se stal Bohem, byl porušen pravý monoteismus. Výsledek:

Ježíš Kristus už nebyl člověkem z masa a krve jako my, ale [předem existující] nebeskou bytostí nadpřirozeného původu v lidské podobě. Pomocí metafyzického systému převzatého z řecké filosofie vzniklo kristologické dogma a byl učiněn pokus popsat osobu Ježíše Krista ve formě tak zvané "doktríny dvou přirozeností". "Ježíš Kristus, pravý člověk a pravý Bůh." Tak lidé řekli... Církev byla od samého začátku až do současnosti v pokušení zdůrazňovat Kristovo "božství" tak jednostranně, že jeho "lidství" hrozilo, že se stane pouhým zdáním. V tomto Ježíši Kristu se stala historická abnormalita ... Co dělo s tímto Kristem, už nebyl osud člověka, ale osud pozoruhodné stínové pohádkové postavy, napůl člověka a napůl Boha ... Člověk

utkal zlatý závoj zbožného uctívání, lásky a pověry a rozestírá jej nad drsnými konturami Boží činnosti v historii.¹⁷

Teologové se ztratili v bludišti zmateného jazyka a rozhořčení nad tímto žalostným cvičením dobře vyjádřil harvardský profesor Andrews Norton v roce 1833 ve svém *Statement of Reasons for Not Believing the Doctrines of Trinitarians* (Prohlášení o důvodech, proč nevěřit doktríně trinitářů). Začíná kousavým útokem na složitý problém, jak může být Ježíš současně 100% Bůh a 100% člověk:

Nauka *Communicatio idiomatum* (přenášení vlastností), říká Le Clerc, "je stejně srozumitelná, jako by se dalo říci, že existuje kruh, který je tak spojen s trojúhelníkem, že kruh má vlastnosti trojúhelníku a trojúhelník vlastnosti kruhu." To je podrobně diskutováno Petaviem s jeho obvyklou nadbytečností učenosti. Obrovské folio tohoto spisovatele obsahující historii vtělení [a trojice] **je jednou z nejvýraznějších a nejmelancholičtějších památek lidské hlouposti, které musí být svět vystavován.** V historii jiných vědních oborů najdeme hojně se vyskytující omyly a extravagance; ale o ortodoxní teologii se zdá, že byla podivnou oblastí slov bez významu; doktrín nepopíratelně nepravdivých v jejich vlastním smyslu a vysvětlovacích ne jinak než nejnabubřelejšími absurditami předkládanými jako pravdy nejvyššího významu, jež nebyly vysvětleny; a protichůdných návrhů uvržených dohromady bez pokusu o jejich smíření. Hlavní chyba, která prochází celým systémem, stejně jako u jiných systémů falešné filosofie, spočívá v tom, že slova mají vnitřní význam, neodvozený od lidských zvylostí; že nejsou pouhými známkami lidských představ, nýbrž druhem reálných entit, schopných naznačit to, co přesahuje naše představy, a že když **vyjadřují pro lidský rozum pouze absurditu**, mohou být stále ještě významné pro vysoké tajemství nebo skryté pravdy, a je třeba jim věřit, aniž by byly pochopeny.

Z Cambridge v posledních letech přichází působivá analýza katastrofy, ke které došlo, když byl židovský Ježíš nahrazen předem existujícím věčným Synem. Důsledky procesu přehodnocení, kterým byl Boží Syn ztotožněn s "Bohem Synem",

¹⁶ *The Ancient Library of Alexandria and Early Christian Theological Development.*

¹⁷ Heinz Zahrnt, *The Historical Jesus*, Harper and Row, 1963. s. 29.

jsou opravdu dalekosáhlé. Profesor Lampe zdůrazňuje, že když byl Syn promítnut zpět do věčně existujícího předlidského Syna a když Svatý duch byl přeměněn na třetí "hypostasis":

Křesťanské pojetí Boha se pak stává nevyhnutelně **tritheistickým**. Je to proto, že tři "osoby" v něčem, jak je moderní smysl slova "osoba", ve skutečnosti znamenají **tři Bohy** ... Účinky, zejména v lidové zbožnosti, byly ještě dalekosáhlejší. Nikájské krédo mluví o "Ježíši Kristu" osobně, nikoliv o Logu jako o předem existujícím ... Je to tedy Ježíš evangelii, kterého představivost věřících zobrazuje jako předem v nebi existujícího a sestupujícího na Zemi.... [Existuje] nesmyslnost obrazu Ježíše zrcadlená v mnoha tradičních zbožnostech, což je v podstatě obraz supermana,¹⁸ který dobrovolně sestupuje do světa obyčejných smrtelníků a díky úmyslnému aktu vůle se rozhodne narodit se jako člověk.... Bůh Syn je vnímán jako Ježíš, Syn Boží; poslušnost Ježíše, Božího služebníka a Syna Božího, pravého Adama přebývajícího a inspirovaného Božím duchem, je připsána Bohu Synovi; Bůh Syn se stává věčně předmětem Ježíšovy sebeoddanosti vůli svého Otce a věčně předmětem Otcovy lásky... To ve skutečnosti znamená **opuštění monoteismu**, protože takový vztah mezi Bohem Synem a Bohem Otcem není slučitelný s požadavkem monoteismu, kterým přisuzujeme Bohu jednu mysl, jednu vůli a jedno působení.

Profesor Lampe byl specialistou na pobiblický vývoj Trojice a pozoroval také, že "interpretace Ježíše jako předem existujícího Syna a Syna jako předem existujícího Ježíše způsobuje rozporuplnost a zmatek ... Doktrína, která vyplývá z identifikace Ježíše s předem existující osobní božskou bytostí je v konečném důsledku **neslučitelná s Boží jednotou**."

Stejně problematické pro skutečný monoteismus a opravdově lidského Mesiáše je trojiční koncept Syna jako "převzetí lidské přirozenosti". Profesor Lampe nám připomíná, že "člověk je tvořen svými vztahy s ostatními lidmi a zejména interakcí s rodiči a rodinou". Co se tedy stalo s galilejským Židem z prvního století? Byl ztracen a nahrazen filozofickou abstrakcí, jehož

identita jako syna Davida, a tedy pravého a jediného Mesiáše, se stala irelevantní.

Kristologický koncept předem existujícího božského Syna ... snižuje skutečnou, společensky a kulturně podmíněnou osobnost Ježíše na metafyzickou abstrakci "lidské přirozenosti". Je to tato univerzální lidskost, kterou si Syn osvojil a učinil ji svou vlastní ... Podle této kristologie, věčný Syn přebírá nadčasovou lidskou povahu, nebo ji činí nadčasovou tím, že ji činí svou vlastní; je to lidská povaha, která nedluží nic podstatného zeměpisným okolnostem; to neodpovídá ničemu ve skutečném konkrétním světě; Ježíš Kristus, konec konců "nepřišel v těle".¹⁹

Pozorný čtenář si všimne, že profesor zřetelně přiřazuje ortodoxní doktríně Ježíše nálepkou antikrista. Právě apoštol Jan pozdě v novozákonním období varoval, že jakékoli snížení lidského jednotlivce Ježíše Krista na osobnost ne v podstatě lidskou je hrozbou pro pravou víru (1. Jan 4:2-3). Tento Ježíš, který má být vyznáván na rozdíl od jiných Ježíšů, je ten, kdo skutečně "přišel v těle" jako plně lidská osoba. Luther nastavil vzor pro vkládání do Janova "teologického testu" – postbiblickou definici Ježíše. Luther chybně překládá 1. Jan 4:2 jako "Ježíš Kristus přicházející *do* těla". Doktrína vtělení byla tedy nucena do Jana.

Křesťanství je definováno Božím záměrem. Boží plán se objevuje v záměrném prohlášení Ježíše v Lukášovi 4:43. Tam uvedl, že ho Jeden Bůh pověřil výslovným záměrem ohlašovat dobrou zprávu nebo evangelium o nadcházejícím království Božím. Záměr by mohl mít strašný negativní výsledek. Ježíš to vyjádřil v Matoušovi 8:11-12. Varoval své krajany, že jim hrozí kolosální selhání. "Když uvidíte, jak jsou Abraham, Izák, Jákob a všichni proroci v Království Božím a sebe zavržené, nastane pláč a skřípot zubů." Abychom se vyhnuli tomuto katastrofickému negativnímu výsledku, Ježíš nabádal lidi a nás všechny, aby věnovali co největší pozornost jeho učení, která poskytují jedinou cestu k záchraně a spáse – žít navždy.

Ježíšova první a poslední slova jsou kriticky důležitá. Začíná vydáním prvního a základního příkazu, že máme činit pokání

¹⁸ Velmi podobně jako hinduistický avatar.

¹⁹ Lampe, *God as Spirit*. Trinity Press International, 1983, s. 132, 136-138, 140-144.

a věřit evangeliu o Božím království (Marek 1:14-15). Ježíšova poslední slova shrnují a znovu zdůrazňují nanejvýš důležitou záležitost poslušnosti jeho učení. Ty se nacházejí například na závěr jeho veřejné služby v Janovi 12:44-50. Ta slova, Ježíšovo evangelium, jsou kritériem našeho budoucího rozsudku. Zanedbáváme je na naše vlastní nebezpečí, protože Ježíšova slova jsou Boží slova, který ho pověřil a inspiroval:

A Ježíš **volal** a **řekl**: "Kdo věří ve mne, nevěří ve mne, ale v toho, kdo mě poslal. A kdo vidí mne, vidí toho, kdo mě poslal. Přišel jsem do světa jako světlo, takže kdokoli, kdo věří ve mne, nemusí zůstat ve tmě. **Pokud někdo slyší moje slova a nezachovává je**, nesoudím ho; protože jsem nepřišel odsoudit svět, ale svět zachránit. Ten, kdo mě **odmítá a nepřijímá moje slova**, má soudce; slovo, které jsem mluvil, ho bude soudit v poslední den. Neboť jsem nemluvil ze své vlastní pravomoci, ale Otec, který mě poslal, mi dal příkázání – co říci a co mluvit. A vím, že jeho příkázání je věčný život. Co říkám, říkám tedy, jak mi řekl Otec" (Jan 12:44-50, ESV).

Křesťanství je založeno na našem výběru mezi dvěma různými způsoby. Princip je krásně zhuštěn Janem 3:36, kde víra v Ježíše je rovnocenná poslušnosti a nevěra je odmítnutí poslouchat. Tyto přísné alternativy jsou pro nás stanoveny v úvodním Žalmu 1. Jsou zde zobrazeny dva kontrastní životní styly, jeden vedoucí ke katastrofě, zániku života a druhý k nezničitelnému životu, k nesmrtelnosti v budoucím království Božím na obnovené zemi. Všichni si musíme vybrat. (V kalvinismu bylo slovo "vybrat" zbaveno srozumitelného obsahu.)

Již ve druhém století začali rádoby následovníci Ježíše ztrácet ústřední děj velkého rozvíjejícího se dramatu Božího, ztělesněného v evangeliu Království a v díle Ježíše Krista. Vliv cizácké řecké filosofie zmátl drama spásy. Osoba Ježíše Krista byla postupně nahrazena abstraktem "Bůh Syn", který už z definice nemohl být skutečnou lidskou bytostí, protože jeho původ byl datován zpětně před jeho skutečný původ Božího Syna v lůně své matky. (Lukáš 1:35). Jakmile byla tato nová forma víry ovlivňující ústřední krédo Bible vypracována po staletích, byla prosazována trestem smrti a exkomunikace. Dogma založené na této nové verzi víry ovládlo Církev, a laici byli

vloženi pod kontrolu duchovních, kteří tato dogmata učili a předpokládali, že odpovídají původním učení Ježíše a apoštolů. Na nikájském koncilu v roce 325 byla přisouzena klatba každému, kdo by snad zpochybnil ústřední dogma Církve.

Čtenáři anglických verzí Písma někdy vyjadřují své přání mít "doslovný překlad" originálu. Jaký skutečně potřebují, je takový, který věrně předává smysl původního (v tomto případě řečtiny) do cílového jazyka. Existují případy, kdy je překlad "doslovný", "slovo od slova" nejméně žádoucí. Ve skutečnosti to může vést k nesmyslům! Co když přeložím anglické "I am pulling your leg" (táhnu tvou nohu; *význam*: balamutím tě, tahám tě za nos) doslova, nebo "I have a frog in my throat" (mám v krku žábu; *význam*: mám sevřené hrdlo) slovo za slovem. Nedorozumění bude zřejmé. "I am mad about my flat" (jsem blázen do svého bytu) v britské angličtině může znamenat, že "jsem nadšený ze svého bytu." V USA zobrazuje člověka potíciho se při výměně splasklé pneumatiky. "Jane and John have broken up" (Jane a John se rozešli) ve Velké Británii znamená, že jejich školní období skončilo. V USA by se projevil úplně jiný smysl. Seznam rčení by mohl být znásoben. "Bouncing off the wall" (Odrážení od zdi, *význam*: být vzrušený či jednat potrhle) nemusí být přeloženo doslova do jiného jazyka. Bude to zavádějící.

Vážněji, doslovný překlad slovo od slova v Jan 17:5 je zavádějící. Ježíšova slova překládaná slovo za slovem: "Oslav mě slávou, kterou jsem měl u tebe", což vede čtenáře k tomu, aby si myslel, že Ježíš byl u Otce dříve, než začal existovat, než se narodil! Hebrejský idiom "mít něco u někoho" znamená mít slíbenou odměnu a předem ji uloženou. Ježíš varoval, že okázalé provádění "dobrých skutků" bude znamenat, že "nemáme" (přítomný čas) "žádnou odměnu u Otce". (Mat. 6:1). To ovšem znamená, že pokud činíme dobře, máme nyní uloženou odměnu pro budoucnost, odměnu, která bude předána při návratu Ježíše. Ježíš v té samé rozmluvě v Janovi 17 hovořil o tom, že dal slávu křesťanům, kteří nebyli ani narozeni, když učinil tento slib! (v. 22). Byla to stejná sláva, která byla Ježíši slíbena Otcem. Je to sláva připravená a plánovaná

v nebi u Otce, připravená, aby byla udělena v budoucnosti. Ježíš v Jan 17:5 žádal, aby byl odměněn slávou slíbenou mu po dokončení jeho služby. Byla to sláva uložená a slíbená Bohem od začátku. Nebylo to sláva, která by mu byla "vrácena", protože ji ještě nikdy neměl.

Tento problém je přesně paralelní se zavádějící myšlenkou, kterou NIV na některých místech zprostředkovává. V Janovi se využívá nepřístojné zacházení s textem v zájmu zděděných dogmat. To vnucuje, aby Ježíš říkal, co neřekl. NIV tlumočí Jana 16: 28, 13:3 a 20:17 jako "jít zpět" nebo "vrátit se" k Otci. Ale historický Ježíš tam ještě nebyl! Existuje rozdíl mezi "jít", a právě to napsal Jan, a "vrátit se".

Další příklad zavádějícího překladu je uveden v mnoha verzích v Lukášovi 23:43. Je to záležitost interpunkce. Protože Ježíš ještě nebyl v neděli po svém vzkříšení u Otce (Jan 20:17), nemohl lupiči toho dne, v den své smrti, slíbit místo v přítomnosti Otce. Ježíš byl do neděle opuštěn v hrobě, ve světě mrtvých (Skutky 2:27, 31, 32). Lupič žádal Ježíše, aby si na něj vzpomněl, když se v budoucnu vrátí a zahájí své království. Ježíšův slib přesahuje žádost a ujišťuje ho, že právě v ten den bude skutečně s Ježíšem v tom budoucím Božím Království, v obnoveném ráji (Zjev. 2:7). "Říkám ti, dnes [nemusíš čekat na tuto jistotu do budoucnosti], že se mnou budeš v budoucím ráji Království." (srv. Skutky 20:26). Tím způsobem nebude podán jeden verš, aby byl v rozporu s Lukášem ve 14:14 a 20:35, kde odměny nejsou předány až do vzkříšení. Ani tento verš nebude podán, aby odporoval zbytku Písma a mátl ho.

Existují ovšem verše, které by ve své vznešené jednoduchosti a jasnosti měly být definitivní. Nejpozoruhodnější z nich je Lukáš 1:35, kde slova anděla přesně definují význam titulu "Boží Syn". Velmi málo veršů přichází se svou vlastní "vestavěnou" definicí, ale Lukáš 1:35 ano. Nejsou potřeba žádné poznámky pod čarou, žádný zvláštní glosář. Lukáš 1:35 obsahuje své vlastní jasné vysvětlení. Gabriel definoval, jak, proč a

kde Ježíš má být Božím Synem. Božím Synem je "kvůli", "právě kvůli" [*dio kai*], zázraku, jež způsobil Bůh v lůně Marie. Je to "z tohoto důvodu" a pro nic jiného, že Ježíš je Boží Syn. Toto definiční prohlášení vylučuje okamžitě jakoukoli možnost "věčně plozeného" Syna. Lukáš a Gabriel nemohli být trinitáři, ani Ježíš ne. (Marek 12:29; Jan 17: 3).

Slavný komentář k Lukášovi od Godeta měl pravdu, když uvedl:

Slovem "proto" anděl naráží na svá předchozí slova: on se bude nazývat Synem Nejvyššího. Můžeme to parafrázovat: "A právě z tohoto důvodu jsem vám řekl ..." Máme tedy z úst samotného anděla autentické vysvětlení pojmu Boží Syn v dřívější části jeho zprávy. Po tomto vysvětlení mohla Marie pochopit titul pouze v tomto smyslu: lidská bytost, pro jejíž existenci je bezprostředním autorem Bůh sám. To nesdíluje představu preexistence.²⁰

Bohužel, církev ignorovala výslovnou teologii Gabrielovu. Bohužel také Godet nevyprovokoval, jak by měl, úplné přehodnocení křesťanství. Místo toho se objevilo množství zjevných rozporů s textem, aby se podpořila milovaná koncilní "ortodoxie". Pozoruhodným příkladem je prohlášení dr. Johna MacArthura: "Nevěřím, že samotné narození z panny dokazuje, že Ježíš je Božím synem. Jinými slovy, Ježíš není Božím synem proto, že se narodil z panny. Narodil se z panny, protože byl Božím synem. Ježíš existoval dlouho před Marií."²¹ Všimněte si, že MacArthur je v přímé opozici vůči Písmu a Gabrielovi. J. P. Mackey právem kritizuje J. G. Daviese, jenž říká, že "tento tvůrčí akt nepřivedl k bytí novou osobu." Mackey říká: "Tímto druhem flikování by mohl být 'prokázán z Písma' jakýkoli teologický závěr."²²

Tento alarmující rozpor s Písmem se datuje od upřímného přiznání raných církevních otců, architektů trojiční nauky, že církev odmítla židovské "kacířství", unitární krédo judaismu a Ježíše, a nahradila ho novým pojetím Boha jako trojjediného. Tvrdili, že to byla střední cesta mezi odmítnutým "židovským" unitárním krédem Ježíše a očividným polyteismem pohanů. Docela zjev-

²⁰ *Commentary on Luke*, Funk and Co., 1881, s. 58.

²¹ "Unleashing God's Word One Word at a Ti-

me," Issue 3.

²² *The Christian Experience of God as Trinity*, SCM Press, 1983, s. 277.

ným problémem je, že v tomto procesu byl Ježíš vyhoštěn a jeho definice Boha byla odmítnuta. Jednoduchost unitárního mono-teistického vyznání byla překryta, potlačena a ztracena strašně složitou teologií troj-jediného Boha. Tak mozek rozvracejícím způsobem komplikované a abstraktní byly podmínky toho, co se stalo oficiálním vyznáním, že unitářský učenec a básník John Milton byl pohnut, aby bědoval nad strašně zmateným jazykem, kterým to bylo prezentováno jako dogma:

Sám Kristus, Boží Syn, nás tedy v evangeliu neučí nic ohledně jednoho Boha než to, co Zákon dříve učil a všude ho jasně prosazuje jako svého Otce. Jan 17:3: "Toto je věčný život: aby poznali Tebe, jediného pravého Boha, a Ježíše Krista, kterého jsi poslal." 20:17: "Vystupuji ke svému Otcovi a k vašemu Otcovi; k mému Bohu a k vašemu Bohu." Pokud tedy Otec je Kristův Bůh a ten samý je náš Bůh, a pokud není Bůh kromě jednoho, nemůže být žádný Bůh vedle Otce... Ačkoli je to vše tak zřejmé samo sebou, že to nevyžaduje žádné vysvětlení – konkrétně, že samotný Otec je Bůh existující sám ze sebe, že bytost, která neexistuje sama ze sebe, nemůže být Bůh – je úžasné s jak nicotnými lstivostmi, nebo spíše s jak žongléřskými kousky se určití jednotlivci snažili uniknout před prostým významem těchto pasáží nebo je zakrýt; nenechajíce žádný kámen bez obrácení, utíkajíce se ke každému posunu, pokoušejíce se všemi prostředky, jako by jejich cílem nebylo kázat čistou a neředenou pravdu evangelia chudým a jednoduchým, ale spíše pomocí důraznosti a zatvrzelosti udržovat absurdní paradox před pádem, pomocí sofismů a slovních odlišností, vypůjčených z barbarské nevědomosti škol.²³

Sir Isaac Newton nebyl méně sarkastický ohledně velmi nežidovské definice Boha jako Trojice:

Newton byl téměř posedlý touhou očistit křesťanství od jeho mýtických doktrín. Přesvědčil se, že iracionální dogmata trojice a vtělení jsou výsledkem spiknutí, falšování a šikany.. [Newton tvrdil], že falešné doktríny vtělení a trojice byly přidány do kréda bezohlednými teology ve čtvrtém století. Kniha Zjevení vskutku prorokovala vzestup trinitářství - "toto podivné náboženství na západě,

kult tří stejných bohů" - jako ohavnost zpuso-
šení.²⁴

Čtenáři Bible potřebují nové čtení NZ, s odstraněním některé zátěže pozdější "ortodoxie", která nyní blokuje jasné porozumění. Žádný překlad není ovšem konečný. Neexistuje žádný dokonalý překlad. Existuje celá řada různých způsobů, jak předat stejné záležitosti. Většina NZ je v mnoha různých verzích dokonale srozumitelná. Čtenáři Bible by měli využívat různé překlady. Žádný překlad nepřináší celou pravdu. Některé tak činí mnohem lépe než ostatní.

Navrhujeme jakýsi současný komentář k tradiční doktríně vtělení "Boha Syna", který by se měl stát člověkem, aby šokoval čtenáře v poznání, že se stalo něco strašně špatně.

Dr. Jim Packer je známý svými evangelikálními spisy. Ve svém široce čteném díle *Knowing God*, v kapitole "God Incarnate" říká o doktríně trojice a vtělení:

Zde jsou dvě tajemství za cenu jednoho – pluralita osob v rámci Boží jednoty a spojení božství a lidství v Ježíšově osobě. To, co se stalo při prvních Vánocích, tak právě zde leží nejhlubší a nejnepochopitelnější hloubky křesťanského zjevení. "Slovo se stalo tělem" (Jan 1:14); Bůh se stal člověkem; Boží Syn se stal Židem; Všemohoucí se objevil na Zemi jako bezmocné dítě, neschopný dělat víc než ležet, zírat a kroutit se a vydávat zvuky, dítě, které potřebuje být krmen, měnit se a učit se mluvit jako každé jiné dítě. A v tom nebyla žádná iluze ani klam: dětství Božího Syna bylo realitou. Čím více o tom přemýšlíte, tím více ohromující to je. *Nic v literatuře není tak fantastické, jako je tato pravda vtělení.* Toto je skutečný kámen klopýtání v křesťanství. Právě zde Židé, muslimové, unitáři, svědkové Jehovovi ... ztroskotali ... Pokud byl skutečně Bůh Syn, je mnohem překvapivější, že by měl zemřít, než že by měl znovu vstát. "To vše tajemstvím! Nesmrtelný umírá," napsal [Charles] Wesley ... a pokud nesmrtelný Boží Syn skutečně podstoupil chuť smrti, není podivné, že taková smrt by měla mít spásný význam pro odsouzený rod. Jakmile přiznáme, že Ježíš byl božský, je nerozumné najít v čemkoli z toho potíže; je to koherentní a naprosto drží

²³ John Milton, *On the Son of God and the Holy Spirit*, British and Foreign Unitarian Association, s. 15, 16, 20.

²⁴ Karen Armstrong, *The Battle for God*, Ballantine Books, s. 69.

spolu. Vtělení je samo o sobě nevyzpytatelné tajemství, ale dává smysl všemu ostatnímu, co Nový zákon obsahuje.²⁵

Pokud by bylo lehce srozumitelnému jednoduchému popisu Božího Syna nabízeného Lukášem dovoleno, aby znamenal oficiální doktrínu Božího Syna, byl by směr křesťanské víry a církevních dějin naprosto odlišný: "svatá věc v tobě zplozená bude nazývána Syn Boží" (Lukáš 1:35) bylo dost snadné. Ale když evangelikálové přepíšou biblický příběh a vloží do něj představu věčného Božího Syna, má to tento výsledek. Charles Swindoll, kancléř Dallas Theological Seminary, píše:

25. prosince zavírají obchody své dveře, rodiny se shromažďují a lidé na celém světě si připomínají narození Ježíše Nazaretského ... Mnoho lidí předpokládá, že Ježíšova existence začala jako ta naše, v lůně jeho matky. Ale je to pravda? Začal pro něj život tím prvním nadechnutím judejského vzduchu? Může nějaký den v prosinci skutečně označit začátek Syna Božího? Na rozdíl od nás, Ježíš existoval před svým narozením, dlouho předtím, než existoval vzduch, který dýchal ... dlouho předtím, než se zrodil svět.

Swindoll dále vysvětluje:

Jan Křtitel vešel v existenci při svém narození – měl narozeniny. *Ježíš nikdy nevešel v existenci*; při svém pozemském narození jen převzal lidskou podobu ... Tady je úžasná myšlenka: dítě, které Marie držela v náručí, drželo vesmír na svém místě! Rty malého novorozeněte, které broukaly a plakaly, kdysi formovaly dynamická slova stvoření. Ty malinké svírající se pěstičky kdysi vrhaly hvězdy do vesmíru a planety na oběžné dráhy. Toto kojenecké tělo tak pěkné kdysi sídlilo u Všemohoucího Boha ... Jako obyčejné dítě přišel Bůh na Zemi... Vidíte dítě a slávu kojence-Boha? To, co vidíte, je vtělení – Bůh obvázaný do plenek ... Podívejte se na dítě, jak ho Jan popisuje "na začátku" "u Boha". Představte si ho v mlhavé minulosti před stvořením, přemýšlejícího o vás a plánujícího vaše vykoupení. Zviditelněte si toho samého Ježíše, který utkal složitými vzory vaše tělo, *pletoucího si lidský oděv pro sebe*... Syn Boží se před časem vrhl střemhlav do času a plul spolu s námi asi 33

let ... Představte si Boha-Stvořitele pevně zavinutého do plenek.²⁶

Dr. Swindoll pak cituje Maxe Lucado, který říká o Ježíši: "Opustil svůj domov a vstoupil do lůna dospívající dívky ... Andělé sledovali, jak Marie měnila Boží plenky. Vesmír sledoval s údivem, jak se Všemohoucí učil chodit. Děti si s ním hrály na ulici."²⁷

Nikdo, kdo by otevřel Nový zákon a četl nesrovnatelný příběh o Ježíšově původu, nebude uveden v omyl myšlenkou, že "se Bůh narodil," nebo že, jak řekl římskokatolický kněz v televizi, "Bůh přišel k Marii a řekl: Budeš prosím moje matka?"

Nabízíme tuto verzi NZ s cílem obnovit pravdu, že Bůh je jedna osoba, že Ježíš je Mesiáš, Syn Boží zázrakem a že spásné evangelium je o Božím království, jak je kázal Ježíš, a o všem, co Ježíš řekl a udělal, aby učil způsobem, který vede k nezničitelnému životu v budoucím Božím Království. Ježíš ovšem hovořil také v Pavlovi a v dalších pisatelích spisů Nového zákona. A žádný z těchto pisatelů nevyřadil vzácné spisy hebrejské bible, ale rozvinul pravdy Nové smlouvy, když pracoval na základně hebrejských písem, které Ježíš schválil jako inspirovaný kánon v Lukáš 24:44.

Pokud hledáme Kristovu mysl, zjevné místo, kde začít, je u Marka 1:14-15, Ježíšův první příkaz nám všem. (Všimněte si pozdějšího varování: "Proč mi říkáte 'pane' a neděláte to, co říkám?" Lukáš 6:46.) Ježíš přišel ohlašovat Boží evangelium. Říkal, "Předpovězený čas přišel. Království Boží brzy přijde. Čiňte pokání a věřte tomuto evangeliu o království." Boží evangelium je evangelium spásy, která pochází od Boha. Boží spásné evangelium o **Království** bylo kázáno všemi pisateli NZ a ovšem nejprve samotným Ježíšem (Heb. 2:3). Bůh vydává konečné prohlášení o Království a jeho velký program nesmrtnosti je modelován v člověku Ježíši, jím vyučován jako spásné evangelium, navíc ovšem jeho zástupná smrt a vzkříšení. "Ježíšovo svědectví" ve Zjevení znamená Ježíšovo vlastní evangelium, které musí člověk slyšet, aby byl spasen (Římanům 10:14-17; Lukáš 8:12):

²⁵ J. I. Packer, *Knowing God*, Intervarsity Press, 1998, s. 46-47, přidáno zdůraznění.

²⁶ *Jesus: When God Became a Man*, W Publish-

ing Group, 1993, s. 1-8, přidáno zdůraznění.

²⁷ Ibid., s. 10, cituje Maxe Lucado, *God Came Near*, Thomas Nelson. 2004.

"Evangelium o nastávajícím věku" (Zj. 24:6); Království se chystá začít (Lukáš 21:31; Zjevení 11:15-18, srov. Lukáš 19:11 a dál).

Pokání znamená úplné přeorientování v myšlení, v porozumění a v životním stylu. **Prvním** Ježíšovým **příkazem** tedy je věřit evangeliu o Království Božím, které je říší Mesiáše, rozhodně ne jenom obrazným královstvím "v srdci". Některé překlady, jako například Ferrar Fentonův, správně vykreslují Daniela 2:44: "Ve dnech těchto králů vytvoří nebeský Bůh věčnou **říši**, která je nezníitelná, jejíž svrchovanost nebude přenesena na jiný lid." Tak také v Danielovi 7:17, 18, 22, 27:

Ty čtyři velké šelmy, které jsi viděl, jsou čtyři **velké říše**, které budou založeny na zemi. Svatí Nejvyššího poté převezmou **Říši** a budou ji vlastnit navždy, na věky věků ... Nastal čas pro svaté, aby vlastnili **říši** ... **Říše** a nadvláda a vznešenost **říše pod celým nebem** budou dány Svatému lidu Nejvyššího. Všechny národy jim budou sloužit a poslouchat je.

O odměně věřících v NZ se tedy nikde neříká o tom, "jít do nebe", ale o tom, "mít vládu nad deseti městy" nebo "pěti městy" (Lukáš 19:17, 19). Ježíš opakoval tento stejný slib evangelia, když řekl apoštolům: "Vy, kteří jste mne následovali, při novém narození, když Syn člověka bude sedět na svém trůnu slávy, budete sedět na dvanácti trůnech panující nad dvanácti kmeny Izraele" (Mat. 19:28). Pavel byl překvapen, že jeho konvertité zapomněli na základní pravdu, že svatí "budou vládnout světu" (1 Kor. 6:2). Ježíš bude hlavou státu v nadcházejícím Království a svatí budou jeho pomocníky, přidruženými vládci, knížaty (viz Dan. 2:44; 7:14, 18, 22, 27; Iz. 32:1).

Ve Zjevení je věčné mesiášské Království umístěno na obnovené zemi, takže Kristus přichází ke svému lidu na Zemi a neshromažďuje je do nebeského příbytku.²⁸

Při snaze začnout na správném místě startu pro čtení Bible, je podstatné, aby bylo pochopeno Ježíšovo spásné evangelium Království. Jaké je lepší místo pro definování Království než evangelium Matou-

še? Analýza Matoušova úsloví "Boží království",²⁹ kterou nabídl profesor W.C. Allen z Oxfordu, je lehce srozumitelně jasná. A protože Království je klíčovým termínem pro pochopení všeho NZ kázání, nabízíme následující vynikající prohlášení profesora. Nepochopit "Království" znamená nepochopit celé NZ učení o evangeliu, které nás spasí a povede k nesmrtelnosti.

Království – **ústřední předmět** Kristova učení ... Jím **začal** svou službu (4:17) a kamkoli šel, učil je jako dobrou zprávu [**evangelium**] (4:23). Království, učil, přicházelo, **ale ne za jeho života**. Po svém nanebevzetí přijde jako Syn člověka na nebeských oblacích (16:27; 19:28; 24:30; 25:31) ... a posadí se na trůn své slávy ... Tehdy dvanáct apoštolů bude sedět na dvanácti trůnech, soudíce dvanáct kmenů Izraele (19:28). Mezitím musí sám trpět a zemřít a být vzkříšen z mrtvých. Jak jinak by mohl přijít na nebeských oblacích? A jeho učedníci měli **kázat dobrou zprávu [evangelium] o přicházejícím Království** (10:7; 24:14) mezi všemi národy, činit učedníky [vodním] **křtem** (28:18). Těleso takto získaných učedníků by přirozeně tvořilo společnost vázanou společnými cíli ... Proto učedníci Království vytvoří nový duchovní Izrael (21:43) [srv. Gal. 6:16; Fil. 3:3] ...

S ohledem na potřeby tohoto nového Izraele Kristových učedníků ... kteří měli čekat na jeho příchod na nebeských oblacích, je přirozené, že velká část učení zaznamenaného v evangeliu by se měla týkat **kvalifikace požadované u těch, kteří doufali vstoupit do Království, když by přišlo**... [Tak podobností] předávají nějaké poučení o povaze Království a o **období přípravy na ně [rozsévání před sklizní]** ... [podobností] učila lekce o Království nebes **ve smyslu, v jakém je tato věta používána všude jinde v jeho evangeliu, o Království, které má přijít, když Syn člověka přijde na nebeských oblacích**. (Podobností o rozsévání tedy ilustruje různé **přijetí, s nímž se setkává dobrá zpráva [evangelium] Království, jak je kázáno mezi lidmi**. To o plevelu se nezabývá samotným Královstvím, ale **obdobím přípravy na ně**. Na konci věku přijde Syn člověka, aby slavnostně uvedl své Království ... V tomto evangeliu není nic, co by naznačovalo, že **scéna Království je jiná než současný svět obnovený, uzdravený**

²⁸ David Aune, *Word Biblical Commentary*, Rev. 17-22, Thomas Nelson, 1998, s. 1069.

²⁹ Nebo jeho přesné synonymum "Království nebes".

a očištěný.³⁰

Poslední věta naší citace je vynikajícím bodem, že Matouš (a celý NZ, vlastně celá Bible) neočekává, že věřící "jdou do nebe", ale že se Ježíš **vrátí na Zemi**, aby s nimi vládl na obnovené Zemi (Zj. 5:9-10; Mat. 5:5; Dan. 7:14, 18, 22, 27). Vnímavý čtenář NZ si všimne pozoruhodného rozdílu mezi biblickým pohledem na Království, a tedy evangeliem spásy, a tím, čím bylo v postbiblických dobách nahrazeno: odchod věřících při smrti do říše vzdálené od země. (Biskup Tom Wright se pokouší mít oba systémy, když mluví o "Životě po životě po smrti". Lepší je zbavit se filozoficky založeného života už před **vzkříšením**, jež **vždy** znamená přijít ne ze života, ale ze smrti!) Nemůže nastat žádné vzkříšení z mrtvých, pokud člověk není opravdu mrtvý!

Populární představa, že Království je hlavně "duchovním" stavem mysli nebo životním stylem nyní: nebo sociální etika očekávající přivedení království nyní, je pro NZ nepravdivá. Křesťan Josef z Arimatie "čekal na Království" po Ježíšově službě (Marek 15:43). Lukáš 19:11-27 nás učí, abychom spojili příchod Království **s budoucím návratem Ježíše** (srov. výše: "Království, učil, přichází, ale ne za jeho života"). Tak říkají přední analytici evangelijních záznamů.

Lukáš 21:31 představuje Boží Království jako událost, která **bude představena při druhém příchodu**. To je přesně Zjevení 11:15-18 – Boží království začíná v budoucnosti, sedmá trubka, trubka vzkříšení (= poslední trubka, 1 Kor. 15:23, 52-55).

Můžeme přidat další prohlášení od uznané autority na Lukáše:

Nelze skutečně zpochybnit, že Lukáš míní Královstvím **budoucí** entitu. Duchovní interpretace, podle níž je Království přítomno v Duchu a v Církvi, je zcela zavádějící. ... Je to poselství Království, které je přítomno, které je v Lukáši odlišeno od samotného Krá-

lovství. On nic neví o imanentním [tj. již přítomném] vývoji na základě kázání Království.³¹

International Standard Bible Encyclopedia klade důraz na budoucí pravdu, a tak objasňuje křesťanské evangelium a tím i křesťanskou víru:

Mělo-li "Boží království je nablízku" neoddělitelnou konotaci "rozsudek je nablízku", a v této souvislosti "čiňte pokání" v Mk 1:14-15 musí znamenat "abys nebyl odsouzen"³². Proto učení našeho Pána o spáse **mělo především budoucí obsah: kladné přijetí do [vstupu do] Božího království a negativně osvobození od předcházejícího rozsudku [ohně]**. Boží království je tedy nejvyšší dobro Kristova učení ... Lidská přirozenost má být dokonale přizpůsobena jeho duchovnímu prostředí a člověk musí být s Kristem (Lukáš 22:30) a s patriarchy (Mat. 8:11). . Ať je Království jakékoli [?!], rozhodně není vyčerpáno pouhou reformací současného řádu hmotných věcí.³³

Stejně jasný je i Eduard Schweizer:

Marek 1:14-15: Marek podává stručné shrnutí Ježíšova kázání. Kázání a dobrá zpráva (evangelium) jsou Markovy oblíbené výrazy. **Evangelijní volání Ježíše je přesně shrnuto v 1:15**, kde sdružení pokání a víry odhaluje jazyk církve (Skutky 5:31; 11:18; 20:21). Markův zájem je objasnit, že Ježíš v tomto kázání pokračuje ve svém putování do světa, a proto je tato výzva určena i tomu, kdo toto evangelium čte dnes. Tato sekce tedy slouží jako popis celého evangelia (srov. epilóg).

Království Boží. Když Ježíš vyhláší, že Boží království je blízko, přijímá koncept, který byl vytvořen ve SZ. Ačkoli označuje Boží svrchovanost nad stvořením (Ž 103:19; 145:11 a další), **týká se to v první řadě Boží nesporné svrchovanosti v čase kon-ce (Iz 52:7)**. Judaismus hovořil o Boží vládě, která přichází po zničení každého nepřítelů [Iz. 24:6] a konec všech utrpení ... V NZ je **Boží království** chápáno **především jako něco v budoucnosti** (Marek 9:1, 47; 14:25; Mat. 13:41-43; 20:21; Lukáš 22:16,

³⁰ W.C. Allen. MA, *The Dictionary of Christ and the Gospels*. Sv. II, s. 144-45, přidáno zdůraznění. Stejný pohled na Království vyjadřuje Allen ve svém komentáři k Matoušovi (*The International Critical Commentary, St. Matthew*, T & T Clark, 1907, str. lxxvii-lxxi).

³¹ Hans Conzelmann, *The Theology of St. Luke*, Harper and Row, 1961, s. 122.

³² Populární představa nekonečného, mučivého pekelného ohně pro zlé je naprosto nebiblická. Osud nenapravitelně zlých po úplném vystavení evangeliu je zničení, skončení existence. Viz Fudge, *The Fire That Consumes*, Providential Press, 1982 (předmluva F.F. Bruce).

³³ *International Standard Bible Encyclopedia*, Eerdmans, 1929, Sv. 4, s. 2667.

18; 1 Kor. 15:50; Lukáš 21:31, atd), co pochází od Boha (Marek 9:1; Mat. 6:10; Lukáš 17:20; 19:11). Proto je něčím, na co člověk může pouze čekat (Marek 15:43), co může hledat (Mat. 6:33), přijímat (Marek 10: 15; srov. Lukáš 12:32) a zdědit (1 Kor. 6:9 a dál; Gal. 5:21; Jakub 2:5), ale nedokáže vytvořit sám ... V Ježíšových skutcích a slovech na něj již přicházelo budoucí Království. Právě v tu chvíli se rozhoduje, zda ano nebo ne vůbec bude někdy v Království ... **Pokání není nic jiného než závazek z celého srdce k dobré zprávě [o Království].**³⁴

Ernest Scott, D. D., profesor Nového zákona na Union Theological Seminary, na druhé straně odhaluje beznadějný zmatek, do kterého církve upadla, pokud jde o Ježíšovo evangelium, a tak o křesťanskou víru. Vypadá nejistě ohledně evangelia, ale podává nám dobrý smysl, co znamenalo pro Ježíše a jeho následovníky:

Zdá se téměř nemožné definovat křesťanské "evangelium". Někdy je ztotožňováno s naším náboženstvím jako celkem, jindy s nějakým prvkem v něm, který je považován za ústřední. Přijmout evangelium znamená věřit v usmíření nebo v Boží lásku, nebo zjevení v Kristu nebo skutečnost lidského bratrství [!]. Přesto je dobře si pamatovat, že slovo, které se nyní používá tak **volně**, mělo na začátku význam, který byl **jasně chápán**. "Ježíš přišel do Galileje, kázal evangelium Božího království a říkal: 'Čas je naplněn a Boží království je nablízku.'" Evangelium podstoupilo podivuhodný vývoj ... ale dobrá zpráva byla vždy v podstatě tím, co bylo na prvním místě – **oznamování Království**. Ze způsobu, jakým Ježíš oznamoval, je zřejmé, že přijal představu, která byla již dobře známá. Nevysvětloval, co tím Královstvím myslel, **protože mohl předpokládat, že se na ně všichni jeho posluchači těšili**. Jejich naděje na to byla nově podněcována Janem Křtitelem ... Dlouho přemýšleli o Království a byli zvědaví, kdy přijde, a nyní se objevil prorok, který prohlásil, že je těsně na dosah ... **Bezprostřední původ Ježíšovy představy Království musíme hledat v náboženství Izraele...** Tato představa přetrvávala dlouho poté, co byl královský dům pevně ustanoven tak, že vládnoucí král byl jen místodržícím neviditelného krále ... Izrael byl vybrán jedi-

nečným Bohem, jenž byl dosud známý pouze svým vlastním lidem, ale přece byl Králem celé země. **Přicházel den, kdy všechny národy budou přiznávat jeho svrchovanost...** Na vyšších úrovních proroctví je očištěný Izrael budoucnosti pojímán jako přitahující všechny národy svým vysokým příkladem ke službě Jedinému Bohu. Častěji se předpokládá, že Izrael, když bude plně ukázněn, bude navrácen do Boží přízně a bude Jím posunut na svrchované místo (Skutky 1:6). Jako Král tohoto vynikajícího lidu bude Bůh konečně vládnout světu ... Na jedné straně je Bůh již Králem. Na druhé straně se uznává, že Království leží v budoucnosti ... Pátrají po **nadcházejícím** dnu, kdy přemůže všechny uzurpující mocnosti a prosadí se jako Král. Proroci tedy před nimi udržují **vizi nového věku, kdy se Boží království plně projeví**. V té šťastné době bude vyvýšen Izrael, bude nastolena věc spravedlnosti, země plná Pánovy slávy. Příroda v ten den bude navracena do své původní slávy a vlk si lehne s jehnětem a skot se bude krmit na velkých pastvinách. Světlo měsíce bude jako světlo slunce. On [a Jeho Mesiáš] bude vládnout z hory Sion a všechny národy mu budou sloužit. Král nad spravedlivým národem. Rozšíří svou vládu na celou Zemi.³⁵

Přiznání dnešního předního evangeli-kálního učenice N. T. Wrighta potvrzuje chaos, do kterého evangelium upadlo:

V jistém smyslu pracuji na této knize tu a tam po většinu svého života. Vážné uvažování však začalo, když jsem byl v roce 1978 pozván, abych v Cambridge přednesl proslav na téma "The Gospel in the Gospels (Evangelium v evangeliích)". Téma nebylo jen nemožně rozsáhlé; **Nerozuměl jsem mu. Neměl jsem tehdy žádnou skutečnou odpověď** na otázku, jak celý Ježíšův život, nejen jeho smrt na kříži izolovaně, byl nějakým způsobem "evangelium". Patnáct následujících let výuky v Oxfordu, Montrealu a Cambridge mě přesvědčilo, že tato otázka ... stojí za zeptání.³⁶

Otázka však zní stejně jako mystifikace milionů čtenářů Bible. To by tak nemělo být.

Další autority nás směřují správným směrem: "V knize Skutků bylo Boží království stále obecným vzorcem pro podstatu

³⁴ *The Good News According to Mark*, John Knox Press, 1970, s. 45-47.

³⁵ *The Kingdom of God in the New Testament*,

Macmillan Co., 1931, s. 11-21.

³⁶ *Jesus and the Victory of God*, Fortress Press, 1996. s. xiv.

křesťanského učení.³⁷ Tento vzorec chybí v evangelikálních traktátech podporujících spásu.

Na Ježíšových rtech pojem Království Boží nepochybně shrnul samotné srdce jeho poselství. "Boží Království je ústředním tématem Ježíšova učení a zahrnuje **celé jeho chápání** jeho vlastní **osoby a díla**."³⁸ Lukáš 4:43 je opakován Pavlem ve Skutcích 20:24-25, kde Pavel definuje svou vlastní službu jako evangelium Boží milosti = kázání evangelia Království.

"Království oznamované Mesiášem, který je Synem člověka, je možné pouze skrze jeho smrt a bude konečně a plně realizováno **na Zemi jen po jeho slavném návratu. Je vskutku srdcem evangelia.**"³⁹

Základní pochopení sdělené Ježíšovým učním je zachyceno těmito výroky o Mesiášovi: "Syn Boží přišel, aby nám dal **porozumění**, abychom mohli poznat Boha" (1 Jan 5:20). "Svým poznáním učiní můj služebníci mnohé spravedlivými." (Iz 53:11).

Nový zákon je založen na Starém. Ježíš přišel:

1) Vyhlásit **evangelium o Božím království** (Lukáš 4:43; Jan oznamoval stejné evangelium Království, Mat. 3:1). To je celý důvod křesťanství, včetně, ovšem, smrti a vzkříšení Ježíše. Ježíš přikazuje věřícím, aby pokračovali v oznamování stejného evangelia o Království (Mat. 28:19-20).

2) Potvrdit abrahamovské a davidovské sliby otcům (Řím. 15:8; Gal. 3:8).

3) Předat nám pochopení, abychom mohli znát Boha (1 Jan 5:20).

4) Učinit lidi spravedlivými, přímo před Bohem, ne pouze svou smrtí ale svým poznáním (Iz. 53:11; Dan. 12:3).

5) Pozvat kohokoli, kdo bude věřit v Boží plán pro sebe a pro svět, aby se připravil vládnout světu s Ježíšem, až se vrátí. "Nevíte, že svatí budou řídit svět?" (1

Kor. 6:2, Moffat; viz též Dan. 7:14, 18, 22, 27; Zjev 3:21; 2:26; 5:10; 20:1-6; Mat. 5:5; 19:28; Iz. 16:5; 32:1).

6) Rozsévat semenné poselství evangelia Království. V Lukášovi 8:12 a Markovi 4:11-12 je inteligentní přijetí evangelia Království nezbytnou podmínkou pokání a odpuštění. Jak může kdokoli činit pokání a věřit Ježíši bez jasného prohlášení o Království?

Původní víra v evangelium Království utrpěla v postbiblickém období masivní změnu, když proměnila evangelium v něco zcela jiného. Místo Židů se stali vůdci církve Řekové a do církevních učení importovali cizáckou řeckou filozofii. Galatským 3:8, které definuje křesťanské evangelium jako obsah **slibů Abrahamovi** ohledně země, potomstva a požehnání, v současných verzích "evangelia" chybí.

Billy Graham se také mýlil, když tvrdil, že "Ježíš přišel udělat třídní dílo, zemřít, být pohřben a vstát."⁴⁰ Tento výrok by učinil Ježíšovo kázání evangelia prakticky zbytečným. Osudný "dispenzacionalismus" je základem populárního kázání. 1. Timoteovi 6:3, 2 Jan 7-9, Hebreům 2:3 a Jan 3:36 jsou poctivým varováním.

Snad nejznepokojivějším Ježíšovým výrokem je ten z Matouše 7:21: "Ne každý, kdo mi říká 'pane, pane', vejde do Království nebes [Božího království], ale ti, kdo plní vůli mého Otce v nebesích. Bude mnoho těch, kteří mi v den soudu řeknou: 'Pane, pane, což jsme pro tebe nekázali a nevyháněli demony v tvém jménu a nedělali mnoho zázraků tvou mocí? Tehdy jim prohlásím: 'Nikdy jsem vás neuznal. Odejděte ode mne, vy, kteří pácháte zlo!'"

Tento výrok je v nejužší souvislosti s Matoušem 7:13-14, kde Ježíš varuje: "Vejděte [do Království] úzkým vchodem, protože široký je vchod a proctorná je cesta, která vede do záhuby, a mnozí tou cestou jdou. Ale malý je vchod a úzká je cesta, která vede k Životu [v Království], a jen má-

³⁷ *Hastings Dictionary of the Bible*, Sv. II, s. 855

³⁸ Alan Richardson, *Theological Word Book of the Bible*. SCM Press, 1950, s. 119 „Golfový turnaj“ a „tenisový turnaj“ by neměly smysl, pokud by "golfu a" tenisu nebylo rozuměno.

³⁹ Donald Hagner, *Word Biblical Commentary, Matthew 1-13*, 1993, s. 214.

⁴⁰ "What is the Gospel?" Roy Gustafson, Billy Graham Association, 1980. Stejně nebiblická je předatava Billyho Grahama o vyhlídce věřících na "leštění duhy v nebi" a "přípravu nebeských pokrmů". (*Hope for the Troubled Heart*, Harper Collins, 1993, s. 214).

lo jich ji nachází". A pak jedním dechem Ježíš řekl: **"Dejte si pozor na falešné proroky"**, kteří přicházejí v rouše beránčím, ale uvnitř jsou draví vlci. Poznáte je podle jejich ovoce" (7:15-16). (Srovnajte si podobenství o rozséváči, abyste viděli, jaké semeno je nutné, aby přineslo pravé ovoce: Mat 13:19: "slovo o království", Mk 4, Luk 8).

Nyní si to spojte s jinou Ježíšovou zmínkou o lidech, kteří říkají: "Pane, pane": "Proč mi říkáte 'pane, pane', a **odmítáte dělat, co říkám?** Dám vám příklad člověka, který ke mně přichází, slyší má slova a plní je. Je jako člověk, který staví dům..." (Lukáš 6:46-48). Ten, *kdo slyší Ježíšova slova/učení, ale neplní je*, staví svůj dům bez základů. Pouze ten, kdo slyší Ježíšova slova/učení a řídí se jimi, je pravým křesťanem.

Ježíšovo důrazné a výstražné varování tedy zní jednoduše takto. Oslovovat Ježíše "pane" je osudné, pokud zároveň nepoložíme základ víry v jeho evangelium-učení, evangelium o Království. Jinými slovy, Ježíš bez jeho slova a evangelia o Království je falešný, podvržený Ježíš. Nazývat Ježíše "pánem" a nevěřit jeho učení a slovům je osudová past, do které nesmíme spadnout. Falešní proroci jsou ti, kteří mluví o Ježíši, ale ne o jeho evangeliu - učení/slovech. Když chybí věta "evangelium o Království", dávejte si pozor! Buďte na pozoru!

Toto ústřední a dramatické varování bylo tak zásadní, že ho opakovali apoštolové Pavel i Jan. V 1. Timoteovi 6:3 Pavel říká: "Přijde-li k vám někdo a **nepřináší Ježíšovo učení**," měj se na pozoru a buď opatrný. Jsi podváděn!

Jan zopakoval přesně stejné apoštolské varování ve 2 Jana 7-9: "Do světa vyšlo mnoho svůdců, kteří nepřijímají, že Ježíš Mesiáš přišel jako plně lidská bytost. To je svůdce a antikrist... Každý, kdo ve jménu 'pokroku' **nezůstává v Mesiášově učení**, nemá Boha. Člověk, který zůstává v **jeho učení**, má Otce i Syna. Přichází-li k vám někdo, kdo **toto učení** nepřináší, nepřijímejte ho ve svém domě a nevítejte ho jako spoluvěřícího." Máme se distancovat od každého, kdo nezdůrazňuje, nevyzdvihuje a ne-

trvá na **evangelijním učení a naukách Mesiáše Ježíše**.

Nyní si prosím poslechněte tato prohlášení z nedávné doby:

James Kennedy z Coral Ridge Ministries (zemřel v roce 2007):

Mnoho lidí si dnes myslí, že podstatou křesťanství je Ježíšovo učení. Není tomu tak. Ježíšovo učení je pro křesťanství poněkud druhotné. Pokud si přečtete listy apoštola Pavla, které tvoří asi polovinu Nového zákona, neuvidíte v nich téměř nic, co by se týkalo Ježíšova učení. Není zde zmíněno ani jedno z jeho podobenství. Vlastně v celém zbytku Nového zákona je o Ježíšově učení jen málo zmínek. V Apoštolském vyznání víry, nejrozšířenějším křesťanském vyznání víry, není žádná zmínka o Ježíšově učení nebo o Ježíšově příkladu. Ve skutečnosti při popisu Kristova pozemského života vyznání víry uvádí pouze to, že se "narodil z Panny Marie, trpěl pod Pontským Pilátem, byl ukřižován, zemřel a byl pohřben." Zmiňuje se pouze o dvou dnech Ježíšova života - o jeho narození a o jeho smrti. **Křesťanství se nesoustřeďuje na Ježíšovo učení, ale na Ježíšovu osobu jako vtěleného Boha, který přišel na svět, aby na sebe vzal naše viny a zemřel místo nás.**⁴¹

Rovněž od Kennedyho:

Ježíš však říká: "Já jsem cesta." **Není to Ježíšovo učení, není to Ježíšovo kázání**, není to Ježíšův příklad, není to Kázání na hoře, nejsou to blahoslavenství ani nic jiného, co učil nebo řekl, že je to cesta. Tou cestou je sám Kristus, božská druhá osoba Trojice, Stvořitel galaxií, který přišel na tento svět.⁴²

To je obrovská a do očí bijící lež, protože Pavel ve Skutcích hlásal stejné evangelium o Království jako Ježíš, a to všem, Židům i pohanům (14:22; 19:8; 20:24-25; 28:23, 31).

A nyní toto neméně zarážející a alarmující tvrzení od dalšího špičkového evangelikálního učence, Dr. Harolda O. J. Browna:

Křesťanství nese své jméno od svého zakladatele, respektive od toho, jak byl nazýván - Kristus. Buddhismus je také pojmenován po svém zakladateli. A nemuslimové často nazývají islám mohamedánstvím. Ale za-

⁴¹ D. James Kennedy a Jerry Newcombe, *The Presence of a Hidden God*, 2008, kapitola "Jak vím, že Ježíš je Bůh", str. 82, zvýraznění dopl-

něno.

⁴² "The Only Way", Daily Truth devotional, zvýraznění přidáno.

tímco buddhismus a islám vycházejí především z *učení* Buddhy, respektive Mohameda, **křesťanství je založeno především na osobě Krista. Křesťanská víra není víra v jeho učení**, ale v to, co se o něm učí. Výzva protestantských liberálů "věřit tak, jak věřil Ježíš", a ne věřit v Ježíše, je dramatickou proměnou základní povahy křesťanství.⁴³

To je obrovská lež. Není možné věřit v Ježíše a nevěřit jeho učení!

Pak také C. S. Lewis. Lewis popírá Ježíše, a přitom o sobě tvrdí, že ho následuje! Napsal: "Evangelia nejsou 'evangeliiem', vyjádřením křesťanské víry."⁴⁴ Ježíšova slova tedy nejsou evangeliiem! To musí být naprostá lež, naprostý podvod. Ježíš tedy musí být zachraňován před "církví"!

Dr. James Dunn:

Hurtado si nemyslí, že je **nutné, aby Ježíš o sobě smýšlel a mluvil stejnými slovy, jak o něm smýšleli a mluvili jeho následovníci** v desetiletích následujících po jeho ukřižování, aby přesvědčení těchto následovníků mohli dnešní křesťané považovat za platné; i když také poznamenává, že většina křesťanů si pravděpodobně myslí, že mezi tím, co o sobě smýšlel Ježíš, a pozdější Christologii "existovala určitá míra kontinuity".⁴⁵

Četl vůbec Nový zákon?!

Profesor Richard Hiers učinil toto úžasné přiznání: "Vykladači křesťanského **přesvědčení se obvykle nijak zvlášť nezajímali o to, co Ježíš zamýšlel a co dělal ve své době**."⁴⁶

Pozorně si všimněte tohoto výroku Dr. H. A. Wolfsona, přední autority v oblasti toho, co dělali post-bibličtí "církvní otcové":

Pojetí Trojice u církevních otců bylo kombinací židovského monoteismu a pohanického polyteismu, až na to, že pro ně tato kombinace byla dobrou kombinací. Ve skutečnosti pro ně byla **ideální kombinací toho nejlepšího v židovském monoteismu a toho nejlepšího v pohanickém polyteismu**, a proto ji oslavovali a poukazovali na ni jako na důkaz své víry. Máme o tom svě-

dectví Řehoře z Nyssy, jedné z velkých postav v dějinách filosofické formulace učení o Trojici. Jeho slova opakuje Jan z Damašku, poslední z církevních otců. Křesťanské pojetí Boha, tvrdí Řehoř z Nyssy, není ani polyteismus Řeků, ani monoteismus Židů, a proto musí být pravdivé. "Pravda se totiž pohybuje uprostřed mezi těmito dvěma koncepcemi, každou z nich ničí, a přesto od každé z nich přijímá to, co je pro ni užitečné. **Židovské dogma je zničeno** přijetím Slova a vírou v Ducha, zatímco polyteistický blud řecké školy zaniká tím, že jednota přirozenosti ruší tuto představu plurality" (*Oration Catechetica*, 13).⁴⁷

Církevní otcové přiznávali, že odmítají židovské (a Ježíšovo) chápání Boha. Vypracovali pozdější strašně komplikované definice Boha a Ježíše ve vztahu k Bohu a ocitli se spoutáni v síti neskutečně složitých argumentů, když se snažili vysvětlit, jak může být Bůh jeden a zároveň tři.

Snadná pravda je však tato: "Nic nenasvědčuje tomu, že by Ježíš chápal 'Otce', od něhož se cítil být poslán a s nímž se pravděpodobně cítil být zvláštním způsobem spřízněn, jinak než monoteistického Boha judaismu."⁴⁸

"Šema byla modlitba, kterou měli všichni zbožní Židé odříkávat třikrát denně... V pozdním judaismu zaujímal podobné zvláštní postavení jako Pánova modlitba v křesťanství." To je velmi pravdivé, ale pak Dr. Anderson mluví o "církvi, která již šema neodříkala. Zde však Ježíš přinejmenším ve svém výroku prvního přikázání stojí solidně ve sféře vlivu židovské zbožnosti."⁴⁹

Na základě jaké autority však bylo toto základní Ježíšovo učení definující jediného pravého Boha zavrženo? Církve se Pánovy modlitby nevzdala! Proč se vzdala jeho vyznání víry?

Proces obnovy pokračuje, když lidé upřímně **hledají původní význam Božího království, jak jej hlásal původní (lidský) Ježíš**. Samotné evangelium se týká Božího království, stejně jako Ježíšovy smrti a

⁴³ *Heresies*, 1984, str. 13, zvýraznění přidáno.

⁴⁴ Úvod k J.B. Phillips' *Letters to Young Churches*, str. 9-10, zvýraznění přidáno

⁴⁵ *Did the First Christians Worship Jesus?* s. 93, pozn. p.č. 2.

⁴⁶ *Jesus and the Future*, 1981, s. 1, zvýraznění přidáno

⁴⁷ Wolfson, *The Philosophy of the Church Fathers*, s. 361-363.

⁴⁸ Karl-Heinz Ohlig, *One or Three? From the Father of Jesus to the Trinity*, Lang, 2000, s. 31

⁴⁹ Hugh Anderson, *New Century Bible Commentary on Mark*, s. 280.

vzkříšení, a "evangelium" by se nikdy nemělo oddělovat od Království. Pohanská představa "nebe" pro "duše" po smrti nahradila naději na příchod Království na zemi. Má-li být Bible pochopena, musí být toto pohanství z křesťanského slovníku vykázáno.

Tento nezbytný návrat k "víře jednou provždy odevzdané svatým" (Juda 3) může být usnadněn neustálým používáním tzv. "komplexních shrnujících veršů", které vystihují základní, neoddiskutovatelné pravdy Písma. Jednalo by se o nový soubor "Jan 3:16". Brilantní shrnutí poskytují například Jan 3:36; Heb 5:9; Sk 8:12; Lk 8:12; Mk 1:14-15; Mt 28:18-20 a mnoho dalších. Tyto verše, které v současných kázáních nápadně chybí, poskytnou rámec, v němž se čtenářům Bible vyjasní celý biblický příběh o údělu člověka.

Harper Collins' Bible Dictionary říká: "Evangelium je ohlašování Království oznámené Ježíšem (Marek 1:14-15) a nyní ohlašované církví." Ale je to tak? Kázání církve evangelium Božího království?

Gary Burge říká v *NIV Application Commentary*: "Stanley Grenz zhodnotil neúspěšné pokusy evangelikální teologie rozlišit představivost moderního světa. Tvrdí, že 'království Boží' je **novým organizačním centrem** toho, co říkat a dělat."⁵⁰ Mělo by být a musí být, pokud je Ježíš v Lukášovi 4:43 skutečně slyšen. A Pavel ve Skutcích 20:24-25; 19:8; 28:23, 31 (srov. Skutky 8:12).

Rozumějí semináře evangeliu?

V průběhu uplynulého roku se fakulta každé ze tří Fullerových škol setkala, aby diskutovala o otázce: Co je evangelium? Před tuctem let položil zesnulý Robert Guelich tu otázku jako námět svého inauguračního projevu a všiml si, že roky profesionální práce ho znovu a znovu vracely k tomuto základnímu tématu. Guelich vyprávěl příběh o setkání se zakladatelem Charlesem Fullerem po fóru semináře, jehož tématem byla "inspiratione Písma". Fuller poznamenal, že touží po dni, kdy by **seminář hostil fórum na otázku: "Co je evangelium?"**⁵¹

To je úžasné a poučné přiznání. Skutečnost je taková, že si opravdu nejsou jisti, co je evangelium, a přesto říkají, že zachraňují lidi kázáním "toho". Prostým faktem je, že evangelium Království, včetně ovšem Ježíšova schválení smlouvy a jeho usmiřující krve a vzkříšení, je evangelium. Dokud nebude upuštěno od učení "nebe" při smrti, které je Platónovo, ne Ježíšovo, jak může být dosaženo pokroku? A jak si můžeme být jisti, že někdo je spasen tím, že věří učení Platóna a nazývá ho učením Ježíše? Je Bůh tak nedbalý jako my v našem myšlení?! Je tak shovívavý, že se opravdu nestará, pokud jsme upřímní, i když nevědomí ohledně – povahy člověka, jeho údělu, identity Boha a Ježíše? A Ježíšovy vlastní definice evangelia?

Shailer Matthews, D.D., Profesor teologie, Chicago Seminary, viděl, jak důležitou roli hraje Ježíšovo učení o Království:

Je vážnou chybou tvrdit, že **Boží království** nehraje v apoštolském křesťanství žádnou důležitou roli. Takový pohled postrádá historickou perspektivu a je v rozporu se vším myšlením literatury apoštolského křesťanství. Samotný název nového hnutí, *křesťanství*, by naznačoval opačný názor. Natož eschatologické království Boží, které je vedlejším prvkem rané církve, **je jeho velkým podmiňujícím přesvědčením**. Kázání prvních evangelistů nebylo výzvou k etickým idealům ani argumentem k určitým pravdám. Spíše bylo vyhlášením poselství [o Království] ... Pokud jde o osobu Mesiáše, není pochyb o tom, že raná církev věřila, že Ježíš byl Kristus, který odešel do nebe, odkud přijde zavést nový věk a nové Království. **To bylo samotné jádro celého křesťanského hnutí ... Myslet na Ježíše jak záměrné používá termín [Boží Království] s jiným významem, než jaký by byl pro ostatní, neznamená pouze vyvolávat otázku jeho morálky, ale zpochybnit jeho schopnosti učitele.**⁵²

Jak *velice* odlišně od populární evangelizace zní NZ údaje o evangeliu Království!

Za opakování se omlouvám. Churchill řekl: "Pokud máte nějaký důležitý bod, ne-

⁵⁰ Gary Burge, *Letters of John*, NIV Application Commentary, s. 62.

⁵¹ *Theology, News and Notes*, Fuller Theologi-

cal Seminary, jaro 2004.

⁵² *The Messianic Hope in the New Testament*, University of Chicago Press, 1905, s. 144, 155.

snažte se být jemný nebo chytrý. Použijte beranidlo. Udeřte do bodu jednou. Pak se vraťte a znovu udeřte. Pak do toho udeřte potřetí – obrovskou ranou."

V tomto překladu jsem přijal, o čem přiznávám, je to poněkud šokující praktika, umisťovat malé písmeno "p" pro "pána", když jde o Ježíše. Jde o to připomenout čtenářům základní rozdíl mezi Pánem Bohem (JHVH) a pánem Mesiášem (Lukáš 2:11). Toto je založeno na biblickém zastřešujícím oblíbeném textu v Žalmu 110:1, kde JHVH, jediný Bůh, oslovuje proroka, předpovězeného Mesiáše, který je Davidovým synem a také jeho pánem (*adoni*, "můj pán", ne Pán). V 1. Korintským 8:4-6 Pavel opakuje unitární krédo Ježíše v Markovi 12:29. Definuje Boha jako Otce, od něhož pochází vše, a poté přidává svou definici Ježíše jako jediného "pána Mesiáše". Žalm 110:1 a jeho velmi snadné rozlišení mezi jediným Pánem JHVH a ne-božským pánem (*adoni*, "můj pán", všech 195 výskytů pro ne-božstvo!) leží za Pavlovým myšlením, stejně jako za veškerým Ježíšovým myšlením (Marek 12:28-37). V žádném případě by neměli být dva páni Žalmu 110:1 spletni, což by mělo za následek dva, kteří jsou "Pán Bůh", což je zjevným porušením monoteismu. *Adoni*, můj pán, je záměrný a jednoznačný ne-božský titul pro Ježíše, člověka Mesiáše (1 Tim. 2:5, atd).

Někdy text NZ nedává najevo, zda je zamýšlen Pán Bůh nebo pán Mesiáš. To neovlivňuje nic ze zásadního významu, protože Ježíš a Bůh pracují v harmonii (Jan 10:30), neboť Ježíš je vrcholným zmocněncem Boha, svého Otce, který je také Ježíšovým Bohem (Heb. 1:9). Účelem použití malého písmene pro pána Ježíše je připomenout čtenářům znovu a znovu ústřední pravdu, kterou poskytuje věštba od JHVH v Žalmu 110:1. Vztah mezi Bohem a Ježíšem je pevně založen na kontrastu mezi JHVH, jediným Bohem Bible a ne-božskou postavou, nyní ustanovenou, aby seděla po pravici JHVH, až do svého návratu na

Zemi, aby vládla v budoucím Království. Ježíš je *adoni*, "můj pán" ze Žalmu 110:1 a jeho vztah k Otci se neustále opakuje v NZ, shrnuto podle Pavlova nesložitěho vyznání v 1. Timoteovi 2:4-5: Bůh "chce, aby každý poznal pravdu, konkrétně, že existuje jeden Bůh a jeden prostředník mezi Bohem a člověkem, Mesiáš Ježíš, sám **člověk**." To je úkol Církve, která touží být věrná Ježíši a Písmu.

Pro ty čtenáře tohoto překladu, kteří by mohli být skeptičtí k tomu, že by se dlouhodobě udržované, drahocenné tradice křesťanství mohly radikálně mýlit, jsou slova vůdčího kristologa, dr. Jamese Dunna, suggestivní:

Samozřejmě vždy existuje možnost, že se "lidová pohanská pověra" stala populární *křesťanskou* pověrou, a to postupnou asimilací a šířením víry na úrovni lidové zbožnosti (musíme si dát pozor na to, že veškerý vývoj křesťanského myšlení pramení od Pavla a Janů křesťanství).⁵³

Je dost dobře možné, že masivní závislost „ortodoxie“ na Janovi a Pavlovi by měla vzbudit naše podezření, že Bible je používána výběrově a tak klamavě, aby podpořila současný stav. Čtenář je zván, aby posoudil tento problém s postojem be-rojských (Skutky 17:11). Lukáš v tomto verši chválí zvědavý, ušlechtilý přístup vhodný pro všechny, kdo byli pozváni, aby vládli světu s Ježíšem v nadcházejícím Království na Zemi.

*Jedinečná hodnota tohoto překladu spočívá v jeho úvodu a doprovodných poznámkách, které mají napravit rozšířená nedorozumění způsobená post-biblickou, nepro-
věřenou tradicí. Některé moderní překlady používají jako základní text jiné překlady. Já jsem některé novozákonní knihy přeložil přímo z řeckého textu. U jiných knih jsem použil a značně upravil veřejně dostupné překlady Bible, včetně Wikipedie Bible (alias Free Bible Version).*

⁵³ *Christology in the Making*, SCM Press, druhé

vydání, 1989, s. 251.

PŘEDMLUVA

Další publikace

The Amazing Aims and Claims of Jesus
(2006) (v češtině *Úžasné Ježíšovy záměry a nároky*)

The Coming Kingdom of the Messiah
(2002) (v češtině *Mesiášovo nadcházející království*)

The God of Jesus in Light of Christian Dogma by Kegan Chandler (2016)

Jesus Was Not a Trinitarian (2007)

The Law, the Sabbath and New Testament Christianity (2005) (v češtině *Zákon, sabat a novozákonní křesťanství*)

Our Fathers Who Aren't in Heaven: The Forgotten Christianity of Jesus, the Jew (1999)

They Never Told Me This in Church! Greg Deuble (2010)

What Happens When We Die? (brožura)
(v češtině *Co se děje, když zemřeme?*)

Who Is Jesus? (brožura) (v češtině *Kdo je Ježíš?*)

Focus on the Kingdom (bezplatný měsíčník)

Také *The Doctrine of the Trinity: Christianity's Self-Inflicted Wound*

Anthony Buzzard and Charles Hunting
(1998)

(v češtině *Doktrína o trojici Sebezranění křesťanství*)

www.restorationfellowship.org

www.thehumanjesus.org

[One God Translation](http://OneGodTranslation.com)

[//onegodtranslation.com](http://onegodtranslation.com) zde je
dostupný originální text

MATOUŠ

1 ¹ Toto je genealogický záznam o narození¹ Ježíše, Mesiáše, syna Davidova a syna Abrahamova: ² Abraham byl otcem² Izáka; a Izák otcem Jáкова; a Jákob, otcem Judy a jeho bratří; ³ a Juda otcem Perese a Zeracha (jejich matkou byla Támar); a Peres otcem Checrona; a Checron otcem Rama; ⁴ a Ram otcem Aminadaba; a Aminadab otcem Nachšona; a Nachšon otcem Salmona; ⁵ a Salmon otcem Boáze (jeho matkou byla Rachab); a Boáz otcem Obéda (jeho

matkou byla Rúť); a Obéd otcem Jišaje; ⁶ Jiša j otcem krále Davida.

David se stal otcem Šalomouna (jeho matkou byla žena Uriáše); ⁷ a Šalomoun otcem Rechoboáma; a Rechoboám otcem Abijáše; a Abijáš otcem Asy; ⁸ a Asa otcem Jóšafata; a Jóšafat otcem Jehorama; a Jehoram otcem Uziáše; ⁹ a Uziáš otcem Jotama; a Jotam otcem Achaze; a Achaz otcem Ezeekiáše; ¹⁰ a Ezeekiáš otcem Menašeho; a Menaše otcem Amona; a Amon otcem Jo-

¹ Matouš záměrně použil mocné řecké slovo *genesis*, původ, aby zajistil, že čtenáři pochopí, že Boží Syn, slíbený Mesiáš, kterého představuje, je skutečnou lidskou bytostí, i když nadpřirozeně "zplozenou v Marii". (1:20). Jeho slova jsou přímou narážkou na Gen. 5:1, která hovoří o "genesis, záznam o původu a narození Adama". V žádném případě nemůžeme mluvit mnohem pozdější, postbiblický koncept "věčně plozeného" Syna, který neměl počátek v čase, kterému řecky filozoficky smýšlející církevní otcové připisovali nesmyslnou frázi "nezačínající začátek". CEB překládá: "Záznam o předcích Ježíše Krista." Holman: "Historický záznam o Ježíši Kristu. Matouš zamýšlel vyloučit a znemožnit velmi matoucí a komplikovanou představu, že Syn byl starší než jeho předkové! Všimněte si správného překladu Jana 1:15, 30: Můj následovník měl přednost přede mnou, protože vždy byl přede mnou, můj nadřízený." "Někteří považují jako 'první' ne 'první v čase', ale 'první v důležitosti'." (*Gospel According to John*, Leon Morris, s. 109). Žádný text v Janovi nemluví o tom, že Ježíš šel zpátky k Otci. V Janovi 1:1 bylo vloženo na "slovo" nepravdivé velké písmeno S vyvolávající dojem, že existoval Bůh Syn. Jan tudíž neodporoval Matoušovi a nedal Ježíšovi předčasovou, předlidskou, tj. nehumánní existenci, což by z něj v podstatě učinilo ne člověka, tedy nikoli potomka Davida, a tak diskvalifikovalo jako Mesiáše. Toto vynikající prohlášení podporuje tézi naší i Matoušovu velmi dobře: "Nejenže bylo evangelium Matouše mezi řecky mluvícími Židy označováno jako Genesis, ale také jeho fráze 'kniha geneze Ježíše Krista' silně připomíná řeckou verzi Gen. 5:1. 'kniha geneze lidských bytostí' a Gen. 2:4. 'kniha geneze nebe a Země' [popis Boha pracujícího s již existujícím materiálem, aby vytvořil svět pro Adama] V Ježíši Kristu Bůh učinil nový začátek. Vypůjčením z jazyka Hollywoodu by bylo možné první evangelium propagovat 'Genesis, II. Pokračování'." (*Matthew*, Douglas R.A. Hare) Hlavním významem Mat. 1:1 je to, že definuje, kdo je Ježíš. Jan a Pavel by neměli být překrou-

cení, aby odporovali této prvotní "zastřešující" definici Ježíše míněné tak, že identifikuje pravého Božího Syna, Mesiáše. Ježíš je viditelným obrazem neviditelného Boha. V Ježíši spatřujeme viditelnou Boží slávu (Jan 1:18) a Ježíš je viditelnou pečetí nebo otiskem svého Otce, který sám je Bůh (Heb. 1:2). Muž je "obrazem a slávou Boží" (1 Kor. 11:7) a v Ježíši je obnoven ideální obraz. Koná to, v čem Adam selhal. Ježíš je "člověk Mesiáš" z 1 Tim. 2:5, rozhodně ne "Bůh", což by učinilo dva, kteří jsou BŮH – a tím se ruší první příkaz a vyznání Ježíše a Izraele (Mk. 12:29; Jan 17:3).

² "zplodil" = způsobit přivedení k existenci, plodit potomky, být otcem. Stejně tak je tomu u Božího Syna, který byl zplozen zázračně Bohem 1:18, 20. V Iz. 9:6 bylo předpovězeno zplození Mesiáše Bohem: "Dítě/Syn bude zplozen [Bohem, božské pasivum]." Iz. 7:14: "Panna otěhotní", což zahrnuje božské otcovství. Viz 2 Sam. 7:14 a 1 Paral. 17:6, kde se Bůh stane Otcem mesiášského Davidova syna (Heb. 1:5). Také Ž. 2:7 a Ž. 110:3 (LXX). Lukáš 1:35 a Mat. 1:18, 20 přijímají proroctví o božském zplození a ukazují, jak byla naplněna v dějinách. Jan 1:13 (viz Jeruzalémská Bible) hovoří o panenském zplození v případě Božího Syna, Ježíše. Heb. 1:5 a 5:5 viz naplnění Ž. 2:7 při Ježíšově narození, stejně jako Skutky 13:33 (ne KJV, a všechny české překlady kromě Pavlíkova, které zde špatně překládají), kde je "vyzvednutí" splněno, když je Ježíš zplozen. Skutky 13:34 mluví protikladně o pozdějším vzkříšení Ježíše z mrtvých. 1 Jan 5:1 mluví o Bohu jako o ploditeli a 1 Jan 5:18 (ne KJV, porušení v tomto verši) o příchodu v existenci, zplození Syna, který nyní ochraňuje věřící. Zplození Syna v 1 Jan 5:18 definuje čas, kdy k tomu došlo. Rozpustit do věčnosti snadné slovo "zplodit" zničí jak unitární mono-teismus (Bůh je jediná božská Osoba), tak lidského Mesiáše, který, aby byl člověk, musí začít v lůně své matky (srov. Iz 49:1, 5). Ježíš je druhým Adamem a každý ví, že Adam byl lidská osoba! Vyznávání trinitářství vedlo k nemožnému tvrzení, že Ježíš je "lidský ale ne člověk."

šiasše; ^{11a} Jošiasš otcem Jekoniáš³ a jeho bratrů, v čase vyhnanství v Babylonu.

^{1:12} Po vyhnanství v Babylonu byl Jekoniáš⁴ otcem Šealtiel⁵; a Šealtiel, otcem⁵ Zerubabela; ^{13a} Zerubabel otcem Abihuda; a Abihud otcem Eliakima; a Eliakim, otcem Azora; ¹⁴ Azor otcem Sádoka; a Sádok, otcem Achima; a Achim otcem Eliuda; ¹⁵ Eliud otcem Eleazara; a Eleazar otcem Matana;⁶ Matan otcem Jáкова; ^{16a} Jákoab byl otcem Josefa, manžela Marie, z níž se narodil⁷ Ježíš, ten, kterému se říká Mesiáš.

¹⁷ Všech generací od Abrahama po Davida se tedy počítalo čtrnáct; od Davida k

babylonskému vyhnanství čtrnáct; a od babylonského exilu k Mesiášovi, čtrnáct.

¹⁸ Tak tedy toto je původ⁸ Ježíše Mesiáše: Jeho matka, Marie, byla zasnoubena s Josefem, ale než se vzali, otěhotněla z moci svatého ducha. ¹⁹ Josef, její snoubenec, byl čestný muž a nechtěl ji vystavit veřejné hanbě. Proto se rozhodl zasnoubení zrušit soukromě. ²⁰ Když o tom všem přemýšlel, zjevil se mu ve snu Pánův anděl a řekl mu: "Josefe, synu Davidův, neboj se oženit se s Marií, protože to, co v ní bylo zplozeno a vyvoláno k životu⁹ je odvozeno z Božího tvůrčího svatého ducha. ²¹ Porodí syna a

³ Známy také jako Jehojákin. Je důležité vědět, že královská linie Šalamounova vymřela Jehojákinem, viz Jer. 22: 28-30. Královský nástupce byl "vypůjčen" z linie Nátanovy nalezené v Lukášovi 3:27. Šealtiel (Šalatiel) se nachází v obou seznamech. Jekoniáš (Jojakin) byl považován za zákonného otce Šealtiel⁵ (Šalatiel⁵). Pokrevní linie procházela skrze Nátana, když linie v seznamu od Šalamouna vymřela. Šealtiel byl strýc Zerubabela. Josef i Marie by pak byli z Davidova semene. Marie samozřejmě musela být, protože Ježíš, aby se kvalifikoval jako Mesiáš (Mat. 1:1), musí být s Davidem spojen krví (Skutky 2:30; Ž. 132:11). Ježíš je Boží Syn závažným zásahem od Boha, vytvářejícím druhého Adama, hlavu nového stvoření a syna Marie a Davida, jakož i slíbené semeno Evy.

⁴ T.zn., právně, aby poskytl následovníka Jekoniášovi, kterému nebylo dovoleno mít syna na Davidově trůnu.

⁵ Ve skutečnosti strýc Zerubabela.

⁶ Pravděpodobně dědeček Marie a Josefa, Matat v Lukášovi 3:24. Marie a Josef by byli bratranec a sestřenice, oba potomci královského domu Davidova. Viz skvělá práce Lorda Herveye *Genealogies of Jesus Christ*, také *Smith's Bible Dictionary*.

⁷ Pečlivý čtenář Písma si všimne řady veršů, které hovoří o "zplození" = začátku existence Božího Syna. Tak v Iz. 7:14 je předpovězeno panenské zplození Mesiáše. V Iz. 9:6 se říká, že dítě/syn (souběžně) je "zplozen", což znamená Bohem, božské pasivum. Zde je v rodokmenu Božího Syna "zplozen" v Marii a z ní: nevysloveným Otcem je Bůh. V předcházejícím seznamu otcové zplodili své syny, ale v případě Marie, zplození bylo autorizováno BOHEM. 1 Jan 5:18 hovoří o Božím Synu, Ježíši, jako o tom, kdo byl zplozen (aorist ukazující na okamžik v čase). Nemožná představa "věčného plození", fráze bez srozumitelného významu, je Bibli zcela cizí.

⁸ Slovo je *genesis* = původ (jako v 1:1), nejen narození, ale okamžik, ve kterém Boží Syn začal existovat. Varianta *gennesis* byla pokusem některých rukopisů, protože "původ" pro Ježíše byl velmi nepříjemný, jak by také měl být, pro mnohem pozdější představu, že Syn *nebyl zplozen v čase*, ale ve věčnosti! Pozdější pojem "věčné plození" je pro Bibli cizí a nemá srozumitelný význam. Každý čtenář, který není ve spárech pozdější tradice, nebude mít vůbec žádné potíže s Matoušovým Božím synem, Ježíšem, který začal existovat asi před 2000 lety. Lukášův popis počátku existence Syna je neméně pádně výslovný (Lk. 1:35). Ježíš je nazýván Syn Otce, a Bůh nazýván Otcem Ježíše mnohokrát. Tento text může vytvořit revoluci nezbytnou pro návrat k Písmu, aby se určilo, kdo Ježíš, Boží Syn, je. Tímto způsobem lze obnovit čistý monoteismus Ježíše, o kterém prohlásil, že je nejdůležitějším ze všech učení. (Mk. 12:29; 10:18; Jn. 17:3; 5:44).

⁹ Sloveso je *gennao*, což znamená "způsobit začátek existence", "zplodit", protože toto je aktivita v Marii, nikoli pozdější narození Syna, a popisuje aktivitu Otce (tj. Boha, pracujícího prostřednictvím své tvůrčí operační síly, svatého ducha, aby uskutečnil zázrak). *Původ* Božího Syna, Mesiáše je tak pevně zakotven v dějinách a Boží Syn je skutečná lidská bytost nadpřirozeně počatá a zplozená, která má svůj původ v Marii. V pozdější pobiblické teologii pod vlivem pohanských představ byl Mesiášův původ datován zpětně do doby před Genesis a později do věčnosti. To způsobilo, že Ježíš byl v podstatě nehumánní, protože byl prý před-lidský. Vyprávění Matouše a Lukáše o narození, původu, byla tedy překroucena a základní pravda o Ježíši byla ztracena. Matoušovy a Lukášovy popisy Ježíšova původu byly napsány výslovně tak, aby potlačily a blokovaly představu o před-lidském Božím Synu. Ale tradice a dogma později tyto zprávy převládaly. Janovo evange-

pojmenujete ho Ježíš, protože zachrání svůj lid před hříchy.“²² Tak tedy toto vše se stalo, aby naplnilo to, co řekl Pán skrze proroka [Izaiáše]²³ "Panna otěhotní a porodí syna. Budou ho nazývat Immanuel," což znamená "S námi je Bůh."¹⁰ ²⁴ Josef se probudil a učinil tak, jak mu řekl Pánův anděl. ²⁵ Josef se oženil s Marií, ale neměl s ní žádné manželské vztahy, dokud neporodila svého syna.¹¹ Pojmenoval ho Ježíš.

2 Když se Ježíš narodil v Betlémě v Judsku za vlády krále Heroda, přišli od východu do Jeruzaléma mudrci. ² Zeptali se: "Kde je ten narozený, aby byl králem Židů? Viděli jsme, jak jeho hvězda stoupá na východě, a přišli jsme, abychom před ním na počest poklekli."¹² ³ Když o tom král Herodes uslyšel, byl hluboce rozrušený a celý Jeruzalém s ním. ⁴ Herodes svolal všechny hlavní kněze a biblické učence z lidu a zeptal

se jich, kde se má údajně narodit Mesiáš. ⁵ Řekli: "V Betlémě v Judsku. Právě to napsal prorok [Micheáš]: ⁶ 'Betléme v judské zemi, rozhodně nejsi nejméně významný z vůdčích měst Judska, protože z tebe přijde ten, kdo bude pastýřem-králem mého lidu Izraele.'" ⁷ Potom Herodes tajně svolal mudrce, aby se od nich dozvěděl přesně, kdy se hvězda objevila. ⁸ Potom je poslal do Betléma s těmito pokyny: "Až se tam dostanete, hledejte dítě. Jakmile ho najdete, dejte mi vědět, abych i já mohl přijít a pokleknout před ním na počest."

⁹ Poté, co vyslechli krále, šli svou cestou a hvězda, kterou viděli na východě, je vedla, dokud se nezastavila přímo nad místem, kde bylo malé dítě. ¹⁰ Když uviděli hvězdu, byli přemoženi radostí! ¹¹ Vešli do domu a uviděli malé dítě¹³ s Marií, jeho matkou. Sklonili se k zemi a poklekli na počest

lium bylo později použito nebo zneužito k tomu, aby odporovalo velmi přímočarým popisům původu Božího Syna. Čtenáři Písma by udělali dobře, kdyby se opírali o historické vyprávění o původu Božího Syna (hlavu nového stvoření), druhého Adama. Celá historie dogmatu se ukázala jako odmítnutí Písma už na základní úrovni. Je velmi důležité a poučné vědět, že lidé držící se "ortodoxní" definice Božího Syna, jsou učeni věřit, že Ježíš byl "lidský, ale ne člověk". To je nepochopitelné a maří biblické naléhání, že Boží Syn je "člověk Mesiáš Ježíš" (1 Tim. 2:5 a velmi často jinde).

¹⁰ Tento titul samozřejmě neznamená, že Boží Syn je Bůh, což vytváří dva BOHY! Popisuje funkci Ježíše jako jedinečného Božího zmocněnce a zjevovatele Boží vůle pro lidstvo. "Bůh v Kristu smířil svět se sebou" (2. Kor. 5:19). "Bůh byl v Kristu", ne "Bůh byl Kristus". Dáma v Přísloví 30:1 pojmenovala svého syna Ithiel, což je hebrejsky "se mnou je BŮH". Nikdo si nepředstavoval, že dítě je ve skutečnosti BŮH! Byl to popis matčina přesvědčení, že Bůh jí dal syna. Nikdo si v NZ časech nepředstavoval, že by se Bůh mohl narodit, mnohem méně, že by mohl zemřít!

¹¹ Po narození Ježíše měli Josef a Marie normální sexuální vztah přinášející nevlastní bratry a sestry Ježíše vyjmenované v Markovi 6:3. Římsko-katolická představa, že Marie nikdy neměla sexuální vztah s Josefem, doktrína, že byla *trvale* panna, je zcela nepravdivá. Stejně nepravdivá je myšlenka, že Marie byla bez hříchu (nazývá se doktrínou neposkvrněného po-

četí, neměla by být zaměňována s panenským zrozením) a že byla při smrti přijata do nebe tělesně. Marie je v současné době mrtvá, spí spánek smrti (Ž 13:3; Kaz 9:5, 10; Jan 11:11, 14). Bude pozvednuta k životu při budoucím vzkříšení. Marie byla proměněna v pohanskou bohyni spolu se "svatými", kteří jsou ve skutečnosti nyní mrtví. Modlitba k mrtvým je v Bibli přísně zakázána a povzbuzuje kontakt s démonickým světem. Od druhého století do církve vstoupilo maskované pohanství, a to si v naší době vyžaduje reformu. Justin Mučedník, otec církve druhého století, byl oklamán do té míry, že si myslel, že svatý duch, který zastínil Marii, byl ve skutečnosti již existující Syn, který uskutečnil své vlastní počety! (viz Fitzmyer, *Anchor Bible*, o Lukáši 1:35).

¹² Přeložit to v naší době jako "uctívat" je nevyhnutelně matoucí, protože uctívání v současné angličtině se má konat pouze vůči Bohu. Mudrci si nepředstavovali o Mesiáši, že je BŮH! Možná se spoléhali na dřívější studia a Daniellovo zjevení (zejména kap. 9:24-27), který jako Žid pracoval v Babylonu. Planetární důkaz této jedinečné historické události byl poskytnut konjunkcí královské hvězdy Jupitera spolu s Regulem ve spojení s Pannou (srov. Zj. 12). Zastavení hvězdy nad místem, kde se Ježíš narodil, mohlo odkazovat na zpětný pohyb Jupitera, který mění směr.

¹³ Tou dobou to nebylo malinké nemluvně, ale malé dítě, batole, mladší než 2 roky. Místem byl dům, ne příbytek s jeslíčkami. Populární tradice zaměňují zprávy Matouše a Lukáše.

před¹⁴ ním. Potom otevřeli svá zavazadla s pokladem a obdarovali ho zlatem, kadidlem a myrhou. ¹²Varování Bohem ve snu, aby se nevraceli k Herodovi, odešli do své vlastní země jinou cestou.

¹³Poté, co odešli, se ve snu Josefovi zjevil Pánův anděl a řekl mu: "Vstaň, vezmi dítě a jeho matku a utečte do Egypta. Zůstaňte tam, dokud vám neřeknu, protože Herodes se chystá hledat dítě, aby se ho pokusil zabít." ¹⁴Tak Josef vstal, vzal chlapce a jeho matku a během noci odešel do Egypta. ¹⁵Zůstali tam až do Herodovy smrti. Tím se splnilo, co řekl Pán skrze proroka: "Svého syna jsem povolal z Egypta."¹⁵

¹⁶Když si Herodes uvědomil, že ho mudrci oklamali, rozzuřil se.¹⁶ Dal rozkazy zabít všechny mladé chlapce v Betlémě a okolí, kterým byly dva roky a méně. Bylo to založeno na časovém rámci, který se dozvěděl od mudrců. ¹⁷Tímto způsobem bylo naplněno Jeremiášovo proroctví: ¹⁸"V Rámě byl slyšet zvuk hrozného pláče a truchlení, Ráchel pláče pro své děti. Všechny jsou mrtvé a nemůže být utěšena."

²¹⁹Po smrti Heroda se Pánův anděl zjevil ve snu Josefovi v Egyptě a dal mu pokyn, ²⁰"Vezmi dítě a jeho matku a vraťte se do země Izraele, protože ti, kteří se snažili dítě zabít, jsou nyní mrtví." ²¹Josef pak vzal chlapce a jeho matku a vrátil se do země Izraelské. ²²Josef se však bál tam jít, když zjistil, že Archelaus nahradil svého otce Heroda jako judský král. Varován Bohem ve snu, Josef šel do oblasti Galileje ^{23a}usadil se v Nazaretu. Tím se naplnilo to, co proroci řekli o Mesiášovi: "Bude se jmenovat Nazareem."¹⁷

3 ¹O nějaký čas později se na scéně objevil Jan Křtitel a hlásal v Judské poušti evangelium spásy, ²"Čiňte pokání, neboť nebeské království je blízko."¹⁸ ³Izaiáš mluvil o Janovi, když řekl: "V poušti je slyšet hlas: 'Připravte cestu Pána. Napřimte cestu pro Něj.'"¹⁹ ⁴Jan měl oblečení vyrobené z velbloudí srsti a kolem pasu měl kožený opasek. Jeho jídlem byly kobylinky a divoký med. ⁵Přicházeli k němu lidé z Jeruzaléma a celého Judska a z celé oblasti Jordánu. ⁶Byli křtěni²⁰ v řece Jordánu a veřejně přiz-

¹⁴ Slovo "uctívat" se v Písmu se používá pro úctu k Bohu a pokleknutí na počest před významnými osobami. Je velmi zavádějící si myslet, že "uctívat", jak se používá v Bibli, je nabízeno výhradně Bohu. Slova pro uctívání jsou "pružné" termíny a popisují úctu k Bohu a k nadřazeným lidským osobám, klekání na počest před nimi (viz například 2 Paral. 29:20; Zjev. 3:9; 1 Král. 1:16, 23; 1 Sam. 25:23).

¹⁵ Původní odkaz v Ozeáš 11:1 byl pro Izrael, ale protože Ježíš představuje "ideální Izrael", toto proroctví platí i pro něj, a to v celé plnosti jeho smyslu. Ježíš je tím, čím měl být Izrael, ale ten selhal. Ježíš jako Boží Syn dokonale zrcadlil Jednoho Boha a Jeho vůli, a tak byl Ježíš nazýván jménem, které popisovalo jedinečné dílo Jednoho Boha v Ježíši, tj. Immanuela: "S námi je Bůh." Ježíš byl ideální Syn, poslušný vždy Otce, učící se Otcovu "živnost" a zastupující Otce jako dokonalý zmocněnec.

¹⁶ Odpor proti Bohu v jakékoli formě pravděpodobně vyvolá iracionální reakci. Démonický svět v čele se Satanem vzdoruje pravdě v každém bodě. Dábel byl od počátku mistrovským lhářem a v tomto ohledu se nezměnil. Jeho lži jsou vražedné, protože zbavují lidi životodárné Boží moci, předávané Božími slovy, sdělenými Ježíšem, apoštoly a Písmem. Veškerý klam a falešná víra jsou tedy jedem, kterému je třeba

se za každou cenu vyhnout. Dábel využívá kolosální lži, že na "doktríně" nezáleží! Veškeré učení je doktrína a my potřebujeme věrné učení, ne falešné. Evangelium Království (Lk. 4:43) skutečně vyučované a víra v ně dodávají energii a nakonec nesmrtelnost (1 Tes. 2:13). Ti, kteří "milují pravdu", budou spaseni (2 Tes. 2:10) a ti, kteří jí pohrdají nebo s ní zacházejí neváženě, nebudou.

¹⁷ Možná hra na slova, hebrejsky "*nezer*" větev, tj. Davidova, což je mesiášský titul.

¹⁸ To neznamená, že Království přišlo! Celé představení Matouše je, že Boží království se blížilo, ale ještě nebylo zjeveno v pravém mesiášském smyslu. To se má očekávat až při budoucím návratu Ježíše při jeho parousii (druhém příchodu).

¹⁹ Ježíš jako jedinečný zmocněnec Jehovy, Boha Izraele, zastupuje Pána Boha. Ježíš ovšem není Pán BŮH (což by vytvořilo dva BOHY!), ale zvláštní a jedinečný zmocněnec (*šaliach* v hebrejštině) Jednoho Boha monoteismu. Ježíš byl unitář v biblickém smyslu, souhlasící s kompletním přesvědčením o vyznání svého židovského, biblického dědictví (Mk. 12:29 a dál; Jn. 17:3; Mal. 2:10).

²⁰ Křest ve vodě je pro křesťanskou víru zásadní a popírat ho nebo odmítat staví člověka do nebezpečného postavení vzdoru proti Ježíši a

návali své hříchy.

7Když Jan viděl, jak přicházejí mnozí farizejové a saducejové, aby byli pokřtěni, řekl jim: "Vy jedovatí hadi! Kdo vás varoval, abyste utekli před blížící se Boží spravedlivou zuřivostí? 8Ukažte tím, co děláte, že jste skutečně činili pokání, 9a netroufejte si arogantně říkat: 'Abraham je náš otec.' Říkám vám, že Bůh může, pokud chce, stvořit Abrahamovy děti z těchto kamenů. 10Ve skutečnosti je sekera připravena porážet stromy. Každý strom, který nepřináší dobré ovoce,²¹ bude pokácen a uvržen do ohně.

11Ano, vskutku. Křtím vás ve vodě, abyste ukázali pokání, ale po mně přichází ten, kdo je mnohem větší než já. Nejsem hoden ani mu sundat sandály. Bude vás křtít svatým duchem²² a ohněm. 12V ruce má nástroj k provívání obilí. Vyčistí mlat a shromáždí

pšenici do sýpky, ale plevy spálí²³ ohněm, který nelze uhasit."²⁴

13Potom přišel Ježíš z Galileje k řece Jordán, aby byl Janem pokřtěn. 14Ale Jan se ho pokusil odradit. Řekl Ježíšovi: "Já musím být pokřtěn *tebou* a ty přicházíš ke mně, abys byl pokřtěn?" 15Ježíš odpověděl: "Učiň, jak říkám, protože je pro nás dobré dělat to, co Bůh říká, že je správné."²⁵ Tak Jan souhlasil, že ho pokřtí. 16Ihned poté, co byl pokřtěn, vyšel Ježíš z vody. Nebesa byla otevřena a viděl Božího ducha jako holubici sestupující a usazující se na sobě. 17Hlas z nebes řekl: "Toto je můj vlastní Syn."²⁶ Mám z něj velkou radost."

4 1Potom byl Ježíš veden duchem do pouště, aby byl pokoušen Ďáblem.²⁷ 2Po půstu čtyřiceti dní a nocí měl hlad. 3Po-

apoštolům. Je to neposlušnost (viz Jan 3:36; Heb. 5:9; 1 Tim. 6:3).

²¹ Připomíná slavný Ž. 1, který zobrazuje dva možné způsoby života pro všechny lidské bytosti. Ovoce v NZ je založeno na semenu evangelia Božího království (Mt. 13; Mk. 4; Lk. 8).

²² Nikoli ovšem, aby vyloučil křest ve vodě, který je přikázán všude a ve velkém pověření až do konce věku, do návratu Ježíše (28:19-20).

²³ Pojem znamená stravující a ničivý oheň, nikoli oheň způsobující věčná muka. Pojetí neko-nečného trestání při vědomí je pro Písmo cizí. Juda 7 se odkazuje na "věčný oheň", který strávil Sodomu a Gomoru. To je "oheň nadcházejícího věku".

²⁴ Představa je taková, že neuhasne, dokud nedokončí své dílo strávením svých obětí. Neexistuje zde ani náznak "věčného trápení".

²⁵ Křest ve vodě je základní křesťanské učení, založené na Ježíšově rozkazu a praxi a obsažené ve velkém pověření, které je pochodovým řádem Církve do konce věku (28:19-20; pro "konec věku" viz 13:39, 40, 49; 24:3). Odstranit křest vodou z křesťanského schématu znamená konfrontovat Ježíše čelem! Je to fatální neposlušnost vůči Mesiášovi.

²⁶ Ježíš byl samozřejmě Božím synem od chvíle, kdy byl počat, začal existovat v Marii (Mt. 1:18, 20; Lk. 1:35). Při křtu nezačal být Božím synem. Řím. 1:1-3 ho uznává stejným způsobem jako Božího Syna, protože je z mesiášské linie Davida, a prohlášen za Božího Syna, s *mocí*, jeho vzkříšením a nanebevzetím. Skutky 13:33 použily událost zplození "Ty jsi můj Synu, dnes jsem tě zplodil" (Ž 2:7) jako začátek Ježíšova života, jeho příchod na scénu dějin (nesprávně

přeloženo v KJV, jež klamně přidává "znovu") a v. 34 se týká vzkříšení, pozvednutí *opět*. (V českých verzích v. 33 klamně vzkříšení, kromě Pavlíka). 2 Sam. 7:14 podobně platí slib, že Bůh bude Otcem Mesiáše, pro počátek života Syna, a Iz. 9:6 předpověděl stejnou událost: "Pro nás bude dítě zplozeno [Bohem, božské pasivum]; nám bude dán Syn." Typický paralelismus těchto dvou prohlášení vede k tomu, že obě prohlášení o Mesiáši platí pro stejný okamžik. Pravda z Iz. 9:6 byla rozvinuta Lukášem v 1:32-35. A stejné zplození, počátek Syna, je popsáno v Heb. 1. NZ mluví jednotným hlasem o čase vzniku Božího Syna. Později "teologie" proměnila toto vše v komplikovanou noční můru a Syn už neměl dovoleno mít začátek, jaký každá lidská bytost mít musí, v historii a v čase.

²⁷ Ďábel nebo Satan rozhodně není jen "satan, protivník", mnohem méně je jen názvem hříšného sklonu v člověku! "Satan" je vnější, nadpřirozený nepřítel Boha a člověka, lhář a vrah od začátku, jak řekl Ježíš. Ďábel se přiblížil k Ježíši ve 4:3, což dokazuje, že nevznikl v Ježíšově mysli! Ďábel "upadl pod odsouzení" (1 Tim. 3:6) za svou vzpouru proti Bohu. Nebyl vytvořen zlý! Démoni jsou pod jeho ovládnutím a ve výpravných zprávách jsou démoni samostatnými inteligentními osobnostmi, nikdy nezaměněné se svými lidskými oběťmi, které jsou nazývány "demonizovaní" nebo "démonem posedlí". Změnit význam "démona" na démonem posedlého znamená tragický útok na integritu a pravdu Písma svatého. Boží zjevení nesmí být nikdy tlačeno, aby odpovídalo nějaké imaginární "vědecké" teorii. Všichni víme o nebezpečí změny smyslu jednoduchých slov – jako je manželství.

kušitel k němu přistoupil a řekl mu: "Jestli jsi skutečně Boží Syn, naříd' těmto kame-
nům, aby se proměnily v chléb." ⁴Ježíš od-
pověděl: "Jak říká Písmo: 'Lidé nežijí pouze
chlebem, ale každým slovem, které vychází
z Božích úst.'" ⁵Potom ho Ďábel vzal do
svatého města a postavil na vrchol chrámu.
⁶Řekl Ježíšovi: "Jestli jsi Boží Syn, tak proč
se nevrhneš z chrámu? Jak říká Písmo:
'Bůh přikáže svým andělům, aby tě zachrá-
nili před újmou. Zachytí tě, abys neupadl
zakopnutím o kámen.'" ⁷Ježíš odpověděl:
"Jak také říká Písmo: 'Nikdy nemáš podro-
bit Pána, tvého Boha, zkoušce.'" ⁸Potom
Ďábel vzal Ježíše na velmi vysokou horu a
ukázal mu všechna království světa v celé
jejich slávě. ⁹Řekl Ježíšovi: "Dám ti všechna
tato království, když padneš na kolena a bu-
deš mě uctívat." ¹⁰Ježíš mu řekl: "Jdi pryč,
Satane! Jak Písmo²⁸ říká, 'Musíš uctívat
Pána, svého Boha, a sloužit Mu, Jemu²⁹
samotnému.'" ¹¹Potom ho ďábel opustil a
andělé se přiblížili,³⁰ aby se o něj starali.

¹²Když Ježíš uslyšel, že byl Jan zatčen,
vrátil se do Galileje. ¹³Když odešel z Naza-
retu, začal žít v Kafarnaum na břehu moře,
v oblastech Zebulon a Naftali. ¹⁴Tím se na-
plnilo to, co řekl prorok Izaiáš: ¹⁵"V zemi Ze-
bulon a v zemi Naftali, na cestě k moři, přes
Jordán, v Galileji, kde žijí cizinci: ¹⁶Lidé žijící

ve tmě viděli velké světlo; světlo úsvitu svítí-
cí na lidi žijící v zemi stínu smrti." ¹⁷Od té
doby začal Ježíš vyhlášovat spásnou zprá-
vu evangelia, říká: "Čiňte pokání, nebeské
Království³¹ je blízko."

¹⁸Když procházel kolem Galilejského
moře, uviděl Ježíš dva bratry. Šimon, také
nazývaný Petr, a jeho bratr Ondřej, vrhali
do moře síť. Živilo se jako rybáři. ¹⁹Řekl jim:
"Pojďte a následujte mě, a naučím vás, jak
chytat lidi." ²⁰Okamžitě opustili své síťe a
následovali ho. ²¹Šel dál a uviděl dva další
bratry, Jakuba a Jana. Byli na lodi se svým
otcem Zebedeem a opravovali své síťe.
Pozval je, aby ho následovali. ²²Okamžitě
opustili loď a svého otce a následovali ho.

²³Ježíš cestoval po Galileji, učil v syna-
gogách, hlásal evangelium o Království,³²
a uzdravoval lidi od chorob a nemocí všeho
druhu. ²⁴Zprávy o něm se šířily po celé pro-
vincii Sýrii. Přinášeli k němu každého, kdo
byl nemocný: lidé ztrápené záchvaty, ovliv-
něné demony, duševně nemocné lidi, ochr-
nuté lidi, a všechny uzdravil. ²⁵Následovaly
ho velké zástupy z Galileje, Dekapole, Jeru-
zaléma, Judeje a z oblasti za Jordánem.

5 ¹Když Ježíš viděl zástupy, které ho ná-
sledovaly, vyšel na horu.³³ Tam se po-
sádl ve společnosti svých učedníků. ²Začal
je učit těmito slovy: ³"Blažení jsou ti, kteří

Trojiční představa BOHA také zahrnovala změ-
nu významu biblických slov pro BOHA. Bůh v
Bibli v 11 000 případech (JHVH, *Elohim*, *Ado-
nai*, *Theos*) nikdy neznamená trojjediného Bo-
ha.

²⁸ Na rozdíl od mnoha dnešních lidí byl Ježíš
přesvědčeným věřícím v důvěryhodnost a auto-
ritu Písma svatého. Bůh mluvil k člověku v Pís-
mu a je naší moudrostí dbát na tuto základní
skutečnost (viz Lk. 24:44).

²⁹ Toto je jeden z tisíců veršů v Bibli, který doka-
zuje, že Bůh je jediná Osoba, jediné Já. Pozděj-
ší post-biblická definice Boha jako trojjediného
je vůči Písmu nepravdivá a vytváří překážku
mezi námi a ryzím učením Ježíše, našeho rabí-
na a mistra. Jeden jediný Pán Bůh vesmíru je
Jediným Bohem centrálního unitárního vyznání
Izraele v Deut. 6:4, plně schváleném jako "nej-
důležitější příkaz ze všech", po dohodě s židov-
ským profesionálním učitelem náboženství,
v Mar. 12:28 a dál. Ježíš tvrdil, že je pánem Me-
siášem ze Ž. 110:1, kde můj pán, *adoni*, odka-
zuje, jako vždy ve všech 195 případech, na
nadízenou postavu, která není Božstvem.

³⁰ Přesně stejné slovo, jaké se používá dříve ve
verši 3 o Ďáblu blížícím se k Ježíšovi (zvenčí
rozhodně ne vnitřní pokušení).

³¹ Nebeské království je ovšem přesným syno-
nymem pro Boží království a je založeno na
Dan. 2:44 a 7:14, 18, 22, 27 a na celém vidění
proroků o míru na zemi, kdy Mesiáš vládne na
zemi po svém návratu.

³² Ústřední neoddiskutovatelné srdce a jádro
křesťanské víry oznámené Ježíšem a celým
NZ. Pokání není jen "být odpuštěno", ale vyža-
duje pevné a jasné pochopení evangelia Krá-
lovství, které je semenem (Lk. 8:11) nesmrtel-
nosti. Ďábel, který to ví, soustředí své úsilí na
potlačování, skrývání a odstraňování evangelia
o Božím království. Pro definování Království
doporučujeme toto vynikající prohlášení: Je to
především a neobyčejně nový řád a vláda, kte-
rá bude zavedena na Zemi, když se Ježíš vrátí,
ve které je pro křesťany předurčeno řídit svět s
Ježíšem (Dan 2:44; 7:14, 18, 22, 27; Lk 19:11
a dál; 21:31; Zjev. 11:15-18 atd.).

³³ Jako nový Mojžíš dostal Ježíš stejně jako Moj-
žíš poučení na hoře.

uznávají, že jsou duchovně chudí, neboť jim patří Království nebeské. 4Blažení, kteří truchlí, protože budou utěšeni. 5Blažení jsou ti, kteří jsou mírní, protože zdědí celou zemi a budou ji vlastnit.³⁴ 6Blažení jsou ti, jejichž největší touhou je dělat to, co je správné, protože budou uspokojeni. 7Blažení jsou ti, kdo jsou milosrdní, neboť jim bude prokázán soucit. 8Blažení jsou ti, kteří mají čisté³⁵ srdce, protože uvidí Boha. 9Blažení jsou ti, kteří se snaží přinést pokoj, protože budou nazváni Božími dětmi. 10Blažení jsou ti, kdo jsou pronásledováni za to, co je správné, protože jim patří Nebeské království. 11Blažení jste, když vás lidé urážejí a pronásledují, a obviňují vás nepravdivě ze všech druhů zlých věcí kvůli mně. 12Buďte rádi, buďte plni radosti; vaše budoucí odměna uložena nyní u Boha v nebi³⁶ je velmi velká. Neboť kvůli tomu pronásledovali proroky, kteří přišli před vámi.

13Vy jste sůl země, ale pokud sůl ztratí chuť, jak ji můžete učinit opět slanou? Není dobrá k ničemu, takže je vyhozena a pošlapána pod nohama. 14Vy jste světlo světa. Město postavené na kopci nemůže být skryto. 15Nikdo nerozsvítí lampu a pak ji

umístí pod vědro. Ne, je umístěna na stojanu pro lampy a poté poskytuje světlo každému v domě. 16Stejným způsobem byste měli nechat své světlo svítit před každým, takže může vidět dobré věci, které děláte, a chválit vašeho nebeského Otce.

17Nepředstavujte si, že jsem přišel zrušit zákon nebo spisy proroků. Nepřišel jsem je zrušit, ale dát jim jejich plný význam.³⁷ 18Ujišťuji vás, dokud nebe a země neskončí, ani jedno písmeno, ani jediná tečka ze zákona neskončí dříve, než všechno dostane svůj konečný význam. 19Každý, kdo zruší platnost toho nejmenšího přikázání a učí lidi, aby tak učinili, bude v Nebeském království nazýván nejmenším; ale kdokoli je praktikuje a učí je, bude v Království nebes zván velkým. 20Říkám vám, že pokud vaše bezúhonnost nepřesáhne úroveň učitelů náboženství a farizejů, nebudete nikdy schopni vstoupit do Nebeského království.³⁸

521 Slyšeli jste, že Zákon řekl dávným lidem: Kdo se dopustí vraždy, bude odsouzen jako viník. 22Ale já vám říkám, že každý, kdo se zlobí na svého bratra, bude odsouzen jako viník. Kdo nazve svého bratra

³⁴ Toto je konečné naplnění velkého pozemského příslibu, které bylo dáno Abrahamovi a Izraeli, a tedy Mesiášovi, jenž nabízí stejný úděl svým věrným následovníkům. Odměna se velmi liší od toho, co se stalo tradicí církve, že věřící jdou do nebe, když zemřou! Ve skutečnosti zdědí zemi/planetu, když se Ježíš vrátí (Ž. 37: 9, 11, 18, 22, 29, 34). Srv. Ž. 25:13; Ž. 115:16; Iz. 65:9; 62:4; 57:13; 49:8; Řím. 4:13.

³⁵ K očistění dochází, když lidé poslouchají slova evangelia, jak je kázal Ježíš (Jn. 15:3).

³⁶ Odměny v Bibli jsou uloženy jako poklad "u Boha" a budou věřícím uděleny při návratu Ježíše, aby vládl v celosvětovém Božím království na zemi. Křesťané tak "mají" odměnu "u Boha" ačkoli je v držení pouze ve slibu a ve výhledu. V přesně stejném smyslu se Ježíš v Janovi 17: 5 modlil na konci své služby, aby obdržel odměnu slávy, kterou "měl u Boha", slíbenou Bohem, než začal svět. Taková je jistota a záruka Božích slibů. Křesťané "byli oslaveni" (Řím. 8:30) a to je podobně vyjádřeno minulým časem slovesa, ačkoli je to pouze ve slibu a ve výhledu, protože věřící budou oslaveni, až když se Ježíš vrátí na Zemi, aby odměnil věřící "odměnou dědictví" Království (Kol. 3:24). Nikde Ježíš nikdy nepožádal o obnovení slávy, kterou už měl, stejně jako nikde (navzdory chybným překla-

dům v NIV v Jn. 13:3; 16:28; 20:17) neřekl, že jde zpátky k BOHU!

³⁷ Naplnění přinesené Ježíšem znamenalo učít duchovní záměr zákona. Ne literu zákona.

³⁸ Je zřejmé, že Ježíš nevyučoval Mojžíšův zákon *striktně podle litery*. Pokud Ježíš obhajoval Mojžíše *podle litery zákona*, byl Pavel velkým falešným učitelem, když trval, navzdory jasným pokynům v Gen 17, že obřízka na těle se od nikoho nevyžaduje. Obřízka na těle byla *nezbytná* pro to, aby se kdokoli, Žid nebo pohan, stal součástí smluvního lidu v Gen. 17. Ježíš přišel s *duchovním záměrem* zákona, jeho "naplněním plnosti", a v Markovi 7:19 je jasné, že ho Církev chápala tak, že zrušil potravinové zákony z Lev. 11, stejně jako Pavel evidentně v Řím. 14:14, 20. Pavel považoval ty potraviny za čisté (*katharos*), které byly v Lev. 11 uvedeny jako nečisté (*akathartos*). Ježíš velmi moudře poukázal na to, že ani v době SZ nebyli kněží vinni porušením sabatu, v rámci své povinnosti (Mt. 12:5). Ježíš "zrušil zákon přikázání s nařízením" (Ef 2:14-15), tyto požadavky jako dodržování židovského kalendáře a potravinových zákonů (viz paralela v Kol 2:16-17). Nosit třásně na okraji oděvů není vyžadováno podle nové smlouvy, ani fyzická obřízka pro všechny muže (viz Gen. 17).

hlupákem, musí se zodpovídat před radou, a kdo uráží lidi, je vystaven ohni soudu. ²³ Když stojíš u oltáře a přinášíš oběť, vzpomeneš si, že tvůj bratr má něco proti tobě, ²⁴ nech svou oběť na oltáři a nejdřív se s ním usmiř, a poté se vrať a vykonej svou oběť. ²⁵ Zatímco jsi se svým protivníkem na cestě k soudu, ujisti se, že věci rychle urovnáte. V opačném případě by tě tvůj protivník mohl předat soudci a soudce tě předá soudnímu úředníkovi a budeš uvržen do vězení. ²⁶ Říkám vám pravdu: odtamtud se nedostaneš, dokud nezaplatíš poslední penny.

²⁷ Slyšeli jste, že zákon říká: 'Nedopustíš se cizoložství.' ²⁸ Ale říkám vám, že každý, kdo se na ženu stále dívá s chtíčem, už s ní ve svém srdci spáchal cizoložství. ²⁹ Pokud tě pravé oko vede k hříchu, pak ho vytrhni a zahod', protože je lepší ztratit jednu část svého těla, než nechat celé své tělo uvrhnout do ohně pekla. ³⁰ Pokud tě pravá ruka vede k hříchu, odřízni ji a zahod', protože je pro tebe lépe ztratit jednu ze svých končetin, než celé své tělo nechat vejít do stravujícího ničivého ohně pekla.

³¹ Zákon také říkal: 'Pokud se muž rozvede s manželkou, měl by jí dát osvědčení o rozvodu.' ³² Ale já vám říkám, že každý, kdo se rozvede³⁹ se svou ženou, s výjimkou sexuální nemravnosti, způsobí jí, že se dopouští cizoložství, a každý, kdo si vezme rozvedenou ženu, se dopouští cizoložství.

³³ A opět, slyšeli jste, že zákon řekl lidem už dávno: 'Nebudete křivě přísahat. Místo toho se ujistěte, že dodržíte přísahy, kterými jste se zapřísahali Pánu.' ³⁴ Ale já vám říkám, nepřísahajte vůbec. Nezapřísahajte se nebem, protože je to Boží trůn. ³⁵ Nezapřísahajte se zemí, protože je to Boží podnož. Nezapřísahajte se Jeruzalémem, protože je to město velkého mesiášského Krále. ³⁶ Ani se nezapřísahajte svou hlavou, protože nemůžete udělat jediný vlas bílým nebo černým. ³⁷ Jednoduše řekněte ano nebo ne – víc než toto pochází od toho Zlého.

³⁸ Slyšeli jste, že zákon říká: 'Oko za oko a zub za zub.' ³⁹ Ale já vám říkám, neodporujte někomu, kdo je zlý. Pokud tě někdo udeří na pravou tvář, otoč k němu i druhou tvář. ⁴⁰ Pokud tě někdo chce žalovat u soudu a vzít ti košili, dej mu také svůj kabát. ⁴¹ Pokud někdo požaduje, abys šel jednu míli, jdi s ním dvě. ⁴² Dej tomu, kdo tě žádá, a neodvracej se od toho, kdo si od tebe chce půjčit.

⁴³ Slyšeli jste, že zákon říká: 'Miluj svého bližního a nenávid' svého nepřítele.' ⁴⁴ Ale já vám říkám, milujte své nepřátele a modlete se za ty, kteří vás pronásledují. ⁴⁵ Tímto způsobem se můžete stát dětmi vašeho nebeského Otce. Protože Jeho slunce svítí na dobré i na špatné; a působí, že déšť padá na ty, kdo jednají správně, i na ty, kteří jednají špatně. ⁴⁶ Neboť pokud milujete jen ty, kteří milují vás, jakou odměnu za to získáte? Nejednají tak i výběřčí daní? ⁴⁷ Pokud mluvíte laskavě pouze ke své rodině, co víc děláte než kdokoli jiný? Dokonce i pohané to dělají! ⁴⁸ Staňte se dospělými a zcela věrnými, stejně jako váš nebeský Otec je věrný

6 ¹ Ujistěte se, že neděláte dobré skutky před lidmi, aby je mohli vidět. Jinak nemáte žádnou odměnu uloženu u svého Otce⁴⁰ v nebi. ² Když dáváte chudým, nebudte jako pokrytci, kteří vytrubují do světa, co dělají, v synagogách a na ulicích, aby o nich lidé smýšleli vysoko. Říkám vám pravdu: už mají svou odměnu. ³ Když dáváš chudým, ať neví tvá levice, co dělá tvá pravice. ⁴ Potom to, co dáváš, bude v tajnosti, a tvůj Otec, který vidí, co se děje v tajnosti, tě odmění.

⁵ Když se modlíte, nebudte jako pokrytci, protože se rádi postaví a modlí v synagogách a na rozích ulic, aby je lidé mohli vidět. Slibuji vám, že už dostali svou odměnu. ⁶ Ale když se modlíš, vejdi dovnitř a zavři dveře a modli se ke svému Otci v soukromí, a tvůj Otec, který vidí, co se děje v soukromí, tě odmění. ⁷ A když se modlíte, neopakujte nesmyslná slova jako pohané, kteří si myslí, že budou vyslyšeni kvůli všem

želé a mohou svobodně vstoupit do manželství, v rámci víry ovšem.

⁴⁰ Ohledně slíbených odměn viz poznámka 35 výše.

³⁹ Nemělo by být nutné dodat, že rozvod na právním základu daném Ježíšem znamená ukončení manželství. Ježíš nebyl dotázán a nemluví o *odloučení*, ale o rozvodu. Lidé, kteří jsou rozvedeni v rámci Ježíšova učení, nejsou man-

slovům, která pronášejí. ⁸Nebudte jako oni, protože váš Otec ví, co potřebujete, dříve než Ho o to požádáte. ⁹Modlete se tedy takto: Otče náš v nebesích, ať je Tvé jméno⁴¹ chováno v úctě. ¹⁰Kéž přijde tvé království,⁴² kéž se Tvá vůle naplní na zemi tak, jak je v nebi. ¹¹Prosíme, dej nám dnes chléb, který potřebujeme k životu každý den. ¹²Odpusť nám naše hříchy, jako jsme my odpustili těm, kdo zhřešili proti nám. ¹³Neuváděj nás do pokušení, ale od toho Zlého nás ochraňuj." ¹⁴Jestliže totiž odpustíte těm, kdo proti vám hřeší, i váš nebeský Otec vám odpustí. ¹⁵Ale neodpustíte-li vy těm, kdo hřeší proti vám, ani váš nebeský Otec vám neodpustí hříchy.

¹⁶Když se postíte, nebudte jako pokrytci, kteří si nasazují smutnou tvář a ubohé vzezření, aby všichni mohli vidět, že se postí. ¹⁷Místo toho, když se postíš, umyj si obličej a vypadej vkusně, ¹⁸aby lidé neviděli, že se postíš, a tvůj neviditelný Otec, který vidí, co se děje v soukromí, tě odmění.

¹⁹Nehromadte bohatství zde na zemi, kde ho ničí moli a rez a kde se zloději vloupávají a kradou. ²⁰Namísto toho byste měli hromadit své bohatství jako poklad v nebi, kde ho nemohou zničit moli a rez a kam se zloději nemohou vloupat a ukrást je. ²¹Neboť tam, kde hromadíš své bohatství, tam bude i tvé srdce.⁴³

²²Oko je jako lampa, která osvětluje tělo. Takže pokud je tvé oko⁴⁴ zdravé, celé tvé tělo bude plné světla. ²³Je-li však tvé oko zlé, pak celé tvé tělo bude ve tmě. Pokud je světlo v tobě temnotou, jaká tma to je!

²⁴Nikdo nemůže sloužit dvěma pánům. Buď jednoho nenávidíš a miluješ druhého, nebo budeš jednomu oddaný a druhým po-

hrdáš. Nemůžete sloužit Bohu i penězům. ²⁵Proto vám říkám, nedělejte si starosti o svůj život. Nedělejte si starosti s tím, co jíst, co pít nebo jaké oblečení si obléci. Není život víc než jídlo a tělo víc než oblečení? ²⁶Přemýšlejte o ptácích – nerozsévají, nesklízejí ani neskladují jídlo ve stodolách, protože je váš nebeský Otec živí. Nejste jistě cennější než oni? ²⁷Kdo z vás tím, že se znepokojuje, může přidat minutu k svému životu? ²⁸A proč si děláte starosti s oblečením? Podívejte se na krásné květiny v poli. Sledujte, jak rostou: nepracují tvrdě, nepředou přízi. ²⁹Ale já vám říkám, že ani Šalomoun nebyl v celé své nádheře a královské slávě oblečen jako jedna z těchto květin. ³⁰Pokud tedy Bůh zdobí taková pole, trávu, která je tady dnes a zítra je vržena do ohně, neudělá pro vás mnohem víc, vy lidé, kteří máte tak malou víru? ³¹Neobávejte se, myslíte si: 'Co budeme jíst?' nebo 'Co budeme pít?' nebo 'Do čeho se oblečeme?' ³²To jsou věci, které pronásledují nevěřící pohany, ale váš nebeský Otec ví, co vše potřebujete. ³³Nejprve hledejte Jeho království a Jeho způsob, jak se chovat a jak činit dobře,⁴⁵ a všechno ostatní vám bude dáno. ³⁴Nedělejte si starosti o zítřek, protože zítřek si může dělat starosti o sebe. Každý den má dost svých vlastních problémů.

7 ¹Nebudte drsně kritičtí vůči ostatním, abyste nebyli kritizováni. ²Neboť měřítko, jaké použijete k posuzování ostatních, bude použito k posouzení vás, a míra, jakou používáte k hodnocení ostatních, se použije k hodnocení vás. ³Proč vidíš smítko v oku svého bratra, zatímco si neuvědomuješ foš-

⁴¹ "Jméno" v Bibli znamená celý program, charakter a záměr osoby – rozhodně ne jak vyslovit jméno v hebrejštině! (viz Jan 17:6, paralela ke slovu). Všimněte si, že v Jan 14:14 Ježíš řekl: "Pokud **mne** o něco požádáte v mém jménu [tj. věřící chápající víru], **já** to udělám." Není špatné mluvit k Ježíši a všimnout si, že Pavel děkoval Ježíši za to, že mu svěřil službu (1 Tim 1:12). Viz také Skutky 7:59, přeložené nesprávně v KJV.

⁴² Všimněte si velmi zřejmé paralely v judaismu o tom dnu. Ježíš slyšel tuto kadiš ("svatou") modlitbu od dětství v synagoze. Byla to národní modlitba judaismu, poněkud jako "přísaha

věrnosti" v USA: "Vyvýšené a posvátné buď Jeho velké jméno ve světě, který vytvořil podle své vůle. Ať nechá své Království vládnout ve tvém životě a ve tvých dnech a v životě celého domu Izraele, rychle a brzy, k tomu říkej Amen" (srv. 1 Paral. 29:11; Zj. 22:20.)

⁴³ "Srdce" v Bibli rozhodně není sídlo jen emocí jako protichůdné k intelektu. Srdce je středem celé osobnosti, zejména zdrojem myšlení a plánování.

⁴⁴ Duchovní oko duchovního chápání a charakteru.

⁴⁵ Poslušnost víry (Řím. 1:5; 16:26; Jn. 3:36; Heb. 5:9; 1 Tim. 6:3).

nu ve svém vlastním oku? ⁴Jak můžeš říci svému bratrovi: 'Nech mě vytáhnout to smítko z tvého oka', když máš fošnu ve svém vlastním oku? ⁵Jsi pokrytec! Nejprve se zbav fošny ve svém oku. Pak budeš moci jasně vidět, abys odstranil smítko z oka svého bratra. ⁶Neházejte psům⁴⁶ co je svaté. Neházejte své perly prasatům. Prasata je podupají pod nohama a psi se otočí a napadnou vás.

⁷Stále žádejte a bude vám dáno; stále hledejte a najdete; stále klepejte a dveře vám budou otevřeny. ⁸Každý, kdo stále žádá, dostává; každý, kdo stále hledá, nalézá; a každý, kdo stále klepe, má dveře otevřené. ⁹Dal by někdo z vás svému synovi kámen, kdyby požádal o chléb? ¹⁰Nebo kdyby požádal o rybu, dal by mu hada? ¹¹Pokud tedy i vy zlí víte, jak dávat svým dětem dobré věci, nedá o to více váš nebeský Otec dobré věci těm, kteří ho žádají? ¹²Zacházejte s ostatními tak, jak chcete, aby oni zacházeli s vámi. To shrnuje význam zákona a proroků.

¹³Vstupte do Království⁴⁷ úzkou bránou. Neboť vchod je velký a cesta široká, která vede ke zničení, a mnozí cestují po té cestě. ¹⁴Ale vchod je úzký a cesta těžká, která vede k životu,⁴⁸ a jen velmi nemnozí jej nacházejí.

¹⁵Budte na pozoru před falešnými proroky, kteří přicházejí oděni v ovčím obleku, ale zevnitř jsou zlí vlci. ¹⁶Budete je moci poznat podle jejich ovoce. Sklízají lidé hrozny z trnitých keřů nebo fíky z bodláků? ¹⁷Každý dobrý strom tedy plodí dobré ovoce, zatímco špatný strom plodí špatné ovoce. ¹⁸Dobrý strom nemůže plodit špatné ovoce a špatný strom nemůže plodit dobré ovoce. ¹⁹Každý strom, který neplodí dobré ovoce, je poražen a vržen do ohně. ²⁰Tímto způsobem je budete moci rozpoznat, podle ovoce.⁴⁹

²¹Ne každý, kdo mě oslovuje 'pane, pane', vstoupí do království Nebes⁵⁰ — pouze ti, kteří činí vůli mého Otce v nebi. ²²Zástupy mi řeknou v budoucí den soudu: 'Pane, Pane, neučili jsme náboženství používající tvé jméno a nevyháněli demony ve tvém jménu jako "křesťané" a ve tvém jménu jsme nečinili mnoho velkolepých zázraků, prohlašující "jsem křesťan"?' ²³Potom jim odpovím: 'Nikdy jsem neuznal, co jste dělali. Odstraňte se z mé přítomnosti, vy lidé, kteří praktikujete zlo!'⁵¹

²⁴Tak tedy každý, kdo slyší tato slova a poslouchá⁵² je, je jako moudrý muž, který postavil svůj dům na pevné skále. ²⁵Déšť se lil, záplavy vzrůstaly a větry tvrdě fučely proti domu, ale nespadl, protože jeho zákla-

⁴⁶ Ježíšovo napomenutí nebýt drsně kritičtí samozřejmě neznamená, že křesťané nemají ohledně druhých rozlišovat. Pokud nemáme házet perly před "psy" nebo "prasata", zahrnuje to, že jsme schopni rozeznat, kdo je v této kategorii. Jedná se o uplatnění úsudku a rozlišování.

⁴⁷ Nikde žádný pisatel NZ nemluví o "jití do nebe". Toto ukazuje obrovskou propast mezi populárními verzemi křesťanství a původními slovy Ježíše.

⁴⁸ Jediný život, který je skutečným životem, Život nadcházejícího věku v Království, založený na Dan. 12:2.

⁴⁹ Test správného porozumění představuje 1 Jan 4:1 a dál, kde je správná definice toho, kdo Ježíš je, je kriticky důležitý. "Všechno tělo" tam znamená každá lidská bytost. Pouze plně lidský Ježíš jej opravňuje jako pravého Mesiáše. Lukáš 1:35 definuje Božího Syna, Mesiáše, jedno-duše a krásně.

⁵⁰ To znamená, být spasen.

⁵¹ Zatímco si budou představovat, že byli věrnými věřícími, zjistí, že nekriticky přijímali podvod

Tradice naučená z paměti je hlavní hrozbou pro pravou víru, řekl Ježíš. Vášně pro pravdu, nutnou pro spásu, je prvním předpokladem, jak být opravdovým učedníkem a jak se vyvarovat vážnému nebezpečí být podveden. (2 Tes. 2: 10). ⁵² Ústředním bodem křesťanské víry je zjevně oddanost Ježíšovu učení. Toto hlavní poselství NZ je úhledně shrnuto v Heb. 5:9: "Spása je poskytnuta těm, kteří poslouchají Syna." Pavel přesně zrcadlil tutéž představu rčením, které rámuje knihu Římanům, "poslušnost víry" (Řím. 1:5; 16:26 a 2:8, když cituje princip poslušnosti z Přísl 5:7, 13; 7:24; 8:6, 32, 33; 12:15; 19:20; 23:22). Víra bez poslušnosti je falešná víra. Poslušnost samozřejmě zahrnuje skutky, a tak Jakub správně varoval: "Vidíte, bratři a sestry, že spása je skrze skutky, ne pouze vírou" (2: 24; tj. falešná víra bez poslušnosti). Poslušnost začíná naší inteligentní reakcí na Ježíšův zahajovací příkaz v Markovi 1:14-15 "věřte evangeliu Království" a také, že věnujeme bedlivou pozornost Ježíšovu prvořadému příkazu, abychom slyšeli a věřili tomu, že "Pán náš Bůh jeden jediný Pán" (Mk. 12:29).

dy byly na pevné skále. ²⁶Každý, kdo slyší slova, která říkám, a nevěří jim, nenásleduje je, je jako pošetilý muž, který postavil svůj dům na písku. ²⁷Děšť se lil, záplavy se dmu-ly a větry tvrdě fučely proti domu a utrpěl to-tální zhroucení." ²⁸Když Ježíš tyto dokončil vyučování těchto věcí,⁵³ zástupy byly jeho učením ohromeny. ²⁹Učil je jako někdo s pravomocí, ne jako jejich náboženští instru-ktori.

8 ¹Když Ježíš sestoupil z hory, následo-valy ho velké zástupy. ²Přistoupil k ně-mu malomocný, poklonil se před ním a řekl: "pane, pokud chceš, prosím, uzdrav mě." ³Ježíš natáhl ruku a dotkl se ho. Řekl: "Chci. Buď uzdraven!" Okamžitě byl uzdra-ven ze svého malomocenství. ⁴Ježíš mu řekl: "Nikomu neříkej o tom, co se stalo. Jdi a ukaž se knězi a dej oběť, kterou Mojžíš požadoval jako veřejný důkaz."

⁵Když Ježíš vstoupil do Kafarnaum, při-šel k němu setník a prosil o pomoc, ⁶"pane, můj služebník je doma na loži a nemůže se hýbat. Je v hrozně agónii." ⁷Ježíš mu řekl: "Přijdu a uzdravím ho." ⁸Setník odpověděl: "pane, nezasloužím si návštěvu mého do-mu. Jen promluv slovo, a můj služebník bu-de uzdraven. ⁹Neboť já sám jsem pod pra-vomocí nadřízených, zatímco já také mám vojáky pod mým velením. Jednomu přikáží: 'Jdi!' a on jde. Řeknu jinému: 'Přijď!' a on přijde. Přikážu svému sluhovi: 'Udělej to!' a udělá to." ¹⁰Když to Ježíš uslyšel, užasl. Všem, kdo ho následovali, poznamenal: "Říkám vám pravdu, nikde v Izraeli jsem ne-viděl tento druh víry. ¹¹Říkám vám, že mno-zí přijdou od východu a západu a posadí se s Abrahamem, Izákem a Jákobem v králov-ství Nebes. ¹²Dědici království⁵⁴ však budou vyhozeni do naprosté temnoty, kde bude pláč a skřípání zubů." ¹³Ježíš řekl setníko-vi: "Jdi domů. Protože jsi věřil, že se stane

to, co jsi požadoval, bylo to učiněno." V tu chvíli byl sluha uzdraven. ¹⁴Když Ježíš do-razil k Petrovu domu, viděl, že Petrova tchý-ně byla nemocná na lůžku s vysokou horeč-kou. ¹⁵Dotkl se její ruky a horečka ji opusti-la. Vstala a začala mu dělat jídlo. ¹⁶Když při-šel večer, přivedli k Ježíši mnohé lidi utlačo-vané demony. Zlí duchové byli přinuceni odejít kvůli jeho rozkazu, a on uzdravil vše-chny nemocné. ¹⁷Tím se naplnilo, co řekl prorok Izaiáš: "Uzdravil naše choroby a zbavil nás našich nemocí."

¹⁸Když Ježíš viděl davy kolem sebe, vy-dal pokyny, že by měli jet na druhou stranu jezera. ¹⁹Jeden z náboženských učitelů se k němu přiblížil a řekl: "Učiteli, budu tě ná-sledovat kamkoli půjdeš!" ²⁰Ježíš mu řekl: "Lišky mají svá doupat a volně žijící ptáci mají svá hnízda, ale Syn člověka nemá, kde by mohl ulehnout a odpočívat." ²¹Jiný učed-ník řekl Ježíšovi: "pane, nejdřív mi dovol jít a pohřbít svého otce." ²²Ježíš odpověděl: "Následuj mě! Nech mrtvé pohřbívát své mrtvé."

²³Potom se Ježíš dostal na loď a jeho učedníci šli s ním. ²⁴Náhle povstala prudká bouře a vlny převracely loď, ale Ježíš stále spal. ²⁵Učedníci k němu přistoupili a probu-dili ho. Křičeli: "Zachraň nás, pane! Utopíme se!" ²⁶Zeptal se jich: "Proč se bojíte? Proč je vaše víra tak slabá?" Potom vstal a roz-kázal větrům a vlnám, aby utichly. Vše se naprosto uklidnilo. ²⁷Učedníci byli ohrome-ni a řekli: "Kdo je to? Dokonce i vítr a vlny poslouchají jeho příkaz?"

²⁸Když dorazil na druhou stranu, do ob-lasti Gadarenů, vyšli z hřbitova dva muži ovlivnění demony, aby se s ním setkali. Byli tak nebezpeční, že se nikdo neodvážil ces-tovat na to místo. ²⁹Křičeli: "Co s námi máš společného, ty Boží Syne? Přišel jsi nás mučit před naším časem?" ³⁰V dále se pá-slo velké stádo prasat. ³¹Démoni⁵⁵ ho pro-

⁵³ Toto je první z pěti paralelních rčení (11:1; 13:53; 19:1; 26:1), která rozdělují učení před-ložené Matoušem do pěti bloků, nepochybně nás poučují, že Ježíš je posledním Mojžíšem, jehož učení se objevilo v Tóře, v pěti knihách. Matouš opakuje rčení v Ex 34:27-28; Num 16:31; Deut 31:1; 31:24-30; 32:45-47.

⁵⁴ To znamená ti, kteří by *měli* být dědici. Králov-skou rodinou by měli být Izraelci, ale mnozí z nich byli diskvalifikováni odmítnutím přijmout

svého Mesiáše. Královská výsada je nyní roz-šířena na kohokoli, kdo uvěří evangeliu, jak je kázal Ježíš, a poslouchá Ježíše (Heb. 5:9).

⁵⁵ Démoni v NZ jsou nadpřirozené, nehumánní inteligentní zlé osobnosti. Je vážným útokem na Písmo pokoušet se vysvětlit je v zájmu (fa-lešné) "vědy". Ježíš mluvil s demony, kteří ho uznali jako Mesiáše (veřejnost obecně ne). Dé-moni mluvili s Ježíšem (Lk 4:41). *Daimonia* v

sili: "Pokud nás hodláš vyhnat, pošli nás do toho stáda prasat." ³²Ježíš jim přikázal: "Odejďte!" Démoni opustili muže a šli do prasat. Celé stádo běželo dolů po strmém svahu do moře a utopilo se. ³³Pasáci prasat utekli. Šli do města a vyprávěli tam lidem všechno, co se stalo, a co se přihodilo demonizovaným mužům. ³⁴Celé město vyšlo setkat se s Ježíšem. Když ho našli, prosili ho, aby opustil jejich oblast.

9 ¹Ježíš vzal loď zpět přes jezero do města, kde žil. ²Tam k němu přinesli ochrnutého muže ležícího na rohoži. Když Ježíš viděl jejich zjevnou víru v něj, řekl bezvládnému muži: "Můj příteli, vstaň se! Tvé hříchy jsou odpuštěny." ³V reakci na to si někteří učitelé náboženství řekli: "Mluví rouhavě!" ⁴Ježíš však věděl, co si myslí. Zeptal se jich: "Proč přemýšlíte ve svých srdcích zle? ⁵Co je snadnější říci: 'Tvé hříchy jsou odpuštěny' nebo 'Vstaň a chod'? ⁶Ale abych vás přesvědčil, že Syn člověka má pravomoc odpouštět hříchy ..." řekl bezvládnému člověku: "Vstaň, zvedni svou rohož a jdi domů!" ⁷Muž vstal a šel domů. ⁸Když lidé z davu viděli, co se stalo, měli strach. Chválili Boha, že dal lidským bytostem tak velkou moc.⁵⁶

⁹Když se odtamtud Ježíš přesunul, uviděl muže jménem Matouš, jak sedí u daňové boudy. Ježíš na něj zavolal: "Následuj mě!" On vstal a následoval Ježíše. ¹⁰Když Ježíš jedl v Matoušově domě, přišlo mnoho výběřčích daní a hříšníků a posadili se ke stolu s Ježíšem a jeho učedníky. ¹¹Když to viděli farizejové, zeptali se Ježíšových učedníků: "Proč váš učitel jí s výběřčími daní a hříšníky?" ¹²Když Ježíš slyšel otázku, odpověděl: "Ti, kteří jsou v pořádku, nepotřebují lékaře, ale nemocní ano. ¹³Jděte a naučte

se, co to znamená: 'Chci soucit, ne obět.' Neboť jsem nepřišel zavolat ty, kteří jsou v pořádku podle Boha – přišel jsem pozvat hříšníky."⁵⁷

¹⁴Potom přišli Janovi učedníci a zeptali se: "Proč se my a farizejové často postíme, ale tvoji učedníci ne?" ¹⁵Ježíš odpověděl: "Truchlí svatební hosté, když je ženich s nimi? Nastává však čas, kdy od nich bude ženich vzat, a pak se budou postit. ¹⁶Nikdo neklade na staré šaty novou záplatu, jinak se srazí a roztržení se zhorší. ¹⁷Nikdo také nenalévá nové víno⁵⁸ do starých vinných měchů, jinak vinné měchy prasknou, víno se vylije a zničí vinné měchy. Ne, nové víno se lije do nových vinných měchů a obojí se zachová."

¹⁸Zatímco to říkal, přišel jeden z vedoucích úředníků a poklonil se před ním. Muž řekl Ježíši: "Moje dcera právě zemřela. Ale pokud přijdeš a položíš na ni ruce, vím, že se vrátí k životu." ¹⁹Ježíš a jeho učedníci vstali a následovali ho. ²⁰V tu chvíli přišla za ním žena, která byla dvanáct let nemocná krvácením a dotkla se lemu jeho pláště. ²¹Řekla si: "Jestli se mohu jen dotknout jeho pláště, budu uzdravena." ²²Ježíš se otočil a uviděl ji. Řekl jí: "Vzchop se, tvoje víra ve mne tě zachránila." Žena byla okamžitě uzdravena. ²³Ježíš přišel do domu úředníka. Viděl hráče na flétny a dav hlasitě nařikající. ²⁴Požádal je, aby odešli, a pak řekl: "Dívka není mrtvá, jen spí." Ale smáli se mu a dělali si z něj legraci. ²⁵Jakmile však byl dav poslán pryč, vešel dovnitř a vzal mrtvou dívku za ruku a ona vstala. ²⁶Zprávy o tom, co se stalo, se rozšířily po celé oblasti.

²⁷Když se Ježíš odtud přesunul, následovali ho dva slepí muži a křičeli: "Synu Davidův,⁵⁹ prosím, smiluj se nad námi!" ²⁸Když Ježíš přišel do domu, kde bydlel, vstoupili i

řečtině je snadné slovo a nikdy nepopisuje lidskou osobu, mnohem méně duševní chorobu.

⁵⁶ Jejich duchovní inteligence byla mnohem lepší než u mnoha moderního myšlení. Dnes je obvyklé slyšet lidi říkat, že "Ježíš musí být Bůh, protože pouze Bůh může odpustit hříchy". Skutečností je, že Bůh udělil právo odpouštět bezhříšnému člověku Ježíši.

⁵⁷ To je, pozvat je, aby se nyní připravovali na získání nesmrtelnosti v nadcházejícím Království na Zemi. To rozhodně není pozvání k odtě-

lesněnímu, posmrtnému životu v nebi, jak je všeobecně vyučováno a věří se tomu.

⁵⁸ Víno v Bibli není hroznová šťáva! To je jednoduchý lexikální fakt. Pavel neřekl: "Neopíjejte se hroznovou šťávou" (Ef 5:18). V mnoha společnostech vynucená abstinence od umírněného užívání alkoholu vytváří špatný dojem, protože dokonce i lidé bez Bible vědí, že Ježíš na svatbě změnil v alkohol 120 galonů vody. Je chybou se pokoušet být spravedlivější než Ježíš. Opilství je ovšem zakázáno vždy.

⁵⁹ Lidi v Novém zákoně chválí jejich přesvědče-

slepci. Zeptal se jich: "Jste přesvědčeni, že to dokážu?" Odpověděli: "Ano, pane." ²⁹Ježíš se dotkl jejich očí a řekl: "Kvůli vaší víře ve mne se to stane!" ³⁰A znovu získali svůj zrak. Potom je Ježíš varoval: "Ujistěte se, ať o tom nikdo neví." ³¹Šli ale všude šířit slovo o Ježíši.

³²Když Ježíš a jeho učedníci odcházeli, byl k němu přiveden muž, který byl němý a utlačovaný démony. ³³Jakmile z něj byl démon vyhnán, promluvil němý muž a davy byly ohromeny. Říkali: "V Izraeli se nikdy předtím nic takového nestalo." ³⁴Farizejové si však stěžovali: "Vyhánění démony užíváje moci náčelníka démonů."

³⁵Ježíš chodil všude a navštěvoval města a vesnice. Učil v jejich synagogách a ohlašoval spásné evangelium o Království,⁶⁰ a uzdravoval všechny druhy nemocí a chorob. ³⁶Když viděl zástupy, byl Ježíš hluboce pohnut soucitem, protože ti lidé byli zoufalí a bezbranní jako ovce bez pastýře. ³⁷Řekl svým učedníkům: "Sklizeň je obrovská, ale dělníků je jen velmi málo. ³⁸Proste Pána sklizně a žádejte ho, aby poslal víc dělníků k práci na Jeho sklizni."

10 ¹Ježíš předvolal svých dvanáct učedníků a dal jim moc vyhánět zlé duchy a uzdravovat všechny druhy chorob a nemocí. ²Toto jsou jména dvanácti apoštolů: nejprve Šimon (nazývaný také Petr), Ondřej, jeho bratr, Jakub, syn Zebedeův, Jan, jeho bratr, ³Filip, Bartoloměj, Tomáš, Matouš, výběrčí daní, Jakub, syn Alfeův, Tadeáš, ⁴Šimon revolucionář, a Juda Iškariot, který zradil Ježíše.

⁵Těchto dvanáct Ježíš vyslal s těmito pokyny: "Nechodte k cizincům ani do žádného samařského města. ⁶Musíte jít ke ztraceným ovcím domu Izraele. ⁷Kamkoli jdete, oznamujte lidem: 'Království nebeské je

blízko.'⁶¹ ⁸Uzdravujte nemocné. Křtěte mrtvé. Vyléčte malomocné. Vyhánějte demony. Dostali jste bez omezení, tak dávejte bez omezení! ⁹Nenoste si žádné zlaté, stříbrné nebo měděné mince ve váčcích, ¹⁰nebo tašky na cestu nebo dva pláště, sandály nebo vycházkové hole, neboť si dělník zaslouhuje, aby byl podporován. ¹¹Kamkoli jdete, do jakéhokoli města nebo vesnice, ptejte se po bezúhonném člověku, který žije podle dobrých zásad, a zůstaňte tam, dokud neodejdete. ¹²Když vstoupíte do domu, dejte mu své požehnání. ¹³Pokud si to dům zaslouží, ať na něm spočine váš pokoj, ale pokud si to nezaslouží, ať se k vám váš pokoj vrátí. ¹⁴Pokud vás někdo neuvítá a odmítá naslouchat tomu, co máte říci, pak odejděte z toho domu nebo z toho města a vytřeste jeho prach z nohou, když jdete. ¹⁵Říkám vám pravdu, bude to lepší pro Sodomu a Gomoru v den soudu než pro toto město!

¹⁶Hleďte, posílám vás jako ovce mezi vlky. Buďte tak opatrní jako hadi a bezelstní jako holubice. ¹⁷Dávejte si pozor na ty, kteří vás předají, abyste stáli před soudy městských rad a budou vás bičovat ve svých synagogách. ¹⁸Budete kvůli mně vlečeni před vládcy a krále, abyste svědčili jim a cizincům. ¹⁹Když vás však postaví před soud, nedělejte si starosti s tím, jak byste měli mluvit nebo co byste měli říkat, protože vám v pravý čas bude řečeno, co máte říci. ²⁰Neboť vy mluvit nebudete, ale duch Otce bude mluvit skrze vás.

²¹Bratr zradí bratra a nechá ho zabít a otec udělá totéž svému dítěti. Děti se vzbouří proti svým rodičům a nechají je zabít. ²²Každý vás bude nenávidět, protože mě následujete, ale každý, kdo vydrží až do konce, bude zachráněn ²³Když jste pronásledováni v jednom městě, utečte do dalšího. Říkám pravdu: nepřestanete procházet

ní, že Ježíš byl Mesiáš, pocházející od Davida, určitě ne že to byl Bůh, což porušuje první příkaz.

⁶⁰Připomínka významného okamžiku v příběhu, připomínající Mat. 4:17, 23 a Luk. 4:43, že spásné křesťanské evangelium je o Božím království, jaké neprv kázal Ježíš (Heb. 2:3). Pavel kázal stejné evangelium Království, jak je jasně vidět ve Skutcích 19:8; 20:24-25; 28:23, 30, 31. Srv. Skutky 8:12 pro základní rané krédo. Pavel tak vykonával Ježíšovy příkazy velkého pověře-

ní, které zavazují věřící až do konce věku, kdy se Ježíš vrátí (Mt. 28:19-20).

⁶¹Nebeské království je ovšem přesné synonymum Božího království. Pouze Matouš používá termín Království nebes založený na Dan. 2:44. Židé se vyhýbali jménu Bůh a někdy ho nahrazovali Nebem. Království má Boha jako svého autora a křesťanské evangelium je všude o Království a o tom, jak do něj vstoupit poslušností Ježíši.

městy Izraele dřív, než Syn člověka přijde.⁶²

²⁴Učedníci nejsou důležitější než jejich učitel; služebníci nejsou důležitější než jejich pán. ²⁵Učedníci by měli být spokojeni, aby se stali takovými, jakým je jejich učitel, a služebníci jako jejich pán. Pokud byla hlava domu nazývána hlavním démonem Beel-zebubem, budou členové jeho domácnosti demonizováni ještě více!

²⁶Nebudte tedy z nich vystrašení, protože není nic skrytého, co by nebylo odhaleno, a nic utajeného, co nestane známým. ²⁷Co vám tady říkám ve tmě, vyhlašujte, když je světlo, a co slyšíte šepem do ucha, vytrubujte do světa. ²⁸Nebojte se těch, kteří vás mohou zabít fyzicky, ale nemohou zabít vaši osobnost.⁶³ Místo toho se bojte toho, kdo vás může zničit fyzicky i duchovně v pekelném ohni zničení. ²⁹Neprodávají se dva vrabci jen za jednu penny? Ale žádný z nich nepadne na zem, aniž by o tom váš Otec věděl. ³⁰Všechny vlasy na vaší hlavě byly spočteny. ³¹Tak se nebojte – jste cennější než mnoho vrabců!

³²Vůči každému, kdo veřejně prohlásí svou oddanost vůči mně, také já prohlásím svou oddanost před svým Otcem v nebi. ³³Ale každý, kdo mě veřejně zapírá, také ho zapru v přítomnosti svého Otce v nebi.

10³⁴Nepředstavujte si, že jsem přišel přinést na Zemi mír. Nepřišel jsem přinést mír, ale meč. ³⁵Přišel jsem obrátit muže proti jeho otci, dceru proti matce a snachu

proti její tchýni. ³⁶Vašimi nepřáteli budou ti z vaší vlastní rodiny!

³⁷Pokud milujete svého otce nebo matku více než mě, nezasloužíte si být moji a pokud milujete svého syna nebo dceru více než mě, nezasloužíte si být moji.⁶⁴ ³⁸Pokud nechcete zvednout svůj kříž a následovat mě, nezasloužíte si být učedníkem. ³⁹Pokud se pokoušíte zachránit si život, ztratíte jej, ale pokud ztrácíte život kvůli mně, zachráníte jej.

⁴⁰Ti, kteří vítají vás, vítají mě, a ti, kteří vítají mě, vítají toho, kdo mě poslal. ⁴¹Kdo vítá proroka jako proroka, dostane stejnou odměnu jako prorok. Ti, kteří vítají někoho, kdo jedná správně, obdrží stejnou odměnu jako někdo, kdo jedná správně. ⁴²Říkám vám pravdu, ti, kdo podají nápoj studené vody těm nejméně důležitým z mých učedníků, rozhodně nepřijdou zkrátka ohledně své odměny."

11 ¹Když Ježíš předal svým dvanácti učedníkům tyto pokyny⁶⁵, odešel učit a mluvit veřejně v okolních městech. ²Když byl Jan ve vězení, slyšel, co Mesiáš dělá, a tak poslal své učedníky, aby se jeho jménem zeptali: "Jsi ten, jehož příchod jsme očekávali, nebo bychom měli hledat někoho jiného?" ⁴Ježíš jim odpověděl: "Vraťte se a řekněte Janovi, co slyšíte a vidíte. ⁵Slepým se obnovuje zrak, zmrzačení mohou chodit, malomocní jsou uzdravení, hluchí mohou slyšet, mrtví jsou vzkříšeni

⁶² Odvolání na misijní kampaň na konci času v Izraeli. Tak často "vy" zahrnuje následníky učedníků. Velké pověření (Mt. 28:19-20) bylo dáno až do konce věku, do druhého příchodu. Ježíš obviňoval farizeje své doby z toho, že byli zodpovědní za smrt Ábela a Zachariáše (Mt. 23:34-35, od začátku až do konce Ježíšovy Bible, v pořadí od Genesis do 2. Paralipomenon) a mluvil o chrámu existujícím v jeho době jako o chrámu, který tam bude v době posledního velkého soužení (Mt. 24:15), blízko příchodu Ježíše v moci při jeho druhém příchodu. To není západní, ale velmi hebrejský způsob myšlení. Když hovořil o "této generaci", mínil celou společnost, která je zlá až do doby příchodu budoucího Božího království na Zemi. Neměl na mysli období 40 nebo 70 let. "Zachraňte se z této generace" (Skutky 2:40) tedy znamená oddělit se od společnosti, která je chronicky zlá během současného zlého věku (Gal. 1:4), kterému do-

minuje Satan, který je knížetem a vládcem současné společnosti napříč celým světem (Zj 12:9). "Generace" je v kontrastu s budoucí společností, která začne při druhém příchodu (Mk. 8:38).

⁶³ Vnitřní člověk a charakter nemůže být zničen, protože Bůh hodlá vzkřísit věřící ze smrti při budoucím vzkříšení, když se Ježíš vrátí (1 Kor 15:23). Mrtví nejsou při vědomí, ale Bůh si je dokonale pamatuje a může je obnovit k životu vzkříšením. Vzkříšení je jediná cesta ze smrti. Nikde v Bibli není o přežití nesmrtelné duše.

⁶⁴ To je typické pro Ježíšovy nekompromisní požadavky na nerozdělenou věrnost vůči sobě. Dokonce i rodinné vztahy musí být na druhém místě za věrností Mesiášovi.

⁶⁵ Ukončení dalšího z pěti bloků výuky, které uspořádal Matouš, aby nám připomněl, že Ježíš je druhým a konečným Mojžíšem, přivádějícím Tóru k jejímu plnému a zamýšlenému významu

a chudí slyší kázání evangelia. ⁶Jak blažení jsou ti, kteří mě neodmítají!"

⁷Když odcházeli, Ježíš začal mluvit se zástupy o Janovi. "Co jste čekali, že uvidíte, když jste vyšli do pouště? Třtinu zmítanou větrem? ⁸Tak co jste čekali? Muže oblečeného v přepychových šatech? Lidé tak oblečení žijí v královských palácích. ⁹Co jste tedy očekávali? Proroka? Ano, a já vám říkám, on je mnohem víc než prorok! ¹⁰On je ten zmíněný v této části Písma: 'Posílám před tebou svého posla. Připraví pro tebe tvou cestu.' ¹¹Říkám vám pravdu, mezi lidmi není nikdo větší než Jan Křtitel, ale i ten nejméně důležitý v Království nebeském je větší než on. ¹²Od doby Jana Křtitele až do současnosti je Nebeské království stále pod útokem a násilní lidé se ho snaží chopit násilím. ¹³Neboť všichni proroci a zákon mluvili za Boha, dokud nepřišel Jan. ¹⁴Pokud jste připraveni tomu uvěřit, on je Eliáš, ten, jehož příchod byl očekáván. ¹⁵Každý, kdo má uši, by měl poslouchat!

¹⁶S čím mám porovnat tuto generaci?⁶⁶ Jsou jako děti, které sedí na tržištích a křičí mezi sebou, ¹⁷'Hráli jsme vám na flétnu a vy jste netancovali; zpívali jsme tragické písně a neplakali jste.' ¹⁸Jan nepřišel hodo-
vat a pít, takže lidé říkají: 'Musí být posedlý démony!' ¹⁹Na druhé straně přišel Syn člověka normálně hodo-
vat a pít, a lidé říkají: 'Podívejte, je nenasytý a příliš moc pije; je přítelem výběrčích daní a hříšníků!' Ale moudrost⁶⁷ se prokázala být dobrá tím, co koná."

²⁰Pak začal kárat města, v nichž udělal většinu svých zázraků, protože nečinili pokání. ²¹"Hanba tobě, Chorazin; hanba tobě, Betsaido! Kdyby se v Tyru a Sidonu uskutečnily zázraky, které se mezi vámi staly, byla by dávno činila pokání v pytlovině a v popelu. ²²Ale říkám vám, že v budoucím

dnu soudu to bude pro Tyrus a Sidon lepší než pro vás! ²³A co ty, Kafarnaum? Budeš vyvýšeno do nebe? Absolutně ne, sestoupíš dolů do hádu! Kdyby se v Sodomě konaly zázraky, které se staly mezi vámi, Sodoma by tu byla ještě dnes. ²⁴Ale říkám vám, že v den soudu to bude pro Sodomu lepší než pro vás!"

²⁵Pak se Ježíš modlil: "Chválím tě, Otče, Pane nebes a země, protože jsi tyto věci skryl před chytrými a důmyslnými. Místo toho jsi je zjevil lidem s dětským přístupem. ²⁶Ano, Otče, potěšilo tě to udělat! ²⁷Všechno mi bylo svěřeno mým Otcem a nikdo nerozumí Synovi kromě Otce a nikdo nerozumí Otci kromě Syna a těch, jimž se Syn rozhodne jej zjevit. ²⁸Pojďte ke mně, všichni, kdo se pachtíte a jste obtíženi, já vám dám odpočinek. ²⁹Přijměte mé jho a staňte se mými studenty. Neboť jsem přívětivý a mám pokorné srdce a ve mně najdete odpočinek, jaký potřebujete. ³⁰Protože mé jho je jemné a mé břemeno lehké."

12 ¹V té době procházel Ježíš v den sabatu obilnými poli. Jeho učedníci měli hlad, a tak začali sbírat klasy obilí a jíst je. ²Když to farizejové viděli, řekli Ježíšovi: "Podívej se na své učedníky – dělají to, co není v den sabatu dovoleno!" ³Ale Ježíš odpověděl: "Nikdy jste nečetli, co udělal David, když měl hlad, i jeho muži? ⁴Vešel do Božího domu a on a jeho muži jedli posvátný chléb, který nemohli jíst, protože je jen pro kněze. ⁵Nikdy jste nečetli v zákoně, že v den sabatu kněží v chrámu porušují sabbat, ale nejsou považováni za vinné?⁶⁸ ⁶Říkám vám však, že je tu někdo, kdo je větší než chrám! ⁷Kdybyste znali význam této části Písma: 'Chci milosrdenství, a ne oběť,' neodsuzovali byste nevinného člověka.

⁶⁶ *Genea* ("generace") znamená zlá společnost, která převládá během "současného zlého věku", aby byla ukončena, až se Ježíš vrátí (Mk. 8:38). Při sedmé trubce (Zj 11:15-18) se království tohoto zlého systému stanou Božím královstvím, ale ne dříve. Do té doby jsou křesťané povoláni, aby byli usedlíky v cizí zemi. Satan je v současné době guvernérem světského prostoru (Ef 2:2), udělena mu velká míra vlivu jako bohu tohoto věku (2 Kor. 4:4).

⁶⁷ Ježíš je tím pravým vyjádřením Boží moudro-

sti a Božího slova. Je zosobněním Božího moudrého plánu, ale rozhodně ne vtělením už dříve existujícího Boha Syna, což vytváří dva, jež jsou oba BŮH! Jan 1:1 zní: "Na počátku bylo slovo [ne Slovo] a toto slovo patřilo Bohu a plně vyjadřovalo Boha."

⁶⁸ Předjímá zde pozdější jasnější učení (Kol. 2:16-17), že týdenní sabbat, který je součástí přílišných židovských dodržování SZ kalendáře, není závazný v Nové smlouvě zavedené Ježíšem a jeho následovníky.

8Neboť Syn člověka je pánem sabatu."⁶⁹

9Potom Ježíš odešel a šel do jejich synagogy. 10Byl tam muž se zmrzačenou rukou. Ptali se ho, hledající důvod, proč ho obvinít: "Umožňuje zákon uzdravení o sabatu?" 11Ježíš odpověděl: "Předpokládejte, že máte ovci a o sabatu spadne do jámy. Neuchopíte ji a nevytáhnete? 12Nemyslíte si, že lidská bytost je mnohem cennější než ovce? Tak ano, o sabatu můžete dělat dobro." 13Potom řekl muži: "Natáhni ruku." Muž natáhl ruku a byla uzdravena, stejně zdravá jako ta druhá. 14Farizejové však vyšli ven a strojili úklady, jak Ježíše zabít.

15Ježíš to věděl a odešel s velkým zástupem doprovázejících. Uzdravil všechny, 16ale přikázal jim, aby lidem neřekli, kdo on je. 17Tím se naplnilo to, co řekl prorok Izaiáš: 18"To je můj služebník, kterého jsem si vybral, ten, koho miluji, který mě potěší. Vložím na něj svého ducha a bude vyprávět cizincům, co je správné. 19Nebude se hádat, nebude křičet nahlas. A nikdo nebude slyšet jeho hlas v ulicích. 20Nedolomí ani poškozený rákos a neuhasí kouřící knot, dokud neprokáže svůj vítězný rozsudek"⁷⁰ 21a také cizinci vloží do něj svou naději."

22Potom k němu byl přiveden muž, který byl ovlivněn démony,⁷¹ slepý a němý. Ježíš ho uzdravil, takže němý muž byl schopen mluvit a vidět. 23Všichni v zástupech byli ohromeni a ptali se: "Mohl by to být opravdu Davidův syn?" 24Když to uslyšeli farizejové, odpověděli: "Tento muž může vyhnat demony pouze mocí Beelzebuba, náčelníka démonů!" 25Ježíš věděl, o čem přemýšleli, a řekl jim: "Každé království rozdělené proti sobě bude zničeno. Žádné město ani domácnost rozdělené proti sobě ne-

mohou obstát. 26Pokud Satan vyhání Sata-na, je rozdělen sám proti sobě – tak jak by mohlo jeho království obstát? 27Pokud vyháním demony mocí Beelzebuba, v čím jménu je vyhánějí vaši lidé? Vaši vlastní následovníci dokazují, že se mýlíte! 28Ale pokud já vyvrhuji demony skrze moc Božího ducha, pak k vám přišlo Boží království!"⁷² 29Můžete vstoupit do domu silného muže a vzít si jeho věci, pokud ho nejdříve nesvážete? Pokud to uděláte, můžete si vzít v jeho domě všechno. 30Ti, kteří nejsou se mnou, jsou proti mně a ti, kteří se mnou neshromažďují, dělají pravý opak, rozptylují. 31Proto vám říkám, že každý hřích a rouhání, kterého se dopustíte, bude odpuštěno, kromě rouhání proti duchu, to nebude odpuštěno. 32Těm, kteří říkají něco proti Synu člověka⁷³ bude odpuštěno, ale těm, kteří říkají něco proti svatému duchu, nebude odpuštěno, ani v tomto věku, ani ve věku nadcházejícím.⁷⁴

12³³Bud' rozhodněte, že strom je dobrý, a jeho ovoce dobré, nebo rozhodněte, že strom je špatný a jeho ovoce je špatné – neboť strom je poznán podle svého ovoce. 34Vy jedovatí hadi, jak můžete vy, kdo jste zlí, říci něco dobrého? Neboť vaše ústa jednoduše vyjadřují, o čem vaše mysl uvažuje. 35Dobrý člověk vynáší dobro ze svého skladu dobrých věcí a zlý člověk vynáší zlo ze svého skladu zlých věcí.⁷⁵ 36Říkám vám, že v den soudu se budou lidé muset zodpovídat za každou neopatrnou věc, kterou říkají. 37Neboť to, co říkáte, vás buď obhájí, nebo odsoudí."

38Pak mu někteří učitelé náboženství a farizejové řekli: „Učiteli, chceme, abys nám ukázal zázračné znamení.“ 39Ježíš jim řekl:

⁶⁹ To, jak se řeší sabat v Ježíšově učení, se objevuje, jak se odvíjí další pravda, tj. ve spisech Pavla (zejména Kol. 2:16-17, kde je celý kalendář prostým stínem, který je nyní nahrazen živou mocí a funkční přítomností povstalého Krista).

⁷⁰ Podmaněním svých nepřátel a zavedením první úspěšné světové vlády, Božího království, při svém návratu ve slávě.

⁷¹ Démonizovaný. Člověk, který je demonizován, je v synoptických příbězích pečlivě odlišen od démonů, což jsou zlé nadpřirozené osobnosti.

⁷² Znamená to ovšem, že moc a autorita Božího království dramaticky ovlivnila život toho jedinice – ne že mesiášské Království bylo zřízeno na Zemi, což nastane pouze tehdy, až se Ježíš vrátí.

⁷³ Nejvyšší člověk, představený v Danielovi.

⁷⁴ Neprominutelný hřích znamená připisovat Dáblu prokazatelnou Boží činnost. Viz také Heb. 10:26 a dál, hovořící o osudu těch, kteří byli skutečně osvíceni, poznali pravdu a pak se vracejí zpět do světa (srov. 2 Pet 2:21-22). Nežůstává pro ně žádná další oběť za hřích. Bylo by pro ně lepší, kdyby nikdy neznali pravdu.

⁷⁵ "Jak člověk smýšlí, takový je" (Přísl. 23:7).

„Jsou to zlí lidé, kteří nemají víru v Boha, kteří si říkají o zázračné znamení. Nebude jim dáno žádné znamení kromě znamení proroka Jonáše. ⁴⁰Stejně jako byl Jonáš v břiše obrovské ryby po tři dny a tři noci, bude Syn člověka v srdci Země po tři dny a tři noci.⁷⁶

⁴¹Lidé Ninive povstanou v soudu spolu s touto zlou společností a odsoudí ji, protože činili pokání v reakci na Jonášovo poselství – a jak vidíte, je tu někdo větší než Jonáš! ⁴²Královna jihu bude postavena v soudu spolu s touto zlou společností a odsoudí ji, protože přišla od konců země, aby uslyšela moudrost Šalomouna – a jak vidíte, je tu někdo větší než Šalamoun!

⁴³Když zlý duch opustí osobu, putuje po opuštěných místech hledaje odpočinek a nenachází, kde by zůstal. ⁴⁴Říká si tedy: 'Vrátím se na místo, odkud jsem odešel,' a když se vrátí, najde místo prázdné, čisté a uklizené. ⁴⁵Potom jde a přivede sedm dalších duchů ještě horších, než je sám, vstoupí a žije tam. Tak osoba skončí ve stavu horším, než na začátku. Tak to bude s touto zlou generací."

⁴⁶Zatímco mluvil k zástupům, jeho matka a jeho bratři dorazili a stáli venku a chtěli s ním mluvit. ⁴⁷Někdo přišel a řekl mu: "Podívej, tvá matka a tví bratři jsou venku a chtějí s tebou mluvit." ⁴⁸Ježíš se zeptal. "Kdo je moje matka? Kdo jsou moji bratři?" ⁴⁹Ukázal na své učedníky a řekl: „Podívejte, tohle jsou moje matka a moji bratři! ⁵⁰Neboť ti, kdo činí vůli mého nebeského Otce, jsou můj bratr, sestra a matka!"

⁷⁶ Je chybou číst tento idiom času západním způsobem, což vyžaduje celých 72 hodin. To vrhá hlavní, opakované důkazy do zmatku. Ježíš byl ukřižován v židovský den přípravy, což je pátek, a vstal třetí den, v neděli. Lukášovo zahrnující počítání je více než jasné (Lk. 24: 21). Pro vzkříšení viz poznámky k Lukášovi ve vztahu k předpovězenému "třetímu dnu". "Sabat se blížil ... Přípravovali koření ... a odpočívali o sabatu" (Lk. 23:54, 56). Bylo by zcela matoucí úvahou, kdyby Lukáš chtěl, aby jeho čtenáři chápali dva různé dny jako "sabat". Sabat v NZ znamená sobotu a sobotní sabat jako *spadající do týdne pesachu* byl zvláštním sabatem (Jn. 19:31, NIV). Byla stále ještě sobota, sobota týdne pesachu, Jan užívá "pesach", aby znamenal celý svátek, nejen jídlo jedené 15. nisanu. Ježíš, jak synoptici říkají neomylně, jedl jíd-

13 ¹Později toho dne Ježíš opustil dům a posadil se, aby učil u jezera. ²Tolik lidí se shromáždilo kolem něj, že vstoupil do lodi a posadil se, aby učil, zatímco zástupy stály na břehu. ³Vysvětloval jim mnoho věcí, přitom používal příběhy⁷⁷ jako ilustrace. Začal: "rozsévač vyšel, aby zasel. ⁴Když rozséval, některá semena padla na cestu. Ptáci přišli a snědli je. ⁵Jiná semena padla na kamenitou půdu, kde nebylo mnoho půdy. Tam rychle vyklíčila. ⁶Slunce vyšlo, sežehlo je a uschla, protože neměla kořeny. ⁷Jiná semena padla mezi trní, které vyrostlo a udusilo je. ⁸Ještě jiná semena dopadla na dobrou půdu. Zplodila sklizeň – některá stokrát, jiná šedesátkrát a další třicetkrát toho, co bylo vysázeno. ⁹Každý, kdo má uši k slyšení, by měl pozorně poslouchat!"

¹⁰Učedníci přišli k Ježíšovi a zeptali se ho: "Proč používáš tyto ilustrace, když mluvíš s lidmi?" ¹¹Ježíš odpověděl: "Máte velkou výsadu, že vám jsou odhalena tajemství⁷⁸ Nebeského království, proti těm, komu toto pochopení nebylo dáno. ¹²Těm, kteří je již mají, bude dáno více, více než dost. Ale těm, kteří nemají, bude odňato, i to, co mají. ¹³Proto k nim mluvím v obrazech. Neboť dokonce i když vidí, opravdu nevidí, a přestože slyší, tak neslyší ani nechápou. ¹⁴Naplní se u nich Izaiášovo proctví: 'Dokonce ač uslyšíte, nepochopíte, a dokonce ač vidíte, nebudete rozumět. ¹⁵Mají tvrdohlavý postoj, nechtějí poslouchat a zavřeli si oči.'⁷⁹ Kdyby si nezavírali

lo pesachu ve stejnou dobu jako národ. Zemřel následující den, v pátek, a vstal třetí den, kterým počítáno včetně byla neděle (rozhodující je Lk. 24:21). Viz Lukáš 13:32-33, kde se počítá inkluzivně.

⁷⁷ Podobenství, přirovnání.

⁷⁸ Ne mystifikace, ale zjevená a duchovně rozpoznaná informace o Božím programu nesmrtnosti skrze Ježíše a jeho vyučování evangelia Království.

⁷⁹ Ukazuje, že slepota je *samonavozená* volbou neposlouchat pečlivě a inteligentně Ježíšova spásná slova. Tradice nekriticky přijímaná a často naučená v církvi je velmi často největší bariérou proti uchopení pravdy, jak ji učil Ježíš. Nebo názory ostatních často platí více než souhlas Ježíše a Boha. Berejští byli chváleni v Skutcích 17:11 za to, že jsou ušlechtilými hle-

oči, mohli by očima vidět, slyšet ušima a rozumět ve své mysli. Pak by se ke mně mohli vrátit, činit pokání a já bych je uzdravil.'
¹⁶Vaše oči jsou vskutku blažené, protože vidí. Vaše uši jsou také požehnány, protože slyší. ¹⁷Říkám vám, mnozí proroci a dobří lidé toužili vidět, co vidíte, ale neviděli to. Toužili slyšet, co slyšíte, ale neslyšeli to.

¹⁸Tak poslouchejte a rozumějte podobenství o rozsévání.⁸⁰ ¹⁹Když lidé uslyší poselství evangelia o Božím království a nechápou je, přichází ten Zlý a odstraní to, co bylo zaseto v jejich srdci. To se stane se semeny zasetými na cestu. ²⁰Semena zasetá na kamenitou půdu jsou lidé, kteří poslouchají poselství a ihned ho s nadšením přijímají. ²¹Vytrvají jen chvíli, ale protože nemají kořeny, když přicházejí problémy a potíže, rychle odpadají. ²²Semena zasetá mezi trní jsou lidé, kteří slyší poselství evangelia o Království, ale pak životní starosti a pokušení peněz dusí evangelijní poselství, takže nenesou žádné ovoce. ²³Semena zasetá na dobré půdě jsou lidé, kteří slyší poselství evangelia o Království a chápou je a plodí dobrou úrodu – někteří stonásobek, jiní šedesátinásobek a jiní třicetinásobek toho, co bylo zaseto."

²⁴Potom jim řekl další podobenství-příběh: "Nebeské království je jako rolník, který zasel dobrá semena na svém poli. ²⁵Ale zatímco jeho pracovníci spali, přišel nepřítel a zasel semena plevle⁸¹ navíc k pšenici. Pak odešel. ²⁶Když tedy pšenice rostla a plodila klasy, vyrůstal také plevel. ²⁷Přišli rolníkově dělníci a zeptali se ho: 'Pane, nezasel jsi dobrá semena na svém poli?

Odkud pochází plevel?' ²⁸Odpověděl: 'To udělal nějaký nepřítel.' Zeptali se: 'Chceš, abychom šli a vytrhali plevel?' ²⁹Odpověděl: 'Ne, když vytrháváte plevel, můžete vytrhnout i pšenici. ³⁰Nechte obojí růst společně až do sklizně, a pak v době sklizně dám pokyny žencům: "Nejprve shromážděte plevel, svažte jej do otepí a spalte je. Pak shromážděte pšenici a uložte ji do stodoly.'"⁸²

³¹Předal jim další ilustraci: "Nebeské království je jako hořčičné semeno, které zasel farmář na svém poli. ³²I když je to nejmenší semeno, vyrůstá jako mnohem větší než jiné rostliny. Ve skutečnosti dorůstá ve strom dostatečně velký pro ptáky, aby sedali v jeho větvích."⁸²

³³Předložil jim další ilustraci: "Nebeské království je jako kvasnice, které smíchala žena s velkým množstvím mouky, dokud nebylo všechno těsto vykynuto."

³⁴Ježíš vysvětloval všechny tyto věci zástupům užívaje podobenství – ve skutečnosti s nimi nemluvil, aniž by použil příběhy. ³⁵To naplnilo prorokova slova: "Budu s nimi mluvit v obrazech-příbězích, a vysvětlím věci skryté od stvoření světa."

³⁶Potom opustil zástupy a šel do domu. Jeho učedníci k němu přistoupili a zeptali se ho: "Vysvětlí nám prosím příběh o plevele na poli." ³⁷Ježíš vysvětloval: "Ten, kdo seje dobré semeno, je Syn člověka.⁸³ ³⁸Pole je svět. Dobrá semena jsou královské děti⁸⁴ určené pro Království. Semena plevle jsou děti toho Zlého. ³⁹Nepřítel, který zasel semena plevle, je Ďábel. Sklizeň je konec věku.⁸⁵ Ženci jsou andělé. ⁴⁰Stejně jako se plevel shromažďuje a spaluje, tak to bude

dači pravdy, a Ježíš mluvil v Lukášovi 8:15 o slovu evangelia padajícího do některých "dobrých a upřímných" srdcí. Musíme si zvolit přijmout evangelijní poselství spásy, které nám všem nabídl Bůh.

⁸⁰ Ve kterém Ježíš poskytl svou teologii spásy. Ta je hodně zanedbávaná evangelikály, kteří omezují evangelium na Ježíšovu smrt a vzkříšení a neučinili tak z Království srdce evangelia. První Ježíšův příkaz pro nás je: "Čiňte pokání a věrte Božímu evangeliu o Božím království" (Mk. 1:14-15).

⁸¹ Mazaný padělek. Víkev vypadá jako pravá pšenice. Falešné učení se jeví jako pravdivé, ale je jedovatě nepravdivé. Pseudo pšenici je těžké odhalit. Musíme vytrvale rozlišovat.

⁸² Celosvětové Boží království předvídané v Danielovi, jež bude slavnostně zahájeno při návratu Ježíše.

⁸³ Lidská bytost, Ježíšovo oblíbené sebeoznačení na základě Dan. 7. Ježíš je druhým Adamem, hlavou nového stvoření lidských osob, určených k nesmrtelnosti v Království.

⁸⁴ "Synové království" jsou královskou rodinou, kteří se nyní připravují, aby vládli a řídili jako králové v budoucím Království (Dan. 7:14, 18, 22, 27; 1 Kor. 6:2; Zjev. 2:26-27; 5:10).

⁸⁵ Žijeme v "současném zlém věku" (Gal. 1:4), ovládaném a klamaném Satanem (Zj 12:9). Současné zlé národy-státy budou nahrazeny Božím královstvím jen tehdy, až se Ježíš vrátí, aby slavnostně založil nastávající věk, novou společnost na obnovené zemi.

při konci věku. ⁴¹Syn člověka vyšle své anděly a shromáždí všechny hříšné věci a každého, kdo činí zlo, ^{42a} uvrhne je do planoucí pece, kde bude pláč a skřípání zubů.⁸⁶ ⁴³Pak ti, kdo jsou přímí, budou zářit jako slunce⁸⁷ v Království svého Otce. Každý, kdo má uši, by měl poslouchat pozorně!

13⁴⁴Nebeské království je jako poklad ukrytý na poli. Muž ho našel, znovu jej zakopal, a pak pln radosti odešel a prodal vše, co měl, a koupil si toto jedno pole.

⁴⁵Nebeské království je také jako obchodník pátrající po cenných perlách. ⁴⁶Když našel nejdražší perlu vůbec, šel, prodal všechno, co má, a koupil ji.

⁴⁷Ještě jednou, nebeské království je jako rybářská síť vržená do moře, která pochytala všechny druhy ryb. ⁴⁸Když byla plná, byla tažena na břeh. Dobré ryby byly vloženy do košů, zatímco ty špatné byly vyhozeny. ⁴⁹Tak to bude, až přijde konec věku.⁸⁸ Andělé vyjdou a oddělí zlé lidi od dobrých, ^{50a} vrhnou je do planoucí pece, kde bude pláč a skřípání zubů.

⁵¹Ted' už chápete všechno?" Odpověděli: "Ano." ⁵²"Každý náboženský učitel, který je poučen v Království nebeském, je jako majitel domu, který ze své zásobárny vynáší nové i staré poklady."

⁵³Poté, co Ježíš dokončil tato podobenství,⁸⁹ odešel. ⁵⁴Vrátil se do svého rodného města a učil tam v synagoze. Lidé byli ohromeni a ptali se: "Odkud získává svou moudrost a zázraky? ⁵⁵Není to syn tesaře? Není jméno jeho matky Marie a jeho bratři⁹⁰ Jakub, Josef, Šimon a Juda? ⁵⁶Nežijí jeho sestry tu mezi námi? Tak odkud to všechno dostává?" ⁵⁷A tak v něj odmítli uvěřit. Ježíš jim řekl: "Prorok je ctěn všude kromě ve své vlasti a ve své rodině." ⁵⁸Protože v něho nevěřili, neučinil tam mnoho zázraků.

14 ¹V té době slyšel tetrarcha Herodes, co Ježíš koná ^{2a} řekl svým služebníkům: "To musí být Jan Křtitel vzkříšený z mrtvých, a proto má takovou mimořad-

nou pravomoc!" ³Herodes zadržel Jana, nechal jej spoutat okovy a uvěznit kvůli Herodiadě, manželce Filipa, jeho bratra. ⁴Neboť mu Jan řekl: "Je nezákonné vzít si ji za ženu." ⁵Herodes chtěl Jana zabít, ale bál se reakce lidí, protože považovali Jana za proroka. ⁶Ale při Herodových narozeninách tančila dcera Herodiady na oslavu a Herodes byl jí potěšen. ⁷Přísahal tedy, že jí dá, ať chce cokoli. ⁸Podnícena svou matkou řekla: "Přines mi sem na míše hlavu Jana Křtitele." ⁹Potom král litoval toho slíbu, který učinil, ale protože před návštěvníky hostiny mluvil pod přísahou, vydal rozkaz splnit tento slib. ¹⁰Rozkaz byl předán a Jan byl ve vězení sťat. ¹¹Janova hlava byla přinesena na míše a předána dívce, která ji vzala pro svou matku. ¹²Janovi učedníci přišli, vzali tělo a pochovali ho. Pak šli a řekli to Ježíšovi.

¹³Když Ježíš uslyšel zprávu, odjel lodí na tiché místo, aby byl sám, ale když zástupy objevily, kde je, následovali ho pěšky z měst. ¹⁴Když Ježíš vystoupil z lodi a uviděl obrovské davy, byl vůči nim naplněn soucitem a uzdravoval jejich nemocné. ¹⁵Když přišel večer, přišli k němu učedníci a řekli: "Toto místo je odevšad daleko a už je pozdě. Pošli lidi ze zástupu pryč, aby mohli jít do vesnic a koupit si pro sebe jídlo." ¹⁶Ježíš však odpověděl: "Nemusí odcházet. Vy jim dáte něco k jídlu." ¹⁷Řekli: "Vše, co tu máme, jen pět bochníků a pár ryb." ¹⁸Ježíš řekl: "Přineste mi je." ¹⁹Nařídil lidem, aby se usadili v trávě. Potom vzal pět bochníků a dvě ryby, vzhledl k nebi a požehnal jim. Poté rozdělával bochníky na kousky a dával chléb učedníkům a ti jej dávali zástupům. ²⁰Všichni jedli, dokud nebyli nasyceni. Pak shromáždili to, co zbylo, což naplnilo dvanáct košů. ²¹Asi pět tisíc mužů jedlo to jídlo, nepočítaje ženy a děti.

²²Lhned po tom přiměl učedníky, aby vstoupili na loď, a vrátili se na druhou stranu jezera, zatímco poslal zástupy svou cestou. ²³Poté, co poslal zástupy pryč, vyšel

zal Dábla a udělil nesmrtelnost věřícím všech věků.

⁸⁹ Konec třetího z pěti bloků Ježíšova učení, ukazující, že Ježíš je konečný Mojžíš, jehož zákon je sepsán v pěti knihách (srov. Dt 18:18-19; Jan 12:44-50; Sk 3:22; 7:37).

⁹⁰ Nevlastní bratři, děti Marie a Josefa.

⁸⁶ Osud bezbožných je zničení, jsouce stráveni v ohni, ne "věčná muka", o kterých Bible neříká nic. Viz Malachiáš 4:3; Ž. 37:20.

⁸⁷ Cituje, jak často Ježíš činí, knihu Daniela (12:3). Událostí je vzkříšení.

⁸⁸ Konec věku je okamžik, kdy se Ježíš vrací, aby ustavil Boží království po celém světě, svá-

do hor, aby se modlil. Nastal večer a byl tam úplně sám. ²⁴Tou dobou už byla loď daleko od břehu, bušily do ní vlny, protože proti ní foukal vítr. ²⁵Ježíš je dostihl, kráčeje po moři. ²⁶Když ho učedníci viděli, jak jde po moři, byli vyděšení. Křičeli strachem: "Je to duch!" ²⁷Ježíš jim však okamžitě řekl: "Nebojte se, to jsem já! Nebojte se!" ²⁸Petr odpověděl: "pane, jestli jsi to opravdu ty, řekni mi, abych k tobě přešel, kráčeje po vodě." ²⁹Ježíš řekl: "Tak pojď." Petr vystoupil z lodi a šel po vodě k Ježíšovi. ³⁰Když však viděl, jak silný je vítr, vyděsil se a začal se potápět. Vykřikl: "pane, zachraň mě!" ³¹ Ihned se Ježíš natáhl, chytil jeho ruku a řekl: "To máš ve mě tak malou víru? Proč jsi pochyboval?" ³²A když se dostali na loď, vítr ustal. ³³A ti na lodi, ho uctívali⁹¹ a řekli: "Ty jsi opravdu Boží Syn!"

³⁴Po přeplavbě jezera dorazili do Genzaretu. ³⁵Jakmile si tam lidé uvědomili, že to je Ježíš, dali to vědět všem v celé oblasti. Přiváděli všechny nemocné, ³⁶a prosili ho, aby nechal nemocné dotknout se lemu jeho pláště. Každý, kdo se ho dotkl, byl uzdraven.

15 ¹Potom přišli k Ježíšovi někteří farizejové a učitelé náboženství z Jeruzaléma a zeptali se ho: ²"Proč tvoji učedníci porušují tradici našich předků tím, že si nemyjí ruce dřívě, než jedí jídlo?" ³Ježíš odpověděl: "Proč porušujete Boží přikázání kvůli své tradici vy? ⁴Neboť Bůh řekl: 'Cti svého otce a matku,' a 'Každý, kdo proklíná svého otce nebo matku, by měl být usmrčen.' ⁵Říkáte však, že když někdo řekne svému otci nebo matce: 'Cokoli, co jste mohli očekávat, že ode mne dostanete, je nyní darem Bohu,' pak nemusí ctít svého otce. Tímto způsobem jste zrušili Boží slovo kvůli své tradici. ⁷Vy pokrytci! Jak vás popsal Izaiáš, když prorokoval: ⁸'Tito lidé říkají, že mě ctí,

ale jejich mysl je ode mě daleko. ⁹Jejich uctívání vůči mně je nesmyslné. To, co učí, jsou pouze lidmi vytvořená pravidla.'"⁹²

¹⁰Zavolal zástup a řekl jim: "Poslouvejte a pochopte toto: ¹¹to, co do vás vchází ústy, není tím, co vás poskvvrňuje. Právě to, co vychází z vašich úst, vás znečišťuje." ¹²Pak k němu přišli jeho učedníci a řekli: "Uvědomuješ si, že farizejové byli uraženi tím, co jsi řekl?" ¹³Ježíš odpověděl: "Každá rostlina, kterou můj nebeský Otec nezasadil, bude vykořeněna. ¹⁴Zapomeňte na ně – jsou to slepí průvodci. Pokud slepý vede jiného slepého, pak oba spadnou do příkopu." ¹⁵Pak se Petr zeptal: "Prosím, řekni nám, co míníš tou ilustrací." ¹⁶Ježíš odpověděl: "Ještě jste to nepochopili? ¹⁷Nerozumíte tomu, že cokoli, co vchází dovnitř ústy, prochází žaludkem a pak tělo opouští jako odpad? ¹⁸Ale to, co vychází skrze ústa, pochází z mysli, a právě to vás znečišťuje. ¹⁹Neboť to, co pochází z mysli, jsou zlé myšlenky, vražda, cizoložství, sexuální nemravnost, krádež, falešné svědectví a rouhání ²⁰a to vás pošpiní. Jíst nemytýma rukama vás nepošpiní."

²¹Ježíš odešel a šel do oblasti Tyru a Sidonu. ²²Přišla kanaánská žena z této oblasti a křičela: "pane,⁹³ synu Davidův! Prosím, smiluj se nade mnou, protože moje dcera strašně trpí. Je posedlá démonem!" ²³Ježíš však vůbec neodpověděl. Jeho učedníci k němu přišli a řekli mu: "Řekni jí, ať nás přestane sledovat. Její křik je opravdu nepříjemný!" ²⁴Ježíš řekl té ženě: "Byl jsem pověřen pouze ke ztraceným ovcím z domu Izraele." ²⁵Ale žena přišla, poklekla před ním a řekla: "pane, prosím, pomoz mi!" ²⁶Ježíš jí řekl: "Není správné brát jídlo dětem a házet je psům." ²⁷Odpověděla: "Ano, pane, ale i psi mohou jíst drobečky, které padají ze stolu jejich pána." ²⁸Ježíš odpově-

⁹¹ Je důležité si uvědomit, že slovo pro uctívání v hebrejštině a řečtině neznamena činnost zaměřenou pouze na Božstvo. David byl ve SZ uctíván stejně jako ostatní důležití. Ježíš byl uctíván jako Boží Syn, rozhodně ne BŮH, což by tvořilo dva bohy a porušilo první přikázání a základní vyznání Bible v obou zákonech – Šema Marka 12:29, což definuje Boha jako jediného PÁNA. Pavel definoval Jediného Boha takto, "Otec a nikdo jiný než ON" (viz 1 Kor. 8:4-6).

To je přesně v souladu s Mal. 2:10 a celým SZ. Bůh je striktně jedna jediná osoba, nikdy tři v jedné.

⁹² Hrozivá možnost, že člověk bude Ježíšem odmítnut, přestože je "upřímný", ukazuje Ježíšovo důrazné varování v 7:21-29.

⁹³ Zjevné použití mesiášského titulu "pán" (*adoni*, můj pán) na základě klíčového textu v Ž 110:1, kde druhý pán nikdy není označením božstva.

děl: "Ženo, máš úžasnou víru ve mně. Tvé žádosti je nyní vyhověno!" A její dcera byla okamžitě uzdravena.⁹⁴

15²⁹ Ježíš se vrátil a míjel Galilejské moře. Šel do hor v okolí, kde se usadil. ³⁰Přišli k němu lidé v obrovských zástupech a přinášeli ty, kteří byli chromí, slepí, zmrzačení, němí a mnohé další nemocné. Pokládali je na zem u jeho nohou a on je uzdravoval. ³¹Lidé v zástupu byli ohromeni tím, co viděli, jak se děje: hluchí mohli mluvit, zmrzačení byli uzdravení, chromí mohli chodit a slepí znovu získali zrak. Chválili Boha Izraele.⁹⁵

³²Ježíš svolal své učedníky a řekl jim: "Cítím soucit se všemi těmi lidmi, protože byli se mnou už tři dny a nemají co jíst. Nechci je poslat pryč hladové, aby cestou domů neomdleli." ³³Učedníci odpověděli: "Kde bychom mohli v této pustině najít dostatek chleba, abychom nakrmili tak obrovský dav?" ³⁴Ježíš se zeptal: "Kolik chlebů máte?" Odpověděli: "Sedm, a několik malých ryb." ³⁵Ježíš přikázal davu, aby se posadil na zem. ³⁶Vzal sedm chlebů a rybu, a požehnal jídlo, lámal je na kusy a dával je učedníkům, a učedníci je dávali zástupům. ³⁷Všichni jedli, dokud nebyli sytí, a pak posbírali to, co zbylo, a naplnili sedm košů. ³⁸Pokrm jedlo čtyři tisíce mužů, nepočítaje ženy a děti. ³⁹Potom poslal zástupy pryč, nastoupil na loď a odejel do Magadanské oblasti.

16 ¹Farizejové a saducejové přišli vyzkoušet Ježíše, požadovali, aby jim ukázal znamení z nebe. ²Ježíš řekl: "Večer říkáte: 'Zítra bude hezký den, protože obloha je červená,' zatímco ráno říkáte, 'dnes bude špatné počasí, protože obloha je červená a zamračená.' Víte, jak předpovídat počasí podle toho, jak vypadá obloha, ale

nejste schopni rozeznat znamení doby! ⁴Vy zlí lidé bez víry v Boha jste ti, kteří hledají zázračné znamení, a žádné znamení vám nebude dáno kromě znamení Jonáše." Nechal je a odešel.

⁵Když pluli na druhou stranu jezera, učedníci zapomněli sebou vzít chléb. Ježíš jim řekl: "Dávejte si pozor na kvas farizejů a saducejů." ⁷Učedníci se začali mezi sebou hádat. Došli k závěru: "Musí to říkat, protože jsme nevzali žádný chléb." ⁸Ježíš věděl, co si myslí, a řekl: "Máte tak malou víru ve mně! Proč se mezi sebou dohadujete o tom, že nemáte žádný chléb? ⁹Ještě jste to nevyřešili? Nevzpomínáte si na pět bočnicků, které nasytily pět tisíců? Kolik košů se zbytky jste sebrali? ¹⁰A co těch sedm chlebů, které nasytily čtyři tisíce? Kolik košů se zbytky jste nasbírali? ¹¹Ještě jste nepochopili skutečnost, že jsem s vámi nemluvil o chlebu? Dávejte si pozor na kvas farizejů a saducejů!" ¹²Pak si uvědomili, že je nevaroval, aby si dávali pozor na kvas chleba, ale aby byli na pozoru před učedním⁹⁶ farizejů a saducejů.

¹³Když Ježíš přišel do oblasti Cézareje Filipovy, zeptal se svých učedníků: "Kdo, říkají lidé, je Syn člověka?" ¹⁴Odpověděli: "Někteří říkají Jan Křtitel, jiní říkají Eliáš a jiní říkají Jeremiáš nebo jeden z ostatních proroků." ¹⁵Tak se jich zeptal: "Ale co vy? Kdo, říkáte, jsem?" ¹⁶Šimon Petr odpověděl: "Ty jsi Mesiáš, Syn živého Boha."⁹⁷ ¹⁷Ježíš mu řekl: "Jsi skutečně blažený, Šimone, synu Janův. Neboť ti to neodhalili lidské bytosti, ale můj Otec v nebi. ¹⁸Také ti říkám, že jsi Petr, a na této skále⁹⁸ zamýšlím vybudovat svou církev a síly smrti ji neporazí. ¹⁹Dám ti klíče království Nebes a vše, co na zemi zakážeš, bude zakázáno v

⁹⁴ Tato krásná epizoda nám přináší příběh sporu, kde Ježíš nezmátl! Víra té dámy překonala všechny překážky. Tak bychom měli my i ty naše.

⁹⁵ Jeden Bůh unitárního monoteismu vyznání Izraele a Ježíše v Mk 12:28 a násl. Trojice byla neznámá Ježíšovi a apoštolům. Byl to pozdější pokus vysvětlit Boha cizáckými termíny řecké filozofie. Pozdější pokusy založit to na NZ měly ospravedlnit to, co bylo zasazeno do vyznání jako tradice. Plody tohoto špatného vývoje byly děsivé z hlediska sporu, argumentace a rozdě-

lení. Mnozí byli umučeni za svou věrnost Ježíšovu vyznání v Mar. 12:29 a v Jan 17:3.

⁹⁶ Falešným učením všeho druhu je třeba se vyhýbat jako toxickým a zamořujícím duchovní život.

⁹⁷ Fráze pochází z Ozeáše 1:10 a popisuje ideálního Izraelce. Mesiáš byl samozřejmě dokonale poslušný Bohu a plně reprezentoval Jednoho Boha Izraele.

⁹⁸ To znamená, skalní vyznání Ježíše jako Mesiáše Izraele a jedinečného Božího Syna (Lk 1:35), rozhodně ne druhého člena trojjediného Boha!

nebi a vše, co povolíš na zemi, bude povoleno v nebi." ²⁰Potom varoval své učedníky, aby nikomu neříkali, že on je Mesiáš.

²¹Od té doby začal Ježíš vysvětlovat svým učedníkům, že bude muset jít do Jeruzaléma, a že bude strašně trpět v rukou starších, hlavních kněží a učitelů náboženství; že bude zabit, ale vstane znovu k životu třetího dne.⁹⁹ ²²Petr vzal Ježíše stranou a začal ho opravovat, a řekl mu, aby tak nemluvil. Řekl: "Chraňbůh, pane,¹⁰⁰ že se ti to nestane!" ²³Ježíš se obrátil k Petrovi a řekl: "Odejdi ode mne, satane! Jsi past, abych zakopl, protože přemýšlíš v lidských pojmech, ne jak myslí Bůh!" ²⁴Ježíš pak řekl svým učedníkům: "Pokud chcete být mými následovníky, musíte zapřít sami sebe, přijmout svůj kříž a následovat mě. ²⁵Neboť chcete-li zachránit svůj život, ztratíte jej, a pokud ztratíte svůj život pro mne, získáte ho. ²⁶Jaký je přínos pro vás, když získáte celý svět, ale ztratíte život? Co byste dali výměnou za svůj vlastní život? ²⁷Neboť Syn člověka přijde při svém druhém příchodu ve slávě svého Otce, spolu se svými anděly. Potom dá každému to, co si zaslouží, podle toho, co dělal. ²⁸Říkám vám pravdu, stojí tu někteří, kteří před svou smrtí uvidí Syna člověka přicházet v jeho Království."

17 ¹A o šest dní později¹⁰¹ Ježíš vzal s sebou Petra, Jakuba a jeho bratra Jana a vyšli na vysokou horu, aby byli sami. ²Byl před nimi proměněn. Jeho tvář zářila jako slunce. Jeho oblečení zbělalo jako světlo. ³Potom se před nimi náhle objevili Mojžíš a Eliáš, mluvili s Ježíšem. ⁴Petr je přerušil a řekl Ježíšovi: "pane, je opravdu

dobré být tady. Pokud se ti líbí, udělám tři přístřešky – jeden pro tebe, jeden pro Mojžíše a jeden pro Eliáše." ⁵Když ještě mluvil, zakryl je jasný oblak. Z oblaku zazněl hlas: "Toto je můj Syn, kterého miluji. Jsem jím velmi potěšen. Poslouchejte jeho slova." ⁶Když to uslyšeli, padli učedníci na tváře naprosto vyděšení. ⁷Ježíš k nim přistoupil a dotkl se jich. Řekl jim: "Vstaňte. Nebojte se." ⁸Když vzhledli, neviděli tam nikoho kromě Ježíše.

⁹Když sestupovali z hory, dal jim Ježíš přísné pokyny. Řekl jim: "Neříkejte nikomu o vidění,¹⁰² které jste spatřili, dokud Syn člověka nevstane z mrtvých." ¹⁰Jeho učedníci se zeptali: „Proč tedy učitelé náboženství tvrdí, že Eliáš musí přijít jako první?“ ¹¹Ježíš řekl: "Je pravda, že Eliáš má přijít, aby vše dal na své místo, ¹²ale já vám říkám, že Eliáš již přišel, a přesto lidé nepoznali, kdo on je. Udělali mu, co se jim zachtělo. Stejně tak bude v jejich rukou trpět i Syn člověka." ¹³Potom učedníci pochopili, že Ježíš hovoří o Janu Křtiteli.

¹⁴Když se blížili k zástupu, přišel k Ježíši muž a poklekl před ním. ¹⁵Řekl: "pane, prosím, smiluj se nad mým synem. Je démonicky ovlivněn a trpí tak strašnými záchvaty, že často padá do ohně nebo do vody. ¹⁶Přivedl jsem ho k tvým učedníkům, ale nemohli ho uzdravit." ¹⁷Ježíš odpověděl: "Vy nevěřící a překroucená společnost! Jak dlouho musím zůstat s vámi? Jak dlouho vás musím snášet? Přiveď ho sem ke mně!" ¹⁸Ježíš čelil démonovi, a ten opustil chlapce, a on byl okamžitě uzdraven. ¹⁹Později učedníci přišli k Ježíši v soukromí a zeptali se ho: "Proč jsme jej nemohli vyh-

⁹⁹ Tento verš je kriticky důležitým okamžikem v Ježíšově historii. Poprvé, pozdě ve své službě, mluví o své smrti a vzkříšení. Kázal však spásné evangelium Království, stejně tak jeho učedníci, během celé své služby až do tohoto bodu. Království zůstalo ovšem základem evangelia a Pavel vždy kázal Boží království jako evangelium (Skutky 19:8; 20:24-25; 28:23, 30, 31). Současné evangelikální kázání odečetlo Království od evangelia, ponechavše pouze fakta o jeho smrti a vzkříšení, která Pavel kázal jako "mezi věcmi prvořadého významu" (1 Kor. 15: 3), nikoli jako celé evangelium. Návrat k Ježíši proběhne, jakmile bude v evangeliu obnoveno Boží království, a tak bude Ježíši uvěřeno a nasloucháno (Mk. 1:14-15).

¹⁰⁰ Připomíná nám, že Ježíš není Pánem Bohem, ale druhým pánem (můj pán, *adoni*) ze Ž.110:1.

¹⁰¹ Ukazuje se, že předpověď Božího království byla naplněna ve vidění (17:9) Království, které následovalo.

¹⁰² To byla vize budoucího Království, jak Petr vysvětlil ve 2 Pet. 1:16-18. Viděli parousii (2 Pet. 1:16), velkolepý příchod Ježíše ve slávě, aby založil Království. Myšlenka, že Království přišlo neviditelně v roce 1914, je jedním z nejneuvěřitelnějších falešných učen, které kdy bylo vnuceno do spisů NZ. Je třeba litovat jiných neúspěšných termínů, že způsobují zbytečné rozrušení a zklamání (například v roce 1844).

nat?" ²⁰Ježíš odpověděl: "Protože nemáte dostatečnou víru. Říkám vám, i kdyby vaše víra byla tak malá jako hořčičné semínko, mohli byste říci této hoře: 'Přesuň se odtud sem,' a pohnula by se. Nic by pro vás nebylo nemožné." [²¹Tento druh však nevychází jinak než prostřednictvím modlitby a půstu."]¹⁰³

²²Když spolu procházeli Galilejí, Ježíš jim řekl: "Syn člověka bude zrazen a lidé nad ním budou mít moc. ²³Zabijí ho, ale třetího dne vstane znovu." Učeníci byli naplněni smutkem.

²⁴Když dorazili do Kafarnaum, ti, kdo byli zodpovědní za výběr chrámové daně půl šekelu, přišli k Petrovi a zeptali se ho: "Váš učitel platí daň půl šekelu, že?" ²⁵Petr odpověděl: "Ano, ovšem." Když se vrátil tam, kde zůstali, Ježíš problém předvídal a zeptal se: "Co si myslíš, Šimone? Vybírají králové tohoto světa daně a příjmy od svých vlastních synů nebo od jiných?" ²⁶Petr odpověděl: "Od jiných." Ježíš mu řekl: "V tom případě jsou synové osvobozeni. ²⁷Abychom však zabránili pohoršení kohokoli, jdi k jezeru a nahod' rybářský prut s háčkem. Vytáhni první rybu, kterou chytíš, a když jí otevřeš ústa, najdeš šekel. Vezmi si minci a dej jim jí za mne i za tebe."

18 ¹Kolem té doby přišli učedníci k Ježíši a zeptali se: "Kdo je největší v nebeském Království?" ²Ježíš zavolal malé dítě. Postavil dítě před ně. ³"Říkám vám pravdu, pokud nezměníte způsob, jakým přemýšlíte a nestanete se jako malé děti, nikdy nevstoupíte do Království nebes. ⁴Ale kdokoli se pokořuje a stane se jako toto malé dítě, je největší v Nebeském království. ⁵Kdokoli přijme takové malé dítě v mém jménu¹⁰⁴ přijímá mě.

⁶Ale každý, kdo učiní jednoho z těchto maličkých, kteří věří ve mne, hříšným, bude pro něj lepší mít kolem krku uvázaný velký mlýnský kámen a být utopen v hlubinách moře. ⁷Jaké neštěstí přichází na svět pro všechna jeho pokušení k hříchu! Pokušení určitě přijdou, ale budou neštěstím pro clo-

věka, přes kterého pokušení přichází! ⁸Pokud tvá ruka nebo noha způsobí, abys zhřešil, odřízni ji a odhod'. Je pro tebe lepší vstoupit do života nadcházejícího věku¹⁰⁵ zmrzačený nebo chromý, než abys měl dvě ruce nebo dvě nohy a být uvržen do ohně¹⁰⁶ nadcházejícího věku. ⁹Pokud tvé oko způsobí, že zhřešíš, vytrhni je a zahod'. Je pro tebe lepší vstoupit do života nadcházejícího věku s jedním okem, než mít dvě oči a být uvržen do ohně soudu.

¹⁰Ujisti se, že se nedíváš spatra na ty nejmenší. Říkám vám, že v nebi jsou jejich andělé vždy u mého nebeského Otce. [¹¹Neboť Syn člověka přišel, aby zachránil to, co bylo ztraceno.]¹⁰⁷ ¹²Co si myslíte? Pokud má člověk sto ovcí a jedna z nich se ztratí, neopustí těch devadesát devět na kopcích a nepůjde hledat ztracenou? ¹³A když ji najde, říkám vám, že se bude radovat z té jedné ovce více než z těch devadesáti devíti, které nebyly nikdy ztraceny. ¹⁴Stejně tak můj nebeský Otec nechce, aby se žádný z těchto maličkých ztratil.

¹⁵Pokud proti tobě bratr zhřeší, jdi a ukaž mu tu špatnost jen mezi vámi dvěma. Pokud tě poslechne, získal jsi svého bratra. ¹⁶Ale když neposlechne, vezmi sebou jednoho nebo dva další lidi, aby z důkazu dvou nebo tří svědků mohla být potvrzena pravda. ¹⁷Pokud je však odmítne poslechnout, řekni to církvi. Pokud odmítne poslechnout i církev, pak s ním zacházejte jako s cizincem a s výběrcím daní.

¹⁸Říkám vám pravdu, cokoli, co na zemi zakázete, bude zakázáno v nebi, a cokoli, co na zemi povolíte, bude povoleno v nebi. ¹⁹Říkám vám také, že pokud se dva z vás tady na zemi shodnou na něčem, za co se modlíte, můj nebeský Otec to udělá pro vás. ²⁰Neboť tam, kde se dva nebo tři shromáždí v mém jménu, jsem tam s nimi."

²¹Pak Petr přišel k Ježíšovi a zeptal se ho: "Kolikrát bych měl odpustit svému bratrovi, když proti mně zhřeší? Sedmkrát?" ²²Ježíš mu řekl: "Ne, ne sedmkrát. Řekl bych sedmdesátkrát sedm!!

²³Proto je Království nebeské podobné králi, který chtěl vyrovnat účty s těmi služeb-

¹⁰³ Rané rukopisy neobsahují verš 21.

¹⁰⁴ To je, jako zastupující mne a mé náboženství, vše, za čím stojím.

¹⁰⁵ To znamená, budoucí Boží království, jež

bude zřízeno při návratu Ježíše.

¹⁰⁶ Zhozný, stravující oheň, který spálí zlé, vyřadí je z existence.

¹⁰⁷ Rané rukopisy neobsahují verš 11.

níky, kteří mu dlužili peníze. ²⁴Když začal vypořádávat účty, byl k němu přiveden jeden služebník, který mu dlužil deset tisíc talentů. ²⁵Protože neměl peníze na zaplacení, nařídil jeho pán, aby byl prodán spolu se svou ženou a dětmi a s veškerým svým majetkem, aby mohl být dluh splacen. ²⁶Služebník padl na kolena a řekl svému pánovi: 'Prosím, buď trpělivý! Zaplatím všechno zpět!' ²⁷Pán se slitoval nad služebníkem, pustil jej a zrušil dluh. ²⁸Když ale tentýž služebník vyšel, našel jednoho ze svých spoluslužebníků, který mu dlužil jen sto denárů. Chytil ho za krk, rdousil ho a řekl: 'Vrať mi, co mi dlužíš!' ²⁹Jeho spoluslužebník se vrhl k nohám muže a prosil ho: 'Prosím, buď trpělivý! Zaplatím ti zpět!' ³⁰Ten muž však odmítl, šel a uvrhl svého spoluslužebníka do vězení, dokud nezaplatil, co dluží. ³¹Když ostatní služebníci viděli, co se stalo, byli šokováni a rozrušení. Šli a řekli svému pánovi všechno, co se stalo. ³²Potom si pán zavolal muže zpět a řekl mu: 'Ty zlý služebníku! Odpustil jsem ti veškerý tvůj dluh, protože jsi mě prosil. ³³Neměl jsi být také milosrdný ke svému spoluslužebníkovi, stejně jako jsem byl k tobě milosrdný já?' ³⁴Jeho pán se rozhněval a vydal ho žalářníkům, dokud nezaplatil celý dluh. ³⁵Tak učiní můj nebeský Otec každému z vás, pokud skutečně neodpustíte svým bratřím."

19 ¹Když Ježíš dokončil toto učení, ¹⁰⁸ opustil Galileu a odešel do oblasti Judska za Jordán. ²Následovaly ho velké zástupy a uzdravoval ty, kdo byli nemocní. ³Někteří farizejové přišli, aby ho vyzkoušeli. Zeptali se: "Může se muž z nějakého důvodu rozvést se svou ženou?" ⁴Ježíš odpověděl: "Četli jste, že Bůh, který stvořil člověka ¹⁰⁹ na počátku, je učinil muže a ženu? ⁵Řekl: 'Proto muž opustí svého otce a matku a spojí se se svou ženou, a oba se

stanou jedním tělem.' ⁶Nyní už nejsou dva, ale jedno. Co Bůh spojil, nikdo by neměl oddělit." ⁷Zeptali se: "Proč tedy Mojžíš vydal zákon, že by se muž mohl rozvést se svou manželkou tím, že jí dá písemné potvrzení o rozvodu a pošle ji pryč?" ⁸Ježíš odpověděl: "Kvůli vašemu krutému postoji vám Mojžíš dovolil se rozvádět s vašimi manželkami, ale od začátku to tak nebylo. ⁹Říkám vám, každý, kdo se rozvádí se svou ženou, s výjimkou sexuální nemravnosti, ¹¹⁰ a potom se ožení s jinou ženou, dopouští se cizoložství." ¹⁰Jeho učedníci mu řekli: "Pokud je situace mezi manželem a manželkou taková, musí být lepší do manželství nevstupovat!" ¹¹Ježíš odpověděl: "Ne každý může přijmout toto poučení, je pouze pro ty, kterým je výhradně dáno. ¹²Někteří se rodí jako eunuchové, jiní jsou učiněni eunuchy lidmi a někteří se rozhodnou být eunuchy pro Království nebeské. Ti, kteří to mohou přijmout, by to měli přijmout." ¹¹¹

¹³Pak k němu lidé přivedli malé děti, aby je mohl požehnat a modlit se za ně. Učedníci se je pokusili zastavit. ¹⁴Ježíš řekl: "Ať ke mně přicházejí malé děti. Nezabraňujte jim. Nebeské království patří těm, kteří jsou jako oni!" ¹⁵Položil na ně ruce, požehnal jim a pak odešel.

¹⁶Muž přišel k Ježíši a zeptal se ho: "Učiteli, jaké dobré věci musím udělat, abych získal život nadcházejícího věku?" ¹⁷Ježíš odpověděl: "Proč se mě ptáš na to, co je dobré? Existuje jen jedna Osoba, která je dobrá. ¹¹² Ale pokud chceš mít život nadcházejícího věku, dodržuj přikázání." ¹⁸Muž se ho zeptal: "Které?" Ježíš odpověděl: "Nezavraždi, nepáchej cizoložství, nekraď, nepodej falešné svědectví, ¹⁹cti svého otce a matku a miluj svého bližního jako sebe." ²⁰Mladý muž řekl: "Dodržoval jsem všechna tato přikázání. Co jiného musím udělat?" ²¹Ježíš mu řekl: "Pokud chceš být plně zra-

¹⁰⁸ Konec dalšího z pěti bloků Ježíšova učení; ukazuje, že je konečným Mojžíšem, jehož zákon je zapsán v pěti knihách

¹⁰⁹ Ježíš rozhodně nikdy netvrdil, že je zapojen do stvoření v Genesis! Byl to Bůh, kdo odpočíval sedmý den (Heb. 4:4) a stvoření bylo dílem Boha, Ježíšova Otce, samotného (Iz 44:24).

¹¹⁰ Takto rozvedená osoba již není v manželství a může znovu vstoupit do manželství, v rámci víry.

¹¹¹ Povinný celibát pro všechny ordinované duchovní, jak učen římskými katolíky, je daleko mimo Kristovu mysl a nikde v Písmu není doporučen. Výsledky byly katastrofální. Varování proti tomuto postupu je uvedeno v I Tim. 4:3.

¹¹² Jeden z neustálých odkazů na biblickou definici Boha, že není jako trojjediný, ale jako jedna Osoba, Otec. To byla víra a vyznání Ježíše, jak ukazuje Marek 12:28 a další.

lý, jdi a prodej svůj majetek, dej peníze chudým a budeš mít poklad v nebi. Potom přijď a následuj mě." ²²Když mladý muž uslyšel Ježíšovu odpověď, odešel velmi smutný, protože měl mnoho bohatství.

²³Ježíš řekl svým učedníkům: "Říkám vám pravdu: pro bohaté lidi je těžké vstoupit do Království nebes. ²⁴Také vám říkám: Je pro velblouda snazší projít uchem jehly než pro bohatého člověka vstoupit do Božího království." ²⁵Když to učedníci slyšeli, byli velmi šokováni a zeptali se: "Kdo tedy může být spasen?" ²⁶Ježíš se na ně podíval a řekl: "Z lidského hlediska je to nemožné, ale všechno je možné u Boha." ²⁷Petr mu odpověděl: „Podívej, opustili jsme všechno a následovali tě. Jaká bude naše odměna?“ ²⁸Ježíš odpověděl: „Říkám vám pravdu: když je svět znovuzrozen a Syn člověka přichází, aby byl dosazen jako král na svůj trůn slávy,¹¹³ vy, kteří jste mne následovali, také usednete na dvanácti trůnech, vládnoucí¹¹⁴ dvanácti kmenům Izraele. ²⁹Všichni, kdo kvůli mně opustili své domovy, bratry, sestry, otce, matku, děti a pole, dostanou zpět stokrát více a obdrží život nadcházejícího věku. Mnozí, kteří jsou první, budou poslední a mnozí, kteří jsou poslední, budou první.

20 ¹Neboť Království nebeské¹¹⁵ je jako statkář, který vyšel brzy ráno najmout pracovníky pro svou vinici. ²Souhlasil, že dělníkům zaplatí jeden denár za den, a poslal je, aby pracovali na jeho vinici. ³Kolem deváté ráno vyšel a uviděl jiné bez práce stát na tržišti. ⁴Řekl jim: 'Jděte a pracujte také na vinici a já vám zaplatím, co je spravedlivé.' Tak šli pracovat. ⁵Kolem poledne a 15. hodiny vyšel ven a najal další. ⁶V 17 hodin vyšel ven a našel další stojící kolem. Zeptal se jich: 'Proč stojíte celý den bez práce?' ⁷Odpověděli: 'Protože nás nikdo nena-

jal.' Řekl jim: 'Jděte a pracujte na vinici také.' ⁸Když nastal večer, majitel vinice řekl svému správci: 'Zavolej dělníky a vyplat jim jejich mzdu. Začni s posledními najatými a poté zaplať ty najaté jako první.' ⁹Když přišli ti najati v 17 hodin, každý obdržel jeden denár. ¹⁰Tak když přišli ti najatí jako první, očekávali, že dostanou víc, ale také dostali jeden denár. ¹¹Když dostali svou mzdu, stěžovali si na majitele. ¹²Reptali: 'Ti, kteří byli najati jako poslední, pracovali jen hodinu a zaplatil jsi jim stejně jako nám, kteří jsme celý den pracovali v palčivém horku.' ¹³Majitel odpověděl jednomu z nich: 'Můj příteli, nejednal jsem s tebou nespravedlivě. Myslí, že jsi se mnou souhlasil, že budeš pracovat za jeden denár? ¹⁴Vezmi si svou mzdu a běž. Chci zaplatit těm, kteří byli najati poslední stejně, jako jsem zaplatil tobě. ¹⁵Nemohu se rozhodnout dělat si, co chci, s vlastními penězi? Jsi závistivý, protože já jsem štedrý?' ¹⁶Tímto způsobem budou poslední prvními a první posledními."

¹⁷Na cestě do Jeruzaléma vzal Ježíš dvanáct učedníků stranou, když kráčeli, a řekl jim: ¹⁸"Podívejte, jdeme do Jeruzaléma a Syn člověka bude zrazen hlavním kněžím a učitelům náboženství. Odsoudí ho k smrti ¹⁹a předají ho cizincům, aby si z něj dělali žerty, bičovali ho a ukřižovali.¹¹⁶ Ale třetího dne¹¹⁷ bude vzkříšen z mrtvých."

²⁰Potom přišla matka synů Zebedeových se svými dvěma syny k Ježíši. Klekla si před ním a vznesla žádost. ²¹Ježíš jí řekl: "Co je to, oč mě žádáš?" Řekla: "Prosím, ustanov mé syny, aby seděli vedle tebe ve tvém budoucím Království, jeden po tvé pravici a druhý po tvé levici." ²²Ježíš jim řekl: "Nevíte, o co žádáte. Můžete pít z poháru, který budu pít já?" Odpověděli: "Ano, určitě jej můžeme pít." ²³Ježíš odpověděl: "Budete vskutku pít z mého poháru, ale výsada sedět po mé pravici nebo po mé levici

¹¹³ Ve svém budoucím Království bude slavnostně uveden na zemi při svém druhém příchodu, při parousii (Zjev. 11:15-18).

¹¹⁴ "Sloveso 'soudit' v hebrejštině znamená více než jen vykonání spravedlnosti. Význam rčení je blízký 'bude vládnout mezi národy' v Ž 110:6" (*New Jerome Biblical Commentary*). Úděl svatých viz Ž. 111:6; 113:7, 8; 1 Sam. 2:8.

¹¹⁵ Je důležité mít vždy na paměti, že to není ani vzdáleně spojeno s "jít při smrti do nebe", o

čemž Písmo nic neříká. Nebeské království je Království pocházející od Boha, který je v nebi. Bude na této zemi obnoveno, až se Ježíš vrátí.

¹¹⁶ Třetí a poslední oznámení o blížící se smrti Mesiáše. První bylo v 16:21.

¹¹⁷ Ukřižování bylo v pátek, 15. nisana a vzkříšení v neděli, první den v týdnu (Lk. 24:21, třetí den od pátku, při použití Lukášova a Ježíšova inkluзивního počítání).

v nadcházejícím Království není taková, že ji předám já. Můj Otec je ten, kdo rozhodl, kdo to bude."

²⁴Když pak dalších deset učedníků uslyšelo, o co žádali, byli rozzlobeni na oba bratry. ²⁵Ježíš je svolal dohromady a řekl jim: "Víte, že cizí vládci komandují své lidi a mocní vůdci je utiskují. ²⁶To mezi vámi nemá být. Kdo z vás chce být nejvýznamnějším, bude váš služebník. ²⁷Každý z vás, kdo chce být první, bude jako služebník. ²⁸Stejně tak ani Syn člověka nepřišel, aby mu bylo slouženo, ale aby sloužil a dal svůj život jako výkupné za mnohé."

²⁹Když odcházeli z Jericha, následoval Ježíše obrovský dav. ³⁰Na okraji silnice seděli dva slepí muži. Když uslyšeli, že je mímí Ježíš, zvolali: "Měj s námi soucit, pane, ¹¹⁸synu Davidův!" ³¹Lidé z davu jim řekli, aby byli zticha, ale křičeli ještě hlasitěji: "Měj nad námi soucit, pane, synu Davidův!" ³²Ježíš se zastavil. Zavolal je a zeptal se: "Co chcete, abych pro vás udělal?" ³³Odpověděli: "pane, prosíme, učiň nám, abychom mohli vidět." ³⁴Ježíš pohnut soucitem se dotkl jejich očí. Okamžitě se zotavili ze své slepoty a následovali ho.

21 ¹Ježíš a jeho učedníci šli do Jeruzaléma. Když se blížili, přišli do vesnice Betfage na Olivové hoře. Ježíš poslal dva učedníky napřed, ^{2a} poučil je: "Jděte do vesnice. Okamžitě tam najdete osla uvázaného s hříbětem. Odvažte je a přiveďte ke mně. ³Pokud se vás někdo zeptá, co to děláte, jen jim řekněte, 'Pán je potřebeje', a hned je pustí." ⁴Právě to mělo splnit, co řekl prorok: ⁵"Řekněte dceři Sionu: 'Podívej, tvůj král k tobě přichází. Je pokorný, jedoucím na oslu a hříběti, potomku osla.'" ⁶Učedníci šli a učinili, jak Ježíš přikázal. ⁷Přivedli zpět osla a hříbě. Položili na ně své pláště a Ježíš na ně usedl. ⁸Mnozí lidé v davu rozložili své pláště na cestu, za-

tímco jiní odřízli větve ze stromů a položili je na cestu. ⁹Zástupy, které šly před ním, i ti, kteří ho následovali, křičeli: "Hosana ¹¹⁹synu Davidovu! Blažený, kdo přichází ve jménu Páně! Hosana na výsostech!" ¹⁰Když Ježíš dorazil do Jeruzaléma, celé město bylo v pozdvižení. Ptali se: "Kdo to je?" ¹¹Davy odpověděly: "To je Ježíš, prorok z Nazareta v Galileji."

¹²Ježíš vešel do chrámu a vyhodil všechny lidi, kteří kupovali a prodávali. Převrátil stoly směnárníků a stolice prodejců holubíc. ¹³Řekl jim: "Písmo říká: 'Můj dům bude nazýván domem modlitby', ale proměnili jste ho v doupě zlodějů."

¹⁴Slepí a chromí přicházeli k Ježíši v chrámu a on je uzdravoval. ¹⁵Když však hlavní kněží a učitelé náboženství viděli úžasné zázraky, které dělal, a děti křičící v chrámu, "Hosana synu Davida," byli uraženi. Zeptali se ho: "Slyšíš, co ty děti říkají?" ¹⁶Ježíš odpověděl: "Ano, nikdy jste nečetli Písmo, které říká: 'Zařídil jsi, aby Ti děti a kojenci předávali dokonalou chválu?'" ¹⁷Ježíš je opustil a vyšel z města, aby zůstal v Betánii.

¹⁸Příští ráno, když krácel zpět do města, měl hlad. ¹⁹Uviděl na okraji silnice fíkovník, tak k němu přešel, ale nenašel žádné ovoce, pouze listy. Mluvil k fíkovníku: "Kéž už nikdy nebudeš plodit ovoce!" Fíkovník okamžitě uschl. ²⁰Učedníci byli ohromeni, když to viděli. Zeptali se: "Jak to, že fíkovník tak náhle uschl?" ²¹Ježíš odpověděl: "Říkám vám pravdu, pokud skutečně máte víru v Boha a nepochybujete o něm, můžete nejen dělat to, co se stalo fíkovníku, ale ještě více. Pokud byste této hoře řekli: 'Vstaň a vrhni se do moře', stalo by se to! ²²Obdržíte vše, o co žádáte v modlitbě, za předpokladu, že máte víru v Boha."

²³Ježíš vešel do chrámu. Kněží a vládnoucí starší lidu k němu přišli, když učil, a ptali se. "Jakou pravomocí konáš ty věci?"

¹¹⁸ Záměrně jsem nezačal slovo *pán* velkým písmenem, abych čtenářům připomněl, že Ježíš není Pán Bůh, nýbrž lidský pán, jak je definováno nade vše důležitým Ž. 110:1, kde Jediný Bůh Jahve předal prorocké slovo ohledně "mého pána", Mesiáše (*adoni*, nikoliv *Adonai*). Tento verš je v NZ citován víckrát než jakýkoli jiný verš. Je to klíč k vztahu Boha k Ježíši, "jediného Boha a člověka Mesiáše Ježíše" v Pavlo-

vě vyznání (1 Tim. 2:5). Je základním faktem víry NZ, ilustrovaným těmito slepými muži, že uznáváme Ježíše jako toho, kým skutečně je, potomkem Davida, Mesiášem a Davidovým pánem. Nikdo v Bibli si nemyslel, že Ježíš je Bůh Syn, což by porušilo základní monoteismus Ježíše a Izraele.

¹¹⁹ Zachraň nás!

Kdo ti dal tuto pravomoc?" ²⁴Ježíš odpověděl: "Já se vás také zeptám. Pokud mi dáte odpověď, řeknu vám, jakou pravomocí tyto věci dělám. ²⁵Odkud pocházel křest Janův? Byl z nebe, nebo byl z lidské pravomoci?" Hádali se navzájem. "Pokud řekneme 'byl z nebe', pak se nás zeptá, proč jsme mu nevěřili. ²⁶Ale pokud řekneme: 'byl oprávněn lidmi', dav se pak pustí do nás, protože všichni považují Jana za proroka." ²⁷Odpověděli tedy Ježíšovi: "Nevíme." Ježíš odpověděl: "Potom vám neřeknu, jakou pravomocí tyto věci dělám.

²⁸Ale co si myslíte o této ilustraci? Jednou byl muž, který měl dva syny. Šel k prvnímu synovi a řekl: 'Synu, jdi dnes a pracuj na vinici.' ²⁹Syn odpověděl: 'Nepůjdu', ale poté mu bylo líto, co řekl, a vskutku šel. ³⁰Muž šel k druhému synovi a řekl mu to samé. Odpověděl: 'Půjdu,' ale nešel. ³¹Který ze dvou synů následoval přání svého otce?" ¹²⁰ Odpověděli: "Ten první." Ježíš jim řekl: "Říkám vám pravdu: výběrčí daní a prostitutky vstupují do Božího království před vámi. ³²Jan přišel, aby vám ukázal způsob, jak žít před Bohem přímo, a vy jste mu nevěřili, ale výběrčí daní a prostitutky mu věřili. Později, když jste viděli, co se stalo, jste stále odmítali činit pokání a věřit mu.

³³Poslouchejte jiné podobnosti. Kdysi byl muž, majitel půdy, který zasadil vinici. Postavil kolem ní plot, vystavěl lis na víno a strážní věž. Pronajal ji některým nájemcům rolníkům, a pak odešel do jiné země. ¹²¹ ³⁴V době sklizně poslal své služebníky k rolníkům, aby vyzvedli ovoce, které mu patřilo. ³⁵Ale rolníci zaútočili na jeho služebníky. Zbili jednoho, jiného zabili a jiného kamenovali. ³⁶Poslal tedy více služebníků,

ale rolníci jim udělali totéž. ³⁷Nakonec se rozhodl poslat svého syna. Řekl si: 'Budou respektovat mého syna.' ³⁸Když však rolníci viděli syna, řekli si: 'Tady je dědic! No tak! Zabijme ho, abychom si mohli vzít jeho dědictví!' ³⁹Chytili ho, vyhodili z vinice a zabili. ⁴⁰Když se majitel vinice vrátí, co udělá těm rolníkům?" ⁴¹Nejvyšší kněží a starší Ježíšovi řekli: "Usmrtí ty bídné muže nejstrašnější způsobem a pronajme vinici jiným rolníkům, kteří mu budou jistě dávat jeho ovoce v době sklizně."

⁴²Ježíš se jich zeptal: "Tak jste nečetli Písmo? 'Kámen, který stavitelé zavrhl, se stal hlavním základním kamenem. Pán to udělal a je to podivuhodné v našich očích.' ⁴³Proto vám říkám, že Boží království bude od vás odebráno; bude dáno lidu, který ploidí správný druh ovoce. ¹²² ⁴⁴Každý, kdo padne na tento kámen, bude rozbit, ale úplně rozdrtí každého, na koho padne." ¹²³ ⁴⁵Když hlavní kněží a farizejové uslyšeli jeho podobnosti, uvědomili si, že mluví o nich. ⁴⁶Chtěli ho nechat zatknout, ale báli se toho, co by lidé udělali, protože lidé věřili, že je prorok.

22 ¹Ježíš s nimi mluvil užívaje více podobností. ²Ježíš vysvětlil: "Království nebes je jako král, který plánoval svatební oslavu pro svého syna. ³Vyslal své služebníky ke každému, kdo byl pozván na svatbu, říci jim, aby přišli, ale oni odmítli. ⁴Tak vyslal další služebníky s pokyny: 'Informujte ty, kdo jsou pozvaní, "připravil jsem svatební hostinu. Byli zabiti býci a vykrmená telata – vše je nyní připraveno. Přijďte tedy na svatbu!"' ⁵Ale pozvání ignorovali a odešli. Jeden šel na svá pole; další se pos-

¹²⁰ Podstatou být synem v Bibli je poslouchat svého otce, učit se živnosti od svého otce a zastupovat zájmy otce, jednat jeho jménem. To vše jsou křesťanské ideály dokonale modelované Ježíšem, ideálním Božím synem.

¹²¹ Lukášův popis tohoto podobnosti v 19:11 a dál je vynikajícím místem, kde začít předkládání evangelia Království, které začne v moci při budoucím příchodu Ježíše, a vyučuje požadavek pro věřící rozvíjet svůj talent nyní ve službě velkého pověření. Ježíšova blízkost k Jeruzalému správně signalizovala možnost, že Boží království se tehdy chystalo začít.

¹²² Pravý Boží lid, mezinárodní "Boží Izrael" (Gal. 6:16), skutečná obřízka (Fil. 3:3), jenž je dnes odlišný od přirozeného národního státu Izrael, Izrael těla (1 Kor. 10:18), obdrží Království a musí se vykázat ovocem lásky (Gal. 6:16). Očekává se konečné pokání po velkém utrpení pro kolektivní celek nyní oslepeného Izraele (viz Řím. 9-11).

¹²³ Odkaz na Dan. 2:44, který předpovídá celosvětové Království, jež bude zřízeno na zemi Mesiášem, až se vrátí; tím budou ukončeny všechny přítomné bezbožné lidské národy (srov. Zj. 12:9; 11:15-18; Dan. 7:14, 18, 22, 27; Lk. 19:11 a dál).

tarat o svou živnost. 6Ostatní zajali služebníky krále, zacházeli s nimi špatně a zabíjeli je. 7Král se rozzuřil. Poslal své vojáky, aby tyto vrahy zničili a vypálili jejich město. 8Tehdy řekl král svým služebníkům. 'Svatební hostina je připravena, ale ti, kteří byli pozvaní, si nezasloužili se zúčastnit.¹²⁴ 9Jděte do ulic a pozvěte všechny, které najdete, aby přišli na svatbu.' 10Tak služebníci vyšli do ulic a přivedli všechny, které našli, dobré i špatné. Svatební síň byla plná lidí ulehnuvších k večeři. 11Když však král přišel navštívit hosty, všiml si muže, který neměl na sobě svatební roucho. 12Zeptal se ho: 'Příteli, jak ses sem dostal bez svatebního roucha?' Muž oněměl. 13Král přikázal svým služebníkům: 'Svažte mu ruce a nohy a uvrhněte ho ven do tmy, kde bude pláč a skřípění zubů.' 14Neboť mnozí jsou pozváni, ale jen málo je vyvolených."

15Potom farizejové odešli a sešli se, aby se spikli, jak by ho mohli chytit podle toho, co řekne. 16Poslali k němu své učedníky spolu s některými Herodovými stoupenci. Začali: "Učiteli, víme, že jsi pravdivý člověk, a to, co učíš jako Boží cestu, je pravda. Nedovolíš, aby tě někdo ovlivnil a nestaráš se o postavení nebo prestiž. 17Dovol, abychom vyslechli tvůj názor. Je správné platit cézarovi daně nebo ne?" 18Ježíš vycítil, že jejich pohnutky jsou zlé. Zeptal se jich: "Proč se mě snažíte chytit, pokrytci? 19Ukažte mi minci, která se používá k platbě daně." Přinesli mu minci denár. 20Zeptal se jich: "Čí je obraz a čí titul je zde napsán?" 21Odpověděli: "Cézarův." Ježíš jim řekl: "Měli byste tedy vrátit cézarovi, co patří cézarovi, a Bohu, co patří Bohu." 22Když uslyšeli Ježíšovu odpověď, byli zmateni. Odešli a opustili ho.

23Později téhož dne ho přišli navštívit někteří saducejové. (Jsou to ti, kteří říkají, že neexistuje vzkříšení.) 24Zeptali se ho:

"Učiteli, Mojžíš řekl, že pokud ženatý muž zemře bez dětí, měl by se jeho bratr oženit s vdovou po něm a plodit děti v zastoupení svého bratra. 25Dobrá, kdysi tu bylo s námi sedm bratrů. První se oženil a zemřel, a protože neměl děti, nechal vdovu po sobě, aby se vdala za jeho bratra. 26Totéž se stalo druhému a třetímu manželovi až do sedmého. 27Nakonec žena také zemřela. 28Tak tedy – když dojde ke vzkříšení, čí manželkou bude z těch sedmi bratrů, protože byla vdaná za všechny?" 29Ježíš odpověděl: "Vy se vážně mýlíte, protože neznáte Písmo ani nechápete Boží moc.¹²⁵ 30Neboť ve vzkříšení se lidé nežení, a ani nevstupují do manželství – jsou jako andělé v nebi. 31Pokud jde o vzkříšení mrtvých – nečetli jste, co vám Bůh řekl: 32'Já jsem Bůh Abrahamův a Bůh Izáka a Bůh Jakobův'? Není Bohem mrtvých, ale živých." 33Když davy uslyšely, co řekl, byly ohromeny jeho učením.

22³⁴Když uslyšeli farizejové, že saduceje umlčel, setkali se a šli položit Ježíšovi další otázky. 35Jeden z nich, který byl právním znalcem, mu položil otázku, aby se ho pokusil chytit: 36"Učiteli, které je největší přikázání v zákoně?" 37Ježíš jim řekl: "'Máte milovat Pána, vašeho Boha, celým svým srdcem, duší a myslí.' 38Toto je největší přikázání, první přikázání. 39Druhé je stejně jako: 'Máte milovat svého bližního jako sebe.' 40Na těchto dvou přikázáních závisí veškeré biblické právo a spisy proroků."

41Když se tam shromáždili farizejové, Ježíš jim položil otázku. 42"Co si myslíte o Mesiášovi? Čí je to syn?" Odpověděli: "Davidův syn." 43Ježíš se jich potom zeptal: "Ale jak ho tedy může David pod inspirací nazývat 'pán'? David říká: 44'Pán řekl mému pánovi,¹²⁶ posad se na mou pravici, dokud neporazím všechny tvé nepřátele.' 45Když ho David nazval pánem, jak může být jeho synem?" 46Nikdo mu nemohl od-

¹²⁴ NZ jasně ukazuje, že křesťané musí "chodit hodni Království", ke kterému jsou vyzváni, aby vládli s Ježíšem na obnovené zemi (1.Tes. 2:12). Představa "jednou zachráněn, navždy zachráněn" je smrtelná past. Musíme vytrvat až do konce a nést ovoce. Ti, kteří odmítají pozvání ke spáse v Království, jsou diskvalifikováni (Skutky 13:46, kde "život nadcházejícího věku" je synonymem pro Království, jako často).

¹²⁵ Skutečná příčina veškerého omylu, nesouhlasu a roztržitosti mezi rádoby věřícími.

¹²⁶ Druhý pán není titulem Božstva, ale vždy titulem k označení ne-božského nadřízeného. Hebrejské slovo je *adoni*, ne *ADONAI* a ve všech 195 příležitostech, kde se objevuje v hebrejské Bibli, označuje někoho *jíného než* Boha. Představa, že Bůh mluví k Bohu, je naprosto cizí unitářství Bible.

povědět a od té doby se nikdo neodvážil položit mu další otázku

23 ¹Ježíš pak promluvil k zástupům a ke svým učedníkům: ²"Učitelé náboženství a farizeje jsou zodpovědní jako vykladači Mojžíšova zákona, takže je poslouchajte a dělejte vše, co vám říkají. Ne-následujte však to, co dělají, protože nepraktikují to, co káží. ⁴Svazují těžká břemena a pokládají je na ramena lidí, ale sami nezvednou ani prst, aby jim pomohli. ⁵Vše, co dělají, má zajistit, aby byli pozorováni. Vytvářejí si velké modlitební schránky, jež nosí, a dlouhé trásně na svém oblečení. ⁶S láskou zaujímají čestná místa na hostinách a nejlepší sedadla v synagogách. ⁷Milují, když jsou na tržištích vítáni s úctou a lidé je nazývají 'Rabbi'. ⁸Nedovolte, aby vám lidé říkali 'Rabbi'. Pouze jeden je váš mistr-učitel a vy všichni jste bratři. ⁹Nenazývejte nikoho zde na zemi titulem 'Otec'. Pouze jedna osoba je váš Otec, který je v nebi. ¹⁰Nedovolte, aby vám lidé říkali 'Učiteli'. Pouze jedna osoba je váš učitel, Mesiáš. ¹¹Největší mezi vámi bude váš služebník. ¹²Každý, kdo se činí velkým, bude ponížen, a kdokoli, kdo se pokoří, stane se velkým.

¹³ Ale hanba vám, náboženští učitelé a farizeové, vy pokrytci! Zabouchli jste lidem dveře nebeského království před nosem. Sami dovnitř nevcházíte, ani vstupujícím nedovolujete vejít. [¹⁴Styďte se, náboženští učitelé a farizeové, vy pokrytci! Požíráte domy vdov a předvádíte dlouhé modlitby; proto se vám dostane většího odsouzení."]¹²⁷

¹⁵Hanba vám, učitelé náboženství a farizeje, pokrytci! Protože cestujete po zemi a po moři, abyste udělali jediného obráceného, a když to učiníte, uděláte z něj dvojnásobně syna ohně¹²⁸ Gehenny než jste vy sami.

¹⁶Hanba vám, kdo říkáte: 'Pokud přísaháte na chrám, to se nepočítá, ale pokud přísaháte na zlato chrámu, pak musíte dodržet svou přísahu.' Jak jste hloupí a slepí!

¹⁷Co je větší – zlato nebo chrám, který ho činí svatým? ¹⁸Říkáte: 'Pokud přísaháte na oltář, to se nepočítá, ale přísaháte-li na oběť, která je na oltáři, musíte dodržet přísahu.' ¹⁹Jak jste hloupě slepí! Co je větší – oběť nebo oltář, který ji činí svatou? ²⁰Přísaháte-li na oltář, přísaháte na něj a na vše, co je na něm. ²¹Přísaháte-li na chrám, přísaháte na něj a na Toho, kdo tam žije. ²²Přísaháte-li na nebe, přísaháte na Boží trůn a Toho, kdo tam sedí.

23²³Hanba vám, učitelé náboženství a farizeje, pokrytci! Platíte desátek z máty, anýzu a kmínu, ale zanedbáváte životní aspekty zákona – vykonávat právo, projevovat milosrdenství a uplatňovat víru. Ano, měli byste platit desátek, ale nezapomínejte na tyto další věci. ²⁴Slepí průvodci – cedíte to, co pijete, aby venku zůstala moucha, ale pak polykáte velblouda!

²⁵Hanba vám náboženští učitelé a farizeje, pokrytci! Vyčistíte vnějšek poháru a misky, ale uvnitř jste plní chamtivosti a nestřídmosti. ²⁶Slepí farizeje! Nejprve očistěte vnitřek poháru a misky tak, aby byl také čistý vnějšek.

²⁷Hanba vám, učitelé náboženství a farizeje, pokrytci! Jste jako obilné hrobky, vypadající zvenčí dobře, ale zevnitř plné koster a všech druhů prohnílosti. ²⁸Jste právě takoví. Navenek vypadáte jako dobří k ostatním, ale uvnitř jste plní pokrytectví a zloby.

²⁹Hanba vám učitelé náboženství a farizeje, pokrytci! Stavíte hrobky jako pomníky prorokům a zdobíte hrobky dobrých, ³⁰a říkáte: 'Kdybychom žili v dobách našich předků, nepřidali bychom se k nim při prolévání krve proroků.' ³¹Ale tím, že to říkáte, svědčíte proti sobě, dokazujete, že patříte k těm, kteří vraždili proroky! ³²Pokračujte v tom – dodělejte vše využitím metod svých předků! ³³Hadi, potomstvo zmijí, jak uniknete odsuzujícímu rozsudku?

³⁴Pohledte, proto vám posílám proroky, učence,¹²⁹ a učitele. Některé z nich zabijete, některé z nich ukřižujete a některé z

¹²⁷ Verš 14 se v raných rukopisech nevyskytuje.

¹²⁸ "Synem Gehenny" se rozumí ten, kdo je určen ke zničení v stravujícím ohni pekla. Gehenna, pekelný oheň, je třeba pečlivě odlišit od Hádu (šeo/ v hebrejštině), místa všech mrtvých, dobrých i špatných, až do vzkříšení. Gehenna

začíná až při druhém příchodu. V současné době všichni mrtví spí, v bezvědomí v říši mrtvých, v Hádu.

¹²⁹ To znamená, opravdoví křesťanští učenci, kteří učí pravdu.

nich zbičujete ve svých synagogách, lovíte je od města k městu. ³⁵V důsledku toho budete odpovědní za krev všech dobrých lidí, která byla vylita na zemi – od krve Ábela, který udělal, co bylo správné, až po krev Zachariáše syna Berachiáše, ¹³⁰ kterého jste zavraždili mezi chrámem a oltářem.

³⁷Ó Jeruzaléme, Jeruzaléme, ty, kdo zabíjíš proroky a kamenuješ ty, kteří jsou k tobě poslání! Tak často jsem chtěl shromáždit vaše děti, jako kvočna shromažďuje svá kuřátka pod křídla – ale nedovolíte mi to. ¹³¹
³⁸Nyní pohleďte – váš dům je zanechán opuštěný, zcela prázdný. ³⁹Toto vám říkám: neuvidíte mě znovu, dokud neřeknete: 'Blažený je ten, kdo přichází ve jménu Pána.'"¹³²

24 ¹Když Ježíš odcházel z chrámu, přistoupili k němu jeho učedníci a hrdě ukazovali na chrámové budovy. ²Ježíš odpověděl. "Vidíte všechny ty budovy? Říkám vám pravdu: nezůstane ani jeden kámen na druhém. Každý z nich se zřítí!"

³Když Ježíš seděl na Olivové hoře, učedníci k němu přišli v soukromí a zeptali se: "Prosím, řekni nám, kdy se to stane. Jaké bude znamení tvého druhého příchodu ¹³³ a konce věku?"¹³⁴

⁴Ježíš odpověděl: "Zajistěte, aby vás nikdo neoklamal. ⁵Mnozí si budou nárokovat,

že jsou já, ¹³⁵ říkajíce: 'Já jsem Mesiáš', a oklamou mnoho lidí. ⁶Budete slyšet o válkách a pověsti o válkách, ale nebudte vystrašení. Tyto věci se musí stát, ale to ještě není konec. ¹³⁶ ⁷Národy zaútočí na jiné národy a království budou bojovat proti jiným královstvím. Na různých místech nastanou hladomory a zemětřesení ⁸ale všechny tyto věci jsou jen začátky porodních bolestí. ¹³⁷

⁹Tehdy vás budou zatýkat, pronásledovat a zabíjet. Všichni vás budou nenávidět kvůli mně. ¹⁰Tehdy se mnozí věřící vzdají víry. Budou zrazovat jeden druhého a nenávidět jeden druhého. ¹¹Mnozí falešní proroci přijdou a oklamou mnohé lidi. ¹²Vzrůstající zlo zavede lásku mnohých tak, aby ochladla, ¹³ale ti, kteří vytrvají až do konce, budou spaseni.

¹⁴Toto evangelium o Božím království ¹³⁸ bude kázáno po celém světě jako svědectví všem národům, a pak přijde konec. ¹⁵Tak tedy, když na svatém místě uvidíte 'ohavnost zpusťování', ohavnost, o níž mluvil prorok Daniel ¹³⁹ (ti, kteří to čtou, by měli tato slova pečlivě uvážít), ¹⁶pak by lidé žijící v Judsku měli uniknout na hory. ¹⁷Každý, kdo je na střeše domu, nesmí jít dolů a brát si to, co je v domě. ¹⁸Každý, kdo je na poli, se nesmí vrátit, aby si sehnal plášť. ¹⁹Jak hrozné to bude pro těhotné a pro ty, které kojí děti v té době! ²⁰Modlete se, aby-

ma nepravdivá.

¹³⁴ Druhý příchod a konec věku znamenají totéž a leží v budoucnosti. Rok 70 n.l. rozhodně nebyl druhým Ježíšovým příchodem ani 1914! Konec věku se objevuje v 13:39, 40, 49; 24:3; 28:20 a vždy odkazuje na Ježíšův návrat v budoucnosti.

¹³⁵ Nebo že mě zastupují, pokud skutečně netrvají, že jsou Mesiáš.

¹³⁶ "Konec věku" je téma, které má být zodpovězeno.

¹³⁷ Porodní bolesti předcházejí konečnému znovuzrození světa, ke kterému dojde, když se Ježíš vrátí, aby založil své Království (viz Mt. 19:28). V současnosti svět zdegeneroval.

¹³⁸ Jediné zachraňující křesťanské evangelium, které kázal nejprve Ježíš a poté všichni apoštolové. Toto jedno evangelium má být kázáno až do konce věku, do návratu Ježíše.

¹³⁹ Ježíš cituje verše z Daniela 9:27, 11:31 a 12:11, kde je předpovězeno, že ohavnost se objeví na samém konci tohoto věku, 1290 dnů před vzkříšením v Dan. 12:2.

¹³⁰ Tato vražda je popsána ve 2. Paralipomenon a Ježíšova poznámka se týká skutečnosti, že od Genesis ke 2. Paralipomenon bylo s věrnými špatně zacházeno. 2. Paralipomenon je poslední kniha v hebrejské Bibli, která má stejné knihy přesně jako náš Starý zákon, ale v jiném pořadí (viz Lk. 24:44).

¹³¹ Ježíš nebyl kalvinista ve svém pohledu na předurčení! Ježíš zde ukazuje, že lidské bytosti mohou odporovat Boží vůli a že jsou odpovědné za dělání správného rozhodnutí. Srv. Lukáš 7:30: "Farizejové odporovali Boží vůli pro ně" a Skutky 13:46, kde se potenciální konvertité domnívali, že "nejsou hodni života nadcházejícího věku"

¹³² Zbytek Židů, potomci těch, které Ježíš oslovil, konečně přijme Ježíše jako Mesiáše, když se vrátí, aby ustanovil Boží království na Zemi při svém druhém příchodu (viz Řím 9-11).

¹³³ *Parousia* v řečtině znamená skvělý a viditelný příchod Mesiáše, rozhodně ne neviditelný příchod, ke kterému již došlo. Představa, že Boží království přišlo v roce 1914, je z pohledu Pís-

ste nemuseli utíkat v zimě nebo o sabatním dnu.¹⁴⁰ ²¹Neboť tehdy bude strašná doba soužení¹⁴¹ — hroznější než cokoli, co se stalo od začátku světa až do současnosti, a co už nikdy nenastane. ²²Jestli nebudou tyto dny zkráceny, nikdo nebude spasen, ale kvůli vyvoleným¹⁴² budou tyto dny zkráceny. ²³Pokud vám tedy někdo řekne: 'Podívej, tady je Mesiáš', nebo 'Tam on je', nevěřte tomu. ²⁴Neboť se objeví falešní mesiášové, a také falešní proroci, a budou provádět úžasná znamení a zázraky, aby oklamali vyvolené, pokud by to bylo možné. ²⁵Všimněte si, že jsem vám to řekl dříve, než se to stane. ²⁶Když vám řeknou: 'Podívejte, on je venku na poušti', nehledejte tam; nebo když řeknou: 'Podívejte, je zde potaj', nevěřte tomu. ²⁷Neboť příchod Syna člověka bude jako blesk zářící jasně od východu k západu. ²⁸'Supi se shromažďují tam, kde je mrtvola.'

²⁹Ale ihned¹⁴³ po těch dnech velkého soužení slunce ztmavne, měsíc nebude svítit, hvězdy budou padat z nebe a nebeské moci budou otřeseny. ³⁰Potom se na nebi objeví znamení Syna člověka, a budou truchlit všechny národy země. Tehdy uvidí Syna člověka přicházejícího na nebeských oblacích s mocí a ve skvělé slávě.¹⁴⁴ ³¹Když

zatroubí polnice, pošle své anděly, aby shromáždili jeho vyvolené ze všech míst, od jednoho konce nebe a země ke druhému.

³²Naučte se znázornění od fíkovníku. Když jeho výhonky zjemní a listy začnou vyrážet, víte, že se blíží léto. ³³Stejně když vidíte, jak se to všechno děje, víte, že jeho příchod je blízko; ve skutečnosti je přímo u dveří! ³⁴Říkám vám pravdu: tato současná zlá společnost¹⁴⁵ nedospěje ke konci, dokud se všechny tyto věci nestanou. ³⁵Nebe a země snad pominou, ale moje slova nepominou.

²⁴³⁶Ale nikdo neví den ani hodinu, kdy k tomu dojde, ani andělé v nebi ani Syn.¹⁴⁶ Pouze Otec to ví. ³⁷Až přijde Syn člověka, budou podmínky jako za Noemovy doby. ³⁸Bude to jako ve dnech před potopou, když jedli a pili, vstupovali do manželství, až do dne, kdy Noe vešel do archy. ³⁹Neuvědomili si, co se bude dít, dokud nenastala potopa a všechny je nesmetla. Takto bude příchod Syna člověka. ⁴⁰Na poli budou tehdy pracovat dva muži. Jeden bude vzat, druhý zanechán. ⁴¹Dvě ženy budou mlít zrna mlýnkem. Jedna bude vzata, druhá zanechána.

⁴²Bud'te tedy ostražití, protože nevíte, v jaký den přijde váš Pán. ⁴³Ale zvažte toto:

¹⁴⁰ Protože sabatní den budou i nadále křesťanství Židé dodržovat. Marek a Lukáš to nezmiňují. Pavel byl proti jakékoli povinnosti pro novozákonní křesťany dodržovat židovský kalendář, který popsal jako stín nahrazený podstatou, skutečností, kterou je Kristus (Kol. 2:16-17).

¹⁴¹ "Velké soužení", jež je stále ještě budoucí dobou strašného utrpení a strachu. Určitě to není odkaz na rok 70 n.l., protože se Ježíš nevrátil "bezprostředně po" (Mt. 24:29) této době soužení v roce 70 n.l. Soužení obecně má být očekáváno všemi věřícími (Skutky 14:22), ale "velké soužení" je poslední krátký, trýznivý čas, založený na Dan. 12:1 a tedy těsně před vzkříšením věrných v Dan. 12:2. Právě to NZ nazývá prvním vzkříšením (Zj. 20:5-6) a je také popsáno v 1 Kor. 15:23.

¹⁴² Zvolení nebo vyvolení jsou věrní věřící ze všech národů.

¹⁴³ Slovo ihned zde je *kriticky důležité* pro pochopení rozhovoru na Olivové hoře, protože dokazuje, že Ježíšovo proroctví nebylo splněno v roce 70 n.l. Druhý příchod zjevně nenastal bezprostředně po zničení Jeruzaléma v roce 70 n.l.

Velké soužení je, jak řekl Ježíš, krátkým obdobím intenzivní úzkosti, a Ježíšův popis velkého soužení je nesmyslný, když se tvrdí, že se odkazuje na období, které začalo v roce 70 n.l. a nyní trvalo téměř dvě tisíciletí!

¹⁴⁴ Úplně falešná představa, že druhý příchod Ježíše byl v roce 1914, byla odmítnuta vším inteligentním studiem Bible.

¹⁴⁵ Slovo *genea* zde označuje společnost ve všech jejích formách charakteristických pro období až do budoucího druhého příchodu. Rozhodně neznamena období 40 let. Kdyby to platilo, Ježíš by byl falešným prorokem! Mnohem méně by se mohlo vztahovat na období o staletí pozdější než Ježíš. V tomto případě by "tato genea" byla zcela nevhodná. Skutky 1:7 dokazují, že Ježíš nikdy nestanovil chronologické datum, a tak *genea* v této pasáži odkazuje na zlou společnost tvořenou světovými systémy, které budou v této podobě nadále existovat, dokud je Boží království v budoucnu všechny nenahradí zdravou vládou pod Mesiášem a svatými.

¹⁴⁶ Dokazuje nad všechny argumenty, že Boží Syn nemůže být BŮH.

kdyby majitel domu věděl, kdy se blíží zloděj, bude hlídat. Nedovolil by, aby bylo do jeho domu vloupáno a aby byl vykraden. ⁴⁴Musíte být také připraveni, protože Syn člověka přichází v době, kdy ho neočekáváte.

⁴⁵Kdo je důvěryhodný a přemýšlivý služebník? Je to ten, kterému jeho pán svěřuje svou domácnost, aby jim obstarával jídlo ve správný čas. ⁴⁶Jak dobré bude pro toho sluhu, když bude nalezen, že tak jedná, když se jeho pán vrátí! ⁴⁷Říkám vám pravdu: pán svěří tomuto služebníkově vše, co má. ⁴⁸Ale kdyby byl zlý, služebník by si řekl: 'Mému pánovi to trvá dlouho,' ⁴⁹a začal by bít ostatní služebníky, hodovat a pít s opilci. ⁵⁰Potom se pán služebníka vrátí, když ho člověk neočekává, v době, kterou nezná. ⁵¹Odetne jej a ocení ho stejně jako pokrytce, pošle ho na místo, kde bude pláč a skřípání zubů.

25 ¹Nebeské království je jako deset panen, které si sebou vzaly své lampy, ¹⁴⁷ aby se setkaly s ženichem. ²Pět bylo pošetilých a pět moudrých. ³Pošetilé panny si vzaly lampy, ale nevzaly si sebou žádný olej, ⁴zatímco moudré si vzaly sebou nádobu oleje i lampy. ⁵Ženich dlouho nepřicházel, a všechny panny byly ospalé a usnuly. ⁶O půlnoci nastal jásot: 'Podívejte, ženich je tady! Vyjděte a setkejte se s ním!' ¹⁴⁸ ⁷Všechny panny vstaly a zastříhly knoty svých lamp. Pošetilé panny řekly moudrým: ⁸'Dejte nám trochu oleje, protože naše lampy zhasínají.' Ale moudré panny odpověděly ⁹'Ne, protože pokud to uděláme, nebude dost pro vás ani pro nás. Jděte k obchodníkům a kupte si olej pro sebe.' ¹⁰Když šly nakupovat olej, dorazil ženich a ty, které byly připraveny, šly s ním na svatbu a dveře byly zamknuty. ¹¹Ostatní panny přišly později. Zavolaly: 'Pane, pane, otevři nám dveře!' ¹²Ale on odpověděl: 'Říkám vám

pravdu: nepoznávám vás.' ¹³Bud'te tedy ostražití, neboť neznáte den nebo hodinu.

¹⁴Je to jako člověk, který se chystá na cestu a zavolá si své služebníky a svěřil jim to, co vlastní. ¹⁵Jednomu z nich dal pět talentů, druhému dal dva a dalšímu jeden talent podle jejich různých schopností. ¹⁴⁹ Pak odešel. ¹⁶Ten s pěti talenty okamžitě odešel a investoval je do podnikání a vytvořil dalších pět talentů. ¹⁷Stejně ten se dvěma talenty vytvořil další dva. ¹⁸Ale muž, který obdržel jeden talent, odešel, vykopal jámu a schoval peníze svého pána.

¹⁹Po dlouhé době se pán těchto služebníků vrátil a vyrovnával s nimi účty. ²⁰Přišel ten, který měl pět talentů, a předvedl dalších pět talentů. Řekl: 'Pane, dal jsi mi pět talentů. Podívej, vytvořil jsem zisk pěti talentů.' ²¹Jeho pán mu řekl: 'Vedl sis velmi dobře – jsi dobrý a věrný služebník. Prokázal ses důvěryhodně nad malými věcmi, tak nyní tě budu pověřovat mnoha věcmi. Sdílej veselí svého pána, protože mám z tebe velkou radost!'

²²Přišel také ten s dvěma talenty. Řekl: 'Pane, dal jsi mi dva talenty. Podívej, dosáhl jsem zisku dvou talentů.' ²³Jeho pán mu řekl: 'Vedl sis velmi dobře – jsi dobrý a věrný služebník. Prokázal ses věrný při malých věcech, tak nyní tě budu pověřovat mnoha věcmi. Oslavuj, protože mám z tebe velkou radost!'

²⁴Pak přišel muž s jedním talentem. Řekl: 'Pane, vím, že jsi náročný člověk. Sklízíš, kde jsi nesel, a sklízíš plodiny, které jsi nesázel. ²⁵Tak protože jsem se tě obával, šel jsem a zakopal tvůj talent do země. Podívej, můžuš mít zpět to, co ti patří.'

²⁶Ale jeho pán mu odpověděl: 'Zlý a líný služebníku! Pokud si myslíš, že sklízím, kde neseju, a sklízím plodiny, které jsem nesázel, ²⁷pak bys měl uložit mé stříbro do banky tak, abych, když jsem se vrátil, mohl mít své peníze s úrokem. ²⁸Vezměte mu talent a dejte ho tomu, kdo má deset talentů.

¹⁴⁷ Lampa znamená světlo pravdy evangelia. Olej potřebný, aby zásobil svícení je jako svatý duch.

¹⁴⁸ To je přesně obraz druhého příchodu, při kterém všichni svatí, ti, kteří byli vzkříšeni, a ti, kteří jsou naživu při druhém příchodu, půjdou nahoru, aby se setkali s Pánem Ježíšem, když se vrátí na Zemi. Královský návštěvník musí být

přivítán a doprovázen na Zemi, ve směru, kterým se ujme svého postavení na královském trůnu Davida v Jeruzalémě.

¹⁴⁹ Stejná centrálně důležitá pravda je učena v lukášovském podobenství o šlechtici, který odešel získat království, a pak se vrátil a odmítl ty věřící, kteří nedokázali rozvíjet svůj talent ve věci velkého pověření. (Lk. 19:11 a dál).

²⁹Neboť každému, kdo má, bude dáno ještě více; a každý, kdo nemá nic, i to, co má, bude od něho vzato. ³⁰Nuže vyhodte toho neužitečného služebníka do tmy, kde bude pláč a skřípání zubů.'

³¹Když však Syn člověka přijde ve své slávě a všichni andělé s ním, tehdy bude sedět na svém trůnu slávy.¹⁵⁰ ³²Všechny národy budou přivedeny před něj. Oddělí jednotlivce¹⁵¹ od sebe navzájem, jako pastýř odděluje ovce od koz. ³³Postaví ovce po své pravici a kozy po své levici.

³⁴Král pak řekne těm po své pravici: 'Pojďte, vy, kteří jste požehnáni mým Otcem, a zdědíte Království, které pro vás bylo připraveno od počátku světa. ³⁵Neboť jsem měl hlad a dali jste mi jídlo, abych se najedl. Měl jsem žízeň a dali jste mi napít. Byl jsem cizinec a pozvali jste mě dovnitř. ³⁶Byl jsem nahý a oblékli jste mě. Byl jsem nemocný a vy jste o mne pečovali. Byl jsem ve vězení a vy jste mě navštívili.' ³⁷Potom ti napravo, odpovědí: 'pane, kdy jsme tě viděli hladového a sytili tě, nebo žíznivého a dali ti napít? ³⁸Kdy jsme tě viděli jako cizince a pozvali tě dovnitř, nebo nahého a oblékli tě? ³⁹Kdy jsme tě viděli nemocného nebo ve vězení a navštívili tě.' ⁴⁰Král jim řekne: 'Říkám vám pravdu: cokoli jste udělali pro jednoho z nejméně důležitých z těchto mých bratrů,¹⁵² udělali jste pro mne.'

⁴¹Řekne také těm po své levici: 'Odejděte ode mě, vy, kteří jste odsouzeni, do ohně přicházejícího věku připraveného pro ďábla a jeho anděly! ⁴²Neboť jsem měl hlad a nedali jste mi nic k jídlu. Měl jsem žízeň

a nedali jste mi napít. ⁴³Byl jsem cizinec a nepozvali jste mě dovnitř. Byl jsem nahý a neoblékli jste mě. Byl jsem nemocný a ve vězení a nenavštívili jste mne.' ⁴⁴Potom také odpovědí: 'pane, kdy jsme tě viděli hladového, žíznivého nebo cizího, nahého, nemocného nebo ve vězení a nepostarali se o tebe?' ⁴⁵Tehdy jim řekne: 'Říkám vám pravdu: Cokoli jste neudělali pro jednoho z nejméně důležitých z mých bratrů, neudělali jste to pro mne.' ⁴⁶Odejdou do odsouzení přicházejícího věku, ale ti, kdo jsou dobří, vstoupí do života přicházejícího věku."

26 ¹Poté, co Ježíš dokončil všechno toto vyučování,¹⁵³ řekl svým učedníkům: ²"Víte, že za dva dny bude pesach a Syn člověka bude vydán, aby byl ukřižován."

³Tehdy se shromáždili přední kněží a starší lidu na nádvoří Kaifáše, velekněze. ⁴Tam plánovali Ježíše zatknout kvůli nějaké lstivé zámince a usmrtit ho. ⁵Řekli však: "Nedělejme to během svátku. Lidé by se mohli vzburit, když to uděláme."

⁶Zatímco Ježíš pobýval u Šimona v domě malomocného v Betanii, ⁷přišla k němu žena nesoucí alabastrovou nádobu s velmi drahým parfémem. Nalila ho na Ježíšovu hlavu, zatímco se ukládal ke stolu. Ale když učedníci viděli, co dělá, byli rozhořčení. ⁸Stěžovali si: "To je hrozné plýtvání. ⁹Tento parfém mohl být prodán za spoustu peněz a ty dány chudým!" ¹⁰Ježíš si byl vědom jejich námitek a řekl jim: "Proč jste rozčileni touto ženou? Udělala pro mě něco úžasné-

¹⁵⁰ "Sláva" je NZ synonymem pro budoucí Boží království na Zemi (Mt 20:21; Mk. 10:37) při návratu Ježíše, aby slavnostně zavedl mesiášskou vládu na obnovené zemi (Mt. 19:28).

¹⁵¹ Nejedná se o oddělení národů, ale jednotlivců z různých národů. Soud je založen na jejich příznivém nebo nepříznivém zacházení s křesťanskými věřícími, bratry a sestrami Ježíše. Scéna je soudem národů žijících v době návratu. Tento soud není soudem nad věrnými věřícími, kteří byli již dříve vzkříšeni a uchváceeni, aby se setkali s Ježíšem, když dorazil. Jednotlivci vybraní nebo odmítnutí z národů a připuštění vstoupit do 1000letého panování (první fáze království) nejsou vzkříšení věřící. Ti zde upřednostnění vstoupí do království jako smrtelníci a budou občany, nikoli vládci Království. Při návratu Ježíše dojde k velkému vylidnění

světa a ti, kteří zůstanou naživu ("zbývá jen málo lidí", Iz 24:6), budou muset být ukázněováni Králem Mesiášem. (Ž. 2 a Zach. 14).

¹⁵² Jde ovšem o duchovní bratry Ježíše, nikoli o přirozené Izraelity (Židy, jak se dnes uvádí). Pravý Izrael Boží je mezinárodním tělem pravých věřících (Gal. 6:16; Fil. 3:3; srov. 1 Kor. 10:18: "Izrael podle těla"). V Římanům 9-11 ovšem vytrvává naděje na *budoucí*, kolektivní obrácení nyní oslepeného Izraele, kdy se stanou součástí pravého Izraele Božího.

¹⁵³ Slova. Toto je pátý výskyt výrazu "když Ježíš dokončil tato slova". Matouš nám pomáhá myslet na Ježíše jako na druhého Mojžíše, jehož slova byla zapsána do pěti zákonů (srov. Deut 31:1). Ježíšovo spásné evangelium (Heb. 2:3) "slovo o království" (Mt. 13:19) sestává z mnoha jeho slov.

ho! ¹¹Vždycky budete mít u sebe chudé, ale ne vždy mě. ¹²Vylitím toho parfému na mé tělo mne připravila na pohřbení. ¹³Říkám vám pravdu: všude tam, kde je toto evangelium¹⁵⁴ kázáno na celém světě, příběh o tom, co tato žena učinila, bude vyprávěn v upomínku na ni."

¹⁴Potom Juda Iškariotský, jeden z dvanácti učedníků, šel k hlavním kněžím ^{15a} a zeptal se jich: "Kolik mi zaplatíte za to, že jsem vám zradil Ježíše?" Souhlasili, že mu zaplatí třicet stříbrných mincí. ¹⁶Od té doby hledal vhodný okamžik, aby Ježíše zradil.

¹⁷První den svátku nekvašeného chleba, ¹⁵⁵ přišli učedníci k Ježíšovi a řekli: "Kde chceš, abychom učinili přípravy pro tebe, abys jedl jídlo pesachu?"¹⁵⁶ ¹⁸Ježíš jim řekl: "Jděte do města, najděte tohoto konkrétního muže a řekněte mu: 'Učitel říká: "Blíží se můj čas. Chci oslavit pesach se svými učedníky v tvém domě."'" ¹⁹Učedníci udělali, jak jim Ježíš přikázal, a připravili zde jídlo pesachu.

²⁰Když přišel večer, uložil se ke stolu a jedl se dvanácti. ²¹Když jedli, řekl jim: "Říkám vám pravdu: jeden z vás mě zradí." ²²Byli velmi znepokojeni. Jeden po druhém se ho zeptali: "Pane, nejsem to já, že?" ²³Ježíš odpověděl: "Ten, kdo se mnou ponořil svou ruku do misky, mě zradí. ²⁴Syn člověka zemře právě, jak to bylo o něm proklováno, ale jaké neštěstí to bude pro člověka, který zrazuje Syna člověka! Bylo by pro toho muže lepší, kdyby se nikdy nenarodil!" ²⁵Juda, ten, kdo zradí Ježíše, se zeptal: "Nejsem to já, že, rabbi?" Ježíš odpověděl: "Ty jsi to řekl."

²⁶Když jedli, Ježíš vzal chléb a poděkoval za něj Bohu. Pak ho lámal a dával učedníkům kousky. Ježíš řekl: "Vezměte si a snězte ho. Představuje mé tělo." ²⁷Pak vzal pohár, vzdal díky a podal jim jej. Řekl: "Pijte z něj, vy všichni ²⁸Neboť představuje moji krev smlouvy,¹⁵⁷ vylévanou za všechny pro odpuštění hříchů." ¹⁵⁸ ²⁹Ale já vám říkám, nebudu pít tento plod vinné révy¹⁵⁹ až do dne, kdy jej budu pít nový s vámi v nadcházejícím Království¹⁶⁰ mého Otce." ³⁰Poté, co zazpívali chvalozpěv, odešli na Olivovou horu.

³¹Ježíš jim řekl: "Dnes večer mě všichni opustíte. Jak říká Písmo: 'Udeřím pastýře a stádo ovcí bude zcela rozptýleno.'" ³²Ale poté, co budu vzkříšen ze smrti, půjdu před vámi do Galileje." ³³Ale Petr namítl: "I kdyby tě všichni ostatní opustili, nikdy tě neopustím." ³⁴Ježíš mu řekl: "Říkám ti pravdu, právě tuhle noc, dřív než kohout zakokrhá, třikrát mě zapřeš." ³⁵Petr trval na tom: "I kdybych s tebou musel zemřít, nikdy tě nezapřu!" A všichni učedníci řekli to samé.

³⁶Potom přišel Ježíš se svými učedníky na místo zvané Getsemane. Řekl jim: "Posadte se zde, zatímco jdu tamhle, abych se modlil." ³⁷Vzal sebou Petra a dva syny Zebedeovy a začal zažívat mučivý smutek a úzkost. ³⁸Potom jim řekl: "Jsem tak přemáhán smutkem, až k smrti. Počkejte tady a bděte se mnou."

²⁶³⁹Šel o kousek dále, padl tváří dolů a modlil se: "Můj otče, prosím, pokud je to možné, ať je tento pohár utrpení ode mne odstraněn. Přesto, ať to není tak, co chci já, ale tak, co chceš Ty." ⁴⁰Potom se vrátil k učedníkům a našel je spící. Řekl Petrovi:

¹⁵⁴ "Toto evangelium" původní křesťanské společenství chápe jako "evangelium o Království" (Mt. 24:14). Nikdo neměl sebemenší zmatek ohledně významu, ale dnes návštěvníci bohoslužeb nepoužívají rčení "evangelium Království" a byli by v tísní, aby je správně definovali. ¹⁵⁵ "Synoptická evangelia představují poslední večeri tak, že se koná v době národního jídla pesachu, tj. 15. nisanu, který začal při západu slunce ve čtvrtek" (viz *Word Biblical Commentary on Matthew* 14–28, s. 763). Jehně bylo zabito odpoledne na konci 14. nisanu. Tento bod je zcela jasný a je uveden v mnoha komentářích. Jan může být s tímto datováním harmonizován. Neexistuje žádný nesouhlas.

¹⁵⁶ Bylo to zjevně ve stejný den a ve stejnou dobu jako národ. Pesach byl slaven na začátku (večer) 15. nisanu, jehně bylo zabito odpoledne 14. těsně předtím.

¹⁵⁷ To znamená krev potřebná k ratifikaci, uvedení v platnost, Nové smlouvy, založené na všech Ježíšových slovech. Paralela se Starou smlouvou vytvořenou v době Mojžíše je zřejmá (Ex. 24:8; Zach. 9:11; srv. Heb. 9:20).

¹⁵⁸ Trpící služebník a jeho smrt jsou základem tohoto učení, Iz. 53:12.

¹⁵⁹ To bylo víno, ovšem, jako symbol oslavy a radosti.

¹⁶⁰ Víra v ono přicházející Mesiášovo království na obnovenou zemi je základ spásného evangelia (Mk. 1:14-15).

"Cože, nemohl jsi se mnou zůstat vzhůru ani jednu hodinu? ⁴¹Zůstaň vzhůru a modli se, abys neupadl do pokušení. Ano, duch je ochotný, ale lidská povaha je slabá."

⁴²Odešel podruhé a modlil se. "Můj otče, pokud tento pohár nemůže být ode mě odstraněn, aniž bych ho vypil, ať se stane Tvá vůle." ⁴³Vrátil se a znovu je našel spící, protože nebyli schopni zůstat vzhůru. ⁴⁴Opustil je tedy ještě jednou, odešel a modlil se potřetí a opakoval stejnou modlitbu. ⁴⁵Potom se vrátil k učedníkům a řekl jim: "Jak ještě můžete spát a odpočívat? Podívejte, nastal čas. Syn člověka má být zrazen do rukou hříšníků! ⁴⁶Vstaňte, pojďte! Podívejte, ten, kdo mě zrazuje, přišel."

⁴⁷Když ještě mluvil, přišel Juda, jeden z dvanácti, s velkým davem vyzbrojeným meči a kyji, který poslali přední kněží a starší lidu. ⁴⁸Zrádce zařídil, aby jim dal signál. Řekl jim: "Ten, kterého políbím, to je on – zatkněte ho." ⁴⁹Ježíš řekl Judovi: "Můj příteli, učiň, co jsi přišel udělat." A tak přišli, zmocnili se Ježíše a vzali ho do vazby.

⁵¹Jeden z těch, kteří byli s Ježíšem, sáhl po meči a vytáhl ho. Udeřil služebníka nejvyššího kněze a odřízl mu ucho. ⁵²Ježíš mu však řekl: "Odlož svůj meč. Každý, kdo vezme meč, aby bojoval, zemře mečem." ¹⁶¹
⁵³Nemyslíte si, že bych mohl vyzvat svého Otce, a On by mi okamžitě poslal více než dvanáct legií andělů? ⁵⁴Ale jak by tedy mohlo být naplněno Písmo, které tvrdí, že to takhle musí být?"

⁵⁵V tu chvíli řekl Ježíš davům: "Přišli jste s meči a kyji, abyste mě zatkli, jako bych byl nějaký nebezpečný zločinec?" ¹⁶² Každý den jsem seděl v chrámovém učitelství a tehdy jste mě nezatkli. ⁵⁶Ale to vše se děje,

aby naplnilo to, co proroci předpovídali." Potom ho všichni učedníci opustili a utekli.

⁵⁷Ti, kteří vzali Ježíše do vazby, ho odváděli do domu Kaifáše, nejvyššího kněze, kde se shromáždili učitelé náboženství a starší. ⁵⁸Petr ho následoval zpovzdálí až k nádvoří velekněze. Seděl tam se strážemi, aby viděl, jak to skončí.

⁵⁹Hlavní kněží a celá rada se snažili najít nějaké falešné důkazy proti Ježíši, jako záminku pro jeho usmrcení. ⁶⁰Ale nic nemohli najít, přestože přišlo mnoho falešných svědků. Nakonec se přihlásili dva ⁶¹a oznámili: "Tento muž řekl: 'Jsem schopen zničit Boží chrám a po třech dnech jej znovu postavit.'" ⁶²Velekněz vstal a zeptal se Ježíše: "Copak na toto obvinění neodpovíš? Co musíš říci na svou obranu?" ⁶³Ježíš však mlčel. Nejvyšší kněz mu řekl: "Ve jménu živého Boha tě zapřísahám. Řekni nám, jestli jsi Mesiáš, Boží Syn." ⁶⁴Ježíš odpověděl: "Řekl jsi to." ¹⁶³ A také vám říkám, že v budoucnu uvidíte Syna člověka sedícího po pravici Všemohoucího ¹⁶⁴ a přicházejícího na nebeských oblacích." ¹⁶⁵

⁶⁵Potom velekněz roztrhl své oblečení a řekl: "Rouhá se! Proč potřebujeme další svědky? Podívejte, teď jste každý sám slyšeli jeho rouhání! ⁶⁶Jaký je váš rozsudek?" Odpověděli: "Vinen! Zaslouží si zemřít!"

⁶⁷Pak mu plivali do tváře a udeřili ho. Někteří z nich ho políčkovali rukama, ⁶⁸a říkali: "Prorokuj nám, ty, Mesiáši! Kdo tě právě zasáhl?"

⁶⁹Mezitím Petr seděl venku na nádvoří. Služka k němu přistoupila a řekla: "Byl jsi také s Ježíšem Galilejským!" ⁷⁰Ale on to před všemi popřel. Řekl: "Nevím, o čem to mluvíš." ⁷¹Vrátil se ke vchodu, kde ho viděla

¹⁶¹ Jedno z velmi nápadných prohlášení nenásilí, lásky k nepřátelům od Ježíše. Toto radikální učení obviňuje použití násilí dokonce i proti nepřátelům. Křesťanská účast na násilí je tímto Ježíšovým příslovím odsouzena.

¹⁶² To znamená, povstalec.

¹⁶³ Tedy: "řekl jsi pravdu."

¹⁶⁴ Odkaz na klíčový Žalm 110:1, kde druhým pánem je *adoni*, můj pán, nikdy titul božstva. Ježíš správně definuje toho na Boží pravici jako "syna člověka", lidskou bytost, ne Boha. Ježíš nikdy netvrdil, že je BŮH, tj. Jahve, což by znamenalo, že by existovali dva, kteří jsou Bůh, tedy dva Bohy! Pozdější koncily se pokoušely

následovat tento poněkud zjevný odchod k polyteismu vytvořením filosofického, nebiblického konceptu abstraktní "jednoty". Pro Židy a pro Ježíše byl Bůh jedna Osoba, Otec (Mal. 2:10). "Bůh" znamená Otec 1300 krát v NZ a tisíce výskytů různých slov pro "Boha" v Bibli nikdy neznamena trojjediného Boha.

¹⁶⁵ Obdržev právo na Království a přicházející při své parousii vládnout světu z Jeruzaléma. Lukáš 19:11 a dál popisuje stejný nástin budoucí historie. Ježíš sedí v současné době po Boží pravici v nebi a čeká na okamžik, kdy si podmaní své nepřátele (Ž 2) při svém příchodu ve slávě. (Heb. 10:13).

jiná služebná dívka, a řekla tamním lidem: "Tento muž byl s Ježíšem Nazaretským." ⁷²Znovu to popřel a s přísahou řekl: "Neznám toho muže." ⁷³O chvíli později přišli lidé, kteří tam stáli, k Petrovi a řekli: "Určitě jsi jedním z nich. Tvůj přízvuk tě odhaluje." ⁷⁴Pak začal proklínat a přísahat: "Neznám toho člověka!" Okamžitě kohout zakokrhal. ⁷⁵Potom si Petr vzpomněl, co předpověděl Ježíš: "Dřív než zakokrhá kohout, třikrát popřeš, že mě znáš." Vyšel ven a hořce vzlykal.

27 ¹Brzy ráno se všichni hlavní kněží a starší lidu radili, jak by měli Ježíše usmrtit. ²Spoutali ho, odvedli a předali Pilátovi, místodržícímu.

³Když Juda, ten, kdo zradil Ježíše, viděl, že Ježíš byl odsouzen k smrti, litoval toho, co udělal, a vrátil třicet stříbrných mincí hlavním kněžím a starším. ⁴Řekl jim: "Zhřešil jsem. Zradil jsem nevinnou krev!" Odpověděli: "Co je nám do toho? To je tvůj problém!" ⁵Juda hodil stříbrné mince do svatyně a odešel. Šel pryč a oběsil se. ⁶Hlavní kněží vzali stříbrné mince a řekli: "To jsou peníze krve, takže není zákonné vložit je do chrámové pokladnice." ⁷Souhlasili s tím, že koupí hrnčířovo pole jako místo pohřbívání cizinců. ⁸Proto je pole dodnes nazýváno "pole krve". ⁹To naplnilo proroctví vyřčené skrze proroka Jeremiáše: "Vzali třicet stříbrných mincí - 'hodnotu' vzácného, za kterého byla stanovena cena Izraelem, ¹⁰a použili je, aby zaplatili za hrnčířovo pole, stejně jako mi Pán Bůh dal pokyn, abych to udělal."

¹¹Ježíš byl přinucen stát před místodržícím Pilátem, který se ho zeptal: "Jsi král Židů?" Ježíš odpověděl: "Řekl jsi to správně." ¹²Když však hlavní kněží a starší proti němu vznesli obvinění, Ježíš neodpověděl. ¹³Pilát se ho zeptal: "Neslyšíš, kolik obvinění proti tobě vznášejí?" ¹⁴Ježíš však neřekl nic, ani jediné slovo. To místodržícího velmi překvapilo.

¹⁵Nyní bylo zvykem, že místodržící během svátku propustil davu jednoho jimi vybraného vězně. ¹⁶V té době byl držen pověstný vězeň, muž jménem Ježíš Barabáš. ¹⁷Pilát se tedy zeptal lidí v davu, kteří se shromáždili: "Koho chcete, abych vám pro-

pustil? Barabáše nebo Ježíše, zvaného Mesiáš?" ¹⁸(Uvědomil si, že mu předali Ježíše, aby byl vyslýchán, kvůli žárlivosti.)

¹⁹Když seděl na svém soudním trůnu, poslala mu jeho žena zprávu: "Nečiň nic tomuto nevinnému muži, protože jsem dnes strašně trpěla v důsledku snu, který jsem o něm měla." ²⁰Ale hlavní kněží a starší přesvědčili davy, aby žádali vydat Barabáše a Ježíše vyhladit. ²¹Když se jich místodržící zeptal: "Tak, kterého z těch dvou chcete, abych vám propustil?" odpověděli: "Barabáše." ²²Zeptal se jich: "Tak co tedy mám udělat s Ježíšem, tím nazývaným Mesiáš?" Všichni křičeli: "Nech ho ukřižovat!" ²³Pilát se zeptal: "Proč? Jakého zločinu se dopustil?" Ale křičeli ještě hlasitěji: "Ukřižuj ho!"

²⁴Když Pilát viděl, že je to ztracená věc a že povyk se rozvíjí, vzal trochu vody a umyl si ruce před davem. "Jsem nevinný od krve tohoto muže. Odpovědnost je na vás!" ²⁵Všichni lidé odpověděli: "Kéž bude jeho krev na nás a na naše děti!" ²⁶Potom jim propustil Barabáše, ale nechal Ježíše zbičovat a poslal ho, aby byl ukřižován.

²⁷Vojáci místodržícího vzali Ježíše do pretoria a obklopila ho celá kohorta. ²⁸Svlékli ho a položili na něj šarlatový plášť. ²⁹Upletli z trní korunu, položili mu ji na hlavu a vložili hůl do jeho pravé ruky. Klekali si před něj a posmívali se mu: "Zdravíme tě, králi Židů!" ³⁰Plivali na něj, vzali hůl a bili ho přes hlavu. ³¹Když ukončili tropení žertů, odňali mu roucho a oblékli mu zpět jeho vlastní oblečení. Potom ho vedli, aby byl ukřižován.

³²Cestou našli člověka jménem Šimon, z Kyréné, a přinutili ho nést Ježíšův kříž. ³³Když dorazili na místo zvané Golgota, což znamená "Místo lebký", ³⁴dali mu víno smíšené s hořkou bylinou. Když ochutnal, odmítl to pít.

³⁵Poté, co ho ukřižovali, hodili kostkami, aby mezi sebe rozdělili jeho šaty. ³⁶Pak se posadili a pozorovali ho tam. ³⁷Umístili nad jeho hlavu tabulku s obviněním proti němu. Zněl: "Toto je Ježíš, král Židů."

³⁸Potom s ním ukřižovali dva zločince, ¹⁶⁶jednoho vpravo a jednoho vlevo. ³⁹Ti procházející kolem na něj vykřikovali urážky, potřásající hlavou a ⁴⁰říkali: "Ty, jenž

¹⁶⁶ Možná povstalci, bojovníci za svobodu.

jsi slíbil zničit chrám a znovu ho postavit za tři dny, proč nedokážeš zachránit sebe! Jsi-li opravdu Boží Syn, pak sestup z kříže." ⁴¹Stejně tak se mu vysmívali i hlavní kněží spolu s náboženskými učiteli a staršími. ⁴²Říkali: "Zachraňoval jiné lidi, ale nemůže zachránit sebe! Pokud je opravdu králem Izraele, nechť sestoupí z kříže, a pak mu uvěříme!" ⁴³Spoléhá na Boha s takovou důvěrou – ať ho Bůh nyní zachrání, pokud z něj má radost, protože prohlašoval 'Já jsem Boží Syn.'" ⁴⁴Zločinci, kteří byli ukřižováni s ním, mu spílali stejně.

²⁷⁴⁵Od poledne temnota pokrývala celou zemi, a to trvalo do tří hodin. ⁴⁶Asi ve tři hodiny Ježíš hlasitě vykřikl: "Eli, Eli, lama sabachtani?"¹⁶⁷ což znamená: "Můj Bože, můj Bože, proč jsi mě opustil?" ⁴⁷Když to někteří z těch, kteří tam stáli, uslyšeli, řekli: "Volá Eliáše!" ⁴⁸ Ihned jeden z nich běžel a vzal houbu, namočil ji do octa, dal ji na hůl a dal ji Ježíšovi, aby pil. ⁴⁹Ale ostatní říkali: "Nechte ho být. Uvidíme, jestli Eliáš přijde a zachrání ho." ⁵⁰Ježíš znovu hlasitě zvolal a vydechl naposled.¹⁶⁸ ⁵¹Právě tehdy se chrámová opona roztrhla shora ve dvě až dolů. Země se otřásla, skály se rozešly, ⁵²a hrobky se otevřely. Mnozí ze svatých, kteří usnuli¹⁶⁹ byli pozvednuti. ⁵³Po vzkříšení Ježíše vyšli z hřbitovů do svatého města, kde je vidělo mnoho lidí. ⁵⁴Když setník a ti s ním, kteří hlídali Ježíše, viděli zemetřesení a to, co se stalo, byli vyděšení a řekli: "To byl skutečně Boží Syn!"¹⁷⁰

⁵⁵Mnohé ženy také pozorovaly z dálky, ty, které následovaly Ježíše z Galileje a podporovaly ho. ⁵⁶Mezi ně patřila Marie Magdaléna, Marie, matka Jakuba a Josefa a matka synů Zebedeových.¹⁷¹

⁵⁷Večer bohatý muž jménem Josef z Arimatie (který se také stal Ježíšovým učedníkem) ⁵⁸šel k Pilátovi a požádal o Ježíšovo tělo. Pilát nařídil, aby mu bylo předáno. ⁵⁹Josef vzal tělo a zabalil ho do čerstvé plátné látky, ⁶⁰a vložil ho do své nové hrobky, vytesané v pevné skále. Přivalil velký kámen přes vchod do hrobky a odešel. ⁶¹Marie Magdaléna a druhá Marie tam seděli naproti hrobce.

⁶²Následující den, den po dni přípravy,¹⁷² šli hlavní kněží a farizejové společně navštívit Piláta. ⁶³Řekli mu: "Tvoje Excellence, vzpomínáme si, že ten podvodník řekl, když byl ještě naživu: 'Po třech dnech znovu povstanu ze smrti.'" ⁶⁴Vydej tedy rozkaz, zajistit hrob až do třetího dne. Jeho učedníci tak nebudou moci přijít a ukrást jeho tělo a sdělit lidem, že byl vzkříšen z mrtvých, a konečný klam by pak byl horší než ten první." ⁶⁵Pilát odpověděl: "Máte stráž vojáků. Teď jděte a udělejte to tak zabezpečené, jak můžete." ⁶⁶Šli tedy a zabezpečili hrobku, zapečetili vstupní kámen a vyslali vojáky jako strážce.

28 ¹Po sabatu¹⁷³ za úsvitu v neděli ráno se šly Marie Magdalena a druhá Marie podívat na hrobku. ²Najednou nastalo hrozné zemetřesení, neboť Pánův anděl sestoupil z nebe a odvalil kámen a posadil se na něj. ³Jeho vzhled zářil jako blesk a jeho šaty byly bílé jako sníh. ⁴Strážníci se třásli strachem, když ho uviděli, skáceli se k zemi, jako by byli mrtví. ⁵Anděl řekl ženám: "Nebojte se! Víím, že hledáte Ježíše, který byl ukřižován. ⁶Není tady. Byl pozvednut¹⁷⁴ z mrtvých, právě jak řekl. Pojděte se podívat, kde pán ležel. ⁷Nyní jděte rychle a

¹⁶⁷ Aramejsky, v rodném jazyku Ježíše.

¹⁶⁸ Smrt osoby Ježíše, Božího Syna, by měla ukončit nemožnou představu, že je Bůh. Biblický Bůh nemůže už z definice zemřít. On sám má nesmrtelnost svou podstatou (1 Tim. 6:16).

¹⁶⁹ A spali tedy spánek smrti (Ž 13:3). "Mrtví vůbec nic nevědí" (Kaz 9:5, 10). (Pozn.překl. a *mnohá těla usnuvších svatých byla zvednuta...* čili zda došlo k jejich vzkříšení je sporné.)

¹⁷⁰ Řečtina mohla také znamenat "syn Boha".

¹⁷¹ Jakuba a Jana.

¹⁷² "Den přípravy" je standardní termín v té době pro pátek, den před týdenním sabatem.

¹⁷³ Slovo v řečtině je ve významu v jednotném čísle, byť tvarem v množném čísle. Význam v jednotném čísle s tvarem v množném čísle se vyskytuje často v Písmu a lze jej snadno vysvětlit na základě aramejské formy *sabbata*.

¹⁷⁴ Řecké slovo znamená "probuzen", připomínající nám běžnou biblickou představu, že smrt je jako spánek v bezvědomí, odtud termín "spánek mrtvých" v Ž. 13:3 (viz Kaz. 9:5, 10; Dan. 12:2; Jn. 11:11, 14). Termín "spánek duše" nemá z hlediska Písma žádný rozpoznatelný význam, protože "duše" v Bibli znamená "osoba". Osoby spí ve smrti. Duše nikdy neznamena nesmrtelnou část člověka, která nemůže zemřít.

řekněte jeho učedníkům, že byl vzkříšen z mrtvých a že jde před vámi do Galileje. Uvidíte ho tam, slibuji vám!"

⁸Hrobku rychle opustily, polekané i s velkou radostí, běžíce říci jeho učedníkům tu zprávu. ⁹Náhle se s nimi Ježíš setkal a pozdravil je. Šli k němu, drželi se jeho nohou a uctívaly ho. ¹⁰Potom jim Ježíš řekl: "Nebojte se! Jděte a ohlaste zprávu mým bratřím, takže mohou odejít do Galileje, a uvidí mě tam."

28¹¹Když ženy odešly, někteří strážníci šli do města a ohlásili hlavním kněžím vše, co se stalo. ¹²Poté, co se hlavní kněží setkali se staršími a vypracovali plán, podplatili vojáky velkou částkou peněz. ¹³Poučili je: "Řekněte, že jeho učedníci v noci přišli a ukradli ho, když jsme spali. ¹⁴A pokud se to dostane k pozornosti místodržícího, pro-

mluvíme si s ním a vy si s tím nemusíte dělat starosti." ¹⁵Vojáci tedy vzali peníze a udělali to, co jim bylo řečeno. Tato historka byla rozšířena mezi židovskými lidmi do dnes.

¹⁶Jedenáct učedníků však šlo do Galileje k hoře tam, kam jim Ježíš přikázal, aby šli. ¹⁷Když ho uviděli, padli na jeho nohy, i když někteří stále pochybovali. ¹⁸Ježíš k nim přišel a dal jim tyto pokyny: "Nyní mi byla předána veškerá pravomoc v nebi i na zemi. ¹⁹Tak musíte jít a činit učedníky z lidí všech národností, křtíce¹⁷⁵ je do programu a charakteru¹⁷⁶ Otce a Syna a svatého ducha. ²⁰Učte je, aby poslouchali všechny příkazy, které jsem vám dal.¹⁷⁷ Pamatujte, já jsem vždy s vámi až do samého konce věku."¹⁷⁸

Jediným způsobem pro lidskou osobu jak ze smrti uniknout je přes vzkříšení celé osoby. Dan. 12:2 je v tomto bodě jedním z mnoha definitivních a rozhodujících veršů.

¹⁷⁵ Vodní křest je přikázán v celém NZ. Je neoddiskutovatelně veřejným prohlášením něčího záměru stát se členem Církve.

¹⁷⁶ Ekvivalent pro "jméno" v naší angličtině. Nejedná se o pevný verbální vzorec, a proto v žádném případě není v rozporu s praxí ve Skutcích o křtu "ve jménu Ježíše". Pouze v případě, že je tato věta neohrabaně vnucena jako přesný "vzorec slov", je zbytečně vytvořen rozpor. Sdružování Otce, Syna a svatého ducha v žádném případě neznamena trojjediného Boha. Víme, že Syn vznikl v lůně Marie (Lk 1:35; Mt. 1:18, 20), a proto nemůže být Bůh. 2 Kor. 13:14 stejným způsobem sdružuje Boha, Ježíše a svatého ducha.

¹⁷⁷ Vůdčí všech příkazů je: "Poslouchej, Izraeli, Pán, náš Bůh, je jeden Pán" (Mk. 12:29), v naprosté shodě s Deut. 6:4, šema, a s židovským znalcem zákona. Trinitářství je postbiblická změna Ježíšova vyznání a nově vymezuje Boha.

¹⁷⁸ To znamená, až do návratu Krista při jeho budoucím druhém příchodu, *parousii*, který nastane po vesmírných znameních, která okamži-

tě následují (Mt. 24:29) po budoucím velkém soužení (Dan. 12:1; Mt. 24:21). Velké pověření, podstata křesťanství, zahrnuje "poslušnost víry" (Řím. 1:5; 16:26; Heb. 5:9), tj. poslušnost všech Ježíšových slov (a následujících slov odhalených Pavlovi a dalším apoštolům). Součástí Ježíšovy poslušnosti je samozřejmě jeho příkaz, "Poslouchejte, Pán, náš Bůh, je jeden Pán" (Mk. 12:29), a inteligentní reakce a pokání na jeho úvodní příkaz, "věřte evangeliu Království" (Mk. 1:14-15). Až přijde Ježíš, budou svatí všech věků uchvázeni, aby se setkali s Ježíšem ve vzduchu a odtud ho doprovodili na zem, na kterou se vrací, aby vládl na Davidově trůnu v Jeruzalémě. Neexistuje žádná taková událost, jako tzv. vytržení před příchodem Ježíše. Existuje pouze jeden jediný budoucí příchod Mesiáše. Jediným procesem budou moci všichni skuteční věřící být "u pána" (1.Tes. 4:17) - "tak" a žádným jiným způsobem. Až do druhého příchodu na konci věku musí být Církev náležitě zaměstnána velkým pověřením. "Konec věku" se v Matoušovi vyskytuje pětkrát (13:39, 40, 49; 24:3 a zde). Není to nikdy pozitivní odkaz na rok 70 n.l.! V každém případě to znamená stejnou budoucí událost, návrat Ježíše, aby vládl na zemi ve svém království.

MAREK

1 Toto je začátek evangelia Ježíše Mesiáše,¹ Božího Syna.² **2** Právě jak prorok Izaiáš napsal: "Dávejte pozor, posílám před tebou svého posla, aby ti připravil cestu. **3** Hlas jedince volajícího v poušti: 'Připravte Pánovu cestu! Vyrovnajte mu stezky.'" **4** Přišel Jan Křtitel,³ křtící v pustině, oznamující křest pokání pro získání odpuštění hříchů. **5** Vycházeli k němu všichni z Judské země a z Jeruzaléma. Veřejně přiznávali své hříchy a byli křtěni v řece Jordán. **6** Jan měl na sobě oblečení z velbloudí srsti, kolem pasu měl kožený opasek. Jeho jídlem byly kobylky a divoký med. **7** Jeho poselstvím bylo toto: "Po mně se objeví někdo, kdo je o tolik větší než já. Nejsem hoden rozvazovat ře-

mínky jeho sandálů. **8** Křtil jsem vás vodou, ale on vás bude křtít svatým duchem."⁴

9 V té době přišel Ježíš z Nazaretu v Galileji a byl pokřtěn Janem v Jordánu. **10** Když vyšel Ježíš z vody, viděl nebesa rozdělená a ducha jako holubici sestupující na něj. **11** Nebeský hlas řekl: "Ty jsi můj Syn, ten, kterého miluji. Jsem z tebe potěšen."

12 Ihned poté duch poslal Ježíše pryč do pustiny, **13** kde byl pokoušen⁵ Satanem čtyřicet dní. Byl s divokými zvířaty a andělé mu sloužili.

14 Později, když byl Jan zatčen a uvězněn, Ježíš šel do Galileje a oznamoval Boží evangelium.⁶ **15** Říkal:

"Předpovězený čas přišel. Boží králov-

¹ Nejprve evangelium Království, které Ježíš kázal pro spásu (Heb. 2:3) a evangelium o něm. Mnozí čtenáři Bible nesmýšlejí tak, jak by měli, o Ježíši jako o původním kazateli evangelia spásy (Heb. 2:3; 5:9; Lk. 4:43; 8:12; Jn. 12:44 a dál; Skutky 8:12; 28:23, 31 atd.). Bez Marka 1:1, 14-15 jako skalního základu vypadává z NZ protější konec. Boží království musí být definováno na základě svého hebrejského pozadí. Jak jinak může člověk činit pokání a přijmout evangelium? Pokud je evangelium nejasné, pokání se stane nejasným. Lukáš 19:11 a dál je vynikajícím podobenstvím pro vymezení Království a absolutní potřebou věřících rozvíjet své vlohy na podporu evangelia Království.

² Pro inteligentní studium Bible je nezbytné definovat a vysvětlit titul "Boží Syn" pro Ježíše podle výslovného a jednoduchého vymezení dané Marii andělem Gabrielem v Lukáši 1:35 a potvrzené v Mat. 1:1, 18, 20 ("zplozen v ní"). Ježíš je Boží Syn "přesně kvůli" (*dio kai*), biologickému zázraku, který v Marii vypracoval Bůh (Lk. 1:35). Ježíš nemá lidského otce, a byl tedy přímo Božím Synem, druhým Adamem a hlavou nového stvoření lidských osob. Mat. 1:18 hovoří o původu, počátku Božího Syna a poskytuje správné pochopení toho, kdo Ježíš je. Koncept "Boha Syna" rovného s Otcem je post-biblický vývoj "církevních otců" a církevních koncilů a v Písmu ho není možné nalézt.

³ Ponořující do vody. Vodní křest je přikázán v celém NZ a je nezbytnou součástí velkého pověření (Mt. 28:19-20). Odmítat vodní křest znamená dostat se do pozice jasné neposlušnosti vůči Ježíšovi a apoštolům. Křest byl prováděn, když kandidáti měli jasnou představu o evangeliu Království a o tom, kdo je Ježíš (Skutky 8:12).

⁴ Nejen od letnic! Všechno, co Ježíš konal jako službu, poskytovalo svatého ducha. Viz zejména jeho slova, která byla "duch a život" (Jan 6:63) a ovšem stále jsou! Svatý duch byl poprvé předán při speciální veřejné demonstraci od vzkříšeného Mesiáše v Skutcích. To však neznamená, že svatý duch předtím nebyl příliš aktivní. Zvláštní lidé byli naplněni duchem a Jan Křtitel měl ducha dokonce v lůně své matky Alžběty. Duch je tvořivá funkční přítomnost a moc Boží pracující různými způsoby. Duch je také ztotožňován s "utěшителем" a definován v 1 Jan 2:1 Ježíš je ten Utěšitel, který se vrací ke svému lidu v duchovní moci a přítomnosti, aby jim pomohl poté, co šel do nebe při svém výstupu tam.

⁵ Bůh nemůže být pokoušen (Jakub 1:13), takže celá epizoda zde by byla fraškou, kdyby Ježíš byl BŮH!

⁶ Boží evangelium. Evangelium spásy, které pochází od Boha, Boží spásné evangelium o **Království**, kázané a oznamované všemi pisateli a evangelisty NZ a samozřejmě jedinečným Božím Synem (Lk 1:35), samotným Ježíšem (Lk. 4:43; Heb. 2:3). Bůh vydává konečné prohlášení a výzvu k víře v Království a jeho velký program nesmrtnosti je modelován v člověku Ježíši a jím vyučován jako spásné evangelium, ovšem kromě jeho zástupné smrti a jeho vzkříšení k nesmrtnosti. Evangelium Království je dobrá zpráva, že člověk může, poslušností Ježíši ve víře, dosáhnout nesmrtnosti. Ježíš byl průkopníkem, kazatelem tohoto spásného evangelia Království, nyní směřujícího do celého světa (Mt. 24:14). "Boží evangelium" se nachází také v Řím. 1:1; 15:16 (rámování knihy Římanům); 2 Kor. 11:7; 1 Tes. 2:2, 8, 9; 1 Pet. 4:17. Toto označení pro evangelium krásně sjednocuje celý NZ v jedno spásné evangelium

ství přijde brzy. Čiňte pokání a věřte tomu-
to evangeliu o Království."⁷

¹⁶Když šel podél Galilejského moře, Ježíš, viděl, jak Šimon a jeho bratr Ondřej vrhali síť do jezera. Živili se rybolovem. ¹⁷Řekl jim: "Pojďte za mnou a já vás naučím chytat lidi."⁸ ¹⁸Okamžitě opustili své síť a následovali ho. ¹⁹Šel o něco dále a uviděl Jakuba a jeho bratra Jana, syny Zebedeo-
vy. Opravovali své síť. ²⁰Okamžitě je poz-
val, aby ho následovali, a oni nechali svého
otce Zebedea na lodi s najatými dělníky a

následovali Ježíše.⁹

²¹Odešli do Kafarnaum a v sobotu šel
Ježíš do synagogy a začal tam učit. ²²Lidé
byli ohromeni jeho učením, protože mluvil
s pravomocí na rozdíl od jejich nábožen-
ských učitelů.¹⁰ ²³Najednou, právě v syna-
goze, začal jeden muž se zlým duchem¹¹
ječet. ²⁴Křičel: "Ježíši Nazaretský, co máme
společného? Přišel jsi nás zničit? Víím, kdo
jsi! Jsi Boží svatý!"¹² ²⁵Ježíš si podmanil zlé-
ho ducha a rozkázal mu: "Bud' zticha! Vyjdi
z něho." ²⁶Zlý duch křičel, uvrhl muže do

Božího království pocházející od Ježíše. (E.W. Bullinger svými pěti odlišnými evangelijními zprávami [*Companion Bible* Dodatek] způsobil nevýslovné poškození dobrého studia Bible). NZ je tímto systémem roztrhán na kousky. Pavel (Řím. 1:1) a Ježíš (Mk. 1:14-15) kázali Boží evangelium.

⁷ Pokání znamená úplné přeorientování v myš-
lení, chápání a v životním stylu. Prvním Ježíšo-
vým příkazem je tedy *nejprve* uvěřit evangeliu
o Božím království (Mk. 1:14-15; Skutky 8:12),
což je říše Mesiáše, rozhodně ne obrazné krá-
lovství "v srdci". Některé překlady, jako Ferrar
Fentonův, správně podávají Dan. 2:44: "Ve
dnech těch králů vytvoří nebeský Bůh věčné
impérium, které je nezničitelné, jehož svrchova-
nost nebude přenesena na jiný lid." Tak také v
Dan. 7:17-27, "Ty čtyři velké šelmy, které jsi
viděl, jsou čtyři **velké říše**, které budou zřízeny
na Zemi. Svatí Nejvyššího potom převezmou
Říši a budou ji vlastnit na věky, na věky věků.
Nastal čas pro svaté vlastnit **říši** ... **Říše**, držení
a vznešenost říše **pod celým nebem** bude dá-
na svatému lidu Nejvyššího." Odměna věřících
v NZ proto není nikde označována jako "jít do
nebe", ale "budete mít vládu v deseti městech"
(Lk. 19:17; srov. Mt. 5:5: "zdědit zemi"). Tak také
Ježíšova slova člověku, který získal pět min:
"Máš být vládcem pěti měst" (Lk. 19:19). Ježíš
opakoval tento stejný slib evangelia, když řekl
apoštolům: "Vy, kdo jste mě následovali, když
je svět znovu zrozen, když Syn člověka bude
sedět na svém trůnu slávy [Mt. 25:31], budete
sedět na 12 trůnech vládnoucí 12 kmenům
Izraele" (Mt. 19:28). Pavel byl překvapen, že
jím obrácení zapomněli na základní pravdu, že
svatí "budou vládnout světu". (1 Kor. 6:2). Viz
Zj. 5:9-10; 3:21; 2:26; 20:1-6. Pokud má slovo
"říše" nesprávné konotace, měli bychom pocho-
pit, že se jedná o vládnoucí říši, jejímž imperáto-
rem-králem je Ježíš. Známe "politiku" jako "špi-
navou politiku", ale Boží království bude prvním
systémem, jako teokracie, která bude velkory-
sou politikou. Jde o to, že Království v NZ je vlá-

da nad skutečným světem, jejíž duch může být
zakoušen ještě před skutečným začátkem v Zj
11:15-18, kde při poslední trubce "začíná vlád-
nout" Bůh a Jeho Mesiáš. Lukáš 19:11 a dál je
klíčovou pasáží pro vymezení "Království" jako
nadcházející mesiášské vlády na obnovené ze-
mi s hlavním městem v Jeruzalémě. Bez této
skutečnosti se NZ stává prázdnou skořápkou.
(Viz mé *The Coming Kingdom of the Messiah
A Solution to the Riddle of the NT* (též česky
*Mesiášovo nadcházející království. Řešení há-
danky z Nového zákona*) a *Our Fathers Who
Aren't in Heaven*. Království je jádrem křesťan-
ského spásného evangelia a předmětem Ježí-
šova prvního a souhrnného příkazu (Mk. 1:14-
15).

⁸ NZ křesťanská evangelizace je počínem přes-
vědčování, přesvědčování ostatních, aby uvě-
řili Ježíši, tj. tomu, co učil, a věřit v něj. Obé se
navzájem zapojují. Skutky 19:8 je dobrý text,
který ukazuje Pavla při práci na evangelizaci.
Být přesvědčen znamená věřit.

⁹ Stávají se jeho učedníky nebo studenty a učí
se skutečné víře od mistra-rabína.

¹⁰ Zákoníci byli profesionální učenci a učitelé
lidí.

¹¹ Démon. Démoni jsou nadpřirozené nehumán-
ní osobnosti, rozhodně ne lidské bytosti ani du-
ševní nemoci. Jsou příčinou duševních a jiných
škod. Ježíš k nim mluví a oni mluví s ním (Lk
4:41). Je velmi nebezpečný útok na integritu
historického vyprávění říkat, že neexistují! Rea-
lita nadpřirozeného zla pod vedením Satana je
zásadně důležitým rozměrem pravdy, jak je zje-
vena v Písmu. Náš boj je, jak řekl Pavel v Ef.
6:12, nikoli v zásadě proti lidským bytostem,
ale proti "*kosmokratům*" – satanským silám v
neviditelném světě. Ef. 2:2: Satan je vládcem
světského prostoru a bohem tohoto věku (2
Kor. 4:4). Jeho klamný vliv bude během milénia
zcela odstraněn.

¹² O Mesiáši předpovězeno, že pochází z Davi-
dovy rodiny (Ž. 132:11), a je prorokem oznáme-
ným Mojžíšem v Deut. 18:15-18. Rozhodně

křečí a vyšel z něj. ²⁷Všichni byli ohromeni tím, co se stalo. Ptali se jeden druhého: "Co je to? Co je toto nové učení podporované tak velkou pravomocí? Dokonce i zlí duchové dělají to, co jim říká!" ²⁸Zprávy o něm se rychle rozšířily po celé oblasti Galileje.

²⁹Potom opustili synagogu a šli do domu Šimona a Ondřeje spolu s Jakubem a Janem. ³⁰Šimonova tchýně byla nemocná v posteli s horečkou. Řekli o ní Ježíši. ³¹Šel k ní, vzal ji za ruku a pomohl jí na nohy. Horečka ji okamžitě opustila. Pak jim udělala jídlo. ³²Po západu slunce toho večera byli nemocní a utlačovaní démoni přivedeni k Ježíši. ³³Celé město se shromáždilo venku. ³⁴Uzdravil mnoho lidí, kteří měli různé nemoci, a vyhnal mnoho démonů. Nedovolil démonům¹³ mluvit, protože věděli, kdo je.

³⁵Velmi brzy ráno, když byla ještě tma, Ježíš vstal a šel sám na opuštěné místo, aby se modlil. ³⁶Šimon a ostatní ho hledali. ³⁷Když ho našli, řekli mu: "Všichni tě hledají." ³⁸Ježíš však odpověděl: "Musíme jít do ostatních měst v této oblasti, abych také jim mohl kázat evangelium."¹⁴ To je moje pověření." ³⁹A tak šel po celé Galileji a oznamoval evangelium¹⁵ v synagogách a vyháněl demony.

¹⁴⁰Přišel k němu malomocný, který žádal o pomoc. Poklekl před Ježíšem a řekl: "Prosím, pokud jsi ochoten, můžeš mě uzdravit!" ⁴¹Ježíš se soucitem natáhl ruku, dotkl se muže a řekl: "Jsem ochoten. Buď uzdraven!" ⁴²Malomocenství ho okamžitě opustilo a on byl uzdraven. ⁴³Ježíš ho poslal pryč se silným varováním. ⁴⁴Řekl mu:

není "Bůh Syn", což je koncept zcela cizí Ježíši a NZ komunitě věřících.

¹³ Démoni (*daimonia*) je jasné slovo a důležitá součást historického vyprávění. Je vážným útokem na text Písma pokoušet se je zamlouvat. Věděli, že Ježíš je Mesiáš (Lk. 4:41) a Jakub říká, že "démoni věří v Jediného Boha a třesou se" (2:19).

¹⁴ Veškeré kázání evangelia v NZ je "kázání evangelia Království". Ježíš uvedl, že toto kázání evangelia Království bylo základem jeho celého poslání (Lk 4:43). Zůstává pak úkolem jeho těla, kterým je Církev. Jinak Církev nezní jako Ježíš a je v nebezpečí, že propaguje jiného Ježíše.

¹⁵ O Božím království, jediné zachraňující evangelium kázané v celém NZ. Správná definice evangelia poskytnutá Markem 1:14-15 musí být

"Určitě o tom nikomu nic neříkej. Jdi ke knězi a ukaž se mu. Předlož oběť, která je podle Mojžíšova zákona pro takové očistění nezbytná, jako svědectví pro ně, aby viděli." ⁴⁵Ale uzdravený malomocný vyšel a říkal všem, co se stalo. V důsledku toho nemohl Ježíš otevřeně vstoupit do měst, ale musel zůstat venku v neobydlených oblastech, kde k němu lidé přicházeli ze všech stran.

2 ¹O několik dní později se Ježíš vrátil domů do Kafarnaum a zprávy se šířily, že je v domě. ²V domě se tísnilo tolik lidí, že bylo plno i přede dveřmi, když Ježíš kázal evangelium-slovo¹⁶ o Království. ³Čtyři muži přinesli ochrnutého muže, ⁴ale kvůli davu se nemohli přiblížit k Ježíši. Vyšli tedy na střechu a rozebrali ji. Poté, co ji otevřeli nad Ježíšem, spustili dolů rohož, na níž ležel ochrnutý muž. ⁵Když Ježíš viděl víru těchto mužů, řekl ochrnutému muži: "příteli, odpuštěny jsou tvé hříchy." ⁶Někteří z náboženských učitelů, kteří tam seděli, si mysleli: ⁷"Jak může takto mluvit? Rouhá se! Kdo může odpouštět hříchy kromě Jediného Boha?"¹⁷ ⁸Ježíš okamžitě ve svém duchu věděl, co si myslí. Řekl jim: "Proč se takto domlouváte? ⁹Co je snazší: říci ochrnutému: 'Tvé hříchy jsou odpuštěny', nebo 'Vstaň, zvedni svou podložku a chod'?" ¹⁰Ale abych vás přesvědčil, že Syn člověka¹⁸ má pravomoc odpouštět hříchy, ¹¹říkám ti, ochrnutý muži: 'Vstaň, zvedni svou rohož a jdi domů.'" ¹²Postavil se, zvedl svou rohož, a vyšel ven před všemi. Všichni byli ohromeni,

udržována po celou dobu, když někdo čte NZ.

¹⁶ "Slovo" je NZ zkratkou pro evangelium Království, spásnou zprávu vždy oznamovanou Ježíšem (Lk. 8:12) a všemi jeho následovníky (Skutky 8:4, 5, 12).

¹⁷ Trpěli stejným duchovním nedostatkem jako "ortodoxní" lidé dnes. Nemohli uvěřit ohromující síle a pravomoci, kterou udělil jeden Bůh, Ježíšův Otec, člověku Mesiášovi.

¹⁸ Lidská bytost, podle Daniele 7. To byl Ježíšův oblíbený způsob, jak se definovat. Pozdější teologie od filosoficky smýšlejících "církvních otců" ho proměnila v Boha, a tak zkomplikovala a zničila jednoduchý unitární monotéismus Ježíše v Jan 17:3 a Marek 12:29. Pavel opravuje všechny ty komplikace a zmatek v 1 Tim. 2:5.

chválili Boha a řekli: "Nikdy jsme nic takového neviděli!"

¹³Ježíš vyšel ještě jednou k moři a učil zástupy, které k němu přišly. ¹⁴Když šel kolem, uviděl Leviho, syna Alfeova, jak sedí u stánku výběrčího daní. Ježíš mu řekl: "Následuj mne." Levi vstal a následoval Ježíše. ¹⁵Toho večera Ježíš jedl večeři v domě Leviho. Mnozí výběrčí daní a "hříšníci"¹⁹ byli přítomni u Ježíše a jeho učedníků kvůli jídlu. Mnoho z těchto lidí bylo následovníky Ježíše. ¹⁶Když náboženští vůdci z farizejů viděli Ježíše jíst s takovými lidmi, zeptali se Ježíšových učedníků: "Proč jí s výběrčími daní a s hříšnými?" ¹⁷Když to Ježíš uslyšel, řekl jim: "Nejsou to zdraví lidé, kteří potřebují lékaře, ale ti, kteří jsou nemocní. Nepřišel jsem povolát bezúhonné lidi, ale hříšníky."

¹⁸Tak tedy Janovi učedníci a farizejové se postili. Někteří z nich přišli k Ježíšovi a zeptali se ho: "Proč se Janovi učedníci a farizejové postí, ale tvoji učedníci ne?" ¹⁹Ježíš jim odpověděl: "Postí se svatební hosté, když je s nimi ženich? Ne. Když je s nimi ženich, nemohou se postit. ²⁰Ale přichází den, kdy bude ženich od nich vzat, a pak se budou postit

²¹Nikdo nedává záplatu, která se nesrazila, na staré oblečení. Jinak se nový kus srazí vůči starému a roztržení zhorší. ²²Nikdo nevkládá nové víno do starých vinných měchů. Jinak víno roztrhne vinné měchy a víno i měchy budou zničeny. Ne. Dáváte nové víno do nových vinných měchů."

²³Jednoho dne sabatu,²⁰ když Ježíš procházel obilnými poli, začali jeho učedníci trhat obilné klasy, když šli kolem. ²⁴Farizejové řekli Ježíši: "Podívej, proč dělají to, co není přípustné pro sabat?" ²⁵Ježíš odpověděl: "Nikdy jste nečetli, co udělal David, když měl on a jeho muži hlad a nouzi? ²⁶Vstoupil do Božího domu, když byl veleknězem Abiatar, a jedl posvěcený chléb, který si nesmí nikdo kromě kněží dovolit jíst, a dal ho také svým mužům. ²⁷Sabat byl udělán pro člověka; člověk nebyl udělán kvůli sabatu. ²⁸Syn člověka je pánem dokonce i sabatu."

3 ¹Ježíš šel znovu do synagogy. Byl tam muž, který měl ochromenou ruku. ²Někteří z těch, kteří tam byli, sledovali Ježíše, jestli uzdraví muže v den sabatu, protože hledali důvod, proč by ho mohli obvinít z porušení zákona. ³Ježíš řekl mužovi s ochromenou rukou: "Pojď a postav se před všechny." Zeptal se jich: ⁴"Je zákonné činit dobro v den sabatu nebo dělat zlo? Měli byste zachránit život nebo zabít?" Ale neřekli ani slovo. ⁵Rozzlobeně se po nich podíval, hluboce rozrušený jejich tvrdohlavým postojem. Potom řekl muži: "Natáhni ruku." Muž natáhl ruku a byla uzdravena. ⁶Farizejové odešli a okamžitě začali s Herodovou stranou plánovat, jak by mohli Ježíše zabít.

⁷Mezitím se Ježíš vrátil k moři a následoval ho velký dav. Ti lidé byli z Galileje, Judeje, Jeruzaléma, Idumeje, Transjordanie a z oblastí Týru a Sidonu. Tolik lidí ho přišlo navštívit, protože slyšeli o všem, co dělá. ⁹Ježíš řekl svým učedníkům, aby měli připravenou malou loď pro případ, že by dav byl zdrcující, ¹⁰protože uzdravil tolik, že všichni nemocní lidé se na něj stále tlačili, aby se ho mohli dotknout. ¹¹Kdykoli ho zlí duchové uviděli, upadli před něj a vykřikli: "Ty jsi Boží Syn!" ¹²Ale přikazoval démonům, aby neodhalovali, kdo je.

¹³Potom Ježíš odešel do vrchoviny. Zavolal ty, u nichž chtěl, aby byli s ním, a oni k němu přišli. ¹⁴Vybral si dvanáct, aby byli ve spojení s ním, a nazval je apoštoly. Měli ho doprovázet a on je pověřil, aby ohlašovali evangelium Království, ¹⁵a dal jim pravomoc vyhánět demony. ¹⁶Těchto dvanáct si vybral: Šimon (jehož nazval Petr), ¹⁷Jakub, syn Zebedeův a jeho bratr Jan (jež nazval boanerges, což znamená "synové hromu"), ¹⁸Ondřej, Filip, Bartoloměj, Matouš, Tomáš, Jakub, syn Alfeův, Tadeáš, Šimon Revolucionář, ¹⁹a Juda Iškarriot (jenž ho zradil).

²⁰Ježíš šel domů, ale tak velký zástup se znovu shromáždil, že on a jeho učedníci neměli ani čas se najíst. ²¹Když o tom slyšela Ježíšova rodina, šla ho převzít do své péče a namítali: "Je pomatený!" ²²Ale nábo-

¹⁹ "Hříšníci" zde označují ty, kteří nebyli v dodržování náboženského zákona považováni za přesné, jak vyžadovali učitelé náboženství a farizejové.

²⁰ "Sabat" v NZ je sobota a pátek je den přípravy. V Janovi 19:31 byl sabat zvláštní, protože sabat padl do týdnu pesachu.

ženští vůdci z Jeruzaléma řekli: "Je posedlý Beelzebubem! Skrze vládce démonů vyhání démony!" ²³Ježíš si je však zavolal. Pomocí podobenství se jich zeptal: "Jak může Satan vyhánět Satana? ²⁴Království bojující samo v sobě nemůže pokračovat. ²⁵Rozdělená domácnost je odsouzena k zániku. ²⁶Pokud je Satan rozdělen a bojuje proti sobě, nebude trvat dlouho – brzy dojde ke konci. ²⁷Je zřejmé, že pokud někdo vtrhne do domu silného muže a pokusí se vzít jeho věci, neuspěje, dokud nejprve silného muže nespoutá,

²⁸Říkám vám pravdu: hříchy a rouhání mohou být odpuštěny, ²⁹ale pokud se někdo rouhá proti svatému duchu, nikdy mu nemůže být odpuštěno, protože je vinen hříchem proti nadcházejícímu věku."²¹ ³⁰(Ježíš to řekl, protože říkali: "Má zlého ducha."²²)

³¹Potom přišli Ježíšova matka a bratři. Čekali venku, poslali mu zprávu a žádali ho, aby vyšel. ³²Lidé ze zástupu, který seděl kolem něj, mu řekli: "Tvoje matka a bratři jsou venku a chtějí s tebou mluvit." ³³Ježíš odpověděl: "Kdo je má matka? Kdo jsou moji bratři a sestry?" ³⁴Když se rozhlédl po všech těch, kteří tam seděli v kruhu, řekl: "Tohle je moje matka! Tady jsou moji bratři a sestry! ³⁵Ten, kdo koná Boží vůli,²³ tito lidé jsou můj bratr a sestra a matka."

²¹ Ne "věčný hřích", ale hřích proti zjevné činnosti Boha skrze jeho ducha. Tento druh hříchu skončí vyloučením ze spásy v nadcházejícím věku Božího království na zemi.

²² Podobný redakční komentář od Marka se objevuje v 7:19, kde Marek dodává, že "Ježíš to řekl, a tak učinil všechna jídla čistými." (Pavel řekl totéž v Řím. 14:14, 20.) Potravinové zákony v Lev. 11 nejsou součástí poslušnosti Nové smlouvy. Nikdo nemá zasahovat do této křesťanské svobody ve věcech stravování a pití a ve vztahu k židovskému kalendáři – výroční svátky, nové měsíce a týdenní sabaty, které jsou stínem Mesiáše, který přišel (Kol. 2:16–17). "Obřizka" již není "vykonávána rukama". A obřizka zahrnuje literou "celý zákon" (viz Gal. 4 a 5, kde Pavel tvrdě pracuje, aby zabránil věřícím v pádu do toho, co by dnes mohlo být nazváno hnutím "židovských kořenů", do popření svobody Nové smlouvy).

²³ Konat Boží vůli není vágní "konat dobro", ale závazek k poslušnosti evangeliu Království, jaké Ježíš kázal (viz Heb. 5:9; Řím. 1:5; 16:26;

4 ¹Ježíš začal znovu učit u moře. Tolik lidí ho přišlo poslouchat, že vstoupil do lodě a seděl v ní na vodě, zatímco dav poslouchal na břehu. ²Ilustroval své učení pomocí mnoha příběhů.²⁴ ³Řekl: "Poslouchajte,²⁵ rozsévač vyšel zasít. ⁴Tak tedy, když rozhazoval semena, padla některá na cestu a ptáci přišli a snědli je. ⁵Jiná semena padla na kamenitou zem, kde nebylo mnoho země. V mělké půdě začaly rostliny rychle růst, ale protože půda nebyla hluboká, ⁶byly spáleny, když vyšlo slunce. Protože neměly skutečné kořeny, brzy uschly. ⁷Jiná semena padla mezi trní. Trní vyrostlo a rdousilo klíčící semena, takže nic neplodila. ⁸Jiná semena dopadla na dobrou půdu, kde vyklíčila a rostla. Zplodila sklizeň asi třiceti, šedesáti a stonásobnou toho, co bylo vysázeno. ⁹Máte-li uši, abyste slyšeli, věnujte velmi bedlivou pozornost²⁶ tomu, co říkám."

¹⁰Když byl sám, jeho dvanáct učedníků a ostatní, kteří byli s ním, se ho zeptali, co to podobenství znamená. ¹¹Řekl jim: "Zjevené tajemství Božího království²⁷ vám bylo předáno, abyste chápali. Ale nezasvěcení mají pouze příběhy, ¹²takže i když vidí, nemají vhled, a přestože slyší, nechápou. Kdyby pochopili, pak by se mohli obrátit

Jan 3:36 pro NZ shrnutí víry, která vede ke spáse.

²⁴ Podobenství, přirovnání.

²⁵ Připomíná nám to Šema: "Poslouchej, Izraeli, Pán náš Bůh je jeden Pán" (Mk. 12:29; Jan 17:3). Slyšet a pochopit podobenství o rozséváči je klíčem k proniknutí do Ježíšovy mysli a k následování ho v poslušnosti. Evangelium Království je vysvětleno v podobenství o rozséváči (srv. Mt. 13:19).

²⁶ Podstatná otázka nesmrtelnosti je zapojena do naší pozornosti vůči podobenství o rozséváči a všem Ježíšovým učením. Ježíšova slova jsou takzvaná "super velká" slova, ve srovnání s nimiž jsou všechny ostatní úvahy menší a okrajové. Záleží jen na jedné otázce: zda v nadcházejícím království získáme nesmrtelnost nebo zda zahyneme jako nevěřící (srv. Jn. 3:36; 3:16).

²⁷ A jak získat nesmrtelnost v tomto Království a postavení vládců s Ježíšem, když se vrátí. To vše je součástí evangelia o Království (Dan. 7:14, 18, 22, 27; 1 Kor. 6:2; 2 Tim. 2:12; Mt. 19:28; Zj. 2:26; 3:21; 5:10; 20:1-6, atd)

zpět²⁸ k Bohu a mohlo jim být odpuštěno.²⁹

13 Ježíš se jich zeptal: "Nerozumíte tomu podobenství? Pokud nemůžete, jak pochopíte každé z podobenství? 14 Rozséváč rozsévá evangelium-slovo.³⁰ 15 Semena na cestě, kde je zaseto slovo, představují ty, kteří slyší evangelium-slovo, ale potom se Satan okamžitě naskytne a odejme slovo, které do nich bylo zaseto. 16 Podobně semena na skalnaté půdě ilustrují ty, kteří slovo slyší, a okamžitě ho s nadšením přijímají. 17 Ale poněvadž nemají pevné kořeny, vydrží jen chvilku, dokud nepřijdou potíže nebo pronásledování, a pak rychle odpadnou.³¹ 18 Ti zasetí mezi trní ilustrují ty, kteří slyší slovo, 19 ale starosti tohoto věku,³² pokušení bohatství a další rozptýlení dusí růst slova a stává se neplodným. 20 Semena zasetá na dobré půdě však ilustrují ty, kteří slovo slyší, přijímají a jsou plodní – plodí třiceti, šedesáti a stonásobek toho, co bylo původně zaseto."

21 Ježíš se jich zeptal: "Kdo klade lampu pod kbelík nebo pod postel? Nikdo: Kladete lampu na stojan pro lampu. 22 Všechno skryté bude odhaleno a vše, co je tajné, bude zveřejněno. 23 Máte-li uši na slyšení, poslouchejte, co říkám!" 24 Dodal: "Věnujte pozornost tomu, co slyšíte, protože vám bude dáno podle toho, kolik chcete obdržet, míra za mírou. 25 Více bude dáno těm, kteří již rozumějí, ale těm, kteří si nepřejí vědět, bude odejmuto i to málo pochopení, které mají."

26 Ježíš řekl: "Boží království je jako člověk, který vsévá semeno do země. 27 Jde spát a vstává, den co den, ale člověk nemá žádné znalosti o tom, jak semena klíčí a roste. 28 Země plodí sklizeň automaticky. Nejprve se objeví výhonek, poté klasy zrna a poté klasy zrna dozrávají. 29 Když zrno je

zralé, žne ho farmář srpem, protože sklizeň³³ je připravena."

30 Zeptal se: "K čemu můžeme přirovnat Boží království? Jakou ilustraci použijeme? 31 Je jako hořčičné semeno, nejmenší ze všech semen. 32 Když je však zaseto, vyrůstá v rostlinu, která je větší než jiné rostliny. Má velké větve dost na to, aby ptáci mohli usedat na větve v jeho stínu."³⁴

33 Ježíš použil mnohé z těchto ilustrací, když hovořil s lidmi, aby pochopili co nejvíce. 34 Ve skutečnosti, když mluvil veřejně, používal pouze podobenství. V soukromí však vysvětlil svým učedníkům všechno.

435 Později toho dne večer řekl svým učedníkům: "Pojeďme na druhou stranu moře." 36 Když opustili dav, šli učedníci s Ježíšem a nastoupili na loď. 37 Brzy povstala prudká bouře a na loď narážely vlny, plníce ji vodou. 38 Ježíš spal na zádi, opíraje hlavu na polštář. Učedníci ho probudili a křičeli na něj. "Učiteli, nestaráš se, že se utopíme?" 39 Ježíš se zcela probral. Nařídil větru, aby utichl, a řekl vlnám: "Utište se! Uklidněte se!" Vítr ustal a voda se zcela uklidnila. 40 Zeptal se jich: "Proč jste tak vyděšení? Nenaučili jste se mít víru?" 41 Byli ohromeni a vyděšení. Ptali se jeden druhého: "Kdo to je? Dokonce i vítr a vlny ho poslouchají!"

5 1 Dorazili na druhou stranu jezera v oblasti Gerasenů. 2 Když Ježíš vystoupil z lodi, z hřbitova přišel muž utlačovaný zlým duchem, aby se s ním setkal. 3 Tento muž žil mezi hrobkami a bylo nemožné ho ještě více krotit, a to ani řetězem. 4 Často byl spoután řetězy, ale řetězy pouze přetrhal a rozbil okovy na kousky. Nikdo neměl sílu si ho podmanit. 5 Dnem a nocí neustále křičel mezi hrobkami a okolními kopci a řezal se

²⁸ Činit pokání.

²⁹ Všímněte si velmi významné skutečnosti, že není možné pokání a odpuštění za nepřítomnosti jasného chápání evangelia Božího království, jaké kázal Ježíš a zbytek NZ. Spása je založena na inteligentním uchopení evangelia Království, jaké kázal Ježíš. Evangelium Království je souhrnným vyjádřením celé jeho služby a záměru (Lk. 4:43; Mk. 1:14-15).

³⁰ O Království (Mt. 13:19), spásné evangelium.

³¹ Ukazuje, že doktrína "jednou spasen, navždy spasen" je podle Bible nepravdivá.

³² Současný zlý věk (Gal. 1:4), který bude trvat až do Ježíšova příchodu, kdy bude nahrazen tisíciletím, které zavede věk celosvětového Božího království.

³³ Sklizeň v NZ nastane při budoucím druhém příchodu Ježíše (Zj. 14:14-16; 19:11-16), na konci věku, aby zřídil své Království na zemi (Mt. 13:39, 40, 49; 24:3).

³⁴ Ježíš zde cituje z proroctví o budoucím království v Ez. 17:22-24. Dan. 4:12 předává podobné proroctví o království, ve kterém se lidé ukrývají a žijí.

ostrými kameny. ⁶Když z dálky viděl Ježíše, běžel a poklekl před ním. ⁷Silným hlasem zvolal: "Co máš se mnou co dělat, Ježíši, Synu Všemohoucího Boha? Přísahvej na Boha, že mě nebudeš mučit!" ⁸Neboť Ježíš již řekl zlému duchu, aby opustil člověka. ⁹Ježíš se ho tedy zeptal: "Jak se jmenuješ?" Odpověděl: "Jmenuji se Legie, protože nás je mnoho!"³⁵ ¹⁰Opakovaně také prosil Ježíše, aby je neposílal z této oblasti. ¹¹Na nedalekém svahu se páslo velké stádo prasat. ¹²Zlí duchové prosili Ježíše: "Pošli nás do prasat, abychom do nich mohli vstoupit." ¹³Ježíš jim to dovolil. Zlí duchové opustili muže a vešli do prasat. Celé stádo, asi dva tisíce, se hnalo dolů po strmém útesu do moře a utopilo se.

¹⁴Pasáci prasat utekli a šířili zprávy po celém městě i na venkově. Lidé vyšli, aby viděli, co se stalo. ¹⁵Když našli Ježíše, uviděli tam demony ovlivněného muže sedět, oblečeného a při smyslech – a byli vystrašení! ¹⁶Ti, kteří viděli, co se stalo demonizovanému muži a prasatům, to ostatním řekli. ¹⁷Začali prosit Ježíše, aby opustil jejich území. ¹⁸Když se Ježíš vyhoupl na loď, muž, který byl demonizován, ho prosil, aby mohl jít s ním. ¹⁹Ježíš však jeho žádost odmítl a přikázal mu: "Jdi domů ke svému lidu a řekni jim všechno, co pro tebe Pán udělal a jak byl k tobě milosrdný." ²⁰Muž tedy šel svou cestou a začal lidem Deseti měst říkat vše, co pro něj Ježíš udělal, a všichni byli ohromeni.

²¹Ježíš se znovu vrátil lodí na druhou stranu jezera, kde se kolem něj na břehu shromáždil velký dav. ²²Přišel k němu vůdce jedné ze synagog jménem Jairus. Když uviděl Ježíše, padl na jeho nohy ²³a prosil ho: "Má malá dcera umírá. Prosím, pojd' a polož na ni ruce, aby mohla být uzdravena a žít." ²⁴Ježíš tedy šel s ním. Všichni ho následovali, tísnili ho a tlačili se na něj.

²⁵Byla tam žena, která už dvanáct let krvácela. ²⁶Značně trpěla v rukou mnoha lékařů a utratila vše, co měla. Nic jí však nepomohlo – ve skutečnosti se její stav zhoršoval. ²⁷Slyšela o Ježíši a tak vyšla skrz dav za něj a dotkla se jeho pláště. ²⁸Říkala si: "Jestli se mohu jen dotknout jeho pláště,

budu uzdravena." ²⁹Krvácení se okamžitě zastavilo a ona cítila, že se její tělo uzdravilo z nemoci. ³⁰Ježíš, který najednou pocítil, že z něj vyšla moc, se otočil v davu a zeptal se: "Kdo se dotkl mého pláště?" ³¹Učedníci odpověděli. "Pohled' na dav tlačící se na tebe. Co tím míníš, 'Kdo se mě dotkl?'" ³²Ale Ježíš se rozhlédl kolem, aby viděl, kdo to udělal. ³³Žena vědoma si toho, co se jí stalo, přišla a padla před něj a řekla mu celou pravdu. ³⁴Ježíš jí řekl: "Má dcero, tvá víra tě uzdravila. Jdi v pokoji. Byla jsi úplně vyléčena ze své nemoci."

³⁵Zatímco ještě mluvil, někteří lidé přišli z domu vůdce synagogy. Řekli: "Tvá dcera je mrtvá. Už nemusíš učitele obtěžovat." ³⁶Ježíš však nevěnoval pozornost tomu, co řekli. Řekl vůdci synagogy: "Neboj se, jen měj víru." ³⁷Nedovolil nikomu jít s ním kromě Petra, Jakuba a Jakubova bratra Jana. ³⁸Když dorazili do domu vůdce synagogy, viděl Ježíš veškerý nepokoj, lidé plakali a naříkali. ³⁹Vešel dovnitř a zeptal se jich: "Proč děláte takový rozruch se vším tím pláčem? Holčička není mrtvá; jen spí." ⁴⁰Pohrdavě se mu vysmáli. Ježíš nechal všechny odejít. Potom šel do místnosti, kde ležela malá holčička, a vzal s sebou otce a matku dítěte a tři učedníky. ⁴¹Držel ruku holčičky a řekl: "*Talitha koum*", což znamená,³⁶ "Holčičko, prostě vstaň!" ⁴²Malá holčička, dvanáctiletá, se okamžitě zvedla a začala chodit. Byli úplně ohromeni tím, co se stalo. ⁴³Předal jim přísné pokyny, nedovolit nikomu o tom vědět, a řekl jim, aby malé dívčině dali něco k jídlu.

6 ¹Ježíš odešel se svými učedníky domů do Nazaretu. ²V den sabatu začal učit v synagoze a mnozí z posluchačů byli ohromeni. Ptali se: "Odkud to všechno dostává? Co je to za moudrost, která mu byla dána? Kde dostal moc konat zázraky?" ³Není to syn tesaře a Marie – bratr Jakuba, Josefa, Judy a Šimona? Nežijí tady mezi námi jeho sestry?" Byli jím uraženi a odmítli ho. ⁴Ježíš jim řekl: "S prorokem je zacházeno s úctou, vyjma jeho rodného města, svých příbuzných a své rodiny." ⁵Výsledkem bylo, že Ježíš tam nemohl vykonat žádné zázraky,

³⁵ Podivná směs jednotného a množného čísla, „moje“ a „mý“.

³⁶ V aramejštině.

kromě uzdravení několika nemocných lidí. ⁶Byl ohromen jejich nedostatkem víry. Ježíš cestoval po vesnicích a učil.

⁷Svolal dvanáct učedníků a začal je vysílat dva po dvou a dával jim moc nad zlými duchy.³⁷ ⁸Nařídil jim, aby si sebou nic nebrali, kromě vycházkové hole – žádný chléb, tašku ani peníze v opasku. ⁹Mohli nosit sandály, ale neměli si vzít další košili. ¹⁰Přikázal jim: "Když jste pozváni do domu, zůstaňte tam, dokud neodejdete. ¹¹Pokud vás lidé nepřivítají ani neposlouchají, vytřeste prach z nohou, když odcházíte, jako svědectví proti nim." ¹²Obcházeli tedy kolem a kázali, že lidé by měli činit pokání.³⁸ ¹³Vyhnali mnohé demony a uzdravili mnohé, kteří byli nemocní, když je pomazali olejem.

¹⁴Král Herodes slyšel o Ježíši od doby, kdy se stal známým. Někteří říkali: "To je Jan Křtitel vzkříšený z mrtvých. Proto má takové zázračné síly." ¹⁵Jiní říkali: "Je to Eliáš." Ještě jiní říkali: "Je to prorok, jako jeden z proroků minulosti." ¹⁶Když to Herodes slyšel, řekl: "Musí to být Jan, ten, kterého jsem sťal! Vrátil se z mrtvých!"

¹⁷Neboť Herodes vydal rozkazy zatkout a uvěznit Jana kvůli Herodiadě, manželce svého bratra Filipa, se kterou se Herodes oženil. ¹⁸Jan řekl Herodovi: "Je proti-zákonné, aby ses oženil s manželkou svého bratra." ¹⁹Herodias měla tedy proti Janovi zášť a chtěla, aby byl zabit. Ale nedokázala to zařídit, ²⁰protože Herodes věděl, že Jan je svatý muž, který konal, co je správné. Herodes chránil Jana a ačkoli to, co Jan řekl, ho velmi znepokojovalo, byl stále šťastný, že slyšel, co on říkal. ²¹Herodias měla příležitost při Herodových narozeninách. Pořádal hostinu pro urozené, vojenské důstojníky a důležité vůdce Galileje. ²²Vstoupila dcera Herodiady a tančila pro ně. Herodes a ti, kteří s ním jedli, byli potěšeni jejím výkonem, a tak řekl dívce: ²³"Požádej mě o cokoli a já ti to dám." Svou přísahou potvrdil svůj slib: "Dám ti až polovinu svého království." ²⁴Odešla a zeptala se své matky: "Co mám žádat?" Odpověděla: "Hlavu Jana Křtitele." ²⁵Dívka spěchala dovnitř a řekla králi: "Chci, abys mi dal právě teď na míse

hlavu Jana Křtitele." ²⁶Král byl velmi rozrušen, ale kvůli přísahám, které učinil před svými hosty, ji nemohl odmítnout. ²⁷Okamžitě poslal kata, aby mu přinesl Janovu hlavu. Poté, co ho ve vězení sťali, ²⁸přinesl kat na míse Janovu hlavu a dal ji dívce a mladá dívka ji podala matce. ²⁹Když Janovi učedníci slyšeli, co se stalo, přišli, vzali jeho tělo a umístili ho do hrobky.

³⁰Apoštolové se vrátili a shromáždili kolem Ježíše. Ohlásili mu vše, co vykonali a co učili. ³¹Ježíš jim řekl: "Pojďte se mnou, jen vy sami. Půjdeme na tiché místo a chvíli si odpočneme," protože přicházelo a odcházelo tolik lidí, že neměli ani čas na jídlo. ³²Jeli lodí na klidné místo, aby byli sami.

³³Ale lidé viděli, jak odcházejí, a poznali je. Tak lidé ze všech okolních měst běželi napřed a dostali se tam před nimi. ³⁴Když Ježíš vystoupil z lodi, uviděl obrovský dav lidí a cítil s nimi soucit, protože byli jako ovce bez pastýře. Začal je tedy učit o mnoha věcech. ³⁵Bylo už pozdě ve dne a přišli k Ježíšovi učedníci. Řekli mu: "Jsme daleko odevšad a je opravdu pozdě. ³⁶Měl bys lidem říci, aby odešli a koupili si něco k jídlu v okolních vesnicích a na venkově." ³⁷Ježíš však odpověděl: „Vy jim dáte něco k jídlu." Učedníci odpověděli. "Co? Potřebovali bychom víc než šestiměsíční výplatu na nákup chleba, který by všechny ty lidi živil." ³⁸Ježíš řekl: "Dobrá, kolik máte chleba?" Šli to zjistit a řekli mu: "Pět bochníků a pár ryb." ³⁹Ježíš pak přikázal všem, aby se posadili ve skupinách na zelenou travu. ⁴⁰Seděli ve skupinách po stech a padesáti. ⁴¹Potom vzal pět bochníků a dvě ryby. Vzhledl k nebi a požehnal jídlo a lámal chléb na kousky. Pak podával chléb učedníkům, aby dávali lidem, a rozděloval ryby mezi všechny. ⁴²Každý jedl, dokud nebyl sytý. ⁴³Potom shromáždili to, co zbylo z chleba a ryb – dvanáct košů. ⁴⁴Jídlo jedlo celkem pět tisíc mužů a jejich rodiny.

⁴⁵ Ihned poté Ježíš svým učedníkům pokynul, aby se dostali zpět na loď. Měli jet dále do Betsaidy na druhé straně jezera, zatímco poslal lidi svou cestou. ⁴⁶Jakmile je opustil, vyšel do kopců, aby se modlil.

³⁷ Synonymum pro demony.

³⁸ Kázali ovšem stejné evangelium o Království, které Ježíš kázal. To je pravé evangelium, včet-

ně pozdějších, ovšem, jak se tyto události odehrály, smrti a vzkříšení Ježíše (viz Skutky 8:12; 19:8; 20:24-25; 28:23, 31; Lk. 4:43; Mk. 1:14-15).

647 Později toho večera byla loď uprostřed jezera, zatímco Ježíš byl sám, stále na souši. **48** Mohl vidět, jak jsou cloumáni, když usilovně veslovali, protože vítr foukal proti nim. V časných ranních hodinách k nim přicházel Ježíš, šel po vodě. Minul by je, **49** ale když ho viděli chodit po vodě, mysleli si, že je to duch. Vykřikli, **50** protože ho všichni mohli vidět a byli naprosto vyděšení. Ježíš jim řekl: "Nebojte se. To jsem já. Neděste se!" **51** Přešel k nim a dostal se do člunu a vítr ustal. Byli naprosto šokováni, **52** neboť kvůli svému tvrdohlavému a tvrdému postoji nechápali význam zázraku nakrmení.

53 Po překročení moře dorazili do Genezaretu a zakotvili loď. **54** Když vystoupili, lidé okamžitě poznali Ježíše. **55** Běhali všude po celé oblasti, aby přivedli všechny nemocné na jejich rohožích tam, kde slyšeli, že je Ježíš. **56** Kamkoli šel, ve vesnicích, ve městech nebo na venkově, kladli nemocné na tržiště a prosili Ježíše, aby nechal nemocné dotýkat se okraje jeho oblečení. Každý, kdo se ho dotkl, byl uzdraven.

7 **1** Farizejové a někteří z náboženských vůdců, kteří sestoupili z Jeruzaléma, aby se setkali s Ježíšem, **2** si všimli, že někteří z jeho učedníků jedli "nečistýma" (což znamená nemytýma) rukama. **3** (Farizejové a mnozí Židé nejedí, dokud si neumyjí ruce, v souladu s tradicí svých předků. **4** Stejně tak nejedí, když se vrátí z trhu, dokud se neumyjí. Zachovávají mnoho dalších rituálů, jako je mytí pohárů, hrnců a pánví). **5** Farizejové a náboženští vůdci se tedy zeptali Ježíše: "Jak to, že tvoji učedníci nerespektují tradici našich předků? Jedí nečistýma rukama." **6** Ježíš odpověděl: "Izaiáš měl

pravdu o vás pokrytci, když řekl: 'Tito lidé tvrdí, že mě ctí, ale ve svém myšlení je jejich srdce a mysl daleko od mne. **7** To, že mne uctívají, je zbytečné, protože to, co učí jako doktríny, jsou pouze lidská pravidla a doktríny.'" **8** Řekl jim. "Ignorujete Boží zákon a podstrkujete své vlastní lidmi vytvořené tradice.

9 Jak dovedně jste zrušili Boží zákon, abyste mohli podporovat své tradice! **10** Mojžíš řekl: 'Cti svého otce a matku,' a 'Každý, kdo proklíná svého otce nebo matku, by měl zemřít.' **11** Říkáte však: 'Pokud někdo řekne svému otci nebo matce: "Všechno, co jste ode mě mohli obdržet, je nyní 'korban'" (to znamená zasvěcené Bohu), **12** pak mu nedovolíte dělat cokoli dále ve prospěch své matky nebo otce. **13** Díky této své tradici, kterou předáváte, činíte Boží slovo neplatným. Děláte mnoho podobných věcí."

14 Ježíš k sobě znovu přivolal zástup lidí a řekl jim: "Poslouchejte mě, všichni a pochopte. **15** To, co je zvenčí a jde do vás, vás neznečišťuje. To, co z vás vychází, vás činí nečistými." [**16** Kdo má uši k slyšení, poslouchejte!]"³⁹

17 Potom Ježíš šel dovnitř, aby unikl davu, a jeho učedníci se ho zeptali na jeho ilustraci. **18** Odpověděl: "Ani vy tomu nerozumíte? Nevidíte, že to, co jíte, vás nečiní nečistými? **19** Nevejde to do vaší mysli, ale do žaludku, a pak z těla vyjde." Touto poznámkou prohlásil každé jídlo za čisté. **40** **20** "To, co z vás vychází, vás činí nečistými. **21** Právě zevnitř, z mysli lidí, přicházejí zlé myšlenky: sexuální nemravnost, krádež, vražda, cizoložství, **22** chamtivost, zášť, podvod, sprostota, závist, pomluva, pýcha, bez-

³⁹ Rané rukopisy neobsahují verš 16.

⁴⁰ Ježíš zrušil potravinové zákony Levitiků a uvědomili si to později. Toto je redakční poznámka přidaná Markem, jako Markův komentář ve 3:30. Pavel také psal jako Žid a křesťan, řekl, že "nic není nečisté samo o sobě ... všechno je čisté" (Řím. 14:14, 20). Pavel používal slovo *katharos*, "čisté", což je přesný opak těch potravin uvedených v Lev. 11 jako *akathartos*, "nečisté", zakázané jídlo pod Mojžíšovou Tórou. Křesťané nyní mají být "v rámci Mesiášovy Tóry" (Gal. 6:2; 1 Kor. 9:21). Existuje rozsáhlý návod v Římanům, Galatským, Hebreům a 2 Kor. 3, aby vyučoval, že zákon je nyní zdu-

chovněn a není vyžadován od věřících v liteře Mojžíšova zákona (Řím. 7:6). Kol. 2:16-17 důrazně a jednoznačně nazývá "trio" zachovávání židovského kalendáře - svatý den, nový měsíc a sabat - jediným stínem nahrazeným podstatou, která je obětí tělem Mesiáše, který přišel a je nyní vyvýšen a přítomen s námi. Stejný stín a tělo Mesiášova protikladu se nachází v Heb. 8:5 a 10:1. Pokusy odstranit týdenní sabat z Pavlova seznamu v Kol. 2 jsou vyvráceny skutečností, že asi 10 pasáží ve SZ vyjmenovává kalendář jako výroční, měsíční a týdenní dodržování. (Viz moje *Law, Sabbath and New Covenant Christianity* pro diskusi, též česky.)

ohlednost — 23Všechna tato zla pocházejí zevnitř a znečišťují lidi."

24Potom Ježíš odešel a šel do oblasti Týru. Nechtěl, aby někdo věděl, že tam byl v domě, ale nemohl to udržet v tajnosti. 25Jakmile o něm slyšela žena, jejíž malá dcera měla zlého ducha, přišla a padla mu k nohám. 26Žena byla Řekyně, narozená v Syrofénicii. Prosila Ježíše, aby vypudil demona z její dcery. 27Ježíš odpověděl: "Nejprve nechť jedí děti, dokud nejsou syté. Ne, ní správné brát jídlo dětem a hodit je psům." 28Odpověděla: "Pravda, pane, ale i psi pod stolem jedí kousky, které děti nechávají." 29Ježíš jí řekl: "Kvůli takové odpovědi můžeš jít – démon opustil tvou dceru." 30Šla domů a našla dítě ležící na posteli, démon odešel.

31Když opustil oblast Týru, prošel Ježíš Sidonem a poté na Galilejské moře a na území Deseti měst. 32Přinesli mu hluchého muže, který také nemohl správně mluvit. Požádali Ježíše, aby se ho dotkl rukou a uzdravil ho. 33Poté, co ho Ježíš vzal stranou od davu, vložil prsty do uší hluchého. Pak se slinou dotkl jeho jazyka. 34Ježíš vzhledl k nebi a s povzdechem řekl: "Efata", což znamená "Otevři se!" 35Mužovy uši byly otevřeny, jeho překážka v řeči byla pryč a začal správně mluvit. 36Ježíš vydal přísné příkazy, aby to nikomu neříkali, ale čím více to říkal, tím více se šířili zprávy. 37Byli naprosto ohromeni a řekli: "Všechno, co dělá, je úžasné. Dokonce udělá, že hluchý slyší a němý mluví."

8 1Asi ve stejné době se sešel jiný velký dav, který neměl co jíst. Ježíš svolal učedníky a řekl jim: 2"Cítím soucit se zástupem, protože už tři dny zůstávali se mnou a nemají co jíst. 3Když je pošlu domů bez jídla, cestou zemdlí. Někteří přišli z velké vzdálenosti." 4Jeho učedníci řekli: "Kde by někdo mohl najít dost chleba na to, aby je zde v této divočině nasýtil?" 5Zeptal se: "Kolik máte bochníků?" Odpověděli: "Sedm." 6Nařídil lidem v davu, aby se posadili na zem. Potom vzal sedm chlebů a vzdal díky. Lámal chléb a podával kousky svým učedníkům, aby dávali lidem v davu. 7Měli také pár ryb, také je požehnal a řekl: "Vezměte je a sdílejte je také." 8Jedli, dokud nebyli

syti, a pak sebrali sedm košů toho, co zbylo. 9Byly tam čtyři tisíce lidí. Poté, co je poslali na cestu, 10nastoupil Ježíš se svými učedníky do člunu a vydal se do oblasti Dalmanuta.

11Farizejové dorazili a začali se s ním dohadovat, chtěli, aby jim dal zázračné znamení z nebe, a snažili se přimět ho, aby prokázal své nároky. 12Ježíš zhluboka povzdech, 41 a zeptal se: "Proč vy lidé chcete znamení? Říkám vám pravdu: Nedám vám znamení." 13Opustil je, vstoupil do lodi a jel přes jezero.

14Učedníci však zapomněli sebou přinést chléb. Jediné, co měli v lodi, byl jeden bochník. 15Varoval je: "Dávejte si pozor na kvas farizejů a Herodův!" 16Usoudili: "Říká to proto, že nemáme žádný chléb." 17Ježíš věděl, co říkali, a řekl: "Proč mluvíte o tom, že nemáte žádný chléb? Copak ještě nevíte ani nechápete? Máte uzavřenou mysl? 18Ačkoli máte oči, nevidíte? Vaše uši neslyší? 19Pamatujete, když jsem rozdělával pět bochníků mezi pěti tisíci? Kolik košů zbytků jste sebrali?" Odpověděli: "Dvanáct." 20"A těch sedm bochníků rozdělených mezi čtyři tisíce. Kolik košů zbytků jste sebrali?" Odpověděli: "Sedm." 21Zeptal se jich: "Pořád tomu nerozumíte?"

22Šli do Betsaidy, kde někteří lidé přivedli slepého muže k Ježíši. Prosili Ježíše, aby se ho dotkl a uzdravil ho. 23Ježíš vzal slepého za ruku a vzal ho ven z vesnice. Ježíš plivl na mužovi oči a dotkl se ho rukama. Potom se ho Ježíš zeptal: "Vidíš něco?" 24Muž se rozhlédl a řekl: "Vidím lidi, ale vypadají jako chodící stromy." 25Ježíš se tedy znovu dotkl očí muže. Ted' viděl správně – byl vyléčen a jeho zrak byl jasný. 26Ježíš poslal toho muže domů a přikázal mu: "Nevracej se přes vesnici."

27Ježíš a jeho učedníci odešli do vesnic Caesareje Filipovy. Cestou se svých učedníků zeptal: "Kdo, říkají lidé, jsem já?" 28Odpověděli: "Někteří říkají Jan Křtitel, jiní říkají Eliáš, jiní říkají jeden z proroků." 29Zeptal se jich: "Ale kdo, říkáte vy, jsem?" Petr odpověděl: "Ty jsi Mesiáš!" 30Ježíš je varoval, aby o něm nikomu neříkali.

31Potom jim Ježíš začal vysvětlovat, že Syn člověka bude muset trpět mnohé věci

⁴¹ To znamená z frustrace kvůli jejich zaslepe-

nosti a tvrdohlavosti.

a bude odmítnut staršími, hlavními kněžími a učiteli náboženství. Bude zabit, ale o tři dny později vstane znovu.⁴² ³²Ježíš jim to velmi jasně vysvětloval. Ale Petr ho vzal stranou a začal ho kárat. ³³Ježíš se otočil a pohlédl na své učedníky, pokáral Petra. "Odejdi ode mne, Satane. Nemyslíš, jak myslí Bůh, ale jako lidské bytosti."

³⁴Ježíš k sobě přivolal zástup a své učedníky a řekl jim: "Pokud chcete býtými učedníky, musíte se vzdát sami sebe, zvednout svůj kříž a následovat mě. ³⁵Pokud chcete zachránit svůj život, ztratíte ho, ale pokud ztratíte svůj život kvůli mně a evangeliu Království⁴³ zachráníte si jej. ³⁶K čemu je vám užitečné získat vše na celém světě a ztratit svůj vlastní život? Co byste dali výměnou za svůj život? ³⁸Pokud se stydíte uznat mě a moje výroky v této nevěrné a zlé společnosti,⁴⁴ potom se bude stydět Syn člověka, aby vás uznal, když přijde se slávou svého Otce a se svatými anděly."

9 ¹Ježíš jim řekl: "Říkám vám pravdu: někteří tu stojící nezemřou dříve, než uvidí Boží království přicházející s mocí."⁴⁵ ²O šest dní později vzal Ježíš s sebou Petra, Jakuba a Jana a vedl je sebou na vysokou horu. Jeho vzhled se úplně změnil. ³Jeho šaty zářily brilantní bílou, bělejší, než by je mohl vybělit kdokoli na Zemi. ⁴Potom se před nimi také objevili Eliáš a Mojžíš, mluvili s Ježíšem. ⁵Petr promluvil a řekl: "Rabbi, je skvělé, že jsme tady! Měli bychom vytvořit tři přístřešky – po jednom pro

tebe, Mojžíše a Eliáše." ⁶(On opravdu nevěděl, co říká, protože byli všichni tak vystrašení!) ⁷Potom je zakryl oblak a z oblaku se ozval hlas: "Toto je můj Syn, ten, z něhož mám radost. Poslouchejte jeho učení." ⁸Pak náhle, jak sledovali, nikdo tam nebyl. S nimi byl jen Ježíš.

⁹Když sestoupili z hory, Ježíš jim přikázal, aby nikomu neříkali, co viděli,⁴⁶ dokud Syn člověka nevstane z mrtvých. ¹⁰Ponechali si to pro sebe, ale navzájem se dohadovali o tom, co znamená vstát z mrtvých. ¹¹Zeptali se ho: "Proč učitelé náboženství tvrdí, že nejprve musí přijít Eliáš?" ¹²Ježíš odpověděl: "Je pravda, že Eliáš přichází jako první, aby vše připravil. Ale proč se tedy v Písmu říká, že Syn člověka musí tolik trpět a být s ním zacházeno opovržlivě? ¹³Ale říkám vám, že Eliáš již přišel a všemožně ho týrali, jak chtěli, přesně tak, jak to říká Písmo."

¹⁴Když se vrátili k ostatním učedníkům, viděli je obklopené velkým davem a někteří náboženští učitelé se s nimi přeli. ¹⁵Jakmile lidé v davu uviděli Ježíše, naprosto užasli a běželi ho pozdravit. ¹⁶Ježíš se jich zeptal: "O čem se s nimi přete?" ¹⁷Jeden z lidí v davu odpověděl: "Rabbi, přivedl jsem k tobě svého syna. Má zlého ducha, který mu nedovoluje mluvit. ¹⁸Kdykoli má záchvat, vrhne ho dolů a on má pěnu v ústech, skřípe zuby a ztuhne. Požádal jsem tvé učedníky, aby z něj vyhnali démona, ale oni to nedokázali." ¹⁹Ježíš odpověděl: "Vy potomstvo nevěřících! Jak dlouho tu musím zůstat s

⁴² Ježíš zde poprvé zmínil svou nanejvýš důležitou smrt a vzkříšení. Dlouho předtím kázal

evangelium Království. To prokáže, že křesťanské evangelium je více než víra v Ježíšovu smrt a vzkříšení. Jeho základem je víra v nadcházející Boží království, ve kterém věřící budou dohlížet na svět s Ježíšem (1 Kor. 6:2; Zj. 5:10; 2 Tim. 2:12; Zj. 2:26; 3:21; Mt. 19:28). Ve Skutcích 20:24-25 Pavel srovnává evangelium Boží milosti s ohlašování evangelia Království. Není žádný rozdíl. V NZ existuje pouze jedno spásné evangelium, které kázali stejně Ježíš a Pavel. Je to evangelium o Království a jménu Ježíše Mesiáše (Skutky 8:12).

⁴³ Definice a ústřední jádro křesťanské víry je opět evangelium o Božím království. Bez jasného vymezení království nemůže existovat pravé vysvětlení víry.

⁴⁴ Současná společnost je Ježíšem nazývána "generace", což znamená společnost charakterizovanou běžnou, v tomto případě, zlou kvalitou. Tento zlý systém bude trvat až do návratu Ježíše, aby založil Království na obnovené zemi (Mk. 8:38). "Generace" má stejný význam v Mat. 24:34 a Luk. 16:8.

⁴⁵ Tato předpověď byla naplněna viděním (viz Mt. 17:9, *orama*) Království poskytnutým v Proměnění. Petr to komentuje a potvrzuje ve 2 Pet. 1:16-18, kde říká, že parousia, druhý příchod, který zahájí Království, byla spatřena ve vidění Proměnění. Matouš nazývá tuto epizodu viděním (*orama*), ne jen "to, co jste viděli", jak je v některých verzích překládáno nedostatečně.

⁴⁶ Bylo to vidění (*orama*) budoucího Království jako říká Mat. 17:9, a Petr ve 2. Pet 1:16-18 to vysvětluje také jako vidění parousie.

vámi? Přiveďte dítě sem ke mně!" ²⁰Tak přivedli dítě k Ježíši. Když zlý duch viděl⁴⁷ Ježíše, okamžitě vyvolal v chlapci křeče a vrhl ho na zem, kde se válel, měl pěnu u úst. ²¹Ježíš se zeptal chlapcova otce: "Jak dlouho trpí tímto stavem?" Otec odpověděl: "Od té doby kdy byl malý. ²²Často ho vrhá do ohně, aby ho spálil k smrti, nebo ho hodí do vody, aby ho utopil. Pokud můžeš, prosím, smiluj se nad námi a pomoz nám." ²³Ježíš odpověděl: "Co znamená, 'pokud můžeš'? Pro někoho, kdo věří, je možné všechno!" ²⁴Muž okamžitě vykřikl: "Věřím. Pomoz mému sklonu nevěřit!" ²⁵Ježíš, když viděl, že se dav blíží, přikázal zlému duchu: "Ty, duchu, který způsobuje hluchotu a němotu, přikazuji ti, abys z něj vyšel a nikdy se nevracel." ²⁶Duch křičel a uvrhl chlapce do těžkých křečí. Potom duch vyšel z chlapce a nechal ho mrtvého – do té míry, že mnozí lidé řekli: "Je mrtvý." ²⁷Ježíš však vzal chlapce za ruku a pomohl mu vstát, a postavil se na nohy. ²⁸Později, když byl Ježíš doma, se ho jeho učedníci soukromě zeptali: "Proč jsme nemohli vyhnat toho zlého ducha?" ²⁹Ježíš vysvětlil: "Tento druh nemůže být vypuzen vyjma modlitbou."

⁹³⁰Odešli a prošli Galilejí. Ježíš nechtěl, aby někdo věděl, kde je, ³¹protože učil své učedníky. Řekl jim: "Syn člověka bude zrazen lidským autoritám. Zabijí ho, ale o tři dny později vstane znovu." ³²Nerozuměli tomu, co tím myslel, a báli se ho na to zeptat.

³³Dorazili do Kafarnaum a jakmile byli uvnitř domu, kde bydleli, Ježíš se jich zeptal: "O čem jste na cestě mluvili?" ³⁴Ale neodpověděli, protože se přeli o to, kdo je nejdůležitější. ³⁵Ježíš se posadil a svolal dvanáct učedníků dohromady. Řekl jim: "Pokud chce někdo být první, musí být posledním, služebníkem všech ostatních." ³⁶Vzal malé dítě a přiměl je stát přímo uprostřed nich. Potom dítě zvedl, objal ho a řekl jim:

³⁷"Kdo přijme takové dítě, jako je toto, tak, že zastupuje mne, vítá mne, a kdo vítá mne, nevítá mne, ale Toho, který mě poslal."

³⁸Jan řekl Ježíšovi: „Rabbi, viděli jsme někoho, jak vyháněl demony tvým jménem. Snažili jsme se ho zastavit, protože není jedním z nás.“ ³⁹Ježíš odpověděl: „Nebráňte mu. Neboť nikdo, kdo dělá zázraky v mém jménu, nemůže mě ve stejnou chvíli proklínat. ⁴⁰Každý, kdo není proti nám, je pro nás. ⁴¹Každý, kdo vám dá pohár vody v mém jménu, protože patříte Mesiášovi, neztratí svou odměnu, věřte mi.

⁴²Pokud však někdo svede jednoho z těchto maličkých, kteří ve mě věří, k hříchu, bylo by pro něj lepší, kdyby byl hozen do moře s velkým mlýnským kamenem uvázaným kolem krku. ⁴³Pokud vás vaše ruka svádí k hříchu, odřízněte ji! Je pro vás lepší vstoupit do života nadcházejícího věku⁴⁸ jako mrzák, než jít s oběma rukama do Gehenny, do ohně, který nelze uhasit.⁴⁹ ⁴⁵Pokud ti noha způsobuje hřích, uřízni si ji! Je pro tebe lepší vstoupit do života budoucího věku chromý, než být vržen s oběma nohama do ohně Gehenny.⁵⁰ ⁴⁷Pokud tvé oko způsobí, že hřešíš, vydloubni ho! Je lepší vstoupit do Božího království pouze s jedním okem, než být hozen maje obě oči do ohně Gehenny, ⁴⁸kde červ neumírá a oheň nikdy nezhasíná.

⁴⁹Každý bude 'solen' ohněm. ⁵⁰Sůl je dobrá, ale pokud ztratí chuť, jak byste ji mohli znovu učinit slanou? Musíte být jako sůl; žít mezi sebou v míru."

10 ¹Ježíš opustil Kafarnaum a šel do oblasti Judeje a Zajordání. Lidé se znovu nahrnuli, aby ho viděli, a učil je jako vždy.

²Někteří farizejové ho přišli navštívit. Pokoušeli se ho vyzkoušet položením otázky: "Je rozvod přípustný?" ³Ježíš se zeptal: "Co vám řekl Mojžíš?" ⁴Odpověděli: "Mojžíš

⁴⁷ Markův úmyslný záměr je informovat nás, že démon je nehumánní *osobnost*. Osobnost je přisouzena démonovi pomocí mužského přičestí, "viděl". Démoni jsou ovšem nezbytnou součástí historického vyprávění. Snažit se je zamluvit je útok na integritu Písma, zlikviduje celý rozměr zjevené pravdy a skrývá skutečnost, že náš křesťanský boj je především proti zlým duchovním silám, "kosmokratům" z Ef. 6:12.

⁴⁸ Budoucí Království bude slavnostně uvedeno, když se Ježíš viditelně vrátí na zem (Lk 21:31 atd.).

⁴⁹ Trest zlých znamená být zničen, spálen v ohni, netrpět mučením při vědomí navždy.

⁵⁰ Gehenna bude místem úplného zničení ohněm, rozhodně ne místem věčného neustálého mučení. Taková doktrína nekonečného utrpení by učinila z Boha zloducha nejhoršího typu!

dovolil muži, aby napsal osvědčení o rozvodu a poslal ženu pryč." ⁵Potom jim Ježíš řekl: "Mojžíš napsal toto pravidlo pro vás jen kvůli vašemu bezcitnému postoji. ⁶Bůh však od začátku, od stvoření, učinil je⁵¹ muže a ženu. ⁷Proto muž opustí svého otce a matku a je spojen v manželství se svou ženou, ⁸a oba se stali jedním tělem. Už nejsou dva, ale jedno. ⁹Nechť nikdo neodděluje to, co Bůh spojil."

¹⁰Když byli znovu doma, začali se ho na to učedníci ptát. ¹¹Řekl jim: "Každý muž, který se rozvede se svou ženou a ožení se znovu, se proti ní dopouští cizoložství, ¹²a pokud se manželka rozvede se svým manželem a znovu se vdá, dopouští se cizoložství."

¹³Někteří lidé přivedli své děti k Ježíši, aby je mohl požehnat, ale učedníci je hubovali a snažili se děti držet dál od Ježíše. ¹⁴Když však Ježíš viděl, co dělají, rozhněval se a řekl jim: "Nechť děti přicházejí ke mně! Nezastavujte je, neboť Boží království patří těm, kteří jsou jako tyto děti. ¹⁵Říkám vám pravdu, nikdo, kdo nepřijme Boží království jako dítě, do něj nevstoupí." ¹⁶Objímal děti, kladl na ně ruce a žehnal jim.

¹⁷Když se Ježíš vydal na cestu, přibíhal muž a klekl si před něj. Zeptal se: "Dobrý učiteli, co bych měl dělat, abych si zajistil, že získám život v nadcházejícím věku?"⁵² ¹⁸Ježíš se ho zeptal: "Proč mě nazýváš dobrým? Nikdo není absolutně dobrý, kromě Jediného Boha."⁵³ ¹⁹Znáš přikázání: nebudeš vraždit, nebudeš se dopouštět cizoložství, nebudeš krást, nebudeš podávat křivé svědectví, nebudeš podvádět, budeš ctít svého otce a matku ... " ²⁰Muž odpověděl: "Učiteli, poslouchám všechna tato přikázání od doby, kdy jsem byl malý." ²¹Ježíš se na něj s láskou podíval a řekl: "Chybí ti jen jedna věc. Jdi a prodej vše, co vlastniš, dej peníze chudým a budeš mít uložen poklad

u Boha v nebi. Pak přijď a následuj mě." ²²Při tom mužova tvář opadla a cítil se smutný, protože byl velmi bohatým člověkem.

²³Ježíš se rozhlédl a řekl svým učedníkům: „Jen s obtížemi bohatí lidé vstoupí do Božího království!“ ²⁴Učedníci byli z toho šokováni. Ježíš však pokračoval: "Moji přátelé, je obtížné vstoupit do Božího království. ²⁵Je pro velblouda snazší projít okem jehly než pro bohaté vstoupit do Božího království." ²⁶Učedníci byli zmatení ještě více. Ptali se jeden druhého: "Kdo tedy může být spasen?" ²⁷Při pohledu na ně Ježíš odpověděl: "Z lidského hlediska je to nemožné – ale ne u Boha. Všechno je možné u Boha."

²⁸Petr promluvil: "Opustili jsme všechno, abychom tě následovali." ²⁹Ježíš odpověděl: „Říkám vám pravdu, každý, kdo zanechá kvůli mně a kvůli evangeliu Království svůj domov nebo bratry či sestry nebo matku či otce nebo děti či pozemky, ³⁰obdrží na oplátku v této době stokrát tolik domovů, bratrů a sester, dětí a pozemků – plus pronásledování. V nadcházejícím věku obdrží život nadcházejícího věku. ³¹Avšak mnozí z prvních bude poslední a poslední prvními."

³²Pokračovali na cestě do Jeruzaléma a Ježíš šel vpředu. Učedníci měli obavy a ostatní následovníci se báli. Ježíš tedy vzal učedníky stranou a začal jim vysvětlovat, co se s ním stane. ³³Vysvětlil jim to. "Jedeme do Jeruzaléma a Syn člověka bude zrazen hlavním kněžím a učitelům náboženství. Odsoudí ho k smrti a předají ho cizincům, pohanům. ³⁴Budou se mu vysmívat, plivat na něj, bičovat ho a usmrtí ho. Ale o tři dny později vstane znovu ze smrti."

³⁵Jakub a Jan, synové Zebedeovi, si s ním přišli promluvit. Řekli mu: "Učiteli, chceme, abys pro nás udělal cokoli, o co tě požádáme." ³⁶Ježíš odpověděl: "Co tedy chcete, abych pro vás udělal?" ³⁷Odpově-

⁵¹ Ježíš, Syn určitě nebyl stvořitelem! Bůh odpovídal sedmého dne (Heb. 4:44) a Otec, jediný Bůh, byl při stvoření bez doprovodu (Iz 44:24). Asi 50 textů říká, že Bůh byl stvořitelem.

⁵² To znamená ovšem postavení zodpovědnosti v budoucím Božím království na zemi a nesmrtelnost.

⁵³ Tímto jasným prohlášením Ježíš ovšem varoval před falešným učením, že "Ježíš je Bůh". Ježíš zde výslovně popřel, že je Jediný Bůh, a

to jen opakuje jeho definitivní vyznání víry v Markovi 12:29, kde souhlasil se Židem; Ježíš definoval Jednoho Boha jako jediného Pána: "Pán, náš Bůh, je jeden Pán" (jako v Dt 6:4). Tento verš je základním údajem o vzdálenosti Ježíše jako monoteisty, kterou položil mezi sebe a jediného Boha. Tvzení "Ježíš je Bůh" podporuje ovšem dva, kteří jsou Bůh, a tedy dva bohy. Ztráta Ježíšova kréda byla katastrofou, která postihla Církev, počínaje 2. stoletím.

děli: "Když zvítězíš a posadíš se na svůj královský trůn ve svém nadcházejícím Království, chceme sedět vedle tebe, jeden vpravo, druhý vlevo." ³⁸Ježíš odpověděl: "Nevíte, o co žádáte. Můžete pít pohár, který piju já? Můžete být pokřtěni křtem bolesti, kterou utrpím?" ³⁹Odpověděli: "Ano, můžeme." Ježíš jim řekl: "Budete vskutku pít pohár, který piju já, a budete pokřtěni stejným křtem jako já." ⁴⁰Ale kdo má sedět po mé pravici nebo po mé levici v mém budoucím Království, o tom rozhodnout nemůžu. Tato místa jsou vyhrazena pro ty, pro něž byla připravena."

⁴¹Když o tom slyšelo ostatních deset učedníků, naštváli se na Jakuba a Jana. ⁴²Ježíš svolal učedníky a řekl jim: "Uvědomujete si, že ti, kdo si nárokují vládnout národům, utlačují svůj lid. Vládci se chovají jako tyrané. ⁴³Ale s vámi to tak není. Každý z vás, kdo chce být vládcem, musí být váš služebník, ^{44a} kdokoli, kdo chce být mezi vámi prvním, musí být otrokem vás všech. ⁴⁵Neboť ani Syn člověka nepřišel, aby mu bylo slouženo, ale aby sloužil, a dal svůj život jako výkupné za mnohé."⁵⁴

⁴⁶Pak prošli Jerichem. Když Ježíš a jeho učedníci opouštěli město spolu s velkým davem, seděl u silnice slepý žebrák Bartimaios. ⁴⁷Když uslyšel, že to je Ježíš z Nazaretu, začal křičet: "Ježíši, synu Davídův, prosím, smiluj se nade mnou!" ⁴⁸Mnozí lidé mu říkali, aby byl zticha, ale to způsobilo, že ještě více křičel: "Ježíši, synu Davídův, prosím, smiluj se nade mnou!" ⁴⁹Ježíš se zastavil a řekl: "Řekněte mu, aby přišel sem." Zavolali ho tedy a řekli mu: "Dobrá zpráva! Vstaň. Žádá si tě." ⁵⁰Bartimaios vyskočil, svlékl si plášť a spěchal k Ježíši. ⁵¹Ježíš se ho zeptal: "Co chceš, abych pro tebe udělal?" Řekl: "Učiteli, chci, aby se mi vrátil zrak!" ⁵²"Můžeš jít. Tvá víra tě uzdravila." Bartimaios okamžitě znovu získal zrak a následoval Ježíše, když šel svou cestou.

11 ¹Když se blížili k Jeruzalému, poblíž Betfage a Betanie, vedle Olivové hory, poslal Ježíš dva své učedníky napřed. ²Řekl jim: "Jděte do vesnice před

vámi, a jakmile vstoupíte, najdete uvázané hřebě, na kterém dosud nikdo nikdy nejezdil. Odvažte je a přiveďte mi je. ³Pokud se vás někdo zeptá co děláte, vysvětlíte jim: 'Pán je potřebuje a brzy je pošle zpět.'" ⁴Vyrazili tedy a našli hřebě přivázané ke dveřím, venku na ulici, a odvázali je. ⁵Někteří z lidí stojících kolem se zeptali: "Co to děláte, odvazujete to hřebě?" ⁶Učedníci odpověděli, jak jim Ježíš přikázal, a lidé je nechali jít. ⁷Přivedli hřebě k Ježíši, položili na ně své pláště a Ježíš na ně usedl. ⁸Mnozí lidé rozložili své pláště na cestu, zatímco jiní položili listové větve, které uřízli v polích. ⁹Ti, kdo byli v čele vpředu, a ti, kteří ho následovali, křičeli: "Hosanna!"⁵⁵ Blažený ten, kdo přichází ve jménu Pána! ¹⁰Požehnání nadcházejícímu království našeho otce Davida!⁵⁶ Hosanna na výsostech!"

¹¹Ježíš vstoupil do Jeruzaléma a vešel do chrámu. Rozhlédl se, pozoroval všechno, a poté, protože už bylo pozdě, se s dvanácti učedníky vrátil do Betanie. ¹²Následujícího dne, když odcházeli z Betanie, měl Ježíš hlad. ¹³Z dálky viděl fíkovník s listy, tak k němu přistoupil, aby zjistil, jestli nemá nějaké ovoce. Když se tam ale dostal, zjistil, že má pouze listy, protože nebylo období fíků. ¹⁴Řekl stromu: "Ať z tebe už nikdy nikdo nebude jíst ovoce." Jeho učedníci slyšeli jeho slova.

¹⁵Dorazili do Jeruzaléma a Ježíš vešel do chrámu. Začal vyhánět lidi, kteří nakupovali a prodávali v chrámu. Převrátil stoly směnárníků peněz a stolice lidí, kteří prodávali holubice. ¹⁶Zastavil každého, kdo nesl věci skrze chrám. ¹⁷Vysvětloval jim: "Neříká Písmo: 'Můj dům bude nazýván domem modlitby pro všechny národy'? Ale proměnili jste ho v doupe zlodějů!" ¹⁸Nejvyšší kněží a učitelé náboženství slyšeli, co se stalo, a pokoušeli se najít způsob, jak usmrtit Ježíše. Báli se ho však, protože jeho učení na všechny hluboce působilo.

¹⁹Když přišel večer, Ježíš a jeho učedníci opustili město. ²⁰Následujícího rána, když se vraceli, spatřili fíkovník uschlý od kořenů. ²¹Petr si vzpomněl, co Ježíš udělal, a řekl mu: "Rabbi, podívej, fíkovník, který

⁵⁴ Základní průpověď, která ukazuje, že Ježíšova smrt byla na našem místě, jako náhrada, podle učení Iz. 53:6: "Bůh na něj položil nepravost všech."

⁵⁵ Zachraň nás.

⁵⁶ Jádro křesťanského evangelia a křesťanské víry.

jsi proklel, uschl." ²²Ježíš odpověděl: "Měj víru v Boha a víru, kterou učí Bůh skrze mne.⁵⁷ ²³Věř mi, když ti řeknu, abys řekl této hoře: 'Vypadni odtud a vrhni se do moře,' a nepochybuješ ve svém srdci, ale jsi přesvědčen o tom, co žádáš, pak se to stane! ²⁴Říkám vám, že ať se modlíte o cokoli, žádáte cokoli, věřte, že jste to obdrželi, a bude to vaše. ²⁵Ale když se modlíte, máte-li něco proti někomu, odpusťte jim, aby i vám váš nebeský Otec odpustil vaše hříchy." [²⁶Ale neodpusťte-li vy, ani váš Otec v nebesích vám neodpustí hříchy.]⁵⁸

²⁷Vrátili se do Jeruzaléma a když chodil v chrámu, přistoupili k němu hlavní kněží, učitelé náboženství a vůdcové. ²⁸Požadovali: "Z jaké pravomoci to všechno děláš? Kdo ti dal právo?" ²⁹Ježíš jim odpověděl: "Dovolte mi, abych se vás na něco zeptal. Odpovíte mi a já vám řeknu, díky čí pravomoci činím tyto věci. ³⁰Janův křest – pocházel z nebe nebo od lidí?" ³¹Diskutovali o tom mezi sebou. Řekli: "Pokud řekneme, že je z nebe, odpoví: 'Proč jste mu nevěřili?' ³²Ale když řekneme, je to lidského původu..." Báli se davu, protože všichni věřili, že Jan byl pravý prorok. ³³Odpověděli tedy Ježíšovi: "Nevíme." Ježíš odpověděl: "Pak vám neřeknu, z čí pravomoci tyto věci dělám."

12 ¹Potom je Ježíš začal učit pomocí podobenství. "Kdysi byl muž, který osázal vinici. Postavil kolem ní oplocení, vykopal jámu pro vinný lis a postavil strážní věž. Pak ji pronajal některým farmářům a odešel na cestu. ²Když přišel čas sklizně, poslal jednoho ze svých služebníků k nájemcům vyzvednout část hroznů z vinice. ³Ale oni ho chytli, zbili ho a poslali ho pryč s prázdnou. ⁴Muž tedy poslal jiného sluhu. Oni ho udeřili do hlavy a uráželi ho. ⁵Poslal dalšího sluhu a toho zabili. Poslal mnoho dalších služebníků, některé z nich zbili a jiné zabili. ⁶Nakonec zůstal jediný jeho syn, kterého miloval, a časem ho poslal s myšlenkou, 'budou respektovat mého syna.' ⁷Ale farmáři si řekli: 'Toto je dědic majitele

– pokud ho zabijeme, můžeme získat to, co by zdědil!' ⁸Tak ho vzali, zabili a vyhodili z vinice. ⁹Tak tedy co vlastník vinice udělá? Přejde a zabije ty farmáře, poté pronajme vinici jiným. ¹⁰Četli jste tento text Písma: 'Kámen odmítnutý staviteli se stal hlavním úhelným kamenem. ¹¹To je od Pána a z našeho pohledu je to podivuhodné!'" ¹²Židovští vůdci se ho pokusili zatknout, protože si uvědomili, že ilustrace je namířena proti nim, ale báli se davu. Tak ho nechali na pokoji a odešli.

¹³Potom poslali k němu několik farizejů a ty, kteří podporovali Heroda, ve snaze ho nachytat na tom, co řekne. ¹⁴Přišli a řekli. "Učiteli, víme, že jsi pravdivý člověk a nehledáš schválení, protože ti nezáleží na prestiži nebo postavení. Místo toho učíš Boží cestě v souladu s pravdou. Je tedy správné platit daň cízarovi nebo ne? ¹⁵Měli bychom platit, nebo bychom měli odmítnout?" Ježíš si uvědomil, jak jsou pokryčtí, a zeptal se jich: "Proč se mě snažíte nachytat? Přineste mi minci, abych se na ni podíval." ¹⁶Podali mu minci. Ježíš se jich zeptal: "Čí je tento obraz a čí nápis?" Odpověděli: "Je cízarův." ¹⁷Ježíš jim řekl. "Potom vračejte cízarovi, co mu patří, a vračejte Bohu, co patří jemu." Nad jeho odpovědi byli ohromeni.

¹⁸Potom přišli saducejové, kteří popírají vzkříšení, a položili otázku: ¹⁹"Učiteli, Mojžíš nás poučil, že pokud člověk zemře a nechá svou vdovu bezdětnou, pak by se jeho bratr měl oženit s jeho manželkou a mít od ní děti v jeho zastoupení. ²⁰Předpokládejme, že bylo sedm bratrů. První se oženil a zemřel bez dětí. ²²Druhý se oženil s vdovou a potom zemřel bezdětný. Třetí udělal totéž. ²²Ve skutečnosti všech sedm zemřelo, aniž měli děti. Nakonec žena také zemřela. ²³Tak tedy při vzkříšení, čí manželkou bude, protože byla manželkou všech sedmi bratrů?" ²⁴Ježíš jim řekl: "Vy se úplně mýlíte, protože neznáte Písma ani Boží moc. ²⁵Když mrtví vstanou, nežení se a nevstupují v manželství. Budou jako svatí, ne-

⁵⁷ Řečtina má "Boží víru", což zahrnuje nejen víru v Boha, ale že víra a evangelium přicházejí od Boha. Ježíš přišel kázat Boží evangelium, evangelium od Boha, Boží oznámení Božího království přicházejícího na Zemi (Mk. 1:14-15)

Toto je nesmlouvavý základ křesťanské víry, včetně vodního křtu, jak ho praktikoval Ježíš (Jn. 3:22, 26; 4:1) a který je jím přikázán až do konce věku. (Mt. 28:19-20).

⁵⁸ Rané rukopisy neobsahují verš 26.

beští andělé.⁵⁹ ²⁶Ale pokud jde o vzkříšení, nečetli jste v Mojžíšových spisech příběh o hořícím keři, kde Bůh promluvil k Mojžíšovi a řekl mu: 'Já jsem Bůh Abrahámov, Bůh Izákův a Bůh Jákobův'? ²⁷Není Bůh mrtvých, ale živých. Mýlíte se!"

²⁸Jeden z náboženských učitelů přišel a slyšel, jak se dohadují. Uznal, že jim Ježíš dal dobrou odpověď. A tak se ho zeptal: "Které přikázání je ze všech nejdůležitější?" ²⁹Ježíš odpověděl: "První přikázání zní: 'Slyš, ó Izraeli, Pán, náš Bůh, je jeden Pán.'⁶⁰ ³⁰Musíte milovat Pána, svého Boha, celým svým srdcem, celým svým duchem, celou svou myslí a celou svou silou.' ³¹Druhé je 'Milujte svého bližního jako sebe sama.' Neexistuje žádné jiné přikázání důležitější než tato." ³²Muž odpověděl: "Přesně tak, učitel. Je to pravda, jak jsi řekl, že Bůh

je jedna Osoba,⁶¹ a není nikdo jiný kromě Něho.⁶² ³³Máme ho milovat celým svým srdcem, celým svým chápáním a celou svou silou, a máme milovat svého bližního jako sebe. To je mnohem důležitější než jakékoli oběti a obětní dary." ³⁴Ježíš viděl, že dal inteligentní odpověď, a řekl: "Nejsi daleko od Božího království." Poté už nikdo nebyl dost statečný k tomu, aby mu položil další otázky.

¹²³⁵Když Ježíš učil v chrámu, zeptal se: "Proč učitelé náboženství tvrdí, že Mesiáš je synem Davida? ³⁶Jak sám David prohlásil, inspirován svatým duchem, 'Pán řekl mému pánovi,⁶³ 'Sed' po mé pravici, dokud tvé nepřátele nedostanu pod tvé nohy.' ³⁷Protože ho David sám nazývá 'pánem', jak může být Davidovým synem?"

⁵⁹ Ježíš nám zde neříká o schopnostech zlých, zvrhlých andělů. Ježíšova odpověď tedy není v rozporu se zřejmým faktem, že v Genesis 6:1-6 byli zlí andělé zapojeni do katastrofální zvrácenosti sexu. Petr mluví o andělech, kteří zhřešili (2 Pet 2:4).

⁶⁰ Největším příkazem je slyšet a věřit, že Bůh je jedna Osoba. To vede k "absolutní jednoduchosti celého vnitřního života" (Lange). Židovský znalec zákona, který nebyl zastáncem trojice (!), dává svůj souhlas z celého srdce a jinými slovy opakuje přesně to, co Ježíš prohlásil. Ježíš potvrzuje, že znalci zákona správně rozumějí tím, že je pochválil. Prohlášení Ježíše, které definuje Boha, zakotvuje Ježíše v hebrejské Bibli a v židovském pohledu na Boha. "Spása", řekl, je "od Židů". (Jn. 4:22). Nahrazení Ježíšova ústředního učení pozdějšími "církvními otci", kteří z Boha učinili tajemné "trojediné bytí", představuje katastrofální odklon od víry původní a Ježíšovy a víry v Ježíše. To může být snadno napraveno, když běžní čtenáři pochopí závažné, ale jednoduché důsledky Marka 12:29, které se ozývají v Janovi 17:3 a s 1300 NZ odkazy na Boha jako Otce a ne na Ježíše. Pokání a návrat k Ježíšovu vyznání je největší možnou výzvou pro nekriticky přijímané tradice mnoha církví, které přesto tvrdí, že následují Bibli! Má-li Sola Scriptura (pouze Bible) být více než jen prázdné vychloubání, musí křesťané dbát na Ježíšova slova v Mk 12:28 a násl. Potvrzením a autorizací Deut. 6:4, "Ježíš stál v úplné a vědomé shodě s farizejstvím" (Schlatter, *Das Wort Jesu*, s. 221).

⁶¹ Jasně prohlášení, že Ježíš byl unitář a ne trinitář!

⁶² Ani Ježíš, ani znalec zákona si nemohli ani představit Boha jako Trojici tří Osob. Koncept trojediného Boha je v rozporu s Ježíšem na nejzákladnější úrovni a neposlouchá ho, nahrazuje definici Boha, kterou by Ježíš nikdy neschválil. 1300 výskytů slova BŮH, který znamená Otce v NZ, jednoduše potvrzuje snadnou představu, že BŮH je jediná Osoba, Otec (srov. Mk 2:10; 1 Kor. 8:4-6, kde jediný Bůh monoteismu je Otec a Ježíš je jeden pán Mesiáš založený na Ž 110:1, kde druhý pán (*adoni*) nikdy není ve všech 195 výskytech titulem Božstva).

⁶³ Hebrejštiny pro druhého pána je *adoni*, a to musí být přeloženo "pán", nikoli "Pán". *Adoni* je titul davaný ne-božstvům ve všech 195 výskytech v hebrejské Bibli. Bůh není nikdy osloven jako *adoni*, můj pán. Rozdíl mezi *Adonai* a *adoni* byl dobře rozpoznán, když byl text čten nahlas, a toto rozlišení se nachází ve 3. a 4. století dlouho předtím, než byly samohlásky přidány do souhláskového textu v 7. století n.l. Formální přidání samohlásek pouze zaznamenáno pro příští generace tak, co se po staletí tradičně četlo nahlas. Ježíš jen dokončil, že Bůh je jeden PÁN (12:29). On nyní zmiňuje druhého pána, Mesiáše, a ten druhý pán logicky nemůže být také Pán Bůh, což by mělo za následek dva Bohy. Když postbiblická církev proměnila Božího Syna (Lk 1:35) v Boha, vyžadovala vyznání dvou (a později tří), z nichž každý je Bůh. Poté se pod cizáckou představou ukrylo, že Bůh je jediná „podstata“, ne jediná Osoba, jak je vždy v Písmu. Význam Boha byl tak změněn a Ježíšovo vyznání bylo obcházeno.

Velký dav poslouchal to, co Ježíš řekl, s velkým potěšením.

³⁸Ježíš je nadále učil a říkal: "Dávejte si pozor na náboženské vůdce! Milují chodit v dlouhých róbach, být zdvořile vítáni na tržištích. ³⁹Milují mít nejdůležitější sedadla v synagogách a nejlepší místa při hostinách. ⁴⁰Jsou těmi, kdo ošizují vdovy o to, co ony vlastní, a skrývají ten druh lidí, kterými jsou skutečně, za rozvláčné modlitby. V rozsudku obdrží přísné zavržení."

⁴¹Ježíš se posadil naproti pokladně sbírky a sledoval, jak lidé do ní vhadzují mince. Mnozí z boháčů přehnaně házeli spoustu peněz. ⁴²Potom přišla chudá vdova a vložila jen dvě malé mince. ⁴³Svolal své učedníky a řekl jim: "Říkám vám pravdu: tato ubohá vdova vložila více než všichni ostatní. ⁴⁴Všichni dávali ze svého bohatství to, co měli, ale ona ze své chudoby dala to, co neměla. Vložila všechno, z čeho musela žít."

13 ¹Když Ježíš opouštěl chrám, jeden z jeho učedníků mu řekl: "Učiteli, podívej se na tyto mohutné kameny a velko-

lépe budovy!" ²Ježíš odpověděl: "Vidíš všechny tyto velké budovy? Ani jeden kámen nebude ponechán navrchu jiného. Všechno bude zbořeno."

³Když se Ježíš posadil na Olivové hoře s výhledem na chrám, ptali se ho Petr, Jakub, Jan a Ondřej soukromě, ⁴"Řekni nám, kdy se to stane. Co bude znamením, kdy budou všechny tyto věci splněny?"⁶⁴ ⁵Ježíš jim začal vysvětlovat: "Vynakládejte veškeré úsilí, abyste si zajistili, že vás nikdo neoklame. ⁶Mnozí přijdou v mém jménu nárokuje si: 'Já jsem Mesiáš.'⁶⁵ Oklamou mnoho lidí. ⁷Nebudte znepokojeni, když slyšíte o válkách poblíž a o válkách daleko. Tyto věci se musí dít nejprve,⁶⁶ ale to ještě není konec.⁶⁷ ⁸Národ bude bojovat proti národu a království proti království.⁶⁸ Nastanou zemětřesení na různých místech a také hladomory. To jsou jen začátky světových porodních bolestí.⁶⁹

⁹Dávejte na sebe pozor! Budou vás předávat⁷⁰ soudům, aby vás vyslyšali. Budete biti v synagogách. Kvůli mně budete muset stát před místodržícími a králi, jim na svědectví. ¹⁰Evangelium⁷¹ musí být nejprve

⁶⁴ Mnoho chyb ve vysvětlení Bible pochází z opomenutí znát SZ pozadí a následovat NZ. To platí zejména v případě Olivetské rozmluvy, kde Ježíš výslovně říká, že ohavnost zpusťování, klíčová figura v událostech konce tohoto věku, musí být chápána na základě toho, co Daniel napsal. V Markovi 13:4 již máme jasný odkaz na Dan. 12:6-7, ve kterém se Daniel zeptal: "Jak dlouho to bude do konce?" Anděl odpověděl: "Až roztržství síly svatého lidu přijde ke konci, **všechny tyto věci budou splněny.**" To jsou přesná slova Marka 13:4 a jsme zváni jít zpět k Danielovi pro další informace. Daniel se ptal na závěrečné události posledního vidění, které končí vzkříšením. Víme, že k prvnímu vzkříšení dojde při druhém příchodu Ježíše (1 Kor 15:23 atd.). Musíme se podívat za Daniela, jak má být chápána Ježíšova Olivetská rozmluva. Daniel po dotazu pochopil, co jsou "všechny tyto věci". Jsou spojeny s "časem konce", což rozhodně není "konec času"! Vidění Danielova v kap. 2, 7, 8, 9, 11 a 12 končí zřízením Božího království, kdy bude moc zla a podvodů Satana navždy odříznuta. Všechna vidění tak končí v téže budoucí určité době. Vzájemně se doplňují a Olivetská rozmluva je konečným odhalujícím komentářem o nich od Ježíše. Chronologická informace, která spojuje proroctví, je "čas, dva časy a půl času" (Dan 7:

25; 12:7; viz Zj 11:2-3; 12:6, 14; 13:5). Danielova velká modlitba v kap. 9 byla žádostí o obnovu města a svatyně a kdy to bude. Učinit z roku 33 nebo 70 n.l. koncový bod 490 let z Dan. 9:24-27 ponechává Danielovu modlitbu nezodpovězenou, a tak není vyřešena celá biblická naděje. *Pulpit Commentary* moudře říká, že "náš Pán harmonizuje zničení Jeruzaléma s koncem světa". (*Daniel*, s. 335).

⁶⁵ Nebo snad: "Zastupuji Krista jako jeho služebník."

⁶⁶ Toto je ozvěna Dan. 2:28 a dál a 2:45. Tyto události se musí dít v božském plánu. "Konec ještě musí být ve stanovené době" (Dan. 11:27).

⁶⁷ To znamená, že "ještě není konec věku", což je předmětem jejich otázky a Ježíšovy odpovědi (13:4; Mat 24: 3; Lk. 21:7; Dan. 9:27).

⁶⁸ Srv. 2 Paral. 15:6; Iz. 19:2.

⁶⁹ Vedoucí k znovuzrození světa, když je Království zřízeno po celém světě (Mat 19:28; srv. Tit. 3:5).

⁷⁰ Srv. Dan. 7:25, kde mají být svatí předáni poslednímu rouhavému králi (vládci) na "čas, časy a půl času". To je evidentně stejné období jako Dan. 9:27, druhá polovina posledního sedmiletého období (*heptad*, "sedm" let).

⁷¹ Matouš je definuje jako "toto evangelium o Království" a toto je vždy, co znamená evange-

oznámeno v každém národě. ¹¹Když vás přijdou zatknout a postavit před soud, nedělejte si starosti s tím, co říkat. Řekněte jen to, co vám v té době bude řečeno, protože to nebudete mluvit vy, ale svatý duch. ¹²Bratr zradí bratra na smrt a otec zradí své dítě. Děti se obrátí proti svým rodičům a nechají je odsoudit k smrti. ¹³Všemi budete nenáviděni kvůli mně, ale každý, kdo vytrvá až do konce,⁷² bude spasen.

13¹⁴Ale když uvidíte 'ohavnost zpusťování' stojící tam, kde by on⁷³ neměl být (čtenář by tomu měl věnovat pečlivou pozornost), pak by ti, kdo jsou v Judsku, měli uniknout do hor. ¹⁵Ti, kteří jsou na střeše –

lium v NZ. Existuje pouze jedno spásné evangelium a Ježíš ho definuje jako evangelium Království. Viz Skutky 8:12, kde je uvedeno, co znamená stát se křesťanem.

⁷² O vytrvalosti při pronásledování svatého lidu, srov. Dan. 11:32 a Dan. 12:12. Dan. 11:35 říká, že tento proces bude pokračovat až do konce. Dotyčný konec v celé rozmluvě je konec věku, ke kterému byla položena počáteční otázka. Dan. 12:1 je ovšem budoucí velké soužení, na jehož konci budou věřící konečně vysvobozeni. Rok 70 n.l. byla katastrofa pro Izrael a rozhodně nezpłodila Boží království na zemi. Takzvaný preterismus nechápe evangelium.

⁷³ Příčestí v mužském rodu (*esteekota*) ukazuje, že Marek a Ježíš měli na mysli osobu jako ohavnost, nebo snad sochu osoby. Deut. 19:6-29 ukazuje, jak ohavné činy přitahují Boží hněv, stejně jako homosexualita Sodomy přinesla zničení ve dnech Lota. Pláč 4:6 hovoří o "nepravosti dcery mého lidu, která je horší než hřích Sodomy, která byla ve chvíli podvrácena. Trest mého drahého lidu je větší než trest Sodomy, která byla podvrácena v okamžiku, nadpřirozeně." Nadpřirozené zničení podobně odstraní antikrista (2 Tes. 2:8; Iz. 11:4). Ježíš popisuje ohavnost zpusťování jako výslovně popsanou Danielem ohavnost v Dan. 9:27; 11:31; 12:11 a paralelní odkaz v Dan. 8:13. Časové období uvedené Dan. 9:27 je jasné. Znesvěcení spojené s oltářem bude pokračovat "dokud nebude nařízený konec vyhlit na pustošitele". Kriticky důležitá slova "konečný a rozhodující konec" se nacházejí pouze zde v Dan. 9:27, v Iz. 10:23 a Iz. 28:22, při kterém Boží hněv padá na celou zemi nebo pevninu. Pavel čte tato stejná slova jako proroctví naplňující se při Kristově návratu. Řím. 9:28: "konečný a rozhodný konec" (citace LXX) je velkým klíčem k apoštolskému použití rčení "konečný a rozhodující konec" Iz. 10:23, 28:22 a Dan. 9:27. Roz-

nevracejte se dovnitř domu, abyste si cokoli vzali. ¹⁶Ti, kteří jsou na polích – nechoďte domů, abyste si vzali plášť. ¹⁷Jak těžké to bude pro ty těhotné nebo kojící děti v té době! ¹⁸Modlete se, aby se to nestalo během zimy. ¹⁹Neboť to budou dny soužení⁷⁴ jaké nikdy předtím, od počátku Božího stvoření až do současnosti nenašlo, a jaké se už nikdy znovu nestane. ²⁰Pokud by Bůh ty dny nezkrátil, nikdo nepřežije. Avšak kvůli těm, které si Bůh vybral, jeho vyvoleným, je zkrátí. ²¹Když vám tedy někdo řekne: 'Podívej, tady je Mesiáš,' nebo 'Podívej, tam je,' nevěřte tomu. ²²Neboť se objeví nepraví Mesiáši a falešní proroci,

hoduujícím a konečným cílem má být, když se Ježíš vrátí, ne dříve. Všechny pokusy uplatnit konec 70. týdne na roky 33 nebo 70 n.l. jsou tak nekonzistentní. Poslední zlá osoba bude zlomena "ne rukou" (Dan 8:25; srov. 11:45). On "přijde ke svému konci" (Dan. 9:26b). Stejná zlá postava, člověk hříchu, bude nadpřirozeně zničen při příchodu Ježíše podle 2 Tes. 2:8, které cituje konečné zničení Asyřana z Iz. 11:4. To dává vodítko pro národní identitu konečného zlého vládce nebo alespoň pro obecnou oblast, v níž bude aktivní, což není Evropa, ale Blízký východ. Dan. 7:11 říká, že poslední rouhavá šelma bude zničena ohněm, v ohnivém jezeře ze Zj. 19: 20-21. Asyřan je zničen v sirném jezeře ohně v Iz. 30:33. Viz také poznámky k Lukášovi 21:21 a dál. Řada dobrých moderních překladů upozorňuje na to, že ohavnost zpusťování je osobou nebo obrazem osoby. Albrechtův dobrý překlad v němčině říká: "Podle původní řečtiny má být ohavnost chápána jako mužská osoba" (můj překlad z němčiny).

⁷⁴ Samotné dny se budou vyznačovat bezpříkladným utrpením a úzkostí. "Bude charakteristikou těchto dnů, že jsou samým soužením" (Lange). Matouš a Marek souhlasí, že znamení druhého příchodu se objeví "ihned" po (Mt. 24: 29) soužení těchto dnů. Tato chronologická přesnost vylučuje jakýkoli koncept ohledně roku 70 n.l. jako stanoveným časem "velkého soužení". Velké soužení, dny, kdy to bude pro těhotné a kojící ženy (v. 17) neskutečně obtížné (v. 17), jsou bezprostředními předchůdci budoucího příchodu Ježíše, aby uvedl Boží království do celého světa. 70. "týden" z Dan. 9 je doba ohavnosti zpusťování a Ježíš tím, že ohavnost uvedl těsně před druhý příchod, očividně četl ten 70. "týden" jako budoucí, těsně před koncem věku. Naplnění 70. týdne v letech 33 nebo 70 n.l. je tedy rozhodně vyloučeno.

a budou provádět zázračná znamení a zázraky, aby oklamali dokonce i Boží vyvolené lid, pokud by to bylo možné. ²³Dávejte si pozor! Řekl jsem vám všechno dříve, než se to stane.

²⁴V tu dobu, po tomto soužení, ⁷⁵ 'slunce ztmavne, měsíc nezasvítí, ²⁵hvězdy budou padat z nebe a mocnosti v nebesích budou otřeseny.' ²⁶Tehdy uvidí Syna člověka, jak přichází na oblacích, s velkou mocí a slávou. ²⁷Vyšle anděly, aby shromáždili všechny své vyvolené, ať už jsou kdekoli, od nejvzdálenější části země až k nejvzdálenějšímu bodu nebe.

13²⁸Naučte se lekci od fíkovníku. Když jeho větve měknou a vyraší listy, víte, že léto je blízko. ²⁹Stejně tak, když vidíte, že se tyto věci dějí, poznáte, že je blízko – hned za dveřmi! ³⁰Říkám vám pravdu, tato současná zlá společnost⁷⁶ neskončí, dokud se všechny tyto věci nestanou. ³¹Nebe a země skončí, ale moje učení ne.

³²Nikdo nezná den ani hodinu, kdy se to stane – ani andělé v nebi, ani Syn,⁷⁷ ví to jen Otec. ³³Dávejte pozor! Zůstaňte bdělí! Neboť neznáte čas, kdy se to stane. ³⁴Bude to jako člověk, který odešel na cestu. Opuštěl svůj dům a dal každému ze svých služebníků pravomoc vykonávat práci, která mu byla přidělena. Nařídil vrátnému, aby zůstal vzhůru. ³⁵Bud'te tedy vždy bdělí, protože nevíte, kdy se majitel domu vrací. Může to být večer, uprostřed noci, před úsvitem nebo ráno. ³⁶Nechcete být chyceni spí-

cí, když se neočekávaně vrací. ³⁷Co vám říkám, říkám všem: Bud'te bdělí!"

14 ¹Nyní byly dva dny před pesachem a svátkem nekvašených chlebů. Hlavní kněží a učitelé náboženství se snažili najít utajený způsob, jak Ježíše zatkout a nechat ho usmrtit. ²Řekli si: "Ale ne během svátku pesachu. Jinak se lidé mohou bouřit."

³Když byl Ježíš v Betanii, uložený u stolu u jídla v domově Šimona malomocného, přišla žena s alabastrovou nádobou velmi drahého čistého nardového parfému. Násilím otevřela lahvičku a nalila parfém na Ježíšovu hlavu. ⁴Někteří z těch, kteří tam byli, se rozhořčili a řekli: "Proč plýtvat tímto parfémem? ⁵Mohl se prodat za roční mzdu a peníze poskytnout chudým?" Rozzlobili se na ni. ⁶Ale Ježíš odpověděl: "Nechte ji na pokoji! Proč ji kritizujete za to, že pro mě udělala něco krásného? ⁷Vždy budete mít chudé u sebe a můžete jim kdykoli pomoci. Ale mne nebudete mít vždy u sebe. ⁸Co mohla udělat, udělala: pomazala mé tělo v očekávání mého pohřbu ⁹Říkám vám pravdu: kdekoli bude evangelium⁷⁸ ohlašováno po celém světě, lidé si vzpomenou na to, co pro mě udělala."

¹⁰Potom Juda Iškariot, jeden z dvanácti učedníků, šel k vládnoucím kněžím a zařídil, jak jim zradit Ježíše. ¹¹Když to uslyšeli, byli potěšeni a slíbili, že mu zaplatí. Juda

⁷⁵ Velké soužení spojené se zjevením ohavnosti. Existuje pouze jedno velké soužení a zjevně nebylo v roce 70 n.l., po kterém nenásledoval Ježíšův příchod.

⁷⁶ Mnoho zbytečných spekulací bylo založeno na falešné představě, že "genea" zde znamená období 40 nebo 70 let. Ve Skutcích 1:7 Ježíš řekl, že "časy a roční období" pro příští budoucí Království nejsou známy. Mohl říci "Říkám vám, že to bude 40 nebo 70 let." Slovo "genea" zde znamená "tato zlá společnost nebo světový systém trvající až do druhého příchodu". Tento zlý systém neskončí, dokud nedojde ke všem nápadným událostem nastíněným Ježíšem. Stejné použití *genea* jako "potomstvo" nebo "skupina lidí charakterizovaných podobnou kvalitou" je uvedeno v Přísl. 30:11-14, Lk. 16:8 a Mk. 8:38 kde *genea* je rovnocenná věku, éře.

⁷⁷ Toto Ježíšovo prohlášení, že Boží Syn nezná čas parousie, vylučuje každé dogma o tom, že Ježíš je sám Bůh. Ortodoxní autority byly v tomto verši donuceny k beznadějně vytáčke. Athanasius říká, že Ježíš nevěděl jako lidská bytost! Augustin řekl, že Ježíš nevěděl takovým způsobem, aby informace předal! Lange je dostatečně upřímný, aby připustil, že "dogmatická teologie nedosáhla bodu, kdy je schopna dokonale vystihnout ekonomický a dynamický smysl toho, že Syn neví", což je matoucí způsob, jak připustit, že jakmile někdo řekne: "Ježíš je Bůh", stane se nesmyslem Ježíšovo jasné a snadné prohlášení, že on, Boží Syn, nevěděl! Ježíš také rostl v moudrosti (Lk. 2:52), což znovu ukazuje, že je lidskou bytostí a ne "Bohem Synem". Ježíš je Boží Syn výslovně založený na Lukáš 1:35; Mat. 1:18, 20 ("počatý, v ní zplodzený").

⁷⁸ O Božím království. Mat. 24:14.

tedy začal hledat vhodný okamžik, aby Ježíše zradil.

¹²První den svátku nekvašeného chleba, kdy je obětován beránek pesach,⁷⁹ se ho Ježíšovi učedníci zeptali. "Kam chceš, abychom šli a připravili pro tebe jídlo pesachu?"⁸⁰ ¹³Poslal dva ze svých učedníků, a poučil je: "Jděte do města, a tam potkáte muže nesoucího džbán vody. Následujte ho, ^{14a}když vejde do domu, zeptejte se majitele, kde já a moji učedníci můžeme oslavit pesach. ¹⁵Vezme vás do velké horní místnosti, která je zařízená a připravená. Můžete tam pro nás udělat přípravy." ¹⁶Učedníci šli do města a našli věci přesně tak, jak je popsal. Připravili jídlo pesachu.

¹⁷Večer tam šel Ježíš s dvanácti učedníky. ¹⁸Když odpočívali a jedli, Ježíš řekl: "Říkám vám pravdu: jeden z vás mě zradí, ten, kdo se mnou teď jí." ¹⁹Byli zarmoucení a jeden po druhém se ptali: "Nejsem to já, že?" ²⁰Je to jeden z dvanácti, jeden z vás, který se mnou ponoří do misky. ²¹Syn člověka zemře, stejně jak předpovědělo Písmo. Jak katastrofické to však bude pro to-

ho, kdo zrazuje Syna člověka! Bylo by pro něj lepší, kdyby se nikdy nenarodil."

²²Když jedli, Ježíš vzal trochu chleba. Požehnal ho a dával jim jej. Řekl jim: "Vezměte si ho. Ten představuje mé tělo." ²³Potom vzal pohár. Požehnal ho a podával jim ho. Všichni z něj pili. ²⁴Řekl: "To představuje moji krev, krev smlouvy,⁸¹ která je vylévána⁸² pro mnohé. ²⁵Říkám vám pravdu, nebudu pít plod vinné révy,⁸³ dokud jej nebudu pít čerstvý v Božím království."⁸⁴ ²⁶Poté, co zazpívali chvalozpěv, odešli na Olivovou horu.

²⁷Ježíš jim řekl: "Všichni mě opustíte. Neboť jak říká Písmo: 'Zaútočím na pastýře a ovce budou rozptýleny.' ²⁸Poté, co budu vzkříšen z mrtvých, půjdu před vámi do Galileje." ²⁹Petr protestoval: "Neopustím tě, i kdyby všichni ostatní ano." ³⁰Ježíš mu odpověděl: "Říkám ti pravdu, že dnes, právě v tuto noc, než kohout zakokrhá dvakrát, zapřeš, že mě znáš, dokonce třikrát." ³¹Ale Petr byl neoblomný: "I kdybych s tebou musel zemřít, nikdy tě nezapřu." Všichni říkali totéž.

⁷⁹ Specifikovaný čas je přesně den, kdy měl národ slavit pesach. Neexistuje ani náznak, že by to Ježíš chystal dodržet v jiný den! Ježíš zemřel den poté, co byli zabiti beránci. Jídlo bylo snědno, když 15. nisan začal, poté, co slunce zapadlo, a končil 14. nisan. Ježíš byl tak ukřižován v pátek 15. nisanu. Jan tomu neodporuje: Mluví o týdnu pesachu a poznamenává, že pátek, kdy Ježíš zemřel, byl "den přípravy v týdnu pesachu" (Jan 19:14, NIRV), nikoli příprava na jídlo pesachu; to se konalo večer předtím. Byl to přípravný den (pátek) týdne pesachu. Ježíš jedl poslední jídlo se svými učedníky, když národ slavil pesach (viz mezi mnoha zdroji příloha k A.T Robertson's *Harmony of the Gospels*). Večer toho dne vojáci nechtěli vstoupit do pretoria ne kvůli jídlu pesachu (jedení beránka). Ježíš jedl v době pesachu, jak říká text. Byli by stejně večer v každém případě čistí. Nechtěli být nečistí, *pokud jde o další hodování, které nastane během týdne pesachu*. Jan mluví o týdnu pesachu, ne pouze o prvním dni. Standardní komentář podporuje náš názor: "Obecně by se *svátek nekvašených chlebů* vztahoval k 15. nisanu (k pátku), ale následující odkaz na oběť beránka *pesach* naznačuje, že 14. nisan (čtvrtek) byl to, co měl Marek na mysli (nisan = 27. březen. až 25. duben). Oslava svátku nekvašených chlebů trvala osm dní, počínaje jídlem pe-

sachu. Oslavy byly tak blízko sebe, že občas byly názvy obou použity zaměnitelně" (NET Bible Commentary).

⁸⁰ Není náznak ani návrh, že by Ježíš dodržoval odlišný den než národ. Byl to pesach, který hodlal jíst s učedníky. Při jídle byla zavedena pánova večeře. Pánova večeře nám nyní připomíná Ježíšovu smlouvu sdílet vládu v Království se svými učedníky (Lk. 22:28-30).

⁸¹ Všechny smlouvy jsou ratifikovány krví, a Nová smlouva krví Mesiáše. Smrt Božího Syna (Řím. 5:10) je důkazem pozitivně toho, že nemůže být Bůh, protože Bůh nemůže zemřít. Slavná linie chvalozpěvu "Tis mystery all, the immortal dies/Je to vše tajemství, nesmrtelný umírá/" je svědkem nesrozumitelnosti vnucené církvi filozofickými tradicemi, které jsou postbiblické.

⁸² Odvolání na trpícího služebníka v Iz.53:12.

⁸³ To slovo znamená víno, ne nekvašená hroznová šťáva. Alkohol je samozřejmě v přísné umírněnosti součástí biblických oslav v obou Zákonech (viz Deut 14:26, Ž 104:15).

⁸⁴ Nadcházející Království při návratu Ježíše ve slávě. Království v Markovi se odkazuje na tuto budoucí novou vládu. Lk. 19:11 a dál s Dan. 7:14, 18, 22, 27 jsou vynikající pasáže pro vysvětlení této základní pravdy o evangeliu Království

³²Dorazili na místo zvané Getsemane, kde Ježíš řekl svým učedníkům: "Sed'te tady, zatímco se jdu modlit." ³³Vzal sebou Petra, Jakuba a Jana. Byl velmi neklidný a zarmoucený. ³⁴Ježíš řekl: "Zažívám zármutek až k smrti. Zůstaňte tady a zůstaňte vzhůru." ³⁵Šel o něco dále a pak padl k zemi. Modlil se a žádal, aby byl ušetřen čas, který přichází, pokud to bylo možné. ³⁶Řekl: "Abba, Otče! Můžeš udělat cokoli, co si vybereš. Prosím, ode mě odeber tento pohár utrpení. A přece to není to, co chci já, ale co chceš Ty." ³⁷Potom se Ježíš vrátil a zjistil, že učedníci spí. Zeptal se Petra: "Šimone, spíš? Nemůžeš zůstat vzhůru ani hodinu?" ³⁸Zůstaň vzhůru a modli se, aby ses nedostal do pokušení. Duch je ochotný, ale lidská povaha je slabá." ³⁹Opustil je ještě jednou, modlil se, říkáje to samé. ⁴⁰Potom se vrátil a znovu je našel spící, protože nemohli udržet oči otevřené. Nevěděli, co říci! ⁴¹Vrátil se potřetí a zeptal se jich: "Stále ještě spíte? Pořád odpočíváte? No to stačí, přišel čas! Podívejte, Syn člověka bude zrazen do rukou hříšníků. ⁴²Vstávejte! Pojďte. Podívejte, tady přichází můj zrádce."

¹⁴⁴³Právě když to říkal, přišel Juda – jeden z dvanácti učedníků – s davem s meči a kyji, vyslaným předními kněžími, náboženskými vůdci a staršími. ⁴⁴Tak tedy zrádce zařídil s nimi znamení: "Je to ten, kterého políbím. Zatknete ho a odvedte ho pod ostrahou." ⁴⁵Juda šel k Ježíši. Řekl: "Rabbi," a pak ho políbil. ⁴⁶Chytili tedy Ježíše a zatkli ho. ⁴⁷Ale jeden z těch, kteří tam stáli, vytáhl meč a udeřil služebníka nejvyššího kněze a uřízl mu ucho. ⁴⁸Zeptal se jich Ježíš: "Jsem nějaký druh povstalce, že jste přišli s meči a kyji, abyste mě zatkli?" ⁴⁹Byl jsem tam s vámi, učil jsem každý den v chrámu. Proč jste mě tehdy nezatkli? Ale to se děje, aby se naplnilo Písmo." ⁵⁰Potom ho všichni Ježíšovi učedníci opustili a utekli.

⁵¹(Jedním z jeho následovníků byl mladý muž, který měl na sobě jen plátěný oděv. ⁵²Chytili ho, ale utekl nahý a nechal oděv za sebou.)

⁵³Vzali Ježíše do domu nejvyššího kněze, kde se shromáždili všichni hlavní kněží, starší a učitelé náboženství. ⁵⁴Petr ho sledoval opodál a vešel na nádvoří domu nejvyššího kněze. Posadil se se strážemi a zahříval u ohně. ⁵⁵Uvnitř se hlavní kněží a celá vládnoucí rada snažili najít nějaké důkazy proti Ježíšovi, aby ho nechali usmrtit, ale nenašli žádné. ⁵⁶Mnozí proti němu podávali falešná svědectví a jejich tvrzení nesouhlasila. ⁵⁷Někteří z nich povstali, aby mluvili nepravdivě proti Ježíši. ⁵⁸"Slyšeli jsme ho, jak říká: 'Zničím tento chrám udělaný lidskýma rukama a ve tří dnech vystavím jiný bez použití rukou.'" ⁵⁹Ale i tak jejich svědectví nesouhlasilo. ⁶⁰Potom se nejvyšší kněz postavil před radu a zeptal se Ježíše: "Copak nemáš co říci v reakci na tato obvinění proti tobě?" ⁶¹Ježíš však mlčel a neodpověděl. Velekněz se tedy znovu zeptal: "Jsi Mesiáš, Syn Požehnaného?" ⁶²Ježíš odpověděl: "Jsem, a uvidíte Syna člověka sedícího po pravici⁸⁵ Mocného a přicházejícího s nebeskými oblaky." ⁶³Velekněz si roztrhl šaty a zeptal se: "Proč potřebujeme další svědky?" ⁶⁴Slyšeli jste rouhání! Jaký je váš rozsudek?" Všichni ho shledali vinným a odsoudili ho k smrti. ⁶⁵Pak na něj někteří začali plivat. Zavázali mu oči, udeřili ho na hlavu a řekli: "Proč tedy neprokuješ, jsi 'prorok'!" Strážní ho odvedli a zmlátili.

⁶⁶Mezitím byl Petr dole níže na nádvoří. Jedna z dívek-slůžek nejvyššího kněze prošla kolem, ^{67a}viděla, jak se Petr ohřívá, dívala se přímo na něj a řekla: "Ty jsi byl také s Ježíšem Nazaretským!" ⁶⁸Ale on to popřel a řekl: "Nemám ponětí, o čem to mluvíš." Potom vyšel na přední nádvoří a zakokrhál kohout. ⁶⁹Když ho tam viděla služebná dívka, opakovala těm, kteří stáli kolem: "Tento muž je jedním z nich!" ⁷⁰Ještě jednou to Petr popřel. O chvíli později znovu řekli Petrovi: "Ty jsi určitě jedním z nich, protože jsi také Galilejec!" ⁷¹Petr začal proklínat a přísahat: "Neznám toho muže, o kterém mluvíš." ⁷²Okamžitě kohout zakokrhál podruhé.

⁸⁵ Ten, o němž předpovězeno, že je na pravici, je druhým pánem nanejvýš důležitého Ž. 110: 1. Druhý pán je *adoni* v hebrejštině, a *adoni* je vždy, 195krát, titul pro ne-Božstvo. "Syn člověka" znamená lidskou bytost, čímž potvrzuje Ježíšovo chápání druhého pána, nikoli jako

Božstva, ale jako svrchovaně vyvýšené lidské bytosti. Štěpán, když umíral, také viděl Syna člověka, mého pána, *adoni*, po pravici Boha (Skutky 7:56). Nechyboval, když mu adresoval modlitbu (viz Jan 14:14, kde je modlitba k Ježíši autorizována).

Pak si Petr vzpomněl, co mu Ježíš řekl: "Než kohout dvakrát zakokrhá, třikrát mě zapřeš." Uvědomil si, co udělal, a rozplakal se.

15 ¹Brzy příští ráno dospěli hlavní kněží, starší a učitelé náboženství – celá vládnoucí rada – k rozhodnutí. Ježíše spoutali a poslali ho, aby byl předán Pilátovi. ²Pilát se ho zeptal: "Jsi král Židů?" Ježíš odpověděl: "Ty jsi to řekl." ³Hlavní kněží pokračovali v obviňování proti němu. ⁴Pilát se ho znovu zeptal: "Nechceš odpovědět? Vidíš, kolik obvinění proti tobě přednášejí!" ⁵Ježíš však už neodpovídal, až se Pilát hodně divil.

⁶Tak tedy bylo Pilátovým zvykem při svátku pesach propustit lidu vězně, ať už žádali o kohokoli. ⁷Jedním z vězňů byl muž jménem Barabáš, který byl ve vazbě se skupinou povstalců, kteří během vzpoury spáchali vraždu. ⁸Dav šel k Pilátovi a žádal ho, aby propustil vězně podle jeho obvyklého zvyku. ⁹Zeptal se jich: "Chcete, abych vám propustil krále Židů?" ¹⁰Neboť si uvědomil, že to bylo kvůli závisti vůči Ježíšovi, že mu hlavní kněží předali Ježíše. ¹¹Ale hlavní kněží pobouřili dav, aby jim místo Ježíše propustil Barabáše. ¹²Zeptal se jich: "Co mám tedy dělat s tím, komu říkáte Král Židů?" ¹³Odpověděli křikem: "Ukřižuj ho!" ¹⁴Pilát jim řekl: "Proč? Jaký zločin spáchal?" Křičeli ještě hlasitěji: "Ukřižuj ho!" ¹⁵Pilát chtěl potěšit dav a tak jim propustil Barabáše. Nechal Ježíše zbičovat a pak ho předal, aby byl ukřižován.

¹⁶Vojáci ho odvedli do paláce pretória, kam povolali celý batalión. ¹⁷Oblékli na něj královská nachová roucha, upletli korunu z trní a položili mu ji na hlavu. ¹⁸Pak ho zdravili slovy: "Buď zdrav, králi Židů!" ¹⁹Opakovaně ho bili kolem hlavy holí, plivali na něj a padali na kolena před něj, jakoby při uctívání. ²⁰Poté, co se mu vysmívali, svlékli nachová roucha a oblékli na něj zpátky jeho vlastní oblečení. Potom ho odvedli, aby byl ukřižován. ²¹Přinutili kolemjdoucího, Šimona z Kyrény, který přicházel z venkova, aby

nesl jeho kříž. Šimon byl otcem Alexandra a Rufa.

²²Přivedli Ježíše na místo zvané Golgota, což znamená "Místo lebký". ²³Nabízeli mu víno smíšené s myrhou, ale on to odmítl. ²⁴Ukřižovali ho. Rozdělili si šaty a hodili kostkami, aby rozhodli, kdo bude mít co. ²⁵Bylo 9 hodin ráno, když ho ukřižovali. ²⁶Napsané obvinění proti němu znělo: "Král Židů".

²⁷Ukřižovali s ním dva povstalce, jednoho po jeho levici a druhého po pravici. ^{[28A} tak se naplnilo toto Písmo: "Byl počítán s hříšníky." []]⁸⁶ ²⁹Procházející lidé vykřikovali urážky, vrtěli hlavami a říkali: "Aha! Ty, kdo jsi tvrdil, že zničíš chrám a znovu ho postavíš za tři dny: ³⁰Zachraň se a sejdí z kříže!" ³¹Stejně tak o něm žertovali hlavní kněží a učitelé náboženství: "Zachraňoval jiné, ale sám sebe nemůže zachránit. ³²Nechť Mesiáš, izraelský král, sestoupí z kříže, abychom viděli a uvěřili!" Dokonce i ti, kteří byli ukřižováni s ním, na něj vrhali urážky.

³³V poledne padla tma po celé zemi až do tří odpoledne. ³⁴Ve 3 hodiny Ježíš zvolal: "Eloi, Eloi, lama sabachthani," což znamená, ⁸⁷ "Můj Bože, můj Bože, proč jsi mě opustil?" ³⁵Někteří z těch, kteří tam stáli, to slyšeli a řekli: „Volá Eliáše." ³⁶Jeden muž běžel a naplnil houbu octem, položil ji na hůl a pokusil se ji dát Ježíšovi, aby se napil. Řekl: "Nechte ho být. Uvidíme, jestli Eliáš přijde, aby ho sundal." ³⁷Ježíš hlasitě zasténal a zemřel. ³⁸Chrátová opona byla roztržena ve dvě shora dolů. ³⁹Když setník stojící před Ježíšem viděl, jak zemřel, řekl: „Opravdu, tento muž byl Boží Syn."

⁴⁰Některé ženy se dívaly z dálky, včetně Marie Magdalény, Marie matky Jakuba mladšího a Josese a Salome. ⁴¹Následovali Ježíše a finančně ho podporovaly, když byl v Galileji. Bylo tam také mnoho dalších žen, které s ním přišly do Jeruzaléma.

⁴²Byl pátek, ⁸⁸ den před sabatem. Když přišel večer, ⁴³Josef z Arimatie, vážený člen vládní rady, který sám očekával příchod Božího království, ⁸⁹ měl odvahu jít k Pilátovi a

⁸⁶ Rané rukopisy neobsahují verš 28.

⁸⁷ Aramejsky.

⁸⁸ Řecky *paraskeue*, slovo pro pátek jako dne před sabatem. Den přípravy na týdenní sabat. Ježíš vstal "třetí den" od pátku, kterým je neděle (pro toto je rozhodující Lk. 24:21).

⁸⁹ Chápal Boží království mnohem jasněji než současní čtenáři Bible a církevní věřící. Věděl, že to znamená nový světový řád a vládu s Mesiášem předsedajícím v Jeruzalémě. To zjevně ještě nepřišlo! Jako křesťanský učedník (Mt.

požádat o Ježíšovo tělo. ⁴⁴Pilát byl překvapen, že Ježíš zemřel tak brzy, proto přivolal setníka a zeptal se ho, jestli Ježíš již zemřel. ⁴⁵Jakmile měl potvrzení z toho, co setník řekl, dal svolení Josefovi vzít tělo. ⁴⁶Josef koupil lněné prostěradlo. Potom sňal Ježíšovo tělo z kříže, zabalil ho do prostěradla a umístil ho do hrobky vytesané ze skály. Pak přivalil těžký kámen na dveře hrobky. ⁴⁷Marie Magdaléna a Marie Jozesova vzali na vědomí, kam byl položen.

16 ¹Když skončil sabat, Marie Magdaléna, Marie, matka Jakubova a Salome koupili aromatické masti,⁹⁰ aby mohli jít pomazat Ježíše. ²Velmi brzy ráno prvního dne v týdnu, hned po východu slunce, šli k hrobce. ³Ptaly se jedna druhé: "Kdo nám odvalí kámen od vchodu do hrobky?" ⁴Když ale přišli a podívali se, uviděli, že velmi velký těžký kámen už byl odvalen stranou. ⁵Vstoupily do hrobky a uviděli mladého muže sedícího napravo, oblečeného v dlouhém bílém rouchu, a byly vyděšené. ⁶Řekl jim: "Nebojte se. Hledáte Ježíše Nazarena, toho, který byl ukřižován. Byl vzkříšen z mrtvých. Není tady. ⁷Podívejte, to je místo, kde ho položili k odpočinku. Teď jděte a řekněte jeho učedníkům a Petrovi, že

jde před vámi, aby se s vámi setkal v Galileji. Uvidíte ho tam, právě jak vás poučil." ⁸Odešly a utíkaly od hrobky, chvějící se a zmatené. Nikomu nic neřekly, protože byly příliš vystrašené.⁹¹

⁹Když Ježíš vstal z mrtvých brzy v neděli ráno, objevil se nejprve Marii Magdaléně, z níž vyhnal sedm démonů. ¹⁰Právě ona odešla a řekla těm, kteří s ním byli, když truchlili a plakali. ¹¹Když uslyšeli, že Ježíš je naživu a že ho viděla, nevěřili tomu.

¹²Později se však Ježíš zjevil s odlišným zevnějškem⁹² dvěma jiným učedníkům, když šli svou cestou na venkově. ¹³Vrátili se a podali zprávu ostatním, ale nevěřili jim.

¹⁴Poté se zjevil jedenácti učedníkům, když jedli. Pokáral je za jejich nedostatek víry a tvrdohlavost, protože nevěřili těm, kteří ho viděli poté, co vstal. ¹⁵Potom jim dal pokyn: "Jděte do celého světa a oznamujte evangelium Božího království⁹³ všemu lidstvu. ¹⁶Každý, kdo věří a je pokřtěn,⁹⁴ bude spasen,⁹⁵ ale kdokoli, kdo se rozhodne nevěřit, bude odsouzen. ¹⁷Tato znamení budou doprovázet ty, kteří věří mně a mému evangeliu: V mém jménu a pravomoci budou vyhánět demony, budou mluvit novými jazyky,⁹⁶ ¹⁸a budou schopni zacházet s

27:57) očekával jeho příchod (srov. Heb. 10:13).

⁹⁰ Jiní si koupili koření před začátkem sabatu.

⁹¹ Zbytek Markova textu (16:9-20) se v některých hlavních raných rukopisech nenachází.

⁹² Řecké *morfe* znamená vnější vzhled a je to slovo použité na historického a viditelného Ježíše. Určitě se netýká neviditelného, takzvaného "preexistujícího", domnělého Ježíše ve Fil. 2:6. Překlad NIV tam, "byv v pravé přirozenosti Bůh", je vážně zavádějící odklon od významu řeckého textu v zájmu propagovat předlidského Ježíše a tedy nehumánního Ježíše.

⁹³ Spásné evangelium by mělo být neustále a vždy definováno s odkazem na Ježíšovu vlastní počáteční definici a kázání křesťanského evangelia v Mk 1:14-15. Boží království v Markovi je bez výjimky Boží království, které ještě nepřišlo a bylo očekáváno Josefem z Arimatie (15:43). Církve toto mesiášské Království neustále omezovaly na určitý druh etiky "v srdci" nebo na současné "sociální evangelium". Mesiášské Boží království očekávané a předpovídané všemi proroky, zejména Danielelem, je třeba obnovit v srdci spásného evangelia; jinak církev bude i

nadále odmítat Ježíše odmítáním jeho evangelia a zároveň vyžadováním, že ho "přijímá". Nejasná vyhlídka na posmrtný život jako odtělesněná duše po smrti nahradila Boží království, kterému je určeno přijít na Zemi, jak je chápáno a kázáno jako evangelium nejstaršími křesťanskými komunitami.

⁹⁴ Ve vodě, pro příjem ducha. Vodní křest je přikázán jako nezbytná poslušnost Ježíšovi po celém NZ (Mt. 28: 19-20). "V jednom duchu jsme byli všichni pokřtěni do jednoho těla" (1. Kor 12:13). Toto je vzor v celém NZ. Nikdy neexistují "dvě úrovně" víry. Každý věřící musí růst v milosti a v poznání.

⁹⁵ Skutky 8:12 jsou vzorem teologie první církve ohledně zasvěcení do těla Mesiáše.

⁹⁶ Splněno působivým způsobem ve Skutcích 2, když apoštolové "začali mluvit jinými jazyky" pod vlivem ducha. Byl to prokazatelný zázrak, který ukázal, kde byl Bůh v činnosti, a nezamýšlel překlenout jazykovou mezeru, protože Petr s nimi dokázal komunikovat ve svém kázání nehledě na zázračný dar. Následné nároky na stejný "dar jazyků" nejsou přesvědčivé, a ti, kdo je praktikují, se ve většině případů nikdy

hady a pokládat ruce na nemocné a ti se zotaví."

¹⁹Potom byl Pán Ježíš poté, co k nim promluvil, vzat do nebe a zaujal své místo po

Boží pravici.⁹⁷ ²⁰Potom vyšli všude ohlašovat evangelium,⁹⁸ zatímco pán s nimi pracoval a potvrzovali právu pomocí doprovodných znamení.⁹⁹

LUKÁŠ

1 ¹Mnozí jiní se ujali úkolu napsat výpravnou zprávu o věcech, které se mezi námi staly. Založili své zprávy na důkazech, které byly předány od prvních očitých svědků a služebníků evangelia-slova.¹ ³A tak jsem se také rozhodl, od té doby jsem pátral a zkoumal všechny ty věci pečlivě od počátku,² bylo by pro mě vhodné napsat přesný popis všeho, co se stalo. ⁴Udělal jsem to, nejctihodnější Theofile, takže můžeš mít absolutní jistotu, že to, čemu jsi byl učen jako víře, je naprosto spolehlivé.

⁵V době, kdy byl judským králem Herodes, byl kněz zvaný Zachariáš, který patřil ke kněžskému oddílu Abiášovu.³ Byl ženatý s Alžbětou, která také pocházela od kněze Árona. ⁶Oba neustále dělali to, co bylo před

Bohem správné, byli pečliví v dodržování všech Pánových přikázání a nařízení. ⁷Neměli žádné děti, protože Alžběta žádné mít nemohla, a oba byli v pokročilých letech.

⁸Zatímco Zachariáš sloužil jako kněz před Bohem, za svůj kněžský oddíl, ⁹byl vybrán losem podle kněžského zvyku, aby vstoupil do Pánova chrámu a pálił kadidlo. ¹⁰V době pro oběť kadidla, se venku modlil velký zástup lidí. ¹¹Zachariášovi se pak zjevil anděl Pána⁴ stojící napravo od oltáře na kadidlo. ¹²Když Zachariáš viděl anděla, byl polekaný a vyděsil se. ¹³Ale anděl mu řekl: "Neboj se, Zachariáši. Tvoje modlitba byla vyslyšena, a tvoje žena Alžběta ti porodí syna, a nazveš ho Jan. ¹⁴Přinese vám potěšení a radost, a mnozí budou oslavovat je-

"nemodlí, aby tlumočili" (1 Kor. 14:13). Neexistuje ověření zázraku skutečného, srozumitelného jazyka a komunikace. Rčení "mluvit v jazycích" je zavádějící a neodráží řecké "mluvit jazyky".

⁹⁷ Jako *adoni*, můj pán, ne Pán, v Ž. 110:1. *Adoni* není ve všech svých 195 výskytech nikdy titulem Božstva. Definuje vzkříšeného Mesiáše Ježíše jako svrchovaně vyvýšenou lidskou bytost, rozhodně ne "druhého Boha" v Trojici, což je postbiblický vývoj pod vlivem řecké filosofie.

⁹⁸ O Království a věcí týkajících se Ježíše (Skutky 8:12).

⁹⁹ Zázraky jsou samozřejmě možné, kdykoli Bůh chce, ale Heb. 2:3-4 uvádí, že doprovodná znamení byla zvláštností první generace věřících. Viz 2 Kor. 12:12 na zázraky jako pověřující znamení apoštolů. Dnes nemáme apoštoly na úrovni těch dvanácti. Zázračný jedinec musí být pečlivě ověřen, ne lehkověrně přijat, zejména proto, že zázračné může být paděláno (2 Tes 2:9; Mt. 7:21-23).

¹ Evangelium v celém NZ je vždy evangelium o Božím království. Nemuselo se opakovat s úplným názvem, stejně jako víme, že USA znamená Spojené státy americké (United States of America), a ne Sjedenocená filatelistická společnost (United Stamp Association). Evangelium Božího království je spásné evangelium, které nejprve kázal Ježíš (Mk. 1:14-15; Heb. 2:3). Lukáš spojuje kázání před křížem a po kříži jako totéž evangelium tím, že nám připomíná ve Skutcích 1:3; 1:6; 8:12; 19:8; 20:24-25; 28:23,

30, 31, že do konce věku (druhého příchodu) existuje jediné spásné evangelium: "Evangelium o Království a o věcech týkajících se jména Ježíše Krista" (Skutky 8:12 je rané vyznání, které ukazuje, co bylo vyžadováno pro obrácené před křtem). Evangelium Království se objevuje ve zkratce, interní rčení "Boží slovo", "slovo Království" a "slovo". Veřejnost je vážně uváděna v omyl tím, že se neuznává tato poměrně jednoduchá skutečnost. "Boží slovo" není v Písmu pouze synonymem pro Bibli. Bible se označuje jako Písmo, svaté spisy. Ježíš definoval hranice hebrejského kánonu jako "Zákon, proroci a žalmy/spisy" (Lk. 24:44).

² Lukáš byl vzorem "Berojského", když vše svědomitě vyhledával a mluvil s očitými svědky. Už jen zdravým rozumem všichni víme, že očití svědci mají oproti těm žijícím o století nebo tisíciletí později obrovskou přednost!

³ 8. oddíl z 24 "chodů" kněží (1. Paral. 24:10). 888 je numerická hodnota Ježíše v řečtině (srov. 666 pro Antikrista). 8 následující po 7 je číslo nových začátků.

⁴ Tj. jeden PÁN BŮH Izraele, BŮH biblického monoteismu, Otec našeho Pána Ježíše Krista. Slovo *kurios* bylo použito v LXX a stejně tak autory NZ řeckých spisů (jediné Písmo, které máme pro Novou smlouvu), aby předalo hebrejské jméno Boha JHVH. Žádný pisatel NZ nedělá vůbec žádný problém ohledně zachování hebrejského jména (i když to mohli snadno udělat). Trvat proto na jeho vložení do dokumentů NZ je poškozením řeckých spisů Písma a nepřímo vyjádřeným útokem na ně.

ho narození. ¹⁵Bude velký v očích Pána Boha. Zdrží se pití vína i jiných alkoholických nápojů.⁵ Bude naplněn svatým duchem⁶ ještě před tím, než se narodí.⁷

¹⁶Obrátí mnoho Izraelců zpět k Pánovi, jejich Bohu. ¹⁷Bude předcházet Pána⁸ v duchu a moci Eliáše, aby obrátil srdce otců zpět ke svým dětem, a aby obrátil ty, kteří jsou vzpurní, ke správnému porozumění – aby přichystal lid připravený pro Pána."

¹⁸Zachariáš se zeptal anděla: "Jak si tím mohu být jistý? Jsem starý muž a moje žena je také postarší." ¹⁹Anděl odpověděl: "Já jsem Gabriel. Stojím v Boží přítomnosti a službě, a byl jsem poslán, abych s tebou promluvil a předal ti tuto dobrou zprávu. ²⁰Ale protože jsi nevěřil tomu, co jsem ti řekl,⁹ budeš němý, neschopný mluvit, až do stanoveného času, kdy se moje slova splní."

²¹Venku lidé čekali na Zachariáše, divili se, proč byl tak dlouho zdržen v chrámu. ²²Když nakonec vyšel, nemohl s nimi mlu-

vit. Uvědomili si, že spatřil v chrámu vidění, neboť ač mohl dělat gesta, byl němý. ²³Po skončení doby své služby se vrátil domů.

²⁴O nějakou dobu později jeho manželka Alžběta otěhotněla. Zůstávala doma pět měsíců. ²⁵Řekla: "Pán to pro mne laskavě učinil, nyní, když mi vzal hanbu v očích ostatních."

²⁶Potom v šestém měsíci těhotenství Alžběty poslal Bůh anděla Gabriela k mladé¹⁰ panně jménem Marie, která žila ve městě Nazaret¹¹ v Galileji. ²⁷Byla zasnoubena s mužem jménem Josef. ²⁸Anděl ji pozdravil slovy: "Zdravím tě, ty, která jsi bohatě požehnaná! Pán je s tebou." ²⁹Marie byla hluboce rozrušená tím, co řekl, a divila se, co by ten pozdrav mohl znamenat. ³⁰Anděl pokračoval: "Nebud' vystrašena, Marie, neboť Bůh¹² ti ukázal velkou laskavost. ³¹Otěhotníš a porodíš syna. Pojmenuješ ho Ježíš. ³²Bude velmi velký a bude nazýván Syn Nejvyššího Boha.¹³ Pán Bůh mu dá trůn jeho předka Davida ³³a bude vládnout nad

⁵ Toto bylo zvláštní nařízení pro Nazarejce, rozhodně ne pro lid Izraele nebo pro společenství Nové smlouvy. Alkohol používaný ve správné umírněnosti byl Bohem daným darem pro oslavu. Porovnejte Ježíšovo proměnění 120 galonů vody na alkohol na svatbě v Káně. Některé americké fundamentalistické církve proměnily toto víno na hroznovou šťávu, stejný "zázrak". *Oinos* v řečtině neznamena hroznovou šťávu. Pokud ano, Pavel by řekl: "Neopíjejte se hroznovou šťávou, ale buďte naplněni duchem!" (Ef. 5:18).

⁶ Božská, funkční, tvořivá přítomnost a moc Boha působící v Marii zázrak – rozhodně ne "třetí Osoba", neznámá pro NZ. Domnělá třetí Osoba není nikdy uctívána a nikdy se k ní nemodlí. Duch Ježíše a Boha v NZ je funkční přítomnost a moc Otce a vyvýšeného Syna, velmi osobní jako přicházející od osob, jako jejich dosah a vliv, ale nikdy "třetí Osoba" Trojice. Utěšitel nebo *paraclete* Janova evangelia je definován jako vzkříšený Ježíš v 1 Jan 2:1. Ježíš opustil učedníky a nezanechal je jako sirotky, byl s nimi jako svatý duch Utěšitel (srv. 2 Kor. 3:17-18).

⁷ To je jedno z mnoha písemných svědectví o skutečnosti, že plod je před narozením plně počítán jako lidská osoba. Pojetí vzít život nenarozenému dítěti je překvapivě v rozporu se skutečností, že v děloze se děje zázrak nového života a osobnosti.

⁸ Dílo pána Ježíše Mesiáše se ztotožňuje s dílem Pána Boha. Pracují jako jeden v záměru. To ovšem neznamená, že Ježíš je Otec! Ani to, že Ježíš je druhý Bůh, jak mylně později rozvíjeli "otcové církve" a po staletí se o to hádali! Ježíš byl Žid a věřil, stejně jako jeho následovníci, v Jedinečného Boha Izraele (Mk. 12:29; Jn. 17:3. atd).

⁹ Ochromující postoj "učené" nevíry nadále trápí teologický podnik. Zdá se, že učenci jsou fascinováni představou, že není nikdy možné vrátit se ke skutečným Ježíšovým slovům nebo k nejranějším svědkům. Nevšímají si, že pokud nemáme přístup k Ježíšovým slovům s jistotou, není k dispozici žádná křesťanská víra, protože křesťanství v NZ je založeno buď na Ježíšových slovech, nebo je falešné.

¹⁰ Nejpravděpodobněji v jejím raném dospívání.

¹¹ Dnes bychom nazvali městem jen stěží. Bylo jen nedávno objevené archeology a mohlo mít velikost asi 4 akry!

¹² Jediný Bůh Izraele a Bible.

¹³ Toto je zásadně důležité vymezení pojmu "Boží Syn", velmi vzdálené postbiblické myšlence předlidského nebo "předem existujícího" Syna, druhého člena Trojice. Přední komentátor Godet říká: "Máme tady z úst samotného anděla autentické vysvětlení pojmu Boží Syn... Po tomto vysvětlení mohla Marie pochopit titul [a stejně bychom měli i my!] ve smyslu: lidská bytost, pro jejíž existenci je Bůh sám bezprost-

domem Jákobovým navždy. Jeho Království nikdy neskončí." ³⁴Marie se zeptala: "Jak je to možné? Jsem pořád panna. Nebyla jsem důvěrně s mužem." ³⁵Odpověď anděla k ní byla tato: "Přijde na tebe svatý duch a moc Nejvyššího¹⁴ tě zastíní. Přesně z tohoto důvodu, aby bylo dítě zplozeno,¹⁵ bude nazýváno svaté a Boží syn. ³⁶A Alžběta, tvá příbuzná, i když je ve svém stáří těhotná – žena, o které lidé říkali, že nikdy nemůže mít děti, je už šest měsíců těhotná! ³⁷U Boha není nic nemožného." ¹⁸Marie řek-

la: "Tady jsem, Pánova služebná. Nechť se mi to stane, právě jak jsi řekl." Potom ji anděl opustil.

¹³⁹O chvíli později se Marie připravila a pospíchala do Judské vysočiny, do města, kde ⁴⁰žil Zachariáš. Když vešla dovnitř, zavolala na Alžbětu. ⁴¹Jakmile Alžběta uslyšela Mariin hlas, dítě v ní poskočilo radostí. Alžběta byla naplněna svatým duchem, ^{42a} hlasitě vykřikla: "Jak jsi požehnaná mezi ženami a jak pro tebe bude požehnané dítě tobě narozené! ⁴³Jsem tak poctěna, že matka mého pána¹⁶ Mesiáše by mě měla nav-

ředním autorem. Nepředává myšlenku předexistence [a tak znemožňuje pozdější představu 'Boha Syna']. Pozdější "dogmatická" definice Božího Syna jako "věčně plozeného" potlačila snadnou pravdu, kterou hlásal Lukáš. Toto "věčné plození", které je Bibli cizí, je učenici široce uznáváno. Jakmile byla Ježíši přidělena předhistorie, ještě před jeho zplozením v Marii, vyplýval z toho děsivý zmatek o tom, kdo je Ježíš. Van Buren litoval tohoto zničení krásně jednoduchých popisů Matouše a Lukáše (a Jana, když se postbiblický zmatek nevrací zpět do Jana 1): "Kdyby člověk měl učinit požadavek priority v časovém smyslu pro Ježíše, tvrdil by, že Ježíš Nazaretský, narozený z Marie, existoval s Bohem před stvořením světa. **Toto tvrzení by bylo horší než nesrozumitelné;** zničilo by veškerou soudržnost v základním křesťanském tvrzení, že Ježíš byl skutečně lidskou bytostí, že se slovo *stalo* tělem. Ježíšovo lidství by v tomto smyslu sotva mohlo být věčné a stále ještě by bylo 'jako my ve všech věcech, vyjma hříchu' (Koncil v Chalkedónu; Heb. 2:17). Ježíš Nazaretský začal svůj život, to znamená, začal existovat v určitém čase v historii: slovo se *stalo tělem*." (*A Theology of the Jewish-Christian Reality*, s. 82).

¹⁴ Svatý duch zde je funkční přítomnost a moc Boha k uskutečnění biologického zázraku. Paralelní rčení "moc Nejvyššího" opakuje a posiluje význam "svatého ducha". Neštěstí pozdějších teologických spekulací je dáno najevo ohromujícím nepochopením Justina Mučedníka, který věřil, že moc přicházející na Marii byl předem existující Syn, který zosnoval své vlastní početí! Tak odklon k pohanskému kryptognostickému Ježíši probíhal v roce 150 n.l. a dříve v spisech Ignáce a dalších.

¹⁵ Zplozeno, což znamená přivedeno do existence (*gennao*). Tak "věčné plození" Syna je vůči Bibli falešné. Jak poznamenává trinitářský učenec McCleod: "Není jisté, jaký obsah, pokud vůbec, může být dán rčení 'věčné ploze-

ní". Toto je "zdvořilé" přiznání nesmyslné fráze v "ortodoxním" systému, protože jedinec nemůže mít "začátek bez začátku". Jediné *biblické* zplození Božího Syna bylo v Marii (Mt. 1:20: "zplozen v ní" zázrakem asi před 2000 lety). To ovšem znamená, že Lukáš a ti, o kterých psal, a ti, kterým popsal pravou víru, nebyli věřícími v trojjediného Boha. Syn byl lidskou bytostí, která byla přivedena k existenci biologickým zázrakem v Marii. "Přesně z tohoto důvodu [a ze žádného jiného] bude nazýván Boží Syn" (Lk. 1:35), což znamená, že byl tím, kým byl! KJV je zavádějící se svým "proto také", aby důvtipným prosazováním podporovala myšlenku, že existuje *další* důvod pro začátek! Lukáš je překážkou proti pozdějším nárokům "ortodoxie". Houdiniho způsobem se někteří snaží uniknout zřejmému, že původ Božího Syna, Ježíše, byl v tom, co se stalo s Ježíšem v lůně Marie. Předpokládat druhý "původ" buď těsně před Genesis, nebo ve věčnosti, znamená dát Synovi dvojitého původ. Masivní zmatek pak narušuje biblický krásný a jednoduchý popis původu Syna Božího. Všichni lidé povstávají v lůně svých matek a zároveň dochází k početí a zplození. "Ortodoxie" odmítla tyto zprávy o tom, kdo je Ježíš, a vymyslela Syna, který, protože jeho původ byl ve věčné minulosti, nemůže být ze své podstaty nikdy opravdu lidský. 1 Jan 4:2, 2 Jan 7 byly zamýšleny, aby varovaly před každým Ježíšem, který nebyl zcela lidský. 1 Jan 4:3 zní: "Kdokoli nevěří v *tohoto* Ježíše ..." tj. toho, který je v 1 Jan 4:2 definován jako skutečný člověk. Hrozba pro pravou víru vyvstává z domněnky o falešném Ježíši, vynálezu tradice, a nikoli z historického Ježíše Písma.

¹⁶ "Můj pán" je titul pro Mesiáše, jak předvídáno v boží věštbě Ž. 110:1. Hebrejské slovo *adoni*, můj pán, není nikdy ve 195 výskytech titulem Božstva. Je vždy odkazem na vyvýšenou lidskou bytost, občas na anděla. "Můj pán" (Mesiáš) je mezi biblickým společenstvím obecný popis pro Božího jedinečně zplozeného Syna

šťívit! ⁴⁴Jakmile jsem slyšela, že voláš, moje dítě ve mně poskočilo radostí. ⁴⁵Jak jsi velmi blažená, protože jsi uvěřila, že to, co ti Pán slíbil, udělá!"¹⁷

⁴⁶Marie odpověděla: "Jak velebím Pána! ⁴⁷Jsem tak potěšena Bohem, mým Spasitelem, ⁴⁸protože se rozhodl, že já, Jeho služebná, jsem hodna Jeho pozornosti, navzdory mému skromnému zázemí. Od nynějška bude každá generace vědět, jak požehnaná jsem. ⁴⁹Bůh Všemohoucí pro mě udělal velké věci, Jeho jméno je svaté. ⁵⁰Jeho milosrdenství je pro pokolení za pokolením pro ty, kteří Ho ctí. ⁵¹Svou mocí roztloukl ty, kteří si domýšlivě myslí, že jsou tak chytří. ⁵²Snižuje mocné z jejich trůnů a povyšuje ty, kdo jsou pokorní. ⁵³Naplní hladové dobrým jídlem a bohaté posílá pryč s prázdnýma rukama. ⁵⁴Pomohl svému sluhovi Izraeli, milosrdně si ho pamatoval ⁵⁵tak, jak slíbil našim otcům, Abrahamovi a jeho potomkům pro nadcházející věk."¹⁸ ⁵⁶Marie zůstala u Alžběty tři měsíce a pak se vrátila domů.

⁵⁷Nastal čas, aby Alžběta měla své dítě, a porodila syna. ⁵⁸Její sousedé a příbuzní slyšeli, jak jí Pán ukázal velkou laskavost, a oslavovali s ní.

⁵⁹O osm dní později přišli obřezat chlapce. Plánovali ho po otci nazvat Zachariáš. ⁶⁰Alžběta řekla. "Ne. Bude se jmenovat Jan." ⁶¹Odpověděli: "Ale mezi vašimi příbu-

znými není nikdo, kdo má toto jméno." ⁶²Prostřednictvím gest se zeptali Zachariáše, chlapcova otce, jak chce nazvat svého syna. ⁶³Zachariáš dal pokyn, že něco napíše. K překvapení všech napsal: "Jeho jméno je Jan."

⁶⁴Zachariášovi se okamžitě vrátila schopnost mluvit a začal chválit Boha. ⁶⁵Všichni žijící v okolí byli naplněni úctou nad tím, co se stalo, a zprávy se šířily po celé judské vrchovině. ⁶⁶Každý, kdo slyšel zprávu, se divil, co to znamená. Ptali se: "Čím bude ten malý chlapec, až vyroste?" Neboť bylo jasné, že byl pro Boha velmi zvláštní.

⁶⁷Zachariáš, jeho otec, naplněný svatým duchem, promluvil toto proroctví: ⁶⁸"Pán, Bůh Izraele, je podivuhodný, neboť zakročil pro svůj lid a osvobodil jej. ⁶⁹Dal nám velkého Spasitele z biologické linie svého služebníka Davida,¹⁹ ⁷⁰jak dávno sliboval skrze své svaté proroky. ⁷¹Slíbil, že nás zachrání před našimi nepřáteli, před těmi, kteří nás nenávidí. ⁷²Byl milosrdný k našim otcům, pamatoval na Svou svatou smlouvu — ⁷³slib, který dal našemu otci Abrahamovi. ⁷⁴Osvobozuje nás od strachu a zachraňuje nás před našimi nepřáteli, ⁷⁵abychom Mu mohli sloužit tím, že děláme to, co je dobré a správné, celý náš život. ⁷⁶A ty, dítě, budeš nazýváno prorokem Nejvyššího, neboť půjdeš před Pánem, abys

(Ž 2:7; 2 Sam. 7:14). Ježíš je "můj pán" nebo "naš pán", a to jsou tituly vhodné pro konečné -ho izraelského krále, Mesiáše, syna Davidova. Ježíš je pán, nikoliv Pán Bůh, asi 200krát v NZ. On je "pán Mesiáš" (Lk. 2:11), jak je jasně odlišen od Pána Boha.

¹⁷ To je podstata NZ víry – věřit Božím slovům a slibům. Zachariáš už byl nadpřirozeně potrestán za to, že nevěřil andělovi. To je čestné varování nám všem. Andělům se má věřit jako božským poslům. Nevěřit jim znamená, naznačovat, že Bůh dal falešný slib! Lidé často končí ve stejné nevěře překrucováním slov Písma, aby je uvedli do souladu s mnohem pozdější doktrínou pocházející od postbiblických koncilů.

¹⁸ Beru *eis ton aiona* tak, že znamená "týkající se nadcházejícího věku", Boží království. Bůh nevyslovil "věčně", ale přesněji budoucí nastávající věk Božího království, jež přijde na Zemi při budoucím druhém příchodu Ježíše, aby vládl z Jeruzaléma, se svatými všech věků (Dan

7:14, 18, 22, 27, RSV). Nastávající věk je všude v NZ stavěn do protikladu k "současnému zlému věku", který je pod nadvládou velmi podvodného Satana, boha tohoto systému (2 Kor. 4:4; Gal. 1:4; Ef. 2:2).

¹⁹ Tato inspirovaná chvála od Zachariáše je velice příjemně oproštěna od pozdějších strašných komplikací o Ježíšově původu, vymyšlených postbiblickými "církevními otci", kteří změnili Mesiáše na předlidského a tedy v podstatě na nehumánní osobu! Jistě byl Ježíš jedinečným vyjádřením jediného Boha jako jeho bezhříšný Syn, zázračně zplozený. Nikdy však není nazýván "Pán Bůh" nebo "Všemohoucí" a nikdy Bůh Syn ani "Bohočlověk". Otec je v NZ nazýván Bůh a často "jeden Bůh" asi 1300krát. Určitý člen často se objevující pro Jednoho Boha ho označuje jako Jednoho Boha Izraele a Abrahama, Izáka a Jákoba a Ježíše. Někdo, kdo má BOHa, není BŮH! "Bůh" je jediný pravý Bůh Izraele a Ježíše a onen jeden Bůh musí být pečlivě odlišen od všech ostatních "bohů".

připravilo Jeho cesty, 77poskytováním poznání o spáse Jeho lidu skrze odpuštění jejich hříchů. 78Skrze Boží milosrdenství k nám se na nás rozbřeskne nebeské svítání, 79aby zářilo na ty, kteří žijí ve tmě a ve stínu smrti, a vedlo nás po cestě vedoucí k pokoji."

80Chlapec Jan rostl a stal se duchovně silný. Žil v poušti, dokud nenastal čas pro jeho veřejnou službu Izraeli.

2 1V této době vydal císař Augustus výnos, že by mělo být sčítání všech lidí v Římské říši.²⁰ 2Jednalo se o sčítání lidu před tím, jež bylo pod guvernérem Sýrie Quiriniem.²¹ 3Tak šli všichni do svého domovského města, aby se zaregistrovali. 4Josef byl potomkem krále Davida, a tak opustil Nazaret v Galileji, aby odešel do Betléma, města Davidova, v Judsku. 5Šel se tam zaregistrovat spolu s Marií, která s ním byla zasnoubená a těhotná.²² 6Když tam byli, přišel čas, aby měla své dítě. 7Porodila svého prvorozeného syna. Něžně ho zabalila do proužků látky a položila ho do krmného žlabu, protože v místnosti pro hosty nezbývalo pro něj místo.

8Nedaleko někteří pastýři trávili noc na polích a hlídali svá stáda. 9Objevil se jim Pánův anděl a všude kolem nich zářila Pánova sláva. Byli vyděšení. 10Ale anděl jim řekl:

"Nebudte vystrašení! Poslouchejte, jsem tu, abych vám oznámil dobrou zprávu, která přinese největší radost všem. 11Dnes se pro vás narodil Spasitel – tady v Davidově městě. On je pán Mesiáš.²³ 12Poznáte ho podle tohoto znamení: najdete dítě zabalené v pruzích látky a ležící v krmném žlabu." 13Najednou se u anděla objevilo množství nebeských bytostí, které chválily Boha, říkaly: 14"Sláva Bohu nebeskému a na zemi pokoj těm, z nichž je potěšen!"

15Poté, co je andělé opustili a vrátili se do nebe, si pastýři navzájem říkali: "Pojďme do Betléma! Ať uvidíme, co se stalo – co nám Pán zjevil." 16Spěchali tam a našli Marii, Josefa a dítě, které leželo v krmném žlabu. 17Poté, co sami viděli, šířili dobrou zprávu o tom, co se stalo a co jim bylo o tomto dítěti odhaleno. 18Všichni, kdo o tom slyšeli, byli ohromeni tím, co jim pastýři hlásili. 19Ale Marie byla pečlivá, aby si to ve své mysli uchovala a přemýšlela o významu všech věcí, které se staly. Neustále o nich přemýšlela. 20Pastýři se vrátili hlídat svá stáda, oslavovali Boha a děkovali mu za vše, co slyšeli a viděli, právě tak, jak jim bylo ohlášeno.

21Po osmi dnech přišel čas obřezat dítě a pojmenovat ho Ježíš. Právě to jméno mu bylo uděleno andělem před jeho počětím²⁴ v Marii. 22Když skončil čas jejich očiš-

²⁰ Doslova, v celém světě.

²¹ Někteří podávají "Sčítání lidu se stalo dříve, než byl Quirinius guvernérem Sýrie." Viz Nigel Turner, *Grammatical Insights into the New Testament*, s. 23, 24.

²² Jak nám řekl Lukáš, bylo to ovšem nadpřirozené těhotenství.

²³ Ž. 110:1: druhý pán, *adoni*, můj pán Mesiáš. Toto je oblíbený NZ důkazní text, který popisuje vztah mezi Jediným Bohem, Otcem a člověkem Mesiášem Ježíšem (srov. 1 Tim. 2:5). Chybné velké počáteční písmeno u druhého pána Žalmu 110:1 uvádí mnohé v omyl, aby si mysleli, že hebrejské slovo je *Adonai* (Pán Bůh), když tomu tak není! *Adoni* není titulem pro božstvo ve všech 195 výskytech. Je udivující, že ani skvělý komentátor, jako je Henry Alford, nedokázal rozlišit mezi Pánem Bohem a pánem Mesiášem ("Nevidím žádný způsob, jak porozumět tomuto *kurios* [pán v 2:11], leč že odpovídá slovu Jehovah"). Ž. 110:1 by měl zabránit tomuto otřesnému zmatku. *Adoni* je "můj pán" a Ježíš není nikdy nazýván "Pán Bůh" ani Vše-

mohoucí. Je svrchovaně vyvýšeným lidským pánem Mesiášem, potomkem Davida, druhým Adamem, jehož původ byl zázrakem v Marii. Lukáš 1:35 udává jasný důvod, proč byl Ježíš Synem Božím, ale později "ortodoxie" vyřadila tyto jedinečné zprávy a nahradila je cizáckým Bohem Synem, dávajíc mu dvojí původ, věčně a v nedávné době. To pokrývalo monoteismus Izraele, Ježíše a pisatelů NZ. Jahveh je osobní jméno Otce a v žádném případě nelze říci "můj Jahveh"! Lukáš 1:43 potvrzuje správné pochopení toho, kdo Ježíš je. Alžběta uznala Marii jako „matku mého pána“ (ze Ž 110:1, druhého pána, *adoni*), ne matku mého BOHa! Pán Mesiáš je přesně stejný jako král Mesiáš z Lukáše 23:2 (srov. Skutky 2:34-36). "Pro označení Krista za pána je Ž 110:1 zvláštním bodem spojení a vysvětlení. Srv. 1 Kor 8:6: 'Pro nás existuje jeden Bůh, Otec a jeden pán Ježíš Mesiáš.'" (Cremer, *Biblico-Theological Lexicon of the NT*, s. 383).

²⁴ Jméno Ježíš je jediná položka, která "existovala předem" před skutečnou existencí Ježíše.

ťování podle Mojžíšova zákona, vzali ho Josef a Marie do Jeruzaléma, aby ho představili Pánovi, ²³jak říká Pánův zákon: "Každý prvorozený syn musí být zasvěcen jako svatý Pánovi." ²⁴Tam, jak to vyžaduje Boží zákon, obětovali "pár hrdliček nebo dvou mladých holubů".

²⁵V té době žil v Jeruzalémě muž jménem Simeon. Simeon žil bezúhonně a byl velmi zbožný. Dychtivě očekával útěchu a obnovení Izraele, ²⁵a byl na něm svatý duch. ²⁶Skrze svatého ducha mu bylo zjeveno, že nezemře dřív, než uvidí Pánova Mesiáše. ²⁶²⁷Poté, co ho duch vedl, šel do chrámu. Když Ježíšovi rodiče přinesli malého chlapce, aby byl zasvěcen, jak vyžaduje zákon, ²⁸Simeon vzal Ježíše do náručí, děkoval Bohu a chválil Ho a řekl: ²⁹"Panovníku, nyní můžeš propustit z povinností svého služebníka a nechat ho jít v pokoji, jak jsi slíbil, ³⁰protože mé vlastní oči viděly Tvou spásu, ³¹kteřou jsi připravil v přítomnosti všech národů, ³²světlo zjevení národům a slávu svého lidu Izraele."

³³Ježíšův otec a matka byli udiveni tím, co o něm Simeon říká. ³⁴Potom jim Simeon požehnal a řekl Ježíšově matce Marii: "Poslouchej, toto dítě je určeno k tomu, aby mnoho lidí v Izraeli padlo a mnoho stoupa-lo. On je znamením od Boha, které mnozí budou odmítat a kterému budou vzdorovat,

³⁵tak odhalovat, co je skutečně v jejich srdcích." ²⁷ Pro tebe také to bude jako meč pronikající přímo tvým srdcem."

³⁶Byla tam prorokyně Anna, která také žila v Jeruzalémě. Byla dcerou Fanuela z kmene Ašer a byla velmi stará. Byla vdaná sedm let, ^{37a} poté byla vdova. Nyní jí bylo osmdesát čtyři let. Svůj čas trávila v chrámu uctíváním, půstem a modlitbou. ³⁸Právě v tu chvíli k nim přistoupila a začala chválit Boha. Mluvila o Ježíši se všemi, kteří se těšili na čas, kdy Bůh osvobodí Jeruzalém. ²⁸

³⁹Jakmile dokončili vše, co Boží zákon vyžadoval, vrátili se do svého domovského města Nazaretu v Galileji. ⁴⁰Dítě sílilo a bylo duchovně vysoce inteligentní. Vždy s ním byla Boží milost.

⁴¹Ježíšovi rodiče každý rok cestovali do Jeruzaléma na svátek pesach. ⁴²Když bylo Ježíšovi dvanáct let, šli na svátek podle svého zvyku. ⁴³Když svátek skončil a nastal čas vrátit se domů, zůstal chlapec Ježíš v Jeruzalémě, ale jeho rodiče o tom nevěděli. ⁴⁴Předpokládali, že je se všemi ostatními cestujícími domů. Uběhl den, než ho začali hledat mezi svými přáteli a příbuznými. ⁴⁵Když ho nemohli najít, vrátili se do Jeruzaléma, aby ho tam hledali. ⁴⁶Trvalo tři dny, než ho objevili v chrámu. Seděl mezi náboženskými učiteli, rabíny, poslouchal je a kladl jim otázky. ⁴⁷Všichni, kdo ho slyšeli

Jako Boží Syn byl Ježíš zvláštní nové stvoření díky zázraku v lůně Marie. Přidávat mu jinou, dřívější existenci znamená zamlžit jeho identitu. Ale "ortodoxie" postupně dosáhla právě takového zmatení.

²⁵ Boží království na Zemi v budoucnosti při budoucím návratu Ježíše na Zemi. To je puncovní značka zdravé NZ víry. Je to víra v evangelium, jak to Ježíš přikázal v Markovi 1:14-15. Josef z Arimatie také očekával Království po Ježíšově smrti (Mk. 15:43) a jako učedník se nemýlil! Učedníci, kteří byli důkladně vyškoleni Ježíšem a sami kázali evangelium Království, byli také při své slavné poslední otázce v Skutcích 1:6 dychtiví vědět, kdy nastane slíbené obnovení a útěcha národa Izraele. Jejich otázka byla správná, ačkoli nebylo možné znát časy nebo období, jak dlouhý čas by to mohl být. Skutky 3:21 poukazují na to, že nebe musí dále uchovávat Mesiáše, dokud nakonec nenastane "čas pro velké obnovení všech věcí předpovězených proroky". To je stále ještě v budoucnu,

protože Ježíš se ještě nevrátil, aby zřídil Království po celém světě.

²⁶ "PÁNův pomazaný." Pro pozadí viz 1 Sam. 24:6, 10; 26:9, 16, 23; 2 Sam. 1:14, 16; 19:21. Ježíš je královským potomkem Davida a dědicem Davidova trůnu, který má být obnoven na zemi, když se Ježíš vrátí (Skutky 3:21; Mt. 19:28; Zj. 5:10).

²⁷ Všichni máme být posouzeni podle naší **poslušnosti** vůči Ježíši nebo odmítnutí věřit mu a poslouchat ho. Ježíšovo učení tedy odhaluje, kdo jsme, srv. Heb. 5:9; Jan 3:36 atd. Poslušnost začíná reakcí na příkazy v Markovi 1:14-15 a 12:29.

²⁸ Tato událost zatím leží v budoucnosti, jak je zcela zřejmé ze současných podmínek na Blízkém východě, kde Ježíš není na Davidově trůnu! Stane se to v budoucím mesiášském Království na Zemi. Opět, právě to je charakteristický znak těch, kdo věří spásnému evangeliu o Království, o Boží velké budoucnosti pro zemi, na kterou je nyní křesťanská víra skrze zkoušky a soužení připravována (Skutky 14:22).

mluvit, byli udiveni jeho porozuměním a jeho odpověďmi. ⁴⁸Jeho rodiče byli zmatení, když viděli, co dělá. Jeho matka se ho zeptala: "Synu, proč jsi s námi takto jednal? Tvůj otec a já – úzkostlivě jsme tě hledali!" ⁴⁹Ježíš odpověděl: "Proč jste mě hledali? Neuvědomili jste si, že musím být zaneprázdněn záležitostmi domácnosti mého Otce?"²⁹ ⁵⁰Nepochopili však, co mínil těmi slovy. ⁵¹Potom se s nimi vrátil domů do Nazaretu a byl jim poslušný. Jeho matka pečlivě zaznamenala všechno, co se stalo. ⁵²Ježíš pak stále rostl v moudrosti a síle, a nacházel milost jak u Boha, tak u lidí.

3 ¹V patnáctém roce vlády císaře Tiberia byl Pontský Pilát místodržícím Judska, Herodes byl vládcem Galileje, jeho bratr Filip byl vládcem Itureje a Trachonitidy a Lysanios vládcem Abilene. ²Annáš a Kaiafáš byli současní vysocí kněží. To byla doba, kdy Boží slovo³⁰ přišlo k Janovi, Zachariášovu synu, který žil v poušti.³¹ ³Procházel celou oblastí Jordánu a všem oznamoval potřebu křtu ponořením do vody a tak ukázat svůj úmysl činit pokání a obrátit se zpět k Bohu, takže by mohly být odpuštěny jejich hříchy. ⁴Jak prorok Izaiáš napsal: "V poušti bylo slyšet výkřiky: 'Připravte cestu Pána: vyrovnejte jeho cesty. ⁵Každé údolí bude vyvýšeno a každá hora a kopec budou vyrovnány. Křivé cesty budou napříměny a hrubé silnice budou uhlazeny. ⁶Každá lidská bytost uvidí Boží spásu."

⁷Jan oslovoval davy lidí, kteří k němu přišli, aby je pokřtil. "Vy snůško hadů! Kdo vás varoval, abyste uprchli před blížící se

Boží spravedlivou zuřivostí? ⁸Ukažte, že jste skutečně činili pokání. Nezkoušejte se ospravedlňovat slovy: 'Jsme Abrahamovi potomci.' Dovolte mi, abych vám řekl toto: Bůh může, pokud si to přeje, vytvořit z těchto kamenů děti Abrahamovy. ⁹Sekera je připravena začít sekat u paty stromů. Každý strom, který nepřináší dobré ovoce, bude pokácen a hozen do ohně."

¹⁰Lidé v davu se ho ptali: "Co bychom tedy měli dělat?" ¹¹Odpovídal: "Máš-li dva pláště, poděl se o něj s někým, kdo ho nemá. Pokud máš jídlo, pak se o své jídlo poděl s těmi, kteří ho nemají." ¹²Někteří výběrčí daní přišli, aby byli pokřtění. Také se ptali: "Učiteli, co bychom měli dělat?" ¹³Odpověděl: "Nevybírejte více daní, než jste oprávněni." ¹⁴Někteří vojáci se zeptali: "A co my? Co bychom měli dělat?" Odpověděl: "Nevyžadujte peníze hrozbami násilím. Nevyvolávejte obvinění, která jsou nepravdivá. Buďte spokojeni se svou mzdou."

¹⁵Lidé netrpělivě očekávali a všichni přemýšleli, zda Jan sám může být slíbeným Mesiášem. ¹⁶Jan jim odpovídal a vysvětloval: "Ano, ponořím vás do vody. Ale ten, který přichází, je mnohem mocnější než já, a nejsem hoden rozvázat tkaničky jeho bot. Bude vás křtít svatým duchem³² a ohněm. ¹⁷Jeho třídící vidle jsou v jeho ruce a je připraven oddělit pšenici od plev na svém mlatu. Shromáždí pšenici do své stodoly, ale plevy spálí ohněm, který nemůže být uhašen."³³

¹⁸Jan předal mnoho takových varování, když lidu oznamoval evangelium.³⁴ ¹⁹Ale když Jan pokáral Heroda, vladaře, za to, že

²⁹ Ježíš naprosto jednoduše definoval svůj primární úkol (a náš), kázat evangelium o Božím království (4:43).

³⁰ Boží slovo je NZ zkratkou pro evangelium o Božím království, kázané NZ komunitou počínaje Ježíšem (Heb 2:3; Lk. 4:43). Je třeba čtenářům připomenout obsah NZ evangelia, protože bylo běžně a velmi klamně omezeno na fakta o Ježíšově smrti a vzkříšení. Ač jsou centrální, nejsou celým spásným evangeliem. Ježíš kázal evangelium Království (Lk. 4:43; Mk. 1:14-15) dlouho předtím, než řekl aspoň slovo o své smrti a vzkříšení (Mt. 16:21). Tradiční křesťanství je založeno na velmi neúplném evangeliu a je to signalizováno snadno pozorovatelným faktem, že "evangelium o Království" se nikdy v evangelizačních traktátech nabízejících

spásu neobjevuje. Nikdo nemůže "přijmout Ježíše", aniž by uvěřil jeho slovům a praktikoval je (Jan 12:44 a dál; 3:36; 2 Jan 7–9 a mnoho dalších pasáží).

³¹ Řídce obydlená oblast.

³² Ježíš předával ducha ("Slova, která jsem vám řekl, jsou duch a život." Jan 6:63) dlouho před Letnicemi, kdy Církev obdržela zvláštní veřejné požehnání ducha.

³³ To znamená, dokud nespotřebuje vše, co je do něj vhozeno. Význam rozhodně není v tom, že bude pro zlé existovat nekonečné trvalé utrpení. To se v Písmu nenachází.

³⁴ Jan kázal stejné spásné evangelium o Království Božím/Nebeském (žádný rozdíl ve významu) jako Ježíš (viz Mt. 3:1; 4:17; 4:23; 9:35). Pavel kázal přesně stejné evangelium Králov-

se oženil s Herodiadou, svou švagrovou, a za všechny zlé věci, které udělal, ²⁰Herodes přidal ke svým zločinům, že nechal Jana uvrhnout do vězení.

²¹Tak se tedy stalo, že poté, co byli všichni ponořeni do křtu, byl také ponořen Ježíš. Když se modlil, nebe bylo otevřeno, ²²a svatý duch na něj sestoupil, měl podobu holubice. Z nebe zazněl hlas: "Ty jsi můj syn,³⁵ ten, kterého miluji. Jsem sebou potěšen."

²³Ježíšovi bylo asi třicet let, když začal svou veřejnou službu. Lidé předpokládali, že je synem Josefa. Josef byl synem Eliho, ²⁴synem Mathata,³⁶ syna Léviho, syna Melchiho, syna Janaie, syna Josefa ²⁵syna Matathiáše, syna Amose, syna Nahuma, syna Esliho, syna Nagaje, ²⁶syna Mahata, syna Matathiáše, syna Semeina, syna Josecha, syna Jody, ²⁷syna Johanana, syna Rhesy, syna Zorobabela, syna Salathie-la,³⁷ syna Neriho, ²⁸syna Melchiho, syna

Addiho, syna Kosama, syna Elmadama, syna Era, ²⁹syna Jozua, syna Eliezera, syna Jorima, syna Matata, syna Léviho, ³⁰syna Simeona, syna Judy, syna Josefa, syna Jonama, syna Eliakima, ³¹syna Meleie, syna Menny, syna Mattathy, syna Nátana, syna Davida, syna Isaje, syna Obéda, syna Boáza, syna Salmona, syna Naasona, ³³syna Amínadaba, syna Arniho, syna Chesróma, syna Farese, syna Judy, ³⁴syna Já-koba, syna Izáka, syna Abrahama, syna Thareho, syna Náchora, ³⁵syna Serucha, syna Ragaua, syna Pelega, syna Hebera, syna Šelacha, ³⁶syna Kainana, syna Arfaxada, syna Šema, syna Noema, syna Lámecha, ³⁷syna Metuzaléma, syna Enocha, syna Jareda, syna Maleleela, syna Kainana, ³⁸syna Enóše, syna Seta, syna Adama, syna Božího.³⁸

4 ¹Ježíš, plný svatého ducha,³⁹ se vrátil od Jordánu a byl veden duchem do pouště, ²kde byl pokoušen Ďáblem⁴⁰ po čty-

ství (viz Skutky 14:22; 19:8; 20:24-25; 28:23, 30, 31). V NZ existuje pouze jedno záchranné evangelium.

³⁵ Ježíš se rozhodně nestal Božím synem při svém křtu! Byl Božím synem přesně kvůli biologickému zázraku způsobeném v Marii Bohem (1:35). Iz. 9:6 předpověděl, že Mesiáš bude dítě zplozené Bohem, Syn daný Izraeli. Dvě rčení "dítě bude zplozeno" (tj. Bohem, božské pasivum) a "Syn bude dán" se navzájem posilují a poskytují biblický původ Syna. Lukáš vypracoval tento mesiášský text v kap. 1, když mluvil o Synu jako dědici trůnu svého předka Davida a zázračně zplozeném v Marii. Tento zázrak je výslovně považován za důvod, proč Ježíš je Syn (1:35). Matouš 1 učí totéž v Mat. 1:18 (*genesis*, původ) a 1:20: "to, co je v ní zplozeno, je od svatého ducha," od tvořivé činnosti Boha. V těchto knihách není ani zmínka o tom, že by Boží Syn byl synem "věčně plozeném". Věčné plození jednoduše odporuje Ž. 2:7 a celému Písmu.

³⁶ Velmi pravděpodobně dědeček Josefa a Marie, kteří tak byli bratranec a sestřenice z prvního kolena. Oba pocházeli od Davida přes Nátana.

³⁷ Salathiel, strýc Zorobabela, se také objevuje v rodokmenu v Matoušovi a byl přemístěn z linie Nathana, když skončila Šalomounova linie, když byl Jojakim vyloučen z královské linie (viz Jer. 22:24-30).

³⁸ Titul Boží syn se vztahuje také na Adama, jako na jedinečně stvořenou lidskou bytost. "Boží

Syn" není nikdy v Písmu "Bůh Syn". Tento titul patří do časů po dokončení Písma. Stal se pilířem pozdějších vyznání, která tragicky zatemnila mnohem jednodušší unitární monoteistické vyznání Ježíše (Mk. 12:29), souhlasící s jeho židovským dědictvím z Deut. 6:4. Bůh je Otcem v NZ asi 1300krát a žádný z výskytů různých slov pro "Bůh" nikdy neznamená trojjediného Boha.

³⁹ V řečtině zde není určitý člen. Svatý duch je tvořivá funkční moc a přítomnost jediného Boha (a později vzkříšeného Ježíše). Svatý duch je tak definován v hebrejské Bibli, která poskytuje nezbytné zázemí pro pochopení NZ. V NZ neexistuje žádná "třetí Osoba". A dokonce i v roce 325 nl byla církev nejistá, jak definovat ducha. Kristova mysl je stavěna na roveň duchu Božímu v 1 Kor. 2:16, citující Iz. 41:13, LXX.

⁴⁰ Ďábel nebo Satan jednoznačně není vnitřní pokušitel, tj. lidská přovaha! Vždy je osoba a vždy vnější a nemá být zaměňován s hříchem v lidském srdci. Je to velký podvodník světa (Zj 12:9) a jedním z jeho největších úspěchů bylo oklamat některé čtenáře Bible, aby věřili, že neexistuje. To má vymazat celou NZ dimenzi duchovního zla. Démoni jsou nadpřirozené nehumánní osobnosti, které mluvily k Ježíši a on k nim (Lk. 4:41, kde gramatická shoda ukazuje ještě jasněji než v angličtině, že to byli démoni, kteří mluvili k Ježíši a byli jím káráni). Démoni uznávali, i když veřejnost obecně ne, že Ježíš je slíbený Mesiáš. V žádném případě by demo-

řicet dní. Po celou tu dobu nejedl nic, takže byl nakonec vyhladovělý. ³Ďábel mu řekl: "Protože jsi Boží Syn, vydej rozkazy, aby se tento kámen stal chlebem." Ježíš mu odpověděl: ⁴"Je psáno v Písmu: 'Nemáš žít jen na chlebu samém.'"

⁵Ďábel ho zavedl na vysoké místo a jediným zábleskem mu ukázal všechna království světa. ⁶Potom ďábel řekl Ježíšovi: "Dám ti pravomoc nad všemi z nich a nad veškerou jejich slávou. Tato pravomoc byla dána mně a mohu ji dát každému, komu chci. ⁷Pokloň se mi a uctívej mě a můžeš to vše mít." ⁸Ježíš odpověděl: "Je psáno v Písmu: 'Budeš uctívat Pána, svého Boha,⁴¹ a budeš sloužit pouze jemu.'"

⁹Ďábel vzal Ježíše do Jeruzaléma, postavil ho na vrchol chrámu a řekl mu: "Protože jsi Boží Syn, pak skoč dolů! ¹⁰Neboť je psáno v Písmu: 'Nařídí svým andělům, aby tě chránili, ¹¹pozvednou tě, aby tě ochránili před zakopnutím o kámen.'" ¹²Ježíš odpověděl: "Stojí napsáno v Písmu: 'Nikdy nemáš podrobit Pána, svého Boha, zkoušce.'" ¹³Když ďábel dokončil každý druh pokušení, odešel čekat na další příhodný okamžik.

¹⁴Ježíš se vrátil do Galileje, plně zmocněný duchem. Zprávy o něm se šířily všude. ¹⁵Ježíš učil v jejich synagogách a všichni ho velebili.

¹⁶Přišel do Nazareta, kde vyrostl, a šel o sabatu do synagogy, jak byl jeho zvyk. ¹⁷Byl mu předán svitek proroka Izaiáše. Ježíš rozbalil svitek a našel místo, kde je psáno: ¹⁸"Duch Pána Boha je na mně, protože On mě pomazal, abych oznámil evangelium strádajícím. Poslal mě, abych vyhlásil, že vězni budou propuštěni, slepí uvidí, utlačovaní budou osvobozeni, ¹⁹a abych vyhlásil rok Pánovy přízně."⁴²

²⁰Sbalil svitek a vrátil ho obsluhujícímu. Pak se posadil. Všechny oči v synagoze byly upřeny na něj. ²¹Potom jim začal

vysvětlovat: "Tento text Písma, který jste právě slyšeli přečtený, byl dnes ve vaší přítomnosti naplněn!" ²²Všichni s ním souhlasili, ohromeni laskavými slovy vycházejícími z jeho rtů. Ptali se: "Není to Josefův syn?" ²³Ježíš odpověděl: "Bezpochyby budete chtít opakovat toto přísloví na mě: 'Lékaři, uzdrav sebe!' Proč tady ve svém rodném městě neděláš to, co jsme slyšeli, že děláš v Kafarnaumu?" ²⁴Ale říkám vám pravdu, ve svém rodném městě není vítán žádný prorok. ²⁵Zaručuji, že v Izraeli bylo za Eliáše mnoho vdov, když po celé tři a půl roku bylo sucho, které působilo strašný hladomor po celé zemi. ²⁶Eliáš však nebyl poslán k žádné z nich. Byl poslán pouze k vdově v Sareptě v oblasti Sidonu! ²⁷I když bylo v Izraeli v době Elizea mnoho malomocných, jediný, kdo byl uzdraven, byl Námán, Syřan!" ²⁸Když to uslyšeli, všichni v synagoze se rozzuřili. ²⁹Potom ho vlekli na vrchol kopce, na kterém bylo postaveno jejich město, aby ho svrhli z útesu. ³⁰Prošel však přímo skrz ně a šel svou cestou.

⁴³³¹Ježíš pak šel dolů do Kafarnaum, města v Galileji. O sabatu je začal učit. ³²Byli ohromeni tím, jak je učil, protože mluvil s takovou pravomocí. ³³V synagoze byl muž, který byl posedlý duchem nečistého démona.⁴³ Vykřikl: ³⁴"Nech mě být. Co s námi chceš, Ježíši Nazaretský? Přišel jsi nás zničit? Víím, kdo jsi: Boží svatý!"⁴⁴ ³⁵Ježíš ho přerušil a přikázal mu: "Bud' zticha!" Potom nařídil démonovi: „Vyjdi z něj!" Když démon hodil muže na zem přímo před nimi, opustil ho, aniž by ho zranil. ³⁶Všichni byli ohromeni a navzájem se ptali: "Co je to za učení? Mocí a autoritou přikazuje zlým duchům odejít – a oni to udělají!" ³⁷Zprávy o Ježíši se šířily po celém okolí.

³⁸Ježíš odešel ze synagogy a šel do Šimonova domu. Šimonova tchýně byla nemocná s vysokou horečkou a požádali Ježíše, aby jí pomohl. ³⁹Ježíš šel a stál nad ní.

ni neměli být vyškrtnutí z historických zpráv. Slovo "démon" nikdy neznamena lidskou bytost, mnohem méně duševní chorobu. Démoni mohou ovšem způsobit duševní chorobu a zlo všeho druhu.

⁴¹ Ježíš byl ovšem unitární věřící v Jednoho Boha Izraele a nevěděl nic o postbiblickém trojediném Bohu.

⁴² Ježíš přestal citovat Iz. 61:2 a nečetl dál a nezmínil se o proroctví budoucího dne Boží pomsty a hněvu.

⁴³ V řeckém světě démoni, duchové mohli být vnímáni jako dobří nebo špatní. Ale v Písmu jsou přísně zlí a odporující Bohu.

⁴⁴ Podle Lukáše 1:35, což je definitivní verš pro identifikaci Ježíše, byl Ježíš svatý, protože byl zázračně zplozený Boží Syn.

Přikázal horečce, aby ji opustila, což se stalo. Okamžitě vstala a připravila jim jídlo.

⁴⁰Když slunce zapadalo, přiváděli k němu všechny nemocné, trpící různými nemocemi. Ježíš na ně kladl ruce, na jednoho po druhém, a všechny uzdravil. ⁴¹Démoni vyšli z mnoha lidí, démoni křičeli.⁴⁵ "Ty jsi Boží Syn." Ježíš je však umlčel a odmítal nechat demony mluvit, protože démoni věděli, že je Mesiáš.⁴⁶

⁴²Brzy následujícího rána Ježíš odešel do opuštěných oblastí. Lidé v davu ho však vyšli hledat a nakonec ho našli. Snažili se mu zabránit, aby je opustil. ⁴³Řekl jim však: "Jsem božsky nucen chodit do jiných měst, abych kázal evangelium o Božím království, protože právě k tomu mě Bůh pověřil."⁴⁷ ⁴⁴Ježíš tedy pokračoval v cestování kolem a kázal evangelium Království v judských synagogách.

5 ¹Jednoho dne, když Ježíš stál u Galilejského moře, se kolem něj lidé shlukli, aby slyšeli Boží slovo.⁴⁸ ²Ježíš si všiml dvou člunů u pobřeží, které tam nechali rybáři, když si umývali sítě. ³Ježíš vstoupil na loď, patřící Šimonovi, a žádal ho, aby ji vytlačil na vodu, právě u břehu. Potom se Ježíš posadil a učil lidi z lodi. ⁴Poté, co přestal mluvit, poučil Šimona. "Vyjeď na hlubší vodu a spust' své sítě pro úlovek." ⁵Šimon odpověděl: "Pane, celou noc jsme tvrdě pracovali a nic jsme nechytily. Ale pokud to tak říkáš,

spustím sítě." ⁶Když to udělal, velké hejno ryb naplnilo sítě, plné až k prasknutí. ⁷Mávali na své partnery na druhé lodi a žádali je, aby přešli a pomohli. Ostatní dorazili a společně naplnili obě lodě rybami. Lodě byly tak plné, že se začaly potápět. ⁸Když Šimon Petr viděl, co se stalo, klesl před Ježíšem na kolena. Zvolal: "Pane, prosím, drž se dál ode mne, neboť jsem hříšný člověk!" ⁹Neboť on i všichni s ním byli ohromeni úlovkem ryb, který vyložili. ¹⁰Jakub a Jan, synové Zebedeovi, Šimonovi partneři, byli také ohromeni. Ježíš řekl Šimonovi: "Neboj se. Od nynějška budeš lovit a chytat lidi!" ¹¹Vytáhli tedy čluny na břeh, nechali všechno a následovali Ježíše jako svého učitele.

¹²Při jedné příležitosti, když Ježíš navštívil jedno město, potkal tam muže, který měl velmi závažné malomocenství. Muž padl obličejem k zemi a prosil Ježíše: "Prosím, pane, pokud chceš, můžeš mě očistit." ¹³Ježíš natáhl ruku a dotkl se muže. Řekl: "Chci. Buď čistý!" Okamžitě malomocenství zmizelo. ¹⁴Ježíš ho poučil: "Nikomu nic neříkej. Jdi a ukaž se knězi a vykonej obřadní oběti podle Mojžíšova zákona jako důkaz toho, že jsi byl uzdraven." ¹⁵Přesto se zprávy o Ježíši šířily stále více. Přicházeli lidé ve velkých davech, aby slyšeli Ježíše učit a aby byli uzdraveni ze svých nemoci. ¹⁶Ježíš se však často vzdaloval do tichých míst a modlil se.

¹⁷Jednoho dne, když Ježíš učil, seděli

⁴⁵ Osobnost démonů je zde zcela jasná a v řečtině ještě zřetelnější. Byli to nehumánní démoni, kteří křičeli a byli schopni rozpoznat, že Ježíš je Mesiášem. Tvrdit, že šlo jen o duševně vyvinuté lidské osoby, by znamenalo dělat historického vyprávění nesmysl..

⁴⁶ Ještě jednou, démoni jsou v tomto historickém příběhu zcela jasní, a snažit se je zamluvit není nic menšího než útok na pravdivost Bible. Slovo "démon" v řečtině znamená nadpřirozenou, nehumánní osobnost, rozhodně ne lidskou osobu, mnohem méně duševní chorobu. Srov. Jakub 2:19: "Démoni věří v Jediného Boha a třesou se." To je zřejmé samo o sobě nepravdivé pro duševně nemocné lidi.

⁴⁷ V Písmu není jasnější prohlášení o účelu než toto z Ježíšových rtů. Kázat evangelium Království bylo jeho úkolem a nyní by mělo být úkolem jeho těla, Církve. Člověk však může nadarmo poslouchat, aniž by slyšel současné kazatele a učitele definovat evangelium tak, jak vždy činil

Ježíš. Kázání evangelia o Božím království je programové prohlášení Ježíše a celé Bible o obsahu křesťanské víry. Je to převážně oznámení o Božím velkém plánu pro budoucnost této planety. Bez věrné "eschatologie" (pochopení budoucnosti) nemůže existovat skutečné evangelium. Ježíši by mělo být umožněno určovat tempo a definovat obsah veškerého kázání evangelia (Heb. 2:3). Další materiály o Království naleznete na restorationfellowship.org v našich článcích o Království a ve 260 15minutových rozhlasových pořadech o Království tam archivovaných a stáhnutelných. Viz také moje *The Coming Kingdom of the Messiah; A Solution to the Riddle of the New Testament*.

⁴⁸ Tento verš a mnoho dalších potvrzují skutečnost, že evangelium Království je známé jako "slovo" nebo "Boží slovo". Matouš nám připomíná, že je to "slovo/evangelium království" (Mt. 13:19).

tam farizejové a učitelé náboženství, kteří přišli z celé Galileje, Judeje a Jeruzaléma. Pánova moc uzdravit byla s ním, aby mu umožnila uzdravovat. ¹⁸Několik mužů přišlo nesouce ochrnutého muže na podložce. Pokusili se ho přivést a položit před Ježíše. ¹⁹Ale nemohli najít cestu davem, tak vyšli na střechu a vytvořili díru ve střešních taškách. Pak spustili muže na podložce přímo do davu před Ježíše. ²⁰Když Ježíš viděl jejich víru, řekl muž: "Tvé hříchy jsou odpuštěny." ²¹Učitelé náboženství a farizeové se o tom začali hádat. Zeptali se: "Kdo je to, kdo vyslovuje rouhání? Kdo může odpustit hříchy? To může udělat jen Bůh!" ²²Ježíš vycítil, kvůli čemu jsou rozrušeni, a tak se jich zeptal: "Proč to zpochybňujete? ²³Co je snazší? Říci, tvé hříchy jsou odpuštěny, nebo říci, vstaň a chod?" ²⁴Dokážu vám však, že Syn člověka má zde na zemi pravomoc odpouštět hříchy." Potom řekl ochrnutému muži: "Říkám ti: Vstaň, zvedni svou podložku a jdi domů." ²⁵Okamžitě se muž postavil před ně. Zvedl podložku, na které ležel, a když šel domů, chválil Boha. ²⁶Všichni byli naprosto udiveni, a ve velké bázni nad tím, co se stalo, chválili Boha a řekli: "To, co jsme dnes viděli, bylo mimořádné!"

²⁷Později, když Ježíš odcházel z města, uviděl u daňového stánku výběřčího daní jménem Levi. Ježíš mu řekl: "Následuj mě." ²⁸Levi vstal, opustil všechno a následoval Ježíše.

⁵²⁹Levi pak uspořádal ve svém domě velkou hostinu na Ježíšovu počest. Mnozí výběřčí daní a další byli v davu sedícím s nimi u jídla. Ale farizejové a učitelé náboženství si stěžovali Ježíšovým učedníkům a ptali se: ³⁰"Proč jíte a pijete s výběřčími daní a s hříšníky?" ³¹Ježíš odpověděl: "Zdraví lidé nevyžadují lékaře – ale nemocní lidé ano. ³²Nepřišel jsem volat k pokání ty, kteří žijí bezúhonně – přišel jsem pozvat hříšníky."

³³Řekli mu: "Janovi učedníci se často postí a modlí, a učedníci farizejů to také dělají. Ale tvoji učedníci ne – oni dále jedí a pijí." ³⁴Ježíš se zeptal: "Měli by se mládenci při svatbě postit, když je s nimi ženich? ³⁵Ne – ale nastává čas, kdy bude ženich od nich odejmut. Pak se mohou postit." ³⁶Poté jim vyprávěl příběh, který ilustroval jeho názor. "Nevytrháváte záplatu z nových šatů, aby-

ste opravovali staré šaty. Jinak byste zničili nové šaty a záplata z nových se nepřizpůsobí starým. ³⁷Nenaléváte nové víno do starých vinných měchů, protože pokud ano, nové víno roztrhne vinné měchy. Tehdy se jak víno tak vinné měchy zničí. ³⁸Nové víno naléváte do nových vinných měchů. ³⁹A nikdo po pití starého vína nechce nové víno, protože říkají: 'Staré chutná lépe.'"

6 ¹Jednoho sabatu, když Ježíš procházel obilnými poli, jeho učedníci, začali sbírat nějaké klasy, mnout je v rukách a jíst zrna. ²Někteří farizejové se ho ptali: "Proč děláte to, co není dovoleno v sabatu?" ³Ježíš odpověděl: "Nikdy jste nečetli, co David udělal, když měl hlad on i jeho muži? ⁴Jak vešel do Božího domu a vzal zasvěcený chléb? Jedl ho a dal ho také svým mužům. To také není dovoleno. Zasvěcený chléb je pouze pro kněze." ⁵Potom jim řekl: "Syn člověka je pánem sabatu."

⁶Na další sabat šel do synagogy vyučovat. Byl tam muž se zmrzačenou pravou rukou. ⁷Učitelé náboženství a farizeové pozorně sledovali Ježíše, aby zjistili, zda bude o sabatu uzdravovat. Chtěli najít záminku, aby ho obvinili. ⁸Ježíš však věděl, co je v jejich myslích. Tomu muži s postiženou rukou nařídil: "Vstaň a postav se před všechny." Muž vstal a postavil se tam. ⁹Potom se k nim Ježíš obrátil a řekl: "Dovolte mi, abych se vás na něco zeptal. Je zákonné dělat dobro o sabatu nebo dělat zlo? Zachránit život nebo zničit?" ¹⁰Rozhlédl se po všech tam. Potom řekl muž: "Natáhni ruku." Muž to udělal a jeho ruka se stala jako nová. ¹¹Rozzuřili se a začali diskutovat o tom, co mohou Ježíšovi udělat.

¹²Jednoho dne krátce poté Ježíš vyšel na horu, aby se modlil. Zůstal tam celou noc a modlil se k Bohu. ¹³Když přišlo ráno, svolal své učedníky a vybral jich dvanáct. Toto jsou jména apoštolů: ¹⁴Šimon (také Ježíšem nazývaný Petr), Ondřej, jeho bratr, Jakub, Jan, Filip, Bartoloměj, ¹⁵Matouš, Tomáš, Jakub, syn Alfeův, Šimon revolucionář, ¹⁶Juda, syn Jakubův a Juda Iškariot (který se stal zrádce). ¹⁷Ježíš s nimi sešel dolů z hory a zastavil se na místě, kde byla nějaká rovina. Tam se shromáždil zástup jeho učedníků a mnoha dalších lidí z celého Judska, Jeruzaléma a mořského pobřeží

Týru a Sidonu, aby naslouchali jeho učení, aby byli uzdraveni ze svých nemocí. ¹⁸Ti, kteří byli trápeni zlými duchy, byli také uzdraveni. ¹⁹Každý v davu se ho pokoušel dotknout, protože z něj vycházela moc a všechny uzdravovala.

²⁰Když se Ježíš podíval na své učedníky, řekl jim: ²¹"Jak jste blažení vy, kteří jste chudí, neboť vám patří Boží království. Jak blažení jste vy, kteří jste teď hladoví, neboť budete plně uspokojeni. Jak blažení jste vy, kdo teď pláčete, neboť se budete smát. ²²Jak jste blažení, když vás lidé nenávidí, vylučují vás, urážejí vás a proklínají vaše jméno jako zlé kvůli mně, Synu člověka. ²³Když přijde ten budoucí den Království, budete šťastní. Skákejte radostí, protože je skvělá vaše odměna uložena nyní v nebi.⁴⁹ Nikdy nezapomeňte, že vaši předkové špatně zacházeli s proroky právě tak.

²⁴Jak jste ale truchliví vy, kteří jste bohatí, neboť jste již dostali svou odměnu. ²⁵Jak jste truchliví vy, kteří jste nyní sytí, neboť budete mít hlad. Jak jste truchliví vy, kteří se nyní smějete, neboť budete naříkat a plakat. ²⁶Jak jste truchliví vy, když vás všichni chválí. Nezapomeňte, že vaši předkové chválili falešné proroky právě tak.

²⁷Ale říkám těm z vás, kteří posloucháte mé učení evangelia: Milujte své nepřátele. Čiňte dobře těm, kteří vás nenávidí. ²⁸Žehnejte těm, kteří vás proklínají. Modlete se za ty, kteří s vámi zacházejí špatně. ²⁹Pokud vás někdo udeří na jednu tvář, otočte druhou. Pokud si někdo vezme váš kabát, nebraňte mu, aby si vzal i košili. ³⁰Dejte každému, kdo vás žádá. Pokud vám někdo něco vezme, nežádejte to zpět. ³¹Dělejte ostatním to, co chcete, aby dělali vám. ³²Milujete-li ty, kteří milují vás, proč byste za to měli získat nějakou zásluhu? Přece i hříšníci milují ty, kteří milují je. ³³Pokud děláte dobro těm, kteří vám činí dobro, proč byste za to měli získat nějakou zásluhu? Hříšníci to dělají také. ³⁴Pokud půjčujete peníze očekávající, že budou splaceny, proč by-

ste si za to zasloužili nějaký kredit? Hříšníci půjčují peníze jiným hříšníkům také a očekávají, že jim bude vráceno to, co půjčili. ³⁵Ne: Říkám vám, abyste milovali své nepřátele, činili jim dobře a půjčovali, aniž byste očekávali, že vám bude cokoli splaceno. Pak obdržíte velkou odměnu a budete dětmi Nejvyššího Boha, neboť je laskavý k nevďečným a zlým lidem. ³⁶Buďte soucitní, stejně jako je soucitný váš Otec. ³⁷Nesudte a nebudete souzeni; neodsuzujte a nebudete odsouzeni; odpouštějte a bude vám odpuštěno; ³⁸dávejte, a lidé vám za to budou velkoryse dávat na oplátku."

⁶³⁹Poté ilustroval názor: „Může slepý vést jiného? Nespadnou oba do příkopu? ⁴⁰Vědí studenti víc než učitel? Pouze když se vše naučili: pak budou jako jejich učitel. ⁴¹Proč si tak děláš starosti se smítkem v oku svého bratra, když si ani nevšimneš prkna ve svém vlastním oku? ⁴²Jak můžeš říci svému bratrovi: 'Bratře, nech mě vytáhnout smítko ve tvém oku,' když nevidíš dokonce ani prkno ve vlastním oku? Pokrytče! Nejprve odstraň prkno z vlastního oka a pak budeš jasně vidět, jak vytáhnout smítko z oka svého bratra. ⁴³Dobrý strom neplodí špatné ovoce a špatný strom neplodí dobré ovoce. ⁴⁴Rozpoznáte strom podle ovoce, které plodí. Nesbíráte fíky z trnitých keřů, ani nesklízíte hrozny z ostružiní. ⁴⁵Dobří lidé plodí to, co je dobré ze skladu dobrých věcí v nich. Špatní lidé plodí to, co je špatné ze špatných věcí, které si uložili ve svých srdcích. To, co naplňuje mysl lidí, se rozlévá v tom, co říkají. ⁴⁶Proč mi tedy pořád říkáš, 'pane, pane,' když odmítáš dělat to, co říkám a učím?

⁴⁷Dovolte mi uvést příklad někoho, kdo přichází ke mně, slyší mé pokyny a následuje je. ⁴⁸Ten člověk je jako muž, který staví dům. Kope hluboko a pokládá základy na pevnou skálu.⁵⁰ Když řeka rozerve své břehy a povodňová voda se tříští o dům, ten není poškozen, protože je tak pevně postaven. ⁴⁹Ten, kdo mě slyší učit, ale nedělá to,

⁴⁹ Odměny jsou v NZ v současné době uloženy u Boha v nebi (Mt. 6:1), a budou předány při budoucím příchodu Ježíše na Zemi a vychutnávány v obnovené zemi budoucího Království. NZ neučí, že lidé jdou do nebe, aby byli odměněni. Spí spánkem smrti (Ž 13:3), dokud nejsou vzkří-

šeni při prvním vzkříšení, ke kterému dojde při Ježíšově druhém příchodu (1 Kor 15:23 atd.).

⁵⁰ NZ Církev je postavena na pevné skále učení, že Ježíš je Kristus (Mt 16:16), určitě ne že on 'je Bůh', což by porušilo první přikázání a Ježíšovo výslovné vyznání v Markovi 12:29 a dál (srv. Jn. 17:3).

co říkám, je jako člověk, který staví dům bez základů. Když se povodňová voda rozlije na dům, okamžitě se zhroutí, katastrofální zkáza."

7 Když skončil mluvení s lidmi, Ježíš odešel do Kafarnaumu. ²Bydlel tam setník, který měl služebníka, kterého si velmi vážil a který byl nemocný a umíral. ³Když uslyšel o Ježíši, setník k němu poslal několik židovských starších požádat ho, aby přišel a uzdravil jeho sluhu. ⁴Když přišli starší k Ježíši, prosili ho a řekli: "Přijď a udělej, o co žádá. Zaslouží si tvoji pomoc, protože miluje náš lid a postavil pro nás synagogu." ⁶Ježíš šel s nimi a když se blížili k domu, setník poslal k Ježíšovi své přátele, aby ho informovali: "pane, prosím, nedělej si potíže, abys přišel do mého domu, protože nejsem hoden té cti. ⁷Ani jsem nepomyslel, že jsem hoden tě navštívit. Jen vydej příkaz, a můj sluha bude uzdraven. ⁸Neboť jsem člověk pod pravomocí svých nadřízených důstojníků a mám také vojáky pod svou pravomocí. Prikáži jednomu, aby šel, a on jde, dalšímu, aby přišel, a on přijde. Prikáži svému sluhovi, aby něco udělal, a on to udělá."

⁹Když to Ježíš uslyšel, byl ohromen. Obrátil se k davu, který ho sledoval, a řekl: "Říkám vám, že jsem takovou víru nenašel ani v Izraeli." ¹⁰Potom se přátelé setníka vrátili do domu a našli sluhu v dobrém zdravotním stavu. ¹¹Brzy nato Ježíš šel do města zvaného Nain, doprovázený svými učedníky a velkým zástupem. ¹²Když se blížil k městské bráně, po druhé straně přicházel pohřební průvod. Muž, který zemřel, byl jediným synem vdovy a velký dav z města byl s ní. ¹³Když ji pán viděl, byl vůči ní naplněn soucitem. Řekl jí: "Neplač." ¹⁴Ježíš přešel k rakvi, dotkl se jí a nosiči rakve se zastavili. Ježíš pak řekl: "Mladý muži, říkám ti, vstaň." ¹⁵Mrtvý muž se posadil a začal mluvit, a Ježíš ho vrátil matce. ¹⁶Všechny tam naplnil pocit náramné úcty a chválili Boha těmito slovy: "Mezi námi povstal velký prorok" a "Bůh navštívil svůj lid".

¹⁷Zprávy o Ježíši se šířily po celé Judeji a všude kolem. ¹⁸Janovi učedníci ho o tom všem informovali. ¹⁹Zavolal dva ze svých učedníků a řekl jim, aby šli za Ježíšem a zeptali se: "Jsi ten, kterého jsme očekávali, nebo bychom měli čekat na někoho jiného?" ²⁰Když přišli k Ježíšovi, řekli: „Jan Křtitel nás poslal, abychom se tě zeptali: 'Jsi ten, kterého jsme očekávali, nebo bychom měli očekávat někoho jiného?'“ ²¹Právě v tu dobu Ježíš uzdravil mnoho lidí z jejich chorob, nemocí, od zlých duchů a dal zrak slepým. ²²Ježíš odpověděl Janovým učedníkům: "Jděte a řekněte Janovi, co jste viděli a slyšeli. Slepí vidí, chromí chodí, malomocní jsou uzdraveni, hluší slyší, mrtví jsou křiveni zpět k životu, chudí mají evangelium kázané pro ně. ²³Jak podivuhodné je to pro ty, kteří se kvůli mně nijak neurážejí."

724 Poté, co odešli poslové od Jana, začal Ježíš mluvit s davem o Janovi: "Co jste čekali, že uvidíte, když se s ním setkáte v poušti? Nějaký rákos zmítaný větrem? ²⁵Hledali jste muže oblečeného v jemných šatech? Ne, ti, kdo mají stylové oblečení a žijí v přepychu, se nacházejí v palácích. ²⁶Hledali jste proroka? Ano, určitě jím je, a já vám říkám, že on je mnohem víc než prorok. ²⁷O něm bylo psáno v Písmu: 'Pohled', posílám svého posla, aby šel před tebou připravit cestu.' ²⁸Říkám vám, že nikdo narozený ze žen, není větší než Jan, ale i ta nejméně významná osoba v Božím království⁵¹ je větší než on!" ²⁹Když to uslyšeli, všichni – dokonce i výběrčí daní – prohlásili, že to, co Bůh řekl, bylo správné, a potvrdili to tím, že se dali pokřtít Janovým křtem.

³⁰Farizejové a učitelé náboženství však odmítli Boží vůli⁵² pro své životy, protože odmítli být Janem pokřtěni. ³¹Ježíš se zeptal: "K čemu mám tyto lidi přirovnat? Jací jsou? ³²Jsou jako děti sedící na tržišti, které si navzájem oznamují: 'Hráli jsme vám na flétnu, ale netancovali jste: zpívali jsme vám žalozpěv, ale neplakali jste.' ³³Když přišel Jan Křtitel, nejedl chleba a nepil víno, ale říkáte, je posedlý démonem. ³⁴Nyní je tu Syn člověka a jí chleba a pije víno s lidmi,

⁵¹ Odvolání na budoucí stav v nadcházejícím Království, kdy budou učedníci dohlížet na svět s Ježíšem (1 Kor. 6:2; Zj. 2:26–27 atd.).

⁵² Ukázalo se, že kalvinistická myšlenka dvojího předurčení je nepravdivá. Ježíš uznal, že

každý člověk si musí vybrat evangelium nebo ho odmítnout. Nejsme roboti, ale jsme vybaveni zodpovědností volby, v tomto případě vybrat si život moudře znamená dbát na učení Ježíše Mesiáše.

ale říkáte: 'Podívejte, tráví čas jedením nadměrného množství jídla a pitím příliš mnoha vína. A co je horší, je přítelem výběrčích daní a hříšníků.' ³⁵Boží moudrá cesta se však osvědčila všem, kteří uznávají Boží moudrost!"

³⁶Jeden z farizejů pozval Ježíše, aby přišel a jedl s ním. Ježíš šel do farizejova domu a posadil se k jídlu. ³⁷Žena, která byla v tom městě hříšnicí, zjistila, že Ježíš jí ve farizejově domě. Šla tam a nesla alabastrovou nádobu parfému. ³⁸Klekla vedle Ježíše a svými slzami smáčela jeho nohy a sušila je svými vlasy. Líbala mu nohy a potom na ně nalila parfém. ³⁹Když to viděl farizej, který pozval Ježíše, řekl si: "Kdyby byl tento muž skutečně prorokem, věděl by, kdo je ta žena, která se ho dotýká, a jakou osobou je - že je hříšnicí!" ⁴⁰Ježíš promluvil a řekl: "Šimone, musím ti něco říci." Odpověděl: "Pověz, Učiteli." ⁴¹Jednou byli dva lidé zadlužení vůči lichváři. Jeden dlužil pět set denárů, druhý jen padesát. ⁴²Žádný z nich mu nemohl splatit, tak odpustil dluhy. Který z nich ho bude milovat nejvíc?" ⁴³Šimon odpověděl. "Myslím, že ten, komu nejvíce odpustil." Ježíš řekl: "Máš naprostou pravdu." ⁴⁴Obrátil se k ženě a řekl Šimonovi. "Vidíš tu ženu? Když jsem vešel do tvého domu, nedal jsi mi vodu, abych si umyl nohy. Ale ona mi umyla nohy slzami a otírala je svými vlasy. ⁴⁵Nepolíbil jsi mne, ale od té doby, co jsem vešel, nepřestávala mi líbat nohy. ⁴⁶Nepomazal jsi mi hlavu olejem, ale ona mi na nohy nalila parfém. ⁴⁷Říkám ti, že jí bylo odpuštěno mnoho hříchů - proto tolik miluje. Ale každý, komu je odpuštěno málo, miluje jen málo." ⁴⁸Ježíš pak řekl ženě: "Odpuštěny jsou tvé hříchy." ⁴⁹Ti,

kterí s ním seděli u jídla, začali mezi sebou mluvit a ptali se: "Kdo je to, kdo si myslí, že může odpustit hříchy?" ⁵⁰Ježíš však řekl ženě: "Tvá víra tě zachránila. Jdi v pokoji."

8 ¹Brzy poté Ježíš obcházel města a vesnice a ohlašoval evangelium o Božím království.⁵³ Dvanáct učedníků chodilo s ním, ²spolu s několika ženami, které byly uzdraveny od zlých duchů a od nemoci: Marie zvaná Magdaléna, ze které vyhnal sedm démonů; ³Johana, manželka Herodova správce Chuzy, Zuzana a mnoho dalších žen, které poskytovaly podporu ze svých osobních zdrojů.

⁴Jednou, když se shromáždil velký dav lidí příslých z mnoha měst, aby ho viděli, promluvil k nim Ježíš a pro ilustraci⁵⁴ použil příběh. ⁵"Farmář vyšel zasít své semeno. Když rozptyloval semeno, některá padla na cestu, kde na ně lidé šlapali a ptáci je snědli. ⁶Některá padla na kamenitou půdu a jakmile semena vyklíčila, uschla pro nedostatek vláhy. ⁷Některá semena padla mezi trní a když oboje vzrostlo, trní dusilo rostliny. ⁸Některá semena padla na dobrou zemi a poté, co vzrostla, zplodila stokrát více než to, co bylo zaseto." Poté, co jim řekl toto podobenství, podle zvyku zvedl hlas:⁵⁵ "Máte-li uši k slyšení, tak poslouvejte!"

⁹Ale jeho učedníci se ho zeptali: "Co znamená tato ilustrace?" ¹⁰Ježíš odpověděl: "Bylo *vám* dáno nahlédnout do tajemství evangelia Božího království,⁵⁶ ale ostatním jsou dány ilustrace, takže, 'I když vidí, skutečně to nevnímají; opravdu nerozumějí.'"

¹¹Toto je význam podobenství: Semeno je Boží slovo-evangelium.⁵⁷ ¹²Semena,

⁵³ Přesně, jak je uvedeno v klíčovém textu v Lukáši 4:43, že kázání spásného evangelia Božího království bylo základem všeho, co Ježíš přišel učit a kázat. Je tedy stejně úkolem Církve až do konce věku, do návratu Ježíše (Mt. 28: 19-20).

⁵⁴ Podobenství, srovnání zakládající teologickou, duchovní pravdu na pozorovatelné pravdě přírodního stvoření.

⁵⁵ Pro zdůraznění toho nejzákladnějšího ze všech učení, které ukazuje, že podobenství o rozsévání leží v srdci spásného evangelia Království, jaké kázal Ježíš a Pavel. Proces spásy je právě jako semeno, které musí přežít a růst a přinášet ovoce. Doktrína "jednou spasen, na-

vždy spasen" je zcela bez základu v NZ. Spása je proces. *Byli jsme* spaseni, *jsme* zachraňováni a hlavně *budeme* spaseni. Spása je podmíněna vytrvalostí do konce. "Někteří věří na chvíli," řekl Ježíš (v. 13), ale nevytrvávají ve své víře. Pavel v Řím. 11:22 varuje věřící, že pokud nezůstanou v Boží laskavosti, budou odříznuti. "Spása je nám nyní blíž, než když jsme poprvé uvěřili." (Řím. 13:11).

⁵⁶ To nejsou nepochopitelné mystifikace, ale zjevená tajemství velkého Božího plánu nesmrtnosti zjeveného v Ježíši Mesiáši..

⁵⁷ Evangelium Království, jak je definováno nejprve Markem 1:14-15 a Mat. 13:19, kde začíná

kteřá padají na cestu, jsou ti, kteří slyší poselství evangelia, ale potom přichází Dábel⁵⁸ a ukradne jim slovo z mysli, takže tomu nemohou uvěřit, a tak být spaseni.⁵⁹ ¹³Semena, která padají na skálu, jsou ti, kteří slyší a vítají poselství s radostí, ale nemají žádné kořeny. Chvíli věří⁶⁰, ale když přijdou těžké časy, vzdají se. ¹⁴Semena, která padají mezi trní, jsou ti, kteří slyší poselství, ale to je udušeno životními rozptýlenými – starostmi, bohatstvím, potěšením – v důsledku nic neploď. ¹⁵Semena zasetá na dobré zemi jsou ti, kteří jsou čestní a dělají, co je správné. Slyší poselství pravdy, drží se ho a díky své vytrvalosti plodí dobrou úrodu.

¹⁶Nerozsvěcíte lampu a pak ji nezakrýváte kbelíkem nebo ji neskrýváte pod postel. Ne, stavíte ji na stojan, takže každý, kdo přijde, vidí světlo. ¹⁷Neboť není nic skrytého, co by nebylo odhaleno; není nic tajného, co se nestane známým a zřejmým. ¹⁸Proto věnujte zvýšenou pozornost tomu, jak 'slyšíte'. Těm, kteří přijali, bude dáno více; od těch, kteří nepřijímají, i to, o čem si myslí, že mají, jim bude vzato!"

¹⁹Potom přišla Ježíšova matka a bratři, ale nemohli se dostat skrz dav, aby ho viděli. ²⁰Řekli Ježíši: "Tvoje matka a tvoji bratři jsou venku. Chtějí tě vidět." ²¹Ježíš odpověděl: "Moje matka a moji bratři jsou ti, kteří slyší Boží slovo,⁶¹ a dělají, co říká."

²²Jednoho dne řekl Ježíš svým učedníkům: "Pojďme přeplout na druhou stranu jezera." Vstoupili tedy na loď a vyrazili. ²³Když se plavili, Ježíš usnul a na jezero se snesla bouře. Loď se začala naplňovat vodou a hrozilo jim potopení. ²⁴Šli k Ježíši a probudili ho. Řekli: "Mistře, mistře, utopíme se!" Ježíš se probudil a přikázal větru a

drsným vlnám, aby přestaly. Bouře utichla a vše bylo klidné. ²⁵Zeptal se jich: "Kde je vaše víra?" Vyděšení a ohromení si navzájem řekli: "Tak kdo tato osoba je? Vydává příkazy větru a vodě a poslouchají ho!"

²⁶Plavili se přes region Gerasene, který leží naproti Galileji. ²⁷Když Ježíš vystoupil z lodi na břeh, přišel se s ním setkat démonem ovlivněný muž z města. Neboť už dlouho neměl na sobě žádné šaty ani nežil v domě. Žil v hrobkách. ²⁸Když uviděl Ježíše, ječel, padl k Ježíšovým nohám a hlasitě se zeptal: "Co chceš se mnou, Ježíši, Synu Nejvyššího Boha? Prosím tě, abys mě nemučil, moc prosím!" ²⁹Neboť Ježíš již přikázal zlému duchu, aby muže opustil. Často ho uchopil, a přestože byl svázán řetězy a okovy a umístěn pod ostrahu, roztrhal řetězy a byl hnán démonem do pouštních oblastí. ³⁰Ježíš se ho zeptal: "Jak se jmenuješ?" Odpověděl: "Legie," protože do něj vstoupilo mnoho démonů. ³¹Prosili Ježíše, aby jim nepřikázal jít do propasti.

³²Na nedalekém svahu se páslo velké stádo prasat a démoni ho prosili, aby jim umožnil jít do prasat. Ježíš jim dal svolení. ³³Tak démoni opustili muže a vstoupili do prasat. Stádo se vrhlo po příkrém svahu do jezera a utopilo se.

³⁴Když chovatelé prasat viděli, co se stalo, utekli a ohlašovali zprávu po městě a po venkově. ³⁵Lidé vyšli, aby viděli, co se stalo. Když přišli k Ježíši, našli muže osvozeného od démonů. Seděl tam u Ježíšových nohou, oblečený a zdravého rozumu; a vyděsili se. ³⁶Ti, kteří viděli, co se stalo, vysvětlili, jak byl demonizovaný muž uzdraven. ³⁷Potom všichni lidé z oblasti Gerasene žádali Ježíše, aby odešel, protože byli přemoženi strachem. Vstoupil tedy do lodi

porozumění obsahu spásného evangelia. Je základem skutečné křesťanské víry.

⁵⁸ Připomíná nám Satanovu soustavnou politiku bránit pokrok evangelia Království při každé příležitosti. Srv. Zj 12:4, kde je cílem Dávla pohltit pravý Boží lid počínaje Ježíšem. Ti, kteří slyší evangelium Božího království, které kázal Ježíš, jsou "znovuzrození" přijetím slova o Království. (viz 1 Pet. 1:22-25).

⁵⁹ Jedná se o jeden z nejzásadnějších Ježíšových výroků, který ukazuje, že spása je podmíněna inteligentním přijetím evangelia o Království, slova o Království (Mt 13:19; Mk 1:14-15;

Lk 4:43; Sk 8:12; 19:8; 28:23, 31 atd.). Studenti Ježíše a jeho evangelia by se měli neustále od-volávat na 2 Tes. 2:10, kde Pavel ve velkolepě zajímavé pasáži o Antikristu a duchu klamu říká, že lidé hynou, "protože lásku k pravdě ne-přijali, aby byli spaseni". To je velmi podobné Lk 8:12, kde spása a víra v evangelium o Království jdou ruku v ruce.

⁶⁰ Ukazuje se, že lidová víra v "jednou spasen, navždy spasen" je vůči Ježíšovu učení falešná. Pavel varoval věřící, že pokud nezůstaneme věrní, budeme odříznuti (Řím 11:21-22).

⁶¹ Spásné evangelium Království.

a jel zpátky. ³⁸Muž, který byl osvobozen od démonů, prosil, aby mohl jít s ním, ale Ježíš ho poslal pryč. ³⁹Ježíš mu řekl: "Jdi domů a oznam lidem vše, co pro tebe Bůh udělal." A tak odešel a oznámil celému městu vše, co pro něj Ježíš udělal.

⁴⁰Byl tam dav lidí, který Ježíše přivítal, když se vrátil, všichni ho dychtivě očekávali. ⁴¹Jedním z nich byl muž jménem Jairus, vůdce synagogy, který přišel a padl k Ježíšovým nohám. Prosil Ježíše, aby přišel do jeho domu, ⁴²protože jeho jediná dcera umírala. Bylo jí asi dvanáct let. Zatímco byl Ježíš na cestě tam, lidé se kolem něj tlačili.

⁴³V davu byla žena, která dvanáct let trpěla krvácením. Utratila všechno, co měla, za lékaře, ale nikdo z nich jí nebyl schopen pomoci. ⁴⁴Zezadu se přiblížila k Ježíši a dotkla se jeho pláště. Okamžitě se krvácení zastavilo. ⁴⁵Ježíš se zeptal: "Kdo se mě dotkl?" Všichni kolem to popřeli. Petr řekl: "Ale pane, kolem tebe se tlačí lidé a stále se tlačí proti tobě." ⁴⁶Ježíš odpověděl: "Někdo se mě dotkl. Já to vím, protože ze mne vyšla moc." ⁴⁷Když si žena uvědomila, že to, co udělala, nebude bez povšimnutí, vykročila a chvěla se a padla před něj. Přímou přede všemi vysvětlila, proč se dotkla Ježíše a že byla okamžitě uzdravena. ⁴⁸Ježíš jí řekl: "Dcero, tvá víra tě uzdravila. Jdi v pokoji."

⁴⁹Zatímco ještě mluvil, někdo přišel z domu vůdce synagogy, aby mu dal vědět: "Tvá dcera zemřela. Už nemusíš učitele obtěžovat." ⁵⁰Když to uslyšel Ježíš, řekl Jairovi: "Neboj se. Pokud máš víru, bude uzdravena." ⁵¹Když Ježíš přišel do domu, nedovolil nikomu jinému vstoupit, kromě Petra, Jana a Jakuba a otce a matky dívky. ⁵²Všichni lidé, kteří tam byli, plakali a truchlili. Ježíš jim řekl: "Přestaňte plakat. Není mrtvá; jen spí." ⁵³Smáli se mu, protože věděli, že je mrtvá. ⁵⁴Ale Ježíš ji vzal za ruku a hlasitě řekl: "Moje dítě, vstaň!" ⁵⁵Vrátila se k životu a okamžitě vstala. Ježíš jim řekl, aby jí dali něco k jídlu. ⁵⁶Její rodiče užasli, co se stalo, ale Ježíš jim přikázal, aby o tom nikomu neřekli.

9 Ježíš svolal dvanáct učedníků dohromady. Dal jim moc a autoritu nad všemi démony a schopnost léčit nemoci. ²Potom je poslal, aby hlásali evangelium Božího království a uzdravovali nemocné. ³Nařídil jim: "Neberte si sebou na cestu nic, žádný personál, žádný vak, žádný chléb, žádné peníze, dokonce ani žádné zvláštní oblečení. ⁴Ať už vstoupíte do jakéhokoli domu, zůstaňte tam a když odtud odejdete, ⁵pokud vás lidé toho města odmítnou přijmout, setřeste prach z nohou, když opouštíte město, jako varování proti nim." ⁶Vyrazili a obcházeli vesnice, ohlašovali evangelium Království a uzdravovali všude, kam šli.

⁷Herodes, tetrarcha, slyšel o všem, co se děje, a byl velmi zmatený. Někteří říkali, že Jan byl vzkříšen z mrtvých; ⁸další říkali, že se znovu objevil Eliáš; ještě jiní, že jeden ze starých proroků se vrátil k životu. ⁹Herodes řekl: "Já sám jsem Jana sťal. Takže kdo je tento muž? Slyším o něm všechny tyhle věci." A pokoušel se najít způsob, jak se setkat s Ježíšem.

¹⁰Když se apoštolové vrátili, hlásali Ježíši, co udělali. Potom s nimi odešel a šel do města zvaného Betsaida. ¹¹Davy však zjistily, kam jde, a následovaly ho tam. Vítal je a začal jim vysvětlovat evangelium Božího království,⁶² a uzdravoval ty, kteří potřebovali uzdravení.

¹²Pozdě ve dne k němu přišlo dvanáct učedníků a řekli: "Měl bys poslat dav hned pryč, aby mohli jít do okolních vesnic a farem a najít místo k pobytu a něco k jídlu – jsme tady v opuštěné oblasti." ¹³Ježíš řekl: "Něco k jídlu jim dáte vy!" Řekli: "Všechno, co tu máme, je pět bochníků a dvě ryby – pokud nechceš, abychom šli nakoupit jídlo pro každého." ¹⁴Bylo tam asi pět tisíc mužů. Řekl svým učedníkům: "Posaďte je do skupin po padesáti." ¹⁵Učedníci to udělali a všichni se posadili. ¹⁶Ježíš sebral pět bochníků a dvě ryby, vzhledl k nebi, požehnal jídlo a rozdělval ho na kousky. Stále dával jídlo učedníkům, aby je rozdělili mezi lidi. ¹⁷Všichni jedli, dokud nebyli sytí, a pak bylo sebráno dvanáct košů zbytků.

⁶² Přesně jako vždy jednal Pavel, viz Skutky 28: 30-31. Evangelium Božího království je základem božského Plánu udělit nesmrtelnost lidským osobám. Udivuje, že v naší době se rčení "evangelium Království", základ celého Ježíšova

va poslání (Lk. 4:43), nikdy nezmiňuje! Došlo ke kolosálnímu potlačení evangelia Království. Pavel byl stejně jako Ježíš neúnavným hlasatelem evangelia Království (Skutky 19:8; 20:24-25; 28:23, 31).

9¹⁸Při jiné příležitosti, když se Ježíš modlil v soukromí pouze se svými učedníky, se jich zeptal: "Všechny ty davy lidí – kdo, říkají, že jsem?" ¹⁹Odpověděli: "Někteří říkají Jan Křtitel, jiní říkají Eliáš, a jiní říkají, že jeden ze starých proroků vzkříšený z mrtvých." ²⁰Zeptal se: "Ale co vy? Kdo, říkáte, že jsem?" Petrova odpověď byla: "Boží Mesiáš." ²¹Ježíš jim dal přísné příkazy, aby o tom nikomu neřekli. ²²Řekl: "Syn člověka musí zažít hrozná utrpení. Bude odmítnut staršími, hlavními kněžími a učiteli náboženství. Bude zabit, ale třetího dne⁶³ znovu vstane ze smrti."

²³Ježíš řekl všem z nich: "Pokud mě někdo z vás chce následovat, musí zapřít sám sebe, zvedat svůj kříž každý den a následovat mě. ²⁴Neboť pokud si chcete zachránit život, ztratíte jej; a pokud ztratíte svůj život kvůli mně, zachráníte jej. ²⁵Co vytěžíte z toho, že získáte celý svět, když skončíte ztracení nebo zničení? ²⁶Pokud se stydíte za mne a za mé evangelium Království, bude se za vás stydět Syn člověka, když přijde ve své slávě a ve slávě Otce a svatých andělů. ²⁷Říkám vám pravdu, někteří tu stojící nezažijí smrt, dokud neuvidí Boží království."⁶⁴

²⁸Osm dní po tomto prohlášení Ježíš vzal sebou Petra, Jana a Jakuba a vyšel na horu, aby se modlil. ²⁹Zatímco se modlil, jeho tvář se změnila ve vzhledu a jeho oděv oslnivě zbělel. ³⁰V zářivé slávě se zjevili dva muži. Byli to Mojžíš a Eliáš a začali mluvit s Ježíšem. ³¹Mluvili o jeho smrti, k níž brzy dojde v Jeruzalémě. ³²Petr a ostatní spali. Když se probudili, spatřili Ježíše v jeho slávě,⁶⁵ a dva muže stojící vedle něj. ³³Když se muži chystali odejít, Petr řekl Ježíšovi: "Mistře, je skvělé být tady. Udělejme nějaké přístřešky: jeden pro tebe, jeden pro Mojžíše a jeden pro Eliáše." Opravdu nevěděl, co říká. ³⁴Zatímco mluvil, přišel mrak a obklopil je. Když vstoupili do oblaku, byli vy-

děšení. ³⁵Z oblaku se ozval hlas a řekl: "To to je můj syn, vyvolený. Poslouchejte ho!"⁶⁶ ³⁶Když hlas skončil, Ježíš tam byl sám. Drželi si to pro sebe a v té době nikomu neřekli, co viděli.

³⁷Následující den, když sestoupili z hory, čekal na Ježíše obrovský dav. ³⁸Muž v davu zavolal: "Učíte-li, prosím, pomoz mi s mým synem. Je to moje jediné dítě. ³⁹Ovládá ho duch a náhle křičí, posílá ho do křečí a způsobuje mu pění v ústech. Sotva ho vůbec nechává na pokoji a způsobuje mu hodně bolesti. ⁴⁰Prosil jsem tvé učedníky, aby to vypudili, ale nemohli to udělat." ⁴¹Ježíš řekl: "Vy nevěřící a zkažení lidé! Jak dlouho musím zůstat tady s vámi a snášet vás? Přiveď sem svého syna." ⁴²Zrovna jak chlapec přišel, démon ho poslal do křečí a hodil ho na zem. Ježíš však zasáhl, pokáral zlého ducha a uzdravil chlapce a potom ho vrátil otcí. ⁴³Všichni byli ohromeni touto demonstrací Boží moci. Ale přestože všichni byli ohromeni tím, co udělal, varoval Ježíš své učedníky. ⁴⁴"Pozorně poslouchejte, co vám říkám: Syn člověka bude zrazen do rukou lidí." ⁴⁵Ale nechápali, co to znamená. Význam toho byl před nimi skrytý, tak nechápali důsledky toho a báli se ho na to zeptat.

⁴⁶Potom začal mezi učedníky spor o to, kdo z nich je největší. ⁴⁷Ježíš však věděl, o co se hádají, zvedl malé dítě a postavil ho vedle sebe. ⁴⁸Potom jim řekl: "Každý, kdo přijímá toto malé dítě v mém jménu, jako mě zastupující, přijímá mě, a kdokoli, kdo přijímá mne, přijímá toho, který mě poslal. Ten, kdo je mezi vámi nejmenší, je největším."

⁴⁹Jan promluvil: "Mistře, viděli jsme někoho, jak vyháněl demony tvým jménem, a pokusili jsme se ho zastavit, protože nebyl jedním z nás." ⁵⁰Ježíš odpověděl: "Nepřekávejte mu. Každý, kdo není proti vám, je pro vás."

⁶³ Lukáš počítá celkově (inkluzivně) a třetí den je neděle, třetí den po pátku (24:21; viz 13:32-33).

⁶⁴ Tato předpověď, že před svou smrtí apoštolové uvidí Království, byla naplněna při Proměnění, které se stalo o 8 dní později. 2. Petra 1:16-18 potvrzuje, že parousia, příchod budoucího království, byla spatřena ve vidění. Matouš 17:9 nazývá Proměnění viděním (*orama*).

⁶⁵ Sláva je popis budoucího Království.

⁶⁶ Krásné shrnutí křesťanské víry jako poslušnosti Ježíši, Božímu Synu. Heb. 5:9 a Jan 3:36 a mnohé další pasáže (srov. 2 Jan 7-9) shrnují víru stejným způsobem. To vše je o poslušnosti víry (Řím. 1:5; 16:26) a první Ježíšův příkaz je v Markovi 1:14-15 a ten nejdůležitější v Mar-ovi 12:29.

9⁵¹Když se blížil čas pro jeho vzestup k Bohu, Ježíš byl rozhodnut jít do Jeruzaléma. ⁵²Poslal posly dopředu do samařské vesnice, aby pro něj připravili věci. ⁵³Lidé ho však nepřijali, protože byl odhodlán pospíchat do Jeruzaléma. ⁵⁴Když to Jakub a Jan uviděli, zeptali se Ježíše: "Mistře, chceš, abychom přivolali oheň z nebe, abychom je spálili?" ⁵⁵Ježíš se však obrátil a pokáral je [a řekl: "Nevíte, jakého jste ducha, protože Syn člověka nepřišel zničit lidské životy, ale zachránit je."]⁶⁷ ⁵⁶Poté postupovali do jiné vesnice.

⁵⁷Když kráčeli, jeden muž řekl Ježíšovi: "Budu tě následovat kamkoli půjdeš!" ⁵⁸Ježíš mu odpověděl: "Lišky mají svá doupat a volně žijící ptáci mají svá hnízda, ale Syn člověka nemá ani místo, kde by složil hlavu." ⁵⁹Řekl jinému muži: "Následuj mě." Muž však odpověděl: "Mistře, nejdřív mi dovolu jít domů a pochovat svého otce." ⁶⁰Ježíš odpověděl: "Nech mrtvé pochovat své mrtvé. Jdi a hlásej všude evangelium Božího království."⁶⁸ ⁶¹Jiný muž řekl: "pane, budu tě následovat! Nejprve mne ale nech jít domů a rozloučit se se svou rodinou." ⁶²Ježíš mu řekl: "Nikdo, jakmile začal orat a pak se ohlíží zpět, není vhodný pro Boží království."

10 ¹Poté pán určil sedmdesát dalších učedníků a poslal je ve dvojicích do každého města a místa, které plánoval navštívit. ²Řekl jim: "Sklizeň je velká, ale počet dělníků je malý. Modlete se k Pánu sklizeň, aby poslal více pracovníků na svá pole ke sklizni. ³Vyjděte: Posílám vás jako ovce mezi vlky. ⁴Neberte si peníze ani vak ani další sandály a nerozmlouvejte s lidmi, které potkáte. ⁵Ať už vstoupíte do jakéhokoli domu, nejprve řekněte: 'Ať tento dům má pokoj.' ⁶Pokud tam žije pokojný člověk, pak na nich spočine váš pokoj, pokud ne, vrátí se k vám. ⁷Zůstaňte v tom domě, jezte a pijte, co vám dají, neboť pracovník si zas-

louží být zaplacen. Nechodte od domu k domu. ⁸Pokud vstoupíte do města a lidé tam vás přivítají, pak jezte to, co je dáno před vás, ⁹a uzdravte nemocné. Oznamte jim: 'Království Boží k vám přišlo.'⁶⁹ ¹⁰Pokud ale vstoupíte do města a lidé tam vás nepřijmou, projděte jejich ulicemi a řekněte jim: ¹¹'Stíráme dokonce i prach z vašeho města, který lpí na našich nohou, abychom vám ukázali náš nesouhlas. Ale měli byste si to uvědomit: Království Boží se k vám přiblížilo.' ¹²Říkám vám, že v den soudu to bude pro Sodomu lepší než pro takové město.

¹³Styď se, Chorazíne! Styď se, Betsaida! Neboť kdyby se zázraky, které jste viděli, odehrály v Týru a Sidonu, už dávno by činily pokání a seděly by v žíněném rouchu. ¹⁴Proto to bude v rozsudku pro Týrus a pro Sidón lepší než pro tebe. ¹⁵A ty, Kafarnaum, nebudeš vyvýšeno do nebe; půjdeš dolů do hádu. ¹⁶Každý, kdo slyší vás, slyší mě, a kdokoli, kdo vás odmítne, odmítá mne. Ale kdo mě odmítne, odmítá Toho, kdo mě poslal."⁷⁰

¹⁷Sedmdesát učedníků se vrátilo s velkým nadšením a řeklo: "pane, dokonce i démoni dělají to, co jim říkáme ve tvém jménu!" ¹⁸Ježíš odpověděl: "Viděl jsem, jak Satan padá jako blesk z nebe."⁷¹ ¹⁹Ano, dal jsem vám moc šlapat po hadech a škorpiolech a přemáhat veškerou sílu nepřítele a nic vám neublíží. ²⁰Ale nemějte radost z toho, že duchové dělají to, co jim řeknete – raději buďte nadšení, že vaše jména jsou zapsána v nebi."⁷²

²¹V tu chvíli byl Ježíš naplněn radostí svatého ducha a řekl: "Děkuji ti, Otče, Pane nebes a země, protože jsi tyto věci skryl před moudrými a chytrými lidmi a odhalil je dětem! Ano, Otče, byl jsi potěšen učinit to tímto způsobem. ²²Můj Otec všechno předal mně. Nikdo nerozumí Synovi kromě Otce a nikdo nerozumí Otci kromě Syna"⁷³ a ti, kterým se Syn rozhodne zjevit."

⁶⁷ Rané rukopisy neobsahují text v závorce.

⁶⁸ Jediné spásné evangelium kázané v celém NZ.

⁶⁹ To znamená v osobách jeho vyslanců.

⁷⁰ Tímto způsobem Tomáš nakonec pochopil, že vidět a slyšet Ježíše je rovnocenné jako vidět a slyšet Boha, protože Ježíš byl Božím jedinečným emisarem (Jn. 20:28; srv. 14:7).

⁷¹ Ježíšova poznámka zde odkazuje na pád Satanova království, když jsou vyháněni démoni. Satan "padal", protože učedníci byli schopni vypudit démonické síly. Nebo snad Satan pospíchal na obranu svého království.

⁷² V seznamu občanů budoucího Království, ve kterém budou svatí vládnout s Ježíšem (Dan 7: 18, 22, 27; srv. Iz. 4:3).

⁷³ Toto tvrzení nemá nic společného s "trojič-

23Když byli sami, Ježíš se obrátil k učedníkům a řekl jim: "Ti, kteří vidí, co vidíte vy, by měli být nadšeni! 24Říkám vám, mnozí proroci a králové chtěli vidět to, co vidíte vy, ale neviděli, a chtěli slyšet věci, které slyšíte vy, ale neslyšel je."⁷⁴

1025Při jedné příležitosti se postavil odborník na náboženské právo a pokusil se Ježíše chytit. Položil tuto otázku: "Učiteli, co musím udělat, abych získal život nadcházejícího věku?" 26Ježíš se ho zeptal: "Co je napsáno v zákoně? Jak to čteš?" 27Muž odpověděl: "Máš milovat Pána, svého Boha, celým svým srdcem, celým svým duchem, celou svou silou a celou svou myslí; a miluj svého bližního jako sebe." 28Ježíš mu řekl: "Máš pravdu. Jednej tak a budeš žít." 29Muž se však chtěl ospravedlnit, a tak se zeptal Ježíše: "A kdo je můj bližní?"

30Ježíš odpověděl: "Jeden muž sestupoval z Jeruzaléma do Jericha. Byl napaden lupiči, kteří ho obrali, zbili a nechali ho skoro mrtvého. 31Stalo se pak, že stejnou cestou šel kněz. Viděl toho muže, ale obešel ho na druhou stranu silnice. 32A pak se objevil levita. Když se však dostal na místo a uviděl toho muže, obešel také po druhé straně. 33Nakonec se naskytl Samařan. Když přicházel kolem, uviděl toho muže a byl pohnut soucitem k němu. 34Přešel a ošetřil rány toho muže olejem a vínem a obvázal je. Potom ho umístil na svého osla a vzal ho do hostince, kde se o něj postaral. 35Následujícího dne dal hostinskému dva denáry a poučil ho: 'Postarej se o něj, a pokud utratíš víc, zaplatím ti, až se vrátím.' 36O kterém z těchto tří si myslíš, že byl bližním muže, který byl napaden lupiči?" 37Muž odpověděl: "Ten, kdo mu prokázal laskavost." Ježíš mu řekl: "Jdi a dělej to samé."

38Zatímco byli na cestě, Ježíš dorazil do vesnice a do svého domu ho pozvala žena jménem Marta. 39Měla sestru jménem Marie, která seděla u pánových nohou a poslouchala jeho učení. 40Marta byla zne-

pokojena vším, co je třeba udělat pro přípravu jídla, a tak přišla k Ježíši a řekla: "Mistře, nestaráš se o to, že mě má sestra nechala dělat tu práci zcela samotnou? Řekni jí, ať přijde a pomůže mi!" 41Pán odpověděl: "Marto, Marto, jsi tak ustaraná a rozčilená z toho všeho. 42Ale jen jedna věc je opravdu nezbytná. Marie si vybrala správnou věc, a ta jí nebude odňata."

11 1Při jedné příležitosti se Ježíš modlil. Když skončil, jeden z jeho učedníků mu řekl: "pane, prosím, nauč nás se modlit, stejně jako Jan učil své učedníky." 2Ježíš jim řekl: „Když se modlíte, řekněte: 'Otče, nechť je tvé jméno'⁷⁵ ctěno jako svaté. Kéž přijde tvé Království.⁷⁶ 3Dej nám každý den jídlo, které potřebujeme. 4Odpušť nám naše hříchy, stejně jako odpouštíme každému, kdo proti nám hřeší. Chraň nás před pokušením."

5Ježíš jim dále řekl: "Řekněme, že máte přítele a jdete k němu uprostřed noci a zeptáte se: 'Můj příteli, půjč mi tři bochníky chleba, protože mě přišel navštívit můj přítel, a nemám žádné jídlo, abych mu dal.' 7Váš přítel v domě by mohl odpovědět: 'Neobtěžuj mě – už jsem zamkl dveře a já a moje děti jsme šli spát. Nemůžu teď vstát, abych ti cokoli dal.' 8Říkám vám, i když odmítá vstát a dát vám, co potřebujete, navzdory tomu, že jste jeho přítel, pokud jste vytrvalí, váš přítel vstane a dá vám, co potřebujete."

9Říkám vám: stále žádejte a dostanete; stále hledejte a najdete; stále klepejte a dveře vám budou otevřeny. 10Neboť každý, kdo žádá, dostává; a každý, kdo hledá, nachází; a každému, kdo klepe, dveře budou otevřeny 11Existuje zde nějaký otec, který, kdyby ho jeho syn požádal o rybu, by mu místo toho dal hada? 12Nebo kdyby požádal o vejce, dal by mu štíra? 13Pokud tedy vy, dokonce jako zlí lidé, stále víte, jak dávat svým dětem dobré dary, o co více dá

ním" vztahem Otce a Syna!

⁷⁴ Připomíná podobenství o rozsévaci v kap. 8, kde vidění a chápání evangelia Království je mírou opravdového porozumění a správného vztahu k Ježíši a k víře učené Ježíšem.

⁷⁵ Celý Tvůj program nesmrtnosti. "Jméno" znamená vše, kým Bůh je – jeho povahu, charakter a agendu, všechno, co dělá.

⁷⁶ Žádá se, aby království tohoto současného zlého systému (Gal. 1:4) byla nahrazena nadcházejícím mesiášským Královstvím, které bude zavedeno po velkém soužení při budoucím příchodu Ježíše v moci a slávě. Neexistuje žádný dvojnásobný druhý příchod, žádné vytržení před soužením.

Nebeský Otec svatého ducha⁷⁷ těm, kteří ho žádají?"

¹⁴Ježíš vyháněl démona, který učinil muže němým. Když démon odešel, němý muž promluvil a davy byly ohromeny. ¹⁵Někteří z nich však řekli: "Vyhání demony užívaje moci Beelzebuba, vládce démonů." ¹⁶Jiní se snažili podrobit Ježíši zkoušce tím, že vyžadovali zázračné znamení z nebe. ¹⁷Ježíš zjistil, co si myslí, a řekl: "Každé království rozdělené proti sobě bude zničeno. Rodina rozdělená proti sobě padne. ¹⁸Pokud je Satan rozdělen proti sobě, jak může jeho království stát? Říkáte, že jsem vyhnal demony užívaje moc Beelzebuba. ¹⁹Ale kdybych vyhnal demony mocí Beelzebuba, čím mocí je vymítají vaši vlastní lidé? Oni sami vás odsoudí jako špatné! ²⁰Pokud však vyhnáním demony Boží mocí, pak to dokazuje, že k vám přišlo Boží království.⁷⁸ Je přímo mezi vámi! ²¹Když silný muž, který je plně ozbrojen, hlídá svůj dům, vše, co vlastní, je v bezpečí. ²²Ale přijde-li silnější muž a porazí ho, vezme mu všechny zbraně, na nichž závisel, pak může odnést veškerý jeho majetek. ²³Každý, kdo není se mnou, je proti mně, a kdokoli, kdo spolu se mnou nestaví, všechno strhává.

¹¹²⁴Když zlý démonský duch někoho opustí, prochází pouští a hledá místo k pobyt. Když nikde nenajde, říká: "Vrátím se

do domu, který jsem opustil." ²⁵Když se vrátí, zjistí, že jeho starý domov byl zameten a uklizen. ²⁶A tak jde a najde sedm dalších duchů horších než on, a oni tam vejdou a žijí tam. Nakonec je stav tohoto člověka horší než dříve."

²⁷Když promlouval, žena v davu zvolala: "Blažené lůno, ze kterého jsi vyšel, a prsa, která tě kojila." ²⁸Ježíš řekl: "Ještě blaženější jsou ti, kteří slyší Boží evangelium Království,⁷⁹ a následují to, co říká."

²⁹Když se kolem něj lidé shlukli, Ježíš začal říkat: "Toto je zlá společnost.⁸⁰ Hledá nějaké zázračné znamení, ale žádné znamení nebude dáno kromě znamení Jonáše. ³⁰Stejně jako Jonáš byl znamením pro lid Ninive, tak bude Syn člověka znamením pro tuto společnost. ³¹Královna jihu povstane v soudu spolu s lidmi této společnosti a odsoudí je, protože přišla od konců Země, aby slyšela Šalomounovu moudrost, a teď je tu někdo větší než Šalamoun! ³²Lidé Ninive povstanou spolu s touto společností v soudu a odsoudí ji. Činili pokání, když uslyšeli Jonášovu zprávu, a teď je tu někdo větší než Jonáš!

³³Nikdo nerozsvěcí lampu a poté ji skryje nebo umístí pod nádobu. Ne, dáte ji na stojan pro lampu, takže ti, kteří přicházejí do domu, mohou vidět světlo. ³⁴Vaše oko je světlo pro vaše tělo. Když je vaše oko⁸¹ do-

⁷⁷ Svatý duch v Bibli není "třetí osoba". Svatý duch je velmi osobní funkční přítomnost a moc Boha nebo (v NZ) Ježíše – jejich dosah k nám, vyjádřený různými způsoby. 2 Kor. 3:17 říká, že "pán je duch" (tj. Ježíš v akci a vlivu). V 1 Jan 2:1 je "Utěšitel" Janova evangelia definován jako Ježíš po Otcově pravici. Ježíš opustil zemi, aby šel (nešel zpátky!) ke svému Otci, ale přichází být s učedníky v duchu, svým svatým duchem.

⁷⁸ Přítomnost Království v tomto případě nesmí být zaměňována s obrovským počtem veršů, které popisují Království jako velkou událost budoucnosti, jeho celosvětové založení při budoucím druhém Ježíšově příchodu (parousia). Když je démon vyhnán, Ježíšova pravomoc nahrazuje pravomoc démona. Smysl je pravděpodobně stejný v Lukáš 17:21, kde přítomnost Krále mezi nimi znamenala přítomnost Království v duchu. Veřejné zjevení Království po celém světě čeká na druhý příchod, kdy se všechny národy stanou Královstvím našeho

Boha a Jeho Mesiáše (Zj 11:15-18; srov. Lk 21:31)).

⁷⁹ Jeden z mnoha příkladů, kde "slovo" znamená spásné evangelium Království, jak je kázal Ježíš a Pavel (Lk. 4:43; Mk. 1:14-15; Skutky 8:12; 19:8; 28:23, 31, atd).

⁸⁰ Řecké slovo *genea* znamená společnost. Není nutně omezeno na období 40 nebo 70 let. Když tedy Ježíš předpověděl, že "tato *genea* nepomine", dokud nenastanou události druhého příchodu (Lk. 21:32), mýnil současnou zlou společnost, která bude pokračovat, dokud se Ježíš nevrátí. Ježíš nikdy nestanovil datum pro svůj budoucí příchod. To je prokázáno Skutky 1:6, kde řekl učedníkům, že časová období ve vztahu k parousii (druhému příchodu) nebyla odhalena, ale jsou známa pouze Otci.

⁸¹ Oko znamená schopnost duchovního osvětlení a porozumění. "Ježíš přišel, aby nám dal pochopení, takže můžeme znát Boha" (1 Jan 5:20). "Svým poznáním můj bezúhonný služebník přiměje mnoho lidí k tomu, aby byli bezúhonní." (Iz. 53:11; srov. Dan 12:3).

bré, celé vaše tělo je plné světla. Ale když je vaše oko špatné, vaše tělo je ve tmě. ³⁵Ujistěte se tedy, že světlo, které máte v sobě, není ve skutečnosti tma. ³⁶Je-li celé vaše tělo plné světla, bez oblastí temnoty,⁸² tehdy bude zcela osvětlené, stejně jako vám poskytuje světlo svítící lampa."

³⁷Poté, co Ježíš přestal mluvit, ho jeden farizej pozval, aby přišel a jedl s ním. Ježíš tedy šel a posadil se k jídlu. ³⁸Farizej byl překvapen, že si Ježíš neumyl ruce před jídlem, jak se obřadně vyžadovalo. ³⁹Řekl mu tedy pán: "Vy farizejové čistíte zevnějšek poháru a mísy, ale uvnitř jste plní chamtivosti a špatnosti. ⁴⁰Vy blázni! Nevíte, že Ten, kdo udělal vnějšek, také udělal vnitřek? ⁴¹Pokud, když jednáte zevnitřku a činíte skutky laskavosti k ostatním, pak vám bude vše čisté.

⁴²Hanba vám farizejové! Platíte desátky za byliny a rostliny, ale zanedbáváte Boží spravedlnost a lásku. Musíte věnovat pozornost těm druhým, aniž byste opouštěli ty první. ⁴³Hanba vám farizejové! Milujete mít nejlepší místa v synagogách a být zdraveni s úctou, když jdete na tržiště. ⁴⁴Hanba vám! Jste jako neoznačené hroby, které lidé obcházejí, aniž by to věděli."

¹¹⁴⁵Jeden z odborníků na náboženské právo reagoval těmito slovy: "Učitel, když takto mluvíš, urážíš také nás!" ⁴⁶Ježíš odpověděl: "Hanba také vám zákoníkům! Vkládáte na lidi břemena, která je příliš těžké nést, ale nezvednete ani prst, abyste jim pomohli. ⁴⁷Hanba vám! Stavíte pamětní hrobky na počest proroků, ale byli to vaši vlastní otcové, kdo je zabili! ⁴⁸Když tak činíte, jste svědky skutečnosti, že souhlasí-

te s tím, co vaši otcové udělali. Zabíjeli proroky a vy stavíte jejich hrobky! ⁴⁹Proto moudrost Boží⁸³ řekla: 'Pošlu jim proroky a apoštoly; některé zabijí a jiné budou pronásledovat.' ⁵⁰Tudíž bude tato generace⁸⁴ považována za zodpovědnou za krev všech proroků prolitou od počátku světa ⁵¹od krve Ábela spravedlivého až po krev Zachariáše,⁸⁵ který byl zabit mezi oltářem a svatyní. Ano, říkám vám, že tato generace⁸⁶ bude považována za zodpovědnou za to vše. ⁵²Hanba vám zákoníci! Odstranili jste klíč⁸⁷ poznání. Vy sami jste nevešli a zabránili jste ostatním, kteří se snažili vstoupit."

⁵³Když Ježíš odcházel, učitelé náboženství a farizejové na něj začali agresivně útočit, kladouce otázky, aby ho vyprovokovali. ⁵⁴Doufali, že ho nachytají, snažíce se přimět ho, aby řekl něco, co by mu mohli mít za zlé.

12 ¹Mezitím se dav rozrostl na několik tisíc a šlapali po sobě. Ježíš promluvil nejprve ke svým učedníkům. "Dávejte si pozor na kvas farizeů, jímž je pokrytectví. ²Neboť není nic skrytého, co by nebylo odhaleno, nic tajného, co se nestane známým. ³Cokoli, co jste řekli ve tmě, bude slyšet na světle, a vše, co jste šeptali v soukromí, bude oznámeno ze střežech.

⁴Říkám vám, přátelé, nebojte se těch, kdo zabíjejí tělo. Jakmile to udělají, dál už nemohou udělat nic. ⁵Dovolte mi naprosto objasnit, koho byste se měli bát. Měli byste se bát Toho, kdo poté, co zabil, má moc vás zlikvidovat v ohni gehenny.⁸⁸ To je Ten, koho byste se měli bát. ⁶Neprodává se pět vrabců za dva haléře? Ale Bůh nezapomíná

⁸² Někteří studenti Bible přicházejí ve velké míře k pravdě, ale zůstávají slepí v některých důležitých oblastech.

⁸³ "Moudrost Boží řekla" ilustruje skutečnost, že moudrost a slovo lze zosobnit, mluvit o nich, jakoby o osobě, ale opravdu je to jen jeden Bůh v činnosti. Tak v Janovi 1:1 nacházíme slovo/moudrost Boží u Boha a plně Ho vyjadřující. Když byl Ježíš, Syn, zplozen, byla moudrost ztělesněna v plně lidskou bytost.

⁸⁴ Zlá společnost nebo v tomto případě "zlé potomstvo" náboženských vůdců.

⁸⁵ To znamená, že všichni zabítí za pravdu, od Genesis (Abel) po 2. Paralipomenon, kde byl zavražděn prorok Zachariáš (nikoli biblický prorok Zachariáš). Ježíšova Bible měla ve SZ stej-

né knihy jako my, ale v jiném pořadí. Viz Ježíšův odkaz na to v Lukášovi 24:44: Zákon, Proroci a Žalmy (Spisy), na co Židé odkazují pod zkratkou TaNaKh, Tóra, Nevi'im, Ketuvim.

⁸⁶ Tato zlá společnost je až do druhého příchodu Ježíše – nejen jeho současníci. Slovo *genea* nese smysl skupiny lidí charakterizovaných společnou kvalitou, v tomto případě zlem (viz Mk. 8:38).

⁸⁷ Paralela v Matoušovi (23:13) ukazuje, že Boží království a jeho chápání jako srdce evangelia je nezbytným klíčem.

⁸⁸ To znamená zničením v ohni, zánikem. V Písmu neexistuje doktrína věčného mučení pro zlé.

na jediného z nich. ⁷Byly spočteny i vlasy na vaší hlavě. Nebojte se – jste cennější než mnoho vrabců!

⁸Říkám vám pravdu, o těch, kdo prohlašují, že patří mně, Syn člověka také prohlásí v přítomnosti Božích andělů, že mu patří, ⁹ale ti, kteří mě zapírají, budou zapřeni před Božími anděly. ¹⁰Každému, kdo mluví v odporu vůči Synu člověka, bude odpuštěno, ale každému, kdo se rouhá proti svatému duchu,⁸⁹ nebude odpuštěno. ¹¹Když jste přivedeni k soudu před synagogy, vládců a úřady, nebojte se, jak se bránit, nebo co byste měli říci. ¹²Duch svatý vás v té době naučí, co máte říci."

¹³Někdo v davu se Ježíše zeptal: "Učitelé, řekni prosím mému bratrovi, aby se se mnou rozdělil o dědictví." ¹⁴Ježíš odpověděl: "Můj příteli, kdo mě ustanovil za vašeho soudce, abych rozhodl, jak byste měli rozdělit své dědictví?" Řekl lidem: ¹⁵"Dávejte si pozor na všechny formy chamtivosti a vyvarujte se jich, protože život člověka nespočívá v tom, jak velký má majetek." ¹⁶Potom jim řekl příběh jako ilustraci.⁹⁰ "Jednou byl bohatý muž, který vlastnil velmi úrodnou půdu. ¹⁷Muž si řekl: 'Co mám udělat? Nemám kam ukládat své úrody.' ¹⁸Rozhodl se: 'Vím, co udělám. Strhnu své stodoly a postavím větší, a pak budu moci uchovat všechny své úrody a vše, co vlastním.' ¹⁹Potom si řekne: 'Musíš mít dost na to, abys žil po mnoho let, tak si nedělej starosti se životem: jez, pij, a užívej si!' ²⁰Bůh mu však řekl: 'Jsi blázen! Právě této noci bude od tebe vyžádán tvůj život, a kdo potom dostane vše, čím ses zásobil?' ²¹To se děje lidem, kteří hromadí bohatství pro sebe, ale nejsou bohatí, pokud jde o Boha."

1222 Ježíš řekl svým učedníkům: "Proto

vám říkám: nebojte se o život, o to, co jíst nebo jaké oblečení byste měli nosit. ²³Život je víc než jen jídlo a tělo je více než jen oblečení. ²⁴Pohledte na havrany. Nevysévají ani nesklízejí, nemají žádné sklady ani stodoly, ale Bůh je živí. A vy jste mnohem cennější než ptáci! ²⁵Můžete přidat hodinu ke svému životu tím, že se o něj budete bát? ²⁶Pokud nemůžete dělat nic s tak malými věcmi, proč se obávat o to ostatní? ²⁷Pomyslete na lilie, jak rostou. Nepracují a nepředou vlákna na oblečení, ale říkám vám, že ani Šalomoun v celé své nádheře nebyl tak krásně oblečený jako jedna z nich. ²⁸Pokud tedy Bůh obléká pole tak krásnými květinami, které jsou dnes zde, ale zítra jsou pryč, když jsou spáleny ve vytápěné peci, o co víc Bůh oblékne vás, vás, kteří máte tak malou víru! ²⁹Nedělejte si starosti s tím, co budete jíst nebo pít. Přestaňte si dělat starosti. ³⁰To jsou věci, o které se lidé ve světě starají, ale váš Otec ví, že je potřebujete. ³¹Hledejte nejprve Boží království⁹¹ a všechny tyto věci vám budou dány navíc. ³²Neboj se, malé stádo, protože váš Otec se rozhodl s největším potěšením dát vám Království.⁹²

³³Prodejte, co máte, a dejte peníze chudým. Vezměte si měšce, které se neobnosí: poklad v nebi,⁹³ který nikdy nedorazí, kde ho žádný zloděj nemůže ukrást a mol ho nemůže zničit. ³⁴Neboť vaše srdce bude všude, kde je váš poklad.

³⁵Budte oblečení a připraveni a udržujte své lampy svítící, ³⁶jako služebníci čekající na svého pána, když se vrací ze svatební hostiny, připraveni rychle mu otevřít dveře, když přijde a zaklepe. ³⁷Jak úžasné to bude pro ty služebníky, které pán nalezne bdící, když se vrátí. Říkám vám pravdu,

⁸⁹ Těm, kteří tváří v tvář prokazatelným a nezpochybnitelným důkazům o Božím duchu v činnosti odmítají uznat Boží aktivitu.

⁹⁰ Podobenství, srovnání.

⁹¹ Boží království je srdcem pravého, spásného evangelia, a proto je třeba mu věřit. V mnoha lidových kázáních o Království a o evangeliu bylo nahrazeno prázdnou a vágní odtělesnou existencí v "nebi". Taková představa ničí víru v pravé evangelium, jak je kázal Ježíš. Lukáš 8:12 a mnohé verše činí z inteligentního pochopení slova/evangelia Království (Mt. 13: 19) základní podmínku spásy.

⁹² Být dáno Království znamená zdědit ho, když se Ježíš vrátí, a být udělena pozice řídící odpovědnosti v Božím království na obnovené zemi. (1 Kor. 6:2; 2 Tim. 2:12; Mt. 19:28; Zj. 5:10; 2:26; 3:21; Dan. 7:14, 18, 22, 27).

⁹³ Budoucí odměna, dědictví Království na zemi, když se Ježíš vrátí, je nyní připravena a slíbena Bohem. Stejně tak Ježíš po dokončení své práce žádal odměnu, odměnu, která byla uložena u Boha od dávných dob (Jan 17:5; srov. 17:22, 24), kde byla dána stejná sláva, v perspektivě učedníkům, kteří se ještě nenarodili).

oblékne se pro tu příležitost, přiměje je, aby se posadili k jídlu, a přijde a bude jim sám sloužit! ³⁸l když přijde o půlnoci nebo těsně před úsvitem – jak je pro ně dobré, když je shledá připravenými!

³⁹Ale pamatujte na toto: kdyby pán domu věděl, že se blíží zloděj, bude hlídat a nedovolí, aby byl jeho dům vyloupen. ⁴⁰Musíte být také připraveni, protože Syn člověka přichází, když ho neočekáváte."

⁴¹Petr se zeptal: "Je tento příběh, který vyprávíš, určen pro nás nebo pro všechny?"

⁴²Pán odpověděl: "Kdo je tedy důvěryhodný a moudrý správce, jedna osoba v domácnosti, kterou pán pověřuje rozdělovat jídlo v pravý čas? ⁴³Pro tohoto služebníka bude dobré, když se jeho pán vrátí a zjistí, že plní svěřený úkol. ⁴⁴Říkám vám pravdu, pán pověří tohoto služebníka vším, co vlastní.⁹⁴ ⁴⁵Ale co kdyby si služebník měl říkat, 'Mému pánovi trvá dlouho, než přijde,' a pak začne bít ostatní služebníky, muže i ženy, hodovat a opíjet se? ⁴⁶Pán toho služebníka se neočekávaně vrátí jednoho dne v době, které si on není vědom, a zneškodní ho a bude s ním zacházet jako s naprosto nevěrným. ⁴⁷Ten služebník, který věděl, co chce jeho pán a přesto se nepřipravil nebo se neřídil jeho pokyny, bude přísně zbit; ⁴⁸ale služebník, který nevěděl a činil věci, které si zaslouží trest, bude bit jen lehce. Od těch, kterým je dáno mnoho, bude vyžadováno mnoho a od těch, kterým je více svěřeno, bude více vyžadováno.

⁴⁹Přišel jsem, abych zapálil zemi, a opravdu si přeji, aby už hořela! ⁵⁰Ale musím projít křtem, a jsem v mukách, když si přeji, aby skončil! ⁵¹Myslíte si, že jsem přišel přinést mír na Zemi? Ne, říkám vám, přináším dělení. ⁵²Od této chvíle, bude-li v rodině pět, budou rozdělení proti sobě: tři proti dvěma a dva proti třem. ⁵³Budou rozdělení proti sobě – otec proti synovi, syn proti otci, matka proti dceři, dcera proti matce, tchýně proti snaze a snacha proti tchýni."

¹²⁵⁴Potom Ježíš promluvil k zástupům: "Když uvidíte oblak vycházející na západě, okamžitě řeknete: 'Přichází přeháňka', a stává se to. ⁵⁵Když fouká jižní vítr, říkáte: 'Bude horko', a je. ⁵⁶Pokrytci, jak je možné, že umíte správně vykládat počasí, ale ne-

máte tušení, jak vyložit současnost?

⁵⁷Proč sami pro sebe neuvažujete a nerozeznáváte, co je správné? ⁵⁸Když jdeš se svým žalobcem k soudci, cestou bys měl pracovat na dohodě. Jinak můžeš být přivlečen před soudce a soudce tě může předat důstojníkovi a důstojník tě uvrhne do vězení. ⁵⁹Říkám vám, že se nedostanete ven, dokud nezaplatíte poslední penny."

13 ¹Asi v té době, kdy někteří lidé oznámili Ježíši, jak Pilát popravil některé Galilejce, když předkládali v chrámu oběti, ²se Ježíš zeptal: "Myslíte si, že tito Galilejci byli horší hříšníci než každý jiný Galilejec, protože takhle trpěli? ³Určitě ne. Ale říkám vám: pokud nebudete činit pokání, všichni takhle zahynete. ⁴A co těch osmnáct lidí kteří byli zabiti, když na ně padla věž v Siloe? Myslíte si, že to byli nejhorší lidé v celém Jeruzalémě? ⁵Ne, ale já vám říkám: Pokud nebudete činit pokání, zahynete stejně jako oni."

⁶Pak jim řekl toto podobenství. "Kdysi byl muž, který na své vinici vysadil fíkovník. Přišel hledat na stromě ovoce, ale žádné nenašel. ⁷Řekl zahradníkovi: 'Podívej, tři roky přicházím, abych se podíval po ovoci na tomto fíkovníku a nenašel jsem žádné. Pokácej ho! Proč by měl zabírat místo?' ⁸Muž odpověděl: 'Pane, prosím, nech jej ještě pouze rok. Vykopu zeminu kolem něj a položím nějaké hnojivo. ⁹Pokud zplodí ovoce, pak je to v pořádku. Pokud ne, pak porazit.'"

¹⁰Jeden sabat Ježíš učil v synagoze, ¹¹a byla tam žena, která byla osmnáct let ochromena zlým duchem. Byla shrbená a nemohla stát rovně. ¹²Když ji Ježíš viděl, zavolal si ji a řekl jí: "Jsi osvobozena od své nemoci." ¹³Položil na ni ruce, okamžitě se narovnala a chválila Boha. ¹⁴Vůdce synagogy však byl rozrušen, že Ježíš uzdravil v sabatu. Řekl davu: "Je tu šest dní na práci. Přicházejte a uzdravujte se v těch dnech, ne v sabatu." ¹⁵Ale Pán mu odpověděl: "Pokrytci! Neodvazuje každý z vás svého vola nebo osla od stání a nevede ho k pití? ¹⁶Proč by neměla tato žena, dcera Abrahama, kterou Satan držel osmnáct let svázanou, být rozvázána a osvobozena v tento sabatní den?" ¹⁷To, co řekl, zahanbilo vše-

⁹⁴ Srv. 19:17: "Bud' místodržícím deseti měst."

chny jeho protivníky, ale všichni v davu byli potěšeni všemi úžasnými věcmi, které dělal.

¹⁸Potom se Ježíš zeptal: "Tak čemu je podobné Boží království? K čemu bych je měl přirovnat? ¹⁹Je jako hořčičné semeno, které člověk zasadil ve své zahradě. Rozrostlo se ve strom a ptáci přilétali a hnízdili v jeho větvích."⁹⁵

²⁰Zeptal se znovu: "K čemu přirovnám Boží království? ²¹Je jako droždí, které žena vzala a vmíchala do tří měric mouky, čímž se celá vsázka pozvedla."

²²Ježíš obcházel města a vesnice a vyučoval na své cestě do Jeruzaléma. ²³Někdo se ho zeptal: "pane, bude zachráněno jen pár lidí?" Ježíš odpověděl: ²⁴"Usilujte⁹⁶ vstoupit úzkými dveřmi, protože vám říkám, že mnozí se budou pokoušet vstoupit a neuspějí. ²⁵Jakmile majitel domu vstane a zavře dveře, budete stát venku, klepat na dveře a řeknete: 'Pane, prosím, otevři nám dveře.' Ale on odpoví: 'Neznám vás, ani odkud jste.' ²⁶Potom řeknete: 'Jedli jsme a pili s tebou a učil jsi v našich ulicích!' ²⁷Odpoví vám: 'Říkám vám, neznám vás, ani odkud jste. Odejděte ode mě, všichni, kdo nepraktikujete, co je správné!' ²⁸Tam bude pláč a skřípění zubů, až uvidíte Abrahama, Izáka, Jákoba a všechny proroky v Božím království a sebe zavržené. ²⁹Lidé přijdou z východu a západu, ze severu a jihu a usadí se u hostiny v budoucím Božím království. ³⁰Neboť poslední bude prvním a první bude posledním."

⁹⁵ Odvolání na budoucí Boží království prorokované v Dan. 2:44. Na stejné Království viz Dan. 7:14, 18, 22, 27; srv. Lk. 21:31.

⁹⁶ Toto rčení odhaluje populární mylnou představu, že spása, jen díky milosti a víře samotné, nevyžaduje žádné úsilí ani práci z naší strany! Úplný opak je pravdou.

⁹⁷ Použití zvířecích výrazů pro osoby je paralelní s používáním "hada" pro osobu Satana, Dávla.

⁹⁸ Toto je důležité prohlášení, které ukazuje, jak Ježíš počítá souhrnně (inkluzivně): "dnes, zítra a třetí den." Tato poslušnost se dokonale hodí na páteční ukřižování, po kterém následuje vzkříšení třetí den, v neděli (24:21). Neděle je třetí den od pátku. Ježíšovi stoupenci drželi sabat v sobotu a vzkříšení bylo v neděli. "Sabat se blížil. A o sabatu odpočívali" (23:54-56).

³¹V tu chvíli přišli k Ježíši někteří farizejové a řekli mu: "Měl bys odejít. Herodes tě chce usmrtit!" ³²Ježíš odpověděl: "Jděte a řekněte té lišce,⁹⁷ že dnes a zítra budu dál vyhánět demony a uzdravovat lidi, a třetího dne⁹⁸ dosáhnu toho, co jsem přišel udělat. ³³Vskutku musím pokračovat svou cestou dnes, zítra a třetího dne, protože by nebylo správné, aby prorok zemřel mimo Jeruzalém! ³⁴Ach, Jeruzaléme, Jeruzaléme, zabíjíš proroky a kamenuješ ty, kteří jsou ti posláni! Jak často jsem chtěl shromáždit všechny tvoje děti, stejně jako slepice svá kuřata pod křídly, ale odmítli jste!⁹⁹ ³⁵Podívejte, váš dům je zanechán pustý, a říkám vám, že mě už neuvidíte, dokud neřeknete: 'Blažený, kdo přichází ve jménu Pána.'"¹⁰⁰

14 ¹V jeden sabat šel Ježíš na jídlo v domě jednoho z vůdců farizejů, kde ho pozorně sledovali. ²Byl tam muž, jehož ruce a nohy byly zduřelé tekutinou. ³Ježíš se tedy zeptal odborníků na náboženské právo a farizejů: "Dovoluje zákon uzdravení v sabatu nebo ne?" ⁴Ale mlčeli. Ježíš se dotkl muže, uzdravil ho a poslal svou cestou. ⁵Potom jim Ježíš řekl: "Kdyby náhodou váš syn nebo váš vůl v sabatu upadl do studny, nešli byste ho okamžitě vytáhnout?" ⁶Nedokázali odpovědět.

⁷Řekl tedy hostům příběh, když si všiml, jak si vybírali usednout na čestných místech. ⁸Začal: "Když jste pozváni na svatební hostinu, nesedejte si na zvláštní čestné místo, protože může být pozván někdo dů-

⁹⁹ Toto tvrzení ukazuje, že Ježíš nebyl kalvinista. Ježíš smýšlel o svých nepřítelích jako majících svobodu volby odmítnout to, co Bůh chce, aby dělali.

¹⁰⁰ Pozůstatek izraelského lidu nakonec přijme Mesiáše, až se vrátí. To bude poté, co byl pozůstatek vytříben v budoucím velkém soužení. Pavel hovořil v Římanům 9–11 o budoucím, kolektivním obrácení nyní oslepeného národního, přirozeného Izraele. Izraeli je předurčeno období velké tísně, jak je definováno v Zachariášovi 13 a 14. Zejména si povšimněte Zach. 12:3, LXX a Lk. 21:24; Zj. 11:1-2. Nakonec bude pozůstatek přečištěn a povoleno mu vstoupit do Království. Neexistuje žádná spása pro kohokoli kromě přijetí Ježíše a poslušnosti vůči němu (Jn. 3:36).

ležitější než vy. 9Váš hostitel, který vás oba pozval, přijde a řekne vám: 'uvolněte tomu muži své místo.' Pak se v rozpacích budete muset přesunout na jakékoli místo, které zbylo. 10Místo toho, když jste pozváni, zaujměte nejnižší místo, takže až přijde váš hostitel, řekne vám: 'Můj příteli, prosím, přesuň se na lepší místo.' Poté budete poctěni před všemi hosty, kteří s vámi sedí. 11Neboť ti, kteří se povyšují, budou poníženi, a ti, kdo se sami pokoří, budou vyvýšeni."

12Potom řekl muži, který ho pozval: "Když podáváš oběd nebo večeři, nezvi své přátele, své bratry nebo své příbuzné nebo své bohaté sousedy, protože ti mohou pozvání opětovat, a tak ti bude splaceno. 13Místo toho, když pořádáš hostinu, pozvi chudé, zmrzačené, chromé, slepé, 14a budeš blažený, protože ti nemají čím splatit, a budeš odměněn při vzkříšení spravedlivých."¹⁰¹

15Když to jeden z těch hodujících u stolu s Ježíšem uslyšel, řekl Ježíšovi: "Jak úžasné to bude pro hodující v Božím království!" 16Ježíš odpověděl: "Byl jednou muž, který připravil velkou hostinu, a pozval mnoho hostů. 17Když byl čas jíst, poslal své služebníky, aby každému, kdo byl pozván, řekli: 'Pojď, protože hostina je připravena.' 18Ale všichni se začali omlouvat. První řekl: 'Právě jsem koupil pole a musím jít a vidět je. Omluv mě, prosím.' 19Další řekl: 'Právě jsem koupil pět párů volů a musím je vyzkoušet. Omluv mě, prosím.' Ještě jeden řekl: 20'Právě jsem se oženil, takže nemůžu přijít.' 21Sluha se vrátil a řekl svému pánovi, co řekli. Majitel domu se rozzlobil a řekl svému sluhovi: 'Rychle, vyjdi do ulic a uliček města a přiveď chudé a zmrzačené, slepé a chromé.' 22Pak služebník řekl: 'Pane, udělal jsem, co jsi mi řekl, ale stále jsou prázdná místa.' 23Pán tedy pokynul sluhovi: 'Jdi ven na venkovské silnice a cestičky a přiměj lidi, aby přišli – chci, aby byl můj dům plný. 24Říkám ti, že ani jeden z těch lidí,

které jsem pozval, neochutná z mé hostiny."

25Ježíše doprovázel velký dav lidí. Obrátil se k nim a řekl: 26"Pokud někdo přichází ke mně a nemá v nenávisti¹⁰² svého vlastního otce a ženu a děti, bratry a sestry – a dokonce i svůj vlastní život – nemůže být mým učedníkem. 27Pokud nenesete svůj kříž a nenásledujete mě, nemůžete být mým učedníkem. 28Pokud byste plánovali postavit věž, nechtěli byste nejprve spočítat, kolik to bude stát, a zjistit, jestli máte dost peněz na její dokončení? 29Jinak, pokud byste po založení základu nebyli schopni ji dokončit, každý, kdo by to viděl, by se vám vysmál a řekl: 30'Pohleďte na něj: začal stavět, ale nemůže dokončit projekt.' 31Který král jde do války s jiným králem, aniž by se nejprve neposadil se svými poradci, aby zjistil, zda on a jeho deset tisíc může porazit toho, který pochoduje proti němu s dvaceti tisíci? 32Pokud nemůže, pošle zástupce, aby vyjednali mír, zatímco druhý král je ještě daleko. 33Stejně tak každý z vás, kdo se nechce vzdát všeho, nemůže být mým učedníkem.

34Sůl je dobrá, ale pokud ztratí chuť, jak ji můžete znovu dát slanost? 35Není dobrá pro půdu ani pro hnojivo – jen ji vyhodíte. Každý, kdo má uši, aby slyšel, poslouvej!"

15 1Výběrčí daní a další "hříšníci" často přicházeli a poslouchali Ježíše. 2V důsledku toho si farizejové a učitelé náboženství stěžovali: "Tento muž vítá hříšníky a jí s nimi."

3Ježíš jim tedy řekl tento příběh jako ilustraci: 4"Představte si muže, který měl sto ovcí a jednu z nich ztratil. Nenechal by devadesát devět na otevřené pastvině a nepátral by po té ztracené, dokud ji nenajde? 5Když to zjistí, radostně si ji vezme na ramena. 6Jakmile se vrátí domů, svolá své přátele a sousedy a řekne: 'Pojďte a oslavujte se mnou! Našel jsem svou ztracenou ovci!'

¹⁰¹ Toto je kriticky důležité prohlášení, které ukazuje, že první vzkříšení všech věrných všech věků nastane při budoucím příchodu Ježíše (1 Kor. 15:23). Pouze tehdy budou předány odměny. To ovšem odporuje populární představě, že odměna je přijímána ihned při smrti. Biblické stanovisko je, že mrtví v současné době "spí", jsou nevědomí a nevnímají plynutí ča-

su. Budou probuzeni ze spánku smrti (Ž 13: 3) při vzkříšení spravedlivých a odměněni postavením v mesiášském Království budoucího věku (první fáze budoucího Božího království na Zemi je tisíciletí. 20:1-6).

¹⁰² Smysl je v tom, že člověk si musí cenit učednictví u Ježíše a jeho učení více než oddanost rodině a přátelům

⁷Říkám vám, že v nebi je více radosti nad jedním hříšníkem, který činí pokání, než nad devadesáti devíti dobrými lidmi, kteří pokání nepotřebují.

⁸Představte si ženu, která má deset stříbrných mincí a jednu z nich ztratí. Nerozsvítí by lampu a nezametala dům, pečlivě nehledala, dokud ji nenajde? ⁹Když ji najde, svolá své přátele a sousedy a řekne: 'Pojďte a slavte se mnou! Našla jsem stříbrnou minci, kterou jsem ztratila.' ¹⁰Říkám vám, že v přítomnosti Božích andělů je radost nad jedním hříšníkem, který činí pokání."

¹¹Ježíš jim pak předal další podobnost-příběh: "Byl jednou muž, který měl dva syny. ¹²Ten mladší řekl svému otci: 'Otče, předej mi nyní mé dědictví.' Muž tedy mezi ně rozdělil svůj majetek. ¹³O několik dní později si mladší syn sbalil to, co měl, a odešel do vzdálené země. Vyplýval všechny své peníze za svůj lehkomyšlný způsob života. ¹⁴Poté, co utratil vše, co měl, země byla zasazena hladomorem a on hladověl. ¹⁵Tak šel a přijal práci u jednoho sedláka, který ho poslal na svá pole krmít prasata. ¹⁶Byl tak hladový, že by snědl i krmivo pro prasata, ale nikdo mu nic nedal. ¹⁷Když přišel k rozumu, řekl si: 'Všichni pracovníci mého otce mají víc než dost k jídlu – proč tady umírám hladem? ¹⁸Vrátím se domů ke svému otci! Řeknu mu: "Otče, zhřešil jsem proti nebi a proti tobě. ¹⁹Už nejsem hoden být nazýván tvým synem.'" ²⁰Tak odešel a šel domů ke svému otci. I když byl ještě v dálce, otec ho viděl přicházet a jeho srdce se pohnulo soucitem nad svým synem. Otec běžel, aby se setkal se synem, objímal ho a líbal. ²¹Syn mu řekl: 'Otče, zhřešil jsem proti nebi a proti tobě. Už nejsem hoden být nazýván tvým synem.' ²²Otec však pokynul svým služebníkům: 'Rychle – přineste ty nejlepší šaty a oblékněte ho. Dejte mu prsten na prst a sandály na nohy. ²³Přived'te tele, které jsme vykrmili, a zabijte ho. Budeme mít hody na oslavu, ²⁴protože to je můj syn, který byl mrtvý, ale který se vrátil živý; byl ztracen, ale teď je nalezen.' Začali tedy slavit.

²⁵Tak tedy starší syn pracoval na polích. Když šel k domu, uslyšel hudbu a tanec. ²⁶Zavolal tedy jednoho ze služebníků a zeptal se, co se děje. ²⁷Odpověděl: 'Tvůj bratr je zpět a tvůj otec zabil vykrmené tele, protože přišel domů v bezpečí a zdrav.' ²⁸Bratr zuřil. Odmítl vstoupit. Tak přišel jeho otec a prosil ho. ²⁹Řekl svému otci: 'Podívej, po všechny ty roky jsem ti sloužil, a nikdy jsem nebyl neposlušný, ale nikdy jsi mi nedal ani mladého kozla, abych mohl mít párty se svými přáteli. ³⁰Ted' se tvůj syn vrátí, když utratil peníze za prostitutky a zabiješ pro něj vykrmené tele!' ³¹Otec odpověděl. 'Synu, jsi vždycky zde se mnou. Vše, co mám, je tvoje. ³²Ale měli bychom být šťastní a slavit! To je tvůj bratr, který byl mrtvý, ale který se vrátil k životu; byl ztracen, ale teď je nalezen!'"

16 ¹Ježíš řekl svým učedníkům toto podobnost: "Kdysi byl bohatý muž, jehož správce byl obviněn z plýtvání tím, co patřilo jeho pánovi. ²Bohatý muž si zavolal svého správce a zeptal se ho: 'Co to o tobě slyším? Přines své účty, protože nebudeš pokračovat jako správce.' ³Správce si řekl: 'Nuže, co udělám, protože můj pán mě vyhodí z pozice správce? Nejsem dost silný na to, abych kopal, a stydím se, abych žebral. ⁴Ach, já vím, co udělám, aby, když jsem propuštěn jako správce, mě lidé vítali ve svých domovech.' ⁵Pozval tedy všechny, kteří byli dlužní jeho pánovi, aby ho navštívili. Zeptal se prvního: 'Kolik dlužíš mému pánovi?' ⁶Muž odpověděl: 'Osm set galonů olivového oleje.' Řekl mu: 'Rychle se posad'. Vezmi svůj účet a změň to na čtyři sta.' ⁷Potom řekl druhému: 'Kolik dlužíš?' Muž odpověděl: 'Sto měr pšenice.' Řekl mu: 'Vezmi svůj účet a změň to na osmdesát.' ⁸Bohatý muž pochválil svého nepoctivého správce za jeho chytrý nápad. Ano, děti tohoto věku¹⁰³ jsou vůči sobě navzájem inteligentnější než děti světa. ⁹Říkám vám, využijte bohatství tohoto světa tak, abyste si vytvořili přátele, aby, až bude pryč, budete uvítáni ve věčném¹⁰⁴ domově!

¹⁰³ Současný zlý světový systém, který bude přetrvávat, dokud nebude nahrazen novým věkem nadcházejícího Božího království na zemi (viz Mt. 19:28; Skutky 3:21).

¹⁰⁴ Domov patřící do nadcházejícího věku. Ježíš zde mluví s ironií, protože peníze nikdy nedosáhnou místa v nadcházejícím Království příštího věku.

¹⁰Pokud můžete být důvěryhodní u jen velmi mála, můžete také být důvěryhodní při mnohém; pokud jste nepoctiví u velmi mála, budete také nepoctiví při mnohém. ¹¹Tak pokud nemůžete být důvěryhodní, pokud jde o světské bohatství, kdo vám svěří skutečné bohatství? ¹²A pokud nemůžete být důvěryhodní u toho, co patří někomu jinému, kdo vám svěří to, co je skutečně vaše? ¹³Žádný služebník nemůže poslouchat dva pány. Buď jednoho bude nenávidět a milovat druhého, nebo bude oddán jednomu a druhým pohrdat. Nemůžete sloužit Bohu i Penězům."

¹⁴Farizejové, kteří milovali peníze, slyšeli, co Ježíš řekl, a vysmívali se mu. ¹⁵Ježíš jim však řekl: "Zdáte se lidem zbožnými, ale Bůh zná vaše srdce. To, čeho si lidé vysoce cení, je Bohem nenáviděno."

¹⁶To, co bylo napsáno v zákoně a v prorocích, trvalo až do Jana. Od té doby je oznamováno evangelium o Božím království a každý se do něj tlačí. ¹⁷Je však snazší pro nebe a zemi, aby pominuly, než aby zmizela nejmenší tečka Zákona.¹⁰⁵

¹⁸Každý, kdo se rozvádí s manželkou a žení se s nějakou jinou, se dopouští cizoložství, a muž, který se ožení s rozvedenou ženou, se dopouští cizoložství.¹⁰⁶

¹⁹Existoval jistý bohatý muž. Nosil náchové oblečení a jemné prádlo a užíval si

luxusního života. ²⁰Žebrák jménem Lazar sedával u jeho vrat, pokrytý boláky, ²¹toužící jíst zbytky ze stolu bohatého muže. Dokonce i psi přišli a lízali jeho boláky. ²²Potom žebřák zemřel a andělé ho odnesli, aby byl v Abrahamově náručí.¹⁰⁷ Bohatý muž také zemřel a byl pohřben. ²³V hádu vzhledl a byv v mukách, viděl Abrahama v dáli, s Lazarem vedle něj. ²⁴Zavolal: 'Otče Abrahame, smiluj se nade mnou a pošli Lazara, aby namočil špičku svého prstu do vody a ochladil mi jazyk, protože hořím v mukách.' ²⁵Abraham však odpověděl: 'Můj synu, pamatuj, že sis užíval dobré věci života, zatímco Lazar měl velmi špatný život. Teď je tu, utěšen, zatímco ty trpíš v mukách. ²⁶Kromě toho existuje velká propast, jež tě odděluje od nás. Nikdo, kdo odsud chce přejít, to nemůže udělat, a nikdo nemůže odtamtud přejít k nám.' ²⁷Bohatý muž řekl: 'Pak otče, naléhavě tě prosím, prosím, pošli ho do domu mého otce. ²⁸Neboť mám pět bratrů a on je může varovat, aby neskončili zde na tomto místě mučení.' ²⁹Abraham však odpověděl: 'Mají Mojžíše a proroky. Měli by je poslouchat.' ³⁰Muž řekl: 'Ne, otče Abrahame. Ale činili by pokání, kdyby k nim šel někdo z mrtvých!' ³¹Abraham mu řekl: 'Pokud odmítají poslouchat Mojžíše a proroky, nebudou přesvědčeni, i kdyby se někdo vrátil z mrtvých.'"¹⁰⁸

¹⁰⁵ Zákon v Nové smlouvě je v duchu a ne v liteře (viz Řím 7:6; Kol 2:16-17; Ef 2:14-15).

¹⁰⁶ Výjimka pro nevěru, která umožňuje rozvod, a tedy opětovné uzavření manželství, je uvedena v Mat 19:9.

¹⁰⁷ Fráze "Abrahamova náruč" by čtenářům NZ navrhovala nadcházející hostinu, při níž Abraham, Izák a Jákob a proroci oslavují v nadcházejícím Království, když se Ježíš vrací. Příběh Lukáše o Lazarovi a bohatém člověku však představuje vědomou ztělesněnou existenci s odměnami a tresty před budoucím soudem. Zlí jsou na doslech spasených. Podle Josefa Flavia farizejové 1. století věřili v nesmrtelnost duše (nebiblická víra), a tedy ve vědomý přechodný stav pro spravedlivé a zlé mezi smrtí a budoucím vzkříšením. Židovský Talmud odkazuje na Abrahamovu náruč a je jasné, že v některých židovských kruzích bylo o Abrahamovi míněno, že je naživu a v pořádku, hned po smrti.

¹⁰⁸ Tento příběh by v žádném případě neměl být používán, jak se to často děje, v rozporu s

celým zbytkem Písma, které učí, že mrtví jsou v bezvědomí až do budoucího vzkříšení (Kaz 9:5, 10; Jan 11:11, 14). V tomto příběhu, který je Židům dobře znám, nejsou postavami odtělesněné "duše" ani "duchové". Doslovně vzato to vůbec nepodporuje tradiční představu, že mrtví jsou v současné době odtělesnění, bez těl, v nebi nebo v podzemí v pekle! Odměny jsou dávány při budoucím vzkříšení spravedlivých, řekl Ježíš dříve v Lukášovi 14:14. Bylo by velmi matoucí postavit Lukáše 16 proti Lukášovi 14 a kap. 20, a proti zbytku Bible. Biblický pohled na smrt je stanoven tak jasnými texty, jako jsou: Ž. 88:11-12: smrt je "země zapomenutí"; Kaz. 9:5, 10 "mrtví vůbec nic nevědí ... v šeu/hádu není žádná činnost ani plánování ani znalost nebo moudrost." Muž ve smrti "přestává být" (Job 7:21). Ž. 115:17: "Mrtví nechválí Pána, ani nikdo, kdo klesá do ticha." Ježíš v tomto příběhu používá určitý stupeň ironie, když používá příběh farizejů proti nim samým. Ve stejném kontextu o několik veršů výše použil Ježíš sarkazmus: "Využijte bohatství toho

17 Ježíš řekl svým učedníkům: "Věci, které způsobují, že lidé klopýtají a padají do hříchu, jsou nevyhnutelné, ale bude to katastrofa pro ty, skrze které přicházejí! ²Pro takové lidi by bylo lepší mít mlýnský kámen zavěšený kolem krku a být vržen do moře, než aby způsobili, že jeden z těchto maličkých zhřeší. ³Dávejte pozor na to, co děláte. Pokud tvůj bratr hřeší, varuj ho; a jestliže lituje, ¹⁰⁹ odpusť mu. ⁴Dokonce i když proti tobě zhřeší sedmkrát denně a sedmkrát se vrátí a řekne vám: 'Je mi to velmi líto,' odpusť mu."

⁵Apoštolové řekli pánovi: "Pomoz nám mít více víry!" ⁶Pán odpověděl: "I když je vaše víra tak malá jako hořčičné semínko, mohli byste říci tomuto morušovému stromu: 'Vykořeň se a zasad' se do moře,' a poslechl by vás."

⁷Řekněme, že máte služebníka, který dělá orbu nebo pastvu. Když přichází z práce, říkáte mu: 'Pojď dál a posad' se teď k jídlu'? ⁸Ne. Neřeknete mu: 'Připrav mi jídlo, oblékni se a obsluhuj mě, dokud nedojím. Poté si můžeš dát jídlo'? ⁹A děkuješ služebníkově za to, že dělá to, co jsi mu řekl? ¹⁰Rovněž, když jste udělali vše, co vám bylo řečeno, měli byste prostě říci: 'Jsme nehodní služebníci. Právě jsme udělali, co je naší povinností.'"¹¹⁰

¹¹Když Ježíš pokračoval na své cestě do Jeruzaléma, procházel podél hranice mezi Samařskem a Galileou. ¹²Když vstoupil do určité vesnice, setkal se s ním deset malomocných stojících opodál. ¹³Říkali: "Ježíši, mistře, prosím, smiluj se nad námi."

to světa k tomu, abyste si pro sebe udělali přátele, takže až pomine, budete uvítáni do věčného domova!" (16:9).

¹⁰⁹ Existují podmínky pro pokání a odpuštění. Dokonce i ti, kdo zavraždili Ježíše, mají činit pokání, stejně jako my všichni. Je mýtem říkat, že láska nemá žádné podmínky. Pokud ano, Bůh by automaticky odpustil každému, aniž by bylo zapotřebí pokání. To by zničilo NZ evangelium (Mk. 1:14-15).

¹¹⁰ To neponechává žádný prostor pro vychloubování! Koneckonců, jaký máš talent, který ti Bůh nedal? Je naší povinností a požadavkem pro vstup do Království, abychom byli spaseni, že rozvíjíme své vlohy ve službě Ježíši a jeho evangeliu o Království.

¹¹¹ Tento verš byl zle zneužíván k tomu, aby učil Království pouze v srdci. Ježíš pravděpodobně

¹⁴Když je Ježíš viděl, řekl jim: "Jděte a ukažte se kněží." Na cestě ke kněží byli uzdraveni. ¹⁵Jeden z nich, když viděl, že byl uzdraven, se vrátil k Ježíšovi a hlasitě chválil Boha. ¹⁶Padl k Ježíšovým nohám a děkoval mu. Byl to Samařan. ¹⁷Ježíš se zeptal: "Nebylo uzdraveno deset malomocných? Kde je těch dalších devět?" ¹⁸Není ani jeden, kdo by se obtěžoval, aby se vrátil a chválil Boha vyjma tohoto cizince?" ¹⁹Ježíš řekl muži: "Vstaň a jdi svou cestou. Tvá víra tě uzdravila."

²⁰Jednou, když přišli farizejové a ptali se ho, kdy přijde Boží království, Ježíš odpověděl: "Boží království nepřichází s viditelnými znaky, které můžete pozorovat. ²¹Lidé nebudou říkat: 'Podívejte, je tady' nebo 'Podívej, je tam,' protože Boží království je mezi vámi.'"¹¹¹

²²Ježíš pak řekl svým učedníkům: "Nastává čas, kdy budete toužit vidět den, kdy přišel Syn člověka, ale neuvidíte jej. ²³Budou vám říkat: 'Podívej, on je tam,' nebo 'podívej, on je tady,' ale neutíkejte za nimi. ²⁴Den, kdy přijde¹¹² Syn člověka, bude jako blesk, který rozzáří a osvětlí oblohu z jedné strany na druhou. ²⁵Nejprve však bude muset trpět mnoha věcmi a být zavržen touto generací."¹¹³ ²⁶Čas, kdy přichází Syn člověka, bude právě takový jako Noemovy dny. ²⁷Lidé jedli a pili, ženili se a vdávali až do dne, kdy Noe vešel do archy. Pak přišla potopa a zničila je všechny. ²⁸Bude to jako v Lotových dnech. Lidé jedli a pili, kupovali a prodávali, sázeli a stavěli. ²⁹Ale v den, kdy Lot opustil Sodomu, oheň a síra přšely z ne-

odkazuje na sebe jako krále Království mezi nimi (ne "uvnitř nich"). Nebo velmi pravděpodobně říká, že příchod království dle v. 24 bude viditelný a všeobecně viděný, nikoli skrytý. Vysvětluje to učedníkům ve verších, které následují po popisu budoucího dne Syna člověka, Mesiáše, při jeho budoucím příchodu. Tajné takzvané vytržení/vzkříšení před soužením není nikde v Bibli vyučováno a nabízí zcela falešnou naději.

¹¹² To znamená, přijde zřídit své Království na zemi. Pro načasování Božího království viz naše "*The Kingdom of God: Present or Future?*" na restorationfellowship.org

¹¹³ t.j., "zlou společností". To platí o všech současných společnostech současného zlého věku (Gal. 1:4). Božím královstvím se stanou až při budoucím druhém příchodu Ježíše při poslední trubce (Zj. 11:15-18).

be a zničily je všechny. ³⁰Den, kdy se objeví Syn člověka, bude právě takový. ³¹Budete-li ten den nahoře na střeše, nesestupujte a neshánějte své věci; a pokud budete na polích, nevracejte se ani domů. ³²Pamatujte, co se stalo Lotově ženě! ³³Pokud se pokusíte udržet si život, ztratíte ho; ale pokud ztratíte život, zachráníte ho. ³⁴Říkám vám, v tu dobu budou dva v noci v posteli; jeden bude vzat¹¹⁴ a druhý zanechán. ³⁵Dvě ženy budou mlít zrna; jedna bude vzata a druhá zanechána." Zeptali se: "Kde, pane?" Ježíš odpověděl: "Kde je mršina, to je místo, kde se shromažďují supi."¹¹⁵

18 ¹Ježíš jim vyprávěl příběh, aby je povzbudil, aby se vždy modlili a nikdy se nenechali odradit. ²Ježíš vysvětlil: "Jednou byl soudce v jistém městě, který nerespektoval Boha ani se o nikoho nezajímal. ³Ve stejném městě žila vdova, která znovu a znovu chodila k soudci a říkala: 'Zjednej mi spravedlnost v případě proti mému odpůrci!' ⁴Chvilí s tím nechtěl nic dělat, ale nakonec si řekl: 'I když Boha nerespektuji ani se o nikoho nestarám, ⁵tato vdova je tak nepříjemná, že zajistím, že se jí dostane spravedlnosti. Pak mě nevyčerpá tím, že mě bude tak často navštěvovat.'" ⁶Tak pán¹¹⁶ řekl: "Poslouchejte, k čemu se rozhodl dokonce i nespravedlivý soudce. ⁷Myslíte si, že Bůh nezajistí, aby se jeho vyvoleným lidem dostalo spravedlnosti, těm, kteří k němu volají dnem i nocí? Myslíte si, že je bude nutit, aby čekali? ⁸Ne, říkám vám, rychle jim zjedná spravedlnost. Ale, až příj-

de Syn člověka, najde na Zemi lidi, kteří mají víru?"¹¹⁷

⁹Také vyprávěl toto podobenství/příběh o těch, kteří jsou si tak jistí, že jsou spravedliví a kteří považují všechny ostatní za podřadné. ¹⁰"Dva muži šli do Chrámu, aby se modlili. Jeden byl farizej a druhý výběrčí daní. ¹¹Farizej vstal a modlil se za sebe: 'Bože, děkuji, že nejsem jako ostatní lidé – podvodníci, zločinci, cizoložníci – nebo dokonce jako tento výběrčí daní. ¹²Postím se dvakrát týdně a ze svého příjmu platím desátky.' ¹³Výběrčí daní však stál opodál. Ani nevzhledne k nebi. Místo toho se bije do prsou a modlí se: 'Bože, prosím, buď ke mně milostivý. Jsem hříšník.' ¹⁴Říkám vám, že právě ten muž šel domů jako přímý v Božích očích, ne ten před ním. Neboť ti, kteří se povyšují, budou pokoření, zatímco ti, kdo se pokořují budou vyvýšeni."

¹⁵Rodiče přiváděli své děti k Ježíši, aby je požehnal dotykem. Když učedníci viděli, co se děje, pokoušeli se je zastavit. ¹⁶Ježíš k sobě svolal děti. Řekl: "Ať malé děti přicházejí ke mně. Nezabraňujte jim, protože Boží království patří těm, kteří jsou jim podobní. ¹⁷Říkám vám pravdu, každý, kdo nevítá Boží království jako malé dítě, nikdy do něj nevstoupí."¹¹⁸

¹⁸Jeden z vládců přišel k Ježíši a zeptal se ho: "Dobrý učiteli, co musím dělat, abych zdědil život nadcházejícího věku?" ¹⁹Ježíš odpověděl: "Proč mi říkáš dobrý? Nikdo není dobrý, jen Bůh."¹¹⁹ ²⁰Znáš přikázání: nepáchejte cizoložství, nezabíjejte, nekradte, nepodejte falešné svědectví, ctěte svého

¹¹⁴ To zn., vzat, aby se setkal ve vzduchu se sestupujícím pánem Ježíšem a doprovázel ho na zem, kde on zahájí své celosvětové Království (Dan. 2:44; 7:14, 18. 22. 27; Zj. 5:9-10, atd).

¹¹⁵ Možná odkaz na ptačí hostinu, která nastane při zničení Antikrista (2 Tes. 2:8; Iz. 11:4).

¹¹⁶ Malé počáteční písmeno ve slově "pán" je úmyslně, pokud jde o Ježíše; *adoní* ze Ž. 110:1, titul ne pro božstvo. V některých případech v NZ není jasné, zda je míněn Pán Bůh nebo pán Mesiáš Ježíš. To není problém, protože pracují v dokonalém souladu.

¹¹⁷ Ježíš pochyboval, že skutečná víra v Jediného Boha a v něj jako Mesiáše přežije až do jeho návratu. Toto rčení sotva naznačuje univerzální přijetí pravé víry před příchodem Ježíše.

¹¹⁸ Tento verš je zásadně důležitý jako vymezující spásu. Inteligentní uchopení evangelia Bo-

žího království je zásadní pro spásu. Ježíš byl původním kazatelem evangelia Království (Heb 2:3) a jeho prvním příkazem pro nás je, že máme činit pokání a věřit evangeliu o Království Božím (Mk. 1:14-15). Blížící se Království není něco, o čem se přít, ale musí být přijímáno s dětskou vírou. Viz Mk. 4:11-12 a Lk. 8:12, kde je pro pokání a spásu nutné inteligentní uchopení Království.

¹¹⁹ To je typické unitární monoteistické prohlášení Ježíše, jehož krédem bylo unitární vyznání Izraele (Mk. 12: 29). Ježíš byl bez hříchu, ale jenom jediný Bůh, Otec, je naprosto dobrý. Tvrdit, že Ježíš zde prohlašuje, že je Bůh, by znamenalo víru ve dva BOHY, což by porušovalo první přikázání. Bible vyžaduje věřit, že Ježíš je jedinečný Boží Syn a Lukáš 1:35 definuje, jak a proč je Božím Synem.

otce a matku." ²¹Muž odpověděl: "Zachovával jsem všechna tato přikázání od svého mládí." ²²Když to Ježíš uslyšel, řekl muži: "Ještě ti chybí jedna věc. Jdi a prodej vše, co máš, dej peníze chudým a budeš mít poklad v nebi. Pak přijď a následuj mě!" ²³Ale když to ten muž slyšel, velmi zesmutněl, protože byl hodně bohatý. ²⁴Když viděl jeho reakci, Ježíš řekl: "Jak obtížné je pro bohaté vstoupit do Božího království!"¹²⁰ ²⁵Je snazší pro velblouda projít uchem jehly než pro bohatou osobu vstoupit do Božího království." ²⁶Ti, kteří to slyšeli, se divili: "Kdo tedy může být spasen?" ²⁷Ježíš odpověděl: "Co je nemožné z lidského hlediska je možné pro Boha."

¹⁸²⁸Petr řekl: "Opustili jsme všechno, abychom tě následovali!" ²⁹Ježíš odpověděl: "Říkám vám pravdu, každý, kdo opustí svůj domov, manželku, bratry, rodiče nebo děti kvůli Božímu království, ³⁰obdrží v tomto životě mnohem více a život nadcházejícího věku v onom nadcházejícím věku."

³¹Ježíš vzal dvanáct učedníků stranou a řekl jim: "Jdeme do Jeruzaléma a vše, co proroci psali o Synu člověka, bude naplněno. ³²Bude předán cizincům; bude vysmíván, urážen a poplíván. ³³Budou ho bičovat a usmrtí ho, ale třetího dne vstane znovu." ³⁴Nechápali však, co Ježíš říkal. Smysl byl před nimi skryt a oni nepochopili, o čem mluví.

³⁵Když se Ježíš blížil k Jerichu, seděl vedle silnice žebrající slepý muž. ³⁶Slyšel, jak dav prochází kolem, a tak se zeptal, co se děje. ³⁷Řekli: "Ježíš Nazaretský prochází." ³⁸Zavolal: "Ježíši, synu Davidův,¹²¹ prosím, smiluj se nade mnou!" ³⁹Ti v čele zástupu mu řekli, aby přestal křičet a byl zticha,

ale křičel jen hlasitěji: "Synu Davidův, prosím, smiluj se nade mnou!" ⁴⁰Ježíš se zastavil a řekl jim, aby k němu přivedli slepého. Když přišel, Ježíš se ho zeptal: ⁴¹"Co chceš, abych pro tebe udělal?" Prosil: "pane, prosím, chci vidět." ⁴²Ježíš mu řekl: "Tak ať vidíš! Tvá víra tě uzdravila." ⁴³Ten muž mohl okamžitě vidět. Následoval Ježíše a chválil Boha. Všichni, kdo viděli, co se stalo, také chválili Boha.

19 ¹Ježíš vstoupil do Jericha a procházel městem. ²Byl tam muž jménem Zacheus, hlavní výběrčí daní. Byl velmi bohatý. ³Chtěl vidět, kdo je Ježíš,¹²² ale protože byl malého vzrůstu, nemohl přes dav vidět. ⁴Běžel tedy napřed a vylezl na strom smokvoně, aby viděl Ježíše, až půjde kolem. ⁵Když se tam Ježíš dostal, vzhledl a řekl: "Zachee, rychle pojď dolů! Musím dnes zůstat ve tvém domě." ⁶Zacheus okamžitě slezl a byl potěšen, když vítal Ježíše ve svém domě. ⁷Když to lidé viděli, všichni si stěžovali: "Zůstal u takového hříšníka!" ⁸Ale Zacheus vstal a řekl před pánem: "Podívej, dávám chudým polovinu všeho, co vlastním, a pokud jsem jsem kohokoli ošidil, splatím mu čtyřikrát tolik!" ⁹V reakci na to Ježíš řekl: "Dnes do tohoto domu přišla spása, protože tento muž prokázal, že je také Abrahamovým synem. ¹⁰Neboť Syn člověka přišel hledat a zachránit ty, kteří jsou ztraceni."

¹¹Zatímco stále věnovali pozornost těmto věcem, Ježíš jim vyprávěl podobenství-příběh, protože byli blízko Jeruzaléma a lidé byli přesvědčeni, že se Boží království objeví okamžitě.¹²³ ¹²"Kdysi byl šlechtic, který opustil dům, aby šel do vzdálené

¹²⁰ Rovnocenné "životu příštího věku" ve v. 18.

¹²¹ V celém NZ uznávání Ježíše jako lidského Mesiáše, syna Davidova, chválí ty, kteří mají tuto víru v pravého Ježíše.

¹²² To je klíčová otázka pro nás všechny. Ježíš je slíbený Mesiáš, Boží syn (Lk. 1:35; Mt. 1:18; Genesis, původ; 1:20). Jistě ne Bůh Syn, což je postbiblický koncept, možný pouze tehdy, když bylo opuštěno Ježíšovo unitární vyznání (Mk. 12:29; Jn. 17:3), což otřáslo základy Bible. Následky v roztržštěných denominacích jsou zřejmé. Jednota mezi věřícími bude možná pouze tehdy, když všichni souhlasíme s prvním Ježíšovým příkazem, že "PÁN, náš Bůh, je jeden PÁN". (Mk 12:29).

¹²³ Předpoklad, že Boží království bude slavnostně zahájeno, když byl Mesiáš blízko hlavního města Království, Jeruzaléma, byl ovšem naprosto správný a biblický. Dav byl dobře vzdělán v mesiášství hebrejské Bible. Království se objeví při budoucím druhém příchodu Ježíše. Ježíš se vrátí na Zemi a potom zdědí Davidův trůn. Mnozí čtenáři Bible byli mylně učeni, že Ježíš se opravdu na Zemi nevrátí! To by bylo něco jako "obsluha při průjezdu". Ve skutečnosti svatí vyjdou, aby se setkali s navracajícím se pánem ve vzduchu (1 Tes. 4:13 a dál) a doprovodili ho do jeho rezidence na zemi. Ježíš má jednosměrnou letenku, když se

země, aby mu bylo předáno Království a pak se vrátil. ¹³Zavolal deset svých služebníků, rozdělil mezi ně peníze stejným dílem a řekl jim: 'Investujte tyto peníze, zatímco budu pryč, dokud se nevrátím.' ¹⁴Ale jeho lid ho nenáviděl a poslal za ním delegaci, aby mu řekli: 'Nechceme mít toho muže jako krále nad námi.'¹²⁴ ¹⁵Poté, co získal právo vládnout ve svém Království, se vrátil. ¹²⁵Nařídil, aby k němu byli přivedeni jeho služebníci. Chtěl vědět, jaký zisk dosáhli investováním peněz, které jim dal. ¹⁶První služebník přišel a řekl: 'pane, tvé peníze vydělaly desetkrát tolik.' ¹⁷Král řekl: 'Výborně! Jsi vskutku dobrý služebník. Protože ses prokázal jako věrný ve velmi malé záležitosti, nyní ti dávám odpovědnost za správu deseti měst.' ¹⁸Druhý služebník přišel a řekl, 'pane, tvé peníze vydělaly pětkrát tolik.' ¹⁹Král řekl: 'Nyní ti dávám odpovědnost za správu pěti měst.' ²⁰Přišel jiný služebník a řekl, 'pane, podívej, tady jsou tvé peníze zpět. Bezpečně jsem je uschoval, zabalené v látce.' ²¹Bál jsem se tě, protože jsi náročný člověk. Bereš to, co ti nepatří, a sklízíš to, co jsi nezasadil.' ²²Král odpověděl: 'Budu tě soudit tvými vlastními slovy, neužitečný služebníku. Věděl jsi, že jsem náročný člověk, že беру to, co mi nepatří, a sklízím to, co jsem nezasadil. ²³Proč jsi tedy neuložil mé peníze v bance, takže když jsem se vrátil, mohl jsem mít své peníze zpět s úrokem?' ²⁴Král řekl těm, kteří stáli vedle něj. 'Vezměte mu peníze a dejte je tomu, kdo vydělal desetkrát tolik.' ²⁵Protestovali: 'Ale pane, už má desetkrát tolik.' ²⁶Král odpověděl: 'Říkám vám: těm, kteří mají, bude dáno více; ale ti, kteří nemají, i to, co mají, jim bude vzato. ²⁷A pokud jde o mé nepřátele, kteří ne-

chtěli, abych byl nad nimi králem, přiveďte je sem a popravte¹²⁶ je přede mnou.'

¹⁹²⁸Poté, co jim dokončil vyprávění tohoto příběhu, odcházel Ježíš do Jeruzaléma a kráčel dál vpředu. ²⁹Když se blížil k Betfage a Betanii na Olivové hoře, poslal dva učedníky s těmito pokyny: ³⁰"Jděte dál do vesnice. Když do ní vstoupíte, najdete přivázané hříbě, na němž dosud nikdo nejedl. Odvažte ho a přiveďte sem. ³¹Pokud se vás někdo zeptá: 'Proč to odvažujete?' jen řekněte: 'Pán to potřebuje.'" ³²Oba učedníci tedy šli a zjistili, že všechno je přesně tak, jak řekl Ježíš. ³³Když odvažovali hříbě, jeho majitelé se jich zeptali: "Proč odvažujete hříbě?" ³⁴Učedníci odpověděli: "Pán je potřebuje." ³⁵Přivedli hříbě k Ježíši. Pak přehodili přes něj své pláště a přiměli Ježíše, aby na něm seděl. ³⁶Když jel kolem, lidé rozkládali pláště na silnici. ³⁷Když se blížil k Jeruzalému, přímo na místě, kde cesta klesá z Olivové hory, celý zástup učedníků začal křičet zplna hrdla radostné chvály Bohu kvůli všem zázrakům, které viděli. ³⁸Vykřikovali: "Blažený král, který přichází v Pánově jménu. Pokoj v nebi a sláva na nejvyšších místech." ³⁹Někteří farizeové, kteří byli v davu, řekli Ježíši: "Učiteli, řekni svým učedníkům, aby přestali křičet." ⁴⁰Ježíš odpověděl: "Říkám vám, že pokud budou mlčet, budou hlasitě křičet kameny!"

⁴¹Když se však blížil, uviděl město a začal nad ním plakat. ⁴²Řekl: "Jak si přeji, abys dnes, ty, i ty, poznalo cestu, která by tě mohla vést k pokoji! Ale teď je to před tvýma očima skryto. ⁴³Nastává čas, kdy tě tvoji nepřátelé oblehnou, postaví rampy, aby na tebe zaútočili, obklíčili tě a uzavřely tě ze všech stran. ⁴⁴Srazí tě k zemi, tebe i tvoje děti v tobě. Nenechají uvnitř tebe ani ká-

vrací ze svého současného sezení po pravici Jediného Boha v nebi (Ž 110:1).

¹²⁴ To je chronický postoj všech, kteří pohrdají Ježíšem a jeho nároky na mesiášství jako Božího Syna zázračně zplozeného v Marii (Lk. 1:35; Mt. 1:20: "zplozeno v ní").

¹²⁵ Zařazení Božího království, jako obvykle v NZ, k Ježíšovu návratu. Evangelium je také o této velké budoucí události (viz Dan. 7:18, 22, 27).

¹²⁶ Ukazuje, že čas pro soud a trest přijde při budoucím návratu Ježíše, aby zřídil Království na zemi. Kniha Zjevení inspirovaná Ježíšem

(1:1) poskytuje mnohem úplnější podrobnosti o budoucím příchodu Ježíše ve slávě. Zjevení rozbaluje poslední "týden" Danielova slavného proroctví 70 "týdnů", přičemž druhá polovina posledních 7 let je kriticky důležitá (Zj. 11:1-2, atd). Toto konečné období potíží je často uváděno ve SZ, zejména v LXX v Zach. 12:3, citován Ježíšem v Lukášovi 21:24 a Zj. 11:2. Zuřivý útok na město a svatyni v Jeruzalémě bude předcházet příchodu Ježíše (srov. Mt. 24:21; Mk. 13:14, kde ohavnost je osoba "stojící tam, kde by neměl"). Viz Zach. 13:8-9; 14:2.

men na kameni, protože jsi odmítlo přijmout spásu, když ti byla nabízena."

⁴⁵Ježíš vstoupil do chrámu a začal vyhánět všechny lidi, kteří tam obchodovali. ⁴⁶Řekl jim: "Písmo říká, že 'Můj dům bude domem modlitby', ale proměnili jste ho v doupě lupičů."

⁴⁷Každý den učil v chrámu. Hlavní kněží, učitelé náboženství a vůdci lidu se ho snažili usmrtit. ⁴⁸Nemohli však najít způsob, jak toho dosáhnout, protože si ho každý vážil a visel na každém jeho slovu.

20 ¹Při jedné příležitosti, když Ježíš v chrámu vyučoval lidi a vysvětloval jim evangelium Království, přišli kněží a učitelé náboženství se staršími. ²Zeptali se ho: "Řekni nám: z čí pravomoci děláš to, co děláš? Kdo ti dal právo to dělat?" ³Ježíš odpověděl: "Dovolte mi také položit otázku. Řekněte mi: ⁴Janův křest – byl zmocněn nebem, nebo byl jen lidského původu?" ⁵Diskutovali o tom mezi sebou: "Pokud řekneme, že byl z nebe, zeptá se: 'Proč jste mu tedy nevěřili?'" ⁶A kdybychom řekli, že byl jen lidského původu, všichni nás ukamenují, protože jsou si jisti, že Jan byl prorok." ¹²⁷⁷Odpověděli: "Nevíme, odkud přišel." ⁸Ježíš odpověděl: "Potom vám ani já neřeknu, z čí pravomoci dělám to, co dělám."

⁹Potom začal lidem říkat podobenství: "Kdysi byl muž, který vysadil vinici, pronajal ji některým farmářům a odešel, aby dlouhou dobu žil v jiné zemi. ¹⁰Když byl čas pro sklizeň, poslal služebníka k nájemným rolníkům, aby vybral svůj podíl na úrodě, ale rolníci služebníka zbili a poslali pryč s prázdnou. ¹¹Tak majitel poslal jiného služebníka, ale také jeho zbili a hanebně s ním zacházeli a nic neposlali. ¹²Poslal tedy třetího služebníka, zranili ho a vyhodili. ¹³Majitel vinice se sám sebe zeptal: 'Co mám dělat? Víím: Pošlu svého syna, kterého miluji. Snad ho budou respektovat.'" ¹⁴Když ho však viděli přicházet, diskutovali rolníci mezi se-

bou a řekli: 'To je dědic vlastníka. Zabijme ho! Tímto způsobem můžeme převzít jeho dědictví.' ¹⁵Vyhodili ho z vinice a zabili. Nuže, co jim teď vlastník této vinice udělá? ¹⁶Přijde a zabije ty farmáře a ať mají vinici jiní." Když uslyšeli tento příběh, řekli: "To se nikdy nemůže stát!"

¹⁷Ježíš se však na ně podíval a řekl: "Proč je tedy v Písmu napsáno: 'Kámen, který stavitelé zavrhl, se nyní stal hlavním úhelným kamenem'? ¹⁸'Každý, kdo spadne na ten kámen, se úplně roztříští; každý, na koho dopadne, bude úplně rozdrčen.'" ¹²⁸¹⁹Okamžitě ho učitelé náboženství a hlavní kněží chtěli zatknout, protože si uvědomili, že příběh, který Ježíš vyprávěl, byl zaměřen na ně, ale báli se toho, co by lidé udělali. ²⁰Číhajíce na příležitost, poslali špehy, kteří předstírali, že jsou upřímní. Pokusili se nachytat Ježíše na něčem, co řekne, aby ho mohli předat moci a autoritě místodržícího. ²¹Řekli: "Učiteli, víme, že mluvíš a učíš, co je správné, a nejsi ovlivňován názory druhých. Opravdu učíš Boží cestu. ²²Tak tedy, měli bychom platit daně císaři nebo ne?"

²³Ježíš však prohlédl jejich darebnost a řekl jim, ²⁴"Ukažte mi minci – denár. Čí obraz a nápis je na ní?" Odpověděli: "Cézarův." ²⁵Řekl jim: "Vracejte tedy césarovi, co patří césarovi, a vracejte Bohu, co patří Bohu." ²⁶Nedokázali ho chytit do pasti kvůli tomu, co řekl lidu. Z jeho odpovědi byli omráčeni a ztichli.

²⁷Pak někteří ze saduceů, kteří popírají vzkříšení, přišli k Ježíši s touto otázkou: ²⁸Začali: "Učiteli, Mojžíš nám dal zákon, že pokud ženatý muž zemře a zanechá manželku bez dětí, pak by se jeho bratr měl oženit s vdovou a zplodit děti pro svého mrtvého bratra. ²⁹Předpokládejme, že bylo sedm bratrů. První měl manželku a zemřel bez dětí. ³⁰Druhý ³¹a poté i třetí bratr se s ní také oženili. Nakonec si ji vzalo všech sedm bratrů, a pak zemřeli, aniž by měli děti. ³²Nakonec zemřela také žena. ³³A teď, čí man-

¹²⁷ Čtenáři Bible se dnes podobně nalézají na špicích nůžek dilematu, když jsou tázáni: "Je Ježíšovo vyznání v Marku 12:29 unitárním nebo trojičným vyznáním?" Pokud řeknou "unitárním", vyvstává otázka, proč nevěří a nepotvrzují toto ústřední učení Ježíše. Pokud říkají, že to bylo trojičný krédo, pak mohou být tázáni, jak je možné, že by židovský odborník mohl vě-

řit v Trojici? Otázka Ježíšova vyznání odhalí hroznou skutečnost, že křesťané také nemají zájem o Ježíšovo učení, ani když definoval pravého Boha jako Otce samotného.

¹²⁸ Obrácení zahrnuje rozdrčení naší lidské vůle, abychom poslouchali Boha a Ježíše. To je dobrá věc ve srovnání s úplným rozdrčením, pokud odmítneme poslušnost.

želkou bude ve vzkříšení, protože se s ní oženilo všech sedm bratrů?"

³⁴Ježíš vysvětlil: "V současné době se lidé v tomto věku žení a vstupují do manželství, ³⁵ale ti, kteří jsou považováni za hodné účastnit se nadcházejícího věku¹²⁹ a vzkříšení z mrtvých, se nežení a nevstupují do manželství. ³⁶Nemohou nikdy znovu zemřít, jsou jako svatí andělé a jsou Božími dětmi, protože jsou dětmi vzkříšení.

³⁷Ale na otázku, zda jsou mrtví vzkříšení, je vzkříšení přesně to, co Mojžíš odhalil, když v epizodě hořícího keře nazval Boha 'Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův'. ³⁸On není, jak vidíte, Bůh mrtvých, ale živých, neboť všichni budou znovu žít¹³⁰ pro Něj." ³⁹Někteří z náboženských učitelů odpověděli: "To byla vynikající odpověď, učiteli." ⁴⁰Poté se nikdo neodvážil položit mu další otázky.

⁴¹Potom jim Ježíš položil otázku: "Jak je řečeno, že Mesiáš je synem Davida? ⁴²Neboť David sám říká pod inspirací v knize Žalmů: 'Pán řekl mému pánovi,¹³¹ "Sed' po mé pravici ⁴³dokud neudělám ze všech tvých nepřátel podnož tvých nohou."¹³² ⁴⁴David ho tedy nazývá 'pánem', tak jak může být Davidovým synem?"

¹²⁹ Nadcházející věk Božího království při budoucím návratu Ježíše ve viditelné moci a slávě.

¹³⁰ To znamená, přijít k životu ze smrti budoucím vzkříšením. V současné době jsou mrtví (Kaz. 9:5. 10; Jn. 11:11, 14).

¹³¹ *adoní*, můj pán, ne Pán. Ve všech 195 výskytech tento titul (*adoní*) je ne-božským titulem, který se vztahuje na lidské nadřazené a občas na anděly. To vede k neustálému používání "náš pán" v NZ pro Ježíše a také k často používanému titulu Syn člověka pro Ježíše. Ježíš sám sebe neustále nazýval Syn člověka; NZ krédo, které udává jednoduchý vztah mezi Ježíšem a Bohem, je 1 Tim. 2:5: "Existuje jeden Bůh a jeden prostředník mezi Bohem a lidmi, člověk Ježíš Mesiáš." Toto prohlášení víry zachovává jedinečné postavení Boha, Otce, jako jediného Boha Bible, Izraele, Abrahama, Izáka a Jákoba, Davida a Ježíše a ovšem celého NZ. Představa trojjediného Boha není Písmu známá. To stačilo, aby učený církevní historik, reverend Charles Bigg, DD, profesor dějin církve v Oxfordu, upozornil na známou skutečnost, že když Pavel nazývá Ježíše "pán", (1 Kor. 8:6), "nemůžeme předpokládat, že apošto-

⁴⁵Zatímco mu každý věnoval pozornost, řekl svým učedníkům, ⁴⁶"Dávejte si pozor na náboženské vůdce, kteří rádi chodí v dlouhých róbách a milují být na trzích vítáni s úctou a mít nejlepší místa v synagogách a čestná místa na hostinách. ⁴⁷Ošizují vdovy o jejich majetek, a rozvláchnými modlitbami zakrývají ten druh lidí, jakými jsou ve skutečnosti. V rozsudku dostanou ještě přísnější odsouzení."

21 ¹Když se Ježíš rozhlížel kolem, sledoval, jak bohatí lidé dávají své dary do sběrné schránky. ²Viděl také velmi chudou vdovu, jež vložila dvě malé mince. ³Řekl: "Říkám vám pravdu, tato chudá vdova dala více než všichni ostatní dohromady. ⁴Všichni dali ze svého hojného bohatství, ale ona ze své chudoby dala všechno, z čeho musela vyžít."

⁵Někteří tam hovořili o chrámu, jeho krásném kamenném zdivu a krásných darech, které byly darovány. Ježíš však řekl: ⁶"Tyto budovy, na které se díváte – nastává čas, kdy ani jeden kámen nezůstane na jiném; všechno bude zničeno!"

⁷Zeptali se ho: "Učiteli, kdy to nastane? Co bude známkou toho, že se tyto věci stanou?"¹³³ ⁸Ježíš je varoval: "Ujistěte se, že

lové ztotožňovali Krista s Jehovou; existovaly pasáže, které to znemožňovaly: Ž 110:1; Mal 3:1 ... Bůh byl tím, kdo dal Ježíšovi 'jméno, které je nad všemi jmény' (Fil. 2:9) a kdo učinil Ježíše pánem (Skutky 2:36, [cituje Ž 110:1]), bylo by ukvapené usoudit, že Petr chtěl ztotožnit Jehovu s Kristem. Žádné takové ztotožnění nemůže být v NZ jasně rozeznáno" (*International Critical Commentary on 1 Peter*, s. 191, 127). Ž 110:1 byl potlačen, protože se střetává s pozdější "spolurovnou" "ortodoxií" církevních koncilů.

¹³² Tento verš spolu se Ž. 8, který popisuje úděl člověka, pod jehož nohy Bůh podrobuje vše, tvoří páteř všeho, co se v NZ učí o identitě Ježíše jako Syna člověka (lidské bytosti), rozhodně ne BOHA samého, ale jedinečného, bezhříšného, panensky zplozeného Božího Syna (Lk. 1:35).

¹³³ Obecným předpokladem Ježíše a učedníků, založeným na Danielově proroctví, je to, že problémy v chrámu a bezprostředně následující Druhý příchod jsou spojeny. Ježíš ve své odpovědi neudělal nic, co by podkopalo nebo opravilo toto správné chápání proroctví. Chrám, ve kterém bude ohavnost zpusťování stát tam,

nejste oklamáni. Mnozí lidé přijdou s nárokem, že jsou já nebo že mě zastupují, říkajíce, 'Tady jsem!' a 'Nadešel čas!', ale ne-následujte je. ⁹Když uslyšíte o válkách a revolucích, nebudte vystrašení, protože tyto věci musí nastat nejdříve, ale konec nepřijde okamžitě."

¹⁰Vysvětlil jim: "Národ bude bojovat proti národu a království bude bojovat proti království. ¹¹V mnoha zemích budou existovat těžká zemětřesení, hladomory a epidemie a na obloze mimořádná a děsivá znamení.

¹²Ale před tím vším vás budou zatýkat a pronásledovat. Přivlečou vás před synagogy a uvrhnou vás do vězení, a postaví vás k soudu před krále a místodržící kvůli mně. ¹³To však povede k příležitosti, abyste před nimi promluvili mým jménem. ¹⁴Proto se předem rozhodněte nedělat si starosti, jak se bránit, ¹⁵neboť vám dám slova moudrosti, která vaši nepřátelé nebudou moci zpochybňovat nebo jim odporovat. ¹⁶Budezte zrazováni dokonce i svými rodiči, bratry, příbuznými a přáteli a některé z vás usmrtí. ¹³⁴ ¹⁷Každý z vás bude nenáviděn kvůli mně. ¹⁸Ale ani jediný vlas vaší hlavy nebu-

de ztracen. ¹⁹Pevným postojem si zachováte a získáte své životy.

²⁰Když však vidíte Jeruzalém obklopený vojsky, ¹³⁵ pak víte, že bude velmi brzy zpuštěn. ²¹Ti, kteří jsou v Judsku, by měli utéci ¹³⁶ do hor, a ti, kteří jsou v Jeruzalémě, by měli odejít, a ti, kteří jsou na venkově, by neměli vstoupit do města. ²²Neboť toto jsou dny Boží pomsty, naplňující vše, co je psáno. Jak těžké to bude pro těhotné nebo kojící děti v té době! Neboť strašné potíže ¹³⁷ přicházejí na zemi a potrestání proti tomuto lidu. ²⁴Budou zabiti mečem a odvedeni jako zajatci do všech národů. Jeruzalém bude pošlapáván pohany, ¹³⁸ dokud nebudou časy pohanských národů ¹³⁹ úplné.

21²⁵Na slunci, měsíci a hvězdách budou znamení, a na zemi budou národy v tísní, zmatené řvoucím mořem a dmoucími se vlnami. ²⁶Lidé budou omdlávat strachem, vyděšení z toho, co se světu děje, protože budou otřeseny nebeské moci. ²⁷Potom uvidí Syna člověka přicházejícího v oblaku s mocí a velkou slávou. ²⁸Když se však tyto věci stanou, napřimte se a podívejte se, protože budete velmi brzy zachráněni. ¹⁴⁰

kde "by on neměl" (Mk. 13:14), má být očekáván na základě Daniela, Ježíše a Pavla, který hovořili o Muži hříchu sedícím v chrámu. Kdyby Pavel mluvil "chrámem" jednotlivého věřícího nebo tělo církve, nepředstavoval by je jako "(ten) chrám", ale jako "chrám". Když ve 2 Tes. 2:4 mluví o "(tom) chrámu", je přirozeně chápán tak, že mluví o budově.

¹³⁴ Písmo říká, že někteří, kdo jsou slabí, budou muset být ve velkém soužení v budoucnu přečištění. Ostatním bude umožněno uniknout, a tak nebudou procházet velkým soužením. Takový únik však rozhodně nebude vytržením/vzkříšením předcházejícím 7 nebo 3½ roku veřejný příchod Ježíše.

¹³⁵ Toto je Lukášův ekvivalent "když vidíte ohavnost zpuštění stojící tam, kde by neměl" (Mk. 13:14). Dny pomsty, které tato událost představuje, jsou dny velkého soužení z Mat. 24:21. 2 Tes. 2:8 hovoří o zničení posledního zlého člověka hříchu, antikrista (srov. 1 Jan 2:18). Luk 17:26-31 spojuje potopu a zničení Sodomy s událostmi v čase konce. Zach. 12:3 v LXX (ne v hebrejštině) je klíčem k Ježíšově myšlení, protože se o tom zmiňuje v Luk. 21:24 a Zj 11:2, přičemž odkazuje na druhou polovinu Daniela posledního "týdne" (Dan. 9:24-27).

¹³⁶ Útěk zde připomíná útěk Lota ze Sodomy a únik z Dan 12:1. Době extrémních potíží se dá

vyhnout útekem, ale rozhodně ne takzvaným vytržením před soužením, o kterém NZ nic neví. Ježíš shromažďuje svůj lid "po soužení" (Mt. 24:29 a dál).

¹³⁷ Ekvivalent přesně velkého soužení z Mat. 24:21 a Marka 13:19. Svítky Mrtvého moře také odkazují na čas konečného soužení, který je horší než jakýkoli předešlý čas. Srv. Iz. 33:2: "Buď naší spásou, záchranou v době potíží."

¹³⁸ Pod cizáckou kontrolou.

¹³⁹ Doby, kdy nastane konečný útisk Izraele pohany. Tento verš je velmi významný. Je to citát z LXX v Zach. 12:3, který říká, že "všechny národy budou shromážděny proti Jeruzalému a budou se posmívat městu a pošlapávat ho pod nohama." Ježíš to chápe jako popis posledního trestu Izraele a ve Zj. 11:2-3 to spojuje s ohavností zpuštění z Dan. 9:26-27, kde kníže, který má přijít, znesvětil město na posledních 3½ roku poslední sedmileté heptady. Luk. 21:24, Dan. 9:26-27 a Zj. 11:2-3 je třeba udržovat těsně u sebe, protože se navzájem interpretují.

¹⁴⁰ "vaše vykoupení brzy přijde." Spása je v NZ často událostí muk. Křesťané jsou nyní zachraňováni a budou konečně zachráněni, spaseni, při návratu Ježíše na Zemi. "Ten, kdo vydrží do konce, bude spasen" (Mt. 24:13).

²⁹Pak jim řekl toto podobenství jako ilustraci. "Podívejte se na fíkový strom nebo jakýkoli jiný druh stromu. ³⁰Když uvidíte nové listy, nemusí vám být řečeno, že se blíží léto. ³¹Stejně tak, když vidíte, že se tyto věci dějí, pochopte, že Boží království je blízko.¹⁴¹ ³²Ríkám vám pravdu, tato současná zlá společnost¹⁴² nepřijde ke svému konci dříve, než se všechny tyto věci stanou. ³³Nebe a země skončí, ale moje slova evangelia ne.

³⁴Dávejte si pozor, abyste se nerozptylovali hodováním nebo opilstvím nebo starostmi tohoto života, aby vás tento budoucí den nepřekvapil jako past. ³⁵Neboť ten den přijde na každého, kdo žije na tváři země. ³⁶Vždy dávejte pozor a modlete se, abyste mohli uniknout všemu, co se stane, a obstát před Synem člověka."

³⁷Každý den Ježíš učil v chrámu a každý večer chodil a zůstával na Olivové hoře. ³⁸Všichni lidé přicházeli brzy ráno, aby poslouchali, jak učí v chrámu.

22 ¹Nyní se blížil svátek nekvašených chlebů,¹⁴³ který se také nazývá pesach.¹⁴⁴ ²Hlavní kněží a učitelé nábožen-

ství hledali způsob, jak zabít Ježíše, ale báli se, jak lidé budou reagovat.

³Satan pak vstoupil do Judy, příjmením Iškarjot, jednoho z dvanácti učedníků. ⁴On šel a jednal s hlavními kněžími a důstojníky stráže, jak by jim mohl Ježíše předat. ⁵Byli potěšeni a nabídli mu peníze ⁶Souhlasil a začal hledat příležitost, jak zradit Ježíše, když nebude přítomen dav.

⁷Nastal den nekvašených chlebů, kdy musel být obětován beránek pesach.¹⁴⁵ ⁸Ježíš poslal Petra a Jana s těmito pokyny: "Jděte a připravte pro nás jídlo pesachu, abychom je mohli společně jíst." ⁹Zeptali se ho: "Kde chceš, abychom připravili jídlo pesachu?" ¹⁰Odpověděl: "Poslouchejte. Když vstoupíte do města, potkáte muže, který nese nádobu s vodou. Následujte ho a jděte do domu, do kterého vstoupí. ¹¹Řekněte majiteli domu: 'Učitel se vás ptá: „Kde je pokoj pro hosty, kde mohu jíst jídlo pesachu se svými učedníky?“'" ¹²Poté vám ukáže velkou místnost nahoře, která již má potřebný nábytek. Připravte tam jídlo pesachu." ¹³Šli a našli vše právě tak, jak jim řekl, a připravili jídlo pesachu.¹⁴⁶

¹⁴¹ Toto je jeden z mnoha jasných Ježíšových výroků, které ukazují, že Boží Království znamená především nový světový řád na obnovené zemi, když se Ježíš vrací a jmenuje svaté, aby s ním spravovali svět (Mt. 19:28; 1 Kor. 6:2; 2 Tim. 2:12; Zj. 2:26; 5:10; 3:21; Dan. 7:14, 18. 22, 27, atd).

¹⁴² Pavel to označuje jako současný zlý věk (Gal. 1:4). Společnost je ovládána Satanem, který klame celý svět (Zj. 12:9).

¹⁴³ "Lukáš ztotožňuje pesach (s jeho beránkem pesachu) a nekvašené chleby (jejich týden začínající pesachem, během kterého byl židovský národ povinen držet se úplně oddělené od kvašeného a od kvašeného chleba)" (*Word Biblical Commentary*, Luke 18:35-24:53, s. 1027)

¹⁴⁴ Pesach je název celého svátku v délce 8 dnů, nejen název dne beránka pesach, který zahajuje svátek ke konci 14. nisanu. Čtenáři Lukáše by nebyli obeznámeni se židovským kalendářem, a proto tak potřebné toto vysvětlení.

¹⁴⁵ To je, jak stanoví Zákon. V předvečer, tj. ke konci, 14. nisanu, byl zabit beránek pesach a pak ještě ten večer sněden (po západu slunce), což už byl 15. nisan. Z Matouše, Marka a Lukáše je zcela jasné, že Ježíš a učedníci plánovali své jídlo ve stejné době, kdy slavil večeři pesachu národ. Jan může být s touto sku-

tečností harmonizován; viz poznámky o Janovi. Langeův protest proti falešným názorům je vhodný: "Je opravdu záhada, jak někdo mohl v tomto chronologickém údaji Lukáše a ve slovech Mat. 26:18 najít důvod pro naprosto neověřitelnou domněnku, že náš Spasitel jedl pesach o den dříve než jiní Izraelci. Pro každou nestrannou osobu začátek této sekce vyvolává mnohem větší dojem, že zde Lukáš mluví o určitém dni, ve kterém musel být poražen beránek pesach podle ustanovení Zákona. Pouze v tento den byla otázka učedníků naprosto přirozená ... Necht' je nám pouze přiznáno vyjádřit naše přesvědčení - výsledek speciálního a opakovaného vyšetřování - že jak podle synoptiků tak podle Jana, náš pán, 14. nisanu, ve stejnou dobu s ostatními Židy a v době, která byla stanovena Zákonem, jedl pesach a 15. utrpěl smrt na kříži ... Poslední slavnost pesachu Staré smlouvy splynula s institucí svatého přijímání ... Stejně tak Ježíš odstranil obřizku [na těle], když ta byla provedena na něm samotném v osmý den (Lk. 2:21)."

¹⁴⁶ Je zcela zřejmé, že jídlo pesachu bylo jídlo, které bylo podle Zákona zachováváno národem (Ex. 12). Neexistuje ani kousek důkazu, že by je Ježíš držel o den dříve než národ.

22¹⁴Když nastal čas, uložil se se svými apoštoly ke stolu. Řekl jim: ¹⁵"Opravdu jsem se těšil, až budu s vámi jíst toto jídlo pesachu dříve, než budu trpět. ¹⁶Říkám vám, nebudu je jíst znovu až do času, kdy bude splněno v budoucím Božím království."¹⁴⁷ ¹⁷Ježíš vzal pohár, a poté, co vzdal díky, řekl: "Vezměte si a sdílejte jej mezi sebou. ¹⁸Říkám vám, že nebudu opět pít ovoce vinné révy¹⁴⁸ dokud nepřijde Boží království."¹⁴⁹ ¹⁹Potom vzal chléb, a když vzdal díky, lámal jej na kousky a dával jim ho. Ježíš jim řekl: "To představuje mé tělo, které je dáváno za vás; čiňte to na mou památku." ²⁰Stejně tak, když dokončili večeři, vzal pohár a řekl: "Tento pohár znamená Novou smlouvu potvrzenou mou krví, která je vylévána pro vás. ²¹Navzdory tomu můj zrádce sedí právě zde se mnou u stolu. ²²Neboť bylo určeno, že Syn člověka zemře, ale jaká katastrofa to bude pro toho, kdo ho zrazuje!" ²³Začali se jeden druhého ptát, kdo z nich by to mohl udělat.

¹⁴⁷ To znamená, při druhém příchodu, při parousii.

¹⁴⁸ *Oinos* v řečtině je kvašený nápoj, nikoli hroznová šťáva. Alkohol používali Židé, jak je předepsáno Bohem v SZ a Ježíš změnil 120 galonů vody na víno (Jan 2). "Hnutí střídmosti" bylo nesprávně pojmenováno, protože prosazovalo zákaz, nikoli střídmost. Opilství je ovšem zcela jiná otázka, protože to Bible vždy odsuzuje. Trvat na zákazu veškerého alkoholu znamená být spravedlivější než Ježíš, a mnoho účastníků bohoslužeb by "zbožně" odsoudilo Ježíše na svatbě v Káně. "Ovoce vinné révy" je idiom Septuaginty (Dt 22:9; Iz 32:12, LXX) a nachází se v židovské literatuře jako požehnání nad vínem.

¹⁴⁹ To jsou kriticky důležité verše, které ukazují, že Boží království, srdce křesťanského evangelia, je přede-vším a hlavně nový světový řád budoucnosti, závislý na návratu Ježíše..

¹⁵⁰ Řecky znamená "uzavřít smlouvu", ne jen udělit. Učedníkům je uděleno právo vládnout v království. To ukazuje, že dar Království a postavení vládců v něm je srdcem Nové smlouvy. Ježíš popisuje učedníkům, co bude toto smluvní Království znamenat pro jejich budoucí činnost. Slib budoucího Království je dán všem věřícím (Lk. 12:32; 1 Tim. 2:12; Jakub 2:5; 1 Kor. 6:2; Dan. 7:18, 22, 27: "sloužit jim a poslouchat je"; Zj. 1:6; 2:26; 3:21; 5:10; 20:6). Království je dáno svatým (Lk. 12:32). "Nastává čas, kdy svatí mají Království" (Dan. 7:22). Boží králov-

²⁴Zároveň se také dostali do sporu, který z nich bude považován za nejvýznamnějšího. ²⁵Ježíš jim řekl: "Cizí králové vládnou nad svými poddanými a ti, kteří mají moc, chtějí být nazýváni 'dobrodinci'. ²⁶Ale tak by to nemělo být s vámi! Místo toho kdokoli, kdo je z vás největší, by měl být jako nejmladší, a vedoucí by měl být jako služebník. ²⁷Kdo je důležitější – ten, který sedí u stolu, nebo ten, kdo obsluhuje? Není to ten, kdo sedí u stolu? Ale já jsem mezi vámi jako ten, kdo slouží.

²⁸Ale vy jste ti, kteří se mnou pevně zůstali během mých zkoušek. ²⁹A tak nyní s vámi uzavírám smlouvu,¹⁵⁰ abych vám udělil Království a pravomoc vládnout právě tak, jak ji se mnou uzavřel můj Otec, ³⁰a budete jíst a pít u mého stolu v mém Království a sedět na trůnech, vládnouce a spravující znovu shromážděných¹⁵¹ dvanact kmenů Izraele.

22³¹Šimone, Šimone – dávej si pozor! Satan vyžádal, aby všechny z vás proséval

ství bylo v SZ časech "v rukou synů Davidových" (1. Paral. 28:5; 2 Paral. 13:8). Církev, které je určeno zdědit Království s Ježíšem, je tedy královskou rodinou, která se připravuje na správu nového světa přicházejícího na Zemi, když se Ježíš vrátí. Někteří čtenáři Bible mají prázdnou a vágní představu o Království, která má jen malý obsah. To je třeba napravit, pokud skutečně věříme evangeliu Království a všemu, co to znamená. Tento text v Luk. 22:29 také dokazuje, že v Království existují přežívající smrtelníci a že v něm mají být pod dohledem nesmrtelných svatých. Nesmrtelní nebudou vládnout nad nesmrtelnými! (Srov. Zach. 14:16-21; Iz 24:6; 65:17 a dál). V sázce je zde celá otázka definice křesťanské naděje a naděje je *základem* lásky a víry (Kol 1:4). Bez jasného pochopení obsahu křesťanské naděje jsou láska a víra zeslabeny a vyprázdněny.

¹⁵¹ Viz Skutky 1:6-8 a Mat. 19:28. Odměnou křesťanů je spravovat nadcházející nový svět Božího království na zemi, založený především na úžasných slibech v Dan. 7:14, 18, 22, 27; Ž. 37:9, 11, 18, 22, 34. Tato mesiášská naděje, vycházející z Mesiášových slov, je velmi vzdálena nehmotné "naději" brnkání na harfy v nebi (kde Ježíš nebude!) jako odhmotněná duše při smrti! Křesťané se nyní musí prokázat tím, že plně uplatňují své schopnosti ve službě Mesiášovi a jeho evangeliu Království. Jejich dovednosti budou plně využity, když je Ježíš ustanoví na pozice správní moci v nastávajícím Krá-

jako pšenici, ³²ale modlil jsem se za tebe, aby tvá víra snad neselhala. A když se ke mně vrátíš, povzbuzuj své bratry a sestry." ³³Petr řekl: "pane, jsem plně připraven jít s tebou do vězení a zemřít s tebou!" ³⁴Ježíš odpověděl: "Říkám ti tohle, Petře, než dnes kohout zakokrhá, třikrát popřeš, že mě dokonce znáš."

³⁵Ježíš se jich zeptal: "Když jsem vás poslal bez peněz, bez zavazadla a bez páru sandálů navíc, chybělo vám něco?" Odpověděli: "Ne, nic." ³⁶"Ale teď, pokud máte peníze, měli byste si je vzít, stejně jako zavazadlo, a pokud nemáte meč, prodejte svůj plášť a kupte si ho. ³⁷Říkám vám, že toto prohlášení v Písmu o mně musí být splněno: 'Byl započítán mezi zločince.' To, co o mně bylo řečeno, se nyní naplňuje." ³⁸Řekli: "Podívej, pane, tady jsou dva meče."¹⁵² Odpověděl: "To stačí!"

³⁹Ježíš odešel a šel jako obvykle spolu se svými učedníky na Olivovou horu. ⁴⁰Když dorazil, řekl jim: "Modlete se, abyste nevstoupili do času zkoušky." ⁴¹Potom je opustil a kráčel asi tak, co by kamenem dohodil, kde si klekl a modlil se. ⁴²Řekl: "Otče, pokud chceš, prosím odejmi ode mě tento kalich utrpení. Ale ať to je tak, jak chceš ty, ne to, co chci já." ⁴³Pak se z nebe objevil anděl, aby ho posílil. ⁴⁴Ve velké úzkosti se Ježíš modlil ještě intenzivněji a jeho pot padal jako kapky krve na zem. ⁴⁵Domodlil se, vstal a přistoupil k učedníkům. Našel je, jak spí, vyčerpané zármutkem. ⁴⁶Zeptal se jich: "Proč spíte? Vstaňte a modlete se, abyste neupadli do těžké zkoušky."

⁴⁷Zatímco ještě mluvil, objevil se dav vedený Judou, jedním z dvanácti učedníků. Juda šel k Ježíši, aby ho políbil. ⁴⁸Ježíš mu ale řekl: "Judo, zrazuješ Syna člověka polibkem?" ⁴⁹Ježíšovi následovníci se ho zeptali: "pane, měli bychom na ně zaútočit me-

či?" ⁵⁰A jeden z nich udeřil služebníka velekněze a uťal mu pravé ucho. ⁵¹Ježíš řekl: "Zastavte! Víc už ne!" Dotkl se mužova ucha a uzdravil ho. ⁵²Ježíš pak promluvil k hlavním kněžím, důstojníkům chrámové stráže a starším. Zeptal se: "Jsem nějaký zločinec, že jste ke mně museli přijít s meči a kyji?" ⁵³Předtím jste mě nezatkli, i když jsem byl s vámi každý den v chrámu. Ale teď je vaše chvíle, čas, kdy je u moci tma."

⁵⁴Zatkli ho a odvedli do domu nejvyššího kněze. Petr následoval zpovzdálí. ⁵⁵Uprostřed nádvoří zapálili oheň a posadili se k němu. Petr seděl mezi nimi. ⁵⁶Když ho viděla služebná, jak sedí u ohně, všimla si ho, zírala přímo na něj a řekla: ⁵⁷"Tento muž byl s ním." Ale Petr to popřel. Řekl: "Ženo, neznám ho!" ⁵⁸O něco později se na něj někdo podíval a řekl: "Ty jsi také jeden z nich." Petr odpověděl: "Ne, nejsem!" ⁵⁹Asi o hodinu později další osoba trvala na tom: "Jsem si jist, že byl s ním také – je to Galilejec." ⁶⁰Petr odpověděl: "Nemám ponětí, o čem to mluvíš!" V tu chvíli, když ještě mluvil, kohout zakokrhá. Pán se otočil a upřeně se podíval na Petra. ⁶¹A Petr si vzpomněl na to, co řekl pán, jak předpověděl: "Než dnes kohout zakokrhá, třikrát mě zapřeš." ⁶²Petr vyšel ven a hořce plakal.

⁶³Muži, kteří střežili Ježíše, se mu začali vysmívat a bít ho. ⁶⁴Zavázali mu oči a stále se ho ptali: „Pokud umíš prorokovat, řekni nám, kdo tě udeřil!" ⁶⁵a vykřikovali na něj mnoho dalších rouhavých urážek.

⁶⁶Brzy ráno¹⁵³ se shromáždila rada starších s hlavními kněžími a profesionálními učiteli náboženství. Ježíš byl veden před radu. ⁶⁷Řekli: "Pokud jsi opravdu Mesiáš, řekni nám to." Ježíš odpověděl: "I kdybych vám to měl říci, nebudete mi věřit. ⁶⁸A kdybych se na něco zeptal, neodpověděli byste. ⁶⁹Ale od nynějška bude Syn člověka

lovství (1 Kor. 6:2; 2 Tim. 2:12; Zj. 2:26; 3:21; 5:10; 20:1-6; Lk. 19:17, 19). Zlí budou souzeni a zničení (Lk 19:27). Někteří budou činit pokání a bude jim povoleno jít do Království jako smrtelníkům (Iz 65:17 a další). Někteří budou muset být vážně ukázněni Ježíšem jako tehdejší Králem Království (Zech. 14:16-21). Pohan-ská doktrína nesmrtelné duše katastrofálně zasáhla do biblické naděje na vzkříšení celé osoby, když se Ježíš vrátí (1. Kor. 15:23). Po-

dívejte se na můj spis *What Happens When We Die?*

¹⁵² Opatření mečů je zde uváděno za účelem naplnění proroctví, že Mesiáš bude považován za běžného bojovníka za svobodu. Ježíš odsoudil dokonce i Petrův meč pro obranu: "Vlož svůj meč zpět do pochvy, neboť všichni, kdo meč vezmou, zahynou mečem" (Mt. 26:52).

¹⁵³ To bylo v pátek ráno, 15. nisan.

usazen po pravici Boží moci."¹⁵⁴ ⁷⁰Všichni se zeptali: "Jsi tedy Boží syn?"¹⁵⁵ Ježíš odpověděl: "Říkáte, že jsem." ⁷¹Řekli: "Proč potřebujeme další svědky? Slyšeli jsme to sami z jeho vlastních úst!"

23 ¹Celá rada vstala a přivedla ho k Pilátovi. ²Tam ho začali obviňovat. Řekli: "Zjistili jsme, že se tento muž pokoušel oklamat náš národ, říkal lidem, aby neplatili daně cízarovi, a dělal si nárok, že je Mesiáš, král."¹⁵⁶ ³Pilát se ho zeptal: "Ty jsi král Židů?" Ježíš odpověděl: "Tak říkáš ty." ⁴Pilát řekl vrchním kněžím a davům: "Nepovažuji tohoto muže za vinného ze žádného zločinu." ⁵Stále však trvali na tom, "podněcuje povstání po celé Judeji svým učením, od Galileje až sem do Jeruzaléma." ⁶Když to uslyšel, zeptal se Pilát: "Je tento muž Galilejec?" ⁷Když zjistil, že Ježíš spadá pod Herodovu jurisdikci, poslal ho Herodovi, který byl v té době také v Jeruzalémě.

⁸Herodes se velmi těšil na setkání s Ježíšem, protože ho už dlouho chtěl vidět. Slyšel o Ježíši a doufal, že ho uvidí, jak provede nějaký zázrak. ⁹Dlouho se ho tedy vyptával, ale Ježíš vůbec neodpověděl. ¹⁰Stáli tam hlavní kněží a profesionální učitelé náboženství a zlostně ho obviňovali. ¹¹Herodes a jeho vojáci jednali s Ježíšem pohrdavě a vysmívali se mu. Potom na něj položili královské roucho a poslali ho zpět k Pilátovi. ¹²Od toho dne se Herodes a Pilát stali přáteli – předtím byli nepřáteli.

¹³Pilát svolal hlavní kněze, vládcu a lid, ^{14a}řekl jim: "Přivedli jste tohoto muže přede mne, obviňujete ho, že se pokouší klamat lid. Pečlivě jsem ho prozkoumal ve vaší přítomnosti a nenašel jsem žádný základ pro obvinění, která jste proti němu vznesli.

¹⁵Ani Herodes, protože ho poslal zpátky k nám. Neudělal vůbec nic, co by vyžadovalo, aby byl umrcen. ¹⁶Tak ho nechám zbičovat a pak ho propustím." ¹⁷[Na svátek jim měl propustit jednoho vězně.]¹⁵⁷

¹⁸Ale všichni společně ječeli: "Zabij toho muže a propust' nám Barabáše." ¹⁹(Barabáš byl uvězněn za účast na povstání ve městě a za vraždu.) ²⁰Pilát chtěl Ježíše propustit, a tak na ně znovu zavola. ²¹Ale dál křičeli: "Ukřižuj ho! Ukřižuj ho!" ²²Pilát se jich potřetí zeptal: "Ale proč? Jakého zločinu se dopustil? Nenašel jsem žádný důvod k jeho popravě. Tak ho nechám zbičovat a propustím ho." ²³Stále však vytrvávali s hlasitými výkřiky a žádali, aby byl ukřižován. Jejich křik dobyl vítězství, ^{24a}Pilát vydal rozsudek, který požadovali. ²⁵Uvolnil muže uvězněného za vzpouru a vraždu, ale na základě jejich žádosti Ježíše předal, aby byl usmrcen.

²⁶Když ho vojáci odváděli, chytili muže jménem Šimon z Kyréné, který přišel z venkova. Položili na něj kříž a přiměli ho, aby ho nesl za Ježíšem. ²⁷Následoval ho velký dav spolu s mnoha ženami, které pro něj truchlily a bědovaly. ²⁸Ježíš se k nim obrátil a řekl: "Jeruzalémské dcery, neplakejte kvůli mě. Plačte kvůli sobě a svým dětem. ²⁹Neboť nadejde čas, kdy řeknou, 'Šťastné jsou bezdětné a ty, které nikdy neměly děti, a ty, které je nikdy nekojily.' ³⁰Řeknou horám: 'Padněte na nás,' a kopcům: 'Zakryjte nás.' ³¹Neboť pokud to dělají dřevu, jež je zelené, co se stane, když bude vysušeno?"

³²Vzali s sebou i dva další zločince. ³³Když dorazili na místo zvané Lebka, ukřižovali ho spolu se zločinci, jednoho po jeho pravici a druhého po levici. ³⁴Ježíš řekl: "Otče, prosím, odpusť jim, protože nevědí,

¹⁵⁴ Naplňování SZ klíčového verše v NZ, o němž zmiňováno v NZ vícekrát než o jakémkoli jiném verši ze SZ, Ž. 110:1, kde JHVH dává prorockou výpověď o *adoni*, o mém pánu (Mesiáši).

¹⁵⁵ "Boží Syn" v kontextu Nového zákona nemá vůbec nic společného s pozdější církevní mutací tohoto velmi mesiášského titulu v "Boha Syna", druhého člena trojjediného Boha, který je Písmu neznámý. Nejhorší, z čeho ho mohli obvinít, bylo to, že si nárokoval být Mesiáš, Boží Syn, a ten, kterému bylo určeno sedět po pravici Jediného Boha v nebi, vše postihující

prorocství Ž. 110:1, které řídí celou definici Ježíše ve vztahu k Bohu. Druhý "pán" v Ž. 110:1 je *adoni*, můj pán, což ve všech svých 195 výskytech nikdy neznamená Božstvo. Slovo je v LXX a tedy i v Novém Písmu správně podáno "můj pán" (*kurios mou*).

¹⁵⁶ To je přesně "pán Mesiáš", který se narodil v Betlémě (Lk 2:11). Bůh se nemůže narodit! Nikdo neobviňoval Ježíše z toho, že prohlašoval, že je JHVH. Nejhorší, co mohli říci, bylo, že si nárokoval být Mesiáš, Syn Boží a Davídův, který bude sedět v nebi s Otcem.

¹⁵⁷ Rané rukopisy neobsahují v. 17.

co dělají." Rozdělili si jeho šaty tak, že kvůli nim házeli kostkami. ³⁵Lidé stáli a pozorovali, vůdcové se Ježíšovi vysmívali. Říkali, "Zachránil ostatní; ať zachrání sebe, pokud je skutečně Boží Mesiáš, vyvolený." ³⁶Vojáci si z něj tropili žerty, přistoupili k němu a nabízeli mu vinný ocet a řekli, ³⁷"Pokud jsi králem Židů, tak se zachraň." ³⁸Nad Ježíšem byl nápis, který zněl: "Tento muž je král Židů."

23³⁹Jeden ze zločinců tam visících se připojil k urážkám proti Ježíšovi. Řekl: "Nejsi Mesiáš? Pak se zachraň – a také nás!" ⁴⁰Ale druhý zločinec s ním nesouhlasil a přel se. Zeptal se: "Nemáš strach z Boha, dokonce ani když trpíš stejným trestem? ⁴¹Pro nás je rozsudek spravedlivý, protože jsme potrestáni za to, co jsme udělali, ale tento člověk neudělal nic špatného." ⁴²Řekl: "Ježíši, vzpomeň si na mě, až přijdeš a uveďš své Království." ⁴³Ježíš mu řekl: "Amen, říkám ti dnes budeš vskutku se mnou v ráji."¹⁵⁸

⁴⁴Tou dobou bylo kolem poledne a na celou zemi padla tma až do tří odpoledne. ⁴⁵Sluneční světlo bylo zakryté a chrámová

opona se rozdělila ve dvě. ⁴⁶Ježíš hlasitě zvolal: "Otče, vkládám svého ducha do tvých rukou."¹⁵⁹ Poté, co to řekl, vydechl naposled. ⁴⁷Když setník viděl, co se stalo, velebil Boha a řekl: "Určitě byl tento muž nevinný." ⁴⁸Když všichni v davu, kteří přišli sledovat, uviděli, co se stalo, šli domů bijíce se ve smutku do prsou. ⁴⁹Ale všichni ti, kdo znali Ježíše, včetně žen, které ho následovaly z Galileje, se dívali zpozzdálí.

⁵⁰Byl jeden muž jménem Josef, který byl dobrý a poctivý. Byl členem rady, ⁵¹ale nedal svůj souhlas s jejími rozhodnutími a činy. Pocházel z židovského města Arimatie a očekával netrpělivě, až přijde Boží království.¹⁶⁰ ⁵²Josef šel k Pilátovi a požádal o Ježíšovo tělo. ⁵³Poté, co je sejmul, zabalil je do plátna. Položil Ježíše do nepoužívané hrobky vytesané ze skály. ⁵⁴Byl den přípravy, pátek, a měl začít sabat.¹⁶¹ ⁵⁵Ženy, které přišly s Ježíšem z Galileje, následovaly Josefa a viděly hrobku, kam bylo položeno Ježíšovo tělo. ⁵⁶Vrátili se domů a připravili koření a masti. Ale v sabatu¹⁶² odpočívali v poslušnosti přikázání.¹⁶³

¹⁵⁸ Budoucí ráj je zmíněn ve Zj 2:7. Slíbená bu-
cí obnova ráje na Zemi byla zaručena v Iz. 51:
3, kde "zahrada" v řecké LXX je ráj. Ježíš nebyl
v tom Království v den, kdy zemřel (spal v hrob-
ce). Následující neděli stále ještě nevystoupil k
Otcí. A ve Skutcích 2:31-32 Petr řekl, že Bůh
nezanechal osobu Ježíše v říši mrtvých, ale
přivedl ho zpět k životu a z "místa smrti", ze
světa mrtvých, vzkříšením, ke kterému došlo
na třetí den (neděle).

¹⁵⁹ Tato žádost nemá nic společného s vědo-
mým přežitím Ježíše při smrti. Když umírá, jed-
noduše se dostává do Božích rukou, protože
ví, že ho Bůh vzkřísí třetí den (neděle). David
použil stejný jazyk, když umíral, jednoduše se
svěřil Boží péči (Ž 31:5). Štěpán, celá osoba,
usnul spánkem smrti (Ž 13:3) a podobně se
svěřil Bohu (Skutky 7:59-60).

¹⁶⁰ Ukazuje jasný důkaz, že Království, srdce
křesťanského evangelia, bylo něco, co ještě ne-
přišlo, a to ani po Ježíšově smrti. Očekávání a
naděje původního křesťanství jsou na budoucí
příchod světové vlády a království Mesiáše,
které zavede při svém návratu na Zemi. Tato
dobrá zpráva pro trpící a rozrušený svět je jád-
rem křesťanského evangelia. Víra v toto Králov-
ství byla předmětem Ježíšova prvního, nejpřed-
nějšího a základního příkazu (Mk. 1:14-15).

¹⁶¹ Večer pátku, který byl přípravným dnem.
Sabat začal při západu slunce.

¹⁶² Věta o „sabat“ zde přirozeně poukazuje
zpět na sabat zmíněný ve v. 54. Lukáš by byl
krajně ubohým a matoucím historikem a spiso-
vatelem, kdyby zamýšlel dva různé "sabaty"!
Někteří velmi zmateně tvrdili, že existoval sa-
bat ve čtvrtek a další v sobotu. Žádný čtenář
Lukáše si to ani nemohl představit. NZ hovoří
pouze o sobotě jako o sabatu (i v Jn. 19:31, kde
je odkaz na týdenní sabat, který spadá do tý-
dne pesachu a má z tohoto důvodu zvláštní vý-
znam). Pátek je *prosabbaton* nebo *paraskeue*
(příprava). Ježíš byl v pátek ukřižován a povz-
nesen "třetí den" v neděli. Lukáš 24:21 je v tom-
to bodě rozhodující a definitivní, protože neděle
je třetí den od pátku. Mat. 12:40 je hebrejský
idiom, kde tři dny a noci symbolizují část tohoto
součtu.

¹⁶³ Když byla Nová smlouva později nabídnuta
pohanům ze všech národů, požadavky kalen-
dářního zákona v liteře byly změněny na pos-
lušnost v duchu. Tak v Kol. 2:16-17 židovský
kalendář a jeho jediné "trio" dodržování před-
stavuje pouhý stín toho, co mělo přijít. To, co
přišlo, jak ukazuje kontext v Kol. 2, byl Kristus
a jeho vyvýšení na pravici Otce. Pavel tvrdě
pracoval proti těm, kdo obhajovali návrat k liteře
zákona předaného Mojžíšovi.

24 ¹Velmi brzy první den v týdnu přišly ženy k hrobce a přinesly koření, které připravily. ²Viděli, že kámen byl odvalen od vchodu do hrobky, ³ale když vešly, nenašly tělo pána Ježíše. ⁴Když se divily, co se stalo, najednou se objevili dva muži oblečení v oslnivých a zářivých šatech. ⁵Ženy byly vyděšeny a poklonily se, tváře na zemi. Muži řekli ženám: "Proč hledáte mezi mrtvými někoho, kdo je naživu? ⁶Není tady; byl vzkříšen z mrtvých! Vzpomeňte, co vám řekl, když jste ještě byly v Galileji: ⁷'Syn člověka musí být zrazen do rukou zlých lidí, ukřižován a třetí den¹⁶⁴ znovu vstane.'" ⁸Pak si vzpomněly na jeho slova. ⁹Když se vrátily od hrobky, oznámily vše, co se stalo, jednácti učedníkům a všem ostatním. ¹⁰Ty, které stále říkaly apoštolům, co se stalo, byly Marie Magdaléna, Johana, Marie Jakubova a další ženy s nimi. ¹¹Připadalo jim to jako nesmysl, a tak ženám odmítli věřit. ¹²Ale Petr vstal a běžel k hrobce. Když se sehnul, podíval se dovnitř a uviděl jen plátěný rubáš. Tak se vrátil domů a žasl nad tím, co se stalo.

¹³Téhož dne byli dva učedníci na cestě do vesnice zvané Emausy, asi sedm mil od Jeruzaléma. ¹⁴Mluvili o všem, co se stalo. ¹⁵Když diskutovali a debatovali, Ježíš přišel a začal s nimi chodit. ¹⁶Ale oni ho stále nepoznávali. ¹⁷Zeptal se jich: "O čem se bavíte, když se procházíte?" Zastavili se a jejich tváře vypadaly zkormouceně. ¹⁸Jeden z nich, jménem Kleofáš, odpověděl: "Jsi jen na návštěvě Jeruzaléma? Musíš být jediný člověk, který neví o událostech, ke kterým došlo v posledních několika dnech." ¹⁹Ježíš

se zeptal: "Jaké události?" Odpověděli: "O Ježíši Nazaretském. Byl to muž, prorok, který mocně promlouval a před Bohem a všemi lidmi konal velké zázraky. ²⁰Ale naši velekněží a vůdcové ho předali, aby byl odsouzen k smrti, a oni ho ukřižovali. ²¹Ale doufali jsme, že právě on se chystal zachránit a obnovit Izrael."¹⁶⁵ A co víc, dnes, v neděli, je třetí den,¹⁶⁶ kdy se to všechno stalo.

²²Pak nás však některé ženy v naší skupině šokovaly. ²³Za úsvitu šly k hrobce a nemohly najít jeho tělo. Vrátily se a hlásily, že spatřily vidění andělů, kteří je informovali, že je naživu. ²⁴Někteří z nás šli do hrobky a našli to přesně tak, jak řekly ženy, ale neviděli ho." ²⁵Ježíš jim pak řekl: "Jste tak pomalí a pošetilí. Jak neochotní jste, abyste věřili všemu, co proroci říkali! ²⁶Nemusel Mesiáš podle Písma trpět podle božského plánu¹⁶⁷ dříve, než mohl vstoupit do své slávy?" ²⁷Poté, počínaje Mojžíšem a všemi proroky, jim vysvětlil vše, co bylo o něm řečeno v Písmu.

²⁸Když se blížili k vesnici, do které šli, Ježíš vzbudil dojem, že chce jít dál. ²⁹Naléhali však na něj a řekli: "Prosíme, pojď a zůstaň s námi. Je už pozdě – den je téměř u konce." Tak s nimi zůstal. ³⁰Co se stalo potom: posadil se, aby s nimi jedl, vzal chléb a vzdával díky, lámal jej a dával jim jej. A jejich oči¹⁶⁸ byly otevřeny a oni ho poznali. Pak zmizel z dohledu. ³²Oba učedníci si navzájem říkali: "Bylo to, jako by naše mysl hořela,¹⁶⁹ když s námi mluvil, jak nám otvíral Písmo." ³³Ohned vstali a vrátili se do Jeruzaléma. Tam našli jedenáct učedníků a ty,

¹⁶⁴ Neděle je třetí den od pátku, jak předpovězeno Ježíšem a potvrzeno Lukášovým zahrnujícím (inkluзивním) počítáním (srov. 13:32-33: "dnes, zítra a třetí den").

¹⁶⁵ To bylo ovšem správné, mesiášské, biblické očekávání, potvrzené ve Skutcích 1:6 a potvrzené Ježíšem jako čas, kdy apoštolové a věrní budou odměněni jako služebníci-místodržící v nadcházejícím Království (Mt. 19:28), spravující 12 kmenů znovu shromážděných v zemi. To byla ovšem hlavní naděje a vize všeho SZ proctví. Budoucí naděje pro křesťany neměla a nemá vůbec nic společného s odchodem do nebe. Izraelská země obnovená a svět obnovený jsou stálou a neměnnou nadějí Bible.

¹⁶⁶ Lukáš dělá hodně ze třetího dne den vzkříšení. Ve 13:32-33 se Ježíš zmiňuje ohledně

"dnes, zítra a třetí den" jako o čase pro dokončení svého díla. Ve 24:7 andělé označují třetí den za den vzkříšení. Ježíš uvedl stejný bod ve 24:46 a učedníci ve 24:21 očekávají, že třetí den, neděle, bude den vzkříšení – a ovšemže byl!

¹⁶⁷ Řečtina naznačuje tuto božskou nezbytnost, stejně jako v Lukášovi 4:43 Ježíš byl svým božským pověřením přinucen kázat spásné evangelium o Božím království. Toto je jediné křesťanské evangelium (Skutky 8:12; 19:8; 20:24-25; 28:23, 30, 31).

¹⁶⁸ Jejich oči jsou důrazné; oči učedníků účastníků se Pánovy večeře.

¹⁶⁹ Oheň svatého ducha přenášený Ježíšovými slovy.

kteří byli s nimi, sešli se společně, ^{34a} ti řekli: "pán byl skutečně vzkříšen ze smrti! A zjevil se Šimonovi." ³⁵ Potom ti, kteří právě dorazili, vysvětlili ostatním učedníkům, co se jim stalo na cestě a jak poznali Ježíše, když lámal chléb.

24³⁶ Když mluvili, objevil se sám Ježíš, stál mezi nimi a řekl: "Pokoj vám!" ³⁷ Byli překvapeni a polekáni, protože si mysleli, že vidí ducha. ³⁸ Zeptal se jich: "Proč se bojíte? Proč pochybujete? Podívejte se na mé ruce a nohy – vidíte, že jsem to já. Dotkněte se mne a budete o tom přesvědčeni, protože duch nemá maso a kosti, jak vidíte na mně." ⁴⁰ Když to řekl, ukázal jim ruce a nohy. ⁴¹ Ale stále tomu nemohli uvěřit, protože byli tak nadšení a ohromeni. Zeptal se jich: "Máte něco k jídlu?" ⁴² Dali mu kousek pečené ryby, ¹⁷⁰ ⁴³ vzal ji a snědl před nimi.

⁴⁴ Potom jim Ježíš řekl: "Právě to jsem vám vysvětlil, když jsem byl ještě s vámi. Všechno napsané o mně v Mojžíšově zákoně, prorocích a žalmech ¹⁷¹ musí být splněno." ⁴⁵ Potom otevřel jejich mysl, aby mohli pochopit Písmo. ¹⁷² ⁴⁶ Řekl jim: "Je psáno, že Mesiáš musí trpět a vstát z mrtvých třetího dne, a v jeho jménu ¹⁷³ ⁴⁷ bude kázáno pokání pro odpuštění hříchů ¹⁷⁴ jako spásné evangelium všem národům počínaje Jeruzalémem. ⁴⁸ Vy jste svědky toho všeho.

⁴⁹ Nyní vám pošlu to, co slíbil můj Otec – ale počkejte ve městě, dokud nebudete vybaveni mocí z nebe."

⁵⁰ Potom je vedl k místu poblíž Betanie, zvedl ruce a požehnal jim. ⁵¹ Když jim žehnal, opustil je a byl zdvižen do nebe. ⁵² Uctívali ho a pak se vrátili do Jeruzaléma plni radosti. ⁵³ Neustále trávili svůj čas v chrámu chválením Boha.

¹⁷⁰ Ježíš nebyl vegetarián. Adventisté sedmého dne byli v tomto ohledu učeni být "spravedlivější" než Ježíš! To by je mělo postrčit k prozkoumání dalších tradic chovaných jako poklad. Ježíš také nebyl abstinent, jak je vidět ze svatby v Káně.

¹⁷¹ Trojitě rozdělení hebrejské bible – SZ zákon (*Torah*), Proroci (*Neviim*) a Žalmy, často nazývané Spisy (*Ketuvim*). Ježíšova Bible a Bible synagogy měly stejné knihy jako náš SZ, ale v jiném pořadí. Tak jsou dnes židovské bible uspořádány jako Zákon, Proroci a Spisy (*TaNaKh*, zkratka pro *Torah*, *Neviim*, *Ketuvim*). Ježíš zjevně vypracoval autoritativní Písmo hebrejského kánonu a analogicky je zřejmé, že musí existovat autoritativní kánon řeckého novozákonního Písma. Neustálá žádost apoštolů, abychom ne-

opouštěli "víru, která byla kdysi doručena svatým" (Juda 3), logicky znamená, že můžeme mít přístup k původní víře nejstarších křesťanů. Písmo zajišťuje, že to děláme. Pavel naléhá na křesťany, "aby všichni říkali to samé a byli dokonale sjednoceni v jedné mysli a úsudku" (1. Kor. 1:10).

¹⁷² Stejný postup použil i Pavel při otevírání očí Lydie, což ji přivedlo k obrácení v Skutcích 16: 13-15.

¹⁷³ V jeho pravomoci a v reakci na jeho evangelium Království.

¹⁷⁴ Pokání pro odpuštění hříchů by nikdy nemělo být odděleno od křtu ve vodě (ponoření) jako nezbytné křesťanské poslušnosti (Sk 2:38; Heb 5:9).

1 Na počátku bylo slovo¹ a slovo² bylo u³ Boha a slovo plně vyjadřovalo samotného Boha. **2** To bylo na začátku u Boha. **3** Všechno skrze* ně vzniklo a bez něj neexistovalo nic z toho, co vstoupilo v bytí.⁴ **4** V něm

byl život a ten život byl světlem lidí. **5** A světlo svítí ve tmě a temnota ho nepřemáhá.⁵

6 Na scénu dějin přišel člověk poslaný od Boha.⁶ Jmenoval se Jan. **7** Tento muž přišel jako svědek⁷ aby mohl svědčit o Světle a aby

¹ Poznámka pod čarou je **na konci Janova evangelia, strana 160**

² NET Bible Commentary si všímá významu "slova" v Ž. 33:6-11: "PÁNovo 'slovo' se vztahuje k nařízením, kterými řídí svou vládu." Pouze když je *logos* v Janovi 1:1 předěláno ve druhou osobu, Syna, vyvstávají všechny problémy. Ježíš definoval Boha v Markovi 12:29: "Pán, náš Bůh, je jeden Pán," ne dva nebo tři! Bylo by fatálním rozporem zavádět v Janovi 1 druhého "Boha, Osobu". V Janovi 17:3 byl Ježíš přísný monoteista, který prohlásil Otce za "jediného [*monos*], kdo je pravý Bůh [*theos*]". To je unitární, ne trojiční monoteismus. Všimněte si Schonfield, *Autentic New Testament*: "Na začátku byl vyjádřený koncept." Pokud čteme "Na začátku byl SYN", uděláme dva, kteří jsou BŮH, a to rozbíjí základní a snadný, výslovný monoteismus Ježíše (Mk. 12:29; 1 Kor. 8:4-6) a celé Bible. Je smutné, že Jan 1:1 byl použit v rozporu s Ježíšem v Janovi 17:3 a s podrobnými příběhy o narození u Matouše a Lukáše a více než 1300 NZ odkazy na BOHA jako Otce. V Písmu jsou tisíce odkazů na Boha jako na jedinou osobu, která je definována osobními zájmeny jednotného čísla. Bůh Bible je jediný božský "někdo", "já". Ve chvíli, kdy se řekne, že někdo *jiný*, Syn, má *být* Bůh, jsou předpokládáni dva Bohové; vesmír "je rozštoupan" a je zavedeno modlářství (srov. 1 Jan 5:20–21 pro férové va-rování).

³ Stejně řecké slovo *pros* (u) se vyskytuje ve frázi "věci týkající se Boha", *ta pros ton theon*. "Slovo" tedy odráží srdce Božího myšlení, jeho zájem. Židé používali aramejské slovo *memra* (slovo), které také vyjadřovalo Boží činnost a moudrost. Jan přirozeně zrcadlí své židovské pozadí, stejně jako celý NZ. BBE má "Toto Slovo bylo od začátku ve vztahu k Bohu." Všimněte si *Thayer's Lexicon*: "věci respektující, vztahující se k Bohu" (Řím 15:17; Heb 2:17; 5:1). Filón hovoří o třech družích života, z nichž jeden je "*pros theon*" vztahující se k Bohu, charakterizující Boha (*Quis rer. div. haer.* 9, *Inter-national Critical Commentary*, *John*, sv. 1, s. cxli). Podobně zůstává evangelium "u učedníků" [*pros* jako v J 1:1], Gal 2:5, tj. v jejich myslích. Filón mluví o věcech "*pros theon*" jako o věcech *vztahujících se k Bohu*, Je-

mu patřících. Jan zde nemluví od osoby k osobě, pro kterou používá předložky *para* nebo *meta*. "Jinde Jan používá *para* k vyjádření myšlenky blízkosti jed-né osoby k druhé (Jn. 1:39; 4:40; 8:38; 14:17, 23, 25; 19:25; srov. 14:23) ... nikdy *pros*" (viz *Dictionary of New Testament Theology*, sv. 3, s. 1205.) Dan. 2:22 nám říká, že "světlo přebývá u Boha" nebo "světlo je u Něj" (LXX). Nikdo si nepředstavoval světlo tak, že je druhou božskou Osobou, tvořících dva BOHy! Ježíš, Boží Syn, není druhý BŮH, ničící první přikázání a Šema! (Deut 6:4; Mk. 12:29). Bible neví o žádném "Bohu Synu". Ž 36:9 podobně říká, že "fontána života je u Tebe. Ve Tvém světle vidíme světlo." Srv. Jer. 2:13. Jak dr. Colin Brown z Fuller Seminary moudře řekl: "Číst Jana 1:1, jako by říkal: 'Na začátku byl *Syn*' je zjevně špatné" (*Ex Auditu*, 7, 1991, s. 89)

* řecká předložka *di* stejně jako anglická *through* má česky význam zejména *skrze*, *kvůli* (pozn. překl.)

⁴ Existuje zřejmá paralela k Janovi 1:1–3 v kumránských svitcích od Mrtvého moře, I QS 11.11: "Jeho znalostí bylo vše přivedeno v bytí. A všechno, co je, zřídil Svým záměrem a mimo Něj není nic uděláno." Hledáme-li paralely v hebrejském SZ, nacházíme "slovo Pána bylo u něj" (2 Král 3:12), nebo "u něhož je sen" (Jer 23:28). Slovo v žádném případě v SZ neznamena osobu. Slovo nebo sen může být "u" osoby, což znamená, že člověk má slovo ve své mysli nebo že prožívá sen. Srv. "u" připojeno k plánu v Jobovi 10:13; 12:13; 23:14; 27:11.

⁵ Světlo je zde "to" ve středním rodu, ještě ne osoba. Ve v. 10 je historický Ježíš ve světě a světlu je pak dán mužský rod (*auton*), "on". "Skutečné světlo, které přichází na svět" (v. 9), je plně vyjádřeno v člověku Mesiášovi. Neosobní světlo se stalo osobou teprve, když se narodil Ježíš.

⁶ "Poslán od Boha" nemá nic společného s takzvanou "preexistencí"! Jan Křtitel byl poslán od Boha, tj. pověřen, stejně jako Ježíš. Doslovně "poslán od Boha". Nikodém nemyslel na preexistenci, když vyznal, že Ježíš "přišel od (*apo*) Boha" (Jan 3:2). Srv. 1 Jan 4:1, kde je pravý Ježíš plně lidský.

⁷ Kazatel evangelia Království (Mt. 3:2).

všichni skrze něj mohli uvěřit. ⁸Sám nebyl Světlem, ale svědčil pokud jde o Světlo.

⁹To bylo pravé Světlo, které osvěcuje každého člověka přicházejícího do světa.⁸

¹⁰Byl ve světě a svět skrze* něj vešel v existenci, a svět ho neuznal,⁹ Světlo. ¹¹Přišel do své vlastní země a jeho vlastní lidé ho nepřijali. ¹²Těm mnohým, však, kteří ho přijali, těm dal právo stát se Božími dětmi¹⁰— totiž těm věřícím v jeho zjevení evangelia. ¹³Ti se narodili ne z krve, ani z touhy těla, ani z tou-

hy muže, ale z Boha.¹¹

¹⁴A slovo začalo existovat jako lidská bytost,¹² a přebývalo mezi námi a my jsme viděli jeho slávu, slávu, jaké se jedinečně zplozený¹³ Syn těší od svého Otce,¹⁴ ozdoba milosti a pravdy.

¹⁵Jan vydal svědectví o něm a volal těmito slovy: "To byl ten, o kterém jsem řekl: 'Ten přicházející po mně, mne nyní předělal, protože vždy byl mým nadřazeným.'"¹⁵
¹⁶Neboť z jeho plnosti jsme všichni obdrželi

⁸ "Přijít do světa" znamená narodit se. Ježíš přišel do světa jedinečným způsobem, měl Boha jako svého Otce.

⁹ Nyní, když je Ježíš na scéně, světlu, které bylo "to" ve v. 5, byla dána osobnost a je v řečtině vhodně popsáno jako "on" (*auton*).

¹⁰ Věřící, kteří se znovu narodili, se stali "geneticky" příbuznými BOHa jako synové a dcery. Nejsou jen "adoptovanými", ale skutečnými členy Boží rodiny znovuzrozením v kontaktu se slovem/evangeliem Království.

¹¹ Nejranější citáty tohoto verše u otců církve, dříve než kterékoli z našich řeckých rukopisů NZ, podávají výklad, který toto prohlášení aplikuje na Ježíše, nikoli na věřící. Pak by to bylo jasné vyjádření o panenském početí Ježíše. Jeruzalémská bible a francouzská Jeruzalémská bible uvádí toto vložení smyslu do textu a jiní učenci jej silně podpořili. Zdá se velmi strojené říkat, že duchovní znovuzrození křesťanů "není z těla nebo z touhy muže". Mnohem přirozenější a snadnější pochopení je, že v. 13 je odkaz na nadpřirozený začátek/početí Ježíše v lůně Marie. Jan tedy v naprosté harmonii s Matoušem a Lukášem zaznamenal panenské zplození Syna (srv. 1 Jan 5: 18: Syn byl zplozen v čase, způsobeno, aby vešel v existenci; Ž 2:7; srov. první Adam v Gen. 2:7). Nejranější čtení "kdo [Ježíš] byl zplozen ..." se nachází ve veronském kodexu, kterým je starolatiná *Epistula Apostolorum*, a u čtyř raných církevních otců – Tertulliana, Justina Mučedníka, Ireneje a Origena. Myšlenka "věčného plození" Syna z toho všeho činí nesmysl! Jan by tak byl záměrně ve shodě s Matoušem a Lukášem a zbytkem NZ o nadpřirozeném původu Syna jako začátku nového stvoření. Trinitářství toto všechno nemožně zašmodrchává a v průběhu postbiblických koncilů potlačilo snadné zprávy o původu Syna v Matoušovi a Lukášovi. *Albrecht New Testament* v němčině uvádí: „Sleduji ve v. 13 [„Ježíš, který byl zplozen“] Irenej a Tertulián

a jinde dominantní také od 2. do 4. století na západě a zanechávající stopy na východě. Jan důrazně uznává zázračné zplození Syna, když souhlasí s Matoušem a Lukášem“ (8. vydání, 1957).

¹² V Janově evangeliu "slovo" znamená poselství evangelia a slova/učení Ježíše, předané mu Otcem. Ježíš neříká: "Já jsem slovo/Slovo." To by mohlo povzbudit záměnu „slova“ s již existujícím Synem, což nevyhnutelně vede k polyteismu. Jan 17:3 je naprosto jasné unitární mono-teistické tvrzení podporované 1300 odkazy v NZ na Boha jako na Otce (srov. Mal 2:10). Jan 1:14 je poprvé oznámení, že zosobnění (slovo) se stalo osobou, vtělením milosti a pravdy (verš 17). Podobně Židé považovali Mojžíše za vtělení zákona (Filón, *Life of Moses* I., 162). Syn vstupuje v existenci, jako v Lukášovi 1:35. NZ je tak naprosto harmonický při prezentaci Syna jako zázračně zplozeného druhého Adama.

¹³ To je přesné učení Lukáše 1:35. Ježíš je jedinečně Božím synem kvůli zázraku, který ho zplodil jako druhého Adama. Adam byl také Božím synem (Lk. 3:38).

¹⁴ Srv. Moffat, který zachycuje smysl. Tento obraz je založen na popisu Izraele jako Božího Syna. Srv. Ž Šal 18:4; 13:8: "Tvé trestání je na nás jako na prvorozeném jediném synovi." Il Ezdráš 6:58: "My, tvůj lid, kterého jsi nazval svým prvorozeným, svým jednozplozeným, svým milovaným." Tak také Ex 4:22; Ž 89:27; Jer 31:9; Sírach. 30:4: "Když zemře otec, je to, jako by byl ještě naživu, neboť zanechal kopii sebe sama." Tato hluboká pravda je ztracena, pokud je Ježíš skutečně "věčně plozený", v podstatě nehumán-ní, předlidská osoba.

¹⁵ *Protos mou* zde znamená "můj nadřazený", ale mnoho překladů vnucuje význam, který by byl v rozporu se zbytkem Písma, tj. "byl přede mnou" nebo "existoval přede mnou". Pokud překládáme v souladu s Ježíšovým vyznáním v Mk 12:29 a

milost a více milosti.¹⁶ 17Neboť zákon byl dán Bohem skrze Mojžíše, ale milost a pravda přišly skrze Ježíše Mesiáše. 18Nikdo nikdy neviděl Boha. Jedinečně zplozený Syn,¹⁷ ten, kdo je na prsou¹⁸ Otce – vysvětlil Boha.¹⁹

119A toto je svědectví Janovo, když k němu Židé poslali z Jeruzaléma komisi kněží a Levitů, aby se ho zeptali: "Kdo jsi?" 20A přiznal se a nepopíral: "Já nejsem Mesiáš." 21A zeptali se ho: "Kdo jsi? Jsi Eliáš?" A on řekl: "Nejsem." "Jsi očekávaný prorok?" Odpověděl: "Ne." 22A oni mu řekli: "Kdo jsi? Abychom mohli odpovědět těm, kteří nás poslali. Co říkáš o sobě?" 23Řekl: "Jsem hlasem volajícího na poušti: 'Učiňte přímou cestu Pána Boha,' jak prorok Izaiáš řekl."

24Ti poslaní byli z farizejů. 25A položili mu další otázku: "Proč křtíš, pokud nejsi Mesiáš, nebo Eliáš nebo prorok, který měl přijít?"²⁰ 26Jan jim odpověděl: "Já křtím ve vodě. Mezi

vámi stojí ten, koho neznáte — 27ten, který přichází po mně, řemeny jehož sandálů nejsem hoden rozvázat." 28K těmto věcem došlo v Betanii za Jordánem, kde Jan křtil.

29Dalšího dne viděl Ježíše, jak k němu přichází, a řekl: "Toto je beránek Boží, ten, kdo odstraní hříchy světa.²¹ 30Toto je ten, o kterém jsem řekl: 'Po mně přichází muž, který nyní postoupil přede mne, protože byl vždy mým nadřazeným.'²² 31A neznal jsem ho, ale aby mohl být poznán Izraelem, proto jsem přišel křtít vodou." 32A Jan svědčil těmito slovy: "Viděl jsem ducha sestupujícího jako holubice z nebe a zůstávajícího na něm, 33a neznal jsem ho. Ale ten, kdo mě poslal křtít ve vodě, ke mně promluvil a řekl: 'Ten, na kom uvidíš ducha sestupujícího a zůstávajícího na něm, je ten, kdo křtí svatým duchem.'²³ 34A viděl jsem to a byl jsem svědkem skutečnosti, že ten je Syn jediného Boha."²⁴

Jan 17:3, musíme rozumět: "Můj následovník převzal mou prioritu, protože byl (vždy) mým nadřazeným." Dr. Leon Morris v *New International Critical Commentary on John* navrhuje, že "on [Ježíš] byl mým šéfem". Schonfield, *Authentic New Testament*: "Po mně přijde muž, který se zařadí přede mne, protože je můj nadřazený."

¹⁶ Ve Staré smlouvě existovala milost, ale v Kristu a v Nové smlouvě je intenzivnější milost vyjádřena v Ježíši, který je druhým Adamem, hlavou nového druhu lidské bytosti. Celá podstata Písma je ztracena, pokud je Ježíš skutečně Bůh! Ve skutečnosti je tou nejlepší lidskou bytostí, Synem člověka, druhým Adamem.

¹⁷ Některé rukopisy říkají "bůh". To je hodně sporné, pokud jde o to, zda Jan napsal toto slovo. Pokud to udělal, text neříká, že Syn byl "Bůh Syn" z věčnosti. Osoba, která je zplozena, je přivedena k existenci, a to neplatí o Jediném Bohu. Otec v Janovi 17:3 je jasnými slovy Ježíše "jediným, kdo je pravý Bůh". Jedná se o výslovně unitární výrok, zcela nepopíratelný. Dr. Hort říká, že pokud "jednorozený bůh" je pravda, "poukazuje to na nejvyšší formu odvozené bytosti." To rozhodně není Bůh v trojičním smyslu.

¹⁸ Ježíš byl v nejintimnějším vztahu s BOHem. Příčestí přítomné ("bytí") naznačuje, že to nemá nic společného s takzvanou preexistencí v minulosti

¹⁹ "Nikdo neviděl Boha, ale všichni jsme viděli Ježíše, který je Bůh" by bylo nesrozumitelné! Slovo Bůh znamená Otce asi 170krát v Janových spisech a 1300krát v NZ. To ukazuje na masivní důkazy pro unitární monoteismus, díky kterému je Otec "jediným, kdo je skutečný Bůh" (Jan 17:3). Tento verš je jakýmsi "místem činu", protože Augustin, aby ospravedlnil pozdější Trojici, musel falšovat text přesunutím frází, aby říkaly: "Ty, Otče, a Ježíš Kristus, kterého jsi poslal, jediný pravý Bůh" (viz jeho *Homilies on John*).

²⁰ Jak předpovídal kriticky důležitý text, definující očekávaného Mesiáše v Deut. 18:15-18, citovaný Petrem v Skutcích 3:22 a Štěpánem v Skutcích 7:37. Z tohoto textu si nikdo nemohl představovat Mesiáše, který je BŮH.

²¹ Ježíš zemřel za každou lidskou bytost (1 Tim 2:4 atd.), na rozdíl od strašného učení, že Ježíš zemřel jen za některé, předem určené, bez ohledu na jakoukoli volbu, kterou by mohli učinit.

²² *New International Critical Commentary on John* od Dr. Leona Morrise navrhuje "On je můj Šéf."

²³ Protože Ježíšova slova "jsou duch a život", celá jeho služba byla křtem v duchu. Při nanebevzetí duch přišel novým způsobem od vzkríšeného, vyvýšeného Mesiáše (Jn. 7:39).

²⁴ Jistě ne předpokládaný "Bůh Syn", který by porušil první princip veškerého pravého náboženství a vyznání Izraele a Ježíše, že Bůh je

³⁵Následující den Jan stál se dvěma svými učedníky, ^{36a}když viděl Ježíše přecházejícího kolem, řekl: "Toto je Beránek Jednoho Boha." ^{37A}ti dva učedníci ho slyšeli, co říká, a následovali Ježíše. ³⁸Ježíš se otočil a viděl, jak ho sledují, a řekl. "Co hledáte?" Řekli: "Rabbi (což přeloženo znamená učitel), kde bydlíš?" ^{39A}řekl jim: "Pojďte a uvidíte." A tak šli a viděli, kde bydlí, a zůstali u něho ten celý den. A byla asi desátá hodina. ⁴⁰Byl to Ondřej, bratr Šimona Petra, jeden z těch dvou, který slyšel od Jana a následoval ho. ⁴¹Nejprve našel svého bratra Šimona a řekl mu: "Našli jsme Mesiáše" (což přeloženo²⁵ znamená Krista). ⁴²Přivedl ho k Ježíši, Ježíš se na něj podíval a řekl. "Ty jsi Šimon, syn Janův. Budeš se jmenovat Kefas," což přeloženo²⁶ znamená Petr.

¹⁴³Následujícího dne chtěl Ježíš jít do Galileje, našel Filipa a řekl mu: "Následuj mě." ⁴⁴Nuže, Filip byl z Betsaidy, města Ondřeje a Petra. Potom Filip našel ⁴⁵Nathanaela a řekl mu, "Toho, o kterém Mojžíš psal v zákoně²⁷ a koho předpovídali proroci, jsme

našli, Ježíše, syna Josefa z Nazareta." ⁴⁶Nathanael mu řekl: "Může z Nazareta přijít něco dobrého?" Filip řekl: "Přijď a podívej se." ⁴⁷Ježíš viděl Nathanaela, jak k němu přichází, a poznamenal: "Aj, pravý Izraelita, v němž neexistuje lstivost." ⁴⁸Nathanael mu řekl: "Jak to, že mě znáš?" Ježíš mu odpověděl: "Dřív než tě Filip zavolal, viděl jsem tě pod fíkovníkem."²⁸ ⁴⁹Nathanael mu odpověděl: "Rabbi, ty jsi Boží Syn. Jsi král Izraele."²⁹ ⁵⁰Ježíš mu odpověděl těmito slovy: "Protože jsem ti řekl, že jsem tě viděl pod fíkovníkem, jsi věřící? Uvidíš větší věci než toto." ^{51A}řekl mu: "Říkám ti z pravomoci od mého Otce, uvidíš otevřené nebe a Boží anděly vystupu jící a sestupující na Syna člověka."³⁰

2 ¹Tak tedy třetího dne³¹ byla svatba v Kázně Galilejské a byla tam Ježíšova matka. ²Ježíš byl také pozván na svatbu se svými učedníky. ³Když došlo víno, Ježíšova matka mu řekla. "Už nemají víno." ⁴Ježíš jí řekl: "Paní, je to tvá nebo má starost? Moje hodi-

jediná Božská osoba (Mk. 12:29: "Pán, náš Bůh, je jediný Pán"). Jan napsal celé své evangelium se záměrem nás přesvědčit, že "Ježíš je Mesiáš, Boží Syn" (Jn. 20:31) Nikdo si nepředstavoval, že Mesiáš by ohrožoval monoteismus hebrejských spisů Písma! Každý chápal Mesiáše jako jedinečnou lidskou bytost. Tak Dr. Matthews: "Každý, kdo má základy historického smyslu, musí připustit, že doktrína Trojice netvořila **žádnou součást původního poselství**. Svatý Pavel ji neznal a nebyl by schopen pochopit význam termínů používaných v teologické formulaci, na které se Církev nakonec shodla." (*God in Christian Experience*, s. 180).

²⁵ Hebrejské *Mašiach*, pomazaný, se vztahuje na krále a také na patriarchy v Ž. 105:15. Řec-ký ekvivalent je *christos*, Kristus. Žádný čtenář NZ by si nepředstavoval, že Kristus, jako Boží pomazaný, byl také plně Bůh. Věděli, že BŮH je jedna osoba a že Bůh se nemůže narodit nebo zemřít.

²⁶ Je to naprosto správné, podle příkladu spisů Nového zákona přeložit jména z jednoho jazyka do druhého. Spousta zbytečné energie byla utracena nějakými spory o překlad vlastních jmen!

²⁷ Mojžíš v Deut. 18:15-18 předpověděl budou-

cího Mesiáše jako lidskou osobu, Izraelitu, jako je Mojžíš, a Bůh varoval, že každý, kdo nebude poslušně reagovat na tohoto Mesiáše, bude odříznut z lidu. Petr citoval tento klíčový text v Skutcích 3:22 a Štěpán v Skutcích 7:37. Izraelité žádali, aby Bůh s nimi už nikdy nemluvil přímo. Tvrdit, že zmocněncem byl nakonec i Bůh, by nedávalo smysl. Bůh na jejich žádost odpověděl slibem, že jako svého zmocněnce a pověřence použije tu nejlepší izraelskou lidskou osobu.

²⁸ Možná místo pro školu, když byl Nathanael mladší.

²⁹ To nám předává v podstatě mesiášský význam Syna Božího, vysoce politicky nabitého termínu, protože Mesiáš jako Boží Syn bude vládnout světu při svém návratu na Zemi. Ž 2 je v tomto ohledu klíčový. Mat 16:16 jako klíč ke křesťanskému vyznání se opakuje v 1. Jana 5:1, 5.

³⁰ Ježíš je tedy jedinečným mostem mezi nebem a zemí, mezi Bohem a člověkem. Ježíš si užíval intimního kontaktu s Bohem, svým Otcem a mluvil za Otce jako jeho jedinečný zmocněnec.

³¹ Tradice si všímala, že v Genesis byl třetí den prohlášen za "dobrý", a tedy vhodný den pro svatby (Gen. 1:12)!

na³² ještě nepřišla." ⁵Jeho matka řekla služebníkům: "Cokoli vám řekne, abyste udělali, udělejte to." ⁶Bylo tam šest nádob na vodu stojících tam pro židovské obřady očišťování, každá obsahující okolo 20 až 30 galonů. ⁷Ježíš jim řekl: "Naplňte ty nádoby vodou." A naplnili je až po okraj, ⁸a řekl jim: "Tak tedy nalijte z nich a přineste je hlavnímu pořadateli svatby," a udělali to. ⁹Když hlavní správce ochutnal vodu, která se stala vínem,³³ a nevěděl, jak se to stalo (ale služebníci, kteří vodu nalili, to věděli), správce zavolal ženicha a řekl: ¹⁰"Každý podává dobré víno na začátku, a když všichni pili dostatečné, horší víno. Ale ty jsi zachoval nejlepší víno až dosud."

¹¹Ježíš předvedl první ze svých symbolických zázraků v Káně Galilejské, a dal najevo svou slávu³⁴ a jeho učedníci v něj uvěřili. ¹²Poté šel on a jeho matka, jeho bratři a jeho učedníci do Kafarnaumu a zůstali tam několik dní.

¹³A blížil se židovský svátek pesach³⁵, a Ježíš šel vzhůru do Jeruzaléma ¹⁴a v chrámu našel ty, kteří prodávají skot, ovce a holubice. ¹⁵Udělal si malý bič a vyháněl je, ovce i dobytek, z chrámu a převracel stoly, ¹⁶a řekl prodávajícím holubice: "Vezměte tyto věci odtud. Nedělejte z domu mého Otce tržní místo." ¹⁷A učedníci si vzpomněli, co říká Pís-

mo: "Vášeň pro Tvůj dům mě stravuje." ¹⁸Židé se tedy tázali Ježíše těmito slovy: "Jaké znamení nám ukážeš, abys prokázal svou pravomoc konat tyto věci?" ¹⁹Ježíš odpověděl: "Zbořte tento chrám a za tři dny ho pozvednu." ²⁰Židé odpověděli: "Tento chrám byl ve výstavbě 46 let a říkáš, že jej za tři dny znovu pozvedneš?" ²¹Mluvil však o chrámu svého těla. ²²Když byl Ježíš později vzkříšen z mrtvých, jeho učedníci si vzpomněli, že říkal tato slova, a věřili Písmu a slovu, které Ježíš pronesl.³⁶

²³Tak tedy, když byl v Jeruzalémě na slavnost pesachu, mnozí uvěřili v jeho jméno,³⁷ když viděli znamení, která dělá. ²⁴Ježíš se jim však nesvěřil, protože rozuměl povaze každého člověka. ²⁵A nepotřeboval nikoho, aby svědčil o člověku, protože věděl, co v člověku je.

3 ¹Existoval muž z farizejů jménem Nikodém, židovský vladař. ²Přišel za Ježíšem v noci³⁸ a řekl mu: "Rabbi, uznáváme, že jsi učitel pověřený Bohem.³⁹ Nikdo nemůže dělat tato znamení, která děláš, ledaže by s ním byl Bůh." ³Ježíš mu odpověděl: "Říkám ti z Božího pověření, dokud se člověk znovu nenarodí,⁴⁰ není schopen vidět nebo chápat Boží království."

³² Jeho smrti.

³³ Různé pokusy vyhnout se zřejmé skutečnosti, že to byl alkohol, by měly být opuštěny! Každý ví, že *oinos* je víno a rozhodně ne hroznová šťáva! Právě falešně pojmenované hnutí "střídmosti" (vlastně zákazu) způsobilo značný zmatek nad touto snadnou záležitostí. Viz také Deut. 14:26.

³⁴ Jako obraz Boha a ideálního člověka. Člověk má zrcadlit Boží obraz a slávu (1 Kor 11:7). Obraz a sláva jsou viditelné vlastnosti člověka Ježíše (Jan 1:14). Ani náznak života jiného než lidského.

³⁵ Jan mluví o celém svátku pesach trvajícím týden, ne o jen jediném dnu, kdy byl zabit beránek.

³⁶ Věřit slovu, evangeliu a Ježíšovým slovům je základem křesťanství. Nemělo by být nutné zmínit takový elementární fakt, ale mnozí účastníci bohoslužeb považují Ježíše pouze za toho, kdo zemřel a vstal, ne za rabína/učitele. Jak si

všiml jeden komentátor, veřejnost si myslí, že Ježíš je "milý, ale ne chytrý". To je velké nedorozumění, zejména s ohledem na Jana 12:44 a násl.

³⁷ V jeho nároky a v jeho učení evangelia, ve vše, za čím stojí, v celý jeho program.

³⁸ Bylo by nebezpečné být viděn na veřejnosti s "kacířským" Ježíšem. Stejně nebezpečí strachu existuje dnes, ale nesmíme se stydět za Ježíšova učení. Ježíš se bude stydět za ty, kteří se stydí za jeho slova (Mk. 8:38).

³⁹ To rozhodně neznamená, že si Nikodém myslel, že Ježíš předcházela své narození. Stejný jazyk znamenající být poslán od Boha, se používá i pro Jana Křtitele (Jn. 1:6).

⁴⁰ Nebo narozený shora, to znamená, Bohem jako autorem tohoto nového zrození, jež závisí na naší víře v pravdu a na pokání. Znovuzrození je tedy neměnným základem, jak se stát křesťanem. V synoptických evangeliích Matoušově, Markově a Lukášově je duchovní znovuzro-

4Nikodém odpověděl: "Jak je možné, aby se člověk narodil, když už je starý? Určitě nemůže podruhé vstoupit do lůna své matky a narodit se?" 5Ježíš odpověděl: "Z Božího pověření ti říkám, že pokud se člověk nenarodí z vody a ducha, nebude schopen vstoupit do Božího království. 6Co se narodilo z těla, je tělo a to, co se narodilo z ducha, je duchovní. 7Nebud' udiven, že jsem ti řekl, že se musíte znovu narodit. 8Vítr fouká tam, kam si přeje, a slyšíš jeho zvuk, ale nevíš, odkud přichází a kam jde. Je to tak u každého, kdo byl zrozen z ducha."⁴¹

9Nikodém odpověděl. "Jak se to může stát?" 10Ježíš odpověděl: "Jsi učitelem v Izraeli a těmto věcem nerozumíš? 11Z Božího pověření tě ujišťuji, že mluvíme o vě-

cech, o nichž víme, a svědčíme o věcech, které jsme viděli, ale nepřijímáte naše svědectví evangelia. 12Pokud jsem vám řekl o věcech na zemi a nevěříte jim, jak budete věřit nebeským věcem,⁴² když vám o nich řeknu? 13A nikdo nevystoupil do nebe⁴³ kromě toho, kdo má svůj původ v Bohu, ten, kdo je Syn člověka.⁴⁴ 14A právě jako Mojžíš pozvedl hada na poušti, stejným způsobem musí být Syn člověka pozvednut, 15aby všichni, kdo v něj věří, mohli získat život nadcházejícího Věku.⁴⁵

16Bůh miloval svět tímto způsobem, že dal svého jedinečně zplozeného Syna,⁴⁶ aby každý člověk, který v něj věří, nezahynul, ale měl život nadcházejícího věku. 17Neboť Bůh neposlal svého Syna do světa⁴⁷ za účelem

zení popsáno jako nový život vzcházející ze semene evangelia (Lk. 8:11). Vůči Nikodémovi tedy Ježíš používá biologickou metaforu a vůči veřejnosti, která slyšela podobenství o rozséváči, zemědělskou metaforu. Ty jsou krásně zkombinovány v 1 Pet. 1:22-25, kde být zrozen znovu je založeno na semenu, kterým je evangelium. NZ tedy obsahuje jedinou unitární teologii, jak se stát věřícím. Začíná vírou v Ježíšovo evangelium Království (Mk. 1:14-15). Evangelium je podáváno formou "zkratky" na "slovo" nebo "Boží slovo". Toto evangelium Království obsahuje základní semeno nesmrtelnosti a převádí na nás tvořivý život Boha, *logos*, slovo zvěstované jako evangelium všemi evangelisty a pisateli NZ. Stáváme se Božími dětmi infúzí Jeho semene do nás (1 Jan 3:9). Duchovní paralela s přirozenou reprodukcí "semenem" (*sperma* a *sporos*) je zřejmá. Člověk by mohl myslet na lidskou hlavu jako na vajíčko a na evangelium Království, jež musí do ní proniknout skrze sluch a zprostředkovat porozumění. Podobenství o rozséváči je nezbytné pro pochopení všech podobenství (Mk. 4:13). Podobenství o rozséváči nás učí o podstatném "novém kořeni osobnosti při znovuzrození" (*Hastings Dictionary of the Bible*, sv. 4, s. 216), vytvořeném obnovujícím semenem.

⁴¹ Znovuzrození se musí stát nyní a závisí na neviditelné činnosti tvořivého ducha/slova/evangelia Božího. NZ nikde neříká, že k znovuzrození může dojít pouze při budoucím vzkříšení. Jakub (1:18) pomocí jiné metafory říká, že Bůh "nás zrodil" (obraz je o matce rodící dítě). Petr říká, že křesťané se znovu narodili a jako novorozené

děti musí vyhledávat pravé mléko evangelia (1 Pet. 1:23-2:2).

⁴² Velké duchovní pravdy evangelia, pocházející od Boha v nebi. Nemá to nic společného s představou "jít do nebe" při smrti; o tom Bible nic neříká. Svatí budou vládnout a panovat na Zemi (Zj. 5:10; Dan. 7:14, 18. 22, 27; 2:44).

⁴³ tj. získán přístup k Božím tajemstvím. Ježíš je most mezi nebem a zemí.

⁴⁴ Lidská bytost spatřená předem ve vidění v Danielovi 7.

⁴⁵ Život budoucího Království, příliš neurčitě překládaný jako "věčný život". Fráze pochází z Dan. 12:2, kde popisuje "život [budoucího] věku" po vzkříšení k nesmrtelnosti. Tento život musí být nyní ochutnáván předem po uvěření evangeliu, jak je Ježíš kázal, a díky tomu v duchu přijímána záloha nebo předzvěst Království.

⁴⁶ Všichni synové v Bibli jsou zplozeni, a tak "syn" znamená zplození a vstup do existence. Toto je podrobně popsáno, po prohlášení o zplození Syna v Ž. 2:7, v příbězích o narození v Matoušovi a Lukášovi. Viz Matouš 1:18, 20 ("zplozeno v ní") a Lukáš 1:35 ("je zplozeno"), které poskytují definici Syna Božího. Počátek Syna byl v Iz. 9:6 dlouho předvídan, kde Syn/dítě "bude zplozen/o" (přivedeno Bohem k existenci, zplozeno Bohem) 1 Jan 5:18 zaznamenává stejnou událost v čase: zplození jedinečného Syna Božího, Ježíše (srv. 2 Sam. 7:14; 1 Paralip 17:13-15).

⁴⁷ Být poslán do světa znamená být pověřen úkolem mu kázat. Učedníci byli posláni stejným způsobem jako Ježíš (20:21). Všichni proroci byli "posláni".

odsouzení světa, ale aby svět mohl být skrze něj zachráněn. ¹⁸Osoba, která v něj věří, není odsouzena. Ale ten, kdo nevěří, byl již odsouzen, protože neuvěřil ve zjevení a celý program⁴⁸ jedinečně zplozeného⁴⁹ Božího Syna. ¹⁹Toto je důvod k odsouzení: Světlo přišlo do světa a lidé milovali temnotu spíše než světlo, protože jejich činnosti byly zlé. ²⁰Každý, kdo činí zlé věci, nenávidí světlo a nepřichází ke světlu, aby jeho díla nebyla obnažena. ²¹Ten, kdo vykonává pravdu, však přichází na světlo, aby jeho díla mohla být ukázána jako vykonaná pod Božím vedením."

²²Po těchto věcech přišel Ježíš a jeho učedníci do Judeje, zůstával tam s nimi a křtil⁵⁰ lidi. ²³A Jan Křtitel křtil v Ainon poblíž Salim, protože tam bylo mnoho pramenů, a lidé přicházeli a byli křtěni. ²⁴Jan Křtitel ještě nebyl uvržen do vězení.

²⁵Mezi Janovými učedníky vyvstal spor s jedním Židem ohledně očištění. ²⁶Přišli tedy k Janovi a zeptali se ho: "Rabbi, ten, který byl s tebou na druhé straně Jordánu, ten, o kterém jsi podal svědectví,⁵¹ křtí a připojuje se k němu mnoho lidí." ²⁷Jan odpověděl: "Člověk nemůže obdržet nic, pokud mu to nebude uděleno z nebe. ²⁸Vy sami potvrdíte

skutečnost, že jsem řekl: 'Nejsem Mesiáš, ale byl jsem poslán před ním.' ²⁹Ten, kdo má nevěstu, je ženich. Ale přítel ženicha, který stojí a poslouchá ho, má velkou radost, když slyší hlas ženicha. Jsem proto plný radosti. ³⁰On musí růst, zatímco já se menšit.

³¹Ten, kdo přichází shora,⁵² je nadřazený všem. Ten, kdo přichází ze země, je pozemský a mluví pozemsky. Ten přicházející z nebe,⁵³ je nade všechny. ³²Podává svědectví o tom, co viděl a slyšel. Ale nikdo nepřijímá jeho svědectví.⁵⁴ ³³Ten, kdo přijímá jeho svědectví-evangelium, dává svou pečeť na skutečnost, že Bůh je pravdivý. ³⁴Neboť ten, koho Bůh poslal jako svého zmocněnce, mluví Boží slova, neboť nerozdává ducha odměněně. ³⁵Otec miluje Syna a dal mu moc nad vším. ³⁶Osoba, která věří v Syna, má život nadcházejícího věku. Ten, kdo odmítne poslouchat Syna⁵⁵ tento život neuvidí. Spíše nad ním visí spravedlivá Boží zuřivost."⁵⁶

4 ¹Nyní, když se Ježíš dozvěděl, že fari-zeové slyšeli, že Ježíš činí a křtí více učedníků než Jan ²(ačkoli Ježíš sám křty vlastně neprováděl, ale jeho učedníci jako jeho zmocněnci⁵⁷), ³opustil Judsko a vrátil se do Galileje. ⁴Ale musel projít Samařsko. ⁵Přišel

⁴⁸ Doslova, ve jméno, které zahrnuje celý charakter a činnost Boha.

⁴⁹ Ježíš, Syn Boží, byl jedinečně zplozen, přive- den k existenci biologickým zázrakem v lůně Ma- rie. Lukáš 1:35 poskytuje tuto základní pravdu přesně v autoritativních slovech anděla Gabriela a Mat 1:18, 20 hovoří o původu (*genesis*), nejen o narození, toho, kdo je "zplozen v ní" (Mat. 1:20, *gennethen*). Syn je jediný zplozený v 1 Jan 5:18.

⁵⁰ Je důležité si uvědomit, že Ježíš křtil se svými učedníky ve vodě, viz 4:1. Sám Ježíš byl pokřtěn ve vodě, což vyžadovalo poslušnost vůči Bohu. Spása je dána těm, kteří poslouchají Ježíše (Heb. 5:9).

⁵¹ To znamená, "ten, o němž jsi řekl, je Mesiáš."

⁵² Jehož původ je od Boha nadpřirozeným zázra- kem v Marii (Lk 1:35). Ten, kdo je božsky oprávněn.

⁵³ To je idiomatické pro někoho, kdo je Božím da- rem, protože "všechny dobré dary přicházejí z nebe" (Jakub 1:17; 3:15). To nemá nic společ-

ného s předlidskou osobou, která už z definice by nemohla být slíbeným potomkem Davida v přímé linii, nezbytně kvalifikovanou pro mesiáš- ství.

⁵⁴ Evangelium království.

⁵⁵ Odmítnutí poslouchat Syna je opakem víry v Syna. To nám dává nejzákladnější ze všech biblických pravd o spáse. Spása je dána pouze těm, kteří poslouchají Syna (Heb. 5:9; 1 Tim. 6:3; 2 Jn. 7-9; Jn. 12:44 a další). Pavel používá sou- hrnné rčení "poslušnost víry" (rámuující celou knihu Římanům: Řím. 1:5; 16:26).

⁵⁶ To znamená, že mu hrozí zničení, pokud ne- reaguje pokáním a vírou v evangelium Králov- ství, jaké kázal Ježíš a každý pisatel NZ (Mk. 1:14-15; Skutky 8:12, atd).

⁵⁷ Pavel následoval tuto praxi v 1 Kor. 1:14-16. Význam křtu vodou v NZ nemůže být přeháněn. Nepokřtění lidé nebyli považováni za součást NZ komunity. Jedna forma "ultradispenzacionalis- mu" má tendenci plést kvůli této snadné záleži- tostí některé lidi.

do města v Samařsku, zvaného Sychar, blízko pozemku, který dal Jákob svému synovi Josefovi. ⁶Byla tam Jákobova studna a Ježíš, unavený z cestování, se posadil ke studni. Bylo kolem poledne.

⁷Samařská žena přišla načerpat vodu a Ježíš jí řekl: "Dej mi napít." ⁸Jeho učedníci šli do města nakoupit jídlo. ⁹Samařská žena mu řekla: "Jak můžeš ty, Žid, žádat mne, Samařanku, o nápoj?" (Neboť Židé se se Samařany nestýkají.) ¹⁰Ježíš jí odpověděl: "Kdybys znala ten Boží dar a kdo je ten, kdo od tebe žádá nápoj, požádala bys ho a on by ti dal živou vodu." ¹¹Žena mu řekla: "Pane,⁵⁸ nemáš ani vědro a studna je hluboká; kde tedy můžeš získat tu živou vodu? ¹²Jsi větší muž než náš otec Jákob, který nám dal tuto studnu a pil z ní sám se svými syny a se svým skotem?" ¹³Ježíš odpověděl: "Každý, kdo pije tuto vodu, bude znovu žít." ¹⁴Ale kdokoli pije vodu, kterou dávám já, nikdy nebude mít žízeň: voda, kterou mu dám, se v něm stane pramenem vody prýstící k životu nadcházejícího věku."

¹⁵Žena mu řekla: "Pane, dej mi tu vodu, abych nedostala žízeň a nemusela sem chodit čerpat vodu." ¹⁶Ježíš jí řekl: "Jdi a vezmi svého manžela." ¹⁷Žena odpověděla: "Nemám manžela." ¹⁸Ježíš řekl: "Je skutečností, že jsi měla pět manželů, a muž, se kterým nyní žiješ, není tvůj manžel. To, co jsi právě řekla, je pravda." ¹⁹Žena mu řekla: "Pane, vidím, že jsi prorok. ²⁰Naši předkové uctívali

na této hoře, ale vy říkáte, že místo, kde lidé musí uctívat, je v Jeruzalémě." ²¹Ježíš řekl: "Věř mi, ženo, přichází hodina, kdy nebudete uctívat Otce ani na této hoře, ani v Jeruzalémě. ²²Vy lidé uctíváte to, čemu nerozumíte; my uctíváme to, čemu rozumíme, protože spása přichází od Židů.⁵⁹ ²³Přichází však čas a nyní je tu, kdy praví ctitelé budou uctívat Otce v duchu a v pravdě, neboť Otec hledá takové lidi, aby Ho uctívali. ²⁴Bůh komunikuje skrze ducha,⁶⁰ a ti, kdo ho uctívají, musí Ho uctívat na základě ducha a pravdy." ²⁵Žena řekla: "Vím, že přichází Mesiáš (zvaný Kristus). Až přijde, řekne nám všechno." ²⁶Ježíš odpověděl: "Já jsem on, ten Mesiáš,⁶¹ ten, který k tobě mluví."

⁴²⁷V tuto chvíli se jeho učedníci vrátili a byli ohromeni, když zjistili, že mluví se ženou, ale nikdo z nich se nezeptal: "Co od ní chceš, nebo o čem s ní mluvíš?" ²⁸Žena nechala svou nádobu na vodu a šla do města a řekla lidem: ²⁹"Pojďte a setkejte se s mužem, který mi řekl všechno, co jsem kdy udělala! Mohl by to být Mesiáš?" ³⁰Opustili město a byli na cestě k Ježíši.

³¹Mezitím ho učedníci vyzývali: "Rabbi, něco sněz." ³²Řekl však: "Musím jíst jídlo, které neznáte." ³³Učedníci si tedy říkali: "Mohl mu někdo přinést něco k jídlu?" ³⁴Ježíš řekl: "Mým jídlem je konat vůli Toho, kdo mě pověřil, a dokončit Jeho dílo. ³⁵Nemáte rčení: 'Čtyři měsíce a poté sklizeň?' No, říkám vám, rozhlédněte se, podívejte se na

⁵⁸ Všimněte si, že ho oslovuje "pane", ale nikdo si nepředstavuje, že zvat Ježíše "pánem" znamená, že byl Božstvem! Tak v Ž. 110:1, který ovládá myšlení celého NZ, druhým pánem (*adonai*) není Bůh. Ježíš je svrchovaně vyvýšeným lidským Mesiášem, druhým Adamem (1. Kor 15: 45-49; 1 Tim. 2:5). To, že Bůh je jedinečný a jediný Pán se neustále opakuje v NZ. Ježíš je Mesiáš, a to je klíč k pochopení křesťanské víry. Popírat Ježíše jako Mesiáše je největší ze všech lží (1 Jan 2:22)

⁵⁹ Toto je jedno z velkých potvrzení netrojiční víry Ježíše a Bible. Představa, že Bůh je jednou Podstatou ve třech Osobách, je Písmu naprosto cizí. Bůh hebrejské Bible, tedy Židů, a Bůh Ježíše, je jediný a jedinečný pravý Bůh (Jn. 17:3; Mk. 12: 29, atd).

⁶⁰ Doslova "Bůh je duch", což znamená, že komunikuje přes ducha. Význam není "Bůh je nějaký duch". Bůh je láska a Bůh je světlo jsou paralelní výroky. Spasení je založeno na "lásce k pravdě, aby byli spaseni". (2 Tes. 2:10).

⁶¹ Rčení "Já jsem on" v Janovi je Janův živý způsob, jak zdůraznit, že vše, co píše, je zaměřeno na prokázání, že Ježíš je Mesiáš (20:31). Význam slov "Já jsem on" (jako zde, poprvé ve 4: 26), "Já jsem ten" je "Já jsem Kristus, Mesiáš". Se SZ to nemá nic společného "Já jsem ten, kdo je," "Já jsem existující sám ze sebe" Ex. 3:14 (LXX) nebo "Já jsem, který jsem" (heb.), jak řekl Bůh. Ježíš zde v Janovi neopakoval řečtinu z Ex. 3:14: "Já jsem ten, který existuje." Jeho nárok je být Mesiášem (srv. 1 Jan 5:1-2; 2:22).

pole, jsou bílá, připravená ke sklizni! ³⁶Ženci už je vyplácena jeho mzda: už přináší ovoce pro život nastávajícího věku, takže rozsévá⁶² a žnec se mohou radovat spolu. ³⁷Znáte přísloví: 'Jeden rozsévá a druhý sklízí.' ³⁸Poslal jsem vás, abyste kosili sklizeň, pro kterou jste nepracovali. Jiní pro ni pracovali a podílíte se na odměně z jejich práce."

³⁹A mnoho Samařanů toho města v něj uvěřilo díky slovům ženy, která svědčila: "Řekl mi všechno, co jsem kdy udělala." ⁴⁰Když k němu přišli Samařani, pozvali ho, aby zůstal s nimi; a zůstal tam dva dny. ⁴¹Mnohem více uvěřilo díky jeho slovu⁶³ ⁴²a řekli ženě: "Už nevěříme kvůli *tvému* slovu, neboť jsme sami slyšeli a jsme přesvědčeni, že toto je opravdu Spasitel světa."

⁴³Když utekly dva dny, Ježíš odešel do Galileje. ⁴⁴Neboť Ježíš sám svědčil o tom, že prorok nemá ve své zemi žádnou čest. ⁴⁵Když přišel do Galileje, Galilejci ho přivítali, když viděli všechno, co udělal v Jeruzalémě při svátku; neboť oni sami také šli ke svátku.

⁴⁶Ještě jednou Ježíš navštívil Kánu v Galileji, kde proměnil vodu na víno. A tam byl nějaký královský úředník, jehož syn ležel nemocný v Kafarnaum. ⁴⁷Když uslyšel, že Ježíš přišel z Judska do Galileje, šel k němu a požádal ho, aby sestoupil a uzdravil jeho syna, který byl blízko smrti. ⁴⁸Ježíš mu řekl: "Pokud vy lidé neuvidíte znamení a zázraky, neuvěříte." ⁴⁹Královský úředník řekl: "Pane, sestup, než moje dítě zemře." ⁵⁰Ježíš mu řekl: "Můžeš jít, tvůj syn bude žít." Muž uvěřil tomu, co mu Ježíš řekl,⁶⁴ a odešel. ⁵¹Když byl na cestě domů, setkali se s ním jeho otro-

ci a řekli mu, že jeho chlapec žije. ⁵²Zeptal se jich, kdy se začal zotavovat. Řekli mu: "Horečka ho opustila včera, kolem jedné odpoledne." ⁵³Otec si pak uvědomil, že to byl přesný okamžik, kdy mu Ježíš řekl: "Tvůj syn bude žít." Tak on i celá jeho domácnost uvěřili. ⁵⁴To byl druhý symbolický zázrak, který Ježíš provedl, když se vrátil z Judska do Galileje.

5 ¹Poté následoval židovský⁶⁵ svátek a Ježíš šel do Jeruzaléma. ²V Jeruzalémě u ovčí brány je bazén zvaný aramejsky Bethesda s pěti kolonádami. ³Lehává tam spousta nemocných lidí, slepých, zmrzačených a ochrnutých, čekajících na pohyb vody. ⁴Neboť Pánův anděl občas sestoupil v určitých obdobích do bazénu a zamíchal vodou. Kdokoli poprvé vstoupil, když byla voda promíchána, byl vyléčen z jakékoli nemoci, již byl postižen. ⁵Byl tam jeden muž, který byl nemocný 38 let. ⁶Ježíš ho tam viděl ležet a věděl, že je už dlouho invalidní, a zeptal se ho: "Chceš být uzdraven?" ⁷Nemocný odpověděl: "Pane, nemám nikoho, kdo by mě vzal dolů do bazénu, když se voda promíchá. Když se snažím sestoupit, někdo jiný jde přede mnou." ⁸Ježíš mu řekl: "Zvedni své lože a jdi," ⁹a muž byl okamžitě uzdraven, zvedl své lože a začal chodit. Ten den byl sabat.

¹⁰Tak Židé řekli muži, který byl uzdraven: "Je sabat a není dovoleno, abys nosil své lože." ¹¹Ale on jim odpověděl: "Ten, kdo mě uzdravil, řekl: 'Vezmi si své lože a chod'." ¹²Řekli mu: "Kdo je ten muž, který ti řekl, abys vstal a chodil?" ¹³Muž, který byl uzdraven,

⁶² Veškeré ovoce v NZ se rodí ze slova evangelia Království (Mt. 13:19; Lk. 8:11-12; 1 Pet. 1:23-25).

⁶³ Evangelium Království z Ježíšových rtů. "Slovo" je standardní zkratka pro slovo/evangelium království (Mt. 13:19; Lk. 8:11-12), spasitelné evangelium (viz Skutky 8:12; 19:8; 20:24-25); 28:23, 31). Neměnným základem skutečné křesťanské víry je věřit Ježíši a poslouchat jej (Jn. 3:36; Heb. 5:9).

⁶⁴ Velký klíč ke křesťanskému úspěchu: věřit a poslouchat, co říká Ježíš. Je to víc než jen "přijmout Ježíše" jako toho, kdo za nás všechny ze-

mřel. Ježíšova smrt a vzkříšení jsou pro evangelium ústřední, ale nikdy nevylučují poslušnost Ježíšovým slovům. (12:44 a násl.).

⁶⁵ Ne křesťanský, ale židovský svátek. Jan neztotožňoval svátky kalendáře SZ s praxí křesťanů. Viz Kol. 2:16-17, kde NZ uvádí, že starozákonní kalendář je jen stínem – každoroční svátky, měsíční nové měsíce a týdenní sabaty. Tento stín je negativně srovnáván s Mesiášem, který přišel. Mesiáš je realita, jejímž stínem byl kalendář. Pavel naléhal, aby trojnásobný kalendář nebyl křesťanům pod Novou smlouvou vnučován.

nevěděl, kdo to je, protože Ježíš odešel a protože na tom místě byl dav. ¹⁴Poté ho Ježíš našel v chrámu a řekl mu: "Podívej, teď jsi uzdraven. Už více nehřeš. Pokud ano, může se ti stát něco horšího." ¹⁵Muž odešel a Židům oznámil, že Ježíš je ten, kdo ho uzdravil. ¹⁶Tak tedy Židé pronásledovali Ježíše, protože tyto věci činil v sabatu. ¹⁷Ježíš jim odpověděl: "Můj otec pracuje až dosud a já také pracuji." ¹⁸Proto se Židé snažili o to více, aby ho zabili, protože nejen že porušil sabat, ale nazýval Boha svým vlastním Otcem a stavěl se na stejnou úroveň s Bohem.⁶⁶

¹⁹Tak jim Ježíš odpověděl slovy: "Opravdu vám říkám, že syn není schopen dělat nic z vlastní pravomoci. Může dělat pouze to, co vidí, že dělá jeho otec. Ať už dělá jeho otec cokoli, syn to rovněž dělá. ²⁰Protože Otec miluje Syna, ukázal mu, co dělá, a ukáže mu větší věci, abyste mohli žasnout. ²¹Neboť stejně jako Otec zvedá mrtvé a oživuje je, tak i Syn oživuje toho, koho si přeje. ²²Otec nese soudí nikoho, ale dal veškerý soud do rukou Syna⁶⁷ ²³tak, že každý smí ctít Syna, jako ctí Otce. Kdo nectí Syna, nectí Otce, který ho pověřil jako svého zmocněnce.

²⁴Říkám vám to s nejvyšší pravomocí, že ten, kdo slyší⁶⁸ moje evangelium-slovo, a tak věří v toho, kdo mě pověřil, má život nadcházejícího věku,⁶⁹ a nepřejde na soud, ale byl přenesen ze smrti do života. ²⁵Opravdu vám říkám, že přichází hodina, a nyní už je, kdy mrtví uslyší hlas Božího Syna a ti, kteří slyší, se vrátí k životu. ²⁶Stejně jako Otec má život v sobě, tak udělil Synovi, aby měl život

v sobě,²⁷ a dal mu pravomoc vykonávat soud, protože je Synem člověka.⁷⁰ ²⁸Nebud'te tím ohromeni, protože přichází hodina, kdy všichni, kdo jsou ve svých hrobech, uslyší hlas Syna člověka. ²⁹Vyjdou ze svých hrobů, ti, kteří činili dobro ke vzkříšení života⁷¹ a ti, kteří praktikovali zlo ke vzkříšení soudu.⁷²

³⁰Ze své vlastní pravomoci nemůžu dělat nic. Jak slyším, soudím, a můj soud je spravedlivý, protože nehledám svou vlastní vůli, ale vůli toho, který mě pověřil jako svého zmocněnce. ³¹Pokud svědčím o sobě, mé svědectví není pravdivé. ³²Ale je tu ještě ten, kdo o mně svědčí, a já vím, že svědectví, které vydává na mou podporu, je pravda.

³³Vyslali jste posly k Janovi a on svědčil o pravdě, ³⁴ale já nepřijímám svědectví od lidí. Ale tohle vám říkám, abyste mohli být spaseni. ³⁵On byl jasné zářící světlo a byli jste ochotni na nějaký čas se radovat.

³⁶Ale já mám mnohem větší svědectví než Jan, protože skutky, které mi dal Otec, abych je činil, tyto skutky svědčí o tom, že mě Otec pověřil. ³⁷A můj Otec, který mě pověřil, podal svědectví o mně. Nikdy jste neslyšeli Jeho hlas ani neviděli Jeho podobu. ³⁸A nemáte Jeho slovo⁷³ žijící ve vašem srdci. Protože ten, koho Otec pověřil – tomu nevěříte.⁷⁴

³⁹Prohledáváte Písmo, protože si představujete, že v něm máte život nadcházejícího věku. Jsou to právě spisy Písma, která o mě svědčí. ⁴⁰Ale vy nejste ochotni přijít ke mně, abyste měli ten život. ⁴¹Nepřijímám chválu od lidí, ⁴²ale vím, že v sobě nemáte Boží lásku. ⁴³Přišel jsem ve jménu svého Ot-

⁶⁶ Ježíš jako jedinečný, bezhříšný, panensky zplozený člověk měl funkční rovnost s Bohem, vždy vyjadřující a provádějící vůli svého Otce. To rozhodně nečiní Ježíše spoluvěcnou součástí trojjediného Boha. Ironií je, že zastánci Trojice postavili Syna do pozice úplné rovnosti s Bohem, přesně to, z čeho jej nepřátelští Židé obvinili a co on pevně odmítl (srv. 10:33).

⁶⁷ Pro skvělé prohlášení, které to potvrzuje, viz Skutky 17:31.

⁶⁸ Zahrnuje to poslušnost, ovšem, srov. Heb. 5:9 a Jan 3:36, atd.

⁶⁹ Život Božího království, ochutnaný nyní v duchu, a plně zakoušený, až budoucí mesiášské

Království dorazí při návratu Ježíše.

⁷⁰ Ten, kdo nakonec při svém návratu soudí, řídí a spravuje celý svět (viz Dan. 7:14, 18, 22, 27; Iz. 32:1; 16:5).

⁷¹ Nezničitelný život, nesmrtelnost v budoucím Království na Zemi.

⁷² Druhé vzkříšení ze Zj. 20:11 a dál, kde se všichni ostatní mrtví (20:5), tj. ti nehodni prvního vzkříšení, vrátí k životu. Mnozí z nich žili a zemřeli, aniž by kdy slyšeli o Ježíši.

⁷³ "Slovo" je nepostradatelné evangelium Království kázané Ježíšem (Mk. 1:14-15; Lk. 8:12. atd).

⁷⁴ Poslušnost je ovšem zahrnuta (Heb. 5:9).

ce jako Jeho zmocněnec a vy mě nepřijímáte. Pokud však někdo přijde svým vlastním jménem, *budete* ho uznávat. ⁴⁴Jak můžete věřit, když přijímáte chválu od sebe navzájem, a nevyhledáváte chválu, která pochází od jediného, kdo je Bůh?⁷⁵ ⁴⁵Nepředstavujte si, že vás obviním před Otcem. Je tu někdo, kdo vás bude obviňovat, a to je Mojžíš, do kterého, tvrdíte, jste vložili svou naději. ⁴⁶Pokud byste vskutku věřili Mojžíšovi, věřili byste mně, protože o mně psal. ⁴⁷Ale pokud nebudete věřit jeho spisům, jak můžete věřit mým slovům?⁷⁶

6 ¹Poté Ježíš přešel na druhou stranu Galilejského jezera (nebo Tiberiadského) za následoval ho velký dav; viděli totiž zázračná znamení, která předváděl pro nemocné lidi. ³Ježíš pak vyšel na úbočí a seděl tam se svými učedníky. ⁴Blížil se židovský⁷⁷ každoroční svátek pesach. Ježíš se podíval na velký dav, který k němu přicházel, a řekl Filipovi: "Kde nakoupíme jídlo, aby se tito lidé mohli najíst?" ⁶Řekl to jako zkoušku pro Filipa, protože sám věděl, co hodlá dělat. ⁷Filip odpověděl: "Chléb v hodnotě 200 denárů nebude stačit, i kdyby každý měl malou porci." ⁸Je-

den z jeho učedníků Ondřej, bratr Šimona Petra, řekl: ⁹"Je tu mladý hoch, který má pět bochníků chleba a dvě ryby, ale to pro takový zástup stěží postačí." ¹⁰Ježíš řekl: "Řekněte lidem, aby se posadili." Na tom místě bylo hodně trávy, a tak bylo usazeno asi 5 tisíc mužů. ¹¹Ježíš pak vzal ty bochníky a když vzdal díky, rozděloval je lidem, kteří seděli. S rybami udělal totéž, kolik jen chtěli. ¹²Když se lidé najedli dosyta, řekl učedníkům: "Posbírejte zbývající kousky chleba, aby se zbytečně nic nepromrhalo." ¹³Shromáždili to, co zbylo z pěti ječmenných chlebů, a naplnili 12 košů. ¹⁴Když lidé viděli zázračné znamení, které Ježíš provedl, říkali: "Musí to být skutečně prorok, který měl přijít na svět."⁷⁸ ¹⁵Ježíš, když poznal, že se chystají přijít, zmocnit se ho a učinit jej králem,⁷⁹ znovu ustoupil na horu, aby byl sám.

¹⁶A když bylo pozdě, odjeli učedníci v člunu, ¹⁷a křižovali jezerem do Kafarnaum, a už se zešeřilo a Ježíš k nim ještě nepřišel. ¹⁸Jezero se rozbouřilo, protože foukal silný vítr. ¹⁹Když uveslovali asi 3 nebo 4 míle, uviděli Ježíše, jak kráčí po jezeru a blíží se k nim, a byli vystrašení. ²⁰Řekl jim: "To jsem já,⁸⁰ ne-

⁷⁵ To je významně a dramaticky pravdivé o lidech, kteří nevěří Mojžíšově definici Jediného Boha v Deut. 6:4, že On je jediný Pán, nevěří v Ježíšovo potvrzení tohoto unitárního monoteistického vyznání, když je Ježíš prohlásil za nejdůležitější ze všech příkazů (Mk. 12:29; Jan 17:3). Jeden Bůh je Otec asi 1300krát v NZ a tisíckrát v Bibli.

⁷⁶ Všimněte si neustále se opakujícího tématu: že víra v Ježíše je opravdová, pouze pokud uznává poslušnost Ježíši (Jn. 3:36, atd; srv. Heb. 5:9), což samozřejmě zahrnuje inteligentní pevné uchopení Ježíšových slov.

⁷⁷ Ne křesťanský. Židovský svátek trval 8 dní, včetně zahájení označeného zabitím beránka pesach. První sváteční den následoval 15. nisanu a skončil další oslavou 21. nisanu. Ježíš snědl své poslední jídlo, když národ slavil jídlo pesach. Následující den zemřel (stále ještě 15. nisan).

⁷⁸ Deut. 18:15-18, citován dvakrát ve Skutcích jako vymezení očekávaného Mesiáše, který rozhodně nebyl očekáván jako BŮH, ale jako Boží jedinečný zmocněnec a zástupce, druhý Adam a Boží Syn. Přijít na svět znamená narodit se.

⁷⁹ Zástup jednal na základě všech očekávání SZ, což rozhodně není v NZ odvoláno! Necháпали, že Mesiáši bylo předurčeno trpět a nejprve zemřít, pak být vyvýšen do nebe a teprve poté při svém druhém příchodu (*Parousia*) zaujmout své postavení Krále nové společnosti na Zemi. Mesiášské drama, které prostupuje celou Bibli, je dnes pro návštěvníky bohoslužeb z velké části ztraceno.

⁸⁰ Řecký idiom je "Já jsem [on]." Určitě neprohlašuje, že je BŮH, tady nebo při jakémkoli jiném výskytu této sebeidentifikace. Význam "Já jsem [on]" v Janovi 8:58 a na dalších místech byl Janem pečlivě zaveden, když tuto větu uvádí a jasně jí dává význam "Já jsem on; ten Mesiáš" (Jn. 4:25-26). Jan napsal celou knihu, aby nás přesvědčil, že "Ježíš je Mesiáš, Boží Syn" (20:31), rozhodně bez úmyslu dokázat, že Ježíš je Bůh, což by bylo v rozporu s unitární monoteistickou vírou Ježíše v Janovi 17:3; 5:44. Kdyby Ježíš byl Bůh a všichni víme, že Otec je Bůh, znamenalo by to dva, kteří jsou Bohem, což jsou dva Bohové a porušuje to první přikázání tak silně zdůrazněné Ježíšem v Markovi 12:29. Ježíšovo vyznání víry by mělo vždy poskytovat nepostrada-

bojte se." ²¹Chtěli ho vzít na loď a loď okamžitě dorazila na břeh, kam mířili.

²²Příští den zástup stojící na druhé straně jezera tam viděl jen jednu⁸¹ malou loď. Všimli si, že Ježíš nešel do lodi se svými učedníky, ale že učedníci zůstali sami. ²³Další malé lodě přijely z Tiberiady poblíž místa, kde jedli chléb poté, co pán vzdal díky. ²⁴Když viděli, že Ježíš tam není, ani učedníci s ním, nastoupili do malých lodí a odjeli do Kafarnaum hledat Ježíše. ²⁵Když ho našli přes jezero, řekli mu: "Rabbi, kdy ses dostal sem?"

²⁶Ježíš odpověděl: "Říkám vám s nejvyšší pravomocí, nehledáte mě, protože jste viděli zázraky, ale protože jste dostali jídlo a byli uspokojeni. ²⁷Nepracujte pro pomíjivý pokrm, ale pro pokrm, který zůstává pro nastávající věk,⁸² který vám dává Syn člověka⁸³ protože Otec, který je Bůh,⁸⁴ ho zmocnil, aby jej poskytl." ²⁸A oni mu řekli: "Co máme dělat, abychom pracovali na Božích dílech?" ²⁹Ježíš odpověděl: "Toto je Boží dílo: že věříte tomu, koho Bůh pověřil jako svého zástupce." ³⁰Řekli mu tedy: "Jaké znamení nám dáš, abychom tě snad pochopili a věřili ti? Co uděláš? ³¹Naši předkové jedli mannu na poušti, jak je psáno v Písmu: 'On, Bůh, dal jim chléb z nebe, aby jedli.'" ³²Ježíš jim řekl: "Říkám vám s nejvyšší pravomocí: nebyl to Mojžíš, kdo vám dal ten chléb z nebe, ale můj Otec, který vám dává pravý chléb z nebe,

³³neboť Boží chléb je chléb přicházející z nebe a ten dává život⁸⁵ světu." ³⁴Řekli mu: "Páne, dávej nám stále tento chléb."

³⁵Ježíš jim řekl: "Já jsem ten chléb života. Každý, kdo přichází ke mně, nebude hladovět a ten, kdo ve mě věří, už nikdy nebude žíznit. ³⁶Ale řekl jsem vám, že jste mě viděli a stále ještě nevěříte. ³⁷Každý, koho mi dává můj Otec, přichází ke mně, a od toho, kdo ke mně přichází, se nikdy neodvrátím, ³⁸protože jsem sestoupil z nebe,⁸⁶ ne abych činil svou vlastní vůli, ale vůli Toho, který mě pověřil. ³⁹To je vůle toho, kdo mě pověřil: aby žádný daný mi Bohem, nebyl ztracen, ale vzkřísím ho v poslední den tohoto věku. ⁴⁰To je vůle mého Otce, aby každý, kdo vidí Syna a věří v něj, získal život nastávajícího věku,⁸⁷ a já ho vzkřísím v poslední den tohoto věku."

⁴¹To způsobilo, že Židé proti němu reptali, protože řekl: "Já jsem chléb, který sestupuje z nebe." ⁴²Říkali: "Jistě je to Ježíš, syn Josefa, kterého známe, jehož otce a matku známe? Jak tedy může říci, že sestoupil z nebe?" ⁴³Ježíš jim odpověděl: "Nereptejte mezi sebou. ⁴⁴Nikdo ke mně nemůže přijít, dokud ho Ten, který mě pověřil, nepřitáhne, a já ho vzkřísím v poslední den tohoto věku. ⁴⁵V prorocích v Písmu je napsáno: 'Všichni budou učeni Bohem.' Každý, kdo slyšel a učil se od Otce, přichází ke mně, ⁴⁶ne že by někdo Otce viděl. Pouze ten, kdo je od Otce,

telné srdce celé teologie a učení, které si nárokuje, že je biblicky křesťanské.

⁸¹ Fráze "jen jednu" je naprosto jasná a vůbec nedochází k žádné diskusi. Stejný jazyk definuje Boha "jen jeden, kdo je pravý Bůh" (Jan 17:3), a "kromě něj není nikdo jiný" (Mk. 12:32). Byla tam jen jedna loď, kromě ní žádná jiná. Tisíce osobních zájmen v jednotném čísle definují Boha jako jednu jedinou božskou osobu a jen jednu osobu.

⁸² Pokrm, který vám zajistí nesmrtelnost a který zaručuje místo v budoucím Království.

⁸³ Lidská bytost, Ježíšovo oblíbené sebeoznačení. Je založen na mesiášské lidské postavě v Danielovi 7.

⁸⁴ Toto je jeden z 1300 odkazů v NZ na Otce, který je Jediným Bohem biblického monoteismu. Důkaz pro unitární, nikoliv trojiční monoteismus je v obou zákonech masivní. Pozdější vývoj pod

pohanským vlivem, který vedl k trojjedinému Bohu při koncilu v Nikáji, je Bibli velmi vzdálený. Ježíš byl vyznávající unitární monoteista, jak dokazuje Marek 12:29.

⁸⁵ Křesťané nyní dostávají zárodek nesmrtelnosti tím, že věří v pravdivost Ježíšova učení a spisů Nového zákona, jež zavedl Ježíš, a získávají nesmrtelnost. Život navždy a život nezničitelný, pouze při budoucím vzkříšení, když se Ježíš vrátí na zemi (1. Kor 15:23).

⁸⁶ "Sestoupit z nebe" je hebrejský idiom, že je Božím darem pro nás. Jakub říká, že "každý dobrý dar sestupuje z nebe" a poznamenal, že skutečná moudrost "přichází z nebe" (1:17; 3: 15).

⁸⁷ Nesmrtelnost v budoucím Království na zemi, při Ježíšově návratu, aby vládl nad světem a řídil ho.

opravdu viděl⁸⁸ Otce. ⁴⁷Říkám vám s nejvyšší pravomocí, ten, kdo věří, má život nadcházejícího věku. ⁴⁸Já jsem chléb života. ⁴⁹Vaši předci jedli mannu na poušti a zemřeli. ⁵⁰To to je chléb, který sestupuje z nebe, abyste ho mohli jíst a nezemřít. ⁵¹Já jsem život dávající chléb, který sestoupil z nebe. Pokud někdo jí ten chléb, bude žít v nastávajícím věku,⁸⁹ a chléb, který dám, je moje tělo,⁹⁰ a je pro život světa."

⁶⁵²Tak se Židé mezi sebou dohadovali: "Jak nám může tento člověk dát jíst své tělo?" ⁵³Ježíš odpověděl: "Říkám vám s nejvyšší pravomocí: pokud nebudete jíst tělo Syna člověka⁹¹ a pít jeho krev, nemáte v sobě život. ⁵⁴Ten, kdo 'žvýká' mé tělo a 'pije mou krev', má život nadcházejícího věku, a já ho vzkřísím v poslední den tohoto současného věku. ⁵⁵Neboť mé tělo je pravý pokrm a moje krev je pravý nápoj. ⁵⁶Ten, kdo 'žvýká mé tělo' a 'pije mou krev' zůstává ve mně a já v něm. ⁵⁷Stejně jako mě živý Otec pověřil, tak i já žiji kvůli Otci a ten, kdo 'žvýká mě',⁹² bude žít kvůli mně. ⁵⁸To je chléb⁹³, který sestoupil z nebe – ne jako vaši předkové, kteří jedli a zemřeli. Ten žvýkající tento chléb, bude žít v nadcházejícím věku."⁹⁴ ⁵⁹To bylo Ježíšovo poselství, když učil v synagoze v Kafarnau-mu.

⁶⁰Mnozí z jeho učedníků, kteří to slyšeli, řekli: "Toto je obtížné učení. Kdo to dokáže

pochopit?" ⁶¹Ježíš, který si byl vědom toho, že reptali nad jeho učením, jim řekl: "Tohle vás také uráží? ⁶²Co když byste měli vidět, že Syn člověka vystupuje tam, kde byl předtím?⁹⁵ ⁶³Je to duch, který dává život; tělo pro vás nic nezíská. Slova, která jsem vám řekl, jsou duch a jsou život. ⁶⁴Ale mezi vámi jsou někteří, kteří odmítají uvěřit." Ježíš od začátku věděl, kteří nevěří a kdo ho zradí, ⁶⁵tak řekl: "Proto jsem vám řekl, že ke mně nikdo nemůže přijít, ledaže by mu to bylo uděleno Otcem."

⁶⁶Kvůli těmto slovům ho mnozí z jeho učedníků opustili a nadále se s ním nedružili. ⁶⁷Ježíš řekl dvanácti: "Chcete také odejít?" ⁶⁸Šimon Petr odpověděl: "Mistře,⁹⁶ ke komu bychom se připojili? Máš slova života nastávajícího věku,⁹⁷ a ⁶⁹věříme a poznali jsme, že jsi Boží Svatý." ⁷⁰Ježíš odpověděl: "Nezvolil jsem vás dvanáct, ale jeden z vás je ďábel?"⁹⁸ Mluvil o Judovi Iškariotském. Byl jedním z dvanácti a chystal se zradit Ježíše.

7 ¹Poté Ježíš v Galileji chodil z místa na místo. Nechtěl zůstat v Judeji, protože Židé hledali příležitost, aby ho zabili. ²Nyní byl blízko židovský svátek svatostánků⁹⁹. ³Tak mu jeho bratři řekli: "Odejdi odsud a jdi do Judeje, aby tvoji studenti mohli sledovat díla, která děláš. ⁴Protože nikdo nedělá věci tajně, pokud chce být viděn na veřejnosti.

⁸⁸ Jan používá sloveso "vidět" v obrazném slova smyslu "vnímat myslí", "pochopit a znát".

⁸⁹ Ne "půjde do nebe" jako odtělesněná duše při smrti, což odporuje biblické naději a evangeliu.

⁹⁰ Je velmi důležité si uvědomit, že je to lidská bytost, Ježíš, jako tělo, které sestoupilo z nebe. Sestupujícím chlebem je lidský Ježíš, nikoliv pre-existentní Bůh nebo andělská postava.

⁹¹ Ta lidská bytost, založená na Danielovi 7. To byl Ježíšův oblíbený titul pro sebe.

⁹² Vstřebávat, strávit má učení, "žvýkat" je, živit se Ježíšovými naukami Království jako základním jídlem, které nás samo o sobě může vést k nesmrtelnosti.

⁹³ Ježíšovo tělo, jeho lidská osoba "sestoupila z nebe". Toto není odkaz na preexistenci, protože nikdo si nemyslí, že *lidský* Ježíš preexistoval. "Sestoupit z nebe" znamená být Božím darem světu (srov. Jakub 1:17; 3:15)

⁹⁴ Budoucí království na Zemi.

⁹⁵ Pečlivě si všimněte, že předmětem jeho výstupu je *lidská bytost*. Odkaz je na Syna člověka v Danielovi 7, který byl dříve spatřen ve *vidění* budoucnosti, s Bohem v nebi. Ježíš šel do nebe při svém nanebevstoupení.

⁹⁶ Řecky je *kurios*, pán, a znamená ovšem "pán, rabín, učitel". Ježíš je pán Mesiáš, který se narodil (Lk. 2:11), a pán, syn Davidův (Mt. 15:22; 20:30) - rozhodně ne Pán *Bůh*, což je Otec. Existuje pouze jeden Pán Bůh, Otec, a tak Ježíš nemůže být Pán Bůh, což dělá dva!

⁹⁷ To znamená, že Ježíšova učení, když jsme uvěřili a poslouchali, nám umožňují přístup k nesmrtelnosti v budoucím Království Božím na zemi.

⁹⁸ Ne "Ďábel", který je nadpřirozeným vnějším pokušelem v Písmu, ale "ďábel" projevující stejné zlé vlastnosti jako Satan, Ďábel.

⁹⁹ Ne "křesťanský svátek".

Pokud tyto věci děláš, ať každý vidí, co konáš." ⁵Neboť ani jeho bratři v něj nevěřili. ⁶Ježíš jim pak řekl: "Můj rozhodný okamžik má ještě přijít, ale pro vás je ten pravý čas kdykoliv. ⁷Není možné, aby vás svět nenáviděl; ale já jsem jím nenáviděn, protože svědčím o skutečnosti, že jeho činnosti jsou zlé. ⁸Vy jdete ke svátku: já ke svátku nepůjdu nyní, protože ten pravý čas pro mě ještě úplně nepřišel." ⁹S těmito slovy zůstal pozadu v Galileji.

¹⁰Ale poté, co jeho bratři odešli ke svátku, šel nahoru, ne veřejně, ale v tajnosti. ¹¹Při svátku ho Židé hledali a ptali se: "Kde je?" ¹²Mezi lidmi bylo mnoho nespokojenosti. Někteří říkali: "Je to dobrý člověk," ale jiní říkali: "Ne, klame lidi." ¹³Ale nikdo o něm neřekl nic otevřeně, pro strach ze Židů.

¹⁴Nyní uprostřed svátku šel Ježíš do chrámu a začal učit. ¹⁵Židé byli ohromeni a říkali: "Odkud tento muž dostal všechny ty znalosti?" ¹⁰⁰ Nikdy formálně do školy nechovil." ¹⁶Ježíš jim odpověděl: "Není to moje vlastní učení, ale pochází od toho, kdo mě pověřil. ¹⁷Je-li někdo ochoten ¹⁰¹ činit Boží vůli, toto učení plně uzná i odkud pochází – od Boha nebo z mé vlastní iniciativy. ¹⁸Člověk, jehož učení pochází od něj, hledá slávu pro sebe, ale ten, kdo hledá slávu toho, kdo ho poslal – ten člověk je ryzí a není na něm nic falešného.

¹⁹Nedal vám Mojžíš zákon? Přesto nikdo z vás zákon nedodrжуje. Proč si přejete mě usmrtit?" ²⁰Lidé odpověděli: "Máš demonského ducha! Kdo tě chce zabít?" ²¹Ježíš odpověděl: "Provedl jsem jedno dílo a vy jste tím všichni šokováni. ²²Mojžíš vám dal obřizku – ne že vlastně pochází od Mojžíše, ale od patriarchů – a z tohoto důvodu máte obřizku

dítěte v sobotu. ²³Jestliže je dítě obřezáno v sobotu, takže není porušen Mojžíšův zákon, proč se na mě hněváte, protože jsem v sobotu učinil člověka zcela zdravým? ²⁴Přestaňte zakládat svá rozhodnutí na zdání a rozsuzujte čestně."

²⁵Potom někteří obyvatelé Jeruzaléma říkali: "Není to ten muž, kterého se úřady snaží zabít? ²⁶A tady mluví otevřeně a neřeknou mu nic! Je možné, že vládci ve skutečnosti vědí, že to opravdu je Mesiáš? ²⁷Je nám však jasné, odkud tento muž pochází, ale když Mesiáš přijde, nikdo nebude vědět, odkud přichází." Potom, když učil v chrámu, ²⁸Ježíš vykřikl: "Víte o mně. Víte, odkud jsem přišel; a nepřišel jsem ze své vlastní pravomoci; ale existuje Ten, kdo mě pověřil; je pravdivý, ale nemáte o Ném žádné poznání. ²⁹Znám Ho, protože jsem přišel od Něho ¹⁰² a On mě pověřil." ³⁰Chtěli ho však chytit, ale nikdo ho nezatkl, protože jeho hodina měla ještě přijít. ³¹A mnozí lidé v něj uvěřili a řekli: "Až přijde Mesiáš, udělá více znamení, než tento muž udělal?"

³²Tato tajná diskuse lidu přišla k uším farizejů a hlavní kněží a farizejové poslali chrámovou policii, aby se ho zmocnili. ³³Ježíš řekl: "Budu s vámi o něco déle a pak jdu k Tomu, kdo mě pověřil. ³⁴Budete mě hledat a nenajdete mě: a kam jdu, nemůžete přijít." ³⁵Židé mezi sebou říkali: "Kam jde, kde ho nebudeme moci vidět? Půjde k Židům žijícím mezi Řeky a stane se učitelem Řeků? ³⁶Co tím myslí: 'Budete mě hledat a neuvidíte mě, a kam jdu, nemůžete přijít?'"

³⁷Na velký poslední den svátku stáneků se Ježíš postavil a vykřikl: "Pokud někdo z vás potřebuje pít, ať přijde ke mně a pije. ³⁸Kdo mi věří a poslouchá mě, z jeho srd-

¹⁰⁰ Překvapivě zanedbávaným, ne-li potlačeným textem je Iz. 53:11: "Svým poznáním můj spravedlivý služebník mnohé napraví."

¹⁰¹ To ukazuje, že spása závisí nejen na Boží laskavé nabídce, ale také na ochotě lidských bytostí pracovat s Bohem jako reakce na tuto nabídku. (Fil. 2:12–13). Ježíš poznamenal, že farizejové "vzdorovali Boží vůli pro sebe" (Lk. 7:30), a Ježíš bědoval nad tím, že ho jeho nepřátelé odmítli poslouchat, i když si to vážně přál (Mt. 23:37). To

jsou jasné náznaky synergismu, spolupráce Boha a člověka. Viz také Zj. 22:17, kde se člověk musí snažit následovat Ježíše, to znamená, musí se rozhodnout, že tak učiní. "Bůh chce, aby byli všichni spaseni" (1 Tim. 2:4), ale ne všichni budou spaseni, protože se rozhodli nebyť spaseni.

¹⁰² Jeho původ byl v panenském početí (Lk. 1:35; Mt. 1:18, 20).

ce,¹⁰³ jak řeklo Písmo, přijdou řeky živé vody." ³⁹Měl tím na mysli ducha, který bude dán těm, kdo mu uvěřili a poslouchali ho. Duch ještě nebyl přítomen¹⁰⁴ protože Ježíš ještě nebyl oslaven.

⁴⁰Když někteří lidé slyšeli tato slova, říkali: "Určitě to musí být ten prorok."¹⁰⁵ ⁴¹Jiní říkali: "Toto je Mesiáš." Ale jiní řekli: "To není správné; pochází Mesiáš z Galileje? ⁴²Neříká nám Písmo, že Mesiáš pochází z Davida semene a z Betléma, z městečka, kde David bydlel?" ⁴³Takže kvůli němu došlo mezi lidmi k rozdělení. ⁴⁴A někteří z nich ho chtěli chytit; ale nikdo na něj nevložil ruce.

⁷⁴⁵Potom se chrámová policie vrátila k hlavním kněžím a k farizejům, kteří jim řekli: "Proč jste ho nepřivedli sebou?" ⁴⁶Policejní důstojníci odpověděli. "Nikdo jako tenhle člověk nikdy nemluvil." ⁴⁷A farizejové jim řekli: "Jste oklamáni stejně jako ostatní? ⁴⁸Uvěřil v něj některý z vládců nebo některý z farizejů? ⁴⁹Ale tito lidé, kteří neznají Tóru, jsou prokleti." ⁵⁰Nikodém, ten, který přišel k Ježíši dříve – a byl jedním z farizejů – jim řekl: ⁵¹"Nemá být člověk souzen podle našeho zákona, než bude vyslechnuto, co musí říci, a než budeme vědět, co udělal?" ⁵²To byla jejich odpověď: "Nejsi také jeden z těch lidí z Galileje? Udělej nějaký výzkum a uvidíš, že z Galileje nevychází žádný prorok." ⁵³A všichni odešli do svých domů.¹⁰⁶

8 ¹Ježíš vyšel na Olivovou horu. ²Za úsvitu znovu podstoupil cestu do chrámového komplexu a všichni lidé přicházeli, aby ho slyšeli učit. Posadil se a začal je učit. ³Potom zákoníci a farizejové přivedli ženu chycenou při cizoložství a postavili ji před něj. ⁴Řekli mu: "Učiteli, tato žena byla chycena při sa-

motném činu cizoložství. ⁵Podle zákona nám Mojžíš přikázal takové ženy kamenovat. Tak co navrhuješ?" ⁶Zeptali se na to, aby Ježíše chytli do pasti, aby mohli mít důkazy pro jeho obvinění. Ježíš se sklonil a prstem začal psát po zemi. ⁷Když trvali ve své otázce, postavil se a řekl jim: "Ten, kdo je mezi vámi bez hříchu, měl by být první, kdo na ni hodí kámen." ⁸Potom se Ježíš opět sklonil a pokračoval v psaní po zemi. ⁹Když to viděli, odcházeli jeden po druhém počínaje staršími muži. Zůstal jen Ježíš a žena stojící s ním. ¹⁰Když se Ježíš postavil, řekl jí: "Ženo, kde jsou tví žalobci? Nikdo tě neodsoudil?" ¹¹Odpověděla mu: "Nikdo, pane." Ježíš řekl: "Ani já tě neodsuzuji. Tak odejdi, ale už nehřeš."

¹²Potom jim Ježíš znovu řekl: "Já jsem světlo¹⁰⁷ světa. Každý, kdo mne a mé učení následuje, nikdy nebude chodit ve tmě, ale bude mít světlo života." ¹³A farizejové mu řekli: "Svědčíš o sobě, takže tvé svědectví je neplatné." Ježíš odpověděl: ¹⁴"I když svědčím o sobě, moje svědectví je vskutku pravdivé, protože vím, odkud jsem přišel a kam jdu, ale vy nevíte, odkud přicházím nebo kam jdu. ¹⁵Používáte neduchovní, lidská měřítka, abyste soudili. Já nikoho nesoudím. ¹⁶Ale pokud soudím, můj soud je pravdivý, protože nejsem sám, ale já a Otec, který mě pověřil, jsme v našem soudu jednotní. ¹⁷I ve vašem zákoně je psáno, že svědectví dvou lidí¹⁰⁸ platí. ¹⁸Já jsem ten, kdo svědčí o sobě, a Otec, který mě pověřil, svědčí o mně také." ¹⁹Takže se ho ptali: "Kde je tvůj otec?" Ježíš odpověděl: "Neuznáváte ani mě, ani mého Otce. Kdybyste znali mě, poznali byste i mého Otce."¹⁰⁹ ²⁰Mluvil těmito slovy u pokladnice, zatímco učil v chrámovém komplexu.

¹⁰³ Srdce znamená celou osobu, a tak duch bude proudit z věrného věřícího.

¹⁰⁴ Od vzkříšeného Mesiáše, nyní po pravici Boží (Ž. 110:1).

¹⁰⁵ Předpovězený v Deut. 18:15-18, a citován o Ježíši ve Skutcích 3:22 a 7:37.

¹⁰⁶ Nejstarší rukopisy neobsahují Jan 7:53-8:11.

¹⁰⁷ Srv. prolog, kde "slovo", které vyjadřuje Boha, obsahuje světlo. Ježíš je tím, co se s tím světlem stalo.

¹⁰⁸ Ježíš a Bůh jsou dva jednotlivci, stejně jako kdokoli jiný. Pokud jsou Otec i Syn stejně Bohem, pak to dělá dva, kteří jsou Bohem, a tedy dva Bohové, což není monoteismus.

¹⁰⁹ Tak Tomáš ve 20:28 nakonec pochopil, že když vidíte Syna, vidíte také Otce: "můj pane a můj Bože," oslovení dvou osob, Otec poznán v Synovi ("pán mne a Bůh mne," dvojí člen a přivlastňovací zájmeno naznačující dva subjekty).

Nikdo ho však nezatkl, protože jeho rozhodující hodina ještě nepřišla.

²¹Potom jim znovu řekl: "Odcházím; budete mě hledat a zemřete ve svých hříších. Kam jdu, nemůžete přijít." ²²Židé tedy znovu řekli: "Chystá se zabít, protože říká: 'Kam jdu, nemůžete přijít?'" ²³Ježíš jim řekl. "Vy jste zdola; já jsem shora. Vy jste z tohoto světa: Já nejsem z tohoto světa. ²⁴Proto jsem vám řekl, že zemřete ve svých hříších. Neboť pokud nevěříte, že já jsem on, Mesiáš,¹¹⁰ zemřete ve svých hříších." ²⁵Zeptali se ho: "Kdo jsi?" Ježíš odpověděl: "Přesně to, co jsem vám říkal od samého začátku. ²⁶Musím vám říci mnohem více věcí, ale ten, kdo mě pověřil, je pravdivý a to, co jsem od něj slyšel – právě to oznamuji světu." ²⁷Nevěděli, že s nimi mluví o Otci. ²⁸Ježíš řekl toto: "Když pozvednete Syna člověka, pak budete vědět, že já jsem on, Mesiáš, a že nedělám nic já sám, ale právě jak mě učil Otec, tak mluvím. ²⁹Ten, kdo mě pověřil, je se mnou. Nenechal mě samotného, protože neustále dělám, co ho těší." ³⁰Když tyto věci říkal, mnozí v něj uvěřili.

8³¹ Tak Ježíš řekl Židům, kteří mu uvěřili. "Pokud budete pokračovat v mém evangeliu-slovu, pak jste opravdu moji učedníci. ³²A budete znát pravdu¹¹¹ a ta pravda vás osvobodí." ³³Odpověděli: "Jsme potomci Abraha-

ma a nikdy jsme nebyli nikým zotročeni. Jak tedy můžeš říci: 'Stanete se svobodnými?'"

³⁴Ježíš odpověděl: "Ujišťuji vás o tom: každý, kdo se dopustí hříchu, je otrokem hříchu. ³⁵Otrok nezůstává navždy členem domácnosti, ale syn zůstává navždy. ³⁶Proto pokud vás syn osvobodí, budete opravdu svobodní. ³⁷Uznávám, že jste potomci Abrahama, ale snažíte se mě zabít, protože moje evangelium-slovo ve vás nijak nepokročilo.¹¹² ³⁸Mluvím o tom, co jsem se naučil a pochopil¹¹³ v přítomnosti mého Otce, a vy děláte to, co jste slyšeli od *vašeho* otce."

³⁹Řekli. "Náš otec je Abraham!" Ježíš jim odpověděl: "Kdybyste byli Abrahamovy děti, dělali byste to, co dělal Abraham, ⁴⁰ale ve skutečnosti se snažíte zabít mne, člověka, který vám řekl pravdu, pravdu, kterou jsem slyšel od Boha. Abraham to rozhodně needed! ⁴¹Děláte přesně to, co dělá váš otec." Řekli: "Nenarodili jsme se sexuální nemravnosti.¹¹⁴ Máme jednoho Otce – Boha."¹¹⁵ ⁴²Ježíš jim řekl: "Kdyby byl Bůh opravdu váš Otec, tak byste mě milovali, protože jsem povstal z Boha¹¹⁶ a přišel jsem sem. Nepřišel jsem já sám, ale On mne pověřil. ⁴³Proč nejste schopni pochopit to, co vám říkám? Je to proto, že nemůžete poslouchat a pochopit mé evangelium-slovo. ⁴⁴Jste plody svého otce Dávla a toužíte splnit přání svého otce. Byl vrahem od začátku a nezůstal v pravdě,

¹¹⁰ Význam řeckého *ego eimi*, "Já jsem [on]", je stanoven svým prvním výskytem v sérii. Ten se nachází v Janovi 4:26, kde význam je zjevně "Já jsem Mesiáš". Jan napsal celou svou knihu, aby prokázal tuto skutečnost, že Ježíš je Mesiáš (20: 31).

¹¹¹ Pravda je jinde označení spásného evangelia, jinak popisovaného jako "slovo" nebo "Boží slovo". Nikdy nesmí být zapomenuto, že spásné slovo/Ježíšovo evangelium je jeho evangelium o Božím království. Víra v toto evangelium a v Ježíše jako Mesiáše je základem celé křesťanské víry oznámené Ježíšem v Markovi 1:14-15. V Markově zprávě Království stále znamená Království, které v budoucnu dorazí při Ježíšově druhém příchodu. Bez jasného pohledu na budoucnost (eschatologie) nemůže dojít k pochopení spásného evangelia Království, jaké kázal Ježíš.

¹¹² Pravý věřící je ten, ve kterém se evangelium

Království/slovo Ježíše uchytlí. Ježíšova smrt a vzkříšení jsou ovšem stejně nezbytné.

¹¹³ Neexistuje zde žádný odkaz na předlidský život. Ježíš se naučil to, co odhalil, od svého Otce, a to bylo v průběhu jeho života. Podobně se jeho nepřátelé poučili od ďábla, jejich otce.

¹¹⁴ Se zlomyslnou narážkou, že se Ježíš narodil nemanželsky.

¹¹⁵ Tvrdili, že jsou monoteisté ve smyslu, jak je učí hebrejská Bible: "Zda nemáme všichni jednoho Otce? Nestvořil nás jeden Bůh?" (Mal 2: 10). Ježíš samozřejmě byl židovským monoteistou ve stejném smyslu, ale církev v postbiblické době změnila význam slova "Bůh" tak, aby označoval trojjediného Boha, což by Ježíš neuznával.

¹¹⁶ Původ (*genesis*) Ježíše je v Mat. 1:18, 20 jasně vyloženo a výslovně také v Lukášovi 1:35. Jan měl tato evangelia před sebou a rozhodně souhlasil se svými spolu pisateli NZ Písma.

protože v něm není pravda. Když říká lži, mluví ze své vlastní podstaty, protože je lhář a otec lhářů. ⁴⁵Ale protože vám říkám pravdu, odmítáte mi věřit. ⁴⁶Kdo z vás mě může usvědčit z hříchu? Když vám říkám pravdu, proč mi nevěříte? ⁴⁷Osoba, která je od Boha, poslouchá Boží slova a chápe je. Proto tato slova neposloucháte, protože nejste od Boha."

⁴⁸Židé mu odpověděli: "Jistě máme pravdu, když říkáme, že jsi Samařan a máš demona." ⁴⁹Ježíš odpověděl: "Nemám démona. Naopak ctím svého Otce a vy mě zneuctíváte. ⁵⁰Nehledám svou vlastní slávu. Existuje Ten, kdo hledá slávu a soudí. ⁵¹Říkám vám, jestli někdo dodržuje moje evangelium-slovo, nakonec neuvidí smrt." ⁵²Potom Židé řekli: "Teď víme jistě, že máš démona. Abraham zemřel a stejně tak i proroci. Ty však říkáš: 'Pokud někdo zachovává moje evangelium-slovo, nikdy neokusí smrt!' ⁵³Jsi větší než náš otec Abraham, který zemřel? Dokonce i proroci zemřeli. Kdo si myslíš, že jsi?" ⁵⁴Ježíš odpověděl: "Když oslavuji sám sebe, moje sláva je nicotná. Můj Otec – o kterém říkáte, že je náš Bůh – On je ten, kdo mě oslavuje. ⁵⁵Nikdy jste Ho nepoznali, ale já Ho znám. Kdybych měl říci, že Ho neznám, byl bych lhář stejně jako vy. Ve skutečnosti Ho však znám a zachovávám Jeho evangelium-slovo. ⁵⁶Váš otec Abraham byl nadšený z toho, že uvidí můj den. Viděl to a radoval se z budoucnosti." ⁵⁷Židé odpověděli: "Ještě nemáš ani padesát let, a přesto jsi *viděl* Abrahama?" ⁵⁸Ježíš jim řekl: "Ujišťuji vás s nejvyšší pravomocí, předtím, než Abraham kdy existoval, já jsem Mesiáš."¹¹⁷ ⁵⁹Když uslyšeli tato slova, zvedli kameny, aby je po něm vrhali. Ježíš však byl skrytý a opustil chrámový komplex.

¹¹⁷ To znamená, Mesiáš plánovaný v Božím velkém projektu pro lidstvo. "Já jsem [on]" z Jana 4:26 si udržuje význam, který mu Jan při jeho prvním výskytu přidělil - "já jsem Mesiáš". Je také možné překládat řečtinu: "Dřív než Abraham začíná existovat [při vzkříšení], já už jsem naživu." Ježíš tak prokázal svou nadřazenost vůči Abrahamovi tím, že sám byl vzkříšen v třetí

9 ¹Když Ježíš procházel kolem, všiml si muže od narození slepého. ²Jeho učedníci se ho ptali: "Rabbi, kdo zhřešil, tento muž nebo jeho rodiče, že mu bylo způsobeno, že se narodil slepý?" ³Ježíš odpověděl: "Ani ten muž ani jeho rodiče nezhřešili. Tato slepota se stala, aby na něm mohla být zobrazena Boží díla. ⁴Jsmo povinni konat díla Toho, kdo mě pověřil, zatímco je ještě den. Přichází noc, kdy nikdo nemůže pracovat. ⁵Dokud jsem na světě, jsem světlo světa." ⁶Poté, co učinil tyto poznámky, plivl na zem, udělal nějaké bláto ze slin a rozprostřel na oči slepého muže bláto. ⁷Potom mu řekl: "Jdi a umyj se v bazénu Siloam" (což přeloženo znamená Pověřený). Tak odešel, umyl se a vrátil se s obnoveným zrakem. ⁸Jeho sousedé a ti, kteří ho dříve viděli jako žebráka, řekli: "Je to ten muž, který seděl a žebřal?" ⁹Někteří řekli: "Ano, on je ten." Jiní říkali: "Ne, ale vypadá jako on." Stále říkal: "Já jsem on!"¹¹⁸ ¹⁰A tak se ho zeptali: "Jak jsi tedy dostal zpět zrak?" ¹¹Odpověděl: "Muž jménem Ježíš udělal bláto, namazal mi oči a řekl mi, abych šel k Siloamu a umyl se. Tak jsem šel a umyl se a já dostal zpět svůj zrak." ¹²Zeptali se ho: "Kde je?" Řekl: "Nevím."

¹³Přivedli muže, který býval slepý, k farizejům. ¹⁴Den, kdy Ježíš udělal bláto a otevřel oči slepého, byl sabat. ¹⁵Farizejové se ho tedy znovu ptali, jak obdržel svůj zrak. Vysvětlil jim: "Položil mi na oči bláto. Umyl jsem se a teď vidím." ¹⁶Proto někteří farizejové řekli: "Tento člověk nemůže být od Boha: nedodrжуje sabat!" Ale jiní říkali: "Jak může hříšný člověk provádět znamení jako toto?" A tak mezi nimi došlo k rozdělení. ¹⁷Zeptali se znovu slepého muže: "Co o něm říkáš, protože ti mohl dát zpět tvůj zrak?" Řekl: "Je to prorok."

den. Abraham vstane ze smrti při budoucím vzkříšení, když se Ježíš vrátí (1. Kor 15:23).

¹¹⁸ *Ego eimi* ("Já jsem on"), řečené slepým mužem, je stejné jako Ježíšův jazyk: "Já jsem on". Ježíš má v každém případě na mysli "Já jsem **Mesiáš**", jak ukazuje první a vysvětlující výskyt v Janovi 4:26. Ježíš neříkal "Já jsem ten ze sebe existující" (Εγώ εἰμι ὁ ὢν, *Ego eimi ho ohn*). Toto jsou slova Jediného Boha v Ex. 3: 14.

¹⁸Židé tomu nebyli ochotní uvěřit – že byl slepý a obdržel svůj zrak – až předvolali rodiče muže, který znovu získal svůj zrak. ¹⁹Zeptali se jich: "Je to váš syn, ten, o němž tvrdíte, že se narodil slepý? Jak to, že je teď schopen vidět?" ²⁰Jeho rodiče odpověděli: "Víme, že je to náš syn, a víme, že se narodil slepý, ²¹ale nechápeme, jak to, že je nyní schopen vidět, a nevíme, kdo mu dal zpět jeho zrak. Proč se nezeptat jeho samotného? Je dospělý. Může mluvit sám za sebe." ²²Říkali tyto věci, neboť byli vyděšeni ze Židů, protože Židé již souhlasili s tím, že pokud by někdo vyznal Ježíše jako Mesiáše, bylo by mu zakázáno navštěvovat synagogu. ²³Proto jeho rodiče řekli: "Je dost starý, zeptejte se jeho."

²⁴Tak podruhé předvolali dříve slepého muže a řekli mu: "Vzdej slávu Bohu. Víme, že tento člověk je hříšník!" ²⁵Odpověděl: "Ať už je nebo není hříšník, nemám tušení. Jedna věc, kterou vím, je, že jsem byl kdysi slepý a teď vidím!" ²⁶Pak se ho zeptali: "Co ti udělal? Jak ti otevřel oči?" ²⁷Řekl: "Už jsem vám to řekl, a vy jste neposlouchali. Proč chcete, abych vám to říkal znovu? Chcete se snad stát jeho učedníky?" ²⁸Vysmívali se mu. "Musíš být učedníkem toho člověka, ale my jsme Mojžíšovi učedníci. ²⁹Víme, že Bůh s Mojžíšem mluvil. Ale o tom člověku nemáme ponětí, odkud pochází." ³⁰Muž odpověděl: "Tohle je úžasná věc. Nevíte, odkud pochází, přesto mi byl schopen dát zpět můj zrak! ³¹Víme, že Bůh nenaslouchá hříšníkům, ale pokud se někdo bojí Boha a koná Boží vůli, Bůh mu naslouchá. ³²V celé historii nikdo nikdy neslyšel o někom, kdo by otevřel oči osobě slepé od narození. ³³Kdyby tento muž nebyl od Boha, nebyl by schopen dělat nic." ³⁴Odpověděli: "Ty jsi hříšník od narození a pokoušíš se učit nás?" Potom ho vyhodili.

⁹³⁵Když Ježíš uslyšel, že toho muže vyloučili, našel ho a zeptal se: "Věříš v Syna člověka?" ³⁶Zeptal se: "Kdo je to, pane, ¹¹⁹abych v něj mohl uvěřit?" ³⁷Ježíš odpověděl: "Viděl jsi Syna člověka; ve skutečnosti on je ten, kdo s tebou nyní mluví." ³⁸Řekl: "Věřím,

pane," a klaněl¹²⁰ se mu. ³⁹Ježíš řekl: "Narodil jsem se do světa kvůli rozsudku, aby ti, kteří nevidí, uviděli, a ti, kdo vidí, oslepli." ⁴⁰Někteří z farizejů byli s ním a slyšeli tyto věci. Zeptali se ho: "Nejsme také slepí, že?" ⁴¹Ježíš jim řekl: "Kdybyste byli slepí, nebyli byste vinni hříchem. Ale teď říkáte, vidíme, a tak váš hřích zůstává."

10 ¹Říkám vám s nejvyšší pravomocí: "Každý, kdo nevstoupí do ovčí ohraedy dveřmi, ale vleze jiným způsobem, je zloděj a lupič. ²Ten, kdo vchází dveřmi, je pastýř. ³Vrátný pro něj otevírá dveře a ovce slyší jeho hlas. Svě vlastní ovce volá jménem a vede je ven. ⁴Když přivedl všechny své vlastní ovce ven, jde před nimi, ovce ho následují, protože znají jeho hlas. ⁵Nikdy nebudou následovat cizího. Utíkají pryč od něho, protože nerozpoznávají hlas cizích." ⁶Ježíš jim předal tuto ilustraci, ale nechápali smysl toho, co jim řekl.

⁷A tak Ježíš řekl znovu. "Říkám vám s nejvyšší pravomocí: Já jsem dveře ovčí. ⁸Všichni, kteří přišli přede mnou, jsou zloději a lupiči,¹²¹ ale ovce jim nenaslouchali. ⁹Já jsem dveře. Pokud někdo vstupuje skrze mě, bude spasen a přijde a půjde ven a najde pastvu. ¹⁰Zloděj přichází pouze krást, zabíjet a ničit. Ale přišel jsem, aby mohli mít život a mít ho v největší hojnosti.

¹¹Já jsem dobrý pastýř. Dobrý pastýř pokládá svůj život za ovce. ¹²Najatý člověk, protože není pastýř a nevlastní ovce, je opustí a uteče, když uvidí přicházejícího vlka. Vlk je potom uchvacuje a rozhání. ¹³To se děje proto, že je najatý a nepečuje o ovce. ¹⁴Já jsem dobrý pastýř.¹²² Zním své vlastní ovce dobře a ony znají mne, ¹⁵jako mě zná Otec, a já znám Otce. Pokládám svůj život kvůli ovčím. ¹⁶Ale mám jiné ovce, které nejsou z tohoto stáda; musím je také přivést, a ony budou poslouchat můj hlas. Pak bude jedno stádo a jeden pastýř. ¹⁷Proto mě můj Otec miluje, protože se vzdávám svého života, abych ho mohl znovu uchopit. ¹⁸Nikdo ode mne život

¹¹⁹ Doslova 'pán', ukazující, že titul pán nemusí znamenat Božstvo! Ježíš je pán Mesiáš (Lk. 2: 11; Ž. 110:1), ne Pán BŮH.

¹²⁰ Poklekl před ním s hlubokou úctou.

¹²¹ Tj. falešní uchazeči o mesiášství.

¹²² To znamená, dobrý pastor.

nebere, ale já sám ho pokládám. Mám právo se ho vzdát a mám právo jej znovu obnovit. Tuto pravomoc jsem obdržel od svého Otce."

¹⁹Opět došlo mezi Židy k rozdělení kvůli těm Ježíšovým slovům. ²⁰Mnozí z nich říkali: "Má zjevně démona. Je šílený! Proč ho vůbec posloucháte?" ²¹Jiní říkali: "To rozhodně nejsou slova osoby ovlivněné demony. Může démon otevřít oči slepým lidem?"

²²Poté se v Jeruzalémě konal svátek zasvěcení,¹²³ ^{23a}bylo zimní období. Ježíš se procházel v chrámovém komplexu v Šalomounově kolonádě. ²⁴Potom ho Židé obklopili a ptali se: "Jak dlouho nás budeš držet v napětí? Pokud jsi opravdu Mesiáš, řekni nám to jasně." ²⁵Ježíš jim odpověděl: "Řekl jsem vám to, a vy mi nevěříte. O mně svědčí skutky, které dělám s pravomocí svého Otce. ²⁶Ale nevěříte, protože nejste moje ovce. ²⁷Moje ovce slyší můj hlas, já je znám, a ony mě následují a ²⁸já jim dávám život nastávajícího věku, a ony nikdy nezahynou! Nikdo je nebude schopen vytrhnout z mé ruky.¹²⁴ ²⁹Můj Otec, který mi je dal, je větší než všichni. Nikdo je nemůže vytrhnout z Otcovy ruky.

¹²³ Chanuka.

¹²⁴ To je "jedna strana mince". Jiné pasáže učí, že se musíme rozhodnout zůstat v Ježíšově učení až do konce. Naše svobodná vůle zde není Ježíšovým výrokem odložena.

¹²⁵ "Můj otec a já jsme jedno" (střední rod v řečtině), jedno to, ne jedna osoba. Smysl je, že jsou v dokonalé shodě, ruku v ruce. Vztah jednoty je založen na pravých věřících v Janovi 17:11, 22, a proto prohlášení v 10:30 nemá vůbec nic společného s jednotou v Trojici. Ježíš podporoval unitární monoteismus svého židovského dědictví (Mk. 12:29; Jn. 17:3 atd.). Tento text není ani vzdáleně spojen s myšlenkou "jedné filozofické podstaty". 1 Kor. 3:8 ukazuje, že ti, kdo "sázejí", a ti, kdo "zalévají" pro evangelium, jsou jedno.

¹²⁶ Nebo "boha". Kdyby Ježíš byl BŮH, jako "Bůh Syn", byl by to ideální okamžik, aby to uvedl. Místo toho však velmi logicky popisuje sebe jako jedinečného zmocněnce Jediného Boha. Je nejvyšší ironií, že zastánci Trojice konečně souhlasili s tím, že Ježíš byl ve skutečnosti Bůh, z čehož ho nepřátelští Židé obviňovali, a učinili z toho jádro svého odmítání. Ježíš však jako přísný monoteista (Mk. 12:29; Jn. 17:3) vysvětlil, že jako Syn Boží byl nejvyšším a konečným zmocněn-

³⁰Otec a já pracujeme v naprosté jednotě."¹²⁵

³¹Židé znovu zvedli kameny, aby ho ukamenovali. ³²Ježíš odpověděl: "Předvedl jsem vám mnoho dobrých skutků od Otce. Pro který z těchto dobrých skutků se mě pokoušíte ukamenovat?" ³³Židé odpověděli: "Nekamenujeme tě za dobrý skutek, ale za rouhání, protože ty – který jsi jen člověk – ze sebe děláš Boha."¹²⁶ ³⁴Ježíš jim řekl: "Není ve vašem zákonu uvedeno: 'Řekl jsem, jste bohové'? ³⁵Pokud Bůh pojmenoval ty,¹²⁷ k nimž Boží slovo přišlo, 'bohy' – a Písmo nemůže být zrušeno – ³⁶říkáte mi, že se rouhám, protože já, ten, kterého Otec vyčlenil¹²⁸ a pověřil, aby šel do světa, jsem řekl: 'Já jsem Boží Syn'?¹²⁹ ³⁷Pokud nekonám díla svého Otce, nevěřte mi. ³⁸Ale když je konám a vy mi nevěříte, alespoň věřte v ta díla. Tím způsobem poznáte a pochopíte, že Otec je ve mně a já v Otci."¹³⁰ ³⁹Pak se ho znovu pokusili zatknout, ale byl schopen uniknout jejich sevření.

⁴⁰Ježíš odešel znovu přes Jordán na místo, kde dříve křtil Jan, a zůstal tam. ⁴¹Mnozí k němu přišli a řekli: "Jan neučinil žádná

cem jediného Boha, nikoli samotným jediným Bohem, což by ovšem udělalo dva, kteří jsou Bohem, tedy dva Bohy. Stejně obvinění vznesli proti Ježíši nepřátelští Židé v 5:18.

¹²⁷ Tj. vůdci nebo soudci v Izraeli.

¹²⁸ Tzn. panenským zplozením. Slovo zde je "posvětil" a byl to zázrak v Marii, který ustanovil Ježíše svatým a jedinečným Synem Božím (Lk. 1:35; Mt. 1:20: "Co v ní je zplozeno, je ze svatého ducha," z božské tvořivé činnosti Jediného Boha, Otce.) Ztráta biblického vymezení Ježíše jako Syna Božího v Lukáši 1:35 je katastrofa, která umožnila jeho postbiblické vymezení jako "Boha Syna". Monoteismus byl smrtelně narušen. Ztavení začne, když se učitelé Bible znovu zakoření v Luk. 1:35 a Mat. 1:18, 20.

¹²⁹ Rozhodující a jasná definice toho, kdo je Ježíš, od samotného Ježíše! A věděl, kdo je! Syn Boží, v nejideálnějším a nejunikátnějším smyslu, vždy poslouchající svého Otce, nikoli "Bůh Syn". Jan nazývá Ježíše "Božím synem" a odlišuje ho od křesťanů tím, že je označuje jako "Boží děti".

¹³⁰ To je smysl, podle něhož jsou Otec a Syn jedno (10:30).

znamení, ale všechno, co Jan řekl o tomto muži, se ukázalo být pravdivé." 42A mnozí mu tam uvěřili.

11 1Tak tedy existoval nemocný muž, Lazar, z Bethany, vesnice, kde žila Marie a její sestra Marta. 2Marie byla žena, která pomazala pána vonným olejem a otřela jeho nohy svými vlasy. Byl nemocný její bratr Lazar. 3Sestry tedy poslaly Ježíši zprávu: "Pane, ten, kterého miluješ, je nemocný." 4Když to Ježíš uslyšel, řekl: "Tato nemoc neskončí smrtí, ale je to pro slávu Boží, tak aby Boží Syn mohl být skrze něj oslaven." 5Ježíš miloval Martu, její sestru a Lazara. 6Když uslyšel, že Lazar je nemocný, zůstal další dva dny tam, kde byl. 7Potom řekl učedníkům: "Vraťme se znovu do Judeje." 8Učedníci řekli: "Rabbi, Židé se tě nedávno pokoušeli ukamenovat, hodláš tam jít znovu?" 9Ježíš odpověděl: "Není ve dne dvanáct hodin? Pokud někdo během dne chodí, neklopýtá, protože vidí světlo tohoto světa. 10Pokud někdo chodí v noci, klopýtá, protože v něm není žádné světlo." 11Řekl to a pak jim řekl: "Náš přítel Lazar usnul a spí,¹³¹ ale chystám se ho probudit." 12Tehdy mu učedníci řekli: "pane, pokud usnul, uzdraví se." 13Ježíš však mluvil o jeho smrti, ale mysleli si, že mluví o přirozeném spánku. 14Ježíš jim tedy jasně řekl: "Lazar je mrtvý. 15Jsem rád, že jsem tam nebyl, abyste mohli uvěřit. Ale pojďme k němu." 16Potom Tomáš ("dvojče") řekl svým spolu učedníkům: "Proč bychom neměli jít také, abychom s ním mohli zemřít?"

17Když Ježíš dorazil, zjistil, že Lazar už byl v hrobce čtyři dny. 18Betanie byla blízko Jeruzaléma, asi dvě míle daleko. 19Mnozí ze Židů přišli k Martě a Marii, aby je utěšovali ohledně jejich bratra. 20Jakmile Marta uslyšela, že Ježíš přichází, vyšla za ním, aby se setkali. Ale Marie zůstala v domě. 21Marta pak řekla Ježíšovi: "Pane, kdybys tu byl, můj

bratr by nezemřel. 22I přesto nyní vím velmi dobře, že ať už požádáš Boha o cokoli, Bůh ti to dá." 23Ježíš ji ujistil: "Tvůj bratr zase vstane." 24Marta mu řekla: "Vím, že vstane opět při vzkříšení v posledním dnu."¹³² 25Ježíš jí řekl: "Já jsem vzkříšení a život. Kdo věří ve mě, i když zemřel, bude ve vzkříšení znovu žít. 26Každý, kdo žije a věří ve mě, nikdy nezemře - nikdy.¹³³ Věříš tomu?" 27Odpověděl: "Ano, pane, naprosto věřím, že jsi Mesiáš, Boží Syn, jemuž bylo určeno, aby se narodil do světa."¹³⁴

28Poté, co to řekla, se vrátila a zavolala svou sestru Marii a soukromě s ní mluvila: "Učitel je tady a žádá si tě." 29Jakmile to uslyšela, okamžitě vstala a šla k němu.

30Ježíš ještě nepřišel do vesnice, ale byl stále ještě na místě, kde se s ním setkala Marta. 31Židé, kteří byli s ní v domě a utěšovali ji, viděli, jak Marie rychle vstává a jde ven. Tak ji následovali a mysleli si, že půjde ke hrobu plakat. 32Když Marie dorazila tam, kde byl Ježíš, a uviděla ho, padla mu na nohy a řekla mu: "pane, kdybys tu byl, můj bratr by nezemřel!" 33Když Ježíš viděl její pláč a Židy, kteří přišli s jejím pláčem, byl rozhořčen¹³⁵ a jeho duch byl hluboce pohnut. 34Zeptal se: "Kam jste ho dali?" Řekli: "Pane, pojď se podívat." 35Ježíš plakal. 36Židé říkali: "Podívejte se, jak moc ho miloval!" 37Někteří z nich však řekli: "Proč nemohl ten, kdo otevřel oči slepého, také zabránit tomu, aby umřel?"

38Potom Ježíš, znovu rozhořčen, dorazil k hrobce. Byla to jeskyně a na ní ležel kámen. 39Ježíš řekl: "Odstraňte kámen." Marta, sestra mrtvého, řekla: "pane, už zapáchá. Byly to čtyři dny." 40Ježíš jí řekl: "Neřekl jsem ti, že kdybys věřila, uviděla bys Boží slávu?" 41Odebrali tedy kámen. Potom Ježíš zvedl oči a řekl: "Otče, děkuji ti, že jsi mě slyšel. 42Vím, že mě vždy slyšíš, ale kvůli zástupu zde stojícímu, jsem to řekl, aby věřili, že jsi

¹³¹ "A spí" je vyjádřeno řeckým slovesným časem. "Spánek smrti" (Ž 13:3).

¹³² 1 Kor. 15:23 odkazuje na toto první vzkříšení při návratu Ježíše.

¹³³ To znamená už nikdy znovu nezemřít poté, co byli vzkříšeni.

¹³⁴ Na Luk. 1:35 a Mat. 1:18, 20 by měl být neustále brán ohled pro poučení o pravém původu Božího Syna.

¹³⁵ Možná rozhořčen projevem Satanova království zla.

mě pověřil jako svého vyslance." ⁴³Potom hlasitě vykřikl: "Lazare, vyjdi!" ⁴⁴A muž, který zemřel,¹³⁶ vyšel s ovázanou rukou a nohou pruhu plátna a s obličejem ovinutým v látce. Ježíš jim řekl: "Uvolněte ho a nechte ho jít."

⁴⁵Proto mnozí Židé, kteří přišli k Marii a viděli, co Ježíš udělal, mu uvěřili. ⁴⁶Někteří však šli k farizejům a řekli jim, co Ježíš učinil.

⁴⁷Potom svolali hlavní kněží a farizejové Sanhedrin a řekli: "Co uděláme s ohledem na všechna znamení, která tento muž vykonává? ⁴⁸Pokud ho necháme pokračovat takhle, všichni mu uvěří! Ale to bude znamenat, že Římané přijdou a sesadí naše místo a odejmou náš národ." ⁴⁹Jeden z nich, Kaiafáš, který byl toho roku veleknězem, jim řekl: "Vy vůbec nic nevíte! ⁵⁰Nechápete, že je pro vás výhodou, aby spíše jeden člověk zemřel za lid,¹³⁷ než aby zahynul celý národ." ⁵¹Neřekl to z vlastního podnětu, ale jako velekněz toho roku prorokoval, že Ježíš zemře za národ, ⁵²a ne pouze za národ, ale také aby sjednotil rozptýlené Boží děti. ⁵³Od toho dne tedy strojili úklady, aby Ježíše zabili. ⁵⁴Ježíš již nemohl chodit veřejně mezi Židy, ale odešel odtud do krajiny poblíž řídce obydlených oblastí do města zvaného Efraim. A zůstával tam se svými učedníky.

⁵⁵Židovský svátek pesach byl blízko a mnoho lidí vyšlo do Jeruzaléma z venkova, aby se očistilo před obdobím pesachu. ⁵⁶Hledali Ježíše a ptali se jeden druhého, když se sešli v chrámovém komplexu: „Myslíte si, že přijde k svátku?“ ⁵⁷Nejvyšší kněží a farizeové dali přísné příkazy, že kdyby někdo věděl, kde Ježíš je, měl by to nahlásit, aby ho mohli zatknout.

12 ¹Šest dní před začátkem období pesachu¹³⁸ Ježíš přišel do Betanie, kde

byl Lazar, ten, kterého vzkřísil ze smrti. ²Tam pro něj uspořádali večeři a Marta jim sloužila. Lazar byl jedním z těch, kteří s ním leželi u stolu. ³Potom Marie vzala libru drahého vonného oleje, pomazala Ježíšovy nohy a otřela je svými vlasy. A dům byl naplněn vůní oleje.

⁴Potom jeden z učedníků, Juda Iškariotský (který se chystal Ježíše zradit) řekl: ⁵"Ten vonný olej měl být prodán za 300 denárů a ty být dány chudým." ⁶Řekl to ne proto, že se staral o chudé, ale proto, že byl zloděj. Měl na starosti váček na peníze a chtěl ukrást část toho, co bylo do něj vloženo. ⁷Ježíš odpověděl: "Nechte ji být. Nechala si to pro můj pohřební den. ⁸Chudé máte u sebe vždy, ale mne ne vždy máte u sebe."

⁹Potom se zástup Židů dozvěděl, že Ježíš je tam. Přišli nejen, aby viděli Ježíše, ale také Lazara, toho, kterého vzkřísil ze smrti. ¹⁰Proto se hlavní kněží rozhodli zabít také Lazara, ¹¹protože on byl hlavním důvodem, proč je mnoho Židů opustilo, aby věnovali svou oddanost Ježíši.

¹²Další den lidé, velký zástup, kteří přišli k svátku, uslyšeli, že Ježíš přichází do Jeruzaléma, a shromáždili nějaké palmové větve a vyšli, aby se s ním setkali. Stále křičeli: "Hosanna!"¹³⁹ Blažený, který přichází ve jménu Pána Boha – krále Izraele." ¹⁴Ježíš našel mladého osla a nasedl na něj, jak je psáno: ¹⁵"Už se neboj, dcero Sionu. Podívej, tvůj král přichází na oslím hříběti." ¹⁶Učedníci nejprve těmito věcmi nerozuměli. Když však Ježíš byl později oslaven, vzpomněli si, že tato slova byla o něm napsána a že pro něj tyto věci udělali. ¹⁷Mezitím zástup, který byl s ním, když zavolal Lazara z hrobky a vzkřísil ho ze smrti, pokračoval ve vydávání svědectví. ¹⁸I proto k němu lidé, zástup, přišli, pro-

¹³⁶ A byl stále ještě mrtvý! To znamená, že mrtvý muž vyšel živý. Všimněte si gramatické paralely se Zj 20:4: "Ti, kteří byli s'tati ... přišli k životu [ve vzkříšení]." To je skutečný návrat k životu poté, co byli mrtví, vůbec nic společného s přeměnou do duchovního života! Amillennialismus v tomto bodě zcela selhává a také proto, že všechny odkazy na svaté vládoucí s Ježíšem jsou v NZ v budoucím času. Pavel varoval v 1 Kor. 4:8, že

bylo nebezpečné si představovat, že svatí *nyní* vládou! Ve Zj 2:8 je Ježíšovo vzkříšení popsáno stejným slovem: "přišel k životu".

¹³⁷ Zástupná smrt (srv. Mk. 10:45; Iz. 53:4-6, 8, 12).

¹³⁸ Když Jan říká "pesach", odkazuje na celý svátek, který trvá týden.

¹³⁹ "Zachraň nás, hned teď!"

tože slyšeli, že to znamení vykonal. ¹⁹Potom si farizejové řekli jeden druhému: "Vidíte? Ničeho jste nedosáhli. Celý svět ho následuje!"

²⁰Tak tedy, mezi lidmi, kteří přišli ke svátku uctívat, byli někteří Řekové. ²¹Přišli k Filipovi, který pocházel z Betsaidy v Galileji, a žádali ho: "Pane, chceme vidět Ježíše." ²²Filip šel a řekl to Ondřejovi. Potom šli Ondřej a Filip a řekli to Ježíšovi. ²³Ježíš jim odpověděl: "Nastal čas, aby byl Syn oslaven. ²⁴Říkám vám s nejvyšší pravomocí: Pokud zrna pšenice nepadne do země a nezemře, zůstává samo o sobě. Pokud však zemře, vytvoří velkou plodinu. ²⁵Ten, kdo miluje svůj vlastní život, ho ztratí, a ten, kdo nenávidí svůj život v tomto zlém světovém systému, obdrží ho pro život v nastávajícím věku. ²⁶Pokud mi někdo slouží, musí mě následovat. Kde jsem já, tam bude také můj služebník. Pokud mi někdo slouží, Otec ho bude ctít.

²⁷Ted' zažívám hlubokou úzkost. Co bych měl říci: ²⁸Otče, zachraň mě před tou krizovou hodinou? Ale právě proto jsem přišel k této hodině. Otče, oslav své jméno."¹⁴⁰ Pak se ozval hlas z nebe: "Oslavil jsem je a znovu je oslavím!" ²⁹Zástup, který tam stál, uslyšel hlas; řekli si, že to zní jako hrom. Jiní řekli: "Musel k němu mluvit anděl." ³⁰Ježíš odpověděl: "Tento hlas nepřišel k mému prospěchu, ale pro vás. Nyní přišel soud tohoto zlého světového systému. ³¹Nyní bude vládce toho-

to světového systému vyhozen. ³²Pokud jde o mě, pokud jsem zvednut ze země, přitáhnu každého člověka¹⁴¹ k sobě."

¹²³³Řekl to, aby označil, jakou smrtí měl zemřít. ³⁴Potom mu zástup odpověděl: "Slyšeli jsme z Tóry, že Mesiáš zůstane navždy. Co tedy míníš, když říkáš: 'Syn člověka musí být pozvednut'? Kdo je ten Syn člověka?" ³⁵Ježíš odpověděl: "Světlo bude s vámi jen o něco déle. ³⁶Chodte, dokud stále ještě máte Světlo, aby vás tma nepřemohla. Osoba, která chodí ve tmě, neví, kam jde. ³⁶Zatímco stále ještě máte Světlo, věřte ve Světlo, abyste se mohli stát dětmi světla."¹⁴² Když to řekl, Ježíš odešel a skryl se před nimi.

³⁷I když Ježíš provedl v jejich přítomnosti tolik symbolických zázraků, stále odmítali v něj uvěřit. ³⁸A to bylo naplnění slova proroka Izaiáše, který řekl: "Pane, kdo uvěřil našemu poselství evangelia? A komu byla odhalena ruka Pána?"¹⁴³ ³⁹A proto nemohli uvěřit, protože Izaiáš také řekl: ⁴⁰"Bůh oslepil jejich oči a zatvrdil jejich srdce, aby neviděli svými očima, nepochopili svým srdcem a nebyli obráceni, abych je uzdravil."¹⁴⁴ ⁴¹Izaiáš řekl tyto věci, protože viděl Mesiášovu slávu¹⁴⁵ a mluvil o něm. ⁴²Mnozí z nich v něj však uvěřili dokonce i mezi vládci, ale kvůli farizejům se báli otevřeně ho vyznat, aby nebyli vyloučeni ze synagogy. ⁴³Milovali chválu od lidí více než chválu od Boha a Jeho schválení.

¹⁴⁰ Celý Tvůj plán a program, velké drama spásy vyřešené skrze Ježíše.

¹⁴¹ To by zahrnovalo ta nespočetná množství lidských bytostí, které o něm nikdy neslyšely. Zemřel za celý svět, a to zahrnuje širší naději pro některé ve druhém vzkříšení (Zj. 20:5; Řím 2:14-16). Zech. 7:12 nám předává stejnou pravdu. David je vzorem dobré spirituality (2 Sam. 23:1-2).

¹⁴² To znamená, osvícení lidé, lidé, jejichž mysl uchopí pravdu.

¹⁴³ Smysl tohoto fascinujícího textu z Iz. 6:9-10 (srov. Iz 53:1) je citován 5krát v NZ a je stálým protestem proti tomu, jak lidské bytosti nastavily svá srdce "jako křemen" proti tomu, aby uvěřili slovům Písma.

¹⁴⁴ To v žádném případě nesnižuje lidskou odpo-

vědnost za selhání uvěřit a poslouchat. Izaiáš řekl: "Zavřeli své oči" (Iz 6:10, LXX; Mt. 13:15; Skutky 28:27). Odmítneme-li pravdu, jsme odpovědní většímu rozsudku, stáváme se stále více oslepení a zatvrzelí (2 Tes. 2:10 a dál).

¹⁴⁵ Vidění slávy jeho Království, o které Izaiáš často hovořil, zejména v Iz. 4:5; 24:16, 23; 40:5; 44:23; 62:2; 66:18-19. Toto není odkaz na Izaiáše, který viděl Pána Boha (*Adonai*) v kap. 6. Ježíš není nikdy nazýván Pánem zástupů. To je titul používaný pouze na Otce, jediného Boha. Jan cituje dva odkazy na Izaiáše. Ježíš nikde netvrdil, že je Pánem Bohem, a nikdy se nenazývá "Pánem Bohem" ani Všemohoucím. Zj. 1:8 není výjimkou (ačkoli některé Bible červeným písmem nesprávně vedou čtenáře, aby si mysleli, že Ježíš je tam nazýván Všemohoucím), protože Všemohoucí je tam Otec, na rozdíl od Mesiáše.

⁴⁴Ježíš pak zvolal:¹⁴⁶ "Osoba, která věří ve mne, nevěří ve mne,¹⁴⁷ ale v toho, kdo mě pověřil. ⁴⁵A ten, kdo mě vidí a chápe, chápe toho, kdo mě pověřil. ⁴⁶Narodil jsem se do světa¹⁴⁸ jako světlo, aby každý, kdo ve mne věří, nezůstal ve tmě. ⁴⁷Pokud někdo uslyší moje slova a neposlouchá¹⁴⁹ je, nesoudím ho. Nepřišel jsem soudit svět, ale zachránit svět.¹⁵⁰ ⁴⁸Ten, kdo mě odmítá a odmítá přijmout moje učení, má jako svého soudce toto: slovo¹⁵¹ evangelia království, které jsem

¹⁴⁶ Ježíš zvedl hlas pro zvláštní důraz. Je nanejvýš důležité, že opakuje základ křesťanské víry jako poslušnost jeho slovům/evangelium/učení. Srv. Luk. 8:8 kde opět zvedá hlas, aby na publikum zapůsobil nejvyšší důležitostí svých slov. V sázce byla nesmrtelnost, úspěch nebo neúspěch v křesťanském snažení

¹⁴⁷ To znamená "nevěří nakonec ve mne, ale v Otce, který mě pověřil jako poslední slovo světu" (Heb. 1:1-2).

¹⁴⁸ "Přišel jsem jako světlo do světa." "Přijít do světa" znamená narodit se. Nikodém věděl, že Ježíš byl člověk přicházející od Boha (3:2), tj. zrozen, aby byl Božím služebníkem a poslem.

¹⁴⁹ Fráze "poslušnost víry" krásně kombinuje víru a poslušnost. Pavel používá tuto frázi k tomu, aby zarámoval celé své pojednání v Římanům (1:5; 16:26). Spása je "dána těm, kdo poslouchají Ježíše" (Heb. 5:9). Selhat ve víře a v poslušnosti Ježíšových slov je smrtelnou pastí, které je třeba se za každou cenu vyhnout (2 Jan 7-9; 1 Tim. 6:3). V Janovi 3:36 Ježíš krásně a stručně vyjádřil koncept poslušnosti a víry. Odmítnutí poslouchat je nevěra.

¹⁵⁰ To nevyklučuje skutečnost, že v budoucnu bude Ježíš jmenován soudcem všech lidí (Skutky 17:30-31). Základem spásy je poslušnost Ježíše a jeho učení evangelia, všech jeho slov.

¹⁵¹ Základ křesťanství, jak jej Ježíš definoval v Markovi 1:14-15, činí z inteligentní víry v Boží království základ skutečné víry. V Lukášovi 4:43 Ježíš definoval celé své poslání jako kázání evangelia o Království (srov. Skutky 1:3, 6; 8:12; 19:8; 20:24-25; 28:23, 30, 31). Evangelium Království je lešení, na kterém je postaven celý NZ. Překvapivě chybí v současných prezentacích toho, co je lidově, ale mylně, nazýváno "evangelium". Traktáty nabízející spásu, Boží království vůbec nezmiňují. Ježíš učinil víru v Boha jako v "toho, kdo sám je pravý Bůh" (Jan 17:3) měřítkem pro úspěšný vstup do spásy a nesmr-

tluvil, ho bude soudit v poslední den tohoto věku.¹⁵² ⁴⁹Nemluvil jsem z vlastního podnětu, ale sám Otec, který mě pověřil, mi dal příkaz, co mám říci a co mám mluvit. ⁵⁰A vím, že Jeho příkaz znamená Život v nadcházejícím věku.¹⁵³ Takže to, o čem mluvím, mluvím přesně tak, jak mě poučil Otec."

13 ¹Nyní před svátkem¹⁵⁴ pesach Ježíš věděl, že přišla jeho hodina, aby odešel z tohoto světa a šel¹⁵⁵ k Otci. Miloval své

telnosti: "Toto je život nadcházejícího věku: že věří v tebe, Otče, jediného, kdo je pravým Bohem, a v Ježíše Mesiáše, kterého jsi pověřil."

¹⁵² Skutky 17:30-31 jsou definitivním prohlášením o Božím jmenování muže Mesiáše soudcem celého lidstva. Ježíšovo vzkříšení je zárukou, že se to stane.

¹⁵³ "Život v nadcházejícím věku" je synonymem pro Boží království. Janova zpráva o Ježíšovi není ohledně Božího království méně důrazná než Matoušova, Markova a Lukášova. Používá jinou slovní zásobu k vyjádření stejné pravdy o evangelium. Ježíšovo prohlášení, že Božím přikázáním je život v nadcházejícím věku, je ve svém nejvyšším významu paralelní s jeho tvrzením: "Toto je Život v nadcházejícím věku, poznat, že Otec je jediný, kdo je pravým Bohem [unitární monoteismus], a Ježíše Krista, kterého [Bůh] poslal" (Jan 17:3; srov. Mk. 12:29).

¹⁵⁴ Když Jan používá slovo pesach, vztahuje se na celý svátek trvající 7 dní. Není pravda, že Jan nesouhlasí s Matoušem, Markem a Lukášem, v který den byl Ježíš ukřižován. Jak poznamenal Dr. Torrey z Yale, "Autor čtvrtého evangelia byl dokonale obeznámen s jasným a opakovaným tvrzením synoptiků, že poslední večeře bylo jídlo pesachu a že ukřižování se konalo 15. nisanu. Věděl, že evangelia Marka a Matouše (přínejmenším) byla na veřejnosti; nepochybně také to, že byla dobře známá mnohým z těch, pro něž Jan psal" (*The Date of the Crucifixion According to the Fourth Gospel*, s. 241).

¹⁵⁵ Ne "šel zpět", jak je klamně podáno v NIV. Stejný nesprávný překlad se vyskytuje v NIV u Jana 16:28 a 20:17. Člověk přichází na svět při narození a odchází při smrti, v případě Ježíše odpočívá v hrobě od pátku do neděle. Všichni ostatní odpočívají ve spánku smrti (Ž 13:3) až do vzkříšení spících mrtvých, až se Ježíš vrátí na zemi při svém druhém příchodu.

vlastní lidi, kteří byli ve světě, a tak je miloval až do konce. ²Během doby večeře¹⁵⁶ vložil Ďábel do mysli Judy, syna Šimona Iškariotského, aby ho zradil. ³Ježíš věděl, že Otec dal všechno do jeho rukou, že přišel od Boha¹⁵⁷ a že jde¹⁵⁸ k Bohu. ⁴Vstal tedy od večeře, odložil roucho, vzal ručník a ovázal ho kolem sebe.

⁵Potom nalil trochu vody do umyvadla a začal umývat nohy svých učedníků a osušovat je ručníkem ovázaným kolem sebe. ⁶Přišel k Šimonu Petrovi, který se ho zeptal: "pane, hodláš mi umývat nohy?" ⁷Ježíš mu odpověděl: "To, co teď dělám, tomu nerozumíš, ale potom pochopíš." ⁸Petr řekl: "Nikdy mi nebudeš mýt nohy – nikdy." Ježíš odpověděl: "Pokud ti neumyju nohy, nemáš se mnou podíl." ⁹Šimon Petr mu řekl: "pane, prosím, nejen mé nohy, ale také mé ruce a hlavu." ¹⁰Ježíš odpověděl: "Ten, kdo se koupal, nemusí umývat nic kromě svých nohou, ale je zcela čistý. Jste čistí, ale ne všichni." ¹¹Protože Ježíš věděl, kdo se ho chystá zradit. Proto řekl: "Nejste čistí *všichni*."

¹²Když Ježíš umyl jejich nohy a znovu si oblékl roucho, uložil se a řekl jim: "Víte, co jsem pro vás udělal? ¹³Vy mi říkáte učitel a pán. A máte právo to dělat, protože právě to já jsem. ¹⁴Takže pokud já, váš pán a učitel, jsem umyl vaše nohy, měli byste si také navzájem umývat nohy. ¹⁵Dal jsem vám příklad, že byste měli konat stejně, jako jsem vám to udělal já. ¹⁶S nejvyšší pravomocí vám říkám, služebník není větší než jeho pán a posel není větší než ten, kdo ho pověřuje. ¹⁷Pokud ty to věci chápete, jste vskutku požehnáni, pokud je děláte. ¹⁸Nemluvím o vás všech;

znám ty, které jsem si vybral. Písmo však musí být splněno: 'Ten, kdo se mnou jí jídlo, se obrátí proti mně.' ¹⁹Říkám vám to teď, než se to stane, takže až se to stane, budete věřit, že jsem Mesiáš. ²⁰Říkám vám s nejvyšší pravomocí: osoba, která přijme někoho, koho pověřuji, přijímá mne, a osoba, která přijímá mne, přijímá toho, kdo pověřil mne."¹⁶⁰

¹³²¹Když to Ježíš řekl, byl vnitřně znepokojen¹⁶¹ a podal toto svědectví: "S nejvyšší pravomocí vám říkám, jeden z vás mě zradí." ²²Učedníci se začali dívat jeden na druhého, nejistí, koho měl na mysli. ²³Jeden z jeho učedníků, ten, kterého Ježíš miloval, ležel u stolu blízko Ježíše. ²⁴Šimon Petr mu pokynul, aby zjistil, o kom to Ježíš mluvil. ²⁵Naklonil se tedy proti Ježíši a zeptal se ho: "pane, kdo to je?" ²⁶Ježíš odpověděl: "Je to ten, kterému dávám kousek chleba poté, co jsem ho namočil." ²⁷Poté, co namočil chléb, dal ho Judovi, synovi Šimona Iškariotského. Poté, co Juda snědl kus chleba, vstoupil Satan do jeho srdce. Proto mu Ježíš řekl: "Co zamýšlíš udělat, udělej rychle." ²⁸Nikdo z těch spočívajících u stolu, nechápal, proč mu to řekl. Poněvadž Juda byl ten, kdo držel váček na peníze, ²⁹někteří mysleli, že mu Ježíš prikazuje: "Kup to, co potřebujeme k svátku," nebo že by měl dát něco chudým. ³⁰Když Juda dostal kousek chleba, okamžitě vyšel. A byla noc.¹⁶²

³¹Když Juda vyšel, Ježíš řekl: "Nyní je Syn člověka oslaven a Bůh je oslaven v něm. ³²Jestli je v něm oslaven Bůh, bude ho také Bůh oslavovat sám v sobě a okamžitě ho oslaví.¹⁶³ ³³Mé děti, jsem s vámi o chvíli déle. Budete mě hledat a stejně jako jsem

¹⁵⁶ To byla událost jídla pesach popsaná v jiných evangeliích.

¹⁵⁷ Zázračným zplozením v Marii (Lk. 1:35; Mt. 1:18, 20; 1 Jan 5:18). Srv. Iz. 9:6: "Syn byl zplozen [minulý čas prorocství] pro nás," tj. Bohem (božské pasivum).

¹⁵⁸ Ne "jde zpátky".

¹⁵⁹ Věřit, že Ježíš je Mesiáš (rozhodně ne BŮH Syn, takže dva BOHové), je velkým jádrem učení NZ, základem Církve (Mt. 16:16-18; 1 Jan 5:1, 5; 2:22) a celou podstatou toho, proč Jan napsal své evangelium (20:31).

¹⁶⁰ princip zastoupení. Ježíš je zmocněncem svého Otce, jediného Boha. Jednají v dokonalém souladu a záměru. To je ideál pro všechny lidské bytosti – poslouchat Otce poslušností Syna, poznat Otcův "podnik" a reprezentovat Otce a zrcadlit Ho jako obraz Boha.

¹⁶¹ Znepokojen ve svém duchu

¹⁶² Čtvrtek v noci podle našeho počítání. Ježíš byl ukřižován další den, v pátek.

¹⁶³ Jedná se o minulé časy s budoucím smyslem. Oslavení Ježíše se stalo jeho smrtí a následujícím vzkříšením. To platí o slávě slíbené Ježíšovi v 17:5. Stejná sláva byla dána (minulý čas) učed-

řekl Židům: 'Kam jdu, nemůžete přijít.' Ted' vám to říkám: ³⁴Dávám vám nové přikázání: milujte se navzájem. Stejně jako jsem vás miloval já, musíte také milovat jeden druhého. ³⁵Tak bude každý vědět, že jste moji učedníci, máte-li navzájem lásku."¹⁶⁴

³⁶Šimon Petr mu řekl: "pane, kam jdeš?" Ježíš odpověděl: "Kam jdu, nemůžete mě ted' následovat, ale budete mě následovat později."¹⁶⁵ ³⁷Petr se zeptal, "pane, proč tě nemohu následovat ted'? Rád za tebe položím svůj život!" ³⁸Ježíš odpověděl: "Položíš za mne svůj život? Říkám ti s nejvyšší pravomocí: kohout nezakokrhá, dokud mě třikrát nezapřeš."

14 ¹"Vaše srdce nesmí být ve zmatku. Stále věřte v Boha a stále věřte i ve mě."¹⁶⁶ ²V domácnosti mého Otce je mnoho příbytků a postavení. Pokud ne, řekl bych vám to. Tak ted' odcházím, abych pro vás připravil místo.¹⁶⁷ ³Pokud odejdu a připravím místo pro vás, vrátím se¹⁶⁸ a přijmu vás k sobě, takže tam, kde budu¹⁶⁹ já pak, můžete být se mnou.¹⁷⁰ ⁴A znáte cestu, kam jdu."

níkům, kteří se ještě nenarodili, když Ježíš promluvil tato slova (17:22). Vidíme v činnosti princip, že Bůh může mluvit "o věcech, které nejsou, jako by byly" (Řím. 4:17).

¹⁶⁴ To by mělo vyvolat otázku zpytování svědomí, proč je pro křesťany správné bojovat v mezinárodních válkách, v nichž nevyhnutelně berou životy spoluvěřícím v jiných zemích. Ztrácejí Ježíšovy zákony v době války platnost?

¹⁶⁵ Odkaz na Petrovo pozdější mučednictví.

¹⁶⁶ Zjevný kontrast je mezi Bohem a někým, kdo není Bohem! Bylo by docela neopodstatněné si představovat, že Ježíš si myslí, že je Bůh.

¹⁶⁷ V budoucím Božím království na zemi, stejně jako se Jakub a Jan ptali na místa připravená pro věřící v nadcházejícím Království (Mk. 10: 40).

¹⁶⁸ Při svém budoucím druhém příchodu, při parousii, aby vládl zemi se svatými (Zj. 5:10). Mezitím připravoval jejich postavení v tomto budoucím Království, které je srdcem křesťanského evangelia (Mk. 1:14-15; Lk. 4:43).

¹⁶⁹ Řečtina má "kde já jsem" a smysl idiomu je "kde já budu". Stejné použití přítomnosti pro budoucnost je v Janovi 7:34, 36: "Kde já jsem, nemůžete přijít" = "kde já budu ..."

⁵Tomáš řekl, "pane, nevíme, kam jdeš. Jak můžeme znát cestu?" ⁶Ježíš mu řekl: "Já jsem cesta, pravda a život. Nikdo nemůže přijít k Otci, jen skrze mne. ⁷Pokud jste poznali mne, budete také znát mého Otce. Od této chvíle ho znáte a viděli¹⁷¹ Ho."

⁸Filip řekl, "pane, ukaž nám Otce, a to nám bude stačit." ⁹Ježíš mu řekl: "Byl jsem s vámi celou tu dobu, aniž bys mě znal, Filipe? Ten, kdo viděl mne, viděl Otce."¹⁷² Jak potom můžeš říci: 'Ukaž nám Otce'? ¹⁰Nevěříš, že jsem v Otci a Otec ve mně? Slova, která s vámi mluvím, nemluvím z vlastního podnětu. Otec, který ve mně žije, koná skrze mne své skutky. Věřte mi, že jsem v Otci a Otec ve mně."¹⁷³ Jinak věřte kvůli skutkům samotným. ¹²Říkám vám s nejvyšší pravomocí: ten, kdo věří ve mně, bude také dělat skutky, které dělám já. A bude dělat ještě větší skutky,¹⁷⁴ než tyhle, protože já jdu k Otci. ¹³Ať už žádáte o cokoli v mém jménu, udělám to, takže Otec může být oslaven v Synovi. ¹⁴Když mě o něco požádáte v mém jménu, udělám to.¹⁷⁵

¹⁵Pokud mě milujete, budete dodržovat

¹⁷⁰ Ježíš bude zpátky na zemi a tak kdokoli, kdo chce být s ním, nebude v nebi, protože Ježíš tam nebude! Vrací se na zemi.

¹⁷¹ Ne doslovně "vidět", protože nikdo doslova neviděl Otce. Otec je "viděn" v jiném smyslu, v Ježíši. Křesťan, který neustále hřeší, není skutečně obrácený, ho "neviděl ani ho neznal" (1 Jan 3:6). To je duchovní "vidění" myslí.

¹⁷² Tak v Janovi 20:28, Tomáš, který byl přítomen při rozhovoru zde v k. 14, konečně vidí Boha v Ježíši a uvědomuje si to, když oslovuje Ježíše jako "můj pán" a "můj Bůh", když vidí Jediného Boha v Ježíši. Toto je pokračování a řešení problému, který Filip a Tomáš měli, když si neuvědomovali, jak lze Boha Otce vidět v Synovi.

¹⁷³ V tomto smyslu "já a Otec jsme jedno" (10:30). Stejná jednota je ideálem pro všechny věřící, kteří mají být s Otcem a Synem jednou myslí a jedním záměrem (17:11, 22).

¹⁷⁴ Je falešným předpokladem myslet si, že "většími skutky" Ježíš míní velkolepější zázraky. Učení o Ježíšově evangeliu v širším měřítku potě, co šel k Otci, je pravděpodobně tím důležitým bodem.

¹⁷⁵ Tento text je důkazem toho, že žádosti v modlitbě k Ježíši jsou vhodné. Modlitba je ovšem ad-

mé příkazy.¹⁷⁶ **16**A já požádám Otce, a On vám dá jiného Rádce, aby byl s vámi navždy. **17**To je duch pravdy. Svět je neschopen jej přijmout, protože jej nevidí, ani jej nezná, ale vy jej znáte, protože zůstává s vámi a bude ve vás.

18Nenechám vás jako sirotky; přijdu k vám.¹⁷⁷ **19**Za chvíli svět mne už nebude vidět,¹⁷⁸ budete. Protože budu naživu, vy budete naživu.¹⁷⁹ **20**Onoho dne poznáte, že jsem ve svém Otci a vy jste ve mně, stejně jako já ve vás. **21**Ten, kdo má moje příkazy a vykonává je, je ten, kdo mě miluje¹⁸⁰ a toho, kdo mě miluje, bude milovat můj Otec. Budu ho také milovat a zjeví mu sebe." **22**Juda (ne Juda Išariotský) mu řekl, "pane, jak to, že se zjevíš nám, a ne světu?" **23**Ježíš odpověděl: "Pokud mě někdo miluje, bude zachovávat a poslouchat slovo mého evangelia Království.¹⁸¹ Můj Otec ho bude milovat, a my k němu přijdeme a usídlíme se u něho. **24**Ten, kdo mě nemiluje, nebude dodržovat

má slova. Evangelium, které slyšíte, není moje, ale je od Otce, který mě pověřil.

25Tyto věci jsem vám řekl, když jsem ještě s vámi. **26**Ale Rádce, duch svatý, kterého Otec pošle, aby zastupoval a ztvárňoval mou přítomnost, vás bude učit všemu a připomínat vám vše, co jsem vám řekl.

27Pokoj nechávám s vámi. Můj pokoj vám dávám. Nedávám vám jej, jak jej dává svět. Přestaňte se trápit a být bázlivi. **28**Slyšeli jste mě říkat: Odcházím a vrátím se k vám.¹⁸² Kdybyste mě milovali, radovali byste se, že jdu k Otci, protože Otec je větší než já. **29**Říkám vám to dříve, než k tomu dojde, takže až se to stane, můžete uvěřit. **30**Nebudu s vámi mluvit už o moc déle, protože vládce světa¹⁸³ přichází. Nemá nade mnou žádnou moc. **31**Naopak, odcházím, aby svět věděl, že miluji Otce; přesně tak, jak mi přikázal Otec, tak konám. Vstaňme tedy a opusťme toto místo.

15 **1**Já jsem pravá réva,¹⁸⁴ a můj Otec je ošetřovatel vinice. **2**Každou větev ve

resována Otci skrze Ježíše, není to však pevné pravidlo bez výjimky. Pavel děkoval Ježíši za to, že ho ustanovil ke službě (1 Tim 1:12). Chvalozpěvy jsou nabízeny vzkříšenému Mesiášovi, který je uctíván spolu s Jediným Bohem (Zj. 5:13). A Korintští jsou Pavlem popisováni jako "ti, kteří vzývají jméno pána Ježíše Mesiáše" (1 Kor 1:2). Mnozí žádali Ježíše, aby jim splnil požadavky, zejména kanaánská žena a dva slepí muži, kteří žádali Ježíše slovy "pane, synu Davidův, smiluj se nad námi" (Mt. 15: 22; 20:30).

¹⁷⁶ Jeho příkazy zahrnují vše, co Ježíš učil. Jeho prvním a základním příkazem je, že máme "činit pokání a věřit poselství evangelia Království" (Mk. 1:14-15). Ježíš také přikázal víru v jediného Pána Boha jeho hebrejského dědictví a učinil z něj "nejdůležitější" ze všech příkazů (Mk. 12:29). Mělo by se jednat o naléhavý veřejný zájem, že později "církvní otcové" nahradili Ježíšovu definici Boha cizáckým pojetím trojjediného Boha, neznámého Ježíšovi ani apoštolům.

¹⁷⁷ tj. Ježíš se "vrátí" v duchovní přítomnosti, "pán je duch" (2 Kor. 3:17).

¹⁷⁸ Až do jeho druhého příchodu nebude existovat doslovné vidění Ježíše, ale on je chápán a poznáván skrze ducha, kterého slíbil, bude zůstat s věřícími.

¹⁷⁹ Život vzkříšeného Ježíše by byl s nimi přítomen jako Rádce, ne jako třetí "osoba", ale vyvýšený Ježíš přicházející, aby byl s nimi v duchu (srv. 2 Kor. 3:17-18; 1 Jn. 2:1).

¹⁸⁰ To je přesně "poslušnost víry" vyučovaná celým NZ (Řím. 1:5; 16:26; Jan 3:36; Heb. 5:9). Příkladem vyžadované poslušnosti je křest vodou, přikázaný Ježíšem až do konce věku. To je nedílným a podstatným prvkem Velkého pověření (Mt. 28:19-20). Poslušnost je vyžadována v těch "obtížných" oblastech chování, jako jsou milování nepřátel, což nemůže zahrnovat jejich zabíjení!

¹⁸¹ "slovo" je NZ zkratka pro evangelium Království, "slovo o Království" v Mat. 13:19. Toto je podstatné semeno nesmrtelnosti (Lk. 8:11) a činidlo křesťanského znovuzrození.

¹⁸² Jde o odkaz na "návrat" Ježíše jako parakléta, Rádce, jako stálé podpory věřících. Mesiáš je ztotožněn s "Rádce" v 1. Jana 2:1. A ve 2. Kor. 3:17-18 "pán je duch."

¹⁸³ Dábel, vnější nadpřirozená bytost, která odporuje Božímu plánu v Mesiáši.

¹⁸⁴ Réva v hebrejské Bibli je symbolem Izraele, a tak Ježíš představuje ideální Izrael, čím by měl být Izrael. Skutečným mezinárodním tělem věřících je nyní "Izrael Boží" (Gal. 6:16) a "skutečná obřizka" (Fil. 3:3), na rozdíl od nyní oslepených "Izraelců podle těla" (1. Kor. 10:18). Pavel ov-

mně, která nerodí ovoce¹⁸⁵ můj otec odstraní, a každou větev, která plodí ovoce, prořezává, aby plodila více ovoce. ³Vy už jste čistí¹⁸⁶ kvůli slovu evangelia Království, o kterém jsem mluvil s vámi.¹⁸⁷ ⁴Zůstaňte ve mně a já ve vás. Stejně jako větev není schopná plodit ovoce sama o sobě, pokud nezůstane na vinné révě, tak ani vy nemůžete plodit ovoce, dokud nezůstanete ve spojení se mnou. ⁵Já jsem vinná réva; vy jste větve. Člověk, který zůstává ve mně a já v něm, plodí hodně ovoce, protože beze mne nemůže nic dělat. ⁶Pokud ve mně někdo nezůstává, je odhozen jako větev a usychá. Potom je shromáždí, hodí do ohně a spálí. ⁷Pokud zůstáváte ve mně a moje slova zůstávají ve vás,¹⁸⁸ můžete požádat o cokoli, co chcete, a bude to pro vás učiněno. ⁸Můj Otec je oslaven tím, že plodíte hodně ovoce, a tak se prokážete být mými učedníky. ⁹Stejně jako Otec miloval mne, také já jsem miloval vás. Takže zůstaňte v mé lásce. ¹⁰Pokud zachováвате mé příkazy¹⁸⁹ zůstanete v mé lásce, stejně jako jsem já zachovával příkazy svého Otce a zůstávám v Jeho lásce. ¹¹Tyto věci jsem vám řekl, aby moje radost mohla být ve vás a vaše radost mohla být úplná.

¹²Toto je můj příkaz: milujte se navzájem, jako jsem vás miloval já. ¹³Nikdo nemá větší lásku než to, že by byl někdo ochoten

položít svůj život za své přátele. ¹⁴Vy jste moji přátelé, pokud děláte to, co vám přikazuji. ¹⁵Nenazývám vás už dál služebníky, protože služebník neví, co jeho pán dělá. Nazval jsem vás přáteli, protože jsem vám oznámil vše, co jsem slyšel od svého Otce. ¹⁶Vy jste si nevybrali mne, ale já jsem si vybral vás. A ustanovil jsem vás, abyste vyšli a plodili ovoce tak, že vaše ovoce by mělo trvat, takže cokoli, o co požádáte Otce v mém jménu, jako mě zastupující, On vám to dá. ¹⁷Právě toto vám přikazuji: milujte se navzájem.

¹⁸Pokud vás svět nenávidí, pochopte, že nenáviděl mne dříve, než nenáviděl vás. ¹⁹Pokud byste patřili tomuto světovému systému, svět by vás miloval jako své vlastní. Nicméně, protože nepatříte tomuto světovému systému, ale já jsem si vybral ze světa vás, svět vás nenávidí. ²⁰Nezapomeňte na prohlášení, které jsem vám učinil: služebník není větší než jeho pán. Pokud mě pronásledovali, jistě vás také budou pronásledovat. Pokud zachovávali a poslouchali mé evangelium-slovo, budou také zachovávat vaše. ²¹Ale udělají vám všechny tyto věci kvůli mému jménu a programu a všemu, za čím já stojím,¹⁹⁰ protože neznají toho, který mě pověřil. ²²Kdybych nepřišel a nemluvil s nimi, nebyli by vinni hříchem.¹⁹¹ Je to tak, nyní nemají žádnou omluvu za tento hřích. ²³Ten, kdo ne-

šem a mnohé SZ proroctví očekávají budoucí národní obrácení zbytku nyní oslepeného Izraele v důsledku druhého příchodu. Izrael ještě prohlásí: "Blažený, kdo přichází ve jménu Pána Boha" (Lk. 13:35), tj. Mesiáše při jeho návratu. To se určitě ještě nestalo. Současný návrat Izraele jako nevěřícího národa neodpovídá biblickému proroctví o obrácení Izraele.

¹⁸⁵ Křesťanské ovoce se rodí pouze ze semenného poselství evangelia Království, jak je učil Ježíš jasně v podobenství o rozsévání. Toto semenné poselství evangelia je podstatným základem víry. Pokud semeno není přítomno, skutečné ovoce se nemůže urodit.

¹⁸⁶ Srv. "Blažení jsou ryzí [čistí, očištění] v srdci." (Mt. 5:8).

¹⁸⁷ Evangelium o Božím království je základem veškeré účinné a skutečné víry v Boha a Jeho Mesiáše.

¹⁸⁸ Nárok na to, být "v Kristu", je marný, pokud nejsou Kristova **slova** hluboce zakořeněna v srdci. Křesťané musí ve svém učení znít jako Ježíš a chovat se jako Ježíš.

¹⁸⁹ Neustálé opakování potřeby poslušnosti je pozoruhodné. Poslušnost začíná poslušnou věrnou reakcí na Ježíšův úvodní příkaz "činit pokání a věřit evangeliu o Království" (Mk. 1:14–15). Stejně tak zásadní je inteligentní poslušná reakce na Ježíšův příkaz: "Poslouchej, Izraeli, Pán, náš Bůh, je jeden Pán" (Mk. 12: 29). Je to ten Bůh, Bůh Ježíše a Izraele, kter-mu máme přikázáno sloužit.

¹⁹⁰ Předat smysl "jména", který je pro většinu čtenářů nejasný. "Jméno" je vše, za čím člověk stojí a co představuje.

¹⁹¹ To ukazuje brilantní vhled, že rozsudek a trestuhodnost jsou podle toho, co může být známo. Když k nám přichází pravda, jsme za její přijetí

návidí mne, nenávidí také mého Otce. ²⁴Kdybych mezi nimi neprovedl skutky, které nikdo jiný neučinil, nebyli by vinni hříchem. ¹⁹² Nuže, viděli, a přesto nenáviděli mě i mého Otce. ²⁵Stalo se to však proto, aby se naplnilo prohlášení uvedené v jejich Zákoně: 'Nenáviděli mě bez důvodu.'

²⁶Když přijde Rádce, ten, kterého vám pošlu od Otce, duch pravdy, ¹⁹³ který povstává z Otce, tento Rádce o mně bude svědčit. ²⁷Vy také budete podávat svědectví, protože jste se mnou byli od začátku.

16 ¹Řekl jsem vám tyto věci předem, abych vás uchránil před klopýtnutím a ztrátou víry. ²Budete zapuzeni ze synagog. Ve skutečnosti nastává čas, kdy si kdokoli, kdo vás zabije, bude myslet, že poskytuje službu Bohu. ¹⁹⁴ ³Budou dělat tyto věci, protože nepoznali a nepochopili Otce ani mne, ⁴ale já jsem vám řekl tyto věci, abyste si vzpomněli, že, až přijde čas, si můžete vzpomenout, že jsem vám to řekl. Tyto věci jsem vám neřikal od začátku, protože jsem byl pořád s vámi.

⁵Ted' odcházím ¹⁹⁵ k tomu, kdo mě pověřil, a nikdo z vás se mě neptá, kam jdeš? ⁶Přestože jsem vám tyto věci řekl, vaše srdce jsou naplněna žalem. ⁷Přesto vám říkám pravdu.

zodpovědní a jsme v nebezpečí, pokud ji odmítneme.

¹⁹² Vina je na klouzavé stupnici, v závislosti na stupni znalostí, kterým byl člověk vystaven.

¹⁹³ V NZ neexistuje žádná "třetí osoba" Trojice. Duch je velmi osobní jako existence funkční přítomnosti a moci vzkříšeného Ježíše, jakož i dosah Otce. Svatý duch není nikdy uctíván v Bibli a nikdy neposílá pozdravy v úvodech Pavlových dopisů. K duchu se nikdy nemodlí. Zeptejte se svých přátel: Je "duch Eliáše" jiná osoba než Eliáš? Ne. Duch Eliáše je rozpoložení, mentalita, osobnost Eliáše (Lk 1:17). Totéž platí o "duchu Ježíše" (Skutky 16:7). Rádce/Utěšitel je ztotožněn s Ježíšem (1 Jn. 2:1).

¹⁹⁴ Toto tvrzení dokazuje, že falešné náboženství je úžasná moc, způsobující klam tak důkladný, že jeho přívrženci nemohou vidět rozdíl mezi pravdou a omylem. Ježíš varoval, že zástupy jednoho dne zjistí, že jejich údajné lpění ke křesťanství bylo falešné a zavádějící (Mt. 7:21-23).

Je to ve váš prospěch, že odcházím, protože pokud neodejdu, Rádce ¹⁹⁶ k vám nepřijde. Jdu-li, pošlu vám ho. ⁸Až přijde, bude usvědčovat svět ohledně hříchu, konaje právo a soud: ⁹ohledně hříchu, protože hřích je neschopnost věřit ve mně a poslouchat mě. ¹⁰Ohledně bytí a konání práva, protože jdu k Otci a vy už mě neuvidíte. ¹¹A ohledně soudu, protože vládce tohoto světového systému byl odsouzen. ¹⁹⁷

¹²Ještě vám musím říci mnoho věcí, ale nyní je nemůžete snést. ¹³Až přijde ten duch pravdy, ¹⁹⁸ povede vás do celé pravdy. ¹⁹⁹ Duch nebude mluvit z vlastního podnětu, ale bude mluvit vše, co slyší, a také vám vyhlásí, co se stane v budoucnosti. ¹⁴Duch mě oslaví, protože vezme z toho, co je moje, a ukáže vám to. ¹⁵Všechno, co má Otec, je moje. Proto jsem vám řekl, že duch vezme z toho, co je moje, a oznámí vám to.

¹⁶Za chvíli mě už neuvidíte a ještě za chvíli mě uvidíte." ¹⁷Někteří učedníci si tedy mezi sebou říkali: "Co tím myslí, 'Chvilku a neuvidíte mě znovu a chvíle a uvidíte mě,' a 'protože jdu k Otci'?" ¹⁸Jaký je význam tohoto rčení 'chvilku'? Nechápeme, o čem mluví." ¹⁹Ježíš věděl, že se ho chtějí ptát, a proto jim řekl: "Ptáte se jeden druhého na to, co jsem mínil 'chvilku a neuvidíte mě, a ještě jednou

¹⁹⁵ Ne "vracím se" nebo "navracím se", ale "odcházím", velmi velký rozdíl.

¹⁹⁶ Ježíš je ztotožněn jako Rádce, Paraklét, v 1. Jan 2:1. V Janově evangeliu je paraklét nahrazení Ježíše, který odcházel. Vrátil se k nim jako svou vlastní duchovní přítomností, duchem Ježíše. V NZ není žádná *třetí* Osoba. "Duch svatý" pozdější teologie chybí v NZ, kde duch nikdy není uctíván ani cílem modlitby a nikdy neposílá pozdravy.

¹⁹⁷ Satan bude svázán a uvězněn, aby už nemohl klamat svět, pouze na začátku budoucího tisíciletí (Zj. 20:2-3).

¹⁹⁸ Duchem pravdy je osobní přítomnost a činnost Ježíše, který nyní nepřítomný doslova, ale přítomný s námi, pokud ho posloucháme (Skutky 5:32). Ježíš je ztotožněn s Rádcem v 1 Jan 2:1. V tomto verši je duch pravdy označen jako "ta osoba" (*ekeinos*, mužský rod).

¹⁹⁹ Další pravda byla zjevena skrze Pavla a další pisatele NZ.

zase a chvilku uvidíte mě'? ²⁰Říkám vám s nejvyšší pravomocí: budete plakat a naříkat, ale svět se bude radovat. Stanete se smutnými, ale váš smutek se změní v radost. ²¹Vždy, když je žena při porodu, má bolesti, protože její doba porodu nadešla. Když však porodila dítě, už si nepřipomíná utrpení, kvůli radosti, že se člověk narodil do světa.²⁰⁰ ²²Proto nyní máte také smutek, ale zase vás uvidím. Vaše srdce se budou radovat a nikdo vás nebude schopen okrást o vaši radost.

²³V ten den se mě nebudete muset ptát na cokoli. Říkám vám s nejvyšší pravomocí: O cokoli požádáte Otce v mém jménu, On vám dá. ²⁴Doposud jste nežádali nic v mém jménu. Žádejte a obdržíte, aby vaše radost byla úplná.

²⁵Tyto věci jsem vám řekl mlhavou metaforickou řečí. Nastává však čas, když už s vámi nebudu mluvit obrazným jazykem, ale jasně vám řeknu o Otci. ²⁶V onen den budete prosit v mém jménu. Neříkám vám, že za vás budu prosit Otce, ²⁷protože Otec vás miluje, protože jste mě milovali a věřili jste, že jsem přišel od Boha.²⁰¹ ²⁸Vyšel jsem od Otce a přišel jsem do světa.²⁰² Opakuji, opouštím svět a jdu²⁰³ k Otci."

²⁹Jeho učedníci řekli: "Nyní mluvíš jasně a nepoužíváš obrazný jazyk. ³⁰Nyní víme, že víš všechno a nepotřebuješ, aby tě někdo zpochybňoval. Tímto věříme, že jsi přišel od Boha." ³¹Ježíš jim odpověděl: "Věříte konečně? ³²Podívejte, přichází hodina a už přišla, kdy bude každý z vás rozehrán do svého domu, a necháte mě samotného. Přesto nejsem sám, protože Otec je se mnou. ³³Řekl jsem vám tyto věci, abyste ve mně měli pokoj. V tomto světě budete trpět, ale buďte plní odvahy. Podmanil jsem si svět."

17 ¹Ježíš promluvil tato slova a pak vzhledl k nebi a řekl: "Otče, přišla ta hodina. Oslav svého Syna, aby Syn mohl oslavit Tebe, ²stejně jako jsi mu udělil pravomoc nade vším lidstvem, aby mohl udělit Život příštího věku všem, které jsi mu dal. ³To je jádro a podstata života příštího věku,²⁰⁴ aby poznali Tebe, jediného, kdo je pravý Bůh,²⁰⁵ a toho, kterého jsi pověřil, Ježíše Mesiáše.²⁰⁶ ⁴Oslavil jsem Tě na zemi tím, že jsem dokončil dílo, které jsi mi dal dělat. ⁵Nyní, Otče, oslav mě po Tvém boku ²⁰⁷ slávou, kterou

²⁰⁰ Přijít na svět nebo se narodit do světa je to, co prožívá každá lidská bytost. Stejný jazyk se používá na Ježíšův původ, a proto neexistuje žádný odkaz na před-život v nebi, což by bylo v rozporu s Matoušovým a Lukášovým příběhem o narození a se zbytkem Písma.

²⁰¹ Ježíšův původ od Boha je výslovně uveden v Mat. 1:18 (původ, *genesis*) a 1:20 ("zplozeno v ní") a s úplnou jasností také v Lukášovi 1:35, kde je "Boží Syn" krásně definován.

²⁰² Jeho původ a narození je v Otci, který ho zračně přivedl k existenci (Lk 1:35; Mt 1:18, 20)

²⁰³ Jdu k Otci, určitě ne jdu zpět nebo vracím se k Otci. NIV a další překlady jsou v tomto bodě zavádějící stejně jako v 13:3 a 20:17.

²⁰⁴ To znamená, že se jedná o to, jak může člověk dosáhnout nesmrtelnosti. Ježíšova unitární definice Boha je nejzákladnější ze všech spásu přinášejících pravd. Ježíšova slova jsou shrnutím, soustředěným do jediné myšlenky, vyjádřené v řečtině jako "Toto je život příštího věku ..."

²⁰⁵ **Poznámka 205 je na konci Janova evangelia, strana 162.**

²⁰⁶ Když Augustin shledal toto tvrzení týkající se kréda neslučitelné s trojičním vyznáním postbiblické církve, ve skutečnosti se odvážil změnit pořadí slov ve větě a podvodně překroutit Ježíšova slova. Ve svých *Homilies on John* řekl, že Jan 17:3 by měl být čten: 'Toto je věčný život, že znají tebe [Otce] a Ježíše Krista, kterého jste poslali jako jediného pravého Boha'. Čtenáři, všimni si pečlivě. "Otec církve" Řehoř z Nyssy (335-394) připustil, že Trojice, jejímž byl architektem, "neharmonizuje s židovským dogmatem" (odvolává se na přísné monoteistické vyznání Ježíše a Izraele v Deut. 6:4; Mk. 12:29). Myslel si, že Trojice zničila "každé kacířství", tj. unitární monoteismus Ježíše a Izraele a pohanický polyteismus nežidovského světa, "a přesto přijala to, co je užitečné z obou [Šema a pohanství]." Tvrdil, že "Trojice je pravda, která se vejde mezi oba postoje [židovský a pohanický]." Řehoř nestydatě odsoudil Ježíšův unitární pohled na Boha jako "židovské dogma", které je třeba nahradit.

²⁰⁷ Ježíš se nevrací do postavení, kterého se vzdal, ale jde do postavení, které předtím neza-

mám jako slib²⁰⁸ u Tebe dříve, než svět existoval.

⁶Zjevil jsem Tvůj charakter, plán a program lidem, které jsi mi dal ze světa. Byli Tvoji a Ty jsi mi je dal, a zachovávali Tvé evangelium-slovo. ⁷Nyní poznali, že všechno, co jsi mi dal, je od Tebe, ⁸protože slova, která jsi mi dal, jsem předal jim. A oni ta slova přijali a nabyli přesvědčení, že jsem vyšel²⁰⁹ od Tebe. Uvěřili, že jsi mě pověřil Ty. ⁹Moje žádost je pro ně. Moje žádost není pro svět, ale pro ty, které jsi mi dal, protože patří Tobě. ¹⁰Všechny mé věci patří Tobě a Tvé patří mně, a já jsem v nich byl oslaven. ¹¹Nebudu již ve světě, ale oni jsou ve světě a já přicházím k Tobě. Svatý Otče, ochraňuj je svou pravomocí a mocí, které jsi mi dal, aby mohli být jedno v mysli a záměru tak jako jsme my. ¹²Když jsem byl s nimi, udržoval jsem je ve Tvém jménu, jménu,²¹⁰ které jsi mi dal Ty. Střežil jsem je a nikdo z nich nebyl ztracen, kromě toho, kdo byl určen ke zničení, aby se mohlo naplnit Písmo.

¹³Nyní přicházím k Tobě a mluvím o těchto věcech ve světě, aby mohli plně sdílet mou radost. ¹⁴Dal jsem jim Tvé evangelium-slovo. Svět je nenáviděl, protože nepatří do tohoto světového systému stejně jako nepatřím do tohoto světového systému já. ¹⁵Ne-

modlím se, že bys je měl vzít ze světa, ale žádám Tě, abys je chránil před tím Zlým. ¹⁶Nepatří do tohoto světového systému, stejně jako do tohoto světa nepatřím já. ¹⁷Posvěť je skrze pravdu. Tvé evangelium-slovo je pravda.²¹¹ ¹⁸Jak jsi pověřil mne, abych šel do světa, také jsem pověřil je, aby šli do světa. ¹⁹Posvětil jsem se pro ně, aby mohli být učení svatými v souladu s pravdou.

²⁰Nemodlím se pouze za tyto, ale také za ty, kteří v budoucnu uvěří ve mne skrze jejich poselství evangelia. ²¹Modlím se, aby všichni mohli být jedno v mysli a záměru jako Ty, Otče, jsi ve mně a já jsem v Tobě. Ať mohou být také jedno v mysli a záměru²¹² jako ty, Otče, jsi ve mně a já v tobě. Kéž jsou v nás, aby svět uvěřil, že jsi mě pověřil. ²²Dal jsem jim²¹³ stejnou slávu, jakou jsi dal mně.²¹⁴ Chci, aby všichni byli jedno, stejně jako my jsme jedno v mysli a záměru. ²³Já v nich, a Ty ve mně, aby mohli být přivedeni k zralosti v jedné mysli, aby svět mohl poznat, že jsi mě poslal a že jsi je milovali stejně jako jsi Ty miloval mne. ²⁴Otče, je mou touhou, aby ti, které jsi mi dal,²¹⁵ byli se mnou tam, kde budu já.²¹⁶ Potom uvidí moji slávu, budoucí slávu,²¹⁷ kterou jsi slíbil mi dát,²¹⁸ protože jsi mě miloval před založením světa.

ujímal, tj. do přítomnosti Otce, po jeho boku (Ž. 110:1).

²⁰⁸ "mít u Boha" (*para theo*) je běžný hebrejský idiom, že má něco takového slíbeno a uchováno pro budoucnost jako odměnu (viz Mt. 6:1-2). Srv. Iz. 49:4: "právo kvůli mně je u PÁNa a moje odměna u mého Boha" a 2 Kor. 5:1: "**Máme**" duchovní tělo, tj. připravené pro budoucnost, kdy ho obdržíme.

²⁰⁹ Slovo znamenající narození. Ježíšův původ v lůně Marie byl zázrakem (Lk 1:35 je rozhodující pro vymezení pojmu Boží Syn pro Ježíše).

²¹⁰ Jméno stojí za celým Ježíšovým programem evangelia, které kázal jménem Boha, svého Otce.

²¹¹ Připomíná nám Pavlovo vášnivé prohlášení ohledně lásky k pravdě, za účelem získat spásu. Poznamenal, že lidé "jsou na své cestě ke zničení a ztrátě, protože odmítli přijmout lásku k pravdě, aby byli spaseni". (2 Tes 2:10).

²¹² Stejnou žádost o jednotu v jedné Církvi vznesl Pavel v 1 Kor. 1:10.

²¹³ Tj. "slibuji jim dát," to je sláva ve výhledu a slib jako v 17:5.

²¹⁴ "Slíbil mi dát." Znovu je to sláva, tak slíbená pro budoucnost.

²¹⁵ Tj. "slíbena dát mi," všem učedníkům minulosti i budoucnosti vzhledem k Ježíšově době na Zemi.

²¹⁶ Doslova "kde jsem já," což znamená, kde budu v budoucnosti, když budou učedníci oslaveni. Všimněte si minulého času oslavovaných v Řím. 8:30. Budoucnost je jistá a lze ji vyjádřit jako již nastalou ("téměř hotová"). Ježíš se vrací na Zemi!

²¹⁷ Budoucí sláva, kterou je budoucí mesiášské Království na Zemi.

²¹⁸ Jak je zaručeno příslibem v Božím plánu, a tak "vlastněná" ještě před stvořením jako v 17:5. "Beránek byl zabit před založením světa" (Zj. 13:8), tedy v Božím plánu.

²⁵Spravedlivý Otče, svět tě nepoznal ani nepochopil. Já jsem Tě však znal, a tito věděli, že jsi mě pověřil.

²⁶Obeznámil jsem je s Tvou pravomocí a mocí,²¹⁹ a budu je nadále sdělovat jim, aby v nich láska, kterou jsi ke mně měl, mohla být v nich, a já s nimi mohu být v jednotě."

18 ¹Poté, co Ježíš tuto modlitbu vyjádřil, vyšel se svými učedníky přes údolí Cedron, kde byla zahrada, do níž vstoupil on a jeho učedníci. ²Juda, který ho zradil, také věděl o tomto místě, protože Ježíš se tam často setkával se svými učedníky. ³Juda tedy převzal od hlavních kněží a farizejů oddíl vojáků a několik lidí z chrámové policie a přišli tam s lucernami, pochodněmi a zbraněmi. ⁴Ježíš, který věděl přesně, co se s ním stane, vyšel a řekl jim: "Kdo je ten, koho hledáte?" ⁵Odpověděli: "Ježíše Nazaretského." Ježíš řekl: "To jsem já."²²⁰ Juda, který ho zradil, stál také s nimi, když jim řekl: "Jsem to já." Ustoupili dozadu a padli na zem.²²¹ ⁷Potom se jich znovu zeptal: "Kdo je ten, koho hledáte?" Řekli: "Ježíše Nazaretského." ⁸Ježíš odpověděl: "Řekl jsem vám, to jsem já. Tak pokud hledáte mne, nechte ty muže jít." ⁹To mělo splnit slova, která Ježíš řekl: "Neztratil jsem ani jednoho z těch, které jsi mi dal." ¹⁰Potom Šimon Petr, který měl meč, jej vytáhl a udeřil otroka velekněze a usekl mu pravé ucho (jméno otroka bylo Malchus). ¹¹Ježíšova reakce na Petra byla: "Odlož svůj meč! Nemám pít pohár, který mi dal můj Otec?"

¹²Poté oddíl vojáků, velitel a židovská chrámová policie Ježíše zatkli a spoutali ho. ¹³Nejprve ho vedli k Annášovi. Byl to tchán

Kaiafáše, který byl toho roku veleknězem. ¹⁴Kaiafáš byl ten, kdo poradil Židům, že je pro ně prospěšné, aby jeden člověk zemřel za lid.

¹⁵Mezitím Šimon Petr následoval Ježíše spolu s dalším učedníkem. Ten učedník byl známým velekněze; tak šel s Ježíšem na nádvoří velekněze. ¹⁶Ale Petr zůstal stát venku u brány. A tak vyšel jiný učedník, ten, který byl známý velknězovi, a promluvil k dívce, která byla vrátnou, a přivedl Petra dovnitř. ¹⁷Pak otrokyně, vrátná, řekla Petrovi: "Nejsi také jedním z učedníků toho muže?" Odpověděl: "Nejsem." ¹⁸Nyní otroci a chrámová policie zapálili dřevěné uhlí, protože bylo chladno. Stáli tam a ohřívali se, a Petr stál s nimi a ohříval se.

¹⁹Velekněz se ptal Ježíše na jeho učedníky a na jeho učení. ²⁰Ježíš mu odpověděl: "Mluvil jsem otevřeně ke světu. Vždy jsem učil v synagoze a v chrámovém komplexu, kde se shromažďovali Židé, a nemluvil jsem nic v tajnosti. ²¹Proč se ptáš mne? Proč se neptáš těch, kteří slyšeli, co jsem jim říkal? Určitě vědí, co jsem říkal." ²²Když řekl toto, jeden z chrámových policistů stojící po boku udeřil Ježíše do obličeje a řekl: "Je to způsob, jakým odpovídáš veleknězi?" ²³Ježíš odpověděl: "Pokud jsem mluvil nesprávně, podej svědectví o tom nesprávném. Ale když mluvím správně, proč mě biješ?" ²⁴Potom ho poslal Annáš svázaného ke Kaiafášovi, veleknězi.

²⁵Tak tedy Šimon Petr stál a ohříval se. Řekli mu: "Nejsi jeden z jeho učedníků, že?" Popřel to a řekl: "Já nejsem." ²⁶Jeden z otroků nejvyššího kněze, příbuzný muže, jehož

²¹⁹ Doslova "s Tvým jménem" je koncept cizí pro naši západní mysl. "Jméno" znamená celý Boží program, Jeho zjevený charakter a záměr, ve skutečnosti zachraňující evangelium Království, které nabízí nesmrtelnost současnému smrtelnému člověku, skrze jednoho "člověka Mesiáše Ježíše" (1 Tim. 2:5), který je jedinečným Synem a zmocněncem tohoto jediného Boha, Otce. Celé Ježíšovo pověření kázat evangelium Království bylo vymezeno v Lukášovi 4:43. Toto pověření je nyní úkolem Církve, těla Kristova.

²²⁰ Doslova "to jsem já", *ego eimi*. Výskyt této určující značky by měl upozornit čtenáře, že frá-

ze "*ego eimi*" na rtech Ježíše neznamena "Já jsem Bůh". Slepý muž se také ztotožnil frází *ego eimi* – to jsem já. Ježíšovo neustálé sebeoznačení je "já jsem Mesiáš," a první výskyt fráze *ego eimi* v Janovi 4:26 potvrzuje její důležitý význam v Janovi. Samařská dáma odkazovala na samařské očekávání nadcházejícího Mesiáše. Ježíš pak říká: "Já, ten, který k tobě mluví, jsem on" – očividně potvrzuje, že on je ten očekávaný Mesiáš.

²²¹ Připomíná nám to mesiášský Žalm 45, kde nepřátelé krále Mesiáše padají v jeho přítomnosti vzad.

ucho Petr uřízl, řekl: „Myslím si, že jsem tě viděl s ním v zahradě, že?“ ²⁷Petr to poté znovu popřel. A hned kohout zakokrhá.

²⁸Potom vzali Ježíše od Kaiafáše do rezidence místodržícího, bylo brzy ráno.²²² Sami nevstoupili do velitelství, protože pak by byli znečištěni a neschopni jíst pesach.²²³ ²⁹Potom k nim vyšel Pilát a řekl: "Jaké obvinění proti tomuto muži vznášíte?" ³⁰Odpověděli mu: "Kdyby tento muž nebyl zločinec, neodevzdali bychom ti ho." ³¹Pilát jim řekl: "Vezměte ho a sudte ho podle svého zákona." Židé řekli: "Není pro nás zákonné, abychom někoho usmrtili." ³²Řekli to, aby mohla být splněna Ježíšova slova, když oznámil, jakou smrtí zemře.

³³Potom se Pilát vrátil do své rezidence, předvolal Ježíše a řekl mu: "Jsi král Židů?" ³⁴Ježíš odpověděl: "Ptáš se na to z vlastního podnětu, nebo ti o mně řekli jiní?" ³⁵Pilát odpověděl: "Nejsem Žid, že ano? Byl to tvůj vlastní národ a hlavní kněží, kdo tě předali. Co jsi to udělal?" ³⁶Ježíš řekl: "Moje Království nepatří k tomuto světovému systému ani z něj nepochází.²²⁴ Pokud by moje Království patřilo k tomuto světovému systému, moji služebníci by bojovali, abych nebyl předán Židům. Moje království tak nezakládá svůj původ z tohoto systému." ³⁷Pilát se tedy zeptal: "Takže jsi král?" Ježíš odpověděl: "Správně říkáš, že jsem král. Narodil jsem se pro tento účel a přišel jsem do světa, abych svědčil o této pravdě.²²⁵ Každý, kdo patří k této pravdě, poslouchá můj hlas."

³⁸Pilát se zeptal: "Pravda? Co to je?" Poté, co to řekl, vyšel znovu k Židům a řekl jim: "Nenašel jsem důvod, abych ho obvinil. ³⁹Máte zvyk, že vám propustím jednoho vězně v období pesachu. Tak chcete, abych vám pro-

pustil krále Židů?" ⁴⁰Křičeli naproti: "Ne toho muže, ale Barabáše." Tak tedy Barabáš byl revolucionář.²²⁶

19 ¹Pak Pilát vzal Ježíše a nechal ho bičovat. ²Vojáci spleli trnovou korunu, nasadili ji Ježíšovi na hlavu a oblékli mu purpurový plášť. ³Potom ho opakovaně uráželi: "Zdravas, králi Židů!" a políčkovali ho do obličeje. ⁴Pilát opět vyšel ven a promluvil k nim. "Podívejte, přivedu ho ven k vám, abyste věděli, že jsem nenašel žádný důvod, proč bych ho obvinil." ⁵Potom vyšel Ježíš a měl na sobě trnovou korunu a purpurové roucho. Pilát jim řekl: "Tady je ten člověk!" ⁶Když ho uviděli hlavní kněží a chrámová policie, křičeli: "Ukřižuj ho! Ukřižuj ho!" Pilát odpověděl: "Vezměte si ho a ukřižujte si ho sami. Nenašel jsem důvod pro jeho obvinění." ⁷Židé mu odpověděli: "Máme zákon, a podle tohoto zákona musí být usmrcen, protože tvrdil, že je Božím synem."

⁸Když Pilát slyšel toto prohlášení, měl větší strach než kdy předtím. ⁹Vrátil se do své rezidence a zeptal se Ježíše: "Odkud jsi?" Ježíš mu však neodpověděl. ¹⁰Pilát mu řekl: "Zjevně se mnou nechceš mluvit? Rozumíš, že mám pravomoc tě osvobodit a pravomoc tě ukřižovat?" ¹¹Ježíš mu odpověděl: "Neměl bys nade mnou vůbec žádnou pravomoc, pokud by ti nebyla udělena shora. Proto ten, kdo mě vydal tobě, má větší hřích." ¹²Od té chvíle Pilát vynaložil veškeré úsilí, aby propustil Ježíše. Ale Židé křičeli: "Pokud propustíš tohoto muže, nejsi přítelem Cézara. Každý samozvaný král je proti Cézarovi!"

¹³Když Pilát uslyšel tato slova, přivedl Ježíše ven. Posadil se na soudcovu stolicí na místě zvaném Kamenná dlažba (v hebrej-

²²² V pátek 15. nisana.

²²³ To znamená, účastnit se oslav *týdne* pesachu. Jídlo pesachu, když byl sněden beránek, se již konalo. Ježíš snědl pesach s učedníky večer předtím.

²²⁴ Toto jedno rčení poskytlo jakousi výmluvu pro odstranění celé mesiášské naděje budoucího království Božího na obnovené zemi, když se Ježíš

vrátí! Ježíšova pointa se týká původu království. Jeho poloha bude na Zemi od doby parousie.

²²⁵ Ježíš v Lukášovi 4:43 prohlásil, že celým jeho posláním bylo ohlašovat evangelium o Božím království, což ovšem zahrnuje jeho vlastní královský úřad v tomto Království.

²²⁶ Pravděpodobně to, co bychom nazvali bojovníkem za svobodu a hrozbou pro Římany.

štině, Gabbatha). ¹⁴Byl to přípravný den²²⁷ týdne pesachu a bylo kolem šesti ráno. Pak Pilát řekl Židům: "Tady je váš král!" ¹⁵Ale ječeli: "Odved' ho pryč! Odstraň ho! Ukřižuj ho!" Pilát jim řekl: "Měl bych opravdu ukřižovat vašeho Krále?" Hlavní kněží odpověděli: "Nemáme žádného krále kromě Cézara!"

¹⁶Tak jim tedy předal Ježíše, aby byl ukřižován. ¹⁷Vzali tedy Ježíše pryč. Nesl svůj vlastní kříž a vyšel tam, co je známé jako místo Lebka, které se v hebrejštině nazývá Golgota. ¹⁸Tam ho ukřižovali a dva další s ním, po jednom na obou stranách, s Ježíšem uprostřed. ¹⁹Pilát také nechal udělat nápis a vložit jej na kříž. Nápis zněl: "Ježíš Nazaretský, král Židů." ²⁰Mnozí Židé tento nápis četli, protože místo, kde byl Ježíš ukřižován, bylo blízko města; byl napsán v hebrejštině, latině a řečtině. ²¹Tak židovští hlavní kněží řekli Pilátovi: "Nepiš, král Židů, ale že *řekl*: Já jsem král Židů." ²²Pilát odpověděl: "Co jsem napsal, napsal jsem."

²³Když vojáci ukřižovali Ježíše, vzali jeho šaty a rozdělili je na čtyři části, jednu část pro každého vojáka. Vzali také jeho tuniku, která byla bezešvá a tkaná z jednoho kusu odshora. ²⁴Potom si řekli jeden druhému: "Netrhejme ji, ale losujme o ní, abychom viděli, kdo ji dostane." Udělali to proto, aby splnili Písmo, které říká: "Rozdělili si šaty mezi sebe a losovali o mé oblečení." ²⁵A právě to vojáci udělali. Poblíž Ježíšova kříže stála jeho matka, sestra jeho matky, Marie, manželka Kleofášova a Marie Magdalská.

²⁶Když Ježíš viděl svou matku a učedníka, kterého miloval, tam stojícího, řekl matce: "Ženo, to je tvůj syn." ²⁷Potom řekl učedníkovi: "Toto je tvoje matka." A od této chvíle ji učedník vzal, aby žila v jeho domě.

²⁸Poté, když Ježíš věděl, že vše bylo nyní

splněno v souladu s naplněním Písma, řekl: "Mám žízeň!" ²⁹Ležela tam nádoba plná kyselého vína; tak vložili houbu plnou kyselého vína na yzopovou rostlinu a zvedli ji k jeho ústům. ³⁰Když si Ježíš vzal kyselé víno, řekl: "Je hotovo!" Sklonil hlavu a skonal.

³¹Jelikož to byl přípravný den týdne pesachu,²²⁸ Židé nechťeli, aby těla zůstala na kříži o sabatu, protože ten den sabatu²²⁹ byl zvláštní sabbat.²³⁰ Požádali Piláta, aby nechal zlomit nohy mužů a aby byla jejich těla odstraněna. ³²Vojáci tedy přišli a zlomili nohy prvního muže a druhého, který byl ukřižován s Ježíšem. ³³Když přišli k Ježíšovi, nezlomili mu nohy, protože viděli, že už je mrtvý. ³⁴Jeden z vojáků však propíchl jeho bok kopím a okamžitě vyšla krev a voda.

³⁵Ten, kdo viděl, že se to stalo, podal svědectví o té skutečnosti. Jeho záměrem je, abyste také mohli uvěřit. Jeho svědectví je pravdivé a on ví, že říká pravdu. ³⁶K těmto událostem došlo, aby se naplnilo Písmo: "Žádná z jeho kostí nebude zlomena." ³⁷A další Písmo říká: "Budou se dívat na toho, kterého probodli."

³⁸Potom Josef z Arimatie, který byl jedním z Ježíšových učedníků – ale tajně kvůli jeho strachu ze Židů – požádal Piláta, aby mohl odklidit Ježíšovo tělo. Pilát mu dal svolení, a tak přišel a vzal jeho tělo pryč. ³⁹Přišel také Nikodém, (který předtím navštívil Ježíše v noci) a přinesl směs asi 75 liber myrhy a aloe. ⁴⁰Potom vzali Ježíšovo tělo a zabalili je do plátěných látek s aromatickým kořením podle pohřebního zvyku Židů. ⁴¹Na místě, kde byl ukřižován, byla zahrada. V té zahradě byla nová hrobka; nikdo do ní ještě nebyl umístěn. ⁴²Ježíše tam položili kvůli židovskému dni přípravy²³¹ a protože byla hrobka poblíž.

²²⁷ Pátek, přípravný den, týdne pesachu (viz NIB, NIRV, GWN), nikoli příprava na jídlo pesach, které se konalo večer předtím, kdy Ježíš snědl jídlo ve stejnou dobu jako národ, zaváděl večeri Páně (viz Matouš, Marek a Lukáš pro jasný důkaz, že Ježíš snědl jídlo v době, kdy národ dodržoval pesach. Jan tomu v žádném případě neodporuje).

²²⁸ Všechna čtyři evangelia souhlasí s tím, že Ježíš zemřel v pátek. *Paraskeue* a *prosabbaton* jsou slova pro pátek. Ostatní dny byly v NZ označovány jako první den, druhý den, třetí den atd.

²²⁹ Sobota (sabbat).

²³⁰ Jako sobota (sabbat) *týdne* pesachu.

²³¹ Pátek týdne pesachu. Židovský den přípravy na týdenní sabbat.

20 ¹První den v týdnu přišla Marie Magdalská k hrobce brzy, když byla ještě tma. Všimla si, že kámen byl z hrobky odstraněn. ²Běžela tedy k Šimonu Petrovi a k druhému učedníkovi, k tomu, kterého miloval Ježíš, a řekla jim: "Vzali pána z hrobu a nevíme, kam ho uložili!" ³Tak tedy Petr a další učedníci vyšli a zamířili k hrobce. ⁴Oba běželi spolu, ale druhý učedník předběhl Petra a dostal se k hrobce první. ⁵Sehnul se a uviděl, jak tam leží plátěné látky, ale nešel dovnitř. ⁶Potom dorazil Šimon Petr. Vstoupil do hrobky a uviděl plátěné látky. ⁷Obal, který byl na Ježíšově hlavě, neležel s plátěnými látkami, nýbrž byl zavinut na samostatném místě. ⁸Druhý učedník, který se k hrobu dostal jako první, viděl a uvěřil. ⁹Neboť stále ještě nechápali Písmo, které říká, že musí vstát z mrtvých. ¹⁰Potom se učedníci vrátili domů.

¹¹Ale Marie stála venku čelem k hrobu a plakala. Pořád vzlykala a sehnula se, aby se podívala do hrobky. ¹²Viděla tam sedět dva anděly v bílém, jednoho u hlavy a jednoho u nohou, kde leželo Ježíšovo tělo. ¹³Andělé jí řekli: "Ženo, proč pláčeš?" Odpověděla jim: "Protože vzali mého pána²³² pryč a nevím, kam ho uložili." ¹⁴Při těchto slovech se otočila a viděla tam stát Ježíše, ačkoli nevěděla, že je to Ježíš. ¹⁵Ježíš jí řekl: "Ženo, proč pláčeš? Koho hledáš?" Představovala si, že je to zahradník, odpověděla: "pane,²³³ pokud

jsi ho odstranil, řekni mi, kam jsi ho dal, a já ho vezmu pryč." Ježíš jí řekl: "Marie!" Otočila se a řekla mu v hebrejštině "Rabbouni", což znamená "učiteli". ¹⁷Ježíš jí řekl: "Přestaň se mne držet; ještě jsem nevystoupil k Otci.²³⁴ Ale jdi k mým bratřím a řekni jim, že vystupují²³⁵ k Otci mému a k Otci vašemu – k Bohu²³⁶ mému a k Bohu vašemu." ¹⁸Marie Magdalská šla a oznámila učedníkům: "Viděla jsem pána!" A řekla jim, co jí řekl.

¹⁹Večer toho prvního dne v týdnu se učedníci shromáždili za zamčenými dveřmi kvůli svému strachu ze Židů. Potom přišel Ježíš, postavil se mezi ně a řekl jim: "Pokoj buď s vámi!" ²⁰Při těchto slovech jim Ježíš ukázal své ruce a bok. Učedníci byli naplněni radostí, když viděli pána. ²¹Ježíš jim opět řekl: "Pokoj buď s vámi! Jako Otec pověřil mne, nyní také pověřuji vás." ²²S těmito slovy na ně vdechl a řekl: "Přijměte svatého ducha. ²³Pokud odpustíte hříchy někomu, jsou odpuštěny; pokud ponecháte hříchy někomu, jsou ponechány."

²⁴Ale jeden z dvanácti, Tomáš (nazývaný dvojče), nebyl s nimi, když přišel Ježíš. ²⁵Ostatní učedníci mu tedy neustále říkali: "Viděli jsme pána." Ale Tomáš jim řekl: "Pokud neuvidím stopy hřebů v jeho rukou, nevložím prst do stop po hřebech a nevložím své ruce do jeho boku, nikdy tomu neuvěřím!"

²³² Mesiáš, můj pán, adoni ze Ž 110:1. To je velmi důležitý verš ze Žalmů pro identifikaci Ježíše nikoli jako Božského, ale jako "mého pána", Mesiáše. Adoni, můj pán, nikoli Pán, nikdy neodkazuje na Boha. Ježíš a Petr používali tento verš jako hlavní klíč (Mk 12:35-37; Sk 2:34-36). Stejně tak bychom měli činit i my! Když se Ježíš narodil, byl označen jako "pán Mesiáš" (Lk 2:11). Důvod, proč je jedinečným Božím Synem, je definitivně uveden v Lk 1:35. Bylo to proto, že Bůh byl zázračně jeho Otcem.

²³³ kurie, pane, titul dostatečně flexibilní, aby mohl být aplikován na Boha i na zahradníka!

²³⁴ Ukazuje, že Ježíš ještě nebyl u Otce. Byl v hrobě mrtvý, v bezvědomí. Vzkříšení je jediná biblická cesta ze smrti.

²³⁵ Všimněte si velmi zavádějícího překladu NIV a dalších, které přiměly Ježíše mluvit o "návratu" k Otci, spíše než o jít k Otci, jak tvrdí řečtina.

Stejně zavádějící podání je v Janovi 16:28 a 13:3 ²³⁶ Toto Ježíšovo prohlášení dokazuje, že nemůže být BŮH! Bůh nemůže mít Boha. Jedna věčná Osoba nemůže být Bohem jiné věčné Osoby! Bůh Ježíše je jediný Bůh Izraele, Otec a ten samý jediný Bůh je také Bůh Ježíše a křesťanů. Krédo křesťanstva představuje úžasný odklon od vyznání Ježíše a Bible. Ježíš nám dal jediné a jediné věrné vyznání v Mk 12:29. "Pán, náš Bůh, je jeden Pán." Jeden Pán nejsou dva nebo tři pánové! Otec je "jediný, kdo je skutečný Bůh", jak řekl Ježíš v Jan 17:3 (srov. 5:44). Řčení "můj pán" nemůže být "můj Jahve", protože Jahve (JHVH) nikdy nemůže mít přivlastňovací zájmeno. Ježíš nikdy není nazýván "Pán Bůh" a nikdy nazýván "Všemohoucí". Slovo "Bůh" v Písmu nikdy neznamena trojjediného Boha. Žádný biblický pisatel nikdy nemyslel trojjediného Boha, když napsal "Bůh". To jsou ohromně zajímavá fakta.

²⁶Po osmi dnech byli jeho učedníci znovu v domě a Tomáš byl s nimi. I když byly dveře zamčené, Ježíš přišel, postavil se mezi nimi a řekl: "Pokoj vám!" ²⁷Potom řekl Tomášovi: "Vlož své prsty sem a prohlédni si mé ruce. Natáhni ruku a vlož ji do mého boku. Přestaň být nevěřící a věř." ²⁸Tomáš odpověděl: "Můj pane a můj Bože!"²³⁷ ²⁹Ježíš řekl: "Protože jsi viděl mne,²³⁸ uvěřil jsi. Blaženi jsou ti, kteří neviděli, ale uvěří, aniž by viděli!"²³⁹

³⁰Ježíš provedl mnohé další zázraky za přítomnosti svých učedníků, ale ty nejsou v této knize zaznamenány. ³¹Ty zde zaznamenané vás mají přesvědčit a ubezpečit, abyste věřili, že Ježíš je Mesiáš, Boží Syn,²⁴⁰ a když tomu věříte, můžete získat Život v Ježíšově jménu.²⁴¹

²³⁷ Nakonec viděl, co dříve v kap. 14 propásl, že když vidíte Ježíše, vidíte Boha Otce v akci a ve slovu. To ovšem neznamena, že Ježíš je Otec! Žádný syn není svůj vlastní otec! Tomáš si rozhodně nemyslel, že vyznání Izraele a Ježíše (Mk 12:29) bylo najednou zničeno! Jan 17:3 definuje Otce jako "pouze jediného, kdo je skutečný BŮH." Jan napsal celou svou knihu, aby dokázal, že Ježíš je Mesiáš (20:31).

²³⁸ A tak, Ježíš naznačuje, viděli jste Boha, když jste viděli mne. Právě tomu Tomáš dříve v kap. 14 nevěřil, tj. že Ježíš je dokonalým obrazem svého Otce, který je jediným pravým Bohem (17:3).

²³⁹ To znamená, jak bychom mohli říci: "Blahopřejí, bravo těm, kteří věří, aniž by doslova viděli Ježíše naživu."

²⁴⁰ 1 Jan 5:1, 5; 2:22; 4:1-4; 2 Jan 7. Vyznání zde ani nikde jinde není "abyste věřili, že Ježíš je BŮH", což by bylo porušením prvního přikázání a v rozporu se zbytkem NZ, zejména Jan 17:3 a Marek 12:29. Uznávání odborníci na christologii přiznávají, že trinitární pojetí Boha má vážnou vadu. Dr. J. A. Dörner (profesor teologie na University of Göttingen) napsal: "Musíme ovšem připustit, že učení o Trojici, jak je stanovili dokonce i nicejští otcové, opouští mnohé z toho, co je žádoucí ... Jak máme určit povahu rozdílu mezi Bohem, který se stal člověkem, a Bohem [kolika Bohy?], který se člověkem nestal, aniž bychom na jedné straně zničili jednotu Boha, nebo na druhé straně zasáhli do christologie? Ani nicej-

21 ¹Po tomto se Ježíš znovu zjevil svým učedníkům u Tiberiadského moře. Stalo se to takto: ²Šimon Petr, Tomáš, jehož jméno znamená dvojče, Natanael z Kány Galilejské, Zebedeeovi synové a dva další z jeho učedníků byli spolu. ³Šimon Petr jim řekl: "Jdu rybařit." Řekli: "Jdeme s tebou." Vyšli ven a dostali se na loď, ale tu noc nic nechytily.

⁴Když začalo svítat, stál Ježíš na břehu. Učedníci však nevěděli, že to je Ježíš. ⁵Ježíš na ně zavolal: "Chlapci, nemáte žádné ryby, že?" Odpověděli: "Ne." ⁶Řekl jim: "Potom vrhněte síť na pravou stranu lodi a nějaké dostanete." Udělali to, a kvůli velkému počtu ryb nebyli schopni utáhnout ty v síti. ⁷Proto učedník, ten, kterého Ježíš miloval, řekl Petrovi: "To je pán!" Když Šimon Petr uslyšel, že to je pán, ovázal vnější oděv kolem sebe (byl prakticky nahý) a vrhl se do moře. ⁸Ale poně-

ský koncil, ani církevní otcové čtvrtého století na tuto otázku uspokojivě neodpověděli." (*History of the Development of the Doctrine of the Person of Christ*, T & T Clark, 1989, Division 1, Vol. 2, s. 330). Všimněte si také těchto výroků: "Každý, kdo má alespoň základy historického cítění, musí uznat, že učení o Trojici *nebylo součástí původního poselství*. Svatý Pavel ji neznal a nebyl by schopen pochopit význam pojmů použitých v teologické formulaci, na niž se církev nakonec shodla". (Dean Matthews, DD, D. Litt., *God in Christian Experience*, s. 180) "Vývoj Trojice: Žádný zodpovědný znalec NZ by netvrdil, že učení o Trojici učil Ježíš, že ho hlásali první křesťané nebo že ho vědomě zastával některý z autorů NZ. Ve skutečnosti bylo pomalu vypracovááno v průběhu několika prvních století ve snaze podat srozumitelnou nauku o Bohu." (Dr. A.T. Hanson, Professor of Theology, University of Hull, *The Image of the Invisible God*, SCM Press, 1982). "Mohlo by to vést k umírněnosti a nakonec ke shodě, kdybychom se při všech příležitostech snažili představit naše vlastní učení [o Trojici] jako zcela *nesrozumitelné*." (Dr. Hey, *Lectures in Divinity*, 2, 235).

²⁴¹ "Jméno" v tomto hebrejském prostředí znamená vše, za čím člověk stojí, tj. celý jeho program, kázání evangelia Království Ježíše Mesiáše – Boží plán *logos*, který nabízí lidem nesmrtelnost skrze Krista a poslušnost vůči němu a jeho učení

vadž nebyli daleko od země (asi sto yardů), přijeli ostatní učedníci s lodí a táhli síť plnou ryb.

⁹Když vyšli na souš, spatřili tam oheň, na dřevěném uhlí pečící se ryby a chléb. ¹⁰Ježíš jim řekl: "Přineste si nějaké ryby, které jste právě chytili." ¹¹Šimon Petr šel na palubu a vytáhl síť na břeh, plnou velkých ryb – bylo jich 153. I když bylo tolik ryb, síť nebyla po-trhána.

¹²Ježíš jim řekl: "Pojďte a nasnídejte se." Nikdo z učedníků se neodvážil zeptat: "Kdo jsi?", protože věděli, že to je pán. ¹³Ježíš přišel, vzal chléb a podával jim jej. To samé udělal s rybami. ¹⁴To bylo nyní potřetí, kdy se Ježíš zjevil učedníkům poté, co byl vzkříšen z mrtvých.

¹⁵Když dosnídali, zeptal se Ježíš Šimona Petra: "Šimone, synu Janův, miluješ mě víc, než ti ostatní?" Řekl mu: "Ano, pane, víš, že tě miluji." Řekl mu: "Krm má jehňata." ¹⁶Podruhé se ho Ježíš zeptal: "Šimone, synu Janův, miluješ mě?" Odpověděl: "Ano, pane, víš, že tě miluji." Ježíš řekl: "Pas mé ovce." ¹⁷Zeptal se ho potřetí: "Šimone, synu Janův, miluješ mě?" Petr byl znepokojen, že se ho potřetí zeptal: "Miluješ mě?" Řekl: "pane, ty víš všechno! Víš, že tě miluji."²⁴² "Pas mé ovce," řekl Ježíš.

²¹¹⁸"Ujišťuji tě s nejvyšší pravomocí:²⁴³ když jsi byl mladý, byl jsi zvyklý zapnout si opasek a jít kamkoli jsi chtěl. Ale až zestárneš, rozpráhneš ruce a někdo jiný tě přiváže a vezme tě tam, kam nebudeš chtít jít." ¹⁹Ježíš to řekl, aby označil, jakou smrtí Petr oslaví Boha. Po tomto výroku mu řekl: "Následuj mě!"

²⁰Petr se otočil a uviděl učedníka, kterého Ježíš miloval, jak jde za nimi. Učedník byl ten, kdo se opíral při večeři o Ježíše a zeptal se: "pane, kdo je ten, kdo tě zradí?" ²¹Když ho Petr viděl, řekl Ježíšovi: "pane, a co tento muž?" ²²Ježíš odpověděl: "Pokud chci, aby zůstal naživu, dokud se nevrátím, co ti na tom záleží? Ty se jen ujisti, že mě následuješ." ²³Tato zpráva se tedy rozšířila mezi bratry, že tento učedník nezemře. Ježíš však neřekl, že nezemře. Řekl jen: "Pokud chci, aby zůstal naživu, dokud se nevrátím, co na tom záleží?"

²⁴To je ten učedník, který podává svědectví k těmto událostem a který je zapsal. Víme, že jeho svědectví je pravé.²⁴⁴ ²⁵A existuje také mnoho dalších věcí, které Ježíš udělal, a pokud by byly všechny zaznamenány jedna po druhé, pochybuji, že by svět sám měl dost místa na to, aby obsáhl knihy, které by musely být napsány.

Poznámky pod čarou 1 a 205

1: Záměr ovšem byl plán, aby se Ježíš, v plnosti času, narodil Marii. Jinde v NZ "slovo" znamená křesťanské evangelium Království, slovo, které samo může jako evangelium způsobit znovuzrození těch, kteří mají dosáhnout spásy (viz 1 Pet 1:23-25; srov. Mt. 13:19; Lk. 8:11-12). Ježíš jako kazatel tohoto spásného slova, evangelia Království (Lk. 4:43), ztělesnil spásnou zprávu a oznamoval ji. Jan poskytl svůj vlastní komentář k těmto úvodním slovům svého evangelia, v 1. Jana 1:1-2. Vysvětluje tam, že to, "co [ne 'ten, kdo'] bylo od počátku", bylo "slovo, slib věčného života", a že "život byl u [pros jako v Jn. 1:1] Otce". Slovo

je tedy v Jan 1:1 chápáno, ne jako Syn, který se ještě nenarodil, dosud neexistoval, nýbrž jako příslib života nadcházejícího věku, podstata křesťanského evangelia Království – slib nesmrtelnosti pro člověka, pokud poslouchá Boha a Ježíše (Heb 5:9; Jn. 3:36; Řím. 1:5; 16:26 atd). O tomto životě ve věku, který přijde, bylo řečeno, že je *pros ton patera*, "u Otce" (1 Jan 1:2, stejná předložka jako v *pros ton theon*, "u Boha", Jan 1:1 a Řím 8:31: "týkající se", "k těmto věcem"). To (ne On) se projevilo v Synu Ježíši, když Ježíš začal existovat, zázračně zplozen v Marii (Lk. 1:35; Mt. 1:18, 20). 1. Janův 5:18 (ne KJV) pečlivě po-

²⁴² Zdá se, že není žádný rozpoznatelný rozdíl ve dvou řeckých slovech přeložených zde "miluje". Jan někdy používá synonymní termíny, bez jakéhokoli rozlišení.

²⁴³ "Amen, amen, říkám ti."

²⁴⁴ Autentické, na rozdíl od toho, co je fiktivní, padělané, v představách nebo předstírané.

pisuje Syna jako "toho, který byl **přiveden v existenci**, zplozen". (NZ neříká vůbec nic o "věčném plození" Syna.) Jan sám v 1. Jan 5:18 mluví o počátku v čase pro Syna, stejně jako Mat. 1:20, kde Syn byl "ten jednorozený, počat v ní [Marii]". Žádný Boží Syn neexistoval před začátkem života, zplození Syna nastalo zázrakem v Marii. Lukáš 1:35 výslovně prohlašuje, že "Boží Syn" je Ježíšovým titulem "*právě kvůli*" (*dio kai*) jeho původu v Marii biologickým zázrakem. Boží slovo je ve svém židovském pozadí Božím mocným příkazem, připomínající nám první stvoření v Genesis, kde Bůh promluvil a věci začaly existovat. Tady, stejně jako u Matouše (1:1; 1:18, 20), popisuje Jan nové Stvoření, což je zplození jedinečného Syna Božího, Ježíše (z Jana 1:14). V Písmu neexistuje žádný "Bůh Syn". Dr. Caird v Oxfordu se stručně vyjadřuje ohledně "slova": "Jak se má překládat Jan 1:1? Řešením je, že *logos* pro Jana znamená primárně 'záměr'. 'Na začátku byl záměr, záměr v Boží mysli, záměr, který byl Božím vlastním bytím.' Je jistě představitelná myšlenka, že Bůh je zcela ztotožněn se svým záměrem lásky a že tento záměr se stal lidskou formou v Ježíši Nazaretském." (Dr. G. B. Caird, *New Testament Theology*, s. 332). "Apoštolové **neztotožňovali Ježíše s Jahvem**. Existovaly pasáže, které to znemožňovaly, například Ž 110:1; Mal. 3:1, 'pán' (NAB)." (Charles Bigg, DD. Regius Prof. Ecclesiastical History, University of Oxford, v *International Critical Commentary on I Peter*, 1910, str. 99, 127). Píše také: "Bylo by ukvapené usoudit, že sv. Petr ztotožnil Jehovu s Kristem" (cituje Prof. Hort. *Dissertations*).

"Boží moudrost řekla" v Lukášovi 11:49 ilustruje skutečnost, že moudrost a slovo mohou být zosobněny, lze o nich mluvit jakoby o osobě, ale ve skutečnosti jen Jediný Bůh v akci. Tak v Janovi 1:1 nacházíme "slovo/Boží moudrost u Boha" a plně Ho vyjadřující. Když byl Syn Ježíš zplozen, tato moudrost byla ztělesněna ve zcela lidské bytosti. Je chybou číst "slovo" nebo "moudrost" jako jinou osobu než Otec. Zosobnění slova neznamena *zosobnění* slova před početím osoby Syna v Marii. *Free Bible Online* říká o *logos*: "Je to božská mysl, vyjádření Boha, aktivní stránka božství, které vyslovením uvádí do existence jako v Genesis 1:1." F.F. Bruce, v korespondenci se mnou (1981), položil přesně stejnou otázku s touto poznámkou: "K otázce předexistence lze alespoň přijmout předexistenci věčného Slova nebo Boží moudrosti, **které (kdo?) se vtělilo v Ježíši.**" Bruce dále řekl, že při bližší úvaze si myslel, že Jan je pro Synovu předexistenci, ale že si

byl velmi nejistý ohledně Pavlovy víry v již existujícího Sy-na. Pro 50 překladů, které nepředpokládaly, že by *logos* bylo druhá osoba, viz *Focus on the Kingdom* na restorationfellowship.org z července, 2004, Tyto překlady nám dávají zájmeno "ono", ne "on", pro slovo. Všimněte si důležitých slov předního kristologa Dr. Jamese Dunna o Pavlovi v 1. Kor. 8:6 a o Janovi 1: "Kristus zde **není ztotožněn s již existující bytostí**, ale s tvořivou mocí a působením Boha ... Neexistuje ani náznak, že by **si Ježíš myslel nebo mluvil o sobě jako o již existujícím s Bohem před svým narozením**" (*Christology in the Making*, s. 182, 254).

Dr. James Dunn. *Unity and Diversity in the NT*: "Ježíš se považoval za posla Moudrosti, sebe-pochopení se odráželo zejména v Mat. 11:25-27; Luk 7:31-35; 11:49-51. Teď si musíme připomenout, že v judaismu byla Moudrost jen způsobem mluvení o Božím jednání ve stvoření, zjevení a vykoupení, aniž by skutečně mluvilo o Bohu. Moudrost, stejně jako Boží jméno, duch Boží a *logos* (slovo) atd., označuje imanentní Boží činnost, aniž by se ubíralo z Boží výlučně další dokonalosti. Pro předkřesťanský judaismus nebyla Moudrost ani podřadnou nebeskou bytostí (jednou z nebeských rad) ani božskou hypostází (jako v pozdějším trojičním pojetí Boha). Takový vývoj by byl (a nakonec byl) nepřijatelný pro přísný monoteismus judaismu (a Ježíšův) [Mk. 12:29; Jn. 17:3]. Moudrost není ničím jiným než zosobněním Boží imanence, natož aby byla považována za odlišnou osobu v Božství odlišnou jinak než je rabínské pojetí nebo řeč o předem existující Tóře." Pavel nikdy nepoužívá jméno Ježíš pro předem existujícího jedince. "Ježíš byl člověk, kterým nastala předem existující moudrost ... I v Janovi zde, stejně jako u Pavla, je třeba myslet na Ježíše jako na člověka, kterým se stalo předem existující Slovo, Logos, tedy člověka, který přivádí Boha k vyjádření více než kterýkoli jiný člověk.... Neexistují žádné dobré důkazy o tom, že by Ježíš smýšlel o sobě jako o předem existující bytosti ... Důležitost Ž 110:1 spočívá ve dvojím použití slova *kurios*. Jeden je jasně JHVH, ale kdo je ten druhý? Jasně ne JHVH, ale vyvýšená bytost, kterou pisatel nazývá pánem (1 Kor 8:5-6. Ef 4:5, 6). Zde se křesťanství projevuje jako rozvinutá forma judaismu s monoteistickým přiznáním jako jednou z nejdůležitějších částí jeho židovského dědictví. Neboť v judaismu je nejzákladnějším vyznáním 'Bůh je jeden.' Existuje jen jeden Bůh (Deut 6:4). Proto též Řím 3:30; Gal 3:20; 1 Tim 2:5; srv. Jakub 2:19. V Pale-

stině a v židovském národě by takové potvrzení bylo zbytečné – Žid a křesťan sdíleli víru v Boží jednotu. Ale při pohanské misii se tento židovský předpoklad v křesťanství ukáže jako významný, vzhledem k širší víře v 'mnoho bohů'. Jde o to, abychom si všimli, že Pavel může vítat Ježíše jako **pána, ne aby ho ztotožnil s Bohem, nýbrž spíše aby něco odlišil od Boha** (srov. zejména 1 Kor 15:24–28) ... Pro Pavla se dokonce titul 'pán' stává způsobem, jak **odlišit Ježíše od Boha**, spíše než ho ztotožňovat s Bohem (Řím 15:6; 1 Kor 8:6; 15:24–28; 2 Kor 1:3; 11:31; Ef 1:3, 17; Fil 2:11; Kol 1:3). Pavel byl a zůstal mono-teistou' (s. 221, 223, 225, 53, 226).

Tak také Karl-Heinz Ohlig o pozdějším vývoji Trojice: "Bez ohledu na to, jak někdo interpretuje jednotlivé kroky, je jisté, že doktrína Trojice, jež se nakonec stala 'dogmatem' jak na východě, tak ještě více na Západě, nemá vůbec žádný biblický základ a také nemá 'nepřetržitou posloupnost' [tj. odkaz zpět na NZ]" (*One or Three? From the Father of Jesus to the Trinity* s. 130). TDNT: "Jan přisoudil Ježíši božské zplození (1 Jan 5:18; Jan 1:13)" (Sv. 1, s. 671). Tento nejmodernější dokument uznává, že Jan 1:13 odkazuje na panenské zrození, a tak krásně a snadno harmonizuje Jana s Matoušem a Lukášem.

Dr. Dunn nám předává férové varování: "Mluvit o Kristu jako o předem existujícím, sestoupivším z nebe atd., je třeba chápat jako metaforu: **jinak to nevyhnutelně vede k nějakému druhu polyteismu** ... Dokonce i mluvit o vtělení Božího Syna může být **zavádějící**, ledaže by byla Janova kristologie Syna viděna tak, jak to bylo pravděpodobně zamýšleno, jako vyjádření stejné kristologie Moudrosti/Slova; jinak **existuje nebezpečí příliš doslovného překladu jazyka Otec-Syn do podoby polyteismu** - skutečné opuštění Boží jednoty, z čehož Židé a muslimové obviňují křesťany. Doktrína vtělení, která se vyjadřuje v Novém zákoně, je správně chápána, pouze pokud je chápána jako vtělení Božího sebe odhalení [*logos*, slovo, ne Slovo. Srv. "Hle, říkají mi. 'Kde je slovo PÁNA? Ať přijde!'" (Jer 17:15, ESV)]. Problém, který **způsobil rozpor** se židovským myšlením a judaismem, znamená vinit janovského Ježíše, že 'ty jsa člověk, děláš ze sebe Boha' (Jan 10:33)." (Dunn, *The Christ and the Spirit*, 1998, s. 47). Ježíš je v 1 Kor. 1:30 moudrost, která přišla od Boha. Ježíš je lidská bytost, která vyjadřuje Boží moudrost/slovo, jakož i "spravedlnost, posvěcení a vykoupení". Ježíš není "Bůh Syn", který přišel od Boha. Ježíš je tím, čím se stala moudrost/slovo. Pokud by se

Matoušovi a Lukášovi věřilo, nevznikly by žádné spory o Trojici. Klíčem je nestavět Jana do rozporu s Matoušem a Lukášem (ovšem také s Petrem a Pavlem) – a nikdy neodporovat Marku 12:29, Janu 17:3 a Lukáši 1:35.

205 Protože Jan 1:1 byl zavádějícím způsobem přeložen tak, aby vyvolával dojem, že Boží Syn existoval od věčnosti (velké písmeno ve slově "Slovo" není v řeckém textu opodstatněné), je nutné zdůraznit, že odborníci uznávají, že Bible neučí o "věčném plození" Syna. Mnozí také uznávají, že Jan "je stejně neochvějným svědkem unitárního monoteismu jako kterýkoli jiný autor Nového zákona". (Řím. 3:30; Jakub 2:19; Jan 5:44; 17:3). (Dr. J.A.T. Robinson, *Twelve More New Testament Studies*, s. 175). Všichni pisatelé Bible byli zjevně unitáři. Pozdější posun od Ježíše k cizácké definici Boha jako trojedinému je jedním z nejnápadnějších odsunů a ztrátou základní informace v historii (chybné) komunikace. Ježíš zde vyjádřil své unitární vyznání víry tím, že tvrdil, že "Otec je jediným, kdo je pravý Bůh". Tento text pouze opakuje 1300 NZ odkazů na BOHa jako ekvivalent Otce. Ježíš o sobě prohlašuje, že není BŮH, což by učinilo dva Bohy, ale že je Boží jedinečný lidský zmocněnec. Jednoduchost vyznání v Janovi 17:3 může být ilustrována takto: "Ty (jednotné číslo), Otče (jednotné číslo), jsi (jednotné číslo) jediný (jednotné a vylučující číslo) pravý (jednotné číslo) Bůh (jednotné číslo)." Standardní komentář se cítí zavázán psát: "Jak často mohou tato poslední slavná slova Ježíše dojmout Janovu duši. Tomu odpovídá vědomí vlastního já, tak dětsky upřímné jak je jednoduché a jasné ve svém vyvýšení, vítězném klidu a pokoji této modlitby, která je nejušlechtlejší a nejčistší perlou oddanosti v celém Novém zákoně. Neboť prostě a jednoduše, jak to zní, tak hluboce bohaté a široké, je to, že to nikdo nemůže obsáhnout" (Luther). "Spener se nikdy neodvážil kázat o tom, protože měl pocit, že skutečně mu porozumět překračuje běžnou míru víry; zařídil však, aby mu bylo třikrát přečteno večer před jeho smrtí" (Meyer, 1884, s. 475). Meyer komentuje: "Pouze jeden, Otec, může být označen jako absolutně 'jediný pravý Bůh', 'ten, kdo je nade vše a nad všemi' (Řím. 9:5), nikoli zároveň Kristus (který není ani v 1. Jana 5:20 pravý Bůh)." Meyer říká, že Syn je v jednotě s Otcem, pracuje jako Jeho pověřenec (10:30) a je Jeho zástupcem (14:9, 10). Meyer se sám ztrácí v popleteném zmatku nad "genetickou subsistencí" Syna, ale již Ježíšovi přiznal unitární pro-

hlášení. Slavný komentář od Barretta si všímá, že v literatuře Moudrosti (Přísl. 11: 9) "skrže poznání budou spaseni spravedliví," a, že svět bude nakonec "naplněn poznáním slávy Pána" (Abak. 2:14) a že "můj lid je ničen pro nedostatek poznání" (Oz. 4:6; Iz 5:13). "Je zřejmé, že pojem poznání jako základ spásy je velmi rozšířený ... poznání a věření nejsou postaveny proti sobě, ale jsou ve vzájemném vztahu. Bůh, kterého znát znamená věčný život, je jedinou bytostí, která může být správně popsána; On, a musí následovat, On sám je skutečně Bůh" (*Commentary on John*, str. 419-20). To je přímočarý unitární, netrojiční monoteismus. Profesor Loofs popsal proces raného poškození biblického křesťanství: "Apologeti ('církevní otcové' jako Justin Mučedník, polovina 2. století) položili základ pro **překroucení/poškození** (*Verkehrung*, obrácení) křesťanství do zjeveného [filozofického] učení. Výslovně, jejich kristologie katastrofálně ovlivnila pozdější vývoj. Tím, že považovali za samozřejmý převod pojmu Boží Syn na předexistujícího Krista, byli příčinou kristologického problému čtvrtého století. Způsobili posun v úhlu pohledu kristologického myšlení – *pryč od historického Krista* k problému preexistence. Odvrátili tak pozornost od života historického Ježíše, upnuli ji ke stínu a místo toho propagovali vtělení [tj. již existujícího Syna]. Svázali kristologii s kosmologií a nemohli ji spojit se soteriologií (naukou o spáse). Učení o Logu není 'vyšší' kristologie než ta původní. Ve skutečnosti zaostává daleko za skutečným uznáním Krista. Podle jejich učení to už není Bůh, kdo se zjevuje v Kristu, ale Logos, podřadný Bůh, Bůh, který je jako Bůh podřízen Nejvyššímu Bohu (podřadný nebo podřízený). Kromě toho lze k apologetům vysledovat potlačení ekonomicko-trojičních představ metafyzicko-pluralistickými koncepty božské triády (trias)." (Friedrich Loofs, *Leitfaden zum Stadium des Dogmengeschichte* [Manual for the Study of the History of Dogma], 1890, část 1 kap. 2, sekce 18:

"Christianity as a Revealed Philosophy. The Greek Apologists," Kiemeyer Verlag, 1951, str. 97, překlad ode mne). Ti, kteří se věnují obnově identity biblického Ježíše, Syna Božího, si mohou dodat odvahy z britkých slov předního systematického teologa naší doby. Obnovuje biblický význam klíčového titulu "Boží Syn", tím, že ho vyprošťuje z tisícileté mlhavosti, kterou trpěl plátónsky zaměřenými církevními otci a teology. Profesor Colin Brown, generální redaktor *New International Dictionary of New Testament Theology*, píše. "Podstata věci spočívá v tom, jak chápeme termín Boží Syn... Titul Boží Syn není sám o sobě vyjádřením osobního Božství nebo vyjádřením metafyzických odlišností v Božstvu. Vskutku, aby byl 'Božím synem', dotýčný musí být bytostí, která *není* Bohem! Je to označení pro stvoření, které naznačuje zvláštní vztah k Bohu. Znamená zejména Božího zástupce, Božího místodržícího. Je to označení královského úřadu, který identifikuje krále jako Božího Syna... Podle mého názoru se termín 'Boží Syn' konečně sblíží s termínem 'obraz Boha', který má být chápán jako Boží zástupce, ten, v němž Boží duch přebývá, a kterému je dáno správcovství a pravomoc jednat jménem Boha. ... Zdá se mi, že je zásadní chyba považovat prohlášení ve čtvrtém evangeliu o Synovi a jeho vztahu s Otcem za vyjádření o vnitřních trojičních vztazích. Zdá se však, že tento druh systematicky nesprávného čtení čtvrtého evangelia je základem mnohého ze sociálního trojičního myšlení ... Je běžné, ale očividně nesprávné chápání úvodu Janova evangelia číst, jako by bylo řečeno: 'Na počátku byl Syn, a Syn byl u Boha a Syn byl Bůh.' To, co se stalo zde, je nahrazení Slova (ř. *Logos*) Synem a tím se Syn stal členem Božstva, které existovalo od začátku." ("Trinity and Incarnation: Towards a Contemporary Orthodoxy," *ExAuditu*, 7, 1991, s. 87-89).

SKUTKY APOŠTOLŮ

1 ¹V mé předchozí zprávě, nejznamenitější Teofile, jsem dokumentoval vše, co Ježíš začal dělat a učit od začátku až do dne, kdy byl vzat do nebe. Vystoupil poté, co vydal pokyny skrze svatého ducha¹ svým vyvoleným apoštolům. ³Během čtyřiceti dnů poté, co utrpěl smrt na kříži, se jim ukazoval živý, s nezvratnými důkazy. Znovu se jim zjevil a obrátil se na ně s tématem evangelia o Božím království.² Když byl ještě s nimi, přikázal jim: "Neopouštějte Jeruzalém, ale čekejte, až obdržíte to, co Otec slíbil, právě jak jste to slyšeli ode mě. ⁵Jan křtil vodou, ale za pár dní budete pokřtěni ve svatém duchu."

⁶Tak když se učedníci naposledy setkali s Ježíšem, ptali se ho: "pane, je toto čas, kdy obnovíš Království Izraele?"³ ⁷Odpověděl jim: "Nepřísluší vám znát časy nebo ob-

dobí, které Otec stanovil ze své vlastní pravomoci. ⁸Moc však dostanete, až na vás sestoupí svatý duch. Potom budete mými svědky v Jeruzalémě, v celém Judsku a Samařsku i v nejvzdálenějších končinách země."

⁹Poté, co jim to Ježíš řekl, byl vynesena nahoru, když se dívali, a oblak ho skryl před jejich očima. ¹⁰Zatímco upřeně hleděli na oblohu, jak stoupá, vedle nich náhle stáli dva muži oblečení v bílém oděvu. ¹¹Zeptali se: "Muži Galilejští, proč tu stojíte a zíráte na oblohu? Tento Ježíš, který byl od vás vzat do nebe, se vrátí přesně stejným způsobem, jakým jste ho viděli odcházet do nebe."⁴

¹²Potom se učedníci vrátili z Olivetské hory, která je od Jeruzaléma asi chůze sabbatního dne, zpět do Jeruzaléma. ¹³Když

¹ V NZ je svatý duch funkční přítomnost a moc Boha nebo Ježíše Mesiáše, vyjádřená různými způsoby a činnostmi. V 1 Jan 2:1 *paraclete* je identifikován jako Ježíš prostředník. Ježíš řekl, že odejde a jedním dechem slíbil, že k nim přijde ve své neviditelné duchovní přítomnosti (Jan 14:16-18). Lze tedy říci, že "pán [Ježíš] je duch" (2 Kor 3:17). Neexistuje žádná třetí Osoba. Duch není nikdy uctíván ani se k němu nemodlí a nikdy neposílá pozdravy.

² **První text o Království ve Skutcích.** To je jádro jeho učení a označení dané jeho spásnému evangelium. Jeho celým účelem, tak jako dnes, musí být, bylo oznamovat evangelium Království. Skutky apoštolů 8:12 poskytují brilantní shrnutí víry potřebné před vodním křtem do církve. Viz také Skutky 19:8; 20:24-25; 28:23, 31. Na Království viz vždy Dan. 2:44; 7:18, 22, 27; Lk. 4:43; 19:11 a dál; Zj 15:15-18.

³ **Druhý text o Království ve Skutcích.** Obnova Království Izraeli, což je ovšem ústřední prvek evangelia o Království, který zahrnuje nejen slib světového míru a mezinárodního odzbrojení, ale také důležitý slib obnovení pozůstatku Izraele (spolu s Egyptem a Asýrií, potom obrácených, Iz 19:23-25) jsoucího v tom budoucím Království. Mezinárodní církev bude znesmrtelněna a bude dohlížet na tento nový svět s Ježíšem (1 Kor. 6:2; Zj. 5:10). Obnovení Království je jednoduchá, politická naděje a je tak uznávána v SZ, když ve 2 Paralip. 11:1 mělo být obnoveno Království. Význam je jasný, a tak i zde, kde je Ježíš velkým očekávaným Králem Izraele (Mt. 19:28). Obnovení je politické a velmi duchovní, protože Ježíš bude vládnout v

Jeruzalémě. Základní chybou při mnohé četbě Bible je, že duchovní věci patří pouze k neviditelným. Křesťané však budou mít "duchovní tělo" (1 Kor 15:44). Ježíš měl také duchovní tělo, ale byl stále viditelný a hmatatelný a snědl jídlo! (Lk. 24). V současné době mnoho vědeckých prací a komentářů jednoduše popírá Ježíšovu definici Království jako obnovení Davidova trůnu v Jeruzalémě (Sk 3:21; Lk 22:28-30 atd.). Dr. Geoffrey Lampe je nejvíce zavádějící, když tvrdí, že Ježíš ve Sk 1:6 učil "reinterpretaci Království". "Učedníci se dozvěděli," tvrdí Lampe zcela mylně, "že evangelium nemá zahrnovat obnovení Davidova království v Izraeli, ale že Mesiášova vláda má být nastolena prostřednictvím svědectví, které mu oni sami budou vydávat od Jeruzaléma až do konce země" (*God as Spirit*, 1976, s. 9). Jasnou skutečností je, že otázka učedníků po rozsáhlém Ježíšově poučení o Království byla správná a skutečně se těšila na budoucí politickou říši v Izraeli. O této skutečnosti Ježíš nepochyboval. Čas, kdy nastane, však nebylo možné znát. Nevěřící komentář je tragickým opakováním Kalvínova politováníhodného komentáře ke Sk 1:6: "v otázce učedníků je tolik omylů jako slov"! Viz můj článek na focusonthe kingdom.org "Acts 1:6 and the Eclipse of the Biblical Kingdom", *Evangelical Quarterly* 66:3 (1994)

⁴ Jistě a pozitivně ne vytržení/vzkříšení **před soužením!** Nastane jeden jediný viditelný návrat Ježíše a stane se to po velkém soužení a po nebeských znameních. Mat. 24:29 usadí všechny spory.

dorazili, šli nahoru do horní místnosti, kde pobývali: Petr, Jan, Jakub a Ondřej; Filip a Tomáš; Bartoloměj a Matouš; Jakub, syn Alfeův, Šimon Zelót, a Juda, syn Jakuba. 144 Ti všichni se spolu s ženami, Ježíšovou matkou Marií a jeho bratry neustále jednomyslně věnovali modlitbě.

15V těch dnech se Petr postavil uprostřed učedníků (bylo tam asi 120 věřících) 16a řekl: "Bratři a sestry, bylo třeba, aby se naplnilo toto Písmo, které svatý duch prorokoval skrze Davida o Judovi, který vedl ty, kdo zatkli Ježíše. 17Počítal se totiž mezi nás a dostal svůj podíl na této službě." 18(Juda koupil pole za své neprávem nabyté příjmy. Tam se zřítil hlavou napřed a jeho tělo se roztrhlo a vyvalila se mu střeva. 19Každý, kdo žil v Jeruzalémě, o tom slyšel, takže bylo nazváno v jejich jazyku pole "Akeldama", což znamená "Pole krve".) 20Jak to stojí psáno v knize Žalmů: 'Ať je jeho domov opuštěn, a nikdo ať tam nežije,' a 'Ať někdo jiný převezme jeho úřad jako apoštola.'

121Teď si musíme vybrat někoho, kdo byl s námi celou dobu, kdy byl Ježíš s námi,⁵ 22od doby, kdy Jan křtil, až do dne, kdy byl Ježíš od nás vzat do nebe. Jeden z nich musí být vybrán, aby se k nám připojil jako

svědek svědčící o Ježíšově vzkříšení." 23Byla předložena dvě jména: Josef Justus, známý také jako Barsabáš, a Matěj. 24Poté se společně modlili a řekli: "Pane,⁶ znáš myšlenky všech; prosím, ukaž nám, kterého z těchto dvou jsi si vybral, 25abys nahradil Judu jako apoštola v této službě - službu, kterou opustil, aby přešla tam, kam patří." 26Hodili losy a los padl na Matěje. Byl jmenován apoštolem s ostatními jedenácti.

2 1Když přišel den Letnic,⁷ všichni se sešli na jednom místě. 2Najednou zazněl z nebe hluk jako bouřlivý vítr, který zaplnil celý dům, kde pobývali. 3Viděli něco, co vypadalo jako samostatné plameny ve tvaru jazyka, které se usadily na každém z nich. 4Všichni byli naplněni svatým duchem a začali mluvit různými cizími jazyky⁸ jak jim to duch umožňoval.

5V té době tam v Jeruzalémě pobývali zbožní Židé z každého národa na zemi. 6Když uslyšeli tento hluk, shromáždil se velký dav. Byli zmatení, protože každý slyšel, jak se mluví jeho vlastním jazykem. 7Byli naprosto ohromeni a říkali: "Podívejte, tito lidé, kteří mluví - nejsou všichni Galilejci? 8Jak je tedy slyšíme mluvit našimi vlastními

⁵ Nezbytnou kvalifikací pro apoštola na úrovni 12 je to, že musel osobně vidět Ježíše. Pavel se kvalifikoval do úřadu apoštola stejným způsobem.

⁶ Modlitba může být směřována k Pánu Bohu nebo k pánu Mesiáši. Většina modlitby v NZ jde k Otci skrze Syna, ale modlitba k Synovi je schválena v Jan 14:14 a 1 Kor. 1:2. Pavel děkuje Ježíši (1 Tim. 1:12).

⁷ Řečtina naznačuje, že nejen přišel, ale že byl naplněn, kalendářní den byl nahrazen svým duchovním naplněním (viz Kol 2:16-17; Heb 8:5; 10:1). "Adam je typ toho, který přijde" (Řím 5:14) a trojnásobný kalendář – svaté dny, nové měsíce a týdenní sabaty – jsou stínem Mesiáše, který přišel.

⁸ Vyprávění je zcela jasné, že se nejednalo o zázrak slyšení ze strany publika, ale o zázračnou schopnost ze strany apoštolů (a dalších až 120) mluvit skutečnými cizími jazyky (v. 6, 8, 11). Byly to jazyky různých národností účastníků svátku. "Každý je slyšel mluvit svým vlastním jazykem" (v. 6). Překládat *glossa* jako něco jiného než "jazyk" je zavádějící. V žádném případě by se zázrak neměl přesouvat od apoštolů na mezinárodní publikum. "Neexistuje žádný důkaz, že cokoli z toho [jazyky v Skutcích nebo

v Korintu] jsou pouhá blábolení odlišná od *jazyka*. Všechno, co Pavel řekl Korintským, je plně použitelné na jakýkoli mluvený jazyk, když tam nebyli žádní přítomní, kteří by tomu rozuměli." (*Pulpit Commentary, Acts*, s. 50). Zázrak ukazuje na dobu, kdy budou všechny osoby včetně andělů sjednoceni v Kristu. Toto zvrátilo babylonskou věž. Pavel pokrývá rozsah daru jazyků, když odkazuje na "lidské nebo andělské jazyky" (1 Kor 13:1). Nebyl přítelem nesrozumitelnosti a pokusil se odhalit skrytý falešný "jazyk" tím, že řekl mluvčímu, aby se modlil tak, aby mohl tlumočit k prospěchu církve (1. Kor 14:13). Dnešní nároky na cizí jazyk nadpřirozeně mluvený musí být ověřeny. Takové nároky, že mluví "jazyky" (opravdu cizí jazyk nenaučený), vyžadují kontrolu a ověření ("ověřte si všechny věci"). Jinak existuje velké nebezpečí sebeklamu a falešných nároků, výcvik v nečestnosti. Situace se zhoršuje, když se z nároku na "jazyky" dělá znamení, že dotyčný má svatého ducha, což vede toho, kdo má "jazyky", aby považoval všechny, kteří nemají "jazyky", za lidi nemající svatého ducha, a tedy ne za křesťany, protože každý skutečný věřící musí mít ducha (Řím 8:9).

rodnými jazyky? ⁹Parthové, Médové a Elamité; lidé z Mezopotámie, Judeje a Kapadokie, Pontu a Asie, ¹⁰Frýgie a Pamfýlie; z Egypta a oblasti Libye kolem Kyréné; návštěvníci z Říma, Židé i konvertité, ¹¹Krétští a Arabové –slyšíme je mluvit našimi vlastními jazyky o všech skvělých věcech, které Bůh udělal." ¹²Všichni byli ohromeni a zmatení. Ptali se jeden druhého: "Co to znamená?" ¹³Ale ostatní se posmívali a řekli: "Měli příliš mnoho vína!"

¹⁴Potom se postavil Petr s jedenácti učedníky a hlasitě promluvil: "Přátelé Židé a všichni, kteří zde žijí v Jeruzalémě: věnujte mi pozornost a já vám vysvětlím, co se děje. ¹⁵Tito muži nejsou opilí, jak předpokládáte. Je teprve devět ráno! ¹⁶Děje se právě to, co předpověděl prorok Joel: ¹⁷Bůh říká: 'V posledních dnech vyleje svého ducha na každého. Vaši synové a dcery⁹ budou prorokovat. Vaši mladí muži spatří vidění. Vaším starým mužům se budou zdát sny. ¹⁸Vyleje svého ducha na své služebníky, na muže i na ženy, a budou prorokovat. ¹⁹Také vám dám zázračná znamení na nebi nahoře a na zemi dole - krev, oheň a vířící kouř! ²⁰Slunce ztmavne a Měsíc zčervená jako krev, než dorazí velký a slavný Pánův Den. ²¹Kdo však vzývá jméno Pána, bude spasen,'

22"Lidé Izraele, poslouvejte má slova: Ježíš Nazaretský, muž,¹⁰ kterého vám Bůh přisoudil na základě divů, zázraků a

znamení, jež skrze něj Bůh mezi vámi učinil, jak dobře víte – ²³tento muž byl vydán na základě Božího předem stanoveného záměru a předvídavosti, a vy jste ho pomocí bezbožných lidí přibili na kříž a zabili. ²⁴Bůh ho však pozvedl a vysvobodil ho z muk smrti, protože bylo nemožné, aby ho držela ve své moci. ²⁵David o něm totiž říká:¹¹ 'Viděl jsem Pána stále před sebou, protože je po mé pravici, abych nezakolísal. ²⁶Mé srdce se tedy zaradovalo a můj jazyk se zaradoval. Navíc mé tělo spočine v naději, ²⁷protože Ty mou duši v hrobě nenecháš a nedopustíš, aby Tvůj svatý viděl rozklad. ²⁸Ty jsi mi dal poznat cesty života. Svou přítomností mi způsobíš, že budu plný radosti.

²⁹Moji bratři a sestry, dovolte mi, abych vám jasně řekl, že náš předek David zemřel a byl pohřben, a jeho hrob je zde u nás dodnes. ³⁰Byl však prorok a věděl, že Bůh slíbil pod přísahou, že na trůn umístí jednoho z jeho potomků. ³¹David viděl, co se stane, a mluvil o vzkříšení Mesiáše - neboť Mesiáš nebyl opuštěn v hrobě¹² ani nezažil rozklad. ³²Bůh pozvedl tohoto Ježíše z mrtvých a my všichni jsme svědky této historické skutečnosti. ³³Nyní byl povýšen na Boží pravici,¹³ a obdržel od Otce svatého ducha, který byl slíben, a vylil to, co nyní vidíte a slyšíte. ³⁴Neboť David nevstoupil do nebe,¹⁴ ale řekl: 'Pán řekl mému pánovi:¹⁵ "Posaď se po mé pravici, ³⁵dokud ne-

⁹ Ukazuje se, že duch a jeho dary se neomezují pouze na muže! Tak také v 1 Kor. 12 a 14. Jak muži tak ženy uplatňovali své dary v církvi.

¹⁰ Petr nevěděl nic o "BOHO-člověku", což je produkt postbiblické teologie matoucí ústřední doktrínu Ježíše a Písma, že "Pán, náš Bůh je jeden Pán" (Mk. 12:29) a že Otec je "jediný, kdo je pravý Bůh" (Jn. 17:3; 5:44).

¹¹ Zájmeno "něm" odkazuje na Mesiáše, Božího svatého, jak dále říká Petr, když cituje Davida.

¹² t. j., "příbytek mrtvých, hrob", svět všech mrtvých, dobrých i zlých, *šeol* v hebrejštině a *ha-des* v řečtině.

¹³ Naplnění Ž. 110:1, kde Mesiáš je *adoni*, můj pán (ne PÁN!) a tedy ne Božstvo, ale svrchovaně vyvýšený muž. Toto je snadné ranné vyznání křesťanů (1 Tim. 2:5). *Adoni*, můj pán, nikdy není titul Božstva, 195krát vždy. Když se vyskytuje kontrast s BOHem, je pravidelně vy-

jádřen *kurios mou*, můj pán. V řeckém textu zde není nejistota ani důkaz o poškození.

¹⁴ David očividně nebyl naživu v nebi! To prokazuje pronikavé učení Bible, že mrtví jsou nevědomí až do budoucího vzkříšení (Dan. 12:2). Mrtví vůbec nic nevědí a v šeolu/hádu není žádná činnost, v místu všech mrtvých (Kaz 9:5, 10; Jan 11:11, 14).

¹⁵ Klíčovým termínem je *adoni*, můj pán, který ve všech 195 výskytech nikdy není titulem Božstva. To ukazuje, jak matoucím byl pozdější filosofický, nebiblický pokus říkat, že Ježíš byl spolestojný Bůh a člen trojjediného Boha, který nebyl v Bibli ani jednou uznán. Slovo "Bůh" v NZ se vztahuje na Ježíšova Otce více než 1300 krát a žádné z různých slov pro Boha v Písmu (*Adonai*, *JHVH*, *Elohim*, *Theos*) nikdy neznamená trojjediného Boha. Ježíš jako zakladatel křesťanské víry (Heb 2:3) nebyl trinitář, protože on a jeho krajan Žid byli v naprosté shodě o unitárním vyznání hebrejské Bible (viz Mk.

udělám z tvých nepřátel podložku pro tvé nohy."³⁶ Teď at' jsou všichni v Izraeli zcela přesvědčeni o tom: Bůh učinil tohoto Ježíše, kterého jste přibili na kříž, jak pánem tak Mesiášem!"¹⁶

³⁷Když to lidé slyšeli, bylo zasaženo jejich svědomí. Ptali se Petra a ostatních apoštolů: "Bratři, co bychom měli dělat?" ³⁸Petr je poučil: "Čiňte pokání! A vy všichni musíte být pokřtěni¹⁷ ve jméno Ježíše Mesiáše¹⁸ pro odpuštění svých hříchů, a pak obdržíte dar svatého ducha. ³⁹Tento slib je dán vám, vašim dětem a všem, kteří jsou daleko – každému, které Pán, náš Bůh, zve."¹⁹ ⁴⁰Petr pokračoval a předával jim mnohem více důkazů. Varoval je: "Zachraňte se z této zvrácené společnosti."²⁰ ⁴¹Ti, kteří přijali jeho poselství, byli pokřtěni,²¹ v ten den se přidali do skupiny věřících asi tři tisíce lidí. ⁴²Svěřili se učení apoštolů a společenství věřících, lámajíce chléb a modlíce se společně.

243Na všechny padla bázeň a skrze apoštoly bylo učiněno mnoho zázraků a znamení. ⁴⁴Všichni věřící byli spolu a sdíleli všechno, co měli. ⁴⁵Prodávali svůj majetek a nemovitosti a rozdělovali výtěžek všem, jak potřebovali. ⁴⁶Den za dnem se dále setkávali v chrámu a společně jedli ve svých

domovech. S pokorou a šťastně si pochutnávali na jídle. Chválili Boha a všichni s nimi jednali s přízní. ⁴⁷Pán každý den přidával k jejich počtu ty, kteří byli spaseni.

3 ¹Petr a Jan byli na cestě do chrámu v době odpolední modlitby kolem 15 hodiny. ²Byl tam přinášén muž chromý od narození. Každý den byl uložen vedle chrámové brány zvané "Krásná", aby mohl žebrať od lidí jdoucích do chrámu. ³Spatřil Petra a Jana, jak se chystají vejít do chrámu, a požádal je o nějaké peníze. ⁴Petr pohleděl přímo na něj, stejně jako Jan. Petr řekl: "Pohled' na nás!" ⁵Chromý muž jim věnoval plnou pozornost a očekával, že od nich něco dostane. ⁶Petr mu řekl: "Nemám ani stříbro ani zlato, ale dám ti, co mám. Ve jménu a z pravomoci Ježíše Mesiáše z Nazareta, vstaň a chod!" ⁷Petr ho vzal za pravou ruku a pomohl mu vstát. Hned se jeho nohy a kotníky staly silnými. ⁸Vyskočil na nohy a začal chodit. Šel s nimi do chrámu, chodil, skákal a chválil Boha. ⁹Všichni tam ho viděli obcházet a chválit Boha. ¹⁰Poznali ho jako žebráka, který sedával u Krásné brány chrámu, a byli omráčeni a ohromeni tím, co se s ním stalo.

12:28 a dále). Velké počáteční písmeno u druhého pána ze Ž 110:1 je nejvíce zavádějící a nutí čtenáře, aby věřil, že druhý pán je *Adonai*, Pán BŮH - druhý BŮH! *Adoni* nikdy není titulem Božstva. *Adonai* vždycky je.

¹⁶ Ježíš z Bible je právě tím, "pánem Mesiášem", který se narodil v Betlémě (Lk. 2:11) a je také PÁNovým, Jehovovým Mesiášem (Lk. 2:26). Viz Ž. 2 kde Jehovah položil svého Mesiáše na vrch v Jeruzalémě, to znamená, že to učiní On, když se Ježíš vrátí.

¹⁷ Příkaz znamenal být pokřtěn ovšem ve vodě, a to je trvalý příkaz pro všechny věřící podle Písma. Je přikázán Ježíšem ve velkém pověření a je otázkou poslušnosti. Neposlušnost by byla vážně nebezpečná chyba (Heb. 5:9; Jn. 14:15; 3:36).

¹⁸ To je založeno na učení Mesiáše a na jeho pravomoci. Jméno osoby v Písmu znamená vše, za čím tato osoba stojí a co představuje – rozhodně ne jak vyslovit jméno v hebrejštině! Jahveh, JHVH, je osobní jméno Jediného Boha. Význam Jeho jména je nám předán v řečtině v Zj 1:4, 8; 11:17; 16:5, ale ne jméno v hebrejštině, které se nenachází nikde v NZ řecké

bibli. Někteří Židé, kteří překládali LXX, se pokusili reprodukovat božské jméno v hebrejštině, ale o toto se nikdy NZ Písmo nepokouší.

¹⁹ Skutky 17:30 uvádějí, že "Bůh nyní přikazuje všem lidem, aby všude činili pokání". Rovněž "chce, aby byli spaseni všichni lidé." (1 Tim 2:4) Calvinismus vzdoruje tomuto univerzálnímu pozvání Boha ke spáse v Ježíši. Matouš 13:15 uvádí, že v problému slepoty nelze svalovat vinu na Boha: "Oni zavřeli své oči." Ve Skutcích 13:46 Pavel řekl svým protivníkům, kteří odmítli evangelium, že "považují sebe za nehodné spásy v nadcházejícím věku."

²⁰ Řecké slovo *genea* znamená zlou společnost až do doby druhého příchodu. Viz Marek 8:38, kde Ježíš porovnával současnou zlou *genea* s budoucím věkem Království, který začne druhým příchodem. Všimněte si použití *genea*, že znamená "potomstvo" nebo typ osoby v Přísl 30:11-14 a Luk 16:8.

²¹ Ve vodě, ovšem, jako veřejná demonstrace toho, že se stali součástí Mesiášova těla. Křest ve vodě je nezbytnou součástí procesu spásy (Skutky 8:12), jako "reakce čistého svědomí". (1 Pet 3:21),

¹¹Těsně se držel Petra a Jana, zatímco k nim všichni běželi Šalamounovým sloupovým v naprostém úžasu nad tím, co se stalo. ¹²Petr tedy využil této příležitosti, aby je oslovil: "Lidé Izraele, proč jste překvapeni tím, co se stalo tomuto muži? Proč na nás zíráte, jako bychom ho přiměli chodit svou vlastní mocí nebo vírou? ¹³Bůh Abrahama, Izáka a Jákoba - Bůh našich předků ²² — oslavil svého služebníka²³ Ježíše. Byl to ten, kterého jste zradili a odmítli za přítomnosti Piláta, a to i poté, co se ho Pilát rozhodl propustit. ¹⁴Odmítli jste toho, kdo je svatý a pravý, a požadovali jste, aby vám byl propuštěn vrah. ¹⁵Zabili jste původce života, toho, kterého Bůh nyní vzkřísil z mrtvých - a my jsme toho svědky. ¹⁶Vírou v Ježíšovo jméno,²⁴ byl jím²⁵ tento muž uzdraven. Vidíte tohoto muže zde; poznáváte ho. Díky víře v Ježíše²⁶ byl tento muž uzdraven přímo před vámi.

¹⁷Ted' vím, bratři a sestry, že to, co jste udělali vy, bylo provedeno v nevědomosti, stejně tak vaši vládci. ¹⁸Ale Bůh splnil to, co prorokoval skrze všechny proroky: že Jeho Mesiáš bude trpět. ¹⁹Nyní číňte pokání a změňte své myšlení a způsoby, aby mohly být vaše hříchy smazány, a tak, aby mohly přijít časy osvěžení od Pána, ^{20a} aby poslal Mesiáše Ježíše ustanoveného pro vás. ²¹Neboť Mesiáš musí zůstat v nebi, dokud nenastane čas pro obnovení všeho,²⁷ jak

Bůh už dávno oznámil skrze své svaté proroky. ²²Mojžíš řekl: 'Pán Bůh přivede na scénu historie proroka z vašich vlastních lidí, který je jako já.²⁸ Musíte poslouchat vše, co vám přikazuje. ²³Každý, kdo neposlouchá toho proroka, bude odříznut z lidu.' ²⁴Všichni proroci, kteří mluvili, od Samuela dále, prorokovali o těchto dnech. ²⁵Vy jste synové proroků a smlouvy, kterou Bůh uzavřel s vašimi otci, když řekl Abrahamovi: 'Z tvých potomků budou požehnány všechny rodiny země.' ²⁶Bůh vytvořil svého služebníka²⁹ a pověřil ho tím, že ho poslal nejprve, aby vám žehnal tím, že odvrátí každého z vás od jeho zlých cest."

4 ¹Zatímco oslovovali lid, přišli k nim kněží, kapitán chrámové stráže a saducejové, zrozzlobení, že učili lidi, že skrze Ježíše může být vzkříšení z mrtvých. ³Zatklí je a až do následujícího dne, protože už byl večer, je postavili pod ostrahu. ⁴Ale mnozí, kteří slyšeli poselství evangelia, tomu uvěřili a celkový počet věřících vzrostl na asi pět tisíc.

⁵Následující den se v Jeruzalémě sešli vládci, starší a náboženští vůdci. ⁶Patřili k nim velekněží Anáš, Kaifáš, Jan, Alexandr a další z rodiny velekněze. ⁷Přivedli před ně Petra a Jana a zeptali se: "Jakou mocí nebo čím pravomocí jste to udělali?" ⁸Odpověděl jim Petr naplněný svatým duchem. "Vládci

²² To ovšem znamená jeden bůh Izraele, jediná Božská Osoba, Otec. Rozhodně to neznamena trojjediný Bůh mnohem pozdější teologie ovlivněné řeckou filozofií.

²³ Slavný služebník z Izaiáše, který měl být ideálním Izraelcem, milujícím a poslušným Boha.

²⁴ "Jméno" v Písmu znamená pro všechny osoby, čím tato osoba je, jejich identitu, povahu, program, učení a autoritu. Zvuk samotného jména neznamena nic, ale to, co stojí za jménem, celá osoba je tím, co se počítá.

²⁵ Vzkříšený pán Ježíš Mesiáš je ovšem intenzivně aktivní v Církvi, tehdy stejně jako nyní, tam, kde je objevována pravda. Bůh má být uctíván v duchu a pravdě (Jan 4:24) a nejasnost nad definicí Boha a Syna Božího brání jasnému přemýšlení o Otci a Jeho uctívání.

²⁶ Víra v dílo a učení Ježíše, víra podle vzoru Ježíše jakož i víra v něj.

²⁷ Tímto jediným prohlášením o *apokatastasis* (obnovení) všeho, co proroci oznámili (viz například Iz 1:26), Petr očekává, že pochopíme

celý slib míru na zemi (Iz 2; 65:17 a dál; Zj. 20:1-6), obnovený národ Izraele (Iz 19) a Boží království po celém světě na Zemi, s Ježíšem na Davidově obnoveném trůnu, zkrátka celý základ křesťanského evangelia Království. Znamená to ovšem vzkříšení věrných mrtvých a jejich účast na Království jako potom znesmrtelněných vládců s Ježíšem (Dan 7:18, 22, 27; 1 Kor. 6:2 atd.).

²⁸ Odkaz je na úžasný slib Mesiáše v Deut. 18: 15-18, dle kterého si žádný čtenář nebude představovat jako druhého Boha! Mesiáš musí pocházet z izraelské rodiny a být jako Mojžíš. Jeho původ je popsán v Luk. 1:35 a Mat. 1:18, 20; 1 Jan 5:18 ("zplozen", "přiveden v existenci"). Neexistuje žádný "Bůh Syn", věčně plozený Syn, nikde v Bibli

²⁹ Zázrakem v Marii (Lk. 1:35), který ho jednoznačně ustanovil za jedinečného Božího Syna, druhého Adama, průkopníka cesty k nesmrtelnosti pro všechny, kdo se rozhodnou (1 Tim. 2:4-5)

lidu a starší: ⁹Jsmě vyslýcháni ohledně dobrého skutku, který byl vykonán bezmocnému člověku, a jak byl uzdraven? ¹⁰Pokud ano, měli byste vědět vy všichni a všichni izraelští lidé, že to bylo jménem a pravomocí Ježíše Mesiáše z Nazareta, toho, kterého jste ukřižovali a kterého Bůh vzkřísil z mrtvých - právě kvůli němu stojí tento muž před vámi úplně uzdravený. ¹¹'On je ten kámen, jenž jste vy stavitelé zavrhlí, ale byl učiněn úhelným kamenem.' ¹²V žádné jiné osobě není spása. Neexistuje žádné jiné jméno ani autorita pod nebem předané celé lidské rase, kterým můžeme snad získat spásu."³⁰

¹³Když viděli Petrovu a Janovu sebedůvěru a uvědomili si, že jsou nevzdělaní obyčejní lidé, byli velmi překvapeni. Také je poznali jako Ježíšovy společníky. ¹⁴Protože mohli vidět muže, který byl uzdraven, jak stojí přímo s nimi, neměli co říci v reakci na to, co se stalo. ¹⁵Proto jim přikázali, aby počkali venku mimo radu, zatímco mezi sebou diskutovali o této záležitosti. ¹⁶Zeptali se: "Co bychom měli s těmito muži udělat? Nemůžeme popřít, že skrze ně došlo k významnému zázraku. Každý, kdo žije tady v Jeruzalémě, o tom ví. ¹⁷Abychom však zabránili dalšímu účinku této události šířícímu se mezi lidmi, měli bychom jim pohrozit, aby o této pravomoci s nikým nemluvili znovu." ¹⁸Zavolali je tedy zpět a přikázali jim, aby už nikdy nemluvili ani neučili ve jménu Ježíše³¹ znovu. ¹⁹Ale Petr a Jan odpověděli: "Zdali je v Božích očích správné poslouchat spíše vás, než Boha - rozhodujete se. ²⁰Nemůžeme si ovšem pomoci a nemluvit o tom, co jsme osobně viděli a slyšeli!" ²¹Poté, co jim více pohrozili, je nechali jít. Nemohli najít způsob, jak je potrestat, protože každý oslavoval Boha za to, co se stalo. ²²Neboť muži, který obdržel tento zázrak uzdravení, bylo více než čtyřicet let.

²³Poté, co byli učedníci propuštěni, šli k ostatním věřícím a řekli jim vše, co jim řekli hlavní kněží a starší. ²⁴Když uslyšeli, co se stalo, modlili se společně k Bohu: "Pane, stvořil jsi nebe, zemi a moře a všechno, co je v nich. ²⁵Mluvil jsi prostřednictvím svatého ducha skrze Davida, našeho předka a Tvého služebníka, řka: 'Proč se

lidé ostatních národů tak rozzlobili? Proč tak hloupě strojili úklady proti Mně? ²⁶Králové země se připravili na válku; vládci se spojili proti Pánovi a proti Jeho Mesiášovi.' ²⁷Ted' se to stalo právě tady v tomto městě! Herodes i Pontský Pilát se společně s cizinci a lidem Izraele spojili proti tvému svatému služebníkovu Ježíšovi, kterého jsi pomazal jako Mesiáše. ²⁸Udělali všechno, co tvá moc a vůle určily, aby se stalo. ²⁹Nyní, Pane, pohleď na všechny jejich hrozby proti nám! Pomož nám, svým služebníkům, promlouvat s odvahou Tvé evangelium-slovo. ³⁰Když uplatňuješ svou moc k uzdravení, nechť jsou konány znamení a zázraky skrze jméno Tvého svatého služebníka Ježíše!" ³¹Když končili modlitby, budova, ve které se sešli, byla otřesena. Všichni byli naplněni svatým duchem a mluvili Boží evangelium-slovo³² s plnou odvahou.

⁴³²Všichni věřící byli jednoho srdce a jedné mysli. Žádný z nich si nenárokoval nic, co měl jako své vlastní, ale všechno sdíleli navzájem. ³³Apoštolové vydávali svědectví ohledně vzkříšení pána Ježíše s obrovskou mocí a Bůh jim všem velice žehnal. ³⁴Nikdo z nich nic nepotřeboval, protože ti, kdo měli pozemky nebo majetek, je prodávali. ³⁵Přebírali výtěžek a předávali je apoštolům, aby je rozdávali mezi ty, kdo to potřebovali.

³⁶Josef, ten, kterého apoštolové nazývali Barnabáš (což znamená "povzbuzující"), byl Levita, národností Kypřan. ³⁷Prodal pole, které mu patřilo. Poté přinesl peníze a předložil je apoštolům.

5 ¹Tak tedy muž jménem Ananiáš se svou manželkou Safirou prodal nějaký majetek. ²Potom si nechal nějaké peníze, které získal, pro sebe a zbytek přinesl apoštolům. Jeho žena na plánu spolupracovala. ³Potom se ho Petr zeptal: "Ananiáši, proč Satan naplnil tvé srdce, abys lhal svatému duchu a zadržoval nějaké peníze za zem, kterou jsi prodal? ⁴Když jste měli pozemek, nepatřil vám? A poté, co jste to prodali, neměli jste ještě kontrolu nad tím, co s penězi uděláte? Proč jste se rozhodli to udělat? Lhal jsi nejen lidem, ale Bohu!" ⁵Když slyšel

³⁰ Rozhodně vylučuje všechny moderní představy o "mnoha různých cestách k Bohu".

³¹ Tj. všechno, za čím Ježíš stál, celé jeho učení

a charakter.

³² Evangelium Království, jak je Ježíš poprvé oznámil v Markovi 1:14-15 (srov. Lk. 4:43; 9: 11).

ta slova, Ananiáš se zhroutil a zemřel. Každý, kdo slyšel, co se stalo, byl vyděšený. ⁶Někteří z mladých mužů vstali a zabalili ho do rubáše. Potom ho vynesli a pohřbili.

⁷Asi o tři hodiny později dorazila jeho žena, nevěděla, co se stalo. ⁸Petr se jí zeptal: "Pověz mi, prodali jste pozemek za takovou a takovou cenu?" Odpověděla: "Ano, toto byla cena." ⁹Pak jí řekl Petr: "Jak jste mohli spolu souhlasit, abyste podvedli Pánova ducha? Podívej, ti, kdo pohřbili tvého manžela, se právě vracejí a také tě odnesou!" ¹⁰Okamžitě se zhroutila a padla mrtvá u jeho nohou. Mladí muži se vrátili a našli ji mrtvou. Vynesli ji a pochovali ji vedle jejího manžela. ¹¹V celé církvi i mezi všemi, kdo slyšeli, co se stalo, se šířil velký strach.

¹²Apoštolové mezi lidmi činili mnoho zázračných znamení. Všichni věřící se setkávali společně v Šalamounově sloupoví. ¹³Nikdo jiný se neodvážil k nim připojit, nicméně byli velmi respektováni. ¹⁴Mnoho mužů a žen však uvěřilo v pána. ¹⁵V důsledku toho lidé přiváděli ty, kdo byli v ulicích nemocní a pokládali je na lože a na rohože, aby na ně mohl padnout stín Petra, když procházel kolem. ¹⁶Davy z měst kolem Jeruzaléma přinášely své nemocné a ty postižené démonskými duchy. Všichni byli uzdraveni.

¹⁷Nejvyšší kněz a ti s ním (byli to saducejové) však byli plní žárlivosti a rozhodli se zasáhnout. ¹⁸Zatkli apoštoly a uvrhli je do veřejného vězení. ¹⁹Ale během noci otevřel Pánův anděl dveře vězení a vyvedl je ven. ²⁰Řekl jim: "Jděte, postavte se a promluvte k lidu v chrámu celé poselství o tomto životě!"

²¹Udělal, co jim bylo řečeno, šli do chrámu kolem úsvitu a začali učit. Nejvyšší kněz a jeho následovníci pak svolali schůzi rady se všemi vůdci Izraele. Poslal pro apoštoly, aby byli přivedeni z vězení. ²²Když však úředníci přišli k vězení, nemohli najít

apoštoly, vrátili se a řekli radě: ²³"Našli jsme vězení uzamčené, se strážnými u dveří. Ale když jsme je otevřeli, nenašli jsme uvnitř ani jednoho." ²⁴Když to kapitán stráží chrámu a hlavní kněží uslyšeli, byli naprosto zmateni a rádi by věděli, co se stane dál. ²⁵Potom někdo přišel a řekl: "Podívejte, muži, které jste uvěznil, jsou právě v chrámu, a učí lid!" ²⁶Kapitán tedy šel se svými strážemi a přivedl je, ale nepoužil sílu, protože se báli, že je lidé ukamenují.

²⁷Apoštolové byli svoláni a donuceni stát před radou. ²⁸Velekněz požadoval vědět: "Nepřikázali jsme vám, abyste neučili s touto pravomocí? Nuže podívejte – naplnili jste celý Jeruzalém svým učením a snažíte se nás vinit z jeho smrti!" ²⁹Petr a apoštolové však odpověděli: "Musíme poslouchat Boha spíše než lidi. ³⁰Bůh našich předků vzkřísil Ježíše z mrtvých - toho, kterého jste zabili pověšením na kříž. ³¹Bůh ho vyvýšil na čestné místo po své pravici jako Knížete a Spasitele,³³ jako prostředek k pokání pro Izrael a pro odpuštění hříchů. ³²Jsme svědky toho, co se stalo, a také svatého ducha, který Bůh dal těm, kdo Ho poslouchají."³⁴

⁵³³Když to členové rady uslyšeli, rozzuřili se a chtěli je zabít. ³⁴Ale tehdy jeden z členů rady povstal. Byl to Gamaliel, farizej a doktor zákona, kterého všichni respektovali. Nařídil, aby apoštolové byli na krátkou dobu odesláni. ³⁵Gamaliel poté oslovil radu: "Vůdci Izraele, buďte opatrní v tom, co plánujete těmto mužům udělat. ³⁶Před nějakou dobou se Theudas pokusil udělat si jméno a přidalo se k němu asi čtyři sta mužů. Byl zabit a všichni, kteří ho následovali, byli rozptýleni a nebylo z toho nic. ³⁷Potom po něm přišel Juda Galilejský v době sčítání lidu, a přitáhl nějaké následovníky. Také on zemřel a ti, kteří byli přesvědčeni, aby ho následovali, byli rozptýleni. ³⁸V současném případě vám tedy doporučuji nechat tyto

³³ Odkaz na klíčový SZ verš v Ž. 110:1 definující postavení Ježíše jako Mesiáše, *adoni*, mého pána z tohoto verše. *Adoni*, můj pán, ne můj Pán, ve všech svých 195 výskytech nikdy není titulem Božstva. Ž 110:1 poskytuje dokonalé paradigma, které nás poučuje o vztahu lidského Mesiáše (Syna člověka) k jedinému Bohu.

³⁴ Klíčový pojem: duch je dáván poslušným. To je přesně Jan 3:36 a Heb. 5:9. Neexistuje žád-

ná pravá víra bez poslušnosti, proto je nanejvýš důležité úsloví "poslušnost víry", která rámuje Římanům (1:5; 16:26; srov. 1 Tim. 6:3). Příjem ducha přichází všem při obrácení a křtu, jak je jasně uvedeno v 1. Kor. 12:13. "Charismatická" představa, že druhou úrovní obrácení je duch obdržený později, vytváří v církvi fatální dvoustupňový systém a je zcela cizí vůči NZ

muže na pokoji a nechat je jít. Pokud to, co plánují nebo co dělají, pochází z jejich vlastního myšlení, pak to bude poraženo. ³⁹Pokud to však pochází od Boha, nebudete je schopni porazit. Mohli byste se dokonce ocitnout v boji proti Bohu!"

⁴⁰Byli přesvědčeni tím, co řekl. Zavolali tedy apoštoly zpět, nechali je bičovat a nařídili jim, aby nic neříkali ve jménu Ježíše. Pak je nechali jít. ⁴¹Apoštolové opustili radu s potěšením, že jsou považováni za hodné být poníženi pro Ježíšovo jméno. ³⁵ ⁴²Každý den dál učili a hlásali Ježíše jako Mesiáše, v chrámu a od domu k domu.

6 ¹V této době, když počet věřících rychle rostl, se věřící řecky mluvící dostali do sporu s aramejsky mluvícími. Stěžovali si, že jejich vdovy jsou diskriminovány při každodenním rozdělování jídla. ²Dvanáct apoštolů svolalo všechny věřící a řekli jim: "Není vhodné, abychom se vzdali svého úkolu kázat evangelium Boží, ³⁶ abychom posluhovali u stolů. ³Bratři, vyberte si mezi sebou sedm důvěryhodných mužů plných ducha a moudrosti. Tuto odpovědnost jim předáme. ⁴Sami budeme plně věnovat pozornost modlitbě a službě evangeliu-slova." ⁵Všichni byli s tímto uspořádáním spokojeni a vybrali si Štěpána (muže plného víry a svatého ducha), Filipa, Prochora, Nikánora, Timóna, Parména a Mikuláše (původně židovský konvertita z Antiochie). ⁶Tito muži byli představeni apoštolům, kteří se za ně modlili a vložili na ně ruce.

⁷Boží slovo, evangelium o Království, se stále šířilo a počet učedníků v Jeruzalémě se značně zvýšil a velký počet kněží se odevzdal víře v Ježíše. ⁸Štěpán, plný milosti a Boží moci, konal mezi lidmi úžasné zázra-

ky. ⁹Někteří se s ním ale začali hádat. Pocházeli ze synagogy zvané "Svobodní", stejně jako Kyrénští, Alexandrijští a lidé z Kilikie a Malé Asie. ¹⁰Ale nedokázali odolat Štěpánově moudrosti ani duchu, jímž mluvil. ¹¹Podplatili tedy některé muže, aby řekli: "Slyšeli jsme, jak se tento muž rouhá Mojžíšovi a také Bohu!" ¹²Pobuřovali lidi a společně se staršími a učiteli zákona ho přišli zatknout. Předvedli ho před radu, ¹³přivolali falešné svědky, kteří proti němu svědčili. Řekli: "Tento muž stále hanobí svatý chrám a zákon. ¹⁴Slyšeli jsme, jak říká, že ten Ježíš z Nazareta zničí chrám a změní zákony, které jsme dostali od Mojžíše." ¹⁵Každý, kdo seděl v radě, se zblízka podíval na Štěpána a jeho tvář zářila jako tvář anděla.

7 ¹Velekněz se zeptal: "Jsou tato obvinění pravdivá?" ²Štěpán odpověděl: "Bratři a otcové, poslouchajte mě! Bůh se ve své slávě zjevil našemu otci Abrahamovi, když žil v Mezopotámii, než se přestěhoval do Cháranu. ³Bůh mu řekl: 'Opusť svou zemi a své příbuzné a jdi do země, kterou ti ukážu.' ³⁷ ⁴Tak opustil zemi Chaldejců a žil v Cháranu. Po smrti jeho otce ho Bůh poslal sem do této země, kde nyní žijete. ⁵Bůh v té době nedal tady Abrahamovi žádné dědictví, ani jednu čtvereční stopu. Ale Bůh slíbil Abrahamovi, že dá jemu a jeho potomkům do vlastnictví tuto zemi, přestože stále ještě neměl žádné děti. ⁶Bůh mu také řekl, že jeho potomci budou žít v cizí zemi a že tam budou zotročeni a bude s nimi špatně zacházeno čtyři sta let. ⁷Bůh řekl. 'Potrestám národ, který je zotročuje. Nakonec odejdou a přijdou sem, aby mě uctívali.' ³⁸ ⁸Bůh také dal Abrahamovi smlouvu obřizky, a tak když se narodil Izák, Abraham ho obře-

³⁵ "Jméno" v Písmu se vztahuje na celý případ a program osoby, v tomto případě na křesťanskou víru, kterou učil Ježíš.

³⁶ O Království, jak je definováno v Markovi 1: 14–15 jako souhrn křesťanské víry.

³⁷ To je vzor křesťanské víry. Vzdáváme se věcí, které jsou nám nejbližší, z jediné příčiny, která se nakonec počítá: zdědit zemi/Království, až se Ježíš vrátí (Mat 5:5; Žalm 37:9, 11, 18, 29). Abraham získá své dědictví při budoucím vzkříšení se všemi svatými všech věků.

³⁸ Tento vzorec událostí se stane znovu, když izraelský národ bude během budoucího období

velkého soužení přísně trestán pohanskými národy (Mat. 24:21; Zjev. 7:14). Podrobnosti viz Zach. 13 a 14. Od té doby bezprecedentního utrpení se zbytek Izraele vrátí do země a Ježíš bude vládnout jim spolu s tehdy obrácenými národy Egypta a Asýrie (Iz 19:22–25). Zach 12:3, LXX popisuje těžké problémy, které v budou v Izraeli zažívány, a že utrpení se zmírní návratem Ježíše. Ježíš se zmiňuje o Zach. 12:3, LXX v Luk. 21:24 a znovu ve Zj. 11:2. Chrám bude zne-svěcen a Jeruzalém bude přísně trestán invazí.

zal osmého dne. Izák byl otcem Jáкова a Jákob byl otcem dvanácti patriarchů.

⁹Patriarchové, kteří na Josefa žálili, ho prodali do otroctví v Egyptě. Ale Bůh byl s ním ¹⁰a zachránil ho ze všech jeho problémů. Dal mu moudrost a pomohl mu získat přízeň faraóna, krále Egypta, který ho ustanovil vládcem³⁹ nad Egyptem a královskou rodinou.

⁷¹Nyní nastal hlad po celém Egyptě a Kanaánu. Způsobilo to strašnou bídu a naši předkové neměli jídlo. ¹²Když Jákob uslyšel, že v Egyptě je obilí, poslal tam naše předky při jejich první návštěvě. ¹³Během jejich druhé návštěvy Josef odhalil svým bratrům, kdo je, a faraon objevil Josefovo rodinné zázemí. ¹⁴Josef poslal pro svého otce a všechny své příbuzné – všech celkem sedmdesát pět. ¹⁵Jákob odcestoval do Egypta a zemřel tam – stejně jako naši předkové. ¹⁶Jejich těla byla přinesena zpět do Sichemu a uložena do hrobky, kterou koupil Abraham za stříbro od synů Chamora v Sichemu.

¹⁷Když se blížil čas pro splnění slibu,⁴⁰ který dal Bůh Abrahamovi, početnost našich lidí v Egyptě vzrůstala. ¹⁸Na trůn v Egyptě nastoupil nový král, který o Josefovi nic nevěděl. ¹⁹Využíval prospěch z našich lidí a zacházel s našimi předky krutě a nutil je, aby opouštěli své děti tak, aby zemřeli. ²⁰V té době se narodil Mojžíš. Bylo to hezké dítě a tři měsíce byl opatrován v domě svého otce. ²¹Když musel být opuštěn, zachránila ho faraonova dcera a starala se o něj jako o svého vlastního syna. ²²Mojžíš obdržel poučení ve všech oblastech egyptských znalostí a stal se mocným řečníkem a vůdcem. ²³Když mu však bylo čtyřicet let, roz-

hodl se navštívit své příbuzné, Izraelity. ²⁴Viděl, že s jedním z nich je zacházeno špatně, a tak zasáhl, aby ho bránil. Vykonával pomstu za toho muže a zabil Egyptána.

²⁵Mojžíš si myslel, že jeho izraelští příbuzní pochopí, že je Bůh skrze něj zachraňuje, ale oni to nechápali. ²⁶Následujícího dne, když dorazil, bojovali proti sobě dva Izraelité. Pokusil se je smířit a zastavit boj. Řekl jim: 'Muži! Vy jste bratři! Proč na sebe útočíte?' ²⁷Muž, který zahájil boj, však Mojžíše odstrčil. Zeptal se: 'Kdo ti dal za nás odpovědnost? Jsi teď náš soudce?' ²⁸Hodláš mě zabít, jako jsi včera zabil Egyptána?' ²⁹Když to Mojžíš uslyšel, utekl. Odešel a žil ve vyhnanství v zemi Midián, kde se mu narodili dva synové.

³⁰O čtyřicet let později, v poušti hory Sinaj, se mu zjevil anděl⁴¹ v plameni hořícího keře. ³¹Když to Mojžíš viděl, byl při tom pohledu ohromen a přišel se blíže podívat. Promluvil k němu Pánův hlas: ³²'Jsem Bůh tvých otců, Bůh Abrahama, Izáka a Jáкова.' Mojžíš se třásl strachem a neodvážil se vzhlednout. ³³Pán mu řekl: 'Sundej si sandály, protože tam, kde stojíš, je svatá země. ³⁴Pozorně jsem sledoval utrpení svého lidu v Egyptě a slyšel jsem jejich sténání. Nyní jsem sestoupil, abych je zachránil. Pojď sem, protože tě posílám do Egypta.'

³⁵To byl ten samý Mojžíš, kterého lidé zavrhli, když řekli: 'Kdo tě ustanovil za vládcu a soudce nad námi?' Bůh ho poslal, aby byl vládcem i osvoboditelem, prostřednictvím anděla, který se mu zjevil v keři. ³⁶Po provedení zázračných znamení⁴² v Egyptě, v Rudém moři je Mojžíš vyváděl a pokračoval v tom po čtyřicet let v poušti. ³⁷To je ten samý Mojžíš, který slíbil Izraelitům: 'Bůh

³⁹ Věřícím je slíbeno vládcovství v Království. Soudci a králové v SZ jsou podobně předzvěstí budoucího pano-vání svatých s Ježíšem v Království (1 Kor. 6:2; Dan 7:14, 18, 22, 27; Zjev. 3:21; 2:26; 5:10). Máme se naučit nedělat chyby králů, kteří selhali, a napodobovat ty, kteří dělali dobře.

⁴⁰ To ovšem nebylo konečné splnění slibu, že Abraham zdědí zemi/ Království navždy. To se stane při vzkříšení, až se Ježíš vrátí (Skutky 3:21 atd.).

⁴¹ Byl to zjevně anděl a ne předpokládaný předlidský Je-žíš. Kdyby byl Ježíš naživu v SZ, nekvalifikoval by se jako Mesiáš, který musí být

potomkem Davida, ne starší než on! Heb. 1:5, 13 výslovně a jasně odporuje myšlence, že Mesiáš byl vůbec kdy andělem! Představa Jehovo-vých svědků, že Ježíš byl archanděl Michal, je na tomto argumentu z Hebreům (a mnohem více jinde) naprosto nemožná. Dan. 10:13 označuje Michaela jako "jednoho z hlavních andělů-knížat", a Ježíš není absolutně jedinec ve třídě přesně jako on.

⁴² Ježíš jako "nový Mojžíš" byl také zplnomocněn úžasnými znameními a zázraky, které provedl. Ježíš je také soudcem a zachráncem světa (17:30-31).

vám zprostřed vašeho lidu vyvolá proroka jako jsem já.' ³⁸Mojžíš je ten, kdo byl ve shromáždění na poušti s andělem, který k němu promluvil na hoře Sinaj; byl s našimi otci a přijal živé věštby, aby vám je předal. ³⁹Byl tím, koho naši otcové odmítali poslouchat. Odmítli ho a rozhodli se vrátit do Egypta. ⁴⁰Řekli Áronovi: 'Udělej nám bohy, kteří nás povedou, protože nemáme tušení, co se stalo s tím Mojžíšem, který nás vyvedl z egyptské země.' ⁴¹Potom udělali modlu ve tvaru telete, obětovali jí a slavnostně sloužili tomu, co si sami udělali! ⁴²Bůh je tedy opustil. Nechal je uctívat hvězdy na nebi. Právě o tom napsali proroci: 'Přinášeli jste mi během čtyřiceti let na poušti krvavé oběti nebo dary, vy Izraelité? ⁴³Ne, nosili jste stánek boha Molocha a podobu hvězdy boha Refana, obrazy, které jste si vytvořily k uctívání. V reakci na to tě vyhostím do vyhnanství exilu za Babylon.'

⁷⁴⁴Naši předkové měli svatostánek svědectví v poušti. Bůh poučil Mojžíše, jak by jej měl udělat podle plánu, který viděl. ⁴⁵Později jej naši předkové nosili sebou, když vešli s Jozuem obsadit zemi převzatou od národů, které před nimi vyhnal Pán. Zůstával tam až do Davidovy doby. ⁴⁶David našel přízeň u Boha a požádal, aby udělal trvalejší domov pro Jákobova Boha. ⁴⁷Byl to však Šalomoun, kdo pro Něho postavil chrám. ⁴⁸Všemohoucí ovšem nežije v chrámech, které vytváříme. Jak řekl prorok, ⁴⁹'Nebe je můj trůn a země místo, kam jsem položil nohy.' Pán se ptá: 'Jaké obydlí byste mi mohli postavit? Jaké lůžko byste

pro mě mohli udělat, abych na něm odpovídal? ⁵⁰Neudělal jsem všechno?'

⁵¹Vy arogantní, tvrdohlaví lidé! Nikdy neposloucháte! Neustále bojujete proti svatému duchu! Nyní se chováte stejně jako vaši otcové! ⁵²Existoval někdy prorok, kterého vaši otcové nepronásledovali? Zabili ty, kteří prorokovali o příchodu toho, kdo je skutečné dobro a právo. Právě jeho jste zradili a zavraždili — ⁵³vy, kteří jste přijal Tóru prostřednictvím andělů, ale odmítali jste ji zachovávat."

⁵⁴Když to slyšeli, členové rady se rozzuřili a vztekali se na něj a skřípali zuby. ⁵⁵Ale Štěpán, plný svatého ducha, upřeně pohlédl vzhůru do nebe a uviděl Boží slávu, s Ježíšem stojícím po Boží pravici. ⁴³ ⁵⁶Řekl: "Pohledte, vidím otevřené nebe a Syna člověka stojícího po Boží pravici." ⁵⁷Řvali na něj a rukami si zacpávali uši. Hnali se společně k němu, ⁵⁸vlekli ho z města a začali ho kamenovat. Jeho žalobci si svlékli pláště vedle mladého muže jménem Saul. ⁵⁹Když ho kamenovali, Štěpán se modlil: "pane Ježíši, přijmi mého ducha."⁴⁴ ⁶⁰Poklekl a zavolal: "pane, prosím, neměj jim tento hřích za zlé!" A poté, co to řekl, Štěpán usnul ve smrti.⁴⁵

8 ¹Saul plně schvaloval smrt Štěpána. Tentýž den vypuklo proti jeruzalémské církvi strašné pronásledování a všichni kromě apoštolů byli rozptýleni po celé Judeji a Samaří. ²Někteří věrní Boží následovníci pochovali Štěpána s velkým smutkem. ³Ale Saul se chystal zničit církve, chodil od domu k domu a odvlékal muže i ženy do vězení.

⁴³ Další klíčový odkaz na nejdůležitější Ž. 110: 1, zastřešující text nad celým NZ, definující pozici a postavení Ježíše jako Mesiáše sedícího vedle jediného Boha Izraele a Ježíše. *Adoni*, můj pán, ze Ž. 110:1 je definován jako lidská bytost, Syn člověka. To dokazuje, že hebrejský text má přesně pravdu a "můj pán" NZ správně podává původní hebrejštinu.

⁴⁴ To nemá nic společného s "nesmrtelným duchem" žijícím po smrti Štěpána. Štěpán se pouze svěřil do Ježíšovy péče. David také svěřil svého ducha Bohu, aby neumíral (Ž 31:5)! Takže svěřit ducha není ani vzdáleně spojeno s předáním nebo "pomínutím" vědomí do jiného světa při smrti. Štěpán očekával, že bude vzkříšen ze spánku smrti při budoucím vzkříšení Je-

žíšem při jeho druhém příchodu, aby přivedl své Království na zemi.

⁴⁵ O smrti se v celé Bibli hovoří jako o spánku v bezvědomí. Kaz. 9:5, 10: "Mrtví nevědí vůbec nic ... a neexistuje žádná aktivita v šeolu ["stav hrobu", svět všech mrtvých] není žádná aktivita tam, kam jdete." Ježíš mluvil o mrtvém Lazarovi, že spí, a zamýšlel ho probudit ze smrti (Jn. 11:11, 14). Tento jednoduchý pohled na smrt byl v postbiblických dobách nahrazen pohan-skou představou nesmrtelné duše, která nemůže zemřít, a proto musí zůstat při vědomí buď v nebi, nebo v mučivém pekle. Štěpán se svěřil Bohu, když umíral, a on (Štěpán, nejen jeho tělo!) usnul do spánku smrti (Ž. 13:3). Vzkříšení celé osoby je jedinou cestou zpět ze smrti do života (Dan. 12:2, Lk. 14:14; 1 Kor. 15:23).

⁴Ti, kteří byli rozptýleni, šířili slovo, evangelium o Království,⁴⁶ kamkoli šli. ⁵Filip šel do města Samaří a zvěstoval jim Mesiáše.⁴⁷ ⁶Když zástupy uslyšely, co Filip říká, a uviděly zázraky, které vykonal, všichni pečlivě sledovali, co jim říká. ⁷Mnozí byli osvobozeni od útlaku démonickými duchy, kteří křičeli, když vycházeli ze svých obětí, a mnozí, kteří byli chromí nebo invalidní, byli uzdraveni. ⁸Lidé, kteří ve městě žili, měli velkou radost.

⁹Ve městě nyní žil muž jménem Šimon, který se věnoval čarodějnictví. Tvrdil, že je opravdu velká osobnost, a ohromoval obyvatele Samaří, ¹⁰takže mu všichni věnovali pozornost. Na všech úrovních společnosti říkali: "Tento muž je 'Bůh, Velká mocnost'." ¹¹Byli jím ohromeni, protože je tak dlouho udivoval svou magií. ¹²Když však uvěřili Filipovi ohlašujícímu evangelium o Božím království a jménu Ježíše Mesiáše, byli pokřtěni, muži i ženy.⁴⁸ ¹³Dokonce i sám Šimon věřil a byl pokřtěn.⁴⁹ Neustále sledoval Filipa ohromen znameními a velkými zázraky, které viděl.

¹⁴Když apoštolové v Jeruzalémě uslyšeli, že obyvatelé Samaří přijali Boží slovo, evangelium o Království, poslali Petra a Jana, aby je navštívili. ¹⁵Když dorazili, modlili se za obrácené v Samaří, aby obdrželi svatého ducha. ¹⁶Duch ještě nepadl na žádného z těchto obrácených – byli pokřtěni pouze ve jméno pána Ježíše. ¹⁷Apoštolové na ně potom pokládali ruce a oni obdrželi svatého ducha. ¹⁸Když Šimon viděl, že byl předán duch, když apoštolové vložili ruce na lidi, nabídl jim peníze. ¹⁹Řekl jim: "Dejte mi

také tuto moc, aby každý, na koho vložím ruce, obdržel svatého ducha." ²⁰Petr odpověděl: "Kéž zahyneš ty i tvé peníze, protože sis myslel, že Boží dar je něco, co lze zakoupit! ²¹Na této službě nemáš žádný podíl. Nic z tohoto díla ti nepatří, protože v Božích očích je tvůj postoj zvrácený. ²²Čiň pokání ze svých zlých cest! Modli se k Pánu a žádej o odpuštění za toto zlo. ²³Vidím, že jsi plný hořké závisti a v otroctví svého hříchu." ²⁴Šimon odpověděl: "Prosím, modli se za mě, aby se mi nic z toho, co jsi řekl, nestalo!"*

²⁵Když podali svědectví a mluvili Pánovo evangelium-slovo, vraceli se do Jeruzaléma a cestou kázali evangelium mnoha vesnicím Samařanů. ²⁶Pánův anděl řekl Filipovi: "Vstaň a jdi na jih k silnici, která vede dolů z Jeruzaléma do Gazy." (To je pouštní silnice.) ²⁷Vstal tedy a šel. A byl tu eunuch z Etiopie, dvorní úředník pod královnou Kandace z Etiopie, který měl na starosti veškerý její poklad. Přijel do Jeruzaléma uctívat. ²⁸Vracel se, seděl ve svém voze a četl proroka Izaiáše. ²⁹Duch řekl Filipovi: "Vstaň a přistup k němu k jeho vozu." ³⁰Filip přiběhl a slyšel ho, jak čte proroka Izaiáše. Zeptal se: "Rozumíš tomu, co čteš?" ³¹Muž odpověděl: "Jak mohu, pokud mi to někdo nevysvětlí?" A požádal Filipa, aby přišel a přisedl si k němu. ³²Část Písma, kterou nyní četl, byla tato: "Byl veden jako ovce na porážku. Jako beránek u svého stříhače mlčí, neotvírá ústa. ³³V ponížení mu byla odepřena spravedlnost. Kdo vypoví o jeho potomstvu? Jeho život je totiž odstraněn ze země."

⁴⁶ "Slovo" je evangelium o Království, jak je definováno ve v. 12 a v Mar. 1:14-15; 2:2; Luk. 8:12 s Mat. 13:19. Existuje pouze jedno spásné evangelium pro každého, evangelium o Království, jak bylo původně kázáno Ježíšem (Mk. 1:14-15; Heb. 2:3).

⁴⁷ "Zvěstování Mesiáše" je v kontextu skvěle definováno ve v. 12: "hlásání evangelia o Království". Verš 4 popisuje stejnou činnost jako "hlásání slova jako evangelia". Obsah spásného evangelia je tedy Lukášem přesně definován.

⁴⁸ **Třetí text o Království ve Skutcích.** Toto je skvělé rané vyznání víry, které ukazuje, co se očekávalo od věřících přicházejících k víře. Než byli připraveni být pokřtěni ve vodě, aby se mohli oficiálně stát členy Mesiášova těla, bylo za-

potřebí inteligentní pochopení Ježíšova vlastního evangelia o Království (Mk 1:14-15). Několik veršů NZ tak jasně shrnuje, jak se vstupovalo do spásy. Myšlenka, že evangelium, jak kázal Ježíš, se lišilo od evangelia kázaného apoštolů, je odhalena jako nesmysl v tomto a v mnoha dalších verších. Představa, že NZ spása je jakousi "bezplatnou letenkou z pekla", je mylná. Musíme spolupracovat s Ježíšem tím, že ho posloucháme. Podobenství o rozsévání detailně vysvětluje Ježíšovu vlastní teologii evangelizace.

⁴⁹ Jedná se ovšem o křest ve vodě, jak přikázal Ježíš ve Velkém pověření až do konce tohoto věku, do Ježíšova návratu (Mt. 28:19-20). Jde o nezpochybnitelnou poslušnost Mesiáše.

³⁴Eunuch se Filipa zeptal: "Prosím, řekni mi, o kom mluví ten prorok? O sobě nebo o někom jiném?" ³⁵Filip otevřel ústa a počínaje tímto textem Písma mu kázal Ježíše jako evangelium.⁵⁰ ³⁶Když jeli po silnici, dorazili k nějaké vodě a eunuch řekl: "Podívej, tady je voda! Co mi brání být pokřtěn?"⁵¹ ³⁸Přikázal, aby vůz zastavil, a sestoupili do vody, Filip i eunuch, a Filip ho pokřtil.⁵² ³⁹Když vystoupili z vody, pánův duch unesl Filipa pryč. Eunuch ho už neviděl, ale pokračoval svou cestou plný radosti. ⁴⁰Ale Filip se ocitl v Azotu, a když procházel, kázal evangelium ve všech městech, dokud nepřišel do Cézareje.

9 ¹Saul, stále soptil výhrůžky a žádal vraždy pro pánovy učedníky, šel tedy k veleknězi a vyžádal si od něj dopisy do synagog v Damašku, takže kdyby našel někoho, kdo patří k té Cestě, ať už muže nebo ženy, přivedl by je v řetězech do Jeruzaléma. ³Když se Saul přiblížil k Damašku, najednou kolem něj zablesklo světlo z nebe. ⁴Padl na zem a uslyšel hlas, který mu říkal: "Saule, Saule, proč mě pronásleduješ?" ⁵Saul se zeptal: "Kdo jsi, pane?" Odpověděl: "Já jsem Ježíš, ten, kterého pronásleduješ. ⁶Vstaň, jdi do města a bude ti řečeno, co máš dělat." ⁷Muži, kteří cestovali se Saulem, tam stáli beze slova. Uslyšeli hlas, který mluvil, ale nikoho neviděli. ⁸Saul se postavil na nohy, a když otevřel oči, nic neviděl. Jeho společníci ho chytili za ruku a zavedli do Damašku. ⁹Tři dny byl slepý a nic nejedl ani nepil.

¹⁰V Damašku byl učedník jménem Ananiáš a pán mu řekl ve vidění: "Ananiáši!" Odpověděl: "Ano, pane, tady jsem." ¹¹Pán mu řekl: "Vstaň, jdi do ulice zvaná Přímá a zeptej se v Judově domě na muže jménem Saul z Tarsu. Modlí se, ^{12a} ve vidění viděl

muže jménem Ananiáš, který přichází a kladě na něj ruce, aby znovu získal zrak." ¹³Ale Ananiáš odpověděl: "pane, slyšel jsem od mnoha lidí o tomto muži, o tom, jak moc ublížil tvým svatým v Jeruzalémě. ¹⁴A tady má pravomoc od předních kněží, aby svázal řetězy všechny, kteří vyzývají tvé jméno." ¹⁵Ale pán mu řekl: "Jdi, protože on je mým vyvoleným nástrojem, který má nést mé jméno před pohany, králi a syny Izraele. ¹⁶A já mu ukážu, jak moc musí trpět kvůli mému jménu." ¹⁷Ananiáš tedy odešel a vešel do domu. Poté, co položil své ruce na Saula, řekl: "Bratře Saule, pán Ježíš, který se ti zjevil na cestě, když jsi sem přicházel, mě poslal, abys znovu získal zrak a byl naplněn svatým duchem." ¹⁸Okamžitě mu z jeho očí spadlo něco jako šupiny, opět získal zrak a vstal a byl pokřtěn. ¹⁹Snědl nějaké jídlo a byl posílen. Několik dní Saul pobýval u učedníků v Damašku.

²⁰Hned začal v synagogách ohlašovat Ježíše slovy: "On je Boží Syn."⁵³ ²¹Všichni, kdo ho slyšeli, se divili a říkali: "Není to ten, kdo v Jeruzalémě ničil ty, kdo vyzývají toto jméno? A teď sem přišel v úmyslu je přivést v řetězech před nejvyšší kněží?" ²²Saul stále získával na síle a mál Židy žijící v Damašku dokazováním, že Ježíš je Mesiáš

²³Po několika dnech Židé plánovali, že ho zabijí, ²⁴ale o jejich spiknutí se Saul dozvěděl. Dny i noci sledovali brány, aby ho zabili, ²⁵ale jeho učedníci ho v noci vzali a spustili otvorem ve zdi, spustili ho ve velkém koši.

²⁶Když Saul přišel do Jeruzaléma, pokusil se spojit s učedníky, ale všichni se ho báli a nevěřili, že je učedníkem. ²⁷Ale Barnabáš ho vzal a přivedl k apoštolům a vysvětlil jim, jak Saul viděl pána na cestě, že Ježíš s ním mluvil a jak v Damašku mluvil odvážně ve jménu Ježíše. ²⁸A Saul s nimi

⁵⁰ V NZ to vždy znamená jak evangelium o Království, jak ho kázal Ježíš, tak fakta o Ježíšově smrti a vzkříšení.

⁵¹ Většina rukopisů neobsahuje verš 37.

⁵² Vodní křest je ovšem jednou z nejsnadnějších a nejzákladnějších praktik NZ křesťanství. Jde jednoduše o poslušnost Ježíši, který byl sám pokřtěn a který křtil ostatní užívaje své zmocnění. Vodní křest je nařizen ve velkém pověření až do konce tohoto věku (Mt. 28:19–20). Dnes se mnozí rozhodnou nechat se zno-

vu pokřtít, když pochopí, že Bůh je jedna Osoba, že Ježíš je Boží Syn, jak je definován v Lukášovi 1:35, a že evangelium zahrnuje pevnou a jasnou víru v Boží království jakož i v zástupnou smrt Ježíše za naše hříchy (Mk 10:45) a v jeho vzkříšení v neděli po jeho pátečním ukřižování.

⁵³ Boží Syn je krásně definován v Lukášovi 1:35 jako zázračně zplozený Boží Syn. Boží Syn je ovšem Mesiáš Izraele (Ž 2:7-9; Mt 16:16-18)

zůstal a volně se pohyboval v Jeruzalémě, ²⁹odvážně promlouvající ve jménu pána. Mluvil a debatoval s řecky mluvícími Židy, ale ti se snažili ho zabít. ³⁰Když se o tom bratři doslechli, přivedli ho dolů do Cézareje a poslali ho do Tarsu. ³¹Církve po celé Judeji, Galileji a Samaří se tedy těšily z pokoje a byly budovány. Jak pokračovali v pánově bázní a v útěše svatého ducha, jejich počet stále rostl.

³²Jak Petr cestoval po celém kraji, přišel také ke svatým, kteří žili v Lyddě. ³³Tam našel muže jménem Eneáš, který byl osm let upoutaný na lůžko, protože byl bezvládný. ³⁴Petr mu řekl: "Eneáši, Ježíš Mesiáš tě uzdravuje! Vstaň a ustel si!" Okamžitě vstal. ³⁵Každý, kdo žil v Lyddě a Šáronu, ho viděl, a obrátili se k pánovi.

³⁶V Joppe byla učednice jménem Tabitha (řecky Dorkas). Život této ženy byl neustále naplněn laskavými skutky a dobročinností. ³⁷V té době onemocněla a zemřela. Když umyli její tělo, položili ji do místnosti nahoře. ³⁸Jak Lydda byla blízko Joppe, učedníci v Joppe, když uslyšeli, že je Petr v Lyddě, poslali k němu dva muže, kteří ho prosili, aby k nim bez prodlení přišel. ³⁹Petr tedy vstal a šel s nimi. Když dorazil, přivedli ho do místnosti nahoře. Všechny vdovy stály vedle něj a plakaly a ukazovaly mu všechno oblečení, které Dorkas šila, když byla ještě s nimi. ⁴⁰Ale Petr je všechny poslal pryč, poklekl a modlil se. Otočil se k tělu a řekl: "Tabitho,⁵⁴ vstaň." Otevřela oči a když uviděla Petra, posadila se. ⁴¹Podal jí ruku a zvedl ji na nohy. Zavolal svaté a vdovy a představil jim ji živou.⁵⁵ ⁴²To se stalo známým po celé Joppe a mnozí uvěřili v pána. ⁴³Petr zůstal v Joppe mnoho dní u koželuha jménem Šimon.

10 ¹V Cesareji byl muž jménem Kornelius, setník takzvané italské kohorty. ²Byl to zbožný muž, který se bál Boha se vši svou domácností, který velkoryse dával dary potřebným a neustále se k Bo-

hu modlil. ³Asi v 15 hodin ve vidění jasně viděl Božího anděla, který přišel a řekl: "Kornéliu!" ⁴Polekán, Kornelius na něj upřel oči a řekl: "Co se děje, pane?" Řekl mu: "Tvé modlitby a tvé dary potřebným vystoupily do Boží přítomnosti a byly tam připomenuty. ⁵Nyní pošli nějaké muže do Joppe a pošli pro muže jménem Šimon, kterému se také říká Petr. ⁶Zůstává u koželuha jménem Šimon, jehož dům je u moře." ⁷Když anděl, který s ním mluvil, odešel, Kornelius povolal dva ze svých služebníků a oddaného vojáka, jednoho ze svých osobních služebníků. ⁸Poté, co jim všechno vysvětlil, poslal je do Joppe.

⁹Následujícího dne, když byli na cestě a blížili se k městu, kolem poledne vystoupil Petr na střechu, aby se modlil. ¹⁰Dostal hlad a chtěl jíst, ale zatímco připravovali jídlo, upadl do transu. ¹¹Viděl, jak se nebe otevřelo a sestupovalo k němu něco jako velká plachta spuštěná za čtyři rohy k zemi. ¹²V ní byly všechny druhy čtyřnohých zvířat, plazících se stvoření a ptáků. ¹³Ozval se mu hlas: "Vstaň, Petře, zabíjej a jez!" ¹⁴Ale Petr řekl: "Ne, pane! Nikdy jsem nejedl nic nesvatého nebo nečistého." ¹⁵Znovu se mu ozval hlas: "Co Bůh očistil, nepovažuj za nečisté!"⁵⁶ ¹⁶To se stalo třikrát a plachta byla okamžitě vzata do nebe.

¹⁷Zatímco Petr byl na rozpacích, co to vidění může znamenat, dorazili k bráně muži, kteří byli posláni Kornéliem, a ptali se na cestu do Šimonova domu. ¹⁸Zeptali se, zda tam pobývá Šimon, nazývaný také Petr. ¹⁹Když Petr ještě stále uvažoval o tom vidění, duch mu řekl: "Podívej, tři muži si tě žádají. ²⁰Vstaň, jdi dolů a jdi s nimi bez váhání, protože jsem je poslal." ²¹Petr sestoupil k mužům a řekl: "Jsem ten, koho hledáte. Proč jste přišli?" ²²Řekli: "Setník Kornelius, přímý muž, který se bojí Boha a o kterém se dobře mluví v celém židovském národu, byl veden svatým andělem, aby tě pozval do svého domu a naslouchal tomu, co říkáš." ²³Pozval je tedy dovnitř a poskytl jim

⁵⁴ Připomíná Ježíšova slova, když vzkřísil mrtvou holčičku: "Talitha kum."

⁵⁵ Připomíná výskyt vzkříšeného Ježíše ve Skutcích 1:3.

⁵⁶ Ježíš u Marka 7:19 byl později pochopen, že má "všechny pokrmy za čisté", čímž ukončil zá-

kon o čistém a nečistém v Lev 11. Sociální rozdělení způsobená těmito dočasnými zákony byla v Nové smlouvě nevhodná a Pavel učil stejnou svobodu v Římě. 14:14, 20, kde "jsou všechny věci čisté". Používá slovo *katharos*, které je přesným opakem nečistých *akathartos* uvedených v Lev. 11

ubytování. Následujícího dne Petr vstal a šel s nimi, a někteří z bratrů z Joppe ho doprovázeli.

²⁴Následujícího dne vešli do Cézareje. Kornelius na ně čekal a svolal své příbuzné a blízké přátele. ²⁵Když Petr vstoupil do domu, setkal se s ním Kornélius, padl mu k nohám a klaněl se mu. ²⁶Ale Petr ho zvedl na nohy a řekl: "Vstaň! Jsem také člověk." ²⁷A když s ním Petr mluvil, vešel dovnitř a našel tam mnoho dalších shromážděných. ²⁸Řekl jim: "Vy sami víte, že je nezákonné, aby se Žid stýkal s někým z jiného národa nebo ho navštívil. Ale Bůh mi ukázal, že nemám nikoho nazývat bezbožným nebo nečistým. ²⁹Proto jsem přišel bez námitek, když jsem byl zavolán. Tak se ptám, proč jsi pro mě poslal?"

³⁰Kornelius řekl: "Před čtyřmi dny jsem se odpoledne ve tři hodiny modlil skoro hodinu v mém domě. Najednou přede mnou stál muž v zářivých šatech. ³¹Řekl: 'Kornéliu, tvá modlitba byla vyslyšena a tvé dary potřebným byly před Bohem připomenuty. ³²Pošli tedy někoho do Joppe a pozvi Šimona, který se také jmenuje Petr. Zůstává v domě koželuha jménem Simon u moře.' ³³Okamžitě jsem pro tebe poslal a bylo od tebe milé, že jsi přišel. A tak jsme nyní všichni přítomni před Božím zrakem, abychom slyšeli všechno, co ti přikázal pán, abys řekl."

¹⁰³⁴Petr otevřel ústa a začal mluvit: "Nyní skutečně chápu, že Bůh neprojevuje nadržování, ³⁵ale vítá z každého národa osobu, která se ho bojí a dělá to, co je správné. ³⁶Slovo, které poslal dětem Izraele a hlásal evangelium pokoje skrze Ježíše Mesiáše - je pánem všech.⁵⁷ ³⁷Sami víte, co se stalo v celé Judeji, počínaje v Galileji, po křtu, který vyhlásil Jan. ³⁸Víte o Ježíši z Nazareta - jak ho Bůh pomazal svatým du-

chem a mocí, a on obcházel a konal dobro a uzdravoval všechny, kteří byli ďáblem utlačováni, protože Bůh byl s ním. ³⁹Svědčíme o všem, co udělal, a to jak v oblasti Judeje, tak v Jeruzalémě. Zabili ho však tím, že ho pověsili na kříž. ⁴⁰Bůh ho vzkřísil třetího dne a umožnil mu, aby se ukazoval, ⁴¹ne všem lidem, ale očitým svědkům, kteří byli vybráni Bohem předem - nám, kteří jsme s ním jedli a pili poté, co vstal z mrtvých.⁵⁸ ⁴²A přikázal nám, abychom ohlašovali lidem a slavnostně svědčili, že to je ten, kterého ustanovil Bůh za soudce živých i mrtvých.⁵⁹ ⁴³Všichni proroci svědčí o něm, že skrze jeho jméno každý, kdo v něj věří, obdrží odpuštění hříchů."

⁴⁴Zatímco Petr ještě mluvil těmito slovy, svatý duch dopadl na všechny ty, kteří poslouchali evangelium-slovo.⁶⁰ ⁴⁵Židovští věřící, kteří přišli s Petrem, byli ohromeni, protože dar svatého ducha byl vylit také na pohany. ⁴⁶Slyšeli je mluvit cizími jazyky⁶¹ a chválit Boha. ⁴⁷Tehdy se Petr zeptal: "Může někdo bez pochyby zakázat, aby tito lidé byli pokřtěni ve vodě, protože stejně jako my přijali svatého ducha?" ⁴⁸A přikázal jim, aby byli pokřtěni ve jménu Ježíše Mesiáše. Potom ho požádali, aby zůstal několik dní.

11 ¹Apoštolové a bratři v celé Judeji slyšeli, že pohané⁶² také obdrželi Boží evangelium-slovo. ²Když Petr přišel do Jeruzaléma, vyzvali ho židovští věřící: ³"Navštívil jsi neobřezané muže a jedl s nimi." ⁴Ale Petr jim vyprávěl celý příběh: ⁵"Byl jsem ve městě Joppe a modlil jsem se a v transu jsem spatřil vidění. Něco, co vypadalo jako velká plachta, se za své čtyři rohy spouštělo z nebe, a přišlo to dolů ke mně. ⁶Stále jsem se na to upřeně díval a viděl jsem čtyřnohá zvířata, divoká zvířata, plazící se tvory a ptáky. ⁷Slyšel jsem také hlas,

⁵⁷ "pán Mesiáš" z Lukáše 2:11. "Evangelium pokoje" viz Ef. 6:15.

⁵⁸ Jeden z nejkrásnějších a nejpřesvědčivějších důkazů o vzkříšení, slíbeném také pro křesťany, až se Ježíš vrátí (1 Kor. 15:23). Křesťanství není založeno na emocích nebo na dohadech, ale na svědcích vzkříšení z první ruky. Je vrcholem arogance předpokládat, že o 2000 let později člověk ví lépe než Lukáš, Pavel a Petr, co se skutečně stalo!

⁵⁹ Skutky 17:31 opakují tento božský Boží plán

se stejnou jednoduchostí a jasností. Všimněte si odkazu na vzkříšeného Ježíše jako člověka, na rozdíl od jediného Boha

⁶⁰ O Božím království a o věcech týkajících se Ježíše, jako ve Skutcích 8:12.

⁶¹ Nadpřirozený dar mluvit jazykem, který neznali, jako ve Skutcích 2. Není důvod si představovat, že Lukáš bez varování mění význam "mluvit jazyky"! Byly to skutečné jazyky, stejně jako v 1. Kor. 12-14

⁶² To znamená lidé z národů, ne Židé

který mi říkal: 'Vstaň, Petře; zabíjej a jez.'
⁸Ale já jsem řekl: 'Ne, pane! Nikdy do mých úst nevstoupilo nic nesvatého nebo nečistého!'
⁹Ale hlas z nebe znovu promluvil: 'To, co Bůh očistil, nepovažuj za nečisté!'
¹⁰To se stalo třikrát, a pak bylo všechno znovu vytaženo do nebe.
¹¹V tu chvíli dorazili k domu, kde jsem byl, tři muži. Byli posláni z Cesareje ke mně.
¹²Duch mi řekl, abych šel s nimi bez váhání. Těchto šest bratrů mě také doprovázelo a vstoupili jsme do domu toho muže.
¹³Vyprávěl nám, že viděl anděla, jak stojí v jeho domě a říká: 'Pošlete někoho do Joppe a přiveďte Šimona, zvaného také Petr,
¹⁴který vám řekne slova, kterými budete spaseni, vy i všichni z tvé domácnosti.'
¹⁵Když jsem začal mluvit, padl na ně svatý duch, stejně jako na nás na začátku.
¹⁶A vzpomněl jsem si na slovo pána, jak říkával: 'Jan křtil ve vodě, ale vy budete pokřtěni ve svatém duchu.'⁶³
¹⁷Pokud jim Bůh poté, co uvěřili v pána Ježíše Mesiáše, dal stejný dar jako nám, kdo jsem byl já, abych stál v cestě Bohu?"
¹⁸Když to uslyšeli, ztichli a poté oslavovali Boha slovy: "Bůh tedy dal pohanům pokání vedoucí k životu."

¹⁹Ti, kteří byli pronásledováním po smrti Štěpána rozptýleni, cestovali až do Fénicie, na Kypr a do Antiochie a mluvili evangelium pouze k Židům.
²⁰Ale někteří z nich, muži na Kypru a v Kyréně, přišli do Antiochie a mluvili také s Řeky a hlásali pána Ježíše jako evangelium.
²¹A pánova ruka byla s nimi, a velký počet uvěřil a obrátil se k pánovi.
²²Zprávu o nich se dozvěděli v jeruzalémské církvi a poslali Barnabáše do Antiochie.
²³Když dorazil a spatřil Boží milost, měl velkou radost. Povzbuzoval je všechny, aby zůstali blízko pána s rozhodností.
²⁴Byl to dobrý člověk, plný svatého ducha a víry. Mnozí lidé byli přivedeni k pánovi.
²⁵Barnabáš šel do Tarsu hledat Saula,
²⁶a když ho našel, přivedl ho do Antiochie. Celý rok se tam setkávali s církví a učili velké množství lidí. Právě v Antiochii byli učedníci poprvé nazýváni "křesťany".⁶⁴

²⁷V té době přišli z Jeruzaléma do Antiochie někteří proroci.
²⁸Jeden z nich jmé-

nem Agabus vstal a prorokoval duchem, že na celém světě bude velký hladomor. A to se stalo za dnů Klaudia.
²⁹Úměrně schopnostem každého učedníka se rozhodli darovat pro podporu bratrům žijícím v Judeji.
³⁰Učinili to a poslali to starším prostřednictvím rukou Barnabáše a Saula.

12 ¹V té době král Herodes zatkł některé členy církve, aby jim ublížil.
²Nechal zabít Jakuba, Janova bratra, mečem.
³Když viděl, že se to Židům líbí, zatkł také Petra. Bylo to za dnů nekvašeného chleba.
⁴Když Petra zatkł, dal ho do vězení se čtyřmi oddíly vojáků, aby ho střežili. Měl v úmyslu vyvést ho před lidi po pesachu.
⁵Zatímco byl Petr ve vězení, církev se za něj upřímně modlila k Bohu.

⁶V tu noc, když se ho Herodes chystal vyvést, spal Petr mezi dvěma vojáky spoutaný dvěma řetězy. U dveří hlídali strážé.
⁷Náhle se objevil Pánův anděl a v cele zazářilo světlo. Anděl udeřil Petra do boku, aby ho probudil, a řekl: "Rychle vstaň!" A jeho řetězy mu spadly z rukou.
⁸Anděl mu řekl: "Obleč si opasek a sandály." Udělal to. Anděl pak řekl: "Obleč si plášť a následuj mě."
⁹Petr vyšel za ním. Nevěděl, že to, co anděl dělá, je skutečné, ale myslel si, že spatřil vidění.
¹⁰Když přešli první a druhou stráž, došli k železné bráně, která vede do města. Otevřela se automaticky. Prošli skrz a šli dolů ulicí a anděl ho okamžitě opustil.
¹¹Když se Petr vzpamatoval, řekl: "Nyní opravdu rozumím tomu, že pán poslal svého anděla a vysvobodil mě z Herodovy ruky a ode všeho, co židovský lid očekával."
¹²Stále o tom přemýšlel a přišel do domu Marie, matky Jana, který se také jmenoval Marek, kde se mnozí shromáždili a modlili se.
¹³Když Petr zaklepal na bránu, přišla služebná dívka jménem Rhoda.
¹⁴Když poznala Petrův hlas, neotevřela bránu pro naprostou radost, ale vběhla dovnitř a oznámila, že Petr stojí u brány.
¹⁵Řekli jí: "Musíš být blázen!" Trvala však na tom, že to byl Petr. Řekli: "To musí být jeho anděl."⁶⁵
¹⁶Petr však klepal dál. Když otevřeli bránu

šova příkazu až do konce tohoto věku (Mt 28: 19-20).

⁶⁴ To znamená, mesianisté, Mesiášův lid.

⁶⁵ Židovská představa byla, že každý člověk má osobního strážného anděla

⁶³ Všimněte si, že být pokřtěn v duchu, v žádném případě nezabavuje povinnosti podstoupit vodní křest. Popírat křest ve vodě by bylo nebezpečným a přímým odmítnutím jasného Ježí-

a uviděli ho, byli ohromeni. ¹⁷Gestem své ruky jim ukázal, aby byli zticha, a popsal jim, jak ho pán vyvedl z vězení. "Sdělte tuto zprávu Jakubovi a bratrům," řekl. Potom odešel a šel na jiné místo

¹⁸Jakmile byl den, došlo mezi vojáky k velkému rozruchu nad tím, co se mohlo stát s Petrem. ¹⁹Když ho Herodes hledal a nenašel ho, vyslechl strážce a přikázal, aby byli usmrceni. Potom Herodes odjel z Judeje do Cézareje a zůstal tam.

²⁰Herodes se na lid z Týru a Sidonu rozhněval. Přišli k němu ve sjednoceném šiku, a když získali na svou stranu Blasta, králova osobního pobočníka, požádali ho o mír, protože jejich kraj byl na králově kraji závislý, pokud šlo o potraviny. ²¹V určený den si Herodes, oblečený ve svém královském oděvu, sedl na trůn a začal k nim promlouvat. ²²Lidé křičeli: "Hlas boží, ne lidský!" ²³A hned ho Pánův anděl srazil, protože nevzdal Bohu slávu, byl sežrán červy a zemřel.

²⁴Ale Pánovo evangelium-slovo stále rostlo a množilo se.⁶⁶ ²⁵Barnabáš a Saul se vrátili z Jeruzaléma, když skončili svou službu, a vzali s sebou Jana, který se také jmenoval Marek.

13 ¹V antiochijské církvi byli proroci a učitelé: Barnabáš, Simeon, kterému se říkalo Niger, Lucius z Kyrény, Manahen, který byl vychován s tetrarchou Herodem, a Saul. ²Když sloužili Pánu a postili se, řekl svatý duch: "Oddělte Barnabáše a Saula pro dílo, ke kterému jsem je povolal." ³Když se postili, modlili se a vložili na ně ruce, tak je vyslali.

⁴Barnabáš a Saul, posaní svatým duchem, odešli do Seleucie a odtud vypluli na Kypr. ⁵Když dorazili do Salaminy, ohlašovali v židovských synagógách Boží evangelium-slovo. Byl s nimi Jan jako jejich asistent. ⁶Když prošli celým ostrovem až do Pafu,

setkali se s kouzelníkem, židovským falešným prorokem, který se jmenoval Bar-Jesus. ⁷Byl u prokonzula Sergia Paula, který byl inteligentní muž. Sergius Paulus si zavolal Barnabáše a Saula, protože si chtěl poslechnout Boží evangelium-slovo. ⁸Ale Elymas, kouzelník (což je překlad jeho jména), jim vzdoroval a snažil se odvrátit guvernéra od víry. ⁹Ale Saul, který byl také nazýván Pavel, naplněný svatým duchem, upřel na něj oči a řekl: ¹⁰"Ty synu Ďábla, plný veškerého klamu a podvodu, jsi nepřítelem vši spravedlnosti! Nepřestaneš pokrývat Pánovy cesty? ¹¹Nyní pohleď, je na tobě Pánova ruka, a budeš slepý a nebudeš na čas vidět slunce!" Okamžitě na něj padla mlha a tma a on obcházel a snažil se najít někoho, kdo by ho vedl za ruku. ¹²Když guvernér viděl, co se stalo, stal se věřícím, ohromen pánovým učením.

¹³Nyní Pavel a ti, kteří byli s ním, vypluli z Páfu a šli do Pergy v Pamfylii, ale Jan je opustil a vrátil se do Jeruzaléma. ¹⁴Potom opustili Pergu a dorazili do Antiochie v Pisiidii. V sobotu vešli do synagógy a posadili se. ¹⁵Po čtení Zákona a Proroků jim úředníci synagogy řekli: "Bratři, máte-li pro lidi nějaké povzbuzující slovo, promluvte k nám." ¹⁶Pavel vstal a rukou ukázal: "Muži Izraele a vy, kteří se bojíte Boha,⁶⁷ poslouchejte mě. ¹⁷Bůh tohoto lidu, Izraele, si vyvolil naše otce a učinil, že lid se množil, když žili v Egyptě, a se zvednutou paží je vyvedl z Egypta. ¹⁸Asi čtyřicet let se o ně staral na poušti. ¹⁹Když zničil sedm národů v kanaánské zemi, Bůh jim dal jejich zemi jako dědictví. To vše trvalo asi čtyři sta padesát let. ²⁰Potom jim dával soudce⁶⁸ až do proroka Samuela. ²¹Pak požádali o krále a Bůh jim dal na čtyřicet let Saula, syna Kíše z pokolení Benjamína. ²²Potom, co odstranil Saula, vzbudil Davida, aby se stal jejich králem. O Davidovi svědčil: 'Našel jsem Davida, syna Jesse, muže podle Mého vlastního srd-

⁶⁶ Opakování instruktivního vzoru ve Skutcích 8:12, který ukazuje neustálý důraz na evangelium o Božím království, jak ho původně kázal Ježíš (Mk 1:14–15; Lk 4:43; Heb 2:3) a poté Pavel (Skutky 19:8; 20:24–25; 28:23, 31). Tím, že uvěříme v evangelium o Království, reagujeme poslušně na Ježíšův primární, souhrnný příkaz u Marka 1:14–15.

⁶⁷ "Bůh" v NZ je Jeden Bůh Izraele a Ježíše.

"Bůh" definuje Otce více než 1300krát. Určitý člen u slova "Bůh" specifikuje Boha jako jediného pravého Boha Abrahama, Izáka a Jákoba.

⁶⁸ Soudci byli vůdci a místodržiteli a jsou předzvěstí činnosti, která má být svěřena svatým v nadcházejícím Království (1 Kor 6:2 atd.). SZ je do značné míry kniha o guvernérech a králích (Soudci, 1. a 2. Samuelova, 1. a 2. Král, 1. a 2. Paralipomenon)

ce, který bude plnit mou vůli.' ²³Z Davidových potomků, když splnil svůj slib, přivedl Bůh do Izraele Spasitele, Ježíše. ²⁴Před jeho příchodem Jan nejprve kázal lidem Izraele křest pokání. ²⁵Když Jan dokončoval svou práci, stále opakoval: 'Kdo si myslíte, že jsem? Já nejsem on. Ale pohled'te, za mnou přichází někdo, jehož sandály nejsem hoden rozvázat.'

²⁶Bratři, děti Abrahamovy a všichni mezi vámi, kdo se bojíte Boha: nám bylo posláno evangelijní poselství o této spáse. ²⁷Neboť ti, kdo žili v Jeruzalémě, a jejich vládci, protože neuznávali Ježíše ani slova proroků čtená každou sobotu, naplnili tato slova tím, že ho odsoudili. ²⁸Nenašli žádný důvod, aby ho poslali na smrt, ale přesto žádali Piláta, aby ho nechal zabít. ²⁹Když splnili vše, co o něm bylo napsáno, sňali ho z kříže a uložili do hrobky. ³⁰Ale Bůh ho vzkřísil z mrtvých, ³¹a on se objevoval po mnoho dní těm, kteří přišli s ním z Galileje do Jeruzaléma, těm, kteří jsou jeho svědky pro lid. ³²A my vám přinášíme evangelium příslibů, které byly dány otcům,⁶⁹ ³³které Bůh splnil nám, jejich dětem, tím, že uvedl Ježíše na scénu dějin. Jak je psáno v druhém žalmu: 'Jsi můj Syn; dnes jsem se stal tvým Otcem.'⁷⁰ ³⁴A pokud jde o skutečnost, že ho Bůh vzkřísil z mrtvých, aby už nikdy nezemřel, promluvil: 'Dám ti svatá a jistá požehnání Davida.' ³⁵Stejně jako v jiném žalmu: 'Svému svatému nedovolíš, aby zažil rozklad.' ³⁶David poté, co sloužil Božímu účelu ve své vlastní generaci, usnul ve smrti a byl uložen ke svým otcům a zažil rozklad. ³⁷Ale

ten, kterého Bůh vzkřísil, nezažil rozklad. ³⁸Proto, bratři, ať vám je známo, že skrze něho se vám oznamuje odpuštění hříchů. ³⁹A skrze něj je každý, kdo věří, napraven ze všeho, z čeho jste nemohli být napraveni Mojžíšovým zákonem. ⁴⁰Dávejte tedy pozor, aby se vám nestalo to, o čem se mluví u proroků: ⁴¹'Pohled'te, posměvači, žasněte a zemřete! Neboť dílu, které ve vašich dnech dělám, nikdy neuvěříte, i když vám to někdo řekne.'

¹³⁴²Když Pavel a Barnabáš vycházeli ze synagogy, lidé stále prosili, aby jim tato slova mohla být kázána příští sobotu. ⁴³Po setkání v synagoze následovalo mnoho Židů a bohabojných proselytů Pavla a Barnabáše, kteří k nim promluvíli a vyzvali je, aby pokračovali v Boží milosti.

⁴⁴Následující sobotu se shromáždilo téměř celé město, aby slyšelo Pánovo evangelium-slovo.⁷¹ ⁴⁵Když však Židé viděli davy, byli naplněni žárlivostí a odporovali tomu, co Pavel říkal.⁷² ⁴⁶Pavel a Barnabáš odvážně vystoupili a řekli: "V Božím plánu bylo nutné, aby nejprve vám bylo řečeno Boží evangelium-slovo. Ale teď, když je odmítáte a hodnotíte sami sebe tak, že nejste hodni života následujícího věku,⁷³ - nyní se obracíme k pohanům. ⁴⁷Neboť to je to, co nám přikázal pán: 'Ustanovil jsem tě jako světlo pohanům, abys přinesl spásu až do konců země.'"⁷⁴

⁴⁸Když to pohané uslyšeli, radovali se a vzdávali slávu Pánovu evangeliu-slovu. Uvěřili všichni, kteří byli určeni k životu příštího věku. ⁴⁹A Pánovo evangelium-slovo se

⁶⁹ Slib evangelia Abrahamovi o zemi se stává evangeliem o Království v Nové smlouvě. Ježíš slibuje zemi navždy, v nadcházejícím věku, až se vrátí, aby vládl na zemi. To je podstata křesťanského evangelia ovšem spolu s fakty o smrti a vzkříšení Ježíše

⁷⁰ Tento text popisuje vznik, zplození, otcovství v případě Ježíše zázrakem (Lk 1:35; Mt 1:18, 20; srov. 1 Jan 5:18 a pravděpodobně Jan 1:13) viz překlad Jeruzalémské bible, "kdo byl", Boží Syn, tj. Ježíš při svém panenském početí, ne "kdo byli"). Skutky 13:34 popisují, na rozdíl od v. 33, další skutečnost jeho vzkříšení z mrtvých. KJV zakrývá tento snadný fakt přidáním slova "znovu" ve v. 33, což vede čtenáře k myšlence na vzkříšení v tomto verši. Ale Ježíšovo vzkříšení je prokázáno citátem ve v. 34. Jeho vznik v Marii předpovídá Ž. 2:7, který proroko-

val zplození Syna. Toto je splnění slibu v Iz 9:6, kde bude dítě/Syn zplozen. Takzvané "věčné plození" Syna je Bibli zcela cizí.

⁷¹ Jako vždy, evangelium o Království, křesťanské evangelium

⁷² Rouhání.

⁷³ Pavlovo prohlášení zde vylučuje kalvinismus, který, jak se zdá, vylučuje lidskou volbu a svobodnou vůli při přijímání spásy. Viz 1 Tim. 2:4–5, abyste se naučili, že "Bůh si přeje, aby všichni byli spaseni a poznali pravdu, totiž že existuje jeden Bůh a jeden prostředník mezi Bohem a člověkem, Mesiáš Ježíš, sám člověk."

⁷⁴ Citát z proroctví o trpícím služebníkovi podle Izaiáše (49:6), který ukazuje, že věřící jsou součástí jednolitého zosobnění, které se ovšem nejprve týká Ježíše.

šířilo po celém kraji. ⁵⁰Židé však pobouřili zbožné a přední ženy a vůdce města, aby pronásledovali Pavla a Barnabáše, a vyhnali je z této oblasti. ⁵¹Ale setřásli proti nim prach ze svých nohou a šli do Ikonie. ⁵²A učedníci byli neustále naplněni radostí a svatým duchem.

14 ¹V Ikoniu mluvili Pavel a Barnabáš v židovské synagoze takovým způsobem, že uvěřilo mnoho Židů i Řeků. ⁷⁵ ²Ale Židé, kteří odmítli uvěřit, popudili pohany a rozhořčili jejich mysl proti bratrům. ³Zůstali tam dlouho, směle mluvíce a spoléhající se na pána a podávali svědectví o evangeliu-slovu jeho milosti poskytnutím znamení a zázraků, jež byly konány jejich rukama. ⁴Obyvatelé města byli však rozděleni, když někteří podporovali Židy a někteří apoštoly. ⁵Když se někteří pohané a Židé se svými vládci pokoušeli je týrat a kamenovat, ⁶uvědomili si to a uprchli do měst Lystra a Derbe v Lykaonii a do okolního regionu, ⁷kde nadále ohlašovali evangelium. ⁷⁶

⁸V Lystře byl muž, který neměl sílu v nohou. Byl chromý od narození a nikdy nechodil. ⁹Seděl tam a poslouchal, jak Pavel mluví, a Pavel upřel na něj oči a viděl, že má víru, aby mu bylo učiněno dobro. ¹⁰Pavel hlasitě řekl: "Postav se na nohy!" Muž vyskočil a začal chodit. ¹¹Když zástupy viděly, co Pavel udělal, křičeli lykaonským jazykem: "Sestoupili k nám bohové ⁷⁷ a stali se podobnými lidem!" ¹²Začali nazývat Barnabáše Diem a Pavla Hermem, protože byl hlavním mluvčím. ¹³Kněz Diova chrámu, který byl těsně za městem, přinesl do bran města voly a věnce; on a davy jim chtěli přinést oběti. ¹⁴Ale když to uslyšeli apoštolové

Barnabáš a Pavel, roztrhli si šaty a vrhli se do zástupu, křičeli: ¹⁵"Muži, proč děláte tyto věci? Jsme lidské bytosti jako vy. Kážeme vám evangelium, abyste se od těchto marných věcí obrátili k živému Bohu, který stvořil nebe, zemi a moře a všechno v nich. ¹⁶V minulých generacích dovolil všem národům, aby šly svými vlastními cestami, ¹⁷přesto nikdy nezůstal bez svědectví, když činil dobro a dával vám déšť z nebe a období sklizně, uspokojoval vás jídlem a vaše srdce radostí." ¹⁸I když to řekli, stěží dokázali přesvědčit davy, aby jim nenabídli obět'.

¹⁹Přišli však někteří Židé z Antiochie a Ikonie a získali podporu zástupů, ti lidé poté ukamenovali Pavla a odvěkli ho za město v domnění, že je mrtvý. ²⁰Když však kolem něj stáli učedníci, vstal a vešel do města. Následujícího dne odešel s Barnabášem do Derbe. ²¹Poté, co kázali evangelium ⁷⁸ tomu městu a učinili mnoho učedníků, vrátili se do Lystry, Ikonie a Antiochie. ²²Posilovali učedníky a povzbuzovali je, aby pokračovali ve víře. Řekli: "Do Božího království vstupujeme skrze mnohé zkoušky." ⁷⁹ ²³Když jim v každé církvi ustanovili starší, modlili se a postili, světili je pánovi, v něhož uvěřili.

14 ²⁴Prošli Pisidií a přišli do Pamfýlie. ²⁵Když mluvili v Pergé evangelium-slovo ⁸⁰, šli do Attalie. ²⁶Potom se plavili do Antiochie, odkud byli svěření Boží milosti pro dílo, které nyní dokončili. ²⁷Když dorazili a shromáždili církev, oznámili vše, co s nimi Bůh udělal, a že otevřel dveře víry pohanům. ²⁸Zůstali tam s učedníky dlouho.

15 ¹Z Judeje přišli někteří muži a začali učit bratry: "Pokud nebudete obře-

⁷⁵ To ovšem znamená věřit Ježíšovu evangelium o Království a podřídit se mu, přijímat jeho zástupnou obětní smrt za hříchy světa a všechna Ježíšova učení shrnutá jako "poslušnost víry" (Řím 1:5; 16:26; Heb 5:9; Jan 3:36 atd)

⁷⁶ O Království a o věcech týkajících se Ježíše (Skutky 8:12; Mk 1:14-15).

⁷⁷ "Bohové" sestupující na Zemi, to má určitou spřízněnost s "ortodoxní" naukou o Trojici a Vtělení. Biblický názor je však takový, že Bůh zplodil svého Syna, Mesiáše v Mariině lůně (Lk 1:35; Mt 1:18,20), a poté jej pověřil, aby nám odhalil pravou víru a také aby zemřel a byl vzkříšen

⁷⁸ O Království a o věcech týkajících se Ježíše Mesiáše (8:12).

⁷⁹ Čtvrtý text o Království ve Skutcích. Další zlatý text dokazující, že nastávající Boží království na obnovené zemi, kde zde vládne Ježíš, je velkou nadějí křesťanství, která se velmi liší od vágních slibů "nebe, když zemřete", o nichž Písmo nic neříká.

⁸⁰ Boží slovo je ovšem zkratkou pro "slovo o Království" (Mt. 13:19), evangelium, jaké kázal nejprve Ježíš (Heb 2:3) a vždy apoštolové. Skutky 8:12 nám neustále připomínají, abychom nedefinovali evangelium chybně.

záni podle Mojžíšova zvyku,⁸¹ nemůžete být spaseni." ²A když měli Pavel a Barnabáš s nimi velký spor a debatu, ustanovili bratři Pavla a Barnabáše, aby v této věci šli do Jeruzaléma k apoštolům a starším. ³Byli poslání na cestu církví, prošli Fénicií a Samaří a informovali o obrácení pohanů. Přinášeli velkou radost všem bratrům a sestrám. ⁴Když přišli do Jeruzaléma, byli přijati církví, apoštolů a staršími. Podali zprávu o všem, co s nimi Bůh udělal. ⁵Někteří ze sekty farizeů, kteří se stali věřícími, se postavili a řekli: "Je nezbytné, aby se ti obrácení obřezali a aby se jim přikázalo dodržovat Mojžíšův zákon."

⁶Apoštolové a starší se shromáždili, aby tuto záležitost zvažili. ⁷Po dlouhé diskusi vstal Petr a řekl jim: "Bratři, víte, že před časem Bůh mezi vámi učinil rozhodnutí, aby skrze má ústa pohané slyšeli slovo evangelia⁸² a uvěřili. ⁸Bůh, který zná srdce každého, jim dal svůj souhlas tím, že jim dal svatého ducha, stejně jako to udělal nám. ⁹Nerozlišoval mezi námi a jimi očistěním jejich srdcí vírou. ¹⁰Proč tedy nyní zkoušíte Boha tím, že učedníkům dáváte na krk jho, které jsme nedokázali snést ani naši otcové, ani my? ¹¹Ale věříme, že jsme spaseni milostí pána Ježíše, tak jako oni." ¹²Všichni mlčeli, když poslouchali Barnabáše a Pavla, jak oznamují znamení a zázraky, které skrze ně udělal Bůh mezi pohany.

¹³Když domluvili, Jakub odpověděl: "Bratři, poslouchajte mě. ¹⁴Šimon uvedl, že Bůh nejprve zasáhl, aby si mezi pohany vybral lid pro své jméno. ¹⁵To souhlasí se slovy proroků, jak je psáno: ¹⁶Po těchto věcech se vrátím, postavím Davidův stánek, který padl, přestavím jeho ruiny a obnovím jej, ¹⁷aby zbytek lidstva mohl hledat Pána, všichni pohané, kteří jsou povoláni mým jménem, ¹⁸říká Pán, který tyto věci oznamuje již dávno." ¹⁹Proto je moje rozhodnutí takové: nebudeme dělat potíže těm z poha-

nů, kteří se obracejí k Bohu, ²⁰ale že jim napíšeme, aby se zdrželi znečištění modlami, sexuální nemravností, uškrceným a krví. ²¹Neboť Mojžíš od minulých generací má v každém městě ty, kdo ho hlásají, protože je čten v synagógách každou sobotu."

²²Apoštolům a starším s celou církví se tedy zdálo dobré vybrat mezi sebou muže a poslat je do Antiochie s Pavlem a Barnabášem. ²³Poslali s nimi tento dopis: "Apoštolové a starší bratrům a sestrám z pohanů v Antiochii, Sýrii a Kilikii, vás zdraví! ²⁴Slyšeli jsme, že někteří z nás, kteří od nás neměli žádné pokyny, vás svými slovy obtěžují a znepokojují. ²⁵Zdálo se nám dobré, když jsme dospěli k jednomyslnému rozhodnutí, vybrat muže a poslat je k vám s našimi milovanými Barnabášem a Pavlem, ²⁶muže, kteří riskovali své životy pro jméno našeho pána Ježíše Mesiáše. ²⁷Poslali jsme tedy Judu a Sílu, kteří vám sami řeknou totéž. ²⁸Svatému duchu a nám se zdálo být dobré, abychom vás už dále nezatěžovali nad tyto podstatné věci: ²⁹abyste se zdržovali věcí obětovaných modlám, krve, uškrcených tvorů a sexuální nemravnosti. Pokud se od těchto věcí osvobodíte, bude se vám dařit. Sbohem."

¹⁵³⁰Když byli propuštěni, odešli do Antiochie. Když shromáždili sbor, doručili dopis. ³¹Když ho přečetli, radovali se z jeho povzbuzení. ³²Juda a Síla, kteří byli také sami proroky, povzbudili a posílili bratry dlouhým proslovem. ³³Poté, co tam strávili nějaký čas, byli poslání zpět s pozdravem apoštolům.⁸³ ³⁵Ale Pavel a Barnabáš zůstali v Antiochii a učili a ohlašovali Pánovo evangelium-slovo spolu s mnohým dalším.

³⁶Po několika dnech Pavel řekl Barnabášovi: "Vraťme se nyní a navštívme naše bratry a sestry ve všech městech, ve kterých jsme ohlašovali Pánovo evangelium-slovo, abychom viděli, jak se jim daří." ³⁷Barnabáš chtěl vzít s sebou také Jana,

⁸¹ Přesně stejná pro-mojžíšovská tendence v naší době přetrvává i v hnutí takzvaných židovských kořenů, které různými způsoby podkopává Pavlovu jasnou definici novozákonní víry. Podle Nové smlouvy neexistuje žádná povinnost pro věřící dodržovat košer zákony Lev. 11 a rozhodně žádná povinnost dodržovat sabat, svatý den a nový měsíc (Kol 2:16-17; Mt 12:5-6). Celá kniha Galaťanům varuje před míchá-

ním Mojžíše a Ježíše, stejně jako 2. Kor. a hodně z Hebreům. Křesťané by měli trvat na duchovní svobodě od litery zákona. Pavel to důrazně učí v Gal. 4 a 5, ve srovnání litery 10 přikázání k Hagar a k otroctví

⁸² Jediné evangelium je vždy evangelium o království, které učil Ježíš (Mk 1:14-15; Sk 8:12 atd.).

⁸³ Rané rukopisy neobsahují verš 34.

který se jmenoval Marek. ³⁸Pavel si však nemyslel, že je dobrý nápad vzít si s sebou někoho, kdo je opustil v Pamfýlii a nepokračoval s nimi v práci. ³⁹Spor se tak vyostřil, že se od sebe oddělili. Barnabáš vzal s sebou Marka a odplul na Kypr. ⁴⁰Pavel si vybral Sílu, a když odcházeli, bratři a sestry je svěřili Pánově milostí. ⁴¹Pavel procházel Sýrií a Kilikií a posiloval církev.

16 ¹Pavel přišel do Derbe a poté do Lystry, kde se setkal s učedníkem jménem Timoteus. Byl synem židovské ženy, která byla věřící, ale jeho otec byl Řek. ²Bratři v Lystře a Ikoniu o něm mluvili dobře. ³Pavel chtěl, aby s ním Timoteus cestoval, a tak ho vzal a obřezal ho kvůli Židům⁸⁴ v této oblasti, protože všichni věděli, že jeho otec je Řek. ⁴Když procházeli městy, doručili jim rozhodnutí od apoštolů a starších v Jeruzalémě, aby je následovali. ⁵Církev byla tedy denně posilována ve víře a vzrůstala počtem.

⁶Prošli oblastí Frýgie a Galácie, poté jim bylo svatým duchem zakázáno mluvit evangelium-slovo v provincii Asie. ⁷Poté, co odešli do Mysie, pokusili se jít do Bithynie, ale Ježíšův⁸⁵ duch jim to nedovolil. ⁸Tak minuli Mysii a šli do Troady. ⁹Tam měl Pavel jednou v noci vidění muže z Makedonie, který stál a prosil ho: "Pojď do Makedonie a pomoz nám!" ¹⁰Když Pavel spatřil toto vidění, my⁸⁶ jsme okamžitě vynaložili veškeré úsilí, abychom šli do Makedonie, a dospěli jsme k závěru, že Bůh nás povolal, abychom jim ohlašovali evangelium.

¹¹Vypluli jsme z Troady a vydali jsme se rovnou cestou do Samothrace a druhý den do Neapole, ¹²a odtud do Filippi, hlavního města v makedonské oblasti, římské kolonie. Zůstali jsme několik dní v tomto městě. ¹³V sobotu jsme vyšli z městských bran na břeh řeky, kde jsme si mysleli, že tam bude místo modlitby. Posadili jsme se a promluvili k ženám, které se tam shromáždily.

¹⁴Žena jménem Lydia, prodávající purpurové látky z města Tyatira, která uctívala Boha, nás poslouchala. Pán jí otevřel mysl, aby reagovala na to, co Pavel říkal. ¹⁵Poté, co byla pokřtěna se svou rodinou,⁸⁷ na nás naléhala: "Pokud mě považujete za věrnou pánovi, pojdte a zůstaňte v mém domě." Tak nás přemluvila.

¹⁶Když jsme šli na místo modlitby, setkala se s námi otrokyně, která měla ducha věštění. Přinášela svým pánům věštěním mnoho peněz. ¹⁷Následovala Pavla a nás a stále volala: "Tito muži jsou služebníky Nejvyššího Boha a hlásají vám cestu spásy!" Pokračovala v tom mnoho dní. Pavla to velmi obtěžovalo, otočil se a řekl duchu:⁸⁸ "Přikazuji ti ve jménu Ježíše Mesiáše, abys z ní vyšel!" Duch vyšel právě v tu chvíli.

¹⁹Když však její páni viděli, že jejich zdroj zisku je pryč, zmocnili se Pavla a Síly a odvěkli je před úřední činitele na tržiště. ²⁰Když je přivedli k soudcům, řekli: "Tito židovští muži ruší naše město ²¹a prosazují zvyky, které pro nás Římany není zákonné přijímat ani dodržovat."

⁸⁴ Nejvýznamnější je výraz "kvůli Židům". Bylo to za účelem nezpůsobovat zbytečné potíže. Při pozdější příležitosti, kdy se pomýlení věřící pokoušeli trvat na obřízce, se jim Pavel důrazně bránil a napsal celou knihu o křesťanské svobodě z litery Zákona - Galaťanům. Gal. 5:1 a dál varuje před nebezpečím jakéhokoli naléhání na fyzickou obřízku pro náboženské účely ⁸⁵ Ježíšův duch je ovšem stejný jako duch svatý (srov. 2 Kor 3:17), a to je operační přítomnost Ježíše v práci v Církvi. Svatý duch je stejně jako v jiných pasážích duchem Otce, protože Otec a Syn pracují v úplném souladu.

⁸⁶ "My" naznačuje, že Lukáš doprovázel Pavla. To dokazuje, že Lukáš je nejvěrnějším a nej přesnějším svědkem NZ křesťanství. Lukáš napsal o něco více NZ než kterýkoli jiný pisatel a jedinečně zaznamenal křesťanskou víru ve

svých dvou knihách, Lukáš a Skutky. Lukáš dokumentoval události před i po kříži. Definitivně označil Ježíše za Božího Syna zázračně přivedeného v existenci Bohem (Lk 1:35). Tento text, pokud mu uvěřeno, by rychle sjednotil protichůdné denominace.

⁸⁷ Křest ve vodě je součástí zásadní poslušnosti Ježíše, který jej přikázal ve velkém pověření až do konce věku (Mt. 28:19–20). Spása je udělena těm, kteří poslouchají Ježíše (Heb 5:9).

⁸⁸ Stejně jako v evangeliích (Lk 4:41; Mk 9:20, kde démon viděl přicházet dítě), jsou démoni nadpřirozenými osobnostmi zla. V žádném případě by nemělo být Písmo porušováno jakýmkoli pokusem o jeho extrakci z historického příběhu, v zájmu nějaké moderní, racionalizující tendence.

²²Dav se připojil k útoku proti nim. Soudci je nechali svléknout a zbít pruty. ²³Poté, co je surově zbili, uvrhli je do vězení a nařídili žaláříkovi, aby je bezpečně střežil. ²⁴Žalářík se řídil jeho příkazy. Uvrhl je do vnitřního vězení a zajistil jejich nohy do klád.

²⁵Ale kolem půlnoci se Pavel a Sílás modlili a zpívali chvály Bohu a vězni je poslouchali. ²⁶Náhle nastalo velké zemětřesení a základy vězení se otřásly. Okamžitě se otevřely všechny dveře a všem spadly řetězy. ²⁷Žalářík se probudil, a když viděl dveře věznic otevřené, vytasil meč a chystal se zabít v domněnání, že vězni utekli. ²⁸Pavel však vykřikl: "Neubližuj si - jsme tu všichni!" ²⁹Žalářík si vyžádal světla, vtrhl dovnitř a chvěl se strachem před Pavlem a Sílou. ³⁰Vyvedl je a řekl: "Pánové, co musím udělat, abych byl spasen?"

³¹Řekli: "Věř v Pána Ježíše,⁸⁹ a budeš spasen, ty i tvá domácnost." ³²A promlouvali Pánovo evangelium-slovo⁹⁰ jemu i všem, kteří byli v jeho domě. ³³Odvedl je v tu samou noční hodinu, umyl jim rány a byl okamžitě pokřtěn on i jeho domácnost. ³⁴Přivedl je do svého domu a podával jim jídlo. Žalářík a jeho domácnost byli plní radosti, protože uvěřili v Boha.⁹¹

³⁵Když přišel den, soudci poslali úředníky a ti řekli: "Nechť ti muži jdou." ³⁶Žalářík oznámil tato slova Pavlovi a řekl: "Soudci poslali vzkaz, aby vás nechali jít. Pak tedy vyjděte a jděte v pokoji." ³⁷Ale Pavel jim řekl: "Veřejně nás bez soudu zbili a my jsme římsí občané. Uvrhli nás do vězení! A teď nás chtějí tajně poslat pryč? Ne, určitě ne! Ať přijdou sami a vyvedou nás!" ³⁸Úředníci oznámili tato slova soudcům, kteří se báli, když uslyšeli, že Pavel a Sílás jsou Římané, ³⁹a přišli a omluvili se jim. Když je vyvedli, stále je prosili, aby odešli z města. ⁴⁰Vyšli z vězení a odešli do domu Lýdie. Když uviděli bratry a sestry, povzbudili je a poté odešli.

17 ¹Když Pavel a Sílás prošli Amfipolis a Apollónii, přišli do Tesaloniky, kde byla židovská synagoga. ²Jak bylo jeho zvykem, šel Pavel do synagogy a tři sabatní dny je přesvědčoval z Písma. ³Vysvětlil a ukázal důkazy, že Mesiáš musel trpět a vstát z mrtvých. Řekl: "Tento Ježíš, kterého vám hlásám, je Mesiáš." ⁴Někteří z nich byli přesvědčeni a připojili se k Pavlovi a Sílovi, spolu s velkým počtem bohabojných Řeků a s několika předními ženami. ⁵Ostatní Židé však začali žárlit, vzali z trhu několik podlých mužů, aby vytvořili dav, a uvedli město do vřavy. Zaútočili na Jasonův dům a pokusili se vyvést Pavla a Sílů ven k lidem. ⁶Když je nenašli, táhli Jasona a některé z bratrů před městské úřady a křičeli: "Tito muži, kteří rozpoutali problémy po celém světě přišli i sem. ⁷Jason je přivítal a všichni jednají v rozporu s císařovými výnosy a říkají, že existuje ještě jeden král, Ježíš." ⁸A tak pobouřili dav a městské orgány. ⁹Když od Jasona a ostatních vzali peníze jako záruku, propustili je.

¹⁰Bratři okamžitě poslali v noci Pavla a Sílů do Bereje. Když tam dorazili, šli do židovské synagogy. ¹¹Tito lidé byli ušlechtlejší než lidé v Tesalonice, takže s velkou horlivostí přijímali slovo evangelia a každý den zkoumali Písma, aby zjistili, zda tomu tak je. Výsledkem bylo, že mnoho z nich se stalo věřícími, spolu s několika významnými řeckými ženami a muži. ¹³Když však Židé v Tesalonice uslyšeli, že Pavel v Bereji ohlašuje Boží evangelium-slovo, šli tam agitovat a pobuřovat davy. ¹⁴Bratři okamžitě poslali Pavla na pobřeží, zatímco tam zůstali Sila a Timoteus. ¹⁵Ti, kteří doprovázeli Pavla, ho přivedli až do Atén, a pak jim Pavel řekl, aby řekli Silovi a Timoteovi, ať k němu co nejdříve přijdou.

¹⁶Když na ně Pavel čekal v Aténách, jeho duch v něm byl podněcován, když viděl město plné model. ¹⁷A tak přesvědčoval v synagoze Židy a bohabojné pohany a kaž-

⁸⁹ Věřit v pána znamená věřit jeho učení a evangeliu o Království a řídit se jím, nejen fakta o jeho smrti a vzkříšení, která jsou ovšem také nezbytná. Pavel kázal smrt a vzkříšení Ježíše jako "mezi věcmi prvního významu" (1 Kor 15: 3), nikoli jako celé evangelium. Viz také Skutky 19:8; 20:24-25; 28:23, 31.

⁹⁰ Evangelium o Království, jak ho Ježíš vždy kázal.

⁹¹ Není to ovšem vágní teismus, ale víra z celého srdce v evangelium o Království a ve vše, co se týká pána Ježíše Mesiáše, a oddanost tomu všemu (Skutky 8:12; Mt. 13: 19; Heb 2:3).

dý den na tržišti lidí, kteří tam zrovna byli.⁹² ¹⁸Někteří epikurejští a stoičtí filozofové s ním také hovořili. Někteří řekli: "Co se to ten žvanil snaží říci?"⁹³ Jiní řekli: "Zdá se, že prosazuje cizí bohy," protože Pavel kázal Ježíše a vzkříšení. ¹⁹Přivedli ho na Areopág a řekli: "Můžeme vědět, jaké je toto tvé nové učení? ²⁰Vždyť k našim uším přinášíš nějaké podivné věci a my chceme vědět, co tyto věci znamenají." ²¹Všichni Athénané a cizinci, kteří tam žili, trávilí veškerý svůj čas vyprávěním nebo posloucháním nějakých novinek.

¹⁷²²Pavel se postavil uprostřed Areopagu a řekl: "Aténští lidé, vidím, že jste ve všech ohledech velmi zbožní. ²³Když jsem kráčel kolem a díval se na předměty vašeho uctívání, našel jsem oltář s tímto nápisem: 'Neznámému Bohu.' Tudíž to, co uctíváte v nevědomosti, vám oznamuji. ²⁴Bůh, který stvořil svět a vše v něm, který je Pánem nebe i země, nežije v chrámech vytvořených rukama. ²⁵A není mu slouženo lidskými rukami, jako by něco potřeboval, protože sám dává každému život, dech a všechno. ²⁶Udělal z jednoho člověka každý národ lidstva, aby žili na celé zemi, když stanovil jejich určené časy a hranice jejich zemí. ²⁷Jeho záměrem bylo, aby Ho hledali, pokud by si snad na něj mohli sáhnout a najít Ho - i když není daleko od každého z nás. ²⁸Neboť v Něm žijeme, pohybujeme se a existujeme. Jak řekli někteří vaši vlastní básníci: 'Všichni jsme jeho děti.'⁹⁴ ²⁹Jelikož jsme Boží děti, neměli bychom si myslet, že Božstvo je jako zlato, stříbro nebo kamen, obraz formovaný uměním a představivostí člověka. ³⁰Bůh tehdy přehlížel časy

nevědomosti, ale nyní přikazuje všem lidem všude, aby činili pokání,⁹⁵ ³¹protože stanovil den, kdy bude soudit svět spravedlivě skrze muže, kterého ustanovil, a každému dal důkaz tím, že ho vzkřísil z mrtvých."

³²Když se doslechli o vzkříšení mrtvých, někteří se posmívali, ale jiní řekli: "Chceme o tom od tebe slyšet více." ³³Pavel je opustil. ³⁴Ale někteří lidé se k němu přidali a stali se věřícími, včetně Dionysia, člena rady Areopagu, ženy jménem Damaris a dalších.

18 ¹Poté Pavel odcestoval z Atén a šel do Korintu, ²kde našel Žida jménem Aquila z Pontu. Ten nedávno přišel s manželkou Priscillou z Itálie, protože Klaudius přikázal všem Židům opustit Řím. Pavel šel k nim, ³a protože praktikovali stejný obchod, zůstal s nimi a pracoval. Povoláním byli výrobci stanů. ⁴Pavel argumentoval v synagoze každou sobotu a snažil se přesvědčit Židy a Řeky.

⁵Když Síla a Timoteus přišli z Makedonie, věnoval Pavel svůj čas zcela evangeliu -slovu a svědčil Židům, že Ježíš je Mesiáš. ⁶Když mu odporovali a rouhali se, vytřepal svůj oděv a řekl jim: "Vaše krev buď na vaše hlavy! Já jsem čistý. Od této chvíle půjdu k pohanům." ⁷Potom odtud odešel a šel do domu Titia Justa, muže, který uctíval Boha a jehož dům byl vedle synagogy. ⁸Krispus, vůdce synagogy, uvěřil v pána s celou svou domácností. Mnozí z korintských lidí, kteří to slyšeli, uvěřili a byli pokřtěni.⁹⁶ ⁹Pán řekl Pavlovi ve vidění v noci: "Neboj se, ale dál mluv a nemlč, ¹⁰protože jsem s tebou a nikdo na vás nezaútočí ani vám neublíží, pro-

⁹² Novým ekvivalentem tohoto veřejného fóra pro debatu a vysvětlení křesťanské víry je internet - webové stránky, fóra, blogy, facebook atd. Díky technologickému zázraku nyní může být dosaženo velké části světa. To dělá z příkazu u Mat. 24:14 o celosvětovém ohlašování evangelia o Království skutečnou možnost. Jak se technologie překladu zlepšuje, překonávají se různé jazykové bariéry. Dobrá znalost angličtiny zůstává nejcennějším přínosem pro všechny kazatele evangelia o Království a ovšem důkladné pohroužení do Písma.

⁹³ Doslova v řečtině, "ten, kdo sbírá útržky informací." Slovo je *spermologos*, "osoba semene-slova". Je ironií, a jsem si jist, že Lukášovi ten humor zde neunikl, že Pavel i Ježíš byli oba

kazateli evangelia o Království, semene-slova (Lk 8:11, Mt. 13:19; srov. 1. Pet 1:22-25).

⁹⁴ Je pozoruhodné vzít v úvahu, že každá lidská bytost je příbuzný, a všichni máme Adama a Evu jako své rodiče. Představte si, jak by vypadal rodokmen celé lidské rasy!

⁹⁵ Kalvínská myšlenka omezeného vykoupení nebo omezené výzvy ke spáse je zde Pavlovými slovy zjevně vyvrácena

⁹⁶ Křest ve vodě je podstatným prvkem poslušnosti evangeliu. Ježíš byl pokřtěn a křtil také ostatní (Jan 3:26; 4:1). Petr a Pavel vždy dávali pokyn obráceným, aby byli pokřtěni. Následoval standardní postup a měl by i nadále následovat příklad ve Skutcích 8:12

tože v tomto městě mám mnoho lidí." ¹¹Pavel tam tedy žil osmnáct měsíců a vyučoval mezi nimi Boží evangelium-slovo.

¹²Ale když byl Gallio prokonzulem Achaie, Židé jednotně zaútočili na Pavla a přivedli ho před soudní stolicí. ¹³Řekli: "Tento muž přesvědčuje lidi, aby uctívali Boha v rozporu se Zákonem." ¹⁴Ale když se Pavel chystal otevřít ústa, řekl Gallio Židům: "Pokud by vsutku šlo o bezpráví nebo o zlý zločin, Židé, bylo by rozumné, abych vás vyslechl. ¹⁵Pokud však jde o otázky týkající se slov a jmen a vašeho vlastního Zákona, postarejte se o to sami. Nechci být soudcem v těchto věcech." ¹⁶A vyhnal je ven ze soudu. ¹⁷Pak se všechen lid zmocnil Sosthena, vůdce synagógy, a bil ho před soudnou stolicí, ale Gallio se nezajímal o žádnou z těch záležitostí.

¹⁸Pavel zůstal ještě po mnoho dní a pak se rozloučil s bratry. Odplul do Sýrie spolu s Priscillou a Aquilou. Nechal si oholit hlavu v Kenchreji, protože složil slib. ¹⁹Přišli do Efezu a nechal je tam. Potom sám vstoupil do synagógy a promluvil k Židům. ²⁰Když ho požádali, aby zůstal déle, odmítl to, ²¹ale když je opouštěl, řekl: "Vrátím se k vám, bude-li Bůh chtít." Potom vyplul z Efezu.

²²Když přistál v Cézareji, šel pozdravit církve a poté odešel do Antiochie. ²³Poté, co tam strávil nějaký čas, odešel a procházel oblastí Galatie a Frýgie, přitom posiloval všechny učedníky.

²⁴Žid jménem Apollo z Alexandrie přišel do Efezu. Byl výmluvným řečníkem a byl silný v Písmu. ²⁵Byl poučen o způsobu pána a byl horlivý v duchu. Mluvil a učil přesně věci o Ježíši, i když znal jen Janův křest. ²⁶Začal směle mluvit v synagoze, ale když ho slyšeli Priscilla a Aquila, vzali ho stranou a přesněji mu vysvětlili Boží cestu. ²⁷Když se rozhodl jít do Achaie, bratři ho povzbudili a napsali učedníkům, aby ho přivítali. Když dorazil, velmi pomohl těm, kteří uvěřili skrze milost, ²⁸protože mocně veřejně dokázal nesprávnost Židů a ukázal z Písma, že Mesiáš je Ježíš.

19 ¹Když byl Apollo v Korintu, Pavel prošel horní zemí a přišel do Efezu, kde našel několik učedníků. ²Zeptal se jich: "Přijali jste svatého ducha, když jste uvěřili?" ⁹⁷ Odpověděli: "Ne, ani jsme neslyšeli, že existuje svatý duch." ³Pavel se zeptal: "Do čeho jste tedy byli pokřtěni?" Odpověděli: "Do Janova křtu." Pavel poté řekl: ⁴"Jan křtil křtem pokání a říkal lidem, že by měli věřit v toho, kdo má přijít za ním - tedy v Ježíše." ⁵Když to uslyšeli, byli pokřtěni ve jméno pána Ježíše. ⁶Když na ně Pavel položil ruce, přišel na ně svatý duch a oni začali mluvit cizími jazyky a prorokovat. ⁷Celkem jich bylo asi dvanáct mužů.

⁸Pavel vstoupil do synagógy a po dobu tří měsíců směle promlouval, obracel se na ně a přesvědčoval je o Božím království. ⁹⁸ ⁹Když však někteří byli zatvrzelí a neposlušní a mluvili o Cestě před lidmi špatně, opustil je a odvedl učedníky pryč. Pak přesvědčoval každý den v Tyrannově škole. ¹⁰Pokračovalo to dva roky, takže všichni, kdo žili v provincii Asie, slyšeli Pánovo evangelium-slovo, Židé i Řekové.

¹¹Bůh prováděl rukama Pavla mimořádné zázraky, ¹²takže i šátky nebo zástěry byly přenášeny z jeho těla k nemocným a nemoci je opouštěly a zlí duchové odcházel. ¹³Někteří Židé, kteří šli kolem vymítat, se pokusili použít jméno pána Ježíše nad těmi, kteří měli zlé duchy, a řekli: "Varuji vás skrze Ježíše, kterého káže Pavel." ¹⁴Dělalo to sedm synů Scevy, židovského hlavního kněze. ¹⁵Zlý duch jim odpověděl: "Uznávám Ježíše a vím o Pavlovi, ale kdo jste vy?" ¹⁶A muž, v němž byl zlý duch, na ně skočil, přemohl je všechny a bil je, a utekli z toho domu nazí a zranění. ¹⁷To se stalo známým každému, kdo žil v Efezu, Židům i Řekům. Na všechny dopadl strach a bylo ctěno jméno pána Ježíše. ¹⁸Mnozí z těch, kteří uvěřili, přišli a přiznali se, otevřeně uznali své dřívější praktiky. ¹⁹A mnozí z těch, kteří praktikovali magii, přinesli své knihy a spálili je před zraky všech. Vypočítali jejich hodnotu a zjistili, že je to padesát tisíc kusů stříbra. ²⁰Tak Pánovo evangelium-slovo mocně rostlo a šířilo se.

⁹⁷ Ne "protože jste věřili", ale "když jste (nejprve) věřili." V NZ neexistuje "druhá úroveň" křesťanské víry. Duch svatý je dán těm, kteří se podřídí Ježíši poslechem evangelia a poslušností mu

(Skutky 5:32; Heb 5:9; srov. Gal 3:2-3; evangelium obsahuje ducha, kterého musí obrácený přijmout.).

⁹⁸ **Pátý text o Království ve Skutcích.**

²¹Poté Pavel rozhodl, že když projde Makedonií a Acháji, půjde do Jeruzaléma. Řekl: "Až tam budu, musím jet také do Říma." ²²Když tedy poslal do Makedonie dva z těch, kteří mu sloužili, Timotea a Erasta, sám zůstal na chvíli v provincii Asie.

²³Přibližně v té době vznikl velký zmatek, pokud jde o tu Cestu. ²⁴Muž jménem Demetrius, stříbrotepec, který vyráběl stříbrné svatyně bohyně Artemis, přinášel řemeslníkům velké množství obchodní činnosti. ²⁵Demetrius je shromáždil společně s dělníky v podobných oborech a řekl: "Muži, víte, že naše bohatství závisí na tomto obchodu. ²⁶A vidíte a slyšíte, že nejen v Efezu, ale téměř v celé provincii Asie, tento Pavel přesvědčil a odvrátil mnoho lidí tím, že říkal, že bohové vyrobení rukama nejsou vůbec bohové. ²⁷Existuje nejen nebezpečí, že by náš obchod mohl upadnout do špatné pověsti, ale také chrám velké bohyně Artemis bude považován za nic a její majestát ztracen, té, kterou uctívá celá provincie Asie a svět." ²⁸Když to uslyšeli, zuřili a křičeli: "Skvělá je Artemis Efezanů!" ²⁹Město bylo plné zmatku a lidé pospíchali společně do amfiteátru a zmocnili se Pavlových společníků Gaia a Aristarcha, kteří byli z Makedonie. ³⁰Když chtěl Pavel jít do davu, učedníci mu to nedovolili. ³¹Někteří z provinčních úředníků, kteří byli Pavlovými přáteli, mu poslali zprávu a prosili ho, aby nevstupoval do amfiteátru. ³²Někteří křičeli jedno, jiní něco dalšího. Dav byl v naprostém zmatku. Většina z nich nevěděla, proč tam jsou. ³³Někteří z nich si mysleli, že důvodem byl Alexander, protože ho Židé tlačili dopředu. Alexander ukázal rukou, měl v úmyslu bránit se davu. ³⁴Když si ale uvědomili, že je Žid, všichni asi dvě hodiny jednohlasně křičeli: "Velká je Artemis Efezanů!" ³⁵Když městský úředník uklidnil dav, řekl: "Efezané, existuje někdo, kdo neví, že město Efezanů je strážcem chrámu velké Artemis a jejího obrazu, který spadl z nebe? ³⁶Jelikož se jedná o nepopíratelná fakta, měli byste být klidní a nedělat nic unáhleného. ³⁷Neboť jste přivedli sem tyto muže, kteří nejsou ani lupiči chrámů, ani rouhači naší bohyně.

³⁸Pokud tedy Demetrius a řemeslníci s ním mají na někoho stížnost, jsou soudy otevřené a jsou tu prokonzulové. Ať přinesou obvinění tam. ³⁹Pokud však budete potřebovat cokoli jiného, bude to vyřešeno v zákonem shromáždění. ⁴⁰Opravdu nám hrozí, že budeme kvůli dnešním událostem obviněni ze vzpoury, a není pro to žádný důvod. Nebudeme schopni uvést jediný důvod pro tento rozruch." ⁴¹Poté, co řekl tato slova, propustil dav.

20 ¹Poté, co přestala vřava, poslal Pavel pro učedníky, a když je povzbudil, rozloučil se a odešel do Makedonie. ²Prošel krajem a mnoha slovy povzbudil tamní věřící a poté pokračoval do Řecka. ³Poté co tam strávil tři měsíce, bylo proti němu zosnováno spiknutí Židů, když se chystal vyplout do Sýrie, a proto se rozhodl vrátit přes Makedonii. ⁴Doprovázel ho Sopater z Bereje, syn Pyrrhův; Aristarchos a Sekundus z Tesaloniky; Gaius z Derbe; Timoteus; a Tychikus a Trofimus z provincie Asie. ⁵Ti šli napřed a čekali na nás v Troadě. ⁶Po dnech nekvašeného chleba jsme vypluli z Filippi a setkali jsme se s nimi o pět dní později v Troadě, kde jsme zůstali sedm dní.

⁷První den v týdnu⁹⁹, když jsme se shromáždili, abychom lámali chléb, začal k nim promlouvat Pavel, který měl v úmyslu odejít příští den, a pokračoval ve svém projevu až do půlnoci. ⁸V místnosti nahoře, kde jsme se shromáždili, bylo mnoho lamp. ⁹Mladý muž jménem Eutychus seděl v okně a začal upadat do hlubokého spánku. Když Pavel dál mluvil, byl přemožen spánkem, spadl ze třetího patra a byl zvednut jako mrtvý. ¹⁰Pavel však sestoupil, padl na něj a objal ho a řekl: "Nebojte se. Je stále naživu." ¹¹Pavel se vrátil nahoru, lámal chléb, jedl a dlouho s nimi mluvil, dokonce až do svítání, a pak odešel. ¹²Odvedli mladého muže živého domů a byli velmi potěšeni.

¹³Poté, co jsme šli vpřed k lodi, vypluli jsme k Assu a chtěli jsme tam vzít Pavla. Zařídil to tak, že měl v úmyslu jít po souši. ¹⁴Když nás potkal v Assu, vzali jsme ho na

⁹⁹ Den vzkříšení po pátečním ukřižování. Vhodný začátek nové smlouvy, 8. den, neděle. V 1 Kor. 16:2 se zdá, že do církevní pokladny byly na setkáních shromažďovány každou neděli,

podle osobního výběru dárců (ne levítský desátek). Důvodem bylo, jak řekl Pavel, že by neměly být žádné sbírky, když později dorazí.

palubu a jeli do Mitylene. ¹⁵Odtud jsme se plavili druhý den naproti Kiosu a další den jsme se přiblížili k Samu a následující den jsme dorazili do Milétu. ¹⁶Pavel se rozhodl plout kolem Efezu, aby nemusel trávit čas v provincii Asie, protože spěchal do Jeruzaléma, aby dorazil, pokud je to možné, do letnic.¹⁰⁰ ¹⁷Z Milétu poslal zprávu do Efezu a svolal starší církve. ¹⁸Když přišli, řekl jim: "Vy sami víte, od prvního dne, kdy jsem vkročil do provincie Asie, jak jsem byl s vámi po celou dobu, ¹⁹sloužil jsem Pánu se vši pokorou a s mnoha slzami, a se zkouškami, které na mě přivedla spiknutí Židů. ²⁰Neustoupil jsem od toho, abych vám oznámil, co je užitečné, učil jsem vás veřejně a od domu k domu. ²¹Židům i Řekům jsem svědčil o pokání vůči Bohu a o víře v našeho pána¹⁰¹ Ježíše Mesiáše. ²²Nyní jdu, spoután duchem, do Jeruzaléma, aniž bych věděl, co se mi tam stane. ²³Vím jen to, že v každém městě mi svatý duch dosvědčuje, že na mě čekají pouta a soužení. ²⁴Považuji však pro sebe svůj život za nic, abych mohl dokončit svůj úkol a službu, kterou jsem obdržel od pána Ježíše: vydávat svědectví o evangeliu Boží milosti. ²⁵Nyní vím, že vy všichni, mezi nimiž jsem chodil ohlašovat evangelium o Království,¹⁰² už moji tvář neuvídíte. ²⁶A tak vám dnes svědčím, jsem nevinný krví všech lidí, ²⁷protože jsem neustoupil, abych vám neoznámil celý Boží plán.¹⁰³

20²⁸Bděte nad sebou i nad celým stádem, v němž vás svatý duch ustanovil za dozorce, abyste pásli Boží církev, kterou získal krví svého vlastního Syna. ²⁹Vím, že po mém odchodu mezi vás přijdou divocí vlci, kteří nebudou mírní vůči stádu. ³⁰Z vašeho vlastního středu povstanou muži, kteří

převrátí pravdu, aby odcizili učedníky pro sebe. ³¹Bud'te tedy ve střehu! Nezapomeňte, že po dobu tří let jsem nikdy nepřestal každého se slzami napomínat, ve dne v noci. ³²A nyní vás svěřuji Bohu a slovu Jeho milosti,¹⁰⁴ které vás může vybudovat a dát vám dědictví mezi všemi svatými. ³³Nežádal jsem nikoho o stříbro, zlato ani oblečení. ³⁴Sami víte, že tyto moje ruce zajišťovaly mé vlastní potřeby i těch, kteří byli se mnou. ³⁵Ve všem, co jsem dělal, jsem vám ukázal, že při této práci byste měli pomáhat slabým a pamatovat na slova pána Ježíše, když sám řekl: 'Je blaženější dávat než přijímat.'

³⁶Když to řekl, poklekl a modlil se se všemi. ³⁷Všichni otevřeně plakali, objímali Pavla a líbali ho. ³⁸Byli obzvláště smutní kvůli tomu, co řekl o tom, že už neuvidí jeho tvář. Potom ho doprovodili na loď.

21 ¹Když jsme se od nich odtrhli, vypluli jsme přímou cestou ke Kosu a druhý den na Rhodos a odtud do Patary. ²Poté, co jsme našli loď plující do Fénicie, jsme šli na palubu a vypluli. ³Když jsme ke Kypru přijeli na dohled a nechali jsme jej nalevo, plavili jsme se do Sýrie a přistáli jsme v Tyru, protože tam měla loď vyložit svůj náklad. ⁴Když jsme našli učedníky, zůstali jsme tam týden. Ti neustále říkali Pavlovi prostřednictvím ducha, že by neměl vkročit do Jeruzaléma. ⁵Když tam naše dny skončily, odešli jsme a pokračovali v cestě. Všichni věřící s manželkami a dětmi nás doprovázeli, dokud jsme nebyli mimo město. Klekli jsme si na pláži a modlili se. Po rozloučení jsme nastoupili na loď a oni se vrátili domů.

⁷Když jsme dokončili plavbu z Tyru, dorazili jsme do Ptolemaidy. Pozdravili jsme

¹⁰⁰ Svátek by zaručil velké publikum, které potřebuje slyšet evangelium.

¹⁰¹ Je důležité si pamatovat, že neustálé úsloví "naš pán Ježíš" nám říká, že Ježíš zde nedostává titul JHVH, posvátné jméno. V hebrejštině je nemožné říci "můj JHVH" nebo "naš JHVH". Titul "pán" pro Ježíše vychází ze slavného Ž 110:1 kde je "můj pán" (ne Pán), titul (*adoni*), který se pro Božstvo nikdy nepoužívá.

¹⁰² **Šestý text o Království ve Skutcích.** Toto je zásadně důležitý verš pro zjištění snadné skutečnosti, že evangelium Boží milosti se nijak neliší od evangelia o Království, jaké kázali Je-

žíš a Pavel. "Kázání evangelia o Boží milosti" (v. 24) je synonymem pro "ohlašování evangelia o Království" (v. 25; s. 19:8; 28:23, 30, 31).

¹⁰³ Toto jsou varovná slova pro věřící a zvláště pro učitele za všech okolností. V žádném případě není součástí Boží rady, která by měla být vynechána nebo omezena z důvodu popularity nebo tlaku ostatních, jejichž porozumění je chybné nebo slabé. "Kdo miluje příbuzné více než mě, není mě hoden," řekl Ježíš (Mt 10:37).

¹⁰⁴ Synonymum pro evangelium o Království ve v. 24-25

bratry a sestry a strávili jsme s nimi den. ⁸Následujícího dne jsme je opusili a šli do Cézareje. Bydleli jsme v domě Filipa evangelisty, který byl jedním ze sedmi. ⁹Filip měl čtyři panenské dcery, které byly prorokyněmi.¹⁰⁵ ¹⁰Když jsme tam zůstali mnoho dní, přišel z Judeje prorok jménem Agabus. ¹¹Přišel k nám a vzal si Pavlův opasek, svázal si ruce a nohy a řekl: "Toto říká svatý duch: Tímto způsobem Židé v Jeruzalémě spoutají muže, který vlastní tento opasek, a vydají ho pohanům." ¹²Když jsme to slyšeli, prosili jsme my i tamní věřící Pavla, aby nechodil do Jeruzaléma. Pavel odpověděl: "Co to děláte, když pláčete a lámáte mé srdce? Jsem totiž připraven nejen být svázán, ale také zemřít v Jeruzalémě pro jméno pána Ježíše." ¹⁴Protože se nedal přesvědčit, neřekli jsme už nic jiného než: "Staň se vůle Pána."

¹⁵Po těchto dnech jsme se připravili a vydali se na cestu do Jeruzaléma. ¹⁶Někteří z učedníků z Cézareje také šli s námi a přivedli nás do domu Mnasona z Kypru, učedníka od prvních dnů, u kterého jsme hodlali zůstat.

¹⁷Když jsme přišli do Jeruzaléma, tam nás bratři a sestry s radostí přivítali. ¹⁸Následujícího dne šel Pavel s námi za Jakubem a byli tam všichni starší. ¹⁹Poté, co je pozdravil, Pavel po pořádku informoval o věcech, které Bůh vykonal mezi pohany prostřednictvím jeho služby. ²⁰Když to uslyšeli, oslavovali Boha. Řekli Pavlovi: "Vidíš, bratře, kolik tisíc Židů se stalo věřícími a všichni jsou horliví pro Zákon. ²¹Byli o tobě informováni, že učíš všechny Židy žijící mezi pohany, aby opustili Mojžíše a říkáš jim, aby neobřezávali své děti a neřídili se zvyky. ²²Co je tedy možné udělat? Nepochybně uslyší, že jsi přišel. ²³Udělej tedy, co ti řekneme: Máme čtyři muže, kteří složili přísahu. ²⁴Vezmi je a očisti se s nimi a zaplať jim výdaje za oholení hlav. Pak všichni budou

vědět, že na tom, co o tobě slyšeli, není pravda, ale že ty sám žiješ v souladu se Zákonem. ²⁵Ale pohanům, kteří uvěřili, jsme napsali rozhodnutí, že by se měli vyhnout masu obětovaného modlám, krvi, masu uškracených zvířat a sexuální nemravnosti." ²⁶Pavel tedy vzal muže a následujícího dne se očistil a šel s nimi do chrámu¹⁰⁶ a oznámil jim dokončení dnů očištění, kdy bude obětována oběť za každého z nich.

²¹²⁷Když uběhlo téměř sedm dní, Židé z Asie, když viděli Pavla v chrámu, podnítili celý zástup a vložili na něj ruce, ²⁸křičeli: "Lidé Izraele, pomozte! Toto je muž, který každého všude učí proti našemu lidu, Zákonu a tomuto místu. A dokonce přivedl do chrámu Řeky a poskrnil toto svaté místo!" ²⁹Viděli totiž ve městě s Pavlem Efezana Trofima a předpokládali, že ho Pavel přivedl do chrámu. ³⁰Celé město se rozvířilo a lid se seběhl. Chytili Pavla a táhli ho z chrámu. Ihned byly zavřeny dveře. ³¹Když se ho pokoušeli zabít, bylo veliteli římské kohorty zasláno hlášení, že celý Jeruzalém je ve vřavě. ³²Velitel okamžitě vzal vojáky a setníky a seběhli k lidem. Když dav uviděl velitele a vojáky, přestali Pavla bít. ³³Velitel pak přišel, zatkl Pavla, nařídil, aby byl spoután dvěma řetězy, a zeptal se, kdo je a co udělal. ³⁴Někteří z davu však křičeli jedno a další něco jiného. Když velitel nebyl schopen zjistit fakta kvůli všemu tomu hluku, nařídil, aby byl Pavel přiveden do kasáren. ³⁵Když Pavel přišel ke schodům, nesli ho vojáci kvůli násilí davu, ³⁶protože za nimi šel dav a křičel: "Pryč s ním!"

³⁷Když měl být Pavel přiveden do kasáren, zeptal se velitele: "Mohu s tebou mluvit?" Velitel řekl: "Ty umíš řečtinu? ³⁸Nejsi tedy Egypťan, který vyvolal vzpouru a před časem vedl čtyři tisíce zabijáků na poušť?" ³⁹Pavel odpověděl: "Jsem Žid z Tarsu v Kilikii, občan významného města. Prosím, dovol mi promluvit k lidem." ⁴⁰Když mu velitel

¹⁰⁵ Ne nutně prorokyně ve smyslu předvídání, ale dámy, které se důkladně podílely na službě vzdělávání a povzbuzování (1. Kor. 11:4–5; 3 a násl.).

¹⁰⁶ Tato epizoda naznačuje, že Pavlovo porozumění bylo radikálnější než Jakubovo, ale Pavel byl při této příležitosti ochoten být diplomatický. V Galatském a Koloském se postavil Pavel proti vnucování Mojžíšova zákona co do litery

každému věřícímu a v Řím. 14:14, 20 Pavel mluvil jako Žid a křesťan způsobem, který nemohl znamenat, že učil zákony o jídle v Lev. 11. Pavel v Galatánům hovoří o obřízce na těle jako o zbytečné pro Žida nebo cizince (Gal 5:2, 3, 11). Vehementně řekl, že pokud někdo trvá na dodržování zákona obřízky na těle, bude muset dodržovat celý zákon.

dal svolení, stál Pavel na schodech a rukou ukázal lidem. Nastalo nad nimi velké ticho a on je oslovil aramejsky:

22¹"Bratři a otcové, poslouvejte obranu, kterou vám nyní předkládám."²Když uslyšeli, že je oslovuje v aramejštině, ztichli. ³Řekl: "Jsem Žid narozený v Tarsu v Kilikii, ale vychován v tomto městě. Byl jsem přísně vzděláván Gamalielem podle Zákona našich otců a byl jsem horlivý pro Boha, stejně jako vy všichni dnes. ⁴Tu Cestu jsem pronásledoval až k smrti, svazoval jsem a vydával do vězení muže i ženy. ⁵Velekněz a rada starších o tom mohou svědčit. Dostal jsem od nich dopisy bratrům a cestoval jsem do Damašku, abych je v řetězech přivedl do Jeruzaléma, aby byli potrestáni.

⁶Když jsem byl na cestě, poblíž Damašku asi v poledne, najednou kolem mě zazářilo z nebe jasné světlo. ⁷Padl jsem na zem a slyšel hlas, který mi říkal: 'Saule, Saule, proč mě pronásleduješ?' ⁸Odpověděl jsem: 'Kdo jsi, pane?' Řekl mi: 'Já jsem Ježíš Nazaretský, kterého pronásleduješ.' ⁹Ti, kteří byli se mnou, viděli světlo, ale nerozuměli hlasu, který ke mně mluvil. ¹⁰Zeptal jsem se: 'Co mám dělat, pane?' Pán mi řekl: 'Vstaň a jdi do Damašku. Tam ti bude řečeno o všem, co bylo určeno, abys konal.' ¹¹Jelikož jsem nemohl vidět kvůli jasu tohoto světla, veden rukama těch, kteří byli se mnou, přišel jsem do Damašku.

¹²Přišel ke mně muž jménem Ananiáš, zbožný podle Zákona, a vysoce ceněný všemi Židy žijícími v Damašku. ¹³Postavil se vedle mě a řekl: 'Bratře Saule, získej zpět svůj zrak!' V tu chvíli jsem na něj vzhledl. ¹⁴Řekl: 'Bůh našich otců tě ustanovil, abys poznal Jeho vůli a viděl Spravedlivého a slyšel o něm. ¹⁵Budeš pro něj svědkem všem lidem toho, co jsi viděl a slyšel. Tak proč čekáš? ¹⁶Vstaň, dej se pokřtít a nech smýt své hříchy vzýváním jeho jména.'

¹⁷Když jsem se vrátil do Jeruzaléma, zatímco jsem se modlil v chrámu, upadl jsem do transu ¹⁸a viděl jsem ho, jak mi říká: 'Pospěš si! Rychle vypadni z Jeruzaléma, protože nepřijmou tvé svědectví o mně.' ¹⁹Řekl jsem: 'pane, oni sami vědí, že jsem věznil a bil v každé synagoze ty, kdo v tebe věří. ²⁰A když byl zavražděn tvůj svědek

Štěpán, přihlížel jsem také, souhlasil s jeho smrtí a hlídal pláště těch, kteří ho zabíjeli.' ²¹Řekl mi: 'Jdi, protože tě odtud pošlu daleko k pohanům.'"

²²Naslouchali mu, dokud neřekl toto, ale potom křičeli: "Zbav se země tohoto muže - nemělo by mu být dovoleno, aby žil!" ²³Když to vykřikli, svlékli si pláště a vyhazovali prach do vzduchu. ²⁴Velitel přikázal, aby byl Pavel přiveden do kasáren, a přikázal, aby byl vyslýchán bičováním, aby zjistil, proč na něj lidé tak křičeli. ²⁵Když ho natahovali, aby byl zbičován, zeptal se Pavel setníka, který tam stál: "Je pro tebe legální bičovat římského občana, který nebyl shledán vinným?" ²⁶Když to setník uslyšel, šel k veliteli a řekl mu: "Co se chystáš udělat? Tento muž je římský občan." ²⁷Velitel přišel a zeptal se Pavla: "Jsi římský občan?" Pavel odpověděl: "Ano" ²⁸Velitel řekl: "Koupil jsem si své občanství za velkou částku." Pavel odpověděl: "Ale já jsem se skutečně narodil jako římský občan." ²⁹Ti, kteří se chystali Pavla vyslýchat, se od něj okamžitě drželi dál. Velitel se bál, když zjistil, že Pavel je římský občan, protože ho dal do řetězů.

³⁰Následujícího dne, když chtěl vědět pravdu o tom, proč ho Židé obviňují, ho však propustil a přikázal, aby se sešli nejvyšší kněží a celá rada. Přivedl Pavla a postavil ho před ně.

23¹Pavel se podíval přímo na radu a řekl: "Bratři, žil jsem s čistým svědomím před Bohem dodnes." ²Velekněz Ananiáš přikázal těm, kteří stáli u něj, aby ho udeřili přes ústa. ³Pavel mu řekl: "Bůh tě udeří, ty obílená stěno! Sedíš tady, abys mě soudil podle Zákona, a v rozporu se Zákonem přikazuješ, abych byl udeřen?" ⁴Ti, kdo stáli poblíž, řekli: "Znevažuješ Božího velekněze?" ⁵Pavel řekl: "Neuvědomil jsem si, bratři, že je veleknězem. Jak je psáno: 'Nemáš mluvit špatně o vládci svého lidu.'"

⁶Pavel poznal, že částí rady byli saduceové a další farizeové, a zakřičel: "Bratři, já jsem farizej, syn farizeů. Jsem souzen za naději na vzkříšení mrtvých!" ⁷Když to řekl, začala hádka mezi farizeji a saduceji a shromáždění bylo rozděleno. ⁸Saduceové totiž říkají, že neexistuje vzkříšení, ani an-

děle, ani duchové, ale farizeové v to všechno věří. ⁹Nastal velký křik a někteří farizejští náboženští učitelé vstali a silně se přeli: "Na tomto muži nenacházíme nic špatného! Co když k němu mluvil duch nebo anděl?" ¹⁰Když nastala prudká hádka, velitel v obavě, že Pavla roztrhají na kusy, přikázal vojákům, aby šli a násilím ho od nich odvedli a přivedli do kasáren.

¹¹Následující noc stál pán u Pavla a řekl: "Neboj se. Jak jsi svědčil o mé věci v Jeruzalémě, musíš svědčit i v Římě."

¹²Když byl den, někteří Židé se spojili, zavázali se přísahou a přísahali, že nebudou jíst ani pít, dokud nezabijí Pavla. ¹³Více než čtyřicet lidí bylo součástí tohoto spiknutí. ¹⁴Šli za nejvyššími kněžími a staršími a řekli: "Zavázali jsme se slavnostní přísahou, že nebudeme nic jíst ani pít, dokud nezabijeme Pavla. ¹⁵Proto vy a rada informujte velitele, že by měl Pavla přivést k vám, jako abyste jeho případ zkoumali pečlivěji. Jsme připraveni ho zabít, než se sem dostane."

¹⁶Ale Pavlův synovec se doslechl o jejich spiknutí, šel do kasáren a řekl to Pavlovi. ¹⁷Pavel přivolal jednoho ze setníků a řekl: "Vezmi tohoto mládence k veliteli, protože mu má co říci." ¹⁸Setník tedy vzal Pavlova synovce a vedl ho k veliteli a řekl: "Vězeň Pavel mě povolal a požádal mě, abych k tobě přivedl toho mladého muže, protože ti má něco říci." ¹⁹Velitel vzal mladého muže za ruku, odtáhl ho stranou a soukromě se ho zeptal: "Co mi musíš říci?" ²⁰Řekl: "Židé se spikli, že tě požádají, abys zítra přivedl Pavla do rady, jako by chtěli jeho případ důkladněji prozkoumat. ²¹Nenech se však k tomu přesvědčit, protože na něj bude číhat více než čtyřicet z nich. Zavázali se přísahou, že nebudou jíst ani pít, dokud ho nezabijí. Nyní jsou připraveni a čekají, až budeš souhlasit s jejich požadavkem." ²²Velitel mladíka pustil a přikázal mu: "Neříkej nikomu, že jsi mi to oznámil."

²³Zavolal dva setníky a řekl: "Připravte dvě stě vojáků na cestu do Cézareje, sedmdesát vojáků na koních a dvě stě dalších ozbrojených kopími. Připravte je na odchod v devět hodin večer. ²⁴Poskytněte Pavlovi koně k jízdě, abyste ho bezpečně odvedli

ke guvernérovi Felixovi." ²⁵Napsal dopis, který zněl takto: ²⁶"Od Klaudia Lysia pozdravy jeho Excelenci guvernérovi Felixovi! ²⁷Tento muž byl zadržen Židy a měl být jimi zabít, když jsem přišel s vojáky a zachránil ho, když jsem se dozvěděl, že je římským občanem. ²⁸Chtěl jsem znát důvod jejich obvinění a vzal jsem ho do jejich rady. ²⁹Zjistil jsem, že je obviňován ve věcech týkajících se jejich zákona, ale nenašel jsem žádné obvinění hodné smrti nebo vězení. ³⁰Když jsem byl informován, že proti tomuto muži došlo k spiknutí, poslal jsem ho okamžitě k tobě, a povolal jeho žalobce, aby proti němu vznesli svá obvinění."

³¹Vojáci tedy splnili rozkazy a odvezli Pavla v noci do Antipatris. ³²Následujícího dne nechali jezdce jet s ním a vrátili se do kasáren. ³³Když přijeli do Cézareje, doručili dopis guvernérovi a předali mu také Pavla. ³⁴Když si dopis přečetl, zeptal se, z jaké provincie je Pavel. Když se dozvěděl, že pochází z Kilikie, řekl: "Vyslechnu tě, až dorazí tví žalobci." Přikázal, aby byl Pavel držen v Herodově paláci.

24 ¹Po pěti dnech přišel velekněz Ananiáš s některými ze starších a právníkem jménem Tertullus. Před guvernérem předložili svůj případ proti Pavlovi. ²Když byl Pavel povolán, Tertullus ho začal obviňovat slovy: "Užíváme si hodně pokoje kvůli tobě a v tomto národě se dělají reformy kvůli tvé předvídavosti. ³Nejznamenitější Felixi, vždy a všude to uznáváme s nejhlubší vděčností. ⁴Ale nechci tě zdržovat, žádám tě o laskavost, abys nás krátce vyslechl. ⁵Zjistili jsme, že tento muž je buřič, podněcovatel povstání všech Židů po celém světě. Je vůdcem sekty nazarenských. ⁶Pokusil se dokonce zneuctít chrám, a tak jsme ho zatkli.¹⁰⁷ ⁸Když ho prozkoumáš sám, zjistíš, že všechna tato obvinění jsou pravdivá." ⁹Židé se připojili k obviněním a potvrdili, že je to pravda.

¹⁰Když mu guvernér ukázal, aby promluvil, Pavel odpověděl: "Protože vím, že jsi byl soudcem tohoto národa po mnoho let s radostí dělám svou obhajobu. ¹¹Můžeš si ověřit, že před necelými dvanácti dny jsem šel k uctívání do Jeruzaléma. ¹²Moji žalobci

¹⁰⁷ Rané rukopisy neobsahují verš 7.

mě nenašli, že bych se s někým hádal nebo podněcoval dav, ať už v chrámu, v synagógách nebo kdekoli ve městě. ¹³A nemohou ti dokázat to, z čeho mě obviňují. ¹⁴Ale přiznávám toto: Podle té Cesty, kterou nazývají sektou, sloužím Bohu našich otců a věřím všemu, co je učeno v Zákoně a napsáno v prorocích. ¹⁵Mám v Bohu stejnou naději jako oni, že dojde ke vzkříšení spravedlivých i nespravedlivých. ¹⁶Proto se snažím, abych měl vždy čisté svědomí před Bohem a před lidmi. ¹⁷Po několika letech jsem přišel přinést dary pro chudé svého národa a dát oběti. ¹⁸Když jsem to dělal, našli mě v chrámu, rituálně očištěného, bez jakéhokoli davu nebo výtržnosti. ¹⁹Někteří Židé z provincie Asie by však měli být zde před tebou, aby vznesli obvinění, kdyby proti mně něco měli. ²⁰Jinak ať tito muži sami řeknou, jakého zločinu jsem se dopustil, když jsem stál před radou, ²¹pokud to není pro tuto jednu věc, že jsem křičel, když jsem stál před nimi: 'Stojím dnes před soudem před vámi kvůli vzkříšení mrtvých.'

²²Felix, který přesněji porozuměl Cestě, přerušil jednání a řekl: "Až přijde velitel Lysias, rozhodnu o tvém případě." ²³Nařídil setníkovi, aby Pavla nechal ve vazbě, ale aby mu poskytl určitou svobodu a aby nezakazoval žádnému z Pavlových přátel, aby mu sloužili nebo ho navštívili.

²⁴Po několika dnech přišel Felix se svou ženou Drusillou, která byla Židovka. Poslal pro Pavla a poslouchal, jak mluví o víře v Mesiáše Ježíše. ²⁵Zatímco Pavel hovořil o spravedlnosti, sebeovládání a nadcházejícím soudu, Felix se vyděsil a řekl: "Teď jdi, a až mi to bude vyhovovat, pošlu pro tebe." ²⁶Doufal, že mu Pavel dá peníze, a tak Felix posílal pro Pavla co nejčastěji a mluvil s ním. ²⁷Po dvou letech Felixe vystřídal Porcius Festus. Protože chtěl udělat Židům laskavost, Felix nechal Pavla ve vězení.

25 ¹Tři dny poté, co Festus přišel do provincie, odjel z Cesareje do Jeruzaléma. ²Vrchní kněží a židovští vůdci vznesli formální obvinění proti Pavlovi. ³Prosili Festa o laskavost, aby byl Pavel přiveden do Jeruzaléma, protože plánovali na cestě ho přepadnout a zabít. ⁴Festus odpověděl, že Pavel je držen ve vazbě v Cesareji a že

on sám tam brzy půjde. ⁵Řekl jim: "Ať vaši vůdci jdou se mnou a pokud ten muž udělal něco špatného, mohou proti němu vznést obvinění."

⁶Když tam s nimi pobyl asi deset dní, odjel Festus do Cesareje. Následujícího dne se posadil na soudnou stolicí a přikázal, aby byl Pavel přiveden dovnitř. ⁷Když Pavel vešel, stáli kolem něj Židé, kteří přišli z Jeruzaléma, a vznesli proti němu mnoho vážných obvinění, která nemohli dokázat. ⁸Pavel na svou obranu řekl: "Neudělal jsem nic proti židovskému zákonu, proti chrámu ani proti císaři." ⁹Ale Festus, který chtěl Židům prokázat laskavost, se zeptal Pavla: "Jsi ochoten jít do Jeruzaléma a být tam přede mnou souzen na základě těchto obvinění?" ¹⁰Pavel řekl: "Stojím před císařovým soudním stolicí, kde bych měl být souzen. Jak jsi velmi dobře věděl, Židům jsem neudělal nic špatného. ¹¹Pokud jsem udělal něco špatného a dopustil se něčeho, co si zasluhuje smrt, neodmítám zemřít. Ale pokud žádné z jejich obvinění proti mně není pravdivé, pak mě jim nikdo nemůže vydat. Odvolávám se k císaři!" ¹²Festus poté, co se poradil se svou radou, odpověděl: "Odvolal ses k císaři, tak k císaři půjdeš!"

¹³Po několika dnech dorazil král Agripa a jeho sestra Bernice do Cézareje a vzdali úctu Festovi. ¹⁴Zůstali tam několik dní a Festus představil Pavlův případ králi se slovy: "Zůstal zde muž uvězněný Felixem. ¹⁵Když jsem byl v Jeruzalémě, obvinili ho židovští nejvyšší kněží a starší a požadovali proti němu odsuzující rozsudek. ¹⁶Odpověděl jsem jim, že není zvykem Římanů někoho vydávat, než se setká se svými žalobci tváří v tvář a má příležitost se proti obvinění bránit. ¹⁷Když sem přišli jeho žalobci, nezdržoval jsem to, ale následujícího dne jsem seděl na soudní stolicí a přikázal, aby byl ten muž předveden přede mě. ¹⁸Když jeho žalobci vstali, neobvinili ho ze zlých skutků, které jsem očekával. ¹⁹Místo toho s ním měli několik sporů ohledně jejich vlastního náboženství a ohledně mrtvého muže jménem Ježíš, o kterém Pavel řekl, že je naživu. ²⁰Nevěděl jsem co dělat, jak tyto záležitosti vyšetřit, a tak jsem se ho zeptal, jestli je ochoten jít do Jeruzaléma, aby tam mohl stanout před soudem. ²¹Ale

Pavel se odvolal, aby byl jeho případ souzen před císařem, a tak jsem mu přikázal, aby byl držen ve vazbě, dokud ho nebudu moci poslat k císařovi." ²²Agrippa řekl Festovi: "Rád bych toho muže slyšel sám." Felix odpověděl: "Zítra ho uslyšíš."

²³Dalšího dne, když Agrippa a Bernice dorazili s velkou pompou, vešli do hlediště s veliteli a vůdci města. Potom Festus přikázal, aby byl Pavel přiveden. ²⁴Festus řekl: "Králi Agrippe, a všichni, kteří jste s námi zde přítomni, vidíte tohoto muže, o kterého mě žádal celý dav Židů, jak v Jeruzalémě, tak zde, přitom křičeli, že by mu nemělo být dovoleno déle žít. ²⁵Zjistil jsem však, že neudělal nic, co by si zasloužilo smrt, a protože se odvolal k Jeho Veličenstvu císaři, rozhodl jsem se ho tam poslat. ²⁶Ale nemám nic určitého, co bych o něm psal svému pánu. Proto jsem ho přivedl před vás všechny, zvláště před tebe, králi Agrippe, abych po přezkoumání mohl napsat něco definitivního. ²⁷Zdá se mi nerozumné poslat vězně, aniž bych upřesnil obvinění proti němu."

26 ¹Agrippa řekl Pavlovi: "Můžeš mluvit sám za sebe." Potom Pavel vztáhl ruku a začal svou obhajobu: ²"Pokud jde o všechna tato obvinění Židů, považuji sám za štěstí, králi Agrippe, že se dnes mohu hájit před tebou, ³zejména proto, že jsi odborníkem na všechny židovské zvyky a otázky. Proto tě prosím, abys mě trpělivě vyslechl.

⁴Všichni Židé znají můj způsob života od mého mládí - počínaje v mé zemi a poté v Jeruzalémě. ⁵Znali mě v minulosti, a budou-li ochotni svědčit, potvrdí, že jsem žil jako farizej, v nejprísnější sektě našeho náboženství. ⁶Nyní zde stojím před soudem pro naději na slib, který Bůh dal našim otcům, ⁷ve který doufá našich dvanáct kmenů, když budou ve dne v noci upřímně sloužit Bohu. Z této naděje¹⁰⁸ jsem obviňován Židy, Tvoje Veličenstvo! ⁸Proč si vy lidé myslíte, že je neuvěřitelné, že Bůh vzkřísí mrtvé?

⁹Sám jsem byl přesvědčen, že bych měl dělat co nejvíc proti jménu a autoritě

Ježíše z Nazareta. ¹⁰A dělal jsem to v Jeruzalémě. Nejenže jsem zavíral do vězení mnohé svaté poté, co jsem dostal pravomoc od velekněží, ale také, když byli odsouzeni k smrti, jsem proti nim dal svůj hlas. ¹¹Často jsem je trestal ve všech synagógách a snažil se udělat z nich rouhače. Protože jsem byl proti nim nesmírně rozrušen, cestoval jsem, abych je pronásledoval, i do měst v cizině.

¹²A tak jsem cestoval do Damašku s pravomocí a pověřením od předních kněží. ¹³V poledne, Tvoje Veličenstvo, podél cesty jsem uviděl světlo z nebe, jasnější než slunce, zářící všude kolem mě a kolem těch, kteří cestovali se mnou. ¹⁴Když jsme všichni padli na zem, slyšel jsem, jak ke mně mluví aramejsky: 'Saule, Saule, proč mě pronásleduješ? Ubližuješ si tím, že kopeš proti bodcům.' ¹⁵Zeptal jsem se: 'Kdo jsi, pane?' Pán řekl: 'Jsem Ježíš, kterého pronásleduješ. ¹⁶Ale vstaň. Zjevil jsem se ti za tímto účelem: jmenovat tě služebníkem a svědkem, jak o tom, co jsi viděl, tak o tom, co ti odhalím. ¹⁷Budu tě vysvobozovat od tvého vlastního lidu a od pohanů, ke kterým tě posílám, ¹⁸abys otevřel jejich oči, aby se obrátili z temnoty ke světlu a od panství Satana k Bohu, aby obdrželi odpuštění hříchů a dědictví mezi těmi, kdo jsou posvěceni vírou ve mě.'

26¹⁹Proto jsem, králi Agrippe, nebyl neposlušný tomuto nebeskému vidění, ²⁰ale vyhlášoval jsem nejprve lidem v Damašku, poté v Jeruzalémě a v celé Judeji, a také pohanům, aby činili pokání a obraceli se k Bohu a konali skutky v souladu s pokáním. ²¹Z tohoto důvodu mě Židé chytili v chrámu a pokusili se mě zabít. ²²Ale Bůh mi pomáhal dodnes, a proto zde stojím, abych svědčil lidem každého postavení, a neříkám nic kromě toho, o čem mluvili proroci a Mojžíš, že se stane: ²³že Mesiáš bude trpět a díky svému vzkříšení z mrtvých bude první, kdo bude hlásat světlo našemu lidu i pohanům."

²⁴Když to Pavel říkal na svou obhajobu, Festus ho hlasitě přerušil: "Pavle, ztratil jsi rozum! Tvé velké vzdělání tě přivádí k šílenství!" ²⁵Ale Pavel odpověděl: "Neztratil jsem rozum, vynikající Feste, ale prohlašuji prav-

¹⁰⁸ Naděje křesťanského evangelia o Království, že se Ježíš vrátí na Zemi (Mt 5:5; Zj 5:10), že bude panovat a vládnout s věřícími v obno-

vené společnosti (Dan 2:44; 7:14, 18, 22, 27; Mt. 19:28; Skutky 3:21).

divá a rozumná slova. ²⁶Král o těchto věcech ví a já s ním mluvím otevřeně. Jsem přesvědčen, že žádná z těchto věcí neunikla jeho pozornosti, protože nic z toho nebylo provedeno potajmu. ²⁷Králi Agrippa, věříš prorokům? Víím, že ano." ²⁸Agrippa řekl Pavlovi: "Za krátkou dobu bys mě přesvědčil, abych se stal křesťanem!" ²⁹Pavel odpověděl: "Ať už to trvá krátkou nebo dlouhou dobu, modlím se k Bohu, aby ses nejen ty, ale i každý, kdo mě dnes slyší, stal takovým jakým jsem já - kromě těchto řetězů!"

³⁰Král vstal, spolu s místodržícím a Bernice a ostatními, kteří seděli s nimi. ³¹Když odcházeli, říkali si: "Tento muž nedělá nic, co by bylo hodno smrti nebo vězení." ³²Agrippa řekl Festovi: "Tento muž by mohl být propuštěn, kdyby se neodvolával k cézarovi."

27 ¹Když bylo rozhodnuto, že odplujeme do Itálie, doručili Pavla a některé další vězně setníkovi jménem Julius z císařské kohorty. ²Nalodili jsme se na loď z Adramyttia, která se chystala plout k pobřeží provincie Asie, vypluli jsme. Byl s námi Aristarchos, Makedonec z Tesaloniky. ³Následujícího dne jsme se zastavili u Sidonu. Julius jednal s Pavlem laskavě a dal mu svolení jít k jeho přátelům, kteří mu mohli zajistit jeho potřeby. ⁴Vyrazili jsme odtud a plavili jsme se pod ochranu Kypru, protože vítr byl proti nám. ⁵Když jsme vypluli přes moře u Cilicie a Pamfylie, přijeli jsme do Myry v Lýkii. ⁶Tam setník našel alexandrijskou loď plující do Itálie a dal nás na palubu. ⁷Po mnoha dnech pomalé plavby jsme s obtížemi dorazili nedaleko Knidu. Protože nám vítr nedovolil jet dál, plavili jsme se pod ochranou Kréty, nedaleko Salomone. ⁸S obtížemi jsme se plavili podél pobřeží a dostali jsme se na místo zvané Dobré Přístavy poblíž města Lasea.

⁹Poté, co uplynul značný čas, byla plavba nyní nebezpečná, protože půst¹⁰⁹ už skončil. Pavel je začal varovat, ¹⁰"Muži, vidím, že tato cesta skončí katastrofou a těžkými ztrátami - nejen nákladu a lodi, ale i našich životů." ¹¹Ale setník byl více přesvědčen kapitánem a majitelem lodi než tím, co řekl Pavel. ¹²Vzhledem k tomu, že pří-

stav nebyl vhodný pro zimu, většina se rozhodla odtud vyplout a zjistit, zda se mohou dostat do Fénixu a strávit tam zimu. Jednalo se o přístav na Krétě, který byl obrácen na jihozápad a severozápad.

¹³Když od jihu začal foukat slabý vítr, protože si mysleli, že jejich plán bude fungovat, zvedli kotvu a plavili se podél pobřeží Kréty a zůstávali blízko pobřeží. ¹⁴Ale zanedlouho se z pevniny snesl velmi prudký vítr zvaný "severovýchodní". ¹⁵Lod' byla jím chycena, a protože nemohla čelit větru, vzdali jsme to a nechali jsme se hnát vpřed. ¹⁶Když jsme podjížděli ochranu malým ostrovem jménem Klauda, dokázali jsme s velkými obtížemi dostat lodní člun pod kontrolu. ¹⁷Poté, co jej námořníci vyzvedli na palubu, použili k upevnění lodi podpírající lana. V obavě, že by najeli na mělčinu na pláži Syrtis, spustili mořskou kotvu a nechali loď unášet. ¹⁸Následujícího dne, protože jsme byli tak silně vyčerpaní bouří, začali házet náklad přes palubu. ¹⁹A třetího dne pomocí vlastních rukou hodili výstroj lodi přes palubu. ²⁰Po několik dní jsme nemohli vidět slunce ani hvězdy a bouře zuřila dál, dokud nakonec nezmizela veškerá naděje na záchranu.

²¹Protože mnozí z nich nechtěli jít, postavil se mezi ně Pavel a řekl: "Muži, měli jste mě poslouchat a neplout z Kréty. Pak byste této škodě a ztrátě unikli. ²²Ale nyní vám doporučuji zachovat si odvalu, protože nedojde ke ztrátám na životech, ale pouze lodi. ²³Včera v noci stál u mě anděl Boha, jemuž patřím a kterému sloužím, ²⁴a řekl: 'Neboj se, Pavle. Musíš stát před cézarem a Bůh ti milostivě dal životy všech těch, kteří se plaví s tebou.' ²⁵Udržujte tedy svou odvalu, muži, protože věřím Bohu. Bude to přesně tak, jak mi bylo řečeno. ²⁶Musíme však na nějakém ostrově narazit na mělčinu."

²⁷Čtrnáctou noc, když jsme byli hnáni přes Jaderské moře, o půlnoci námořníci tušili, že země je blízko. ²⁸Když měřili hloubku olovnicí, naměřili hloubku dvaceti sáhů a o něco později znovu měřili a bylo jich patnáct. ²⁹V obavě, že bychom mohli narazit na mělčinu na skály, spustili ze zádi čtyři kotvy a přáli si, aby nastal den. ³⁰Námořníci

¹⁰⁹ Židovský den smíření na podzim. Nastanou

nebezpečné zimní větry

se pokoušeli uniknout z lodi a spustili z lodi člun do moře, předstírajíce, že se chystají z člunu spustit kotvy. ³¹Ale Pavel řekl setníkovi a vojákům: "Pokud tito muži nezůstanou na lodi, vy sami nebudete zachráněni." ³²Vojáci tedy odřízli lana člunu a nechali jej unášet pryč.

³³Těsně před rozbřeskem Pavel všechny vyzval, aby něco snědli, a řekl: "Dnes je čtrnáctý den, kdy jste byli neustále ve střehu a pokračovali bez jídla, ³⁴proto vás žádám, abyste něco snědli, protože je to nutné pro vaše přežití. Ani jeden z vás neztratí vlas ze své hlavy!" ³⁵Potom vzal chléb a vzdal díky Bohu před všemi, lámal ho a začal jíst. ³⁶Všichni byli povzbuzeni a jedli také. ³⁷Na lodi bylo dvě stě sedmdesát šest osob. ³⁸Když se najedli dost, začali loď odlehčovat házením pšenice do moře.

³⁹Když nastal den, nemohli zemi rozeznat, ale zahlédli zátoku s pláží, ve které se rozhodli, pokud možno, spustit loď na mělčinu. ⁴⁰Odhodili kotvy a nechali je v moři. Současně uvolnili lana, která držela kormidla, a zvednutím přední plachty proti větru zamířili na pláž. ⁴¹Ale narazili do písečné lavice a najeli lodí na mělčinu. Před se zasekla a nedalo se s ní hýbat, zatímco se záď začala rozbíjet na kousky od vlnobití. ⁴²Vojáci plánovali vězně zabít, aby jim zabránili plavat pryč a uniknout. ⁴³Setník však chtěl Pavla zachránit a zabránil jejich plánu. Nařídil všem, kteří uměli plavat, aby nejprve skočili přes palubu a dostali se na pevninu, a ⁴⁴zbytek, aby následoval ostatní, někteří na prknech a jiní na kouscích z lodi. A tímto způsobem byli všichni bezpečně přivedeni na pevninu.

28 ¹Když jsme se dostali do bezpečí, dozvěděli jsme se, že jsme na ostrově Malta. ²Místní lidé nám prokázali neobvyklou laskavost. Rozdělali oheň a přivítali nás všechny, protože přšelo a byla zima.

³Když Pavel sebral svazek klacků a přiložil je na oheň, vylezl z něj kvůli žáru jedovatý had a přísál se mu na ruku. ⁴Když místní lidé viděli hada visícího na jeho ruce, řekli si navzájem: "Tento muž je nepochybně vrah, a přestože utekl z moře, spravedlnost mu nedovolila žít!" ⁵Pavel však hada seřásl do ohně a nic mu neublížilo. ⁶Očekávali, že oteče nebo náhle padne mrtvý. Ale poté, co dlouho čekali a neviděli, že se mu nic neobvyklého nestalo, si to rozmysleli a řekli, že je bůh. ¹¹⁰

⁷Nedaleko byla pole patřící Publiovi, vůdčímu muži ostrova. Přivítal nás a po tři dny nás pozorně hostil. ⁸Publiův otec byl nemocný, v posteli, měl horečku a úplavici. Pavel šel za ním, a poté se modlil, položil na něj ruce a uzdravil ho. ¹¹¹ ⁹Potom přicházeli ostatní nemocní na ostrově a byli uzdraveni. ¹⁰Velmi si nás ctili, a když jsme vypluli, poskytli nám vše, co jsme potřebovali.

¹¹Po třech měsících jsme vypluli na lodi z Alexandrie, která zimovala na ostrově a která měla jako svou galionovou figuru (t.j. na přidi) Blížence. ¹²Přistáli jsme v Syrakusách a zůstali jsme tam tři dny. ¹³Odtud jsme vypluli a dorazili do Rhegia. Následujícího dne začal foukat jižní vítr a další den jsme dorazili do Puteoli. ¹⁴Tam jsme našli několik bratrů, kteří nás pozvali, abychom u nich zůstali týden. A tímto způsobem jsme se dostali do Říma. ¹⁵Když se bratři a sestry z Říma doslechli o našem příchodu, přišli nám vstříc ¹¹² až k Appiovu fóru a Třem hospodám. Když je Pavel viděl, poděkoval Bohu a byl povzbuzen.

¹⁶Když jsme vstoupili do Říma, bylo Pavlovi dovoleno bydlet sám s vojákem, který ho hlídal. ¹⁷O tři dny později pozval Pavel přední Židy, aby ho navštívili. Když se shromáždili, řekl jim: "Bratři, ačkoli jsem neudělal nic proti našemu lidu nebo zvykům našich otců, byl jsem v Jeruzalémě předán Římanům jako vězeň. ¹⁸Když mě

¹¹⁰ Je to vtipné a ukazuje to ubohou pověru neznalých lidí. Zdá se, že Lukáš, který tak skvěle zaznamenává Pavlův život, ční nad touto nevědomostí. Pavel dokázal převzít kontrolu nad celou lodí a na základě toho, co mu Bůh řekl, je všechny utěšil a povzbudil. Taková je síla pravdy a biblické moudrosti.

¹¹¹ To nám připomíná okamžité uzdravení vyso-

ké horečky Petrovy tchyně Ježíšem u Mat. 8: 14-15.

¹¹² Vyšli ven, aby se setkali s významným návštěvníkem, a doprovodili ho k cíli. Jedná se o přesně stejný postup jako v 1 Tes. 4:16-18, kde budou křesťané chyceni (po Velkém soužení, ne před ním), aby se setkali s Ježíšem a doprovodili ho na zem. Další paralela se nachází v Mat. 25:1, 6.

vyslychali, chtěli mě osvobodit, protože pro rozsudek smrti neexistoval základ proti mně. ¹⁹Když však Židé vznesli námitky, byl jsem donucen odvolat se k cízarovi, ale ne proto, že bych měl nějaké obvinění proti svému vlastnímu národu. ²⁰Z toho důvodu jsem vás požádal, abych vás viděl a mluvil s vámi, protože právě pro naději Izraele¹¹³ nosím tento řetěz." ²¹Odpověděli mu: "Nedostali jsme o tobě žádné dopisy z Judeje, ani sem žádný z našich bratrů nepřišel, aby o tobě oznámil něco zlého nebo o tobě tak mluvil. ²²Rádi bychom však slyšeli, jaké jsou tvé názory, protože víme, že proti této sektě se mluví všude."

²³Stanovili den, aby se s ním setkali; přišli v ještě větším počtu na místo, kde pobýval. Od rána do noci jim Pavel vysvětloval, svědčil o Božím království¹¹⁴ a snažil se je přesvědčit o Ježíši jak z Mojžíšova zákona, tak z proroků. ²⁴Někteří byli přesvědčeni tím, co Pavel řekl, ale jiní odmítli

uvěřit.¹¹⁵ ²⁵Nedokázali se mezi sebou dohodnout a začali odcházet poté, co Pavel promluvil poslední slovo: "Svatý duch správně promluvil prostřednictvím proroka Izaiáše našim otcům: ²⁶Jdi k tomuto lidu a řekni: "Neustále budete slyšet, ale nikdy nebudete rozumět, a budete dál hledět, ale nikdy neuvidíte." ²⁷Neboť mysl těchto lidí otupěla a sotva mohou slyšet ušima, a pevně zavřeli oči.¹¹⁶ Jinak by viděli očima a slyšeli ušima a chápali svou mysl, a obrátili se, a uzdravil bych je."¹¹⁷ ²⁸Tak ať vám je známo, že tato Boží spása¹¹⁸ je nyní vyslána k pohanům a oni ji budou poslouchat."¹¹⁹

³⁰Pavel tam zůstal celé dva roky ve svém vlastním pronajatém domě a vítal každého, kdo k němu přišel, ³¹při čemž ohlašoval evangelium o Božím království a učil o pánu Ježíši Mesiášovi s naprostou otevřeností a bez omezení.¹²⁰

¹¹³ Křesťanské evangelium o Božím království, které bude založeno na Zemi při druhém příchodu Ježíše, na které se nyní křesťané musí se vši naléhavostí a horlivostí připravovat.

¹¹⁴ **Sedmý text o Království ve Skutcích.** Velkým vyvrcholením a závěrem Lukášovy podivuhodné zprávy je informovat nás, že Pavel následoval přesně stejné evangelium o Království jako Ježíš. To je úkol všech věřících až do konce věku (Mt 28:19-20).

¹¹⁵ Srovnej Jana 3:36, kde ústřední otázkou křesťanské víry a spásy je odmítnutí poslouchat Ježíše a věřit v něj nebo ho přijímat tím, že ho posloucháme. Být přesvědčen je totéž jako věřit, a věřit a poslouchat jsou neoddělitelné. Bez poslušnosti nelze mít víru nebo důvěru. Iz. 53:11 nám připomíná, že Mesiáš, Boží služebník, činí lidi spravedlivými nejen svou spásnou smrtí a vzkříšením, ale také svým poznáním. Stejná důležitost je příkládána znalostem v Dan. 12:3, 10. "Lidé zahynou pro nedostatek poznání" (Oz 4:6; Iz 5:13: "Můj lid odchází do vyhnanství pro nedostatek vědomostí.").

¹¹⁶ To rozhodně není kalvinismus! Odpovědnost za víru v evangelium o Království spočívá na vaší lidské volbě. Nejsme roboti, ale máme před sebou výběr. Zavíráme-li oči, jsme zodpovědní

za hrozná důsledky neposlušnosti vůči evangeliu (Mk 1:14-15).

¹¹⁷ Je to přesně stejné spásné evangelium, jaké kázal Ježíš a rozvedené v podobenství o rozsévání. Pokání a odpuštění hříchu jsou podmíněny inteligentním přijetím evangelia o Božím království (Mt. 13:19; Mk. 4:11-12), ve Skutcích často zkráceně v podobě jako "slovo" a v podobenství o rozsévání u Mat. 13, Marek 4 a Lukáš 8. Lukáš 8:12 a Skutky 8:12, které si lze snadno zapamatovat, jsou úžasnými souhrnnými výroky evangelia a naší nezbytnou reakcí na toto evangelium o Království pro záchranu.

¹¹⁸ Boží evangelium o Království (Mk 1:14-15; Lk 4:43; Mt 4:23).

¹¹⁹ Prvotní rukopisy neobsahují v. 29: "Když řekl tato slova, Židé odešli ve velkém sporu mezi sebou."

¹²⁰ **Osmý text o Království ve Skutcích.** Pavel tak končí tam, kde Ježíš začal, vítáním lidí a kázáním Božího evangelia o Božím království. Ježíš přesně to udělal v Lukášovi 9:11: "Přijímal lid a mluvil s nimi o Božím království" (srov. Heb.2,3). 260 našich 15minutových rozhlasových programů o Božím království najdete na restorationfellowship.org. Existuje tam také mnoho článků o Království a evangeliu.

ŘÍMANŮM

1 Od Pavla, služebníka Mesiáše Ježíše, povolaného za apoštola, vyčleněného pro evangelium od Boha,¹ které předem slíbil prostřednictvím svých proroků v Písmu svatém.² Evangelium je o Jeho Synu, který začal existovat jako fyzický potomek Davida,³ a byl označen za Božího Syna s mocí skrze jeho vzkříšení z mrtvých,⁴ podle ducha svatosti, Ježíši Mesiáši, našem pánu.⁵ Skrze něj jsme obdrželi milost a apoštolství, abychom dosáhli poslušnosti víry⁶ mezi všemi

pohany pro jeho jméno.⁷ Jste zařazeni mezi ty, kteří byli pozváni, aby patřili k Ježíši Mesiášovi. Všem z vás v Římě milovaní Bohem a pozvaní, aby byli svatí: Milost a pokoj vám od Boha, našeho Otce, a od pána Ježíše Mesiáše.

Nejprve děkuji svému Bohu skrze Ježíše Mesiáše za vás všechny, protože vaše víra je ohlašována po celém světě. Bůh je mým svědkem, kterému svým duchem sloužím v evangeliu Jeho Syna,⁸ jak na vás neustále

¹ "Boží evangelium" (zde evangelium od Boha) se v NZ objevuje 8krát: Mk. 1:14; Řím. 1:1; 15:16 (orámování knihy Římanům); 2 Kor. 11:7; 1 Tes 2:2, 8, 9; 1 Pet 4:17. Z Marka 1:14–15 víme, že "Boží evangelium" je evangelium o Božím království, jak je poprvé ohlašoval Ježíš. Kázání evangelia o Království bylo záměrem a pointou celého Ježíšova díla pro Boha (Lk 4:43 shrnuje Ježíšovu víru a musí také charakterizovat tu naši). Poslušnost Ježíšových slov je základním bodem křesťanské víry (Jan 12:44nn; 3:36; 2 Jan 7-9; 1 Tim 6:3; Heb 2:3; Skutky 10:36-37). Křesťanství nezačalo na kříži nebo na Letnice, ale kázáním Jana Křtitele, který představil Ježíše (Lk 16:16; Jan 1:17). Ježíš byl prostředníkem Nové smlouvy, nikoli Mojžíšova zákona (Heb 8:6; 9:15; 12:24; 1 Tim. 2:5).

² Hebrejští proroci neustále mluví o znovuzřízení, záchraně, pokoji a útěše v Jeruzalémě, a tedy o nadcházejícím Božím království na zemi. Toto je křesťanské evangelium o Království, jak bylo kázáno Ježíšem a všemi autory NZ. Iz. 52:7 a kontext je dobrým příkladem obsahu evangelia o Království, zjevené Boží vládě prostřednictvím Mesiáše

³ Pavel neobvyklým slovem popsal původ Syna Božího a Davidova. Řekl, že Ježíš "přišel k existenci" (*genomenon*) ze semene Davida. Myslel tím ovšem zázrak, který Bůh vykonal v Marii, která byla ze semene Davidova. Tímto procesem byl Ježíš od svého narození současně Božím synem a Mariiným synem. Stal se Božím synem s mocí při jeho vzkříšení. Skutky 13:33 hovoří o tom, že byl zplozen, přiveden k existenci a byl vyvýšen jako David ve 13:22 (a Mesiáš ve 3:22; 7:37). 13:33 ukazuje na okamžik, kdy ho Bůh zpłodil v Marii. Jeho vzkříšení naopak dokazuje odlišný SZ text ve Skutcích 13:34. KJV je zavádějící ve v. 33, stejně jako skoro všechny české překlady až na Pavlíkův

⁴ Určitě se nestal nejprve Božím Synem při svém

vzkříšení, populární klam. Od svého početí (zplozen, Mt. 1:20) je jmenován Božím synem a v evangeliích si sám říká Boží Syn a často mluví o Bohu jako svém Otci. Všimněte si, že v tomto souhrnném prohlášení, které je rozhodující pro Pavlovo chápání Ježíše, začíná Boží Syn, přichází v existenci jako Davidův potomek (přesně jak říkají Mt. 1 a Lk. 1). Dále je prohlášen za Božího syna s mocí při jeho vzkříšení. Mnoho čtenářů přehlíží skutečnost, že v Pavlově definici je zde **Boží Syn** (v. 3), jehož původ je z linie Davida. Bůh se stal díky zázraku Otcem tohoto Syna v Marii. Pavel neví o žádném věčném Synu, ani o žádném věčném plození.

⁵ "Náš pán" je založen na klíčové SZ věštbě, která definuje Mesiáše ve vztahu k Pánu Bohu. Mesiáš je *adoni*, náš pán, izraelský král. *Adoni* ve všech 195 případech nikdy není Pán Bůh. Lukáš pečlivě rozlišuje pána Mesiáše (Lk 2:11) od PÁNOVA (Jahvova) Mesiáše (Lk 2:26). Alžběta navštívila "matku mého pána" v Luk 1:43 a Marie Magdaléna nevěděla, kam položili "mého pána" (Jan 20:13). Ježíš je Mesiáš, Boží Syn (Lk 1:35), ne Pán Bůh, což by učinilo nemyslitelné – dva, kteří jsou BŮH, dva bohové!

⁶ Kriticky důležitá a užitečná fráze ukazující, že víra bez poslušnosti Ježíši není skutečná víra. To "rámuje" knihu Římanům a objeví se na samém konci v 16:26. Je stálým tématem NZ.

⁷ "Jméno" znamená vše, za čím Ježíš stojí, celou jeho agendu a kázání a učení evangelia o Království.

⁸ Evangelium Božího Syna je evangelium o Království, které kázal jak Ježíš, tak Pavel (Mk 1:14-15; Lk 4:43; Heb 2:3; Skutky 19:8; 20:24-25; 28:23, 30, 31; Mt. 24:14). Obsahuje informace také o spásné smrti a o vzkříšení Ježíše. Abychom se vyhnuli nedorozuměním, je nutné parafrázovat evangelium o Synovi jako evangelium, které kázal, tak evangelium o něm. Viz Heb. 2:3,

pamatuji, ¹⁰když ve svých modlitbách žádám, abych vás mohl z vůle Boží konečně navštívit. ¹¹Vždyť vás toužím vidět, abych vám mohl předat nějaký duchovní dar, abyste byli posíleni. ¹²To znamená, že se můžeme vzájemně povzbuzovat vírou ostatních, jak vaší, tak mou. ¹³Chci, abyste věděli, bratři a sestry, že jsem často plánoval vás navštívit, ale zatím mi bylo zabráněno. Chci mít mezi vámi také nějaké duchovní ovoce⁹, stejně jako mezi ostatními pohany. ¹⁴Jsem zavázán Řekům a všem ostatním národům, vzdělaným i nevzdělaným. ¹⁵Takže dychtím hlásat evangelium i vám, kteří žijete v Římě.

¹⁶Za evangelium se nestydím, protože obsahuje Boží moc¹⁰, která vede ke spáse pro každého, kdo mu věří, nejprve pro Židy a také pro pohany. ¹⁷V tomto evangeliu je zjeven Boží způsob, jak být správný, vírou od začátku do konce. Jak je psáno: "Bezúhonný bude žít z víry."¹¹

¹⁸Neboť se z nebe zjevuje spravedlivý Boží hněv proti každé formě bezbožnosti a nespravedlnosti lidí, kteří potlačují pravdu svou špatností, ¹⁹protože to, co lze o Bohu vědět, je jim zřejmé, protože Bůh jim to dal najevo. ²⁰Neboť od stvoření světa jsou jasné vidět Jeho neviditelné vlastnosti, Jeho věčná moc a božská přirozenost, protože je lze vnímat na věcech, které byly stvořeny, a proto jsou bez omluvy. ²¹Neboť i když Boha znali, neoslavovali ho jako Boha, ani mu neděkovali, ale jejich argumenty se proměnily v hloupost a jejich prázdné mysli byly naplněny

temnotou. Tvrdili, že jsou moudří, ale stali se blázny ^{23a}vyměnili slávu nesmrtelného Boha za obrazy, které vypadají jako smrtelní lidé, ptáci, zvířata a plazi.

²⁴Jako odpověď je Bůh přenechal tužbám jejich srdcí po nemravnosti, aby zneuctívali svá těla mezi sebou. ²⁵Vyměnili totiž Boží pravdu za lež a klaněli se a sloužili stvoření spíše než Stvořiteli, který je požehnán navždy! Amen.

²⁶Proto je Bůh vydal odporným vášním. Jejich ženy změnily přirozenou funkci na funkci, která je v rozporu s přirozeností. ²⁷Stejně tak muži, opouštějící přirozenou funkci s ženami, vzpláli tužbou po sobě navzájem. Muži se dopouštěli hanebných činů s jinými muži a v důsledku toho dostali sami za sebe spravedlivý trest za své pochybení.

²⁸Tak jako odmítli mít Boha ve svém vědomí, Bůh je vydal zvrácené mysli, aby dělali věci, které se dělat nemají. ²⁹Jsou naplněni každou formou nespravedlnosti, ničemnosti, chamtivosti a zla. Jsou plni závisti, vražd, sporů, podvodu a nenávisti. Jsou to klevetníci, ³⁰pomlouvači, nenávidějící Boha, drzí, arogantní a chlubití. Jsou vynálezci nových forem zla. Zneuctívají své rodiče. ³¹Jsou bez poznání.¹² Porušují sliby, jsou nemilující a nemilosrdní. ³²Ačkoli dobře znají Boží rozsudek – že ti, kdo praktikují tyto věci, si zaslouží zemřít – nejenže je praktikují, ale plně schvalují¹³ jiné, kteří praktikují stejné věci.

kde je Ježíš původním kazatelem spásného evangelia.

⁹To nám připomíná podobnoství o rozséváči, kde se rodí ovoce na základě semene, což je "slovo o Království" (Mt 13:19). Pavel kázal stejné evangelium o Království jako Ježíš.

¹⁰ Evangelium je tím, co dodává energii (viz 1 Tes 2:13). Je to tvůrčí činnost Boha, Boží hnací slovo. Funguje s energií semene, které předává život (Lk 8:11). Hodně současného kázání ovšem ignoruje Ježíše jako kazatele evangelia, redukuje víru na "evangelium o zvládání hříchu", vykuchává ji a připravuje ji o ústřední obsah, o Království. Oživení nastane, když se vrátíme k Ježíšovu kázání evangelia o Království, které je základem víry (Mk 1:14-15). Poslušnost vůči Ježíši začíná

naší inteligentní reakcí na Ježíše u Marka 1:14–15. Stejně důležité je naše moudrá shoda s vírou Ježíše, který definuje Boha jako jediného Pána BOHA (Mk 12:29). Ježíš nevěděl nic o trojediném Bohu.

¹¹ Víra v Boží zjevený plán nesmrtelnosti nacházející se v evangeliu o Království kázané nejprve Ježíšem (Heb 2:3) a poté všemi pisateli NZ.

¹² Poznání je nepostradatelným klíčem ke spáse. Iz. 53:11, jenž uvádí, že Mesiáš "skrze své poznání napraví lidi" Iz. 5:13, a Oz. 4:6 bědují nad skutečností, že lidé jsou ničení pro nedostatek poznání

¹³ Tleskat jiným, kteří se oddávají těmto různým formám zlého chování, znamená vinu spoluúčasti.

2 ¹Takže každý, kdo soudí, ať jsi kdokoli, jsi bez omluvy. Protože v těch věcech, ve kterých soudíš jiného, se odsuzuješ, protože praktikuješ stejné věci. ²Víme, že Boží soud je založen na pravdě proti těm, kdo takové věci praktikují. ³Představuješ si, ať jsi kdokoli, když soudíš ty, kdo takové věci praktikují, a přesto je děláš sám, že unikneš Božímu soudu? ⁴Nebo projevuješ pohrdání pro bohatství Jeho laskavosti, tolerance a trpělivosti, když nechápeš, že Boží laskavost tě vede k pokání? ⁵Ale kvůli své tvrdohlavosti a nekajícnému srdci si ukládáš hněv pro den hněvu, pro den zjevení spravedlivého Božího soudu. ¹⁴ ⁶Odplatí každému podle jeho skutků: ⁷Těm, kteří skrze vytrvalost v tom, co je správné, hledají slávu, čest a nesmrtelnost, obdrží Život nastávajícího věku. ¹⁵ ⁸Ale ti, kteří jsou prospěcháři a neposlouchají pravdu, ale poslouchají nespravedlnost, obdrží hněv a

zlost. ¹⁶ ⁹Tam bude utrpení a úzkost pro každého, kdo dělá zlo, nejprve pro Žida a také pro pohany, ¹⁰ale sláva, čest a pokoj pro každého, kdo činí dobro, nejprve pro Žida a také pro pohana. ¹¹U Boha totiž není žádné strání.

¹²Neboť každý, kdo zhřešil ¹⁷ bez Zákona, také zahyne bez Zákona, zatímco ti, kdo hřeší podle Zákona, budou souzeni podle Zákona. ¹³Nejsou to posluchači Zákona, kteří jsou před Bohem vhodní, ale činitelé Zákona budou prohlášeni za správné. ¹⁸ ¹⁴Neboť když pohané ¹⁹, kteří nemají Zákon, konají přirozeně ²⁰ cosi jako Zákon, ti, kteří nemají Zákon, stávají se zákonem sami sobě. ¹⁵Ukazují činnost Zákona zapsaného ve svých srdcích, jak jejich svědomí vydává svědectví a jejich myšlenky je buď obviňují, nebo omlouvají, ¹⁶v den, kdy Bůh bude soudit tajemství lidstva prostřednictvím Mesiáše Ježíše, podle mé-

¹⁴ Skutky 17:31 jsou definitivní text, který nám říká, že Bůh plánoval soudit svět pomocí svého zástupce a Syna Ježíše a že Bůh prokázal, že to chce udělat, vzkříšením svého Syna z mrtvých.

¹⁵ Toto je biblická definice údělu křesťana. Bible nemá ani slovo o "jít do nebe, když zemřeš". "Nebe" se ve skutečnosti v Bibli nikdy nepoužívá jako cíl cesty pro umírající. (Dr. J.A.T. Robinson, *In the End God*, s. 104).

¹⁶ Tuto základní pravdu evangelia často vyjadřoval Ježíš, zejména v Jan 3:36; 12:44 a násl.

¹⁷ Tj. bez jakýchkoli vykupujících rysů těch pohanů, kteří od přírody dělají alespoň některé věci zákona. Mají tušení o Bohu a o Jeho požadavcích tím, že poznávají Boha ve stvoření. Dělají "to, co se sluší", a ne to, co je "proti přírodě".

¹⁸ Ve světle zbytku jeho učení Pavel nemíní, že křesťanství je jen opakováním Mojžíšova zákona. V Galatském říká, že zákon nikoho neospravedlňuje. Pavel ve skutečnosti odlišuje Mojžíšův zákon od Zákona Mesiáše (1 Kor 9:21; Gal 6:2), shrnutý jako láska. Zákon v duchu je základem křesťanství, což vylučuje dodržování izraelského kalendáře (Kol 2:16-17), potravinových zákonů (Řím 14:14, 20; Mk 7,19) a fyzické obřízky. Pavel varuje před fyzickým obřezáním, aby někdo nebyl povinen dodržovat celý zákon! (Gal 5:3). V Ge nesis 17 bylo třeba obřezat všechny Židy a pohany, kteří chtěli být ve smlouvě s Bohem. To ilustruje ostrý rozdíl mezi smlouvami. Pavel učí, že míchání zákona Mojžíšova co do litery s Mesiášovým zákonem v duchu je fatální. "Pokud

jsem stále kázal obřízku, proč jsem pronásledován?" (Gal. 5:11).

¹⁹ To znamená: pohané, nikoli "pohané" jako celek, ale někteří pohané, jež Židé znali jako zbožné pohany.

²⁰ Přirozeně, vedeni svědomím. To pozitivně nejsou křesťané, o nichž by se nikdy neřeklo, že jednají "přirozeně". Jsou to lidé, kteří neměli žádný kontakt s Izraelem, ale žili v souladu v takovém světle, jaké měli. Toto je velmi významná součást Pavlova evangelia a týká se druhého vzkříšení, které není jen hromadným zničením zlých! (viz Zj 20:12-15). Pavel mluví o tom, že ničemní jednají "proti přírodě", když praktikují homosexualitu. Existují však někteří pohané, kteří mají vysoký etický standard, aniž by byli vystaveni pravé víře. "Bůh chce, aby všichni byli spaseni a poznali pravdu" (1 Tim. 2: 4), a nemyslel tím jen lidi, kteří náhodou žili po příchodu Ježíše! Z toho logicky vyplývá, že musí existovat způsob pro "spravedlivé pohany" jak být zachráněni. Spálit lidi za to, že Ježíše neznají a neposlouchají, když zjevně neměli příležitost Ježíše poznat, by představovalo Boha jako kruté monstrum, spíše jako děsivá populární doktrína "věčného mučení" pro ničemné. Ti, jejichž jména jsou zapsána v knize života při druhém vzkříšení, se jistě neomezují na ty, kteří se během tisíciletí obrátili. O nich by se nikdy neřeklo, že dělají dobré věci jen "od přírody". Ve skutečnosti v nich bude během tisícileté vlády působit Mesiášova tóra

ho evangelia.²¹

¹⁷Pokud nosíš jméno "Žid", spočíváš na Zákoně, chlubíš se Bohem, ¹⁸znáš jeho vůli a schvaluješ to, co je podstatné, jsi poučen ze Zákona, ^{19a}a pokud si jsi jistý, že ty sám jsi průvodcem nevidomým, světlem těm ve tmě, ²⁰instruktorem pošetilých, učitelem "dětí", protože v Zákoně máš ztělesnění poznání a pravdy - ²¹ty, který učíš ostatní, neučíš sám sebe? Ty, kdo prohlašuješ, že lidé nesmějí krást, kradeš? ²²Ty, který říkáš, že lidé nesmějí cizoložit, pácháš cizoložství? Ty, kdo nenávidíš modly, olupuješ chrámy? ²³Ty, kdo se pyšníš Zákonem, zneuctíváš Boha tím, že neposloucháš Zákon? ²⁴Jak je psáno: "Boží jméno je kvůli vám mezi pohany proklínáno."

²⁵Obřízka má hodnotu, pokud praktikuješ Zákon.²² Ale pokud zákon porušuješ, tvá obřízka se stala neobřízkou. ²⁶Pokud tedy neobřezaný dodržuje požadavky Zákona, nebude jeho neobřízka považována za obřízku?²³ ²⁷Nebude fyzicky neobřezaný, bude-li dodržovat Zákon, soudit tebe, kdo, i když máš literu Zákona a obřízku, porušuješ zákon? ²⁸Neboť člověk není Židem, který je Židem navenek, a obřízka není vnější a tělesná, ^{29a}ale někdo je Židem, který je Židem uvnitř, a obřezáno je srdce – to znamená v

duchu, ne v liteře.²⁴ ²⁴Chvála této osoby není od lidí, ale od Boha.

3 ¹Jakou výhodu tedy má Žid? Nebo jaký je zisk z obřízky? ²Velký, v mnoha ohledech! Nejprve, Židům byly svěřeny Boží věšty.²⁵ ³Ale co když někteří z nich nevěřili? Vyvrátí jejich nedostatek víry Boží věrnost? ⁴Rozhodně ne! Ať se Bůh prokáže pravdivým, i když se každý člověk prokáže jako lhář. Jak je psáno, "takže budeš nalezen jako přímý ve svých slovech a zvítězíš, když jsi kritizován".

⁵Pokud však naše nespravedlivost ukazuje Boží spravedlnost, co na to můžeme říct? Je Bůh, který uvaluje hněv, nespravedlivý? (Mluvím z lidské perspektivy.) ⁶Rozhodně ne! Jak jinak by Bůh mohl soudit svět? ⁷Jestliže Boží pravda prostřednictvím mé lži zvyšuje Jeho slávu, proč jsem stále souzen jako hříšník? ⁸Proč ne, jak je o nás hanlivě hlášáno, že říkáme: "Konejme zlo, aby mohlo vzniknout dobro"? Ti, kdo to říkají, jsou právem odsouzeni.²⁶

⁹Takže jsme my Židé lepší než oni? Ne, v žádném případě! Už jsme obvinili Židy i pohany, že jsou všichni pod hříchem. ¹⁰Jak je psáno: "Není nikdo, kdo by byl spravedlivý, ani

²¹ Skutky 17:30–31 je klasickým vyjádřením Božího záměru soudit svět prostřednictvím muže Mesiáše Ježíše. Důkazem toho, že se to stane, je historická skutečnost, že Bůh přivedl Ježíše zpět k životu po jeho ukřižování a Petr a další s ním "jedli poté, co vstal ze smrti" (Sk 10:41). Nevěřit tomuto svědkovi znamená trestuhodné selhání víry ve spolehlivé svědectví. Pavel řekl, že pokud neuvěříme ve vzkříšení, znamená to, že Bůh a apoštolové byli falešnými svědky, lháři (1 Kor 15: 15). Zachariáš byl po dobu 9 měsíců zasažen němotou, když neuvěřil tomu, co anděl řekl (Lk 1:20).

²² Pavlovu definici Zákona je třeba chápat ze všeho, co o tomto tématu píše. Je proti Tóře, co se týká litery, a pokusil se lidi posunout vpřed k duchovnímu pochopení Tóry – Tóry ducha a nikoli litery. Obřízka a další židovské způsoby života, sabat, svaté dny a zákony o jídle, jsou nahrazeny "Mesiášovým zákonem" odpovídajícím Nové smlouvě. Pavel zápasil, aby získal Židy, zvláště, aby viděli, že Nová smlouva není jen

opakováním staré. Řím 7:6 oznamuje nový princip ducha jako odlišný od litery.

²³ Jedním z velkých pavlovských témat Nové smlouvy je ukázat, že zákon Mesiáše je v duchu, a nikoli v liteře. Gen.17 nařizuje povinnou fyzickou obřízku stejně pro Židy i pohany. Pavel to obrací tím, že z obřízky dělá záležitost srdce, nikoli litery a těla. Pavel mluvil jako Ježíšův apoštolský emisar.

²⁴ Rozdíl mezi duchem Zákona a literou Zákona je základním klíčem k pochopení toho, jak se Pavel může jevit jako pro-zákon i anti-zákon. Stejný rozdíl se objevuje v 7:6. Sabat a celý kalendář v dopise jsou pouhým stínem Mesiáše, který přišel (Kol 2:16-17). Ve stejné souvislosti v Kol 2:11 byla obřízka v dopise nahrazena obřízkou v duchu, v srdci

²⁵ Písmo, jak je definováno Ježíšem v Lukášovi 24:44. V NZ Petr zachází s Pavlovými spisy jako s Písmem (2 Pet 3:16). Lukáš 10:7 se také nazývá Písmo v 1 Tim. 5:18.

²⁶ To znamená, že mají očividně hloupý argument!

jeden. ¹¹Není nikdo, kdo by rozuměl; není nikdo, kdo hledá Boha. ¹²Všichni se odvrátili; společně se stali zbytečnými. Není nikdo, kdo by činil dobro, ani jediný. ¹³Jejich hrdla jsou otevřená hrobka; svými jazyky klamou; jed hadů je na jejich rtech. ¹⁴Jejich ústa jsou plná proklínání a hořkosti; ¹⁵jejich nohy jsou rychlé, aby prolévali krev. ¹⁶Zkáza a utrpení jsou na jejich cestách, ¹⁷a cestu pokoje nikdy nepoznali. ¹⁸Před jejich očima není bázeň před Bohem."

¹⁹Nyní víme, že ať Zákon říká cokoli, mluví k těm, kdo jsou pod Zákonem, aby byla zavřena všechna ústa a aby se celý svět zodpovídal Bohu. ²⁰Skutky Zákona nebude nikdo napraven v Jeho očích, protože skrze Zákon přichází poznání hříchu.

²¹Ale nyní, mimo Zákon, byl odhalen Boží působ, jak být napravený, o čemž svědčí Zákon a Proroci. ²²Boží způsob, jak být napravený, je skrze víru Ježíše Mesiáše pro každého, kdo věří,²⁷ a není v tom žádný rozdíl. ³²³Neboť všichni zhřešili a nedosahují slávy

Boží. ²⁴Jsme zdarma napraveni Jeho milostí²⁸ skrze vykoupení, které je v Mesiáši Ježíši.²⁹ ²⁵Bůh ho veřejně ukázal jako smírnou oběť jeho krví³⁰ skrze víru. To mělo prokázat Jeho spravedlnost, protože ve své shovívavosti Bůh přehlédl předchozí hříchy. ²⁶A prokazuje svou spravedlnost v této době, aby byl spravedlivý a opravňoval ty, kdo mají Ježíšovu víru.³¹

²⁷Kde je tedy chlubení? Není pro ně místo. Jakým zákonem? Skutky? Ne, ale zákonem víry. ²⁸Proto tvrdíme, že lidé jsou Bohem napraveni vírou,³² a nikoli skutky Zákona. ²⁹Nebo je Bůh pouze Bohem Židů?³³ Není také Bohem pohanů?³⁴ Ano, i pohanů, ³⁰protože je jen jeden Bůh, který je pouze jednou osobou,³⁵ a učiní obřezaného napraveným vírou a neobřezaného napraveným vírou. ³¹Negujeme tedy Zákon vírou? Rozhodně ne! Ne, ustanovujeme Zákon.

4 ¹Co tedy řekneme, že Abraham,³⁶ náš biologický předek, objevil? ²Jestliže byl

²⁷ Ježíš je vzorem křesťana a my máme věřit tomu, čemu věřil. "Ježíšova víra" tedy znamená vše, čemu Ježíš věřil a učil. Začněte u Marka 1:14–15 jako vstupního bodu do víry podobné Kristově. Pro správnou definici Boha začněte také Markem 12:28 a dále.

²⁸ Je vždy důležité pamatovat na to, že evangelium Boží milosti je synonymem evangelia o Království. Skutky 20:24–25 by mohly, pokud by se inteligentně věřilo, napravit celý systematicky mylný evangelikalismus.

²⁹ Po celou dobu je třeba mít na paměti Iz. 53:11, protože naše "být Bohem napraveni" se opírá o Mesiášovo **poznání**, a ne pouze o jeho smrt a vzkříšení. "Díky jeho poznání můj spravedlivý služebník lidi napravit [oprávnit]." Tak také v Dan. 12:3. Lidé jsou zničeni a dokonce vyhoštěni kvůli nedostatku poznání (Oz 4:6; Iz 5:13).

³⁰ Krev Mesiáše je klíčovým faktorem při oficiální ratifikaci Nové smlouvy, která je založena na Ježíšových slovech. Všechny smlouvy jsou zapečetěny krví. Podmínkami Nové smlouvy je zákon Mesiášův (1 Kor 9:20; Gal 6:2).

³¹ NZ víra v Mesiáše neznámá jen víru v něj, ale víru v to, čemu věřil a co učil. Je to "víra Ježíše" i "víra v Ježíše" (viz Heb 5:9; 2 Jan 7-9; 1 Tim 6:3; Jan 3:36; Řím 3:22: "víra Ježíšova" srov. Řím 4:16: "víra Abrahamova").

³² Základní princip "poslušné víry" rámuje knihu Římanům (1:5; 16:26) a opakuje se po celém NZ. Všimněte si zejména Heb 5:9, který činí spásu závislou přímo na poslušnosti Ježíše. Ježíš to uvedl všude v evangeliích jasnými slovy a stručně v Janovi 3:36 a 12:44 a dále.

³³ Jak je definováno Ježíšem ve shodě s Židem v Markovi 12:29: "Pán, náš Bůh, je jeden Pán" - rozhodně ne dva nebo tři páni!

³⁴ Tragédií křesťanství je, že jeho definice Boha se liší od Ježíšovy vlastní definice Boha, která je uvedena jako nejdůležitější ze všech pravd v Markovi 12:29 a Janovi 17:3 atd.

³⁵ Bůh je jeden, *eis* v řečtině. V mužském rodu se jedná o ekvivalent "jedné osoby" v angličtině. Poznámka Dr. Jamese Dunna velmi odhaluje: "'Bůh je jeden' je jistě zamýšleno jako evokace základního vyznání židovského monoteismu: 'Pán, náš Bůh, je jeden Pán' (Deut 6:4); Pavel se tím znovu zabývá v 1 Kor 8:6; srv. Mk 12:29 = Deut 6:4; Jakub 2:19: 'Bůh je jeden'" (*Word Biblical Commentary, Romans 1-8*, s. 189). Dunn zjevně nevidí žádné potíže s tím, že tento přiznaný židovský monoteismus není ten Církev. Jak je možné, že Církev opustila židovský, unitární, netrinitární monoteismus Izraele a Ježíše?

³⁶ Abraham je vzorem tohoto nového schématu poslušné víry v Mesiáše. Abraham je tedy

Abraham napraven svými skutky, má se čím chlubit, ale ne před Bohem. ³Co říká Písmo? "Abraham uvěřil Bohu³⁷ a bylo mu to připsáno jako napravení". ⁴Tedy člověku, který pracuje, se jeho mzda nepřipisuje jako milost, ale jako jeho právo. ⁵Člověku, který nepracuje, ale věří v Toho, který napravuje bezbožné, se však jeho víra připisuje jako napravující. ⁶David také hovoří o požehnání pro osobu, v jejíž prospěch Bůh připisuje to, že je napravený nehledě na skutky: ⁷"Blaze těm, jimž jsou odpuštěny nepravosti, jejichž hříchy jsou přikryty. ⁸Blažený, kterého Pán v žádném případě neobviní z hříchu."

⁹Je tedy toto požehnání pro obřezané, nebo také pro neobřezané? Právě jsme řekli, že Abrahamovi byla připsána víra tak, že ho napravila.³⁸ ¹⁰Kdy byla připsána? Když byl Abraham obřezán nebo neobřezán? Ne když byl obřezán, ale zatímco byl ještě neobřezaný! ¹¹Znamení obřízky dostal jako pečeť toho, že byl napraven vírou, kterou měl, když

byl ještě neobřezaný. To proto, aby se stal otcem všech těch, kteří věří, i když jsou neobřezaní³⁹, a tak je jim připisováno, že jsou napravení. ¹²Je také otcem obřezaných, kteří následují kroky víry, kterou měl náš otec Abraham, když byl ještě neobřezaný.

⁴¹³Nebot' slib Abrahamovi a jeho potomkům, že bude dědicem světa⁴⁰, nebyl skrze Zákon, ale skrze to, že byl napraven vírou.⁴¹ ¹⁴Pokud totiž jsou ti, kdo patří Zákonu, dědici,⁴² víra je neplatná a slib je zrušen. ¹⁵Zákon totiž přináší hněv, protože tam, kde není zákon, není jeho porušení.

¹⁶Proto je slib podmíněn vírou,⁴³ aby se tak mohlo stát z milosti, a slib bude zaručen všem potomkům, nejen těm, kteří patří Zákonu, ale i těm, kteří následují víru Abraháma, který je duchovním otcem nás všech.⁴⁴ ¹⁷Jak je psáno: "Učinil jsem tě otcem mnoha národů." Bylo to v přítomnosti Boha, kterému věřil, který dává život mrtvým a nazývá věci, které nejsou, jako by už byly.⁴⁵ ¹⁸Abraham

oprávněně "otcem věřících" a pravá víra je ve 4:16 nazývána "vírou Abrahamovou".

³⁷ Srv. začínáme náš křesťanský život tím, že se budeme řídit Ježíšovým příkazem, abychom "věřili evangeliu" o Království (Mk 1:14-15). Tam začíná víra – slovy Ježíše (Heb 2:3).

³⁸ Abraham poslušnou vírou odpověděl na Boží pozvání, aby opustil věci mu nejbližší a nejdražší - zemi a rodinu - a šel s vírou do země, kterou neviděl. To je přesně výzva Ježíše nám všem, když nás povolává, abychom věřili evangeliu Božího království a vzdali se všeho ve snaze o dosažení cíle Království, zdědit Zemi/zem (Mt 5:5; Zjev 5:10).

³⁹ To znamená, že není obřezán na těle.

⁴⁰ Jistě zde ani jinde neexistuje slib, že půjdeme jako duše bez těla do nebe, nebo dokonce vůbec o "nebi" jako odměně. Slíbeno je dědictví světa, přesně tak, jak Ježíš slíbil mírným, že "zdědí zemi" (Mt 5:5). To se stane, když se Ježíš vrátí, aby vládl na zemi (Zj 5:10).

⁴¹ Počáteční Abrahamova poslušná víra je zaznamenána v Gen 12:1-4. To je vzor křesťanské víry v evangelium o Království, které kázal nejprve Ježíš (Mk 1:14-15).

⁴² Dědici světa (v. 13), slib Království nebo Země, jak slíbil Ježíš (Mt 5:5; Zj 5:10). Srv. Ž. 2:8; Iz 9:7; 1 Kor 3:21-22.

⁴³ Počínaje Ježíšovým prvním souhrnným příkazem, že máme "činit pokání a věřit v Boží evangelium o Království" (Mk 1:14-15).

⁴⁴ Znovu to ukazuje, že křesťanství nelze chápat a nevyšmat si pochopení Abrahamovy víry a poslušnosti

⁴⁵ Tento text uvádí důležitý princip "minulého času v proroctví", kterým Bůh mluví o některých událostech jako o minulosti, i když jsou předpovědi budoucnosti. Tak "Nám se narodilo dítě; nám byl dán syn" (Iz. 9:6). Ovšem to znamená, že dítě/Syn bude dáno *Bohem*. Heb. 2:8 říká, že "všechny věci **byly dány** pod vládu člověka ... přesto ještě nevidíme všechny věci pod člověkem." Ježíš v Janovi 17:5 hovořil o tom, že na konci své služby obdrží slávu, kterou "měl" u Boha před založením světa. Ve stejné souvislosti byla stejná sláva "již dána" učedníkům, kteří se ještě nenarodili! (17:22, 24). Pavel může říci, že "máme" oslavené tělo (2 Kor 5:1), ale má na mysli, že nám je slíbeno Bohem pro budoucnost. Ježíš mluvil o tom, že "nemáme" (přítomný čas) žádnou odměnu u Boha, pokud se modlíme špatně (Mt 6:1). Jsou nám slíbeny odměny, jako tomu bylo v případě Ježíše. Říká se o nich, že jsou "u Boha", uloženy u Něho, aby byly uděleny v budoucnosti. Ježíš tedy jako svou odměnu požadoval slávu, kterou "měl u Boha", tj. slíbenou Bohem, existující ve slibu a vyhlídce (Jan 17:5).

doufal v naději a věřil, a následkem toho se stal otcem mnoha národů, jak slíbil Bůh: "Tak budou nespočetní tví potomci!" ¹⁹Jeho víra nikdy neoslábla, dokonce i když uvažoval o svém vlastním těle, které již bylo opotřebované (bylo mu asi sto let), a o mrtvosti Sářina lůna. ²⁰Přesto, spoléhaje na Boží slib, nezakolísal pro nevěru, ale posílil se ve víře a vzdával slávu Bohu. ²¹Byl plně přesvědčen, že to, co Bůh slíbil, je schopen udělat. ²²Tato víra mu byla připsána jako jej napravujícího. ²³Výrok "byla mu připsána", nebyl napsán pouze kvůli Abrahamovi, ²⁴ale také kvůli nám, kterým bude připsána, my, kteří věříme Tomu, který vzkřísil Ježíše, našeho pána, z mrtvých. ²⁵Ježíš byl vydán za naše hříchy a byl vzkříšen, aby nám zajistil nápravu.

5 ¹Tak tedy poté, co jsme byli napraveni vírou⁴⁶, máme nyní mír s Bohem prostřednictvím našeho pána Ježíše Mesiáše. ²Máme přístup vírou k této milosti, ve které nyní stojíme, a radujeme se z naděje slávy Boží⁴⁷ prostřednictvím Ježíše. ³Nejen to, ale také se radujeme ze svých utrpení, protože víme, že utrpení způsobuje vytrvalost. ⁴Vytrvalost zase vytváří osvědčený charakter a osvědčený charakter, naději. ⁵A naděje nás nezklame, protože Boží láska byla vylita do našich srdcí skrze svatého ducha, který nám byl dán.⁴⁸

⁴⁶ To znamená poslušnou vírou, poslušností a vírou v Ježíše. Proto je klíčová Pavlova fráze v 1:5 a 16:26: "poslušnost víry". Heb 5:9 je třeba neustále konzultovat, protože to spojuje poslušnost se spásou.

⁴⁷ Království Boží, které se objeví při 7. trubce, když se Ježíš vrací (Zj 11:15-18; 5:9-10; Mt 5:5).

⁴⁸ 1 Kor 12:13 je klíčový verš, který ukazuje, že duch je přijat při křtu do těla Kristova. Nikdy nejde o "druhou úroveň", které dosáhnou pouze někteří věřící (představa, že mluvení v jazycích je hlavním znakem přijetí ducha, je falešná). Situace ve Skutcích 8:14–16 není NZ vzorem. V té pasáži mohli jim ducha přivést pouze apoštolové z Jeruzaléma. To je dnes nemožné.

⁴⁹ Myšlenka "umírajícího Boha" by se měla čtenářům NZ jevit jako nemožná a cizí! Ježíš jako Boží Syn zemřel (v. 10) a Ježíš Syn musel být smrtelný.

⁶Neboť zatímco jsme byli ještě bezmocní, ve správný čas zemřel Mesiáš⁴⁹ za bezbožné. ⁷Stěží by někdo zemřel za někoho jiného, ač snad by se někdo mohl odvážit zemřít za spravedlivého člověka. ⁸Bůh však takto projevuje svou vlastní lásku k nám: zatímco jsme byli ještě hříšníci, Mesiáš za nás zemřel. ⁹Mnohem více, když jsme nyní napraveni krví,⁵⁰ budeme skrze něj zachráněni před Božím hněvem. ¹⁰Neboť zatímco jsme byli Jeho nepřáteli, byli jsme smířeni s Bohem smrtí Jeho Syna; mnohem více nyní, když jsme smířeni, budeme spaseni životem Jeho Syna. ¹¹Nejen to, ale také se radujeme v Bohu prostřednictvím našeho pána Ježíše Mesiáše, jehož prostřednictvím jsme nyní obdrželi tohoto smíření.

¹²Tak tedy, jak hřích vstoupil do světa skrze jednoho člověka a smrt skrze hřích, smrt přešla na všechny lidi, protože všichni zhřešili. ¹³Neboť před Zákonem byl na světě hřích, ale hřích není přičítán, když není žádný zákon. ¹⁴Ale smrt vládla od Adama až po Mojžíše, dokonce i nad těmi, jejichž hříchy nebyly jako Adamova neposlušnost. Adam je⁵¹ stínem toho, kdo měl přijít.

¹⁵Dar zdarma však není jako hřích. Neboť pokud skrze hřích jediného člověka zemřelo mnoho lidí, mnohem více učinila milost Boží a dar milostí jediného člověka Ježíše Mesiáše se rozmnožuje pro mnohé. ¹⁶Dar není

ný. Bůh nemůže zemřít: je nesmrtelný (1. Timoteovi 6:16).

⁵⁰ Ježíšova smrt poskytuje nejen usmíření za naše hříchy, ale také zahajuje novou smlouvu ratifikovanou Mesiášovou krví a tato smlouva nám nabízí panství v příštím království (Lk 22:28–30).

⁵¹ Doslova "Adam je typem toho, který přijde." V angličtině to znamená, že Adam byl přímou paralelou toho, který měl přijít. Stejným způsobem je v Kol 2:17 židovský kalendář stínem toho, co mělo přijít (a nyní přišlo). Smysl jako v Římanech je ten, že kalendář byl jen stínem Mesiáše, který nyní přišel. Stín kalendáře je nyní nahrazen. Adam a Ježíš jsou stejně lidské bytosti, což je nepravdivé, pokud měl Ježíš původ mimo lidskou rasu. Ježíš je "druhý člověk" (1. Kor. 15:47) a "poslední Adam" (15:45). Pavel nám chce sdělit, že Ježíš nepředcházel Adama, ale naopak (1. Kor. 15:45–47).

jako hřích jediného člověka. Neboť rozsudek za jeden hřích vedl k zavržení, ale bezplatný dar pro mnoho hříchů vedl k tomu, že jsme byli napraveni. ¹⁷Protože v důsledku něčího hříchů kvůli němu panovala smrt, o co více budou ti, kdo přijímají hojnost milosti a dar napravení, panovat v Životě⁵² skrze jediného, Ježíše Mesiáše!

¹⁸Proto, stejně jako skrze jeden hřích byli všichni odsouzeni, stejně tak prostřednictvím jednoho vhodného aktu mohou být všichni napraveni a vedeni k Životu. ¹⁹Stejně jako skrze neposlušnost jednoho člověka byli mnozí učiněni hříšníky, stejně tak skrze poslušnost jednoho člověka⁵³ budou mnozí napraveni. ²⁰Zákon zasáhl, aby mohl vzrůstat hřích, ale tam, kde vzrůstal hřích, se milost ještě více umocnila. ²¹Stejně jako vládl hřích znamenající pro nás smrt, vládne milost, která nás napravuje před Bohem a vede k životu budoucího věku skrze Ježíše Mesiáše, našeho Pána.⁵⁴

6 ¹Co tedy máme říci? Máme pokračovat v hříchů, aby mohla vzrůstat milost? ²Rozhodně ne! Jak bychom v něm ještě mohli žít my, kteří jsme zemřeli za hřích? ³Nechápete, že my všichni, kteří jsme byli pokřtěni⁵⁵ v Mesiáše Ježíše, jsme byli pokřtěni v jeho smrt? ⁴Takže jsme s ním byli pohřbeni skrze křest ve smrt, takže tak jako Mesiáš byl vzkříšen z mrtvých skrze slávu Otce, můžeme také kráčet v novosti života. ⁵Jestliže jsme se s ním sjednotili v podobě jeho smrti, pak určitě budeme také součástí jeho vzkříšení. ⁶Víme, že naše staré já bylo s ním ukřižováno, aby tělo hříchů mohlo být zrušeno, a my už déle

nebudeme v otroctví hříchů. ⁷Neboť ten, kdo zemřel, byl osvobozen od hříchů.

⁸Pokud jsme zemřeli s Mesiášem, věříme, že s ním budeme také žít. ⁹Víme, že Mesiáš, který byl vzkříšen z mrtvých, už nikdy nezemře. Smrt nad ním již nemá žádnou moc. ¹⁰Smrtí, kterou zemřel, jednou provždy zemřel hříchů, ale život, který žije, žije Bohu. ¹¹Tak také se považujte za mrtvé hříchů, ale živí pro Boha v Mesiáši Ježíši.

¹²Nedopustíte tedy, aby ve vašem smrtelném těle vládl hřích, abyste poslouchali jeho touhy, ^{13a} nepředávejte hříchů žádné části svého těla jako zlé nástroje. Místo toho se předávejte Bohu jako živí z mrtvých a části vašeho těla jako nástroje, které dělají to, co je správné Bohu. ¹⁴Neboť hřích nemá mít nad vámi vládu, protože nejste pod zákonem, ale pod milostí.

¹⁵Znamená to tedy, že máme hřešit, protože nejsme pod zákonem, ale pod milostí? Rozhodně ne! ¹⁶Nerozumíte tomu, že když se vydáváte za služebníky někoho a posloucháte ho, jste služebníci toho, koho posloucháte? Jste-li služebníky hříchů, vede to ke smrti; pokud jste služebníky poslušnosti, vede to k tomu, že jste v právu. ¹⁷Ale díky Bohu, že i když jste bývali služebníky hříchů, pak jste se stali ze srdce poslušnými dle vzoru učení, kterým jste byli poučeni. ¹⁸Když jste byli osvobozeni od hříchů, stali jste se služebníky správného jednání. ¹⁹Mluvím lidsky kvůli slabosti vaší lidské přirozenosti. Stejně jako jste se vystavovali nečistotě a ničemnosti, což vede k další zlovolnosti, tak se nyní také prezentujte jako služebníci života a pravdy, vedoucí k tomu, abyste byli svatí.

⁵² Toto je ústřední nauka evangelia, že budeme vládnout jako králové s Mesiášem v Království, které bude zřízeno na zemi, až se Ježíš vrátí (Dan 2:44; 7:14, 18, 22, 27; Mt 19:28; Lk. 19:17; 1. Kor. 6:2; 2. Tim. 2:12; Zjev. 2:26; 3:21; 5:10; 20:1–6). Srv. Šalamounova moudrost 3:8; 5:15–16.

⁵³ Paralela mezi Adamem a Ježíšem, oba lidské bytosti, je nevyhnutelná. Postbiblické srovnávání Ježíše s již existujícím Božstvím zkazilo jednoduchost božského programu, zatemnilo mono-teismus a lidského Mesiáše, druhého Adama

⁵⁴ Odráží, jak je třeba neustále zdůrazňovat, "můj pán" (*adonai*, 195krát nikdy titul Božstva) ze Ž. 110:1. Jedná se o zastřešující text nad celým NZ a definuje Ježíše jako lidského krále Mesiáše (Lk 2:11). Srv. 1 Tim. 2:5, což potvrzuje toto ve snadném vyznání víry, a Jan 17:3, kde je Mesiáš odlišný od Otce, který je "jediným pravým Bohem" (srov. Mk 12:29).

⁵⁵ Křest ve vodě je NZ veřejným důkazem námi zamýšleného závazku k víře v Mesiáše Ježíše a v evangelium, které kázal (Heb 2:3; Lk 4:43; 9:11).

²⁰Když jste byli služebníky hříchu, byli jste zbaveni toho, abyste byli správní a činili správně. ²¹Jaké ovoce jste měli v té době z věcí, za něž se teď stydíte? Výsledkem těch věcí je smrt. ²²Ale nyní, protože jste byli osvobozeni od hříchu a stali se Božími služebníky, máte své ovoce, že jste svatí, a konečným výsledkem je Život v příštím věku.⁵⁶ ²³Neboť odměnou za hřích je smrt, ale Božím darem je Život v příštím věku v Mesiáši Ježíši, našem pánovi.

7 ¹Nerozumíte, bratři a sestry (protože mluvím k lidem, kteří znají Zákon), že Zákon má pravomoc nad lidmi, jen dokud žijí? ²Vdaná žena je vázána Zákonem ke svému manželovi, dokud žije, ale pokud manžel zemře, je osvobozena od Zákona, pokud jde o jejího manžela. ³Pokud je tedy její manžel naživu a je spojena s jiným mužem, byla by oprávněně nazývána cizoložnicí. Pokud však její manžel zemře, je osvobozena od tohoto zákona a pokud se provdá za jiného muže, nemohla by se provinít cizoložstvím.

⁴Tak tedy, moji bratři a sestry, také jste zemřeli Zákonu skrze tělo Mesiáše, abyste mohli být spojeni s jiným, s tím, který byl vzkříšen z mrtvých, abychom plodili ovoce pro Boha.⁵⁷ ⁵Neboť když jsme byli pod mocí lidské přirozenosti, hříšné vášně probuzené v nás Zákonem působily, abychom plodili ovoce k smrti. ⁶Nyní jsme však byli osvobozeni od Zákona, protože jsme zemřeli tomu, co nás drželo v otroctví, abychom sloužili v novosti ducha, a ne ve stáří litery.⁵⁸

⁷Co tedy řekneme? Je Zákon hřích? Rozhodně ne! Hřích bych jistě nepoznal vyjma skrze Zákon. O dychtění bych nevěděl, kdyby

Zákon neřekl: "Nedychti." ⁸Ale hřích, který našel příležitost prostřednictvím tohoto přikázání, ve mně vyvolal všechny druhy žádostí. Neboť nehledě na Zákon je hřích mrtvý. ⁹Kdysi jsem žil mimo Zákon, ale když přišlo přikázání, hřích ožil a já jsem zemřel. ¹⁰A zjistil jsem, že přikázání, které mělo vést k životu, vedlo ke smrti. ¹¹Neboť hřích, který využil příležitost skrze přikázání, mě podvedl a skrze ně mě zabil. ¹²Zákon je tedy svatý a přikázání svaté, správné a dobré. ¹³Pak se to, co je dobré, pro mě stalo smrtí? Rozhodně ne! Ale hřích, aby se mohl ukázat jako hřích, způsobil ve mně smrt tím, co je dobré, takže skrze přikázání by se hřích stal nesmírně hříšným.

¹⁴Víme totiž, že Zákon je duchovní; ale já jsem neduchovní, prodaný jako otrok hříchu. ¹⁵Neboť nechápu, co dělám. Nedělám to, co chci, ale dělám to, co nenávidím. ¹⁶Ale když dělám, co nechci, souhlasím s tím, že Zákon je dobrý. ¹⁷Nyní to však již nečiním já, ale hřích, který žije ve mně. Vím totiž, že ve mně nežije nic dobrého, tedy v mé lidské přirozenosti. Mám vůli, ale ne sílu dělat to, co je dobré. ¹⁹Dobro, které chci dělat, nedělám, ale zlo, které nechci dělat, je to, co praktikuji. ²⁰Ale když dělám to, co nechci, pak už to nejsem já, ale hřích žijící ve mně.

²¹Nacházím tedy zásadu, že když chci dělat to, co je dobré, zlo je ve mně přítomné. ²²Neboť ve svém nitru se těším z Božího zákona, ²³ale vidím ve svém nitru působit jiný zákon, který bojuje proti zákonu mé mysli a uvádí mě do zajetí pod zákon hříchu, který je ve mně. ²⁴Jaký jsem ubohý člověk! Kdo mě vysvobodí z tohoto těla smrti? Děkuji Bohu skrze Ježíše Mesiáše, našeho pána!

⁵⁶ V budoucím Božím království na zemi, až přijde Ježíš – rozhodně ne v domnělém zážitku po smrti v "nebi". Život tohoto budoucího věku (nesprávně přeložený jako "věčný život", ale opravený na "život budoucího věku" v *Kingdom New Testament* N.T. Wrighta) je nyní prožíván předem prostřednictvím ducha, který je dán křesťanům, jako předzvěst a záloha pro budoucí království.

⁵⁷ Tento produktivní život by zahrnoval činění učedníků a tak přinášení duchovního ovoce kvůli nové duchovní rodině. Celé pojetí znovuzrození je souběžné se semeny v přírodě. Semeno je ba-

líček energie, která produkuje nový život. Evangelium je semenem Božím (Lk 8:11), které musí přinášet ovoce. Lidskou hlavu si lze představit jako vajíčko, které musí být infiltrováno živým semenem (*sperma, sporos*) evangelia o Království (srov. 1 Pet 1:22–25; 1 Jana 3:5). Evangelium je tvořivé, energické Boží slovo v činnosti ve věřících (1 Tes 2:13).

⁵⁸ To je klíč k rozlišení mezi Tórou (Zákon) v literě a Zákonem v duchu. Nová smlouva zduchovňuje literu Zákona, a proto zavádí hlavní změny, pokud jde o kalendář, obřizku a potravinové zákony

²⁵Takže tedy sám svou myslí sloužím Božímu zákonu, ale svou lidskou přirozeností zákonu hříchu.

8 ¹Tak tedy nyní⁵⁹ není odsouzení pro ty, kteří jsou v Mesiáši Ježíši, ²protože zákon ducha života v Mesiáši Ježíši vás osvobodil od zákona hříchu a smrti. ³Co Zákon nemohl učinit, protože byl slabý kvůli lidské přirozenosti, udělal Bůh. Tím, že pověřil⁶⁰ svého vlastního Syna v podobě hříšné lidské přirozenosti,⁶¹ a ve vztahu k hříchu odsoudil hřích v lidské přirozenosti, ⁴aby mohl být splněn požadavek Zákona⁶² v nás, kteří kráčíme ne následováním lidské přirozenosti, ale následováním ducha. ⁵Neboť ti, kteří žijí podle lidské přirozenosti, mají své myšlení formované lidskou přirozeností, ale ti, kteří žijí v souladu s duchem, mají své myšlení formované záležitostmi ducha. ⁶Způsob myšlení lidské přirozenosti znamená smrt, ale myšlení ducha znamená život a pokoj. ⁷Způsob myšlení lidské přirozenosti je vůči Bohu nepřátelský, protože se nepoddává Božímu zákonu a nemůže se mu poddat, ⁸protože ti, kdo jsou v souladu s lidskou přirozeností, se Bohu nemohou líbit.

⁹Vy však nejste pod lidskou přirozeností, ale žijete v duchu, pokud ve vás tento Boží duch skutečně žije. Pokud však někdo nemá Mesiášova ducha, nepatří mu.⁶³ ¹⁰Pokud je však Mesiáš ve vás, tělo je mrtvé kvůli hří-

chu, ale duch je váš život kvůli tomu, že jste napravení a činíte správně. ¹¹A pokud ve vás žije duch Toho, který vzkřísil Ježíše z mrtvých, Ten, který vzkřísil Mesiáše Ježíše z mrtvých, dá také život vašim smrtelným tělům skrze Svého ducha, který ve vás žije.

¹²Tak tedy, bratři a sestry, nemáme povinnost vůči lidské přirozenosti, abychom žili podle jejích měřítek. ¹³Neboť pokud budete žít podle takového standardu, zemřete. Pokud však duchem usmrcujete působení své nižší přirozenosti, budete žít.⁶⁴ ¹⁴Neboť všichni, kdo jsou vedeni Božím duchem, jsou Božími dětmi. ¹⁵Neboť jste neobdrželi ducha otroctví, který by znovu vedl ke strachu, ale dostali jste ducha synovství, kterým křičíme: "Abba, drahý Otče!" ¹⁶Duch sám svědčí s naším duchem, že jsme Boží děti. ¹⁷A pokud děti, pak dědicové – Boží dědici a spoludědici s Mesiášem – jestliže s ním trpíme, abychom se s ním mohli podílet na slávě.⁶⁵

¹⁸Jsem totiž přesvědčen, že utrpení této současné doby nestojí za srovnání s nadcházející slávou, která se na nás zjeví.⁶⁶ ¹⁹Stvoření dychtivě čeká na veřejné zjevení Božích dětí. ²⁰Neboť stvoření bylo podrobeno marnosti, ne dobrovolně, ale kvůli tomu, který jej podrobil, v naději, ²¹že stvoření samo bude osvobozeno z otroctví rozkladu a bude sdílet svobodu slávy Božích dětí. ²²Neboť víme, že celé stvoření sténá a trpí porodními bolestmi společně až do této chvíle. ²³Nejen stvoření,

⁵⁹ Pavel rozhodně neuvažoval o smutné situaci v k. 7 tak, aby byla neustálou zkušeností obráceného křesťana. Vítězství musí být prokázáno v našem současném životě, protože "jsme byli osvobozeni od zákona hříchu a smrti" (8:2).

⁶⁰ "Vyslání někoho je stanoveno v židovsko-křesťanském myšlení jako způsob vyjádření poslova nebo prorokova zmocnění, bez jakéhokoli odkazu na jeho místo původu (např. Ž 105:26; Jer 1:7; Mk 6:4; Lk . 4:26; 20:13)" (James Dunn, *Word Biblical Commentary, Romans*, s. 420).

⁶¹ Ježíš sám se musel učit poslušnosti skrze věci, kterými trpěl (Heb 5:8). Bůh se očividně nemohl učit poslušnosti! Ježíš byl ve všech ohledech jako my až na to, že byl bezhříšný.

⁶² Zákon v duchu a ne v liteře (7:6).

⁶³ To znamená, že nejsou křesťany v biblickém smyslu. To znamená, že svědkové Jehovovi se

vyklučují z biblické definice křesťana, ledaže by tvrdili (zřídka), že jsou součástí speciální skupiny, kterou nazývají 144 000.

⁶⁴ Jak nyní tak nakonec vzkříšením nebo přežitím, až se Ježíš vrátí, budete navždy žít získáním nezníitelného života.

⁶⁵ 2 Tim. 2:12: "Budeme-li s ním trpět, budeme s ním také kralovat" (srov. Dan 7:14, 18, 22, 27; Mt 19:28). Dosáhnout záchrany v Království znamená získat tu čest spravovat svět spolu s Ježíšem ve vůbec první úspěšné světové vládě. Na to se celá Bible těší s dech beroucím vzrušením a očekáváním.

⁶⁶ Ne právě zjeveno "nám", ale zjeveno "na nás", protože budeme oslavováni v budoucím Království slávy na zemi. "Potom spravedliví budou zářit jako slunce v Království jejich Otce" (Mt 13:43, cit. Dan 12:3).

ale i my sami, kteří máme první ovoce ducha, sténáme v sobě, když čekáme, až nám Bůh dá synovství,⁶⁷ vykoupení celého našeho já. ²⁴Neboť jsme byli zachráněni v naději.⁶⁸ Přesto naděje, kterou lze vidět, vůbec není nadějí, protože kdo doufá v to, co již vidí? ²⁵Ale pokud doufáme v to, co nevidíme, dychtivě na to čekáme a vytrváváme.

²⁶Stejným způsobem nám duch pomáhá v naší slabosti. Nevíme, jak se máme modlit, ale duch sám se za nás přimlouvá sténáním, které nelze vyslovit.⁶⁹ ²⁷Kdo zkoumá naše srdce, zná mysl ducha, protože duch se přimlouvá za svaté podle Boží vůle.

²⁸Víme, že Bůh ve všech záležitostech jedná pro dobro⁷⁰ těch, kteří milují Boha, kteří jsou povoláni podle jeho záměru. ²⁹Pro ty, které Bůh předzvěděl,⁷¹ předurčil také, aby byli přizpůsobeni obrazu Jeho Syna, takže Syn bude prvorozený mezi mnoha bratry a

sestrami. ³⁰A ty, které předurčil, také povolal; a ty, které povolal, také napravil; a ty, které napravil, také oslavil.⁷²

³¹Tak co bychom tedy měli říci o⁷³ těchto věcech? Pokud je pro nás Bůh⁷⁴, kdo může být proti nám? ³²Protože Bůh neušetřil svého vlastního Syna, ale vydal ho za nás všechny,⁷⁵ jak nám také, spolu s ním, bohatě nedá všechno? ³³Kdo by mohl vznést obvinění proti Božím vyvoleným?⁷⁶ Je to Bůh, kdo nás napravuje,⁷⁷ ³⁴kdo nás může odsoudit? Je to Mesiáš Ježíš, který zemřel – přesněji řečeno, který byl vzkříšen z mrtvých – který je nyní po pravici Boží,⁷⁸ a přimlouvá se za nás. ³⁵Kdo nás oddělí od lásky Mesiášovy? Bude to útlak, úzkost, pronásledování, hladomor, nahota, nebezpečí nebo meč? ³⁶Právě jak je psáno: "Kvůli tobě jsme zabíjeni celý den. Jsme považováni za ovce, které mají být zabity." ³⁷Ne, v tom všem jsme více než přemo-

⁶⁷ Křesťané jsou ovšem nyní zrozeni znovu, a jsou tedy nyní duchovními syny, když přijímají evangelium o Království (jako ve Skutcích 8:12), ale synovství je konečně dovršeno při příštím příchodu Ježíše, kdy je věřícím udělena nesmrtelnost. Předzvěst toho budoucího života si nyní můžete užívat v duchu jako zálohu nebo první splátku (2 Kor 1:22; 5:5).

⁶⁸ Záchrana je ve třech časech slovesa – minulém, pokračujícím v přítomnosti (jsme zachraňováni) a dokončeném v budoucnosti. Nauka "jednou spasen, navždy spasen" je NZ zcela cizí.

⁶⁹ To rozhodně není odkaz na "mluvení v jazycích", protože "jazyky" jsou slova a promluvy, nikoli sténání.

⁷⁰ Toto prohlášení rozhodně není slibem, že se křesťanům nemohou stát špatné věci. Zde poskytnuté ujištění však znamená, že Bůh a Ježíš pokračují v činnosti za jakýchkoli okolností, které věřící zažívají.

⁷¹ To není kalvinismus dvojího předurčení. Ježíš poznamenal, že farizeové "vzdorovali vůli Boží" (Lk 7:30), a Pavel obvinil ty, kteří odmítli jeho kázání, že "se považují za nehodné života příštího věku" (Skutky 13:46). Křesťanova volba a vytrvalost až do konce jsou nutné pro konečnou spásu.

⁷² Všimněte si, že budoucí sláva je vyjádřena v minulém čase, stejně jako v Janovi 17:5, kde sláva, kterou Ježíš "měl" u Boha, je slíbenou slávou budoucnosti. Stejná sláva již byla dána věřícím,

kteří se ještě nenarodili, když jim to Ježíš slíbil v Janovi 17:22, 24. Mat. 6:1 hovoří o odměně již uložené u Boha. Máme ji, a přesto nám to bude ve skutečnosti dáno v budoucnu

⁷³ "O" zde je *pros* v řečtině, tedy "týkající se". Srv. slovo, které se týká Boha nebo o (*pros*) Bohu v Janovi 1:1.

⁷⁴ V Bibli je "Bůh" velmi často "(ten) Bůh", jediný Bůh Bible, Izraele a Ježíše a rozhodně ne trojjediný Bůh, který se v Bibli nikde neobjevuje jako Bůh. Jediným Bohem uznaným Ježíšem je "jediný Bůh" izraelského vyznání, které potvrdil Ježíš u Marka 12:29 a souhlasil s unitářským Židem.

⁷⁵ Jelikož Bůh nemůže zemřít (1. Timoteovi 6:16), je zcela zřejmé, že Ježíš, Boží Syn, nemůže být Bůh, čímž se stávají dvěma, kteří jsou Bůh.

⁷⁶ Všimněte si, že vyvolení jako v Mat. 22:14 a 24:31 nejsou v současné době neobrácenými Židy, ale mezinárodní církev, svatí. Vyvolení, svatí, pravý Boží lid budou shromážděni, aby se setkali s Ježíšem po (post) čase Velkého soužení v budoucnosti.

⁷⁷ Toto, co nás napravuje, je proces, probíhající a dosahující konečnosti, když získáváme nesmrtelnost při vzkříšení a návratu Ježíše na tuto Zemi.

⁷⁸ *Adoni*, můj pán ze Žalmu 110:1, ne Pán. *Adoni* je titul toho, který není božstvem, vše 195krát. Nikdy to není odkaz na Boha, který je *Adonai*, nejvyšší Pán.

žitelé skrze toho, který nás miloval. ³⁸Jsem totiž přesvědčen, že ani smrt, ani život, ani andělé, ani démoni, ani přítomnost, ani budoucnost, ani moci, ³⁹ani výška, ani hloubka, ani žádná jiná stvořená věc nás nebudou moci oddělit od lásky Boží v Mesiáši Ježíši, našem pánu.

9 ¹Říkám vám pravdu v Mesiáši. Nelžu! Mé svědomí svědčí se mnou ve svatém duchu, ²že mám ve svém srdci velký zármutek a neustálé utrpení. ³Neboť bych si mohl přát, abych byl sám prokletý od Mesiáše v zájmu svých bratrů, svých fyzických příbuzných, ⁴Izraelitů. Jim patří synovství, sláva, smlouvy, předávání Zákona, ⁷⁹chrámová služba a přísliby. ⁵Jim patří otcové a z nich je Mesiáš lidským původem.⁸⁰ Kéž je požehnán Bůh, který je nade vším, navždy. Amen.⁸¹

⁶Neznamená to, že by Boží slovo selhalo. Neboť ne všichni, kteří pocházejí z Izraele, jsou Izrael, ⁷ani nejsou dětmi, protože jsou Abrahamovými potomky. Místo toho: "Od Izáka budou počítáni tvoji potomci." ⁸To znamená, že to nejsou děti tělesného původu, které jsou Božími dětmi, ale děti slibu jsou počítáni jako potomci.⁸² ⁹Toto jsou slova slibu: "V určený čas přijdu a Sára bude mít syna." ¹⁰Nejen to, ale Rebeka počala dvojčata od jedno-

ho muže, od našeho praotce Izáka. ¹¹Ještě předtím, než se narodila dvojčata, předtím, než udělala cokoli dobrého nebo špatného - aby Boží záměr při vyvolení mohl obstát, nikoli díky skutkům, ale díky Tomu, který povolává⁸³ - ¹²Rebece bylo řečeno: "Starší bratr bude sloužit mladšímu." ¹³Jak je psáno: "Jákoba jsem miloval, ale Ezaua jsem nenáviděl."

¹⁴Co tedy řekneme? Existuje u Boha nespravedlnost? Rozhodně ne! ¹⁵Jak řekl Mojžíšovi: "Smiluji se nad tím, nad kým se smiluji, a slituji se nad tím, nad kým se slituji." ¹⁶Nezáleží to tedy na lidské vůli nebo úsilí, ale na Bohu, který se slitovává. ¹⁷Neboť Písmo říká faraónovi: "Právě z tohoto důvodu jsem způsobil, abys byl uveden na scénu lidí, abych skrze tebe ukázal svou moc a aby bylo po celé zemi ohlašováno mé jméno." ¹⁸Bůh se tedy slituje nad tím, koho si zvolí, a zatvrzuje srdce těm, kterým chce.⁸⁴

¹⁹Řekneš mi: "Proč tedy Bůh shledává vinu na nás? Kdo může odolat Jeho vůli?"⁸⁵ ²⁰Ale kdo jsi, lidská bytosti, abys takto mluvil k Bohu? Zeptá se utvářená věc toho, kdo ji utvářel: "Proč jsi mě udělal takhle?" ²¹Nemá hrncíř právo vyrábět ze stejné hroudy hlíny nádobu pro zvláštní použití a jinou pro běžné použití?⁸⁶ ²²Co když Bůh, i když je ochoten

⁷⁹ Tóra

⁸⁰ Viz 1:3-4, kde Boží Syn je synem Marie, Davida a Boha, jak ho definují Luk 1:35, Mat 1:18, 20. Lukáš 1:35 je naprosto dostačující definice titulu Boží Syn pro Ježíše. "Bůh Syn" je Písmu cizí a neobjevuje se ani jednou.

⁸¹ Toto je chvalozpěv Bohu, jak ukazují paralely v 1:25; 11:36; 2 Kor 11:31.

⁸² Pavel potvrdil totéž v Gal. 6:16, přičemž nazývá mezinárodní věřící "Božím Izraelem" (srov. Fil 3:3).

⁸³ To ovšem znamená naši spolupracující poslušnost Bohu tím, že věříme evangeliu a podřizujeme se mu. Farizeové "vzdorovali Boží vůli pro ně" (Lk 7:30), což ukazuje, že člověk má svobodnou vůli zvolit si nebo odmítnout dobro.

⁸⁴ Málodky lze pozorovat, že i sám faraon zatvrdil své vlastní srdce (2 Mo 7:14; 8:32; 9:34; srov. 9:27, kde faraon přijímá odpovědnost).

⁸⁵ Toto tvrzení není v rozporu s Ježíšem, který řekl, že "farizeové sami o sobě vzdorovali Boží vůli". (Lk 7:30).

⁸⁶ Tento jeden verš v Římanům by nikdy neměl být chápán tak, že Bůh záměrně zatvrzuje srdce lidí a poté je za to trestá! To by eliminovalo jakýkoli koncept svobodné vůle a volby. Bůh nám prikazuje "zvolit" a bylo by klamné, kdybychom si nemohli vybrat. Zatvrzování srdce je odmítnutím božské milosti. Mince mají vždy dvě strany, pokud jde o Boží jednání s námi. Bůh iniciuje evangelijní volání a my se musíme rozhodnout reagovat. Hebrejská mysl může pracovat s principem "dvě strany jedné mince". Například Jan 12:44: "Ten, kdo věří ve mě, ne ve mě věří ..." Víra je nakonec v Boha, ale vždy skrze Ježíše. Tak ke svobodné vůli: jednou stranou mince je, že nás Bůh přitahuje evangeliem. Druhou je to, že musíme reagovat (Mt. 23:37). Tato pasáž v Římanům neposkytuje žádnou podporu pro Kalvínovo dvojí předurčení. Lidské bytosti jsou odpovědné za rozhodnutí spolupracovat s Bohem. "Pracujte na své vlastní záchraně, protože Bůh je činný ve vás" (Fil 2:12-13). Oddělením "jedné strany mince" a přehlížením druhé strany mnoho čtenářů

projevit svůj hněv a dát najevo svou moc, s velkou trpělivostí snášel nádoby hněvu připravené ke zničení? ²³Učinil to proto, aby oznámil bohatství své slávy na nádobách milosrdenství, které předem připravil pro slávu - ²⁴na nás, které povolal, nejen ze Židů, ale také z pohanů. ²⁵Jak říká v Ozeášovi, "budu nazývat 'Můj lid' ty, kteří nebyli Mým lidem, a 'milovaní' ty, kteří nebyli milovaní. ²⁶Na tom samém místě, kde jim bylo řečeno: 'Nejste můj lid', tam budou nazýváni 'dětmi živého Boha'."

²⁷Izaiáš volá ohledně Izraele: "I když je počet dětí Izraele jako mořský písek, bude zachráněn pozůstatek. ²⁸Neboť Pán rychle a rozhodně dokončí své dílo soudu na zemi."⁸⁷ ²⁹Jak předpověděl Izaiáš: "Kdyby nám Pán zástupů nezanechal potomky,⁸⁸ byli bychom jako Sodoma a byli bychom jako Gomora."

³⁰Co tedy řekneme? Že pohané, kteří nesledovali způsob, jak být napraven, k tomu dospěli – k nápravě založené na víře. ³¹Izrael však sledoval Zákon, jak být napraven, a nedosáhl ho. ³²Proč? Protože jej nesledovali vírou, ale, jako by to bylo možné, skutky. Narazili na kámen úrazu, ³³jak je napsáno: "Podívejte, kladu na Sion kámen úrazu, skálu pohoršení. Ten, kdo v něj věří, nebude zahan-

ben."

10 ¹Bratři a sestry, touhou mého srdce a modlitbou k Bohu za Izrael je, aby byli spaseni. ²Neboť o nich potvrzuji tuto skutečnost: mají horlivost pro Boha, ale nezakládá se na poznání.⁸⁹ ³Neboť nevědí o Božím způsobu, jak být napraven, a snaží se vytvořit si vlastní způsob, jak být napraven, nepodávají se Božímu způsobu, jak být napraven. ⁴Neboť Mesiáš je naplněním a koncem litery Zákona, pro každého, kdo věří v Boží způsob, jak nás napravit.

⁵Neboť Mojžíš píše o způsobu, jak být napraven na základě Zákona: "Ten, kdo tyto věci dělá, bude díky nim žít." ⁶Ale způsob, jak být napraven, založený na víře, říká toto: "Neříkej ve svém srdci: 'Kdo vystoupí do nebe?' (tj. aby seslal Mesiáše)," ⁷nebo "Kdo sestoupí do propasti?" (tj. aby vyzvedl Mesiáše z mrtvých)." ⁸Ale co říká? "To slovo⁹⁰ je blízko tebe, v tvých ústech a v tvém srdci." To je slovo víry, které hlásáme.⁹¹ ⁹Vyznáš-li svými ústy, že Ježíš je pán⁹², a ve svém srdci věříš, že ho Bůh vzkřísil z mrtvých, budeš spasen. ¹⁰Neboť srdcem člověk věří, což vede nápravě, a ústy člověk vyznává, což vede ke spáse. ¹¹Jak říká Písmo: "Kdo v něj věří, nebude zahanben." ¹²Neboť neexistuje žádné rozli-

upadá do neporozumění. Bůh "si přeje, aby byli **všichni** lidé spaseni" (1. Tim. 2:4). Někteří však budou ztraceni. Bůh pracuje, ale musíme pracovat s ním a s Ježíšem. Oddělením jedné strany mince a přehlížením druhé je možné stát se slepým vůči textům jako Lk. 7:30: "Farizeové vzdorovali a mařili Boží záměry pro sebe." (Srov. Mt. 23:37; Lk. 13:34). Ve Skutcích 13:46 se někteří "učinili nehodnými pro život budoucího věku". Byla to *jejich* volba, aby odmítli spásu, a ne Boží. Pavel učí, že člověk, který chce být svatou nádobou pro Boha, se musí očistit! (2. Tim. 2:21). Faraon zatvrdil své vlastní srdce (Ex 8:15, 32; 9:34) a Bůh na jeho tvrdohlavost reagoval. Odpovědnost je na "klouzavé stupnici", jak řekl Ježíš farizeům v Janovi 15:22, 24.

⁸⁷ Všimněte si zde záměrné citace Iz. 10:23 a 28:22 a zejména Dan. 9:27, což ukazuje, že Pavel chápe poslední 70. "týden" o 7 letech, který má skončit Druhým příchodem, ne dříve v roce 33 nebo 70 n. l. "Jeho konec" v Dan. 26b se nehodí pro Tita Flavia!

⁸⁸ Doslova "semeno", pozůstatek, mezinárodní

církev v Nové smlouvě (Gal. 6:16; Fil. 3:3) jako ti, kteří přijali poselství evangelia o Království. To ovšem zahrnuje lidi všech národů, včetně Židů, kteří přijali, že Ježíš je Mesiáš a věří Ježíšovu učení evangelia (Mk 1:14-15).

⁸⁹ Srv. "Můj lid je ničen pro nedostatek poznání" (Oz 4:6; viz Iz 5:13). To přidává sílu důležitému učení v Iz. 53:11 že Mesiáš "způsobí, že mnozí budou spravedliví díky jeho poznání" (srov. 1 Jan 5:20; Dan 12:3). Viz také Přísloví s velkým důrazem na poznání, 40krát.

⁹⁰ Evangelium o Království, jak ho kázali Ježíš a Pavel (Mk 1:14-15; Lk 4:43; Heb 2:3; Skutky 19:8; 20:24-25; 28:23, 30, 31).

⁹¹ Jak je uvedeno ve Skutcích 19:8; 20:24-25; 28:23, 30, 31 - evangelium o Království jako u Marka 1:14-15 a ve Skutcích 8:12.

⁹² A věřte jeho evangelii o království. Člověk nemůže věřit v Ježíše a nevěřit jeho slovům a evangelii. Marek 1:14-15 je Ježíšův první příkaz a základ pro naši víru v něj. Viz Jan 12:44 a násled, kde je Ježíšův maximální důraz na fatální nebezpečí nevěřit Ježíšovým slovům.

šení mezi Židem a Řekem, protože ten samý Pán je Pánem všech a je štědrý ke všem, kteří ho vzývají. ¹³Neboť "každý, kdo vzývá jméno Pána⁹³, bude spasen."

¹⁴Jak tedy lidé budou vyvolávat toho, komu neuvěřili? Jak budou věřit tomu, o kom neslyšeli kázání evangelia.⁹⁴ A jak uslyší, aniž by jim je někdo kázal? ¹⁵Jak mohou kázat, pokud nejsou vysláni? Jak je napsáno: "Jak krásné jsou nohy těch, kdo hlásají evangelium." ¹⁶Ale ne všichni se podrobili evangeliu. Jak říká Izaiáš: "Pane, kdo uvěřil naší zprávě?" ¹⁷Takže víra je založena na naslouchání – naslouchání poselství evangelia kázaného Mesiášem.⁹⁵

¹⁸Ptám se však, jestli neslyšeli? Ano, slyšeli. "Jejich hlas zněl po celé zemi, jejich slova až na konec světa." ¹⁹Ptám se: Nerozuměl Izrael? Nejprve Mojžíš říká: "Vyprovokuji vás k žárlivosti na to, co ve skutečnosti není národ; Rozzlobím vás národem bez pochoopení!" ²⁰Izaiáš odvážně říká: "Byl jsem nalezen těmi, kteří Mě nehledali; Odhalil jsem se těm, kteří se na Mě nevyptávali." ²¹Ale o Izraeli Bůh říká: "Po celý den jsem napřahoval ruce k neposlušnému a zatvrzelému lidu."⁹⁶

11 ¹Ptám se tedy na toto: Bůh nezavrhl svůj lid, že?⁹⁷ Rozhodně ne! Neboť i já jsem Izraelita, potomek Abrahama, z pokolení Benjaminova. ²Bůh nezavrhl svůj lid, který předem určil. Nevíte, co říká Písmo o

Eliášovi, jak prosí Boha proti Izraeli? ³"Pane, zabili tvé proroky a zbořili tvé oltáře. Jen já zůstal a oni se mě snaží zabít!" ⁴Jak na něj ale Bůh reaguje? "Vyhradil jsem si pro sebe sedm tisíc mužů, kteří nesklonili koleno před Baalem." ⁵Stejně tak i v této současné době existuje zbytek vybraný milostí. ⁶A pokud z milosti, pak to již není ze skutků, nebo by milost již nebyla milostí.

⁷Co tedy řekneme? Co Izrael hledá, to neobdržel, ale obdrželi to vyvolení. Zbytek byl zatvrzen, ⁸jak je psáno: "Bůh jim dal ducha otupělosti, oči, které nevidí, a uši, které neslyší, až do dnešního dne." ⁹David říká: "Ať se jejich stůl stane léčkou a pastí, kamenem úrazu a odplatou. ¹⁰Nechť jejich oči jsou zatemněné, aby neviděli, a ať vždy mají záda ohnutá."

¹¹Ptám se tedy, zda klopýtli, že by mohli padnout? Rozhodně ne. Ale jejich hříchem přišla spása k pohanům, aby Izrael žárlil. ¹²Pokud tedy jejich hřích znamená bohatství pro svět a jejich ztráta znamená bohatství pro pohany, o co více bude znamenat jejich začlenění? ¹³Mluvím k vám, kteří jste pohané. Jelikož jsem apoštol k pohanům, velebím svou službu, ¹⁴abych jakýmkoli způsobem mohl podnítit svůj vlastní lid k žárlivosti a zachránit některé z nich. ¹⁵Pokud by jejich odmítnutí znamenalo smíření světa, jak by bylo jejich přijetí jiné než život z mrtvých!⁹⁸ ¹⁶Je-li kus těsta nabízen jako prvotiny, je svatý, po-

⁹³ Zde citovaný Joel 2:32 odkazuje na Pána Boha. Je aplikován na Ježíše, pána Mesiáše, v NZ, protože Ježíš pracuje jako dokonalý zmocněnec jediného Boha a jako Syn dokonale zastupuje svého Otce.

⁹⁴ Všimněte si, že člověk musí poslouchat evangelium, které kázal Ježíš, pro záchranu. Nejde o slyšení o Ježíši (NIV je zde zavádějící), ale člověk ho musí slyšet, tj. z kázání evangelia. Pavel zde přemýšlí o důležitém verši Království, protože cituje z Iz. 52:7, jenž se týká budoucího Království na zemi, jádra evangelia spolu se smrtí a vzkříšením Ježíše (Skutky 8:12).

⁹⁵ To je základem křesťanské spásy, jak přikázal Ježíš v Mk 1:14-15; srv. Heb. 2:3.

⁹⁶ Zde není žádný kalvinismus. Pavel klade vinu bezvýhradně na trestuhodné, tvrdohlavé odmítnutí Izraele poslouchat Boha. Ježíš se setkal se

stejným odmítnutím ze strany mnoha Židů, zejména náboženského establishmentu. Viz Mt 23:37 na Ježíšovo zoufalství nad jejich tvrdohlavostí. 2 Tes 2:10 ukazuje lidskou odpovědnost za to, že nevěří v pravdu, aby byli spaseni.

⁹⁷ Tématem zjevně není církev, ale nyní zaslepený Izrael. Pavel nazývá mezinárodní církev "Božím Izraelem" (Gal 6:16), odlišným od "Izraele těla" (1 Kor 10:18). Církev je také pravou duchovní obřizkou, tj. pravými Židy (Fil 3:3).

⁹⁸ Budoucí duchovní obrození Izraele je zmíněno v Ezech. 37 a toto je jedno z mnoha proroctví o uzdravení zbytku nyní zaslepeného přirozeného národního Izraele. Mezitím se mezinárodní církev stala pravým Božím Izraelem (Gal 6:16) a skutečnou obřizkou ducha (Fil 3:3). Pavel označuje neobrácený národní, přirozený Izrael jako "Izrael těla" (1. Kor 10:18) nebo "Izraelité" (Řím

kud je kořen svatý, tak jsou i větve.

¹⁷Pokud však byly některé větve odlomeny a vy pohané, planá oliva, jste mezi ně byli naroubováni a sdíleli s nimi úrodný kořen olivovníku, ¹⁸pak se nechlubte nad ostatními větvemi. Ale pokud se chlubíte, pamatujte, že to nejste vy, kdo podporuje kořen, ale že ten kořen podporuje vás.⁹⁹ ¹⁹Řekneš: "Větve byly odlomeny, abych mohl být naroubován." ²⁰To je pravda: byli vylomeni kvůli své nevěře a vy stojíte kvůli své víře. Nebudte arogantní, ale bojte se, ²¹protože pokud Bůh neušetřil přirozené větve, neušetří ani vás.¹⁰⁰ ²²Zamyšlete se tedy nad Boží laskavostí a přísností: přísnost vůči těm, kdo padli, ale Boží laskavost vůči vám - pokud pokračujete v Jeho laskavosti. Jinak budete také odříznuti.¹⁰¹ ²³A nebudou-li Židé pokračovat ve své nevěře, budou naroubováni, protože Bůh je může znovu naroubovat. ²⁴Neboť pokud jste byli vyříznuti z toho, co je od přírody planá oliva, a byli jste proti přírodě naroubováni do kultivovaného olivovníku, o kolik více budou ti, kteří jsou přirozenými větvemi, naroubováni do svého vlastního olivovníku?

²⁵Nechci, abyste nevěděli, bratři a sestry, o této dříve skryté pravdě, abyste nebyli moudří ve svých vlastních očích: vůči Izraeli došlo k částečnému zatvrzení, dokud¹⁰² nevstoupí plný počet pohanů. ²⁶Takto bude za-

9:4; 2 Kor 11:22). Kontrast s mezinárodními věřícími je patrný v Gal. 6:16, s Božím Izraelem, s pravým Božím lidem. Pavel stále vidí v budoucnosti národní kolektivní obrácení nyní zaslepeného Izraele. To se stane pod tlakem a očisťujícími účinky budoucího Velkého soužení (viz Zach 13:8-9; 14:2).

⁹⁹ Nesmí být zaměňováno se současnými systémy "mesiášských kořenů", které míchají Mojžíše a Ježíše.

¹⁰⁰ Dokazující, že Pavel zcela nesouhlasil s moderními teoriemi "jednou spasen, navždy spasen", a že Pavel nebyl žádný kalvinista. Spása závisí na naší ochotné spolupráci s Bohem (Fil 2:12-13).

¹⁰¹ Tento a mnoho dalších veršů přináší smrtící ránu populárnímu, ale chybnému učení "jednou spasen, navždy spasen". Záchrana je podmíněna úspěšnou vytrvalostí až do konce. To je také varování, které dal Ježíš v podobenství o rozsévání, kde "někteří věří na chvíli" (Lk 8:13). Tyto

chráněn všechen Izrael.¹⁰³ Jak je psáno: "Přijde vysvoboditel ze Sionu a odvrátí bezbožnost od Jáкова. ²⁷Toto je má smlouva s nimi, když odnímám jejich hříchy."

¹¹²⁸V současné době jsou pro vás nepřáteli spásného evangelia, ale stále jsou potenciálně vyvoleným lidem a milovaným kvůli otcům. ²⁹Neboť Boží dary a povolání jsou neodvolatelné. ³⁰Stejně jako jste v minulosti byli neposlušní vůči Bohu, ale nyní jste získali milost v důsledku jejich neposlušnosti; ³¹stejným způsobem jsou v současné době neposlušní, aby skrze milosrdenství, které vám bylo prokázáno, mohli také získat milost. ³²Neboť Bůh učinil ze všech vězně neposlušností, aby se nad všemi mohl slitovat.

³³Ó, hloubko bohatství Boží moudrosti a poznání! Jak nevyzpytatelné jsou Jeho soudy a jak nesledovatelné jsou Jeho cesty! ³⁴Kdo poznal Pánovu mysl? Nebo kdo byl Jeho poradcem? ³⁵Kdo nejprve dal Bohu, aby mu Bůh splatil? ³⁶Všechno je od Něho, skrze Něho a pro Něho. Buď jemu sláva navždy! Amen.

12 ¹Tak vás vybízím, bratři a sestry, abyste z Božího milosrdenství přinášeli celé své já¹⁰⁴ jako živou oběť, svatou a Bohu milou. Toto je vaše služba slovu.¹⁰⁵ ²Nebudte přizpůsobeni tomuto věku, ale buďte pře-

verše znemožňují jakoukoli nauku o dvojím předurčení, naštěstí!

¹⁰² "Dokud" je ovšem příslovce času a znamená "a pak..."

¹⁰³ Neodkazuje na každého Žida jen proto, že je Žid, ale na kolektivní národní obrácení zbytku Židů. To se stane při budoucím Druhém příchodu Ježíše po budoucím Velkém soužení, které bude mít za následek zušlechťování těch, kteří jím procházejí. Kolektivní pozůstatek Židů nakonec řekne Mesiášovi: "Blahoslavený, kdo přichází ve jménu PÁNA" (Mt 23:39).

¹⁰⁴ "Tělo" v řečtině zde znamená celou osobu, jeho "já". V Heb 10:5-10 Ježíš uskutečnil Boží vůli obětováním sebe jako obětní osobou. Křesťané "byli posvěceni obětováním těla [osoby] Ježíše Mesiáše jednou provždy" (Heb 10:10). Stejně tak byl izraelský kalendář – každoroční svaté dny, nové měsíce a týdenní sabat – který byl jen stínem, nahrazen Ježíšovou osobou (Kol 2:16-17).

¹⁰⁵ Slovo" v NZ je zkratkou pro evangelium o Krá-

měnění obnovou své mysli, abyste mohli dokázat, co je dobrá, příjemná a dokonalá Boží vůle.

3Díky milosti, která mi byla dána, totiž říkám každému z vás, abyste o sobě nemyšleli výše, než byste měli, ale abyste smýšleli rozumně, jak Bůh každému dal míru víry. 4Neboť stejně jako existuje mnoho částí v jednom těle a všechny části nemají stejnou funkci, tak i my, kteří jsme mnozí, jsme jedno tělo v Mesiáši a všichni patříme jeden druhému. 5Každý máme různé dary podle milosti, která nám byla dána: Pokud prorocství, používejte tento dar úměrně vaší víře. 6Pokud je to služba, pak služte; pokud je to učení, pak uče; 7je-li to nabádání, pak nabádejte; pokud je to dávání, čiňte to velkoryse; pokud je to vedení, pak ved'te svědomitě; pokud je to prokazování milosrdenství, čiňte to s radostnou myslí.

8Láska ať je bez pokrytectví. Nenávid'te, co je zlé; lpěte na tom, co je dobré. 9Bud'te oddaní jeden druhému v lásce, ctěte každý jiného více než sebe. 10Nepostrádejte pracovitost; bud'te vroucí v duchu; služte Pánu. 11Radujte se v naději; vytrvávejte ve zkouškách; bud'te vytrvalí v modlitbě. 12Přispívejte na potřeby svatých; praktikujte pohostinnost.

13Žehnejte těm, kteří vás pronásledují; žehnejte jim a neproklínejte je. 14Radujte se s těmi, kdo se radují; plačte s těmi, kteří pláčou. 15Mějte stejné mínění ve vztahu k sobě navzájem. Nebud'te povýšení, ale stýkejte se s lidmi nízkého postavením. Nebud'te moudří ve svých vlastních očích. 16Nikomu neodplácejte zlem za zlo. Vezměte v úvahu to, co je správné v očích všech lidí. 17Je-li možno, když je to na vás, mějte pokoj se všemi lidmi. 18Neusilujte o svou vlastní pomstu,¹⁰⁶ milování, ale nechte prostor pro Boží hněv,¹⁰⁷ protože je psáno: "Pomsta patří mně; já od-

platím," říká Pán. 19Místo toho "pokud má tvůj nepřítel hlad, nakrm ho; pokud má žízeň, dej mu napít. Když to uděláš, nahromadíš žhavé uhlíky na jeho hlavu." 20Nenechte se přemoci zlem, ale přemáhejte zlo dobrem.

13 1Ať se každý člověk podrobuje vládním orgánům. Neboť neexistuje žádná autorita kromě od Boha a autority, které existují, byly ustanoveny Bohem. 2Takže ti, kdo vzdorují autoritě, se staví proti tomu, co ustanovil Bůh, a podle toho budou souzeni. 3Vládci totiž nejsou hrůzou pro dobré chování, ale pro zlé. Nechcete mít strach z autority? Dělejte, co je dobré, a budete mít její chválu, 4protože vláda je služebníkem Boha pro vaše dobro. Pokud však děláte to, co je špatné, žijete ve strachu, protože meč nenosí nadarmo. Je to Boží služebník, mstitel, který přináší hněv na toho, kdo dělá špatně. 5Proto musíte být podřízeni nejen kvůli jejich hněvu, ale také kvůli svému vlastnímu svědomí. 6A proto musíte také platit daně, protože úřady jsou Božími služebníky poctivě se věnujícími vládnutí. 7Dávejte každému to, co mu náleží: daně tomu, komu jsou daně splatné; příjem tomu, jemuž jsou příjmy splatné; respekt tomu, komu respekt patří; čest tomu, komu čest patří.

8Nikomu nebud'te nic dlužní, kromě toho, že se budete milovat navzájem, protože ten, kdo miluje svého bližního, naplnil Zákon. 9Příkázání: "Nezcižoložte, nezabíjejte, nekrad'te, neprahněte" a všechna další příkázání jsou shrnuta v tomto: "Milujte svého bližního jako sebe samého." 10Láska neubližuje bližnímu; láska je tedy naplněním Zákona.

11Dělejte to s vědomím, že už je čas, abyste se probudili ze spánku. Vždyť spása je nám nyní blíž, než když jsme začali být věřící-

Království, Ježíšovo vlastní evangelium (Heb 2: 3; Lk 8:11–12; Mt 13:19).

¹⁰⁶ Pavel vidí stát jako nástroj pomsty v kap. 13, ale nikdy si nepředstavoval, že by věřící tuto roli převzali. NZ věřící nejsou částí současného systému politického světa. Jsou usedlými cizinci a neměli by bojovat ve válkách tohoto světového systému. Satanova království se stávají Božím královstvím až při budoucí sedmé trubce, která

signalizuje příchod Mesiáše, aby vládl se svatými (Zj 11:15–18). Ježíš se při svém prvním příchodu nepokoušel zasahovat do politiky.

¹⁰⁷ Bůh uvidí, že spravedlnosti bude nakonec učiněno zadost a Ž. 149 ukazuje, že svatí se budou v budoucnu podílet na výkonu tohoto práva. Neměli by to však dělat nyní (srov. Lk 19:27; Zjev. 2:26–27; Dan 7:27).

mi.¹⁰⁸ ¹²Noc je téměř pryč a den je blízko. Odhodme tedy díla temnoty a oblečme si výzbroj světla. ¹³Chovejme se vhodně jako za denního světla, ne v divokých večírcích a opilsti, ne v sexuální nemravnosti a smyslnosti, ne ve svárech a žárlivosti. ¹⁴Místo toho oblékněte pána Ježíše Mesiáše a nestarejte se o tělo a jeho žádosti.

14 ¹Přijímejte toho, kdo je slabý ve víře, a nevedte spory o názory. ²Jeden člověk má víru jíst všechno, ale slabý jí jen zeleninu.¹⁰⁹ ³Ten, kdo jí všechno, nesmí pohlížet svrchu na toho, kdo ne, a ten, kdo nejí všechno, nesmí soudit toho, kdo jí všechno, protože Bůh ho přijal. ⁴Kdo jsi, abys soudil služebníka někoho jiného? Stojí nebo padá před svým pánem. A on ho postaví, protože Pán je schopen ho postavit.

⁵Jeden člověk považuje jeden den za svatější než jiný, zatímco jiný považuje každý den za stejný. Každý člověk musí být plně přesvědčen ve své vlastní myslí.¹¹⁰ ⁶Ten, kdo zachovává den, jej zachovává pro pána. Ten, kdo jí všechno, jí pro pána, protože vzdává díky Bohu. Ten, kdo nejí všechno, to dělá pro pána a vzdává díky Bohu. ⁷Nikdo z nás nežije pro sebe a nikdo pro sebe neumírá. ⁸Jestliže žijeme, žijeme pro pána, nebo pokud umíráme, umíráme pro pána. Takže ať už žijeme nebo umíráme, jsme pánovi. ⁹Z tohoto důvo-

du Mesiáš zemřel a znovu ožil – aby mohl být pánem mrtvých i živých.

¹⁰Proč ale někdo soudí svého bratra nebo sestru? A proč se jiný dívá spatra na svého bratra nebo sestru? Neboť všichni budeme stát před soudcovskou stolicí Boží.¹¹¹ ¹¹Neboť je psáno: "Jako že žiji," praví Pán, "ke Mně se každé koleno skloní a každý jazyk bude chválit Boha." ¹²Tak každý z nás se budeme zodpovídat Bohu.

¹³Tak tedy se už navzájem nesudme, ale raději stanovme toto: nikdy nekladme bratru nebo sestře překážku nebo kámen úrazu. ¹⁴Vím a jsem přesvědčen v pánu Ježíši, že nic není samo o sobě nečisté.¹¹² Pokud však někdo považuje něco za nečisté, je to pro něj nečisté. ¹⁵Jestliže však je tvůj bratr nebo sestra sklíčený kvůli tomu, co jíš, už nejednáš v lásce. Neničte svým jídlem toho, za kterého Mesiáš zemřel. ¹⁶A nedovolte, aby se o tom, co považujete za dobré, mluvilo jako o zlém, ¹⁷protože Boží království¹¹³ není především o jídle a pití, ale o tom, jak žít správně, mít pokoj a radost ve svatém duchu. ¹⁸Každý, kdo v těchto věcech slouží Mesiášovi, je Bohu příjemný a lidmi schválený. ¹⁹Usilujme tedy o to, co vede k pokoji a vzájemnému budování. ²⁰Nepodvracejte Boží dílo kvůli jídlu. Všechny věci jsou čisté, ale je špatné jíst cokoli, co způsobí, aby někdo klopýtnul. ²¹Je dobré nejíst maso, nepít víno a nedělat nic,

¹⁰⁸ V populárním evangelikalismu se o spáse neustále mluví jako o něčem, co bylo v minulosti: "když jsem byl spasen." V NZ je rovnováha v prohlášeních o spáse ve prospěch ještě budoucí konečné spásy. NZ také říká, že "jsme zachraňováni" (1 Kor 1:18; 2 Kor 2:15).

¹⁰⁹ Pavel poskytl lidem čas, aby přehodnotili své myšlení. V případě obojího, konzumace masa i pití vína, byl po ruce důkaz, že Ježíš nebyl vegetarián ani se nezdržel mírného požívání alkoholu (srov. Dt 14:26)

¹¹⁰ Pavel naléhá na slabé, aby se stali silnými, ale s nimi je třeba zacházet jemně, jak postupují v porozumění. Pavel nastavuje správný model tím, že ukazuje, že rozdíly v jídle (Lev 11) nejsou důležité pro silné a zralé (Řím 14:14, 20).

¹¹¹ Soudní scéna v Mat. 25:31 a násl. není rozsudkem nad křesťanskými věřícími. Je to rozsudek nad jednotlivci z národů. Normou v tomto

rozsudku je, jak dobře tito lidé zacházeli s křesťanskými bratry a sestrami Ježíše.

¹¹² To je pozitivní důkaz, že Pavel v žádném smyslu nevynucuje zákony o jídle z Lev. 11. Mluví jako Žid a křesťan. Jak si později plně uvědomili (Markův komentář), Ježíš "očistil všechna jídla" (Mk 7:19). Pavlovo prohlášení zde zjevně upouští od potravinových zákonů dodržovaných podle Mojžíšova zákona. Pavel zde stanoví měřítko křesťanské dospělosti, do níž musíme všichni růst v jednotě. Pavel právem zcela změnil svůj tón a důrazně odmítl každého, kdo učil, že dodržování sabatu a židovského kalendáře nebo tělesné obřizky jsou v Nové smlouvě nařízeny (Kol 2:16-17; Gal 4 a 5; Ef 2:14-15).

¹¹³ Zde se rozumí celá křesťanská víra, která je nyní přípravou na vstup do Království, které bude zřízeno, až se Ježíš vrátí, a na službu v něm. Křesťanský život nyní proto vyžaduje zásady Království.

co by způsobilo, že by tvůj bratr nebo sestra klopýtal. ²²Víru, kterou máte, zachovávejte jako své vlastní přesvědčení před Bohem. Blažený je ten, kdo se neodsuzuje tím, co schvaluje. ²³Kdo však pochybuje, je odsouzen, pokud jí,¹¹⁴ protože to není z víry a cokoli není z víry, je hřích.

15 ¹My, kteří jsme silní, bychom měli nést slabosti slabých, ne těšit sami sebe. ²Každý z nás by měl potěšit svého bližního pro jeho dobro, aby ho budoval. ³Ani Mesiáš netěšil sám sebe, ale jak je psáno: "Urážky těch, kteří uráželi Tebe, padly na mě." ⁴Všechno, co bylo psáno v minulosti, bylo napsáno pro naše poučení, abychom skrze vytrvalost a povzbuzení z Písma měli naději. ⁵Nyní vám Bůh vytrvalosti a povzbuzení může poskytnout, abyste měli navzájem stejnou mysl, následující Mesiáše Ježíše, ⁶abyste jednou myslí a jedním hlasem oslavovali Boha a Otce našeho pána Ježíše Mesiáše.

⁷Přijímejte tedy jeden druhého, stejně jako Mesiáš přijal i nás, k Boží slávě. ⁸Říkám vám, že Mesiáš se stal služebníkem Židů pro Boží pravdu, aby potvrdil sliby dané otcům, ⁹a aby pohané oslavovali Boha za jeho milosrdenství. Jak je psáno: "Proto Tě chválím mezi pohaný a budu zpívat Tvému jménu." ¹⁰Znovu se píše: "Radujte se, pohané, s jeho lidem!" ¹¹A "Chvalte Pána, všichni pohané! Ať Ho chválí všechny národy." ¹²Izaiáš znovu říká: "Přijde výhonek z Jesse,¹¹⁵ který povstane, aby vládl nad pohaný.¹¹⁶ V něj budou pohané doufat." ¹³Kéž vás Bůh naděje naplní veškerou radostí a pokojem ve víře, abyste překypovali nadějí v moci svatého ducha.

¹⁴Já sám jsem o vás, bratří a sestry, přesvědčen, že jste plní dobroty, naplnění vším

poznáním a že jste také schopni se navzájem napomínat. ¹⁵Ale o některých bodech jsem vám troufale psal, abych vám připomněl, že kvůli milosti, která mi byla dána Bohem, ¹⁶abych byl služebníkem Mesiáše Ježíše pohanům. Sloužím jako kněz Božího evangelia,¹¹⁷ aby se moje obětování pohanů mohlo stát přijatelným, a bylo posvěceno svatým duchem. ¹⁷Moje chloubka je tedy u Mesiáše Ježíše ve věcech týkajících se Boha. ¹⁸Nebudu si troufat mluvit o ničem kromě toho, co skrze mne způsobil Mesiáš, což vedlo k poslušnosti pohanů ve slově i v díle, ¹⁹v moci znamení a zázraků, v moci ducha. Tak od Jeruzaléma až po Illyrii jsem plně ohlašoval Mesiášovo evangelium.¹¹⁸ ²⁰A mým cílem bylo ohlašovat evangelium na místech, kde Mesiáš ještě nebyl uveden jménem, abych nestavěl na základech někoho jiného, ²¹ale jak je psáno: "Ti, kdo o něm neměli žádné zprávy, uvidí, a ti, kteří to neslyšeli, pochopí."

²²Proto mi bylo mnohokrát zabráněno, abych k vám přišel. ²³Ale nyní už není nic jiného, co by mě v těchto regionech zdržovalo, a protože jsem po mnoho let toužil přijít k vám, ²⁴když cestuji do Španělska, navštívím vás. Doufám, že vás uvidím na své cestě a že na mé cestě tam mi pomůžete poté, co jsem si nejprve na chvíli užil vaši společnost. ²⁵Nyní však jdu do Jeruzaléma sloužit svatým, ²⁶protože bylo příjemným potěšením Makedonie a Achaie přispět chudým mezi svatými v Jeruzalémě. ²⁷Ano, měli radost z toho, že to dělají, a jsou vůči nim dlužní. Neboť pokud se pohané podílejí na jejich duchovních věcech, dluží jim, aby jim sloužili v hmotných věcech. ²⁸Tak až to splním a poskytnu jim tento příspěvek, uvidím vás při mé cestě do Španělska. ²⁹Vím, že až k vám přijdu, přijdu v plnosti požehnání od Mesiáše.

¹¹⁴ Ti, kteří jsou slabí ve víře (v. 1). Jsou pobízeni, aby následovali Pavla a stali se silnými.

¹¹⁵ Slíbený Mesiáš (Iz 7:9, 11). Iz. 9:6 předpovídal zplození Syna Bohem: "Nám bylo zplozeno dítě [Bohem]; nám byl dán Syn." Toto jsou minulé časy ve významu proroctví, které se jistě stanou a které slíbil Bůh.

¹¹⁶ Slib Božího království, že bude celosvětově slavnostně uvedeno, až se Ježíš vrátí (Mk 1:14-

15). Království je ústředním tématem evangelia, ovšem, spolu s obětí smrti a vzkříšením Ježíše.

¹¹⁷ Boží evangelium nebo evangelium od Boha se v NZ objevuje 8krát: Mk. 1:14; Řím 1:1; 15:16 (rámování knihy Římanům); 2 Kor. 11:7; 1 Tes 2:2, 8, 9; 1 Pet 4:17.

¹¹⁸ Evangelium o Království, jaké kázal Ježíš (Mk 1:1, 14, 15), a evangelium o něm. Pavel ovšem kázal stejné evangelium (Skutky 19:8; 20:24–25; 28:23, 31).

³⁰Naléhám na vás, bratři a sestry, s naším pánem Ježíšem Mesiášem a láskou ducha, abyste se ke mně vroucně připojili v modlitbě k Bohu za mne. ³¹Modlete se, abych byl osvobozen od těch, kteří jsou v Judsku neposlušní, a aby se moje služba v Jeruzalémě ukázala svatým přijatelná, ³²abych z vůle Boží k vám přišel v radosti a ve vaší společnosti našel odpočinek. ³³Bůh pokoje ať je s vámi všemi. Amen.

16 ¹Svěřuji vám Fébé, naši sestru, která je služebnicí¹¹⁹ církve v Kenchrejích. ²Chci, abyste ji přijali v pánu způsobem hodným svatých a abyste jí pomáhali v čemkoli, co od vás potřebuje, protože byla pomocnicí mnohých i mou.

³Pozdravte Prisku a Aquilu, mé spolupracovníky v Mesiáši Ježíši, ⁴kteří pro mě riskovali krk. Děkuji nejen jim, ale také všem církvím pohanů. ⁵A pozdravte církev v jejich domě. Pozdravte Epaeneta, mého drahého přítele, který je prvním obráceným k Mesiáši z provincie Asie. ⁶Pozdravte Marii, která pro vás tvrdě pracovala. ⁷Pozdravte Andronika a Junii, mé krajany a spoluvězně. Jsou význační mezi apoštoly,¹²⁰ a byli přede mnou v Mesiáši. ⁸Pozdravte Ampliata, mého drahého přítele v pánu. ⁹Pozdravte Urbana, našeho

spolupracovníka v Mesiáši, a Stachya, mého drahého přítele. ¹⁰Pozdravte Apella, schváleného v Mesiáši. Pozdravte ty z Aristobulovy domácnosti. ¹¹Pozdravte Herodiona, mého krajana, a ty z Narcisovy domácnosti, kteří jsou v pánovi. ¹²Pozdravte Tryfoinu a Tryfosu, dělnice v pánovi, a mou drahou přítelkyni Persidu, která se v pánovi tvrdě namáhala. ¹³Pozdravte Rufa, vyvoleného v pánovi, a matku jeho i moji. ¹⁴Pozdravte Asynkrita, Fle-gona, Hermea, Patrobase, Herma a věřící, kteří jsou s nimi. ¹⁵Pozdravte Filologa a Julii, Nerea a jeho sestru, Olympa a všechny svaté s nimi. ¹⁶Pozdravte se navzájem svatým polibkem. Zdraví vás všechny Mesiášovy církve.

¹⁷Nyní vás naléhavě žádám, bratři a sestry, dávejte pozor na ty, kteří způsobují rozdělení a překážky v rozporu s učením, které jste se naučili. Odvráťte se od nich, ¹⁸protože tito lidé neslouží našemu pánu Mesiášovi¹²¹, ale svým vlastním choutkám a svou hladkou a lichotivou řečí klamou srdce nic netušících lidí. ¹⁹Vaše poslušnost se stala známou všem, tak se z vás raduji, ale chci, abyste byli moudří v tom, co je dobré, a nevinní v tom, co je zlé. ²⁰Bůh pokoje rychle rozdrtí Satana¹²² pod vaše nohy. Milost našeho pána¹²³ Ježíše s vámi.

¹¹⁹ Nejpravděpodobněji byla finanční podporovatelkou, a tedy patronkou tamní církve. Pavel nevysvětloval ženy jako starší/pastory (1 Tim. 3:1). Ženy však v církevním prostředí hovořily, vzdělávaly a povzbuzovaly (1 Kor 11:4-5).

¹²⁰ Junia je patrně jméno ženy a protože ženy se v církvi "modlily a prorokovaly" (1 Kor 14:5), Junia možná cestovala a vyučovala

¹²¹ Náš pán Mesiáš je samozřejmě Pavlova zkrácená podoba "našeho pána Ježíše Mesiáše". Fráze je přesně stejná jako u Lukáše ve 2:11, kde se v Betlémě narodil "pán Mesiáš". Nikdo v době NZ si nepředstavoval, že se narodil Bůh! Pán Mesiáš je druhým pánem Ž. 110:1, a pán (*adoni* v heb.) rozhodně není druhý BŮH. Je "člověk Mesiáš Ježíš" Pavlova stálého vyznání (1 Tim. 2:5). Také člověk Mesiáš, o kterém Pavel hovoří ve Fil. 2:5 a násl., kde nemluví o předlidské (tj. ne-lidské) osobě, ale o historickém pánu Mesiášovi, který uchopil postavení služebníka, jako vzor pro nás. Srv. Iz. 53:12: "vylil sebe", stejně jako Pavel ve Fil. 2:17.

¹²² Satan je padlý anděl, který "upadl v odsouzení" (1. Tim. 3:6). Bůh povoluje tohoto morálně odpovědného anděla, který se ze své vlastní volby stal zlým. Představa Christadelfiánů, že "had" nebyl morálně odpovědný, byl pouze had, zahrnuje hroznou obžalobu Boha, z Boha činí autora lži! Zakladatel Christadelfiánství, John Thomas, řekl, že "had lhal, ale *neměl v úmyslu lhát*". Toto velmi chytře vede stopy té lži k Bohu, a dělá z Boha jejího autora. Had, satan, byl však Bohem úmyslně potrestán za své přestoupení. Bůh by nevinně netrestal.

¹²³ "Náš pán" je mesiášský titul pro Ježíše založený na Ž. 110:1, "můj pán", *adoni*. Je prostým faktem, že nikdo v hebrejské Bibli nenapsal "můj JHVH", nebo "naš JHVH". Nazvat Ježíše pánem znamená, že je Mesiáš, *adoni* z Ž. 110:1, a *adoni* ve všech svých 195 výskytech není nikdy odkazem na Božstvo. Kritický rozdíl mezi Bohem a nikoli Bohem lze tedy zkontrolovat 645krát – Adonai 450 a *adoni* 195krát.

²¹Timoteus, můj spolupracovník, posílá pozdravy, stejně jako Lucius, Jáson a Sospatros, moji krajané. ²²Já, Tertius, který tento dopis píšu, pozdravuji vás v Pánu. ²³Zdraví vás Gaius, můj hostitel a hostitel celé církve. Zdraví vás městský pokladník Erastus, stejně jako náš bratr Kvartus.¹²⁴

²⁵Tak tedy tomu, který vás může ustanovit

podle mého evangelia¹²⁵ a ohlašování Ježíše Mesiáše, v souladu s odhalením tajemství, které bylo skryto od minulých věků, ²⁶ale nyní je ozřejmeno, a skrze spisy proroků v Písmu, po rozkazu věčného Boha bylo oznámeno všem národům, aby způsobilo poslušnost víry¹²⁶ - ²⁷jedinému moudrému Bohu,¹²⁷ skrze Ježíše Mesiáše, buď sláva navždy! Amen.

1. KORINTSKÝM

¹Od Pavla, povoláného být apoštolem Mesiáše Ježíše skrze Boží vůli, a Sosthena, našeho bratra, ²Boží církvi v Korintu, těm, kteří jsou posvěcováni v Mesiáši Ježíši, povoláni být svatými,¹ se všemi těmi všude, kteří vyvolávají jméno našeho pána Ježíše Mesiáše,² jejich pána a našeho: ³Milost a

pokoj vám od Boha, našeho Otce³ a pána Ježíše Mesiáše.⁴

⁴Vždy za vás vzdávám díky mému Bohu kvůli Boží milosti, která vám byla dána v Mesiáši Ježíši. ⁵Skrze něho jste byli obohaceni ve všem, v každém slově a ve všem poznání.

¹²⁴ První rukopisy neobsahují v. 24: "Milost našeho pána Ježíše Mesiáše buď s vámi všemi. Amen."

¹²⁵ Nebylo odhaleno žádné zvláštní evangelium pouze Pavlovi. Stejně evangelium bylo zjeveno všem apoštolům (Ef 3:5) a bylo ovšem původně kázáno Ježíšem (Heb 2:3; Mk. 1:1, 14, 15).

¹²⁶ Toto je klíčová fráze, kterou Pavel otevírá knihu v 1:5, a tak rámuje knihu Římanům. Víra bez poslušnosti není víra, shodně ovšem s Jakubem, že spása, být napraveným u Boha, není pouze vírou (Jakub 2:24). Poslušnost je třeba definovat podle Nové smlouvy, nikoli podle litery Tóry. Tyto znaky židovské identity, jako je obřízka na těle, sabat a další dodržování kalendáře (srov. Kol. 2:16–17, což je definitivní), a potravinových zákonů nemají pro Pavla žádnou závažnost. Správně definovaná poslušnost je základem spásy NZ, jak Heb. 5:9 říká, když opakuje Ježíšova slova v Janovi 3:36. Viz také 1 Tim. 6:3, 2. Jana 7-9. Všechny složité a zbytečné argumenty o víře a skutcích jsou vyřešeny, jakmile se bere jako klíčová "poslušnost víry".

¹²⁷ Toto je typické židovské a NZ křesťanské prohlášení unitárního netrojčinného monoteismu. Srv. Jakub 2:19: "Bůh je jedna osoba" (srov. Gal 3:20, „Bůh je jen jedna osoba“, *Amplified Version*). Ježíš plně podpořil víru svého hebrejského dědictví v Markovi 12:29, když souhlasil s učitelem Zákona (srov. Jan 17:3). Trinitářství je pobiblic-

kým výtvorem řecky filozoficky smýšlejících pohanů a nikdy by se nemělo vkládat do Písma. Slovo Bůh (často "(ten) Bůh") odkazuje na Otce více než 1300krát. Žádný verš se slovem "BŮH" nikde v Bibli (asi 11 000krát: JHWH, *Adonai*, *Elohim*, *Theos*) neznamena trojjediného Boha. Evangelikálové se nechali zmást tradicí, díky které si představují, že je v Bibli. Zatímco si nárokují *sola scriptura*, bezděčně při čtení vložili svou tradici do Písma, ať popisuje trojjediného Boha, ač tomu tak není. Ježíš nebyl trinitář (Mk 12:29; Jan 17:3), tak proč jeho stoupenci jsou? Podstatou klamu je selhání v následování Ježíšova učení (1. Tim. 6:3; Heb. 5:9).

¹ To znamená "svatí", jak se obvykle podává. Základní význam samozřejmě má co dělat s být svatý

² Silně naznačuje modlitbu k Ježíši. Ačkoli modlitba je obecně k Otci skrze Ježíše, obrátit se na Ježíše nebo požadovat věci od něj není v NZ vyloučeno. Jan 14:14 (ne KJV) nás zve, abychom vznášeli žádosti k Ježíši, který slibuje, že odpoví.

³ Toto je jeden z 1300 unitárních odkazů na Boha jako na Otce

⁴ "pán Ježíš Mesiáš" je založeno na *adoni*, "můj pán" (ne Pán) ze Ž. 110:1 - klíčový verš v celém NZ. Prostota vyznání je nám předána Pavlem v 1. Tim. 2:5. Jediný Bůh je Otec a Ježíš je lidská bytost povýšená tak, aby seděla vedle Boha.

⁶Ve skutečnosti bylo mezi vámi potvrzeno svědectví o Mesiášovi, ⁷aby vám při čekání na zjevení⁵ našeho pána Ježíše Mesiáše nechyběl žádný duchovní dar. ⁸Také vás udrží silné až do konce, takže budete bezúhonní v den našeho pána Ježíše Mesiáše. ⁹Bůh je věrný, jím jste byli pozváni do společenství s Jeho Synem, Ježíšem Mesiášem, naším pánem.⁶

¹⁰Bratři a sestry, naléhám na vás pravomocí našeho pána Ježíše Mesiáše, abyste všichni souhlasili a nedocházelo mezi vámi k žádným rozporům, ale abyste rozvíjeli jednotnou mysl a záměr. ¹¹Moji bratři a sestry, někteří lidé od Chloe mi oznámili, že se mezi sebou hádáte. ¹²Chci tím říci toto: Vznášíte různé nároky: "Já jsem Pavlův" nebo "Já jsem Apollův" nebo "Já jsem Petrův" nebo "Já jsem Mesiášův". ¹³Je Mesiáš rozdělen? Byl pro vás ukřižován Pavel? Nebo jste byli pokřtěni ve jméno Pavla? ¹⁴Jsem vděčný Bohu, že jsem nepokřtil nikoho z vás, kromě Krispa a Gaia,⁷ ¹⁵aby nikdo nemohl tvrdit, že jste byli pokřtěni do mého jména. ¹⁶Pamatuji si, že jsem pokřtil také Štěpánovu domácnost – nepamatuji si, zda jsem pokřtil někoho jiného. ¹⁷Neboť mě Mesiáš nepověřil konat křty,⁸ ale kázat evangelium o Božím království, ne s elegantní lidskou moudrostí; jinak by byl Mesiášův kříž zbytečný.

¹⁸Zpráva o kříži je vskutku hloupost pro ty, kdo jsou ztraceni, ale pro ty z nás, kteří jsou zachraňováni⁹, je to Boží moc. ¹⁹Jak je psáno: "Zničím moudrost moudrých a zruším učenost učených."¹⁰ ²⁰Kde je moudrý muž, učenec a diskutér tohoto věku? Copak

Bůh neproměnil moudrost tohoto světa v hloupost? ²¹Protože Bůh ve své moudrosti umožnil, aby svět ve své moudrosti neznal Boha, Bůh byl potěšen, aby zachránil ty, kteří věří v "hloupost" kázaného poselství. ²²Židé žádají zázračná znamení a Řekové hledají moudrost, ²³ale my hlásáme Mesiáše¹¹ zabitého na kříži, což je pro Židy kámen úrazu a pro pohany hloupost. ²⁴Avšak pro ty, kteří jsou povoláni Bohem, Židy i pohany, je Mesiáš Boží moc a Boží moudrost. ²⁵Neboť Boží bláznovství je moudřejší než lidská moudrost a Boží slabost je silnější než lidská síla.

¹²⁶Bratři a sestry, uvažujte o své životní situaci, když jste byli povoláni. Nemnozí z vás byli moudří z lidského hlediska; nemnozí byli mocní; nemnozí byli urozeného původu. ²⁷Místo toho si Bůh vybral věci, které svět považuje za hloupé, aby zahanbil moudré; vybral věci, které svět považuje za slabé, aby zahanbil silné. ²⁸Bůh si vybral to, co svět považuje za nedůležité a opovrhované, co je považováno za nic, aby snížil na nic, co je považováno za něco, ²⁹aby se nikdo nemohl chlubit v Boží přítomnosti. ³⁰Právě kvůli Němu jste ve spojení s Mesiášem Ježíšem, který se nám stal moudrostí od Boha, a spravedlností, svatostí a vykoupením, ³¹tak, jak je psáno: "Ať ten, kdo se chlubí, chlub se v Pánu."

2 ¹Když jsem k vám přišel, bratři a sestry, nepřišel jsem s dokonalostí řeči ani s moudrostí, když jsem vám ohlašoval Boží svědectví. ²Neboť jsem byl rozhodnut, že se mezi vámi nebudu zajímat o nic jiného než o

⁵ Zjevení Ježíše při jeho budoucím příchodu, aby zřídil Království na zemi. Jinde *Parousia*, příchod Ježíše.

⁶ "Můj pán", *adoni*, ze Ž. 110:1. *Adoni* nikdy není titulem Božstva. V hebrejské Bibli se vyskytuje 195krát.

⁷ Tento verš by nikdy neměl být překroucen tak, že naznačuje, že Pavel podceňoval zásadní význam křesťanského křtu. Stejně jako činil Ježíš, i on používal své zmocněnce, aby prováděli křtění ve vodě (Jan 4:1–2).

⁸ Čtenáři by si měli velmi dobře uvědomovat, že Pavel v žádném případě neznevažoval křesťanskou poslušnost vyjádřenou křtem ve vodě, což je Ježíšem výslovně přikázáno v Mat. 28:19, ve

velkém pověření, a praktikovalo se vždy v apoštolském křesťanství a samotným Ježíšem (Jan 4:1).

⁹ Spása, záchrana, která je založena na poslušnosti Ježíši (Heb 5:9; Jan 12:44 a násl.), je proces, nikoli událost jednou provždy. To znamená, že "jsme byli spaseni, jsme zachraňováni a budeme spaseni". Většina odkazů v NZ se týká naší budoucí záchrany. "Spása," řekl Pavel, "je nám nyní blíže, než když jsme poprvé uvěřili" (Řím 13:11).

¹⁰ Odkazování Iz. 29:14.

¹¹ Pavel zjevně, ne náhle v naprostém rozporu s Ježíšem a se sebou jinde, neomezuje evangeli-

2. KORINTSKÝM

Ježíše Mesiáše, a to ukřižovaného.¹² ³Byl jsem u vás ve slabosti, ve strachu a ve velkém chvění. ⁴Moje řeč a ohlašování evangelia nebyly přesvědčivými slovy lidské moudrosti, ale předvedením ducha a moci. ⁵Tímto způsobem by vaše víra nezávisela na lidské moudrosti, ale na Boží moci.

⁶Mluvíme však o moudrosti mezi těmi z nás, kteří jsou plně dospělí, ale je to moudrost nikoli tohoto věku, ani vládců tohoto věku, kteří přicházejí vniveč. Mluvíme však o Boží moudrosti v odhaleném tajemství¹³, které bylo skryto a které Bůh před věky¹⁴ předurčil pro naši slávu. ⁸Žádný z vládců tohoto věku tomu nerozuměl. Kdyby rozuměli, nebyli by ukřižovali pána slávy.¹⁵ ⁹Ale jak je psáno: "Věci, které žádné oko nevidělo a žádné ucho neslyšelo, věci, které nevstoupili do lidské mysli; to vše Bůh připravil pro ty, kdo Ho milují."¹⁶ ¹⁰Ale nám je Bůh zjevil skrze ducha, protože duch zkoumá všechno, dokonce i hluboké věci Boží.

¹¹Kdo z lidí zná věci člověka, vyjma ducha člověka, který je v něm? Stejně tak nikdo

nezná Boží věci, vyjma Božího ducha. ¹²Ale my jsme neobdrželi ducha světa, ale ducha, který pochází od Boha, abychom mohli porozumět věcem, které jsou nám milostivě poskytnuty Bohem. ¹³A my o těchto věcech nemluvíme slovy učenými lidskou moudrostí, nýbrž slovy učenými duchem, vysvětlujícím duchovní věci duchovními slovy.

¹⁴Tak tedy nepřesvědčený člověk nepřijímá věci Božího ducha, protože je to pro něj pošetilst, a nemůže jim porozumět, protože jsou duchovně rozeznávány. ¹⁵Osoba, která je duchovní, rozeznává všechny věci¹⁷, ¹⁷ale on sám není posuzován nikým. ¹⁶Neboť "Kdo zná Pánovu mysl, aby Ho poučil?" Ale my máme Mesiášovu mysl¹⁸.

3 ¹Bratři a sestry, nemohl jsem s vámi mluvit jako s duchovními lidmi, ale jako s tělesnými lidmi, jako s nemluvnaty v Mesiáši. ²Krmil jsem vás mlékem, ne masem, protože jste na to ještě nebyli připraveni. ³Vskutku, nejste připraveni ani nyní, protože jste stále tělesní. Jelikož mezi vámi existuje žárlivost a

um pouze na zprávy o smrti Mesiáše! Výraz "Mesiáš" zahrnuje vše, čemu Ježíš učil, počínaje prvním Ježíšovým příkazem činit pokání a věřit evangeliu o Království (Marek 1:14–15).

¹² To ovšem neznamená, že z obsahu svého evangelia vynechal vzkříšení Ježíše nebo Boží království.

¹³ Rozvíjející se program nesmrtelnosti, který Bůh plánoval pro lidské bytosti, tajemství Božího království kázal nejprve Ježíš (Heb 2:3; srov. Skutky 8:12; 19:8; 20:24–25; 28:23, 31).

¹⁴ Srv. "Na počátku bylo slovo nebo moudrost" (Jan 1:1), Boží tvůrčí plán nesmrtelnosti pro svět. Srv. Překlad Williama Tyndalea a další, které předcházely KJV z roku 1611. Tyto verze překládaly *logos* jako "slovo", nikoli "Slovo".

¹⁵ Je typickým příkladem šílenství zabít jediného, který má řešení všech problémů člověka a který oznámil tajemství získání nesmrtelnosti! Ježíš při svém návratu na Zemi zreorganizuje svět podle zbožných zásad (Iz. 2:1–4), za pomoci svatých, kteří jsou nyní královskou rodinou, aristokracií budoucího světového systému, ve výcviku. Budou vládnout a panovat s Ježíšem na zemi (Zj 5:9–10; Dan 7:18, 22, 27 atd.).

¹⁶ Věci budoucnosti včetně odměn pro věřící jsou připraveny Bohem a "u Něj", což znamená, že

jsou v současné době uloženy u BOHA. Ježíš žádal, aby byl odměněn slávou, která byla uložena v Božím slibu a kterou tak Ježíš "měl" před založením světa (Jan 17:5). Mat. 6:1 hovoří rovněž o odměně, kterou věřící "mají" uloženou u Boha v Jeho plánu.

¹⁷ 1 Tes. 5:21.

¹⁸ Hebrejský Iz. 40:13 zde citovaný má "duch" a LXX, z níž Pavel cituje, má "mysl". To ukazuje, že mysl a duch (a často "srdce") jsou víceméně synonyma. Duch nikdy není třetí osobou v NZ. Duch nikdy neposílá pozdravy a není nikdy uctíván. Pokud mají křesťané mysl Mesiáše, měli by působit jako on a chovat se jako on, zrcadlit jeho slova, myšlenky a učení založená na evangeliu o Království. Jakákoli teologie, která se věřícím snaží odstranit Ježíšova slova a jeho mysl, je nebezpečně klamná. Typickým příkladem je pokus odstranit věřícím eschatologická učení Ježíše v Mat. 24! Ježíš nemluvil jen s Židy! Byli to učedníci a skrze apoštoly k nám Ježíš mluví. U Mat 24 není žádné vytržení před soužením, ani v žádné pasáži NZ. Velkou chybou je oddělovat Ježíše od jeho slov (Jan 12:44 a násl.), Jak dokládá ohromující tvrzení C.S. Lewise, že Evangelium v evangeliích není (Úvod k J. B. Phillips, *Letters to Young Churches*, s. 9).

rozdělení, nejste ovlivněni tělem a nechováte se jako nepřesvědčení lidé? ⁴Neboť když jeden z vás říká: "Jsem Pavlův," a druhý říká: "Jsem Apollův," nejste pouze lidští?

⁵Kdo je konec konců Apollo? A kdo je Pavel? Pouze služebníci, jejichž prostřednictvím jste se stali věřícími, jak Pán dal příležitost každému z nás. ⁶Já jsem sázel, Apollo zaléval, ale růst způsobil Bůh. ⁷Takže jak ten, kdo sází, není nic, tak ten, kdo zalévá, ale je to Bůh, který způsobuje růst. ⁸Ten, kdo sází, a ten, kdo zalévá, jsou jedno,¹⁹ ale každý obdrží svou vlastní odměnu za svou vlastní práci. ⁹Jsme spolupracovníci patřící Bohu. Vy jste Božím polem, Jeho stavbou.

¹⁰Z milosti Boží, která mi byla dána, jsem jako moudrý mistr stavitel položil základ a na něm staví někdo jiný. Ale každý člověk musí být pečlivý, jak na něm staví. ¹¹Nikdo nemůže položit jiný základ než ten, který byl položen, tím je Ježíš Mesiáš. ¹²Pokud někdo staví na tomto základu ze zlata, stříbra, drahých kamenů, dřeva, sena nebo slámy, ¹³díla každého stavitele budou jasně vidět. Den to objasní, protože budou odhalena ohněm a oheň vyzkouší, jakou práci každý stavitel provedl. ¹⁴Pokud něčí dílo, které postavil, zůstane, obdrží odměnu. ¹⁵Pokud něčí dílo je spáleno, utrpí ztrátu, ale sám bude spasen jakoby ohněm.²⁰

¹⁶Nechápete, že jste Boží chrám²¹ a že ve vás žije Boží duch? ¹⁷Pokud někdo boří Boží chrám, Bůh ho zničí, protože Boží chrám je svatý a tím jste vy.

¹⁸Ať nikdo neklame sám sebe. Pokud si někdo z vás myslí, že je v tomto věku moudrý, ať se stane "hloupým", aby mohl být moudrý! ¹⁹Moudrost tohoto světového systému je pro Boha hloupost. Jak je psáno: "Chytá moudré v jejich mazanosti" ^{20a} "Pán zná uvažování moudrých; jsou marná."²² ²¹Ať se tedy nikdo nechlubí lidmi. Neboť všechno patří vám – ^{22a} už je to Pavel, Apollo nebo Petr, svět, život, smrt, přítomné věci nebo věci, které přijdou – vše patří vám, ^{23a} vy patříte Mesiášovi a Mesiáš patří Bohu.

4 ¹Máte na nás myslet takto: jako Mesiášovi služebníci a správci Božích tajemství.²³ ²A od správců se vyžaduje, aby byli shledáni věrnými. ³Tak pro mě je velmi malá záležitost, že jsem posuzován vámi nebo lidským úsudkem. Vskutku ani neposuzuji sebe. ⁴Neboť si nejsem vědom ničeho proti sobě, ale to mě nečiní napraveným. Ten, kdo mě posuzuje je pán.²⁴ ⁵Nevynásejte tedy soud před časem – dokud nepřijde pán. Vyнесе na světlo věci skryté ve tmě a odhalí pohnutky srdcí. Pak každý člověk obdrží chválu od Boha.²⁵

⁶Bratři a sestry, uplatnil jsem tyto věci na Apolla a na sebe pro váš užitek, abyste se naučili nemyslet nad to, co je napsáno, aby nikdo z vás nebyl domýšlivý a nenásledoval jednoho proti druhému. ⁷Kdo tě udělal lepším, než je kdokoli jiný? Co máš, co ti nebylo dáno?²⁶ Pokud jste to dostali, proč se chlubíte, jako byste to nedostali?

¹⁹ Jsou jedno v mysli a účelu, stejný výraz, jaký použil Bůh a Ježíš v Janovi 10:30: "Já a Otec jsme jedno."

²⁰ Tématem zde je budování církví, nikoli spása jednotlivce. Věřící, který nevykazuje žádné ovoce a se svým talentem nic neudělal, je vyloučen ze spásy. V Mat. 25:14–30 je neproduktivní křesťan z království odmítnut, není spasen.

²¹ Pavel představuje církev jako "chrám", nikoli "(ten) chrám". Když však popisuje zjevení antikrista v čase konce, říká, že bude sedět v "(tom) chrámu" (2 Tes 2:4). Tam odkaz není metafora, ale vychází z učení Dan. 11:31; 12:11; 9:24–27; 8:13–14.

²² Připomíná nám to Iz. 29:13–21, kde tradice na-

mířená proti Bibli vede k marným sporům (verše 13, 21).

²³ Rozvíjející se plán nesmrtelnosti zjevený v Mesiáši a poslušnost vůči němu (Heb 5: 9; Jan 6: 63). "Tajemství" viz též Dan. 2:28, 29, 47.

²⁴ Buď Bůh, nebo Ježíš, kteří pracují v dokonalé harmonii. V této souvislosti druhého příchodu se Pavel pravděpodobně zmiňuje o pánovi Mesiášovi.

²⁵ Připomínající Ježíšova slova: "Dobrá práce, dobrý a věrný služebníku" (Mt. 25:21, 23).

²⁶ Každý věřící by se měl zeptat: "Jaký talent mám, že mi ho Bůh nedal?" Kritickým problémem je rozvoj talentů, které Bůh dal kvůli křesťanské věci každému.

2. KORINTSKÝM

8Již jste nasyceni. Již jste zbohatli. Začali jste vládnout jako králové bez nás! Opravdu bych si přál, abyste skutečně vládli jako králové, tak bychom spolu s vámi také vládli jako králové!²⁷ 9Myslím, že Bůh vystavil apoštoly jako poslední ze všech jako muže odsouzené k smrti. Byli jsme učiněni veřejnou podívanou pro svět, pro anděly i lidské bytosti. 10Jsme blázni kvůli Mesiášovi, ale vy jste moudří v Mesiáši. Jsme slabí, ale vy jste silní. Přijímáte čest, ale nám se dostává zneuctění. 11Až do této hodiny jsme hladoví a žízňiví, špatně oblečení a drsně s námi nakládají a bez domova. 12Dřeme a pracujeme vlastními rukama. Když nás lidé proklínají, žehnáme jim. Když jsme pronásledováni, snášíme to. 13Když jsme hanobeni, reagujeme laskavě. Dokonce i nyní jsme považováni za spodinu země, za odpadky světa.

14Nepíšu vám tyto věci, abych vás zahabol, ale abych vás napomínal jako své milované děti. 15I kdybyste měli v Mesiáši deset tisíc vychovatelů, nemáte mnoho otců, protože v Mesiáši Ježíši jsem se stal vaším otcem skrze evangelium.²⁸ 16Proto vás prosím, abyste mě napodobovali. 17Proto jsem k vám poslal Timotea, mé milované a věrné dítě v pánu. Připomene vám mé způsoby, které jsou v Mesiáši, stejně jako učím všude v každé církvi. 18Někteří z vás začali být nadutí, jako kdybych k vám nepřišel. 19Ale brzy k vám přijdu, bude-li pán chtít. Dozví se ne slova těch, kteří jsou nadutí, ale jejich moc. 20Neboť Boží království není věcí slov, ale moci. 21Co chcete? Mám k vám přijít s holí nebo s láskou a duchem jemnosti?

5 1Skutečně je oznámeno, že mezi vámi existuje sexuální nemravnost, dokonce

²⁷ Zjev 2:26; 3:21; 5:10; 20:1-6; 1 Kor. 6:2; Dan. 7:14, 18, 22, 27. Tento text je silným důkazem proti "amilleniálnímu" nebo "postmilleniálnímu" pohledu, proti iluzi, že věřící nyní vládou světu dříve, než se Ježíš vrátí. Pavlova celá myšlenka spočívá v tom, že budoucí Království, jehož první fází je tisíciletí (Zj 20:1-6), nemůže začít před budoucím návratem Ježíše na zemi při jeho parousii.

²⁸ Evangelium o Království je semeno, které způsobuje znovuzrození (Lk 8:11; Mt 13:19; 1. Petra

horší než mezi pohany. Jeden z vás má manželku svého otce! 2Stali jste se nadutí a netruchlili jste tak, aby ten, kdo spáchal tento skutek, mohl být z vašeho středu odstraněn.

3Nejrozhodněji, jsa nepřítomný v těle, ale přítomen v duchu, už jsem odsoudil, jako kdybych byl přítomen, toho, kdo to udělal. 4Ve jménu našeho pána Ježíše, s vámi, kteří jste shromážděni, a s mým duchem a s mocí našeho pána Ježíše, 5máte tohoto muže vydat satanovi²⁹ ke zničení jeho těla, aby mohl být jeho duch spasen v Pánově dnu.

6Vaše chlubení není dobré. Nechápete, že trocha kvasu způsobí, že vykyne celá dávka těsta? 7Zbavte se tohoto starého kvasu, abyste se mohli stát novou várkou, stejně jako jste ve skutečnosti nezkvašení. Mesiáš, náš beránek pesach, byl obětován. 8Oslavujme tedy svátek nepřetržitě,³⁰ nikoli se starým kvasem nebo kvasem zášti a ničemnosti, ale s nekvašeným chlebem ryzosti a pravdy.

9V předchozím dopise jsem vám napsal, abyste se nestýkali se sexuálně nemravnými lidmi. 10Určitě jsem nemyslel sexuálně nemravné lidi tohoto světa, ani lakomce a podvodníky či modláře, protože v takovém případě byste museli úplně opustit svět! 11Mínil jsem tím, abyste se nestýkali se žádným takzvaným bratrem nebo sestrou, kteří jsou sexuálně nemravní, chamtiví, modláři, pomlouváči, opilci nebo podvodníci. S takovou osobou ani nejezte! 12Neboť proč vás zajímá soudit ty, kdo jsou mimo církev? Neměli byste soudit ty, kteří jsou v církvi? 13Jenom Bůh bude soudit ty, kteří jsou mimo církev. "Vyžeňte toho zlého muže z vašeho středu."

6 1Jak se opovažuje někdo z vás, kdo má spor se svým bližním, obrátit se na soud

1:23-25). Pavel je zprostředkovatelem jejich znovuzrození, když se stal jejich duchovním otcem, jako byl také Timoteovým.

²⁹ Jde o to, že zničující účinky satanova útoku na toho muže, by ho mohly vést k pokání.

³⁰ Přítomný průběhový čas slovesa zde ukazuje, že Pavel je nenutí, aby dodržovali SZ kalendář. Svátek je v NZ zduchovněn spolu se sabatem (Kol 2:16-17). Jan poukazuje na svátky jako svátky "Židů". Pátek před sabatem označuje za "židovský den přípravy" (Jan 19:42).

před nespravedlivé, a ne před svaté! ²Nerozumíte tomu, že svatí budou vládnout světu a spravovat jej?³¹ Pokud budete vládnout světu, nejste schopni posoudit nejmenší záležitosti? ³Nechápete, že budeme soudit³² anděly? Oč spíše záležitosti toho současného života! ⁴Pokud tedy máte spory týkající se tohoto života, jmenujete za své soudce lidi, kteří nemají postavení v církvi? ⁵Říkám to proto, abych vás zahanbil. Není mezi vámi ani jeden moudrý muž, který by dokázal rozhodovat mezi spoluvěřícími? ⁶Ale bratr žaluje bratra a před nevěřícími?

⁷Vlastně už je pro vás porážkou, že spolu vedete soudní spory. Proč si raději nenecháte ukřivdit? Proč se raději nenecháte ošidit? ⁸Ne, ale vy sami jednáte špatně a podvádíte dokonce své spoluvěřící.

⁹Nerozumíte tomu, že nespravedliví nezdědí Boží království? Nenechte se oklamat. Ani sexuálně nemravní, ani modláři, ani cizoložníci, ani mužští prostituti, ani homosexuálové, ¹⁰ani zloději, ani chamtiví, ani opilci, ani pomlouvači, ani podvodníci nezdědí Boží království.³³ ¹¹Někteří z vás byli takovými lidmi,³⁴ ale byli jste obmyti, byli jste posvěceni, byli jste napraveni ve jménu Pána Ježíše Mesiáše a v duchu našeho Boha..

¹²"Všechny věci jsou pro mě zákonné" - ale ne všechno je užitečné. "Všechny věci jsou pro mě zákonné" - ale nebudu ničím ovládán. ¹³"Jídlo je pro žaludek a žaludek je pro jídlo, ale Bůh skoncuje s oběma." Tělo není zamýšleno pro sexuální nemravnost

ale pro pána, a pán pro tělo. ¹⁴Bůh vzkřísil nejen pána, ale také svou mocí vzkřísí nás. ¹⁵Nechápete, že vaše těla jsou údy Mesiáše? Měl bych vzít údy Mesiáše a udělat z nich údy prostitutky? Rozhodně ne! ¹⁶Nechápete, že člověk, který se sám připojí k prostitutce, se s ní stane "jedním tělem"?³⁵ Neboť On říká: "Ti dva se stanou jedním tělem." ¹⁷Ale ten, kdo se připojí k pánovi, je s ním v jednom duchu. ¹⁸Vyvarujte se veškeré sexuální nemravnosti. Všechny ostatní hříchy, kterých se lidé dopouštějí, jsou mimo tělo, ale sexuálně nemravná osoba hřeší proti svému vlastnímu tělu. ¹⁹Nechápete, že vaše tělo je chrámem³⁶ svatého ducha, který je ve vás, který máte od Boha? Nepatříte sobě, ²⁰protože jste byli koupeni za cenu. Oslavujte tedy Boha ve svém těle.

7 ¹Nyní, pokud jde o záležitosti, o kterých jste psali: "Je dobré, aby muž neměl sexuální vztahy se ženou." ²Kvůli sexuální nemravnosti by však každý muž měl mít sexuální vztahy se svou vlastní manželkou a každá manželka se svým vlastním manželem. ³Manžel by měl uspokojovat sexuální potřeby své manželky a manželka svého manžela. ⁴Manželka nemá moc nad svým vlastním tělem, ale její manžel ano; stejně manžel nemá moc nad svým vlastním tělem, ale žena ano. ⁵Nepřipravujte se o to navzájem, leda na čas se souhlasem, abyste se mohli věnovat modlitbě, a znovu se sejděte, aby vás satan nepokoušel kvůli vašemu nedostatku sebeovládá-

³¹ To je úděl věrných věřících a vyučuje se po celém NZ a SZ, nejzjevněji v Dan. 2:44; 7:14, 18, 22, 27: "všechny národy budou podřízeny svatým." Tak také Mat. 19:28; Luk 22:28-30; Zjev 2:26; 3:21; 5:10; 20:1-6; 2 Tim. 2:12. Pro Pavla to byla základní pravda víry, kterou by měli plně pochopit – proto jeho překvapení nad jejich nevědomostí. V dnešním populárním myšlení to vše bylo nahrazeno velmi neurčitou odměnou pro duše bez těla v nebi. PÁNovo Království by mělo být vždy odkazováno na 2 Paral. 13:8. Má to být politické království a říše.

³² Nebo možná vedení, vládnutí

³³ Populární řeči o "jití do nebe" se v Bibli nikde nenachází. Křesťanským údělem vždy je vstoupit do budoucího Božího království a zdědit je, až se

Ježíš vrátí, a v něm vládnout s ním. Pohanská představa odtělesné nesmrtelné duše byla zodpovědná za potlačení skutečného křesťanského pohledu na budoucnost. Jasnost pravé křesťanské naděje je odstraněna. V důsledku toho je oslabena láska a víra (Kol 1:4-5).

³⁴ Ukazuje, že i bývalí homosexuálové se mohou vzpamatovat z tohoto i z jakéhokoli jiného hříchu

³⁵ Přísné varování také před jakoukoli účastí na pornografii

³⁶ Když Pavel zavádí představu věřícího jako chrámu, odkazuje na "chrám". Když se zmiňuje o doslovné budově chrámu, říká jí "(ten) chrám Boží", ve kterém bude sedět muž hříchu, antikrist (2 Tes 2:1-12; Dan 9:26-27).

2. KORINTSKÝM

ní. ⁶To říkám jako ústupek, ne jako rozkaz. ⁷Přál bych si však, aby všichni byli jako já,³⁷ ale každý má svůj vlastní dar od Boha; jeden má tento dar, jeden má další.

⁸Ale to říkám těm, kteří nevstoupili do manželství nebo ovdověli: je pro ně dobré, když zůstanou takovými, jako jsem já. ⁹Pokud však nemají sebeovládání, ať vstoupí do manželství, protože je lepší manželství než hořet vášní.

¹⁰Ženatým však příkazuji – ne já, ale pán³⁸ – aby manželka neopouštěla svého manžela. ¹¹Pokud však odejde, neměla by si vzít někoho jiného, ale spíše se smířit se svým manželem; a manžel by se neměl s manželkou rozvádět.

¹²Ale vám ostatním já – ne pán – říkám: má-li věřící muž nevěřící manželku a ona je ochotná s ním žít, nemá se s ní rozvádět. ¹³A má-li žena nevěřícího manžela a je ochotný s ní žít, neměla by se s ním rozvést. ¹⁴Neboť nevěřící manžel je posvěcen kvůli své manželce a nevěřící žena je posvěcena kvůli svému manželovi. Jinak by vaše děti byly nesvaté, ale takto jsou svaté. ¹⁵Pokud však nevěřící odejde, dovolte, aby se to stalo. Bratr nebo sestra nejsou v takových případech vázání³⁹, ale Bůh nás povolal žít v pokoji. ¹⁶Jak víš, ženo, zda zachrániš svého manžela? Nebo jak víš, manželi, zda zachrániš svou ženu?

¹⁷Jak Pán každému určil, jak jej Bůh povolal, ať tak žije. To příkazuji ve všech církvích.

vích. ¹⁸Byl někdo povolán již obřezaný? Nemá se stát neobřezaným. Byl někdo povolán, když byl neobřezaný? Nemá se nechat obřezat. ¹⁹Obřízka neznamena nic a neobřízka nic neznamena,⁴⁰ ale důležité je dodržovat Boží přikázání.⁴¹ ²⁰Ať každý zůstane ve stavu, v jakém byl povolán.

²¹Byl jsi povolán, když jsi byl otrokem? Nenechte se tím trápit, ale pokud máte příležitost stát se svobodnými, využijte ji. ²²Osoba povolána k pánovi jako otrok je pánův svobodný člověk. Stejným způsobem je osoba, která je povolána svobodná, je Mesiášovým otrokem. ²³Byli jste koupeni za cenu; nestaňte se otroky nikoho. ²⁴Bratři a sestry, ať jste byli povoláni v jakémkoli stavu, zůstaňte v tomto stavu s Bohem.

⁷²⁵Tak pokud jde o panny, nemám žádný příkaz od pána, ale vydávám svůj názor jako ten, kdo je díky milosrdenství pána důvěryhodný. ²⁶Myslím si, že kvůli znepokojivým dobám, ve kterých žijeme, je dobré zůstat stejně jako jste. ²⁷Jsi již ženatý? Nesnaž se být svobodný. Jsi svobodný? Nesnaž se vstoupit do manželství. ²⁸Pokud však uzavřeš manželství, nezhrěšil jsi. Pokud se panna vdá, nezhrěšila. Ale v tomto životě budete mít potíže a já vás toho chci ušetřit. ²⁹Říkám toto, bratři a sestry: času je málo a od nynějška by ti, kdo jsou v manželství, neměli by být jako manželé, ^{30a} ti, kteří pláčou, jako by neplakali, a ti, kteří se radují, jako by se neradovali, a ti, kteří kupují, jako by nevlastnili majetek, ^{31a}

³⁷ Pavel rozhodně nikdy neobhajoval celibát pro všechny! Jeho tvrzení je nadsázka kvůli účinku jako v 14:5: "Přeji vám, abyste všichni mluvili jazyky (v jazycích)." Ale už dal jasně najevo, že ne každý má tento dar (12:30).

³⁸ Pavel cituje výslovné rozhodnutí pána Ježíše, zrcadlící Ježíšova vlastní slova u Marka 10:2–12 a v paralelách. Pro věřící neexistuje možnost rozvodu. (Ježíš učinil jedinou výjimku, a to nelitovaného a trvajícího cizoložství, Mt. 19:9.) Pokud se jeden z manželských partnerů z nějakého nešťastného důvodu oddělí, má zůstat svobodný, tj. nesezdaný za kohokoli jiného, s cílem dosáhnout smíření se svým manželem nebo manželkou. Je jasné, že oddělení se rozhodně neznamená rozvod. Je zcela nemožné, že měl Pavel na mysli nějaký římský zákon, který umožňoval

rozvod oddělením! Celá jeho myšlenka (tj. Ježíše, který v něm mluví) spočívá v tom, že oddělený věřící nemá vstoupit do manželství s někým jiným. Musí zůstat svobodný nebo být smířený (viz standardní komentář k tomuto bodu nebo článek "Ještě jeden pohled na problém rozvodu a nového manželství" [Taking Another Look-cz.pdf](http://TakingAnotherLook.cz.pdf) (focusonthekingdom.org))

³⁹ Znamená zánik takového manželství, a tudíž právo znovu vstoupit do manželství

⁴⁰ To ukazuje výrazný a významný rozdíl mezi starou a novou smlouvou. V Gen.17 musel být každý muž – Izraelita i pohan – obřezán fyzicky, aby byl plně součástí Božího lidu. To se v rámci Nové smlouvy radikálně mění.

⁴¹ Výrazné prohlášení základního učení NZ o "poslušnosti víry" (Jan 3:36; 12:44nn; Heb 5:9 atd.).

ti, kteří svět využívají, jako by ho nevyužívali naplno, protože podoba tohoto současného světa⁴² pomijí.

³²Chci, abyste byli osvobozeni od starostí. Kdo je svobodný, zajímá se o věci Pána a o to, jak by se mohl líbit Pánu. ³³Ale ženatý muž se zajímá o věci světa a o to, jak by mohl potěšit svou ženu. ³⁴Díky tomu je jeho oddanost rozdělena. Svobodná žena nebo dívka se zajímá o věci Pána, aby byla svatá tělem i duchem. Vdaná žena se však zajímá o věci světa a o to, jak může potěšit svého manžela. ³⁵To říkám pro váš vlastní prospěch, ne proto, abych vás omezoval, ale abych podporoval to, co je vhodné, zaručující oddanost Pánu bez rozptylování.

³⁶Pokud si však někdo myslí, že se chová nevhodně vůči své panenské dceři, pokud je už pryč její mládí a pokud se to zdá nutné, nehřeší tím, že ji nechá provdat.⁴³ ³⁷Ale ten, kdo stojí pevně ve svém záměru, nemá naléhavost, ale moc nad svou vlastní vůlí, a je pevně rozhodnutý ve svém srdci udržet svou dceru neprovdanou, dělá dobře. ³⁸Tak muž, který dává svou dceru do manželství, dělá

dobře, a ten, kdo ji do manželství nedává, koná lépe.

³⁹Žena je vázána ke svému manželovi, dokud on žije. Pokud však její manžel zemře, je volná, aby se vdala za kohokoli, po kom touží, pouze v Pánu.⁴⁴ ⁴⁰Ale podle mého názoru by byla šťastnější, kdyby zůstala taková, jaká je, a myslím, že i já mám Božího ducha.

8 ¹Nyní, pokud jde o jídlo obětované modlám, víme, že všichni máme poznání. Poznání nadýmá, ale láska buduje. ²Pokud si někdo myslí, že něco ví, ještě neví nic tak, jak by měl. ³Pokud však někdo miluje Boha, je Mu tato osoba známá.

⁴Tak tedy pokud jde o konzumaci jídla obětovaného modlám, víme, že modla není na světě nic a že kromě jediného Boha neexistuje žádný Bůh.⁴⁵ ⁵I když existují někteří, kteří jsou nazýváni "bohové", ať už v nebi nebo na zemi – jako vskutku existuje mnoho "bohů" a mnoho "pánů" – ⁶pro nás existuje pouze jeden Bůh, který je Otec,⁴⁶ od⁴⁷ něhož jsou všechny věci a my pro Něho; a jeden pán⁴⁸ Mesiáš Ježíš,⁴⁹

⁴² Zj 12:9 uvádí, že Satan nyní klame celý světový systém.

⁴³ Alternativně to může být o "snoubence", kterou si chce muž vzít. V takovém případě má smysl: "Pokud si někdo myslí, že se ke své snoubence nechová správně, jsou-li jeho vášně silné a musí to být, ať si udělá, co si přeje: ať se ožení – není to hřích" (ESV).

⁴⁴ To znamená, že manželství by mělo být přísně s tím, kdo je stejné biblické, křesťanské víry

⁴⁵ Definován jako Otec 1300krát v NZ a výslovně tak v Ježíšově vyznání víry v Janovi 17:3 a Markovi 12:29. Přesně to tvrzení nám předal Žid, který souhlasil s Ježíšem o největším ze všech přikázání (Mk 12:29). Tento jediný Bůh je zde ve v. 6 definován jako Otec

⁴⁶ Slovo "Bůh", v NZ velmi často "(ten)Bůh" (Izraele), se vyskytuje asi 1300krát a znamená Otec, a ne Syn. Mal. 2:10 shrnuje biblickou definici Boha: "Nemáme všichni jednoho Otce? Nestvořil nás jeden Bůh?" Pozdější pojetí Boha jako Trojice je v Bibli zcela neznámé. Ježíš definoval Boha stejně jako všichni Židé na základě ústředního vyznání víry Izraele v Dt. 6:4 (viz Mk. 12:29; Jan

17:3). "Pán, náš Bůh, je jeden Pán," ne dva nebo tři páni.

⁴⁷ Otec, který je Bůh, je zde stejně jako všude jinde považován za zdroj a původ stvoření. Kol 1:16 není výjimka, protože stvoření existovalo "kvůli Kristu" (*kauzální* použití řeckého slova *en* "v" Moulton, *A Grammar of NT*, sv. 3, s. 253).

⁴⁸ pán Mesiáš vůbec nikdy nemá být zaměňován s Pánem Bohem! Oba páni jsou pečlivě rozlišeni ve věštbě v Ž. 110:1. JHVH je ovšem jediný Bůh a druhý pán ze Ž. 110:1 (v mnoha verzích falešně velké písmeno na začátku slova) je lidská bytost, *adoni*, "můj pán", Mesiáš. *Adoni* nikdy není titulem Božstva, ale vždy ne-Božstva. Ježíš je mnohokrát nazýván "**náš** pán Mesiáš" a každý ví, že "**náš** JHVH" je jazyková nemožnost, která se nikde neobjevuje. Lukáš 2:11 definuje pána Mesiáše, který se narodil, a samozřejmě si nikdo v Bibli nepředstavoval, že by se Bůh mohl narodit (nebo zemřít!). **pokračování viz str. 234**

⁴⁹ Jedním z nejkatastrofálnějších nedorozumění NZ je požadovat dnes s některými exegety, že Pavel "rozdělil šema" (vyznání víry Dt 6:4) mezi Boha a Syna, nazývaje Ježíše JHVH a Otce **BŮH!** Toto je útok na biblický monoteismus (a na

2. KORINTSKÝM

skrže⁵⁰ něhož jsou všechny věci, a my jsme skrže něj.

8Ale tímto poznáním nejsou obdařeni všichni. Někteří byli na modly tak zvyklí, že když jedí jídlo obětované modle, jejich svědomí, slabé, je pošpiněno. 9Ale jídlo nás nebude Bohu doporučovat! Pokud toto jídlo nejíme, nejsme na tom hůře, a pokud toto jídlo jíme, nejsme na tom lépe. 10Budte však opatrní; v žádném případě se tato vaše svoboda nesmí stát kamenem úrazu slabých. 11Pokud jiný věřící uvidí tebe, jenž máš poznání ohledně konzumace jídla, v modlářském chrámu, nebude jeho svědomí, pokud je slabé, povzbuzeno, aby jedl potravu obětovanou modlám? 12A díky tvému poznání je zničen ten, kdo je slabý, bratr nebo sestra, za které Mesiáš zemřel. 13Tímto způsobem zhřešíš proti jiným věřícím tím, že zraníš jejich slabší svědomí, a zhřešíš proti Mesiášovi. 14Pokud tedy konzumace jídla obětovaného modlám způsobí,

že můj spoluvěřící klopýtne, už takové maso nikdy nebudu jíst, takže nezpůsobím, aby kterýkoli věřící klopýtl.

91Nejsem volný? Nejsem apoštol? Copak jsem neviděl Ježíše, našeho pána?⁵¹ Nejste mým dílem v pánu? 2Pokud pro ostatní nejsem apoštol, přinejmenším jsem pro vás, protože jste potvrzením mého úřadu jako apoštola v pánovi.

3Moje obrana proti těm, kteří mě vyšetřují, je tato: 4Nemáme právo jíst a pít? 5Nemáme právo brát s sebou věřící manželku, stejně jako ostatní apoštolové, bratři pána a Petr? 6Nebo jen Barnabáš a já nemáme právo nepracovat? 7Který voják kdy slouží na své vlastní náklady? Kdo sází vinici a nejí její plody? Kdo se stará o stádo a nepije jeho mléko?

8Říkám tyto věci pouze na základě lidské autority? Neříká zákon totéž? 9V Mojžíšově

zdravý rozum!), jenž je vždy unitární monoteismus a ne trinitární. Hlavním klíčem k dobrému porozumění je, že existují dva "páni" na základě Ž. 110:1, z nichž ten druhý není JHVH! Titul "pán" pro Ježíše je odvozen ze Ž. 110:1, kde druhý pán (můj pán, *adoni*) poskytuje nezbytné informace, podle nichž má Ježíš nárok být "pán Mesiáš" (Lk 2:11; Kol 3,24: "sloužíte pánu Mesiášovi"). Ve Skutcích 2: 34–36 Petr činí ze Ž. 110:1 klíč k definování vznešeného postavení Ježíše nyní po pravici jediného Boha: Ježíš je "ustanoven pánem a Mesiášem". Z jedince samozřejmě nemůže být *učiněn* JHVH! Ž. 110:1 je zdaleka nejčastěji citovaný nebo zmiňovaný verš ze SZ v NZ. Jeho význam nemůže být přeceněn. Zde Pavel dokonale souhlasí s Ježíšovým unitárním monoteismem, který zdůraznil u Marka 12:29 a Jana 17:3. Ježíš i Pavel mají Šema jako pilíř a základ své teologie. Tato jednoduchá pravda byla od druhého století nadále rozmazaná a ztracená. Navíc Ježíš (Mk. 14:62) a Štěpán (Skutky 7:56) dobře věděli, že ten, kdo je po Boží pravici, je Syn člověka, lidská bytost. To rozhodně nebyl "Bůh po Boží pravici", což ničí monoteismus! Když je věnována náležitá pozornost nade vše důležitému Žalmu 110:1, můžeme očekávat návrat k biblickému monoteismu, k Ježíšovu vyznání. Jednoduchost víry NZ spočívá v Pavlově souhrnném prohlášení, že pravdou potřebnou ke spáse je, že "existuje jeden Bůh, a mezi Bohem a člově-

kem jeden prostředník, Mesiáš Ježíš, sám člověk" (1. Tim. 2: 4–5). Pokud Ježíš není skutečná lidská bytost, ztratí se celý smysl Bible. Právě prostřednictvím "člověka" Bůh plánoval soudit svět (Skutky 17:31) a ten člověk je nyní znesmrtelněným mužem! To je také osud věřících – získat nesmrtelnost při vzkříšení. Umístit člověka Mesiáše (*adoni* Ž 110:1, lidská osoba) vedle Boha nijak nemění Šema, vyznání Ježíšovo a celého Písma. Pavel hovořil o "obracení se k jedinému Bohu a čekání na jeho Syna z nebe" (1 Tes 1:9-10). Bůh je stále Otec sám. Myšlenka "předefinování" vyznání Bible v jednom verši v Pavlovi je jedním z nejabsurdnějších pokusů některých ospravedlnit post-biblický vývoj Trojice.

⁵⁰ Věci, které jsou „skrže“ Mesiáše, jsou věci nového stvoření. Ježíš je také lidským vyjádřením Boží "moudrosti", dokonalým ztělesněním Boží věčné moudrosti a plánu. To "slovo", Boží sebevyjádření, nikoli Slovo, se stalo tělem, když začal existovat Mesiáš, Boží Syn (Jan 1:14; Lk 1:35; Mt 1:20; 1 Jan 5:18).

⁵¹ Základní kvalifikace být apoštolem spolu s potvrzujícími zázračnými znameními apoštola (2. Kor. 12:12). Ježíš se nyní neobjevuje doslovně, protože Pavel byl v tomto smyslu posledním, kdo ho viděl (1 Kor. 15:8). Apoštolové nezasvětili své nástupce, a tak apoštolský úřad nyní neexistuje. Nároky některých, že jsou apoštoly, nejsou udržitelné.

zákonu je napsáno: "Nesmíš dát volovi náhubek, když šlape obilí." Stará se Bůh o voly? ¹⁰Nebo to říká kvůli nám? Ano, toto bylo napsáno kvůli nám, protože ten, kdo orá, by měl orat v naději, a ten, kdo mlátí, by měl mlátit v naději, že se bude podílet na úrodě. ¹¹Pokud jsme zaseli duchovní semeno do vás, nejsme oprávněni sklízet od vás hmotné věci? ¹²Pokud nad vámi mají tuto pravomoc jiní, nemáme tím víc? Přesto jsme toto právo nevyužili, ale snášíme všechno, abychom nebránili Mesiášovu evangelium. ¹³Nerozumíte tomu, že ti, kdo vykonávají posvátnou službu, jedí z chrámu a ti, kteří slouží u oltáře, mají svůj podíl oběti na oltáři? ¹⁴Stejným způsobem pán nařídil, aby se ti, kdo ohlašují evangelium, živili z evangelia.

¹⁵Ale nic z toho jsem nepoužil a nepíšu, že by tyto měly být konány v mém případě. Raději bych zemřel, než abych někomu dovolil, aby moji chloubu vyprázdnil. ¹⁶Hlásám-li evangelium, nemám se čím chlubit, protože je to něco, co jsem povinen dělat. ⁵²Běda mi, pokud neohlašuji evangelium! ¹⁷Pokud to dělám dobrovolně, dostanu odměnu. Ale i když nedobrovolně, je to stále moje odpovědnost. ¹⁸Jaká je tedy moje odměna? Že když ohlašuji evangelium, mohu představovat evangelium bezplatně, takže nevyužívám svou pravomoc v evangelium plně.

¹⁹I když jsem volný a otrokem nikoho, udělal jsem se otrokem všech, abych snad získal více lidí. ²⁰Židům jsem se stal Židem, abych získal Židy. Těm, kteří jsou pod Zákonem, jsem se stal jako někdo pod Zákonem - i když já sám nejsem pod Zákonem - abych

mohl získat ty pod Zákonem. Těm bez Zákonu jsem se stal jako člověk bez Zákonu, aniž bych sám byl bez Zákonu Božího, ale v Zákoně Mesiášově, ⁵³ abych mohl získat ty, kteří jsou bez Zákonu. ²²Vůči slabým jsem se stal slabým, abych mohl získat slabé. Stal jsem se vším vůči všem lidem, abych mohl v každém případě některé zachránit. ²³Dělám vše pro evangelium, abych se na něm mohl podílet.

²⁴Nechápete, že v závodě běží každý, ale cenu obdrží pouze jeden? Běžte tak, abyste vyhráli. ²⁵Každý, kdo soutěží ve hrách, uplatňuje ve všem sebeovládání. Dělají to proto, aby obdrželi pomíjivou korunu, ale my nepomíjející. ²⁶Takže neběžím jako někdo, kdo běží bezcílně. Nebojuji jako boxer bijící do vzduchu. ²⁷Ukážnu své tělo a podrobuji je, abych poté, co jsem kázal druhým, nebyl sám diskvalifikován. ⁵⁴

10 ¹Tak tedy nechci, abyste nevěděli, bratři a sestry. Naši předkové byli všichni pod oblakem a všichni prošli mořem. ²Symbolicky byli "pokřtěni do Mojžíše" v oblaku a v moři. ³Všichni jedli stejné duchovní jídlo ^{4a} a pili stejný duchovní nápoj, protože pili z duchovní "typické" skály, která je následovala.

Ta skála byla předzvěstí Mesiáše. ⁵⁵ ⁵Ale s většinou z nich nebyl Bůh spokojen a byli srazeni na poušti.

⁶Nuže tyto věci se staly jako příklady a "typy" ⁵⁶ pro nás, abychom netoužili po zlých věcech, jako toužili oni. ⁷Nebudte modláři, jak někteří z nich byli, jak je psáno: "Lidé se

⁵² Stejně jako v Lukášovi 4:43 Ježíš vyjádřil své božské nutkání uskutečnit svůj božsky daný úkol oznamovat a hlásat evangelium o Království všude. Pavel kázal přesně stejné evangelium o Království (Skutky 19:8; 20:24–25; 28:23, 31).

⁵³ Tóra Mesiášova jako odlišná od Tóry Mojžíšovy. Pavel je osvobozen od Mojžíšovy Tóry, protože je pod Mesiášovou Tórou. Dokonce i někteří rabíni poznali, že bude existovat Tóra nadřazená Mojžíšově, která bude zavedena Mesiášem. Židovský komentář ke Kaz. 11:8 zní: "Tóra, kterou se člověk naučí na tomto světě, není nic ve srovnání s Mesiášovou Tórou." (Strack-

Billerbeck, *Kommentar zum Neuen Testament*, sv. 3, s. 577).

⁵⁴ Skutečnost, že Pavel choval tuto myšlenku jako možnost, je dalším jasným důkazem proti populární nauce "jednou spasen, navždy spasen" (srov. Řím. 11:22).

⁵⁵ Pavel nevěřil v doslovného Mesiáše žijícího ve SZ době! Jeho jazyk je zde jasný: skála a další události a body v historii Izraele byly předzvěstí NZ a Mesiáše. Neexistovala doslovná "putující skála". Křest není doslova v oblaku – ani v Rudém moři!

⁵⁶ Předznamenávající, těšící se na budoucí realitu v Mesiáši (srov. Kol 2:16–17).

2. KORINTSKÝM

posadili k jídlu a pití a vstali, aby si hráli." ⁸Nejednejme nemravně, jako někteří z nich, za jediný den zemřelo 23 000 lidí. ⁹Nezkoušejme Pána, protože někteří Ho zkoušeli a byli zabiti hady. ¹⁰A nereptejte, jak to někteří dělali, a byli zabiti ničivým andělem. ¹¹Tyto věci se jim staly jako "typy" a příklady pro nás a byly zapsány jako instrukce pro nás, na které přišly konce věků. ¹²Pokud si tedy myslíš, že stojíš, dávej pozor, abys nepadl. ¹³Žádné pokušení vás nezaskočilo, kromě toho, co je běžné pro člověka. Bůh je věrný a nedovolí, abyste byli pokoušeni nad to, co jste schopni snést, ale s pokušením vám poskytne způsob úniku, abyste to dokázali vydržet.

¹⁴Tak tedy, moji milovaní, utíkejte od modlářství. ¹⁵Mluvím jako k moudrým lidem, tak se rozhodněte sami. ¹⁶Kalich požehnání, kterým žehnáme,⁵⁷ není to podíl na krvi Mesiáše? Chléb, který lámeme, není to podíl na těle Mesiáše? ¹⁷Protože je jeden chléb, my, kteří jsme mnozí, jsme jedno tělo, neboť všichni sdílíme jeden chléb. ¹⁸Přemýšlejte o Izraeli těla:⁵⁸ nemají ti, kdo jedí oběti, podíl na oltáři? ¹⁹Co tedy říkám? Že věc obětovaná modlám je něco, nebo že modla je něco? ²⁰Ne, ale říkám, že to, co pohané obětují, obětují démonům⁵⁹, a ne Bohu. Nechci, abyste měli společenství s démony! ²¹Nemůžete pít kalich pána a kalich démonů; nemůžete jíst ze stolu pána a stolu démonů. ²²Pokoušíme se vyprovokovat pána k žárlivosti? Jsme silnější než on?

²³"Všechno je zákonné" - ale ne všechno je prospěšné! "Všechno je zákonné" - ale ne všechno buduje ostatní! ²⁴Nikdo by neměl

hledat své dobro, ale dobro svého bližního. ²⁵Cokoli, co se prodává na trhu s masem, můžete jíst, aniž byste si kladli nějaké otázky kvůli svědomí, ²⁶protože "Země patří Pánovi a vše, co obsahuje, je Jeho." ²⁷Pokud vás nevěřící pozve k jídlu a vy se rozhodnete jít, pojedzte vše, co je před vámi, aniž byste se kvůli svědomí ptali. ²⁸Pokud vám však někdo řekne: "Toto jídlo bylo obětováno modle," nejezte ho kvůli tomu, kdo vám to řekl, a kvůli svědomí. ²⁹Mám na mysli jeho svědomí, ne vaše vlastní. Proč má být moje osobní svoboda omezena svědomím někoho jiného? ³⁰Když jím s vděčností, proč mám být obviňován za něco, za co vzdávám díky?

³¹Ať tedy jíte, pijete nebo cokoli děláte, dělejte to pro slávu Boží. ³²Nekladte urážku jak Židům, tak pohanům, ani Boží církvi, ³³stejně jako se já snažím se ve všem líbit všem. Nehledám své vlastní dobro, ale dobro mnohých, aby mohli být spaseni.

11 ¹Následujte můj příklad, stejně jako já následuji příklad Mesiáše. ²Chválím vás, že na mě pamatujete ve všech věcech, a držíte se tradic, právě jak jsem vám je předal. ³Chci, abyste věděli, že Mesiáš je hlavou každého muže, muž je hlavou ženy a Bůh je hlavou Mesiáše. ⁴Muž, který se modlí nebo prorokuje⁶⁰ se zakrytou hlavou, zneuctívá hlavu. ⁵Žena, která se modlí nebo prorokuje s odkrytou hlavou, zneuctívá svou hlavu, protože se to rovná oholení hlavy. ⁶Nemá-li žena hlavu zakrytou, nechť si ostříhá vlasy. Pokud je však ostudné, aby žena měla ostříhané nebo oholené vlasy, měla by si nechat

⁵⁷ Tato pamětní oslava smrti pána a připomínka jeho budoucího Království se nekonala jen jednou ročně, ale při shromážděních církve. "Jak to často děláte" (11:26) ukazuje na neurčitou dobu, rozhodně ne jen ročně.

⁵⁸ To znamená přirozený, národní, nyní neobrácený Izrael. To ovšem ukazuje, že Pavel uznával "duchovní Izrael" církve, který nazval "Boží Izrael" v Gal. 6:16 a "pravá obřízka" (Žid) ve Fil. 3:3. Mezinárodní skupina věřících byla naroubována do pravého olivovníku.

⁵⁹ Démoni ovšem, moc za modlami, jsou velmi skuteční a synoptický záznam jako součást historických příběhů dokumentuje činnost nadpřiroze-

ných, zlých osobností s inteligencí, démonů. Démoni vykřikovali a démoni uznávali, že Ježíš je Mesiáš (viz Lk 4:41). Ježíš pokáral demony. V žádném případě by záznamy neměly být porušovány zaměňováním démonů s lidmi posedlými démony! Démon v Bibli nikdy neznamená lidskou osobu a rozhodně ne duševní nemoc! Jakub poznamenává, že "démoni věří v jediného Boha a třesou se" (Jakub 2:19). Pokud démoni neexistují, z tohoto kategorického prohlášení se stává nesmysl!

⁶⁰ Prorokování má obecný smysl povzbuzování a poučování (viz 14:3).

zakrýt hlavu. ⁷Muž by neměl mít zakrytou hlavu, protože je obrazem a slávou Boha, ale žena je slávou muže. ⁸Muž není ze ženy, ale žena z muže; ⁹a muž nebyl stvořen pro ženu, ale žena pro muže. ¹⁰Žena by tedy měla mít na hlavě znamení autority kvůli andělům.⁶¹ ¹¹Žena však není nezávislá na muži ani muž ne závislý na ženě, v pánovi. ¹²Jako žena pocházela z muže, tak muž pocházel skrze ženu, ale všechno pochází od Boha. ¹³Posudťte sami: je vhodné, aby se žena modlila k Bohu s odkrytou hlavou? ¹⁴Neučí vás i sama příroda, že pokud má muž dlouhé vlasy, je to pro něj zneuctěním? ¹⁵Má-li však žena dlouhé vlasy, je to pro ni sláva, protože její vlasy jsou jí dány jako příkryvka. ¹⁶Pokud však o tom chce někdo polemizovat, nemáme žádnou jinou praxi, ani Boží církve.

¹⁷Když vám dávám pokyny, které následují, nechválím vás, protože když se sejdete, není to k lepšímu, ale k horšímu. ¹⁸Nejprve ze všeho, když se scházíte jako církev, slyším, že mezi vámi existují rozdělení, a zčásti tomu věřím. ¹⁹Neboť mezi vámi musí být rozdělení, aby ti, kteří jsou schváleni, se mohli stát mezi vámi zřejmými. ²⁰Takže když se společně setkáte, není to ve skutečnosti pánova večeře to, co jíte, ²¹protože, když je čas na jídlo, si každý vezme nejprve svou vlastní večeři, přičemž jeden je hladový a druhý opilý. ²²Co? Nemáte domy, abyste v nich jedli a pili? Projevujete opovržení nad Boží církví tím, že zahanbujete ty, kteří nemají nic? Co bych vám měl říci? Měl bych vás chválit? V tomto vás rozhodně nechválím.

²³Neboť jsem dostal od pána, co jsem vám předal: pán Ježíš v noci,⁶² když byl zra-

zen, vzal chléb. ²⁴Když vzdal díky, lámal ho a řekl: "Tento chléb představuje mé tělo, které je za vás. Dělejte to v upomínku na mě." ²⁵Stejným způsobem vzal pohár po večeři těmito slovy: "Tento pohár je Nová smlouva schválená mou krví. Připomínejte si mě tak často, jak⁶³ ho budete pít." ²⁶Vždy, když budete jíst tento chléb a pít z tohoto kalicha, hlásáte smrt pána, dokud nepřijde.

²⁷Tak tedy každý, kdo jí chléb nebo pije z pánova kalichu nedůstojným způsobem, bude vinen tělem a krví pána. ²⁸Ale každý ať se zkoumá a pak ať jí chléb a pije z kalicha. ²⁹Osoba, která jí a pije bez ohledu na tělo, jí a pije si rozsudek nad sebou. ³⁰To je důvod, proč mnozí z vás jsou slabí a nemocní a někteří usnuli ve smrti. ³¹Pokud bychom se zkoumali správně, nebyli bychom souzeni. ³²Ale když jsme souzeni, jsme ukázněováni Pánem, abychom nebyli odsouzeni spolu se světem.

³³Moji bratři a sestry, když se scházíte, abyste jedli pánovu večeři, čekejte jeden na druhého. ³⁴Máte-li někdo hlad, ať se nají doma, aby vaše společné setkání nebylo pro odsouzení. Ostatní záležitosti dám do pořádku, až přijdu.⁶⁴

12 ¹Co se týče duchovních darů, bratři a sestry, nechci, abyste byli neznalí. ²Víte, že když jste byli pohany, byli jste odváděni k těm němým modlám, ať už jste byli vedeni jakkoli. ³Chci tedy, abyste pochopili, že nikdo, kdo mluví Božím duchem, neříká: "Ježíš je prokletý." A nikdo nemůže říci: "Ježíš je pán"⁶⁵, vyjma svatým duchem.

⁶¹ Přesný smysl ve vztahu k andělům je v komentářích sporný.

⁶² Ve čtvrtek večer před jeho pátečním ukřižováním, po kterém následovalo jeho vzkříšení třetího dne, v neděli (Lk 24:21; srov. 9:22; 13:32; 18:33). Ten pátek v roce ukřižování byl 15. den nisanu, pesach jedl Ježíš a národ, když 15. začal při západu slunce.

⁶³ Ukazující neurčitou frekvenci, rozhodně ne pouze jednou za rok, protože toto byla nová křesťanská oslava. Praxe svědků Jehovových, která spočívá ve vyloučení obyčejných členů (jiných než takzvaných 144 000) z přijímání, je ve sku-

tečnosti způsob (nikoli úmyslný) jejich exkomunikace! Je blouznivé založit celý systém "dvě třídy" v církvi na pasážích ve Zjevení 7:14. Ježíš a Pavel by proti tomu vehementně protestovali.

⁶⁴ Pánova večeře ovšem nebyla jednou za rok, ale při církevních shromážděních. Pavel musel věnovat naléhavou pozornost nápravě zneužití pánovy večeře dopisem a chystal se do roku je navštívit.

⁶⁵ Vyznání není "Ježíš je Bůh", což by vytvořilo dva bohy. Ježíš je všude v NZ "pán Mesiáš" (Lk 2:11) na základě *adoni* (můj pán) ze Ž. 110:1.

2. KORINTSKÝM

4Tak tedy existují různé duchovní dary,⁶⁶ ale stejný duch. 5Existují různé služby, ale stejný pán. 6Existují různá působení, ale stejný Bůh, který koná všechno ve všech lidech. 7Každému člověku je dán projev ducha ve prospěch všech. 8Jednomu je dáno skrze ducha slovo moudrosti. Dalšímu⁶⁷ je dáno slovo poznání v souladu se stejným duchem. 9Jinému je dána víra stejným duchem a dalšímu dary uzdravování jedním duchem. 10Jinému je dána schopnost provádět zázraky; jinému prorocství; jinému rozlišování duchů; jinému schopnost mluvit různými druhy jazyků,⁶⁸ a jinému tlumočení jazyků. 11Ale jeden a tentýž duch způsobuje všechny tyto, když rozdává každému člověku, jak si (on)⁶⁹ přeje.

12Jako lidské tělo je jedno, ale má mnohé části, a přestože existují mnohé části těla, stále jsou jedním tělem; tak je také Mesiáš. 13Neboť v jednom duchu jsme byli všichni pokřtěni do jednoho těla,⁷⁰ ať už Židé nebo Řekové, otroci nebo svobodní; všichni jsme byli nuceni pít jednoho ducha.

14Neboť tělo není jedna část, ale mnohé. 15Kdyby noha řekla: "Protože nejsem ruka, nejsem část těla", vůbec to z ní nedělá méně část těla. 16Pokud by ucho mělo říci: "Protože nejsem oko, nejsem částí těla", vůbec to z něj nedělá méně část těla. 17Kdyby celé tělo bylo oko, kde by byl sluch? Kdyby celé

tělo bylo ucho, kde by byl čich? 18Ale Bůh nastavil každou část těla tak, jak si přál. 19Kdyby byli všichni jednou částí, kde by bylo tělo? 20Nyní však existuje mnoho částí, ale jedno tělo. 21Oko nemůže říci ruce: "Nepotřebuji tě", nebo hlava nohám: "Nepotřebuji vás." 22Naopak, některé z těch částí těla, které se zdají slabší, jsou skutečně nezbytné. 23Těm částem těla, které považujeme za méně hodné cti, vzdáváme větší čest, a naše méně reprezentativní části se stávají mnohem více reprezentativními, 24 zatímco naše reprezentativní části takovou potřebu nemají. Bůh dokonale uspořádal tělo a vzdal velkou úctu jeho zjevně podřízeným částem. 25To proto, aby v těle nedocházelo k žádnému rozdělení, ale části by měli mít navzájem stejnou péči. 26Když trpí jeden člen, trpí s ním všechny ostatní členy těla, a když je jeden člen pocťen, radují se s ním všichni ostatní členové těla.

27Nyní jste tělo Mesiáše a každý je jeho součástí. 28Bůh ustanovil v církvi: nejprve apoštoly,⁷¹ druhé proroky, třetí učitele; pak ty, kteří konají zázraky; pak dary uzdravení, pomoci, vůdcovství a různých jazyků. 29Jsou všichni apoštoly? Ne. Jsou všichni proroky? Ne. Jsou všichni učitelé? Ne. Konají všichni zázraky? Ne. 30Mají všichni dary uzdravování? Ne. Mluví všichni v různých jazycích?⁷²

Adoni, "můj pán", ve všech 195 případech není nikdy titulem Božstva.

⁶⁶ Existují různé dary (*charismata*), služby a aktivity

⁶⁷ Pavel zdůrazňuje skutečnost, že ne každý člen má stejný dar! Je katastrofální nesprávné čtení říkat, že každý člen církve by měl být schopen ovládat všechny druhy darů, které jsou ovšem poskytovány na principu distribuce.

⁶⁸ Byly to srozumitelné jazyky, ale bylo třeba je překládat. O Letnicích slyšeli cizinci nadpřirozeně mluvit apoštoly jejich rodnými jazyky. To byl prokazatelný zázrak mluvení, ne zázrak slyšení! Apoštolové "začali mluvit jinými jazyky" (Skutky 2:4). Víra byla nyní běžná všestranně a babylonská věž (Babylon) byla zvrácena. "Řeči" by měly být vždy překládány jako "jazyky" a nároky na "řeči" musí být ověřeny, aby se zjistilo, zda jsou skutečně pronášeny jazyky. Jinak existuje velmi reálné nebezpečí sebeklamu.

⁶⁹ Neexistuje žádná třetí osoba. Duch Boží nebo Ježíšův působí mezi věřícími.

⁷⁰ Nejedná se o "druhou úroveň" obrácení, ale o společné zasvěcení každého pravého věřícího do Církve. V NZ neexistuje jmenná skupina "křest svatého ducha", ale být ponořen do ducha je běžnou zkušeností všech NZ věřících. Je to základní známka toho, že se člověk stává věřícím. Vodní křest byl vyžadovaným veřejným znamením spojení s tělem Mesiáše.

⁷¹ Apoštolové, na úrovni dvanácti, přestali, když zemřeli. Ježíš se znovu neobjevil poté, co se na posledy zjevil Pavlovi. Apoštolové museli vidět Ježíše doslovně a také mít zplnomocňující znamení apoštola (2 Kor 12:12).

⁷² Mělo by být tedy zcela zřejmé, že představa všeobecného "modlitebního jazyka" je v přímém rozporu s Písmem. Věřící mají mít různé dary. Představa, že jeden dar může být uplatňován všemi věřícími, je v přímém rozporu s touto pasá-

Ne. Vykládají všichni jazyky? Ne. ³¹Ale měli byste upřímně toužit po nejlepších darech. A teď vám ukážu ten nejlepší způsob.

13 ¹Pokud bych mohl mluvit jazyky lidí i andělů, ale neměl lásku, stal by se ze mě hlučný gong nebo řinčící činel. ²Mám-li dar prorocství a rozumím všem tajemstvím a veškerému poznání a mám-li úplnou víru takovou, že bych mohl hýbat horami, ale neměl bych lásku, pak bych se rovnal nule. ³Jestliže rozdám veškerý svůj majetek, abych nasýtil chudé, a pokud dám své tělo, aby bylo spáleno, ale nemám lásku, pak nic nezískám.

⁴Láska je trpělivá a laskavá a není závislivá. Láska se nevychloubá a není arogantní. ⁵Láska se nechová nevhodně ani si nehledá vlastní cestu. Láska se nedá snadno rozhněvat a neudrhuje záznam o křivdách. ⁶Láska se neraduje z nespravedlnosti, ale raduje se z pravdy. ⁷³ ⁷Láska vše snáší, věří ve vše, ve vše doufá a všechno vydrží.

⁸Láska nikdy neselhává. Dary prorocství však budou odstraněny. Jazyky přestanou. Na poznání nebude brán zřetel. ⁹Neboť poznáváme částečně a prorokujeme částečně, ¹⁰ale až přijde to, co je úplné, pak s tím, co je neúplné, bude skoncováno. ¹¹Když jsem byl dítě, mluvil jsem jako dítě, myslel jsem jako dítě a usuzoval jsem jako dítě. Teď, když jsem dospělý, jsem odložil dětské věci. ¹²Neboť zatím vidíme matně v zrcadle, ale potom ⁷⁴ uvidíme tvář v tvář. Teď poznávám

částečně, ale pak to budu vědět úplně, právě jako jsem byl plně poznán. ¹³Nyní však zůstává víra, naděje a láska – tyto tři. Největší z nich je láska.

14 ¹Stále usilujte o lásku, ⁷⁵ přesto vážně dychtěte po duchovních darech, zejména po schopnosti prorokovat. ⁷⁶ ²Neboť kdo mluví jiným jazykem, nemluví k lidem, ale k Bohu, protože mu nikdo nerozumí, ale v duchu promlouvá tajemství. ⁷⁷ ³Ale ten, kdo prorokuje, mluví k lidem pro jejich poučení, povzbuzení a útěchu. ⁴Ten, kdo mluví jiným jazykem, vzdělává sebe, ale ten, kdo prorokuje, vzdělává církev. ⁵Byl bych rád, kdybyste všichni mluvili v jazycích, ⁷⁸ ale dávám přednost tomu, abyste prorokovali. ⁷⁹ Ten, kdo prorokuje, je důležitější než ten, kdo mluví v jazycích, pokud netlumočí, aby mohla být budována církev.

⁶Bratři a sestry, kdybych k vám přišel a mluvil jinými jazyky, jaký užitek bych vám přinesl, kdybych s vámi nemluvil prostřednictvím zjevení nebo poznání, ⁸⁰ nebo prorokováním nebo vyučováním? ⁷Dokonce i neživé věci vydávají zvuky, jako je flétna nebo harfa, pokud v notách není žádný rozdíl, jak byste věděli, co se hraje? ⁸Pokud trubka vydá nejasný zvuk, kdo by se připravoval k bitvě? ⁹Takže i vy, pokud nebudete používat svůj jazyk, abyste mluvili srozumitelnými slovy, jak bude známo, co říkáte? Mluvili byste do vzduchu. ¹⁰Na tomto světě existuje mnoho

ží. Když Pavel mluví o "všech, co mluví v jazycích", má ovšem na mysli ty, kteří mají tento zvláštní dar.

⁷³ "Láska k pravdě, aby byl spasen," je jedním z nejvýznamnějších Pavlových učení (2 Tes 2:10).

⁷⁴ Při budoucím vzkříšení to nastane, až se Ježíš vrátí, rozhodně ne dříve. V Písmu není žádný vědomý "přechodný" stav. Mrtví spí v "spánku smrti" (Ž 13:3). Probudí se k životu příštího věku, až se Ježíš vrátí (Dan 12:2; 1 Kor. 15:23; Zj 11:15–18; 20:1–6).

⁷⁵ Včetně důležité charakteristiky lásky, která velebí pravdu (13:6), pravý opak omylu (srov. 2 Tes 2:10).

⁷⁶ Snažte se prorokovat, což se v NZ neomezuje na předpovídání, ale je definováno, jak v. 3 vysvětluje, jako schopnost "mluvit k lidem pro po-

učení, povzbuzení a útěchu".

⁷⁷ Pavel nikdy neschvaluje představu, že dar jazyka zůstává trvale bez překládání nebo pro osobní potřebu. Vyzývá všechny, kteří mají tento dar, aby se "modlili tak, aby mohli tlumočit" (v. 13). Cílem je, aby všichni směli slyšet, co duch říká. Pavel také definuje "jazyky" jako znamení pro nevěřící. Jedná se o veřejný zázrak a rozhodně není omezen na modlitební pokojík. Ve Skutcích se mluví "jazyky" veřejně.

⁷⁸ To znamená ty, kteří mají ten konkrétní dar. Již vysvětlil, že tento dar není předán všem (12:30).

⁷⁹ Ve smyslu definovaném ve verši 3.

⁸⁰ Důležitost poznání je zdůrazněna méně citováním veršem Iz. 53:11, který nás učí, že Mesiáš "napravuje lid skrze své poznání" (srov. Dan 12:3).

2. KORINTSKÝM

různých jazyků a žádný z nich není bez významu. ¹¹Pokud nerozumím jazyku, budu cizincem pro ty, kdo mluví, a oni budou cizinci pro mě. ¹²Tak i vy, protože jste horliví mít duchovní dary, usilujte vynikat v těch, které budou církvev.

¹³Ať se tedy ten, kdo mluví v jiném jazyce, modlí, když by to mohl přeložit.⁸¹ ¹⁴Pokud se modlím jiným jazykem, můj duch se modlí, ale moje porozumění nepřináší ovoce.⁸² ¹⁵Jaký je tedy můj závěr? Budu se modlit duchem a také se budu modlit s porozuměním. Budu zpívat duchem a budu také zpívat s porozuměním. ¹⁶Jinak, pokud žehnáte v duchu, jak mohou neobdarovaní lidé po vaší modlitbě díky říci "Amen", protože nevědí, co jste řekli? ¹⁷Možná jste Bohu poděkovali dobře, ale tomu druhému nebylo pomoheno! ¹⁸Děkuji Bohu, že mluvím v jazycích více než vy všichni.⁸³ ¹⁹Ale v církvi bych raději řekl pět slov s porozuměním, abych mohl poučit ostatní, než deset tisíc slov v jiném jazyce.

²⁰Bratři a sestry, nemyslete jako děti. Buďte stejně nevinní jako děti ve vztahu ke zlu, ale ve svém myšlení se staňte dospělými. ²¹Jak je psáno v Zákoně: "Lidmi cizích jazyků a ústy cizinců budu k tomuto lidu mluvit, ale ani potom mě nebudou poslouchat, říká Pán." ²²Mluvit jazyky je tedy zázračné znamení, nikoli pro věřící, ale pro nevěřící.⁸⁴ Proroctví však není pro nevěřící, ale pro věřící. ²³Je-li shromážděna celá církev a každý

mluví jiným jazykem a přijdou nevěřící nebo neinformovaní lidé, neřeknou, že jste blázni? ²⁴Pokud však všichni prorokují a přijde nevěřící nebo neinformovaný, je všemi usvědčován a volán k odpovědnosti. ²⁵Tajemství jeho srdce jsou odhalena, a tak padne na tvář a bude uctívat Boha a prohlásí "Bůh je skutečně mezi vámi."

²⁶Jaký je tedy můj závěr, bratři a sestry? Když se scházíte, každý z vás má píseň, učení, zjevení, jiný jazyk, tlumočení. Ať se vše koná tak, abychom se navzájem budovali. ²⁷Pokud někdo mluví v jiném jazyce, ať jsou to dva nebo nejvýše tři a jeden po druhém,⁸⁵ a někdo musí tlumočit. ²⁸Pokud není tlumočnick, měli by ti, kdo mluví jazyky, v církvi mlčet a mluvit k sobě a k Bohu.

²⁹Nechť promluví dva nebo tři proroci, všichni ostatní necht' posoudí, co bylo řečeno. ³⁰Pokud je zjevení předloženo jinému řečníkovi, který sedí, měl by první řečník přestat mluvit. ³¹Všichni můžete prorokovat, jeden po druhém, takže se všichni učí a všichni jsou povzbuzováni. ³²Duchové proroků se podřizují prorokům, ³³protože Bůh není Bohem zmatku, ale pokoje, jako ve všech církvích svatých.

³⁴Nechť jsou ženy v církvích ticho, protože jim není dovoleno hovořit vyjma poddajnosti, jak to říká i Zákon. ³⁵Pokud se chtějí něco naučit, ať se zeptají doma svých manželů. Je nevhodné, aby žena mluvila v církvi.⁸⁶

⁸¹ Pavel není přítelem nesrozumitelnosti. Neuznává "jazyk", jenž přichází s veřejným oznámením, jež by nikdy nebylo přeloženo. Od osoby s darem jazyků se očekává, že bude schopna překládat nebo bude mít přístup k osobě s doprovodným darem překládání. Ten druhý postup se zdá být normou. Vtip je v tom, že "jazyky" se neprokázaly jako nefalšované, pokud zůstávají nepřeložené navždy. Jak někdo v takovém případě ví, zda je "dar" pravý nebo ne? Může to být jen forma sebeklamu

⁸² To znamená, že z toho nemá nikdo jiný prospěch.

⁸³ Mylně se předpokládá, že Pavel míní mluvení jazyky v soukromé modlitbě!

⁸⁴ Tato podivuhodná definice "mluvy" (jazyků) by měla být důsledně aplikována na to, co se dnes nazývá "jazyky". Drtivá většina takzvaných mluv-

cích jazyků nikdy nevěděla, co říkají, a svůj jazyk nepřekládali nikomu.

⁸⁵ "Chór" "jazyků" je tedy zakázán.

⁸⁶ Pozoruhodným faktem je, že o pouhé 3 kapitoly dříve v 11:5 chce Pavel, aby se ženy modlily a prorokovaly. To naznačuje, že jeho prohlášení zde nelze chápat jako paušální zákaz mluvení žen v církvi. Z kontextu, který se zdá být možný, se ženy v církvi v Korintu vyptávaly a přely. To by byla součást nepořádku, který zmiňuje, a to může být problém, který zde Pavel oslovuje. Jiní navrhli, že 14:34–35 je praxí některých lidí v církvi v Korintu, a Pavel ji cituje předtím, než vyvrátí jejich argument. Pokyny v 11:5 by v žádném případě neměly být přehlíženy! Dary, z nichž mnohé zahrnují řeč na veřejnosti, byly dány mužům i ženám. Pavel však nenařídil, aby ženy byly vedoucími církve (1. Tim. 3:1–2).

³⁶Začalo slovo Boží⁸⁷ u vás Korintští? Nebo jste jediní lidé, které dosáhlo?

¹⁴³⁷Každý, kdo si myslí, že je prorok nebo spirituální, ať uzná, že věci, které vám píšu, jsou Pánovým příkazem. ³⁸Kdo to však neuznává, není uznávaný.

³⁹Takže, bratři a sestry, vážně si přejte prorokovat a nezakazujte mluvení jazyky.

⁴⁰Ale ať se vše děje náležitě a řádně.

15 ¹Tak tedy vám oznamuji, bratři a sestry, evangelium, které jsem vám kázal, které jste také přijali a ve kterém také pevně stojíte. ²Právě tímto evangeliu jste zachraňováni⁸⁸, pokud se pevně držíte slova, které jsem vám kázal jako evangelium – pokud jste neuvěřili nadarmo.

³Doručil jsem vám, mezi věcmi prvního významu,⁸⁹ co jsem také obdržel: že Mesiáš zemřel za naše hříchy podle Písma; ⁴že byl pohřben a že byl vzkříšen třetího dne,⁹⁰ podle Písma. ⁵A zjevil se Petrovi, pak dvanácti. ⁶Poté se zjevil více než pěti stům bratrů a sester najednou, z nichž většina je ještě naživu, i když někteří usnuli ve smrti.⁹¹ ⁷Potom se

zjevil Jakubovi a poté všem apoštolům. A jako poslednímu, jako dítěti narozenému v nevhodnou dobu, se zjevil i mně. ⁹Jsem totiž nejmenší z apoštolů, který není hoden nazývat se apoštolem, protože jsem pronásledoval Boží církev. ¹⁰Ale z milosti Boží jsem tím, čím jsem. Jeho milost, která mi byla dána, nebyla zbytečná, ale pracoval jsem více než všichni – ačkoli ne já, ale Boží milost se mnou. ¹¹Tak ať jsem to já nebo oni, tak hlásáme, a tak jste uvěřili.

¹²Tak tedy, je-li kázáno, že Mesiáš byl vzkříšen z mrtvých, jak to, že někteří z vás říkají, že neexistuje žádné vzkříšení z mrtvých?⁹² ¹³Neexistuje-li vzkříšení mrtvých, pak ani Mesiáš nebyl vzkříšen z mrtvých. ¹⁴A pokud Mesiáš nebyl vzkříšen, pak je naše kázání nesmyslné a také vaše víra je marná. ¹⁵Byli bychom vskutku falešnými Božími svědky, protože bychom svědčili proti Bohu, že vzkřísil Mesiáše, kterého nevzkřísil, pokud mrtví nejsou kříseni! ¹⁶Pokud mrtví nejsou kříseni, nebyl vzkříšen ani Mesiáš, ¹⁷a pokud Mesiáš nebyl vzkříšen, pak je vaše víra zbytečná a stále jste ve svých hříších. ¹⁸Pak za-

⁸⁷ Evangelium o Království, spásné evangelium (srov. Skutky 8:12 pro rané vyznání víry a vodítka ke spáse).

⁸⁸ Spása v NZ je ve třech časech slovesa. Byli jsme spaseni, a od té doby musíme pokračovat, jsme zachraňováni, a co je nejdůležitější, budeme spaseni při Mesiášově návratu. Důkazem tohoto bodu je Pavlovo definující prohlášení, že "spása je nám nyní blíže, než když jsme poprvé uvěřili" (Řím 13:11). Spása je závod až do cíle a nikdo nezíská zlatou medaili, když zazní startovní výstřel!

⁸⁹ Pavel zmiňuje ústřední neoddiskutovatelné aspekty evangelia, ale výslovně říká, že "patří mezi prvky prvního významu" (*Thayer's Lexicon*: "mezi prvními věcmi, které jsem vám poskytl"), ne že jsou celým evangeliem. Boží království je základem a počátkem evangelia od Ježíše, který jej nejprve kázal (Mk 1:14-15; Heb 2:3; Skutky 10:34-37) a dále. Pavel vždy kázal evangelium o Království (Skutky 19:8; 20:24-25; 28:23, 30, 31). Smrt a vzkříšení Ježíše tedy patří mezi klíčové prvky evangelia, ale nejsou celým evangeliem, protože Ježíš kázal Království jako evangelium dlouho předtím, než vůbec zmínil svou smrt,

což poprvé učinil v Mat. 16:21. 1 Kor. 15:1-3 bylo neustále zneužíváno, aby zbavilo Ježíše jeho role kazatele evangelia a také katastrofálně postavilo Pavla proti Ježíšovi! Jedinou osudovou věcí je potlačit nebo odstranit slova/učení/evangelium kázané Ježíšem (1. Tim 6:3; 2. Jana 7-9). NZ neustále varuje před touto fatální léčkou. Nejnapadněji zavádějícím tvrzením je výrok C.S. Lewis: "Evangelium není v evangeliích" (*Introduction to Letters to Young Churches*, J. B. Phillips). Toto je diametrální opak pravdy. (jen Sýkora a NS mají "mezi prvními věcmi", ostatní české verze "především")

⁹⁰ Neděle je třetí den od pátku a Lukáš 24:21 tuto skutečnost nezpochybňuje. Viz Lukáš 13:32-33 o Ježíšově vlastním inkluzivním počítání: "dnes, zítra a třetí den" (srov. Oz 6:2).

⁹¹ Pro spánek smrti viz Ž. 13:3; Kaz 9:5, 10; Jan. 11:11, 14 a moje *The Amazing Aims and Claims of Jesus* (Úžasné Ježíšovy záměry a nároky, přeloženo do češtiny), dodatky 4 a 5.

⁹² U některých věřících se ukazuje tragická nestálost. Nutnost Pavlovy apoštolské výzvy, aby se vrátili ke zdravému rozumu, je zřejmá.

2. KORINTSKÝM

nikli i ti, kteří usnuli v smrti v Mesiáši.⁹³ ¹⁹Pokud jsme v Mesiáše doufali pouze v tomto životě, měli bychom být litováni víc než kdokoli jiný!

¹⁵²⁰Ale nyní byl Mesiáš vzkříšen z mrtvých, první ovoce těch, kteří usnuli ve smrti. ²¹Protože smrt přišla od lidské bytosti, vzkříšení mrtvých přišlo také od lidské bytosti.⁹⁴ ²²Stejně jako v Adamovi všichni umírají, tak i v Mesiášovi budou všichni oživeni.⁹⁵ ²³Ale každý ve svém vlastním pořadí: Mesiáš první ovoce, pak ti, kteří patří Mesiášovi při jeho příchodu.⁹⁶ ²⁴Později přichází konec, když předá Království⁹⁷ Bohu, který je Otcem, když zruší veškerou vládu, autoritu a moc. ²⁵Neboť Mesiáš je určeno vládnout⁹⁸, dokud nepoloží všechny své nepřátele pod své nohy. ²⁶Posledním nepřítelem, který má být odstraněn, je smrt. ²⁷Neboť "pod jeho nohy dal⁹⁹ do podřízenosti všechny věci." Samozřejmě, když se říká, že "všechny věci" byly podřízeny, je zřejmé, že nezahrnují Toho, který mu všechny věci podřídil. ²⁸Když mu budou podřízeny všechny věci, bude i Syn sám podřízen Tomu, který mu vše podřídil, aby byl Bůh všem vším.

²⁹Jinak co si počnou ti, kteří jsou křtěni za mrtvé? Pokud mrtví vůbec nejsou vzkříšeni, proč potom jsou lidé křtěni za mrtvé? ³⁰A proč jsme každou chvíli v nebezpečí? ³¹Bratři a sestry, při chloubě, kterou mám ve vás v Mesiáši Ježíši, našem pánu, prohlašuji, že denně čelím smrti. ³²Pokud jsem bojoval s divou zvěří v Efezu z lidských pohnutek, co mi to prospívá? Pokud mrtví nebudou vzkříšeni, "Jezme a pijme, protože zítra zemřeme"! ³³Nenechte se oklamat: "Špatná společnost kazí dobré mravy." ³⁴Vystřízlivěte, jak se patří, a přestaňte hřešit. Neboť někteří nemají poznání Boha – říkám to k vaši hanbě.

³⁵Někdo však řekne: "Jak jsou mrtví vzkříšeni? Jaké budou mít tělo?" ³⁶Ty blázne! To, co zaseješ, nevyklíčí k životu, dokud nezemře. ³⁷A když seješ, neseješ rostlinu, ve kterou vyroste, jen holé semeno, ať už pšenici nebo něco jiného. ³⁸Bůh mu dává tělo, jak se mu líbí, a každé semeno má odlišné tělo. ³⁹Veškeré tělo není stejné, ale lidé mají jeden druh těla, zvířata jiný, ptáci jiný a ryby jiný. ⁴⁰Existují také nebeská těla a pozemská těla a sláva nebeských těl se liší od slávy pozemských těl. ⁴¹Slunce má jeden druh slávy,

⁹³ Dokazuje, že Pavel nevěřil v přežití po smrti, ale že získat nesmrtelnost závisí výhradně na budoucím vzkříšení věřících (v. 23; Lk. 14:14 atd.).

⁹⁴ Ukazuje, že Ježíš je druhým Adamem, hlavou nového Božího stvoření, ale nikoli věčným Bohem Synem. Adam byl Boží syn (Lk 3:38) a Ježíš je Boží Syn, jak je definováno v Lukášovi 1:35. Ježíš je hlavou nové rasy lidských bytostí. Začal existovat ze ženy (Gal 4:4; Řím 1:3).

⁹⁵ To ovšem znamená, že než se vrátí k životu, než jsou oživeni, jsou mrtví a v bezvědomí – nežijí jako duchové bez těla. Tato představa je Písmu zcela cizí.

⁹⁶ To znamená při jeho Druhém příchodu, jeho Parousii. Jedná se o jednu událost, která není rozdělena na dvě události oddělené 7 lety. Sedmdesátý "týden" je podle Dan. 9:24-27 jistě budoucí, ale neexistuje žádné vytržení/vzkříšení PŘED soužením. Ježíš se nezmínil o žádném vytržení/vzkříšení PŘED soužením u Mat. 24, Marek 13, Lukáš 21, ani Pavel v Tesalonským. Budoucí vzkříšení všech věřících nastane při poslední trubce, sedmé trubce Zj 11:15-18. Pavel slíbil úlevu pro křesťany "při zjevení Ježíše z nebe v pla-

noucím ohni, když se bude mstít svým nepřátelům" (2 Tes 1:7-8). Žádný rukopis si tak snad nemohl představit "tajné vytržení/vzkříšení" sedm let dřív! A Ježíš mluvící k nám, křesťanům, prostřednictvím apoštolů, varoval své následovníky, aby uprchli do hor, když má nastat počátek budoucího velkého soužení. Klíčovým znamením toho je "když uvidíte, jak Ohavnost zpustošení stojí tam, kde by ON neměl ..." (Mk 13:14). Příčestí *estekota* je mužské, aby označovalo osobu jako Ohavnost. V Danielovi je tento antikrist Král severu a v Izaiášovi Asyřan, který bude zničen jasně Ježíšova příchodu (viz 2. Tes. 2:8, citující. Iz. 11:4).

⁹⁷ Království je zde jeho první etapa, tisíciletí, jak je odhaleno v Zj 20:1-6. Ježíš bude vládnout těchto 1000 let a poté předá Království Bohu (v. 28). Zjevení 5:10 shrnuje program Království.

⁹⁸ To znamená, že Mesiáš bude vládnout v budoucím tisíciletém Království před druhým vzkříšením (Zj 20:1-6).

⁹⁹ Minulý čas proroctví v Ž. 8:6. Ještě nevidíme všechno podřízené Ježíši (Heb 2:8). Srov. Iz. 9:6: "nám se narodilo dítě; byl nám dán syn," vyjádřeno v minulém čase, ale proroctví budoucnosti.

měsíc jiný a hvězdy jiný. Jedna hvězda se liší od jiné hvězdy slávou.

15⁴² Tak je to se vzkříšením mrtvých. Tělo je zaseto pomíjivé; je vzkříšeno nezničitelné. ⁴³ Je zaseto v potupě; je zvednuto ve slávě. Je zaseto ve slabosti; je vyvýšeno v moci. ⁴⁴ Je zaseto přirozené tělo; je zvednuto duchovní tělo. Pokud existuje přirozené tělo, existuje také duchovní tělo. ⁴⁵ Jak je psáno: "První člověk, Adam, se stal živou osobou"; poslední Adam se stal životodárným duchem. ⁴⁶ Duchovní však nebylo nejprve, ale přirozené. Teprve po něm přišlo duchovní.¹⁰⁰ ⁴⁷ První člověk je ze země, udělán z prachu. Druhý člověk je z nebe.¹⁰¹ ⁴⁸ Jaký je ten udělaný z prachu, jsou také ti udělaní z prachu. Jaký je nebeský, tak jsou i ti, kteří jsou nebeští. ⁴⁹ Jako jsme nesli obraz toho, kdo je z prachu, budeme také nést obraz toho nebeského.

⁵⁰ Tak tedy vám to říkám, bratři a sestry: Maso a krev¹⁰² nemohou zdědit Boží království;¹⁰³ pomíjivost nemůže zdědit nepomíjivost. ⁵¹ Poslouchejte, odhaluji vám tajemství! Ne všichni usneme ve smrti,¹⁰⁴ ale všichni bu-

deme proměněni, ⁵² ve chvíli, v okamžiku, při poslední trubce.¹⁰⁵ Trubka bude znít a mrtví budou vzkříšeni neschopni vůbec znovu zemřít a my budeme proměněni.¹⁰⁶ ⁵³ Neboť toto pomíjivé tělo musí obléknout nezničitelné a toto smrtelné musí být oblečeno nesmrtelností. ⁵⁴ Až se toto pomíjivé tělo stane nezničitelným a toto smrtelné si oblékne nesmrtelnost, stane se rčení, které je napsáno: "Smrt je pohlcena vítězstvím. ⁵⁵ Smrti, kde je tvé vítězství? Smrti, kde je tvůj osten?" ⁵⁶ Osten smrti je hřích a moc hříchu je zákon. ⁵⁷ Ale díky Bohu, který nám dává vítězství skrze našeho pána Ježíše Mesiáše. ⁵⁸ Moji milovaní bratři a sestry, buďte pevní, neochvějní, vždy oplývající pánovým dílem, s vědomím, že vaše práce pro pána není marná.

16 ¹ Pokud jde o sbírku pro svaté, jak jsem přikázal církvím v Galácii, děláte ji také: ² První den každého týdne ať každý z vás odloží stranou a vloží do církevní pokladny nějaké peníze, jak jste byli požeňováni. Nechci, aby se konaly nějaké sbírky, když přijdu.¹⁰⁷ ³ Když dorazím, pošlu ty, které

¹⁰⁰ To ovšem ukazuje, že první Adam přišel jako první a duchovní člověk jako další, v tomto pořadí. Představa předem existujícího nebo předlidského Ježíše by zde byla v přímém rozporu s Pavlem.

¹⁰¹ Nyní nesmrtelný Ježíš přijde z nebe po svém návratu. "Od svého vzkříšení se Mesiáš stal pro lidskou víru 'nebeským člověkem'." (G.G. Findlay, *Expositor's Greek New Testament*).

¹⁰² "Tělo a krev": jak jsme teď utvářeni.

¹⁰³ Dědictví Božího království je pro křesťany pořád něčím, co leží v budoucnosti. Ochutnat to můžeme nyní tím, že obdržíme ducha Království jako zálohu a záruku. Dědictví Království na zemi se však týká doby, kdy věřící budou vlastnit Království a budou v něm vládnout a panovat s Mesiášem (viz Dan 7:18, 22, 27, RSV). "Neboj se, malé stádo, protože vašeho Otce těší dát vám Království," řekl Ježíš (Lk 12:32).

¹⁰⁴ Současné populární fráze "odejít na věčnost", "poslat dál" nebo "projít" jsou velmi klamné. Zavádějí lidi, aby si mysleli, že smrt ve skutečnosti není skončením života, ale pouze přechodem v jiné formě do jiného stavu. Toto je Dáblova původní lež: "určitě nezemřete" (Gn 3:4). Vzkříšení v Bibli znamená návrat ze stavu smrti (která není

život!) do života, který bude nekonečný, tj. do nesmrtelnosti a nezničitelnosti. Toto je křesťanská naděje, na níž závisí víra a láska (Kol 1:4-5).

¹⁰⁵ Sedmá a poslední trubka Zj 11:15-18. Toto je vzkříšení věrných všech věků (Dan 12:2).

¹⁰⁶ To znamená, od smrtelného k nesmrtelnému, ohromující cíl celého Božího evangelia o plánu nesmrtelnosti Království (Jan 1:1; Mk 1:14-15).

¹⁰⁷ Skutečnost, že Pavel nechtěl, aby se sbírky konaly, když přijde, nám říká, že peníze se vybíraly každý první den v týdnu v církvi. "Lze dodat, že jelikož Pavel naléhá na tento postup (sbírka pro chudé), 'aby se neprováděly žádné sbírky, až přijdu' a jak je celá činnost popsána ve v. 1 jako sbírka (*logia*), tak je nejpřirozenější usoudit, že se nejednalo jen o odkládání daru stranou, ale také o ukládání do místního fondu každý týden. To posiluje názor, že v. 2 mimochodem svědčí o počátečních tendencích směrem k ustavení Pánova dne jako instituce, zvláště když je pojat spolu se Skutky 20:7. Kdy by mohly být příspěvky lidí lépe shromážděny v rámci příprav na apoštola než na jejich shromážděních ve zvláštní den bohoslužby?" (*Dictionary of Apostolic Church*, sv. 1, s. 707). "Někteří vyložili slova *par eauto* (sám) tak, že znamenají doma." Ale

2. KORINTSKÝM

schválíte, s dopisy, aby odnesli váš dar do Jeruzaléma. ⁴Jestli je vhodné, abych šel i já, půjdou se mnou.

¹⁶Protože mám v úmyslu projít Makedonií, přijedu k vám až poté. ⁶Můžu tu s vámi na chvíli zůstat, možná přes zimu, a pak mě můžete poslat mou cestou, ať půjdu kamkoli. ⁷Nechci vás teď vidět jen tak mimochodem, ale doufám, že s vámi nějaký čas zůstanu, pokud to Pán dovolí. ⁸Zůstanu však v Efezu až do Letnic, ⁹protože se mi otevřely velké a účinné dveře a existují mnozí nepřátelé.

¹⁰Tak tedy, pokud přijde Timoteus, postarejte se, aby se neměl čeho bát, když bude u vás, protože koná pánovo dílo jako já. ¹¹Nedovolte tedy, aby se k němu někdo choval opovržlivě. Pošlete ho v pokoji na cestu, aby mohl přijít ke mně, protože ho s bratry očekávám.

¹²Pokud jde o našeho bratra Apollona, důrazně jsem ho vyzval, aby za vámi přišel s ostatními bratry, ale on teď nechtěl jít. Přijde, až bude mít příležitost.

¹³Bud'te ve střehu. Stůjte pevní ve víře. Bud'te odvážní. Bud'te silní. ¹⁴Ať se vše, co děláte, děje v lásce.

¹⁵Víte, že Štěpánova domácnost byla mezi prvními obrácenými v Acháji a věnovali se službě svatým. Vyzývám vás, bratři a sestry, ¹⁶abyste se jim a všem, kteří pomáhají dílu s takovou oddaností, podřizovali. ¹⁷Raduji se z příchodu Štěpána, Fortunata a Achaika, protože poskytli to, co z vaší strany chybělo. ¹⁸Osvěžili mého i vašeho ducha, tak uznávejte takové lidi.

¹⁹Církev v Asii Minor posílají své pozdravy. Akvila a Priska posílají srdečné pozdravy v pánu spolu s církví, která se schází v jejich domě. ²⁰Všichni bratři a sestry pozdravují. Pozdravte se navzájem svatým polibkem.

²¹Tento pozdrav pochází ode mě, Pavla, svou vlastní rukou. ²²Pokud někdo nemiluje pána, ať je proklet. Maranatha – kéž náš pán¹⁰⁸ přijde!

²³Milost pána Ježíše s vámi. ²⁴Moje láska buď s vámi všemi v Mesiáši Ježíši. Amen.

proč se tedy zmínit o tom, že to děláme v neděli [vlastně každou nedělí], když to stejně dobře mohli dělat i jindy doma? Smyslem musí být spíše to, že křesťané měli přinést své oběti do církve v neděli, protože to byl den, kdy se shromáždili k uctívání (Skutky 20:7; Justin Mučedník tuto praxi zmiňuje ve své Apologii 1, 67,6)." (*New International Dictionary of New Testament Theology*, sv. 2, s. 329). "'Každý první den v týdnu.' Toto je první důkaz, který ukazuje, že křesťané ten den obvykle dodržovali (zvyk od počátku, Jn 20:19, 26; Skutky 20:7). Pavel výslovně odsuzuje sbírání peněz, když dorazí (což by bylo nutné, pokud by je všichni měli uloženy doma). Je snad lepší si to představit jako ukládání v pokladně církve. Pavel neuvádí žádnou určitou částku, ani přesnou část něčího příjmu" (Leon Morris, *Tyndale Commentary*, s. 238).

¹⁰⁸ Titul "náš pán" je pozitivním důkazem toho, že Ježíš není JHVH! Jméno JHVH je osobní jméno Jednoho Boha a "můj JHVH" a "náš JHVH" jsou nemožné fráze, které se nikde nenacházejí. Ježíš je však "můj pán, náš pán" (*adoni*) ze Ž. 110:1. To je mesiášský titul par excellence a Ž. 110:1 je

zastřešující text prostupující celým NZ. Druhý pán v Ž. 110:1 je v hebrejštině *adoni* a ve všech 195 výskytech tohoto slova nikdy neodkazuje na Božstvo. Mluvit o dvou, kteří jsou JHVH, je otřesným porušením Písma! Útočí na první přikázání a centrálně důležité "šéma" ("Slyš, Izraeli") z Deut. 6:4, opakované Ježíšem u Marka 12:29 jako základ veškerého pravého náboženství.

Poznámka p.č. 48 (pokračování): Dr. James Dunn nám říká dobře: "Pavel nemluví o Bohu jen jako o Bohu Krista, ale jako o 'Bohu našeho Pána Ježíše Krista.' Dokonce i jako Pán, Ježíš jako svého Pána uznává svého Otce jako svého Boha. Zde je zřejmé, že *kyrios* (pán) není tolik způsobem ztotožnění Ježíše s Bohem, nýbrž spíše způsobem, jak *odlišit* Ježíše od Boha." (*The Theology of Paul the Apostle*, s. 254). Srv. 1 Kor. 3:23, "Jste Kristovi a Kristus je Boha," a 11:3, "hlava Krista je Bůh." Ž. 110:1 učinil všechno tak jasné, ale dvěma pánům v tomto verši byla věnována malá nebo žádná pozornost, druhý z nich je ne-Božstvo. Mělo by být snadné vidět, že "Bůh mluví k Bohu" rozbíjí monoteismus.

2. KORINTSKÝM

1 ¹Od Pavla, apoštola Mesiáše Ježíše z vůle Boží, a Timotea, našeho bratra, Boží církvi v Korintu a všem svatým žijícím v celé Acháji: ²Milost a pokoj vám od Boha, našeho Otce, a pána Ježíše Mesiáše.¹

³Požehnaný buď Bůh a Otec našeho pána Ježíše Mesiáše, Otec milosrdenství a Bůh veškeré útěchy. ⁴Utěšuje nás ve všech našich zkouškách, abychom mohli utěšovat ty, kdo zažívají jakoukoli zkoušku, útechou, kterou nás samé utěšuje Bůh. ⁵Jak se nám hojně dostává utrpení Mesiáše, stejně tak skrze Mesiáše oplývá i naše útěcha. ⁶Jsme-li sužováni, je to pro vaši útěchu a spásu. Pokud jsme utěšováni, je to pro vaši útěchu, která ve vás vytváří trpělivou vytrvalost při stejných utrpeních, která také prožíváme. ⁷Naše naděje ve vás je opodstatněná, protože víme, že, poněvadž se podílíte na našem utrpení, podílíte se také na naší útěše.

⁸Nechceme, abyste byli neinformovaní, bratři a sestry, o soužení, které jsme měli v Asii. Byli jsme extrémně sklíčení, nad naše síly, natolik, že jsme si zoufali i nad životem. ⁹Cítili jsme, jako by nad námi byl vynesena rozsudek smrti, abychom nedůvěřovali v sebe, ale v Boha, který křísí mrtvé. ¹⁰Zachránil nás před tak velkým rizikem smrti a zachránil nás Ten, v kterého jsme vložili naději. A ještě nás zachránil znovu, ¹¹když se připojíte a po-

můžete nám svými modlitbami, aby v náš prospěch mnoho lidí vzdávalo díky za laskavou přízeň, která nám byla dána prostřednictvím modliteb mnoha lidí.

¹²Naše jistota je tato: svědectví našeho svědomí, že v čistotě a upřímnosti od Boha, ne ve světské moudrosti, ale v Boží milosti, jsme se chovali ve světě, a zvláště vůči vám. ¹³Píšeme vám jen to, co dokážete přechíst a pochopit.² A doufám, že pochopíte zcela, ¹⁴jak jste nás pochopili zčásti, že jsme vaší pýchou, dokonce jako jste vy naši, v nadcházejícím dni našeho pána Ježíše.

¹⁵V této důvěře jsem byl rozhodnut nejprve přijít k vám, abyste mohli mít druhé požehnání, ¹⁶když jsem vás chtěl navštívit cestou do Makedonie a poté se z Makedonie k vám vrátit, a abyste pomohli na mé cestě do Judeje. ¹⁷Takže když jsem to stanovil, ukázal jsem vrtkavost? Myslíte si, že se rozhoduji podle těla? Myslíte si, že říkám současně ano a ne? ¹⁸Ale jako je Bůh věrný, naše slovo pro vás není ano a ne. ¹⁹Božího Syna, Mesiáše Ježíše, jsme mezi vámi kázali – já, Silván a Timoteus - a nebylo v něm ano a ne, ale ano! ²⁰Ať je Božích zaslíbení jakkoli mnoho, v Mesiáši je odpověď vždy ano. Skrze něj je tedy naše "Amen" k Boží slávě naším prostřednictvím. ²¹Nyní Ten, kdo nás s vámi upevňuje v Mesiáši a pomazal nás³, je Bůh.

¹ Ježíš je v Písmu definován jako "pán Mesiáš" (Lk 2:11; Řím 16:18; Kol 3:24), rozhodně ne Pán Bůh. Je to proto, že Pán Bůh je pouze jedna Osoba. Víra Izraele a Ježíše je jasná: "Pán, náš Bůh, je jeden Pán" (Mk 12:29, cituje Šéma z Dt 6:4). Ježíš je *adoni*, "můj pán" ze Ž. 110:1, což je hlavní klíčový text ze SZ v NZ. *Adoni* ve všech svých 195 případech nikdy není titulem Božstva. Nikdo v NZ době si nepředstavoval, že by Ježíš byl druhý Jahveh. Mesiášský titul "můj pán" (*adoni*) se stává "naším pánem Ježíšem Mesiášem" NZ. V 1 Kor. 8:4-6 Ježíš není Bůh, ale pán Ježíš Mesiáš. Představa, že Pavel rozdělil Šéma mezi Boha a Ježíše, je zcela neopodstatněná.

² Tato zásada platí obecně pro NZ a celou Bibli. Trinitářství je strašně a znepokojivě komplikovaný pokus vnutit hebrejským unitářským spisům Písma pozdější pobiblickou představu o trojjedi-

ném Bohu. Neexistuje způsob, jak udělat tři v jednoho. Bůh nikdy není v Písmu jedna "podstata" nebo jedno "Co", ale vždy jedna božská Osoba nebo Já, Otec pána Ježíše Mesiáše, Bůh Ježíše. Otřesné komplikace a složitosti, které připouštějí i ti, kteří se to pokoušejí vysvětlit, jsou nejsilnějším důkazem toho, že se ve velkém měřítku nepodařilo zachovat Bibli jako jediný zdroj víry. Tvzení, že "Ježíš je BŮH", porušuje, komplikuje a uvádí ve zmatek největší ze všech příkázání, že pouze jedno jediné božské Já je pravý Bůh. Neexistuje žádný jiný než On, a to je uvedeno téměř na každé stránce Písma, zatímco v Bibli není jediný odkaz na Boha, který by znamenal trojjediného BOHA. Ježíš nikdy nepovolil uctívání trojjediného Boha.

³ Křesťané jako mesianisté přijali Mesiášova pomazávajícího ducha a jsou pověřeni zastupovat

2. KORINTSKÝM

²²Také nás zapečetil a dal nám ducha do našich srdcí jako zálohu.

²³Bůh je mým svědkem, že jsem nepřišel do Korintu znovu, abych vás ušetřil. ²⁴Neovládáme vaši víru, ale jsme s vámi spolupracovníky pro vaši radost, protože ve víře stojíte pevně.

2 ¹Kvůli sobě jsem se rozhodl, že k vám nepřijdu znovu v zármutku. ²Neboť pokud vám způsobím smutek, kdo mi pak udělá radost? Nebudou to ti, které jsem zarmoutil. ³Napsal jsem vám právě tuto věc, abych, až přijdu, neměl zármutek od těch, kdo by mě měli udělat šťastným. Věřil jsem ve vás všechny, že moji radost budou sdílet všichni. ⁴Neboť z velkého utrpení a úzkosti srdce jsem vám psal s mnoha slzami, abych vás nezarmoutil, ale abyste věděli, kolik lásky k vám mám.

⁵Pokud někdo způsobil zármutek, způsobil zármutek ne mně, ale do jisté míry i vám všem – abych to příliš nepřetížil. ⁶Tento trest od většiny je pro tuto osobu dostatečný, ⁷takže nyní byste mu měli odpustit a utěšit ho. Jinak by mohl být přemožen nadměrným zármutkem. ⁸Nabádám vás tedy všechny, abyste znovu potvrdili svou lásku k němu. ⁹Proto jsem psal, abych mohl vyzkoušet, zda jste ve všem poslušní. ¹⁰Komukoli odpustíte vy, odpouštím já. Pokud jsem opravdu něco odpustil, udělal jsem to kvůli vám v přítomnosti Mesiáše. ¹¹Takto nás satan nebude moci zneužít, protože nejsme neznalí jeho plánů.

¹²Tak tedy, když jsem přišel do Troady kvůli Mesiášovu evangeliu,⁴ byly pro mne

otevřeny dveře příležitosti v pánovi. ¹³Ale nezažil jsem úlevu svému duchu, protože jsem nenašel Tita, svého bratra. Nechal jsem je tedy a šel do Makedonie.

¹⁴Ale díky Bohu, který nás vždy vede v triumfálním pochodu v Mesiáši, a skrze nás zjevuje sladkou vůni jeho poznání na každém místě! ¹⁵Jsme sladkou vůní Mesiáše k Bohu mezi těmi, kteří jsou zachraňováni⁵, i mezi těmi, kteří hynou. ¹⁶Pro ty, kteří umírají, je to pach smrti, zatímco pro ostatní je to sladká vůně života. Kdo je však vhodný, aby zvládal tyto věci? ¹⁷Nejsme jako mnozí, kdo prodávají Boží slovo-evangelium⁶ pro zisk, ale mluvíme v Mesiáši před Bohem z čistých pohnutek, jako osoby poslané od Boha.

3 ¹Začínáme se znovu chválit? Nebo potřebujeme, stejně jako někteří, doporučující dopisy k vám nebo od vás? ²Jste náš dopis, zapsaný do našich srdcí, známý všem a všemi čtený. ³Odhalujete, že jste Mesiášův dopis, o který se staráme my, napsaný ne inkoustem, ale duchem živého Boha; ne na kamenných deskách, ale na tabulkách lidských srdcí.

⁴Takovou důvěru máme skrze Mesiáše před Bohem. ⁵Ne že jsme sami o sobě dostateční k tomu, abychom cokoli považovali za pocházející z nás samotných, ale naše způsobilost je od Boha. ⁶Také nás učinil způsobilými jako služebníky nové smlouvy, nikoli litery, ale ducha, protože litera zabíjí, ale duch dává život.⁷

⁷Služba smrti zapsaná literami vytesanými do kamenů však přišla se slávou, takže

Mesiáše, zrcadlit jeho život a učení.

⁴ Evangelium o Království, jak bylo nejprve kázáno Ježíšem a stále kázáno apoštoly (Heb 2:3; Mk 1:14-15; Lk 4: 43; 9:11; Skutky 28:23, 31).

⁵ "Být zachraňován" ukazuje, na rozdíl od dnes populárního evangelizačního jazyka, že spása (záchrana) je proces. Velmi často slyšíme jazyk "byl jsem spasen" - ale téměř nikdy s Písmem, "jsem zachraňován a doufám, že budu zachráněn v budoucnu".

⁶ Evangelium o Božím království, jak ho původně kázal Ježíš u Marka 1:14–15. V NZ je velmi často zkráceno jako "slovo" nebo "Boží slovo". Čtenáři by měli vždy myslet na evangelium o Království,

když čtou "slovo" nebo "Boží slovo". "(to) slovo" není jen synonymem pro Bibli jako celek, která je známá jako Písmo (2. Tim. 3:15–16). Mk. 4: 11–12 činí inteligentní porozumění evangeliu o Království (Mt 13:19, "(to) slovo") předpokladem a podmínkou pro pokání a odpuštění.

⁷ Změna od Tóry staré smlouvy v literu k duchovní nové smlouvě v Mesiáši byla tak obrovskou revolucí v myšlení, že to vyžadovalo celé knihy, aby ji popsala. Římanům, Galatským a Hebreům se do značné míry zabývají tímto tématem, který dodnes stále způsobuje potíže kvůli křehkému porozumění čtenářů Bible a kvůli posedlosti pro

synové Izraele nemohli kvůli slávě ustavičně hledět do tváře Mojžíše, i když se tato sláva postupně vytrácela. ⁸Pokud tomu tak bylo, nebude mít služba ducha ještě větší slávu? ⁹Pokud je služba odsouzení slavná, je služba napravování lidí mnohem slavnější. ¹⁰Neboť to, co kdysi mělo slávu⁸, nemá vůbec žádnou slávu ve srovnání se slávou, která ji překonává. ¹¹Pokud mělo to, co se vytrácelo, slávu, to, co pokračuje, má mnohem větší slávu.

¹²Tudíž, protože máme takovou naději, mluvíme velmi směle. ¹³Nejsme jako Mojžíš, který si dával na tvář závoj, aby se izraelské děti nedívaly pozorně na konec toho, co se před očima ztrácelo. ¹⁴Jejich mysl se zatvrdila a dokonce až do dnešního dne při čtení Staré smlouvy zůstává stejný závoj, protože pouze v Mesiáši je odstraněn. ¹⁵Dodnes, když se čte Mojžíš, leží nad jejich myslí závoj. ¹⁶Ale když se člověk obrátí k pánu,⁹ závoj je odstraněn. ¹⁷Tak tedy pán je duch,¹⁰ a kde je duch pána, tam je svoboda. ¹⁸Takže my všichni, s odhalenými tvářemi, když vidíme slávu pána jako v zrcadle, jsme přeměňováni do stejného obrazu, ze slávy do slávy. To pochází od pána, ducha.

4 ¹Protože tedy máme tuto službu, vzhledem k tomu, že jsme obdrželi milosrdenství, neztrácíme odvahu. ²Ale my jsme se zřekli skrytých věcí hanby, nechovali jsme se

úskočně, když jsme nezacházeli s Božím evangeliem-slovem¹¹ Istivě, ale zjevováním pravdy se doporučujeme svědomí každého člověka v Božích očích. ³A je-li naše evangelium zahaleno, je zahaleno těm, kteří umírají. ⁴V jejich případě bůh tohoto světa¹² oslepil mysl nevěřících, aby neviděli světlo evangelia slávy Mesiáše, který je Božím obrazem. ⁵Nehlásáme sebe, ale Mesiáše Ježíše jako pána,¹³ a sebe jako vaše služebníky pro Ježíše. ⁶Neboť Bůh, který řekl: "Světlo zazáří z temnoty," je Ten, který zazářil v našich myslích, aby dal světlo poznání Boží slávy v Mesiášově tváři.

⁷Ale my máme tento poklad¹⁴ v hliněných nádobách, takže nejvyšší síla bude od Boha a ne z nás samotných. ⁸Jsme trápeni ze všech stran, ale ne rozdrčení. Jsme zmateni, ale ne zoufalí. ⁹Jsme pronásledováni, ale ne opuštěni. Jsme sráženi, ale ne zničeni. ¹⁰V našich tělech vždy nosíme Ježíšovo umírání, aby se Ježíšův život mohl zjevit také v našich tělech. ¹¹Neboť my, kteří žijeme, jsme neustále vydáváni na smrt kvůli Ježíši, abychom mohli odhalit život Ježíše v našich smrtelných tělech.¹⁵ ¹²Smrt tedy pracuje v nás, ale život ve vás.

¹³Když máme stejného ducha víry, podle toho, co je napsáno: "Uvěřil jsem, a proto jsem mluvil," věříme a proto mluvíme. ¹⁴Víme, že Ten, kdo vzkřísil pána Ježíše, vzkřísí i nás,¹⁶

zbytečné nebo zavádějící tradice. Gal. 3:19–29 poskytují přesné vysvětlení

⁸ V době Mojžíšově a pod Mojžíšovým zákonem.

⁹ "Přijmout pána" nebo "přijmout Ježíše jako Spasitele" je marné a klamné bez přijetí jeho evangelia a učení. "Proč mi říkáte 'pane, pane' a neděláte to, co říkám?" (Lk. 6:46).

¹⁰ Přítomnost Ježíše v duchu se rovná svatému duchu (také v. 18). Toto je Ježíšův duch (Skutky 16:7) a Ježíš je v 1. Jana 2:1 také srovnáván s *paraclete*, těшителеm. VNZ není žádná třetí osoba. Dokonce ani v roce 325 n.l. neexistovala žádná oficiální definice ducha, a tedy ani plně zformovaná Trojice.

¹¹ Boží slovo je evangelium o Království, základ spásné víry, nejprve ohlašované Ježíšem (Heb 2:3; Mk 1:14-15; Skutky 8:4, 5, 12; Lk 4:43; 5:1).

¹² Satan, nadpřirozený nepřítel Boha, který klame

celý svět (Zj 12:9), a je tak bohem tohoto současného zlého světové-ho systému (Gal 1:4).

¹³ Ježíš je "pán Mesiáš", který se narodil v Betlémě (Lk 2: 11), a rozhodně ne sám Bůh. Bůh se nikdy nemůže narodit ani zemřít. Je nesmrtelný (1. Tím 6:16).

¹⁴ Ježíš odkazoval na poklad jako na perlu vysoké ceny (Mt 13:46), poznání božského Božího království a Božího plánu nesmrtelnosti. Iz. 53:11 je zřídka citován, ale obsahuje obrovskou pravdu, že Mesiáš napravuje lidi svým poznáním, stejně jako svou obětní smrtí.

¹⁵ Naše smrtelné já, rozhodně ne smrtelné tělo na rozdíl od nesmrtelné duše, o které Bible nic neříká. Nesmrtelnost duše je pohanská představa, která zamořila víru v pobiblických dobách.

¹⁶ Velkou ústřední křesťanskou nadějí je budoucí vzkříšení (1 Kor. 15:23), nikoli posmrtná naděje

2. KORINTSKÝM

s Ježíšem,¹⁷ a představí nás s vámi. ¹⁵Všechno je kvůli vám, aby milost, která se šíří k více a více lidem, mohla způsobit, aby se rozmnožovalo díkyvdání ke slávě Boží.

¹⁶Tak neklesáme na mysl. I když naše vnější já chátrá, naše vnitřní já se den ode dne obnovuje. ¹⁷Tato lehká trápení trvají chvilku, ale vytvářejí pro nás nesrovnatelnou váhu slávy pro nadcházející věk. ¹⁸Nehledíme na to, co je nyní vidět, ale na to, co není vidět, protože věci, které jsou vidět, jsou dočasné, ale věci, které vidět nejsou, patří budoucímu věku.

5 ¹Víme, že pokud bude stržen pozemský "stan", který je naším domem, máme¹⁸ budovu od Boha, dům nevyrobený lidskou rukou. Je to tělo vhodné pro nadcházející věk¹⁹ a nyní je připravováno v nebi. ²V tomto domě rozhodně sténáme a toužíme být oblečení do svého domu, který k nám přijde z nebe. Když jej v budoucnu oblékneme, nebudeme nalezení nazí. ⁴Neboť zatímco jsme v tomto přítomném "stanu", sténáme, protože jsme obtíženi. Nejde o to, že bychom chtěli být neoděni, ale chceme být oblečení, aby to, co je smrtelné, bylo v oné budoucí době pohlceno životem. ⁵Ten, kdo nás vytvořil právě pro tento účel, je Bůh, který nám dal ducha jako zálohu.

⁶Tak jsme vždy plní odvahy, protože víme, že zatímco jsme doma v tomto těle, jsme nepřítomní u pána. ⁷Neboť chodíme vírou, ne viděním. ⁸Jak říkám, jsme plní odvahy a raději bychom byli nepřítomní v tomto těle a pak byli doma u pána.²⁰ ⁹Dali jsme si tedy za cíl, ať už doma nebo v nepřítomnosti, být mu příjemní. ¹⁰Všichni se totiž musíme dostavit před soudcovskou stolicí Mesiáše,

aby každý člověk byl odměněn za to, co jsme udělali v tomto těle, ať už dobré nebo špatné.

¹¹Známe-li tedy pánovu bázeň, snažíme se lidi přesvědčit, ale Bůh o nás ví. A doufám, že jsme známí i vašemu svědomí. ¹²Opět vám nedoporučujeme sami sebe, ale dáváme vám příležitost se námi pyšnit, abyste mohli odpovědět těm, kteří se pyšní spíše vnějším vzhledem než srdcem. ¹³Neboť jestliže jsme pomatení, je to kvůli Bohu; pokud máme zdravou mysl, je to pro vás. ¹⁴Neboť láska Mesiáše nás pudí, protože víme, že jeden zemřel za všechny, a tak všichni zemřeli. ¹⁵Zemřel za všechny, aby ti, kteří žijí, již neměli žít pro sebe, ale pro toho, kdo za ně zemřel a byl vzkříšen.

¹⁶Takže od nynějška nikoho neuznáváme podle vnějšího lidského hlediska. I když jsme Mesiáše znali z tak lidského hlediska, nyní ho již neznáme tímto způsobem. ¹⁷Pokud je někdo v Mesiáši, je novým stvořením. Staré věci pominuly. Podívejte: přišly nové věci! ¹⁸Všechny tyto věci pocházejí od Boha, který nás smířil se sebou skrze Mesiáše a dal nám službu usmíření; ^{19a}sice, že Bůh v Mesiáši usmířil svět se sebou, nepočítaje jejich hříchy proti nim, a svěřil nám evangelium-slovo smíření.

²⁰Takže jsme velvyslanci zastupující Mesiáše, jako by se Bůh skrze nás odvolával. Prosíme vás jménem Mesiáše, smiřte se s Bohem. ²¹Toho, kdo neznal žádný hřích, Bůh učinil hříchem v našem zastoupení, abychom se v něm mohli stát²¹ Božím správným způsobem myšlení a jednání.

6 ¹Společně vás vyzýváme, abyste nepřijímali Boží milost nadarmo. ²Neboť On

jeden způsob, jak být "u pána", a to vzkříšením při jeho příštím příchodu. Tato událost je krásně popsána v 1 Tes. 4:13–17: "Tímto způsobem [a žádným jiným] přijdeme, abychom byli u pána." Kromě budoucího vzkříšení, ke kterému dojde při Druhém příchodu, neexistuje žádné být "u pána". Tato událost bude následovat po budoucím Velkém soužení, ne mu předcházet.

²¹ Spása je proces vrcholící v nesmrtelnosti, které má být dosaženo při prvním vzkříšení, když se Ježíš vrátí (1 Kor. 15:23; Zj 20:1-6).

na "nebe" jako odtělesněná duše!

¹⁷ To znamená, když se Ježíš vrátí (1. Kor. 15:23; 1. Tes. 4:13-17; Dan 12:2).

¹⁸ Stejně jako odměna daná Ježíši, byla sláva, kterou "měl u" Boha ve slibu a ve výhledu před založením světa (Jan 17:5).

¹⁹ Budoucího Božího království na zemi při návratu Ježíše (Zj 5:10 atd.).

²⁰ To znamená při budoucím příchodu Ježíše - ne v okamžiku smrti, ale když se Ježíš vrátí a vzkřísí věrné mrtvé (1 Kor 15:23). Existuje jen

2. KORINTSKÝM

říká: "V přijatelnou dobu jsem tě vyslechl; v den spásy jsem ti pomohl." Poslouchejte, nyní je "přijatelný čas"! Nyní je "den spásy"! ³Nedali jsme důvod k urážce, aby naše služba nebyla kritizována. ⁴Ale ve všem jsme se doporučovali jako Boží služebníci, ve velké vytrvalosti, v souženích, v útrapách, v úzkostech, ⁵v bití, ve vězeních, v nepokojích, ve zkouškách, v bezesných nocích, v hladu, ⁶čistotou, poznáním, trpělivostí, laskavostí, svatým duchem, opravdovou láskou, ⁷slovem pravdy, Boží mocí, zbraněmi spravedlnosti v pravici i levici, ⁸slávou a potupou, zprávami zlými a dobrými, považování za podvodníky a přesto ryzí; ⁹jako neznámí a přesto dobře známí, jako umírající a ve skutečnosti žijící, jako trestaní, ale ne zabíjení; ¹⁰jako sklíčení, ale vždycky se radující, jako chudí, ale zbohatlí, jako nemající nic a přesto vlastníci vše!

¹¹Mluvili jsme s vámi svobodně, Korintšané; naše srdce je dokořán. ¹²Naše náklonnost k vám není omezena, ale vy jste omezeni ve své náklonnosti k nám. ¹³Nyní nám na oplátku otevřete svá srdce. Mluvím jako ke svým dětem.

¹⁴Nenechte se spoutat nevěřícími.²² Jaké partnerství má správné se špatným? Jaké společenství má světlo s temnotou? ¹⁵Nebo jakou dohodu má Mesiáš s Belialem? Co má věřící společné s nevěřícím? ¹⁶Jaký souhlas má Boží chrám s modlami? Jsme totiž chrámem²³ živého Boha, jak Bůh řekl: "Budu v nich žít a chodit s nimi. Budu jejich Bohem a oni budou mým lidem. ¹⁷Vyjděte z jejich středu a oddělte se," říká Pán. 'Nedotýkejte se ničeho nečistého a já vás uvítám. ¹⁸A já vám

budu Otcem a budete mi syny a dcerami,' říká Pán Všemohoucí."²⁴

7 ¹Takže poté, co máme tyto přísliby, milovaní, očistěme se od veškeré poskvrny těla a ducha, když zdokonalujeme svatost v Boží bázni.

²Otevřete nám svá srdce. Nezacházeli jsme s nikým nespravedlivě; nikoho jsme neznížili; nikoho jsme nevyužili. ³Neříkám to proto, abych vás odsoudil, neboť jsem již řekl, že jste v našich srdcích, abychom spolu zemřeli a spolu žili. ⁴Moje důvěra ve vás je velká, stejně jako moje chlubení vámi. Jsem naplněný útechou. Překypuji radostí ve všem našem soužení. ⁵I když jsme přišli do Makedonie, neměli jsme žádnou úlevu, ale byli jsme trápeni ze všech stran – spory zevně a obavami uvnitř. ⁶Ale Bůh, který utěšuje skleslého, nás utěšil příchodem Tita, ⁷a nejen jeho příchodem, ale také útechou, kterou dostal mezi vámi. Když nám řekl o vaší touze, vašem smutku a vaší horlivosti kvůli mně, radoval jsem se ještě víc. ⁸I když jsem vám svým dopisem způsobil zármutek, nelituji toho – i když jsem toho litoval, protože vidím, že vás můj dopis zarmoutil, ale jen na chvíli. ⁹Nyní se raduji ne z toho, že jste byli smutní, ale že jste byli smutní, což vedlo k pokání. Byli jste smutní, jak to Bůh zamýšlel, abyste nebyli od nás nijak poškozeni. ¹⁰Zbožný zármutek totiž plodí pokání bez lítosti, vedoucí ke spáse, ale zármutek světa plodí smrt. ¹¹Podívejte, jaké vážné znepokojení ve vás vyvolal tento zbožný zármutek – vaši obranu, rozhořčení, strach, touhu, horlivost a potrestání špatného! Ve všem jste se prokázali, že

²² Křesťané jsou nabádáni, aby uzavírali manželství v rámci biblické novozákonní víry.

²³ Když Pavel představuje jednotlivého věřícího nebo církev jako "(nějaký) chrám" Boží, všimněte si absence určitého členu. Když naopak mluví o "(tom) Božím chrámu" ve 2. Tes. 2:4 měl by nejprve být chápán, že mluví o doslovné budově, stejně jako Ježíš v Zj 11:1-2. Nejranější premileniální církevní otcové věřili v obnovený chrám a antikrista, který se objeví krátce před Druhým příchodem.

²⁴ Ježíš není v Bibli nikdy nazýván "Všemohoucí". Hebrejský *El Šaddai*, řecky *pantokrator*, je

vždy titulem Boha a nikdy Ježíše. Zjev. 1:8 není výjimkou, kde "Všemohoucí" je Otec na rozdíl od Syna. Některé Bible s "červenými písmeny" vnučují textu v Zjev 1:8 představu, že Ježíš si říká Všemohoucí. V Iz. 9:6 Ježíš je nazýván "mocný bůh", což hebrejský lexikon správně definuje jako "božský hrdina, odrážející božskou majestátnost". Jiným vládcům v Bibli se říká "mocní bohové". Božský hrdina Iz. 9:6 byl přiveden k existenci, zplozen, a Bůh se nemůže narodit (nebo zemřít)! "Nám byl zplozen Syn [Bohem, božské pasivum]." To odpovídá početí, přijetí k existenci Syna (Lk 1:35; Mt 1:18, 20).

2. KORINTSKÝM

jste v této věci nevinní. ¹²Když jsem vám tedy psal, nebylo to kvůli tomu, kdo se dopustil špatného, ani kvůli tomu, kdo utrpěl příkoří, ale proto, abych vám zjevil vaši vážnou starost o nás před Bohem.

¹³A tak jsme se potěšili. Navíc jsme se ještě více radovali, že jsme viděli Titovu radost, protože jeho duch byl vámi všemi osvěžen. ¹⁴Pokud jsem se mu vámi vůbec chlubil, nezklamali jste mě. Nemluvili jsme s vámi nic jiného než pravdu a naše chlubení před Titem se ukázalo jako pravdivé. ¹⁵Jeho náklonnost k vám ještě vzrůstá, protože si pamatuje, jak jste všichni poslouchali a jak jste ho přijali s bázní a chvěním. ¹⁶Raduji se, že ve všem mám k vám důvěru.

8 ¹Musím vám, bratři a sestry, vyprávět o Boží milosti, která byla dána v makedonských církvích. ²Při mnoha zkouškách v utrpení přetékala hojnost jejich radosti a jejich hluboké chudoby v bohatství jejich štědrosti. ³Svědčím totiž o tom, jak byli schopni, a dokonce více, než byli schopni, dávat sami od sebe, ⁴když nás prosili s mnohým naléháním o privilegium podílet se na podpoře svatých. ⁵To je více, než jsme čekali. Nejprve se odevzdali pánovi a nám skrze Boží vůli. ⁶Proto jsme naléhali na Tita, aby, jak už dříve začal, dokončil ve vás také tuto milostivou službu.

⁷Jak vynikáte ve všem – ve víře, řeči, znalostech, upřímnosti a lásce, kterou jsme ve vás vzbuzovali – hleďte, abyste vynikali také v tomto milostivém daru. ⁸Neříkám to jako rozkaz, ale skrze upřímnost druhých jako prokázání opravdovosti vaší lásky. ⁹Neboť znáte milost našeho pána Ježíše Mesiáše.²⁵ Dokonce ač byl bohatý, zchudl kvůli vám,²⁶ abyste díky jeho chudobě mohli zbohatnout. ¹⁰V této věci uvádím svůj názor: by-

lo by dobré pro vás, kteří jste jako první začali před rokem, nejen dávat, ale také toužit dávat. ¹¹Tak tedy dovršte svou touhu dokončit to podle svých schopností. ¹²Je-li tam ochota, je přijatelné dávat podle toho, co máte, ne podle toho, co nemáte. ¹³Nejde o to, že ostatní mohou být upokojeni a vy ztrápeni, ale o rovnost. ¹⁴Vaše hojnost v současné době zajišťuje jejich potřebu, aby jejich hojnost mohla jednoho dne uspokojit vaši potřebu, aby mohla existovat rovnost. ¹⁵Jak je psáno: "Kdo nasbíral hodně, nic mu nezůstalo a ten, kdo nashromáždil málo, nemá nedostatek."

¹⁶Díky Bohu, který dal stejnou opravdovou péči o vás do srdce Tita. ¹⁷Přijal nejen naši žádost, ale protože byl tak dychtivý, šel za vámi z vlastní vůle. ¹⁸Poslali jsme s ním bratra, kterého všechny církve chválí za jeho práci při kázání evangelia o Království. ¹⁹Ten bratr byl také církvemi jmenován, aby s námi cestoval, abychom spravovali ten velkorysý dar ke slávě Pána a abychom prokázali svou horlivost pomáhat. ²⁰Učinili jsme to proto, aby nás nikdo neznevažoval, pokud jde o ten velkorysý dar, který spravujeme, ²¹protože se zajímáme o to, co je čestné, nejen v očích Pána, ale také v očích lidí. ²²Poslali jsme s nimi našeho bratra, který se často v mnoha věcech prokázal jako pilný a který je nyní ještě pilnější kvůli velké důvěře, kterou ve vás má. ²³Máte-li o Titovi nějaké otázky, je mým partnerem a spolupracovníkem pro vás. Existuje-li nějaká otázka ohledně našich bratrů, jsou to apoštolové církvi a čest pro Mesiáše. ²⁴Ukažte jim tedy před církvemi otevřeně důkaz vaší lásky a naší hrdosti na vás.

9 ¹Není nutné, abych vám psal o této oběti pro svaté, ²protože znám vaši horlivost pomáhat, kterou chválím o těch v Makedonii.

²⁵ pán Mesiáš je tak definován v Luk. 2:11; Řím. 16:18; Kol. 3:24. Narodil se v Betlémě poté, co byl nadpřirozeně zplozen Otcem v lůně Marie (Lk 1:35). V Lukášovi 2:26 on je „PÁNův Mesiáš“.

²⁶ Tento popis Mesiáše je paralela s Fil. 2 kde lidský Ježíš, i když obdařený jedinečnou autoritou jako dokonalý obraz Boha, nevyužil svého postavení, ale jednal jako služebník lidské rasy. Neexi-

stuje žádná doktrína Vtělení domnělého druhého člena trojediného Boha. Lidský Ježíš byl plně vybaven božskou autoritou a výsadou. Přestože se Ježíš těšil tomuto úžasnému postavení Božího Syna, přijal roli služebníka. Překlad "být ve své pravé přirozenosti Bohem" NIV (Fil. 2:6) je zavádějící.

2. KORINTSKÝM

Říkám jim, že vy v Acháji jste připraveni od loňského roku a vaše horlivost roznítla většinu z nich. ³Ale poslal jsem tyto bratry, aby se naše chlouba o vás nemohla ukázat prázdná a abyste byli připraveni, jak jsem řekl, že budete. ⁴V opačném případě, pokud by se mnou nějací Makedonci měli jít a najít vás nepřipravené, byli bychom my (nemluvě o vás) uvedeni do rozpaků mým sebejistým chlubením! ⁵Považoval jsem tedy za nutné požádat tyto bratry, aby vás předem navštívili, a s předstihem zařídili štědrý dar, který jste slíbili dříve, aby byl připraven jako velkorysý dar, který nebude předán s nechutí.

⁶Pamatujte na to: kdo seje střídmě, bude sklízet skromně; kdo velkoryse seje, velkoryse sklídí. ⁷Ať každý dává, jak se rozhodl ve svém srdci, ne s nevolí nebo pod nátlakem, protože Bůh miluje radostného dárce. ⁸Bůh je schopen učinit, aby k vám přetékala veškerá milost, takže vy, kteří máte ve všem vždy dost, můžete překypovat při každém dobrém díle. ⁹Jak je psáno: "Rozptyloval, chudým dával, jeho bezúhonnost zůstává navěky."

¹⁰Tak tedy Ten, kdo poskytuje semeno rozsévači a chléb k jídlu, rozmnoží vaše semeno k setí a rozšíří sklizeň vaší bezúhonnosti. ¹¹Zbohatnete ve všem, takže můžete být vždy štědrí, a vaše štědrost skrze nás vytváří vzdávání díky Bohu. ¹²Neboť tato služba, kterou dáváte, nejenže plně zásobuje potřeby svatých, ale překypuje ve velkém vzdávání díky Bohu. ¹³Díky této nabídce budou oslavovat Boha za poslušnost vašeho vyznání Mesiášova²⁷ evangelia a za štědrost vašeho příspěvku jim i všem. ¹⁴Budou se za vás modlit a toužit po vás kvůli nesmírné Boží milosti ve vás. ¹⁵Díky Bohu za Jeho nepopsatelný dar!

10 ¹Já sám, Pavel, zapřísahám vás pokorou a jemností Mesiáše, já, který jsem ve vaší přítomnosti mezi vámi plachý, ale v nepřítomnosti smělý. ²Prosím vás, abych nemusel při své přítomnosti projevovat odvalu s takovou jistotou, s jakou se hodlám odvážit proti některým, kteří nás považují za

ty, kdo se chovají podle lidských měřítek. ³I když žijeme jako lidské bytosti, nevedeme válku podle lidských měřítek. ⁴Zbraně našeho válčení nejsou lidské zbraně, ale udělaný Bohem mocné, pro stržení pevností, sporů a ⁵každé domýšlivosti, která se vyvíjí proti poznání Boha. Bereme do zajetí každou myšlenku k poslušnosti Mesiáše. ⁶Jsmo také připraveni potrestat veškerou neposlušnost pokaždé, když je vaše poslušnost úplná.

⁷Díváte se na vnější vzhled. Pokud si je někdo jistý, že patří Mesiášovi, ať se znovu zamyslí – stejně jako patří Mesiášovi on, tak patříme Mesiášovi i my! ⁸I kdybych se poněkud otevřeně chlubil naší autoritou, kterou dal Pán pro vaše budování, a ne abych vás deptal, nebudu zahanben. ⁹Nesnažím se vás vyděsit svými dopisy. ¹⁰Lidé říkají: "Jeho dopisy jsou závažné a mocné, ale jeho osobní přítomnost je slabá a jako řečník neznámá nic." ¹¹Takoví lidé by měli zvážít, že jací jsme písemně prostřednictvím dopisů, když jsme nepřítomní, jsme také v akci, když jsme přítomni!

¹²Nejsme tak smělí, abychom se porovnávali s některými z těch, kteří chválí sami sebe. Poměřují se a porovnávají se sebou samými, aniž by to chápali. ¹³Nebudeme se však chlubit nad patřičné meze, ale v mezích díla, pro které nás Bůh ustanovil, které dosahuje až k vám. ¹⁴Nepřeceňovali jsme se, jako bychom nedosáhli tak daleko jako vy, protože jsme byli první, kdo s Mesiášovým evangeliem dosáhl tak daleko jako vy. ¹⁵Nechlubíme se nad patřičné meze prací jiných. Ale doufáme, že jak vaše víra roste, naše práce se mezi vámi rozšíří v rámci našich stanovených mezí. ¹⁶Potom můžeme ohlašovat evangelium i v oblastech mimo vás, aniž bychom se chlubili tím, co již bylo uděláno v oblasti jiných osob. ¹⁷Ale "Kdo se chlubí, musí se chlubit v Pánu." ¹⁸Schválena není osoba, která chválí sama sebe, ale osoba, kterou chválí Pán.

11 ¹Chci, abyste si nechali ode mne líbit malou pošetilost, a vy mi to skutečně odpouštíte! ²Žárlím na vás zbožnou žárlivo-

²⁷ Evangelium, jak kázal Ježíš (Mk 1:14-15), a o

něm.

2. KORINTSKÝM

stí, protože jsem vás slíbil do manželství s jedním manželem, abych vás mohl Mesiášovi²⁸ představit jako čistou pannu. ³Znepokojuje mě, aby stejně jako had²⁹ svedl svou Istivostí Evu, i vaše mysl byla svedena od prostoty a čistoty, která je v Mesiáši. ⁴Přijde-li totiž někdo a bude hlásat jiného Ježíše, kterého jsme nehlásali, nebo když dostanete jiného ducha než toho, kterého jste obdrželi, nebo jiné evangelium³⁰ než to, kterému jste uvěřili, krásně to snášíte! ⁵Považuji se za člověka, který vůbec není horší než tito velmi vznešení apoštolové. ⁶I když jsem neobratný v řeči, nejsem neobratný v poznání. Ve skutečnosti jsme vám to v každém ohledu dali najevo ve všech věcech.

⁷Nebo bylo špatné se pokořit, abyste mohli být vyvýšeni, protože jsem vám bezplatně kázal Boží evangelium³¹? ⁸Oloupil jsem jiné církve tím, že jsem od nich vzal mzdu, abych mohl sloužit vám. ⁹Když jsem byl s vámi a byl jsem v nouzi, nebyl jsem nikomu na obtíž, protože bratři, když přišli z Makedonie, plně uhradili mé potřeby. Ve všem jsem se držel toho, abych vám nebyl břemenem, a budu v tom pokračovat. ¹⁰Jelikož Mesiášova pravda je ve mně, nikdo mě nezastaví před touto chloubou v celé Acháji! ¹¹Proč? Protože vás nemiluji? Bůh ví, že ano!

¹²Budu však pokračovat v tom, co jsem vždy dělal, abych odřízl každou příležitost těm, kteří touží se chlubit, že jsou nám rovni. ¹³Tito lidé jsou ve skutečnosti falešní apoštolové, Istiví dělníci, když se přestrojují za apoštolů Mesiáše. ¹⁴To je sotva překvapivé, protože i Satan se maskuje jako anděl světla. ¹⁵Není tedy překvapením, že se jeho služebníci také maskují jako sluhové spravedlnosti. Ale jejich konec bude adekvátní jejich jednání.³²

¹⁶Znovu řeknu, ať mě nikdo nepovažuje za pošetilého, ale pokud ano, ať mě přijímá jako pošetilého, abych se mohl trochu chlubit. ¹⁷To, co říkám, neříkám, jak by pán chtěl, ale jako v pošetilsti, v této důvěře chlubit se. ¹⁸Jelikož se mnozí chlubí svým lidským porozuměním, chlubit se budu i já. ¹⁹Myslíte-li, že jste moudří, smiřte se s pošetilým radostně! ²⁰Neboť se smiřujete s každým, kdo vás dostává do otroctví, pohlcuje vás, využívá vás, vyvyšuje se nebo vás bije do tváře.

²¹Přiznávám ke své hanbě, že jsme byli slabí. Nechť je kdokoli jakýmkoli způsobem odvážný (mluvím ovšem hloupě), jsem odvážný stejně. ²²Jsou to Židé? Já také. Jsou to Izraelité? Stejně tak já. Jsou to potomci Abrahama? Já také jsem. ²³Jsou to služebníci Mesiáše? (Mluvím jako někdo mimo sebe!) Jsem jím víc: Více jsem se nadřel, ve vězeních častěji, s bitím nad počet, často v nebezpečí smrti. ²⁴Pětkrát jsem dostal od Židů čtyřicet ran bičem bez jedné. ²⁵Třikrát jsem byl zbit pruty; jednou jsem byl ukamenován; třikrát jsem ztroskotal. Strávil jsem noc a den v moři. ²⁶Byl jsem neustále na cestách, v nebezpečí na řekách, od lupičů, od svých krajanů, od pohanů, v nebezpečí ve městě, na poušti, na moři, mezi falešnými bratry. ²⁷Čelil jsem práci a bojům, často bez spánku, o hladu a žízní, často bez jídla, v chladu a bez dostatečného oblečení, jež by mě udrželo v teple. ²⁸Kromě všech těchto vnějších věcí na mě denně působí tlak, abych se zajímal o všechny církve. ²⁹Kdo je slabý, aniž bych byl slabý já? Kdo je veden do hříchu bez mého vážného zájmu?

¹¹³⁰Musím-li se chlubit, budu se chlubit ve své slabosti. ³¹Bůh a Otec pána Ježíše, ten, kdo je požehnaný na věky,³³ ví, že nelžu. ³²Když jsem byl v Damašku, nechal guvernér

²⁸ Ukazuje ovšem, že mezinárodní církev věrných věřících je nevěstou Mesiáše, která se připravuje na svatební obřad, až přijde Království (viz Ž 45).

²⁹ "jenž je Ďábel a Satan" (Zj 20:2; 12:9). Také ve 2 Kor. 6: 15 Belial, jiné jméno pro Satana.

³⁰ Skutečné evangelium bylo ovšem evangelium o Království, jediné NZ evangelium, které původně kázal Ježíš u Marka 1:14–15 (srov. Heb 2:3).

Pavel kázal stejné evangelium ve Skutcích 19:8; 20:24–25; 28:23, 31; srv. Skutky 8:12.

³¹ "Evangelium Boha" nebo "Boží evangelium" se v NZ vyskytuje 8krát (Mk 1:14; Řím 1:1; 15:16; 2 Kor 11:7; 1 Tes 2:2, 8, 9; 1. Petra 4:17) a je definováno jako evangelium o Království v Mk. 1:14–15.

³² Každý věřící je souzen podle toho, co dělá (Zj 22:12).

³³ Viz Řím. 9:5 na stejnou definici Boha, Otce

krále Arety město hlídat, aby mě zatkli. ³³Z okna ve zdi mě spustili v koši a tak jsem unikl.

12 ¹Chlubit se bezpochyby není prospěšné, ale nutné. Nyní přijdu k viděním a zjevením od Pána. ²Znám muže v Mesiáši, který před čtrnácti lety – ať už v těle nebo mimo tělo – nevím, ale Bůh ví - byl uchvácen do třetího nebe. ³Vím, že tento muž – ať už v těle, nebo mimo tělo, nevím, ale Bůh ví – ⁴byl chycen pryč do ráje,³⁴ a vyslechl nevy-slovitelná slova, která lidská bytost nesmí vyslovit. ⁵Takovým mužem se budu chlubit, ale sebou se chlubit nebudu, s výjimkou mých slabostí. ⁶Toužím-li se chlubit, nebyl bych pošetilý, protože bych mluvil pravdu. Ale držím se zpátky, takže nikdo na mě nebude myslet víc než na to, co na mně vidí nebo ode mne slyší.

⁷Kvůli nesmírné velikosti těchto zjevení, abych se nevyvyšoval, mi byl dán "trn v těle", Satanův posel, aby mě mučil - abych se nevyvyšoval! ⁸Třikrát jsem prosil pána, aby to ode mne odešlo. ⁹Řekl mi: "Má milost ti stačí, protože má moc je dokonalá ve slabosti." Proto se rád chlubím svými slabostmi, aby ve mně mohla přebývat Mesiášova moc. ¹⁰Jsem tedy velmi spokojen se slabostmi, urážkami, potížemi, pronásledováním a obtížemi kvůli Mesiáši, protože když jsem slabý, tehdy jsem silný.

¹¹Stal jsem se pošetilým, ale vy jste mě k tomu přiměli! Měli jste mě chválit, protože v žádném případě nejsem nižší než ti vyšší apoštolové, i když nejsem nic. ¹²Znamení pravého apoštola byla mezi vámi činěna se vši vytrvalostí, znameními, divy a zázraky. ¹³Jakým způsobem jste byli nižší než ostatní církve, kromě toho, že jsem pro vás nebyl žádným břemenem? Odpusťte mi to špatné!

¹⁴Nyní je to potřetí, kdy se připravuji k vám přijít, a nebudu vám břemenem. Neusiluji o váš majetek, ale o vás! Koneckonců, děti nemusí spořit pro své rodiče, ale rodiče pro své děti. ¹⁵Rád se budu vydávat a jsem

vydáván, pro vás. Pokud vás miluji více, jsem milován méně? ¹⁶I kdyby to tak bylo, nebyl jsem pro vás břemenem. Ale byv Istivý, chytil jsem vás klamáním! ¹⁷Nevyužíval jsem vás někým, koho jsem vám poslal, že? ¹⁸Naléhal jsem na Tita, aby šel, a poslal jsem s ním dalšího bratra. Titus vás nijak nevyužíval, že? Nejednali jsme ve stejném duchu? Nechodili jsme stejnými kroky?

¹⁹Myslíte si, že se celou tu dobu snažíme před vámi obhajovat? Ne, před Božím zrakem jsme mluvili v Mesiáši, a vše je k tomu, aby vás vybudovalo, milovaní. ²⁰Obávám se totiž, že když přijdu, mohl bych vás nalézt takové, jaké bych nechtěl, a vy snad mě shledáte tak, jak byste nechtěli. Možná tu budou hádky, žárlivost, výbuchy hněvu, soupeření, pomluvy, klevety, arogance a nepořádek. ²¹Bojím se, že až se znovu vrátím, můj Bůh mě před vámi snad pokoří a že budu truchlit nad mnoha z těch, kteří již dříve zhřešili a nečinili pokání ze své nečistoty, sexuální nemravnosti a neslušných činů, kterých se dopustili.

13 ¹Jdu k vám potřetí. Svědectvím dvou nebo tří svědků bude zjištěna každá skutečnost. ²Když jsem u vás byl podruhé, a nyní, ač nepřítomen, píšu předem těm, kteří předtím zhřešili, a všem ostatním, že když přijdu znovu, nikoho neušetřím, ³protože hledáte důkaz, že skrze mě mluví Mesiáš. Není vůči vám slabý, ale mezi vámi mocně pracuje. ⁴Byl ukřižován ve slabosti, ale žije kvůli Boží moci. Neboť i my jsme v něm slabí, ale budeme s ním žít kvůli moci Boží vůči vám.

⁵Zkoumejte sami sebe, zda jste ve víře; vyzkoušejte se. Nebo to o sobě nepoznáváte, že Ježíš Mesiáš je ve vás – ledaže byste v této zkoušce neuspěli? ⁶Doufám ale, že si uvědomíte, že jsme v testu neselhalí! ⁷Modlíme se k Bohu, abyste neudělali nic špatného – ne proto, abychom vypadali schválení, ale abyste dělali to, co je správné, i když se zdáme být neschválení. ⁸Neboť proti pravdě

³⁴ To nebyl zážitek po smrti! Neříká nám vůbec nic o tom, co se stane po smrti. Pavel nezemřel. Bylo mu dáno vidění budoucího ráje (Zj 2:7). Ježíš slíbil lupiči, že s ním bude v budoucím ráji

Božího království na zemi: "Opravdu ti dnes říkám: budeš se mnou v ráji" (Lk 23:43). Slib byl lupiči dán "dnes", v pátek ukřižování, a postavení v ráji mělo být v budoucím Království (Zj 2:7).

2. KORINTSKÝM

nemůžeme nic dělat, jen pro pravdu. ⁹Radujeme se, když jsme slabí, ale vy jste silní. Modlíme se také o to: abyste se stali plně způsobilými. ¹⁰Pro-to tyto věci píšu v nepřítomnosti, abych, když přítomen, s vámi nezacházel přísně podle autority, kterou mi dal pán pro budování, ne pro zboření.

¹¹Nakonec, bratři a sestry, radujte se! Dejte věci do pořádku. Utěšujte se. Buďte stejné mysli. Žijte v pokoji a Bůh lásky a pokoje bude s vámi. ¹²Pozdravte se navzájem svatým polibkem. ¹³Všichni svatí vás pozdravují. ¹⁴Milost pána Ježíše Mesiáše, láska k Bohu a společenství svatého ducha³⁵ s vámi všemi.

GALATSKÝM

1 ¹Od Pavla, apoštola, který nebyl ustanoven lidmi ani žádnými lidskými činiteli, ale Ježíšem Mesiášem a Bohem, jenž je Otec,¹ který ho vzkřísil z mrtvých. ²A ode všech bratří a sester, kteří jsou se mnou, církvím v Galácii: ³Milost a pokoj vám od Boha, našeho

Otce, a od pána² Ježíše Mesiáše, ⁴který vydal sám sebe³ za naše hříchy, aby nás zachránil z tohoto současného zlého věku⁴ podle vůle našeho Boha a Otce. ⁵Jemu buď sláva pro všechny věky. Amen.

³⁵ Toto je jeden z několika "trojitých" výroků, které v žádném případě nemluví o trojjediném Bohu. "Náš pán Ježíš Mesiáš" nemůže být ekvivalentem JHVH ve Starém zákoně, protože "náš JHVH" je jazyková nemožnost a nikde se neobjevuje. Existuje pouze jeden Pán BŮH, JHVH, a navrhnout, že "Ježíš je Bůh" okamžitě předpokládá dva, kteří jsou Bohem, a tedy dva BOHY. To pak není biblický monoteismus, jak je definován samotným Ježíšem v Markovi 12:29, Janovi 17:3 a znovu a znovu. Duch nikdy není třetí osobou v NZ. Duch je duch BOHA nebo Ježíše (Skutky 16:7), operační, osobní přítomnost buď Boha, nebo Ježíše. Účinky jsou stejné. V Písmu svatý duch nikdy neposílá pozdravy a není nikdy uctíván. *Parakletes*, prostředník, utěšitel, rádce, kterého slíbil Ježíš v Janovi 14-16, je ztotožněn se samotným Ježíšem v 1. Jana 2:1. Ježíš tedy opustil Zemi, ale vrátil se v duchovní přítomnosti. Trojité prohlášení v Mat. 28:19-20 nemělo znamenat pevně stanovenou slovní formulí, ale popis toho, co se má stát při křtu. Apoštolové křtili jako zastupující Ježíše, tj. v jeho jménu a učili vše, co učil on.

¹ Toto snadné a základní unitární vyznání se objevuje na začátku Pavlových dopisů. 1300krát slovo "Bůh" v NZ znamená Otce a "Bůh" nikdy v Bibli neznamena trojjediného Boha.

² Abych čtenářům připomněl kritický rozdíl mezi pánem Mesiášem (Lk 2:11) a jediným Pánem Bohem biblického unitárního monoteismu, rozhodl jsem se psát "pán" (s malým písmenem "p"), abych neustále zdůrazňoval, že titul "pán" pro Ježíše je odvozen od nanejvýš důležitého definičního verše v Ž. 110:1, kde druhý pán je *adoni* v

hebrejštině, a ne Pán Bůh (*Adonai*). Zásadní rozdíl vstupuje do řečtiny LXX a do NZ Písma jako *kurios mou*, "můj pán". Toto je důležitý mesiášský titul pro královské (a další) nadřazené a pro Ježíše jako Mesiáše. *Adoni* (můj pán) není u všech svých 195 výskytů nikdy titulem Božstva. Když se JHVH nachází v jediném verši v kontrastu s *adoni* (můj pán), rozdíl je vždy jasně patrný také v řečtině, tj. *kurios* (JHVH) a *kurios mou* (můj pán, *adoni*). Důkazy lze zkoumat v celé hebrejské Bibli, kde *Adonai* (asi 450krát) je Pán Bůh (velmi příležitostně anděl, který jej zastupuje, Gen.18:3) a *adoni* je nadřazená lidská osoba, která není božstvem, příležitostně anděl.

³ Nikdo si v Písmu nepředstavoval, že by Bůh mohl zemřít, protože je nesmrtelný (1. Tim 6:16). Skutečnost, že Boží Syn se vzdal života, zemřel (srov v.1, kde se vrátil ze smrti), dokazuje, že byl lidskou bytostí. Ve svém prvním odstavci Pavel nazval Otce Bohem třikrát (v NZ je 1300 výskytů slova Bůh, které znamená Otce). Toto je zjevný a pronikavý důkaz unitární monoteistické, nikoli trinitární definice Boha. Z 11 500 slov pro "Bůh" nemůže u žádného z nich být ukázáno, že znamená trojjediný Bůh. Ježíš potvrdil unitární monoteismus Písma v Mk. 12:29-34.

⁴ Současný zlý systém ovládaný Satanem, který je "bohem tohoto věku" (2. Kor. 4:4), bude pokračovat až do budoucího příchodu Ježíše, aby byl nahrazen Božím královstvím na zemi. Současný zlý systém, současné "nebe a země" (Mt 24:35) pomine a při příštím Kristově příchodu bude nahrazen novým světovým řádem Božího království na zemi.

„Jsem ohromen a zděšen, jak rychle opouštíte toho, který vás povolal podle Mesiášovy milosti, k jinému evangeliu.“⁵ „Ne že by ve skutečnosti existovalo další evangelium – ale někteří lidé vás zneklidňují a překrucují Mesiášovo evangelium. To opravdu vůbec není evangelium! Některé lidi tam vás matou a snaží se převrátit to evangelium, jak ho kázal Mesiáš.“⁶ „Ale kdybychom i my nebo dokonce anděl z nebe hlásali jiné evangelium než to, které jsme původně kázali, necht’ je proklet.“⁷ „Jak jsme již řekli, nyní opakují: pokud vám někdo káže jiné evangelium než to, které jste původně přijali, ať je prokletý!“⁸

¹⁰ Snažím se získat schválení od lidí nebo od Boha? Snažím se potěšit lidi? Kdybych se stále snažil potěšit lidi, nebyl bych služebníkem Mesiáše. ¹¹ Chci, abyste věděli, bratři a sestry, že evangelium, které jsem kázal, není od lidí. ¹² Nepřijal jsem je od lidí, ani jsem mu nebyl učen, ale přišlo skrze zjevení Ježíše Mesiáše.⁹

¹³ Slyšeli jste o mém dřívějším životním stylu v judaismu, jak jsem fanaticky pronásledoval Boží církev a snažil se ji zničit. ¹⁴ Dělal jsem v judaismu pokroky nad mnohé mé současníky v židovském národu, protože jsem byl tak horlivý pro tradice mých předků. ¹⁵ Ale když Boha, který mě oddělil od lůna mé matky a povolal mě skrze svou milost, potěšilo, ¹⁶ že zjevil svého Syna mně a ve mně, abych mohl ohlašovat jeho evangelium¹⁰ po-

hanům, neprodleně jsem se neradil s jakoukoli lidskou bytostí. ¹⁷ Ani jsem nešel do Jeruzaléma k těm, kteří byli přede mnou apoštoly, ale nejdříve jsem odešel do Arábie a poté jsem se vrátil do Damašku.

¹⁸ Teprve po třech letech jsem šel do Jeruzaléma, abych se seznámil s Petrem, a zůstal jsem s ním patnáct dní. ¹⁹ Neviděl jsem žádné další apoštoly kromě Jakuba, pánova bratra. ²⁰ Při Bohu jako mém svědkovi není to, co píšu, lež. ²¹ Potom jsem šel do oblastí Sýrie a Kilikie. ²² Ještě jsem nebyl osobně znám v judských církvích v Mesiáši. ²³ Slyšeli jen, že osoba, která je pronásledovala, nyní hlásá víru, kterou se dříve pokoušel zničit. ²⁴ A chválili Boha kvůli¹¹ mně.

2 ¹ Teprve po čtrnácti letech jsem se vrátil do Jeruzaléma s Barnabášem a vzal s sebou také Tita. ² Šel jsem v reakci na zjevení a představil jsem evangelium, které hlásám mezi pohany.¹² Udělal jsem to v soukromí těm s pravomocí pro případ, abych tento závod neběžel nějak nadarmo. ³ Jak se ukázalo, nikdo netrval na tom, aby byl Titus, který byl se mnou, obřezán, i když byl Řek. ⁴ Tato otázka vyvstala jen proto, že někteří falešní bratři byli tajně přivedeni, aby špehovali naši svobodu v Mesiáši Ježíši a snažili se nás uvést do otroctví. ⁵ Ale my jsme se jim ani na okamžik nepoddali, aby pravda evangelia

⁵ To znamená "evangelium" jiné než jediné evangelium o Království, jak je poprvé kázal Ježíš u Marka 1:14–15; srv. Heb. 2:3 a poté Pavel a další evangelisté (Skutky 8:12; 19:8; 20:24–25; 28:23, 30, 31).

⁶ "Mesiášovo evangelium." To znamená nejen evangelium, které kázal Ježíš, ale také evangelium o něm, že zemřel a vstal. V naší době je nutné to vyjasnit pokaždé, když je zmíněno evangelium, protože v běžném myšlení ztratilo velkou část svého biblického obsahu jako evangelium o Království.

⁷ "Necht’ je anatéma."

⁸ Pokud by Pavel hlásal jiné evangelium než Ježíšem ohlášené královské evangelium, vystavil by se vlastnímu prokletí za falšování evangelia! Vždy sám kázal o Království jako evangelium (Skutky 19:8; 20:24–25; 28:23, 30, 31).

⁹ Pavlovo vyznání víry v 1. Tim. 2:5 je jednoduché a jasné: "Je totiž jeden Bůh a jeden prostřed-

ník mezi Bohem a člověkem, člověk Mesiáš Ježíš." Pavlova pointa v Galatském spočívá v tom, že evangelium je poselství od Boha zprostředkované Jeho jedinečným zmocněncem a prostředníkem, Ježíšem Mesiášem. Pavlovo silné varování před maximální chybou je vyjádřeno v 1. Tim. 6:3. Ztráta Ježíšových slov/ učení znamená ztrátu křesťanské víry (srov. 2 Jan 7-9).

¹⁰ Jediné evangelium o Božím království (Mk 1:14–15; Lk 4:43; Skutky 8:12; 19:8; 20:24–25; 28:23, 30, 31).

¹¹ Zde je vhodný kauzální smysl pro předložku *en*.

¹² Evangelium se nelišilo od evangelia o Božím království. Existuje pouze jedno evangelium a Skutky 28:23–31 ukazují, že Pavel převzal stejnou zprávu o spáse poté, co ji Židé odmítli, k pohanům. "Evangelium Boží milosti" je totožné s evangeliem o Království (Skutky 20:24–25; srov. Lk 9:11).

zůstala pevně u vás.¹³ ⁶Ale pověst těch, kteří se zdáli být autoritami, pro mě nic neznamenala, protože Bůh je nestranný a ti uznávaní mi nic nepřidali. ⁷Naopak, poznali, že mi bylo svěřeno evangelium pro pohany, stejně Petrovi pro Židy.¹⁴ ⁸Ten, kdo působil skrze Petra jako apoštola pro Židy, působil také skrze mě pro pohany. ⁹Když si uvědomili milost, která mi byla dána, a pilíře autority, Jakub, Petr a Jan, podali Barnabášovi a mě pravici přátelství. ¹⁰Měli jsme jít k pohanům a oni k Židům. Požádali nás pouze o to, abychom pamatovali na chudé, to samé, co jsem chtěl udělat.

¹¹Když však Petr přišel do Antiochie, postavil jsem se mu tváří v tvář, protože se sám odsoudil: ¹²dříve jedl pravidelně s pohany, dokud nepřišli někteří Jakubovi spolupracovníci. Potom se v obavě ze skupiny obřízky začal oddělovat od pohanů. ¹³Ostatní židovští křesťané se k němu přidali v tomto pokrytectví, takže i Barnabáš byl zatažen do stejného pokrytectví. ¹⁴Když jsem viděl, že se nechovají podle pravdy evangelia, řekl jsem Petrovi před ostatními: "Jsi Žid, který žije jako pohan. Jak tedy můžeš tlačit na pohany, aby žili jako Židé?"¹⁵

¹³ "u vás" v řečtině je *pros umas*. Tato předložka *pros* se nachází v Janovi 1:2, která ukazuje, že "slovo" nebo v případě Boha "moudrost" může zůstat "u osoby", tj. v její mysli. Boží slovo nebo moudrost byla od počátku "u [*pros*] Boha" jako Jeho plán.

¹⁴ Samozřejmě neexistují dvě různá evangelia, ale jedno evangelium pro všechny bez rozdílu a jedna křesťanská naděje.

¹⁵ Tím, že žiješ židovským životním stylem, o kterém víš, že pod novou smlouvou není vyžadován.

¹⁶ Části zákona, jako je dodržování soboty nebo dodržování svatého dne nebo dodržování zákonů o jídle, trvají na obřízce na těle u všech mužů, nošení modlitebních střapců atd. Pavel to označoval jako "obřízku" a "celý zákon" (5:3) které v Nové smlouvě nejsou vyžadovány. Záchrana je ovšem "poslušností víry" (Jan 3:36; 12:44 a dál; Řím 1:5; 16:26; Heb 5:9). Gal. 3:19-29 vysvětluje, že období Zákona v liteře skončilo příchodem Ježíše, tj. "když přišla víra" (3:24-25; Mk. 1:1, 14, 15; Lk. 16:16; Jan 1:17).

¹⁵My, Židé rodem, nejsme pohanští hříšníci, ¹⁶a víme, že nikdo není přímo před Bohem napraven tím, že koná skutky podle Zákona¹⁶, ale skrze víru Mesiáše Ježíše.¹⁷ Uvěřili jsme v Mesiáše Ježíše, abychom mohli být napraveni přímo vírou Mesiáše a ne skutky Zákona. Nikdo nemůže být napraven skutky Zákona. ¹⁷Pokud se při snaze být v Mesiáši prohlášení za napravené ukáže, že jsme hříšníci, je tedy Mesiáš služebníkem hříchu? Rozhodně ne! ¹⁸Když znovu stavím to, co jsem strhl, prokazuji se být hříšníkem. ¹⁹Neboť skrze Zákon jsem zemřel Zákonu,¹⁸ abych mohl žít pro Boha. ²⁰Byl jsem ukřižován s Mesiášem, takže už nežiji já, ale Mesiáš žije ve mně. Nyní žiji tento tělesný život vírou Božího Syna,¹⁹ který mě miloval a vydal se za mě. ²¹Neruším milost Boží,²⁰ protože pokud se napravení děje skrze Zákon, pak Mesiáš zemřel zbytečně.

3 ¹Vy pošetili Galaťané, kdo vás podvedl? Před vašima očima bylo veřejně ukázáno, že byl ukřižován Ježíš Mesiáš.²¹ Chci se od vás poučit jen o jedné věci: Obdrželi jste ducha ze skutků Zákona nebo z naslouchání

¹⁷ To znamená stejnou víru, jakou měl Ježíš, víru, kterou učil, včetně Šéma u Marka 12:29, Jana 17:3. Víra bez poslušnosti není pravá víra. Ježíš tedy varoval v Mat. 7:21–27 a viz Heb. 5:9.

¹⁸ Umřít pro Zákon by znamenalo nereagovat na ty jeho části, které Nová smlouva nevyžaduje, tj. ty části, které byly pouze stínem plného významu zákona vneseným na světlo v Nové smlouvě, jejímž služebníkem byl Pavel (2. Kor. 3:6).

¹⁹ Řečtina má "víra Božího Syna". Abychom pochopili plný význam, musíme o tom uvažovat jako o stejné víře, jakou měl Ježíš, tj. věřit v to, čemu Ježíš věřil, a důvěřovat mu. Paralelní "víra Abrahama" samozřejmě znamená vzor důvěřující poslušnosti, který předvedl Abraham, který je našim duchovním otcem. Máme kopírovat víru, kterou měl Ježíš a kterou učil.

²⁰ "Evangelium Boží milosti" je přesně stejné jako "evangelium Božího království" (Skutky 20:24–25).

²¹ Kříž zahájil a ratifikoval celý nový systém Nové smlouvy, čímž udělal "skutky zákona", která tvořila bariéru mezi Židem a cizincem, zbytečnými. Bariéra byla stržena v Kristu (Ef 2:14-15).

evangelium a uvěření v ně?²² ³Jste tak pošetilí že jste začali duchem a končíte tělem? ⁴Trpěli jste tolik pro nic – kdyby to bylo pro nic? ⁵Ten, kdo vám poskytuje ducha a působí mezi vámi zázraky, činí to přes skutky zákona nebo přes slyšení a uvěření?

⁶"Abraham uvěřil Bohu, a to mu bylo přičteno jako, že je napraven."²³ ⁷Vězte tedy toto: lidé, kteří věří Bohu, jsou Abrahamovy děti. ⁸Jak je v Písmu předpovězeno, že Bůh napraví pohany vírou, proto bylo předem kázáno evangelium Abrahamovi: "V tobě budou požehnány všechny národy." ⁹Takže ti, kdo věří Bohu²⁴, jsou požehnáni spolu s věřícím Abrahamem.

¹⁰Všichni, kdo se snaží konat skutky zákona, jsou pod kletbou, protože je psáno: "Zlořečený je každý, kdo nedodrжуje vše, co bylo přikázáno v knize Zákona." ¹¹Je jasné, že nikdo není před Bohem napraven Zákonem, protože "spravedlivý bude žít díky víře". ¹²A Zákon není založen na víře; naopak: "Budete žít, pokud budete praktikovat vše, co vyžaduje zákon." ¹³Mesiáš nás vykoupil z klet-

by Zákona tím, že se stal kletbou za nás. Jak je psáno: "Prokletý je každý, kdo visí na kříži*" - ¹⁴aby skrze Mesiáše Ježíše mohlo požehnání Abrahamovo²⁵ přijít k pohanům, aby chom mohli obdržet slib ducha, když uvěříme.

¹⁵Bratři a sestry, mluvím z lidské zkušenosti: ani lidská smlouva, jakmile ratifikována, není zrušena ani k ní přidáno. ¹⁶Abrahamovi a jeho semenu byly dány sliby. Neříká "semena" v množném čísle, ale v jednotném "semeno", to je Mesiáš. ¹⁷Chci říci toto: Zákon, který přišel o čtyři sta třicet let později, nečiní neplatnou předchozí Abrahamovu smlouvu, kterou Bůh ratifikoval, a neruší tak slib. ¹⁸Protože je-li dědictví²⁶ založeno na zákoně, již není založeno na slibu. Ale Bůh je dal Abrahamovi prostřednictvím slibu.

¹⁹Jaký byl potom smysl zákona? Byl přidán, aby definoval hřích, zaveden skrze anděly působením prostředníka, ale jen do té doby, než přišlo semeno, kterému byl dán příslib.²⁷ ²⁰Prostředník není jen pro jednu

²² Toto je jeden z nejvíce poučných veršů v celém NZ. Duch je obdržen na základě přijetí a poslušnosti poselství evangelia, což je zpráva o "slyšení". Toto je NZ zkratka pro evangelium o Božím království, které kázali Ježíš a Pavel (Mk 1:14-15; Skutky 19:8; 20:24-25; 28:23, 31; srov. Skutky 8:12, atd). Abraham je vzorem toho, kdo věřil Božím slibům, jednal podle nich a poslouchal je (Gal:3:6). Křesťanovi je tedy přikázáno poslouchat Ježíše v okamžiku, kdy přijímá první Ježíšův příkaz "čiňte pokání a věřte evangelium o Království" (Mk 1:14-15) a uvěří mu. Zásadu, že duch je přijímán prostřednictvím duchovních slov Boha nebo Jeho Syna, krásně ilustruje Zach. 7:12 a Ježíš v Janovi 6:63. Bůh posílal Svého ducha prostřednictvím slov proroků (Zach 7:12) a slova jsou vyjádřením ducha (Job 26:4; Přísl. 1:23). Duchové nebo myslí mluvčích mají být zkoumány podle slov, která pronášejí, aby se zjistilo, zda jsou pravdivá nebo falešná. (1 Jan 4:1-6). Boží slova jsou vložena do úst všech proroků a nakonec i slova posledního proroka, Božího Syna, Ježíše. Věřit tomu, co je pravda, a mít lásku k pravdě je základem spásy (2. Tes.2:10, 12, 13). Víra je ovšem také vyjádřena v poslušnosti příkazu být pokřtěn ve vodě (Skutky 8:12; Mt 28:19-20). Velkým pověřením je předávat všechny Ježíšo-

vy příkazy do konce věku (Mt 28:20). To je jediný způsob, jak je učiněn učedník.

²³ Je důležité si uvědomit, že víra bez poslušnosti vůbec není vírou. Proto jsme četli, že Pán řekl Izákovi, synovi Abrahamovu: "Rozmnožím tvé potomky, dokud jich nebude tolik jako hvězd na nebi, a dám tvým potomkům všechny tyto země a všechny národy země budou požehnány skrze tvé potomky, protože mě Abraham poslechl a dodržoval, co jsem mu uložil, moje přikázání, moje nařízení a můj zákon" (Gn 26:4-5).

²⁴ Toto prohlášení objasňuje skutečnost, že základem křesťanské víry je věřit slibu země/království, který byl dán Abrahamovi a Ježíši, který jej kázal jako evangelium o Království (Mk 1:14-15).

* řecky: kdo visí na dřevě

²⁵ Požehnáním Abrahama je vlastnictví (země), blahobyt a potomstvo (Gen 28:4, 13; 35:12; 50:24; Ex 6:4). Slib země Abrahamovi se v Nové smlouvě opakuje jako požehnání zdědit zemi a svět a Boží království (Mt 5:5; Zjev 5:10 atd.).

²⁶ To znamená, Království, základ křesťanské nádeje a evangelia, tak zcela cizí populární představě při smrti "jít do nebe" odtělesněný.

²⁷ Bůh je stvořitelem všech semen, ale Jeho nejvyšším stvořením byl Boží Syn, panensky zploze-

stranu, ale Bůh je jen jedna Osoba.²⁸ ²¹Znamená to, že Zákon je proti Božím slibům? Rozhodně ne! Kdyby totiž Zákon mohl dávat život, pak být napravený před Bohem by bylo založeno na Zákoně. ²²Ale Písmo podrobilo všechny hříchu, aby slib ohledně víry Ježíše Mesiáše²⁹ mohl být dán těm, kdo věří.

³²³Před příchodem víry jsme byli drženi ve vazbě pod Zákonem, drženi pod zámkem kvůli víře, která měla být zjevena. ²⁴Zákon byl naším vychovatelem a opatrovníkem, který nás vedl k Mesiášovi, abychom pak mohli být napraveni vírou. ²⁵Ale teď, když přišla víra, už nejsme pod opatrovníkem. ²⁶Neboť jste všichni Boží děti skrze víru v Mesiáše Ježíše.³⁰ ²⁷Vy všichni, kteří jste byli pokřtěni v Mesiáše, jste se oblékli do Mesiáše. ²⁸Již není Žid nebo Řek, otrok nebo svobodný, muž nebo žena; všichni jste jedno v Mesiáši Ježíši. ²⁹A patříte-li Mesiášovi, pak jste Abrahamovy děti a dědici slibu.³¹

4 ¹Dovolte mi to vysvětlit. Pokud je dědic ještě dítě, neliší se od otroka, přestože je

ný, semeno samotného Stvořitele, hlava nového stvoření, druhý a poslední Adam. Celý smysl nového stvoření je ztracen, pokud Boží Syn nebyl původně člověkem. Přidat předchozí věčnou existenci Synovi z něj dělá v podstatě ne člověka, a tedy ne druhého Adama. Varování před Mesiášem, který není člověkem, je jasné v 1. Jana 4:1–6. Poslouchala však Církev?

²⁸ Pavel nikdy neslyšel o trojjediném Bohu, který jsou tři Osoby. Nebo pokud o takovém pojetí věděl, odmítl je. Ježíš nikdy nepovolil víru v trojjediného Boha.

²⁹ To vše vyjadřuje mít "víru Ježíše": musíme věřit tomu, čemu věřil, včetně Marka 12:29 a Jana 17:3! Skutky 5:32 říkají, že "Bůh dává svého ducha těm, kdo ho poslouchají." Ježíšova slova jsou životodárná slova (Jan 6:63). Jakýkoli "duch", který neodpovídá slovům Ježíše a apoštolů, je velmi podezřelý (1. Tim 6:3; 2. Jana 9).

³⁰ Mít stejnou víru jako měl Ježíš. Srovnej Iz 53:11, kde Ježíš zachraňuje svým poznáním, nejen svou smrtí. "Boží Syn nám přišel dát porozumění, abychom poznali Boha." (1 Jan 5:20).

³¹ Pavel končí svůj argument triumfálním vrcholem. Skutečné Abrahamové semeno již nejsou z rodu přirozeného Izraele, ale jsou čerpáni ze všech národů a mají společnou víru v Boha Ab-

vlastníkem všeho. ²Zůstává pod poručníky a správci do data stanoveného otcem. ³Tak jsme také byli původně dětmi, drženi v otroctví podle základních principů světa. ⁴Ale když nastal správný čas, Bůh vyslal svého Syna, který vstoupil v existenci³² ze ženy a pod Zákonem, ⁵aby mohl vykoupit ty, kteří jsou pod Zákonem, a udělil nám postavení synů a dcer. ⁶Protože jste Jeho děti, Bůh poslal ducha svého Syna do našich srdcí, volajícího: "Abba!"³³ Drahý Otče!" ⁷Už nejsi otrok, ale syn, a protože jsi syn, jsi dědic skrze Boha.

⁸Než jste poznali Boha, byli jste zotročeni těmi, kteří přirozeně nejsou žádní bohové. ⁹Ale teď, když znáte Boha, nebo spíše jste Bohem poznáni, jak se můžete vracet ke slabým a bezcenným základním principům? Chcete být znovu zotročeni těmito pravidly? ¹⁰Dodržujete zvláštní dny, měsíce, roční období a roky.³⁴ ¹¹Bojím se o vás, že jsem se kvůli vám nějak lopotil nadarmo.

¹²Prosím vás, bratři a sestry: buďte jako já, protože jsem se stal jako vy. Nezpůsobili

rahamova a v evangelium o Království, které kázal Ježíš. Toto je nový Izrael ducha (Gal 6:16; Fil 3:3, na rozdíl od Izraele těla 1. Kor. 10:18). Sliby pro mezinárodní Církev jsou ty, které byly dány Abrahamovi, "požehnání Abrahama, že bude dědicem celého světa" (Řím 4:13; Gn 28:4).

³² Pavel nepoužívá obvyklé slovo pro být zrozen nebo zplozen (*gennao*), ale slovo *ginomai*, "začít existenci". Toto je odkaz na panenské početí Ježíše v Marii. Srv. Řím. 1:3 a všimněte si paralely s Gen 2:7 (*egeneto*, začal existenci), kde začal existovat Adam. Ježíš je druhým Adamem, hlavou nové rasy lidských osob. Jeho existence začala v Marii, ne ve věčnosti, což by znemožnilo paralelu s Adamem. Ježíš začal existovat jako Davidovo semeno (Řím 1:3; 2. Tim. 2:8; Mk 10:47-52; 11:10). Viz Mt. 1:18, 20; Lk. 1:35; Iz. 9:6 ("zplozeno [Bohem]"); Ž. 2:7; 1. Jana 5:18, ne KJV. Jan 1:13 je nejpravděpodobněji odkazem na panenské početí Ježíše (viz Jeruzalémská bible).

³³ Aramejšтина, Ježíšův rodný jazyk, pro otce.

³⁴ Celý kontext je o nežádoucím židovským vlivu. Ve stejné souvislosti Pavel říká, že hora Sinaj je zastaralá. Pohané byli sváděni k povinnosti dodržovat sabaty, svátky a zvláštní doby předepsané v systému Staré smlouvy. Silné prohlá-

jste mi žádnou škodu. ¹³Pamatujete si, že ve fyzické slabosti jsem vám poprvé kázal evangelium. ¹⁴Nezacházeli jste se mnou opovrživě, přestože můj tělesný stav byl pro vás zkouškou. Místo toho jste mě přijali jako Božího anděla nebo jako samotného Mesiáše Ježíše. ¹⁵Co se tedy stalo s tím citelem požehnaní, který jste měli? Mohu se zaručit za to, že pokud možno, vytrhli byste si své oči a dali mi je. ¹⁶Stal jsem se nyní vašim nepřitelem, protože jsem vám řekl pravdu? ¹⁷Tito lidé po vás dychtivě pátrají, ale nemají k tomu dobré důvody. Naopak, chtějí vás odstavit, abyste dychtivě vyhledávali je. ¹⁸Ale je dobré být vždy dychtivě hledán ze správných důvodů, a ne jen když jsem u vás přítomný. ¹⁹Mé děti, znovu trpím porodními bolestmi, dokud ve vás nebude zformován Mesiáš. ²⁰Přál bych si, abych teď mohl být u vás a změnit svůj tón, protože jsem z vás vyvedený z míry.

²¹Řekněte mi vy, kdo chcete být pod Zákonem, neposloucháte, co říká Zákon? ²²Je psáno, že Abraham měl dva syny, jednoho od otrokyně a jednoho od svobodné ženy. ²³Syn od otrokyně se narodil z těla, zatímco syn od svobodné ženy se narodil díky slibu. ²⁴Tyto dvě ženy jsou alegorií dvou smluv. Hagar představuje smlouvu od hory Sinaj, která vede děti do otroctví. ²⁵Hagar je symbolem hory Sinaj v Arábii a odpovídá současnému Jeruzalému, protože je se svými dětmi v otroctví. ²⁶Druhá žena však představuje nebeský Jeruzalém – svobodný a matka nás všech.³⁵ ²⁷Neboť je psáno: "Raduj se, bezdětná a neplodná! Propukni v křičení, ty, která jsi netrpěla porodními bolestmi – protože opuštěná žena má mnohem více dětí než žena s manželem."

šení o Pavlově pointě se nachází v *The Letters of Paul* od Ronalda Knoxe. K tomuto verši poznamenává: "Odkazuje se na hebrejské sabaty a další zachovávání, která jsou zde představována jako otroctví, které není lehčí než to, které bylo vnucováno pohanským uctíváním."

³⁵ Pavel má na mysli Ž. 87:5, který hovoří o narození na Sionu. Znovuzrození je způsobeno vírou v Ježíšovo evangelium o Božím království (Mk 1:14-15).

²⁸Bratři a sestry, jste dětmi slibu, jako Izák. ²⁹A jako tomu bylo tehdy, tak je to i nyní: ten, kdo se narodil z těla, pronásleduje toho, kdo se narodil z ducha.³⁶ ³⁰Co říká Písmo? "Vyžeň otrokyni a její syna, protože syn otrokyně nebude sdílet dědictví se synem svobodné ženy." ³¹Tak tedy, bratři a sestry, nejsme dětmi otrokyně, ale svobodné ženy.

5 ¹Mesiáš nás osvobodil pro tento druh svobody; tak buďte pevní a nepodrobujte se opět jhu otroctví. ²Poslouchejte mě, Pavla. Říkám vám, že když se necháte obřezat, nebude vám Mesiáš k žádnému užitku. ³Znovu zdůrazňuji, že každý člověk, který je obřezán, je povinen dodržovat celý zákon. ⁴Pokoušíte-li se dosáhnout nápravy podle Zákona³⁷, jste odříznuti od Mesiáše a vypadli jste z milosti. ⁵Neboť my skrze ducha vírou očekáváme naději spravedlnosti. ⁶V Mesiáši Ježíši ani obřízka, ani neobřízka nic neznamena³⁸, ale pouze víra působící skrze lásku.

⁷Běželi jste závod tak dobře! Kdo vám zabránil poslouchat pravdu? ⁸Toto přemlouvání nepochází od Toho, kdo vás volá. ⁹Troška droždí způsobí, že celá hromada těsta vykyne. ¹⁰Věřím v pánu, že nepřijmete žádný jiný názor a že kdo vás trápí, ponese jeho rozsudek. ¹¹Pokud jde o mě, bratři a sestry, kdybych stále ještě kázal obřízku,³⁹ proč jsem stále pronásledován? Kdybych ji kázal, kámen úrazu kříže by byl zrušen. ¹²Přál bych si, aby ti, kteří vás trápí, odřezali ihned tu svou!

¹³Byli jste povoláni ke svobodě, bratři a sestry, ale nepoužívejte ji jako omluvu pro tělo, ale s láskou si navzájem služte. ¹⁴Neboť celý zákon lze shrnout do jednoho prohláše-

³⁶ Pavel odkazuje stejně jako Ježíš na být "narozen z ducha" (srov. Jan 3:3, 5, 6).

³⁷ To znamená Mojžíšův zákon v liteře, odlišný od Zákona Mesiáše – Ježíšova učení, které musí být vždy základem křesťanské víry

³⁸ Zatímco v Gen17 byla fyzická obřízka základem pro členství ve smlouvě pro Židy i pohany. Kontrast je obrovský!

³⁹ S obřízkou na těle pokračuje "celý zákon" (v. 3).

ní: "Miluj svého bližního jako sebe samého."
¹⁵Pokud však útočíte a požíráte jeden druhého, dejte si pozor, abyste se navzájem nezničili.

¹⁶Říkám toto: kráčejte duchem a nevykonáte touhy těla. ¹⁷Neboť to, co si přeje tělo, je proti duchu, a touhy ducha jsou proti tělu. Ty si navzájem odporují, takže si nemůžete dělat, co se vám zlíbí. ¹⁸Pokud jste však vedeni duchem, nejste pod Zákonem. Skutky těla jsou zřejmé: sexuální nemravnost, nečistota, smyslnost, modlářství, čarodějnictví, nenávisť, svár, žárlivost, hněv, spory, neshody, frakce, ²¹závist, opilství, hýření a podobné věci. Varuji vás, stejně jako jsem vás varoval již dříve, že ti, kdo takové věci praktikují, nezdědí Boží království.⁴⁰ ²²Ale ovocem ducha je láska, radost, pokoj, trpělivost, laskavost, dobrota, věrnost, ²³mírnost a sebeovládání. Proti těmto věcem neexistuje žádný zákon! ²⁴Ti, kdo patří Mesiáši Ježíši, ukřižovali vášně a touhy těla.

²⁵Pokud žijeme duchem, měli bychom také duchem chodit. ²⁶Nebudme domýšliví, neprovokujme se a nezávidíme si navzájem.

6 ¹Bratři a sestry, je-li někdo přemožen jakýmkoli hříchem, měli byste jej vy, kteří jste duchovní, obnovit s mírností, a přitom si dávat pozor na sebe, abyste také nebyli pokoušeni. ²Noste břemena jedni druhých a naplníte Mesiášův zákon.⁴¹ ³Pokud si někdo

myslí o sobě víc, než ve skutečnosti je, podvádí sám sebe. ⁴Ať každý zkoumá spíše své vlastní činy a je na sebe hrdý, než aby se chlubil ostatními. ⁵Neboť každý má nést svůj vlastní náklad.

⁶Ti, kteří jsou učeni evangeliu-slovu⁴², by měli sdílet všechny dobré věci se svým učitelem. ⁷Nenechte se oklamat; Boha nelze oklamat. Každý sklízí, co zasívá. ⁸Ten, kdo rozsévá pro své vlastní tělo, bude sklízet od těla zetelelost, ale ten, kdo seje pro ducha⁴³, bude z ducha sklízet život věku, který přijde.⁴⁴ ⁹Nenechme se odradit od konání dobra, protože v pravý čas budeme sklízet, pokud se neunavíme. ¹⁰Kdykoli tedy máme příležitost, měli bychom činit dobro všem, zejména těm z rodiny víry.

¹¹Všimněte si velkých písmen, která píšu vlastní rukou. ¹²Ti, kteří chtějí vyvolávat navenek dobrý dojem, na vás vyvíjejí nátlak, abyste byli obřezáni, aby nebyli pronásledováni za Mesiášův kříž. ¹³Ani ti, kdo jsou obřezáni, skutečně nedodržují Zákon, ale přesto chtějí, abyste byli obřezáni, aby se mohli chlubit vaším tělem. ¹⁴Kéž se nikdy nechlubím, kromě kříže našeho pána Ježíše Mesiáše, skrze kterého byl svět ukřižován pro mne a já pro svět. ¹⁵Ani obřízka, ani neobřízka nic neznamená;⁴⁵ záleží na tom, že jsme novým stvořením. ¹⁶Pokoj a milosrdenství nad těmi, kdo se řídí tímto pravidlem, tedy nad Božím Izraelem.⁴⁶

⁴⁰ To znamená "být spasen". Všimněte si, že NZ křesťanský cíl nemá nic společného s odchodem do nebe při smrti, ale se zděděním země a Božího království, když se Ježíš vrátí při své Parousii (druhý příchod).

⁴¹ Tóra Mesiášova silně kontrastovala s Tórou Mojžíšovou. V 1 Kor. 9:21 Pavel stejně nápadně rozlišuje mezi Mojžíšovým zákonem (Tóra) a Mesiášovým zákonem (Tóra). Nevidět tento rozdíl zůstává příčinou zbytečného rozdělení a sváru mezi těmi, kdo tvrdí, že následují Ježíše. Ježíš nepřišel zrušit Tóru, ale přivést ji k jejímu vyššímu duchovnímu významu (Mt 5:17).

⁴² Evangelium o Království (srov. Skutky 8:12).

⁴³ Zásadní jasný rozdíl mezi těmito dvěma smlouvami vyjadřuje Řím. 7:6, duch vs. litera zákona.

⁴⁴ Stejně jako ve velkém, klasickém a definitivním verši o vzkříšení, Dan. 12:2. Tento verš nám

říká, co dělají mrtví a kde to dělají. Mrtví aktuálně spí v prachu země, neaktivní a v bezvědomí. Vráť se do života až při budoucím návratu Ježíše, aby vzkřísil mrtvé (1. Kor. 15:23; 1. Tes. 4:13n; Lk. 14:14).

⁴⁵ To je přesně a záměrně v rozporu s božským příkazem v Gen 17, že žádný Žid nebo pohan nemůže být součástí smlouvy bez fyzické obřízky.

⁴⁶ Boží Izrael je v této souvislosti zjevně mezinárodním tělem věřících. Pavel ovšem ví také o budoucnosti nyní zaslepeného přirozeného národního Izraele, "izraelitů" (Řím 9-11), ale zde záměrně používá slovo "Izrael" ve smyslu Církve. Církev má být ovládána kánodem lásky. Pavel zde srovnává Izrael ducha s "Izraelem těla" v 1. Kor. 10:18. Ve Fil. 3:3 Pavel označuje mezinárodní věřící, Církev, za duchovní Židy nebo obřízku (srov. Řím 2:28-29).

¹⁷Ať mě už nikdo netrápí, protože na mém těle nosím Ježíšova znamení.

¹⁸Milost našeho pána Ježíše Mesiáše buď s vaším duchem, bratři a sestry. Amen.

EFEZSKÝM

1 ¹Od Pavla, apoštola Mesiáše Ježíše z vůle Boží, svatým, věřícím v Mesiáše Ježíše, kteří jsou v Efezu: ²Milost a pokoj vám od Boha, který je naším Otcem, a od pána Ježíše Mesiáše.

³Požehnaný buď Bůh a Otec našeho pána Ježíše Mesiáše. Je to On, kdo nám požehnal každým duchovním požehnáním v nebeských místech v Mesiáši. ⁴Vyvolil si nás¹ v něm před založením světa, abychom byli před Ním svatí a bez poskvrny. Z lásky ⁵nás předem vyvolil k synovství skrze Ježíše Mesiáše pro Sebe podle Svého dobrého zalíbení a vůle, ⁶ke chvále slávy Své milosti, kterou nám dal zdarma v Milovaném. ⁷V něm máme vykoupení skrze jeho krev,² odpuštění našich hříchů, podle bohatství jeho milosti, ⁸kte-rou nás laskavě obdařil vši moudrostí a porozuměním. ⁹Dal nám poznat zjevené tajemství Své vůle,³ podle Svého zalíbení, které v něm zamýšlel, ¹⁰vedoucí ke správě po vyplnění času, aby v Mesiáši vedl všechno v nebi i na zemi. ¹¹Stali jsme se také dědici, byvše předem označení podle Jeho záměru, v něm, jenž uskutečňuje všechny věci v souladu s Jeho vůlí, ¹²abychom my, kteří jsme jako první doufali v Mesiáše, přinášeli chválu Jeho slávě. ¹³Když jste v něm uslyšeli slovo pravdy, evangelium vaší spásy, uvěřili jste tomu a byli jste v něm zapečetěni svatým duchem slibu,⁴ což je záloha na naše budou-

cí dědictví, až do vykoupení Božího vlastního majetku k chvále Jeho slávy.

¹⁵Proto když jsem slyšel o vaší víře v pána Ježíše a o vaší lásce ke všem svatým, ¹⁶vždycky za vás děkuji Bohu a vzpomínám na vás, když se modlím. ¹⁷To je má modlitba: aby vám Bůh našeho pána Ježíše Mesiáše, Otec slávy, dal ducha moudrosti a zjevení ve vašem poznání. ¹⁸Modlím se, aby vaše mysl byla osvětlena, abyste poznali naději⁵, k níž vás On povolal, bohatství slávy Jeho dědictví ve svatých ¹⁹a převelikou velikost jeho moci pro všechny, kdo věříme, podle jeho mocné síly. ²⁰Tuto moc použil, aby z mrtvých vzkřísil Mesiáše a posadil ho po své pravici⁶ v nebesích, ²¹vysoko nad každého vládce, autoritu, moc, panství a každé jméno, které se jmenuje, nejen v tomto věku, ale i v budoucím. ²²Všechno mu podřídil pod nohy⁷ a dal ho za hlavu nade vším církví, ²³která je jeho tělem, plností Toho, který naplňuje všechno ve všem.

2 ¹Byli jste mrtví ve svých přestoupeních a hříších, ²v nichž jste kdysi chodili po cestě tohoto současného světového systému,⁸ podle knížete moci vzduchu, ducha, který nyní působí v synech neposlušnosti. ³Mezi nimi jsme také my všichni kdysi žili v žádostech svého těla, řídili jsme se žádostmi těla a mysli a byli jsme od přirozenosti dětmi

¹ To znamená, že všichni věřící byli od počátku zahrnuti do božského plánu. To je ovšem jedna strana mince a neznamena to, že nemusíme spolupracovat s Božím projektem pro nás. Podobně byl Ježíš plánován od začátku a začal existovat před asi 2000 lety.

² To ovšem znamená skrze jeho obětní smrt na našem místě a v našem zájmu (Mk 10:45). Spása je také skrze poslušnost Ježíše (Heb 5:9).

³ Rozvíjející se poznání plánu Božího Království, jak oznámen nejprve Ježíšem (Lk 4:43; Heb 2:3; Mk 1:1, 14, 15).

⁴ Slib evangelia sahá zpět k slibu, který byl dán Abrahamovi, jemuž bylo předem kázáno evangelium (Gal 3:8). Prvním Ježíšovým příkazem bylo,

abychom "činili pokání a věřili evangeliu o Království" (Mk 1:14-15).

⁵ Naděje na návrat Mesiáše na tuto zemi a slib, že s ním bude na obnovené zemi vládnout všechen svatý lid (svatí) (Zj 5:10; Mt 5:5; Dan 7:27).

⁶ Jak předpovídá Ž 110:1, klíčový text definující Mesiášovo postavení jako *adoní*, "můj pán", což ve všech 195 výskytech nikdy není titul Božství, ale lidského nadřazeného. Ježíš je člověk Mesiáš Ježíš po Boží pravici (1 Tim 2:5).

⁷ To znamená, že Bůh slíbil, že tak učiní. V současné době ještě nevidíme, že by se Ježíši vše podřizovalo, a on čeká, až se toto konečné podřízení uskuteční (Heb 2:8).

⁸ Současný zlý věk z Gal 1:4. Satan v současné době svádí celý svět (Zj 2:9)

hněvu,⁹ jako všichni ostatní. ⁴Ale Bůh, který je bohatý ve svém milosrdenství, kvůli Svě velké lásce, kterou si nás zamiloval, si když jsme byli mrtví ve svých hříších, nás oživil spolu s Mesiášem. Milostí jste byli a jste zachraňováni. ⁶Spolu s ním nás vzkřísil a posadil do nebeských míst s Mesiášem Ježíšem.¹⁰

⁷To proto, aby v nadcházejících časech mohl ukázat nesmírné bohatství své milosti ve své laskavosti k nám v Mesiáši Ježíši. ⁸Milostí jste byli spaseni a jste zachraňováni skrze víru, a to ne z vás samých, je to Boží dar, ⁹nikoli z vašich skutků,¹¹ aby se nikdo nemohl chlubit. ¹⁰Jsme přece jeho dílo, stvoření v Mesiáši Ježíši pro dobré skutky, které Bůh předem připravil, abychom v nich mohli vést svůj život.

¹¹Proto pamatujte, že kdysi jste vy, pohané podle těla, kteří jste nazýváni "neobřízka" těmi, kdo se nazývají "obřízka" (podle těla, provedená lidskýma rukama), ¹²tehdy jste byli odděleni od Mesiáše, cizinci mimo společenství Izraele a cizinci vůči smlouvám slibu, bez naděje a bez Boha ve světě.¹² ¹³Nyní však v Mesiáši Ježíši jste vy, kteří jste byli kdysi vzdáleni, byli přivedeni blíž skrze Mesiášovu krev. ¹⁴On sám je totiž náš pokoj, jenž z obou skupin učinil jednu a zbořil mezi-lehlou zeď rozdělení, ¹⁵když ve svém těle zrušil nepřátelství, jímž je zákon přikázání obsažený v nařízeních, aby v sobě vytvořil jednoho nového jedince z obou skupin a nastolil pokoj, ¹⁶aby obojí v jednom těle usmířil s Bohem skrze kříž, když skrze něj zahubil

nepřátelství. ¹⁷Přišel a zvěstoval pokoj¹³ vám, kteří jste byli daleko, i těm, kteří byli blízko, ¹⁸aby skrze něj měly obě skupiny přístup k Otci v jednom duchu. ¹⁹Nyní už tedy nejste cizinci a příchozí, ale jste spoluobčané svatých a členové Boží domácnosti, ²⁰když jste byli vybudováni na základech apoštolů a proroků, přičemž sám Mesiáš Ježíš je hlavním úhelným kamenem. ²¹V něm celá stavba, těsně propojená, roste v svatý chrám v pánu. ²²V něm jste společně budováni v místo, kde žije Bůh v duchu.

3 ¹Proto já, Pavel, vězeň Mesiáše Ježíše kvůli vám pohanům - za vy jste přece slyšeli o způsobu správy té Boží milosti¹⁴, která mi byla dána pro vás, ³že mi bylo zjevením zpřístupněno tajemství¹⁵, jak jsem již stručně napsal. ⁴Až si to přečtete, pochopíte mé porozumění Mesiášovu tajemství. ⁵Tato zjevená pravda nebyla v jiných pokoleních oznámena, jako byla nyní v duchu zjevena Jeho svatým apoštolům¹⁶ a prorokům: ⁶totiž že pohané jsou spoludědici a spoluúčastníci téhož těla a spoluúčastníci slibu¹⁷ v Mesiáši Ježíši prostřednictvím evangelia. ⁷Toho evangelia jsem se stal služebníkem podle daru Boží milosti, která mi byla dána na základě síly Jeho moci. ⁸Mně, nejmenšímu ze všech svatých, byla dána tato milost, abych hlásal pohanům evangelium o nevystižitelném bohatství Mesiáše ⁹a abych všechny obeznámil s Božím plánem – nyní zjeveným tajemstvím, které bylo od počátku věků skryto v Bohu, jenž stvořil všechny věci.¹⁸ ¹⁰To

evangelium pro všechny.

¹⁵ Nejde o mystifikaci, které nikdo nerozumí, ale o tajemství, které je nyní zjeveno, o Božím plánu spásy pro všechny rasy stejně.

¹⁶ Pavel netvrdí, že nějaké zvláštní evangelium bylo zjeveno pouze jemu, ale uvádí, že Boží evangelium bylo zjeveno všem apoštolům.

¹⁷ Jde o slib daný Abrahamovi, že zdědí zemi/království Boží (Řím 4:13). Není to jen slib, že bude "v Království", ale že bude Královstvím a bude na Království dohlížet spolu s Ježíšem, až je přijde nastolit na zemi (Zj 5:10; 1 Kor 6:2; Dan 7:18, 22, 27; Mt 19:28).

¹⁸ Jedno z asi 50 tvrzení o tom, že Otec je Stvořitelem, uvedených v knize Genesis. Iz. 44:24

⁹ Srov. Jan 3:36, kde Ježíš mluví o Božím hněvu, který spočívá na těch, kdo neposlouchají Syna.

¹⁰ Křesťané jako součást Kristova těla jsou obrazně řečeno s ním v nebi, kde on sám je.

¹¹ Nicméně evangelium musí být přijato "dobrým a upřímným srdcem" (Lk 8:15). Musíme "usilovat o vstup" do Božího království (Lk 13:24), "pracovat na své vlastní spáse" (Flp 2:11-12) a "kdo vytrvá až do konce, bude spasen" (Mt 24,13).

¹² Pavel říká, že to byli *atheoi*, fakticky ateisté.

¹³ Všimněte si, že Petr říká, že evangelium pokoje hlásal Ježíš (Sk 10:36).

¹⁴ Je důležité vždy připomínat Skutky 20:24-25, kde se evangelium o Království ztotožňuje s evangeliem milosti. Existuje pouze jedno spásné

proto, aby se mnohostranná Boží moudrost nyní skrze církve dostala ve známost vlád-
cům a vrchnostem v nebeské oblasti, ¹¹po-
dle plánu věků, který uskutečnil v Mesiáši
Ježíši, našem pánu. ¹²V něm máme smělost
a přístup v důvěře skrze jeho víru.¹⁹ ¹³Proto
žádám, abyste se nenechali odradit mými
útrapami kvůli vám, to je vaše sláva.

¹⁴Proto se skláním na kolenou před Ot-
cem, ¹⁵od Něhož pochází jméno každé rodiny
na nebi i na zemi, ¹⁶a prosím, aby vám podle
bohatství Své slávy udělil, abyste byli ve své
vnitřní osobnosti posilněni mocí skrze Jeho
ducha, ¹⁷aby Mesiáš přebýval ve vašich srd-
cích skrze víru, abyste byli zakořenění a
upevnění v lásce ¹⁸a mohli spolu se všemi
svatými obsáhnout, jaká je šířka a délka, výš-
ka a hloubka, ¹⁹a poznat Mesiášovu lásku,
která přesahuje poznání, abyste byli napl-
nění veškerou plností Boha.²⁰

²⁰Tomu pak, který může učinit mnohem
více, než o cokoli prosíme nebo co si myslí-
me, podle síly, která nás pohání, ²¹Jemu buď
sláva v církvi a v Mesiáši Ježíši po všechna
pokolení na věky věků. Amen.

4 ¹Proto vás já, Pánův vězeň, zapřísahám,
abyste se chovali způsobem hodným
povolání, jímž jste byli pověřeni, ²se vši
pokorou a tichostí, s trpělivostí, snášejíce se
navzájem v lásce, ³a ze všech sil se snažili
zachovávat jednotu ducha ve svazku pokoje.
⁴Existuje jedno tělo a jeden duch, jako jste
byli povoláni v jedné naději svého poslání,
⁵jeden pán,²¹ jedna víra, jeden křest,²² ⁶jeden

uvádí, že Bůh stvořil vše sám a nikdo s ním ne-
byl. *KJV* vychází z poškozeného textu, který v
tomto verši přidává "skrze Ježíše Krista", což
vede čtenáře k domněnce, že Ježíš byl BŮH a
stvořitel! Totéž KB, NKB,

¹⁹ Stejnou víru, jakou měl Ježíš, nejen víru v něj,
ale i napodobování jeho víry a učení. Každý, kdo
popírá Ježíšovo učení, je protikřesťan (1 Tim 6:
3; 2 Jan 7-9).

²⁰ Kol 2:9 v Ježíši "přebývá všechna plnost Bož-
ství" je paralelní s myšlenkou vyjádřenou Pavlem
zde, že křesťané mají být také naplnění plností
Boha.

²¹ pán Mesiáš (Lk 2:11; Ž 110:1: "můj pán", nikoli
"Pán". Ježíš je pán Mesiáš, ne Bůh.

Bůh a Otec všech, který je nade všemi, skrze
všechny a ve všech.

⁷Ale každému z nás byla dána milost po-
dle míry Mesiášova daru. ⁸Proto je řečeno:
"Když vystoupil na výšinu, odvedl do zajetí
skupinu zajatců a rozdával lidem dary." ⁹Co
jiného tedy znamená "vystoupil" než to, že
také sestoupil do nižších částí země? ¹⁰Ten,
který sestoupil, je ten, který také vystoupil
vysoko nad všechna nebesa, aby naplnil
všechno. ¹¹To on dal některé za apoštoly, jiné
za proroky, jiné za evangelisty a jiné za pas-
týře-učitele, ¹²aby vybavil svaté k dílu služby,
k budování Mesiášova těla, ¹³dokud všichni
nedospějeme k jednotě víry a poznání Boží-
ho Syna, k dospělému člověku, k míře pos-
tavy plnosti Mesiáše. ¹⁴V důsledku toho už
nemáme být dětmi zmítanými sem a tam
vlnami a unášenými každým větrem učení,
lidskými úskoky s jejich vychytralostí a lstivý-
mi intrikami, ¹⁵ale mluvíce pravdu v lásce,
musíme ve všem dorůstat do toho, který je
hlavou, Mesiáše, ¹⁶od něhož celé tělo, šest-
rojené a držené pohromadě tím, co každý
kloub poskytuje, podle správného působení
každé jednotlivé části, způsobuje, že tělo ro-
ste a buduje se v lásce.

¹⁷Proto vám to říkám a svědčím v pánu,
abyste se už nechovali jako pohané, v mar-
nosti své mysli. ¹⁸Jsou zatemněni ve svém
rozumu, odcizeni Božímu životu pro nevědo-
most v nich,²³ pro tvrdost svých srdcí. ¹⁹Stali
se bezcitnými a oddali se chtíči, aby s chtivo-
stí provozovali všelijakou nečistotu. ²⁰Vy jste
se však Mesiáše takto nenaučili, ²¹pokud

²² Vodní křest pro přijetí ducha ustanovil a přiká-
zal Ježíš. pro všechny věřící až do konce světa
(Mt 28:19-20). Podstatné jméno "křest" se vždy
odkazuje na vodní křest. 1 Kor 12:13 je výcho-
zím bodem pro věřící, kteří jsou všichni pokřtěni
v jedno tělo skrze jednoho ducha.

²³ Připomíná nám proroky, kteří si naříkali, že
"můj lid je huben pro nedostatek poznání" (Oz 4:
6), a vskutku "odchází do vyhnanství pro nedo-
statek poznání" (Iz 5:13). Iz. 53:11 se káže zříd-
ka, pokud vůbec, ale měl by se: "Svým poznáním
můj upřímný služebník přiměje mnohé, aby se
napravili". Ježíš "přišel, aby nám dal porozumění,
abychom poznali Boha" (1 J 5:20).

jste ho skutečně slyšeli a nechali se jím vyučovat, jak je pravda v Ježíši. ²²Co se týká vašeho dřívějšího způsobu života, měli byste odložit starého člověka, který je poskvrněn klamnými žádostmi, ²³a musíte se obnovit v duchu své mysli. ²⁴Musíte obléci nového člověka, který byl k Boží podobě²⁴ v upřímnosti a svatosti založené na pravdě.

²⁵Proto odložte faleš a každý z vás mluvíte se svým bližním pravdu, protože jsme údy jeden druhého. ²⁶Hněvejte se, ale nehřešte. Nenechte slunce zapadnout nad svým hněvem ²⁷a nedávejte Dáblu příležitost. ²⁸Ten, kdo kradl, ať už nekrade; ať raději pracuje a dělá vlastníma rukama něco dobrého, aby se měl o co rozdělit s těmi, kdo jsou v nouzi. ²⁹Ať z vašich úst nevychází zkažená řeč, ale jen to, co je dobré k budování druhých podle potřeby, aby to dalo milost těm, kdo slyší. ³⁰Nezarmucujte svatého Božího ducha, jímž jste byli zapečetěni pro den vykoupění. ³¹Ať je od vás odstraněna každá hořkost, hněv, zlost, hádky a pomluvy i veškerá zloba. ³²Budte k sobě navzájem laskaví, laskavého srdce, odpouštějte si navzájem, jako odpustil Bůh v Mesiáši vám.

5 ¹Proto buďte napodobiteli Boha jako drazé milované děti. ²Nechte se vést láskou, jako si nás zamiloval Mesiáš a vydal se za nás jako úlitba a oběť Bohu, jako příjemně vonící vůně.

³Ale o sexuální nemravnosti nebo jakékoliv nečistotě či chamtivosti by se mezi vámi nemělo ani zmiňovat, jak se sluší mezi svatými, ⁴ani o vulgární mluvě, hloupých řečech nebo obhroublých žertováních, které se nehodí, ale spíše o vzdávání díků. ⁵Tím si můžete být jisti: žádný sexuálně nemravný, nečistý nebo chamtivý člověk, jenž je modlářem, nebude mít žádné dědictví v Království Mesiáše a Boha.²⁵

⁶Ať vás nikdo neoklame prázdnými slovy, neboť právě kvůli nim přijde na syny nepo-

slušnosti²⁶ spravedlivý Boží hněv. ⁷Nebudte tedy jejich společníky, ⁸protože jste kdysi byli tmou, ale teď jste světlem v Pánu. Chovejte se jako děti světla, ⁹protože ovoce světla spočívá ve vší dobrotě, spravedlnosti a pravdě, ¹⁰což dokazuje to, co je Pánu milé. ¹¹Nepodílejte se na neplodných skutcích temnoty, ale odhalujte je a kárejte. ¹²Je hanebné i jen mluvit o tom, co dělají potají. ¹³Ale všechno, co je odhaleno světlem, se stává viditelným, protože všechno, co se stává viditelným, je světlo. ¹⁴Proto se říká: "Probud' se, ty, kdo spíš, a vstaň z mrtvých a Mesiáš tě osvítí."

¹⁵Dávejte si tedy pozor, jak se chováte, ne jako nerozumní, ale jako moudří, ¹⁶a využívejte dobře svůj čas, protože dny jsou zlé. ¹⁷Nebudte tedy nerozumní, ale pochopte, co je Pánova vůle. ¹⁸Neopíjejte se vínem,²⁷ které vede k pádu, ale jděte dál naplnění duchem. ¹⁹Mluvte k sobě navzájem v žalmech, chvalozpěvech a duchovních písních, zpívejte a hrejte ve svých srdcích Pánu, ²⁰za všechno vždycky děkujte Bohu, jenž je Otec, ve jménu našeho pána Ježíše Mesiáše, ²¹a podřizujte se jeden druhému v Mesiášově bázni.

²²Ženy, podřizujte se svým mužům jako pánovi. ²³Muž je totiž hlavou manželky, jako je Mesiáš hlavou církve, protože on sám je zachráncem těla. ²⁴Jako má být církev podřízena Mesiáši, tak mají být manželky podřízeny svým mužům ve všem.

²⁵Muži, milujte své ženy, jako Mesiáš miloval církev a vydal za ni sám sebe, ²⁶aby ji učinil svatou, když ji očistil obmytím vodou slovem, ²⁷aby pro sebe představil církev v celé její slávě, bez poskvrny, vrásky nebo jakékoli vady, ale svatou a bezúhonnou. ²⁸Takto by měli manželé milovat své vlastní ženy jako svá vlastní těla. Kdo miluje svou vlastní ženu, miluje sám sebe. ²⁹Nikdo nikdy neměl v nenávisti své tělo, ale živí je a pečuje o ně, jako to dělá Mesiáš pro církev, ³⁰protože jsme údy jeho těla. ³¹"Proto člověk

²⁴ Obnovení pravého Božího obrazu v člověku, obrazu ztraceného v Adamovi.

²⁵ Tj. nebudou spaseni.

²⁶ Připomeňme si Ježíšova výmluvná slova z Janova evangelia 3:36.

²⁷ Víno, řecky *oinos*, je samozřejmě alkohol, nikoliv hroznová šťáva. Je povolen s mírou na oslavu. Pavel nemohl napsat: "Neopíjejte se hroznovou šťávou!"

opouští svého otce i matku a připojuje se ke své ženě, a ti dva se stávají jedním tělem." ³²Toto tajemství je veliké, ale já mluvím o Mesiáši a o církvi. ³³Nicméně každý z vás musí milovat svou ženu jako sám sebe a žena musí respektovat svého muže.

6 ¹Děti, poslouchajte své rodiče v Pánu, protože je to správné. ²"Cti otce svého i matku svou", což je první přikázání se slibem: ³"aby se ti dobře vedlo a abys dlouho žil na na zemi."²⁸

⁴Otcové, nedrážděte své děti k hněvu, ale vychovávejte je v Pánově kázni a vyučování.

⁵Služebníci, buďte poslušni vůči svým lidským pánům. Čiňte to s bázní a chvěním, v upřímnosti srdce, jako vůči Mesiáši, ⁶nejen když jste sledováni, jako lidem po libosti, ale jako Mesiášovi služebníci, kteří ze srdce plní Boží vůli. ⁷S dobrou vůlí konejte službu jako Pánu, a ne lidem, ⁸s vědomím, že cokoli dobrého každý člověk udělá, se mu od Pána vrátí, ať už je otrok, nebo svobodný.

⁹Páni, chovejte se stejně ke svým služebníkům a přestaňte jim vyhrožovat, a vězte, že vy i oni máte stejného pána v nebi a že u něho neexistuje žádná protekce.

¹⁰A konečně buďte silní v Pánu a v síle jeho moci. ¹¹Oblečte si celou Boží výzbroj, abyste byli schopni obstát proti ďábovým nástrahám. ¹²V principu nebojujeme proti

lidským silám,²⁹ ale proti autoritám, proti mocnostem, proti vesmírným vládcům³⁰ této temnoty a proti duchovním silám zla v nebeských místech. ¹³Oblečte si tedy celou Boží výzbroj, abyste mohli obstát ve zlý den, a když to všechno uděláte, obstojíte. ¹⁴Postavte se tedy tak, abyste si kolem beder připnuli pás pravdy, oblékli si pancíř spravedlnosti ¹⁵a na nohy si oblékli výstroj evangelia pokoje. ¹⁶Kromě toho se chopte štítu víry, jímž můžete uhasit všechny ohnivé šípy toho zlého. ¹⁷A vezměte si přilbu spásy, a meč ducha, jímž je Boží slovo.³¹

¹⁸Při každé modlitbě a prosbě se vždy modlete v duchu a k tomu buďte bdělí ve vši vytrvalosti a prosbách za všechny svaté. ¹⁹Modlete se za mě, aby mi byla dána slova, až začnu mluvit,³² abych s jistotou oznamoval zjevené tajemství evangelia. ²⁰Pro toto evangelium jsem spoutaný vyslanec, proto se modlete, abych ho mohl směle hlásat, jak bych měl.

²¹Abyste znali mé poměry a věděli, jak se mi daří, Tychikus, milovaný bratr a věrný služebník v Pánu, vám vše oznámí. ²²Právě proto jsem ho k vám poslal, abyste o nás věděli a aby utěšil vaše srdce.

²³Pokoj bratřím a sestrám a láska s vírou od Boha. Otce a pána Ježíše Mesiáše. ²⁴Milost všem, kdo milují našeho pána Ježíše Mesiáše s neutuchající láskou.

²⁸ A nakonec trvalý pobyt na zemi jako nesmrtelný člověk, až se Ježíš vrátí. To je křesťanská naděje v celém NZ. Viz Mt 5:5; Zj 5:10 a Ž 37: pět zmínek o "dědictví země" a "věčném životě na ní"

²⁹ Kristadelfiánství se velmi mylí, když vylučuje celý rozměr duchovního zla a považuje Ďábla za zlo pocházející z lidské přirozenosti. Pavel zde tuto myšlenku popírá a z konečného boje činí boj s nadpřirozenými zlymi silami.

³⁰ Řecky se řekne *kosmokrates* - "kosmokra-

té". Jedná se o zlé démonické síly v čele s knížetem moci vzduchu, Ďáblem.

³¹ Evangelium o Božím království, jak je jako první ohlásil Ježíš (Mk 1:14-15; Sk 10:36). Neschopnost definovat evangelium je nepochybně největším selháním současného evangelikalismu.

³² Lit. "při otevření mých úst", což je idiom pro poněkud formální projev, učitelem nebo někým, kdo má autoritu (viz Mt 5:2; 13:35; Sk 8:35; 10:34; Zj 13:5-6).

FILIPSKÝM

1 ¹Od Pavla a Timotea, služebníků Mesiáše Ježíše, všem svatým v Mesiáši Ježíši, kteří jsou ve Filipech, včetně starších¹ a diaconů: ²Milost vám a pokoj od Boha, který je naším Otcem², a od pána Ježíše Mesiáše.³

³Děkuji svému Bohu pokaždé, když si na vás vzpomenu, ^{4a}a vždy se s radostí modlím za vás všechny, ⁵skvělí vaší účasti na evangeliu o Království od prvního dne až dodnes. ⁶Jsem si zcela jist, že ten, který ve vás začal dobré dílo, ho dovede do konce až do dne Mesiáše Ježíše.⁴ ⁷Je správné, že na vás všechny takto myslím, protože vás mám neustále na mysli. Všichni jste se mnou společníky v milosti, a to jak v mém uvěznění, tak při obraně a prosazování evangelia Království. ⁸Bůh je mi vskutku svědkem, jak velice se mi stýská po vás všech s láskou Mesiáše Ježíše. ⁹A modlím se, aby vaše láska stále rostla v poznání a v každém druhu rozlišování, ¹⁰abyste nakonec dokázali určit, na čem záleží, a mohli být čistí a bezúhonní v Mesiášův den.⁵ ¹¹Modlím se, abyste byli naplnění ovo-

cem bezúhonnosti⁶, které přichází skrze Ježíše Mesiáše, ke slávě a chvále jediného Boha, Otce.

¹²Chci, abyste věděli, bratři a sestry, že to, co se mi stalo, vlastně vedlo k rozšíření evangelia o Království.⁷ ¹³Evangelium se stalo známým všem členům císařské gardy i všem ostatním. Je všeobecně známo, že mé uvěznění je pro věc Mesiáše. ¹⁴Většina bratří a sester spojených s pánem⁸ získala díky mému uvěznění důvěru a projevila mnohem větší odvahu neohroženě hlásat poselství evangelia o Království. ¹⁵Někteří jistě hlásají Mesiáše ze závesti a sváru, jiní však ze správných pohnutek. ¹⁶Ti tak činí z lásky, protože vědí, že jsem ustanoven k obhajobě evangelia o Království; ¹⁷jiní hlásají Mesiáše ze soupeření, s nesprávným postojem a snaží se mi způsobit potíže v mém uvěznění.

¹⁸Jaký je tedy výsledek? Právě to, že v každém případě, ať už z falešných, nebo pravých pohnutek, je hlásán Mesiáš.⁹ A z toho se raduji. Ano, a budu se radovat i nadále,

¹ Starší, pastoři a biskupové jsou stejná postavení – různá jména pro stejný post. Stávající jediný pastor a skupina starších neodpovídá vzoru NZ.

² Jedna z více než 1300 zmínek ve SZ o Bohu jako Otci. Tento unitární pohled na Boha potvrzuje Ježíš v Mk 12:29 a Mal. 2:10. V době NZ nikdy nebylo pochyb o tom, že Otec je "jediný, který je pravý Bůh" (J 17:3).

³ "Můj pán", *adoni* ze Ž 110:1. V tomto případě je to "můj pán". *Adoni* (všech 195krát) není nikdy titulem pro Božství.

⁴ Jeho budoucí, jediný, viditelný druhý příchod v moci a slávě. V NZ není žádné předchozí tajné vytržení/vzkříšení.

⁵ Jediný, budoucí druhý příchod Ježíše, který přivede věrné mrtvé zpět k životu a zahájí nadcházející věk Božího království na zemi (1 Kor 15:23; Dan 12:2 atd.). V NZ není žádné vzkříšení/vytržení PŘED souzením. Ježíš se vrátí jednou, po velkém souzení (Mt 24:29).

⁶ Být v souladu s Bohem, čehož je dosahováno poslušností vůči Ježíši, "poslušností víry". (Řím 1:5; 16:26; Jn 3:36; Heb 5:9). To ovšem zahrnuje i víru ve výkupnou Ježíšovu zástupnou smrt. Ježíšovy příkazy začínají Mk 1:14-15, víra v evangelium o Království, a jsou založeny na příkazu věřit, že "Pán Bůh náš je jeden Pán" (Mk 12:29, rozhodně netrojiční vyznání víry). Křest

vodou je základní součástí přikázaného Velkého pověření (Mt 28:19-20), až do konce věku, kterým je Ježíšův druhý příchod, jímž bude slavnostně zahájeno Království po celém světě.

⁷ VNZ "slovo" nebo "evangelium" znamená evangelium o Božím království, jak je původně hlásal Ježíš (Heb 2:3; Mk 1:14-15; Lk 4:43; Mt 13:19: "slovo o království" = "slovo". Mk 4:14 = "slovo Boží", Lk 8:11) a vždy hlásané Pavlem (Sk 19:8; 20:24-25; 28:23, 31).

⁸ pán Mesiáš

⁹ Většině čtenářů je třeba připomenout, co znamená "kázat/ ohlašovat Mesiáše", a k tomu Sk 8:4, 5, 12 poskytuje úžasný klíč. "Kázání slova" = "hlásání Mesiáše" = "hlásání evangelia o Božím království a o věcech týkajících se jména a programu Ježíše Krista" (8:4, 5, 12). Toto je úplná definice všech odkazů na "kázání slova" nebo "hlásání Krista". V dobách NZ to bylo jasné, ale dnešní "traktáty" nabízející spásu skrze Krista se o evangeliu o Království nezmiňují. Tak se ukazuje, že výrok sdružení Billy Grahama je chybný, když tvrdí, že "Ježíš přišel vykonat třídní dílo". To je zjevně nepravdivé, protože Ježíš kázal evangelium o Království dlouhou dobu předtím, než se v Mt 16:21 poprvé zmínil o své smrti a vzkříšení.

¹⁹protože vím, že to povede k mému vysvobození skrze vaše modlitby a poskytnutí ducha Ježíše Mesiáše.¹⁰ ²⁰Mé dychtivé očekávání a naděje spočívá v tom, že nebudu v žádném případě zahanben¹¹, ale že i nyní, jako vždy, se vši smělostí bude Mesiáš vysoce poctěn mou osobní službou, ať už životem, či smrtí.

²¹Pro mě život je Mesiáš a smrt je zisk. ²²Kdybych žil dál v těle, znamenalo by to pro mě plodnou práci, a nevím, kterou z nich bych si měl vybrat. ²³Jsem pod tlakem obou možností. Mám touhu odejít a být u Mesiáše¹² - což je mnohem lepší -, ²⁴ale zůstat v těle je pro vás potřebnější. ²⁵Protože jsem o tom přesvědčen, vím, že zůstanu a budu s vámi všemi pro váš růst a radost ve víře, ²⁶aby kvůli mně vaše důvěra v Mesiáše Ježíše mohla vzrůst, až k vám opět přijdu.

²⁷Důležitá je jen jedna věc: žijte způsobem hodným evangelia, jak je hlásal Mesiáš.¹³ Ať už přijdu a uvidím vás, nebo budu nepřítomen, uslyším o vás, že stojíte pevně v jednom duchu, s jedním smýšlením, pracu-

jete jeden vedle druhého pro víru v evangelium Království, ²⁸a nenecháte se nijak zstrašit svými protivníky. To je dokladem jejich nadcházející záhuby, ale vaší záchrany – a to vše pochází od Boha. ²⁹Je vám totiž dáno ve jménu Mesiáše nejen v něj věřit, ale také pro něj trpět, ³⁰a podstoupit stejný zápas, jako jste viděli, že jsem podstoupil já, a nyní, slyšíte, podstupuji.

2 ¹Je-li tedy v Mesiáši nějaké povzbuzení, je-li nějaká útěcha z lásky, je-li nějaké společenství v duchu, je-li nějaká náklonnost a milosrdenství, ²zdoplňte mou radost tím, že všichni budou smýšlet stejným způsobem, mít stejnou lásku, sdílet stejné city, zaměřovat se na stejný cíl. ³Nedělejte nic ze soupeření nebo domýšlivosti, ale v pokoře považujte druhé za důležitější než sebe. ⁴Každý by měl pečovat nejen o své vlastní zájmy, ale i o zájmy druhých lidí. ⁵Ujistěte se, že váš postoj je stejný, jaký projevoval člověk Mesiáš Ježíš,¹⁴ ⁶který, maje statut Boha¹⁵ jako jeho jedinečný zástupce, nepovažoval

¹⁰ Ježíšův duch je zmíněn jako činný ve Sk 16:7 a ovšem "pán je duch" (2 Kor 3:17). Ježíš slíbil, že se po odchodu od učedníků vrátí v duchu. Učinil tak jako "Utěšitel", který je čtyřikrát zmíněn v Janově evangeliu a popáté v 1 Jn 2:1, kde Utěšitelem je Ježíš Prostředník. Kristus se vrátil v duchu, a proto učedníky nenechal jako sirotky (Jn 14: 18).

¹¹ Pavel měl vždy na mysli Ježíšovo varování, že "kdo se stydí za mne a za má slova" bude při budoucím Ježíšově příchodu diskvalifikován (Mk 8:38). Polovičatý přístup k Ježíšovu učení Ježíš tvrdě odsuzuje ve Zj 3:16 ("vyplivnu tě ze svých úst"). Viz také 1 Tim. 6:3; 2 Jan 7-9.

¹² Při vzkříšení – v příští vteřině mého vědomí po usnutí ve smrti, kdy zůstanu spát, dokud se Ježíš nevrátí. Člověk může být "u Ježíše" pouze prostřednictvím vzkříšení při druhém příchodu. "Takto [prostřednictvím vzkříšení] budeme u pána" (1 Te 4:17). V okamžiku smrti neexistuje žádná vědomá existence, protože "mrtví vůbec nic nevědí" (Kaz 9:5, 10; srov. Jn 11:11, 14).

¹³ Evangelium o Božím království (Mk 1:14-15; Sk 8:12 atd.). Víra v Ježíše se nikdy nesmí oddělovat od "Ježíšovy víry", víry, které byl vzorem a jejímž středobodem bylo jeho neúnavné kázání o Božím království (Lk 4:43; Mk 1:14-15 atd.).

¹⁴ Když Pavel mluví o "Mesiáši Ježíši", má na mysli "člověka Mesiáše Ježíše" ve svém základním a jednoduchém vyznání víry v 1 Tim 2:5. Člověk, historický Mesiáš Ježíš, byl vskutku Božím obrazem, viditelným obrazem neviditelného Boha (Kol 1:15). Pavel neznal žádnou druhou osobu Trojice, která by byla živá před tím, než začala existovat v lůně své matky Marie (Lk 1:35). Marie je "matkou mého pána" (Lk 1:43; srov. *adoní*, můj pán, Ž 110:1), rozhodně ne "matka Boží". "Matka Boží" je rouhavý titul, který naznačuje, že matka je nějakým způsobem nadřazená BOHu!

¹⁵ "v Boží podobě". *Morfe* (podoba) je status lidského, historického Ježíše, který zrcadlil Boha, svého Otce. *Morfe* má co do činění s viditelným, vnějším vzhledem (srov. Ex 24:17; Num 12:8: "forma", LXX "sláva"). V tomto textu nese význam postavení a statutu jako v Tobiášovi 1:13 ("status"). Překlad NIV "být v samé podstatě Bohem" je nesprávný vůči řečtině a prostě vkládá do Pavla mnohem pozdější postbiblickou filosofickou definici "Boha Syna". Být v Boží podobě je ekvivalentní tomu být k Božímu obrazu, mít Boží postavení, zrcadlit Boží charakter a slávu. Srovnání s "podobou služebníka" (v. 7) nám umožňuje chápat zde "podobu" spíše jako postavení, pozici nebo hodnotu. V britské angličtině

své postavení jedinečného Božího zástupce za něco, co by mohl využít ve svůj prospěch.¹⁶ 7Naopak, neustále se vyprazdňoval¹⁷ tím, že přijímal postavení služebníka,¹⁸ bral na sebe podobu obyčejných lidí.

28A ač vypadal jako obyčejný člověk, pokořil se tím, že se stal poslušným až k samotné smrti – dokonce až k smrti na kříži. 9Proto ho Bůh povýšil na nejvyšší místo a dal mu pravomoc, která převyšuje každou moc, 10aby se v Ježíšově jménu sklánělo v úctě každé koleno – těch, kdo jsou na nebi, na zemi i pod zemí. 11To proto, aby každý jazyk vyznával, že Ježíš Mesiáš je pánem ke slávě jedinečného Boha, který je Otec.

12Tak tedy, moji milí přátelé, tak jako jste vždy poslouchali, nejenom v mé přítomnosti, ale nyní ještě více v mé nepřítomnosti, spolupracujte na své vlastní spáse s bázní a chvěním. 13Je to totiž Bůh, kdo ve vás působí svou energií, zmocňuje vás jak k vůli, tak k jednání pro svůj dobrý záměr.¹⁹

se stává, že ve školské terminologii používáme "form" jako "hodnost": "první, druhá atd. forma". Mluvíme o tom, že člověk je v dobré "formě" nebo "tvaru". Ježíš jako bezhříšný Boží Syn byl nejbližším vyjádřením svého Otce, Boha. Nebyl však předem existující "Bůh Syn", což je titul, který se nikde v Bibli nevyskytuje a patří do teologie, vypracované až po biblických dobách. Dr. Colin Brown z Fullerova semináře poznamenal, že "Fil. 2 není o preexistenci a postexistenci, ale o protikladu mezi Kristem a Adamem ... Adam, původní obraz, se marně snažil být podobný Bohu" ("Ernst Lohmeyer's Kyrios Jesus Revisited"). Stejně tak Dr. James Dunn, *Christology in the Making*. F. F. Bruce se mi v roce 1981 v korespondenci vyjádřil, že si nemyslí, že by Pavel věřil v preexistujícího Syna.

¹⁶ O tom, co tím Pavel myslí, se vedou rozsáhlé diskuse. Buď Ježíš nevyužil výhodu svého jedinečného postavení Božího Syna nebo toho nezneužil, nebo je možné, že se Ježíš nechopil postavení špatně jako Adam. Adamův omyl byl v Ježíši napraven.

¹⁷ Portrét Mesiáše je čerpán z Iz. 53:12; služebník se vylévá ve službě druhým. Všimněte si také 52:14; 53:2: "podoba", "vzhled".

¹⁸ Jeden komentátor k tomu poznamenává: "Předpokládejme, že *morfe* služebníka nám říká,

14Dělejte všechno bez reptání a bez hádek, 15abyste byli bezúhonní a čistí, Boží děti, které jsou bez vady v pokřivené a zvrácené společnosti, mezi nimiž záříte jako hvězdy ve světě. 16Pevně se držte poselství evangelia života.²⁰ Pak se budu moci v Mesiášův²¹ budoucí den chlubit, že jsem neběžel závod nadarmo a nenamáhal se zbytečně. 17Ale i když jsem vyléván²² jako opojná oběť při obětování a službě vaší víry, jsem rád a veselím se spolu s vámi všemi. 18Stejně tak se radujte i vy a sdílejte se mnou svou radost.

19Doufám v souladu s vůlí pána Ježíše k vám brzy poslat Timotea, abych i já byl povzbuzen, až o vás uslyším nějaké zprávy. 20Ve skutečnosti nemám nikoho jiného podobně smýšlejícího, komu by na vašich zájmech upřímně záleželo. 21Každý hledá své vlastní zájmy, ne zájmy Ježíše Mesiáše. 22Vy však znáte Timoteův osvědčený charakter, protože se mnou sloužil ve službě evangeliu Království jako syn, který pracuje se svým otcem.²³ 23Proto doufám, že ho pošlu, jakmi-

že Pavel má na mysli činnost nebo funkci služebníka, nikoli Ježíšovu vnitřní podstatu. To by znamenalo, jak známo, že *morfe theos* [podoba Boha] nám říká, že Pavel odkazuje na činnost nebo funkci Boha. V Jn 14:10 se píše: "To Otec, který přebývá ve mně, koná ty skutky". Podobně u Filipských: "To Bůh působí ve vás" (2:13). I oni jsou v *morfe theos*, ale nemají nasedat na koně a pokoušet se zmocnit se rovnosti s Bohem, ale mají spíše přijmout *morfe*, postavení služebníka, jako to udělal Ježíš a sloužit druhým jako Ježíš."

¹⁹ Jeho velký program nesmrtelnosti skrze slovo evangelia o Království a skrze Mesiáše Ježíše.

²⁰ Tj. nesmrtelnost, která je zjevena v evangeliu (1 Tim 1: 10) a bude přijata, až se Ježíš vrátí na zem, aby na obnovené zemi zřídil Boží království.

²¹ Při jeho druhém příchodu.

²² Pavel se vyléval, stejně jako se vyprazdňoval Ježíš. Odkaz je na Iz. 53,12: "vylil sám sebe", což je nesobecká oddanost trpícího služebníka. Pavel vnímal sám sebe jako trpícího služebníka ve stejné kategorii, kterým je především Mesiáš, Ježíš. Pavel aplikoval Izaiáše 42:6; 49:6 na sebe a na Barnabáše ve Sk 13:47.

²³ Právě tak jako Ježíš sloužil se svým Otcem ve službě evangeliu o Království (Lk. 4:43).

le uvidím, jak se mi bude dařit. ²⁴A jsem předsvědčen ve shodě s pánem, že i já sám přijdu rychle. ²⁵Považuji však za nutné poslat k vám Epafrodita – svého bratra, spolupracovníka a spolubojovníka a také vašeho posla a služebníka k mým potřebám - ²⁶neboť on už dlouho touží po vás všech a byl zarmoucen, protože jste se doslechli, že je nemocný. ²⁷Byl skutečně tak nemocný, že málem zemřel. Bůh se však nad ním slitoval, a nejen nad ním, ale i nade mnou, aby se na mě nevalil jeden zármutek za druhým. ²⁸Proto ho velmi ochotně posílám, abyste se mohli radovat, až ho zase uvidíte, a já abych měl méně starostí. ²⁹Proto ho ve shodě s pánem přivítejte se vši radostí a chovejte muže jemu podobné ve velké úctě, ³⁰protože se přiblížil k smrti pro Mesiášovo dílo a riskoval svůj život, aby doplnil to, co chybí ve vaší službě pro mne.

3 ¹Nakonec se, bratři a sestry, radujte v Pánu. Psát vám o tom znovu mi nedělá potíže. Je to také pro vás ochrana.

²Dávejte si pozor na "psy", na zlé pracovníky, na ty, kdo mrzačí tělo. ³Neboť ta pravá, duchovní obřízka²⁴ jsme my, ti, kdo slouží Božím duchem, kdo se chlubí Mesiášem Ježíšem a vůbec nespolehají na tělo²⁵ - ⁴i když i já jsem kdysi na tělo spoléhal. Pokud si někdo jiný myslí, že má dobrý důvod k důvěře v tělo, já mám mnohem větší: ⁵Byl jsem obře-

zán osmého dne; jsem z izraelského národa, z kmene Benjamínova, Hebrej narozený z Hebrejů; co se týče Zákona, farizej; ⁶co se týče horlivosti, tvrdě pronásledující církev; co se týče bezúhonnosti, která vychází ze Zákona, bez úhony.

⁷Ale všechno, co mi dříve bylo ziskem, považuji nyní kvůli Mesiáši za ztrátu. ⁸Ba co víc, všechno považuji za bezvýznamné vzhledem k vrcholné hodnotě poznání Mesiáše Ježíše, mého pána.²⁶ Kvůli němu jsem utrpěl ztrátu všech věcí a považuji je tak za velkou hnusotu, abych získal Mesiáše ⁹a ocitl se tak v rámci jeho vůle, nemaje vlastní bezúhonnost založenou na Zákoně, ale tu, která je skrze víru Mesiáše²⁷ - bezúhonnost, která pochází od Boha a je založena na víře.²⁸ ¹⁰Mým cílem je poznat ho a moc jeho vzkříšení a účast na jeho utrpení, připodobnit se jeho smrti, ¹¹v naději, že dosáhnou přednějšího vzkříšení²⁹ z mrtvých osob.

¹²Ne že bych již dosáhl cíle nebo byl již zcela zralý, ale snažím se ze všech sil, abych cíl pevně uchopil, protože i mě se chopil Mesiáš Ježíš. ¹³Bratři a sestry, nepovažuji se za člověka, který dosáhl cíle. Jedno však dělám: zapomínám na to, co je za mnou, a natahuji se vpřed k tomu, co je přede mnou, ¹⁴a sleduji jako svůj cíl cenu slíbenou Božím nebeským pozváním v Mesiáši Ježíši.³⁰ ¹⁵Proto by takto měli uvažovat i všichni, kdo jsou zralí.

²⁴ Stejně jako v Gal 6:16 je galatská církev jako církev v Kristu a širší církev je Božím Izraelem. Pavel mluví o národním, přirozeném Izraeli jako o Izraelitech a "Izraeli podle těla" (1 Kor 10:18). Jeho použití výrazu "Izrael podle těla" ovšem předpokládá "Izrael ducha". Říká, že pohané se stali naroubovanými do společenství Izraele (Ef 2:12).

²⁵ To znamená fyzickou obřízku, která byla ve Staré smlouvě vyžadována od Židů i pohanů (Gn 17), ale byla nahrazena, stejně jako den sabatu a zákony o jídle, jejich duchovním ekvivalentem v Nové smlouvě, Mesiášovou Tórou (1 Kor 9:21; Gal 6:2). Duchovním ekvivalentem je odpočinek v Mesiáši a vyhýbání se všem formám nečistého života.

²⁶ Ž 110:1, *adoni*, vše 195krát titul ne-božství. Srov. 1 Tim 2:5.

²⁷ Víra vyjádřená Ježíšovou poslušností vůči své-

mu Otci, Bohu. To není jen víra v Ježíše, ale stejná víra, jakou měl Ježíš. Křesťané mají hlásat to, co Ježíš hlásal jako evangelium, evangelium o Božím království (Mk 1:14-15; Lk 4: 43).

²⁸ Poslušnost víry (Řím 1:5; 16:26; Heb 5:9), která je základem pravého křesťanství.

²⁹ *Exanastasis*: "výchozí vzkříšení", vzkříšení předvoje, první vzkříšení ze Zj 20:4. Viz také 1 Kor 15:24. Rotherham má "dřívější vzkříšení, které je z mrtvých".

³⁰ V 1 Tes. 4:13-17 Pavel popisuje uchvácení, aby se setkali se sestoupivším pánem Mesiášem ve vzduchu a doprovodili ho, jak plyne z mnoha textů, do jeho postavení na zemi jako Krále přicházejícího Božího království. Ježíš se vrací na zem, nikoli opět odchází! První vzkříšení přivede všechny věrné zpět k životu z nevědomého spánku smrti (Ž 13:3 atd.). Kristus je prvním plodem programu vzkříšení a "ti, kdo patří Kristu", budou

A pokud o něčem smýšlíte jinak, Bůh vám to také zjeví. ¹⁶V každém případě musíme žít v souladu s jakoukoli pravdou, kterou jsme obdrželi.

¹⁷Připojte se k napodobování mne, bratři a sestry, a pozorujte ty, kdo žijí podle příkladu, který máte v nás. ¹⁸Často jsem vám totiž říkal a nyní to se vzlykotem opakuji, že mnozí žijí jako nepřátelé Mesiášova kříže. ¹⁹Jejich konečným cílem je zkáza, jejich Bohem je jejich žaludek, jejich sláva je v jejich hanbě. Jsou zaměřeni na pozemské věci, ²⁰ale naše občanství je v nebi, odkud netrpělivě očekáváme návrat Spasitele, pána Ježíše Mesiáše. ²¹On se chystá proměnit tělo našeho skromného stavu v podobu jeho těla slávy, a to mocí, která ho uschopňuje ke všemu.

4 ¹Tak tedy, moji milovaní bratři a sestry, které toužím vidět, má radosti a koruno, takto stůjte pevně v pánu, drazí přátelé.

²Vyzývám Euodii a Syntychu, aby se sjednotily v pánu. ³Ano, žádám i vás, spolčníky ve víře, abyste pomohli těmto ženám, které se zasazovaly o evangelium o Království po mém boku, spolu s Klementem a ostatními z mých spolupracovníků, jejichž jména jsou zapsána v knize života.

⁴Vždy se radujte v pánu. Znovu opakuji: radujte se! ⁵Ať je všem známa vaše mírnost. Pán je blízko. ⁶O nic se nestarejte, ale ve všem skrze modlitbu a prosbu s díkyvzdáním ať jsou vaše prosby oznámeny Bohu. ⁷A pokoj Boží, který převyšuje každé pomyšlení, bude střežit vaše srdce a vaši mysl v Mesiáši Ježíši.

⁸Konečně, bratři a sestry, cokoli je pravdivé, cokoli čestné, cokoli je spravedlivé, cokoli čisté, cokoli milé, cokoli chvályhodné

– je-li v tom nějaká mravní dokonalost a je-li v tom nějaká chvála - rozjímejte o těchto věcech. ⁹Žijte podle toho, čemu jste se naučili a přijali a slyšeli a viděli ve mně, a Bůh pokojte jistě bude s vámi

¹⁰Velice se raduji v pánu, že jste nyní konečně rozvážili svou péči o mne. Ve skutečnosti vám na mně záleželo, ale chyběla vám příležitost to dát najevo. ¹¹Neříkám to z potřeby, neboť jsem se naučil být spokojený za jakýchkoli okolností, v nichž se nacházím. ¹²Umím žít jak s málem, tak i mít hodně. Za všemožných okolností jsem se naučil tajemství, jak být spokojený - ať už jsem sytý, nebo hladový, ať jsem v hojnosti, nebo v nouzi. ¹³Všechno mohu skrze Mesiáše, který mě posiluje. ¹⁴Přesto jste udělali dobře, když jste se se mnou podělili v mém strádání.

¹⁵A vy, Filipští, víte, že v raných dnech evangelia o Království, když jsem opouštěl Makedonii, žádná církev se se mnou nedělila o dary, kromě vás jediných. ¹⁶Vždyť i do Tesaloniky jste několikrát poslali dary, abyste zaopatřili mé potřeby. ¹⁷Ne že bych vyhledával dary, ale vyhledávám ovoce, které přibývá na váš účet. ¹⁸Já jsem však dostal všechno v plné míře a mám hojnost. Jsem plně zaopatřen, když jsem od Epafrodita přijal to, co jste mi milostivě darovali – vonnou oběť, oběť příjemnou, Bohu milou. ¹⁹A můj Bůh zaopatří všechny vaše potřeby podle svého bohatství ve slávě v Mesiáši Ježíši. ²⁰Našemu Bohu a Otci buď sláva na věky věků. Amen.

²¹Pozdravte každého svatého v Mesiáši Ježíši. Pozdravují vás i ti bratři, kteří jsou se mnou. ²²Pozdravují vás všichni svatí, zvláště ti z císařovy domácnosti.

²³Milost Pána Ježíše Mesiáše ať je s vaším duchem.

vzkříšení k nesmrtelnosti při jeho budoucím příchodu, *Parousii* (1 Kor 15:23).

KOLOSKÝM

1 ¹Od Pavla, apoštola Mesiáše Ježíše podle Boží vůle, a Timotea, našeho bratra, ²svatým a věrným bratřím a sestrám spojeným s Mesiášem, kteří žijí v Kolosech: milost vám a pokoj. od Boha, ¹ který je náš Otec.

³Když se za vás modlíme, jsme vždy vděčni Bohu, Otci našeho pána Ježíše Mesiáše. ⁴Vskutku jsme slyšeli o vaší víře v Mesiáše Ježíše a o lásce, kterou projevujete všem svatým. ⁵Tuto lásku vyvolává naděje², která je pro vás uchovávána v nebi³. O této naději jste již slyšeli v poselství pravdy, totiž v evangeliu o Království, ⁶ které k vám přišlo. To evangelium o Království přináší ovoce⁴ a roste po celém světě, stejně jako přináší ovoce mezi vámi ode dne, kdy jste ho uslyšeli a poznali v něm Boží milost v pravdě.⁵ ⁷To vše jste se dozvěděli od Epafrodita, našeho velmi milovaného spoluslužebníka. Je

to věrný služebník Mesiáše ve vašem zájmu, ⁸a vyprávěl nám o vaší lásce v duchu.

⁹Proto jsme se za vás od toho dne, kdy jsme to uslyšeli, nepřestali modlit. Prosíme, abyste byli naplněni poznáním Boží vůle ve vší moudrosti a duchovním porozumění, ¹⁰abyste se chovali způsobem, který se plně líbí Bohu a přináší ovoce v každém dobrém skutku. Modlíme se za to, abyste byli ¹¹posilováni láskou podle jeho slavné moci, která vede k nezlomné vytrvalosti a trpělivosti, doprovázené radostí, ¹²a vzdávali díky Otci, který vám umožnil mít podíl na budoucím dědictví svatých, Království světla.⁶

¹³Zachránil nás z panství temnoty a přenesl⁷ nás do království svého Syna, Syna, kterého miluje a ¹⁴v němž máme vykoupění, odpuštění hříchů.

¹⁵Pán Ježíš je viditelný obraz⁸ neviditel-

¹ Poznámka 1 viz str. 274

² Ohledně budoucího Království na zemi (Mt 5:5; Zj 5:10; Ž 37 atd.). Faktem je, že láska, kardinální ctnost křesťanů, je založena na pochopení naděje budoucího Království na zemi, slíbeného dědictví, tj. je na něm závislá. Jakýkoli zmatek ohledně budoucí naděje povede k oslabení lásky a zkreslení evangelia. Bude mít za následek ztrátu vitálního života skrze ducha.

³ Je důležité, aby zde nedošlo k nedorozumění. Odměna je nyní slíbena a uložena v nebi a čeká, až ji Kristus udělí pravým věřícím, když se vrací na zem, aby s ním svatí mohli vládnout na budoucí obnovené zemi (Zj 2:26; 3:21; 5:10; 20:1-6; 1 Kor. 6:2; 2 Tim. 2:12; Dan. 7:18, 22, 27; Lk. 19:11 a dále). Všimněte si paralely s Janem 17:5, kde Ježíš žádá o slávu, kterou "měl u Boha", tj. připravenou a slíbenou od počátku v Božím velkém plánu a dle biblického idiomu můžete např. "mít" nyní věci, které jsou zaručeny pro budoucnost (viz také Mt 6:1). V Jan 17:22, 24 věřícím, kteří se ještě ani nenarodili, "bylo dáno" (tj. slibem) totéž, co jim bylo dáno předtím, než se narodili, tu samou slávu. V žádném případě nelze číst NZ s ohledem na cizí anglické myšlenkové formy. Ježíš a první církevní představitelé (s výjimkou Lukáše) byli Židé! A Ježíš nikdy neřekl, navzdory chybnému překladu v některých verzích, jako je NIV, že se vrací k Otci! Ve skutečnosti odcházel k Otci, u něhož je nyní, po Boží

pravici. až do svého budoucího druhého příchodu (Sk 1:11; 3:21 atd.).

⁴ Zřejmý odkaz na podobnost o rozsévání, kde ovoce přinášejí ti, kteří nejprve přijmou a pochozí evangelium o Království - "slovo o Království" (Mt 13:19). Veškeré správné hlásání evangelia se vrací k evangeliu, jak je hlásal Ježíš (Heb 2:3). Bez životodárného semene, jímž je slovo o Království (Lk 8:11; Mt 13:19), nemůže být žádné ovoce. Nemůže existovat pravé pokání a odpuštění bez porozumění slovu o Království (Mk 4:11-12). Dábel pracuje na zničení víry v jejích kořenech, kterými je evangelium o Království. Lk 8:11-12 jsou v tomto ohledu dramaticky významné. Dábel ví, že inteligentní a poslušné přijetí evangelia o Království vede k získání nesmrtelnosti. (2 Tim 1:10).

⁵ Milost a pravda nejsou protikladné hodnoty. Jsou vzájemně propojeny. Neexistuje milost bez pravdy a pravda bez milosti. Milost ve SZ nikdy neznamena oslabení významu pravdy (2 Tes 2:10). Ježíš "přišel, aby nám dal *porozumění*, abychom poznali Boha" (1 J 5:20), a právě skrze Mesiášovo *poznání*, že nás usmíruje s Bohem (Iz 53:11), stejně jako svou vykupitelskou, zástupnou smrtí.

⁶ V budoucím věku. Moc ducha je třeba zakoušet nyní, je jako záloha na budoucí dědictví Království při Ježíšově návratu (2 Kor 1:22; 5:5; Ef 1:14)

⁷ Poznámka 7 na str. 267

⁸ Poznámka 8 na str. 267

ného Boha, prvorozený⁹ celého stvoření, ¹⁶protože v něm¹⁰ bylo v záměru Bohem prapůvodně stvořeno¹¹ všechno na nebi i na zemi – viditelné i neviditelné, ať už trůny nebo panstva, vládci nebo autority – to všechno je nyní stvořeno¹² Bohem kvůli Ježíši a pro něj. ¹⁷On je nadřazen všemu a v něm se všechno spojuje. ¹⁸On je také hlavou těla, církve; on

je počátek, protože je prvorozený z mrtvých,¹³ aby byl povýšen a měl první místo ve všem.¹⁴ ¹⁹Bohu se totiž zalíbilo, aby v něm přebývala celá Jeho plnost¹⁵ ^{20a} aby skrze něj smířil všechno se sebou uvedením pokoje skrze krev jeho kříže – ať už se jedná o osobnosti na zemi, nebo na nebi.

²¹Kdysi jste byli odcizení a nepřátelští ve

⁹ Poznámka 9 na str. 267

¹⁰ "V něm." To rozhodně není "jím". "en auto. To neznámá 'jím'." (*Expositors Greek Testament, Vol. 3, str. 504*). Já zde en chápu jako kauzální, tj. kvůli němu, s ohledem na něj, s ním v záměru. "Musíme vykládat [en] 'kvůli' v Kol 1:16" (Turner, *A Grammar of NT Greek, Vol. 3, s. 253*). James Dunn překládá "s ním v záměru" (*Christology in the Making, s. 190*). Křesťané byli také "v" Kristu před počátkem světa (Ef 1:4). Jedná se o existenci v božském plánu, nikoliv o skutečné existenci (srov. 2 Tim 1:9; 1 Pet 1:2, 20). F. F. Bruce byl zastáncem tohoto Pavlova chápání, když mi v červnu 1981 napsal: "Ale zda nějaký novozákonní pisatel věřil v samostatnou vědomou existenci Syna jako druhé božské Osoby před jejím vtělením, není tak jasné. Celkově se domnívám, že čtvrtý evangelista věřil; o Pavlovi si nejsem zdaleka tak jistý."

¹¹ Aorist slova "stvořit". Pasivum je božské pasivum. "Všechno bylo stvořeno", tj. Bohem, jak je uvedeno v Písmu asi padesátkrát. Bůh byl naprosto sám při původním stvoření. Iz. 44:24 je v tomto ohledu rozhodujícím a definitivním veršem. Srov. Zj. 4:11. "Pasivum 'byly stvořeny' typicky židovským způsobem naznačuje činnost Boha Otce působícího v Synu. Říci 'prostřednictvím' zde a na konci 16. verše by mohlo naznačovat, nikoliv že Kristus je Otcovým zástupcem, ale že byl sám zodpovědný za stvoření" (N. T. Wright, *The Epistles of Pavel to the Colossians and to Philemon, s. 71*). Tvrdit, že Ježíš se podílel na prvotním stvoření jako aktivní činitel, ničí Matoušovo a Lukášovo svědectví ve vyprávění o narození. Ničí také unitářské vyznání víry Ježíše a NZ (Mk 12:29; Jn 17:3).

¹² Minulý čas pasivní (perfect passive tense) slovesa "stvořit" s pokračujícími důsledky. Změna slovesného času je nápadná a záměrná (viz Turner, *Grammatical Insights into the NT, s. 125*: "They have been and are being created." Česky: Byly a jsou tvořeny). Nové stvoření je skrze Ježíše a dřívější stvoření autorit bylo "kvůli" Ježíši, "pro něj v úmyslu", rozhodně ne "prostřednictvím

něho". Bůh Otec tvořil prostřednictvím sebe sama (Iz 44:24) a Bůh, nikoli Ježíš (který ještě neexistoval!), odpočíval sedmý den (Heb 4:4). Ježíš, Boží Syn, se aktivně podílí na novém stvoření a Ježíš je ten, kdo nyní posvěcuje své bratry a sestry (Heb 2:11). Ježíš věděl, že Bůh, nikoli on sám, "je na počátku stvořil jako muže a ženu" (Mk 10:6).

¹³ První lidská bytost, která získala nesmrtelnost tím, že ji Otec vzkřísil ze smrti.

¹⁴ Ježíš byl do této nadřazené pozice povýšen vzkříšením. Je tedy zřejmé, že není Bůh, protože Bůh nemůže být povýšen! Ježíš získal toto nadřazené postavení, když ho Bůh povýšil na svou pravici v souladu se Ž 110:1 (rovnající se oslavě člověka v Ž 8:4-6), což je klíčový teologický a christologický verš, kterým se řídí NZ. Druhý pán (*adoni*) není nikdy titulem Božství. Jedinec nemůže získat první pozici, pokud ji vždycky měl! Stejný myšlenkový zmatek odhaluje i "život po životě po smrti" biskupa Wrighta. Nemůžete se stát živými, pokud jste již živí. Stejně tak nemůžete "začít existovat" (Mt 1:18, 20; Lk 1:35; 1 Jn 5:18), pokud již existujete! Myšlenka doslovně předexistujícího Božího Syna vrhá celé Písmo do nesouladu. Ve SZ není žádný "Bůh Syn". To byl výmysl velmi zmatené filozofické teologie postbiblických "otců". Syn byl "předvídan" Bohem (1 Pet 1:20), a to je velmi odlišný pojem od pojmu "preexistence". Řecké slovo pro preexistenci, *prouparchein* (vyskytující se ve SZ), se nikdy nepoužívá pro Ježíše. Celý smysl Bible se ztrácí, pokud Ježíš není plně člověkem. "Ortodoxie" o něm prohlašuje, že je "člověk, ale ne lidský". Písmo je příběhem smíření Boha a člověka a o tom, jak člověk může naplnit svůj úděl (Ž 8; 110). Bůh nepotřebuje být smířen s Bohem! A Ježíš, pokud jeho "já" je Bůh, je nevhodným vzorem pro nás jako lidské bytosti.

¹⁵ Všimněte si, že stejná formulace o "Boží plnosti" se vztahuje i na věřící v Ef 3:19. Mít plnost Boha prostřednictvím Jeho ducha tedy znamená, že osoba je Bůh!

své mysli kvůli svým zlým činům. ²²Nyní vás však smířil skrze smrt historické osoby¹⁶ svého Syna, aby vás představil svaté, bezúhonné a bez poskvrny, ^{23a} to pod podmínkou, že zůstanete zakotveni a neochvějní ve víře a neodkloníte se od naděje evangelia, které jste slyše-li.¹⁷ Toto evangelium o Království bylo zvěstováno v celém stvoření a já sám jsem se stal služebníkem tohoto evangelia o Království.

²⁴Nyní se raduji ve svých utrpeních kvůli vám a doplňuji na svém těle¹⁸ to, co chybí v Mesiášových útrapách pro jeho tělo, to jest pro církev. ²⁵Stal jsem se jeho služebníkem podle Božího řízení, které mi bylo dáno kvůli vám, abych plně zveřejnil Boží poselství evangelia¹⁹, ²⁶tajemství skryté po věky a pokolení, které je nyní zjeveno všem Jeho svatým. ²⁷Bůh chtěl mezi pohany zveřejnit bohatství slávy tohoto tajemství, jímž je Mesiáš ve vás, naděje budoucí slávy.²⁰ ²⁸Hlásáme ho, varujeme, radíme a učíme všechny se vší moudrostí, abychom každého představili zralého v Mesiáši. ²⁹O to se snažím, když usiluji pomocí jeho energie²¹, která ve mně mocně a energicky působí.

¹⁶ Všimněte si použití slova "tělo" ve významu lidské osoby, stejně jako v 2:1.

¹⁷ Zjevné odmítnutí falešného oblíbeného učení "jednou spasen, navždy spasen". Křesťanství ve své původní podobě nás neustále vybízí, abychom pokračovali v procesu spásy. A "spása je nám nyní blíže [nikoliv dále za námi!], než když jsme poprvé uvěřili" (Řím 13:11). Někteří lidé "na chvíli uvěřili", jak řekl Ježíš, ale křesťanského života se vzdají, když jim do něj zasáhnou jiné věci (Lk 8:13).

¹⁸ Můj současný lidský život.

¹⁹ Evangelium je třeba vždy definovat jako "evangelium o Království a o jménu Ježíše Krista" (Sk 8:12; Lk 4:43; 8,12; Mt 13:19; Heb 2:3 atd.).

²⁰ Sláva a budoucí Boží království vyjadřují stejnou myšlenku. Jakub a Jan žádali o pozice autority v budoucím "království" nebo ve "slávě" (Mk 10:37; Mt 20:21).

²¹ Heb 2:11: Ježíš je ten, kdo činí členy církve svatými, posvěcuje je.

²² Tajemství Království, Boží plán rozvíjení Království, je hlavním obsahem evangelia a jako první ho zvěstoval Ježíš (Heb 2:3). Království existovalo v přípravné podobě již v dobách SZ (1

2 ¹Chci totiž, abyste věděli, jak velký je můj boj o vás, o ty v Laodiceji a o všechny, kdo mě osobně neviděli. ²Chci, aby jejich srdce byla povzbuzena a spojena v lásce, aby měli všechno bohatství, které pochází z přesvědčení, jež je výsledkem inteligentního porozumění, a aby vlastnili plné poznání tajemství Božího království²² - shrnuto jako Mesiáš. ³V něm jsou skryty všechny poklady moudrosti a poznání.²³ ⁴Píši to proto, aby vás nikdo neoklamal přemlouvavými argumenty, ⁵neboť ačkoli jsem osobně nepřítomen, přesto jsem v duchu zcela s vámi. Mám radost, když vidím váš dobrý stav a sílu vaší víry v Mesiáše.

⁶Proto, když jste přijali Mesiáše Ježíše, pána,²⁴ chovejte se v souladu s ním, ⁷zakořenění a upevnění v něm a utvrzení ve víře, jak jste byli vyučeni, a překypujte vděčností.

⁸Dávejte si velký pozor, aby vás nikdo neuchvátil filozofií a prázdným klamem založeným na lidské tradici, založeným na elementárních silách²⁵ světa a není v souladu s Mesiášem. ⁹V Mesiáši totiž tělesně přebývá celá plnost Božího charakteru a myslí, ^{10a} vy máte podíl na této plnosti v něm, jenž je hlavou nad

Paralip. 14:2; 18:14; 28:5; 2 Paralip. 13:8; 17:5; 20:30).

²³ Počátek této moudrosti se nachází v Ježíšově vyznání víry v Markovi 12:29, dlouho zanedbávané Ježíšově definici, v níž prohlašuje, kdo je jediný pravý Bůh. Pokání zahrnuje vzdát se falešných představ o Bohu a obejmout Ježíše přijetím Ježíšových slov, jeho evangelia a přesvědčení. Ježíš bez jeho slov je klamným Ježíšem (viz J 12:44 a násl.).

²⁴ Malé počáteční písmeno "pán" je použito záměrně, aby posílilo životně důležitý rozdíl mezi Pánem Bohem (Jahveh) a mesiášským pánem Ježíšem, *adoni*, "můj pán", ze Ž 110:1. Tento verš je zastřešujícím a řídícím veršem pro NZ pohled na vztah Boha a Ježíše. Je citován mnohem častěji než kterýkoli jiný verš z Hebrejské bible. Ježíš ho použil, aby zaskočil všechny své protivníky a ukončil všechny spory (Mk 12:35nn). Ježíš je "pán Mesiáš", který se narodil (Lk 2:11), a tedy Pánův (Jahvův) Mesiáš (Lk 2:26). Slepci pochopili význam slova "pán, syn Davidův" (Mt 20:30).

²⁵ Démonické síly a učení prosazované démony, lživými duchy.

každým vládcem a autoritou. ¹¹Ve shodě s Mesiášem jste také byli obřezáni nehmotnou, ne doslovnou obřízkou, obřízkou neudělanou rukama, totiž odložením masitého těla²⁶ v Mesiášově obřízce. ¹²Byli jste pohřbeni s Mesiášem, když jste byli pokřtěni ve vodě, a byli jste s ním také vzkříšeni ze smrti, takříkajíc skrze víru ve stvořitelskou energii Boha, který vyzvedl Ježíše z mrtvých. ¹³A když jste dříve byli mrtví ve svých hříších a v neobřezanosti svého těla, oživil vás spolu s Ježíšem, když vám odpustil všechny hříchy. ¹⁴Bůh vymazal

dlužní úpis se všemi jeho pokyny a závazky,²⁷ který byl proti nám²⁸ a odporoval nám, a odstranil ho z cesty tím, že ho přibil na kříž. ¹⁵Vládce a úřady odzbrojil a veřejně zneuctil; zvítězil nad nimi skrze Ježíše na kříži.

¹⁶Proto ať se nikdo, ať je to kdokoli,²⁹ nepokouší uplatňovat nad vámi autoritu³⁰, pokud jde o jídlo a pití nebo o výroční svátky, měsíční novoluní³¹ a týdenní sabat.³² ¹⁷Celý ten kalendář je pouhým stínem toho, co mělo přijít, ale jejich podstatou je naproti tomu Mesiáš.³³ ¹⁸Ať vás nikdo nediskvalifikuje tím, že

²⁶ Neobnovená lidská přirozenost.

²⁷ Paralela v Ef 2:14-15 objasňuje, o co se jedná: Jsou to ta nařízení, která staví bariéru mezi Židy a pohany, "Tóra (zákon) přikázání vyjádřená v dogmatech." Ty byly "nepřátelstvím", které rozdělovalo Židy a pohany. Nyní již nejsou, nyní, když přišel Kristus a zahájil novou smlouvu. Kristus "zrušil" tyto prvky zákona (Ef 2:15). To se nijak nedotýká povinnosti všech věřících poslouchat Ježíše. "Poslušnost víry" shrnuje křesťanský pohled a rámuje knihu Římanům (1:5; 16:26; srov. Heb 5:9, který je rozhodující).

²⁸ Petr ve Sk 15:10 přiznává, že podrobné předpisy Tóry byly břemenem, které předkové nebyli schopni unést.

²⁹ To znamená, že vzhledem ke zrušení těchto starozákonních, dočasných povinností.

³⁰ To znamená, že vás kritizují a snaží se vás usměrňovat příkazy, které vás vracejí zpět k stínu, místo aby vás udržovali v souladu s Mesiášem, který přišel a nahradil stínový kalendář.

³¹ Pavel píše "svatý den" a "novoluní", ale zřejmě zahrnuje i různé výroční dny, svátky a pravidelná měsíční novoluní.

³² Čtenář by se v žádném případě neměl nechat zmást tím, že Pavel zde vylučuje týdenní sabat. Sabat se často objevuje v množném čísle, kde je významem jednotné číslo týdenního sabatu (dokonce i v desateru přikázání, viz Ex 20:10, LXX). Překlady zde správně píší "sabatní den" nebo "sabat", čímž je míněn týdenní sabat. Pokud jsou svaté dny, novoluní a sabat uvedeny společně, je vždy myšlen týdenní sabat. Týdenní sabat nemá v Nové smlouvě o nic větší postavení než "novoluní" nebo "svaté dny". Všechny jsou stejně stínem, který nahradil Kristus, který přišel. Povinné zachovávaní sabatu tak vtahuje věřícího zpět pod Starou smlouvu. Rozdíl mezi Mojžíšovým zákonem v liteře a novozákonním Mesiášovým zákonem v duchu viz Lk 16:16 a Jn 1:17.

³³ Podstatou či skutečností, jejímž stínem byl kalendář, je zcela jasně Kristovo tělo. Stejně srovnání stínu a těla se objevuje v Heb 8:5 a 10:1: tělo či osoba Krista zaujímá místo stínu zákona. V Heb 10:5-10 přišlo tělo, tj. osoba Krista, takže návrat ke stínu zákona je vážnou chybou, která popírá výhody vzkříšeného, nadpřirozeného Mesiáše a jeho přítomnost u nás v pravdě evangelia. Pavel je rezolutně proti směšování litery a ducha (Řím 7:6). Ježíš je ten, který přišel. Všimněte si, že Adam "je předobrazem toho, který má přijít" (Řím 5:14), ale to neznamená, že Adam nebo Kristus nepřišli! SZ kalendář není závazným stínem věcí, které mají teprve přijít a které jsou dosud vyžadovány jako poslušnost. To by zničilo celý kontext zde. Mesiáš přišel. On je tělo, skutečnost, jejíž náčrt či obrys představuje Zákon. Náš nový život je v něm, ne ve stínu dodržování kalendáře. Dodržování sabatu a svatých dnů je irelevantní a vlastně škodlivé, pokud je v Nové smlouvě v Mesiáši vynucováno jako povinné. Stín je sám o sobě stínem Krista, který přišel, a kalendář nemá nyní, když Kristus přišel a provedl nedoslovnou obřízku, žádnou hodnotu (v. 11). Obřízka zahrnuje "celý zákon" (Gal 5:2-3) - patří k němu -, tj. předpisy, které oddělují Židy od pohanů. Pavel to označil jako "skutky Tóry". Křesťané od příchodu Krista nyní slaví nepřetržitý odpočinek v Kristu. Mají slavit svátek nepřetržitě (1 Kor 5:8). Duch Zákona nahrazuje literu Zákona a trvat na liteře způsobuje, že věřící jednoduše zpětně upadají k Mojžíšovi. Pavel proti tomuto osudnému směšování Mojžíše a Ježíše tvrdě pracoval. Ježíš přece přišel, aby naplnil, tj. naplnil úplným významem, Tóru. Mk 7:19 je pozoruhodným svědectvím o Ježíšově zrušení zákonů o jídle, které se s ještě větší jasností opakuje v Řím 14:14, 20, kde jde o čisté a nečisté pokrmy (tj. Lv 11). Poselstvím je, že křesťané mají žít v jasném Kristově světle, ne se

by trval na asketických praktikách³⁴ a uctívání andělů, získal přístup k takzvanému vidění a bezdůvodně nafukoval svou neobrácenou mysl. ¹⁹Takový člověk se nedrží Hlavy, od níž se celé tělo, podpírané a držené pohromadě vazy a šlachami, rozvíjí růstem, který pochází od jediného Boha.

²⁰Jestliže jste spolu s Mesiášem zemřeli živlům tohoto světa, proč chcete nyní žít tak, jako byste byli stále součástí tohoto světa? Proč se podřizujete předpisům: ²¹Nedotýkej se, neochutnávej? ²²Všechna ta nařízení se vztahují k tomu, co je zničeno opotřebováním, a obsahují lidské příkazy a doktríny. ²³Ačkoli mají věhlas moudrosti tím, že podporují asketické praktiky, pokoru a přísné zacházení s tělem, nemají žádnou hodnotu při zvládání tělesné rozmařilosti.³⁵

3 ¹Jestliže jste tedy byli vzkříšeni s Mesiášem, hledejte to, co je nahoře, kde Mesiáš sedí po Boží pravici.³⁶ ²Zaměřte svou mysl na to, co je nahoře, ne na to, co je na zemi. ³Vždyť jste zemřeli a váš život je nyní skryt s Mesiášem v Bohu. ⁴Až se Mesiáš, který je vaším životem, zjeví při svém druhém příchodu, pak se s ním ve slávě zjevíte i vy.³⁷

⁵Proto odsudte k smrti vše, co je ve vás

světské: sexuální nemravnost, nečistota, žádostivost, zlou touhu a chamtivost, což je modlářství. ⁶Kvůli tomu hrozí neposlušným Boží spravedlivý hněv,³⁸ ^{7a} vy jste v tom kdysi chodili, když jste tak žili. ⁸Nyní však musíte ze svých úst odstranit také všechno následující: hněv, zlobu, zlomyslnost, pomluvy a oplzlé řeči. ⁹Nelžete si navzájem, protože jste odložili starého člověka a jeho praktiky, ^{10a} oblékli jste si nového člověka, který se obnovuje v poznání podle obrazu jeho Stvořitele. ¹¹Zde není rozdílu mezi Řekem a Židem, obřezaným a neobřezaným, barbarem, Skytem, otrokem a svobodným, ale Mesiáš je vším a ve všech.

¹²Jako Boží vyvolení, svatí a milovaní, si tedy oblékněte z celého srdce soucit, laskavost, pokoru, mírnost a trpělivost, ¹³přijímejte se navzájem a odpouštějte si, má-li někdo na druhého nějakou stížnost; jako Pán odpustil vám, tak si i vy odpouštějte navzájem. ¹⁴Především si však oblékněte lásku, která je dokonalým poutem jednoty. ¹⁵A ve vašich srdcích ať vládne Mesiášův pokoj, k němuž jste také byli povoláni v jedno tělo. Neustále buďte vděční. ¹⁶Ať mezi vámi bohatě přebývá evangelium o Království, Mesiášovo spásné evangelium, když se navzájem učíte a napomínáte se ve vší moudrosti a s vděč-

vracet zpět do dočasného stínu Staré smlouvy, která je nyní překonaná. Všimněte si také, že ve 2 Kor 3 už nejde o sinajskou událost. A v Gal 4 se Pavel vyjadřuje tak důrazně, jak jen může, když říká, že touha vrátit se k *liteře* deseti příkázání je otroctví a Hagar!

³⁴ Zákaz veškerého alkoholu není učením Bible. Ježíš učinil mimořádný zázrak, když proměnil 120 galonů vody ve víno. Baptisté a další, kteří nechtěli být předstiženi, provedli podobný zázrak tím, že toto víno proměnili v hroznovou šťávu! Bylo to hnutí "střídmosti", které odmítalo veškeré užívání alkoholu a bylo vlastně "prohibičním" hnutím. Pavel neřekl: "Neopíjejte se hroznovou šťávou!" (Ef 5:18). To slovo je *oinos*, což je alkohol, nikoliv hroznová šťáva. Užívání alkoholu na oslavu (Dt 14:26) Bible nezakazuje, ale nadměrné užívání, opilství, je, jak je samozřejmé, vždy odsuzováno. Ježíš uznával použití vína při Pánově večeři a nikdo by to nezpochybňoval. Církve by v žádném případě neměly obhajovat poli-

tiku, která činí jejich členy spravedlivějšími než Ježíš a oslabuje jejich svědectví světu, který se snažíme obrátit! Takové nepochopení způsobuje, že členové církve vypadají hloupě i před lidmi zvenčí, a zahrnuje podivné farizejské tendence. Biblický model je vždy ten správný.

³⁵ Příkladem takového učení je povinné vegetariánství. Nebo úplná abstinence od alkoholu, která přesahuje normy stanovené Bohem a Ježíšem.

³⁶ Ž 110:1: "můj pán", *adoni*. *Adoni* není nikdy titul Božství, ale lidského nadřazeného, příležitostně anděla.

³⁷ tj. slávu budoucího Království na zemi. Křesťané budou oslaveni tím, že při vzkříšení budou vybaveni duchovními těly (1 Kor 15:23, 44). Naše současná přirozená těla budou nahrazena "duchem oživenými" těly.

³⁸ Přesně tuto myšlenku vyjádřil Ježíš v Jn 3:36 a Heb 5:9 nás informuje o tom, že není žádná spása bez poslušnosti Ježíši.

ností v srdci zpíváte Bohu žalmy, chvalozpěvy a duchovní písně. ¹⁷A cokoli děláte slovem nebo skutkem, všechno dělejte ve jménu pána Ježíše³⁹ a skrze něho vzdávejte díky jedinému Bohu, což je Otec⁴⁰.

¹⁸Ženy, buďte podřízeny svým mužům, jak se sluší v Pánu.⁴¹ ¹⁹Muži, milujte své ženy a nikdy proti nim nezahořkněte. ²⁰Děti, ve všem poslouchejte své rodiče, neboť to se líbí Pánu. ²¹Otcové, nedrážděte své děti a neprovokujte je, aby neztratily odvahu.

²²Služebníci, poslouchejte ve všem své lidské pány, nepracujte jen pod jejich dozorem, abyste se zalíbili lidem, ale pracujte z celého srdce a s hlubokou úctou k Pánu. ²³Ať děláte cokoli, dělejte to s nadšením, jako byste to dělali pro pána Ježíše, a ne pro lidi, ²⁴s vědomím, že od pána dostanete odměnu v podobě dědictví Království⁴² - sloužíte přece pánu Mesiáši.⁴³ ²⁵Neboť provinilci bude odplaceno za všechno zlo, které spáchal, a není tu žádné zvyhodňování.

4 ¹Páni, dávejte svým služebníkům, co je spravedlivé a poctivé, neboť víte, že i vy máte pána v nebi.

² Věnujte se modlitbě, buďte v ní bdělí s díkůvzdáním. ³Zároveň se modlete i za nás, aby nám Bůh otevřel dveře k hlásání posel-

ství evangelia, k mluvení o Mesiášově tajemství⁴⁴ - pro které jsem nyní ve vězení -, ⁴tak abych je mohl jasně vysvětlit, jak se po mně žádá.

⁵Vůči vnějším lidem se chovejte moudře a plně využívejte svůj čas. ⁶Vaše řeč by měla být vždy laskavá, okořeněná solí, abyste věděli, jak každému člověku odpovédět.

⁷Tychikus, milý bratr, věrný služebník a spolupracovník pro Pána, vám předá všechny zprávy o mně. ⁸Poslal jsem ho k vám proto, abyste věděli, jak se nám daří, a aby vás povzbudil. ⁹Je s ním Onezimos, věrný a velmi milovaný bratr, který je jedním z vás. Budou vám vyprávět o všem, co se tu děje. ¹⁰Pozdravuje vás Aristarchos, můj spoluvězeň, a také Marek, Barnabášův bratranec, o němž jste dostali instrukce (pokud k vám přijde, přivítejte ho). ¹¹Pozdravuje vás i Ježíš, který se jmenuje Justus. To jsou jediní z obřizky, Židé, kteří jsou mými spolupracovníky pro evangelium o Božím království, a byli mi velkou útěchou. ¹²Pozdravuje vás Epafros, který je jedním z vás, služebník Mesiáše Ježíše. Stále se za vás přimlouvá ve svých modlitbách, abyste obstáli ve zralém stavu a byli si plně jisti vším, co si Bůh přeje. ¹³Mohu vám o něm totiž dosvědčit, že pro vás, pro ty v Laodiceji a pro ty v Hierapoli, usilovně pra-

³⁹ z jeho pověření a jako zástupci jeho a jeho učení.

⁴⁰ Jediný Bůh je Otec ne méně než 1300krát v NZ a Bůh není nikde v Bibli definován jako Otec, Syn a Duch svatý – to znamená, že žádný text nikdy nemluví o "jednom Bohu, který se skládá z Otce, Syna a Ducha svatého". Všimněte si, že věroučná prohlášení většiny církví jsou v tomto případě pro Ježíše a Bibli cizí. Ježíš odmítl veškeré uctívání, kromě toho, které směřuje k jedinému Bohu Izraele, Bohu Ježíšovu.

⁴¹ Některé výskyty slova "Pán" mohou odkazovat buď na Pána Boha, Otce, nebo na Ježíše, pána Mesiáše. Bůh a Ježíš samozřejmě působí v dokonalé harmonii (Jn 10:30).

⁴² Odvolávejte se vždy na Ježíšova slova v Mt 19:28-29 a Pavlova v 1 Kor 6:2: "Nechápete, že svatí budou vládnout světu?" (Mt 19:28-29). Lk 19:11 a násl. je ideálním podobenstvím pro stanovení NZ smyslu Království jako především mesiášského Království, které bude inaugurováno při druhém Ježíšově příchodu (Zj 11:15-18; Mk

15:43; Lk 21:31). To sovšem vychází ze slibů a proroctví Dan. 7:18, 22, 27 a všech proroctví SZ (Sk 3:21). Pavel je varoval, že *nyní* nevládnou jako králové (1 Kor 4:8).

⁴³ pán Mesiáš, který se narodil v Betlémě (Lk 2:11). Jedná se o druhého pána (*adoni*, "můj pán") ze Ž 110:1, který je citován a na nějž se odkazuje daleko více než na kterýkoli jiný verš z hebrejské Bible. Tento verš poskytuje zastřešující, hvězdné svědectví o zásadním rozdílu mezi jediným Pánem Bohem, Otcem (Ježíš není ani jednou nazván Pán Bůh) a člověkem Mesiášem Ježíšem (1 Tim 2:5). *Adoni* ("můj pán") se ve SZ vyskytuje 195krát a nikdy neznamená Pán Bůh. Syn je nejen "pán Mesiáš" (Lk 2,11), ale také PÁNův (Jahvův) Mesiáš (Lk 2:26).

⁴⁴ To ovšem není mystifikace! Jedná se o rozvíjející se Boží a Mesiášův program nesmrtelnosti v Království shrnutý jako evangelium o Božím království, které zvěstoval Ježíš (Mk 1:14-15; Lk 4:43; Sk 19:8; 20:24-25; 28:23, 31 atd.).

cuje. ¹⁴Pozdravuje vás Lukáš,⁴⁵ milovaný lékař, a Démas. ¹⁵Vyřídte mé pozdravy bratřím

⁴⁵ Lukáš napsal více NZ než kterýkoli jiný pisatel (pokud předpokládáme, že Pavel nenapsal list Hebreům) a měl jedinečnou výsadu a zodpovědnost zaznamenat Kristův život a dějiny církve po nanebevzetí. Lukáš se snažil ukázat, že spásné evangelium o Božím království hlásal Ježíš a že přesně totéž evangelium o Božím království hlásal Pavel a další autoři NZ po Ježíšově odchodu do nebe (Lk 4:43; Sk 8:12; 14:22; 19:8; **20:24-25**; 28:23, 31).

Poznámka 1: Jediný Bůh (o *theos*: transliterace odráží moderní řeckou výslovnost), jediný pravý Bůh, Bůh Abrahamův, Izákův, Jákobův a Ježíšův. "Jediný, který má nesmrtelnost a kterého nikdo nevidí ani nikdy neviděl" (1 Tim 6:16). Bůh SZ rozhodně není trojjediným Bohem pozdějších církevních konciliů. "Bůh" (často "(ten) Bůh") znamená v NZ více než 1300krát Otce, jako ozvěna souhrnného vyjádření hebrejské Bible v Mal. 2:10, kde je jediný Bůh Stvořitel definován jako jediný Otec. Tisíce osobních zájmen v jednotném čísle definují Boha jako jediné božské Já/Osobu (srov. "Já jsem JHVH" a "Já JHVH" asi 215krát, plus tisíce dalších osobních zájmen v jednotném čísle definujících Boha). Toto pojetí je docela nekomplikované. Židé se ho vášnivě drží po celou dobu svých dějin a je jádrem židovské víry i dnes. Židé jsou právem rozhořčeni, že do jejich svatého Pisma byl zavlečen trojjediný Bůh. Unitární pohled na Boha byl zastáván Ježíšem, a proto je pro jeho následovníky závazný (Mk 12:29; Jn 17:3; 5:44). Jednoduchý koncept jednoho Boha, Otce, se stal beznadějně zmateným, když se pozdější "církevní otcové" snažili vysvětlit Boha z hlediska řeckých filozofických pojmů, které Ježíš a SZ neznali. Žalm 110:1 poskytuje klíč ke vztahu mezi jediným Bohem, Jahvem, a "mým pánem" (*adoni*). *Adoni* je vždy ne-božský titul, a to v každém ze 195 případů, kdy se ve SZ objevuje. Klamné velké počáteční písmeno u druhého pána v Ž 110:1 uvádí mnoho čtenářů v omyl. Mnozí komentátoři dokonce nesprávně uvádějí druhého pána jako "Pána" a uvádějí veřejnost v omyl tím, že druhým pánem je *Adonaj*, což není pravda! Ježíš je pán Mesiáš (Lk 2:11), nikoliv Pán Bůh, což by znamenalo dva, kteří jsou Bohem, a tedy dva Bohy. Přibližně v každém šestém verši ve SZ (17% veršů) se setkáte se slovem BŮH nebo jeho ekvivalentem. To je velmi často v řečtině "(ten) Bůh", tj. Jediný Bůh Izraele, nikoliv nějaký Bůh podle našeho výmy-

a sestrám v Laodiceji a Nymfě a církvi, která se schází v jejím domě. ¹⁶Až bude tento list

slu. Biskup N. T. Wright říká, že výrazem "(ten) Bůh" (nikoliv jen "Bůh") autoři NZ poskytovali "**v podstatě židovské monoteistické pojetí Boha**" (*Jesus and the People of God*, 1992, s. xiv-xv). Tuto pravdu výslovně uvádí Ježíš v Mk 12:29: "Pán, náš Bůh, je jeden Pán." (Mk 12:29). To není trinitární vyznání víry a zakladatel naší víry byl unitář. Ježíš nikdy nepovolil uctívání trojjediného Boha. V Bibli není žádný verš, kde by "Bůh" znamenal trojjediného Boha. V Bibli, když lidé říkali "BŮH" (JHVH, *Elohim*, *Adonai*, *theos*, asi 11 000 krát), žádný z těchto výroků o BOHU neznamenal trojjediného Boha. Pro inteligentní oddaný život a vztah k Bohu v duchu a pravdě je to první pravda, které je třeba se učit. Nesmí být hledajícím Boha a Ježíše odepřena.

Poznámka 7: Boží království ještě nezačalo na celém světě. K tomu dojde v budoucnu při 7. polnici (Zj 11:15-18). Křesťané však v rámci přípravy na toto Království byli vyňati ze zla současných světových systémů tím, že byli radikálně odděleni a odlišni. V tomto smyslu je mezinárodní tělo věřících, Boží Izrael (Gal 6:16; Fil 3:13), církev, Božím královstvím, královskou rodinou, která se připravuje na nadcházející celosvětovou Boží a Ježíšovu říši, až se Ježíš vrátí při svém velkolepém, viditelném návratu. Do tohoto budoucího příchodu Ježíše v moci a slávě musí být křesťané připraveni snášet utrpení. Uleví se a bude ukončeno, až věřící obdrží "osvobození a úlevy" při budoucím Ježíšově příchodu po velkém soužení (Mt 24:29nn; 2 Te 2:4-9). Věřící by v žádném případě neměli podlehnout kolosální lži, že Ježíšovo učení, včetně ovšem Matouše 24, Marka 13 a Lukáše 21, není určeno pro ně! Viz také 1 Tim. 6:3; 2 Jan 7-9.

Poznámka 8: Ježíš jako Boží obraz je ovšem druhým Adamem, nikoli Bohem (což by znamenalo dva Bohy, což není monoteismus) nebo stvořeným andělem. Předmětem diskuse je zde Mesiáš nadpřirozeně zplozený v Marii (Mt 1:18, 20; Lk 1:35). On je naplněním Boží moudrosti, plánovaný od počátku. Ježíš je zde jako vždy, člověk Mesiáš jako v 1 Tim 2:5.

Poznámka 9: Izrael byl také Božím prvorozeným (Ex 4:22). Jde o význam přednosti. Ježíš je nyní pod Bohem hlavou všeho stvoření a také tím předním z mrtvých, neboť je prvním člověkem, který byl vzkříšen ze smrti k nesmrtelnosti. Pouze Bůh má nesmrtelnost ze své podstaty (1 Tim 6:16). Ježíš, Boží Syn, byl obdařen nesmrtelno-

přečten mezi vámi, postarejte se, aby byl přečten také v laodicejské církvi, a dbejte, abyste přečetli také list z Laodiceje. ¹⁷Řekněte Archippovi: "Dávej pozor na službu, kterou jsi

dostal od Pána, abys ji vykonával plně tak, jak bys měl."

¹⁸Tento pozdrav je napsán mou vlastní rukou – Pavlovou. Pamatujte na mé věznění. Milost budiž s vámi.

1. TESALONICKÝM

1 Od Pavla, Silvána a Timotea sboru Tesalonických v Bohu Otci a panu Ježíši Mesiáši: Milost vám a pokoj.

²Stále za vás všechny děkujeme Bohu a zmiňujeme se o vás ve svých modlitbách. ³Stále si připomínáme vaše dílo víry, práci lásky a vytrvalost v naději¹ našeho Pána Ježíše Mesiáše před tváří našeho Boha, našeho Otce, ⁴uvědomující si, bratři a sestry milovaní Bohem, že si vás On vyvolil. ⁵Vždyť naše evangelium k vám přišlo nejen slovem, ale i mocí a duchem svatým a s pevným přesvědčením, jak si uvědomujete, jakými lidmi jsme byli mezi vámi ve prospěch vás. ⁶Stali jste se našimi a pánovými napodobiteli, když jste přijali slovo-evangelium mezi mnohým utrpením a s radostí svatého ducha. ⁷Díky tomu jste se stali vzorem všem věřícím v Makedonii a Achaji. ⁸Od vás totiž zaznělo evangelium-slovo pána nejen v Makedonii a Achaji, ale také všude, kde se rozšířila vaše víra v Boha, takže nemusíme nic říkat. ⁹Lidé si totiž vyprávějí, jak jste nás přijali a jak jste se od model obrátili k Bohu, abyste sloužili živému a pravému Bohu² ¹⁰a očekávali z nebes jeho Syna, kterého vzkřísil z mrtvých, Ježíše, jenž nás zachraňuje před přicházejícím hněvem.

2 ¹Vždyť sami víte, bratři a sestry, že naše návštěva u vás nebyla zbytečná. ²Ale přestože jsme předtím ve Filipech trpěli a byli týráni, jak je vám známo, měli jsme ve svém Bohu smělost hlásat vám Boží evangelium³ navzdory velkému odporu. ³Naše výzva totiž nevychází z omylu nebo nečistoty nebo z klamu, ⁴ale tak, jak jsme byli Bohem schváleni, aby nám bylo svěřeno evangelium, tak je i hlásáme, ne abychom se zalíbili lidem, ale Bohu, který zkoumá naše srdce. ⁵Nikdy jsme totiž nepřišli s lichotivými slovy, jak víte, ani jsme nejednali chamtivě – jak nám dosvědčuje Bůh – ⁶ani jsme nehledali slávu u lidí, ani u vás, ani u jiných, ačkoli jsme se mohli domáhat své autority Mesiášových apoštolů. ⁷Místo toho jsme k vám přišli v jemnosti, jako kojící matka pečuje o své vlastní děti. ⁸S takovou náklonností k vám jsme se s vámi dělili s potěšením nejen o Boží evangelium, ale i o sebe samé, protože jste se nám stali tak milými.

⁹Neboť pamatujete, bratři a sestry, na naši námahu a práci. Pracovali jsme ve dne v noci, abychom nikomu z vás nebyli na obtíž, a hlásali jsme vám Boží evangelium. ¹⁰Vy jste svědky, stejně jako Bůh, jak svatě, pozitivě a bezúhonně jsme si počínali vůči vám, kteří věříte. ¹¹Víte, jak jsme každého z vás

stí, když byl vzkříšen v neděli po svém pátečním ukřižování (Lk 24:21 atd). Všechny věci budou nakonec podřízeny jedinému Bohu, Otci (1 Kor 15:28).

¹ Naděje směřuje k druhému příchodu a naděje je pevným základem, na němž má být postavena láska a víra (Kol 1:4-5). Evangelium o příchodu Království definuje křesťanskou naději.

² Pavel prokazuje stejný přísný unitární mono-teismus jako Ježíš v Jan 17:3, kde Otec je "jedi-

ný pravý Bůh" a Mesiáš je jeho zástupcem, kterého pověřil.

³ "Boží evangelium", jediné pravé evangelium (také v. 8-9), se v textu vyskytuje osmkrát. Mk 1:14; Řím 1:1; 15:16 (rámuji knihu Římanům); 2 Kor 11:7; 1 Tes. 2:2, 8, 9; 1 Pet 4:17. To ukazuje na naprostou jednotu NZ založenou na jediném evangeliu o Království, jak je hlásal Ježíš (Mk 1:14-15; Lk 4:43; 8:11). Pavel také hlásal Boží království jako evangelium vždy (Sk 19:8; 20:24-25; 28:23, 30, 31).

napomínali, povzbuzovali a prosili jako otec své děti, ¹²abyste se chovali způsobem hodným Boha, který vás povolává do svého Království a slávy⁴

¹³Také neustále děkujeme Bohu, že když jste přijali Boží slovo,⁵ které jste od nás slyšeli, nepřijali jste je jako slovo lidské, ale jako to, čím skutečně je, jako slovo Boží, které přenáší svou energii na vás, kteří mu věříte.⁶ ¹⁴Vy jste se totiž, bratři a sestry, stali napodobiteli Božích církví v Mesiáši Ježíši v Judsku, protože jste od svých krajanů trpěli totéž, co oni od Židů, ¹⁵kterí zabili pána Ježíše i proroky a pronásledovali nás. Nelíbí se Bohu a stavějí se proti všem lidem, ¹⁶brání nám mluvit k pohanům, aby mohli být spaseni. Tak vždy naplňují míru svých hříchů, ale hněv na ně přišel až do konce.⁷

¹⁷My však, bratři a sestry, když jsme se od vás na krátkou dobu vzdálili – osobně, ale ne v duchu –, toužili jsme ještě více vidět vaše tváře. ¹⁸Chtěli jsme k vám přijít – já, Pavel, jsem se o to několikrát pokusil –, ale Satan nám v tom zabránil. ¹⁹Vždyť kdo je naší nadějí, radostí nebo korunou jásotu? Nejste to snad vy, v přítomnosti našeho Pána Ježíše při jeho příchodu?⁸ ²⁰Vždyť vy jste naše sláva a naše radost.

3 ¹Když jsme to už nemohli vydržet, usoudili jsme, že bude dobré zůstat v Aténách. ²Vyslali jsme Timotea, našeho bratra a spolupracovníka pro Boha v Mesiášově evangeliu, aby vás posílil a povzbudil ve víře, ³aby nikoho neznepokojovaly nynější útrapy. Vždyť víte, že jsme k tomu určeni. ⁴Jistě, když jsme byli s vámi, stále jsme vám předem říkali, že budeme trpět soužením, a jak víte, to se také

stalo. ⁵Proto jsem, když už jsem to nemohl snášet, vyslal, abych se přesvědčil o vaší víře, v obavě, že vás Pokušitel nějak zlákal a naše práce by byla marná.

⁶Nyní se však Timoteus vrátil z návštěvy u vás a přinesl nám dobrou zprávu o vaší víře a lásce a o tom, že na nás máte stále dobré vzpomínky a toužíte nás vidět, stejně jako my toužíme vidět vás. ⁷A tak jsme, bratři a sestry, ve všem našem soužení a trápení byli potěšeni vaší vírou. ⁸Nyní žijeme, pokud pevně stojíte v Pánu. ⁹Jak můžeme Bohu dostatečně poděkovat za všechnu radost, kterou se kvůli vám radujeme před naším Bohem? ¹⁰Noc i dnem se vroucně modlíme, abychom viděli vaše tváře a doplnili, co chybí ve vaší víře.

¹¹Nyní ať náš Bůh a Otec a Ježíš, náš pán, nasměruje naši cestu k vám. ¹²Kéž vám pán dá vzrůst a rozhojní vás v lásce k sobě navzájem a ke všem, tak jako my k vám, ¹³aby upevnil vaše srdce bezúhonná ve svatosti před naším Bohem a Otcem při příchodu⁹ našeho pána Ježíše se všemi jeho svatými.

4 ¹Nakonec vás tedy, bratři a sestry, prosíme a napomínáme v pánu Ježíši, abyste tak, jak jste od nás dostali návod, jak se chovat a líbit Bohu – tak, jak se chováte –, ještě více vynikali. ²Příkazy, které jsme vám dali skrze pána Ježíše, znáte. ³To je Boží vůle: abyste se stali svatými, abyste se zdržovali sexuální nemravnosti, ⁴aby každý z vás věděl, jak ovládat své tělo ve svatosti a cti, ⁵ne v naruživosti chtíce jako pohané, kteří neznají Boha. ⁶Nikdo ať v těchto věcech nezneužívá svého bratra ani mu neublíží, protože

⁴ Cílem a nadějí křesťanského života a víry je vládnout a kralovat v budoucím Božím království, které zavede Ježíš při svém příchodu (Dan 7:18, 22, 27; Mt 19:28; 1 Kor 6:2; Zj 5:9-10; 20:1-6; Lk 19:17).

⁵ Evangelium o Království (Mk 1:14-15).

⁶ Evangelium o Království je samotnou tvořivou Boží energií, a proto jakékoli ochuzení nebo omezení evangelia oslabuje celý křesťanský podnik. "Vyprané" evangelium nepřináší žádné ovoce. Evangelium o Království předává semeno nesmrtelnosti, díky němuž jsou křesťané znovu zrozeni (Jn 3:3; 1 Pet 1:23).

⁷ Přesně to řekl Ježíš v Jn 3:36. V Jn 12:48 je nepřijetí Ježíšových slov, nejen jeho smrti a vzkříšení, totéž jako odmítnutí Ježíše.

⁸ "Při jeho parousii", druhém příchodu.

⁹ Pavlova naděje a naděje novozákonních křesťanů je vždy zaměřena na budoucí viditelnou parousii, Ježíšův druhý příchod. Nikdy nepočítal s tím, že by byl s Kristem nezávisle na této ohromné události (4:17). To se tolik liší od současného, populárního pohledu na křesťanskou budoucnost.

1. TESALONICKÝM

Pán je mstitelem ve všech těchto věcech, jak jsme vám už dříve řekli a vážně vás varovali. ⁷Bůh nás totiž nepovolal k nečistotě, ale ke svatosti. ⁸Takže každý, kdo to odmítá, neodmítá člověka, ale Boha, který vám dává svého svatého ducha.

⁹O bratrské lásce vám nemusí nikdo psát, protože vy sami jste Bohem naučení milovat jeden druhého. ¹⁰A tuto lásku prokazuje všem bratřím a sestrám v celé Makedonii. Vyzýváme vás však, bratři a sestry, abyste se ještě více zdokonalovali, ¹¹abyste se vynasnažili vést klidný život a věnovat se svým vlastním záležitostem a pracovat vlastníma rukama, jak jsme vám přikázali. ¹²Tak se budete chovat slušně k nezúčastněným lidem a nebudete v nouzi.

¹³Nechceme, abyste nevěděli, bratři a sestry, o těch, kdo zesnuli, ¹⁰ abyste se nemoutili jako ostatní, kteří nemají naději. ¹⁴Protože věříme, že Ježíš zemřel a vstal z mrtvých, stejně tak Bůh přivede s Ježíšem a doprovodí ho ¹¹ ti, kdo v Ježíši zesnuli. ¹⁵Říkáme vám to pánovým slovem: My živí, kteří zůstáváme až do příchodu pána, nepředejdeme ty, kdo zesnuli. ¹⁶Neboť sám pán sestoupí z nebe s velitelským výkřikem, doprováze-

ným hlasem archanděla a Boží polnicí, a mrtví v Mesiáši vstanou první. ¹⁷Potom my, kteří jsme naživu a zůstáváme, budeme spolu s nimi uchvázeni ¹² v oblacích, abychom se setkali s Pánem v ovzduší. ¹³ Tak budeme s pánem navždy. ¹⁸Utěšujte se tedy navzájem těmito slovy.

5 ¹O časech a obdobích, bratři a sestry, vám není třeba nic psát. ²Dobře víte, že Pánův den přijde jako zloděj v noci. ³Když lidé říkají "pokoj a bezpečí", přijde na ně náhlá zkáza jako porodní bolesti na těhotnou ženu a neuniknou. ⁴Vy však, bratři a sestry, nejste v temnotě, aby vás den zastihl jako zloděj, ⁵protože jste všichni děti světla a děti dne. ¹⁴ Nepatříme noci ani temnotě, ⁶tak nespíme jako ostatní, ale bdíme a budme střizliví! ⁷Neboť ti, kdo spí, spí v noci, a ti, kdo se opíjejí, to dělají v noci. ⁸Protože však patříme ke dni, budme střizliví, oblékneme si pancíř víry a lásky a prilbu naděje na spásu. ⁹Bůh nás totiž neurčil pro svůj hněv, ale pro získání spásy skrze našeho pána Ježíše Mesiáše. ¹⁰On za nás zemřel, takže ať už bdíme, nebo spíme ve smrti, ¹⁵ budeme žít spolu

¹⁰ Smrt je v Ž 13:3 nazývána "spánkem smrti". Je to stav naprostého bezvědomí, který skončí teprve tehdy, až budou mrtví "probuzeni" ze spánku smrti při budoucím vzkříšení, až se Ježíš vrátí. Dan. 12:2 a Jan 11:11, 14 jsou jednoduché a rozhodující verše na toto důležité téma.

¹¹ Jak se to stane, je vysvětleno v následující větě. Mrtví v Kristu budou pozvednuti ze smrti a věřící, kteří přežijí, aniž by zemřeli, až do Ježíšova návratu, budou v jedné skupině uchvázeni, aby se setkali s Ježíšem, až sestoupí, aby všichni mohli doprovodit královskou osobnost na zemi, na kterou se vrátí, aby vládl v Jeruzalémě. "Být přiveden s Ježíšem předpokládá, že součástí tohoto procesu bude i povstání z mrtvých, v. 16" (*Expositor's Bible Commentary*, s. 276).

¹² Řecké sloveso *harpazo* zde znamená uchopit, chytit. Bylo zneužito k propagaci takzvaného "vytržení" před soužením, iluzorní události 7 let před druhým příchodem Ježíše v moci. Existuje pouze jeden Druhý příchod, nikoliv dva. V NZ se nevyskytuje podstatné jméno "vytržení". Uchváčení je zde součástí komplexu událostí, které nastanou při jediném viditelném Ježíšově návratu, aby

na zemi zřídil své království. Ježíš se vrátí na zem, aby na ní vládl (Zj 5:10; Dan 7:27). Neodchází znovu. Jeho příchod není "průjezd". Má "jednosměrnou" jízdenku na zem. Sedmá polnice ze Zj 11:15-18 je samozřejmě stejná událost jako poslední polnice z 1 Kor 15:52. V tomto případě se jedná o poslední polnici.

¹³ Jedná se ovšem o zachycení křesťanů, aby se setkali s královskou osobností, která je na cestě zpět na zem. "Proto se pán setká se svou církví. Nebude muset čekat, až se postaví na zem, ale ti, kdo jsou připraveni a 'očekávají svého pána, až se vrátí' (Lk 22:35-40), uslyší jeho volání polnice a 'vyjdou, aby se setkali se ženichem' (Mt 25:1, 6)" (*Cambridge Bible for Schools and Colleges*, s. 106).

¹⁴ osvícení spásnou pravdou evangelia. Spása není možná bez "nadšení pro pravdu, aby člověk mohl být spasen" (2 Tes 2:10).

¹⁵ To je důkaz o stavu mrtvých až do okamžiku vzkříšení. Jsou v bezvědomí ve spánku, nikoli již odměnění nebo potrestáni, což by celé schéma a program NZ uvedlo do zmatku.

1. TESALONICKÝM

s ním. ¹¹Tak se navzájem povzbuzujte a buďte se, jako to děláte vy.

¹²Prosíme vás, bratři a sestry, abyste uznávali ty, kdo mezi vámi pracují a jsou nad vámi v Pánu a napomínají vás. ¹³Važte si jich a ctěte je v lásce kvůli jejich práci. Buďte mezi sebou pokojní. ¹⁴Žádáme vás, bratři a sestry, abyste napomínali neukázněné, povzbuzovali sklíčené, podporovali slabé a byli trpěliví ke všem. ¹⁵Hleďte, aby nikdo nikomu neoplácel zlým za zlé, ale vždy hledejte to, co je dobré pro druhého i pro všechny. ¹⁶Vždy se radujte. ¹⁷Bez ustání se modlete. ¹⁸Za všechno děkujte, protože taková je Boží vůle v Mesiáši Ježíši pro vás. ¹⁹Neuhašujte ducha,

²⁰nepřehlížejte proroctví, ²¹ale všechno zkoumejte a pevně se držte toho, co je dobré. ²²Vyhýbejte se každé formě zla.

²³Sám Bůh pokoje ať vás učiní zcela svatými a ať je váš duch, duše i tělo¹⁶ zachováno bez poskvrny při příchodu našeho pána Ježíše Mesiáše. ²⁴Ten, který vás povolává, je věrný a učiní to.

²⁵Bratři a sestry, modlete se za nás.

²⁶Pozdravte všechny věřící svatým políbením. ²⁷Slavnostně vám v pánu přikazují, abyste tento list dali přečíst všem bratřím a sestrám. ²⁸Milost našeho pána Ježíše Mesiáše budiž s vámi.

2. TESALONICKÝM

1 ¹Od Pavla, Silvána a Timotea sboru Tesalonických v Bohu, našem Otci, a pánu Ježíši Mesiáši. ²Milost vám a pokoj od Boha Otce a pána Ježíše Mesiáše.

³Měli bychom za vás, bratři a sestry, stále děkovat Bohu, jak se sluší, protože vaše víra se rozrůstá a láska každého z vás k sobě navzájem roste. ⁴Proto o vás v Božích církvích s hrdostí mluvíme pro vaši vytrvalost a víru ve všech pronásledováních a souženích, která snášíte. ⁵To je důkazem spravedlivého Božího soudu, abyste byli uznáni za hodné Božího království, pro které nyní trpíte. ⁶Je spravedlivé, aby Bůh odplatil trápením těm, kdo vás trápí. ⁷Spolu s námi vám, kteří trpíte, poskytne úlevu, až se pán Ježíš zjeví z nebe se svými mocnými anděly v planoucím ohni,¹

⁸a vykoná trest² na těch, kdo neznají Boha a neposlušají evangelium našeho pána Ježíše. ⁹Ti podstoupí trest zkázy nadcházejícího věku, budou zavrženi z přítomnosti pána a slávy jeho moci, ¹⁰až v onen den přijde, aby byl oslaven ve svých svatých³ a aby mu vzdali obdiv všichni ti, kdo uvěřili, a vy jste uvěřili našemu svědectví o evangeliu. ¹¹S ohledem na to se za vás stále modlíme, aby vás náš Bůh shledal hodnými vašeho povolání a mocí naplnil každou vaši touhu po dobru a každý skutek víry, ¹²aby jméno našeho pána Ježíše bylo oslaveno ve vás a vy v něm podle milosti našeho Boha a pána Ježíše Mesiáše.

¹⁶ Tento jeden verš nemá sloužit jako "vědecká" analýza. "Duše" obvykle označuje celou osobnost, "duch" spíše mysl a intelekt. "Tělo" se často také vztahuje k celé osobě (Řím 12:1). Mezi duší a duchem není žádný podstatný rozdíl (Lk 1:46-47). Každé slovo má řadu významů. "Duše" nikdy neznamena nesmrtelnou duši, což je pohanická představa (viz na focusonthe kingdom.org naše brožura *What Happens When We Die?*, též česky *Co se děje, když zemřeme*).

¹ Je zřejmé, že Pavel věřil v jediný budoucí příchod (*parousii*, příchod) Ježíše. Není zde ani náznak "tajného" příchodu o 7 let dříve. V Pavlově pojetí je časovým bodem, do kterého musí křesťané snášet utrpení, veřejný příchod Ježíše v

moci a slávě, aby potrestal své nepřátele. To naprosto vylučuje dvojí druhý příchod. Pavlovy církve by očekávaly, že utrpení bude jejich údělem až do slavného příchodu Ježíše, který potrestá své nepřátele a odmění věrné.

² Jedná se o dobře známý (v obou zákonech) hrůzný Pánův den (Sof 1:14-18 atd.), v němž vylije svůj spravedlivý hněv na zlý svět, který se nepodřídil Ježíšovu učení. Lk 21:22 o této době hovoří jako o "dnech pomsty, v nichž se vše naplní".

³ Svatí budou oslavenými vládci a správci v Království spolu s Ježíšem (Lk 19:17; Zj 2:26-27; Dan 7:18, 22, 27: všechny národy "je budou poslouchat", RSV).

2 ¹V souvislosti s příchodem našeho pána Ježíše Mesiáše a naším shromážděním k němu vás, bratři a sestry, prosíme: ²Nenechte se rychle vyvést z míry ani znepokojit žádným "duchovním" vyjádřením, žádným poselstvím nebo dopisem, který by předstíral, že pochází od nás, a který by naznačoval, že Pánův den je bezprostředně blízko nebo že už nadešel.¹ ³Nenechte se nikým a ničím oklamat, protože než ten den přijde, musí nejprve nastat velká vzpoura a musí se objevit bezzákonný člověk, ten, který je určen

k záhubě. ⁴Ten se vyvyšuje nad všechno, co se nazývá Bůh, a nad všechno, co si lid drží v úctě. Nakonec se dokonce sám usadí² v Božím chrámu³ a bude o sobě tvrdit, že je Bůh⁴. ⁵Nevzpomínáte si, že jsem vám o tom všem říkával, když jsem byl ještě s vámi?⁵ ⁶Víte tedy, že v současnosti existuje moc, která ho zadržuje, aby nebyl odhalen před svým určeným časem. ⁷Mezitím už působí tajná energie nezákonnosti; ten, kdo ji nyní zadržuje, však v tom bude pokračovat, dokud nebude odstraněn z cesty. ⁸Tehdy se

¹ Je chyba tvrdit, že slíbený den buď nastal, nebo nastane, aniž by mu předcházely nějaké události. Oblíbená teorie vytržení "před soužením" je zde Pavlovými slovy odsouzena. Existuje pouze jeden budoucí Ježíšův druhý příchod.

² "Vniká do chrámu a usedá v něm... On osobně usedá na trůn v chrámu... Chrám, který Kristus očistil a v němž se modlili první křesťané, a stejně tak i sám Pavel, tento dům modlitby pro všechny lidi byl předmětem zájmu každé křesťanské církve" (Lange, *Commentary*, 2 Thessalonians, s. 128).

³ "Nejpřirozeněji je chápán jako skutečná budova a zásadní informace o budoucnosti v Jeruzalémě. Poznámka F. F. Bruce: "obraz zde představuje hmotnou svatyni". A *TDNT* ke Zj 11:1: "V tom případě máme zcela zřejmě uvažovat v termínech pozemského chrámu v Jeruzalémě" (sv. 4, s. 887). Chrám lze očekávat v Izraeli, protože tam bude stát ohavnost zpusťování (Mt 24:15; Mk 13:14) a Dan 9:27; 11:31 a 12:11 hovoří o přerušení obětního systému. Zj 11:1-2 podobně odkazuje na závěrečné tříapůlleté období soužení spojené s pošlapáváním (viz Zach 12:3, LXX), které Ježíš cituje také v Lk 21:24. Zj 11:2 je odkazem na Dan. 8:11-13, kde je svatyně stržena. Srov. Iz 63:18; Ž 79:1 o posledním období násilí před příchodem Království. Když Pavel poprvé představuje církev nebo jednotlivé věřící jako "chrám", nepoužívá určitý člen. Církev je "chrám Boží".

⁴ Pavel zde naráží na Dan. 11:36, kde je popsán poslední zlý král severu. Ježíš mluvil o ohavnosti zpusťování, která stojí tam, kde by neměla (Mk 13:14), tj. usazuje se na svatém místě (Mt 24:15). Dan. 12:11, důležitý klíč k definici Ohavnosti zpusťování, nás informuje, že od zjevení Ohavnosti zpusťování uplyne asi tři a půl roku až do konce vidění, které je ve znamení vzkříšení mrtvých, kteří v současné době spí v prachu země a pro-

budí se, aby obdrželi své dědictví v Království a "život věku" (Dan 12,2). Tento Život nadcházejícího věku se ve NZ objevuje asi 49krát, jde o život, který má být získán vzkříšením (nebo proměnou ještě za života, pokud člověk v době Ježíšova návratu ještě žije).

⁵ Pavel strávil založením církve v Tesalonice snad jen několik týdnů, ale jeho učení o "čase konce" a důležitém sledu událostí, které povedou k Ježíšovu návratu, pro něj bylo nesmírně důležité a často se o něm diskutovalo. Zásadní význam těchto informací, které se podobají Ježíšově slavné Olivetské řeči v Mt 24, Mk 13 a Lk 21, musí věřící správně pochopit a předávat je dalším generacím, dokud nedojde k vrcholné události druhého příchodu. Opakované falešné a neúspěšné určování data nejenže rozprodalo miliony knih, ale má tendenci uvrhnout celé téma do nevalné pověsti. Je zcela jasné, že Ježíš se v budoucnu vrátí pouze jednou. Takzvané vytržení "PŘED soužením" je vymyšlené a nikde se v NZ nevyskytuje. Zvláště nápadná je jeho naprostá absence v pečlivém sledu událostí, který Ježíš uvádí v Mt 24 (a paralelách). Nezapomeňte, že mylná teorie předpokládá jak vytržení, tak vzkříšení mrtvých svatých před začátkem Velkého soužení. O této obrovské události, tedy o vytržení a vzkříšení před soužením, se Ježíš nikdy nezmiňuje. Jediný příchod, který uznává, se odehraje po Velkém soužení (Mt 24:29-31). Když někteří říkají, že Ježíš v Mt 24 mluvil k Židům, naznačují tím, že žádná Ježíšova slova nejsou určena nám! Všichni víme, že Ježíšovi učedníci byli Židé, ale měli bychom vědět, že Ježíšova slova jsou určena všem věřícím až do konce světa (srov. Jn 12:44nn; 2 Jn 7-9 pro důrazné varování). Jestliže Mt 24 není adresován nám, pak není pro nás určeno ani kázání na hoře, které bylo rovněž proneseno Ježíšovým židovským učedníkům?

zjeví ten bezzákonný, ten, kterého pán Ježíš zničí dechem svých úst a vyhladí leskem svého příchodu.⁶ ⁹Ten bezzákonný uspořádá svůj vlastní "příchod", přičemž mu bude pomáhat satanova moc. Bude doprovázen nejrozumnějšími schopnostmi, zázraky a úžasnými, ale klamnými projevy Satanovy moci. ¹⁰Jeho podvody zcela ošálí ty, kdo jsou na cestě do záhuby, jako trest za to, že odmítli pěstovat vášeň pro pravdu, která by jim zajišťovala spásu.⁷ ¹¹Kvůli tomu na ně Bůh vypustí energii klamu, aby uvěřili tomu, co je falešné. ¹²V důsledku toho dopadne rozsudek na ty, kdo se rozhodli nevěřit pravdě, ale zalíbila se jim špatnost.

¹³Ale za vás, bratry a sestry milované Pánem, máme Bohu stále děkovat, protože vás Bůh od počátku vyvolil, abyste byli spaseni tím, že se stanete svatými skrze ducha a vírou v pravdu. ¹⁴K tomu vás povolal skrze naše evangelium, abyste se mohli podílet na budoucí slávě⁸ našeho pána Ježíše Mesiáše. ¹⁵Proto, bratři a sestry, stůjte pevně a držte se zvyklostí, kterým jsme vás vyučovali, ať už ústním poselstvím, nebo naším dopisem.

¹⁶Nyní ať sám náš pán Ježíš Mesiáš a Bůh, náš Otec,⁹ který si nás zamiloval a dal nám útěchu s ohledem na nadcházející věk a dobrou naději skrze milost, ¹⁷povzbuzuje posiluje vaše srdce v každém dobrém díle a slově.

3 ¹A konečně, bratři a sestry, modlete se za nás, aby se Pánovo evangelium-slovo rychle šířilo a bylo oslaveno, jako se to stalo u vás, ²a abychom byli vysvobozeni od zvrácených a zlých lidí, protože ne každý má víru. ³Věrný je však Pán, který vás bude posilovat a chránit před tím Zlým. ⁴Máme ohledně vás důvěru v Pána, že děláte a budete dělat, co vám přikazujeme. ⁵Kéž Pán usměrní vaše srdce k lásce k Bohu a k vytrvalosti Mesiáše.

⁶Přikazujeme vám, bratři a sestry, ve jménu našeho Pána Ježíše Mesiáše, abyste se vyhýbali všem bratrům a sestrám, kteří žijí neukázněným životem, a ne podle tradice, kterou jste se od nás naučili. ⁷Víte, že byste nás měli napodobovat, protože my jsme se mezi vámi nechovali neukázněně, ⁸ani jsme nikomu nejedli jídlo bez placení. Místo toho jsme s prací a námahou pracovali dnem i nocí, abychom nikomu z vás nebyli na obtíž. ⁹Ne proto, že bychom na to neměli právo, ale proto, abychom obětovali sami sebe jako příklad, který byste měli napodobovat. ¹⁰Ještě když jsme byli s vámi, dávali jsme vám tento příkaz: Kdo nechce pracovat, ať nejí. ¹¹Slyšeli jsme totiž, že někteří z vás žijí neukázněným životem, nepracují, ale pletou se do cizích záležitostí. ¹²Těmto lidem přikazujeme a napomínáme je v pánu Ježíši Mesiáši, aby pokojně pracovali a vydělávali si na vlastní

⁶ Pavel nám v souvislosti s proroctvím předává zásadní pochopení. Cituje z Iz 11:4 a kontext všech Pavlových citátů je třeba podrobně studovat. Má se objevit asyrský nepřítel Boha a Božího lidu, včetně izraelského národa. Je nazván "Asyřan", což poukazuje na jeho původ na Blízkém východě, nikoli v Evropě! (Evropa není předmětem biblického proroctví.) Mesiáš v Mich. 5:5-6 je tím, kdo při svém příchodu vysvobodí Izrael od vpádu Asyřana. Tento pojem může zahrnovat zeměpisné oblasti, jako je starověká Asýrie, Babylon, Persie (viz Ezd 6:22, kde je perský král nazýván asyrským králem) a Sýrie. Zach 5 mluví o budoucím obchodním podniku v oblasti Nimrodovy země (viz Gn 10:9-11). Zach 12:3 v LXX hovoří o strašlivém vpádu do Izraele, o pošlapání Jeruzaléma a o tom, že se mu národy budou pošklebovat (další ref. je v Zach 13:8-9; 14:1-2).

Lk 21:24 cituje Ježíš ze Zach 12:3 v LXX a Ježíš se na tento verš znovu odvolává ve Zj 11:2-3. Až přijde Mesiáš, zachrání Izrael před asyrským antikristem (králem severu z Dan 11). Asyřan bude zničen v jezeře ohně a síry (Iz 30: 33).

⁷ Nenahraditelnou vlastností potřebnou ke spáse je "láska k pravdě" o všem, co Ježíš a apoštolové učili jako víru. Nemilovat tuto pravdu se rovná bezbožnosti (v. 12). To je více než etika; zahrnuje to víru ve veškeré Ježíšovo učení.

⁸ "Sláva" je synonymem pro budoucí Království, které má být zjeveno při druhém Ježíšově příchodu.

⁹ Jedná se o jednu ze 1300 zmínek o Bohu jako Otci v NZ. To je masivní důkaz unitárního, netrojičného chápání monoteismu, které sdílejí všichni bibličtí autoři.

1. TIMOTEOVI

obživu. ¹³Vy však, bratři a sestry, neustávejte v konání toho, co je správné.

¹⁴Jestliže někdo neposlouchá naše poselství v tomto dopise, všímejte si ho a nestýkejte se s ním, aby se zastyděl. ¹⁵Nepovažujte ho však za nepřítele, ale stále ho napomínejte jako bratra.

¹⁶Kéž vám sám Pán pokoje dá pokoj ve všech dobách a na všech cestách. Pán ať je s vámi všemi.

¹⁷Já, Pavel, píši tento pozdrav vlastní rukou, což je mým znamením v každém dopise. ¹⁸Milost našeho pána Ježíše Mesiáše ať je s vámi všemi.

1. TIMOTEOVI

1 ¹Od Pavla, apoštola Mesiáše Ježíše z příkazu Boha, našeho Spasitele, a Mesiáše Ježíše, naší naděje, ²Timoteovi, mému opravdovému dítěti ve víře: Milost, milosrdenství a pokoj od Boha Otce a Mesiáše Ježíše, našeho pána.¹

³Jak jsem tě naléhavě žádal, když jsem odcházel do Makedonie, zůstaň v Efezu, abys některým lidem přikázal, aby neučili falešné nauky, ⁴ani aby nepřejímali mýty a nekonečné rodokmeny. Ti jen prosazují prázdné spekulace, a ne Boží plán nesmrtelnosti, který působí skrze víru. ⁵Předmětem našeho učení je však láska, kterou plodí čisté srdce, dobré svědomí a opravdová víra. ⁶Někteří se od nich odvrátili a zabředli do nesmyslných diskusí. ⁷Chtějí být učiteli Zákona, ale nerozumějí ani tomu, co říkají, ani předmětu, na kterém sebestiše trvají.

⁸Nuže, víme, že Zákon je dobrý, pokud ho člověk uplatňuje oprávněně. ⁹Uvědomujeme si, že Zákon není určen pro bezúhonného člověka, ale pro bezzákonné a vzpurné lidi, pro bezbožníky a hříšníky, pro nesvaté a neuctivé, pro ty, kdo zabíjejí své otce nebo

matky, pro vrahy, ¹⁰pro sexuálně nemravné, homosexuály, únosce, lháře, křivopřísežníky a cokoli dalšího, co odporuje učení o zdravém životě. ¹¹Toto učení je založeno na evangeliu slávy blaženého Boha, které mi bylo svěřeno.

¹²Děkuji Mesiáši Ježíši, našemu pánu,² který mě zmocnil, protože mě považoval za věrného a pověřil mě službou – ¹³ačkoli jsem byl dříve rouhačem, pronásledovatelem a násilníkem. Přesto se mi dostalo milosrdenství, protože jsem jednal z nevědomosti a nevíry, ¹⁴a milost našeho pána mě zaplavila spolu s vírou a láskou, které jsou v Mesiáši Ježíši.³ ¹⁵Tento výrok je důvěryhodný a zaslouží si, aby byl plně přijat: "Mesiáš Ježíš přišel na svět, aby zachránil hříšníky" - a já jsem ten nejhorší z nich! ¹⁶Ale právě proto jsem obdržel milost, aby na mně jako na nejhorším z hříšníků Mesiáš Ježíš ukázal svou nesmírnou trpělivost jako příklad pro ty, kdo v něho uvěří pro život nadcházejícího věku.⁴ ¹⁷Králi věků, nesmrtelnému a neviditelnému, tomu jedinému, jenž je Bůh,⁵ budiž čest a sláva na věky věků! Amen.

¹ Pavlova unitářská víra se opakuje na samém začátku jeho listů. Bůh je Otec (jako asi 1300krát v NZ) a Ježíš je můj/náš pán ze Ž 110:1, kde *adoni* (195krát ve SZ) není nikdy titulem Božství. Ježíš je pán Mesiáš (Lk 2:11), nikoliv Pán Bůh – což by znamenalo dva bohy!

² Pavel se jistě někdy modlil k Ježíši, přičemž důkuvzdání je jednou z forem modlitby. To bylo Ježíšem povoleno v Jn 14:14 (ne v KJV).

³ Víra, kterou Pavel popisuje, je stejná víra, jaká byla u Ježíše. Nejenže věříme v Ježíše; musíme mít stejnou víru jako on, což znamená poslušnost vůči němu a jeho slovům/evangelium o Království. Viz varování v 1. Tim. 6:3; 2 Jan 7-9.

⁴ Nadcházející věk je budoucí věk Božího království, které bude slavnostně otevřeno po celém světě, až se Ježíš vrátí a usedne na Davidův trůn v Jeruzalémě. Nahradí "nynější zlý věk" (Gal 1:4), který je pod vládou satana, jenž je "bohem tohoto světového systému" (2 Kor 4:4).

⁵ Typický unitářský, netrinitářský výrok o tom, kdo je jediný Bůh. Přesně odráží židovské dědictví Pavla a všech autorů NZ. Mal. 2:10 shrnuje toto jednoduché vyznání víry: "Což nemáme všichni jednoho Otce? Nestvořil nás jeden Bůh?" Bůh a Otec jsou ekvivalenty, což platí o 1300 výskytech v NZ. V Dan. 3:17 LXX se mladíci odvolávali na "našeho jediného PÁNA" a Ježíš v Mk 12:29 po-

¹⁸Timoteji, mé dítě, předávám ti toto poučení v souladu s proroctvími, která o tobě byla dříve vyřčena, abys skrze tato proroctví sváděl dobrý boj. ¹⁹Aby se ti to dařilo, musíš si uchovávat víru a dobré svědomí. Někteří je odvrhli a utrpěli ztroskotání víry. ²⁰Mezi nimi jsou i Hymenaios a Alexandr, které jsem vydal Satanovi, aby byli ukáznění a nerouhali se.

2 ¹Především tedy naléhavě žádám, aby se za všechny konaly prosby, modlitby, přímlyvy a díkůvzdání, ²za krále a všechny, kdo mají pravomoc, abychom mohli vést klidný a pokojný život ve vši zbožnosti a důstojnosti. ³Tyto modlitby jsou dobré a příjemné Bohu, našemu Spasiteli, ⁴neboť On si přeje, aby všichni lidé byli spaseni a došli k poznání pravdy⁶ - ⁵totiž, že existuje jeden Bůh a jeden prostředník mezi tímto jedním Bohem a lidstvem, Mesiáš Ježíš, který sám je člověk. ⁶On dal sám sebe jako výkupné za všechny, jako svědectví v určený čas. ⁷K tomu jsem byl ustanoven hlasatelem a apoštolem - říkám pravdu, nelžu - a učitelem pohanů k víře a k pravdě. ⁸Chci tedy, aby se muži na každém místě modlili a zvedali přitom svaté ruce bez hněvu a hádek.

⁹Také ženy by se měly oblékat vhodně, skromně a slušně. Jejich krásou by neměly být složité účesy, zlato, perly nebo drahé šaty, ¹⁰ale dobré skutky, jak se sluší na ženy, které tvrdí, že jsou Božími ctitelkami. ¹¹Žena by se měla učit tiše⁷ s plnou podřízeností.

tvrdil unitární vyznání Izraele v naprosté shodě s židovským učencem prvního století.

⁶ Poznání pravdy má za svůj rámec unitární výrok, který následuje a v němž je definice jediného Boha a Ježíše křišťálově jasná, podle vzoru stanoveného zastřešujícím textem Ž 110:1, jímž se řídí NZ.

⁷ Tento text nesmí být v rozporu s dřívějším pokynem v 1 Kor 11:5, že ženy se mohou "modlit a prorokovat" (tj. povzbuzovat a vzdělávat), pokud to dělají vhodným způsobem.

⁸ Biskupové, pastoři a starší mají v NZ stejnou funkci. Jedná se o různé způsoby označení představených a učitelů církve.

⁹ Pavel nezatěžoval ženy odpovědností za vedení církevních skupin. Vedoucí úlohu omezuje na

¹²Ženě však nedovoluji, aby vyučovala muže nebo nad ním vládla; místo toho má být tichá. ¹³Nejdříve byl totiž stvořen Adam a pak Eva. ¹⁴A Adam nebyl oklamán, ale žena, protože byla zcela oklamána, upadla do hříchu. ¹⁵Ona však bude zachráněna plozením dětí, pokud setrvá ve víře, lásce a svatosti se sebeovládáním.

3 ¹Toto úsloví je důvěryhodné: "Pokud někdo usi-uje o postavení staršího⁸, touží po vznešeném díle." ²Starší tedy musí být bezúhonný, manžel⁹ jedné ženy, zdrženlivý, rozvážný, úctyhodný, pohostinný, schopný učitel, ³ne opilec, ne násilník, ale jemný, pokojný, bez lásky k penězům. ⁴Svou domácnost by měl vést dovedně, své děti by měl mít pod kontrolou ve vši důstojnosti. ⁵Pokud však někdo neumí vést svou vlastní domácnost, jak se bude starat o Boží církev? ⁶Nesmí být nově obrácený, jinak by se mohl stát zpupným a upadnout do odsouzení, které si přivodil Dábel.¹⁰ **7** Musí mít také dobrou pověst u lidí zvenčí, aby neupadl v nevážnost a do Dáblovy pasti.

⁸Stejně tak diakoni mají být čestní, ne pokrytci, nemají nadměrně pít,¹¹ nemají být chamtiví, ⁹mají se s čistým svědomím držet zjevených pravd víry. ¹⁰Také oni musí být nejprve vyzkoušeni, a pokud se osvědčí jako bezúhonní, ať slouží jako diakoni. ¹¹Také jejich manželky musí být počestné, ne pomlouvачné, střídme a ve všem věrné. ¹²Diakoni musí být manželi jedné ženy a musí doved-

osoby, které jsou manželi jedné ženy. To ovšem znamená, pokud jsou manželé, což by běžně platilo. Pavel uznával, že muž žijící v celibátu je pro službu naprosto způsobilý, a Pavel sám zřejmě ženatý nebyl.

¹⁰ Ukazuje, že Dábel uplatnil svobodnou vůli a vzbouřil se proti Bohu. Byl odsouzen za svou vzpouru (Gn 3:14-15; Řím 16:20; Zj 20:2-3).

¹¹ Přbytek alkoholu je v Písmu odsuzován, ale ne alkohol (víno a silné nápoje) jako takový. Mezi opilstvím a vhodným užíváním alkoholu při oslavách a Pánově večeři je obrovský rozdíl. Ježíš proměnil 120 litrů vody ve víno pro účely oslavy na svatbě. Takzvané "hnutí střídmosti" bylo ve skutečnosti hnutím prohibičním, které šlo nad rámec Písma.

ně vést své děti i svou vlastní domácnost. ¹³Ti, kdo dobře slouží jako diakoni, si totiž získávají dobré postavení a velkou důvěru ve víře, která je v Mesiáši Ježíši.

¹⁴Píši ti tyto pokyny a doufám, že k tobě brzy přijdu. ¹⁵Pokud se však zdržím, budeš vědět, jak se máš chovat v Boží domácnosti, kterou je církev živého Boha, opora a základ pravdy. ¹⁶A zcela jistě je zjevení zbožnosti veliké: ten, který¹² se objevil jako člověk, byl ospravedlněn v duchu, viděn anděly, zvěstován mezi pohany, uvěřeno v něj ve světě, vzat do slávy.

4 ¹Duch však výslovně říká, že v pozdějších dobách někteří odpadnou od víry a budou se zabývat lživými duchy a naukami šířenými démony,¹³ za to skrze pokrytectví lhářů, jejichž svědomí je spáleno. ²Tito lidé zakazují manželství a požadují zdrženlivost od pokrmů, které Bůh stvořil, aby je s díky přijímali ti, kdo věří a znají pravdu. ⁴Všechno, co Bůh stvořil, je totiž dobré a nic by nemělo být zavržováno¹⁴, pokud je přijímáno s díkůvzdáním, ⁵protože je to posvěceno Božím slovem a modlitbou.

⁶Když na to budeš bratry a sestry upozorňovat, budeš dobrým služebníkem Mesiáše Ježíše, živěným slovy víry a zdravého učení, které jsi následoval. ⁷Ale odmítej mít cokoli společného s bezbožnými a pošetilými mýty. Spíše se cvič ve zbožnosti, ⁸protože tělesný trénink má sice nějaký užitek, ale zbožnost je prospěšná v každém ohledu, protože skýtlá slib pro nynější život i pro život nadcházející. ⁹Tento výrok je důvěryhodný a zaslouží si, aby byl plně přijímán. ¹⁰Ve skutečnosti se o to snažíme a usilujeme, protože jsme svou nadějí vložili v živého Boha, který je Spasitelem všech lidí, zvláště věřících.

¹¹Přikazuj a vyučuj tyto věci. ¹²Nedovol, aby se na tebe někdo díval svrchu kvůli tvému mládí, ale dávej věřícím příklad svou řečí, chováním, láskou, vírou a čistotou. ¹³Než přijdu, tak věnuj pozornost veřejnému čtení Písma, napomínání a vyučování. ¹⁴A nezanedbávej svůj duchovní dar, který ti byl dán spolu s prorockými slovy, když na tebe starší vložili ruce. ¹⁵Na těchto věcech usilovně pracuj, věnuj se jim, aby tvůj pokrok byl každému viditelný. ¹⁶Bud' svědomitý ve svém životě i ve svém učení. Vytrvávej při těchto věcech, protože když tak budeš činit, zachrániš sebe i ty, kdo tě poslouchají.

5 ¹Se starším mužem nemluv přísně, ale vybízej ho jako otce. S mladšími muži mluv jako s bratry, ²se staršími ženami jako s matkami a s mladšími ženami jako se šestrami, a to s naprostou čistotou.

³Cti a podporuj vdovy, které jsou skutečně v nouzi. ⁴Má-li však vdova děti nebo vnoučata, měli by se naučit plnit povinnosti nejprve vůči vlastní rodině a splácet rodičům, protože to je Bohu milé. ⁵Vdova, která je skutečně v nouzi a zůstala úplně sama, vkládá svou naději na Boha a dnem i nocí setrvává v prosbách a modlitbách. ⁶Ale vdova, která žije pro své potěšení, je mrtvá ještě během svého života. ⁷Tyto věci stále nařizuj, aby nikdo nemohl být obviňován. ⁸Jestliže však někdo nezaopatřuje své příbuzné, zvláště svou rodinu, zapřel víru a je horší než nevěřící.

⁹Žádná vdova by neměla být zařazena na seznam podporovaných, pokud jí není alespoň šedesát let a nebyla ženou jednoho muže.¹⁵ ¹⁰Musí být pověstná dobrými skutky – to znamená, že dobře vychovala své děti, projevovala pohostinnost, umývala nohy¹⁶

¹² KJV zde vychází z poškozeného rukopisu a čte "Bůh se zjevil...". V řečtině je "ten, který se zjevil...", což odkazuje na Ježíše jako Božího Syna, jak je definován v Lukášovi 1:35.

¹³ Tj. učení pocházející z myslí démonů, nadpřirozených osobností.

¹⁴ Ježíš zduchovněl zákony o jídle, "očistil všechny pokrmy", jak ukazuje Markova poznámka v Mk 7:19: "Takto mluvil Ježíš, když očišťoval

všechny pokrmy". Podobně Pavel, mluvící jako Žid a křesťan, považoval zákony o jídle z Lev 11 za překonané (viz Řím 14:14, 20; 1 Kor 9:20-21). Jejich opětovné zavedení by znamenalo postavit bariéru mezi Židy a pohany, která byla v Kristu odstraněna (Ef 2:14; Kol 2:16-17; Gal 4:10).

¹⁵ Tj. byla řádně provdána.

¹⁶ Odkaz na skutky služby prokázané křesťanům.

svatým, pomáhala těm, kteří byli v nouzi – věnovala se každému dobrému dílu. ¹¹Mladší vdovy však do seznamu nezařazuj, protože pokud je od Mesiáše odvede smyslná touha, chtějí se vdát ¹²a dočkají se odsouzení za porušení původního slibu.¹⁷ ¹³Zároveň se také mohou naučit být líné a chodit od domu k domu. Nejenže jsou líné, ale jsou také pomlouvačné a dotěrné a říkají věci, které by říkat neměly. ¹⁴Proto chci, aby se mladší ženy vdávaly, vychovávaly děti, vedly své domácnosti a nedaly protivníkovi příležitost nás obviňovat. ¹⁵Některé totiž už zbloudily, aby následovaly Satana. ¹⁶Má-li některá věřící žena v rodině vdovy, ať jim pomáhá a církve ať není zatěžována, aby mohla pomáhat vdovám, které to skutečně potřebují.

¹⁷Starší, kteří dobře vedou, by měli být považováni za hodné dvojnásobné cti a finanční náhrady, zvláště ti, kteří usilovně kážou a učí. ¹⁸Vždyť Písmo říká: "Nedávej volovi náhubek, když mlátí obilí," a "Dělník si zaslouží svou mzdu." ¹⁹Nepřijímej obvinění proti staršímu, pokud není podloženo dvěma nebo třemi svědky. ²⁰Veřejně kárej ty starší, kteří setrvávají v hříchu, aby se báli i ostatní. ²¹Slavnostně tě zavazují v přítomnosti Boha a Mesiáše Ježíše a vyvolených andělů, abys tyto příkazy plnil bez předsudků a jakéhokoli zvýhodňování. ²²Nebud' příliš ukvapený, abys někoho ustanovil a podílel se tak na hříších druhých. Uchovávej se v čistotě.

²³Přestaň pít jen vodu, ale pij trochu vína kvůli svému žaludku a častým nemocem.

²⁴Hříchy některých lidí jsou zjevné, předbíhají je a vedou k soudu. Hříchy jiných jdou za nimi. ²⁵Stejně tak jsou zjevné dobré skutky a ty, které zjevné nejsou, nemohou zůstat skryty.

6 ¹Všichni, kdo jsou pod jhem jako služebníci, mají považovat své pány za hodné veškeré úcty, aby se nepomlouvalo Boží jmé-

no a Jeho učení. ²A ti, kdo mají pány, kteří jsou věřící, by jim neměli prokazovat méně úcty, protože jsou to bratři, ale měli by jim sloužit ještě svědomitěji, protože ti, kdo mají prospěch z jejich služby, jsou věřící a chovají se k nim s láskou. To vše vyučuj a k tomu povzbuzuj.

³Jestliže někdo vyučuje jiné nauky a ne-souhlasí s uzdravujícími slovy, totiž s učení, které dal náš pán Ježíš Mesiáš,¹⁸ a tedy s učení, které prosazuje zbožnost, ⁴je domýšlivý, ničemu nerozumí, ale má nezdravý zájem na sporech a hádkách o slova. To vede k závisti, nesvárům, pomlouvám, zlým podezřením ⁵a neustálým neshodám mezi lidmi, jejichž mysl je zkažená, kteří jsou zbaveni pravdy a kteří si představují, že zbožnost je prostředkem k finančnímu zisku. ⁶Avšak zbožnost spolu se spokojeností je velký zisk. ⁷Nic jsme si totiž na svět nepřinesli, takže si nic nemůžeme odnést. ⁸Máme-li však jídlo a přístřeší, máme s tím být spokojeni. ⁹Ti, kdo chtějí zbohatnout, však upadají do pokušení, do léčky a do mnoha pošetilých a škodlivých tužeb, které vrhají lidi do záhuby a zkázy. ¹⁰Láska k penězům je totiž kořenem všeho zla a touhou po nich se někteří odchýlili od víry a probodli se mnoha bolestmi.

¹¹Ty však, člověče Boží, od těchto věcí utíkej, místo toho usiluj o spravedlnost, zbožnost, víru, lásku, vytrvalost a laskavost. ¹²Vybojuj dobrý boj pro víru. Chop se života nadcházejícího věku, k němuž jsi byl pozván a k němuž ses před mnoha svědky veřejně a dobře přihlásil. ¹³V přítomnosti Boha, který dává život všemu, a Mesiáše Ježíše, který vykonal své dobré vyznání před Pontským Pilátem, ti ukládám, ¹⁴abys bez viny a bez úhony plnil tento příkaz až do příchodu našeho Pána Ježíše Mesiáše, ¹⁵kterého Bůh přivede v pravý čas. On je požehnaný a jediný vládce, Král králů a Pán pánů. ¹⁶On jediný má nesmrtelnost¹⁹ a žije v nedosažitelném

¹⁷ Možné významy jsou původní křesťanská víra nebo slib, že se nevzdá.

¹⁸ Všechno v NZ, samotná spása, závisí na našem přilnutí k Ježíši tím, že věříme a praktikujeme jeho učení (J 7:16), shrnuté jako evangelium o Království (Mk 1:14-15; Mt 13:19). Hlav-

ním cílem Dábla je zabránit lidem věřit slovům evangelia o Království (Lk 8:11-12; Mk 4:11-12).

¹⁹ Otec je v NZ 1300krát nazýván jediným Bohem. On jediný má nesmrtelnost ze své podstaty. Bůh se nemůže narodit ani zemřít. Bůh udělil nesmrtelnost Ježíši a slibuje nesmrtelnost

světla a žádný člověk ho neviděl ani nemůže vidět. Jemu budiž čest a vláda na věky! Amen.

¹⁷Těm, kdo jsou v tomto věku bohatí, prikazuji, aby nebyli domýšliví a nespolehali na nejistotu hmotného bohatství, ale aby svou nadějí upínali k Bohu, který nás bohatě zásobuje vším, z čeho se můžeme těšit. ¹⁸Poučuj je, aby konali dobro, byli bohatí dobrými skutky a štedří a dělili se s

ostatními. ¹⁹Tak pro sebe budou ukládat poklad jako pevný základ pro nadcházející věk, a tak se chopí života, který je skutečně životem.

²⁰Timoteji, střež, co ti bylo svěřeno, vyhýbej se rouhavým řečem a rozporům onoho systému "poznání", jak je lživě nazýván. ²¹Jeho hlásáním se někteří lidé odchýlili od víry. Milost budiž s tebou.

2. TIMOTEOVI

1 ¹Od Pavla, apoštola Mesiáše Ježíše z Boží vůle, abych předával slib života v Mesiáši Ježíši, ²Timoteovi, mému milovanému duchovnímu synu: Milost, milosrdenství a pokoj od Boha, který je Otec¹ a od Mesiáše Ježíše, našeho pána².

³Děkuji Bohu, jemuž sloužím s čistým svědomím jako moji předkové, když na tebe neustále vzpomínám ve svých modlitbách dnem i nocí. ⁴Připomínám si tvé slzy a toužím tě spatřit, abych byl naplněn radostí. ⁵Také vzpomínám na opravdovou víru, která žila nejprve ve tvé babičce Lois, potom ve tvé matce Eunice, a jsem přesvědčen, že je i v tobě. ⁶Proto ti připomínám, abys uchovával plamen Božího daru, který je v tobě skrze vkládání mých rukou. ⁷Bůh nám totiž nedal ducha bázlivosti, ale ducha moci, lásky a zdravé mysli.

⁸Tak se nikdy nestyd' za evangelium-svědectví našeho Pána ani za mne, jeho vězně. Místo toho se mnou sdílej utrpení

pro evangelium, a to Boží mocí. ⁹On je ten, Kdo nás spasil tím, že nás pozval svatým povoláním, nikoliv na základě našich skutků, ale na základě svého záměru a milosti,³ která nám byla dána v Mesiáši Ježíši před věky věků,⁴ ¹⁰ale nyní byla odhalena při zjevení našeho spasitele Mesiáše Ježíše. Ten zrušil smrt a prostřednictvím evangelia vynesl na světlo život a nesmrtelnost.⁵ ¹¹Bůh mě ustanovil za hlasatele, apoštola a učitele tohoto evangelia. ¹²A proto nyní trpím těmito věcmi. Ale nestydím se, protože znám toho, komu jsem uvěřil, a jsem přesvědčen, že on je schopen střežit to, co mi bylo svěřeno, až do onoho Dne. ¹³Proto se pevně drž toho vzoru uzdravujících slov, která jsi ode mne slyšel, ve víře a lásce, které jsou v Mesiáši Ježíši.⁶ ¹⁴Střež dobrý poklad, který ti byl svěřen, skrze svatého ducha, který v nás žije.

¹⁵Víš, že mě všichni v provincii Asie opustili, včetně Fygela a Hermogena. ¹⁶Kéž

věrným ve vzkříšení, které nastane při Ježíšově návratu (1 Kor 15:23)

¹ Řecký doslova zní "Bůh Otec" nebo Otec Bůh. Slovo "Bůh" se ve NZ 1300krát vztahuje k Otci, který je "jediný, kdo je pravý Bůh" (Jn 17:3). Ježíš je jednou nazván "bůh" v Heb 1:8 (Ž 45:6) a Tomáš v Jn 20:28 konečně poznává, že při pohledu na Mesiáše člověk vidí Boha, který je dokonale vyjádřen ve Svém jedinečném Synu (Jn 14:9).

² Ježíš je pán Mesiáš (Lk 2:11), rozhodně ne Pán Bůh, což by vytvářelo dva Bohy, a tím by došlo k porušení prvního přikázání. Titul "náš pán" je odvozen z ústředního a určujícího verše Ž. 110:1, kde je Mesiáš "můj pán", *adoni*, což ve všech 195 výskytech nikdy neznamená Bůh. *Adoni*, můj pán, nám poskytuje výraz "náš pán Ježíš Mesiáš", opakovaně používaný pro Ježíše. Slepci rozpoznali mesiášský titul "pán", když se Ježíše dovolávali "pane, synu Davidův" (Mt 20:30; srov. 15:22). Bylo pozorováno, že

titul "pán" se vztahuje na Boha, jiné nadřízené, a dokonce i na zahradníka (Jn 20:15).

³ Evangelium o Boží milosti je ve Sk 20:24-25 definováno jako evangelium o Království. Velkým Božím plánem a záměrem je udělit nesmrtelnost lidem, kteří poslouchají Ježíše (Heb 5:9).

⁴ Heb 1:2 říká, že Bůh udělal "věky" s ohledem na Mesiáše, a dokonce ještě předtím, než tyto věky začaly, byl božský plán koncipován.

⁵ Jediné evangelium o Království, jak je jako první hlásal Ježíš (Mk 1:14-15; Lk 4:43; Heb 2:3) a všichni autoři NZ (Pavel ve Sk 19:8; 20:24-25; 28:23, 30, 31; srov. 8:12).

⁶ Stejná víra a hlásání evangelia o Království podle vzoru samotného Ježíše (Lk 4:43; Mk 1:14-15). Víra v Ježíše nesmí být nikdy oddělena od víry v Ježíšova slova a od poslušnosti vůči nim, počínaje Mk 1 a nezapomínaje na Ježíšovu základní definici Boha v Mk 12:29.

Pán udělí milost Oneziforově domácnosti, protože mě často občerstvoval a nestyděl se za mé okovy. ¹⁷Když byl v Římě, usilovně mě hledal a našel. ¹⁸Kéž mu pán dá, aby v onen Den našel milosrdenství od Pána. Dobře víš, jakými všemi způsoby sloužil v Efezu.

2 ¹Tak i ty, mé dítě, buď silný skrze milost, která se nachází v Mesiáši Ježíši. ²Co jsi ode mne uslyšel v přítomnosti mnoha svědků, předávej věrným mužům, kteří budou schopni učit i jiné. ³Přijmi svůj podíl na utrpení jako dobrý voják Mesiáše Ježíše. ⁴Nikdo, kdo slouží jako voják, se nezapléta do každodenních záležitostí. Jeho cílem je zalíbit se svému veliteli. ⁵A pokud někdo soutěží jako sportovec, nezíská žádnou medaili, pokud nesoutěží podle pravidel. ⁶Tvrdě pracující zemědělec si zaslouží, aby jako první dostal svůj díl úrody. ⁷Přemýšlej o tom, co říkám, a pán ti dá ti naprosté pochopení.

⁸Pamatuj na Ježíše Mesiáše, vzkříšeného z mrtvých, biologického potomka Davidova podle mého evangelia. ⁹Pro toto evangelium trpím, až se stávám zločincem v řetězech, ale Boží slovo⁷ není spoutáno! ¹⁰Proto všechno snáším kvůli vyvoleným, aby i oni získali spásu v Mesiáši Ježíši a slávu nadcházejícího věku. ¹¹Tento výrok je věrohodný: Když jsme s ním zemřeli, budeme s ním i žít. ¹²Pokud vytrváme, budeme s ním také panovat jako králové.⁸ Jestliže se ho zřekneme, zřekne se i on nás. ¹³Jsmeli-li nevěrní, on sám zůstává věrný, protože nemůže zapřít sám sebe.

2¹⁴Proto lidem tyto věci připomínej a důrazně je před Bohem nabádej, aby se nehádali o slova, což není nijak prospěšné a vede to ke zkáze posluchačů. ¹⁵Snaž se vydávat sebe sama za schváleného před Bohem, za pracovníka, který se nemusí stydět, a rozumně vykládajícího evangelium - slovo pravdy. ¹⁶Vyhýbej se však rouhavým řečem, protože vedou k ještě větší bezbožnosti ty, kdo se jich dopouštějí. ¹⁷Jejich po-

selství se bude šířit jako gangréna. Mezi ně patří Hymeneus a Filétos, ¹⁸kteří se odchýlili od pravdy tím, že tvrdí, že vzkříšení už nastalo, a podrývají víru některých lidí. ¹⁹Přesto zůstává pevný Boží základ, zpečetěný tímto nápisem: "Pán zná ty, kdo mu patří," a "každý, kdo vyznává Pánovo jméno, se musí odvrátit od zlého".

²⁰Nuže, ve velkém domě, jsou nejen zlaté a stříbrné nádoby, ale i ty ze dřeva a z hlíny, některé ke zvláštnímu použití a jiné k obyčejnému. ²¹Pokud se tedy někdo očistí,⁹ stane se zvláštním nástrojem, odděleným, užitečným pánovi, připraveným ke každému dobrému dílu. ²²Utíkej od zlých žádostí mládí a usiluj o poctivost, víru, lásku a pokoj ve společnosti těch, kdo vyzývají pána z čistého srdce. ²³Ale zavrhuji hloupé a neinformované spory, protože víš, že plodí jen konflikty. ²⁴Pánův služebník se nesmí zaplétat do sporů, ale musí být ke všem laskavý, schopný učit a trpělivý, ²⁵s mírností napravovat odpůrce. Snad jim Bůh dopřeje pokání vedoucí k poznání pravdy, ²⁶a oni možná přijdou k rozumu a uniknou Ďáblově pasti poté, co se jím nechali zajmout, aby plnili jeho vůli.

3 ¹Ale uvědom si toto: V posledních dnech nastanou hrozné časy. ²Lidé budou milovat sami sebe, milovat peníze, budou vychloubační, domýšliví, rouhači, neposlušní rodičů, nevděční, bezbožní, ³ne-milosrdní, svárliví, pomlouvači, bez sebeovládání, suroví, bez lásky k tomu, co je dobré, ⁴proradní, lehkomyšní, domýšliví, spíše milující rozkoš než milující Boha. ⁵Budou sice zastávat vnější formu náboženství, ale budou popírat jeho moc. Takových lidí se tedy vystříhej. ⁶Někteří z nich se totiž vkrádají do domácností a zmocňují se slabých žen obtížených hříchy a ovládaných nejružnějšími vášněmi. ⁷Takové ženy se stále učí, ale nikdy nejsou schopny dospět k poznání pravdy.¹⁰ ⁸Stejně jako se Jannes a Jambres postavili proti Mojžíšovi, tito lidé se staví proti pravdě. Jejich mysl je naruše-

⁷ Zkrácený výraz pro evangelium o Království, nikoliv synonymum pro Bibli. Viz Mt 13:19; Mk 4; Lk 8; 4:43; 5:1 a často ve Skutcích.

⁸ Zj 5:9-10; Dan 7:18, 22, 27 (RSV); Mt 19:28; Zj 20:1-6.

⁹ To rozhodně není kalvinismus! Pavel nabádá věřící, aby převzali odpovědnost za to, že jsou čistou nádobou.

¹⁰ Definováno v 1 Tim 2:4-5 jako správné chápání pravého Boha ve vztahu k člověku Mesiáši Ježíši.

ná a oni jsou k víře nezpůsobilí. ⁹Nedosáhnou dalšího pokroku, protože jejich pošetilost bude každému zřejmá, stejně jako tomu bylo u Jannese a Jambrese.

¹⁰Ty jsi však sledoval mé učení, chování, záměr, víru, trpělivost, lásku a mou vytrvalost, ¹¹spolu s pronásledováním a utrpením, které jsem zakoušel v Antiochii, Ikoniu a Lystře. Jaká pronásledování jsem snášel, a pán mě ze všech vysvobodil! ¹²Všichni, kdo touží žít zbožně v Mesiáši Ježíši, jsou totiž nuceni trpět pronásledováním. ¹³Ale zlí lidé a šarlatáni budou stále horší a horší, budou klamat a nechají se klamat.¹¹ ¹⁴Ty však setrvávej v tom, čemu ses naučil a o čem ses přesvědčil. Znáš přece toho, od koho ses to naučil, ^{15a} od dětství znáš svatá Písma,¹² která ti dokážou poskytnout moudrost vedoucí ke spáse skrze víru, která je v Mesiáši Ježíši. ¹⁶Všechno Písmo je inspirováno Bohem a je užitečné k vyučování, k odhalování omylů, k nápravě a k výchově v bezúhonnosti, ¹⁷aby se Boží člověk stal mistrem svého oboru, vybaveným ke každému dobrému dílu.

4 ¹Před Bohem a Mesiášem Ježíšem, který bude soudit živé i mrtvé, slavnostně dosvědčuji jeho příchod i jeho Království.¹³ ²Zvěstuj to slovo evangelia. Vytrvej v tom, ať už je to vhodné, nebo ne. Opravuj, napomínej a vybízej s veškerou trpělivostí a učením. ³Blíží se totiž doba, kdy lidé nebudou snášet zdravé učení. Místo toho si budou podle svých vlastních tužeb shromažďovat učitele, aby uspokojili jejich svrbící uši. ⁴Odvrátí se od naslouchání pravdě a zabloudí k mýtům. ⁵Ty si však zachovej vůči všemu čistou hlavu, snášej těžkosti,

konej dílo evangelisty, vykonávej svou službu.

⁶Já už jsem totiž vyléván jako opojná oběť a čas mého odchodu¹⁴ se blíží. ⁷Bojoval jsem dobrý boj, závod jsem dokončil, víru jsem si uchoval. ⁸V budoucnu je pro mě vyhrazena koruna bezúhonnosti, kterou mi v onen Den udělí pán, ten spravedlivý soudce – a nejen mně, ale i všem, kdo si zamilovali jeho příchod.

⁹Vynasnaž se, abys ke mně brzy přišel. ¹⁰Demas mě totiž opustil kvůli své lásce k nynějšímu věku.¹⁵ Odešel do Tesaloniky. Krescenc odešel do Galacie a Titus do Dalmácie. ¹¹Jen Lukáš je se mnou. Vyzvedni Marka a vezmi ho s sebou, protože je mi užitečný ve službě. ¹²Tychika jsem poslal do Efezu. ¹³Když přijdeš, vezmi s sebou plášť, který jsem nechal v Troadě u Karpa, a také svitky a zvláště pergameny. ¹⁴Alexandr mědirytec mi způsobil mnoho příkoří. Pán mu odplatí podle jeho skutků. ¹⁵Sám si na něj dávej pozor, protože se ostře vzeprél našim slovům.

¹⁶Při mé první obhajobě mě nikdo nepodpořil. Všichni mě opustili. Kéž jim to není přičteno k tíži. ¹⁷Ale pán stál při mně a dal mi sílu, aby se skrze mě dovršilo hlásání evangelia, aby ho slyšeli všichni pohané. A tak jsem byl zachráněn ze lví tlamy. ¹⁸Pán mě zachrání před každým zlým činem a zachrání mě tím, že mě přivede do svého nebeského Království.¹⁶ ¹⁶Jemu budiž sláva po všechny nadcházející věky! Amen.

¹⁹Pozdravuj Prisku a Akvilu a Oneziforovu domácnost. ²⁰Erastus zůstal v Korintu a Trofima jsem nechal nemocného v Miletu. ²¹Vynasnaž se, abys přišel ještě před zimou. Eubulus posílá pozdravy, stejně

¹¹ Všimněte si, že je špatné nechat se oklamat!

¹² Toto je bibli vlastní slovo pro "Bibli". Pavel nenazývá celou Bibli "Boží slovo", jak se to dnes běžně dělá. "Boží slovo" je v NZ téměř vždy "šifrou" pro evangelium o Království, křesťanské evangelium (Mt 13:19; Lk 8:12; Sk 8:4, 5, 12). Ztráta výrazu "Boží slovo" ve významu evangelia o Božím království je dnes nejkatastrofálnějším potlačením životně důležitých informací. Někteří dokonce píší celé knihy o účelu církve, aniž by se obtěžovali poznamenat, že Ježíšovým účelem výslovně bylo hlásat evangelium o Království (Lk 4:43).

¹³ Jde o konečné a definitivní vyhlášení slavnostním svědectvím evangelia o Království, které Ježíš a Pavel vždy hlásali jako zachraňující evangelium. Je nazýváno Boží evangelium (Mk 1:14-15; Lk 4:43; Sk 19:8; 20:24-25; 28:23, 31; srov. Sk 8:12).

¹⁴ Odchod z tohoto života, ve smrti.

¹⁵ Současný zlý věk je věkem trvajícím až do Ježíšova druhého příchodu, kdy zavede svou revoluční světovládu, Boží království na obnovené zemi.

¹⁶ Jako v celé Bibli, i zde se jedná o Království, které má původ v nebi a objeví se na obnovené zemi, až se Ježíš vrátí. Nic v Písmu neučí, že "nebe" je cílem umírajících.

jako Pudens, Linus, Klaudie a všichni bratři a sestry.

22Ať je Pán s tvým duchem. Milost buď s vámi.

TITOVÍ

1 ¹Od Pavla, Božího služebníka a apoštola Ježíše Mesiáše, pro víru Božích vyvolených a pro poznání pravdy, která vede ke zbožnosti, ²v naději na život nadcházejícího věku, který Bůh, jenž nemůže lhát, přislíbil před počátkem věků.¹ ³Nyní v pravý čas odhalil své slovo-evangelium v zvěstování, které mi bylo svěřeno z příkazu Boha, našeho Spasitele. ⁴Titovi, mému pravému dítěti v naší společné víře: Milost a pokoj od Boha Otce a Mesiáše Ježíše, našeho Spasitele.

⁵Důvodem, proč jsem tě zanechal na Krétě, bylo dát do pořádku, co zůstalo nedokončeno, a podle mého příkazu ustanovit v každém městě starší: ⁶Starší musí být bezúhonný, muž jedné ženy, s věrnými dětmi, které nejsou obviněny z divokého chování nebo vzpoury. ⁷Jako Boží správce musí být starší bezúhonný, ne arogantní, ne vznětlivý, ne opilec, ne násilník, ne chamtivý po penězích, ⁸ale pohostinný, milující, co je dobré, uvážlivý, poctivý, svatý a zdrženlivý. ⁹Musí se držet věrného slova evangelia, jak bylo vyučováno, aby byl schopen, jak povzbuzovat druhé tímto zdravým učením, tak i potírat ty, kdo mu odporují.

¹⁰Je totiž mnoho vzpurných lidí, plných řečníků a svůdců, zvláště těch, kteří pocházejí z judaismu.² ¹¹Je nutné je umlčet, protože znepokojují celé domácnosti tím, že pro nepoctivý zisk učí, čemu by učit neměli. ¹²Jeden z jejich vlastních, prorok, řekl: "Krétané jsou vždycky lháři, zlá zvěř, líní žrouiti." ¹³Toto svědectví je pravdivé. Proto je musíš ostře kárat, aby byli pevní ve víře ¹⁴a nevěnovali pozornost židovským

mýtům a příkazům lidí, kteří odmítají pravdu. ¹⁵Čistým je všechno čisté, ale těm, kdo jsou zkažení a nevěřící, není čisté nic; ve skutečnosti jsou zkažené jejich mysl i svědomí. ¹⁶Tvrdí, že znají Boha, ale svými skutky ho popírají. Jsou odporní, neposlušní a nezpůsobí pro jakékoli dobré dílo.

2 ¹Musíš však mluvit to, co je v souladu se zdravým učením. ²Starší muži mají být zdrženliví, důstojní, rozumní a pevní ve víře, lásce a vytrvalosti.

³Stejně tak starší ženy³ mají být úctyhodné v chování, ne pomlouvačné, ne závislé na velkém množství vína, ale učící tomu, co je dobré. ⁴Tímto způsobem mohou vychovávat mladší ženy k lásce k svým mužům, k lásce k dětem, ⁵aby byly rozvážné, čisté, pracovité v domácnosti, laskavé a podřízené svým mužům, aby nebylo hanobeno Boží slovo-evangelium.

⁶Stejně tak povzbuzuj mladší muže, aby se ovládali. ⁷Ve všem sám ukazuj příklad dobrých skutků. Ve svém vyučování projevuj čistotu, důstojnost ⁸a předávej rozumné poselství, které nemůže být kritizováno, aby se odpůrci zastyděli, protože o nás nemají co špatného říci.

⁹Služebníci se mají ve všem podřizovat svým pánům a snažit se jim zalíbit, neodmlouvat, ¹⁰nekrást, ale projevovat veškerou dobrou vůli, aby učení Boha, našeho Spasitele, bylo v každém ohledu přitažlivé.

¹¹Neboť Boží milost se zjevila se spásou pro všechny lidi, ¹²učí nás, abychom zavrhlí bezbožnost a světské touhy a žili v nynějším věku⁴ spořádaným, bezúhonným a zbožným životem, zatímco s napětím

¹ Toto je ekvivalent "slova", které bylo na počátku u Boha (Jn 1:1). O "slově", které může být "u" někoho, viz Jer 27:18.

² Mylně prosazující tělesnou obřízku a návrat k Mojžíšovu zákonu. Viz důrazné varování před návratem k liteře zákona v listu Galatským, tj. k těm zákonům, které oddělovaly Židy od pohánů.

³ Není to "ženy starší", ale starší ženy.

⁴ "Nynější zlý věk" z Gal 1:4. "Satan v současnosti svádí celý svět" (Zj 12:9). V nadcházejícím tisíciletí tato činnost zcela ustane (Zj 20:

3). To znemožňuje doktríny amilenialismu a postmilenialismu! Je třeba zopakovat protest Henry Alforda: "Jestliže v pasáži, kde se hovoří o dvou vzkříšeních, kdy určité 'duše' ožily při prvním vzkříšení a zbytek mrtvých 'ožil' až na konci určitého období po prvním vzkříšení – jestliže v takové pasáži lze první vzkříšení chápat jako 'duhovní' vzkříšení s Kristem, zatímco druhé znamená doslovné vzkříšení z hrobu – pak je konec veškerého významu jazyka a Písmo je vymazáno jako jednoznačné svěde-

očekáváme požehnanou naději – příchod slávy našeho velikého Boha a našeho Spasitele, Ježíše Mesiáše. ¹⁴Sám sebe vydal za nás, aby nás vykoupil z každé nezákonnosti a očistil si vlastní lid, který horlivě koná, co je dobré. ¹⁵Tyto věci vyučuj, kvůli nim napomínej a napravuj s plnou autoritou. Nedovol, aby se na tebe někdo díval svrchu.

3 ¹Upozorňuj je, aby se podřizovali vládcům a autoritám, aby poslouchali, aby byli připraveni ke každému dobrému dílu, zaby nikoho nepomlouvali, aby byli pokojní, jemní a vždy ohleduplní ke všem lidem. ³Neboť i my jsme byli kdysi pošetilí, neposlušní, oklamání, v zajetí různých vášní a žádostí, žili jsme ve zlobě a závisti, byli jsme nenávistní a nenáviděli jsme se navzájem. ⁴Když se však ukázala laskavost Boha, našeho Spasitele, a jeho láska k lidem, ⁵spasil nás ne na základě čestných skutků, které jsme konali, ale ze svého milosrdenství, skrze obmytí znovuzrozením a obnovou svatého ducha. ⁶Tohoto ducha na nás hojně vylil skrze Ježíše Mesiáše, našeho

Spasitele, ⁷takže byvše napraveni jeho milostí, stáváme se dědici s nadějí na život budoucího věku. ⁸Tato řeč je důvěryhodná. Chci, abys na těchto věcech trval, aby ti, kdo uvěřili Bohu⁵, byli obezřetní a věnovali se dobrým skutkům. Tyto věci jsou dobré a prospěšné pro každého. ⁹Vyvaruj se však pošetilých sporů, rodokmenů, hádek a sporů o Zákon, protože jsou neužitečné a bezcenné. ¹⁰Po prvním a druhém varování odmítni svárlivého člověka, ¹¹věda, že takový člověk je zvrácený a hřeší a sám sebou je odsouzen.

¹²Když k tobě pošlu Artemona nebo Tychika, snaž se, aby za mnou přišli do Nikopole, protože jsem se rozhodl strávit zimu tam. ¹³Snaž se udělat vše, co můžeš, abys pomohl právníkovi Zénovi a Apollónovi na jejich cestě, aby měli vše, co potřebují. ¹⁴Ať se naši lidé naučí věnovat se dobré práci⁶, aby si zajistili naléhavou potřebu, aby nebyli bez užitku.

¹⁵Všichni, kdo jsou se mnou, posílají pozdravy. A pozdravuj ty, kdo nás milují ve víře. Milosrdenství budiž s vámi všemi.

FILEMONOVÍ

¹Od Pavla, vězně Mesiáše Ježíše, a našeho bratra Timotea Filemonovi, našemu milému příteli a spolupracovníkovi, ²naší milé sestře Apii, našemu spolubojovníkovi Archippovi a církvi, která se schází ve tvém domě: ³Milost vám a pokoj od Boha, našeho Otce, a od pána Ježíše Mesiáše.

⁴Vždycky děkuji svému Bohu a zmiňuji se o tobě ve svých modlitbách, ⁵protože slyším o tvé víře v pána Ježíše a o tvé lásce ke všem svatým. ⁶Modlím se, aby se tvá účast na víře stala účinnou skrze poznání všeho dobrého, co je v tobě kvůli Mesiáši. ⁷Vždyť z tvé lásky mám velkou radost a povzbuzení, protože srdce svatých byla tvým prostřednictvím, bratře, občerstvena. ⁸Takže, ačkoli mám velkou důvěru v Mesiáše,

abych ti přikazoval dělat to, co je správné, ⁹pouze na základě lásky se na tebe obracím – já, Pavel, starší muž a nyní vězeň pro Mesiáše Ježíše. ¹⁰Obracím se na tebe kvůli svému dítěti Onezimovi, kterého jsem zpłodil ve víře během svého věznění. ¹¹Kdysi ti byl k ničemu, ale teď je užitečný tobě i mně. ¹²Posílám ho – který je mým vlastním srdcem – zpět k tobě. ¹³Chtěl jsem si ho nechat u sebe, aby mi v době mého věznění pro evangelium sloužil místo tebe. ¹⁴Ale nechtěl jsem nic dělat bez tvého souhlasu, aby se tvůj laskavý čin nezdál vynucený, ale z tvé vlastní svobodné vůle. ¹⁵Snad proto byl od tebe na krátkou dobu odloučen, abys ho mohl získat zpět navždy, ¹⁶už ne jako služebníka, ale jako víc než služební-

ctví o čemkoli" (*Greek Testament*, sv. 4, str. 726).

⁵ "Věřit Bohu" začíná v Novém zákoně vírou v poselství evangelia o Království, které hlásal Ježíš. Jedinečný Boží Syn (Lk 1:35) a zmocněnec Ježíš nám všem dal svůj první příkaz slovy: "Čiňte pokání a věřte evangeliu o Království"

(Mk 1:14-15; srov. Sk 8:12; 19:8; 28:23, 30, 31) Evangelium mělo svůj počátek v kázání Jana Křtitele a Ježíše (Lk 16:16; Jn 1:17). Základní pravdu o tom, že Ježíš hlásal spásné evangelium, viz Heb 2:3.

⁶ Pravděpodobně se tím myslí vydělávání si na poctivé živobytí tvrdou prací.

ka – jako milého bratra. Takový je zvláště pro mne, ale ještě více pro tebe nyní, jak v lidskosti, tak v pánu.

¹⁷Pokládáš-li mě tedy za spolubratra, přijmi ho stejně jako mě. ¹⁸Jestliže ti nějak ublížil nebo ti něco dluží, připiš to na vrub mně. ¹⁹Já, Pavel, to píšu vlastní rukou: Já ti to vrátím – nemluvě o tom, že mi dlužíš ty sama sebe! ²⁰Bratře, kéž mám z tebe v pánu užitek. Osvěž mé srdce v Mesiáši.

²¹Protože jsem si jist tvou poslušností, píšu ti s vědomím, že půjdeš i nad rámec toho, o co tě žádám.

²²Také mi zatím připrav místo k pobytu, protože doufám, že díky tvým modlitbám budu znovu navrácen k tobě.

²³Epafras, můj spoluvězeň v Mesiáši Ježíši, ti posílá pozdravy, ²⁴také Marek, Aristarchos, Démas a Lukáš, moji spolupracovníci. ²⁵Milost pána Ježíše Mesiáše budiž s tvým duchem.

HEBREŮM

1 ¹Bůh,¹ poté, co v minulosti mluvil k otcům skrze proroky v mnoha dobách a mnoha způsoby, zna konci těchto dnů promluvil k nám v Synu,² kterého ustanovil dědicem všeho a skrze něhož také učinil věky. ³Jeho Syn je odleskem jeho slávy, přesným obrazem³ jeho osoby, a všechno udržuje slovem své moci. Poté, co nás očistil od hříchů, usedl po pravici Majestátu na výsostech⁴ a stal se tak lepším než andělé⁵,

neboť vznešenější jméno⁶, které zdědil, je nadřazeno jejich jménu.

⁵Kterému z andělů totiž Bůh kdy⁷ řekl: "Ty jsi můj syn, dnes jsem se stal tvým otcem"?⁸ a znovu: "Já mu budu Otcem a on mi bude Synem?" ⁶A znovu, když přivádí na svět prvorozeného⁹, říká: "Ať se mu pokloní všichni Boží andělé!"¹⁰

⁷O andělech říká: "Své anděly činí větry a své služebníky plamenem ohně."

¹ Řecký "*ten* Bůh" (jako velmi často s určitým členem), jediný Bůh známý NZ společenství, Bůh Abrahamův, Izákův a Jákobův a Bůh Ježíše, Syna. Význam členu "*ten* Bůh" spočívá v tom, aby bylo zajištěno, že si nelze představit jiného než Boha Izraele.

² Je zde záměrně zřetelný kontrast mezi tím, jak Bůh mluvil v době SZ, a tím, jak později poprvé promluvil v tom, který byl jedinečně jeho Synem. Z toho samozřejmě vyplývá, že v době SZ žádný Syn neexistoval. Syn je velká nová osobnost, která vzniká božským zplozením v Marii (Lk 1:35; Mt 1:18: *genesis* Syna; 1:20: "to, co je v ní zplozeno, uvedeno v život").

³ Přesné vyjádření nějaké osoby nebo věci, výrazná podoba, přesná reprodukce v každém ohledu. Srov. "Viděli jsme jeho slávu jako jedinečně zrozeného Syna" (Jn 1:14). Obrazem Boha je člověk, nikoli Bůh! O člověku se také říká, že je obrazem a slávou Boží (1 Kor 11:7). Obraz znamená viditelnost, a tak je Ježíš viditelným obrazem neviditelného Boha. Boha nikdo nikdy neviděl (Jn 1:18), což by bylo nepravdivé, kdyby Syn byl skutečně Bůh a zjevoval se a mluvil jako anděl v dobách SZ!

⁴ Plní se klíčový rozhodující, vysvětlující text v Ž 110:1, kde druhý pán, hebrejsky *adoni*, není *Adonaj*! *Adoni* je ve všech 195 výskytech titul nikdy ne božství. V biblických dobách si nikdo nemyslel, že existuje více než jeden Bůh! Jediný Bůh je ve NZ Písmu 1300krát nazván Otcem. Ježíš jako *adoni*, můj pán, ze Ž 110:1 je vedle Jediného Boha, ale rozhodně ne dru-

hým Bohem. Ježíš je člověk Mesiáš (1 Tim 2:5) a druhý Adam.

⁵ Je tedy zřejmé, že Boží Syn nikdy nebyl andělem! A tak rozhodně nebyl archanděl Michael. Michael je "jeden z předních andělů" (Dan 10:13). Ježíš je jedinečný. Heb 1 je trvalým argumentem proti falešné představě, že Ježíš byl nebo je andělem. Celý smysl druhého Adama spočívá v tom, že je to lidská bytost, nyní nesmrtelná.

⁶ "Jméno" ve SZ označuje vše, čím člověk je a co představuje, v tomto případě autoritu a agendu atd. "Jméno" neznamena, jak se jméno vyslovuje hebrejsky. Řecký NZ vůbec neřeší otázku Božího jména v hebrejštině, ač by mohl, protože zaznamenává aramejské slovo, které Ježíš použil, "Abba".

⁷ Je úžasným zázrakem nepochopení tvrdit jako svědkové Jehovovi, že Ježíš byl a je Michael, archanděl, což znamená vysoce postavený anděl!

⁸ "Zplodil tě." Zplodit znamená způsobit, aby vznikl. Z toho vyplývá, že Ježíš neexistoval vždy a nemůže být Bohem (čímž by vznikli dva bohové!). Byl ovšem zplozen v Mariině lůně, jak výslovně popisují Mt 1:18, 20 a Lk 1:35. Proroctví z Dt 18:15-18 potvrzené ve Sk 3:22 a 7:37 by bylo zcela zavádějící, kdyby slíbeným Mesiášem měl být buď anděl, nebo sám BŮH jako druhý člen Trojice.

⁹ Viz strana 295

¹⁰ Viz strana 295

1⁸O Synovi však říká: "Tvůj trůn, ó bože,¹¹ je na věky věků. Žezlo přimosti je žezlem tvého království. 9Ty jsi miloval upřímnost a nenáviděl jsi nepravost, proto tě Bůh, tvůj Bůh,¹² pomazal olejem radosti nad tvé druhy". 10A ještě: "Ty, pane,¹³ jsi na počátku položil základy země a nebesa jsou dílem tvých rukou.¹⁴ 11Ony zaniknou,¹⁵ ty však trváš. Všechny zestárnou jako šaty. 12Ty je svinuješ jako roucho a ony se mění jako šaty, ale ty jsi stále stejný. Tvá léta nikdy neskončí."

13Ale kterému z andělů Bůh kdy¹⁶ řekl: "Sedni si po mé pravici, dokud ti nepoložím tvé nepřátele za podnož tvým nohám?" 14Nejsou snad všichni duchové ve službě,

vyslání sloužit těm, kdo mají zdědit spásu?

2¹Měli bychom tedy dávat větší pozor na to, co jsme slyšeli, abychom se od toho neodklonili. 2Jestliže se totiž slovo promluvené skrze anděly¹⁷ ukázalo jako pevné a každé porušení a čin neposlušnosti dostal svůj spravedlivý trest, 3jak unikneme, když zanedbáme tak velkou spásu? Tato spása měla svůj počátek, když bylo řečeno skrze pána, a bylo nám potvrzeno těmi, kdo ho slyšeli. 4Bůh jejich svědectví potvrdil znameními a divy, různými zázraky a dary svatého ducha, které rozdával podle své vůle.

5Neboť budoucí světový řád,¹⁸ o němž mluvíme, nepodřídil andělům. 6Někdo však

¹¹ Slovo "bůh" je zde jedním z pouhých dvou (jistých) použití slova *theos* (Bůh) pro Ježíše. Citát je ze Ž 45:6, kde překlad NAB správně překládá jako "bůh" (nikoliv Bůh) a vysvětluje, že král "zastupuje Boha vůči lidu".

¹² Někdo, kdo má Boha, nemůže být Bohem! Být Božím synem znamená, že nejsi Bůh! V biblických dobách si nikdo nemyslel, že by se Bůh mohl narodit! (Lk 2:11), natož že by Bůh mohl zemřít. Boží Syn zemřel (Řím 5:10).

¹³ Tuto pasáž je třeba velmi pečlivě prostudovat, protože cituje LXX (řeckou Septuagintu), a nikoli verzi, kterou najdeme ve standardních překladech SZ z hebrejštiny. V LXX, nikoli v hebrejském textu, Bůh oslovuje někoho jiného a nazývá ho "pánem". Jedná se zřejmě o pána Mesiáše, který má na starosti nové stvoření. V citovaném žalmu, Ž 102, jde o příchod nového světového řádu, Božího království na zemi, kdy budou národy sjednocené a v míru, v nové společnosti (generaci) budoucnosti. Úplné vysvětlení Heb 1:10 naleznete v mé knize *Jesus Was Not a Trinitarian*, příloha 3. Zde stačí říci, že LXX zavedla slova "On [Bůh] odpověděl" pro sebníkovy. Rozdíl vznikl tak, že hebrejské homonymum (slovo psané stejně, ale s jiným významem) *anah*, odpovědět nebo trápit, bylo LXX považováno za "odpovědět", nikoliv "trápit nebo oslabit". To zcela změnilo smysl textu a náš pisatel Hebreům četl LXX, a nikoli hebrejský text. Nic z toho není problematické, ale pro ty, kdo neznají původní biblické jazyky, je to trochu technická záležitost. LXX se zde stala Písmem, jak je napsáno v NZ knize Hebreům.

¹⁴ Je třeba si pečlivě uvědomit, že celá diskuse se netýká stvoření podle Genesis, ale nového stvoření "budoucí společnosti/obydlené země", o němž je řeč (jak říká autor v 2:5). V Ž 102 v LXX se Bůh obrací k jinému, který je "pánem" - zřejmě k pánu Mesiáši, kterého Bůh používá

k budování nového stvoření. Tímto činitelem nového stvoření je Ježíš a jeho role je krásně popsána v Izajáši 51:16, kde Bůh vkládá svá slova do úst svého vyvoleného zástupce, Mesiáše, za účelem stvoření nového nebe a země, nové společnosti na zemi. Ta se očekává při budoucím druhém Ježíšově příchodu (2 Pt 3:12-13) a spojuje nás s "novými nebesy a zemí" z Iz 65:17, kde bude na celém světě panovat mír a prosperita a přeživší lidská populace bude žít velmi dlouho. Zemřít ve věku 100 let bude považováno za předčasně ukončený život (65:20)

¹⁵ Na konci tohoto věku dojde k otřesu nebe a země a na konci tisíciletí k další změně. Nové nebe a nová země se objeví při parusii a další obnova po skončení tisíciletí. Během tohoto tisíciletí budou svatí vládnout s Mesiášem v tomto obnoveném světě (2:5; Mt 19:28; Zj 2:26-27; 1 Kor 6:2).

¹⁶ Znovu opakuje důležitou skutečnost, že Ježíš nemohl být anděl! Tento bod rámuje celou kapitolu. Svědkové Jehovovi tuto důležitou biblickou pravdu ignorovali. Vytvořili také úžasnou teorii dvou tříd, která (pokud si SJ nemyslí, že patří do zvláštní třídy 144 000) vede k tomu, že průměrný SJ vyznává, že *není* znovuzrozený, není svatý a není součástí Mesiášova těla - tj. není křesťan, nemá ducha. Úžasným výkonem nepochopení je tatáž skupina "druhé třídy" u vašich dveří, aby vás učila víře NZ!

¹⁷ Ve SZ době, kdy Boží Syn ještě neexistoval.

¹⁸ Toto byla diskuse o oslaveném druhém Adamovi, kterému Bůh svěřil vládu nad obydlenou zemí v budoucnosti, v budoucím království. Ježíš byl povýšen do svého současného nadřazeného postavení pod vládou jediného Boha. Do této pozice nemůžete být povýšeni, pokud jste již Bohem!

kdesi dosvědčil: "Co je člověk, že si ho všímáš? Nebo syn člověka, že se o něj staráš? 7Učinil jsi ho na malou chvíli nižším než anděly. Korunoval jsi ho slávou a ctí, 8a všechno jsi mu podřídil pod nohy." Tím, že mu podřídil všechno, totiž neponechal nic, co by mu nebylo podřízeno. V současné době však ještě nevidíme, že by mu bylo všechno podřízeno.

9Vidíme však toho, který byl na chvíli učiněn nižším než andělé, Ježíše, pro své utrpení smrti korunovaného slávou a ctí, aby z Boží milosti zakusil smrt za všechny. 10Neboť tomu, pro něhož a skrze něhož je všechno, se slušelo, aby při přivádění mnoha dětí do slávy¹⁹ učinil průkopníka jejich spásy dokonalým skrze utrpení. 11Neboť jak ten, kdo ustanovuje svaté, tak ti, kdo jsou ustanovováni za svaté, pocházejí z jedné Osoby. Proto se nestydí nazývat je bratry: 12"Budu zvěstovat tvé jméno²⁰ svým bratřím. Mezi shromážděním budu zpívat tvou chválu". 13Znovu: "Vložím v něho svou důvěru." Znovu: "Hle, tady jsem s dětmi²¹, které mi Bůh dal."

214Protože tedy děti mají podíl na těle a krvi, i on sám měl podíl na tomtéž, aby skrze smrt přivedl k zániku toho, kdo měl moc smrti, totiž Dábla, 15a osvobodil všechny, kdo byli celý život otroky strachu ze smrti. 16Jeho starost totiž zcela jistě není o anděly, ale o Abrahamovy potomky. 17Proto byl povinen stát se ve všem podobným

svým bratřím, aby se mohl stát milosrdným a věrným veleknězem ve věcech, které se dotýkají Boha, a vykonat smířčí obřady za hříchy lidu. 18Protože sám trpěl, když byl pokoušen,²² může pomáhat těm, kdo jsou pokoušeni.

3 1Proto, svatí bratři a sestry, účastníci nebeského povolání,²³ uvažujte o apoštolu a veleknězi²⁴ našeho vyznání: Ježíše, z který byl věrný tomu, kdo ho ustanovil, jako Mojžíš v celém Jeho domě. 3On byl uznán hodným větší slávy než Mojžíš, tak jako stavitel domu má větší čest než dům. 4Každý dům totiž někdo staví, ale stavitel všeho je Bůh. 5Mojžíš byl věrný v celém Jeho domě jako služebník, jako svědek toho, co mělo být řečeno později, 6ale Mesiáš je věrný jako syn nad Božím domem. A my jsme Jeho dům, jestliže se pevně držíme své důvěry a naděje, kterou se chlubíme, až do konce.²⁵

7Proto, jak říká svatý duch: "Dnes, uslyšíte-li jeho hlas, 8nezatvrzujte svá srdce, jako když se vzpouzeli v době zkoušky na poušti, 9kde Mě vaši otcové zkoušeli a pokoušeli a viděli Mé činy po čtyřicet let. 10Proto jsem se na to pokolení rozhněval a řekl jsem: 'Jejich srdce stále bloudí a neznali Mé cesty. 11Jako jsem přísahal ve svém hněvu: 'Nevstoupí do mého odpočinku'."

12Dejte si pozor, bratři a sestry, aby v nikom z vás nebylo zlé srdce nevíry, které

¹⁹ Tentýž úděl vládnout v budoucím Království je slíben Ježíši a jeho pravým následovníkům.

²⁰ "Jméno" je všechno, co Bůh představuje, jeho charakter, jeho vlastnosti, jeho úžasný program nesmrtnosti, který se uskutečňuje v Mesiáši.

²¹ Ježíšovými dětmi budou ti, kdo byli stvořeni, zplozeni Ježíšovým kázáním evangelia. Evangelium o Království je semenem obnovy (Lk 8: 11-12). Je nepostradatelným základem spásy. Dábel o tomto semeni spásy a nesmrtnosti ví a vynakládá maximální energii, aby zabránil evangelium o Království usadit se v mysli potenciálního konvertity. Pavel se stejným způsobem stal otcem Timotea, když použil evangelium Království jako prostředek znovuzrození. Alternativně by "dětmi" mohly být odkazem na Otcovy syny a dcery.

²² Mělo by být zřejmé, že BŮH nemůže být pokoušen! Tvrzení, že Ježíš je Bůh a že byl pokoušen, je neslučitelné. "Bůh nemůže být po-

koušen" (Jakub 1:13). Bůh také nemůže zemřít (1 Tim 6:16). Ježíš, Boží Syn, zemřel. Závěr, že Ježíš není BŮH, je zřejmý.

²³ Toto povolání je nebeské v tom smyslu, že pochází od Boha a je nadpřirozeným povoláním. Je to povolání vládnout na obnovené zemi s Ježíšem, až přijde (Zj 5:9-10; 2:26; 3:21; 20:1-6). Pavel měl ve Sk 26:19 nebeské vidění, ale to neznamená, že byl v nebi!

²⁴ Velekněz a apoštol zřejmě není sám Bůh. Boží Syn byl unitární Žid (Mk 12:29), který si nikdy nepředstavoval, že by byl absolutním Božstvím, a vytvářel tak dva Bohy. Ježíš byl jistě jedinečným zmocněncem jediného Boha a jeho původ v matčině lůně byl nadpřirozený (Lk 1:35; Mt 1:20: "zplozen v ní"). Otec a Syn působí v dokonalé harmonii (Jn 10:30) a stejná jednota je dána Bohu i věřícím (J 17:11, 22).

²⁵ V přímém rozporu s oblíbeným učením "jednou spasen, navždy spasen" (viz Řím 11:22; Lk 8:13 atd.).

se vzpouzí proti živému Bohu. ¹³Ale povzbuzujte se navzájem den co den, dokud se říká "dnes", aby nikdo z vás nebyl zatvrzen svodem k hříchu. ¹⁴Stali jsme se Mesiášovými společníky, když se až do konce pevně držíme své počáteční jistoty,²⁶ ¹⁵jak se říká: "Dnes, uslyšíte-li jeho hlas, nezatvrzujte svá srdce, jako když se vzbouřili proti Mně". ¹⁶Neboť kdo to byl, kdo se vzbouřil, když uslyšel? Nebyli to snad všichni ti, kdo vyšli z Egypta pod vedením Mojžíše? ¹⁷A na koho se hněval čtyřicet let? Nebylo to na ty, kdo zhřešili a jejichž těla padla na poušti? ¹⁸A komu přísahal, že nevstoupí do Jeho odpočinku, kromě těch, kdo neposlouchali?²⁷ ¹⁹Vidíme tedy, že nemohli vstoupit kvůli nevíře.

4 ¹Mějme tedy bázeň, že dokud zůstává příslib vstupu do jeho odpočinku otevřený, může se stát, že ho někdo z vás nedosáhne. ²Vždyť i nám bylo zvěstováno evangelium, stejně jako jim, ale evangelium, které slyšeli, jim neprospělo, protože mu neuvěřili. ³Nám, kteří jsme uvěřili, je však souzeno vejít do onoho odpočinku, jak řekl: "Jak jsem přísahal ve svém hněvu, do Mého odpočinku nevejdou," ačkoli Jeho díla byla dokončena od založení světa. ⁴Neboť někde o sedmém dni řekl: "Bůh sedmého dne odpočinul od všech svých děl"²⁸ ⁵a abychom zopakovali dříve citovaná slova: "Nevstoupí do Mého odpočinutí." ⁶Zbývá

tedy, aby do něj někteří vstoupili, avšak ti, kterým bylo evangelium zvěstováno předtím, do něj kvůli neposlušnosti nevstoupili.²⁹ ⁷Znovu tedy stanoví určitý den: "Dnes", když po dlouhé době promluvil skrze Davida, jak bylo citováno dříve: "Dnes, uslyšíte-li jeho hlas, nezatvrzujte svá srdce."

⁸Kdyby jim totiž Jozue dal odpočinout, nemluvil by potom o jiném dni. ⁹Pro Boží lid tedy zůstává budoucí sabatní odpočinek³⁰. ¹⁰Neboť ten, kdo vstupuje do Jeho odpočinku, si také sám odpočal od svých skutků, jako Bůh od svých. ¹¹Pracujme tedy usilovně³¹ na tom, abychom do tohoto odpočinku vstoupili, aby nikdo nepadl tím, že by následoval stejný příklad neposlušnosti. ¹²Neboť Boží slovo je živé a působivé a ostřejší než jakýkoli dvousečný meč, proniká až k rozdělení duše a ducha, kostí kloubů a morku a dokáže rozpoznat myšlenky a úmysly srdce.³² ¹³A před zrakem Božím není skryto žádné stvoření, ale všechno je nahé a vystavené očím Toho, jemuž musíme vydat počet.

¹⁴Protože tedy máme velkého velekněze, který prošel nebesy, Ježíše, Božího Syna, držíme se pevně svého vyznání. ¹⁵Nemáme totiž velekněze, který by nemohl soucítit s našimi slabostmi, ale toho, který byl ve všem pokoušen jako my,³³ a přece bez hříchu. ¹⁶Přistupujme tedy s odvahou k trůnu milosti, abychom přijali milosrdenství a našli milost, která nám pomůže v nouzi.

²⁶ Stejně jako ve v. 6 je i zde populární učení "jednou spasen navždy spasen" zjevně falešné. Viz mé "The 'Ifs' of Christianity" na

www.restorationfellowship.org.

²⁷ Klíčem k NZ spáse je poslušnost Bohu a Ježíši. Odtud pochází Pavlova dobrá poznámka, která rámuje list Římanům (1:5; 16:26): "poslušnost víry" a Ježíšovo černobílé varování v Jn 3:36 a 12:44 a násl. Poslušnost se týká Ježíšových slov v rámci Nové smlouvy a každý, kdo se od těchto slov odchýlí, je hrozbou pro spásu (viz 1 Tim 6:3; 2 Jn 7-9; Heb 5:9). Víra v Ježíše je falešná, pokud není založena na poslušnosti Ježíšovým slovům a učení a také slovům Ježíše v Pavlovi. Mat 7:21-27 je v tomto ohledu přísným varováním. Oblíbená představa, že "Ježíš přišel vykonat třídní dílo" (Billy Graham) nebo že "evangelium není v evangeliích" (C. S. Lewis), je nebezpečně zavádějící. Odvádí nás od podstatných spásných slov a učení Ježíše (Jn 12:44nn).

²⁸ Bylo by zcela v rozporu s tímto veršem tvrdit, že Ježíš, Syn, byl činný při stvoření v Genesis!

²⁹ Ještě jeden z mnoha jasných textů, které činí poslušnost Bohu a Ježíši absolutním měřítkem pravé víry (srov. 5,9).

³⁰ To jistě není odkaz na dodržování týdenního sabatu, protože celý SZ kalendář je nyní "stínem", nahrazeným podstatou, kterou je osoba vzkříšeného Mesiáše (10:1-10; Gal 4:10; Ef 2:14; Kol 2:16-17). Pavel staví stínový kalendář do negativního kontrastu (*to de soma*) s tělem, které je Kristovo.

³¹ Srovnej Ježíšova slova: "usilovně se snažte, abyste vešli [do Božího království] těsnou branou" (Lk 13:24).

³² V Nové smlouvě je to Ježíš, kdo může zkoumat mysl a srdce (Zj 2:23).

³³ Rozhodující text proti takzvanému Ježíšovu božství. Bůh nemůže být pokoušen (Jk 1:13), ale Ježíš byl. Ježíš zůstal bez hříchu.

5 ¹Každý velekněz je totiž vybrán z lidí³⁴ a je ustanoven, aby zastupoval lidi ve věcech týkajících se Boha, aby přinášel dary i oběti za hříchy. ²Velekněz může jednat mírně s těmi, kdo jsou nevědomí a chybujiící, protože sám také podléhá slabosti. ³Proto musí přinášet oběti za hříchy jak za lid, tak za sebe. ⁴Tuto výsadu si nikdo nebere sám pro sebe, ale je povolán Bohem, stejně jako byl povolán Áron.

⁵Tak se ani Mesiáš nevyvyšoval, aby se stal veleknězem, ale Bůh mu řekl: "Ty jsi můj Syn, já jsem se dnes stal tvým Otcem." ⁶Bůh také na jiném místě říká: "Ty jsi kněz navěky podle řádu Melchisedechova."

⁷V době svého pozemského života obětoval modlitby³⁵ a prosby s hlasitým křikem a slzami tomu, kdo ho mohl zachránit před smrtí, a byl vyslyšen pro svou zbožnou bázeň. ⁸Ačkoli byl Synem,³⁶ naučil se poslušnosti z toho, co vytrpěl. ⁹Když byl zdokonalen, stal se pro všechny, kdo ho poslouchají³⁷, zdrojem záchrany pro budoucí věk,³⁸ když byl Bohem určen za velekněze Melchisedechova řádu.

¹¹O tom máme mnoho co říci a je těžké to vysvětlit, protože jste otupěli v naslouchání. ¹²Ačkoli byste v této době už měli být

učiteli, opět potřebujete někoho, kdo by vás učil prvním zásadám Božího zjevení. Vrátili jste se k tomu, že potřebujete mléko, a ne pevnou stravu. ¹³Každý, kdo žije z mléka, nemá zkušenost se slovem spravedlnosti, protože je nemluvně. ¹⁴Pevná strava je však určena těm, kdo jsou plně vyspělí a kteří díky praxi vycvičili své smysly, aby rozeznávali dobré a zlé.

6 ¹Zanechme tedy základů učení o Mesiášovi a usilujme o dospělost - nestavme znovu základy pokání z mrtvých skutků, víry v Boha, vyučení o křtu a vkládání rukou, o vzkříšení mrtvých a o soudu nadcházejícího věku. ³To uděláme, pokud to Bůh dovolí. ⁴Neboť pokud jde o ty, kdo byli jednou osvíceni a okusili nebeský dar a byli učiněni účastníky svatého ducha, ⁵a okusili dobré slovo Boží a síly nadcházejícího věku, ⁶a pak odpadli, není možné je znovu obnovit k pokání, neboť Božího Syna sami pro sebe znovu a znovu křtí a vydávají ho otevřené hanbě. ⁷Vždyť půda, která pije déšť, jenž na ni často padá, a plodí užitečné rostliny pro ty, kdo zahradničí, dostává od Boha požehnání; ⁸vydává-li však trní a bodláčí, je neužitečná a schyluje se k zat-

³⁴ Velekněz je už z definice vybírán z lidských bytostí. Z toho je zřejmá nepravdivost tvrzení, že Ježíš byl zároveň Bůh i velekněz! Kněz je už z definice prostředníkem mezi Bohem a člověkem a sám je člověk. 1 Tim 2:5 je výrok vyznání víry, který tuto myšlenku upevňuje s naprostou jasností a bez alarmujících složitostí pozdější koncilní teologie. Tyto koncily vytvořily nepřehledné bludiště "hypostazí" a "esencí" a množství nesrozumitelných definic a rozlišení, které ukazují, jak velká část "ortodoxie" je Bibli cizí.

³⁵ Je zřejmé, že Božství se k Božství nemodlí. Nepomůže, když se budeme snažit rozdělit Ježíše na dvě poloviny a nechat ho dělat některé věci jako člověka a jiné jako Boha! Ježíš byl jedno já, jedna osobnost, člověk Mesiáš. Nebyl dvěma já, která by působila ve dvou různých sférách. Už z definice nemůže být stoprocentní plus stoprocentní, což by z něj udělalo dvě osoby. Jeden z komentátorů zatížených nemožným bojem, kdy musí vytvořit Ježíše se "dvěma přirozenostmi", připouští, že "Božství nemá potřebu proseb. Skutečnost, že se Ježíš modlil sám za sebe, dokazuje jeho skutečné lidství" (Montefiore). Pokud se však Ježíš modlil sám za sebe a bylo to jeho lidství, je jasné, že komentátor musí připustit, že Ježíš měl ještě

jedno já, které nebylo "jeho lidstvím", ale jiným božským já. Výsledný Ježíš je zřejmě dvojí já. Učení o "dvou přirozenostech" je Bibli naprosto cizí a navíc je nemožně matoucí.

³⁶ Někteří trinitáři tvrdí, že "Boží Syn" znamená věčného Syna, Božství. Tento a mnohé další texty takovou myšlenku znemožňují. Boží Syn se narodil, Boží Syn zemřel a Boží Syn se naučil poslušnosti. Syn se také modlil k Bohu. To vše ukazuje, že Boží Syn byl lidský Mesiáš zplozený v Marii (Mt 1:18, 20; Lk 1:35). Představa "věčného Syna" nebo "věčně plozeného" Syna je smyšlenka vnucená do NZ bez jakékoli biblické oprávněnosti. Objevuje se až ve 3. století ve spisech filosoficky smýšlejícího Origena. Iz 9:6 dokazuje, že dítě/Syn zplozený Bohem a daný Bohem není Bůh sám. Bůh nemůže být zplozen. Boží Syn byl zplozen, a právě proto má právo být nazýván Synem Božím (Lk 1:35).

³⁷ Poslušnost Ježíši je vždy podmínkou spásy. Víra bez poslušnosti je falešná víra a nemůže zachránit. Jan 3:36 a 12:44 a dále a 1 Tim. 6:3 a 2 Jan 7-9 opakují totéž. Pavel moudře nazval pravou víru "poslušností víry" (Řím 1:5; 16:26, rámujiící celou knihu Římanům).

³⁸ budoucího Božího království na zemi.

racení, a nakonec má být spálena.

⁹Milovaní, jsme však přesvědčeni o lepších věcech pro vás, o věcech týkajících se spásy, i když mluvíme takto. ¹⁰Bůh totiž není nespravedlivý, aby zapomněl na vaše dílo a na lásku, kterou jste prokazovali Jeho jménu, když jste sloužili a stále sloužíte svatým. ¹¹Toužíme, aby každý z vás projevoval stejnou píli pro naplnění své naděje až do konce, ¹²abyste nebyli liknaví, ale napodobovali ty, kdo skrze víru a vytrvalost dědí sliby.

¹³Když totiž Bůh dal slib Abrahamovi, protože nemohl přísahat při nikom větším, přísahal sám při sobě ¹⁴těmito slovy: "Jistě ti požehnám a jistě tě rozmnožím." ¹⁵A tak když vytrval, obdržel slib.³⁹ ¹⁶Lidé totiž přísahají při někom větším, než jsou oni sami, a u nich je přísaha stvrzením, které ukončuje všechny spory. ¹⁷Stejně tak Bůh, rozhodnutý jasněji ukázat dědicům slibu, že jeho záměr je nezměnitelný, vystoupil s přísahou, ¹⁸aby dvěma nezměnitelnými věcmi, protože je nemožné, aby Bůh lhal,⁴⁰ nás, kteří jsme našli útočiště, pevně povzbudil k tomu, abychom se chopili naděje, která je nám předkládána. ¹⁹Tuto naději máme jako kotvu pro duši, naději jistou a pevnou, která vchází do nitra opony, ²⁰kam vstoupil Ježíš jako náš průkopník, když se stal veleknězem řádu Melchisedechova navěky.

7 ¹Tento Melchisedech, král Salemu, kněz Nejvyššího Boha, se setkal s Abrahamem, který se vracel z porážky králů, a požehnal ho. ²Abraham mu věnoval desátý díl kořisti. Podle významu svého jména byl nejprve "králem spravedlnosti"⁴¹ a pak

také "králem Salemu", což znamená "králem pokoje". ³Bez otce, bez matky, bez záznamenaného rodokmenu, počátku dnů nebo konce života⁴² se stal podobným Božímu Synu⁴³ a zůstává knězem nepřetržitě.

⁴Považte, jak byl tento muž veliký, vždyť i patriarcha Abraham mu dal desetinu nejlepší kořisti. ⁵Ti z Léviho synů, kteří přijímají kněžský úřad, mají v Zákoně příkaz vybírat desátky od lidu, tedy od svých bratrů, ačkoli i oni jsou potomky Abrahamovými. ⁶Melchisedech, jehož rodokmen se nedá vysledovat od synů Léviho, však vybíral desátek od Abrahama a žehnal tomu, kdo vlastnil přísliby. ⁷Ale nesporně platí, že menší je žehnán větším. ⁸V jednom případě jsou desátky přijímány smrtelníky, ale v tomto případě tím, o němž je dosvědčeno, že žije dál. ⁹A tak řečeno, skrze Abraháma platil desátky i Lévi, který dostává desátky, ¹⁰protože Lévi byl ještě v těle svého předka Abraháma, když se s ním Melchisedech setkal.

¹¹Jestliže tedy dokonalost byla skrze levitské kněžství (neboť na jeho základě lid přijal Zákon), jaká by byla další potřeba, aby vznikl ještě jeden kněz v řádu Melchisedechově, a ne v řádu Áronově? ¹²Když se totiž mění kněžství, musí se změnit i Zákon.⁴⁴ ¹³Ten, o němž je řeč, totiž patří k jinému kmeni a nikdo z toho kmene nikdy nezastával službu u oltáře. ¹⁴Je jasné, že náš pán byl potomkem Judy, a Mojžíš o kněžích z tohoto kmene nic neřekl. ¹⁵To se stává ještě jasnějším, když vyvstane jiný kněz, který se podobá Melchisedechovi, ¹⁶který se stává knězem nikoli na základě zákona o fyzickém původu, ale mocí nezničitelného živo-

³⁹ Nejde ovšem o konečný příslib života nadcházejícího věku v budoucím Království, který závisí na Abrahamově vzkříšení, ale o historické sliby, které se již splnily, zejména o narození syna, když byli Abraham a Sára staří. Izrael ovšem vstoupil do země za Jozua, ale v budoucnu dojde ke konečnému, budoucímu vstupu do země/Království pro všechny svaté, a to s Ježíšem při jeho příchodu.

⁴⁰ Není možné, aby Bůh lhal nebo zemřel. Ježíš, Boží Syn, zemřel (Řím 5:10), a proto nemůže být Bohem!

⁴¹ Ukazuje na budoucí Království, světový řád, v němž poprvé v dějinách lidstva zavládne sociální spravedlnost. Křesťanské poslání spočí-

vá v tom, abychom se již nyní připravovali na pomoc Ježíši v tomto nadcházejícím novém světovém řádu.

⁴² Je velmi velkým nepochopením textu domnívat se, že Melchisedech byl nestvořenou osobou bez rodičů! Židé o Sáře říkali, že neměla rodiče, což znamená, že jejich jména nebyla zaznamenána.

⁴³ Jako "typ" nebo vzor.

⁴⁴ Ukazuje zásadní rozdíl mezi novou a starou smlouvou. List Galatským je vášnivým varováním před návratem k praktikám Starého zákona, včetně dodržování kalendáře, které nás odvádějí od duchovní svobody dostupné v Kristu. Směšování obou smluv je pro náš duchovní život nebezpečné.

ta, ¹⁷neboť je dosvědčeno: "Ty jsi knězem navěky v Melchisedechově řádu."

¹⁸Na jedné straně je dřívější přikázání odloženo pro svou slabost a nepotřebnost, ¹⁹protože Zákon nic nečinil dokonalým. Na druhé straně se přináší lepší naděje, skrze niž se přibližujeme k Bohu. ²⁰Protože se nestal knězem bez vykonání přísahy - ²¹ostatní se stali kněžími bez přísahy, ale on se stal knězem s přísahou od Toho, který mu řekl: "Pán přísahal a nezmění své rozhodnutí: 'Ty jsi kněz navěky'" - ²²proto se Ježíš stal zárukou lepší smlouvy.

²³Mnozí se tak stávali kněžími, protože jim v pokračování bránila smrt. ²⁴Ježíš však, protože žije navěky, zastává své kněžství trvale. ²⁵Může tedy zcela zachránit ty, kdo skrze něj přistupují k Bohu, protože stále žije, aby se za ně přimlouval.⁴⁵

²⁶Takový velekněz se nám totiž hodil: svatý, bez viny, neposkvrněný, oddělený od hříšníků a vyvýšený nad nebesa. ²⁷Nepotřebuje jako ti velekněží denně přinášet oběti nejprve za své hříchy a pak za hříchy lidu, protože to učinil jednou provždy, když obětoval sám sebe. ²⁸Zákon totiž jmenuje za velekněze lidi, kteří podléhají slabosti, ale slovo přísahy, které přišlo po Zákoně, ustanovuje Syna, který se stal dokonalým navěky.

8 ¹Tak tedy hlavní smysl toho, co bylo řečeno, je tento: Máme takového velekněze, který zaujal místo po pravici⁴⁶ trůnu Majestátu⁴⁷ na nebesích, ²a služebníka ve

svatyni a v tom pravém stánku, který zřídil Pán, ne člověk. ³Každý velekněz je totiž ustanoven, aby přinášel dary i oběti, a tak je nutné, aby i tento velekněz měl co obětovat. ⁴Kdyby byl na zemi, nebyl by vůbec knězem, protože tu jsou kněží, kteří přinášejí oběti podle Zákona. ⁵Ti konají svou službu v napodobenině a stínu nebeských věcí, tak jako byl Mojžíš Bohem upozorněn, když se chystal zhotovit stánek: "Hleď, abys všechno udělal podle vzoru, který ti byl ukázán na hoře." ⁶Nyní však Ježíš obdržel vyšší službu, neboť je také prostředníkem lepší smlouvy než ta předaná jako Zákon,⁴⁸ na základě lepších slibů.

⁷Kdyby totiž první smlouva byla bez chyby, nebylo by třeba druhé. ⁸Ale když na nich našel chybu, řekl: "Hle, přicházejí dny, říká Pán, kdy uzavřu s domem Izraele a s domem Judy novou smlouvu; ⁹nebude jako smlouva, kterou jsem uzavřel s jejich otci v den, kdy jsem je vzal za ruku, abych je vyvedl z egyptské země, protože oni v mé smlouvě nezůstali a já jsem na ně nebral ohled, říká Pán. ¹⁰Toto je totiž smlouva, kterou uzavřu s domem Izraele po oněch dnech, říká Pán: Vložím jim do mysli své zákony a napíšu jim je do srdce. Budu jejich Bohem a oni budou mým lidem. ¹¹A nikdo nebude učit svého spoluobčana ani svého bratra, aby říkal: 'Poznejte Pána', protože mě budou znát všichni, od nejmenšího až po největšího. ¹²Já totiž budu milosrdný vůči jejich zlým skutkům a na jejich hříchy už nevzpomenu."

⁴⁵ Trvat na každoročním slavení Dne smíření nebo svatých dnů svědčí o nepochopení nejvyššího významu jednou provždy a trvale platných účinků nové smlouvy, která byla zahájena obětí, zástupnou smrtí Ježíše, Božího Syna. Kol 2:16-17 staví Mojžíšův kalendář do negativního protikladu k jeho podstatě - Kristu, který jej nahrazuje. Viz naše brožura *The Law, the Sabbath and New Covenant Christianity (Zákon, sobota a křesťanství Nové smlouvy)* na focusonthe kingdom.org.

⁴⁶ *Adoni*, můj pán (nikoliv Pán) ze Ž 110:1, což je zlatý text z hebrejské Bible, který je v NZ citován častěji než kterýkoliv jiný verš. *Adoni* ve všech svých 195 výskytech znamená nadřazeného, který není božstvem, tj. člověka, příležitostně anděla, ale nikdy Boha. Představa, že BŮH mluví s BOHEM, je v hlubokém rozporu s biblickým unitárním monoteismem. V Ž 45:6

je Mesiáš osloven jako "bůh", kde se *elohim* používá v mesiášském smyslu. Mojžíš byl také nazýván "bohem" (*elohim*) jako představitel jediného pravého Pána Boha (Ex 7:1). Ježíš není nikdy nazýván "Pán Bůh" ani "Všemohoucí" - hebrejsky *El Šaddai* a řecky *pantokrator*.

⁴⁷ Bůh, Otcův trůn (Zj 3:21). Ježíš bude v miléniu sedět na svém vlastním trůnu v Jeruzalémě.

⁴⁸ "en-Torahed" o lepších slibech. To ukazuje, že Mesiášova novozákonní Tóra (Gal 6:2; 1 Kor 9:21) nahrazuje starou Tóru v liteře. Novou smlouvu zavedl a ratifikoval Ježíš (Lk 22:28-30) a Pavel byl "služebníkem nové smlouvy" (2 Kor 3:6). Při parousii bude uzavřena se Židy, kteří v té době přijmou Mesiáše (Řím 11:26). Mezitím je každý Žid nebo pohan naléhavě vyzván, aby věřil v Mesiáše Ježíše a poslouchal ho.

¹³Když řekl: "Nová smlouva", učinil tu první zastaralou. A co zastarává a stárne, je blízko zániku.

9 ¹První smlouva měla pravidla pro božskou službu a pozemskou svatyni. ²Připraven byl svatostánek. Ve vnější části, která se nazývá svatá, byl svícen, stůl a posvátný chléb. ³Za druhou oponou byl příbytek, který se nazývá Svatá svatých, ⁴který měl zlatý kadidlový oltář a truhlu smlouvy obloženou ze všech stran zlatem. V arše byla zlatá nádoba s manou, Áronova hůl s poupaty a kamenné desky smlouvy. ⁵Nad archou byli cherubíni slávy, kteří zastíňovali celou slitovnici. O těchto věcech však nyní nemůžeme mluvit dopodrobna.

⁶Když byly tyto věci takto připraveny, kněží neustále chodí do vnějšího stanu a vykonávají bohoslužby, ⁷do toho druhého však chodí velekněz sám jednou za rok, a to ne bez krve, kterou obětuje za sebe a za hříchy lidu spáchané v nevědomosti. ⁸Svatý duch ukazuje, že cesta do svatyně ještě nebyla zjevena, zatímco vnější stánek ještě stojí. ⁹To je symbol té doby, kdy se přinášely dary a oběti, které nemohly učinit věřícího dokonalým ve svědomí, ¹⁰byly to jen pokrmy a nápoje a různá omývání, tělesná pravidla, uložená až do doby nápravy.

¹¹Ale nyní se Mesiáš objevil jako velekněz nadcházejících dobrých věcí. Vstoupil skrze větší a dokonalejší stánek, neudělaný rukama, to znamená ne z tohoto nynějšího stvoření, ¹²a jednou provždy vstoupil do svatyně, ne skrze krev kozlů a telat, ale skrze svou vlastní krev, a tak zajistil vykoupení vztahující se k nadcházejícímu věku. ¹³Jestliže totiž krev kozlů a býčků a popel jalovice kropící ty, kdo byli poskvrnění, slouží k posvěcení čistoty těla, ¹⁴o kolik více očistí od mrtvých skutků naše svědomí, aby sloužilo živému Bohu, krev Mesiáše, který skrze ducha nastávajícího věku obě-

toval sám sebe bez poskvrny Bohu?

¹⁵Proto je prostředníkem nové smlouvy, aby ti, kdo byli povoláni, mohli přijmout slib dědictví nadcházejícího věku, neboť se uskutečnila smrt pro vykoupení provinění spáchaných za první smlouvy. ¹⁶Kde je totiž závěť,⁴⁹ tam musí být prokázána smrt toho, kdo ji učinil. ¹⁷Závěť je totiž platná až po smrti a nikdy neplatí, dokud žije ten, kdo ji učinil. ¹⁸Tak i první smlouva byla uzavřena krví. ¹⁹Když Mojžíš podle Zákona přednesl všemu lidu všechna přikázání, vzal krev telat a kozlů, vodu, šarlatovou vlnu a yzop a pokropil jimi jak samotnou knihu, tak všechny lid ²⁰a řekl: "Toto je krev smlouvy, kterou vám Bůh přikázal." ²¹Stejným způsobem pokropil krví i stánek a všechno služebné náčiní. ²²Podle Zákona se krví očišťuje téměř všechno a bez prolití krve není odpuštění.

²³Bylo tedy nutné, aby se těmito oběťmi očistily obrysy nebeských věcí, ale nebeské věci⁵⁰ samy vyžadovaly lepší oběti než tyto. ²⁴Neboť Mesiáš nevstoupil do svatyně zhotovené rukama, která je kopií té pravé, ale do samotného nebe, aby se nyní za nás objevil před Boží tváří. ²⁵A nemusel se sám často obětovat, jako když velekněz rok co rok vstupuje do svatyně s krví, která není jeho vlastní, ²⁶neboť pak by musel od založení světa často trpět. Nyní se však jednou, při dovršení věků, zjevil, aby svou vlastní obětí odstranil hřích.⁵¹ ²⁷Stejně jako je lidem určeno jednou zemřít a potom přijde soud, ²⁸tak i Mesiáš, který byl jednou obětován, aby nesl hříchy mnohých, se zjeví podruhé, ne aby nesl hřích, ale aby přinesl spásu těm, kdo na něj dychtivě čekají.

10 ¹Neboť Zákon, který je jen stínem⁵² nastávajících dobrých věcí, ale ne samotnou skutečností,⁵³ nemůže nikdy stejnými oběťmi, které se přinášejí rok co rok, zdokonalit ty, kdo přistupují. ²Jinak by se

⁴⁹ Autor zde používá druhý význam téhož slova "smlouva", tj. spíše "závěť" než smlouva.

⁵⁰ Vztahuje se k budoucím věcem, k budoucímu Božímu království, které bude slavnostně zahájeno po celém světě, až se Ježíš vrátí.

⁵¹ Tj. jako obětní tvor nebo tělo. Bůh určil Mesiáši tuto roli, jak předpověděl v žalmech. Mnoho žalmů předpovídá Mesiášovu činnost

⁵² Náskres, hrubý náčrt.

⁵³ Stejně jako v Kol 2:16-17 je Mesiáš, který přišel, skutečností, jejímž jediným stínem je kalendář "svátků, novoluní a týdenního sabatu". V Řím 5:14 je "Adam typem" toho, který má přijít. Smyslem je ovšem to, že Adam byl typem toho, který má přijít. Stejně tak byl kalendář stínem Mesiáše, jehož tělo je skutečností pro stín. Skutečnost je tělo Mesiáše, který se sám obětoval (9:26).

snad přestaly přinášet, protože by uctívající, jednou očistěni, už neměli vědomí hříchu? ³Ale právě těmi oběťmi se rok co rok připomínají hříchy. ⁴Je totiž nemožné, aby krev býků a kozlů snímala hříchy. ⁵Proto když přichází do světa,⁵⁴ říká: "Nechtěl jsi oběť a obětní dar, ale připravil jsi mi tělo."⁵⁵ ⁶Nikdy jsi neměl zalíbení v zápalných obětech a v obětech za hřích. ⁷Potom jsem řekl: 'Hle, přišel jsem'⁵⁶ (ve svitku knihy je o mně psáno), abych vykonal tvou vůli, Bože."

⁸Když předtím řekl: "Oběti a obětní dary, zápalné oběti a oběti za hřích jsi nežádal a neměl jsi v nich zalíbení" - které jsou obětovány podle Zákona - ⁹pak řekl: "Hle, já jsem přišel, abych vykonal tvou vůli." Odstraňuje první, aby ustanovil druhé. ¹⁰Jeho vůlí jsme se stali svatými skrze oběť těla Ježíše Mesiáše jednou provždy.

¹¹Každý kněz se postaví den za dnem a slouží a přináší stále tytéž oběti, které nikdy nemohou smazat hříchy. ¹²On však, když nabídl jednu oběť za hříchy provždy, usedl po Boží pravici, ¹³kde nyní čeká, dokud se jeho nepřátelé nestanou podnoží jeho nohou.⁵⁷ ¹⁴Jedinou obětí totiž navždy zdokonalil ty, kdo jsou činěni svatými. ¹⁵Svatý duch nám také dosvědčuje, že poté, co řekl: ¹⁶"Toto je smlouva, kterou s nimi uzavřu po oněch dnech, praví Pán: Vložím jim své zákony do srdce a napíšu jim je do mysli," a pak říká: ¹⁷"Na jejich hříchy a nepravosti už nebudu vzpomínat." ¹⁸Kde je jejich odpuštění, tam už není žádná oběť za hřích.

⁵⁴ "Přijít do světa" znamená narodit se. Každý člověk přichází na svět. Také Ježíš přišel na svět, ale biologickým zázrakem skutečným v Marii (Lk 1:35; Mt 1:18, 20). Bůh zplodil svého Syna, přivedl ho na svět

⁵⁵ Smysl je obětovaná osoba, nikoliv jen tělo jako schránka, do níž vstoupil člověk! V 9:26 se mluví o oběti samotného Mesiáše, o celé osobě. Řím 12:1 stejným způsobem hovoří o křesťanech jako o "tělech", tj. celých osobách. Výstižnou definici Mojžíšova zákona naleznete v Gal 3:19-29.

⁵⁶ "Já" je zde obětované tělo či osoba Mesiáše, předpovězená v Božím plánu v Ž 40. Osoba/tělo Mesiáše nahrazuje stín obětí a kalendáře Tóry (viz Kol 2:16-17; Gal 4:10; Ef 2:14).

⁵⁷ Další odkaz na klíčový Ž 110:1, který definuje mesiášský program a rozlišuje mezi jediným

¹⁹Proto, bratři a sestry, když máme odvahu vstoupit do svatyně skrze Ježíšovu krev, ²⁰novou a živou cestou, kterou pro nás otevřel skrze oponu, to jest své tělo, ²¹a když máme velekněze nad Božím domem, ²²přistupujme s upřímným srdcem v plné jistotě víry, protože byla naše srdce pokropena čistotou od zlého svědomí a naše těla omyta čistou vodou. ²³Držme se naděje, kterou vyznáváme, bez zaváhání, protože ten, který to slíbil, je věrný. ²⁴A uvažujme, jak se navzájem povzbuzovat k lásce a dobrým skutkům, ²⁵neopouštějme svá shromáždění, jak mají někteří ve zvyku, ale povzbuzujme se navzájem, a to tím spíše, čím více vidíte, že se blíží ten den⁵⁸.

²⁶Pokud totiž úmyslně pokračujeme v páchání hříchů i poté, co jsme poznali pravdu, nezůstává už oběť za hříchy, ²⁷ale hrozivé očekávání soudu a zuřivosti ohně, který zničí Boží nepřátele.⁵⁹ ²⁸Každý, kdo nedbal Mojžíšova zákona, byl na základě svědectví dvou nebo tří svědků bez milosti usmrcen. ²⁹Oč větší trest, myslíte, si zaslouží člověk, který pošlapal Božího Syna, znesvětil krev smlouvy, jíž byl posvěcen, a znevážil ducha milosti? ³⁰Známe přece toho, který řekl: "Mně patří pomsta, já odplatím," a ještě jednou: "Pán bude soudit svůj lid". ³¹Je strašné upadnout do rukou živého Boha.

¹⁰³²Připomeňte si však dřívější dny, kdy jste poté, co jste byli osvíceni, snášeli velký boj s utrpením, ³³zčásti tím, že jste byli veřejně vystaveni zneužívání a útrapám, a zčásti tím, že jste se podíleli na utr-

JHVH, Bohem Bible, a ne-božským Mesiášem, který je *adoni* (můj pán). Přesně to je Pavlovo vyznání víry v 1 Tim 2:5. Všimněte si, že Ježíš ještě čeká, až se mu jeho nepřátelé podřídí. Ježíš ještě nesedí na svém davidovském trůnu na Sionu. Tento trůn je mu přislíben v Lk 1:32 a v Ž 2:6. Všichni, kdo se na něj dívají, jsou na něj hrdí. Josef z Arimatie po Ježíšově vzkříšení ještě čeká na příchod Božího království (Mk 15:43).

⁵⁸ den budoucího příchodu Mesiáše, který na zemi zahájí Boží království, a to po celém světě.

⁵⁹ Biblický oheň pekla je stravující zkáza, ohnivě jezero, které ničí lidské osoby. Není to rouhačské, věčné, vědomé mučení bezbožných, jak se lidově učí. O "věčném ohni", tj. ohni nadcházejícího věku, viz Juda 7.

pení těch, s nimiž se takto zacházelo. ³⁴Sdíleli jste totiž utrpení těch, kdo byli ve vězení, a radostně jste přijímali zabavení svého majetku s vědomím, že pro sebe máte lepší a trvalý majetek. ³⁵Neodhazujte tedy svou důvěru, protože za ni čeká velká odměna. ³⁶Potřebujete totiž vytrvalost, abyste, až splníte Boží vůli, obdrželi slíbené. ³⁷"Za velmi krátkou chvíli přijde ten, který přichází, a nebude otálet." ⁶⁰ ³⁸Můj spravedlivý však bude žít na základě víry. Pokud se bude krčit, má duše v něm nemá zalíbení." ³⁹Nejsme však těmi, kdo ustupují do záhuby, ale těmi, kdo mají víru vedoucí k získání života.

11 ¹Víra je totiž jistota o tom, v co doufáme, přesvědčení o tom, co nevidíme. ²Vírou získávali dávní lidé schválení.

³Vírou chápeme, že věky byly uspořádány Božím slovem, ⁶¹ takže to, co je viditelné, bylo vytvořeno z věcí neviditelných. ⁴Vírou přinesl Ábel Bohu větší obět' než Kain a Bůh ukázal, že je spravedlivý, když přijal jeho dary; a skrze víru, i když je mrtvý, stále mluví. ⁵Vírou byl Enoch vzat nahoru, aby neviděl smrt, ⁶² a nebyl nalezen, protože ho Bůh vzal nahoru. Než byl vzat nahoru, byl chválen jako Bohu milý. ⁶Bez víry není mož-

né líbit se Bohu, protože ten, kdo přichází k Bohu, musí věřit, že existuje a že odměňuje ty, kdo ho hledají. ⁶³ ⁷Vírou Noe, když byl varován ohledně věcí, které ještě neviděl, se zbožnou bázni připravil archu pro záchranu své rodiny, skrze niž odsoudil svět, a stal se dědicem práva na bytí, které přichází vírou.

⁸Vírou Abraham, když byl povolán, poslechl ⁶⁴ a vydal se na místo, které měl obdržet jako dědictví. Vyšel, aniž by věděl, kam jde. ⁹Vírou žil jako cizinec ⁶⁵ v zemi slibu, ⁶⁶ jako v cizí zemi, žil ve stanech s Izákem a Jákobem, spoludědici téhož slibu. ¹⁰Těšil se totiž na město ⁶⁷ s pevnými základy, jehož architektem a stavitelem je Bůh. ¹¹Vírou dostala schopnost otěhotnět i sama Sára, a to i po skončení plodného věku, neboť považovala za věrného Toho, který to slíbil.

¹²Tak se z jednoho člověka narodilo tolik potomků jako hvězd na nebi a nespočetně jako zrněk pisku na mořském břehu.

¹³Ti všichni zemřeli ⁶⁸ ve víře, aniž by obdrželi přislíbené, ale viděli je a vítali z dálky a vyznávali, že jsou v zemi cizinci a příchozími. ⁶⁹ ¹⁴Ti, kdo takto mluví, totiž dávají najevo, že usilují o vlastní zemi. ¹⁵Kdyby mysleli na tu zemi, kterou opustili, měli

⁶⁰ Tato slova, napsaná v době před Kristem Ageem (2:6; srov. Iz 26:20; Ab 2:3), ukazují, že druhý příchod je vždy "brzy", i když chronologicky může být vzdálený. Proroci žili prostřednictvím inspirace a vidění ve vrcholné době těsně před Ježíšovým návratem ve slávě, tedy na prahu nadcházejícího Království, kdy svět přejde pod novou správu. Království tohoto současného systému budou nahrazena Božím královstvím (Zj 11:15). Příchod JHVH u proroků je ve SZ zjevován jako budoucí příchod Ježíše. Ježíš, Boží Syn, je dokonalým zmocněncem jediného Boha a jsou mu svěřeny činnosti JHVH, které má vykonávat, aniž by ve skutečnosti byl JHVH, což by znamenalo dva JHVH!

⁶¹ Stvořitelské slovo (nikoli Slovo) Boží, které bylo na počátku u Boha a skrze které všechno vstoupilo v existenci (Jn 1:1-3, komentováno a objasněno v 1 Jn 1:1-3: "věčný život", který byl přislíben a který byl "u Otce", v jeho plánu a záměru jako jeho moudrost).

⁶² Muselo jít o přesun na bezpečné místo, protože všichni zde uvedení nakonec zemřeli (v. 13)

⁶³ To s sebou nese, vzhledem k obrovskému zmatku, který předvádějí všechny různé deno-

minace, vytrvalé hledání pravdy potřebné k pravému uctívání jediného pravého Boha (Jn 4:24; 2 Te 2:10; Jud 3).

⁶⁴ To je přesně "poslušnost víry", o níž se učí v celém NZ (Řím 1:5; 16:26; Heb 5:9; Jn 3:36).

⁶⁵ Pobývajícím cizincem.

⁶⁶ To znamená země slibu daného Abrahamovi, základ křesťanského evangelia (Ga 3:8). Slíbená země je tedy na této planetě Zemi, která bude obnovena a očištěna Mesiášem při jeho příchodu.

⁶⁷ "Město, které má nastat", až se Ježíš vrátí (13:14), na obnovené zemi.

⁶⁸ Tento verš je mimořádně důležitý, protože dokazuje nepravdivost oblíbené představy, že mrtví jsou v současné době naživu v nebi nebo se trápí v pekle či dokonce v očištcí. Tento verš má moc rozvrátit celou strukturu většiny náboženství nekriticky zděděných jako tradice.

⁶⁹ Pobývajícím cizinci, lidé se "zelenou kartou", jejichž občanství nebylo v žádném ze současných národních států. Tyto současné národy a království se stanou Božím královstvím až při sedmé polnici ze Zj 11:15-18.

by příležitost se vrátit. ¹⁶Ale oni touží po lepší zemi, totiž po nebeské.⁷⁰ Bůh se tedy nestydí nazývat se jejich Bohem, protože jim připravil město.⁷¹

¹⁷Vírou Abraham, když byl zkoušen, obětoval Izáka. Byl připraven obětovat svého jediného syna, toho, který mu byl slíben. ¹⁸Bůh řekl: "Skrze Izáka přijdou tvoji potomci." ¹⁹Rozuměl tedy, že Bůh může vzkřísit i z mrtvých. Jako vzor skutečně přijal Izáka zpět z mrtvých. ²⁰Vírou Izák požehnal Jákobovi a Ezauovi ohledně budoucnosti. ²¹Vírou požehnal Jákob, když umíral, každému z Josefových synů a klaněl se, opřen o svou hůl. ²²Vírou se Josef na sklonku svého života zmínil o exodu synů Izraele a dal pokyny ohledně svých kostí.

²³Když se narodil Mojžíš, jeho rodiče ho s vírou tři měsíce skrývali, protože viděli, že je to krásné dítě, a nebáli se královského rozkazu. ²⁴Vírou Mojžíš, když dospěl, odmítl být nazýván synem faraonovy dcery, ²⁵volil si raději sdílet špatné zacházení s Božím lidem, než aby si užíval prchavých rozkoší hříchu. ²⁶Považoval Mesiášovo potupení za větší bohatství než egyptské poklady, protože se těšil na odměnu.⁷² ²⁷Vírou opustil Egypt a nebál se králova hněvu, neboť vytrval, jako by viděl toho, který je neviditelný. ²⁸Vírou dodržoval pesach a pokropení krví, aby se jich nedotkl zhoubce prvorozených. ²⁹Vírou prošli Rudým mořem jako po suchu, a když to Egyptané zkusili, byli pohlčeni.

³⁰Vírou padly hradby Jericha poté, co kolem nich lid sedm dní pochodoval. ³¹Díky

víře nezemřela prostitutka Rachab s těmi, kdo byli neposlušní, poté co v pokoji přivítala zvědy.

³²Co mám ještě říci? Čas by mi nestačil, kdybych vyprávěl o Gedeonovi, Barákovi, Samsonovi, Jeftovi, Davidovi, Samuelovi a prorocích. ³³Vírou dobývali království, vykonávali spravedlnost, získávali příslibené, zavírali tlamy lvům, ³⁴utišovali moc ohně, unikali ostří meče, ze slabosti se stávali silnými, sílili ve válce a nutili cizí vojska k útěku. ³⁵Ženy přijímaly zpět své mrtvé vzkříšením a jiní byli mučeni a nepřijímali propuštění, aby dosáhli lepšího vzkříšení. ³⁶Jiní byli zesměšňováni a bičováni, řetězy spoutáváni a vězněni. ³⁷Byli kamenováni, rozřezáváni, pokoušeni, zabíjeni mečem. Chodili v ovčích a kozlích kůžích, byli zbičováni, strádali, špatně se s nimi zacházelo – ³⁸svět jich nebyl hoden -, bloudili po pouštích, horách, jeskyních a dírách v zemi

³⁹Všichni tito, kteří si získali uznání pro svou víru, nedostali příslibené⁷³, ⁴⁰protože Bůh pro nás opatřil něco lepšího, aby bez nás nebyli zdokonaleni⁷⁴.

12 ¹Protože jsme obklopeni tak velkým oblakem svědků, odhodme i my každou přítěž a hřích, do kterého se tak snadno zapleteme, a vytrvale běžme závod, který je před námi, zupírajíce zrak na Ježíše, průkopníka a zdokonalovatele víry.⁷⁵ Pro radost, která mu byla předložena⁷⁶, podstoupil kříž, nedbaje na jeho potupu, a usedl po pravici Božího trůnu.⁷⁷ ³Přemýšlejte o tom, kdo snášel takové nepřátele-

⁷⁰ Nejde ovšem o zemi v nebi, ale o nebeské království, které má původ v nebi a přijde v budoucnu s Ježíšem z nebe, o slíbené Boží království na zemi obsažené v křesťanském evangeliu (Mt 5:5; Zj 5:9-10). Mesiáš se vrací na zem; my nejdeme k němu, ledaže bychom se s ním setkali ve vzduchu, abychom ho doprovodili na místo určení v Jeruzalémě, kde usedne na Davidův trůn.

⁷¹ "Nadcházející město" z 13:14 - ne někde jinde, kam odejdeme ze země!

⁷² To znamená, že se zaměřil na Království a nesmrtelnost.

⁷³ Všichni zemřeli jako ve v. 13 a zůstávají mrtví, v bezvědomí, až do sedmé polnice, která bude znamenat vzkříšení mrtvých při Mesiášově návratu (1 Kor 15:23; Lk 14:14). Jasně potvrzení viz Kaz 9:5, 10; Dan 12:2 a naši brožuru

What Happens When We Die? (Co se stane, až zemřeme?) na focusonthe kingdom.org.

⁷⁴ Všichni získáme nesmrtelnost ve stejný okamžik, při budoucím vzkříšení, až se Ježíš vrátí (1 Kor 15:23).

⁷⁵ Ježíš je "od A do Z", první a poslední (Zj 1:17) Božího programu spásy.

⁷⁶ To ukazuje, jak životně důležité je vymezit křesťanskou naději (na níž stojí víra a láska, Kol 1:4-5). Nadějí je pomáhat Ježíši při řízení přicházející společnosti Božího království. Ďábel dosáhl obrovského vítězství, když křesťanskou naději zredukoval na vágní a prázdné sliby o "nebi, až zemřeš".

⁷⁷ Při svém vyvýšení zaujal postavení *adoni*, můj pán (Ž 110:1), což je hebrejský titul, který se nikdy nevztahuje na Božství. Vykládat tento

ství hříšníků proti sobě, abyste se neunavili a nevzdali.

12 Ve svém boji proti hříchu jste ještě nevzdorovali až do prolití krve ^{5a} zapomeněli jste na napomenutí, které vám bylo adresováno jako dětem: "Synu můj, neber na lehkou váhu Pánovo ukázňování a nevzdávej se, když jsi od Něho napravován, ⁶ protože ty, které Pán miluje, vychovává, a trestá každého syna, kterého přijímá." ⁷ Díky ukázňování můžete vydržet. Bůh s vámi jedná jako s dětmi, vždyť které dítě je takové, že ho otec nekárá? ⁸ Jestliže však nezakoušíte kázeň, na níž se podílejí všechny děti, pak jste nemanželské a nejste pravé děti. ⁹ Vždyť i my jsme měli pozemské otce, kteří nás kárali, a vážili jsme si jich. Neměli bychom se tedy mnohem více podřídit Otci duchů a obdržet život?⁷⁸ ¹⁰ Oni nás totiž ukázňovali jen krátce, jak se jim zdálo dobré, ale on nás ukázňuje k našemu prospěchu, abychom měli podíl na jeho svatosti. ¹¹ Všechno ukázňování se v té chvíli nezdá radostné, nýbrž smutné, avšak později přináší těm, kdo jsou jím cvičeni, pokojné ovoce spravedlnosti.

¹² Proto posilujte své slabé ruce a svá ochablá kolena ^{13a} svým nohám napřimte stezky, aby to, co je chromé, nebylo vyřazeno z provozu, nýbrž uzdraveno.

¹⁴ Usilujte o pokoj se všemi lidmi a o svatost, protože bez ní nikdo neuvidí Pána. ¹⁵ Dbejte, aby nikdo nepřišel nazmar v Boží milosti, aby nevyrostl kořen hořkosti a nezpůsobil trápení a mnozí se kvůli němu poskvrnili. ¹⁶ Ať nikdo není nemravný nebo bezbožný jako Ezau, který prodal své prvozenství za jediný pokrm. ¹⁷ Víte přece, že když později chtěl zdědit požehnání, byl odmítnut, protože nenašel příležitost k pokání, ačkoli o požehnání usiloval se slzami.

¹⁸ Neboť jste nepřišli k něčemu, čeho se lze dotknout, k planoucímu ohni, temnotě, šeru a vichřici, ¹⁹ k hromovému troubení a k hlasu, který pronáší taková slova, že ti, kdo je slyšeli, žadonili, aby je už neslyšeli. ²⁰ Neboť nemohli snést, co jim bylo nařízeno: "Kdyby se hory dotklo byt' jen zvíře, musí být ukamenováno." ²¹ Ten pohled byl tak

děsivý, že Mojžíš řekl: "Jsem vyděšen a chvěji se." ²² Vy jste však přišli k hoře Sionu, k městu živého Boha, k nebeskému Jeruzalému, k zástupům andělů, ²³ k církvi a shromáždění prvorozených, kteří jsou zapsáni v nebi, k Bohu, Soudci všech, a k duchům spravedlivých, kteří se stali dokonalými, ^{24a} k Ježíši, prostředníku nové smlouvy, a ke kropící krvi, která mluví o něčem lepším než Ábelova krev.

²⁵ Hledte, abyste neodmítli toho, který mluví. Neboť jestliže oni neunikli, když odmítli toho, který je varoval na zemi, oč méně unikneme my, když odmítneme toho, který varuje z nebe. ²⁶ Jeho hlas tehdy otřásl zemí, ale nyní slíbil: "Ještě jednou otřesu nejen zemí, ale i nebesy." ²⁷ Tato slova "ještě jednou" naznačují odstranění toho, čím lze otřást, stvořených věcí, aby zůstaly ty, kterými otřást nelze. ²⁸ Protože je nám tedy určeno obdržet Království,⁷⁹ kterým nelze otřást, prokazujeme Bohu vděčnost a prokazujeme mu službu, která je mu milá, s úctou a bázní, ²⁹ protože náš Bůh je stravující oheň.

13 ¹ Necht' pokračuje bratrská láska. ² Nezanedbávejte pohostinnost vůči cizincům, protože tak někteří pohostili anděly, aniž by o tom věděli. ³ Pamatujte na ty, kdo jsou ve vězení, jako byste byli ve vězení s nimi, a na ty, s nimiž se špatně zachází, jako byste trpěli s nimi. ⁴ Manželství ať je mezi všemi v úctě a manželské lože ať je neposkvrněné, neboť Bůh bude soudit smilníky a cizoložníky. ⁵ Buďte oproštěni od lásky k penězům, spokojte se s tím, co máte, protože On řekl: "Nikdy tě neopustím a nenechám tě na holičkách." ⁶ Tak můžeme s jistotou říci: "Pán je můj pomocník a nebudu se bát. Co mi mohou udělat lidé?"

⁷ Pamatujte na své vůdce, kteří k vám mluvili Boží slovo-evangelium; uvažujte o výsledcích jejich života a napodobujte jejich víru. ⁸ Ježíš Mesiáš je stejný včera, dnes i navěky. ⁹ Nedejte se strhnout odlišnými a podivnými naukami, neboť je dobré, aby se srdce posilovalo milostí, a ne pojídáním obřadních pokrmů, které těm, kdo tak činili,

verš tak, že Bůh mluví k Bohu, znásilňuje biblický monoteismus.

⁷⁸ Život nadcházejícího věku, to znamená nesmrtelnost.

⁷⁹ Jak je popsáno v Dan. 7:14, 18, 22, 27 a v mnoha dalších pasážích jako jádro křesťanského evangelia o Království, jak je hlásal Ježíš, Pavel a všichni autoři NZ.

neprospívaly. ¹⁰Máme oltář, z něhož ti, kdo slouží stánku, nemají právo jíst. ¹¹Těla těch zvířat, jejichž krev velekněz přináší do svatyně jako oběť za hříchy, se totiž spalují mimo tábor. ¹²Proto i Ježíš, aby svou krví posvětil lid, trpěl mimo brány. ¹³Vyjděme tedy k němu ven za tábor a snášejíme urážky, které vytrpěl. ¹⁴Neboť zde nemáme trvalé město, ale hledáme nadcházející město⁸⁰.

¹⁵Jeho prostřednictvím tedy neustále přinášejíme Bohu oběť chvály, to jest ovoce našich rtů, které vzdává díky Jeho jménu.

¹⁶A nezanedbávejte konat dobro a dělit se, neboť v takových obětech má Bůh zalíbení.

¹⁷Poslouchejte své vůdce a podřizujte se jim, protože oni nad vámi bdí a budou skládat účty. Ať to dělají s radostí, a ne se zármutkem, protože to by se vám nevyplatilo.

¹⁸Modlete se za nás, neboť jsme si jisti,

že máme dobré svědomí a chceme se ve všem chovat čestně. ¹⁹Naléhavě vás žádám, abyste se modlili, abych vám byl co nejdříve navrácen.

²⁰Ať vás Bůh pokoje, který vzkřísil z mrtvých velkého pastýře ovcí skrze krev smlouvy nadcházejícího věku, našeho pána Ježíše, ²¹vybaví vším dobrým, abyste plnili jeho vůli a působili v nás to, co se Mu z jeho pohledu líbí, skrze Ježíše Mesiáše, jemuž budiž sláva na věky věků. Amen.

²²Nyní vás, bratři a sestry, vybízím, abyste snášeli mé slovo napomenutí, protože jsem vám psal krátce. ²³Vězte, že náš bratr Timoteus byl propuštěn na svobodu a s ním, pokud brzy přijde, se s vámi uvidím. ²⁴Pozdravte všechny své představené a všechny svaté. Ti z Itálie posílají své pozdravy. ²⁵Milost buď s vámi všemi.

⁸⁰ Nastávající město je Jeruzalém Božího království, které vznikne, až se Ježíš vrátí, aby slavnostně zahájil své tisícileté království na obnovené zemi. V tomto budoucím království budou s Ježíšem vládnout a kralovat svatí všech věků.

Poznámka 9: Být "přiveden na svět" poukazuje na počátek existence Syna. Tento verš neodkazuje na pozdější vzkříšení prvorozeného z mrtvých, ale v naplnění Ž 2:7 na počátek Ježíšova života při početí.

Poznámka 10: Všechny tři citáty jsou vybrány tak, aby vyjadřovaly totéž. Odkazují na počátek existence, zplození Syna, tj. v Mariině lůně. Toto zplození Syna je popsáno v Lk 1:35: "ten, který má být zplozen"; Mt 1:1, 18, 20: "to, co se v ní zrodilo". První citát, Ž 2:7, říká o Synovi: "Ty jsi můj Syn. Dnes jsem se stal tvým Otcem [=zplodil jsem tě]." V tomto případě se jedná o "Otce". Tento výrok se opakuje v Ž 110:3 v LXX verzi SZ a v mnoha hebrejských rukopisech. Se vši pravděpodobností tam byl hebrejský masoretský text zmatený a poškozený chybným ukazováním samohlásek. To znamená, že v originále bylo pravděpodobně "yediticha" ("zplodil jsem tě", jak se správně nachází v LXX a některých heb. rukopisech Ž 110:3), a nikoli "yaldutecha" (poněkud nesmyslné "tvé mládí"). "To bylo pravděpodobně v originále, ale kvůli poškození hebrejského textu, *ne snad neúmyslnému*, neměla tato slova v judaismu žádný vliv" (TDNT, sv. 1, s. 668, zvýraz-

nění moje). Druhý citát je z 2 Sam. 7:14 a 1 Paral. 17:13, kde odpadá zmínka o Šalomounovi ve 2 Sam. 7 a předpovídá, že 1000 let předtím, než byl Ježíš, Syn, zplozen, uveden v život v Marii, se Bůh stane Otcem rodového potomka Davida. Řím 1:3 tuto informaci dokonale opakuje a popisuje, že Boží Syn přišel na svět jako Davidův potomek. Je zároveň Božím Synem i Davidovým synem. To je také přesné naplnění slov "dítě nám [Izraeli] bude zplozeno [tj. Bohem, božské pasivum]" (Iz 9:6). Dítě, které má být zplozeno, je v tomto textu popsáno synonymně jako "Syn, který bude dán [Bohem]". Proto "Bůh miloval svět tak, že dal svého jednorozného Syna" (Jn 3:16). V 1 Jan 5:18 je Syn popsán jako "ten, který byl zplozen", tj. přiveden k existenci v určitém časovém okamžiku. Představa "věčného [bezčasového] rození" (nesmyslný "počátek bez počátku") Syna udělala ze všech těchto textů zmatek. Proměnila skutečného Ježíše z Bible v nadčasovou postavu "Boha Syna" bez dějinného počátku. Tato falešná představa nakonec zvrátila přísný monoteismus Bible, který Ježíš potvrdil v Mk 12:29 jako "nejdůležitější" pravdu ze všech, definující "jediného pravého Boha", tedy Otce (viz Jn 17:3, kde je uvedeno Ježíšovo unitární monoteistické vyznání, které je velkým klíčem k životu v nadcházejícím věku, k Životu [budoucího] věku Dan. 12:2, který je v NZ zmíněn asi čtyřicetkrát). Pro potvrzení viz TDNT, kde se uvádí, že "je správně uvedeno, že Ž 2:7, 2 Sam. 7:14 a 'prvorozený' ze Ž 89:27 stojí v přesné exegetické souvislosti." (sv. 6, s. 880).

JAKUB

1 ¹Od Jakuba, služebníka Boha a pána Ježíše Mesiáše,¹ dvanácti kmenům v rozptýlení,² roztroušeným v různých částech země, ať už je to kdokoli na světě:³ zdravím vás.

²Považujte to za radost, bratři a sestry, když čelíte různým zkouškám, ³vědouce, že zkouška vaší víry plodí vytrvalost. ⁴A vytrvalost vás přece dovede k tomu, abyste byli zralí, úplní a nic vám nechybělo.

⁵Pokud se někomu z vás nedostává moudrosti, ať prosí Boha, který dává všem zadarmo a nezištně, a bude mu dána. ⁶Ale měl by žádat s vírou a bez váhání, protože pochybovači jsou jako mořské vlny, hnané a zmítané větrem. ⁷Takový člověk by neměl očekávat, že od Pána něco dostane, ⁸je totiž dvojího smýšlení a nestálý ve všem, co dělá.

⁹Bratr nebo sestra ve skrovných poměrech ať se raduje ze svého vysokého postavení. ¹⁰A bohatý ať raději oslavuje své ponížení, protože uvadne jako polní kvítí. ¹¹Když sluneční žár spálí polní květiny, uschnou a jejich krása zahyne. Stejně tak život boháče uvádá uprostřed jeho snažení.

¹²Blaze tomu, kdo snáší zkoušky, protože až bude schválen, obdrží korunu života, kterou Bůh slíbil těm, kdo ho milují.⁴ ¹³Nikdo, kdo čelí pokušení, by neměl říkat: "Jsem pokoušen Bohem," protože Bůh nemůže být pokoušen zlem ani sám nikoho nepokouší. ¹⁴Každý je však pokoušen vábením a nástrahami svých vlastních tužeb. ¹⁵Naše touhy počnou a porodí hřích, který roste a porodí smrt. ¹⁶Nedejte se oklamat, moji milovaní bratři a sestry. ¹⁷Každý dobrý a dokonalý dar je shůry, sestupuje od Otce světla,⁵ který je bez proměnlivosti a bez proměnlivého stínu. ¹⁸On nás zplodil skrze evangelium-slovo pravdy,⁶ podle své vlastní vůle, abychom byli prvotinami jeho nového stvoření.

¹⁹Takže, moji milovaní bratři a sestry, pochopte toto: Každý ať je rychlý v naslouchání, pomalý v mluvení a pomalý v hněvu, ²⁰protože Boží spravedlnost nepůsobí skrze lidskou zlobu. ²¹Odložte tedy všechnu špínu a špatnost a s pokorou dovolte, aby vás zachránilo slovo evangelia, které je do vás zasazeno. ²²Bud'te však vykonavateli toho slova, a ne jen posluchači, kteří klamou sami sebe. ²³Ti, kdo toto slovo slyší,

jsou královskou rodinou nadcházejícího Království, která se školí, aby dohlížela na nadcházející věk Království na zemi a spravovala jej (viz Zj 2:26; 3:21; 5:10; 20:1-6; Dan 7:18, 22, 27). V Království budou přežívající smrtelné národy, které budou tvořit poddané tohoto budoucího Království. Zach 14 a Iz 65:17 a násl. jsou jedny z mnoha pasáží popisujících novou společnost budoucího Království. Svět bude pod novou správou

⁵ Zcela židovský idiom "sestupující z nebe" jednoduše znamená, že něco je darem od Boha. V Jn 6:51 Ježíš mluví o svém *těle*, které sestoupilo z nebe. Někteří to automaticky čtou jako učení, že Ježíš žil v nebi předtím, než se objevil v Marii. Jakmile se však zjistí, že "sestoupení z nebe" znamená, že něco je Božím darem, pak se ve slovním spojení "přišlo z nebe" nebo "sestoupilo z nebe" nenabízí vůbec žádný důkaz pro preexistenci (viz také 3:15-17).

⁶ Znovuzrození, jak je popisují všichni autoři NZ, je iniciováno vírou v semenné poselství Ježíšova evangelia o Království, jak to ukázal v podobenství o rozséváči (Mt 13:19; Lk 8:11-12; srov. 1 Pt 1:23-25). Evangelium o Království, jak je podle Heb 2:3 hlásal jako první Ježíš, je podstatným základem veškeré pravé křesťanské víry (srov. Sk 8:12).

¹ Pán Mesiáš se narodil v Betlémě (Lk 2:11). Bůh se nemůže narodit. Pán Mesiáš je tak pojmenován na základě veledůležitého Žalmu 110:1, kde je druhým pánem *adoni*, "můj pán", titul, který se ve všech svých 195 výskytech nikdy nevztahuje na BOHA, který je *Adonaj*, Pán Bůh. "Můj pán" ze Ž 110:1 se stává "naším pánem Ježíšem Mesiášem" v NZ. Bůh Otec je Bohem Abrahamovým, Izákovým a Jákobovým, Bohem Davidovým a Bohem Ježíšovým. Jediný Bůh je "Bůh a Otec našeho pána Ježíše Mesiáše". Ježíš je Syn Boží, jak je definován a popsán v Lukášovi 1:35. Představa, kterou zastávají někteří, že Syn je Otec (letniční jedinstvo nebo modalismus), selhává, protože Otec a Syn spolu hovoří (všimněte si zejména Ž 110:1).

² Pavel ovšem stejně jako Petr považoval celou církev za duchovní "Boží Izrael" (Gal 6:16; Flp 3:3), aniž by ztrácel ze zřetele budoucí, prozatím zaslepený, národní Izrael těla (1 Kor 10:18; viz Řím 9-11). Pavel je nazývá "Izraelity" (Řím 9:4; 11:1; 2 Kor 11:22).

³ Diaspora, rozptýlení potomci Izraele.

⁴ To je křesťanská odměna, jako všude v NZ. Tímto darem je život nadcházejícího věku v budoucím Království na zemi a vláda s Ježíšem v tomto nadcházejícím království. Praví věřící

aniž by je konali, se podobají člověku, který se podívá na svou tvář v zrcadle ²⁴a odejde a hned zapomene, jak vypadal. ²⁵Ale ten, kdo zkoumá dokonalý zákon svobody a dál ho plní – kdo se nestane zapomnětlivým posluchačem, ale tím, kdo podle něj žije – takový člověk bude šťastný v tom, co dělá.⁷

²⁶Pokud se někdo z vás považuje za zbožného, ale neovládá svůj jazyk, má podvodné srdce a jeho náboženství je bezcenné. ²⁷Čisté a neposkvrněné náboženství před Bohem a Otcem je toto: starat se o sirotky a vdovy v jejich utrpení a zachovávat se bez poskvrny od světského systému.

2 ¹Moji bratři a sestry, nespojujte víru našeho pána Ježíše Mesiáše⁸ budoucí slávy s jakýmkoli upřednostňováním. ²Předpokládejme, že do vašeho shromáždění přijde dobře oblečený muž nosící krásné šperky a pak přijde muž oblečený ošuměle. ³Jestliže tomu v krásném oděvu věnujete zvláštní pozornost a říkáte mu: "Zaujmi čestné místo," ale tomu chudému říkáte: "Postav se támhle nebo si sedni na zem," ⁴nečinite mezi sebou rozdíly a nestáváte se soudci ze zlých pohnutek? ⁵Poslouchejte, moji milovaní bratři a sestry: Nevyvolil Bůh chudé tohoto světa, aby byli bohatí ve víře a dědici Království⁹, které slíbil těm, kdo ho milují? ⁶Vy však chudé znevažujete. Nejsou to snad bohatí, kdo vás utiskují a vládají po soudech? ⁷Nejsou to právě oni, kteří poskvrňují čestné jméno, jímž jste byli nazváni?

⁸Dobře však uděláte, když budete plnit

královský zákon Písma: "Miluj svého bližního jako sebe sama." ⁹Hřešíte však, když projevujete upřednostňování, a zákon vás usvědčuje jako hříšníky. ¹⁰I když někdo zachovává celý zákon, ale v jednom bodě selže, provinil se proti celému. ¹¹Neboť ten, který řekl: "Nezcižoložíš", řekl také: "Nezavraždíš". Pokud tedy nesesmilníš, ale zavraždíš, stále jsi přestupníkem zákona. ¹²Tak mluvte a jednejte jako ti, kteří mají být souzeni podle zákona svobody. ¹³Soud bude bez milosrdenství pro toho, kdo neprojevil milosrdenství. Milosrdenství vítězí nad soudem.

¹⁴K čemu je to dobré, bratři a sestry, když tvrdíte, že máte víru, ale dobré skutky nekonáte? Může vás tento způsob víry zachránit? ¹⁵Jestliže je bratr nebo sestra bez oděvu a chybí jim každodenní jídlo, ¹⁶a vy jim jen říkáte: "Jdi v pokoji, zahřej se a nasyť," ale neuspokojíte jejich tělesné potřeby, k čemu je to dobré? ¹⁷Stejně tak víra, nemá-li skutky, je sama o sobě mrtvá.

¹⁸Někdo by však mohl říci: "Ty máš víru, ale já mám skutky." ¹⁸Ale já mám víru, ale skutky nemám. Ukaž mi svou víru bez skutků a já ti ukážu svou víru svými skutky. ¹⁹Věříš, že Bůh je jedna Osoba;¹⁰ to je dobré. I démoni tomu věří a třesou se. ²⁰Ale copak nevidíš, ty pošetilče, že víra bez skutků je k ničemu? ²¹Zdaž se náš otec Abraham před Bohem neobhájil svými skutky, když obětoval na oltáři svého syna Izáka? ²²Tak vidíš, že víra byla činná v jeho skutcích¹¹ a skutky se jeho víra dovršila. ²³Splni-

⁷ Je to přesně to poučení celého Písma, které je skvěle shrnuto v Ž 1:3: "Všechno, co dělá, se mu daří." (Ž 1:3).

⁸ Víra Mesiáše není jen víra v něj, ale stejná víra, jakou měl on. Křesťané mají mít Ježíšovu víru, to znamená víru ve vše, čemu učil a čeho byl vzorem, a poslušnost vůči tomu.

⁹ Biblický příslib vždy zní, že křesťané zdědí Království na zemi. Oblíbené řeči o "odchodu do nebe", o "nebi po smrti" nebo o "koláčích v nebi, až zemřete" neustále klamou a zakrývají biblickou pravdu o důležité součásti spásného evangelia. Křesťanský věřící je nyní vyzván, aby se cvičil pro nadcházející Království a pro vládu nad světem s Ježíšem, až se vrátí (viz Zj 2:26; 3:21; 5:10; 20:1-6; Dan. 7:18, 22, 27; 1 Kor. 6:2; 2 Tim. 2:12; Mt. 19:28; Lk. 19:17)). To je jádro Nové smlouvy (viz Lk 22: 28-30, kde v řečtině čteme: "Stejně jako můj Otec **uzavřel**

smlouvu se mnou o Království, **smluvně se zavazují** dát vám Království a vy budete sedět na trůnech a spravovat izraelské kmeny.").

¹⁰ Jakub mluví jménem celého NZ křesťanství, včetně Ježíše v Mk 12:29. Novozákonní církev nevěřila v Trojici, nýbrž v BOHA v jedné Osobě, v Otce, který je v NZ takto pojmenován jako Bůh 1300krát. Otec je jako Bůh jmenován přibližně v každém šestém verši v NZ. To je obrovský důkaz pro unitární monoteismus. Ježíš potvrdil unitární monoteistickou Šema (Slyš, Izraeli) z Markova evangelia 12, což byla přísaha věrnosti všech Židů včetně Ježíše, jehož víra a přesvědčení jsou naším vzorem. Naše definice Boha musí být definicí Boha, kterou učil Ježíš. 1 Tim. 6:3 a 2 Jan 7-9 důrazně varují před nedodržováním Ježíšova učení.

¹¹ Krásně shrnuto jako "poslušnost víry" (Řím 1: 5; 16:26; srov. Heb 5:9; Jn 3:36), která by měla

lo se Písmo: "Abraham uvěřil Bohu, a to mu bylo přičteno jako oprávnění" a byl nazván Božím přítelem. ²⁴Vidíte tedy, že člověk je napravován skutky, a ne pouhou vírou. ²⁵Stejně tak nebyla napravena svými skutky i prostitutka Rachab, když přijala posly a vyslala je jinou cestou? ²⁶Jako je totiž mrtvé tělo bez ducha, tak je mrtvá víra bez skutků.

3 ¹Nemnozí z vás by se měli stát učiteli, moji bratři a sestry, vědouce, že my učitelé obdržíme přísnější soud. ²Všichni totiž v mnohém klopýtáme. Pokud někdo neklopýtá v tom, co říká, je to dokonalý člověk, který dokáže ovládat i celé své tělo. ³Když vložíme koni do huby udidlo, jsme schopni vést celé zvíře. ⁴Velké lodě jsou poháněny silným větrem, ale jsou řízeny velmi malým kormidlem tam, kam si lodivod přeje. ⁵Stejně tak jazyk, ačkoli je malou částí těla, se chlubí velkými věcmi. Pomyslete na to, jak malý oheň dokáže zapálit velký les. ⁶A jazyk je jako oheň a svět zla mezi částmi našeho těla. Znečišťuje celé naše tělo, rozpaluje běh našeho života a je zapalován gehennou.

⁷Každé stvoření, zvíře nebo ptáka, plaza nebo rybu, lidé dokázali zkrotit, ⁸ale jazyk nikdo zkrotit nedokáže. Je to neovladatelné, jedovaté zlo. ⁹Jazykem žehnáme Pánu a Otci, a pak proklínáme svého bližního, který je stvořen k Božímu obrazu. ¹⁰Z týchž úst vychází jak žehnání, tak proklínání. Tak by to nemělo být, bratři a sestry. ¹¹Vyvěrá snad z téhož pramene sladká i hořká voda? ¹²Může fíkovník plodit olivy, moji bratři a sestry, nebo vinná réva fíky? Může se slaná voda stát vodou sladkou?

¹³Je mezi vámi někdo moudrý a chápavý? Ať ukáže své dobré skutky svým dobrým chováním v pokoře a moudrosti. ¹⁴Máte-li však v srdci hořkou závist a sobectví,

nechlubte se a nelžete proti pravdě. ¹⁵To není moudrost, která sestupuje shůry, ale je pozemská, neduchovní a démonská. ¹⁶Kde je žárlivost a sobectví, tam je rozvrat a každý druh zla. ¹⁷Moudrost, která přichází shůry, je však nejprve čistá, pak milující pokoj, mírná, ochotná spolupracovat, plná milosrdenství a dobrého ovoce, bez protekce a pokrytectví. ¹⁸Ovoce upřímnosti sázejí v pokoji ti, kdo se snaží o pokoj.¹²

4 ¹Co je zdrojem bojů a sporů mezi vámi? Nejsou to vášně, které ve vás válčí? ²Toužíte, ale nemáte. Vraždíte a závidíte, ale nemůžete získat, a tak bojujete a hašteříte se. Nemáte, protože nežádáte. ³Když žádáte, nedostáváte, protože žádáte špatně, abyste mohli utrácet za své rozkoše. ⁴Vy cizoložnice, copak nevíte, že přátelství se světem znamená nepřátelství vůči Bohu? Kdo se tedy rozhodne být přítelem světa, stává se nepřítelem Boha. ⁵Myslíte si, že Písmo bezdůvodně říká: "Bůh žárlivě touží po duchu, který je v nás"? ⁶On však dává větší milost. Proto se říká: "Bůh se pyšným protiví, ale pokorným dává milost." ⁷Podřizujte se tedy Bohu. Vzepřete se Ďáblu¹³ a on se od vás dá na útěk. ⁸Přimknete se k Bohu, a on se přimkne k vám. Očistěte si ruce, vy hříšníci, a očistěte svá srdce, vy dvojí mysli. ⁹Budte nešťastní, truchlete a plačte. Ať se váš smích promění v žalost a vaše radost ve zděšení. ¹⁰Pokořte před Pánem a On vás povýší.

¹¹Nemluvte proti sobě navzájem zle, bratři a sestry. Kdo mluví proti bratrovi nebo sestře nebo je soudí, mluví proti zákonu a soudí ho. Jestliže soudíš zákon, nejsi vykonavatelem zákona, ale jeho soudcem. ¹²Je jen jeden zákonodárce a soudce, ten, který může zachránit i zničit. Kdo jsi tedy ty, abys soudil svého bližního?

¹³A teď pojdte vy, kteří říkáte: "Dnes

zaujímat významné místo ve všech křesťanských diskusích

¹²Ve Skutcích 10:34-37 je evangelium o Království hlásané Ježíšem (Lk 4:43) nazýváno "evangelium pokoje hlásané skrze Ježíše".

¹³Ďábel je ovšem padlý anděl z Písma (1 Tim 3:6). Upadl do odsouzení. Nebyl stvořen jako zlý. Satan rozhodně nikdy není synonymem pro lidský sklon k hříchu. Ďábel "přistoupil" k Ježíši v Mt 4:3, tj. přiblížil se k němu zvenčí, a pokuše-

ní tak bylo vůči němu vnější. Bylo by těžkým útokem na Písmo, kdybychom tvrdili, že Ježíš, vnitřně, vytvořil překroucené verze Písma. Had v Genesis, který je identifikován jako Ďábel a Satan (Zj 12:9; 20:2), byl zcela zodpovědný za své lži. Systém kristadelfiánů, který Hadovi/Ďáblu nepřisuzuje žádnou morální odpovědnost, čímž naznačuje, že zdrojem lži byl Bůh, by měl být odhalen jako nešťastné překrucování Písma.

nebo zítra půjdeme do toho a toho města a zůstaneme tam rok, budeme podnikat a vydělávat." ¹⁴Ale vy nevíte ani o zítřku, natož o zbytku svého života. Jste mlhou, která se na chvíli objeví a pak zmizí. ¹⁵Měli byste místo toho říkat: "Bude-li Pán chtít, budeme žít a dělat to či ono." ¹⁶Ale jak to tak vypadá, vychloubáte se ve své zpupnosti, a každé takové vychloubání je zlé. ¹⁷Každý, kdo ví, co je správné dělat, a nedělá to, je vinen hříchem.

5 ¹Pojďte nyní, vy bohatí, plačte a naříkejte nad bídami, které na vás přicházejí. ²Vaše bohatství shnilo a vaše šaty sežrali moli. ³Vaše zlato a stříbro zrezivělo a jejich rez bude svědčit proti vám a stráví vaše tělo jako oheň. Je to v posledních dnech, kdy jste se rozhodli hromadit poklady. ⁴Poslouchejte! Mzda, kterou jste zadržovali dělníkům, kteří kosili vaše pole, volá proti vám a nářky těch, kdo sklízeli, došly k uším Pána zástupů. ⁵Žili jste v pozemském přepychu a požitkářství. Vykrmili jste si srdce pro den porážky. ⁶Odsuzovali jste a vraždili bezúhonného člověka; ten se vám nepostavil na odpor.

⁷Tak tedy, bratři a sestry, buďte trpělivi až do pánova příchodu. ¹⁴Pohledte, jak rolník trpělivě čeká na drahocenné plody půdy přinášené ranními a pozdními dešti. ⁸Tak i vy buďte trpělivi a posilujte svá srdce, protože pánuv příchod se blíží. ⁹Bratři a sestry,

nestěžujte si jeden na druhého, abyste nebyli souzeni. Hle, soudce stojí ve dveřích! ¹⁰Bratři a sestry, máte proroky, kteří mluvili ve jménu Pána, jako příklad trpělivého snášení zla. ¹¹Pohledte, jak považujeme za šťastné ty, kdo trpělivě vytrvali. Slyšeli jste o Jobově trpělivosti a viděli jste výsledek Pánova soucitu a milosrdenství.

¹²Především, moji bratři a sestry, nepřisáhejte ani při nebi, ani při zemi, ani žádnou jinou přísahou. Ale ať je vaše "ano" ano a vaše "ne" ne, abyste nepropadli soudu.

¹³Je mezi vámi někdo, kdo trpí? Měl by se modlit. Je někdo z vás šťastný? Měl by zpívat chvály. ¹⁴Je mezi vámi někdo nemocný? Měl by zavolat starší církve, aby se nad ním modlili a pomazali ho olejem ve jménu Pána. ¹⁵Modlitba víry obnoví nemocného a Pán ho pozvedne. Pokud se dopustil hříchů, budou mu odpuštěny. ¹⁶Vyznávejte si tedy navzájem své hříchy a modlete se jeden za druhého, abyste byli uzdraveni. Energická modlitba upřímných je velmi mocná. ¹⁷Elijáš byl člověk jako my, ale když se vroucně modlil, aby nepršelo, nepršelo tři a půl roku. ¹⁸Potom se znovu modlil, zapršelo a země vydala své plody.

¹⁹Moji bratři a sestry, kdyby někdo z vás zbloudil od pravdy a někdo ho odvrátil, ²⁰vězte, že ten kdo odvrátí hříšníka od jeho bludné cesty, zachrání ho od smrti a přikryje množstvím hříchů.

1. PETRŮV

1 ¹Od Petra, apoštola Ježíše Mesiáše, duchovním cizincům přebývajícím v rozptýlení v provinciích Pontus, Galacie, Kappadokie, Asie a Bithynie, kteří jsou vyvoleni ²podle předzvědění Boha Otce, učení svatými v duchu, za účelem poslušno-

sti Ježíši Mesiáši¹ a pokropení jeho krví: Milost a pokoj ať se vám rozmnoží.

³Požehnán buď Bůh a Otec našeho pána Ježíše Mesiáše,² který ve Svém velkém milosrdenství způsobil, že jsme se skrze vzkříšení Ježíše Mesiáše z mrtvých

¹⁴ Jediná budoucí viditelná parousia Ježíše, kdy přijde vládnout světu z Jeruzaléma. Nebude žádné předchozí, neviditelné "tajné vytržení".

¹ To je ústřední a zásadní základ biblické víry. "Poslušnost víry" je Pavlova fráze, která rámuje knihu Římanům (Řím 1:5; 16:26). Viz také Jan 3:36; 12:44 a dále; Heb 5:9. Bez poslušnosti není pravé víry. První Ježíšův příkaz se na-chází v Mk 1:14-15.

² Je zřejmé, že někdo, kdo má Boha, nemůže

být souběžně Bohem! Ježíš má Boha za svého Otce a výslovný důvod tohoto vztahu je nám definitivně vyložen v úvodních kapitolách NZ. Lukáš uvádí, že anděl oznamuje, že "právě z tohoto důvodu" (zázrak v Marii) Ježíš je Boží Syn. Kdyby byla tato jednoduchá definice respektována, dalo by se předejít staletím svárů, po nichž následovala utkvělá trinitární tradice, která je v rozporu s Lk 1:35 a Mt 1:18, 20 (Syn "zplozený v ní").

znovu narodili³ do živé naděje. ⁴Tou nadějí je nepomíjitelné a neposkvrněné dědictví⁴, které nikdy neuvadne a které je pro vás⁵ nyní uloženo v nebi, ⁵pro vás, kteří jste nyní Boží mocí skrze víru střeženi pro spásu připravenou tak, aby byla odhalena v poslední době. ⁶Tato naděje vám přináší radost, i když teď ještě nějaký čas, bude-li to nutné, musíte snášet různé zkoušky. ⁷Smyslem těch zkoušek je vyzkoušení vaší víry,⁶ která je vzácnější než zlato, které podléhá zkáze, i když je přechištěno ohněm. Cílem je, aby vaše víra vedla ke chvále, slávě a cti při zjevení⁷ Ježíše Mesiáše. ⁸Neviděli jste ho, ale milujete ho. Ačkoli ho nyní nevidíte, přesto v něj věříte a velice se radujete nevýslovnou radostí, která je plná slávy – tím, že ⁹získáváte konečný cíl své víry, spásu sebe samých.

¹⁰Po této spáse proroci, kteří prorokovali milost, jež k vám přijde, pilně pátrali a zkoumali ji. ¹¹Snažili se poznat, na jakou osobu nebo dobu mesiášský duch⁸ v nich poukazoval, když předpovídal Mesiášovo utrpení a slávu, která přijde poté. ¹²Těm bylo zjeveno, že těmi věcmi, které vám nyní byly oznámeny skrze ty, kdo vám zvěštovali evangelium skrze svatého ducha seslaného z nebe, nesloužili sami sobě, ale vám – jsou to věci, do kterých touží nahlédnout andělé.

¹³Připravte tedy svou mysl k činu, buďte ukázněni a plně vkládejte svou naději do milosti, která vám bude přinesena při zjevení⁹ Ježíše Mesiáše. ¹⁴Jako poslušné děti se neřídte svými dřívějšími žádostmi, které jste měli, když jste byli v nevědomosti, ¹⁵ale jako ten Svatý, který vás povolal, sami se staňte svatými ve všem svém chování, ¹⁶neboť je psáno: "Buďte svatí, neboť já jsem svatý."

¹⁷Pokud vzýváte jako Otce toho, který nestranně soudí dílo každého člověka, věnujte svůj čas tomu, abyste žili jako "přebývající cizinci"¹⁰ v uctivé bázní. ¹⁸Víte, že jste byli vykoupeni z marného způsobu života, předaného vám od vašich předků, ne pomíjivými věcmi, jako je stříbro nebo zlato, ¹⁹ale drahocennou krví, jakou je krev neposkvrněného a čistého beránka, krví Mesiáše. ²⁰On byl předzvěděn¹¹ před založením světa, ale zjeven byl v těchto posledních časech kvůli vám. ²¹Prostřednictvím něho jste věřící v Boha, který ho vzkřísil z mrtvých a dal mu slávu, takže vaše víra a naděje jsou v Bohu.

²²Když vidíte, že jste se očistili skrze poslušnost pravdě¹² pro opravdovou bratrskou lásku, tak se navzájem vroucně milujte z čistého srdce. ²³Znovu jste se narodili¹³ ne z pomíjivého semene, ale z nepomíjivého – z Božího slova,¹⁴ které je živé a trvalé.

³ Toto je znovuzrození, kterému Ježíš učí v Jan 3:3, 5. Ke znovuzrození dochází v NZ, když lidé reagují na Ježíšem hlášené evangelium o Království – semeno/slovo Království (Mt 13: 19; Lk 8:11) zaseté do mysli. Evangelium samo-zřejmě zahrnuje pochopení Ježíšovy zástupné smrti a jeho vzkříšení.

⁴ budoucího Božího království na zemi při Ježíšově návratu. O "mesiáších" (křesťanech) se nikde neříká, že by již zdědili Království. Království zdědí a budou v něm vládnout, až se Ježíš vrátí (Dan 7:14, 18, 22, 27; Zj 5:10; 2:26; 3:21; 20:1-6; Mt 19:28; 1 Kor 6:2).

⁵ Jako slíbená budoucí odměna, která se projeví, až se Ježíš vrátí. Stejně tak se Ježíš modlil, aby mu byla jako odměna udělena sláva, kterou "měl", tj. v příslibu před začátkem světa (Jn 17:5). Stejná sláva byla dána (minulý čas slibu) učedníkům, kteří se ještě nenarodili, když Ježíš pronesl tato slova v Jn 17 (17:22, 24; Mt 6:1: "odměna u vašeho Otce").

⁶ Křesťané jsou připravováni pro královské úřady v nadcházejícím Království.

⁷ Druhý příchod, *parousia*.

⁸ Mesiášský duch je duchem všeho, co souvisí s Božím mesiášským programem v jeho Synu. Patriarchové byli také "mesiáši" (Ž 105:15) a sdíleli stejné pomazání ducha.

⁹ Druhý příchod.

¹⁰ Duchovní cizinci, lidé se "zelenou kartou", držení stranou od politiky současného systému

¹¹ Stejně jako všichni praví věřící jsou v Božím plánu předzvěděni (v. 2), nikoliv doslova předem existující! Předzvěděni je něco zcela jiného, odporuje "preexistenci" a je s ní neslučitelné. Podobně byl předzvěděn i Jeremiáš (Jer 1: 5).

¹² Rovná se poslušnost Ježíši Kristu (v. 2) a evangeliu, které přikázal jako základ pravé víry (Mk 1:14-15).

¹³ K znovuzrození a obrácení musí ovšem dojít hned. Nesmrtelnost má být plně získána při Ježíšově návratu (Lk 14:14).

¹⁴ Slovo/evangelium o Království (Mt 13:19), jak je hlásal Ježíš, je základním semenem znovuzrození, které obsahuje semeno nesmrtelnosti (Lk 8:11). Podstatným spásným obsahem evangelia je Boží království, jak je jako evangelium hlásal Ježíš (Heb 2:3), Pavel a všichni

²⁴Neboť "celé lidstvo je jako tráva a všech-
na jeho sláva jako polní kvítí. Tráva usychá
a květy opadávají, ²⁵ale Pánovo slovo trvá
navěky." A toto je slovo, které vám bylo
zvěstováno jako evangelium.

2 ¹Proto když se zbavíte veškeré špatno-
sti, klamu, pokrytectví, závisti a všech
pomluv, ²jako novorozenci¹⁵ prahněte po
nefalšovaném mléku evangelia,¹⁶ abyste
jím mohli dorůst ke spáse, ³jestliže jste
vskutku zakusili pánovu laskavost.

⁴Když přicházíte k němu, jako k živému
kameni lidmi zavrženému, ale Bohem vyvo-
lenému a Jemu drahému, ⁵tak i vy jako živé
kameny jste budováni jako duchovní dům,
abyste byli svatým kněžstvem,¹⁷ abyste při-
nášeli duchovní oběti, které jsou Bohu příja-
telné, skrze Ježíše Mesiáše. ⁶Je totiž psá-
no v Písmu: "Hle, na Siónu pokládám vyvo-
lený kámen, drahocenný kámen úhelný;
ten, kdo v něj věří, jistě nebude zahanben."
⁷To je nejvyšší pocta pro vás, kteří věříte,
ale pro ty, kdo nevěří, "kámen, který stavi-
telé zavrhli, se stal kamenem úhelným" ⁸a
"kamenem, o který klopýtají, a skálou, kte-
rá je pohoršuje". Klopýtají totiž tím, že nepo-
slouchají¹⁸ slovo¹⁹, k němuž byli povoláni.

⁹Vy jste však vyvolený rod, královské
kněžstvo, svatý národ, Boží vlastnictví,²⁰
abyste hlásali znamenitost toho, který vás
povolal ze tmy do svého podivuhodného
světla. ¹⁰Kdysi jste nebyli lidem, ale nyní

jste lidem Božím. Nedostávalo se vám milo-
srdenství, ale nyní jste milosrdenství přijali.

¹¹Drazí přátelé, vyzývám vás jako cizin-
ce a duchovní přistěhovalce, abyste se
zdrželi choutek lidské přirozenosti, které
proti vám bojují. ¹²Chovejte se mezi nevěří-
cími čestně, takže ačkoli vás nyní hanobí
jako zlosyny, v nadcházející den navštívení
mohou vidět vaše dobré skutky a oslavovat
Boha.

¹³Podřizujte se kvůli Pánu každé lidské
instituci,²¹ ať už králi jako nejvyšší autoritě,
¹⁴nebo vládcům poslaným Bohem, aby tres-
tali zločince a chválili ty, kdo jednají správně.
¹⁵To je totiž Boží vůle, abyste správným
jednáním umlčovali nevědomost pošetilých
lidí. ¹⁶Žijte jako svobodní lidé a nevyužívejte
své svobody k zakrývání zla, ale jako
Boží služebníci. ¹⁷Ctěte všechny lidi, milujte
rodinu věřících, bojte se Boha, ctěte krále.

¹⁸Služebníci, podřizujte se svým pánům
se vší úctou; nejen těm dobrým a jemným,
ale i těm drsným. ¹⁹Je totiž chvályhodné,
když někdo snáší těžkosti a nespravedlivě
trpí kvůli svědomí vůči Bohu. ²⁰Neboť jaká
je to zásluha, když hřešíte a je s vámi tvrdě
zacházeno, a vy to trpělivě snášíte? Když
však konáte, co je správné, a trpíte a trpěli-
vě to snášíte, nachází to přízeň u Boha.

²¹Vždyť jste k tomu byli povoláni, proto-
že i Mesiáš trpěl za vás a zanechal vám
příklad, abyste šli v jeho stopách. ²²"Nikdy
nezhřešil, v jeho ústech se nikdy nenašla

autoři NZ. To samozřejmě zahrnuje skutečnost
Ježíšovy smrti a vzkříšení, ale neomezuje se
na ně (viz Sk 8:12, kde je brilantní zkratka
definice spásného evangelia).

¹⁵ Bylo by do očí bijící nepravdou tvrdit, že křes-
ťané mohou být nyní pouze ve "zplozeném", tj.
embryonálním stádiu. Nyní jsme znovuzrozeni
(1:3, 23; Jak 1:18) a jsme novorozenci, kteří
potřebují duchovní mléko.

¹⁶ "Mléko slova", přičemž "slovo" je zkratka pro
evangelium o Království (Lk 4:43; 5:1 atd.).

¹⁷ Tak přijímající královskou kněžskou úlohu,
která je Izraeli prisouzena v Ex 19:6. Meziná-
rodní Církev se stává novým Božím Izraelem
(Gal 6:16; srov. 1 Kor 10:18: "tělesný Izrael";
Fil 3:3: pravá obřizka) V proroctví je také bu-
doucnost pro národní kolektivní obrácení nyní
zaslepeného, přirozeného, národního Izraele,
všech 12 kmenů. To zaručí vizi z Mt 19:28; Iz
19:25.

¹⁸ Jan 3:36 uvádí dva protipóly – víru nebo ne-
poslušnost. Není opravdové víry bez poslušno-
sti a není poslušnosti, která by nebyla založena
na víře v Mesiáše a v jeho evangelium o Králov-
ství, které je předmětem prvního a stěžejního
Ježíšova příkazu (Mk 1:14-15).

¹⁹ To je poselství evangelia, jak je Ježíš příká-
zal jako první prvek evangelia, pro víru, v Mk
1:14-15

²⁰ Jde o SZ popisy statutu a pozice Izraele, ny-
ní se vztahující na mezinárodní věřící v Nové
smlouvě jako na Boží Izrael (Ga 6:16) a pravou
obřizku (Flp 3:3).

²¹ Důležité je řecké slovo *ktisis*. Je to doslova
stvoření, ale znamená instituci nebo vládu. Dů-
ležitá představa, že Ježíš je hlavou veškeré
autority v novém stvoření, novém řádu věcí, vy-
stupuje do popředí v Kol 1:16: "Všechno bylo
stvořeno [Bohem, božské pasivum] s Ježíšem
na mysli a všechny věci nyní stojí stvořené
skrze vzkříšeného Krista." (Kol 1:16).

žádná lest." ²³Když byl pomlouván, pomluvy neopětoval. Když trpěl, nevyhrožoval, ale svěřoval se Tomu, který soudí spravedlivě. ²⁴Sám vynesl naše hříchy ve svém těle na kříž, ²² abychom zemřeli hříchu a žili v bezúhonnosti. Jeho zraněními jste byli uzdraveni. ²⁵Bloudili jste totiž jako ovce, ale teď jste se obrátili k pastýři a správci sebe samých.

3 ¹Stejným způsobem se, ženy, podřizujte svým mužům, aby i ti, kteří neposlouchají evangelium, byli beze slova získáni chováním svých žen, ²když pozorují vaše čisté a uctivé chování. ³Nechť vaše krása není jen navenek – ve složitých účesech a nošení zlatých šperků nebo oblékání do krásných šatů – ⁴ale ve vnitřní osobnosti srdce, v trvalé kráse jemného a pokojného ducha, který má v Božích očích nejvyšší hodnotu. ⁵Tak se totiž zdobily svaté ženy minulosti, které doufaly v Boha, tím, že se podřizovaly svým mužům, ⁶jako Sára poslouchala Abrahama a nazývala ho pánem. Jejimi duchovními dětmi se станete, když děláte, co je správné, a nebojíte se.

⁷Tak i vy, muži, žijte se svými ženami s pochopením pro ni jako slabší nádobu a prokazujte jí úctu jako spoludědičce milosti života, aby vašim modlitbám nic nebránilo.

⁸V souhrnu je třeba, abyste všichni byli svorní, soucitní, cituplní, laskaví a pokorní v duchu. ⁹Neodplácejte zlým za zlé ani urážkou za urážku, ale raději žehnejte druhým, protože jste byli povoláni, abyste zdě-

dili požehnání. ¹⁰Neboť "ten, kdo chce milovat život a vidět dobré dny, musí chránit svůj jazyk před zlem a své rty před tím, aby mluvily klam. ¹¹Musí se odvrátit od zla a konat dobro, musí hledat pokoj a usilovat o něj. ¹²Neboť Pánovy oči jsou obráceny k upřímným a jeho uši jsou otevřeny jejich modlitbám, ale Pánova tvář je proti těm, kdo páchají zlo."

¹³Kdo vám tedy ublíží, když budete horliví v tom, co je dobré? ¹⁴Pokud však trpíte za to, že konáte, co je správné, jste šťastní. "Nebojte se jich a netrapte se." ¹⁵Uložte si však do svých srdcí pána Mesiáše a buďte vždy připraveni dát odpověď každému, kdo se vás zeptá na naději, kterou máte. Dělejte to s mírností a úctou, ¹⁶zachovávejte si čisté svědomí, aby lidé, kteří pomlouvají vaše dobré chování v Mesiáši, byli zahanbeni, až budou mluvit proti vám. ¹⁷Je totiž lepší, když trpíte za to, že děláte, co je správné, je-li to Boží vůle, než za to, že děláte, co je špatné. ¹⁸Neboť i Mesiáš jednou provždy trpěl za hříchy, spravedlivý za nespravedlivé, aby vás přivedl k Bohu. Byl vydán na smrt jako smrtelný tvor, ²³ ale vzkříšením v duchu byl znovu oživen. ²⁴ ¹⁹V tomto vzkříšeném stavu odešel a zvěstoval duchům ²⁵ ve vězení, ²⁰kteří byli kdysi neposlušní, v době, kdy Bůh trpělivě čekal za Noemových dnů, když se stavěla archa. V arše se jich několik, to jest osm lidských osob, zachránilo skrze vodu. ²¹To je – symbol vodního křtu, který vás nyní zachraňuje ²⁶ - ne odstranění špíny z těla, ale zaji-

²² To je zástupná Kristova smrt za nás (Mk 10: 45). Zemřel za nás a místo nás (viz Iz 53:10-12).

²³ Není zde ani jinde v NZ ani stopy po Ježíšově "dvoji přirozenosti". Mesiáš, člověk, byl smrtelný a byl usmrcen. Otřesné komplikace pozdější teologie, podle níž zemřel "člověk Ježíš", ale nikoli Ježíš jako Božství, Písmo nezná. Spadají do překrucování víry, zaváděná od 2. století pod zvráceným vlivem helénistické filozofie. Další informace viz Martin Werner, *The Formation of Christian Dogma*.

²⁴ V novém duchovním stavu, jako vzkříšený, s duchovním tělem. Ježíš v době, kdy byl mrtvý, nic nedělal. Teprve poté, co byl "oživen", což v jiných pasážích znamená vzkříšen ze smrti (1 Sam 2:6; 2 Král 5:7; 1 Kor 15:22), oznámil své vítězství nad smrtí padlým duchům, tj. andělům, kteří byli neposlušní v Noemových dnech, kdy

se v arše zachránilo osm lidí. Ježíš tedy ve svém vzkříšeném stavu, poté co byl tři dny mrtvý, od pátku do neděle, učinil toto oznámení svého triumfu andělům, kteří zhřešili v době Noemově (Gn 6:1-5).

²⁵ "Duchové", použité zcela bez výhrad a vztahující se na kolektivní skupinu osobností, vždy znamená demony nebo anděly, nikdy ne lidské bytosti. Lidé mají ducha, ale nejsou kolektivně "duchové". Heb 12:9, 23 zmiňuje "duchy" lidských bytostí. 1 Jn 4:1 popisuje duchovní projevy lidských bytostí a 1 Kor 12:10 podobně odkazuje na duchy lidských bytostí.

²⁶ Vodní křest je podstatnou součástí NZ poslušnosti vůči Ježíši. Ježíš byl pokřtěn a křtil jiné (Jn 3:26; 4:1) a apoštolové vždy křtili nově obrácené. Ježíš přikázal vodní křest až do konce věku (Mt 28:19-20). Snažit se o výmluvy ohledně opakovaného příkazu NZ, abychom

štění dobrého svědomí před Bohem - skrze vzkříšení Ježíše Mesiáše, ²²který je nyní po Boží pravici.²⁷ On odešel do nebe poté, co mu byli podřízeni andělé, vrchnosti a mocnosti.

4 ¹Protože tedy Mesiáš trpěl ve svém těle, vyzbrojte se stejným postojem, protože ten, kdo trpěl ve svém těle, skoncoval s hříchem, zabyste po zbytek času v tomto životě neusilovali o lidské touhy, ale o Boží vůli. ³Již jste totiž tak dost svého minulého času strávili tím, co si přejí nevěřící, prostopášnostmi, choutkami, opilstvím, hýřením, pitkami a ohavným modlářstvím. ⁴Jsou šokováni, že se už s nimi nevrháte do stejné záplavy zla, a pomlouvají vás. ⁵Budou muset skládat účty tomu, kdo stojí připraven soudit živé i mrtvé. ⁶Proto bylo evangelium zvěstováno těm, kdo jsou nyní mrtví, aby, ačkoli byli odsouzeni v těle podle lidských měřítek, žili pro Boha v duchu.

⁷Blíží se konec všech věcí. Proto mějte pro modlitbu jasnou mysl a sebeovládání. ⁸Nejdůležitější je, abyste byli vroucní ve své vzájemné lásce, protože láska přikrývá množství hříchů. ⁹Budte k sobě navzájem pohostinní bez reptání. ¹⁰Jak každý dostal nějaký dar, používejte ho k vzájemné službě jako dobří správci Boží milosti v jejích různých podobách. ¹¹Kdokoli mluví, ať jsou to slova Boží. Kdo slouží, tak jen se silou, kterou dodává Bůh, aby byl ve všem oslaven Bůh skrze Ježíše Mesiáše. Sláva a vláda patří Jemu na věky věků. Amen.

se jako inteligentní věřící nechali pokřtít ve vodě, znamená ucházet se o katastrofu. Poslušnost Ježíši a jeho učení je základní podmínkou záchrany (J 3:36; 12:44nn; Heb 5:9; 1 Tim 6:3). Ježíš káral farizeje, kteří "odmítali Boží záměr pro ně samotné" tím, že se odmítali nechat pokřtít Janem (Lk 7:30).

²⁷ *Adoni*, můj pán, ze Ž 110,1. *Adoni* nikdy není odkazem na Božství.

²⁸ Při svém druhém příchodu, parousii, vzkřísí věřící všech věků a uchvátí přeživší věřící (1 Tes 4:13-17). Je to budoucí viditelná událost, jednorázový příchod. Neexistuje nic takového jako tajné vytržení před velkým soužením. Ježíš se vrátí jednou a jeho sláva se zjeví v plné nádheře.

²⁹ Poslušnost Božímu evangeliu je předmětem Ježíšova prvního a základního příkazu, že máme "činit pokání a věřit evangeliu o Království",

¹²Drazí přátelé, nebudte šokováni z té zkoušky ohněm, která na vás přišla, aby vás vyzkoušela, jako by se vám přihodilo něco podivného. ¹³Radujte se však v té míře, v jaké se podílíte na Mesiášově utrpení, abyste se při zjevení jeho slávy²⁸ mohli také radovat s největší radostí. ¹⁴Jste-li uráženi pro jméno a program Mesiáše, jste šťastní, protože na vás spočívá duch slávy a Boží. ¹⁵Ať však nikdo z vás netrpí jako vrah, zloděj, zločinec nebo dotěrný šťoura v cizích záležitostech. ¹⁶Pokud však trpíte za to, že jste křesťané, nestyďte se, ale oslavujte Boha tím, že tuto identitu nosíte. ¹⁷Nadešel totiž čas, aby soud začal od Boží domácnosti. A jestliže začne u nás, co se stane s těmi, kdo odmítají poslouchat Boží evangelium?²⁹ ¹⁸"Jestliže se s obtížemi zachraňují bezúhonní, co se stane s bezbožnými a hříšníky?" ¹⁹Tak ať se ti, kdo trpí podle Boží vůle, svěřují věrnému Stvořiteli, neboť dělají, co je správné.

5 ¹Naléhavě žádám starší mezi vámi jako váš spolustarší a svědek Mesiášova utrpení a jako ten, kdo bude mít podíl také na slávě³⁰, která se zjeví: ²Paste³¹ Boží stádo, které je mezi vámi, a dohlížejte na ně ne z donucení, ale dobrovolně pod vedením Božím, ne pro nepoctivý zisk, ale ochotně, ³a nepanujte nad těmi, kdo jsou vám svěření, ale buďte příkladem stádu. ⁴Když se pak zjeví hlavní Pastýř, obdržíte korunu slávy³², která nikdy neuvadne. ⁵Podobně i vy, mladší, buďte podřízeni starším.

Božímu evangeliu (Mk 1:1, 14-15). "evangelium Boha" nebo Boží evangelium se v NZ objevuje 8krát: Mk 1:14; Řím 1:1; 15:16 (rámování knihy Římanům); 2 Kor 11:7; 1 Tes 2:2, 8, 9; 1 Pt 4:17.

³⁰ budoucího Božího království, které bude na zemi nastoleno při Ježíšově návratu (parousii).

³¹ Tj. pastýř Božího lidu. Starší, pastýři, biskupové a dozorcí mají v NZ stejnou hodnost. To se změnilo v pobiblické době.

³² Křesťanská odměna v celém Písmu spočívá ve společné správě budoucího království s Ježíšem. Dan. 7:14, 18, 22, 27 (RSV) to jasně vymezuje a toto téma se ve NZ často opakuje. Myšlenka zmizet v nebi je Bibli cizí. "'Nebe' se ve skutečnosti v Bibli nikdy nepoužívá pro cílové místo umírajících" (Dr. J. A. T. Robinson, *In the End God*, str. 105).

1. PETRŮV

A vy všichni se navzájem oblékejte do pokory, protože "Bůh se pyšným protiví, ale pokorným dává milost".

⁶Pokořte se tedy pod mocnou Boží rukou, aby vás v pravý čas povýšil, ⁷uvrhněte na Něj všechny své starosti, protože On se o vás stará. ⁸Budte bdělí a ostražití. Váš protivník, ⁹Ďábel, obchází jako řvoucí lev a hledá, koho by sežral.³³ ⁹Odporujte mu, pevní ve své víře, s vědomím, že vaši bratři a sestry na celém světě prožívají stejná utrpení. ¹⁰Poté, co jste chvíli trpěli, Bůh veškeré milosti, který vás skrze Mesiáše poz-

val do Své slávy budoucího věku, vás sám zdokonalí, utvrdí, posílí a upevní. ¹¹Jemu patří vláda na věky věků. Amen.

¹²Prostřednictvím Silvána, kterého považuji za věrného bratra, jsem vám krátce napsal, abych vás povzbudil a dosvědčil, že toto je pravá Boží milost.

Stůjte v ní pevně. ¹³Pozdravuje vás ta, která je v Babylóně,³⁴ vyvolená spolu s vámi, stejně jako Marek, můj syn.³⁵ ¹⁴Pozdravujte se navzájem polibkem lásky. Pokoj vám všem, kteří jste v Mesiáši.

2. PETRŮV

1 ¹Od Šimona Petra, služebníka a apoštola Ježíše Mesiáše, těm, kdo přijali víru stejně cennou jako je ta naše, skrze spravedlnost našeho Boha a našeho Spasitele Ježíše Mesiáše: ²Milost a pokoj ať se vám rozmnoží v poznání Boha a Ježíše, našeho pána,¹ ³protože Jeho božská moc nám udělila vše potřebné k životu a zbožnosti skrze poznání Toho, který nás povolal ke Své slávě a znamenitosti. ⁴Tím nám poskytl Své drahocenné a nesmírně velké přísliby, takže se skrze ně můžete stát účastníky božské přirozenosti, vy, kteří jste unikli světské zkaženosti, jež vzniká z žádostivosti. ⁵Proto se velmi namáhejte, abyste ke své víře přidali mravní znamenitost, k mravní znamenitosti přidali poznání, ⁶k poznání

sebeovládání, k sebeovládání vytrvalost, k vytrvalosti zbožnost, ⁷ke zbožnosti bratrskou náklonnost a k bratrské náklonnosti lásku. ⁸Pokud totiž tyto vlastnosti máte a neustále jich přibývá, zajistí, že nebudete neúčinní ani neplodní v pravém poznání našeho pána Ježíše Mesiáše. ⁹Člověk, kterému tyto vlastnosti chybí, je však slepý, krátkozraký, protože zapomněl na očistění od svých dřívějších hříchů. ¹⁰Proto se, bratři a sestry, ještě pilněji snažte potvrdit své povolání a vyvolení.² Pokud totiž budete tyto věci uplatňovat, nikdy neklopýtnete ¹¹a tak vám vstup do Království nadcházejícího věku³ našeho pána a spasitele Ježíše Mesiáše bude bohatě zajištěn.

³³ Ďábel je zde totéž co Satan (jeho hebrejský titul) a je to ovšem nadpřirozená zlá osobnost, která "propadla odsouzení" (1 Tim 3:6). "Ďábel" není v Bibli nikdy synonymem pro vnitřní hříšné sklony člověka. Démoni ve vyprávěních o Ježíšově službě jsou nadpřirozené zlé osobnosti (rozhodně ne duchové mrtvých lidských bytostí!) a jsou pečlivě odlišeni od demonizovaných lidských bytostí, které utlačují. V Lk 4:41 démoni křičí a poznávají Ježíše jako Mesiáše. Zjevně se nejedná o "duševní choroby" nebo narušené lidské bytosti, které, jak všichni víme, nevědí, že Ježíš je Mesiáš!

³⁴ Odkaz na církve žijící pravděpodobně v geografickém Babylonu.

³⁵ To znamená duchovní syn. Také Pavel považoval své obrácené za "zplozené" jím jako jejich učitelem (1 Tim 1:18).

¹ "Náš pán" nás přivádí zpět k veledůležitému verši Ž 110:1 (hojně citovanému ve NZ), kde je Mesiáš "můj pán" (*adoni*). "Náš pán" nemůže být odkazem na JHVH, protože "náš JHVH" nebo "můj JHVH" je jazykově nemožné, protože JHVH je vlastní jméno. Je třeba odhalit nepravdu, že protože se Ježíš nazývá "pánem", musí být JHVH (čímž vznikají dva bohové!). *Adoni*, "můj pán", v každém ze svých 195 výskytů odkazuje na ne-božství.

² Oblíbené učení "jednou spasen navždy spasen" není v souladu s Petrovým chápáním obrácení a spásy.

³ Království, které začne při budoucím Ježíšově příchodu (Lk 21:31), období budoucích dějin, které Ježíš nazývá novým zrozením světa (Mt 19:28; srov. Iz 65:17; 66:22; 2 Pt 3:13).

¹²Proto nebudu zanedbávat vám tyto věci připomínat, i když je znáte a jste dobře upevnění v pravdě, kterou nyní máte. ¹³Myslím, že je správné, dokud jsem v tomto stanu, abych podněcoval vaši mysl tím, že vám to připomínám, ¹⁴vědom si toho, že se blíží odložení mého stanu, jak mi dal najevo náš pán Ježíš Mesiáš. ¹⁵A budu se usilovně snažit zajistit, abyste si kdykoli po mém odchodu⁴ mohli tyto věci vždy připomenout.⁵

¹⁶Neboť když jsme vás informovali o moci a příchodu⁶ našeho pána Ježíše Mesiáše, neřídili jsme se chytře vymyšlenými mýty, ale byli jsme očitými svědky jeho majestátu. ¹⁷Přijal totiž čest a slávu od Boha Otce, když k němu z Majestátní slávy zazněl hlas těmito slovy: "Toto je můj milovaný Syn, v němž mám zalíbení."⁷ ¹⁸Tento hlas z nebe jsme slyšeli my sami, když jsme byli s ním na svaté hoře.⁸

¹⁹Tak se nám důrazně potvrdilo slovo proroctví a uděláte dobře, když mu budete ve svých srdcích věnovat pečlivou pozornost jako lampě svítící na temném místě, dokud nenastane Den⁹ a nevyjde jitřenka.¹⁰ ²⁰Především vězte toto: žádné proroctví Písma nepochází z prorokovy vlastní představitivosti, ²¹protože žádné proroctví nikdy nevzešlo z lidské vůle; nýbrž lidé mluvili unášeni svatým duchem od Boha.

2 ¹Ale mezi lidmi se objevili také falešní proroci, stejně jako se mezi vámi objeví falešní učitelé. Ti budou pokoutně zavádět

zhoubná kacířská učení, a to až do té míry, že budou popírat Mistra, který je vykoupil. V důsledku toho na sebe přivedou rychlou záhubu. ²Mnozí budou následovat jejich nepřístojný životní styl a kvůli těmto falešným učitelům bude cesta pravdy hanobena. ³Ve své chamtivosti vás budou zneužívat vynalézavými¹¹ slovy. Jejich odsouzení ohlášené už dávno, nebude ležet ladem a jejich záhuba nezaspí.

⁴Neboť jestliže Bůh neušetřil anděly,¹² kteří zhřešili, ale uvrhl je do Tartaru, zavřel je do jam temnoty, aby tam byli drženi až do soudu; ^{5a} jestliže neušetřil dávný svět, ale ochránil Noema, kazatele bezúhonnosti, spolu se sedmi dalšími, když na bezbožný svět seslal potopu; ^{6a} jestliže města Sodomu a Gomoru obrátil v popel, když je odsoudil ke zkáze, a dal je tak za příklad těm, kdo později budou žít tímto bezbožným způsobem; ^{7a} jestliže zachránil bezúhonného Lota, který se trápil nad zhýralým životním stylem bezbožných - ⁸neboť ten bezúhonný muž žijící mezi nimi se den za dnem trápil kvůli jejich bezbožnému počínání, které viděl a slyšel - ⁹jestli je tomu tak, pak Pán ví, jak zachránit zbožné ze zkoušek a uchovat nespravedlivé pro potrestání v den soudu, ¹⁰zejména ty, kdo se poddávají zkaženým tělesným žádostem a pohrdají autoritou. Jsou drzí a arogantní a nebojí se mluvit zle o andělských bytostech. ¹¹Ale ani andělé, kteří jsou silnější a mocnější, se neodvažují vznést proti nim před Pánem žalující rozsudek.

⁴ Jeho smrt, která není odchodem do jiného světa jako odtělesněný duch, ale do *hádu*, světa všech mrtvých, kde bude spát spánkem smrti (Ž 13:3; Kaz 9:5, 10) až do svého probuzení při budoucím vzkříšení (Dan 12:2, 13; Zj 20:4-6, první vzkříšení).

⁵ Toto je silným vodítkem, že Petr shromažďoval spisy, které patří do kánonu autoritativního Písma NZ. Ten byl doplněn knihou Zjevení, která byla napsána později, kolem roku 96 n. l. Ježíš potvrdil kánon hebrejské Bible (v NZ často citováno z řecké, verze LXX) jako "Zákon, Proroci a Žalmy [Spisy]" (Lk 24:44). Je nepravdivé tvrdit, že se na kánonu Písma dohodli římsští katolíci. Pravomoc učinit to byla apoštolská. Zjevení přirozeně uzavírá novozákonní Písmo, které bylo inspirováno řecky, stejně jako celé Písmo NZ.

⁶ Druhý příchod. Slovo *parousia* je zde odborným výrazem pro budoucí příchod Ježíše ve

slávě, kterým zahájí své království na zemi. V NZ se vyskytuje čtyřicetkrát.

⁷ Je to potvrzení, že Ježíš je skutečně jedinečný Boží Syn. Synem se nestal nejdříve při svém křtu, natož při svém vzkříšení nebo nanebevstoupení. Jako Syn byl zplozen nadpřirozeně a Lk 1:35 přesně definuje základ toho, že Ježíš je Synem Božím. Ježíš byl dále "prohlášen za Božího Syna s mocí" při vzkříšení (Řím 1:4).

⁸ Touto událostí bylo ovšem proměnění, o němž se píše v Mt 17, Mk 9 a Lk 9. Petr zde upřesňuje, že šlo o vidění druhého příchodu. Matouš to nazývá viděním (*oroma*) (Mt 17:9).

⁹ druhého příchodu, *parousia*.

¹⁰ Za překlad tohoto verše jsem vděčný Robertu Shankovi (*Until*, s. 307). Srov. Ef 3:17.

¹¹ Řecké slovo je *plastos*, z něhož získáváme slovo "plastik". Jsou to umělá, a tedy klamavá slova. Mnozí návštěvníci bohoslužeb jsou obětí masivního "skupinového myšlení".

¹² Je zcela mylné zpochybňovat všechny pře-

2. PETRŮV

¹²Ale tito lidé, jako nerozumná zvířata, zrozená jako pudová stvoření, aby byla zabita a zabita, urážejí ty, které nechápou, a jako zvířata budou zahubeni, ¹³když utrpí újmu jako odměnu za to, že ubližují. Považují za potěšení hýřit za bílého dne, jsou to skvrny a kazy, libují si ve svém klamu, zatímco hodují spolu s vámi. ¹⁴Jejich oči jsou plné cizoložství a nikdy nepřestávají hřešit, svádějí nestálé lidi. Vycvičili svá srdce v chamtivosti, tito prokletí synáčekové. ¹⁵Opustili správnou cestu, sešli na scestí a následovali cestu Baláma, syna Beorova, který miloval mzdu za špatné jednání. ¹⁶Byl však pokárán za svůj vlastní hřích. Němý osel promluvil lidským hlasem a zadržel prorokovo šílenství.

¹⁷Tito lidé jsou prameny bez vody a mlhy hnané bouří, pro něž byla vyhrazena nejhlubší tma. ¹⁸Neboť tím, že mluví vznešená, ale prázdná slova, lákají tělesnými žádostmi a zhýralostí lidí, kteří sotva uniknou těm, kdo žijí v omylu. ¹⁹Slibují jim svobodu, ale sami jsou otroky nemravnosti, neboť člověk je zotročen tím, co ho přemáhá. ²⁰Jestliže totiž poté, co unikli z poskvrny světa poznáním našeho pána a spasitele Ježíše Mesiáše, se do ní znovu zaplétají a jsou přemoženi, pak je pro ně jejich poslední stav horší než ten první. ²¹Neboť by pro ně bylo lepší, kdyby nepoznali cestu bezúhonnosti než aby se, když ji poznali, od-

vrátili od svatého přikázání, které jim bylo předáno. ²²Ti ilustrují toto pravdivé přísloví: "Pes se vrací ke svým zvratkům" a "Svině se po umytí vrací k válení v bahně".

3 ¹Drazí přátelé, toto je již druhý dopis, který jsem vám napsal, a v obou vám upřímně připomínám: ²Pamatujte na slova předpovězená svatými proroky i na přikázání pána a spasitele skrze vaše apoštoly.

³Především vězte, že v posledních dnech přijdou nestoudní posměvači, sledující své vlastní zlé choutky ^{4a} říkající: "Kde je ten jeho slíbený příchod?" ¹³ Vždyť od té doby, co naši předkové usnuli ve smrti, všechno pokračuje tak, jak to bylo od počátku stvoření. ⁵Ale právě to záměrně přehlíží: že Božím slovem nebesa existovala už dávno a země byla zformována z vody a vodou. ⁶A tím, že byl zaplaven vodou, byl zničen svět existující v té době. ⁷Jeho slovem však byla nynější nebesa a země uchována pro oheň, zachována pro den soudu a zkázy bezbožných. ¹⁴

⁸Ale nepřehlížejte jednu věc, milí přátelé, že u Pána je jeden den jako tisíc let a tisíc let jako jeden den. ¹⁵ ⁹Pán není pomalý ohledně svého slibu, jak někteří pokládají za pomalost, ale má s vámi trpělivost, protože nechce, aby někdo zahynul, ale aby všichni došli k pokání.

klady a zdravý rozum tím, že se zde snažíme vyhnout slovu "andělé". Ve NZ řečtině *aggelos* znamená v 98 % případů ne-lidi a velmi ojedinelá výjimka, která má znamenat lidského posla, je uvedena zcela jasně. Zde se zjevně jedná o anděly. Narážka je samozřejmě na mimořádnou špatnost popsanou v Gn 6, na soužití zlých andělů s některými lidskými ženami, z něhož vznikli obři.

¹³ To je "druhý příchod", *parousia*.

¹⁴ Petr uvádí, že první uspořádání světa pro Adama (*kosmos*, svět jako stvořený pro člověka) v Gn 1 bylo při potopě nahrazeno jiným uspořádáním, "nebesy a zemí". V budoucnu budou "nová [obnovená] nebesa a země" při Ježíšově návratu (Iz 65:17; 66:22; 51:16). "Nebe a země" neznámá, jak se lidově říká, celý rozsáhlý vesmír, ale spíše uspořádaný svět, jak jej vidí člověk a v němž člověk žije, spíše pojem "společnost", "divadlo" stvořené pro člověka. Gn 1 popisuje uspořádaný svět oblohy a země neboli země, jak jej zažil Adam.

Petr zde ztotožňuje "nebe a zemi" se společností neboli "světem, který tehdy byl". Tuto minulou společnost staví do kontrastu se společností po potopě, která existuje i nyní. Petr nám podává zásadní komentář ke knize Gn 1. Genesis pojednává o stvořeném světě, který byl stvořen pro člověka. Ptáci létají na obloze (na nebi) a slunce je umístěno na obloze (na nebi). Celý systém byl vybudován s vodou nahoře i dole. Později byl zaplaven a změněn vodou (Gn 7:11). Je nesprávné, aby se nevinný text v Gn 1 zabýval otázkami vzniku konečného vesmíru, v němž přebývá Bůh. Slunce je miliony kilometrů daleko, to víme, ale v jednoduché biblické kosmogonii je na nebeské klenbě, kde (doslova "na povrchu", Gn 1:20) létají i ptáci! V Mt 24:34-35 je tato současná soustava (*genea*) definována jako "nebe a země", čímž je míněn současný světový systém, nikoli celý vesmír.

¹⁵ Dává to základ pro myšlenku, že Bůh připouští období 7000 let, přičemž tisíciletí je posledních 1000 let.

2. PETRŮV

¹⁰Pánův den však přijde jako zloděj. Nebesa pominou¹⁶ s velkým rachotem, nebeská tělesa se rozplynou v prudkém žáru a země i každé dílo na ní vykonané budou obnaženy.¹⁷

¹¹Protože se tedy všechny tyto věci takto rozplynou, jakými lidmi byste měli být ve svatém způsobu života a zbožnosti, ¹²vyhlížejíce a urychlující příchod Božího dne? Ten den způsobí, že se rozpustí hořící nebesa a nebeská tělesa se rozplynou prudkým žářem. ¹³Podle jeho slibu však očekáváme nová nebesa a novou zemi, kde bude přebývat bezúhonnost.¹⁸ Také se dočkáme nového nebe a nové země, kde bude přebývat poctivost.

¹⁴Proto, milí přátelé, vzhledem k tomu,

že tyto věci očekáváte, snažte se, abyste byli před Ním nalezeni v pokoji, bez poskvrny a bez úhony. ¹⁵Považujte trpělivost našeho pána za záchranu, jak vám to napsal i náš milý bratr Pavel podle moudrosti, která mu byla dána. ¹⁶Ve všech svých listech mluví o těchto věcech. V těch listech jsou i některé věci těžko pochopitelné, které nevědomí a nestálí lidé překrucují ke své vlastní zkáze, jak to činí i s ostatními texty Písma.¹⁹ ¹⁷Vy si tedy, moji milí přátelé, protože jste byli předem varováni, dávejte pozor, abyste se nenechali zmást omyly bezbožných lidí a neodpadli od své vlastní stálosti. ¹⁸Ale vzrůstejte v milosti a poznání našeho pána a spasitele Ježíše Mesiáše. Jemu buď čest jak nyní, tak v budoucím věky dlouhém dni.²⁰ Amen.

¹⁶ To by neznamenal zničení celého vesmíru. Země bude obnovena a je slíbeným dědictvím pro věrné. "Nebesa a země" Petr nemyslí vesmír, ale naši zemi a oblohu, atmosféru. Podle Petra byla ta předpotopní "nebesa a země" potopena (v. 5-6). To dokládá Petrův význam slova "nebesa a země" (také přesně jako v Gn 1, kterému se obvykle špatně rozumí). "Tehdejší svět" skončil potopou, a to prostřednictvím vody. Současná "nebesa a země", tj. společnost, budou nahrazeny novým stvořením při Ježíšově návratu (viz Mt 19:28; Iz 65:17nn; 66:22). Pro Petra jsou tedy dějiny vnímány ve třech odlišných blocích

¹⁷ Planeta Země nebude zničena. Kdyby tomu tak bylo, nemohl by se naplnit slib daný věřícím všech věků. Abrahamovi byla přislíbena jako dědictví země a Ježíš ujistil mírné, že zdědí zemi (Mt 5:5; Ž 37). Dojde k velkému vylidnění světa, kde "zůstane jen málo lidí" (Iz 24:6). Smrtelná populace, která přežije, zajistí obnovenou společnost budoucnosti (Heb 2:5). Představa, že po Ježíšově návratu nezůstanou na zemi žádné lidské bytosti, je naprosto falešná

a činí nesmyslným obrovské množství proroctví o nadcházejícím věku Království.

¹⁸ Obnovená společnost budoucnosti se bude vyznačovat mezinárodním odzbrojením: Národy se shromáždí v Jeruzalémě, aby se naučily, jak žít poctivě, a své meče přetaví v radlice, své tanky v traktory (viz Iz 2:1-4). Iz 65:17-25 nám poskytuje rozsáhlý popis obnovy, která začne při druhém Ježíšově příchodu. Tam budou smrtelníkům vládnout tehdy už nesmrtelní svatí (Zj 2:26-27 atd.). Viz také Iz 19:19-25 a mnohé pasáže v prorocích, které popisují budoucí Království na obnovené zemi.

¹⁹ Je důležité poznamenat, že Pavlovy spisy jsou zde považovány za Písmo svaté. Ježíš vymezil hranice kánonu SZ v L 24:44: Zákon, Proroci a Žalmy (Žalmy jsou hlavní knihou třetí části hebrejského Písma, tj. spisů).

²⁰ Pravděpodobně jde o odkaz na tisíciletí jako první etapu budoucího Božího království. Petr již dříve hovořil o dni, který se v Božím plánu rovná tisíci let. Řečtina hovoří o "dni, který je jako věk", o "dni dlouhém jako věk".

1. JANŮV

1 ¹Co bylo od počátku, co jsme slyšeli, co jsme viděli na vlastní oči, na co jsme se dívali a čeho jsme se dotýkali vlastníma rukama, pokud jde o slovo života - za ten život byl zjeven, a my jsme viděli a svědčíme a zvěstujeme vám život nadcházejícího věku, který byl u Otce,¹ a který nám byl zjeven. ³Co jsme viděli a slyšeli, to zvěstujeme i vám, abyste s námi měli společenství. A naše společenství je s Otcem a s jeho Synem Ježíšem Mesiášem. ⁴Takže vám to píšeme, aby naše radost mohla být úplná.

⁵Toto je poselství, které jsme od Něho slyšeli a které vám zvěstujeme: Bůh je světlo a není v Něm žádná tma. ⁶Když říkáme, že s ním máme společenství, ale dál chodíme ve tmě, lžeme a neuplatňujeme pravdu. ⁷Jestliže však chodíme ve světle, jako je

On ve světle, máme společenství mezi sebou a krev Ježíše, Jeho Syna,² nás očisťuje od každého hříchu. ⁸Říkáme-li však, že nemáme žádný hřích, klameme sami sebe a pravda v nás není. ⁹Jestliže však vyznáváme své hříchy, On je věrný a spravedlivý, odpouštějící nám hříchy a očisťující nás od každé nepravosti. ¹⁰Jestliže říkáme, že jsme nezhřešili, děláme z Něho lháře a jeho evangelium- slovo v nás není.

2 ¹Dítka moje, píši vám tyto věci, abyste nehřešili. A pokud někdo zhřeší, máme přímlovce³ u Otce – Ježíše Mesiáše, spravedlivého. ²On sám je smírnou obětí⁴ za naše hříchy, a nejen za naše, ale za hříchy celého světa.⁵

³Tak víme, že jsme ho poznali: když za-

¹ To poskytuje přesně ten potřebný Janův komentář k jeho vlastnímu evangeliu v Jn 1:1. Byl to příslib života v nadcházejícím věku, nesmrtelnost, a tak i plán nesmrtelnosti, který byl "u Boha" (*pros ton theon* a zde *pros ton patera*, "u Otce", což definuje Boha jako Otce, jak je tomu 1300krát v NZ). *Pros* znamená "u" v Jan 1:1, ale ne "u", které by znamenalo dvě osoby vedle sebe. Jan ve svém evangeliu používá *meta* a *para* pro jednu osobu u druhé. Gal 2:5 je příkladem evangelijní pravdy "u [*pros*] vás". Význam slova *pros* je tam "ve vašem smýšlení", "v myslí". V Heb 2:17 (NJB) je Ježíš veleknězem "pro jejich vztah k [*pros*] Bohu". Jan 1:1 neříká, že "slovo" byl Syn. Neexistuje žádná ospravedlnění pro psaní "Slovo" místo správně "slovo". "Je běžným, ale patentovaně chybným čtením úvodu Janova evangelia, když se čte jako 'Na počátku byl Syn a Syn byl u Boha a Syn byl Bůh'" (Colin Brown, *Ex Auditu*, sv. 7, s. 89). Všechny anglické překlady před vydáním KJV v roce 1611 četly "všechno bylo stvořeno skrze ně" (Jn 1:3) a mnohé nepsaly "slovo" s velkým písmenem

² Krev Ježíše, Syna, samozřejmě dokazuje, že Boží Syn byl smrtelný, a tedy ne Jediný Bůh, který jediný má nesmrtelnost, a proto nemůže zemřít (1 Tim 6:16).

³ V řečtině se toto slovo nazývá *parakletos* a objevuje se pouze v Janových spisech. V Janově evangeliu čtyřikrát označuje Ježíšovu operativní přítomnost a moc, kterou slíbil, že bude s učedníky po svém nanebevzetí na Otcovu pravici. Zde je *parakletos* ztotožněn přesně se vzkříšeným Ježíšem. NET Bible říká: "Zde ... je to Ježíš, nikoli Duch, kdo je popisován jako *parakletos*. Čtenář by však měl být na tuto zamě-

nitelnost terminologie připraven již Janem 14:16, kde Ježíš učedníkům řekl, že požádá Otce, aby jim poslal 'jiného' *parakléta* (*allos*, 'jiný stejného druhu'). To naznačuje, že *Ježíš sám byl parakléta* během své pozemské služby pro učedníky. To však neodpovídá na všechny otázky ohledně významu tohoto slova, protože zde není řeč o Ježíšově roli přímlovce během jeho pozemské služby, ale o jeho roli přímlovce v nebi před Otcem. Kontext naznačuje přímlovu ve smyslu právního zastání, neboť je kladen důraz na Ježíšovu spravedlnost. Představa Ježíšovy přímlovky za věřící se objevuje i jinde v NZ, zejména v Řím 8:34 a Heb 7:25. Něco podobného se děje i zde a je nejlepším vysvětlením 1 Jn 2:1. Anglický překlad jako 'advocate' nebo 'intercessor' to vyjadřuje." Není třeba představovat dva různé *parakletos*, ani není třeba mluvit o třetí osobě v Písmu. Boží duch a v NZ také "duch Ježíšův" nebo "duch Kristův" (Sk 16:7; Fil 1:19; Řím 8:9; 1 Pt 1:11) je činná, osobní přítomnost Boha nebo Ježíše působícího různými způsoby. Rozhodně to není jen neosobní "síla". Ve 2 Kor 3:17 Pavel říká, že "pán je duch a kde je tento duch pána, tam je svoboda". Svatý duch není v Písmu nikdy uctíván ani se k němu nikdo nemodlí a nikdy neposílá pozdravy. "Duch Eliášův" (Lk 1:17) není jiná osoba než Eliáš a logicky ani duch Boží nebo Ježíšův není odlišná osoba

⁴ Jan říká, že Mesiáš zemřel, což dokazuje, že nemůže být Bůh, který nemůže zemřít (1 Tim 6:16).

⁵ Tento text činí "omezené vykoupení" kalvinismu falešným. Stejně tak 1 Tim 2:4: "Bůh chce, aby **všichni** lidé byli zachráněni". Ježíšova smrt se týká každého člověka, ale každý musí

chovááme jeho přikázání.⁶ 4Člověk, který říká: "Poznal jsem ho", ale jeho přikázání nezachovává, je lhář a pravda v něm není.⁷ 5V tom, kdo poslouchá jeho slovo,⁸ se však Boží láska zcela jistě zdokonalila. Podle toho poznáme, že jsme v Něm. 6Člověk, který říká, že zůstává v Bohu, by se měl chovat stejně jako Ježíš.

27Milovaní, nepíšu vám nové přikázání, ale staré přikázání, které máte od počátku. To staré přikázání je evangelium-slovo, které jste už slyšeli. 8Naopak je to nové přikázání, které vám píšu, které je pravé v něm i ve vás, protože tma pomíjí a pravé světlo už svítí. 9Člověk, který říká, že je ve světle, ale nenávidí svého bratra nebo sestru, je stále ve tmě. 10Člověk, který miluje svého bratra nebo sestru, žije ve světle a není v něm nic, co by ho přimělo klopýtnout. 11Ale člověk, který svého bratra nebo sestru nenávidí,⁹ je ve tmě, chodí v temno-

tě a neví, kam jde, protože tma mu oslepila oči.

12Píši vám, dítko, protože vaše hříchy byly odpuštěny skrze jméno Ježíšovo¹⁰. 13Píši vám, otcové, protože znáte Toho, který je od počátku. Píšu vám, mladí lidé, protože jste zvítězili nad tím Zlým. Píšu vám, děti, protože znáte Otce. 14Psal jsem vám, otcové, protože znáte Toho, který je od počátku. Napsal jsem vám, mladí lidé, protože jste silní a Boží slovo¹¹ ve vás přebývá a přemohli jste toho Zlého.

15Nemilujte svět ani věci ve světě. Miluje-li někdo svět, není v něm Otcova láska, 16protože všechno, co je ve světě – žádost těla, žádost očí a pýcha na hmotný majetek –, není od Otce, ale od světa. 17Svět se svými žádostmi pomíjí, ale člověk, který plní Boží vůli, bude žít v nadcházejícím věku.

18Děti, je poslední hodina. Tak jako jste slyšeli, že přijde Antikrist¹², tak i nyní po-

činit pokání a poslouchat Ježíše a jeho evangelium o Království a zachraňující smrti, včetně veškerého zachraňujícího poznání, kterému Ježíš učil (Iz 53:11; 1 Jn 5:20 atd.). Lk 8:11-12 činí z víry v evangelium o Království (Mt 13:19) nezbytnou podmínku skutečného pokání a odpuštění od Boha (viz také Mk 4:11-12).

⁶ Další pěkné vyjádření o pronikavém důrazu NZ na "poslušnost víry" pro záchranu (Řím 1:5; 16:26; Heb 5:9; 1 Pt 1:2; Jn 12:44 a dále). Víra bez poslušnosti je víra ztroskotaná (viz vážné varování v Mt 7:21nn). Musíme se rozhodnout poslouchat Boha a Ježíše (Jn 7:17; Zj 22:12). Za to, co jsme vykonali, tedy za poslušnost víry, máme být odměněni (Heb 5:9; Jn 3:36).

⁷ Je to další z mnoha silných tvrzení NZ, že víra bez poslušnosti je marná a nezachrání. Odtud pochází důležitá vazba "poslušnost víry", která tvoří rámec listu Římanům (1:5; 16:26). Heb 5:9 výslovně říká, že spása je určena těm, kdo poslouchají Ježíše. Ježíš to často říká v evangeliích, zejména v Jan 3:36, kde jsou víra a neposlušnost protiklady. Všimněte si také Ježíšova závěrečného zvolání k nám všem v Jan 12:44 a násl. Křest ve vodě jako výslovná, nutná poslušnost je důležitým Ježíšovým příkazem až do konce věku (Mt 28:19-20; Sk 10:47-48).

⁸ "Slovo" není mlhavě Bible jako celek, ale konkrétně poselství evangelia o Království, které hlásal nejprve Ježíš a pak všichni apoštolové (Heb 2:3; Lk 4:43; 8:11; Mk 1:14-15 atd.)

⁹ To klade obrovský důraz na mezinárodní války a občanské války, v nichž se křesťané stavěli proti jiným křesťanům a zabíjeli je. Zřej-

mým řešením je, že věřící by měli zůstat politicky neutrální jako "cizinci s trvalým pobytem". K této diskusi viz náš článek "Towards the Cessation of Church Suicide (Zastavit sebevraždu církve)" na naší webové stránce

restorationfellowship.org

¹⁰ "Jménem" se rozumí vše, co Ježíš představuje, počínaje jeho evangeliem o Království, které je hlavním obsahem spásného evangelia, stejně jako jeho smrt a vzkříšení a předmět víry nařízený Ježíšovým prvním příkazem v Markovi 1:14-15: "Čiňte pokání a věřte evangeliu o Království."

¹¹ Evangelium, jak je hlásal Ježíš

¹² Antikrist je zde označení jediného individua, paralelní s ohavností zpustošení, "stojící tam, kde by **on** neměl stát" (Mk 13:14), posledního krále severu z Dan. 11, který přijde ke "svému konci" (Dan 9:26; 11:45) ve svaté zemi. To by měl být Člověk hříchu z 2 Tes 2, poslední jednotlivá šelma ze Zjevení a Asyřan z Iz 10 a Mich 5:6. Jan nepopírá, že se objeví jediný Antikrist, ale dodává, že duch Antikrista projevující se v mnoha antikristech již působí, aby klamal a sváděl věřící k omylu. Základní klam spočívá v popírání toho, že Ježíš byl plně historickou a plně lidskou osobou, člověkem. "Někdo by se mohl domnívat, že 'mnoho antikristů' znamená, že neexistuje žádný osobní, individuální antikrist. To však Jan nemyslel... Na množství antikristů – těch, kteří popírají, že Ježíš je Mesiáš, a staví se jednoznačně proti Kristu – pohlíží jako na důkaz vzniku jednoho vrcholného Kristo-

vstalo mnoho antikristů. Podle toho víme, že je poslední hodina. ¹⁹Vyšli z nás, ale nepatřili k nám, protože kdyby k nám patřili, zůstali by s námi. Jejich odchodem se ukázalo, že všichni nepatří k nám. ²⁰Vy však máte pomazání od Svatého a všichni máte poznání. ²¹Nepsal jsem vám proto, že neznáte pravdu, ale protože ji znáte a žádná lež není pravda. ²²Kdo jiný je lhář než ten, kdo popírá, že Ježíš je Mesiáš?¹³ Ten je antikrist,¹⁴ člověk, který popírá Otce i Syna. ¹⁵Ten, kdo popírá Ježíše, je lhář. ²³Kdo popírá Syna¹⁵, nemá Otce; kdo vyznává Syna, má i Otce.¹⁶ ²⁴A co se vás týká, ať ve vás zůstane to, co jste slyšeli od počátku. Zůstane-li ve vás to, co jste slyšeli od počátku, zůstanete v Synu i v Otci. ²⁵Toto je příslib, který nám on sám slíbil: život nadcházejícího věku.

²⁶Tyto věci jsem vám napsal ohledně těch, kdo se vás pokoušejí oklamat. ²⁷Co se týká vás, pomazání, které jste od něho přijali, ve vás přebývá a nepotřebujete, aby vás někdo učil. Ale jak vás jeho pomazání

učí o všech věcech, je pravdivé a není to lež. Jak vás naučilo, tak v něm žijete.

²⁸Nyní, dítko, zůstaňte v něm, abychom, až se zjeví,¹⁷ mohli mít důvěru a nemuseli se před ním při jeho příchodu stydět. ²⁹Jestliže víte, že je spravedlivý, víte také, že každý, kdo činí, co je správné, se z něho narodil¹⁸.

3 ¹Hle, jak velkou lásku nám Otec dal, abychom byli nazýváni Božími dětmi¹⁹ - a těmi jsme. Proto nás svět nepoznává, protože nepoznal Jeho. ²Milovaní, nyní jsme Božími dětmi²⁰ a ještě se neukázalo, čím budeme. Víme však, že až se zjeví,²¹ budeme mu podobní, protože ho uvidíme takového, jaký je. ³Každý, kdo na něj upírá tuto naději, se očišťuje, stejně jako je čistý on.

⁴Každý, kdo se dopouští hříchu, se dopouští i nezákonnosti. Hřích je bezzákonnost. ⁵Víte, že se zjevil, aby odstranil hříchy; v něm není hřích. Každý, kdo v něm přebývá, nepokračuje v hříchu; kdo pokračuje v hříchu, nepochopil²² ho a nepoznal ho. ⁷Dítko, nenechte se nikým oklamat. Kdo

va nepřítel" (A. Berkeley Mickelsen, *Interpreting the Bible*, s. 373).

¹³ Toto je kvintesencí lakmusového papírku pravé víry v celém NZ. Pravé vyznání není "Ježíš je Bůh", ale "Ježíš je Mesiáš" = Boží Syn (Lk 1:35). Na tomto vyznání Ježíš slíbil, že vybuduje svou jedinou Církev (Mt 16:16). Je možné pronést ústy slova "Ježíš je Mesiáš", ale nepochopením významu slova Mesiáš lze ve skutečnosti popřít Ježíšovo mesiášství. V "teologii" někteří jednou rukou dávají a druhou nedůsledně berou. Výsledkem jsou matoucí, protichůdné a falešné definice "Krista" a "Božího Syna" a falešné definice Boha (v rozporu s Mk 12:29; Ž 110:1; Jn 17:3).

¹⁴ Antikrist je jednak budoucí konečný zlý jedinec, ohavnost zpustošení, který, jak řekl Ježíš, bude stát na svatém místě (Mt 24:15) nebo "stát tam, kde by on neměl" (Mk 13:14; řecké mužské přídělné slovo říká, že jde o jednotlivou osobu), jednak jeden z jeho mnoha předchůdců. Tito poslední předchůdci zastávají falešný názor na Kristovu osobu, ačkoli jejich existence v žádném případě nepopírá skutečnost jediného nejvyššího výskytu, který má teprve přijít. ¹⁵ Tj. popírá, že Syn je Mesiáš, jak bylo právě řečeno.

¹⁶ Je zřejmé, že správné chápání Otce jako jediného Boha (Jn 17:3) a Syna jako Mesiáše jdou ruku v ruce. Omyl ohledně identity jedno-

ho vede k nesprávnému chápání druhého. Lk 1:35 přesně definuje Božího Syna a Mk 12:29 definuje jediného Boha, Otce, stejně jako 1 Kor 8:4-6. Ježíš je pán Mesiáš (Lk 2:11; Ž 110:1), nikoliv Pán Bůh, což by vedlo ke dvěma PÁNŮM BOHŮM a polyteismu. Jednoduché rozlišení dvou pánů v Ž 110:1 je neustále přehlíženo.

¹⁷ Při svém budoucím jediném druhém příchodu. V Bibli neexistuje žádné vytržení/vzkříšení před velkým soužením.

¹⁸ To znamená znovuzrození podle Ježíšových pokynů ve 3. kapitole Janova evangelia. Znovuzrození se děje na základě poselství o semeni evangelia o Království, jako v podoběnství o rozsévání, které nám podává Ježíšovu teologii spásy (Mt 13:19; Lk 8:11-12; Mk 4:11-12).

¹⁹ Ne adopcí, ale znovuzrozením jako synů a dcer, které nastoluje "genetický" vztah s Otcem, který nás "zplodil", dal nám novou existenci skrze semeno, jímž je evangelium Království (Mt 13:19; Lk 8:11).

²⁰ Jistě ne pouze ve stadiu plodu, ale zrození z Boha: "Když jsme se znovu narodili ... toužíme po mléce slova" (1 Pt 1:23; 2:2). Jakub říká: "On nás zrodil" (Jak 1:18).

²¹ Při Ježíšově druhém příchodu, *parousii*

²² Doslova "ho neviděli". Smysl je "vidět myslí", nikoli doslovně

činí, co je správné, je spravedlivý, jako je spravedlivý on. ⁸Ten, kdo praktikuje hřích, je z Dávla, jako Dábel hřešil od počátku. Z toho důvodu byl zjeven Boží Syn: aby zničil Dávlovy skutky. ⁹Každý, kdo byl zplozen Bohem, nepokračuje v hříchu, protože v něm zůstává Jeho sémě²³, a tak nemůže pokračovat v hříchu, protože byl zplozen Bohem. ¹⁰Tím jsou jasně odhaleny děti Boží a děti Dávlovy: každý, kdo nečiní, co je správné, není z Boha, ani ti, kdo nemilují své bratry a sestry.

¹¹Toto je poselství, které jste slyšeli od počátku: měli bychom se navzájem milovat, ¹²na rozdíl od Kaina, který byl z toho Zlého a zavraždil svého bratra. A proč ho zavraždil? Protože on dělal to, co je špatné, a jeho bratr dělal to, co je správné.

¹³Nebudte překvapeni, bratři a sestry, když vás svět nenávidí. ¹⁴Víme, že jsme přešli ze smrti do života, protože milujeme své bratry a sestry. Kdo nemiluje, zůstává ve smrti.

¹⁵Kdo nenávidí svého bratra nebo sestru, je vrah,²⁴a vy víte, že žádný vrah v sobě nemá život nadcházejícího věku. ¹⁶Podle toho poznáváme lásku: on za nás položil svůj život a my bychom měli za bratry a sestry pokládat své životy. ¹⁷Kdo však má světské statky a vidí svého bratra nebo sestru v nouzi, a přitom vytěsni jakýkoli soucit

s ním, jak může v takovém člověku přebývat Boží láska? ¹⁸Milé děti, nemilujme jen slovy, ale skutky a pravdou. ¹⁹Podle toho poznáme, že jsme z pravdy, a před Ním přemlouváme své svědomí, ²⁰že kdyby nás naše svědomí odsuzovalo, Bůh je větší než naše svědomí a ví všechno. ²¹Milovaní, jestliže nás naše svědomí neodsuzuje, máme před Bohem odvahu ²²a cokoli žádáme, dostáváme od Něho, protože zachováváme Jeho příkazy a děláme to, co se Mu líbí.

³²³Toto je jeho příkaz: abychom věřili ve jméno²⁵ Jeho Syna Ježíše Mesiáše a milovali se navzájem, jak přikázal. ²⁴Člověk, který zachovává Jeho příkazy, přebývá v Ném a On zase v něm. Podle toho poznáváme, že On v nás přebývá: podle ducha, kterého nám dal.

4 ¹Milovaní, nevěřte každému duchu, ale zkoušejte duchy, zda jsou od Boha, protože do světa vyšlo mnoho falešných proroků. ²Podle toho poznáte Božího ducha: každý duch, který vyznává Ježíše Mesiáše jako toho, který přichází²⁶ jako plně lidská bytost²⁷, je od Boha, ³zatímco každý duch, který nevyznává takto určeného Ježíše, není od Boha. Je to duch Antikrista, o němž jste slyšeli, že přichází, a nyní je již na světě. ⁴Vy jste z Boha, dítko, a přemohli jste je, protože Ten, který je ve vás, je větší než

²³ Zásadně důležitý odkaz na evangelium o Království jako základní semeno působící znovuzrození. Lk 8:11 (srv. Mt 13:11) uvádí Ježíše, jak podává tuto definici semene. Petr mluví o evangeliu jako o semeni v 1 Pt 2:23-25 a vztahuje je stejně jako Ježíš ke znovuzrození. Křesťané se stávají součástí rodiny určené k nesmrtelnosti, pro niž je nyní duch zálohou zaručující budoucí slávu a nesmrtelnost.

²⁴ Brutální a bez lítosti spáchaná vražda unitářského učence Michaela Serveta v roce 1553 náboženským reformátorem Janem Kalvínem by měla přimět k zamyšlení všechny, kdo se ke Kalvínovi hlásí.

²⁵ "Jméno" Božího Syna označuje celý jeho charakter, učení a program evangelia.

²⁶ "Přicházející" neznamena pocházející z předchozího života někde jinde! Znamená uvedení do života od narození z matky, v případě Ježíše jedinečně panenským zplozením (Lk 1:35; Mt 1:18, 20: "zplozen v ní"; srov. 2 Sam 7:14; Ž 2:7; Iz 9:6: "dítě bude zplozeno [Bohem]").

²⁷ Dr. Geoffrey Lampe z Cambridge právem

obvinil "ortodoxii", že nedokázala přijmout plně lidského Ježíše. Stěžoval si, že předem existující Ježíš nemůže být skutečnou lidskou osobou: "Kristologické pojetí preexistujícího božského Syna ... redukuje skutečnou, sociálně a kulturně podmíněnou Ježíšovu osobnost na metafyzickou abstrakci 'lidská přirozenost'. Právě tuto univerzální lidskost Syn přijal a učinil ji svou vlastní ... Podle této kristologie 'věčný Syn' [podle ortodoxie] přijímá nadčasovou lidskou přirozenost nebo ji činí nadčasovou tím, že ji činí svou vlastní; je to lidská přirozenost, která nevďčí za nic podstatného geografickým okolnostem; neodpovídá ničemu ve skutečném konkrétním světě; Ježíš Kristus koneckonců ve skutečnosti 'nepřišel v těle'" (*God as Spirit*, s. 144). Dr. Lampe píše také o nebezpečném ohrožení monoteismu, jakmile byl Ježíš prohlášen za Boha. Tím by totiž vznikli dva Bohové. Luther tento verš špatně přeložil, a tím změnil Janův význam, když jej přeložil jako "do těla". To bylo ve všech moderních německých verzích opraveno.

ten, který je ve světě. ⁵Oni jsou ze světa, tak mluví jako ze světa a svět jim naslouchá. ⁶My jsme z Boha; člověk, který zná Boha, nám naslouchá, zatímco člověk, který není z Boha, nám nenaslouchá. Tak poznáme ducha pravdy²⁸ a ducha klamu.

⁷Milovaní, milujme se navzájem, protože láska je od Boha. Každý, kdo miluje, je zplozen Bohem a zná Boha. ⁸Člověk, který nemiluje, nezná Boha, protože Bůh je láska. ⁹Tím byla v nás zjevena Boží láska: Bůh poslal na svět svého jedinečného Syna²⁹, takže jeho prostřednictvím můžeme žít. ¹⁰V tom je láska: Ne že bychom my milovali Boha, ale že on miloval nás a poslal svého Syna jako usmiřující oběť³⁰ za naše hříchy. ¹¹Milovaní, protože nás Bůh takto miloval, měli bychom se i my milovat navzájem. ¹²Nikdo nikdy Boha neviděl. Milujeme-li se navzájem, Bůh žije v nás a jeho láska je v nás dovršena. ¹³Podle toho poznáváme, že žijeme v NĚm a On v nás: dal nám podíl ze Svého ducha. ¹⁴A my jsme viděli a svědčíme, že Otec poslal Syna, aby byl Spasitelem světa.

¹⁵Každý, kdo vyznává, že Ježíš je Boží Syn,³¹ Bůh přebývá v něm a on v Bohu. ¹⁶Poznali jsme a uvěřili jsme v lásku, kterou má Bůh k nám. Bůh je láska a člověk, který žije v lásce, žije v Bohu a Bůh žije v něm. ¹⁷Díky tomu se u nás láska zdokonaluje, abychom měli důvěru v den soudu, protože jaký je On, takoví jsme my na tomto světě. ¹⁸V lásce není strach, ale dokonalá láska strach zahání, protože strach má co dělat s trestem. Člověk, který se bojí, nebyl zdo-

konalen v lásce. ¹⁹My milujeme, protože On nejdříve miloval nás. ²⁰Když někdo říká: "Miluji Boha," ale nenávidí svého bratra nebo sestru, je lhář. Jestliže nemiluje svého bratra nebo sestru, které viděl, jak může milovat Boha, kterého neviděl? ²¹A od něho máme toto přikázání: Kdo miluje Boha, má milovat i svého bratra a sestru.

5 ¹Každý, kdo věří, že Ježíš je Mesiáš, jenž byl zplozen Bohem, a kdo miluje Otce, který přivedl k životu svého Syna³², miluje i jeho dítě. ²Podle toho poznáme, že milujeme Boží děti: když milujeme Boha a posloucháme jeho příkazy. ³Milovat Boha znamená poslouchat jeho příkazy a jeho příkazy nejsou tíživé, ⁴protože každý, kdo byl zplozen Bohem, přemáhá svět. To je ta síla, která přemohla svět – naše víra.

⁵Kdo je ten, kdo přemáhá svět? Je to ten, kdo věří, že Ježíš je Boží Syn.³³ ⁶On je ten, který přišel skrze vodu a krev, Ježíš Mesiáš, ne pouze skrze vodu, ale skrze vodu a krev. Je to duch, který svědčí, protože duch je pravda. ⁷Jsou totiž tři, které svědčí: ⁸Duch, voda a krev, a ty tři se spolu shodnou.³⁴ ⁹Přijímáme-li svědectví lidí, Boží svědectví je větší, protože to je Boží svědectví, které vydal o svém Synu. ¹⁰Ten, kdo věří v Božího Syna, má to svědectví v sobě; ten, kdo Bohu nevěří, z něho udělal lháře, protože neuvěřil svědectví, které Bůh vydal o svém Synu. ¹¹Svědectví je toto: Bůh nám dal život nadcházejícího věku a ten život je v Jeho Synu. ¹²Ten, kdo má Syna, má ten-

²⁸ Janova oblíbená definice svatého ducha zní "duch pravdy". Duch musí být vymezen a vždy je spojen s pravdou. Proto Pavel mluvil o potřebě "vášně pro pravdu, abychom byli spaseni" (2 Tes 2:10). Jan řekl, že duch je pravda (5:6; srov. Jn 6:63).

²⁹ Být poslán do světa nemá nic společného s doslovným příchodem z jiné sféry. Jan Křtitel byl "poslán od Boha" (Jn 1:6), ale neexistoval "předem". Ježíš nám poslal učedníky ve stejném smyslu, v jakém ho poslal Bůh! (Jn 17:18).

³⁰ Jelikož Syn zemřel, nemůže být už z definice Bohem, který nemůže zemřít.

³¹ Předpokládáme, že "Boží Syn" je chápán v původním biblickém, mesiášském smyslu, nikoli v nebiblickém "Bůh Syn".

³² Doslovně řečeno, Otec je "ploditel", ten, který přivedl Svého Syna k existenci (5:18; Lk 1:

35; Mt 1:18). Syn měl výslovně původ v čase. Začal existovat.

³³ Boží Syn byl zplozen, přiveden k existenci, nikoli "věčně vytvářený" Syn, což nemá žádný rozlišitelný význam. To připouští i trinitář Dr. McCleod: "Není zdaleka jasné, jaký obsah, pokud vůbec nějaký, můžeme té představě [věčného vytváření] přisoudit. Je zjeven, ale je zjeven jako tajemství... Spisy otců se hemží protesty ohledně nevyhnutelné nevědomosti v této věci" (*The Person of Christ*, s. 131).

³⁴ Řecké rukopisy byly mnohem později poškozeny chybnou vsuvkou o Otci, slovu a duchu v 1 Jn 5:7. Tato vsuvka byla všemi moderními překlady náležitě odmítnuta jako podvrh, ačkoli se objevila ve verzi krále Jakuba z roku 1611. Nyní je všeobecně považována za falešnou.

to život; kdo nemá Božího Syna, ten tento život nemá.

¹³Tyto věci jsem napsal vám, kteří věříte ve jméno³⁵ Božího Syna, abyste věděli, že máte život nadcházejícího věku. ¹⁴To je ta důvěra, kterou máme před Ním: že kdykoli o něco prosíme podle Jeho vůle, vyslyší nás. ¹⁵A víme-li, že naslouchá všemu, o co prosíme, víme, že máme žádané, o které jsme Ho prosili.

¹⁶Když někdo vidí, že jeho bratr nebo sestra se dopouští hříchu, který nevede ke smrti, má prosit a Bůh dá život tomu, kdo se dopouští hříchu, který nevede ke smrti. Existuje hřích, který má za následek smrt.

Neříkám, že by za něj měl prosit. ¹⁷Všechna nespravedlnost je hřích a existuje hřích, který nevede ke smrti.

¹⁸Víme, že každý, kdo je zplozen Bohem, nepokračuje v hříchu. Boží Syn, ten, který byl zplozen a uveden v život,³⁶ ho chrání a ten Zlý se ho nedotýká. ¹⁹Víme, že pocházíme od Boha a celý svět leží v moci toho Zlého³⁷. ²⁰A my víme, že přišel Boží Syn a dal nám rozumové chápání,³⁸ abychom poznali Toho, který je pravý. Jsme v Tom, kdo je pravdivý, v jeho Synu Ježíši Mesiáši. Ten je pravý Bůh a je³⁹ životem nadcházejícího věku.⁴⁰ ²¹Děti, chraňte se před modlami.

³⁵ To znamená Ježíšův program a učení, všechno, kým je, a všechno, za čím stojí.

³⁶ Ten zplozený (Bohem). *Gennetheis* poukazuje na časový okamžik, kdy Syn vstoupil do existence. To popírá trinitární teologie, která mluví o Bohu Synu, který je s Otcem soupodstatný a věčný. Srov. Iz 9:6, kde se mluví o předpovězeném Synu, který má být zplozen, se stejným slovesem v aoristu, které poukazuje na časový okamžik. V Bibli neexistuje žádný "věčně plozený Syn".

³⁷ Satan je bohem tohoto věku (2 Kor 4:4) a je o něm řečeno, že v současnosti svádí celý svět (Zj 12:9). Tato obrovská moc klamat ve velkém měřítku bude trvat až do doby, kdy bude Dábel odstraněn a uvězněn na začátku budoucího tisíciletí, kdy již nebude moci klamat (Zj 20: 3). Nelze současně klamat celý svět a zároveň ho již neklamat! Tato skutečnost dokazuje, že amilenialismus neodpovídá textu NZ, zejména Zj 20:1-6. Svatí nyní nevládnou světu (1 Kor 4:8).

³⁸ *Dianoia* popisuje moc rozumu. Srov. Iz. 53: 11, kde nás Ježíš napravuje svým poznáním (srov. Dan 12:3).

³⁹ To znamená, že tato pravá víra v jediného

pravého Boha vede k životu nadcházejícího věku v Království (srov. Dan 12:2).

⁴⁰ Toto je přesné opakování Ježíšových slov z Jan 17:3. "To je ten pravý BŮH" zde stejně jako v Jan 17:3 odkazuje na Otce, který je "jediný pravý Bůh". Slovo "tento" u Jana je někdy třeba chápat v kontextu, nikoli podle bezprostředně předcházejícího předmětu. Viz například 1 Jan 2:22 a 2 Jan 7, kde, kdybychom vzali nejbližšího předchůdce, Kristus by byl antikrist! Je logický nesmysl říkat, že "jediný pravý BŮH" je pouze Otec (Jn 17:3), a pak tvrdit, že Ježíš je také tímto "jediným pravým Bohem". "Jediný" vylučuje všechny ostatní z toho, aby byl "jediným pravým Bohem"! Jediný Bůh je takto pojmenován, tj. jako Otec, v NZ Písmu 1300krát a Bible pro Něj tisíckrát používá osobní zájmena v jednotném čísle. Na tom je založen nejdůležitější příkaz ze všech (Mk 12: 29 = Dt 6:4). Jan 17:3 je jednoznačná unitářská formulace, které se Augustin mohl vyhnout pouze zfalšováním textu, změnou pořadí slov a změnou smyslu: "Správné pořadí slov je: 'Aby poznali Tebe a Ježíše Krista, kterého jsi poslal, jako jediného pravého Boha'" (*Traktát o Janově evangeliu*, 105).

2. JANŮV

¹Od staršího k vyvolené paní a jejím dětem, které miluji v pravdě, a nejen já, ale všichni, kdo znají pravdu, ²kvůli pravdě, která v nás žije a bude s námi navěky. ³Milost, milosrdenství a pokoj budou s námi od Boha Otce a od Ježíše Mesiáše, Syna Otcova, v pravdě a lásce.

⁴Velmi jsem se zaradoval, protože jsem našel některé z tvých dětí, jak chodí v pravdě, jak nám přikázal Otec. ⁵Nyní vás, milá paní, prosím, ne jako bych vám psal nový příkaz, ale ten, který máme od počátku: abychom se navzájem milovali. ⁶A to je láska: abychom chodili v poslušnosti jeho přikázání.¹ To je přikázání, jak jste slyšeli od počátku, kterým se máte řídit.

⁷Do světa totiž vyšlo mnoho svůdců, kteří nepřijímají, že Ježíš Mesiáš přišel jako plně lidská bytost. To je svůdce a antikrist. ⁸Dejte si pozor, abyste nepřišli o to, o co jsme usilovali, ale dostali plnou odměnu. ⁹Každý, kdo ve jménu "pokroku" nezůstává v Mesiášově učení, nemá Boha. Ten, kdo zůstává v jeho učení, má Otce i Syna. ¹⁰Pokud k vám někdo přichází a nepřináší toto učení, nepřijímejte ho ve svém domě ani ho nevítejte jako spoluvěřícího, ¹¹protože ten, kdo tak činí, se podílí na jeho špatném díle.

¹²Mám vám ještě mnoho co napsat, ale nechci to dělat papírem a inkoustem. Doufám, že k vám přijdu a promluví s vámi tváří v tvář, aby naše radost byla úplná.

¹³Pozdravují tě děti tvé vyvolené sestry

3. JANŮV

¹Od staršího milovanému Gaiovi, kterého miluji v pravdě: ²Milý příteli, modlím se, aby se ti dařilo dobře a byl jsi zcela zdrav, tak jako prospívá tvá duše. ³Byl jsem potěšen, když bratři přišli a svědčili o tvé oddanosti pravdě, o tom, jak stále chodíš v pravdě. ⁴Nemám větší radost, než když slyším, že mé děti chodí v pravdě.

⁵Drahý příteli, prokazuješ věrnost ve všem, co děláš pro bratry a sestry, zvláště pro příchozí. ⁶O tvé lásce mluvili v církvi. Uděláš dobře, když je pošleš na cestu způsobem hodným Boha, ⁷protože putují pro Jeho jméno² a od pohanů nic nepřijali. ⁸Takové lidi bychom tedy měli podporovat, abychom se stali spolupracovníky v pravdě.

⁹Napsal jsem církvi, ale Diotrefes, který miluje být na předním místě, nechtěl přijmout, co říkáme. ¹⁰Přijdu-li, upozorním ho na to, co dělá, když nás falešně obviňuje zlými slovy. Jako by to nestačilo, nejenže sám bratry a sestry nepřijímá, ale těm, kdo je chtějí přijmout, to zakazuje a vyhazuje je z církve.

¹¹Milý příteli, nenapodobuj to, co je zlé, ale to, co je dobré. Člověk, který koná dobro, je z Boha; člověk, který koná zlo, Boha neviděl.³ ¹²Demetrius má dobré vysvědčení od všech i od samotné pravdy. I my o něm svědčíme a vy víte, že naše svědectví je pravdivé.

¹³Měl jsem vám toho mnoho napsat, ale nechce se mi to dělat perem a inkoustem. ¹⁴Doufám, že se brzy uvidíme a promluvíme si tváří v tvář.

¹⁵Pokoj vám! Pozdravují tě zdejší přátelé. Pozdrav tamní přátele jmenovitě.

¹ Ideál syna v židovském prostředí prvního století spočívá v tom, že syn miluje a poslouchá svého otce, že se učí otcovu řemeslu nebo obchodu a za třetí, že dokonale vyjadřuje a reprezentuje svého otce. Ježíš to všechno dělal skvěle, aniž by zhřešil.

² "Jméno" znamená vše, za čím Bůh stojí, jeho evangelium, jeho charakter a učení.

³ "Neviděli Boha" zde znamená, že Boha nepochopili, mentální "vidění".

JUDŮV

¹Od Judy, služebníka Ježíše Mesiáše a bratra Jakubova,¹ těm, kdo jsou povoláni, milí Bohu Otci a uchránění v Ježíši Mesiáši. ²Kéž se vám rozmnoží milosrdenství, pokoj a láska.

³Milovaní, ačkoli jsem byl velmi dychtivý napsat vám o naší společné spáse, nyní jsem nucen vám napsat a vyzvat vás, abyste usilovně bojovali² v obraně víry³, která byla jednou provždy předána svatým⁴. ⁴Vždyť se mezi vás tajně vlízlí někteří lidé, o nichž bylo již dávno psáno kvůli tomuto odsouzení, bezbožní lidé, kteří milost našeho Boha proměňují v oprávnění k nemravnosti a popírají našeho jediného Mistra a našeho pána Ježíše Mesiáše.

⁵Chci vám připomenout, ačkoli jste již byli plně informováni, že Pán poté, co zachránil lid z egyptské země, později zahubil ty, kdo nevěřili. ⁶Víte také, že anděly, kteří se nedrželi svého náležitého vlastnictví, ale opustili své místo, držel ve věčných poutech pod úplnou tmou až do soudu velkého dne. ⁷Také Sodoma a Gomora a okolní města se podobně jako tito andělé⁵ oddali smil-

stvu a šli za cizím tělem a jsou ukázáni jako příklad těch, kteří utrpí trest ohně nadcházejícího věku.⁶

⁸Stejným způsobem tito lidé ve svém snění poskvřují tělo, odmítají autoritu a pomlouvají andělské bytosti. ⁹Ale archanděl Michael, když se přel s Ďáblem o Mojžíšovo tělo, se neodvážil vynést proti němu pomlouvačný soud, nýbrž řekl: "Budíž ti pokárání od Pána!"⁷ ¹⁰Tito však pomlouvají to, čemu nerozumí, a to, co poznávají pudově, jim jako nerozumným zvířatům přináší zkázu. ¹¹Běda jim! Vydali se po Kainově cestě. V chamtivosti se bezhlavě vrhli do Balámovu bludu. Tak jistě zahynou jako při vzpouře Chóreho. ¹²Tito lidé jsou jako skryté skalní útesy na vašich hostinách lásky, když s vámi bez úcty hodují, starají se jen sami o sebe a živí jen sebe. Jsou jako mraky bez deště, které jsou unášeny větry; podzimní stromy bez plodů – dvojnásob mrtvé, vyvrácené z kořenů. ¹³Jsou to divoké mořské vlny, vyvrhující vlastní hanbu jako pěnu; bludné hvězdy, jimž byla navždy určena naprostá tma.

¹ Jakub a Juda byli Ježíšovi nevlastní bratři, děti narozené Marii a Josefovi. Představy o tom, že Marie byla věčná panna a že byla bez hříchu (učení o jejím "neposkvrněném početí"), jsou ve srovnání s Biblí naprosto falešné. Stejně jako představa, že Marie nyní žije v nebi. Všichni mrtví jsou ve skutečnosti mrtví a čekají na budoucí vzkříšení při Ježíšově návratu (1 Kor 15: 23; Heb 11:13, 39; Kaz 9:5, 10; Dan 12:2). Marie je těmi teologickými systémy, které říkají, že je nyní živá, představována jako bohyně a prostřednice. To je velmi pohanské pojetí a křesťané by mu neměli věřit.

² Srov. "Snažte se vejít těsnými dveřmi" (Lk 13: 24).

³ "Víra" označuje obsah učení, který přijímají všichni praví věřící. "Učení" je ekvivalentem všech forem učení.

⁴ Pokud neexistuje nic takového jako původní křesťanství uchovávané v apoštolském kánonu NZ, je tento příkaz zbytečný a původní křesťanství by nebylo možné vůbec definovat. Kánon NZ je nutný, má-li existovat "víra". Ježíš uvedl Zákon, proroky a žalmy (spisy) jako hranici SZ Písma (Lk 24:44) a je zcela logické, že Bůh vydává kánon pro své konečné zjevení v Ježíši. Kniha Zjevení jako Ježíšovo proroctví kánon uzavírá a končí přísným varováním před přidáváním nebo ubíráním z posvátného pís-

ma. Pavlovy spisy jsou výslovně nazývány "Písmo" (2 Pt 3:16). Lk 10:7 je nazýván Písmo v 1 Tim. 5:18.

⁵ V Gn 6:1 a násl. se odkazuje na otřesnou událost soužití andělů s lidmi. Synové Boží (*bnay elohim*) jsou andělé, jak říká také 2 Pt 2:4. Hebrejské *bnay elohim*, synové Boží, vždy znamená anděly (Job 1:6; 2:1; 38:7; Ž 29:1; 89:6). V Dan. 3:25, 28 je "syn bohů" anděl (srov. Heb 1:10 s Ž 97:7). "Duchové", bez výhrad, se jako třída osobností vždy vztahují pouze na anděly (Heb 1:14) nebo demony (1 Pt 3:19), nikoli na lidi.

⁶ Tento verš je velmi poučný, pokud jde o povahu budoucího trestu, jímž není nekonečné mučení, jak učí některé systémy. Oheň, který zničil Sodomu a Gomoru, nehoří stále! Přesto to byl "věčný oheň". "Věčný" zde stejně jako jinde znamená "vztahující se k nadcházejícímu věku" (*aionios*, jako "věčný" život = život nadcházejícího věku na základě Dan. 12:2). Povaha tohoto ohně je jinde definována jako ničivá a stravující (srov. Ž 37:20; Abd 16; Mal 4:3). Jeho účinky jsou nezvratné a oheň je neuhasitelný v tom smyslu, že mu nic nezabrání, aby přinesl své zcela stravující účinky.

⁷ Příběh o Ďáblu a Mojžíšovi se nachází v mimobiblické knize Nanebevzetí Mojžíše. Srov. Zach 3:2, kde Jozue kárá Satana, nadpřirozeného zlého anděla.

¹⁴O těchto lidech prorokoval Henoch, sedmý v pořadí od Adama: "Pohled'te! Pán přichází s mnoha tisíci svých svatých, ¹⁵aby vykonal soud nad všemi a usvědčil každého člověka ze všech jeho naprosto bezbožných činů, jichž se dopustil bezbožným způsobem, a ze všech ostrých slov, která proti němu pronesli bezbožní hříšníci." ¹⁶Tito lidé jsou reptalové a vyhledávači chyb, kteří se řídí svými vlastními žádostmi. Vedou arogantní řeči, pochlebují lidem pro svůj vlastní prospěch.

¹⁷Vy však, milovaní, pamatujte na předpovědi, které dříve vyslovili apoštolové našeho pána⁸ Ježíše Mesiáše. ¹⁸Řekli vám: "V posledních dnech se objeví posměvači, kteří budou následovat své vlastní bezbožné choutky." ¹⁹Tito lidé jsou rozkolníci, světsky smýšlející a bez ducha. ²⁰Vy však,

milovaní, tím, že se budujete ve své nejsvětější víře, tím, že se modlíte v duchu svatém, ²¹udržujte se v lásce k Bohu a napjatě očekávejte milosrdenství našeho pána Ježíše Mesiáše, které přináší život nadcházejícího věku. ²²Mějte milosrdenství s těmi, kdo pochybují, ²³jiné zachraňujte tím, že je vyrvete z ohně, a nad jinými se smilujte, ale s bázní,⁹ přičemž máte v nenávisti i oděv poskvrněný tělem.

²⁴Tomu, kdo vás může uchránit před klopýtnutím a způsobit, abyste s velkou radostí a bez úhony obstáli před jeho slávou, ²⁵jedinému, který je Bůh¹⁰, náš Spasitel, skrze Ježíše Mesiáše, našeho pána, budiž sláva, vznešenost, moc a autorita před všemi věky, nyní i po všechny budoucí věky! Amen.

⁸ Výrazy "můj pán" a "náš pán" nemohou odkazovat na Pána BOHA, Jahve, protože "můj JHVH" a "náš JHVH" jsou v hebrejštině nemožné výrazy a nikdy se nevyskytují.

⁹ Být opatrný a nebýt "nakažen" hříchy druhých

¹⁰ Přesně stejná slova, jaká použil Ježíš, když v Jn 17:3; 5:44 popsal Otce jako "jediného [*monos*], který je pravý Bůh [*theos*]". Jedná se o unitární (netrinitární) monoteistickou tezi a vy-

znání víry, které úzce souvisí se životem nadcházejícího věku, nesmrtelností v budoucím Království, až se Ježíš vrátí, aby vládl na obnovené zemi (Zj 5:10; Iz 65:17nn atd.). Bible se napříč celým svým obsahem hlásí k přísnému monoteismu, který je tisíckrát popsán osobními zájmeny v jednotném čísle (14 tvarů) pro Jediného Boha.

ZJEVENÍ

1 Toto je zjevení od Ježíše Mesiáše.¹ Bůh² mu je dal, aby jeho služebníkům ukázal, co se má brzy stát.³ Objasnil to tím, že poslal svého anděla ke svému služebníkovi Janovi, který pak vydal svědectví o všem, co viděl ohledně Božího slova,⁴ svědectví, které přišlo od Ježíše Mesiáše. Blaze tomu, kdo čte slova tohoto proroctví, a blaze těm, kdo slyší a poslouchají, co je psáno, protože čas se přiblížil.

Od Jana sedmi církvím v provincii Asii:⁵ Milost vám a pokoj od Toho, který je, který byl a který má přijít,⁶ od sedmi Duchů před jeho trůnem a od Ježíše Mesiáše, věrného svědka, prvorozeného z mrtvých⁷

a vládce nad králi země. Tomu, který nás miluje a svou krví nás vysvobodil od našich hříchů, a přídělil nám Království jako kněží jeho Boha a Otce⁸ - jemu buď sláva a moc na věky věků. Amen. Hle, přichází s oblaky a uvidí ho každé oko,⁹ i ti, kdo ho probodli. Všechna pokolení země budou kvůli němu naříkat. To se jistě stane. Amen.

8 "Já jsem Alfa a Omega," praví Pán Bůh,¹⁰ "který je, který byl a který má přijít, Všemohoucí".

9 Já, Jan, váš bratr a váš společník v pronásledování, Království a vytrvalosti, které jsou v Ježíši, jsem byl na ostrově zvaném Patmos kvůli Božímu slovu¹¹ a Ježíšo-

¹ Zjevení je od něho i o něm, tj. vše, co Ježíš učil jako evangelium – svědectví – evangelium o Království, Boží evangelium (Mk 1:14-15).

² Jako ve 1300 případech slovo "Bůh", často "ten Bůh", znamená Ježíšův Otec. Při žádné příležitosti "Bůh" v Bibli neznámá trojjediného BOHA, což je představa zcela cizí Ježíšovu židovskému dědictví a prostředí (viz jeho vyznání víry Mk 12:29, citující a potvrzující unitární vyznání víry z Dt 6:4). Žádné z tisíců slov pro "Boha" v Písmu nikdy neznámá trojjediného Boha.

³ Kniha Zjevení je Ježíšovým učením (1 Tim 6:3), a proto je životně důležitá pro všechny věřící, kteří tvrdí, že následují Ježíše. Kniha je z velké části mozaikou proroctví, narážek či citátů z hebrejské Bible. Podrobněji také rozvádí Ježíšovo učení o době konce v Matoušovi 24, Markovi 13 a Lukášovi 21. Závěrečný "týden" (zejména jeho druhá polovina) z Dan. 9:24-27 je podrobně vyložen a toto závěrečné období 7 let těsně před příchodem Ježíše má pro věřící zásadní význam. Přibližně před 2000 lety Pavel důrazně žádal, aby jeho obrácení pochopili podrobnosti o posledních časech tohoto věku a o vládě Antikrista, Člověka hříchu, stojícího v chrámu (2 Tes 2:4). V knize je více než 400 narážek na SZ proroky a 88 narážek na Daniela, což je nezbytný základ pro pochopení Zjevení. Ježíš proto zdůrazňuje potřebu porozumět Danielovi ("ať čtenář pochopí", Mt 24:15).

⁴ "Boží slovo" není pouhým synonymem pro Bibli (Bible sama se nazývá "Písmo"). V NZ je "slovo" nebo "slovo Boží" "interním" "kódovým slovem" pro zachraňující evangelium o Království, jak je poprvé hlásal Ježíš (Heb 2:3; Mk 1:14-15) a jak je neustále hlásalo společenství NZ pod svým apoštolským vedením. Evangelium začíná evangeliem, jak je hlásal Ježíš (viz

Mk 1:1; Lk 4:43; 5:1; Sk 8:3, 4, 12 a mnoho dalších příkladů "slova" = evangelia, zejména Mt 13:19; Lk 8:11-12).

⁵ To, co dnes známe jako Malou Asii nebo Tu-recko

⁶ Jde o řecký ekvivalent Božího jména *Jahveh*, vycházející ze slovesa "být" v Ex 3:14. Všimněte si, že Ježíš nikdy není Všemohoucí, *Pantokrator*, *El Šaddai*, Všemohoucí je vždy Otec.

⁷ Zmínka o smrti ukazuje, že označená osoba nemůže být Bůh! Bůh je nesmrtelný (1 Tim 6:16); Mesiáš Ježíš, Boží Syn, zemřel (Řím 5:10). Nesmrtelná osoba nemůže zemřít!

⁸ Bůh je v NZ často nazýván Bohem Ježíšovým. Jak jsme již mnohokrát zmínili, slovo "Bůh" ve Starém ani Novém zákoně nikdy neznámá trojjediného Boha. Představa Boha ve třech osobách je Bibli naprosto cizí a je mnohem pozdějším a postupným vývojem, který představuje odklon od Písma. To je mnoha učencům, exegetům a historikům dobře známo.

⁹ Představa neviditelného druhého příchodu je pro Nový zákon zcela falešná. Rok 1914 (ani žádné jiné navrhované datum, které je již minulostí) rozhodně neznamenal zahájení Božího království ani Ježíšův příchod. Ježíš se vrátí po budoucím velkém soužení (Mt 24:29-30) a bude to jediná, viditelná událost s osudovými důsledky pro budoucnost světa. Satan pak bude spoután, aby již nemohl svádět národy (Zj 20:2-3).

¹⁰ To je ovšem odkaz na Otce, nikoli na Ježíše, který je zmíněn samostatně ve v. 5. Ježíš není nikde nazýván "Pán Bůh" a nikdy není nazýván Všemohoucí, *pantokrator* v řečtině nebo *El Šaddai* v hebrejštině.

¹¹ Jediné zachraňující evangelium o Božím království, které jako první hlásal Ježíš (Heb 2:3).

vu svědectví. ¹⁰V den Páně¹² jsem byl v duchu, když jsem za sebou uslyšel silný hlas jako polnice, ¹¹který říkal: "Napiš na svitek, co vidíš, a pošli to sedmi církvím: do Efezu, Smyrny, Pergamu, Tyatir, Sard, Filadelfie a Laodiceje."

¹²Obrátil jsem se, abych viděl, kdo ke mně mluví, a spatřil jsem sedm zlatých svíc-nů ¹³a mezi těmi svícny byl někdo podobný Synu člověka.¹³ Měl na sobě plášť sahající až k nohám a přes hrud' zlatou šerpu. ¹⁴Jeho hlava a vlasy byly bílé jako vlna, bílé jako sníh, a jeho oči byly jako plamen ohně. ¹⁵Jeho nohy byly jako vyleštěný bronz čiště-ný v peci a jeho hlas byl jako hukot mnoha vod. ¹⁶V pravé ruce měl sedm hvězd a z úst mu vycházel ostrý dvojsečný meč. Jeho tvář zářila jako slunce v plné síle.¹⁴

¹⁷Když jsem ho spatřil, padl jsem mu knohám jako mrtvý. Položil na mě svou pravi-ci a řekl: "Neboj se. Já jsem první i po-slední,¹⁵ ¹⁸ten, který žije. Byl jsem mrtvý, ale hle – teď jsem živý na věky věků. Mám klíče od smrti a 'hrobu'.¹⁶ ¹⁹Tak si napiš, co jsi viděl, co je a co se stane potom.¹⁷ ²⁰Od-halené tajemství sedmi hvězd, které jsi vi-děl v mé pravici, a sedmi zlatých svíc-nů je toto: Sedm hvězd jsou andělé sedmi církví a sedm svíc-nů je sedm církví.

2 ¹Andělovi církve v Efezu napiš toto: Ten, který pevně drží sedm hvězd ve své pravici, ten, který chodí mezi sedmi zla-tými svícny, říká: ²Uznávám tvé skutky, tvou

námahu a vytrvalost a to, že nestrpíš zlo. Zkoušel jsi ty, kdo se nazývají apoštoly, ale nejsou jimi, a zjistil jsi, že jsou falešní. ³Vím, že jsi vytrval a snášel kvůli mému jménu¹⁸ a neunavil se. ⁴Ale mám proti tobě toto: opustil jsi svou první lásku. ⁵Proto si vzpo-meň na stav, z něhož jsi odpadl, čiň pokání a konej skutky, které jsi konal na začátku. Jinak k tobě přijdu a odstraním tvůj svícen z jeho místa – nebudeš-li činit pokání. ⁶Toto však máš ve svůj prospěch: nenávidíš prak-tiky nikolaitů, které nenávidím i já. ⁷Každý, kdo má uši, ať poslouchá, co duch říká církvím. Tomu, kdo zvítězí, dám výsadu jíst ze stromu života, který je v Božím ráji.¹⁹

⁸Andělovi církve ve Smyrně napiš toto: První a poslední, ten, který byl mrtvý, ale ožil, říká: ⁹Uznávám tvé utrpení a chudobu (ale jsi bohatý). Znáám také pomluvy těch, kdo říkají, že jsou Židé, a přitom jimi nejsou, ale jsou synagogou satanovou. ¹⁰Neboj se toho utrpení, které tě čeká. Ďábel se chystá některé z vás uvrhnout do vězení, abyste byli zkoušeni, a budete mít potíže deset dní. Prokaž věrnost až do smrti a já ti dám koru-nu života. ¹¹Každý, kdo má uši, ať poslou-chá, co duch říká církvím. Tomu, kdo zvítě-zí, druhá smrt neublíží.

¹²Andělovi církve v Pergamu napiš toto: Ten, který má ostrý dvojsečný meč, říká: ¹³Vím, že bydlíš tam, kde je satanův trůn. Přesto se pevně držíš mého jména, mé ví-

¹² Není to běžný výraz "den Páně", budoucí Je-žíšův příchod, ale technický výraz "dominikál den", pravděpodobně odkaz na neděli jako den označující nové stvoření. "Dominikál den" nic-méně může odkazovat i na budoucí den Boží-ho zásahu při Ježíšově parousii.

¹³ Syn člověka je postava zjevená v Dan. 7 a to bylo Ježíšovo oblíbené sebeoznačení. Zname-ná "lidská bytost" a připomíná nám 1 Tim 2:5, věroučné prohlášení, které ukazuje, že je jeden Bůh, Otec, a jeden člověk Mesiáš jako náš pro-středník. Přesně takovou pravdu nám dává pro-rocký výrok v Ž 110:1, kde Jahve mluví k "mé-mu pánu", nikoli k "mému Pánu". *Adoni*, můj pán, je titul ne-božství (ve všech 195 přípa-dech), v tomto případě dokonalý titul pro svrcho-vaně vznešenou lidskou, mesiášskou postavu, Ježíše.

¹⁴ Připomíná nám podobu budoucí slávy vzkří-šených svatých, jak ji Ježíš popisuje v Mt 13:43

a cituje Dan. 12:3.

¹⁵ Ježíš je první a poslední v kategorii určené kontextem. Rozhodně není BŮH, což by zna-menalo dva BOHY! Je první a poslední, kdo zemřel. Bůh nemůže zemřít (1 Tim 6:16). Ježíš tedy nemůže být BŮH. Je prvním a posled-ním, začátkem a koncem procesu spásy, a je zástupcem jediného Boha, svého Otce. Ježíš definoval Otce jako "jediného, který je pravý BŮH" (Jn 17:3).

¹⁶ Hádes, svět všech mrtvých, kteří v součas-nosti spí, nejsou při vědomí, až do budoucího vzkříšení (Kaz 9:5, 10).

¹⁷ Návaznost na Dan. 2:45.

¹⁸ To znamená všechno, co zastávám, celý můj charakter, práce a kázání evangelia o Králov-ství.

¹⁹ Budoucí Boží království na zemi při druhém příchodu (5:10; Mt 5:5).

ry²⁰ ses nezřekl ani za dnů Antipy, mého věrného svědka, který byl zabit mezi vámi, kde přebývá satan. ¹⁴Mám však proti tobě několik věcí, protože tam máte některé, kteří se drží učení Baláma, který učil Baláka, aby před syny Izraele házel kámen úrazu, aby jedli pokrmu obětované modlám a dopouštěli se smilstva. ¹⁵Stejně tak tam máš i některé, kteří se drží učení nikolaitů. ¹⁶Proto čiň pokání, jinak k vám rychle přijdu a povedu proti těm lidem válku mečem svých úst. ¹⁷Každý, kdo má uši, ať poslouchá, co duch říká církvím. Tomu, kdo zvítězí, dám trochu skryté many a bílý kámen s novým jménem napsaným na něm, kterému nikdo nerozumí, jen ten, kdo ho přijímá.

¹⁸Andělovi církve v Tyatirách napiš toto: Boží Syn,²¹ který má oči jako plamen ohně a nohy jako vyleštěný bronz, říká: ¹⁹Znám tvé skutky – tvou lásku, víru, službu a vytrvalost. Vím také, že tvé poslední skutky jsou větší než ty první. ²⁰Ale mám proti tobě toto: toleruješ tu ženu Jezábel, která si říká prorokyně. Svým učením svádí mé služebníky, aby se dopouštěli smilstva a jedli pokrmu obětované modlám. ²¹Dal jsem jí čas, aby činila pokání, ale ona odmítá činit pokání ze své nemravnosti. ²²Hle, chystám se ji uvrhnout na lože těžké nemoci a ty, kdo s ní cizoloží, do velkého utrpení, pokud nebudou činit pokání z jejích praktik. ²³A její stoupence zabiji morem a všechny církve poznají, že já jsem ten, kdo zkoumá mysl a srdce. Každému z vás odplatím podle vašich skutků. ²⁴Vám ostatním v Tyatirách, kteří se tohoto učení nedržíte, kteří jste se nenaučili 'hlubokým věcem' satanovým, jak je nazývají, však říkám: Neukládám na vás žádné další břemeno. ²⁵Ale pevně se držte toho, co máte, dokud nepřijdu. ²⁶Tomu, kdo zvítězí a setrvá v mých skutcích až do kon-

ce, dám moc nad národy.²² ²⁷On jim bude vládnout železnou holí a roztříští je jako hliněné hrnce, jako jsem já dostal právo vládnout od svého Otce, ²⁸a dám mu jitřní hvězdu. ²⁹Každý, kdo má uši, ať poslouchá, co duch říká církvím.

3 ¹Andělu církve v Sardech napiš toto: Ten, který má sedm Božích duchů a sedm hvězd, říká: Znám tvé skutky, že máš zdání, že jsi živý, ale jsi mrtvý. ²Probud' se a posiluj to, co zbývá, co se chystá zemřít, protože jsem tvé skutky neshledal v očích svého Boha úplnými. ³Proto pamatuj na to, co jsi přijal a slyšel, poslouchej to a čiň pokání. Pokud se neprobudíš, přijdu jako zloděj a ty v žádném případě nebudeš vědět, kdy k tobě přijdu. ⁴Ale v Sardech máš několik lidí, kteří si neposkvřili svůj oděv, a ti se mnou budou chodit oblečení v bílém, protože jsou toho hodni. ⁵Ten, kdo zvítězí, bude oblečen stejně jako oni v bílém a já jeho jméno v žádném případě nevymažu z knihy života,²³ ale oznámím jeho jméno před svým Otcem a Jeho anděly. ⁶Každý, kdo má uši, ať poslouchá, co duch říká církvím.

⁷Andělovi církve ve Filadelfii napiš toto: Ten, který je svatý a pravý, který má Davídvův klíč, který otevírá a nikdo nemůže zavřít a který zavírá a nikdo nemůže otevřít, říká: ⁸Zám tvé skutky. Hle, postavil jsem před tebe otevřené dveře, které nikdo nemůže zavřít, protože máš malou sílu, posloucháš mé slovo a nezapíráš mé jméno. ⁹Hle, přiměji některé ze satanovy synagogy, kteří říkají, že jsou Židé, a nejsou, ale lžou - přiměji je, aby se přišli poklonit k tvým nohám a poznali, že jsem si tě zamiloval. ¹⁰Protože jsi zachoval mé slovo o vytrvalosti, uchráním tě před časem zkoušky,

²⁰ "Moje víra" znamená nejen víru v Ježíše, ale stejnou víru, kterou Ježíš prokazoval, včetně veškerého svého učení shrnutého jako evangelium o Božím království, křesťanské evangelium (Mk 1:14-15; Lk 4:43; Sk 19:8; 20:24-25; 28:23, 31).

²¹ Boží Syn je definován především v Lukášovi 1:35 jako zázračně zrozený, zplozený Boží Syn. Ježíš byl jedinečným způsobem zplozen v Marii (Mt 1:18, 20) a nazván Božím Synem právě díky (*dio kai*) nadpřirozenému zázraku, který v Marii působila operativní přítomnost a

moc Boha, Jeho ducha. Lk 1:35 poskytuje nepostradatelnou definici Božího Syna. Žalm 2:7 je SZ základem pro tuto věc, spolu s 2 Sam. 7:14.

²² Je to mesiášský příslib ze Žalmu 2 udělený Ježíši a jeho následovníkům (viz Dan 7:14, 18, 22, 27; 1 Kor 6:2; Mt 19:28; 2 Tim 2:12; Zj 12:5; 19:15; 5:9-10). Tento verš je krásným a stručným shrnutím NZ křesťanské víry.

²³ Dokazuje, že nic takového jako "jednou spasen navždy spasen" neexistuje. Spásu lze ztratit (Řím 11:22; Lk 8:13; Heb 6:4-8; 10:26 a dále.

který má přijít na celý svět,²⁴ aby vyzkoušel ty, kdo žijí na zemi. ¹¹Přicházím rychle. Pevně se drž toho, co máš, aby ti nikdo nevzal tvou korunu.²⁵ ¹²Z toho, kdo zvítězí, udělám sloup v chrámu mého Boha a nikdy ho neopustí. Napíšu na něj jméno svého Boha a jméno města svého Boha – nového Jeruzaléma, který sestoupí z nebe od mého Boha – a své nové jméno.²⁶ ¹³Každý, kdo má uši, ať poslouchá, co duch říká církvím.

¹⁴Andělovi církve v Laodiceji napiš toto: Amen, věrný a pravý svědek evangelia,²⁷ vládce Božího stvoření, říká: ¹⁵Znám tvé skutky, že nejsi ani studený, ani horký. Kéž bys byl studený nebo horký!²⁸ ¹⁶Protože jsi vlažný, ani horký, ani studený, vyvrhnu tě ze svých úst. ¹⁷Protože říkáš: 'Jsem bohatý, nabyl jsem velkého majetku a nic nepotřebuji,' ale nepoznáváš, že jsi ubohý, bídný, chudý, slepý a nahý, ¹⁸radím ti, aby sis ode mne koupil zlato přečištěné ohněm, abys zbohatl. Kup si ode mne bílý oděv, aby ses oblékl, aby nebyla odhalena tvá hanebná nahota, a kup si a vetři si mast na oči, abys viděl. ¹⁹Všechny, které miluji, napravuji a ukázňuji. Buď tedy horlivý a čiň pokání. ²⁰Poslouvej! Stojím u dveří a klepu. Jestliže někdo uslyší můj hlas a otevře dveře, přijdu do jeho domu, abych s ním jedl, a on se mnou.²⁹ ²¹Tomu, kdo zvítězí, dám výsadu usednout se mnou na můj trůn, jako jsem

já zvítězil a usedl se svým Otcem na Jeho trůn. ²²Každý, kdo má uši, ať poslouchá, co duch říká církvím."

4 ¹Potom jsem se podíval a uviděl jsem v nebi otevřené dveře. První hlas, který jsem slyšel, byl jako polnice a říkal: "Pojď sem nahoru³⁰ a já ti ukážu, co se musí stát potom." ²Hned jsem byl v duchu a viděl jsem trůn v nebi a někoho, kdo seděl na trůnu. ³Vypadal jako kámen jaspis a sardius a kolem trůnu byla duha, která vypadala jako smaragd. ⁴Okolo trůnu bylo čtyřadvacet trůnů a na těch trůnech sedělo čtyřadvacet starších, oblečených v bílém rouchu a se zlatými korunami na hlavách.

⁵Z trůnu vycházely blesky a hromové dunění. Před trůnem hořelo sedm planoucích lamp, což je sedm Božích duchů, ⁶a před trůnem bylo něco jako skleněné moře, jako křišťál. Uprostřed a kolem trůnu byli čtyři živé bytosti pokryté očima, vpředu i vzadu. ⁷První bytost vypadala jako lev, druhá jako tele, třetí měla tvář jako člověk a čtvrtá vypadala jako letící orel. ⁸Každá z těch čtyř živých bytostí měla šest křídel a byla pokryta očima kolem dokola i uvnitř. Dnem ani nocí neodpočívají a říkají: "Svatý, svatý, svatý je Pán Bůh,³¹ Všemohoucí, který byl, který je a který má přijít."³²

²⁴ To rozhodně není pomyslným vytržením před soužením. Ježíš se vrátí pouze jednou, a to po velkém soužení. Bezpečí před dobou krajního soužení bude spočívat v úniku z něj na zemi.

²⁵ Pravomoc vládnout světu s Ježíšem, až se vrátí na zem.

²⁶ Ježíš v tomto verši čtyřikrát mluví o Bohu jako o "mém Bohu", což samozřejmě ukazuje, že on sám není Bůh. Podle Ježíšova vyznání víry je jen jeden Pán Bůh (Mk 12:29, citováno z Dt 6:4). Ježíš je člověk Mesiáš, který nyní sedí po pravici jediného Boha (Ž 110:1; Mk 14:62; Sk 7:55-56). Viz také mesiášský titul "pán Mesiáš" (Lk 2:11) a "pán, syn Davidův" (Mt 15:22; 20:31). NZ představuje Ježíše jako slíbeného Mesiáše, potomka Davida, který byl nadpřirozeně uveden do života Boží stvořitelkou mocí (Lk 1:35). Trojice byla pobiblickým vývojem pod škodlivým vlivem řecké filozofie. Tento vývoj způsobil, že víra Ježíše, zakladatele křesťanství, byla zavržena. Marek 12:29 je základem veškeré dobré teologie a praxe.

²⁷ Ježíš byl původním hlasatelem spásného evangelia (Mk 1:14-15; Lk 4:43; Heb 2:3 atd.). To dokazuje naprostou nepravdivost nešťastných slov C. S. Lewise: "Evangelium není v evangeliích".

²⁸ Horká i studená voda jsou terapeuticky prospěšné, ale vlažná voda nikoli.

²⁹ Tento text je zneužíván, když je nabízen potenciálním konvertitům jako výzva, "aby pozvali Ježíše do svého srdce". Takový jazyk je cizí zcela konkrétnímu jazyku NZ, že obrácení mají "činit pokání a věřit evangeliu o Božím království" (Sk 8:12; Mk 1:14-15).

³⁰ Někteří lidé prosazovali fantaskní představu, že to znamená vytržení Církve před velkým soužením, ale tento text o takové události vůbec nic neříká. Existuje pouze jedna budoucí, viditelná Parousia (příchod) Ježíše.

³¹ *El Šaddaj* ve SZ, Všemohoucí. Ježíš není nikdy nazýván "Pán Bůh" nebo "Všemohoucí".

³² Tím je v řečtině dán význam božského jména JHVH, odvozeného od slovesa "být". Bůh je samojediný, nezávislý na jiné příčině. Skutečnou

9Když živí tvorové vzdávají slávu, čest a díky Tomu, který sedí na trůnu a který žije na věky věků, 10čtyřadvacet starších padá na kolena před Tím, který sedí na trůnu, a klaní se Tomu, který žije na věky věků. Nabízejí před Jeho trůnem své koruny a říkají: 11"Hoden jsi, náš Pane a Bože, přijmout slávu, čest a moc, protože jsi stvořil všechny věci a Tvou vůli existovaly a byly stvořeny."³³

5 1Potom jsem spatřil svitek v pravici Toho, který seděl na trůnu, na obou stranách popsaný a zapečetěný sedmi pečetěmi. 2Viděl jsem mocného anděla, jak hlasitě provolává: "Kdo je hoden otevřít svitek a rozlomit jeho pečetě?" 3Ale nikdo na nebi, na zemi ani pod zemí nebyl schopen svitek otevřít a nahlédnout do něj. 4Tehdy jsem hořce zaplakal, protože se nenašel nikdo, kdo by byl hoden svitek otevřít nebo do něj nahlédnout. 5Jeden ze starších mi řekl: "Přestaň plakat. Podívej, lev z kmene Juda, potomek Davidův, zvítězil, takže je schopen otevřít svitek i jeho sedm pečetí."

6Potom jsem uviděl stát uprostřed trůnního prostranství mezi čtyřmi živými bytostmi a staršími Beránka vypadajícího jako zabítý. Měl sedm rohů a sedm očí. Sedm očí představuje sedm Božích duchů vyslaných na celou zemi. 7Přišel a vzal svitek z pravice toho, který seděl na trůnu. 8Když svitek vzal, čtyři živé bytosti a čtyřadvacet starších padlo před Beránkem na zem. Každý z nich měl harfu a zlaté misky plné kadidla, které představují modlitby svatých. 9Zpívali novou píseň s těmito slovy: "Jsi hoden vzít svitek a otevřít jeho pečetě, protože jsi byl zabít a svou krví jsi vykoupil pro Boha lidi ze všech kmenů, jazyků, národů a zemí. 10Ustavils je jako Království a kněze našemu Bohu a oni budou kralovat jako králové na zemi."³⁴

11Potom jsem se podíval a uslyšel jsem hlasy mnoha andělů kolem trůnu, živých by-

tostí a starších. Byly jich tisíce a tisíce 12a hlasitě spolu zpívali: "Hoden je Beránek, který byl zabít, aby přijal moc a bohatství, moudrost a sílu, čest, slávu a chválu!"

13Potom jsem slyšel zpívat všechno stvoření v nebi, na zemi, pod zemí, v moři i všechno, co je v nich. "Tomu sedícímu na trůnu a Beránkovi budiž chvála, čest, sláva a vladařská moc na věky věků!" 14Čtyři živé bytosti odpověděly: "Amen!" A starší padli na zem a klaněli se.

6 1Hleděl jsem, jak Beránek otevřel první ze sedmi pečetí, a slyšel jsem, jak jedna ze čtyř živých bytostí řekla hlasem jako hrom: "Pojď!" 2Tak jsem se podíval a přijel bílý kůň. Jeho jezdec držel luk, dostal korunu a jako dobyvatel vyjel, aby dobýval.

3Když Beránek otevřel druhou pečeť, uslyšel jsem druhou živou bytost, jak říká: "Pojď!" 4Vyjel tedy jiný kůň, ohnivě rudý. Jeho jezdec dostal povolení odstranit ze země mír, aby se lidé navzájem vraždili, a byl mu dán velký meč.

5Když Beránek otevřel třetí pečeť, slyšel jsem třetí živou bytost říkat: "Pojď!" Podíval jsem se tedy a vtom přijel černý kůň. Jeho jezdec měl v ruce váhy. 6Slyšel jsem něco jako hlas, který vycházel ze čtyř živých bytostí: "Čtvrtka pšenice za denní mzdu, tři čtvrtky ječmene také za denní mzdu. Ale oleji ani vínu neškod'."

7Když Beránek otevřel čtvrtou pečeť, slyšel jsem, jak čtvrtá živá bytost řekla: "Pojď!" 8Tak jsem se podíval a přišel bledý kůň. Jeho jezdec se jmenoval Smrt a Hádes jel těsně za ním. Dostali moc nad čtvrtinou země, aby zabíjeli lidi mečem, hladem, nemocemi a divokou zvěří země.

9Když Beránek otevřel pátou pečeť, uviděl jsem pod oltářem osoby, které byly zavražděny kvůli Božímu slovu-evangeliumu³⁵ a kvůli svému věrnému svědectví. 10Křičeli: "Jak dlouho, ó svatý a pravý Mistře, potrvá, než začneš soudit ty, kdo žijí na zemi, a po-

hebrejskou podobu Božího osobního jména v novozákonních písmech nenajdeme. Podle LXX se objevuje jako Pán, tedy Pán Bůh.

³³ Možná naznačuje existenci v Božím plánu a myslí předtím, než skutečně vznikly.

³⁴ Tyto stěžejní verše krásně shrnují křesťanskou víru. Tato slova byla nejprve použita na izraelský národ (Ex 19:6) a nyní se vztahují,

stejně jako další texty o Izraeli ze SZ, na mezinárodní "Boží Izrael" Nové smlouvy (Gal 6:16; Fil 3:3; oproti tomu "Izrael těla" z 1 Kor 10:18).

³⁵ Evangelium o Království, jak je vždy hlásal Ježíš, Pavel a všichni novozákonní věřící. Heb 2:3 poukazuje na Ježíše jako na prvního hlasatele spásy.

mstíš naši krev?" ¹¹Každému z nich bylo dáno bílé roucho a bylo jim řečeno, aby ještě chvíli odpočívali,³⁶ dokud se nedoplní počet jejich spoluslužebníků i jejich bratrů a sester, kteří budou zabiti jako oni.

¹²Viděl jsem, jak Beránek otevřel šestou pečeť, a nastalo silné zemětřesení. Slunce zčernalo jako vlasový žíněný pytel a měsíc v úplňku zrudl jako krev. ¹³Hvězdy na nebi padaly k zemi jako fíkovník, který shazuje nezralé fíky, když jím otřese silný vítr. ¹⁴Obloha se rozdělila jako svitek, který se svinuje, a každé pohoří a každý ostrov se pohnuly ze svého místa. ¹⁵Králové země, významní lidé, vojevůdci, bohatí, mocní a všichni, otroci i svobodní, se ukryli v jeskyních a mezi skalami v horách. ¹⁶Říkali horám a skalám: "Padněte na nás a skryjte nás před tváří Toho, který sedí na trůnu, a před spravedlivým hněvem Beránkovým, ¹⁷protože přišel velký den jejich spravedlivého hněvu, a kdo by ho mohl přežít?"

7 ¹Potom jsem viděl čtyři anděly, jak stojí na čtyřech úhlech země a zadržují čtyři zemské větry, aby žádný vítr nevál na zemi, na moře ani na žádný strom. ²Potom jsem viděl, jak od východu povstal jiný anděl, který měl pečeť živého Boha. Zakřičel na čtyři anděly, kteří dostali povolení škodit zemi a moři: ³"Neškodte zemi, moři ani stromům, dokud nedáme pečeť na čela služebníků našeho Boha."

⁴Slyšel jsem počet těch, kteří byli zapečetěni: Počet zapečetěných ze všech kmenů synů Izraele: 144 tisíc: ⁵Z kmene Juda jich bylo zapečetěno dvanáct tisíc, z kmene Ruben dvanáct tisíc, z kmene Gád dvanáct tisíc, ⁶z kmene Ašer dvanáct tisíc, z kmene Neftalím dvanáct tisíc, z kmene Manases dvanáct tisíc. ⁷z kmene Simeon dvanáct tisíc, z kmene Léví dvanáct tisíc, z kmene Isachar dvanáct tisíc, ⁸z kmene Zabulon dvanáct tisíc, z kmene Josef dvanáct

tisíc, z kmene Benjamín dvanáct tisíc, bylo zapečetěno.

⁹Potom jsem se podíval a viděl jsem obrovský zástup, který nikdo nedokázal spočítat, lidi z každého národa, kmene, lidu a jazyka. Stáli před trůnem a před Beránkem, oblečení v bílých rouchách, s palmovými ratolestmi v rukou. ¹⁰Křičeli: "Spása patří našemu Bohu, který sedí na trůnu, a Beránkovi!" ¹¹Všichni andělé stáli v kruhu kolem trůnu, kolem starších a čtyř živých bytostí, padali před trůnem na tvář a uctívali Boha. ¹²Říkali: "Amen! Chvála a sláva, moudrost a díkyvzdání, čest, moc a síla našemu Bohu na věky věků. Amen!"

¹³Jeden ze starších se mě zeptal: "Kdo jsou ti lidé v bílých rouchách a odkud přišli?" ¹⁴Odpověděl jsem: "Můj pane, ty znáš odpověď." Pak mi řekl: "To jsou ti, kteří vyšli z velkého soužení."³⁷ Svá roucha si vyprali a vybělili v Beránkově krvi. ¹⁵Proto jsou před Božím trůnem a dnem i nocí ho uctívají v Jeho chrámu a ten, který sedí na trůnu, je ochraňuje. ¹⁶Už nikdy nebudou mít hlad ani žízeň, nebude na ně pražit slunce ani je spalovat žádný žár, ¹⁷protože Beránek uprostřed trůnního prostoru je bude pást a povede je k pramenům životodárné vody. A Bůh jim setře každou slzu z očí."

8 ¹Když Beránek otevřel sedmou pečeť, nastalo v nebi asi na půl hodiny ticho. ²Potom jsem viděl sedm andělů, kteří stáli před Bohem, a bylo jim dáno sedm polnic³⁸.

³Přišel ještě jeden anděl a stál u oltáře a držel zlatou kadidelnici. Dostal velké množství kadidla, aby je přidal k modlitbám všech svatých na zlatém oltáři, který je před trůnem. ⁴Dým z kadidla spolu s modlitbami svatých stoupal před Boha z andělovy ruky. ⁵Potom anděl vzal kadidelnici, naplnil ji ohněm z oltáře a hodil ji na zemi. Následovaly rány hromu, dunění, blýskání a zemětřesení.

"Velký zástup" (v. 9) by pak byli pohané ze všech ostatních národů.

³⁸ Série polnic vrcholí velkou, závěrečnou událostí tohoto věku, viditelným druhým příchodem Ježíše a vzkříšením věrných mrtvých všech věků. Tato událost je podrobně popsána v 11:15-18 (srov. 1 Kor 15:23; 1 Tes 4:13-17; Lk 14:14; Dan 12:3).

³⁶ Mají odpočívat ve "spánku smrti" (Ž 13:3) a pak budou z tohoto bezvědomí probuzeni, aby vstali při vzkříšení při Ježíšově návratu (Dan 12:2; 1 Kor 15:23; 1 Tes 4:13-18 atd.). Jsou viděni jako odění, a proto je zde, stejně jako v celém Písmu, myšlenka odtělesné duše cizí.

³⁷ Nejznáměji lze chápat skupinu uvedenou jako skupinu z izraelských kmenů jako obraz Izraele, který pod tlakem soužení přichází k víře.

⁶Sedm andělů, kteří drželi sedm polnic, se připravilo, aby na ně zatroubili.

⁷První anděl zatroubil na polnici. Následovalo krupobití a oheň smíšený s krví, které byly svrženy na zemi. Třetina země byla spálena, třetina stromů byla spálena a všechna zelená tráva byla spálena.

⁸Druhý anděl zatroubil na polnici. Něco jako obrovská hora hořící ohněm bylo vrženo do moře. Třetina moře se proměnila v krev, ⁹třetina tvorů žijících v moři zahynula a třetina lodí byla zcela zničena.

¹⁰Třetí anděl zatroubil na polnici. Z nebe spadla obrovská hvězda, planoucí jako pochodně. Dopadla na třetinu řek a na prameny vody. ¹¹Jméno té hvězdy je "pelyněk". Třetina vody se změnila v hořký pelyněk a mnoho lidí zemřelo na následky pití vody, protože se stala jedovatou.

¹²Čtvrtý anděl zatroubil na polnici. Byla zasažena třetina slunce, třetina měsíce a třetina hvězd, takže třetina z nich se zatměla. A tak po třetinu dne a po třetinu noci nebylo světla.

¹³Tehdy jsem se podíval a uslyšel jsem, jak nad námi letí orel a hlasitě volá: "Běda, běda, běda těm, kdo žijí na zemi, kvůli zbývajícím polnicím, na něž se chystají zatroubit tři andělé!"

9 ¹Pátý anděl zatroubil na polnici. Viděl jsem hvězdu z nebe, která spadla na zemi. Byl mu dán klíč od jámy propasti. ²Otevřel propast a vyšel z ní kouř jako kouř z obrovské pece. Slunce a vzduch se od toho dýmu zatměly. ³Z dýmu vyšly na zemi kobylinky a byla jim dána moc jako štírům. ⁴Bylo jim řečeno, aby neškodily zemské trávě ani žádné zelené rostlině ani žádnému stromu, ale jen lidem, kteří neměli na čele Boží pečeť. ⁵Nedostali svolení někoho zabít, ale pět měsíců ho mučit. To mučení bylo

jako muka od škorpióna, když bodne člověka. ⁶Po tu dobu budou lidé hledat smrt, ale nebudou ji moci najít; budou chtít zemřít, ale smrt jim unikne.

⁷Kobylinky vypadaly jako koně připravení k boji. Na hlavách měly něco jako zlaté koruny a jejich tváře vypadaly jako lidské. ⁸Jejich vlasy byly jako vlasy žen a jejich zuby byly jako lví zuby. ⁹Měli náprsní pancíře vypadající jako železné a hluk, který vydávala jejich křídla, zněl jako mnoho koní a vozů ženoucích se do boje. ¹⁰Mají ocasy a žihadla jako štíři a v jejich ocase je schopnost zraňovat lidi po dobu pěti měsíců. ¹¹Mají nad sebou za krále anděla propasti,³⁹ jehož jméno je hebrejsky Abaddon a řecky Apollyon.

¹²První běda už pominula, ale dvě bědy ještě přijdou po nich.⁴⁰

¹³Šestý anděl zatroubil na polnici. Slyšel jsem jednotlivý hlas vycházející z rohů zlatého oltáře, který je před Bohem ^{14a}říkající šestému andělu, který měl polnici: "Osvobod čtyři anděly, kteří jsou spoutáni u velké řeky Eufrat!" ¹⁵Čtyři andělé, kteří byli připraveni na onu hodinu, den, měsíc a rok, byli osvobozeni, aby zabili třetinu lidstva. ¹⁶Počet vojáků na koních byl 200 milionů; slyšel jsem jejich počet. ¹⁷Takto vypadali ve vidění koně a jejich jezdci: Náprsní pancíře jezdců byly ohnivě rudé, tmavě modré a sírově žluté. Hlavy koní vypadaly jako lví hlavy a z úst jim vycházel oheň, dým a síra. ¹⁸Těmito třemi ranami – ohněm, dýmem a sírou, které vycházely z jejich úst – byla zabita třetina lidstva. ¹⁹Moc koní je v jejich tlamách a v jejich ocasech, protože jejich ocasy jsou jako hadi s hlavami, které působí zranění.

²⁰Zbytek lidstva, který nebyl těmito ranami zabit, nečinil pokání z díla svých rukou. Nepřestali uctívat demony⁴¹ a modly

³⁹ Démonická postava. Někteří démoni jsou v současnosti volní a pod vládou knížete moci vzduchu (Ef 2:2), sublunárního prostoru; jiní jsou v současnosti spoutáni v Tartaru (2 Pt 2:4)

⁴⁰ Srovnej Dan. 2:45: "po těchto věcech".

⁴¹ Démoni jsou nadpřirozené zlé osobnosti zodpovědné za mnoho lidského utrpení. Jsou také autory "učení démonů", "svádějících duchů". Jejich knížetem je Satan neboli Dábel, kterému je jako tomu, kdo nyní "svádí svět" (Zj 12:9), dopřána rozsáhlá moc. Tato moc zcela zanikne,

až bude dábel uvězněn a spoután na dobu tisíciletí (Zj 20: 2). Důkazem toho, že milénium je v budoucnosti, je to, že Dábel nemůže současně "svádět celý svět" a "již svět nesvádět" (Zj 20:2). Amilenialismus je velmi velkým podvodem, protože svádí věřící k domněnce, že Dábel je v současnosti spoután! A příchod ducha o Letnicích "za několik dní" rozhodně nebyl příchodem Království, který by měl nastat v neznámém čase (Sk 1:6-7).

ze zlata, stříbra, bronzu, kamene a dřeva, které nevidí, neslyší a nechodí. ²¹A nečinili pokání ze svých vražd, magických umění, smilstva ani z krádeží, které páchali.

10 ¹Potom jsem spatřil jiného mocného anděla, sestupujícího z nebe, zahaleného v oblaku, s duhou nad hlavou. Jeho tvář byla jako slunce a jeho nohy byly jako ohnivé sloupy. ²V ruce držel malý svitek, který byl otevřený. Pravou nohu položil na moře a levou na souš. ³Křičel jako řvoucí lev, a když vykřikl, zaznělo sedm hromů. ⁴Když sedm hromů promluvílo, chystal jsem se to zapsat, ale uslyšel jsem hlas z nebe: "Zapečeť to, co sedm hromů řeklo, a nezapisuj to." ⁵Potom anděl, kterého jsem viděl stát na moři a na zemi, pozvedl pravici k nebi ⁶a přísahal při Tom, který žije po věky věků a který stvořil nebe a všechno v něm, zemi a všechno na ní, moře a všechno v něm, ⁴² "Už nebude žádné prodlení!" ⁴³ ⁷Ale ve dnech, kdy se sedmý anděl chystá zatroubit na polnici, tehdy bude dokonáno

tajemství Božího plánu - evangelium, které oznámil svým služebníkům prorokům."

⁸Vtom ke mně znovu promluvil hlas, který jsem slyšel z nebe: "Jdi a vezmi otevřený svitek z ruky anděla stojícího na moři a na zemi." ⁹Tak jsem šel k andělovi a požádal ho, aby mi ten malý svitek dal. Řekl mi: "Vezmi ho a sněz ho. Zhořkne ti v žaludku, ale v ústech ti bude sladký jako med." A tak jsem ho vzal do úst. ¹⁰Vzal jsem tedy malý svitek z andělovy ruky a snědl jsem ho. V ústech mi chutnal sladce jako med, ale když jsem ho snědl, zhořkl mi žaludek. ¹¹Potom mi bylo řečeno: "Musíš znovu prorokovat o mnoha lidech, národech, jazycích a králích."

11 ¹Potom mi byla dána měřicí tyč jako prut a bylo mi řečeno: "Vstaň a změř Boží chrám⁴⁴ a oltář i ty, kdo tam uctívají. ²Neměř vnější nádvoří chrámu. Odvrhni ho,⁴⁵ protože bylo dáno⁴⁶ pohanským národům. Budou pošlapávat svaté město po dobu dvaachtyřiceti měsíců.⁴⁷ ³A dám svým

⁴² Jeden z asi 50 jasných výroků, že Otec je Stvořitelem nebes a země a že byl při tomto stvoření sám (Iz 44:24).

⁴³ Chybný překlad krále Jakuba, který zde říká: "už by neměl existovat čas", pomohl zatemnit biblickou budoucnost a znemožnil čtenářům pochopit, že bude následovat řada časových epoch, počínaje epochou 1000 let mesiášské vlády na zemi (20:1-6).

⁴⁴ "V době soužení bude existovat znovu postavený chrám (Dan 9:27; 12:11; Mt 24:15; 2 Tes 2:4)" (*MacArthur Study Bible*, NASU, str. 1976) "Z toho jistě vyplývá, že v této době bude v Jeruzalémě postaven nějaký chrám" (*New Testament and Wycliffe Bible Commentary*, 1971, s. 1072).

⁴⁵ Toto je narážka na Dan. 8:11-14, kde je svatyně (8:11) "svržena/odvržena". Popis těchto posledních dnů tohoto věku naleznete v Joelovi 2:15-3:15. Na to vše Ježíš naráží v Mt 24, Mk 13 a Lk 21, kde se objevuje Ohavnost a v Lk 21:24 obklíčení Jeruzaléma nepřátelskými národy. Nárazka na Dan. 8 ukazuje, že tato kapitola se nenaplnila v době před naším letopočtem. O pokojném Božím království, které bude následovat po strastiplných časech, se dočtete v Žalmech 72, 89, 102, 93-99. Dan. 8:17, 19 popisuje prorockví této kapitoly jako patřící do "doby konce".

⁴⁶ Pravděpodobně božské pasivum, které znamená, že Bůh to dopustil nebo nařídil, aby se to stalo.

⁴⁷ Ježíš zde uvádí chronologický klíč ke Zjevení. 42 měsíců neboli 3½ roku je druhou polovinou posledního období 7 let obsaženého v prorockví 70 "týdnů let" z Dan. 9:24-27. Stejně závěrečné období se nachází v Dan. 7:25; 12:7; Zj 12:6, 14; 13:5. Velká část Zjevení popisuje toto období. Významná je myšlenka konečného pošlapání svatého města, která se nachází v Zach 12:3 v LXX a kterou Ježíš cituje v Lk 21:24, v Olivetské řeči: "V onen den se stane, že učiním Jeruzalém kamenem pošlapaným všemi národy. Každý, kdo po něm bude šlapat, ho úplně zesměšní. A shromáždí se proti němu všechny národy země" (Zach 12:3, LXX). To se odráží i v Ježíšových slovech v Lukášovi 21:20-24: "Až uvidíte Jeruzalém obklíčený vojskem, pak poznejte, že se blíží jeho zpusťování ... neboť toto jsou dny pomsty, takže se naplní všechno, co je psáno... Na zemi nastane veliké soužení a hněv tohoto lidu, padne ostrím meče a bude odveden do zajetí ke všem národům a Jeruzalém bude pošlapáván, dokud se nenaplní časy pohanů" (srov. Zach 13:8-14:2). Konečnému pošlapávání Jeruzaléma uleví až příchod Ježíše, který svůj lid zachrání. Ježíš zde naráží na stejné období konečného utrpení a předpovídá pošlapávání Jeruzaléma nepřátel-

dvěma svědkům moc prorokovat po dobu 1 260 dní⁴⁸ oblečených do pytlů. 4Ti jsou dvě olivy a dva svícny, které stojí před Pánem země. 5Kdyby jim někdo chtěl ublížit, z jejich úst vyjde oheň a zcela spálí své nepřátele. Chce-li jim někdo ublížit, musí být takto zabit. 6Tito dva svědkové mají pravomoc zavřít oblohu, aby po dobu jejich prorokování nepršelo. Mají také moc proměnit vody v krev a zasáhnout zemi všemi druhy pohrom, jak často budou chtít.

7Když dokončí své evangelium-svědectví, zvíře,⁴⁹ které vystupuje z propasti, s nimi bude bojovat, porazí je a zabije. 8Jejich mrtvá těla budou ležet na ulici velkého města, které se symbolicky nazývá Sodoma a Egypt, kde byl ukřižován i jejich pán. 9Po tři a půl dne budou ti z národů, kmenů, jazyků a zemí hledět na jejich mrtvá těla a nedovolí, aby byla uložena do hrobu. 10A ti, kdo bydlí na zemi, se nad nimi budou radovat a oslavovat a budou si navzájem dávat dary, protože tito dva proroci trápili ty, kdo bydlí na zemi.

1111Ale po třech a půl dnech do nich vstoupil dech života od Boha a oni se postavili na nohy.⁵⁰ Na ty, kdo je pozorovali, padl obrovský strach. 12Ti dva svědkové uslyšeli silný hlas z nebe, který jim říkal: "Pojďte nahoru!" Vystoupili tedy v oblaku do nebe, zatímco jejich nepřátelé je pozorovali. 13V téže době nastalo obrovské ze-

mětřesení a desetina města se zřítíla. Při zemětřesení zahynulo sedm tisíc lidí a ostatní se vyděsili a vzdali slávu Bohu nebes.

14Druhá bída už pominula, třetí bída se rychle blíží.

15Potom sedmý anděl zatroubil na polnici a v nebi se ozvaly silné hlasy: "Království světa se nyní stalo Královstvím našeho Pána⁵¹ a Jeho Mesiáše a on bude kralovat na věky věků." 16Čtyřicet starších sedících na svých trůnech před Bohem padlo na tvář a uctívali Boha, 17říkajíce: "Vzdáváme Ti díky, Panovníku Bože, Všemohoucí, který jsi a který jsi byl, protože ses chopil své velké moci a začal jsi kralovat."⁵² 18Národy se rozhněvaly, ale přišel Tvůj spravedlivý hněv a nadešel čas pro mrtvé, aby byli souzeni. Přišel čas dát tvým služebníkům, prorokům, jejich odměnu⁵³, stejně jako svatým a těm, kdo se bojí Tvého jména, malým i velkým. A nadešel čas zničit ty, kdo ničí zemi."

19Tehdy byl otevřen Boží chrám v nebi a v jeho chrámu byla vidět archa Jeho smlouvy. Ozvaly se blesky, dunění, hromobití, zemětřesení a obrovské krupobití.

12 1Tehdy se na nebi ukázalo veliké znamení: žena oděná sluncem, s měsícem pod nohama a na hlavě korunu z dvanácti hvězd. 2Byla těhotná a křičela v porodních bolestech, když měla porodit.

skými pohany (srov. Ž 79:1; Iz 63:18; Ž 2:2, 19; 17:22).

⁴⁸ Tento časový úsek vychází z druhé poloviny posledního sedmiletého období ("heptád") z Dan. 9:27 (viz Dan 7:25; 12:7, 11). Toto období je několikrát zmíněno ve Zjevení (11:2-3; 12:6, 14; 13:5). Rozhodně nebylo naplněno v době NZ. Jasně se vztahuje k několika posledním rokům tohoto současného zlého věku (Gal 1:4) a Pavel v Řím 9:28 cituje charakteristickou frázi "konečný a rozhodující konec". Tato fráze vychází z Dan. 9:27 a Iz 10: 22-23 a 28:22. Konečný a rozhodující konec nastane při Ježíšově návratu.

⁴⁹ Poslední protikřesťanská postava, král severu z Dan. 11 a Asyřan z Izajáše, démonicky inspirovaný nástroj Dávla, stejně jako byl Jidáš. Pavel o něm mluvil jako o člověku hříchu stojícím v Božím chrámu (2 Tes 2:3-4) a Jan říká: "Slyšeli jste, že přichází Antikrist" (1 Jn 2:18). Dodal, že duch Antikrista, prosazovaný mnoha falešnými učiteli, již působí, aby klamal. Roz-

hodně však nevyloučil pověstného jediného Antikrista posledních časů. Ježíš ho nazval "ohavností zpuštění, která stojí tam, kde on nemá" (viz Mk 13:14).

⁵⁰ Možná dočasná obnova k životu před zraky jejich nepřátel. Oba proroci samozřejmě získají nesmrtelnost při prvním vzkříšení při Ježíšově návratu (1 Kor 15:23).

⁵¹ Začátek Božího království jako celosvětové vlády nastane až při budoucí sedmé polnici. Je to proto, že očekávané Království bude mít Ježíše jako svého Krále, který bude vládnout z Jeruzaléma, a vzkříšení svatí všech věků zaujmou v tomto Království spolu s Mesiášem své královské postavení.

⁵² Tento verš je klíčový pro celý Boží plán. Království ve svém primárním smyslu začne až při druhém příchodu Mesiáše ve slávě.

⁵³ Získají nesmrtelnost spolu s věrnými všech věků. To je velkým záměrem Božího slova či plánu udělit věřícím nezničitelný život, zakoušený nyní v duchu jako záloha.

3Potom se na nebi ukázalo jiné znamení: obrovský rudý drak se sedmi hlavami a deseti rohy a na jeho hlavách sedm korun. 4Dračí ocas smetl třetinu nebeských hvězd a svrhl je na zem. Drak se pak postavil před ženu, která měla porodit, aby, až porodí, pohltil její dítě.⁵⁴ 5Žena porodila syna, chlapce, kterému je určeno vládnout všem národům železnou holí.⁵⁵ Její dítě bylo uchváčeno k Bohu a k Jeho trůnu.⁵⁶ 6Žena utekla do pustiny, kde má od Boha připravené místo, aby tam o ni bylo postaráno po dobu 1 260 dní.⁵⁷

7Tehdy se v nebi rozpoutala válka: Michael a jeho andělé bojovali s drakem a drak a jeho andělé se bili proti nim. 8Drak a jeho andělé však nebyli dost silní, takže pro ně v nebi už nebylo místo. 9Tak byl obrovský drak - ten původní had, zvaný Dábel a Satan, ten svůdce celého světa⁵⁸ - svržen na zem a jeho andělé byli svrženi s ním.⁵⁹ 10Tehdy jsem uslyšel v nebi mocný hlas: "Nyní přišly spása, moc, království našeho Boha a vládnoucí pravomoc Jeho Mesiáše,⁶⁰ protože žalobce našich bratří a sester, ten, který je dnem i nocí obviňuje před naším Bohem, byl svržen. 11Ale oni ho přemá-

hali pomocí Beránkovy krve a slovem svého svědectví. Nemilovali svůj život, ani když čelili smrti. 12Radujte se tedy, vy nebesa i všichni, kdo v nich přebýváte! Ale běda zemi a moři, protože ďábel k vám sestoupil ve velkém hněvu, protože ví, že má jen krátký čas!"

13Když drak zjistil, že byl svržen na zem, pronásledoval ženu, která porodila chlapce. 14Ženě však byla dána dvě křídla obrovského orla, aby mohla odletět na poušť na své místo, kde o ni bude postaráno na čas, časy a půl času,⁶¹ daleko od přítomnosti hada. 15Tehdy had vychrlil ze svých úst vodu jako řeku za ženou a snažil se ji smést potopou. 16Země však ženě pomohla tím, že otevřela svá ústa a pohltila řeku, kterou drak vychrlil ze své tlamy. 17Drak se na ženu rozzuřil a odešel válčit s ostatními jejími dětmi,⁶² s těmi, kdo zachovávají Boží přikázání a drží se Ježíšova evangelia-svědectví.

13 1Drak stál na písku u moře. Pak jsem uviděl zvíře vystupující z moře, které mělo deset rohů a sedm hlav. Na jeho rozích bylo deset korun a na hlavách rou-

⁵⁴ Toto je přesná paralela s Lk 8:11-12, kde je evangelium o Království (Mt 13:19) zasazeno jako semeno do lidského chápání (srov. Iz 53:11). Pak "přichází ďábel a vytrhne slovo [o Království], které bylo zaseto do srdce, **aby mu nemohl uvěřit a být spasen**" (srov. Sk 8:12, kde je víra v evangelium o Království základní podmínkou inteligentní víry před křtem ve vodě). Semeno-slovo o Království (Lk 8:11) je neodiskutovatelnou základní pravdou novozákonního evangelia spásy. Satan brání tomuto životodárnému evangelii o Království a snaží se ho odstranit, aby se nemohly (znovu) zrodit nové Boží děti.

⁵⁵ Zřejmě odkaz na Žalm 2, kde je předpovězeno budoucí Mesiášovo vítězství.

⁵⁶ Odkaz na Ježíšovo nanebevzetí po jeho vzkříšení.

⁵⁷ Druhá polovina posledního období sedmi let z Dan. 9: 24-27, období intenzivního velkého soužení (Mt 24:21; Mk 13:19; Lk 21:22, vše na základě Dan 12:1). Žena představuje "ideální Izrael", pravý Boží lid, z něhož vzešel Mesiáš.

⁵⁸ V milénium však již nebude moci svádět národy (20:3). To dokazuje, že milénium nyní neprobíhá! Amilenialismus je v rozporu s Písmem

⁵⁹ Odkaz se týká posledního úsilí ďábla a jeho padlých andělů. Leží v budoucnosti a shoduje

se s dobou velkého soužení. Viz v. 12, "krátký čas".

⁶⁰ Tento výraz používá Lukáš 2:26, aby definoval, kdo je Ježíš, "Pánův Mesiáš". Ježíš je ovšem "Pánův Mesiáš" (Lk 2:11), který se narodil jako slíbené Davidovo potomstvo v Betlémě.

⁶¹ Tentýž časový úsek, vycházející z poslední poloviny posledního "týdne" let Dan. 9:24-27. Jeví se jako 1260 dní nebo 42 měsíců. Je rozšířen o dalších 30 dní v Dan. 12:11 a končí vzkříšením mrtvých (Dan 12:2), které je vyvrcholením Danielova posledního vidění. Mezi ranými klasickými předmileniálními církevními otci bylo velmi rozšířeno, a to z vynikajících důvodů, že Antikristova vláda bude trvat 3½ roku, a to na základě Dan. 7:25; 8: 14, 9:27; 12:7, 11-12

⁶² Někteří z věrných jsou považováni za hodné toho, aby unikli času intenzivního soužení; ostatní zůstávají pronásledováni ďáblem. "Protože jste zachovali slovo o mé vytrvalosti [mé evangelium], zachovám vás před hodinou zkoušky, která má přijít na celý svět, aby vyzkoušela ty, kdo žijí na zemi" (3:10). Viz také "čas Jákobova soužení" v Jer 30 a 31.

havé jméno. ²Zvíře, které jsem viděl, bylo podobné levhartovi, jeho nohy byly jako medvědí a jeho tlama byla jako tlama lva. Drak dal zvířeti svou moc, svůj trůn a velkou moc vládnout. ³Jedna z hlav toho zvířete vypadala, jako by byla zabita, ale smrtelná rána byla zacelena. Celý svět žasl a šel za zvířetem. ⁴Uctívali draka, protože dal zvířeti svou moc, a klaněli se i zvířeti a říkali: "Kdo je jako to zvíře? Kdo je schopen proti němu vést válku?" ⁵Zvířeti byla dána ústa, která mluvila zpupná slova a rouhala se, a byla mu dána vládnoucí moc na dvačtyřicet měsíců.⁶³ ⁶Tak otevřelo ústa k rouhání proti Bohu, aby se rouhalo jeho jménu a jeho místu přebývání, to jest těm, kdo žijí v nebi.

⁷Bylo mu dovoleno vést válku se svatými a přemáhat je. Byla mu dána vládnoucí pravomoc nad každým kmenem, lidem, jazykem a národem. ⁸Všichni, kdo přebývají na zemi, se mu budou klanět, každý, jehož jméno není zapsáno v knize života patřící Beránkovi, který byl zabit od založení světa.⁶⁴ ⁹Kdo má uši, slyš! ¹⁰Když má někdo jít do zajetí, do zajetí půjde. Má-li být někdo zabit mečem, mečem musí být zabit. To vyžaduje vytrvalost a víru svatých.

¹¹Tehdy jsem spatřil další zvíře vystupující ze země. Mělo dva rohy jako beránek, ale mluvilo jako drak. ¹²Veškerou vládnoucí pravomoc prvního zvířete vykonává jeho jménem. Nutí zemi a ty, kdo na ní bydlí, aby uctívali první zvíře, to, jehož smrtelná rána se zahojila. ¹³Provádí velká znamení, dokonce působí, že před lidmi sestupuje z nebe na zem oheň. ¹⁴Svádí ty, kdo žijí na zemi, znameními, která mu bylo dovoleno konat jménem zvířete. Řeklo těm, kdo žijí

na zemi, aby udělali podobiznu zvířete, které bylo zraněno mečem a přesto přežilo. ¹⁵Bylo mu dovoleno dát podobiznu zvířete⁶⁵ dech, aby mohla mluvit a mohla způsobit, že všichni, kdo nechtějí uctívat podobiznu zvířete, budou zabiti. ¹⁶Také způsobí, že všichni, malí i velcí, bohatí i chudí, svobodní i otroci, dostanou znamení na pravou ruku nebo na čelo. ¹⁷A nikdo nebude moci kupovat ani prodávat, nebude-li mít to znamení, které je jménem zvířete nebo číslem jeho jména. ¹⁸To vyžaduje moudrost. Ten, kdo má vhléd, ať vypočítá číslo zvířete, protože je to číslo člověka a jeho číslo je 666.

14 ¹Tehdy jsem pohlédl a tam stál Beránek na hoře Sion a s ním 144 000 těch, kteří měli jeho jméno⁶⁶ a jméno jeho Otce napsané na čele. ²Slyšel jsem zvuk z nebe, podobný hukotu mnoha vod a zvuku velkého hromu. Zvuk, který jsem slyšel, byl jako zvuk harfistů, kteří hrají na své harfy, ³a zpívají novou píseň před trůnem a před čtyřmi živými bytostmi a staršími. Tu píseň se nemohl naučit nikdo jiný než 144 000 lidí, kteří byli vykoupeni ze země. ⁴To jsou ti, kdo se neposkvřili ženami, neboť jsou panenští. To jsou ti, kteří následují Beránka, ať jde kamkoli. Byli koupeni z lidstva jako prvotiny pro Boha a Beránka. ⁵V jejich ústech nebyla nalezena žádná lež, neboť jsou bezúhonní.

⁶Potom jsem uviděl jiného anděla, jak letí vzduchem a má evangelium o nadcházejícím věku,⁶⁷ aby ho zvěstoval těm, kdo žijí na zemi – každému národu, kmeni, jazyku a lidu. ⁷Hlasitě řekl: "Bojte se Boha a vzdejte Mu slávu, protože přišla hodina Je-

⁶³ Závěrečná polovina sedmdesáté "sedmičky" Danielova proroctví o 70 týdnech v Dan. 9:24-27. Zjevení je do značné míry "rozbalením" tohoto posledního sedmiletého období na konci věku.

⁶⁴ Typický příklad mnoha biblických výroků, v nichž se o věcech budoucích říká, že se již staly, protože jsou pevně stanoveny v neměnném Božím plánu. Dalším dobrým příkladem je Jan 17:5, kde sláva, kterou Ježíš "měl" před začátkem světa, byla slávou ve výhledu a slibu. Stejná sláva byla slíbena v Jn 17:22, 24 věřícím, kteří se ještě ani nenarodili, když se Ježíš modlil svou poslední modlitbu. Skvělá moderní

parafráze *Listen to Me* od Johna Woodbridge správně překládá Jan 17:22: "Dám jim slávu, kterou jsi mi dal," a vystihuje tak správný smysl minulého času. Křesťané "mají" u Boha odměnu, která jim bude udělena při vzkříšení (Mt 6:1).

⁶⁵ Připomíná "ohavnost zpusťování stojící tam, kde by on neměl", na "svatém místě" (Mk 13:14; Mt 24:15).

⁶⁶ Stojí za charakterem a programem Mesiáše, Beránka. Ježíš je "lev z kmene Juda" (5:5).

⁶⁷ Křesťanské evangelium o Království (Mk 1:14-15; Lk 4:43; Sk 8:12; 19:8; 20:24-25; 28:23, 31).

ho soudu. Uctívejte Toho, který stvořil nebe i zemi, moře i prameny vody!"

⁸Druhý anděl následoval prvního a řekl: "Padl, padl velký Babylon! Všechny národy napájel vínem své nemravné vášně."⁶⁸

⁹Třetí anděl následoval druhé dva a hlasitě řekl: "Jestliže někdo uctívá zvíře a jeho podobiznu a přijme znamení na čelo nebo na ruku, ¹⁰takový člověk bude také pít víno Božího hněvu, které je neředěné namícháno do kalicha Jeho hněvu, a bude mučen ohněm a sírou v přítomnosti svatých andělů a v přítomnosti Beránka. ¹¹Dým z jejich muk stoupá po všechny věky věků.⁶⁹ Nemají odpočinek ve dne ani v noci ti, kdo uctívají zvíře a jeho obraz, a každý, kdo přijímá znamení jeho jména." ¹²To vyžaduje vytrvalost svatých, těch, kdo zachovávají Boží přikázání a Ježíšovu víru."⁷⁰

¹³Tehdy jsem uslyšel hlas z nebe: "Piš: Blažení mrtví, kteří od nynějška umírají v Pánu." "Ano," řekl duch, "takže si mohou odpočinout od své námahy, protože jejich skutky je budou následovat."

¹⁴Potom jsem se podíval a uviděl jsem bílý oblak a na oblaku seděl někdo podobný synu člověka. Na hlavě měl zlatou korunu a v ruce ostrý srp. ¹⁵Potom vyšel z chrámu jiný anděl a volal na toho, který seděl na oblaku: "Použij svůj srp a sklizej, neboť nadešel čas žně, neboť úroda země je zralá!"⁷¹ ¹⁶Ten sedící na oblaku máchl srpem nad zemí a země byla sklizena.

¹⁷Potom vyšel z chrámu v nebi jiný anděl a také on měl ostrý srp. ¹⁸Další anděl přišel od oltáře, ten, který má moc nad ohněm, a hlasitě zavolal na anděla, který měl ostrý srp: "Použij svůj ostrý srp a posbírej hrozny z vinné révy na zemi, protože její

hrozny už jsou zralé!" ¹⁹A tak anděl máchl srpem k zemi, sebral hrozny z vinné révy země a hodil je do velkého lisu Božího hněvu. ²⁰Ten lis byl pošlapán za městem a z lisu vytryskla krev až do výše koňských udel na vzdálenost 200 mil.

15 ¹Viděl jsem na nebi další velké a podivuhodné znamení: sedm andělů, kteří mají sedm posledních ran. Jsou poslední, protože jimi skončil Boží hněv.

²Potom jsem spatřil něco jako skleněné moře smíšené s ohněm a ty, kteří zvítězili nad zvířetem, jeho podobiznou a číslem jeho jména. Stáli na tom skleněném moři a drželi Boží harfy. ³Zpívali píseň Mojžíše, Božího služebníka, a píseň Beránkovu: "Veliké a podivuhodné jsou tvé skutky, Pane Bože, Všemohoucí!"⁷² Spravedlivé a pravdivé jsou tvé cesty, Králi nad národy. ⁴Kdo by se Tě nebál, Pane, a nechválil Tvé jméno? Vždyť jenom Ty jsi svatý.⁷³ Všechny národy přijdou a budou Tě uctívat, protože byly zjeveny Tvé spravedlivé činy."

⁵Poté jsem se podíval a chrám, stánek svědectví, v nebi byl otevřen. ⁶Sedm andělů, kteří měli sedm pohrom, vyšlo z chrámu, oblečení v čistém, zářivém plátně a na prsou měli široké zlaté pásy. ⁷Jedna ze čtyř živých bytostí pak dala sedmi andělům sedm zlatých misek plných hněvu Boha, který žije na věky věků. ⁸Chrám se naplnil oblakem dýmu z Boží slávy a z Jeho moci. Nikdo tedy nemohl vstoupit do chrámu, dokud sedm ran sedmi andělů nebylo dokončeno.

16 ¹Tehdy jsem uslyšel silný hlas z chrámu, který říkal sedmi andělům:

⁶⁸ Podle Písma může být nemravnost jak duchovní, tak doslovná. Falešné náboženství je duchovní smilstvo.

⁶⁹ Obrázek je z Iz. 34:8-10, kde Edóm utrpí zkázu v den Pánovy pomsty a "jeho dým bude stoupat na věky věků. Z pokolení na pokolení bude zpustošen. Nikdo jím neprojde na věky věků". Obraz vypovídá o trvalém zpustošení té země, nikoli o trvalém mučení lidí.

⁷⁰ "Ježíšova víra" znamená "stejná víra, jakou měl Ježíš". Křesťanská víra znamená poslouchat Ježíšovo učení, a tak projevovat nejen víru v Ježíše, ale stejnou víru a přesvědčení,

jaké předváděl Ježíš. To zahrnuje i Ježíšovo vyznání víry v Mk 12:29; Jn 17:3.

⁷¹ "Žně jsou koncem věku," řekl Ježíš v Mt 13:39 (ne koncem světa, dějin nebo času!).

⁷² Titul používaný výhradně pro jediného Boha, Otce, a nikdy ne pro Ježíše, který je v Iz 9:6 "božským hrdinou", rozhodně ne *El Šaddaj, pantokrator*, Všemohoucí. Ježíš v Jan 17:3 prohlásil, že Otec je "jediný, který je pravý Bůh". To je nezpochybnitelný unitářský výrok. V NZ se 1300krát říká, že Bůh je Otec. Srov. Mal. 2:10, který vystihuje biblickou definici Boha

⁷³ Jeden z množství unitářských popisů Boha Bible, Boha Izraele a Boha Ježíše.

"Jděte a vylijte na zemi sedm misek Božího hněvu."

²První anděl tedy šel a vylil svou misku na zem, a na lidech, kteří měli znamení zvířete a uctívali jeho podobiznu, se objevily ošklivé, bolestivé boláky.

³Druhý anděl pak vylil svou misku do moře, a to se proměnilo v krev jako krev mrtvého člověka a každý živý tvor v moři zemřel.

⁴Třetí anděl pak vylil svou misku do řek a vodních pramenů a ty se proměnily v krev.
⁵Slyšel jsem anděla vod, jak říká: "Ty jsi spravedlivý, Ten, který je a který byl,⁷⁴ ó Svatý, protože jsi tyto věci rozsoudil! ⁶Vždyť prolévali krev svatých a proroků, proto jsi jim dal pít krev. To vše si zasluhují." ⁷Slyšel jsem, jak oltář odpověděl: "Ano, Pane Bože, Všemohoucí, pravdivé a spravedlivé jsou tvé soudy."

⁸Potom čtvrtý anděl vylil svou misku na slunce a slunci bylo dovoleno pálit lidi žárem. ⁹Lidé byli sežehnuti spalujícím žárem, ale rouhali se jménu Boha, který má nad těmito ranami moc, nečinili pokání a nevzdali Mu slávu.

¹⁰Potom pátý anděl vylil svou misku na trůn toho zvířete a jeho království se zatemnilo. Lidé si kvůli bolesti hryzali jazyk. ¹¹Rouhali se nebeskému Bohu kvůli svým bolestem a bolákům, ale přesto nečinili pokání za své skutky.

¹²Potom šestý anděl vylil svou misku na velkou řeku Eufrat.⁷⁵ Její vody vyschly, aby byla připravena cesta pro krále z východu.

¹³Tehdy jsem viděl, jak z úst draka, z úst zvířete a z úst falešného proroka vychá-

zejí tři nečistí duchové, kteří vypadali jako žáby. ¹⁴Jsou to totiž duchové démonů, konající zázračná znamení,⁷⁶ a vycházejí ke králům celé země, aby je shromáždili k boji velkého dne Boha, Všemohoucího. ¹⁵("Hle, přijdu jako zloděj. Blaze tomu, kdo zůstane bdělý a ponechá si svůj oděv, aby nechodil nahý a lidé neviděli jeho hanbu.") ¹⁶Duchové shromáždili krále a jejich vojska na místo, které se hebrejsky nazývá Armagedon.⁷⁷

¹⁷Potom sedmý anděl vylil svou misku do vzduchu a z chrámu se ozval mocný hlas od trůnu: "Stalo se!" ¹⁸Objevily se blýskání, dunění a rachot hromu a nastalo mohutné zemětřesení. K žádnému podobnému zemětřesení nedošlo od té doby, co jsou na zemi lidé, tak silné to zemětřesení bylo. ¹⁹Velké město se rozdělilo na tři části a města národů se zhroutila. Tak byl Veliký Babylon⁷⁸ vzpomenut v Božích očích a byl mu dán kalich vína Jeho prudkého hněvu. ²⁰Každý ostrov uprchl a hory nemohly být nalezeny. ²¹Na lidi se z nebe sesypaly obrovské kroupy, z nichž každá vážila asi sto liber. Rouhali se Bohu kvůli krupobití, neboť tato pohroma byla tak strašná.

17 ¹Potom přišel jeden ze sedmi andělů, kteří měli sedm misek, a promluvil ke mně. "Pojď," řekl. "Ukážu ti rozsudek velké nevěstky, která sedí na mnoha vodách, ²s níž se králové země dopouštěli smilstva a s těmi, kdo žijí na zemi, se opájela vínem svého smilstva." ³Tak mě v duchu odnesl do pustiny. Tam jsem uviděl ženu sedící na šarlatově zbarveném zvířeti,⁷⁹

⁷⁴ Význam slova JHVH, Bůh Izraele, na základě Exodu 3:14.

⁷⁵ Naznačuje, že Babylon je sídlem říše zvířete. Srov. Asyřan z Izajáše a Micheáše 5.

⁷⁶ Často se naivně předpokládá, že každý zázrak nebo znamení pochází od BOHA. Hlavním lákadlem zvířete a falešného proroka, jeho přísluhovače, je jejich moc konat zázraky. Ježíš před tím varoval v Mt 7:21 a dále. Pravda a láska k pravdě jsou jediným kritériem pro rozpoznání "ducha pravdy", což úzce souvisí s Ježíšovými slovy (Jn 6:63). Srov. Zach 7:12, který je velmi cenným svědectvím. Iz. 53:11 nás poučuje, že Mesiášovo poznání dává lidem za pravdu, nejen jeho smrt a vzkříšení.

⁷⁷ Hora Megiddo v severní části Izraele. Jiní se domnívají, že je to u Sinaje, kde se shromáždí

svatí před pochodem do Jeruzaléma, aby se postavili vojskům Antikrista (srov. "Až svatí nastoupí k pochodu...").

⁷⁸ Oživený Babylón by se mohl ukázat jako centrum protikřesťanské moci (viz Zach 5, Mich 5 a četné zmínky o Asyřanech na konci světa, ze země Nimroda v Izajáši), z nichž je patrné, že Babel bude mít na konci své existence vliv. Viz také můj článek "The Assyrian in Messianic Prophecy" na www.restorationfellowship.org, také česky "Asyřan v mesiášském proroctví"

⁷⁹ Žena, prostitutka kvůli svému falešnému náboženství, představuje poslední formu církevního zla. Zvíře je konečným politickým vládcem, s nímž prostitutka spolupracuje, až ji nakonec zvíře zničí. Tento duch falešného náboženství

teré bylo plné rouhavých jmen a mělo sedm hlav a deset rohů. ⁴Žena byla oděna do purpurového a šarlatového roucha a ozdobena zlatem, drahými kameny a perlami. V ruce měla zlatý pohár plný ohavností a nečistých věcí svého smilstva. ⁵Na jejím čele bylo napsáno jméno, tajemství: "Babylón Veliký, matka nevěstek⁸⁰ a ohavností země." ⁶Viděl jsem, že ta žena byla opilá krví svatých a krví Ježíšových svědků.⁸¹ Když jsem ji spatřil, velmi jsem se podívil. ⁷Anděl mi řekl: "Proč se divíš? Vysvětlím ti tajemství té ženy a zvířete, které ji nese a která má sedm hlav a deset rohů."

⁸Zvíře, které jsi viděl, bylo, a není, a má vyjít z propasti a jít do záhuby. Ti, kdo žijí na zemi a jejichž jména nebyla zapsána v knize života od stvoření světa, se budou divit, až uvidí, že zvíře bylo a není a přijde.⁸² ⁹To vyžaduje rozum, který má moudrost. Sedm hlav je sedm hor, na nichž sedí žena, ^{10a} je to také sedm králů. Pět jich padlo, jeden je a druhý ještě nepřišel, a až přijde, musí zůstat na krátkou dobu. ¹¹Zvíře, které bylo, a není, je samo osmým králem, a přece je jedním z těch sedmi a jde do záhuby. ¹²Deset rohů, které jsi viděl, je deset králů,⁸³ kteří ještě nepřijali království, ale dostanou moc vládnout jako králové se zvířetem po dobu jedné hodiny. ¹³Ti králové jsou jedné mysli a svou moc a autoritu předávají zvířeti. ¹⁴Budou bojovat proti Beránkovi, ale Beránek je přemůže, protože je pánem pánů a králem králů, a ti, kdo jsou s ním, jsou povolání, vybraní a věrní."

a spojenectví mezi církví a státem byl po staletí charakteristický pro tradiční křesťanství. Království tohoto světového systému nemůže představovat pravou víru, dokud Ježíš nezasáhne, jak popisuje "kotevní" text v 11:15-18.

⁸⁰ Existují silné důkazy o původním čtení "mužští prostituti" (viz *Word Biblical Commentary*, sv. 52C, str. 909).

⁸¹ Je to především Ježíšovo věrné kázání evangelia o Království. Jeho smrt a vzkříšení jsou samozřejmě podstatné prvky křesťanského evangelia, ale nikdy ne na úkor evangelia o Království, které Ježíš hlásal (Lk 4:43; Heb 2:3; 2 Jn 7-9; 1 Tim 6:3; Jan 3:36; 5:24; srov. Iz. 53:11; Dan 12:3).

⁸² Je to odkaz na pseudoparousii nebo příchod? Sloveso souvisí s podstatným jménem *parousia*.

¹⁵Potom mi anděl řekl: "Vody, které jsi viděl, kde sedí nevěstka, jsou lidé, zástupy, národy a jazyky. ¹⁶Těch deset rohů, které jsi viděl, ony a to zvíře budou nenávidět nevěstku a učiní ji opuštěnou a nahou. Zkonsumují její tělo a spálí ji ohněm. ¹⁷Bůh jim totiž vložil do mysli, aby dělali to, co On má na mysli, aby byli jedné mysli⁸⁴ a aby své království dali zvířeti, dokud se nenaplní Boží slova. ¹⁸A ta žena, kterou jsi viděl, je to velké město, které vládne králům země."

18 ¹Potom jsem uviděl jiného anděla sestupujícího z nebe. Měl velkou pravomoc a země byla ozářena jeho slávou. ²Zakřičel mocným hlasem: "Padl, padl velký Babylon! Stal se sídlem démonů,⁸⁵ rejdištěm každého nečistého ducha a útočištěm každého nečistého a nenáviděného ptáka. ³Všechny národy se totiž napily vína jeho nemravné vášně, králové země se s ním dopouštěli smilstva a kupci země zbohatli z moci jeho smyslnosti."⁸⁶

⁴Poté jsem uslyšel jiný hlas z nebe: "Vyjděte z něho, Můj lide, abyste se nepodíleli na jeho hříších a neobdrželi jeho pohromy, ⁵protože jeho hříchy se navršily až k nebi a Bůh si vzpomněl na jeho hříchy. ⁶Odplaťte mu, stejně jako platil jiným, a za všechno, co udělal, mu odplaťte dvojnásobně. V poháru, který namíchal, mu namíchej dvojnásobek. ⁷V té míře, v jaké se oslavoval a žil smyslně, dopřej mu stejnou míru trápení a smutku, protože si říkal: 'Vládnu jako královna a nejsem vdova, nikdy nebudu truch-

⁸³ Velmi pravděpodobně se jedná o deset národů uvedených v Žalmu 83 v čele s Asýrií, která zaujímá významné místo v Izajášově a Micheášově vizi o konci času. Jsou současné a společně bojují proti Ježíši při jeho příchodu.

⁸⁴ Srov. Ž 83:5: "jedna mysl a jedna smlouva".

⁸⁵ "Démoni" jsou synonymem pro "nečisté duchy".

⁸⁶ Naznačuje poslední, velmi mocné obchodní centrum v Babylonu. Jeremiáš 50 a 51 jsou ve Zj 18 hojně citovány a zdá se, že poukazují na vzestup a konečný zánik takového systému. Babylon v době před naším letopočtem nebyl nikdy zničen způsobem, který předpovídala SZ prorocství. Lidé žijí v Babylonu dodnes. To vše naznačuje oživení Babylonu jako obchodního centra (Zach 5). Antikrist má různé tituly: Král severu, Zvíře, Asýřan. Asýrie může zahrnovat různé oblasti včetně Persie (Íránu) (Ezd 6:22).

lit!" ⁸Proto přijdou jeho pohromy v jediný den: nemoci, truchlení a hlad, a bude spálen ohněm, protože Pán Bůh, který jej soudí, je mocný. ⁹Tehdy nad ním budou plakat a naříkat králové země, kteří se dopouštěli nemravných činů a žili s ním smyslně, až uvidí kouř ohně, který ji spálí. ¹⁰Budou stát opodál, protože se budou děsit jeho mučivého konce.⁸⁷ Budou říkat: 'Běda, běda, ó velké město, Babylóne, mocné město! Vždyť v jedinou hodinu přišel tvůj rozsudek!'

¹¹Tehdy nad ním budou plakat a truchlit obchodníci země,⁸⁸ protože jejich náklad už nikdo nekupuje: ¹²zboží ze zlata, stříbra, drahokamů, perel, jemného plátna, purpuru, hedvábí, šarlatu, všeho druhu věcí z citronového dřeva, všeho druhu věcí ze slonoviny, všeho druhu věcí z drahého dřeva, bronzu, železa a mramoru, ¹³skořice, koření, voňavek, myrhy, kadidla, vína, olivového oleje, jemné mouky, pšenice, dobytka a ovcí, koní a vozů, otroků a lidí. ¹⁴Ovoce, po němž jste toužili, pominulo, všechny tvé přepychové a nádherné věci od tebe odešly a už je nikdy nenajdeš! ¹⁵Kupci, kteří ty věci prodávali, kteří na něm zbohatli, budou stát opodál, protože se bojí jeho trýznivého konce! Budou plakat a naříkat a ¹⁶říkat: 'Běda, běda, to velké město, to, které bylo oděno v jemné lněné, purpurové a šarlatové šaty a ozdobeno zlatem, drahými kameny a perlami! ¹⁷Neboť v jediné hodině bylo zničeno tak velké bohatství.' A každý kapitán lodi, cestující i námořník a všichni, kdo si vydělávají na živobytí na moři, stáli opodál. ¹⁸Když viděli kouř ohně, který je spaloval, křičeli: 'Co je podobné tomu velkému městu?' ¹⁹Vyhazovali si prach na hlavu a s pláčem a žalem volali: 'Běda, běda, velké město, v němž všichni, kdo měli své lodě na moři, zbohatli z jeho bohatství! Vždyť v

jediné hodině bylo zničeno!" ²⁰Radujte se nad ním, nebesa, vy svatí, apoštolové a proroci, protože Bůh nad ním kvůli vám vynesl rozsudek."

²¹Tehdy mocný anděl zvedl kámen podobný obrovskému mlýnskému kameni, hodil ho do moře a řekl: "Takto násilně bude svržen Babylón, to velké město, a už nebude nalezen!"⁸⁹ ²²Zvuk harfeníků, hudců, flétnistů a trubačů už v tobě nikdy nebude slyšet. Žádný řemeslník jakéhokoli oboru se v tobě už nenajde. Zvuk mlýna už v tobě nebude slyšet. ²³Světlo lampy už v tobě nebude svítit. Hlasy ženicha a nevěsty už v tobě nebude slyšet. Vždyť tvoji obchodníci byli významnými lidmi země, protože tvým čarováním byly klamány všechny národy. ²⁴V něm byla nalezena krev proroků a svatých i všech, kdo byli zabiti na zemi."

19 ¹Po těch věcech⁹⁰ jsem uslyšel něco, co znělo jako mocný hlas velkého zástupu v nebi, který říkal: "Alelujah! Spása, sláva a moc patří našemu Bohu, ²protože jeho soudy jsou pravé a spravedlivé. On totiž odsoudil tu velkou nevěstku, která zkazila zemi svou nemravností, a pomstil krev svých služebníků z její ruky." ³Po druhé zvolali: "Alelujah! Její dým stoupá na věky věků." ⁴Čtyřicet starších a čtyři živé bytosti padli na zem a uctívali Boha, který sedí na trůnu, a říkaly: "Amen! Alelujah!"

⁵Potom se ozval hlas od trůnu: "Vzdejte chválu našemu Bohu, všichni jeho služebníci, vy, kteří se ho obáváte, malí i velcí." ⁶Tehdy jsem uslyšel něco, co znělo jako hlas velkého zástupu, jako hukot mnoha vod a jako hlasité burácení hromu. Křičeli: "Alelujah! Vždyť Pán, náš Bůh, Všemohoucí, začal kralovat!"⁹¹

⁸⁷ Takový je zřejmě smysl slova "muka", které se používá pro náhlé konečné, trýznivé zničení Babylonu a také pro Dávla ve 20:10. Babylonská muka se odehraje v jeden den, kdy bude náhle a definitivně zničen

⁸⁸ Naznačuje obrovský a zlý obchodní riskantní podnik na konci věku, před příchodem Ježíše.

⁸⁹ Odkaz ke splnění dlouhého proroctví o Babylonu v Jer 50, 51.

⁹⁰ Tentýž výraz se objevuje v Dan. 2:45.

⁹¹ To je okamžik, o který se mají věřící modlit: "Přijď Království tvé." Království Boží, těžiště spásného evangelia, je především a hlavně nová světová vláda, kterou bude Ježíš se svatými všech věků na zemi řídit při svém druhém příchodu (*Parousie*). Život tohoto Království můžeme v duchu zakoušet již v současnosti, pokud činíme pokání a věříme v Boha, Mesiáše a jejich evangelium o Království. Duch je nám dán jako ochutnávka a záloha budoucí nesmrtelnosti.

7Radujme se a jásejme a vzdejme mu slávu, neboť nadešla Beránkova svatba a jeho nevěsta se připravila.⁹² 8Bylo jí dovoleno se obléci do světlého, čistého a jemného prádla, neboť jemné prádlo představuje spravedlivé skutky svatých."

9Potom mi anděl řekl: "Napiš: Blaze těm, kdo jsou pozváni na Beránkovu svatební hostinu!" Řekl mi: "To jsou pravdivá Boží slova." 10Tak jsem mu padl k nohám, abych se mu poklonil, ale on mi řekl: "Nedělej to! Jsem spoluslužebník tebe a tvých bratrů a sester, kteří se drží Ježíšova evangelia-svědectví. Uctívejte Boha, neboť Ježíšovo evangelium-svědectví je duch proroctví."⁹³

1911Tehdy jsem uviděl nebesa otevřená a objevil se tam bílý kůň. Ten, který na něm jede, se jmenuje Věrný a Pravdivý a ve spravedlnosti soudí a válčí. 12Jeho oči jsou jako plamen ohně a na hlavě má mnoho korun. Má napsané jméno, které nezná nikdo jiný než on sám. 13Je oblečen do roucha zmáčeného krví a jeho jméno je "Slovo Boží".⁹⁴ 14Vojska, která jsou v nebi, oděná do bílého, čistého, jemného plátna, jela za ním na bílých koních. 15Z jeho úst vychází ostrý meč, aby jím mohl porážet⁹⁵ národy.

⁹² Srov. 2 Kor 11:1-3, kde Pavla trápí, že podobně jako při oklamání Evy v zahradě Satanem by mohla být panenská církev svedena falešnými, podvrženými verzemi evangelia a Ježíše. Tím by se opakovala katastrofa z Edenu.

⁹³ Samotné evangelium o Království je velkolepým proroctvím o Božím záměru nastolit mír na zemi po celém světě, až se Mesiáš vrátí, aby vládl z Jeruzaléma (viz Dan 2:44; 7:14, 18, 22, 27 atd.). Víra v evangelium, jak ho hlásal Ježíš, nám přináší pravého Božího a Ježíšova ducha.

⁹⁴ Ježíš jako Boží Syn je tím, čím se stalo Boží slovo/moudrost. Slovo je NZ synonymem pro evangelium o Království. Ježíš je hlasatelem tohoto evangelia, a proto je Božím slovem. Je jedinečným vyjádřením svého Otce, Boha. V žádném případě není on sám ve skutečnosti Bohem (což by znamenalo, že jsou dva Bohové). Ježíš však plně vyjadřuje a vyjadřoval Boha, svého Otce, takže "viděli-li jste Syna, viděli jste Otce" (Jn 14:9). Ježíš zrcadlí slovo a charakter svého Otce jako dokonalý, bezhříšný Syn, který vždy plnil Otcovu vůli. Tomáš nakonec dospěl k tomuto plnému pochopení, když Ježíše pozdravil jako "můj Pán [Mesiáš] a můj Bůh" (Jn 20:28), Tj. nyní vidím, co jsem dříve

Bude jim vládnout železným prutem.⁹⁶ Šlape v lisu vína prudkého hněvu Boha, Všemohoucího. 16Na svém oděvu a na svém stehně má napsáno jméno: "Král králů a pán pánů".

17Tehdy jsem spatřil anděla, jak stojí ve slunci a volá na všechny ptáky létající vysoko na obloze: "Pojďte! Shromážděte se na velkou Boží hostinu, 18abyste jedli těla králů, těla vojevůdců, těla mocných lidí, těla koní a těch, kdo na nich jezdí, a těla všech lidí, svobodných i otroků, malých i velkých." 19Tehdy jsem uviděl zvíře a zemské krále a jejich vojska shromážděná k boji proti tomu, kdo jede na koni, a proti jeho vojsku.

20A zvíře bylo zajato a s ním i falešný prorok, který jeho jménem konal znamení, jimiž klamal ty, kdo přijali znamení zvířete, a ty, kdo uctívali jeho podobiznu. Ti dva byli zaživa vhozeni do ohnivého jezera hořícího sírou. 21Ostatní byli zabiti mečem vycházejícím z úst toho, který jel na koni, a všichni ptáci se nasýtili jejich masem.

20 1Potom jsem spatřil anděla sestupujícího z nebe, který držel v ruce klíč od propasti a obrovský řetěz. 2Uchopil draka – prvotního Hada,⁹⁷ což je Dábel a Sa-

nechápal, že když jsem viděl Syna, viděl jsem Otce, Boha v Kristu.

⁹⁵ Včetně nadpřirozeného zničení Antikrista, kterého Pavel definuje jako Asyřana, když cituje Iz 11:4 ve 2 Tes. 2:8.

⁹⁶ Cituje veledůležitý mesiášský Žalm 2, který rovněž definuje Syna jako toho, kdo byl zplozen nikoli ve věčnosti, ale v čase, "dnes", což se naplňuje v Lk 1:35; Mt 1:18, 20; 1 Jn 5:18; Iz 9:6, kde je přislíbený Syn zplozen (Bohem).

⁹⁷ "Had" je názorné "kódové slovo" pro satana/dávla, kte-rý pokoušel první lidský pár. Rozhodně se nejednalo o žádné "nezodpovědné" zvíře, jak mylně učí christadelfiánství. Původní vražedná lež pocházela od tohoto "hada" (srov pro podobné kódové označení "ta liška" Herodes, Lk 13:32) a ten byl za tuto lež plně zodpovědný a byl za ni Bohem potrestán. Satan tak upadl do odsouzení (1 Tim 3:6). Kdyby had nebyl zodpovědný, bylo by podsouváno strašné rouhání, že autorem lži je Bůh! John Thomas napsal, že had "nebyl schopen morálního záměru. Nezamýšlel klamat, ale klamal; byl tedy podvodníkem. Nezamýšlel lhát; ale lhal; a proto byl lhářem a otcem lži... Stal se duchovním otcem všech úmyslných lhářů, podvodníků, ne-

tan - a spoutal ho na tisíc let. ³Anděl ho pak uvrhl do propasti a zavřel ji, a zapečetil ji, aby už nemohl svádět národy,⁹⁸ dokud neskončí tisíc let. Poté musí být na krátkou dobu propuštěn.

⁴Potom jsem uviděl trůny a na nich seděli ti, kterým byla dána pravomoc vládnout. Viděl jsem ty osoby, které byly sřaty pro Ježíšovo svědectví a pro Boží evangelium-slovo.⁹⁹ Viděl jsem také ty, kteří neuctívali zvíře ani jeho podobiznu a nepřijali znamení na čelo ani na ruku. Ožili a začali vládnout jako králové s Mesiášem po tisíc let.¹⁰⁰ ⁵Ostatní mrtví ožili až po uplynutí tisíce let. To je první vzkříšení.¹⁰¹ ⁶Blažený a svatý je ten, kdo má účast na prvním vzkříšení. Nad

věřících a zabijáků lidí, kteří jsou stylizováni jako 'hadí sémě'" (*Elpis Israel*, s. 90).

⁹⁸ V 12:9 ďábel svádí celý svět. Zde je jeho klamavá činnost úplně ukončena. To jasně ukazuje, že tisíciletí je budoucí časové období, které začne, až se Ježíš vrátí. Je to první etapa budoucího Božího království na zemi.

⁹⁹ To v žádném případě neučí, že prvního vzkříšení se mohou zúčastnit pouze mučedníci. Taková myšlenka by odporovala celému NZ. Jan nebyl umučen a byl by vyloučen! Jan vyčleňuje určité význačné osoby mezi všemi těmi, kteří jsou určeni k tomu, aby vládli s Mesiášem, což je cílem křesťanského života.

¹⁰⁰ Je výrazným nesmyslem snažit se číst toto "oživení" jinak než jako skutečné vzkříšení ze smrti do života. Ti popsaní, kteří ožívají a začínají (ingresivní aorist) vládnout s Mesiášem po dobu 1000 let, jsou ti, kteří byli sřati! To není obrácení ani "duchovní" vzkříšení! "Oživení" ve v. 4 i 5 je doslovné vzkříšení z doslovné smrti. Je zde přesná gramatická paralela s Janem 11:44: "ten, který zemřel, vyšel" (srov. stejné slovo pro popis Ježíšova vzkříšení ve 2:8: "ožil"). Všechny přísliby v NZ o vládnutí jako odměně svatých jsou v budoucnosti. Svatí výslovně nevládnou nyní. Představovat si něco jiného je Pavlem v 1 Kor 4:8 důrazně zavrženo.

¹⁰¹ Toto vzkříšení zahrnuje nepochybně vzkříšení lidí popravených stětím, tj. doslovné, fyzické vzkříšení. Zbytek mrtvých má být vzkříšen až na konci 1000 let. Udivující nesmysl, který z této pasáže udělal Augustin, se týkal pokusu umístit první vzkříšení do prvního století našeho letopočtu. Tehdy prý již vládla církev a obrácení znamenalo první "vzkříšení". *Peake's Bible Dictionary* o Augustinově fatálním chybném zacházení se slovy Zj 20 musí být všude zveřejněno: "Od Augustinovy doby se však objevuje snaha alegorizovat výroky Zjevení a aplikovat

nimi nemá druhá smrt žádnou moc, ale budou knězi Boha a Mesiáše a budou s ním královat tisíc let."¹⁰²

⁷Když uplyne tisíc let, Satan bude propuštěn ze svého vězení a vyjde svádět národy na čtyřech rozích země, Goga a Magoga, aby je shromáždil k boji. Jejich počet je jako zrněk mořského písku. ⁹Vystoupili na širé pláně země a obklíčili tábor svatých¹⁰³ a milované město. Z nebe však sestoupil oheň a zcela je sežehl. ¹⁰A Ďábel, který je sváděl, byl uvržen do jezera ohně a síry, kam byli předtím uvrženi zvíře a falešný prorok.¹⁰⁴ Budou trpět mučivou zkázou trvajícím dnem i nocí na věky věků.¹⁰⁵

je na dějiny církve. Spoutání Satana odkazuje na spoutání silného silnějším, které předpověděl Kristus. Tisíc let se nemá vykládat doslovně, ale představuje celé dějiny církve od vtělení až po závěrečný konflikt [udivující teorie známá jako amilenialismus]. Panování svatých je proctvím o nadvládě církve nad světem. První vzkříšení je metaforické a jednoduše odkazuje na duchovní vzkříšení věřícího v Krista. Exegeze tohoto druhu je však nečestná blamáž... Vkládat takový výklad do slovního spojení 'první vzkříšení' je prostě hrou s pojmy. Pokud se snažíme zamluvit zřejmý význam těchto slov, pak, jak říká Alford, 'končí veškerý význam jazyka a Písmo je vymazáno jako konkrétní svědectví o čemkoli'. "*Peake's Bible Dictionary* dále odmítá celé učení o tisíciletí jako židovský a cizí koncept vnucený křesťanstvím! Tolik k Ježíšovu učení! Ježíšovo důrazné varování ve 22: 18, 19 je třeba brát s maximální vážností.

¹⁰² Naplňování programu Království, jak je popsáno v Dan 2:44; 7:14, 18, 22, 27; 1 Kor 6:2; 2 Tm 2:12; Zj 5:9-10; 2:26; 3:21 a všimněte si zejména úžasného Ježíšova proroctví v Mt 19:28. Srov. podobenství o šlechtici v Lk 19:11 a násl.

¹⁰³ Ukazuje, že zachránění věřící jsou na zemi, protože ji zdělili, jak Ježíš slíbil (Mt 5:5; Ž 37:9, 11, 18, 22, 29).

¹⁰⁴ Při Ježíšově příchodu v 19:20, jeho *parousia*.

¹⁰⁵ Slovo "muka" zde chápu jako náhlou, zničující zkázu, která je nevratná. V 18:7-8 je Babylon mučen, ale to je popsáno jako zničení "v jeden den" a jako pohlcení ohněm. Svatí andělé mají nesmrtelnost (Lk 20:36), ale zlým, hřešícím andělům (2 Pt 2:4; Jud 6) může být život odebrán, kdykoli se Bůh rozhodne. Srov. zničení, z něhož není úniku, v Ž 92:7; Job 20:7.

¹¹Potom jsem uviděl velký bílý trůn a Toho, který na něm seděl a před jehož přítomností utekla země i nebe a nenašlo se pro ně místo.¹⁰⁶ ¹²A viděl jsem mrtvé, velké i malé, jak stojí před trůnem. Pak byly otevřeny knihy a byla otevřena další kniha, což je kniha života. A tak byli mrtví souzeni podle toho, co bylo zapsáno v knihách, podle svých skutků.¹⁰⁷ ¹³Moře vydalo své mrtvé, smrt a Hádes vydaly své mrtvé a každý byl souzen podle svých skutků. ¹⁴Smrt a Hádes pak byly uvrženy do ohnivého jezera. Ohnivě jezero je druhá smrt. ¹⁵Jestliže někdo nebyl nalezen v knize života, byl uvržen do ohnivého jezera.¹⁰⁸

21 ¹Tehdy jsem spatřil nové nebe a novou zemi,¹⁰⁹ neboť první nebe a první země zmizely a moře už nebylo. ²Viděl jsem svaté město, nový Jeruzalém, sestupující z nebe od Boha, připravené jako nevěsta oblečená pro svého manžela. ³Slyšel jsem silný hlas od trůnu: "Hle! Boží příbytek je nyní mezi lidmi. Bude s nimi přebývat a oni budou jeho lidem a sám Bůh bude s nimi. ⁴On jim setře každou slzu z očí. Nebu-

de už existovat smrt, nářek, pláč ani bolest, protože ty první věci pominuly."¹¹⁰

⁵A ten, který sedí na trůnu, řekl: "Hle, všechno dělám nové." Pak řekl: "Zapiš to, protože tato slova jsou věrná a pravdivá." ⁶Řekl mi také: "Stalo se! Já jsem Alfa i Omega, počátek i konec. Každému, kdo žízní, dám zdarma z pramene vody života. ⁷Ten, kdo zvítězí, zdědí tyto věci a já budu jeho Bohem a on bude Mým synem. ⁸Ale zbabělí, nevěřící, ohavní, vrazi, smilníci, čarodějové, modloslužebníci a všichni lháři, jejich díl bude v jezeře, které hoří ohněm a sírou, což je druhá smrt."

⁹Potom přistoupil jeden ze sedmi andělů, kteří měli sedm misek plných sedmi posledních ran, a řekl mi: "Pojď, ukážu ti nevěstu, Beránkovu ženu." ¹⁰Tak mě v duchu odnesl na velikou a vysokou horu a ukázal mi svaté město, Jeruzalém, sestupující z nebe od Boha. ¹¹Město mělo Boží slávu. Jeho záře byla jako drahokam, jako křišťálově čistý kámen jaspis. ¹²Mělo obrovskou, vysokou zeď s dvanácti branami, u bran dvanáct andělů a na branách byla napsána jména dvanácti izraelských kmenů. ¹³Na

¹⁰⁶ Předpokládá se nový systém.

¹⁰⁷ Spása je všude ve NZ založena na "poslušnosti víry" (Řím 1:5; 16:26; Heb 5:9; Jn 3:36 atd.).

¹⁰⁸ Z druhé smrti, která je konečným zánikem, vyhlazením, neexistuje žádné omilostnění, uzdravení ani vzkříšení. Při druhém vzkříšení nejsou všichni zničeni. Z toho vyplývá první příležitost k záchraně pro osoby, které vstanou z mrtvých při druhém vzkříšení. Řím 2:14-16 hovoří o "pohanech, kteří neměli Zákon, kteří konají některé věci Zákona podle přirozenosti" neboli instinktu, působí pod zábranami svého svědomí. Protože Bůh chce, aby "všichni lidé byli spaseni a došli k poznání pravdy" (1 Tim 2:4), vyplývá z toho, že ti, kteří žili před Kristovou dobou a neměli možnost poslouchat Ježíše, ji budou mít někdy v budoucnu. V Jn 15:22, 24; 16:9 Ježíš naznačil, že soud probíhá na "klouzavé stupnici" a odpovědnost je založena na tom, co bylo možné přiměřeně poznat. Konečné zjevení skrze Ježíše, které máme nyní k dispozici, a díky moderní technologii a dostupnosti Bible v dosud neslýchaném měřítku zvyšuje odpovědnost celého lidstva za to, aby dbalo Ježíšových slov.

¹⁰⁹ To je další obnovení, protože po potopě se objevilo nové nebe a nová země (2 Pt 3:6-7) a

nastane při druhém Ježíšově příchodu, aby nastolil tisícileté království (2 Pt 3:10-13). Ve scéně tisíciletí v Iz 65:17 a násl. je popsán nový systém, nová společnost na zemi, "nové nebe a země", nikoli nový vesmír. V té době bude na zemi panovat mír (Iz 65:25), ale někteří jsou stále zlí a budou považováni za prokleté, pokud zemřou ve věku sta let (Iz 65:20). Iz 51:16 a Ž 102 (LXX) ukazují, že Bůh ustanovil Ježíše za vykonavatele nového systému, v němž Mesias "upevní nebesa a založí zemi a řekne Sionu: 'Ty jsi můj lid'", což jistě neplatí o dnešní situaci.

¹¹⁰ Toto je vhodné použití slovesa "pominout". Jeho oblíbené použití pro označení "umírání" je podle biblických měřítek zavádějící, protože když lidé dospějí ke konci svého života, umírají nebo spí spánkem smrti neboli "spí se svými otci". Vzkříšení při Ježíšově návratu, aby vládl ve svém Království, je jediným možným biblickým výstupem ze smrti. Představa přežívající nesmrtelné duše je pro jasné chápání Písma zhoubná, protože pokud je člověk nesmrtelný, pak jeho část musí žít dál. Pokud je člověk nesmrtelný, pak je celý smysl Bible vykořeněn, protože Bible je epickým příběhem o tom, jak smrtelný člověk, včetně Ježíše, Syna člověka, může dosáhnout nesmrtelnosti vzkříšením ze smrti.

východě byly tři brány, na severu tři brány, na jihu tři brány a na západě tři brány. ¹⁴Městská zeď měla dvanáct základů a na nich bylo dvanáct jmen dvanácti Beránkoviých apoštolů.

¹⁵Anděl, který se mnou mluvil, měl zlatou měřicí tyč, aby změřil město, jeho brány a jeho hradby. ¹⁶Město je čtvercové; jeho délka je stejná jako jeho šířka. Tou tyčí změřil město: 1400 mil. Jeho délka, šířka i výška jsou stejné. ¹⁷Změřil také jeho hradby: Podle lidských měř, které jsou také andělské, měřil 144 loktů neboli asi 200 stop. ¹⁸Hradby byly z jaspisu a město z ryzího zlata, jako čiré sklo. ¹⁹Základy městské zdi byly zdobeny všemi druhy drahých kamenů. Prvním základem byl jaspis, druhým safír, třetím chalcedon, čtvrtým smaragd, ²⁰pátým sardonix, šestým karneol, sedmým chryzolit, osmým beryl, devátým topaz, desátým chryzopras, jedenáctým hyacint a dvanáctým ametyst. ²¹Dvanáct bran bylo dvanáct perel. Každá z bran byla vyrobená z jedné perly. Hlavní ulice města byla z ryzího zlata, jako průhledné sklo.

²²Ve městě jsem neviděl žádný chrám, protože Pán Bůh – Všemohoucí – a Beránek jsou jeho chrámem. ²³Město nepotřebuje, aby na něj svítilo slunce nebo měsíc, protože ho osvětluje Boží sláva a jeho lampou je Beránek. ²⁴Národy¹¹¹ budou chodit v jeho světle a králové země do něj vnesou svou slávu. ²⁵Jeho brány se ve dne nikdy nezavrou a nebude v něm noc. ²⁶Vnesou do ní slávu a bohatství národů, ²⁷ale nevstoupí do ní nic nečistého, ani nikdo, kdo provozuje ohavné věci nebo lže, ale jen ti, kdo jsou zapsáni v Beránkově knize života.

¹¹¹ Některé rukopisy zde hovoří o "národech jež jsou zachraňováni". Proces obnovy je pokračující.

¹¹² Je zřejmé, že dokonce i v tomto období ještě probíhá proces uzdravování a obnovy. Kniha Zjevení uzavírá oponu a proces obnovy ještě probíhá. Uzdravující listy nejsou potřeba pro ty, kteří byli učiněni nesmrtelnými. Někteří jsou ještě v procesu získávání nesmrtelnosti. V tomto časovém období ještě existují národy, stejně jako tomu bylo v dřívějším tisíciletém období (viz Iz 19:23-25 o Izraeli, Egyptě a Asýrii jako obrácených národech).

¹¹³ Příklad vlády s Ježíšem v 5:9-10; 2:26; 3:21; Dan 9:27 pokračuje na věky věků jako trvalé

22 ¹Potom mi anděl ukázal řeku vody života, průzračnou jako křišťál, vycházející od trůnu Božího a Beránkova, ²a tekoucí uprostřed hlavní ulice města. Na každé straně řeky rostl strom života, který přinášel dvanáct úrod ovoce a každý měsíc vydával své plody. Listy toho stromu sloužily k uzdravení národů.¹¹² ³Nebude už žádné kletby. Ve městě bude trůn Boží a Beránkův a Jeho služebníci Mu budou sloužit. ⁴Uvidí Jeho tvář a Jeho jméno bude na jejich čelech. ⁵Nebude žádná noc a nebudou potřebovat světlo lampy ani sluneční světlo, protože Pán Bůh je bude ozařovat. Budou vládnout jako králové na věky věků.¹¹³

⁶Potom mi anděl řekl: "Tato slova jsou věrná a pravdivá. Pán, Bůh duchů proroků, poslal svého anděla, aby ukázal svým služebníkům věci, které se musí brzy stát."

⁷Hle, brzy přijdu. Blažený je ten, kdo zachovává slova proroctví této knihy.

⁸Já, Jan, jsem ten, kdo tyto věci slyšel a viděl. Když jsem to slyšel a viděl, padl jsem a klaněl se před nohama anděla, který mi tyto věci ukázal. ⁹Ale on mi řekl: "Nedělej to! Jsem spoluslužebník s tebou a s tvými bratry proroky a s těmi, kdo poslouchají slova této knihy. Uctívej Boha."

¹⁰Potom mi řekl: "Nezapečeťuj slova proroctví v této knize, protože čas je blízko. ¹¹Ten, kdo páchá zlo, ať ještě páchá zlo. Ten, kdo je mravně špinavý, ať je špinavý i nadále. Ten, kdo je poctivý, ať stále jedná správně. Ten, kdo je svatý, ať je stále svatý."¹¹⁴

¹²Hle, brzy přijdu a má odměna je se mnou, abych každému zaplatil podle toho, co vykonal. ¹³Já jsem Alfa i Omega,¹¹⁵ první i poslední, počátek i konec.

ustanovení do královského úřadu, což je jádrem Nové smlouvy: královská hodnota je králi Mesiáši Ježíši smluvně propůjčena a ta je sdílena s jeho následovníky (viz Lk 22:28-30, kde "propůjčení" je "smlouva").

¹¹⁴ Není zde žádný fatalismus. Tento smysl se odráží v Dan. 12:10: "Bezbožní budou jednat bezbožně a nikdo z bezbožných to nepochopí". Příležitost k pokání a pravé víře je vždy otevřená.

¹¹⁵ Ježíš je Alfa a Omega (=první a poslední), který zemřel (1:17-18). Bůh nemůže zemřít. Titul sdílený s Bohem nedělá z Ježíše Boha

¹⁴Blaženi jsou ti, kdo si myjí roucho, aby mohli mít právo na strom života a mohli vejít branami do města. ¹⁵Vyloučení jsou psi, čarodějové, smilníci, vrazi, modloslužebníci a každý, kdo miluje a provozuje lež.

¹⁶"Já, Ježíš, jsem poslal svého anděla, aby ti tyto věci dosvědčil pro církve. Já jsem výhonek¹¹⁶ a potomek Davidův, jasná jitřní hvězda."

¹⁷Duch a nevěsta říkají: "Přijď!" A ten, kdo slyší, ať říká: "Přijď!" Ať přijde ten, kdo žízní. Ať ten, kdo po ní touží¹¹⁷, vezme vodu života zdarma.

¹⁸Svědčím každému, kdo slyší slova proroctví v této knize: Pokud k nim někdo něco přidá, Bůh mu přidá pohromy popsané v této knize.¹¹⁸ ¹⁹A pokud někdo ubere¹¹⁹ ze slov této knihy proroctví, Bůh tomu člověku vezme podíl na stromu života a na svatém městě, které jsou popsány v této knize.

²⁰Ten, kdo o těchto věcech vydává svědectví, říká: "Ano, přijdu brzy." Amen! Přijď, pane Ježíši.

²¹Milost pána Ježíše budiž se všemi. Amen.

¹¹⁶ Hebrejská představa "kořene" Davida může být v češtině zavádějící. Slova kořen a výhonek se používají ve stejném významu a poukazují na Davida, Mesiášova předka. Iz 53:2 mluví o výhonku a kořenu vyrůstajícím ze země (viz standardní komentáře).

¹¹⁷ NZ končí jasně protikalvinským textem! Každý člověk, který touží nebo chce přijít, ať přijde. Volba je na nás. Nejsme roboti, ale jsme zodpovědní za svůj vztah k Bohu. Lidská volba je

zřejmá z Jana 7:17: "Bude-li někdo chtít konat jeho vůli, pozná, zda je to učení od Boha, nebo zda mluvím sám od sebe."

¹¹⁸ Ježíš v Lk 24:44 mluvil o kánonu hebrejského Písma a o Písmu řekl, že "nemůže být zrušeno" (Jn 10:35).

¹¹⁹ Je možné odebrat slova tím, že se jejich význam překroutí tak, že se proroctví znehodnotí a změní. Hodnota a energizující síla Písma je pak zlikvidována.